MAGISTER

Cursus Philosop

Quaestiones super
Logicam Porphyrii
et Philosophiam
Aristotelis
ad mentem Scoti

I
00375

BIBLIOTECA
DE LA
UNIVERSIDAD DE SALAMANCA.
Sala Est. Tab. Núm.

Registrum.
A.B.C.D.E.F.G.H.I.K.L.M.N.O.P.Q.
R.S.T.U.X.Y.Z.
Quorum vltimus scilicet. Z. est ternus reliqui vero quaterni.

¶ Incipiunt questiones perutiles sup̄ tota philosophia magistri Joannis Magistri doctoris parisiensis cum explanatione textus Aristotelis s̄m mentem doctoris subtilis Scoti.

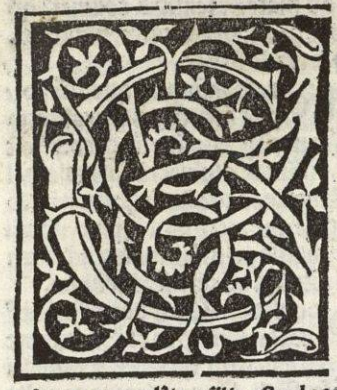

Ircainitium p̄mi libri physicorum. Queritur primo vtrum corpus sub ratiōe nālitatis sit sb̄iectū adequatum ph̄ie naturalis. Et arguitur q̄ nō. Primo sic. quicq̄d est subiectum adequatum ph̄ie nālis est adequatū sub̄m mobilitatis: sed corp⁹ nāle non ē subiectū adequatū mobilitatis ḡ ⁊c̄. Minor p3 q2 multa sūt mobilia que nō sūt corpa. vt p3 primo de accidentibus in sacramēto altaris q̄ nāliter mouētur deorsum. 2° de substantijs sepatis. 3° de potentijs anīe que mouentur a suis obiectis. 4° de mā q̄ ē subiectum generationis ⁊ corruptionis. ¶ 2° sic. quicquid ē sub̄m adequatuz ph̄ie nālis ē diffinitiuū passiōis eius adequate scilicz motus vl̄ mobilitatis. Sed mot⁹ diffinitur p̄ ens ⁊ nō per corpus ex 3° hui⁹. Igit̄ ens ē sub̄m nālis ph̄ie ⁊ nō corpus. Patet maior q2 p̄p̄a passio diffinit̄ p̄ p̄priū eius subiectū. ¶ 3° sic. mobilitas est rō formalis sub̄i hui⁹ sciētie. ḡ non naturalitas. p3 ɔn̄a quia vni⁹ subiecti scibilis ē vnica ratio formalis. p3 antecedēs q2 oīa in nāli ph̄ia cōsiderata solum s̄m q̄ subiacent motui ⁊ quieti considerantur ex secundo huius.

In oppositum est auctoritas commētatoris dicentis hanc scientiā eē de nā ⁊ per ɔsequēs eius sub̄m eē nāle cuiusmodi ē corp⁹ vt postea videbitur. igitur. Ad hoc ē etiā Albertus Egidi⁹ ⁊ etiaz doctor subtilis. ⁊ ēt p̄batur rōe q2 cū mobilitas sit p̄ma ⁊ adequata passio subiecti ph̄ie naturalis: illud ē huius sciētie sub̄m cui p̄mo ⁊ cōuertibilit̄ ɔuenit eē mobile. hm̄ōi ē corpus p3. Omne eniz corpus ē mobile primo celi. ⁊ oē mobile ē corp⁹ ex 2° hui⁹. In qōne erunt tres articuli. ¶ In p̄mo d̄clarabūtur termini qōis. ¶ In 2° rn̄debit̄ ad quesitum. ¶ In tertio mouebuntur dubia.

¶ Quantum ad primum articuluz.

Primo sciendū q̄ in titulo questiōis sūt quinq̄z termini declarādi scilicz subiectū. rō formalis sub̄i corp⁹ nāle vl̄ nālitas. ⁊ ph̄ia nālis. ¶ Pro declaratione p̄mi ponitur talis distinctio. q̄ in qualibet scientia ē duplex sub̄z adeq̄tuz. s. māle ⁊ formale. Ad hoc q̄ aliq̄d sit sub̄z māle alicui⁹ scie sex ɔditiōes requirunt̄ ¶ Prima ē q̄ sit quiditas diffinibilis q2 diffinitio subiecti ē mediū potissime demōstrationis. ¶ 2ª ē q̄ sit q̄ditas nō inclusa in aliqua p̄ori q̄ditate ad illā sciam p̄tinente. q2 tūc illa p̄or quiditas eēt p̄mū sub̄m. ¶ 3ª q̄ sit p̄mo nō. q2 de subiecto op3 p̄cognoscere quid ē ex p̄mo posteriorū. ¶ 4ª q̄ illa quiditas ɔsideretur in illa scia s̄z ei⁹ p̄p̄az rōnē ⁊ absolutā ⁊ formalē. p̄priā dico q2 si sub rōne alterius illud alteꝝ eēt sub̄m. Absolutā dico q2 oē respectiuū p̄supponit absolutū: ⁊ ita nō pōt eē rō p̄ma. Formalē dico q2 forma vl̄ q̄ditas rei ē p̄ncipiū cognoscendi eā. ¶ 5ª ɔditio ē q̄ virtualit̄ ɔtineat noticiā oīum ṽitatū illius hītus. q2 sub̄m ɔtinet suā diffinitionē que ē p̄ncipiū demōstrādi quālibz passionē de sub̄o i scia cui⁹ ē sub̄z. ¶ Sexta ɔditio ē q̄ talis q̄ditas sit adeq̄ta scie cui⁹ ē subiectū sic q̄ oīa sub ea cōtenta p̄tineāt ad talē sciētiā p̄ se ⁊ oē per se ɔsideratum in tali scientia sit p̄ se reducibile ad talez q̄ditatē vl̄ ad tale subiectuz. Sed ad subiectuz formale siue ad subiecti formalē rōem duo req̄rūtur. ¶ Prio q̄ sit ɔuertibilis cū subiecto māli ⁊ q̄ nō sit aliq̄d sub eo cōstitutū p̄ differētiam eēntialē vel accidentalē. ¶ 2° q̄ sit p̄us ⁊ perfecti⁹ omni passione demōstrabili de subiecto māli q2 se debet h̄re ad sub̄m māle sicut abstractuz ad concretū vel saltē sicut aliq̄d ei adequatum.

Secundo sciendū q̄ p̄ declaratione secundi termini talis distinctio ponitur. s. q̄ rō formalis est duplex. s. obiectiua p̄pter quā aliq̄d est obiectū materiale alicuius potentie. vt coloreitas p̄pter quam color est obiectū visus. ¶ Alia est rō formalis subiectiua. s. p̄pter quā quiditas aliqua est precisū materiale sub̄z alicui⁹ scientie. ¶ Pro 3° termino hic declarando ponit̄ hec distinctio. s. q̄ corp⁹ est duplex. s. nāle ⁊ mathematicū. corp⁹ nāle ē q̄dā q̄ditas sub̄al̄ ɔposita ex mā ⁊ forma corporeitatis. corp⁹ mathematicū ē q̄ntitas includēs trinā dimensionē scz lōgū latū ⁊ p̄fundū. Et de hoc nō hic est ad p̄positū. sed de p̄mo. ¶ Pro declaratione quarti scz termini dicitur q̄d nāle est idem

vt ad ꝓpositū qꝫ nām bñs. Natura aūt ex scōo
huiꝰ ē pncipiū motus ⁊ quietis. s. mā vl forma
rei mobilis. ¶ Pro 5o termino hic declarando
dr ꝙ phia nālis ē scia ꝯsiderās de rebꝰ nālibꝰ.

Tertio sciendū ꝙ de subiecto nālis phie
tres fuerūt opiniones ꝑncipales.
¶ Prima ē doctoris sācti. s. ꝙ ens mobile ē sub
iectū huiꝰ scie q̄ pōt bēre triplicē intellectū. s. ꝙ
istud aggregatū ens mobile ex ente ⁊ mobilita-
te formalr capta ē subm huiꝰ scie. ⁊ hoc ē falsuz
qꝛ mobilitas ē passio demōstrabilis in hac scien
tia de subo eiꝰ. ¶ patet sic arguēdo. oē ens bēns
nām ē mobile. sz corpus vl ens nāle ē ens bñs
nām. igit ē mobile. Subm aūt aut rō formalis
subi nō ē demōstrabilis in scia cuiꝰ est subiectū
cū de subo ꝑsupponaī in q̄libet scia saltez spāli
qd ē ⁊ qꝛ ē. ¶ Itē de ente p accidēs nō ē sciētia
tanq̄ de subo scibili ex sexto metaphysice. ens
mobile dicto mō acceptū ē ens per accidēs cū
sit aggregatū ex subiecto ⁊ passione. ꝙ ⁊c. ¶ Se
cūdus intellectꝰ dicte opinionis talis est ꝙ ens
i sua cōmunitate acceptū ē māle subm huiꝰ scie.
Et mobilitas ē eiꝰ rō formalis ⁊ hoc stare nō po
test qꝛ si sumaī mobilitas formaliter tāq̄ dīa
ꝫbens ens accidētaliter tunc hec scia eēt meta-
physice subalternata. Si ꝫo mobilitas sumaī
circūlocutiue ꝑ nālitate vt ē dīa eēntialis coñ
bēs ens ad determinatā ptē entis. tūc hec scia
eēt pars metaphysice cū eadē sit scia totiꝰ ⁊ par
tis ⁊ hꝫ mō ꝓcedit rō Egidij cōtra dictā opinio-
nem. ¶ Tertiꝰ intellectꝰ dicte opinionis est ꝙ
aliqua determinata pars entis. s. ens naturale
cuiꝰ rō formalis ē mobilitas non formalr acce-
pta sz circūlocutiue ꝑ nālitate ē subm huiꝰ scie
sz hꝫ mō ens mobile idē ē ꝙ corꝑ mobile vl ens
nāle. Et sic dicta opinio vera ē: ⁊ hic itellectus
tertius est sensus ꝑfati doctoris vt ꝑz intuēti
doctrinā eius. hz ipse ēt alibi ꝙ corꝑ mobile qꝫ
intelligit de mobili circūlocutiue dicto ꝑ nāli ē
scie nālis subiectum. ¶ Alia ē opinio Alberti ⁊
Egidij de roma ꝙ corpus mobile ē subm nālis
phie ꝙ stare nō pōt si mobile sumatur formali-
ter ꝓpter rōes ipꝛobātes ꝑmū intellectū dicte
opiniōis licz sumēdo ipm circūlocutiue ꝑ natu
ralitate sit vera. ¶ Alia ē opinio cancnici q̄ i ali-
quibꝰ scotizat. sz nō in hoc passu ponēs substan-
tiā finitā in cōi acceptā eē materiale subiectum
huiꝰ scie. qꝛ cōuertitur cū ꝑncipali ⁊ ꝑma passio
ne subiecti huiꝰ scientie naturalis. Sed ista opi
nio supponit vnū falsū. s. ꝙ ois substantia finita
sit naturaliter mobilis. qꝫ ē falsū de substantijs
sepatis. Et hꝫ ēt ē cōtra phm in tota phia. licz. n.
substātie sepate mūtēt locū q̄nq̄ istātanee q̄nq̄
ꝫo mutatione cōtinua ⁊ successiua. tñ ille motꝰ
nō ē nālis qꝛ nō ē materie sensibili cōiunctꝰ qꝫ
requiritur ad hoc ꝙ aliquid dicatur naturale.
¶ Pro secūdo articulo sit hec.

Conclusio responsiua ad quesitū corꝑ
pus sub rōne naturalitatis
est subiectū adequatū phie nālis sic ꝙ corꝑs est
subiectū māle. ⁊ nālitas ē subiectū formale vel
rō formalis subiecti. hec conclusio ꝓbatur ꝑo
vtraq̄ sui ꝑte ꝑ ea que dicta sunt in ꝑmo nōbili
de ꝺditiōibꝰ requisitis ad subm māle ⁊ ad rōem
formalē eiꝰ. ¶ Quātū ad tertiū articulum.

Primo dubitatur. Utrū de rebꝰ nālibꝰ
sit scia vna. ¶ Pro cuiꝰ solutione
supponitur ꝙ res nāles sūt quaꝫ eē ⁊ diffiniri
dependet a mā sensibili. Ex quo segtur ꝙ nulla
substātia sepata: nullū ēt accidens sine subiecto
exīs est res naturalis cū res naturales sine ma
teria eē non possint. ¶ Deinde ponūtur tres di
stinctiones. quaꝝ ꝑma ē ꝙ res nāles ꝑñt consi-
derari dupl'r. vno modo ꝑm eē essentie. s. ꝑ qui
ditatibꝰ abstrahētibꝰ ab exīstia ⁊ ab omni acci
dente posteriori ipsa exīstia. Alio modo quantū
ad eē actualis exīstie ⁊ hoc mō de ipsis non ē sci
entia cū sint corꝛuptibiles sz bene ꝑmo modo.
¶ Scōa distinctio de rebꝰ nālibꝰ eē sciam pōt
intelligi dupl'r. vno mō tanq̄ de subiecto ꝑma:
⁊ adequato. Alio modo tanq̄ de subiectis se-
cūdarijs ⁊ inadequatis reducibilibꝰ ad vnū cō
mune subiectū adequatū vz ad corꝑs natur ale
⁊ sic de ipsis ē scia nālis: non aūt ꝑmo. ¶ Ter
tia distinctio sit hec scientia aliqua pōt dici vna
dupl'r. vno modo formaliter ⁊ intrinsece ⁊ sic il-
la scia ē vna q̄ seclusō q̄cūq̄ alio extrīseco hz ve
rā vnitatē realē ꝑ quā formalr ⁊ itrīsece ꝺnoiaī
vna. Alio scia pōt dici vna extrīsece ⁊ ab obie
cto: ⁊ sic sciētia hz talē vnitatē q̄lem hz subiectū
totius illius sciētie: ita ꝙ si subiectum sit vnum
genere et scientia est vna genere. Si vero sub-
iectum sit vnum specie scientia est vna specie.
¶ Ex his dicitur ad dubium. ¶ Primo ꝙ talis ha
bitus rerum naturalium est vnus vnitate spe-
cifica sic ꝙ tota philosophia naturalis est vna
species de predicamento qualitatis. ¶ Secun-
do dicitur ꝙ hitus totalis phie naturalis itrin-
sece ⁊ formalr ē vnus numero ⁊ i vno itellectu
sic ꝙ ex oibus hitibus ꝯclusionū physicaliū re-

videndo est tamen meus

sultat vn⁹ bit⁹ totalis vnitate numerali in vno itellectu. ¶ 3⁹ dr q totalis habit⁹ phie nālis extrisece t ab obiecto ē vn⁹ vnitate gñica qz eius subiectū ē vnū genus. s. corpus naturale ¶ 4⁹ dr q ptiales bitus ptialiū oclusionū phie nālis habēt tātā vnitatē extrisecā q̄tā hñt subiecta illaꝝ oclusionū t tātā hñt distinctionē iter se extrisecā t obiectiuā q̄tā hñt subiecta illaꝝ oclusionū ita q si duo subiecta duaꝝ partialiū oclusionū distinguant spē ēt bit⁹ illaꝝ oclusionū distinguunt spē. t si subiecta solū distinguūt numero tūc habitus illaꝝ distinguētur numero. t hoc de distinctione extrinseca t obiectiua.

Secundo dubitaf Utrū de gñabilib⁹ iq̄tū gñabilia sūt t de corruptibilib⁹ iq̄tū corruptibilia sūt sit scia. ¶ Pro cui⁹ solutōe sit hec distictio. gñabile t corruptibile pñt sumi duplr. Uno mō vt sūt p̄dicata accidētalia iportātia gñationē vel corruptionē actualē vel potētialem vt gñabile dicaf illud qō gñaf vel pōt gñari. et corruptibile dicaf illud qō corrūpif vel pōt corrūpi: t sic generabiliū t corruptibiliū iq̄tū huiusmōi nō ē scia cū ista nō sint ipossibilia alr se hr̄e. qō trī regrif ad obiectū scibile ex p̄ posterioꝝ. Alio modo pñt accipi p aptitudinibus vel respectibus aptitudinalibus ad actus abstrahētib⁹ ab oī existētia actuali vt generabile sit aptum natum generari: t corruptibile aptum natum corrumpi: t sic de corpore naturali in vltima acceptione t de partibus eius p se secundo modo pscitatis t etiā de gñabilibus iq̄tū gñabilia: t corruptibilibus iq̄tū corruptibilia sūt est etiā scia tenendo ly inq̄tū non quidem reduplicatiue sed specificatiue.

Tertio dubitatur. Utrum de rebus singularib⁹ sit scientia. ¶ Pro solutione hui⁹ dubij sit hec distictio: singulare ē triplex. quoddā. n. est p̄scidens ab exñtia t ab accidētibus posterioꝝ ib⁹ eo q̄ icludit trī naturaz specificā cū differētia idiuiduali. Aliud est singulare p̄scidens ab accidētibus sz nō ab existētia actuali. Aliud est singulare icludens ista q̄tuoꝝ. s. nām specificā drāz idiuiduale exñtiaz actualē t accidentia oīa exñtiā ipsā. qō ꝑpzie dr discretū t ab alijs cretū t distictū. vñ de singulari 3⁹ mō dicto non ē scia qz ē ens p accīs qz pōt corrūpi: nec ēt de singulari 2⁹ mō dicto qz pōt corrūpi. sz bñ de singulari p̄ mō supto: qz illud i ordine ad icluſa i eo t ad p̄dicta p se ē incorruptibile: t illo mō singularia ptinēt ad artē t sūt p se i recta linea p̄ntali reponibilia t̄c.

Ad rationes añ oppositū. ¶ Ad primā rñdet dicēdo maiorē: t negādo minorē: t ad p̄mā ꝑbatōez minoris dr q substātie separate nō sūt res nāles vt visū est nec mot⁹ ea est nālis: silr accñtia separata a sbo nō hñt eē nāle: nec mot⁹ ipsoꝝ est de se nālis pp cāz dictā i p̄mo dubio. vbi dicit q rerū nāliū eē t diffiniri depēdet a mā sensibili: potētie ēt nō mouent ab obiectis suis motu physico sed metaforico. ¶ De mā aūt negat Albertus q ipsa sit p se ꝑmū sbm corruptionis vel gñatōis sz me[tc] forma corporeitatis ei⁹ creata. ¶ Dicit ulteri⁹ q gñatio t corruptio sūt mutationes nāles iq̄tū sūt t̄mini extriseci alterationū ꝓpriaꝝ q̄ sp sūt sbiue i corpore nāli. mā etiā p nullū istās ē ab oī forma sbali denudata. ¶ Ad 2am dicēdū dicēdo maiorē t negādo minorē. Motus. n. diffinif pens nō gdē i cōi sed i spāli acceptū ꝑ ente i po[a] ꝑpiqua ad t̄minū motus qō ē corp⁹ nāle. ¶ Ad ētiā dicēdū negādo añs t ad ꝑbationē dr q res nāles osideran t̄ i ordine ad mobilitatē: t iq̄tū subiscīuf mobilitati tā q̄ passioni t nō tā q̄ rōi formali qb⁹ pz q corp⁹ ē sbm māle, nālitas xo ē rō formal sbi: t mobilitas ē pa? sbi nālis. Et hec de qōne sequitur.

Queritur scdo. Utruz ad notitiā opletā cāti regraf necessario no[a] cui⁹libet causei illi⁹ cāti. ¶ Arguif ꝑ q nō qz q̄libz res oplete cogscif p suā diffinitōez: sz diffinitio nō ptinet oēs cās. g̃ ad oplete cogscēdū rē ñ oz cogscere oēs cās ¶ Arguif 2⁹ p̄mo cā ē cā cuiuslibet causati. g̃ ad cogscēdū q̄libet cātū oportet cogscere p̄mā cāz. añs ē ipossibile g̃ t añs. ¶ Arguif ētio. albū est cā effectiua dom⁹ si domificatoz eēt alb⁹: t trī ad cōplete cogscēdū domū nō oz cogscere albū. g̃ ad cōpletā notitiā causati ñ regrif notitia cuiuslibet cause. ¶ In oppositū arguif auctoritate cōmētatoris dicentis: oīs q scit se scire aliqd nō dicit illud nisi qñ sciuerit illud p oēs cās tā ꝑpinq̄s q̄ remotas. ¶ In questione ista erunt tres articuli sicut in precedenti. Quantum ad primum.

Primo sciēdū est q ꝑ declaratiōe terminoꝝ q̄stionis ponunt alique distinctiones. ¶ Prima. duplex est causa: quedam est causa p se sine qua non potest esse nec produci effectus. ¶ Alia est causa per accidēs

sine qua potest esse ꝛ produci effectus. Causa p se solet diuidi i cāz intrinsecā ꝛ extrinsecā i cāz ꝓpinquā ꝛ remotā. ¶ Scōa distinctio. duplex est notitia. q̄dā est notitia simplex q̄ fit p p̄mā operationē intellectus: ꝛ vocat eā ph̄s 3° de aia. simpliciū itelligētia. Alia est notitia cōplexa q̄ fit p scōaz operationē intellectus. ¶ Tertia distinctio notitia tā cōplexa q̄ icōplexa est duplex: q̄daz est pfecta siue cōpleta: alia ē icōpleta. ¶ Quarta distinctio. notitia cōpleta est duplex. q̄dā est simplr cōpleta ꝛ icomplexa. ꝛ ē illa qua cognoscimus rē ꝑm oēz modū ꝑm quē possibile ē ipsā cognosci: ꝛ tūc notitia completa icomplexa fit cognoscēdo diffinitionē rei ꝺtinentē oēs cās p se tā ꝓpinquas q̄ remotas illius rei. sed notitia completa ꝺplexa fit cognoscēdo determinate oia p̄dicata possibilia cognosci de ea: ꝛ hoc ꝑm omnē modū ꝑm quē possunt de ipsa cognosci. ¶ Ex hoc sequit̄ q ad cognitionem cuiuslibet causati debemus cognoscere cās p se si tal cognitio debeat dici cōpleta simplr. ¶ Alia est notitia cōpleta i genere: ꝛ est illa p quā cognoscimus rē sub aliqua ratione cognoscēdi scōz oēz modū scōz quem possibilis est a nobis cognosci sub illa ratōe cognoscēdi vt notitia ꝺpleta quā habemus de corpore sub ratiōe naturalitatis.

Secundo sciēdū q ist̄e liber physicorū in quo Aristoteles determinat de corpore sub ratōe naturalitatis diuidit̄ i ꝓhemiū ꝛ tractatū. ¶ In parte ꝓhemiali ph̄s oñdit modū ꝓcedēdi huius scientie: ꝛ diuiditur i tres partes. In prima itēdit talē ꝺclusionem. ¶ In scientia naturali oportet procedere ex cognitōe principioꝝ causaꝝ ꝛ elementoꝝ ad p̄ma causata ꝛ elemētata: ꝓbat eā ph̄s tali ratione ois scia cuius sunt p̄na cause ꝛ elementa procedit ex cognitione ipsoꝝ ad cognoscēdū ꝓdicamenta causata ꝛ elementata: sed i scia naturali sunt principia cause ꝛ elemēta. ergo i scia naturali oportet procedere ex cognitione principioꝝ causaꝝ ꝛ elemētoꝝ ad cognoscēdū ꝓdicamēta causata ꝛ elemētata. Maiorē ꝓbat p cōmunē existiationē oīum. q: tūc opinamur vnūquodq̄ scire cū cās cognoscimus primas ꝛ p̄nas p̄ma vsq̄ ad elemēta: ꝛ debet capi vsq̄ icl̄usiue

Tertio sciēdū q circa hunc textū icidūt tres difficultates. ¶ Prima vtrum sit saluabile istū actū qui ē itelligere causari ex cognitione causarū ꝛ elemētoꝝ ꝛ principioꝝ cū telligere sit actus cuiusdā habitus q vocat̄ itelletus q solū fit ex cognitione principioꝝ. ¶ Pro solutōe huius difficultatis ponūtur due distinctiones: p̄ma est cōmentatoris ꝛ est hec. Duplex est scia. quedā est scia perfecta: ꝛ est illa que fit per causaz sciti. Alia est iperfecta: ꝛ est illa que fit sine causa: ꝛ subdit cōmētator: q p itelligere ph̄s innuit sciaz iperfectā: ꝛ per scire sciaz perfectā. ¶ Zª distinctio. intelligere capitur dupl̄r. vno modo cōmuniter pro actu denoiato a poª itellectiua: ꝛ sic omnis actus itellectiuus potest dici intelligere. Alio modo accipitur specialr ꝓ actu denoiato ab habitu itellectiuo. scilicet ab habitu principioꝝ qui dicitur itellectus: ꝛ tunc nō ois actus itelligēdi vocatur intellectus: sed solū actus itelligēdi quo cognoscimus principia ex hoc patet solutio huius difficultatis. ¶ Zª difficultas ē vtrū ista tria. principia. cause. ꝛ elemēta sint synonoma. ¶ Pro cuius solutione ponitur talis distinctio. p̄nm causa ꝛ elemētū possunt capi dupl̄r: vno modo cōmuniter. ꝛ sic sunt nomina synonoma. Alio modo possunt capi ꝓprie: ꝛ tūc principiū solū dicit̄ de causa extrinseca. s. de efficiente ꝛ fine. ꝛ elementa de causa intrinseca. s. de materia ꝛ forma. ꝛ causa est nomē vtriq̄ cōmune. Et hanc differentiam ponit cōmentator. iz° methaphysice. sed hic dicit q ista non sunt synonoma. quia nomina synonoma nō vsi tantur in scientia demonstratiua. Ideo p principia intelligit ph̄s causas agentes mouētes. ꝛ per causas intelligit causas finales. ꝛ per elementa itelligit causas que sunt partes rei. s. materiam ꝛ formam. ¶ Zª difficultas vtrum scientia naturalis procedat ex principijs causis ꝛ elementis. ¶ Ad hanc respondet commentator q quedam sunt scientie que solum considerāt de vna causa scilicet ō causa formali vt mathematice. quedam de tribus causis vt sciētia diuina scilicet methaphysica. quedam de quattuor sicut scientia naturalis. quia sciētia naturalis demonstrat omnes causas vt probat ph̄s scōo huius. ¶ Quantum ad ꝑm articulum ponitur.

Conclusio Ad notitiā simplr ꝛ cōpletā causati regrit̄ cognitio cuiuslibet cause p se illius causati. patet. q: si ig rareť vna causa per se tūc scita scōa cā cātum posset cognosci per illā causam. ꝛ sic nō fuisset cognitum cognitione completa ꝛ simplr perfecta rē. Quantum ad tertium articulum.

Dubitatur Utrū sit saluabile aliquā sciaz hr̄e cās p̄ncipia ꝛ ele

menta. ¶ Ad soluēdū hoc dubium ponitur vna suppositio ⁊ vna distinctio. Suppositio ē hec. cā p̄n^m ⁊ elementū capiūtur hic in signatione ꝓpria eo modo quo expositū ē in tertio notabili. Distinctio ē hec. sciam eē cātam p̄ncipiatam ⁊ elementatam pōt intelligi dupl'r. vno modo ꝑ denoiatione intrinseca ita ꝙ scientia sit vna res habēs veram cām materialē. verā cām formalē efficientē ⁊ finalē. Alio modo per denoiationē extrinsecā ⁊ obiectiuā. ita ꝙ scia nō sit res habēs illas cās sed subiectuz scie ⁊ a denominatōe subiecti accipiatur denoiatio ipsius scientie. ⁊ tunc illa ē p̄ncipiata cāta ⁊ elementata cuius subm est p̄ncipiatū cātum ⁊ elementatū. Ex his dicitur ad dubium. p̄mo ꝙ huius scientie nulla est causa materialis nec formalis. patz quia nulli⁹ forme simplicis abstractiue ē cā materialis aut formalis. sed quelibet scia est forma simplex abstractiua. ergo nullius scientie est cā materialis nec formalis. ¶ Scōo dicitur ꝙ cuiuslibet scie ē cā finalis ⁊ efficiens. patet quia quelibet scientia ē ens productum. ergo quelibet scientia bēt cām efficientem ⁊ finalem. vnde quilibet intellectus est cā efficiens sue scientie acquisite. ⁊ ꝑ prius actus cuiuslibet scie ē cā finalis illius scie Et licet dicatur cōiter ꝙ cuiuslibet scientie sūt q̄ttuor cāe. hoc tamen nō est verum accipiendo cām ꝓprie. sed si capiatur causa formalis trāsū ptiue pro forma ⁊ modo procedendi. ⁊ similiter causa materialis pro materia circa quā tunc cuiuslibet scientie sunt quattuor cause.

Secundo dubitatur. Qualiter ē saluabile istam scientiam ꝓcedere ex p̄ncipijs causis ⁊ elementis que sunt notiora nature. ⁊ tamen in sequēti parte dicetur ꝙ ista scientia ꝓcedit ex notioribus nobis. ¶ Ad soluēdum hoc dubiuz ponitur talis distinctio. aliquā scientiam procedere ex aliquibus potest intelligi dupliciter. Uno modo ꝙ procedat ex illis tā quā ex omnino p̄mis non inuestigando eoz cognitionem. sed supponēdo ea esse cognita ⁊ ex cognitione ipsorum ꝓcedere ad cognitionē aliorum. Alio modo potest intelligi ꝙ ꝓcedatur ex illis sic ꝙ primo inquiratur cognitio eorum ex aliquibus que supponūtur eē nota ⁊ habita cognitione ipsorum fiat ꝓcessus ad cognitionem aliorum. Ex hoc rñdetur ad dubiū. primo ꝙ ista scientia ꝓcedit a notioribus nobis tanq̄ ab omnino p̄mis supponendo eorum veritatē vel cognitionem. ex cognitione ipsorū inquirit cogniti nem p̄ncipiorum cāz ⁊ elementoz qua habita ipsa ꝓcedit ex cognitione illorum ad cognitionem conclusionum principaliter intentarum.

Tertio dubitatur. Utrum ad pfecte cognoscēdū res nāles sit necesse cognoscere cās p̄mas ⁊ p̄ma p̄ncipia. ¶ Pro cui⁹ solutione sit hec suppositio. ꝙ p̄m cōmentatorem pḥs ꝙ cās p̄mas intelligit mām p̄mā ⁊ vltimam formā. ⁊ per p̄ncipia p̄ma intelligit p̄mum efficiens ⁊ vltimū finem. ⁊ per elementa intelligit partes rem intrinsece cōponētes. ¶ Pro quoruz euidētia ponūtur due distinctiōes: quaz p̄ma ē ꝙ materia ē duplex. s. p̄ma ⁊ secūda. Materia p̄ma ē materia denudata ab oi forma. sic ꝙ non sit composita ex aliqua forma. ꝛ oio sit simplex ⁊ irresolubilis ⁊ methaphysicalis: Materia scōa ē composita ex materia prima ⁊ aliqua forma. sicut corpus qō ē compositum ex materia ⁊ forma corporeitatis ꝺ̄ esse materia animalis. ⁊ caro ⁊ ossa dicūtur materia hōis. Secūda distinctio. duplex ē forma. s. vltima ⁊ nō vltima vltima forma ē illa q̄ non ē vlteri⁹ resolubilis in materiam ⁊ formā. ⁊ ē simplex sicut ē forma elementorum. Forma non vltima ē illa que ē resolubilis in materiā ⁊ formā. sic forma mixtoz q̄ i cludit formas quattuor elemētoz ⁊ in illas ē resolubilis. ⁊ ℔ intelligēdum est de forma totius. Ex hoc dicitur ad dubiuz ꝙ ad perfecte cognoscendum res naturales necesse ē cognoscere p̄mas cās ⁊ p̄ncipia prima vsq̄ ad elementa.

Ad rationes añ oppositū. ¶ Ad p̄mā dicitur ꝙ duplex ē diffinitio: quedā enim datur per oia genera causarum. ⁊ illa diffinitione simpl'r pfecte cognoscit diffinitū saltē quo ad qd ē. alia ē diffinitio que datur solum per duas causas intrinsecas. s. p materiam ⁊ formam. aut per vnā. s. per formā ⁊ qualibet diffinitione diffinitū cognoscit perfecta cognitiōe. nō quid ē simpl'r sed duob⁹ generibus vel in vno genere cāe. ¶ Ad secūdam cōcedendo totum ar^m. s. ꝙ ad cognoscendum cognitionē simpliciter perfectam rem naturalem oporteret cognoscere p̄mam cām. non tamē ꝛ oēm modū quo ē cognoscibilis. sed sufficit ꝙ cognoscat ꝑm illam habitudinem quā habet ad illud causatum. ¶ Ad tertiam distinguo maiorē Duplex enim est causa scilicet per se ⁊ per accidens. ad cognitionem autem completam effectus regritur necessario cognitio cāe ꝑ se: non autem cause per accidens sicut ad cognitiōem

domus regitur necessario cognitio domificatoris. nō aūt cognitio albi. Et hec de questione.

Queritur tertio. Utrū minus vniuersalia sint ꝑus nota magis vniuersalibus. ¶ Arguitur primo ꝙ non. illud ē ꝑmo notū intellectui cui⁹ singulare ꝑmo mouet sensū. sed singulare magis vniuersalis magis mouet sēsū igitur magis vniuersale ē ꝑus notū ꝙ̄ min⁹ vniuersale. ¶ 2° sic. magis cfusa sunt ꝑus nō min⁹ confusꝫ. sed magl vniuersalia sūt magis cōfusa ꝙ̄ minus vniuersalia. ergo sunt ꝑus nota ipsis. Maior ē ꝓbi in textu. Minor ꝓbatur quia cō munitas ē ꝑncipiū cfusionis. ¶ 3° sic auctoritate philosophi qui ꝓbat trib⁹ signis vniuersale es se prius notum singulari. ⁊ per singulare intelligit minus vniuersale. Et cfirmatur auctoritate Auicēne dicentis. ꝙ ens ⁊ res ꝑma impssiōe inꝑmuntur in aia nr̄a. ¶ In oppositum arguit auctoritate ꝓbi dicētis ꝙ magis confusa sūt nobis ꝑus nota. ⁊ cōmentator ꝑ magis confusa intelligit magl cōposita. sed min⁹ vniuersalia sūt magis cōposita ꝙ̄ magl vniuersalia. ḡ sūt prⁱ⁹ nota. ¶ In questione erūt tres articuli vt supra ⁊ quātum ad primum articulum.

Primo sciendum ꝙ ꝓ declaratiōe terminorū questionis ponēde sunt due suppositiones ⁊ tres distinctiōes. ¶ Pria suppositio ē ꝙ minus vniuersalia sunt min⁹ cōmunia siue in ferioza respectu supioꝝ suoꝝ. sed magis vniuersalia sunt magis cōmunia vel supioza respectu suoꝝ iferioꝝ. ¶ Scōa suppositio ē ꝙ oē totum ē confusū respectu suaꝝ partium. Ex istis aūt ozitur difficultas vtrum magis vniuersalia sint minus vniuersalib⁹ confusioza. ꝓ cuius dubij solutione ponitur hec distinctio. s. ꝙ triplex ē confusū. s. confusione partium subiectiuaꝝ vt totū vniuersale. ⁊ confusione partiū eēntialium sicut totū eēntiale vl̄ dissimbile. vel confusione partiū integraliū sic̄ totum integrale. ¶ Ex quo segtur ꝑmo ꝙ totum vniuersale ē solū cōfusum potētiali confusione cū ozineat partes suas potentialiter. Sed totū integrale ē ofusū actuali confusione cū contineat suas ꝑtes actualiter. ¶ 2° segtur ꝙ totū eēntiale ⁊ integrale ē simplr magis cōfusū ꝙ̄ totum vniuersale. Ex dictis elicit̄ documētū ꝙ confusum simplr ē totū eēntiale quo ad intellectum. ⁊ totū integrale quo ad sensum. Totū vniuersale ē confusū ꝑm quid qz in potentia trm̄. ¶ Pria distinctio talis ē triplex est primo cognitū. s. primitate adequationis cuiusmōi ē illud qđ adeq̄te ꝑdicatur de oi ꝑ se intelligibili. vel ē illud qđ est obiectū adequatum potētie. Aliud ē primo notum ꝑmitate ꝓfectionis cuiusmōi ē ꝓfectⁱ⁹ intelligibile inter oia sub obiecto intellectus cōtēta. 3° aliquid ē primo cognitum ꝑmitate generatōis cuiusmodi ē illud cui⁹ cognitio primo in itellectu causatur. ⁊ de tali ꝑmo cognito querit ꝑsens questio. ¶ Scōa distinctio ē hec triplex est noticia. s. actualis qua aliquid actualr cognoscitur. Alia ē noticia habitualis qua aliqd habitualiter est cognoscibile. Alia est cognitio virtualis qua aliqd cognoscit̄ ad cognitionez alterius vt cognoscēs hoīem noticia virtuali cognoscit essentialiter vel per se inclusa in eo. s. aīal ⁊ rōnale ⁊ risibile. ¶ Tertia distictio ē hec. duplex ē noticia actualis. s. cōfusa qua res cognoscitur vt ꝓ nomen diffiniti significatur. ⁊ distincta qua res cognoscit̄ vt ꝓ diffinitiōez. i. terminos designat̄. Ex istis alique difficultates oriūtur. Pria qđ ē ꝑmo notū ꝑmitate adequationis ad quā rīdetur ꝙ ens. Scōa difficultas quid ē ꝑmo notum ꝑmitate ꝓfectionis. ad quā rīdetur ꝙ de⁹ ē ꝑmo notum ꝑmitate perfectionis. 2° substantia. 3° accidens. Tertia difficultas ē qđ ē primo notum via generationis confuse ⁊ actualiter. Ad quā respondetur ꝙ singulare sensibile quod primo mouet sensū postea eius species specialissima. ⁊ sic semper ascendendo vsq̄ ad primum predicatum scilicet ens. Quarta difficultas quid est primo notum via generationis noticia actuali distincta. Respondetur ꝙ ens. deinde gen⁹ generalissimum. ⁊ sic semper descendēdo vsq̄ ad singulare ⁊ ens ꝓfecte ⁊ totū cognoscit̄ qz simpliciter simplex vel totaliter scitur vel totaliter ignoratur. Quinta difficultas ⁊ sexta in dubiis sequētibus ponentur.

Secundo sciendum ꝙ in ista parte ꝓbemiali ꝓbs dat modos cognoscēdi ꝑncipia cās ⁊ elemēta. ex qb⁹ ꝓcedit scia nālis ⁊ intēdit duas cclusiones. Pria ē hec opz tradere cognitiōem cāꝝ ꝑncipioꝝ ⁊ elemētoꝝ ex cognitiōe cpositoꝝ ex ipis. ꝓbat ꝓbs tali rōe. qz necesse ē ꝓcedere ex notioribꝫ nob ad nō ⁊ certioza nature. ſz 1ª ex ꝑncipijs ⁊ cāis sūt nobis notioza. ⁊ cāe ⁊ ꝑncipia sūt notioza natur̄ ḡ opz tradere cognitionē ꝑncipioꝝ cāꝝ ⁊ elemētoꝝ ex cognitione cōpositoꝝ ex ipsis. maiorem

ꝓbat. inata ē nobis via ꝓcedere ex nobis notio
ribus i notioza ⁊ certioza nature. Ex hoc remo
uet dubiū q̄ aliqs posset credere q̄ eadē essēt
nobis nota ⁊ nature: ꝑ̄ remouet dubiū ⁊ dicit
q̄ ñ nobis notū ē illō qđ simplr̄ est notū. i. natu
re. minozez sue rōnis ꝓbat sic. fūt enī ꝓius no
bis nota ⁊ manifesta cōfusa magis. ꝑosterius
aūt ex his fūt cause ⁊ ꝑncipia elemēta diuidē
tib⁹ hec. i. illis q̄ diuidūt ꝯposita i ele̅ta. ¶ Scōa
ꝯ babita cognitiōe causaꝝ ⁊ ꝑncipioꝝ oz ꝓce
dere ex magis vniuersalib⁹. ſ. causis ad singula
ria ⁊ ad cās min⁹ vniuersales. ꝓbat eā ꝑ̄s trib⁹ signis. ꝑimū totū sensibile ē noti⁹ ꝑm sēsuz
suis partib⁹. q̄ signū est q̄ vle ē noti⁹ ꝑm intelle
ctū q̄z singl̄are. tenet ꝯña qz vniuersale ē q̄ddā
totū: multa aūt cōprehēdit vt ptes. ¶ Scōz ē
diffinitū est noti⁹ ptib⁹ diffiniētib⁹. q̄ signū ē q̄
vniuersale ē noti⁹ singulari. añs ꝓbat q̄ nomē
diffinitū significat quoddā totū cōfusū vt circu
lus. sz diffinitio ei⁹ diuidit i singula ꝑncipia diffiniēda. ¶ Tertiū signū q̄ pueri ꝑmo appellāt
oēs viros ꝑres ⁊ oēs femias mres. ꝑosteā ōter
mināt vnūqq̄z. q̄ signū est q̄ vniuersale est no
tius singl̄ari: ⁊ p singulare ꝑm ꝯmentatorē ꝑ̄s
nō intelligit idiuiduū sz intelligit min⁹ vniuersa
le vel speciez specialissimā vel aliquid sibi sile.

Tertio Sciendū q̄ circa hūc textū inci
dūt tres difficltates. ꝑima est
qualr̄ est saluabile q̄ ꝑncipia sint notioza ꝑnci
paliter cū ꝑncipiata sint ꝑfectiozis entitatis ⁊ p
fectiozis intelligibilitatis. ꝑo solutiōe hui⁹ po
nit̄ talis distinctio: aliqd pōt esse ꝑius notū na
tura quadruplr̄. ꝑimo q̄ pōt intelligi alio nō
intellecto. ⁊ sic magis vniuersalia sunt notioza
nature. Allio mō illud est ꝑius notū natura qđ
ꝑimo ⁊ ꝑncipalius intendit̄ a natura. ⁊ sic spēs
specialissima est ꝑmo nota nature. cū natura in
tēdat ꝯseruare esse specificū. ¶ Tertio aliqd ē
ꝑius notū natura qđ est ꝑoris ⁊ ꝑfectiozis na
ture ⁊ entitatis. ⁊ sic cōposita sūt notioza natu
re suis ptib⁹. ¶ 4⁹ illud est ꝑus notū natura qđ
est ꝑmū in opatione nature. siue illud a quo na
tura incipit opari. ⁊ sic ꝑncipia sūt notioza na
ture ꝑncipaliter. quia natura incipit opari a ꝑn
cipijs. ¶ Scōa difficultas qualr̄ sunt simul sal
uabiles due cōclusiōes textus cū ꝑma dicat cō
fusa ⁊ cōposita siue minus vniuersalia ee̅ notio
ra ꝑncipijs ⁊ elemētis. ⁊ secūda dicat magis vni
uersalia esse notioza min⁹ vniuersalib⁹. ꝑo so
lutione hui⁹ difficultatis ponit̄ talis distinctio cō
mētatoris 8⁹ physicoꝝ que est hec. In scia natu
rali ē duplex ꝓcessus. ꝑm⁹ est ab effectu ad cāz
scōs est a causa ad effectū: ex quo habet̄ totus
ꝓcessus ꝑ̄s naturalis q̄z ꝑ̄s naturalis ex co
gnitiōe ꝯpositoꝝ ꝓcedit ad cognitionē ꝑncipio
rū illoꝝ ꝯpositoꝝ. z⁹ ex ꝑncipijs causis ⁊ elemē
tis vniuersalib⁹ siue corpoꝝ in vniuersali ꝓce
dit ad cās minus vniuersales. ſ. ad causas par
ticulariū corpoꝝ naturaliū vt a causis corporis
celestis ad cās corpis mixti et sic ꝺ alijs. Ex his
patet q̄ nō est repugnātia in cōclusionib⁹ cum
ꝑima dicat ꝯposita esse notioza magis vniuer
salibus. ⁊ z⁹ dicat causas vniuersales. i. corpis
naturalis i vniuersali ee̅ notiozes causis corpo
rū singulariū. qz ꝑm cōmentatorē ꝑ cās vniuer
saliū intelligit causas naturales vniuersales. ⁊
per singularia intelligit cās minus vniuersales
¶ Tertia difficultas vtrū eadē sint nobis nota
et nature. Ad quaz ñdetur q̄ in metaphysicis
eadem sunt nobis nota ⁊ nature sed non in na
turalibus. Quantum ad scōm ponitur.

Conclusio min⁹ vniuersalia sunt ꝑius
⁊ magis nota via generatō
nis ⁊ ꝯfuse magis vniuersalibus. ⁊ hoc suppoſi
tis tribus cōditionibus. ꝑima ē q̄ minus vni
uersalia sunt simpliciter magis confusa q̄z ma
gis vniuersalia sicut declaratū ē i ꝑmo notabi
li. scōa q̄ singulare mouēs sensū ad cognitionē
istoꝝ vniuersalium sit in distincta ⁊ debita ꝓpoz
tione ⁊ distātia. sic q̄ sensus statim possit iudica
re ipsum esse alicui⁹ distincte speciei specialissi
me. ẽtia q̄ hic intelligitur de cognitiōe actuali ⁊
nō habituali. ꝓbatur sic. qz causa naturalis non
ꝑpedita obiecto debite approximato causat ef
fectum nobiliorē quez potest causare: sz intelle
ctus ē causa naturalis nō ꝑpedita ⁊ obiecto suf
ficiēter approximata: ergo causat effectuz no
biliorē quem pōt causare: sed effect⁹ nobilior et
ꝑfectior quē possit causare intellectus ē conce
ptus singularis vel alicui⁹ min⁹ vniuersalis. er
go intellectus ꝑimo intelligit singularia et mi
nus vniuersalia q̄z magis vniuersalia. ⁊ hec de
secundo articulo. Quantum ad tertium.

Primo dubitatur vtrū magis vniuersa
lia sint ꝑius nota min⁹ vniuer
salibus noticia habituali. ¶ Ad soluēdū hoc du
biū est supponēdū q̄ noticia habitualis est noti
cia remanēs in intellectu ꝑost noticiā actualem
ipsius intelligibilis. ¶ Ex hoc respondet̄ ad du
biū q̄ noticia habitualis ⁊ ꝯfusa magis vniuer

saliū est ꝓior ꝙ̄ noticia habitualis ꝛ confusa mi⁹ vniuersaliū. ꝛ notitia actualis ꝛ distincta minus vniuersaliū ē ꝓior ꝙ̄ notitia habitualis ꝛ distincta magis vniuersaliū. ꝑ qz in notitia habituali ē euersus ordo ab ordine notitie actualis. ꝛ ideo primo confuse cognita notitia actuali sūt vltimo confuse cognita cognitione habituali.

Secundo dubitaꝫ. Utrū ordo distincte ꝯcipiēdi sit ꝓior ordine confuse ꝯcipiendi. ¶ Ad ꝓ solutiōe huius dubij ē supponēdū ꝙ ordo confuse ꝯcipiendi ē ille in quo sit ꝓcessus a p̄mo confuse cognito ad vltima confuse cognita. sic̄ est ordo quo ꝓcedimus a cognitōe minus vniuersaliū ad cognitionē magis vniuersaliū. sed ordo distincte ꝯcipiēdi est quo ꝓcedim⁹ a p̄mis distincte cognitis ad vltima distincte cognita. ¶ Ex hoc rn̄deꝫ ad dubiū ꝙ ꝯcipiendo vnū tale ordinē ad aliū totus ordo confuse ꝯcipiēdi ꝓcedit totū ordinē distincte cognoscēdi: ita ꝙ intellectus noster p̄ma intellectiōe quā hz intelligit singulare confuse ꝛ postea spēz spālissimā illi⁹ singularis. ꝛ sic semp ascēdēdo vsq̄ ad sup̄mū p̄dicatū excluſiue: qz sup̄mū p̄dicatū. s. ens nō pōt intelligi confuse. ꝑ qz nullus ꝯceptus simpl'r simplex pōt intelligi confuse: sed ꝯcept⁹ p̄mi p̄dicati est simpl'r simplex cū nō sit resolubilis i alios cōcept⁹ superiores. ergo nō pōt intelligi confuse. maior ꝑ ꝙ vnā regulā euidentē que ē hec. Oē simpl'r simplex aut totaliter scitur. ꝛ sic distincte cog̃ scitur. aut totaliter ignoraꝫ cū nō habeat aliqd scōm ꝙ possit sciri. ꝛ aliquid scōz ꝙ possit ignorari. quia tunc non esset simpl'r simplex.

Tertio dubitaꝫ qualr̄ ē saluabile ꝙ diffinitū sit notius ꝑtibus diffiniētib⁹. ¶ Ad ꝓ solutiōe huius dubij est supponēdū ꝙ diffinitū est simpl'r cōfusum respectu suaꝝ ꝑtiū diffinientiū. Ex hoc ſegtur ꝙ diffinitū est p̄mo notū cognitiōe cōfusa. Et si dicaꝫ ꝙ partes diffiniētes sūt magis vl'es q̄ diffinitū. ſz magis vniuersalia sūt magis cōfusa. Ad hoc pōt p̄mo dici ꝙ magis vl'ia sūt magis cōfusa ſm gd. s. confusione partiū potētialiū siue subiectiuaꝝ. ſz diffinitus est magis simpl'r magis cōfusum partib⁹ diffiniētibus cū sit cōfusum cōfusiōe partiū actualiū. ¶ Uel etiaꝫ potest dici ꝙ magis vniuersale pōt compari ad minus vniuersale duplicit̄. vno modo ꝑ quanto cōtinet min⁹ vniuersale ꝑ modū ptis subiectiue. ꝛ sic magis vniuersale ē magis confusum ꝛ ꝓius notum notitia confusa. Alio modo pōt compari ad min⁹ vniuersale ſm ꝙ ē pars essentialis min⁹ vniuersalis. ꝛ sic min⁹ vl'e est magis cōfusū ꝛ ꝓius notū notitia confusa q̄ſ sit magis vl'e. ꝛ hec de tertio articulo.

Ad rationes Ad p̄mā dr̄ concedēdo maiorē ꝛ distinguendo minorē. qz singulare magis vniuersalis mouere sensum pōt intelligi dupl'r. vno mō ꝙ singulare esset in debita ꝓportōe ꝛ distātia. ꝛ sic negaꝫ. alio mō ꝙ esset i maxima distātia ꝛ nō in debita proportiōe. ꝛ sic ꝯceditur. ¶ Ad ſcām dr̄ ꝙ magis vniuersalia sunt magis cōfusa ſm gd q̄ſ minus vniuersalia. qz solū sunt confusa confusione potētialiū siue confusione partiū potentialiū. sed min⁹ vniuersalia sunt magis confusa simpl'r. quia sunt cōfusa confusiōe actuali siue partiū actualiū. ¶ Ad tertiam dicitur ꝙ Aristoteles non cōparat magis vniuersalia ad minus vniuersalia. sed comparat causas corporis naturalis i vniuersali ad causas particularium corpoꝝ naturaliū. vt visū ē i ꝛtio notabili. Et ad confirmationē dr̄ ꝙ ens ꝛ res p̄ma ipressiōe inp̄mūtur in aia vez ē in ordine distincte ꝯcipiendi. sed nō in ordine confuse cōcipiendi cū non possint cognosci confuse vt dictum est i secundo dubio. ꝛ hec de questione.

Queritur quarto ꝯsequenter. vtrum philosophus naturalis habeat disputare contra parmenidē ꝛ melissū negantes p̄ncipia philosophie naturalis. ¶ Et arguit̄ primo contra ꝓpositum. quia parmenides ꝛ melissus dicebant esse tantum vnum ens et illud eē p̄incipiū philosophie naturalis. ergo nō negabant p̄incipia pb̄ie naturalis. ¶ Scōo arguitur. pb̄s 4.° methaphysice disputat cōtra negantes sua p̄ncipia. ergo ꝛ philosophus naturalis habet disputare contra negantes sua p̄incipia. patet ꝯsequentia quia sicut se habent p̄ncipia methaphysice in methaphysica ita se habēt p̄ncipia physice in physica. ¶ Tertio arguit̄ sic pb̄s in ſequenti capitulo disputat cōtra parmenidem ꝛ melissum qui negauerunt p̄ncipia philosophie naturalis. ergo ꝛc. ¶ In oppositum arguitur auctoritate pb̄i. in ista q̄stiōe erunt tres articuli vt ꝓius. Quantum ad primum.

Primo Sciendum est ꝙ ꝓ declaratione terminorum ponūtur alique distinctiōes ꝛ aliq̄ suppositiōes. ¶ Ꝓia suppositio. ois ꝓpositio ꝯsiderata i aliq̄ scia aut ē p̄incipiū illius scientie aut deducibilis ex illis p̄in-

cipijs illi⁹ sciētie. Ex hoc ponit talis distinctio. i scia naturali ōtingit errare dupl'r. primo negā do ꝑnt ipia phīe naturalis. 2° negādo ōclusiones deducibiles ex pncipijs. ¶ Pro scdo ponit tale documētū. siqs negauerit cōclusiones deducibiles ex pncipijs tūc accipiēda sūt alia pncipia: sz siqs negauerit ꝑncipia tūc talia pñt ꝓbari tripliciter. ꝑmo a posteriori z p effectus 2° p pncipia alicui⁹ scie cōis vt p pncipia methaphysicalia vl'loycalia. 3° p ꝑncipia scie subalternātis: z hoc si talis scientia subalternetur alicui alteri scientie.

Secundo sciēdū q̄ ista pars executiua i q̄ Aristoteles itēdit determinare de corpore naturali diuidit in sex ptes ꝑncipales. In prima itēdit determinare de pncipijs corporis naturalis i vniuersali z de eius passionib⁹ vniuersalib⁹: z diuidit i octo libros. In primo determinat de pncipijs corporis naturalis z diuidit i tres tractatus. In primo recitātur z reprobātur opiniones antiquorum de pncipijs rez naturaliū. z diuidit i tria capitula. In primo recitat opiniones nō natural'r loquētiū z eas reprobat: z diuidit i tres partes. i prima recitat opiniones antiquoz. z intēdit duas cōclusiones. ·Prima ē hec. necesse ē vnū ex pncipiū rez naturaliū aut plura: z si tātū vnū pncipiū vel illud ē īmobile sicut dicit parmenides: vel mobile sicut dñt phi. i. nāl'r loqntes. quidā. n. dicūt aerē ex: aliqui aquā: alij ꝙ ignē si plura sint pncipia aut sūt finita aut infinita: si sint finita z sint plura vno: aut sunt duo aut tria aut quattuor: aut ꝑm aliquē aliū modum: si sint infinita aut sūt eadē genere aut specie aut figura differentia: aut sunt contraria genere. ¶ Secūda cōclusio antiqui similes qōnes faciebāt de ente sicut de pncipijs: querebāt enim vtr sit tātū vnū ens aut plura: si plura aut finita aut infinita: credebāt. n. q̄ ens z pncipia essent cōuertibilia. ¶ In scda pte principali itendit tres cōclusiones. ·Prima ē. phs naturalis nō hz disputare cōtra parmenidē z melissum pro bat phs duab⁹ rōnib⁹. ·Prima ē q̄ i nulla scia ē disputādū cōtra negātes sua pncipia: sz parmenides z melissus negāt pncipia philosophie naturalis. q̄ i phīa naturali non est disputandū cōtra parmenidē z melissum: maiorē ꝓbat exē plo vt in geometria nō est disputandū contra negantē pncipia geometrie: minorē ꝓbat sic q̄ parmenides z melissus dicūt tantū vnū ex principiū. q̄ negant principia esse: tenet cōsequentia q̄ pncipiū semper est cuiusdā vel quorūdā principiū. Scda rō. phs naturalis nō hz disputare cōtra quālibet positionē. q̄ nec contra parmenidē z melissum dicētes tantū vnū ex ens: añcedēs ꝓbat: q̄ phs naturalis nō hz disputare cōtra positionē heraclitī dicētis oia esse mobilia. ¶ Scda cōclusio phs naturalis nō hz soluere rationē litigiosam. sz rōnes parmenidis z melissi sūt litigiose: minorem ꝓbat quia utriusq̄ rōnes litigiū hñt z maxie onerosa ex rō melissi nullū habēs defectū. i. nullā habens dubitationem: q̄ ꝓcedit ex vno iconuenienti. vno. n. icōueniēti dato multa cōtingūt. Scda rō. phs naturalis nō debet soluere rōnes negātiū sua pncipia. q̄ nō debet soluere rōnes parmenidis z melissi: antecedens hz per simile q̄ geometer nō hz disputare cōtra illū q̄ ꝓbat tetragonismū p decisiones: sz cōtra antifontem q̄ negat principia geometrie: primā ꝺ sequētiā ꝓbat q̄ phs supponit oia: aut quedā moueri: et hī negabāt parmenides z melissus. ¶ Tertia cōclusio. vtile ē disputare contra parmenidem z melissū: ꝓbat q̄ tales loquūtur de naturalibus cōmittēdo defect⁹ nō nāles: iō ē vtile pncipia philosophie prime. i. methaphysice cōtra ipsos disputare.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ꝑma vtrū ens z ꝑn⁹ cōuertātur. Ad qd rñdet q̄ sic: q̄ non est aliqd ens qn possit ee pncipiū alicui⁹: oia enim entia pñt mouere intellectū nostrū ad cognitionē sui: iō pñt ee ꝑn⁹ ꝓductiuū alicui⁹ act⁹ intellect⁹. ¶ Scda vtr phs nāl'r bēat supponere motū ee. ·Pro cui⁹ solutiōe ponūt alique suppōes ·Pria quodlibet corp⁹ nāle hz i se pncipia mot⁹ z⁹, mot⁹ pōt ostendi posse esse cuilz corpi nāli p talia ꝑn⁹. 3⁹ motū ee notū p expiētiā. Ex isto segtur ꝓ q̄ suppositā iherētia alicui⁹ ꝓdicati ad aliqd subm nō ē icōueniēs q̄rere cāz talis inherentie. 2° segtur q̄ hz ponēs motū ee tanq̄ notum p expiētiā nō ē tñ icōueniēs querere ꝑncipia mot⁹ z p talia pncipia demōstrare motū esse. vel pōt dici q̄ motū ee i actuali exīstia ē notū p expiētiā sz motū ee cū aptitudinali exīstia est demōstrabile p pncipia mot⁹. ¶ 3ª difficultas vtr sit saluabile oia entia naturalia moueri. ¶ Ad soluēdū hāc difficultatē ponūtur due suppositiones. ꝑma q̄ cōmentator dicit phm posuisse omnia aut quedā moueri ꝓpter tria. primo q̄

forme naturales nō videntur posse moueri. 2º qz partes terre q̄ sūt ppe cētrū nō videnť posse moueri. 3º quia tota terra nō videtur sil posse moueri: iō pbs dic q̄dā. ¶ 2ª suppositio. ista tria sic se bñt p ordinē nā. ens naturale. z ens fm naturā ita q̄ oē principiū corporis naturalis vocatur natura vt materia z forma. Cōpositum vero ex matia z forma sicut hō vocať ens naturale. z ois passio entis naturaľ vocať ens fm naturam. Ex hoc dr̄ primo q̄ oē ens naturale ē naturaľr mobile: qz quodlibet tale ī se hz p̄ncipiū sui mot⁹. Ex hoc segtur q̄ tota terra simul ē naturaľr mobil: qz tota tra ē corp⁹ naturale. 2º dr̄ q̄ nō ē icōueniēs totā terrā eē mobilē naturaľr: z tm̄ impossibile ē eā naturaľr moueri propter deordinationē i toto vniuerso: vl̄ pōt dici q̄ lz tota terra nō possit moueri motu locali: potest tamen tota moueri motu alterationis. Quātum ad secundum articulū ponitur.

Cōclusio responsalis. pbs naturalis nō hz disputare ɔ parmenidē z melissum negantes principia sua: hec conclusio satis ꝓbata ē in textu. Quātū ad 3m.

Primo dubitať. Utr̄ sit saluabile vnū tātū eē p̄ncipiū z ex illo aliqd fieri de nouo. ¶ Ad istud dubium rndeť q̄ nō: ꝓbať sic. qz capiať illud qō fieret de nouo ex illo p̄ncipio: vel illud icluderet aliqd vltra p̄ncipiū vel nihil. si nihil. ḡ nō ē factū de nouo ex illo p̄ncipio si icludat aliqd vltra tūc illud erit p̄ncipiū ei⁹: z sic nō eēt tātū vnū principiū. Ex hoc segť primo falsitas opinionis antiquor̄ ponentiū vnū tātū eē p̄ncipiū. s. materiale z ex illo dicebāt oia entia naturalia fieri. 2º segtur falsitas opinionū quorūdā dicētiū q̄ i reb⁹ artificialib⁹ nō ē nisi p̄ncipiū materiale qz oēs formā artificialiū nō realr distingui a materijs ipsor̄: z sic nullū artificiale fiēt ɔ nouo: qđ ē icōueniēs 2c̄.

Secundo dubitatur. Utrū sit ꝓ bonas ɔnias deducibile q̄ parmenides z melissus negauerint principia rer̄ naturaliū. pro solutione ponit vna suppositio z vna distictio. Suppositio. parmenidis z melissi opinio stat i duob⁹ dictis: primū tātū ē vnum ens siue vnū principiū. 2m illud principiū est infinitū z imobile. Distinctio ē hec. Duplicia sunt principia ī pbia naturali: quedā sūt p̄ncipia essendi z cognoscēdi sicut sūt quatuor cause. alia sūt p̄ncipia cogscendi tātū sicut motū eē z plura entia esse. Ex his rndeť ad dubium q̄ sic: pz dupliť. primo sic si fm eos tātū ē vnū ens vltra illud nullū ē principiū. ḡ nullū est principiū pbie naturalis. Prima ɔnia tenet ex opposito ɔntis. s. aliqđ principiū ē segť oppositū antis. s. nō tātū vnū ens ē: pz qz si principiū ē principiatum ē z si principiū z principiatū sint tūc plura entia sūt: z p ɔnia nō tātū vnū ē ens. 2º sic tātū vnum ē ens z illud ē imobile. ḡ nullū ens est mobile: z p ɔnia mot⁹ non ē: z sic parmenides z melissus negāt motū eē: z p ɔnia principia pbie nālis 2c̄.

Tertio dubitať. Utrū signū exclusiuum additū principio excludat principiatū. ¶ Pro solutione ponūtur alique distinctiones z alique regule. Prima distinctio principiū z principiatū p̄nt capi dupliť. vno mō fe intentionaliť z pro significato z sic sūt relativa. Alio mō ꝓme intentionaliť z pro denominato: z sic nō sūt relativa. ¶ Scōa distictio duplicia sūt p̄ncipia: q̄dā sūt methaphysicalia q̄ predicātur de p̄ncipiatis vt gen⁹ z ofa sūt principia speciei z p̄dicātur de ea. Alia sūt q̄ negātur de p̄ncipiatis sicut matia z forma neganť de cōposito. ¶ Tertia distictio duplicia sūt relativa quedā sūt equipātie vt simile. alia sūt disquipātie vt principiū. ¶ Prima regula signū exclusiuū additū alicui subiecto respectu alicui⁹ predicati excludit illud predicatū ab omni illo a q̄ negatur subiectū. ¶ Scōa regula q̄cūq; aliqđ predicatū sic cōuenit alicui qđ nō pōt alicui cōuenire a quo principiū negať: tūc si illi addať signū exclusiuū tūc ꝓpositio erit impossibilis z includēs duo contradictoria. ¶ Ex istis vr̄ q̄ dictio exclusiua addita vni relatiuor̄ disquipantie excludit aliud qz vnū negatur de alio. ¶ 2º sequiť q̄ quelibet talis ꝓpositio de 2º adiacēte includit duo cōtradictoria vt ista tātū principiū ē includit istas duas principiū est z principium non est: qz bene segtur tantum principium est. ergo principium est. etiam bene segtur tantum principium est. ergo nullum principiū ē: z per consequens nullum principiū ē. ¶ Ex his dicuntur tria ad dubiū. primo q̄ dictio exclusiua addita principio secūde intentionaliter capto excludit principiatum scōe intentionaliter captum. 2º q̄ dictio exclusiua addita p̄ncipio prime intentionaliter capto non excludit principiatum: de quo tale principiū predicatur. 3º q̄ dictio exclusiua addita principio excludit omne principiatum: de quo ipsū principium negatur.

Ad rationes Ad pmam dr negando ōniam. z rō ē qz ad ꝫ ꝙ ē tñ vnū ens segtur nullū pncipiū eē vt suptus pbatū ē. z parmenides z melliſſus dicentes tñ vnū ens eē ex ꝺsequenti negāt pncipiū eē. z sic negāt phie natural' pncipiū eē. ¶ Ad scdaz dr negādo ōniaz z ad pbatiōem dr ꝙ ē in aliq̄ sil'e .s. in ꝫ ꝙ methaphyſic⁹ nō pōt demōſtratiue oñdere ſua pncipia. sic nec phyſic⁹. sz in ꝫ ē diſſimile. qz si diſputās concedat aliqd illud cadit ſub pncipijs methaphyſice z non phyſice. iō methaphyſic⁹ pōt diſputare cōtra negantes ſua pncipia. sz nō phyſic⁹. ¶ Ad tertiā dicit diſtinguēdo añs qz pbus natural' pōt diſputare cōtra negā tes pncipia ſua dupl'r. Uno mō per pncipia methaphyſice alia q̄ ſūt ens z vnū. z sic ꝺcedit añs. Alio mō p pncipia phyſicalia. z sic negat añs.

Queritur quinto. Utruz totū dicat vnā entitatē realē real'r diſtinctam ab oib⁹ ptibus ſil' ſūptis. Arguitur ꝙ nō. qcūqz real'r diſtinguū tur illa pñt ſeparī z ſepatim exiſtere. sz totū z ptes ſil' ſūpte nō pñt ſeparī nec ſeparatiz exiſtere. ergo totū z ſue ptes ſil' ſumpte non real'r diſtinguūt. Minoz pz qz ſi ſeparētur totum eēt ſine partib⁹: z confirmatur auctoritate cōmentatoris dicentis ꝙ totū eſt aliud a qualibet pte nō tñ ab oibus ſimul ſūptis. ¶ Secundo ſic ſi totum diceret entitatē diſtinctam a ſuis ptibus ſequereť ꝙ diffinitio non explicaret totam eēntiam diffinitiuā. ōñs ē magnū incōueniens. ergo z antecedēs. ōña pz qz i cōpoſito eēnt tres entitates. .s. entitas materie. entitas forme z entitas compoſiti: ſed diffinitio non explicat niſi materiā z formam ergo non explicat totam entitatem compoſiti. ¶ Tertio ſic ſequereť ꝙ numerus ternarius eēt numerus quaternarius conſequēs ē falſū. g̃ z añs. ꝓbať ōña. qz in nūero ternario ſunt tres entitates. z ꝑter eas ē entitas totius numeri que ē quarta vnitas ergo faċ nūex. ¶ In oppoſitū arguit auctoritate philoſophi. In qō erūt tres artic'li. Quātū ad pmū.

Primo sciendū ē ꝙ ꝓ declaratione terminorum qōnis ponuntur aliq̄ diſtinctiōes. ¶ Prima totū capit dupliciť. vno modo ſincathegorematice z tunc eſt ſignum diſtributiuum ptiū integraliū. z tantū valet ſicut quelibet pars integralis. z sic nō capit hic. Alio mō capitur totum cathegorematice z tñ valet sic ens hñs ptes z sic capit hic. ¶ Secūda diſtinctio quadruplex ē totū. .s. totū vniuerſale. totuz ptātiuū. totū integrale. z totū eēntiale. de toto vniuerſali dr ꝙ sp dicit gditatē ex natura rei diſtinctam a ſuis ptib⁹. de toto ptātino dr ꝙ dicit vnā entitatē diſtinctā ex natura rei z formaliť a ſuis ptib⁹: de toto integrali dr ꝙ nō dicit entitatem realiter diſtinctā ab oibus ſuis ptib⁹ ſimul ſumptis de toto eēntiali ē ꝓſens q̄ſtio vt hō cōponit ex aia z corpe tāq̄ ex ptibus eēntialibus ¶ Tertia diſtinctio duplex ē cōpoſitū. .s. compoſitū p ſe. z ē qñ ptes componētes ſūt eiuſdē generis. Aliud ē p accīs: z ē qñ ptes componētes ſūt diuerſoz ꝓdicamētoz. de toto p accīs dr ꝙ dicit tertiā entitatē ex natura rei diſtinctam ab oibus ſuis ptib⁹ ſil' ſumpt] z ſibi inuicē iunct] sic qñ pies dealbatur termin⁹ formalis dealbationis non ē albedo neq̄ pies nec vnio albedinis ad pietē sz ex vnione albedinis ad parietē reſultat vna tertia entitas q̄ vocať eē album. z eſt effectus formalis albedinis z materialis ſubi. ſed de ꝺpoſito p ſe ē ꝓſens qō. ¶ Quarta diſtinctio duplex ē compoſitū p ſe. quoddā ē compoſituz ꝺpone. metaphyca que ē ꝺpō gditatis cum quiditate. ſicut gditas hōis componit ꝺpōe methaphyſica ex gditate aialis z rōalis: z ō tali dicitur ꝙ dicit vnā gditatē ex natura rei diſtinctā a gditatib⁹ ipm ꝺponētib⁹ ſil' ſūptis. Aliud eſt compoſitū ꝺpōe phyſica q̄ eſt ex materia z forma vt hō ꝺponit ex aia z corpore. de iſto ē ꝓſens queſtio z per ptes ſimul ſūptas intelligit materia z forma ſibi inuicē iūcte z copulatim ſumpte.

Secundo sciendum ꝙ in iſta parte principali philoſophus incipit diſputare contra parmenidem z melliſſum: z diuiditur in tres partes. ¶ In pma intendit talem concluſionem. Non tantum eſt vnum ens. pro bat philoſophus duabus rationibus. pro pma ratione ponit talem ſuppoſitionem. pncipiū magis propriuz ad diſputandum contra parmenidem z melliſſum eſt ꝙ ens dicitur multipliciter ideſt de multis ſcilicet de ſubſtantia quantitate z qualitate. Ex hoc querit talem queſtionem illis qui dicunt omnia eſſe vnum ens vtrū oīa dicant eſſe ſubſtantiā aut quantitatem aut qualitatem. ſi ſubſtātiam vtruz ſubſtātiam vnam vt vnuz hominē aut vnum equum aut vnam animam. ſi qualitatem vtrum qualitatem vnaz vt hoc albuz hoc calidū aut aliquid aliud huiuſmodi: videtur enim qlibet iſtoruz eſſe impoſſibile.

Ex hoc format talē rōnē sūptā ex parte entis si tātū esset vnū ens: vel illud esset substātia tātū vel quale aut q̄titas: vel esset substātia cū qualitate aut q̄titate quodlibet istoꝝ ē ipossibile: ḡ z añs. ¶ Impossibilitas ītij patet qz si illud ens esset substantia cum q̄titate aut qualitate siue illa sint diuisa siue vnita semper tamen multa sunt. ¶ Impossibilitas secūdi pz qz si illud ens esset q̄tū aut quale tm̄ sequeret q̄ accidēs eēt ens p se subsistēs: ꝯsequēs ē falsū qz nullū aliud a substātia ē separabile extra substātiā: oīa.n. ō subiecto dñr subsistētia. ¶ Impossibilitas p̄mi patet qz si illud ens sit solū substātia tūc nō erit ifinitū: ꝯsequēs est ꝺtra mellissū dicētē illud eē ifinitū. pz tm̄ ꝯsequētia qz si illud ens esset ifinitū esset q̄tū. ifinitū. n. i q̄titate est. Nō aūt ꝺtingit substātiā aut qualitatē esse ifinitā nisi p̄m accidēs. s. cū sit sūt cū q̄titate. hoc ꝓbat qz ifiniti ratio q̄titati soli ꝺuenit z nō substātie neq; q̄litati. Si ḡ debeat eē ifinitū oportet q̄ sit q̄tū z sic substātia z q̄titas erunt. z si substātia z q̄titas sint duo sūt z nō solū vnū. ¶ ꝓz ª ratiōe q̄ sumit ex parte vnius ponit talē suppositionē. vnū dicit multipliciter: sicut z ens. hoc ꝓbat qz aliq̄ vnū dicit p̄m ꝺtinuitatem, aliq̄ p̄m vnā z eādē rationē vt ꝓpa z vnū. Ex hoc formatur talē rationē si tātū esset vnū ens cū illud esset vnū ꝺtinuitate sic multa essent entia: qz ꝺtinuū ē diuisibile i ifinitū. i. i ifinitas partes quaꝝ vna nō est alia. ratiōe huius mouet talē dubitationez z dicit q̄ ē vna dubitatio de parte z de toto q̄ nō ptinet ad hanc rationē. s. vtrū totū z sue partes sint vnū z si sint vnū quō sint vnū. z si sint plura quōmō sūt pl'a. Et hec q̄stio q̄rit de partib⁹ nō ꝺtinuis. Soluit quodāmō nāliter dicēs q̄ si vtrūq; est vnū toti. i. si vtraq; pars est eadē toti tūc ea dē pars est eadē alteri parti. Si illud vnū ē indiuisibile tūc nō esset q̄tū neq; quale: z sic nō eēt ifinitū sicut dicebat mellissus: neq; finitū sicut dicebat parmenides: qz termin⁹ idiuisibilis nō est finitus: si oīa essent vnū scd̄z rationē vnā sicut tunica z idumētū seq̄ret icōueniēs heracliti. s. q̄ eēt idē esse bonū z eē malū: boiez z equū z sic illa ratio nō erit eoꝝ q̄ sūt vnū sz erit de eo qđ est nihil. ¶ In secūda particula reꝓbat sequaces ipsoꝝ z itēdit duas ꝯclusiones. ꝓma posteriores ꝺturbati sūt sicut antiqui eo q̄ ꝺtingit idē esse vnū z multa. ꝓbat qz aliq; eoꝝ auferebāt copulā a ꝓpositiōibus ne subiectū z p̄dicatū viderētur esse multa sicut licofron. Alij vero mutabāt dictionē z copulā i ℏbū adiectiuū z nō dicebāt hō est albus sz hō albat: nec hō est ambulās sz hō ambulat: z hoc faciebāt ne faterētur subm̄ z p̄dicatū ee multa ponēdo illud ℏbū ē. ¶ Scda idē est vnū z mlta: ꝓbat ꝓpus tripliciter. ꝓmo qz albū z musicū sūt vnū scd̄m rē z mlta sz rationē. z⁰ qz totū ē vnū z p̄ diuisionē fit mlte partes. Tertio qz vnū z mlta nō sūt opposita: idē. n. vnū ē i actu z mlta i potētia rē.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ꝓma qualiter est saluabile ꝓpm̄ nō petere p̄cipiū supponēdo ens dici de multis: z p̄ ꝯsequēs supponit multa esse z illud debet ꝓbare. ¶ Ad hāc difficultatem rñdet q̄ hoc potest saluari tripliciter ꝓmo modo qz capit ens dici de multis vt cōcessū ē a parmenide z melisso. z⁰ qz capit famosum p̄ncipiū z quasi p se notuz q̄ ens dicit de multis. z⁰ saluat p̄ distinctionē qz aliqs pōt supponere ens dici de multis dupl'r. vno mō actu aliter z copulatiue: z tūc talis supponeret mlta esse. Alio mō potētialiter z diuisiue z talis nō supponit multa esse. sz solū supponit vnū eē sub diuisiōe ad aliud z isto mō Aristo. supponebat ens dici de multis ¶ Scda difficultas vtr̄ q̄titas realiter distinguat a suba. Ad hāc difficultatē rñdet q̄ sic: qz q̄cūq; aliqua duo sic se hñt q̄ per aliquā potētiā vnū potest separari ab alio illa realiter distinguūtur: sed q̄titas z res quāta sunt huiusmodi: ḡ q̄titas realiter distinguit a re q̄ta. ¶ Tertia difficultas vtrū sit saluabile q̄titatē nō realiter distingui a substātia stante veritate huius conditionalis: si substantia z q̄titas sint duo sunt. Ad hāc difficultatem rñdetur q̄ sic: qz admisso q̄ substātia z q̄titatꝫ essent idē realiter adhuc iste ꝯsequētie sūt bone: si ſba z q̄titas sint ſba ē diuisibil' z si ſba sit diuisibil' tūc hz mlta ptes: z si substātia hz ptes: z si ille partes sint multe sunt. ergo de p̄mo ad vltimū si substātia z q̄titas sint mlta sūt: z hec de p̄mo articulo. ¶ Quātū ad p̄m articulū ponit.

Conclusio rationalis Totuz dicit entitatē real'r distictā ab entitate suaꝝ partiū sil' sūptaꝝ. ꝓbat sic. q̄cūq; aliq̄ duo sic se hñt q̄ vnū ē cā realis z p̄hica alteri⁹ vnū real'r distinguit ab alio: sz partes sil' sumpte sunt cā realis z p̄hica totius. ḡ partes simul sumpte real'r distinguūtur a toto. z⁰ qz termin⁹ generationis ē totum cōpositū z non partes simul sūpte. igit'.

3º subiectū risibilitatis ꝛ multaꝝ aliaꝝ passionum est totum compositū: ꝛ nō partes simul sūpte cum subiectum debeat aliquid esse vnum. Quantū ad tertium articulum.

Primo dubitaꝫ. Utrum ens vniuoce dicatur de decem predicamētis. ℙro solutione huius dubij ponūtur aliquę suppositiones. ℙrima suppositio ꝙ ad hoc ꝙ aliqd sit vniuocū requiriꝫ ꝛ sufficit duplex vnitas. ℙrima est vnitas nominis signātis. 2º ē vnitas gditatis p̄mo ꝛ imediate significate p tale nomē: sic ꝙ tale nomē de primario ꝛ principali significato significet vnā gditatē multis participabilem. ¶ Secūda suppositio ad hoc ꝙ aliquid sit equiuocū duo requrūt: p̄mo requiriꝫ vnitas vocis signātis: ꝛ hoc conuenit cum vniuoco. 2º requiriꝫ plitas significatoꝝ principaliū ꝛ imediatoꝝ: ita ꝙ talis vox de primario significato significet plura. ¶ Tertia suppositio ad analogū duo requirūtur. primo requiriꝫ vnitas nominis signātis. 2º requiriꝫ inequalitas participatoꝝ vel inequalitas significationis ita ꝙ realr alterū istoꝝ disiunctiue significet: vel ꝙ tale nomen significet de primario significato vnam quiditatē que prius participaꝫ ab vno suppositoꝝ illo gditatis cū ab altero vel requiritur ꝙ tale nomē de primario significato suo plura significet: vnū tm̄ p prius ꝛ aliud p posterius. Ex isto eliciūtur tria documēta. ℙrimū ē nam oē nomē vnū significās de p̄mario significato vnā quiditatē a mltis participabilē qualiter cū cū participeꝫ ē vniuocū. ¶ 2m ē oē nomē vnuz significās de primario significato plura q̄cūcū ipsa significēt ipsum ē vere equocū. ¶ 3m est oē nomē vnū significans de primario significato vnū inequaliter significatū: aut plura inequaliter participata ē vere analogū. ¶ Ex isto segiꝫ p̄mo ꝙ oē nomē vnū: aut vniuocū ē aut equiuocū: patet qꝛ oē nomē vnū cōe aut de p̄mario significato significat vnū tm̄ ꝛ sic ē vniuocū aut plura ꝛ sic ē equiuocū. 2º sequiṫ ꝙ iter vniuocū ꝛ equiuocū nō ē mediū. 3º segtur ꝙ vniuoco accidit gditatē p ipsū designatā inequaliṫ participari: quelibet. n. quiditas de natura sua ē equalr participabilis. 4º sequitur ꝙ accidit equiuoco vnū suoꝝ significatoꝝ prius cū aliud significari per ipsū. 5º segtur ꝙ oē analogum est vniuocū vel equiuocū: qꝛ aut significat de primario significato vnā quiditatē equaliter participabilē: ꝛ sic ē vniuocū: aut plēs nō eque p̄ ꝛ sic ē equocū analogū. ℙrima distinctio duplex ē equiuocū. s. pure equiuocū qđ videlicet non ē analogie permixtū aliud est equiuocum analogie permixtum ꝛ sic non est pure equocum. ¶ Secūda distinctio duplex ē vniuocū. s. pure vniuocū qđ videlicet nō ē analogie permixtū. Aliud ē ꝙ ē analogie permixtū ꝛ nō pure vniuocū: vtrūcū tamē istoꝝ est vniuocū cū vtricū eoꝝ conueniat diffinitio vniuoci q̄ est habere vnitatē vocis significātis ꝛ vnitatē gditatis primo significate. ¶ Ex his tria dicta ad dubiū responsiua eliciūtur. ¶ ℙrimū ꝙ ens nō ē equocū decem predicamentis: qꝛ de p̄mario significato nō significat decē predicamenta. ¶ 2m dictū ꝙ ens est vniuocū decem predicamentis: qꝛ de p̄mario significato significat vnam quiditatē a decē p̄dicamētis participabilē. ¶ 3m dictū ens nō est pure vniuocū: qꝛ licet gditas entis de natura sua sit casualiter participabilis a decem predicamētis: tm̄ ex natura ipsoꝝ p prius participatur ab vno cū ab alio: ideo ipsius vniuocatio ē analogie permixta.

Secundo dubitaꝫ. Utrū actualis separatio accn̄tis a subst̄ātia iplicet ꝺictionem. ℙro solutiōe huius dubij sit hec distinctio. duplex ē accn̄s ꝑpriū vt risibile homini ꝛ cōe: ꝛ tale est duplex. s. absolutū ꝛ respectiuum. Ex his dicitur ad dubiū. p̄mo ꝙ non iplicat cōtradictionem quodlibet accn̄s cōe ꝛ absolutū realr a subiecto separi ꝛ separatū conseruari: licet nō sit naturalr possibile: p3 p̄ma pars huius dicti qꝛ q̄cūcū duo entia absoluta ad se iuicē ꝛ iter se realr ꝛ eēntialr distincta quoꝝ neutrū ab alio eēntialr dependet sūt separabilia ad inuicē ꝛ separatim p̄nt ꝺseruari p aliquam potētiā. ¶ 2º dr ꝙ iplicat ꝺictionē ꝑpriā passionem a subiecto realr separi altero remanēte: p3 quia ois ꝓpositio p se pfeitate p̄mi mōi ꝛ ēt secundi mōi dicēdi p se ē inseparabilis. ¶ 3º dr ꝙ contradictionē iplicat relationē eē sine fūdamēto ꝛ termino: l3 nō ecōtra: p3 p̄ma pars qꝛ relatio ē respect9 fūdamēti ad terminū seu dependētia de rōne formali sua. p3 secunda pars qꝛ extrema relatiōis vt i plurib9 sunt absoluta fundamentaliter accepta. absolutum enim prius pōt eē sine posteriori respectu.

Tertio dubitatur. Utrū iste ꝓpositiōes possint saluari de rigore ℙmōis. Oia sūt vnū ens tm̄ vnū ē ens. ¶ ℙro solutōe p̄mo sit hec distinctio: q̄druplex est vnitas vni-

no. de unitate transcendentali. Scotus.

uocatōis. s. trāscēdens generica specifica ⁊ numeralis. ¶ Ex quo elicit talis regula. Qñcūq; i aliqua oratōe hic terminus vnū ponit p se sine restringēte stat p vno numero qz vnitas analogie conuenit predictis quatuor vnitatib⁹ ⁊ pn cipale analogatū ē vnitas numeralis: analogū aūt per se sumptū stat pro significato principali ⁊ famosiori. ¶ Ex hoc dicit ad primā partem dubij q; ista propositio oia sūt vnū ens de rigore sermonis ē falsa qz sensus ē q; oia sūt vnū numero: tm̄ de rigore sermonis hec ē vera oē ens est vnū. Similit ista oia sunt vnū ens vnitate trāscendēti: nec sequitur ex hoc q; oia sint vnū ens pp fallaciā equocatōis vel ad ꝫm qd ad simpliciter. ¶ Pro solutōe scde partis dubij ponūtur due distinctōes. Prima ē hec signū exclusiuū pōt dupliciter addi termino. s. ℓmino numerali aut nō numerali. Ex his due regule logicales eliciūtur. Prima ois propositio in qua ℓmino numerali addit signū exclusiuū ē distinguēda qz ipsa pōt exponi dupliciter. s. grā alietatis ⁊ plitatis. Scda regula signū exclusiuū ℓmino non numerali additū solū exponit grā alietatis. Ex hoc segtur q; ista propositio tm̄ vnū ē ens simplr nō e ꝺcedēda nec simplr negāda sz ꝫm dupliceē expositōez distinguēda. ¶ Scda distinctio signū exclusiuū pōt poni i propositiōe tripliciter. s. tā q; de ℓmiatio subiecti tm̄. ꝑdicati tm̄. ⁊ toti⁹ ppōis. duob⁹ ꝑmis modis signū exclusiuū facit ppōnē de exeluso extremo: tertio vero mō facit pposi tionez exclusiuā. ¶ Ex his tres regule logicales eliciuntur. Prima. ois propositio de excluso subiecto equiualet ppōni cathegorice in qua signū ponit exns vel aliquod simile: ⁊ post subiectū additur istud vel aliud vel illud ⁊ nō plura: vt ista tm̄ vnū est ens si sit de excluso subiecto tm̄ valet sicut ista exns vnū ⁊ nō plura est ens. ¶ Scda regula ē similis huic ex parte ꝑdicati. ¶ Tertia data est in exponētibus. ¶ Ex isto respondeo q; ista propositio tm̄ vnum est ens de vigore sermōis ē distinguēda ꝫm q; pōt exponi grā alietatis ⁊ tūc ē ꝭa. vl grā plitatis ⁊ tūc ē falsa.

Ad rationes ante oppositū. Ad ꝑmā maior est ꝭa nisi vnus illoz habeat dependētiā eēntialr ad aliud. mō totū essentialr dependet a ptibus. ¶ Ad scdam negat ōnia. qz cū diffinitio explicet oēs partes eēntiales toti⁹ explicat etiā ipz totū. ¶ Ad ⁊tiā dr q; duplex ē vnitas. s. materialis ⁊ formalis. Prima nō ꝺstituit numex sed scda. modo ratio totius ē vnitas materialis. ⁊ hec de q̄stione.

¶ Explicit quinta questio primi libri phyſicoz. Incipit sexta questio eiusdem libri.

Queritur sexto Utrum ſba materialis secluſa cētitate sit diuisibilis Arguit q; nō. qz diuisibilitas ē ꝓpria passio cētitatis: ḡ nō pōt alicui ꝺuenire secluſa cētitate ⁊ p ōns ſba materialis nō ē diuisibilis secluſa cētitate. ¶ Scdo oē diuisibile hz ptē ⁊ partē: ḡ sola ſba nō est diuisibilis. Minoz pz qz ille ptes vel eēnt itra se vl extra se: vtrūq; ē falsū: qz intra ⁊ extra sūt passiones cētitatis ⁊ loci. ¶ 3o sic. ſba materialis secluſa cētitate nō hz ptes: ḡ ipsa nō est diuisibilis. Añs pz qz vel bēret ptes finitas ⁊ sic eēt finita: vel infinitas ⁊ sic eēt infinita. vtrūq; est falsuz: qz finitū ⁊ infinitū soli cētitati ogruūt. ¶ In oppositū arguit. nullū accidēs diuisibile recipit i subiecto indiuisibili: ḡ si ſba materialis eēt indiuisibilis tūc nō posset suscipere cētitatē. ¶ In q̄stione erūt tres articli. Quātū ad ꝑmū.

Primo sciēdū est q; p declaratōe ℓminoz q̄stionis ponūt alique distinctōes. Prima ſba materialis pōt capi dupliciter. vno mō p toto cōposito ſbali ex materia ⁊ forma: ⁊ sic est euidēs q; ſba materialis secluſa cētitate ē diuisibilis i materiā ⁊ formā ⁊ sic ñ capit hic. Alio mō capit p altera pte compositi. s. p materia ⁊ sic capit hic. ¶ Scda distictio ista propositio ſba materialis secluſa cētitate ē diuisibilis pōt hre triplicē sensū. s. ꝺditionalē tpalē ⁊ cālē: qz ille ablatiuus pōt resolui cāliter cōditionalr vl tpalr. ¶ Scdo soluent alique difficultates i qb⁹ stat solutio q̄stionis. ¶ Prima vtrū secluſa cētitate materia bēat ptes. ista difficultas soluit p distictōez q; duplices sūt ptes q̄dā ſbales ⁊ entitatiue alie accidētales ⁊ cētitatiue. Tūc dr q; materia nuda non hz ptes extēsas ⁊ cētitatiuas qz effectus cause formalis nō repit sine sua cā formali tm̄ materia nuda hz partes ſbales ⁊ entitatiuas qz si nō tūc seqret q; i grano milij eēt tātū de entitate materie sicut in toto mūdo qō est absurdū. ¶ Scda difficultas vtrū materia bēat ꝓpriā extēsionē ab ipsa cētitate distictā. ¶ Solutio hui⁹ stat i vna distictione ⁊ vna suppositiōe. ¶ Distictio ē hec. duplex ē extēsio q̄dā est actualis a qua res materialr ⁊ formaliter ē extēsa. Alia est extēsio aptitudinalis q̄ ꝓprio noie vocat extēsibilitas a q̄ materia

dicitur formaliter extensibilis. ¶ Suppositio ē hec in generatione substantiali sūt imaginanda hec gnc̄ signa siue instantia nature in eodē istanti tēporis. ¶ In primo signo materia ē tm̄ materia. Ita q̄ i illo signo materie solū cōueniunt sua p̄dicata i p̄mo mō dicēdi p se. ¶ In 2° signo materie cōuenit extensibilitas 7 oia generaliť predicata secūdi modi. ¶ In tertio forma substātiaľ vniť materie extēsibili. ¶ In 4° vnitur c̄titas matie iformate forma mixti. ¶ In qnto materia fit actualr extēsa tali quātitate. Ex his oñr duo ad difficultatē. primo quia mā secluſa quātitate ē extēsibilis per extēsibilitatē ab ea formalr distincta sz nō realr. qa extensibilitas ē predicatum secūdi modi. 2° dr q̄ extēsio actualis a qua materia dr actualr extensa realr distinguit a materia qz talis extensio ē realr quātitas ipsa. q̄ nō cōuenit materie seclusa quātitate. ¶ 3ª difficultas vtr̄ iste q̄ttuor p positiones sint saluabiles. prima materia nuda ē i loco. 2ª partes entitatiue materie nude sūt i loco. 3ª vna pars materie nude ē extra aliā vel itra aliā. 4ª vna nō ē i loco alteri°. ¶ P̄ro solutiōe p̄me ꝓpositionis ponit talis distinctio. aliquid eē i loco pōt itelligi dupliter: vno mō dimēsionaliter 7 extēsiue. 7 sic illud ē i loco quod occupat locū 7 ē extensū sicut ē loc°. Allio mō aliqd ē in loco p̄sentialr 7 determinative. 7 sic illō ē i loco cuius entitas ē p̄ñs alicui determinato loco sic q̄ nō ē in alio loco. Ex his dicūtur duo ad propositionē. p̄mo q̄ mā nuda nō est in loco dimēsionalr 7 occupatiue qz sola quāta sic sūt i loco. 2° dr q̄ materia nuda est i loco p̄ñtialr 7 determinate. Et sil'r saluať scēa ꝓpositio. ¶ Sz p̄ro saluatione tertie ꝓpositiōis ponit talis distinctio. itra 7 extra p̄ñt capi dupliter: vno mō negatiue. 7 sic eē extra vnū locū ē nō eē i illo loco 7 eē extra vnū locū ē non eē i alio loco. ¶ Allio mō capiūt positiue: 7 hoc dupliter. vno mō vt sūt passiones loci dimensionalis. Allio mō vt sunt passiones loci p̄ñtialis. ¶ Ex his dicūtur tria. p̄mo q̄ partes materie nude sūt extra 7 itra negatiue. 2° q̄ vna pars materie non ē intra nec extra aliā dimēsionalr. 3° q̄ vna pars materie ē extra aliā p̄ñtialr. ¶ P̄ro saluatione quarte ꝓpositionis ponit talis suppositio. repugnātia ꝓpter q̄ corpora nō p̄ñt eē i eodē loco: ē penetratio dimēsionū. iō secluſis dimēsionib⁹ non ē icōueniēs plura corpora eē i eodē loco. ¶ Ex his dicūtur duo. p̄mo q̄ vna pars materie nō ē i loco alterius dimēsionalr. 2° q̄ de facto vna pars matie nō ē i loco alteri° p̄ñtialr qz partes semp remanēt i eodē loco nec ꝓpter sepationē quātitatis mutāť a suis locis. Jō loquendo de possibili dico q̄ nō iplicat ↄtradictionē oēs partes materie simul eē in eodē loco p̄sentiali qz non sunt quante nec dimēsionate.

Secundo sciēdū q̄ Aristoteles i tertia parte p̄ncipali libui° p̄ñtis capituli soluit rōnes parmenidis 7 melliſſi 7 diuidit i quattuor ptes. i p̄ma soluit rōnes melliſſi 7 itēdit tres ↄclusiōes. ¶ P̄ria. nō ē difficile soluere rōnes ex quibus p̄menides 7 melliſſus ꝛ̄gnt tm̄ vnū eē ēs. ꝓbat. qz vtrac̄ sophistice sillogizat. q̄ nō ē difficile soluere rōnes eor̄. Ad tecedēs ꝓbat qz rōnes eor̄ recipiūt falſas ꝓbationes 7 nō sūt sillogizate formā sillogisticā obſuātes. 7 sic peccāt i mā 7 for̄. ¶ 2ª. rō melliſſi ē magis onerosa 7 magis vana c̄ rō parmenidis. ꝓbat qz rō ei° nō bz defectū occultū sz manifestū. mō vno iconuenīēti dato m'ra ↄtigūt. 7 ß nō ē graue videre. ¶ 3ª tāgit quattuor ōfect⁹ de rōne melliſſi. ¶ P̄rim° ē eo q̄ opinatur istā p̄ñtiā eē bonā si aliqd ē fcm̄ bz p̄ncipiū. q̄ si nō ē factū nō bz p̄ncipiū. ibi. n. cōmittitur fall'a p̄ñtis arguendo a destructione añtis ad ōstructionē p̄ñt]. ¶ Secūdus ē i 2ª p̄ñtia q̄ ē hec: nō bz p̄ncipiū q̄ ē ifinituz. qz ibi cōmittitur fallacia equiuocatiōis. P̄ncipium dicit triplicit. s. de p̄ncipio tpis 7 tūc nō valet p̄ñtia. 2° de p̄ncipio magnitudinis 7 sic illa p̄ña est bona. 3° de p̄ncipio generationis 7 sic illa valet. Subdit remotionem dubij: qz generationes fiunt ind i uisibiliter. ergo non habēt p̄nciptū. Soluit q̄ non itelligit de p̄ncipio simplicis generationis idiuisibilis sz de p̄ncipio alr̄ationis 7 mutationis non fcē mom̄etanee. ¶ Terti° defect⁹ est i 3ª p̄ña q̄ ē hec. ens ē ifinitū. q̄ imobile. ista ↄsequntia ꝓbat qz i finitū non bz locū extra se ad quē possit moueri. hoc improbat ph̄s qz pars aque pōt moueri tota aqua manēte imobili. Et similit posset eē de ifinito 2° q̄ tale ifinituz posset moueri motu alterationis. ¶ Quart° defect⁹ ē in quarta p̄ña q̄ ē hec. ens ē ifinitū 7 imobile. q̄ ē vnū qz oino plura non p̄ñt eē vnū specie sz bñ p̄ñt eē vnū ex q̄. i. ex p̄ncipio māli sicut qdā physici dicūt. ß ꝓbat. qz bō 7 asin° sūt differentia specie i forma adiuncē ↄtia. ¶ In 2ª pte. p̄ncipali soluit rationes parmenidis 7 itēdit tres ↄclusiones. p̄ma idē ē modus soluēdi rationes

pmenidis sicut melliſſi. Iz ratio parmenidis habeat ꝓprium modū ſoluendi. z[a] ratio pmenidis peccat duplicit. ꝑbat ꝑmo. qz falsa recipit z sic peccat i mā. z[o] qz nihil concludit z sic peccat i forma. ꝓzima z ptem ꝑbat qz accipit ens dici simplicit. i. vno modo ipso multiplicit dicto. ſecūdā ptē ꝓbat qz si sola alba eēnt tūc vnuz et albū idē significarent nihilomin⁹ tñ multa alba sūt. ꝯ similr si solū ens sit tūc ens z vnū idē significant z tñ cū hoc stat multa eē entia. añs ꝓbat qz non est tñ vnū albū ↄtinuatiue nec ratione qz alia ratione albi z ei⁹ ſuſceptibilis non ꝓpter hoc ꝙ albū sit ſeparabile a ſuſceptibili qz albū non potest eē ab eo diuiſum. Sz ꝓpt hoc ꝙ albū ē alterꝫ ab eo cui accidit z hoc non videbat parmenides. ¶ z[a] concluſio neceſſe est vt ens non ſignificet vnū ſolū de q̄ ꝑdicet Iz oportet ꝙ ſignificet illud ꝙ vere ē. i. ſubam z id qđ vere non ē. ſ. accñs. ꝑbat ꝑmo. qz ſi ens ſignificet tñ accidēs ſequeret ꝙ aliqđ simul ē z non ē. conſequēs ē ipoſſibile. ꝯ añs. ꝑbat ↄñtiā qz ſi ens ſignificet tñ accidēs ſubiectū non ē cuz sit alterꝫ ab accidēte z cū accñs de ſubo q̄dam modo ꝑdicet tale ſubiectū est cū accñs nulli inſit nisi ſit: z sic ſubiectū simul erit z non erit. z[o] qz ſi ens ſignificaret tñ ſubſtantiā tūc idē simr eēt ens z non ens. ↄñs ē ipoſſibile. ꝯ añs. conſequentiā ꝑbat qz cū albū sit accñs oportet ꝙ ſit non ens z cū ꝓdicet de hoie oportet ꝙ ſit ens qz idez ē albū z ſuba. z ꝓ ↄñs idē erit ens z nonens. Concludit ꝯ ꝙ neceſſe est ens multa ſignificare. ¶ In z[a] ꝑte ipꝛobat simul pmenidē z melliſſū z itendit duas concluſiones. ¶ ꝓzima non ē tñ vnū ens qđ sit ſuba ꝑbat duabus rationib⁹. ꝓzia si eſſet tñ vnū ens qđ eēt ſuba tūc magnitudo non eſſet: ↄñs est ꝝ eos z añs ꝑbat qz magnitudo ois hz multitudinem partiū quaꝝ vna nō est alia. ¶ z[a] ratio si eſſet tñ ſubſtantia adhuc iſta diuideret i ptes quaꝝ quelibet eſſet ſuba z sic vna eſſet aliō ratione ab alia z sic multa eſſent. Añs ꝑbat qz hō cū ſuba diuidit i aiaz z bipedē z vtrūꝫ ē ſuba. ꝑbat. qz z si nō sint ſube tunc erūt accñtia. aut ꝯ hōi aut alicui ſubo z si nulli sint ſuba. ꝯ sūt ſube. ꝓzo ꝓbatione minoris ponit duas ſuppoēs. ꝑma. oē accidēs aut pōt adeſſe aut abeſſe ſubo sicut accidēs cōe aut ſubm ē de rōne eius vt ſedere pōt adeſſe aut abeſſe. Jn ſimo aūt ē rō nasi cui accidit eē simū. ¶ z[a] ſuppoſitio ſi aliqđ diffiniatur per alterꝫ tūc alterꝫ nō pōt diffiniri ꝑ ꝑmum vt hō nō ē de diffinitione bipedis. ¶ Ex his ꝓbat ꝓpoſitū. Et ꝑmo ꝙ nō ſūt accñtia hois qz tunc aut bipes eēt accñs ſepabile z sic ↄtigeret hominē nō eē bipedē. aut eēt iſepabile z ꝓprius z sic hō eēt de rōne bipedis z ecōtrario ꝙ ē ↄtra ſuppoſitū. ¶ z[o]. ꝑbat ꝙ nō ſūt accñtia alteri qz ſi aīal z bipes accidant alteri z nō sit vtrūꝫ ſubſtātia tūc ſegtur ꝙ hō nō ē ſubſtātia ſed erit de numero accidētiū alteri. ¶ z[a] ↄcluſio tā git vnā nouā rōnē pmenidiſ ꝑ quā ꝑbat ꝙ illud ens qđ ponebat eē ſubſtātiā eēt indiuiſibile z sic tolleret multitudo entiū. arguebat. n. sic qz ſi illud ens cēt diuiſibile simr q̄libet eius pars eēt diuiſibilis z sic ptes eēnt diuiſibiles i infinitū. ſed hꝫ ē icōueniēs. cōſequētiā tñ ꝑbat qz qua ratiōe totū eēt diuiſibile eadē rōne q̄libet pars eo ꝙ illud totū ponit eē omogeneū z totius omogenei partes ſūt eiuſdē rōnis qz ptes ei⁹ qđ vere ē nulli accidūt. ¶ In vltima parte ꝑncipali narrat ſolutiones platonis ad rōnes parmenidis. ¶ Ad ꝑmā rñdebat plato negādo maiorē. ſ. iſtā qcgd ē ꝑter ens ē nihil qz cōcedebat ens eē vnū ſolū. ſ. ſubſtātiā. Iz quod est nō dicebat eē vnū ſolū qz dicebat accñs eē. ¶ Ad ſcōaz rōnē dicebat ꝙ ſubſtātia ē i infinitū idiuiſibilis. z[o] ponit duo icōuenientia cōtra predictos. ꝓzimuz ga dicebat ꝙ ſi qđ ē ſignificet vnū. ſ. ſubaz qđ accidēs nihil eēt qđ ē falſū qz adhuc poſſem⁹ dicē ꝙ qđ ē ſignificat ſubāz tāꝫ ꝑ ſe ſubſiſtēs: z tūc accñs erit qz ē ſibi iherēs. z[m] icōueniēs qz ſi nihil eēt ꝑter ſubſtantiam adhuc plura eſſent cuius oppoſitum concedebant.

Tertio ſciēdū ꝙ circa būc textū incidūt tres difficultates. ꝓzia vtrū rationes pmenidis z melliſſi sint ꝓnes ſillogiſticas deducibiles. ꝓzo ſolutiōe hui⁹ difficultat] ē ꝓzimo ſupponēdū ꝙ rō melliſſi stat i duobus ſillis. ꝓzim⁹ ē qcgd est factū bz ꝑncipiū. ens nō ē factū. ꝯ nō bz ꝑncipiū minorē. ꝑbat: qz ſi ens eēt factū: vel eēt factū ex ente vel ex nō ente. nō ꝑmū qz ens eēt ante ſeꝫ fieret. nec z[m] qz ex nō ente. i. ex nihilo nihil fit. z[o] ē oē nō bñs ꝑn[m] ē ifinitū: Iz ens nō bz ꝑncipiū. ꝯ ē infinitū. Tertius: oē ifinitū ē imobile. ens ē ifinitū. ꝯ ē imobile. maiorē ꝑbat sic: qz ifinitū occupat oēz locū. ꝯ ñ bz extra ſe locū ad quē poſſit moueri. ↄrt⁹ oē ifinitū z imobile ē tātū vnū. ens ē ifinitū z imobile ꝯ ē tātū vnū. maiorē ꝑbat qz extra ifinitū nihil ē: Iz rō pmēidis stat i duob⁹ entimematib⁹. ꝓzim⁹ ſillogiſm⁹. oē ñ ens ē nihil. qcgd ē ꝑter ens ē

nõ ens. ǧ qcqd est p̃ter ens ẽ nihil. secũd⁹. qcqd ẽ p̃ter ens ẽ nihil. oẽ vnũ ẽ ens: ǧ qcqd ẽ p̃ter vnũ ẽ nihil. ¶ Primũ enthymema. qcqd ẽ p̃ter vnũ ẽ nihil: ǧ tãtũ vnũ ẽ. z^m tm̃ vnũ ẽ. ǧ illud ẽ imobile: qz nõ ẽ aligd a quo possit moueri. Ex his ꝑz solutio. ¶ z^a difficultas vtrũ sit saluabile ꝓté alicui⁹ vtinui moueri toto remanẽte imobili. ¶ Ꝓo solutione hui⁹ difficultatis ponũt̃ alique suppositiones. ꝑ^a qz ca^r hic totũ catbegoreumatice ꝛ non sinchategoreumatice. z^a qz ca^r hic mot⁹ ꝑ motu nãli vt ꝑcise opponit motui volũtario. z^a q̃ difficultas ꝓcipal^r q̃rit ꝺ motu locali: qz ꝺ aliis non est difficultas. Ad soluendum ergo difficultatem ponit̃ talis distictio: aligd dr̃ moueri local^r dupl^r: vno mõ ꝑ locutionẽ gr̃a partis: ꝛ sic illud dr̃ moueri local^r cuius pars ꝑci^r mutat locũ. Alio mõ aligd dr̃ moueri local^r ꝑ locutionẽ gr̃a tot⁹: ꝛ sic illud dr̃ moueri local^r: qz ꝟz se totũ mutat locũ. Ex hoc inferr̃ talis suppositio q̃ capit̃ hic moueri local^r solũ vt verificat̃ de mobili ꝑ locutionẽ gr̃a tot⁹. Ex his dr̃ q̃ possibile ẽ q̃libz ꝓté alicui⁹ tot⁹ moueri local^r ipo toto remane^rt imobili. ꝑz ꝑ ꝺ motu circ^lari vt rote vl^r spere. z^o ꝑz qz me^a ꝓte alicui⁹ totius ꝺdẽsata ꝛ alia rarefacta quelibet pars mutabit locũ: ꝛ tm̃ possibile ẽ q̃ totũ nõ mutabit locũ. ¶ z^a difficultas vtrũ qͦ vere ẽ alicui accidat: ista difficultaꝟ põt solui tripl^r. vno modo logical^r ꝛ tũc ẽ sẽsus q̃ ꝑdicatũ essẽtiale non ẽ alicui ſbo ꝑdicatum accñtale: ꝛ ꝑm istũ sensũ ꝓbabil^r dr̃ q̃ est vera. Alio mõ põt solui ꝓbical^r: ꝛ tũc ẽ sensus q̃ illud qͦ ẽ ſba non sit accñs alicui⁹: ꝛ sic etiã est vera: põt etiã solui methaphysice: ꝛ tũc ẽ sẽsus q̃ illꝺ qͦ ẽ de diffinitõe alicui⁹ illud nullius debet eẽ accñs: ꝛ sic est falsa qz color est de essẽtiali diffinitione albedinis: ꝛ tamen est accidens corpori. Quantum ad z^m articulum.

Ponitur talis ꝟ. ſba mãlis secluſa q̃titate est diuisibilis: hec ꝺclusio satis ꝑz ex ꝑnõbili. ¶ Quãtũ ad z^m articulũ.

Primo dubitaꝟ. Utrũ ista ꝺcña sit bona bõ ꝛ aĩal ꝛ bipes sunt: ǧ multa sũt. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ponũt̃ aliq̃ distictiones ꝛ aliq̃ suppositiões. ¶ Prima distictio. duplices sunt spẽs. quedã habẽt plures formas ꝛ realiter distinctas sicut homo. alie ꝟo nõ sicut accidẽtia. z^a distinctio. distinctio realis põt capi dupliciter. vno mõ ꝑ omni distinctione que est ꝓeter operationez intellectus. Alio mõ capit̃ ſpal^r vt distiguit̃ ꝺtra distictionem ex nã rei ꝛ formalẽ. ¶ Prima suppositio i spẽb⁹ hñtib⁹ ꝓpes formas forma a qua sumit̃ gditas gñis realr ꝺ stiguit̃ a forma a qua sumit̃ gditas differentie. Ex quo segtur q̃ i talibus gditas gñis ꝛ dr̃e realiter distiguũtur. z^o segtur q̃ genus solũ ꝑdicat̃ de dr̃a denoiatiue ꝛ nõ gditatiue. z^a suppositio i formis simplicib⁹ gditas gñis ꝛ gditas diferẽtie sumũtur a diuersis rlitatibus siue a diuersis ǧdib⁹ eiusdẽ forme ſz nõ a diuersis reb⁹. ¶ Ex isto segt̃ q̃ gditas gñis ꝛ gditas dr̃ie i his distiguũt̃ ex nã rei ꝛ formalr ſz nõ realr capiẽdo distictionẽ realẽ z^o. ¶ z^o segtur q̃ i oĩb⁹ genus ꝛ dr̃a distiguũtur realr capiẽdo distictõez realẽ ꝑ^o. Ex quo segtur solutio dubij. ſ. q̃ ista alia ẽ necessaria: bõ ꝛ bipes sũt: ergo multa sunt.

Secundo dubitaꝟ. Utrũ gditas spẽi sit realr diuisibilis i gditatẽ generis ꝛ dr̃ie ꝛ ex his realiter ꝺponibilis. ¶ Ꝓo solutõe hui⁹ ponũtur aliq̃ distictiones. ꝑ^a ꝺpositũ ſbale ẽ duplex: quoddã est methaphysicale cuius partes sũt gditates: aliud ẽ nãle cuius ptes sũt mã ꝛ forma. z^a. duplices sũt ptes: q̃dã sunt ptes ꝺpositi methaphysicalis ꝛ hoc q̃tũ ad esse eẽntie. Alie sũt ptes ꝺpositi nãlis ꝛ hoc q̃tũ ad eẽ exñie. Ex his dr̃ ad dubiũ q̃ gditas spẽi ẽ realr diuisibilis i gditatẽ gñis ꝛ gditatẽ dr̃ie: ꝛ ex ipis realr ꝺpõibilis. sic̃. n. bõ ꝺpõe nãli ꝛ pbicare alr ꝺponit̃ ex aia ꝛ corꝑore sic ista gditas humanitas ꝺpõe eẽntiali ꝛ methaphysica ꝺponit̃ ex q̃ditate gñis ꝛ dr̃ie. ſ. ex aĩalitate ꝛ rationalitate.

Tertio dubitaꝟ. Utr ꝺsequẽtia sit saluabilis quã negat Aristoteles tãtũ albũ ẽ: ǧ tãtũ vnũ albũ est ſposito q̃ oĩa sint alba. ¶ Ad soluẽdũ hoc dubiũ ponũtur due regule logicales. ¶ Prima oĩs ꝓpositio exclusiua ꝺest z^o adiacẽte i q̃ signũ exclusiuũ addit̃ ꝺcreto de quo vere nature suũ abstractũ ẽ ipossibilis ꝛ iplicãs ꝺdictionẽ. ꝑz qz effect⁹ formalis non põt eẽ sine sua cã formali. Ex isto segtur q̃ ista ẽ ipossibilis tãtũ albũ ẽ. ꝑz qz bñ segtur tãtũ albũ ẽ: ǧ albũ ẽ ab exclusiua ad ꝓiacentẽ vltra albũ est: ergo albedo ab effectu formalis cause ad suã causã vltra albedo est: ǧ non tm̃ albũ: tenet cõsequentia qz albedo est aliquid qͦ non ẽ albũ. ¶ z^a regula. ista ꝓpositio tm̃ albũ est distiguẽda: qz põt exponi dupl^r: vno modo gr̃a alietatis: alio modo gr̃a pl^itatis. Ex his dr̃ duo: ꝑ q̃ oĩa ẽ bona ꝑ^o oñte exposito gr̃a alietatis. z^o q̃ oĩa non valet oñte exposito gratia pl^itatis: nec valet dicere q̃ añs huius consequentie est

ipossibile. g̃ ꝺñtia est bona. qz forte regula logicoꝝ nō est vniuersaliter vera. i qua habetur q̃ ad impossibile sequitur quodlibet.

Ad rationes añ oppositū. ad pmā ꝺr q̃ añs hz veritatē de divisibilitate ī ptes extēsiuas ꝛ q̃titatiuas ꝛ non de diuisibilitate ī ptes sbales ꝛ entitatiuas.

¶ Ad 2am ꝺr p̄ q̃ vna pars materie ē extra aliā negatiue sz nō positiue. Scō ꝺr q̃ vna est ex aliā pñtialr ꝛ determinatiue sz nō dimēsionalr ꝛ occupatiue. ¶ Ad 3am ꝺr pmo q̃ ptes materie secluſa q̃titate negatiue sūt infinite. vel dicit q̃ partes materie sūt finite entitatiue sz nō q̃titatiue. ꝛ hec de lectione in p̄cedenti parte.

Quæritur septimo. Utrū entia nālia sint determinata ad maximum ꝛ minimū. Arguit q̃ nō: qz nō est dabilis maximus nec minimus ignis q̃ nō oia entia nālia sūt determinata ad maximū ꝛ minimū. ꝓma pars añtis pz quia detur ille maximus ignis vl q̃ ei apposita stuppa ipsam cōburet ꝛ sic fieret maior: vl nō ꝛ sic agēs nāle approximatū passo ꝛ ñ impeditū nō ageret. qđ ē impossibile. Et ꝺfirmat auctoritate pbi 2o de aīa dicētis q̃ augmētū ignis ē i infinitū si sibi apponerēt infinita cōbustibilia. 2a pars añtis pz qz ignis ē totū omogeneū. g̃ ē diuisibilis ī ptes sp diuisibiles quaꝝ q̃libet ē ignis. ¶ 2o sic. nō ē dabilis maximus bō. nec ē dabilis minima caro. g̃ nō oia entia nālia sunt determinate ad maxim ꝛ minimū. ꝓma pars añtis pz qz quocūq; hoie dato ille pōt calefieri. g̃ ꝛ rarefieri. ꝛ p añs fieri maior. Et ꝺfirmat qz ꝺr maximus bō ꝛ ab aliquo pcutiat. ita q̃ ex tali pcussione causet inflatura. tūc ille fiet maior ꝛ tunc ꝺret aliqua maxia. 2a pars pz sicut ꝛ 2a p̄cedētis argumēti. ¶ 3o sic. ñ ē dabilis maximus numerus neq; ē dabile minimum ꝺtinuū. g̃ res nāles nō sūt determinate ad max ꝛ minimū. añs p̄ pma pte pz qz quocūq; numero dato ꝺtigit dare maiorē cū sibi cōtingat dare vnitatē. 2a pars pz qz cōtinuū ē diuisibile i infinitū. ¶ In oppm ē pbs dicēs. q̃uis ãt ōterminata ē q̃titas i magnitudine ꝛ paruitate: ꝛ 2o ō aīa. dicit. oi nā ꝺstātiū ē ōterminat tmin magnitudinis ꝛ augmēti. In qōne erūt tres articli sic i alijs. Quātū ad pmū

Primo sciēdū ē q̃ p declaratōe tminorū qōnis ponunt aliq; distinctiones. ¶ ꝓma. duplicia sūt entia nālia: q̃dā sūt aīata vt hō: q̃dā iaīata vt ignis. ¶ 2a distinctio entia nālia sūt duplicia: q̃dā sūt omogenea q̃ꝝ ptes sūt eiusdē ratōis cū toto ita q̃ nomē toti predicat de ipsis. Alia aūt etereogenea quoꝝ ptes sūt alteri ratōis a toto. ita q̃ nomē totius nō p̄dicat ꝺ ipsis vt arbor. ¶ 3a distinctio. maximū exponit duplr. vno mō negatiue ꝛ tātū valet sicut magnū quo nihil maius. alio mō affirmatiue ꝛ tātū valet sicut magnū quolibet alio maius. ¶ 4a distictio. minimū exponit duplr. vno mō negatiue ꝛ ē paruū q̃ nihil minus: alio mō affirmatiue ꝛ ē paruū oī alio minus. ¶ 5a distictio triplex est maximū. s. maximū ſm multitudinez. maximū ſz itēsionē. ꝛ maximū ſz extēsionē: ꝛ sil posset distigui minimū. ¶ 6a distictio. maximū ee ꝺbile pōt itelligi duplr. vno mō q̃ ꝺet maximū ꝺ fcō ꝛ ē illud qō iter oia entia ꝺ fcō exīs ē magnū quo nihil maius. vel ē magnū ꝛ oī alio maius. 2o modo pōt itelligi q̃ ꝺr max de possibili: ꝛ hoc duplr. vno modo ꝺ possibili simplr: ꝛ sic illud est maximū qō pnullā potētiā pōt bre aliqd maius se. Alio mō ꝺ possibili ſm nāz: ꝛ sic illud est maximū qō nō pōt p potētiaz agētis nālis bre aliqd maius se. ¶ 7a distinctio duplex est max. s. maximū sim: ꝛ ē magnū oī alio maius. aliquid est max in genere vt maximus bō vel maximus equus. ¶ Ex his eliciuntur alique ꝓpositōes ꝺ maximo simplr. ꝓ 1a ꝺbile ē maximū ꝺ fcō. pz ꝺ vltima spera. 2a est ꝺbile maximū corpus possibile p nāz: qz p nāz nullū corpus pōt ee maius vltima spera. 3a nō ē ꝺbile max corpus possibile simplr: qz quocūq; corpore ꝺto ꝺs pōt facere maius. ¶ De corporibus aīatis ponunt alique ꝓpositōes. ꝓma ꝺbilis ē maxim hō ꝺ fcō exīs ꝛ hoc exponēdo max negatiue qz ꝺubiū est vtrū sit ꝺbilis maximus hō exponēdo maximū affirmatiue. 2a ꝺbilis ē maximus hō possibilis p nāz: qz nullus hō pōt ee nālr maior vltima spera. 3a non ē ꝺbilis maximus hō simplr possibilis: qz q̃cūq; ꝺto ꝺs pōt facere maiorē: silr pōt dici ꝺ quocūq; aīato. ¶ De iaīatis ponūt tres ꝓpositōes. ꝓma ꝺbilis ē maxim ignis ꝺ fcō exīs. pz ꝺ igne exīte ī ocauo orbis lune. 2a. ꝺbilis ē maximus ignis possibilis p nāz: qz ñ pōt ꝺari nāliter ignis maior vltima spera. 3a non ē ꝺbilis maximus ignis simplr possibilis: qz q̃cunq; ꝺto ꝺs pōt facere maiorē: ꝛ silr pōt dici ꝺ q̃cūq; alio iaīato nāli. ¶ De maximo ſz multitudinē ponūtur 2e ꝓpositōes. ꝓ 1a. ꝺbilis est maxim numē-

rus de facto. scda. ñ est dabilis maxim⁹ numer⁹ possibilis p naturā. qz quocūcz nūero dato pōt dari maior. De maximo fm itēsionē ponūt due ꝓpositiões. ꝓma. ñ est dabil' maxima albedo itēsiue p naturā possibilis. qz quacūcz albedine data pōt intēdi. scda. dabil' est maxima albedo itēsiue de facto exīs. z hoc exponēdo maximū negatiue. ¶ De minimo ponūt tres ꝓpões. ꝓma qōlibz totū eterogeneū ē ꝺterminatū ad minimū qz qōlibz tale debet hre ptes diuersaz rō nū que ñ pñt saluari sub q̄cūcz magnitudie. z⁹ nullū corpus omogeneū ē determinatū ad minimū qz qōlibet tale hz ptes eiusdē rōnis quaz quelibet ē diuisibilis in sp diuisibilia. 3⁹ quelibet multitudo ē determiata ad minimū. qz dabilis ē aliqua multitudo qua mīma dari ñ pōt. ꝓpo/set ēt poni 4.ª q nulla forma intēsibilis ē deter/minata ad minimū. quia quelibet forma intensi/bilis est omogenea etc.

Secundo Sciēdū q Aristoteles in isto scdo ca⁹ ꝓmi tractat⁹ repro/bat opinionē antiquoz naturaliū loquētiū ꝺ pn/cipijs rez naturaliū. z diuidit i tres ptes. ¶ In ꝓma remouet duas opiniones ātiquoz. z intē/dit. 5. ꝺclusiones. ꝓma sī' pbi. i. naturaliū loquen/tes dñt. duo sūt modi ponēdi pncipia rez natu/raliū. pbat qz qdam dñt tm̄ esse vnū ens princi/piū naturale rez naturaliū z dñt illud esse cor/pus. qdā dñt ēt illud esse aliqd triū el'toz. s. ignē aut aerē aut aquā. vel ēt aliqꝺ corp⁹ mediū in/ter aerē z ignē qꝺ est. s. vapor densi⁹ igne et ae/re rari⁹. ¶ Scda ꝺ⁹ isti dñt res generari ex illo pncipio fm raritatē z densitatē illi⁹ pncipij. ita q si sit densū est tra. si sit raz est aqua. si sit rari⁹ ē aer. si sit rarissimū ē ignis. z dñt ista pncipia. s. raz z densū esse ꝺ̄ria. ¶ 3ª ꝺ⁹ tāgit quenientiam z dr̄iam istius opinionis cū opinione platonis z est hec. sicut plato ponebat duo ꝺ̄ria. s. magnuz z paruū z ita isti raz z densū sz in hoc differunt qz plato ponebat illa ctraria eē pncipia mate/rialia z cū hoc ponebat vnū pncipiū formale. s. ideā sed isti econuerso qz ponūt vnū pncipiuz materiale. z illa duo ctraria esse pncipia forma/lia. ¶ Quarta ꝺ⁹ tāgit aliā opinionē z est ħ. qdā dicūt res generari ex eo q contraria segregē/tur p intellectū ex vno ꝺfuso chaoes sicut ana/ximādros. z in ista opinione ꝺueniūt ml'ti ponē/tes tm̄ vnū eē pncipiū. z etiā ml'ti ponētes mul/ta pncipia sicut ēpedocles et anaxagoras. ¶ 5ª ꝺ⁹ tangit duas dr̄ias inter empedoclē z anaxa/gorā. ꝓma qz ēpedocles ꝺicit illa pncipia infi/nities ꝺgregari z segregari. z sic posuit mundū circulariter generari et corrūpi. sz anaxagoras posuit illa pncipia segregari z illā segregatiōez esse ifinitā. posuit etiā mūdū esse genitū ex illa segregatiōe. scdo differūt qz anaxagoras posu/it ifinitas partes ciusdē rōnis eē pncipia. sz em/pedocles solū posuit quattuoz el'ta esse pncipia ¶ Jn. z⁹ parte narrat opinionē anaxagore z in/tēdit duas ꝺclusiones. ꝓma tāgit duo funda/mēta opiniōis anaxagore. z hec ē. fūdamēta ꝓ/pter q̄ anaxagoras vidēt opinari ifinita eē pn/cipia z res segregari sūt duo. ꝓmū est cōis opio/nium pbor. s. q nullū ens fiat ex eo qꝺ nō est. i. ex nihilo nihil fit. z⁹ est q oīa ꝺ̄ria fiant ex alte/rutris. ¶ z⁹ ꝺclusio tāgit rōnē anaxagore z ē ħ. oē qꝺ fit aut fit ex ente aut ex non ente. sz ipossi/bile est aliqd fieri ex nō ēte vt dicūt oēs natura/liter loquētes. g̃ necesse est oīa fieri ex ēte. et sic p̄existebāt ex quo fiūt ante q̄ fiebāt. ¶ 3ª tāgit solōnē duaz qōnū q̄ fiebāt ab anaxagora. ꝓ/ma si aq̄ z caro fierēt ex aere tūc fm eū si sūt in aere quare ē q nō apz nobis esse i aere. soluit' q est ꝓpter puitatē magnitudis partiū aq̄ et car/nis. z subdit pbs. isti ꝺicebāt oē i oī miscerī. ex eo q oē ex oī videbāt fieri. ¶ Scda qō cū in aere sit aqua z caro z aer q̄re illō magis vocat' aer q̄z aqua vl' caro. soluit q qñ i illa mixtura infinita/ples erāt ptes aeris q̄z aque vocabat' aer. z qñ erāt ples partes aque vocabat' aqua. z sic ñ ꝺi/cebāt aliqꝺ totū albū eē aut totū nigz necz car/nē aut os sincere. sz ex supabūdātia partiuz vo/cabāt illa fm diuersa noīa. Jn 3ª parte pncipa/li icipit reprobare anaxagorā z intēdit qncz cō/clusiões. ꝓma ē hec. pncipia rez nāliū nō sūt ifinita. hāc ꝓbat duab⁹ rōib⁹. ꝓma si pncipia es/sent infinita tūc essent ignota. z si pncipia sint ig/ta res nāles erūt ignote. z p oñs pibit scia rerū naturaliū. ꝓmā sequelā ꝓbat qz infinitū fm qꝺ infinitū est ignotū siue sit infinitū fm multi/tudinē siue fm magnitudinē. z illꝺ ē infinitū q̄m siue sit ifinitū fm spēm̄ illud est ifinitū quale. scdam sequelā ꝓbat qz ꝺpositū cognoscere ar/bitramur cū cognoscim⁹ ex qb⁹ z q̄tis fit. scda rō cuiuscūcz magnitudinis ꝺtingit esse totū tā/te magnitudinis ꝺtingit esse ptes. sed ipossibile est totū esse fm quācūcz magnitudinē z parui/tatē. g̃ etiā ipossibile ē partes esse q̄tascūcz. er/go nō sūt infinite. maiorē ꝓbat qz sil'r est in toto z in ptibus. minorez ꝓbat qz non ꝺtingit al'. aut

plātā esse ꝯtactūcꝫ ꝑm magnitudinē ꝛ puitatez Ex hoc ꝛcludit ꝙ manifestū est carnē ꝛ os ꝛ ali qd aliud nō eē ꝯtūcūcꝫ ꝑm magnitudinē ꝛ par uitatez. ¶ Scōa ꝛa nō qōiibz est in ql̄ibz. ꝓbat vna rōne ꝑ cui⁹ deductione ponit tres suppoſi tiōes. ꝑma ē anaxagore. ꝛ hec ē. oia sil̄iū partiū sunt sil̄ nec generant̄. ſ. de nouo. ſz solū generā tur ꝑ segregationē ꝛ denominant̄ talia a plīta te partiū. ſcōa ſuppō ē etiā anaxagore. ꝛ hec ē. qōlibet fit ex ql̄ibz. vt ex carne aqua ſegrega tur. i. ꝑ segregatiōem generat̄ ꝛ caro ꝛ aqua. ꝫa omne corp⁹ finitū reſecab̄. i. ꝛſumit̄ a corpe fi nito. i. ꝑ ablatiōem corpis finiti. Ex hoc ꝛcludit ꝙ ē manifestū ꝙ ñ vnūqꝺcꝫ ē ivnoq̄z. ꝓbat ta li rōne. qz remota carne ex aqua ꝛ itez alia. vel ꝑ erit stat⁹ i tali ſegregatiōe. ꝛ ſic erit aqua ſine carne. ꝛ ꝑ ꝛns ñ qōlibet erit i qōlibz vl̄ erit ꝓceſ ſus i infinitū. ꝛ ſic i magnitudie finita eſſent ifi nita equalia ꝫz magnitudinē qō est ꝛ ſuppo⁹. ꝫa ꝛ⁹ ñ qōlibet pōt ſegregari a ql̄ibet. ꝓbat trib⁹ rō nib⁹. ꝓ ꝑma rōne ponit duas ſuppōnes. ꝑma est. neceſſe est oē corp⁹ fieri min⁹ ꝑ ablationē ali cui⁹ ab eo. ſcōa ē anaxagore ꝙ carnis est deter minata ꝯtitas magnitudie ꝛ puitate. ¶ Ex bis arguit̄. ꝺabil̄ est mīma caro ſed ex mīma carne nihil pōt ſegregari. qz tūc fieret min⁹ minimo. ſz hoc est iposſibile. ꝙ iposſibile est qōlibet ſegre gari a ql̄ibet. ſcōa rō ſi qꝺlibz esſet i quolibet et poſſet ſegregari a quolibz ſequerent̄ duo incō ueniētia. ꝓ primū ꝙ i corpibus finitis eſſet ifini ta caro infinit⁹ ſāguis ꝛ infinitū cerebꝝ. ꝛm ꝙ in corpe finito eēnt ifinities ifinita. qꝺ est irrōabi le. ꝓ ꝛtia rōe tria facit. ꝑmo ꝺicit ꝙ ꝺcīm ana xagore ꝙ oia nūcꝫ ſegregata ſūt erat veruz qz paſſiōes ſūt iſepabiles. ſcꝺo formaꝛ rōnez ſi oia eſſent mixta ꝛ poſſent ſegregari tūc colores et habitus eſſent mixti cū ſuis ſubiectis. ꝛ ſic pote rūt ſegregari a ſuis ſubiectis qō ē iposſibile. qz tūc eſſet albū ꝛ ſanatiuū ꝛ ꝺe nullo ꝑdicarétur ꝫ⁹ ex hoc ifert ꝙ intellectus vl̄is volens oia ſe gregare q̄rit iposſibile. hoc ꝓbat qz hoc facere est iposſibile. ꝑmo ꝫz ꝯtitatez. qz nō est minima magnitudo nec ꝑm q̄litatem qz paſſiōes inſepa biles ſūt a ſubiectis. ¶ 4ª ꝛclusio ñ quodlibz fit ex ſubstātia ſil̄i ꝫz ſp̄z. ꝓbat qz lateres fiūt ex luto. ꝛ domus ex lapidibus. ¶ Ex iſta conclu ꝺit quintam concluſionem ꝙ ꝺignius est pone re minora et finita p̄incipia rerum naturaliuz ſicut poſuit empeꝺocles ꝯtā infinita ſicut poſu it anaxagoras.

Tertio Sciēdū ꝙ circa hūc textū icidūt tres ꝺifficultates. ꝓ prima vt̄ ad notitiā cōpoſiti neceſſe ſit cognoſcere ex ꝙbus ꝛ quot ptibus ꝛponaꝫ. ꝑ cui⁹ ſolutiōe ponunt̄ tres ꝺiſtinctiōes. ꝓ ꝛia. ꝺuplices ſūt ptes. que ꝺā sīt omogenee. alie ẽ ꝙogenee. ſcōa. ptes omo genee ſūt ꝺuplices. q̄ꝺā ſūt ptes eiuſꝺē p̄opoꝛ tiōis. alie eiuſꝺē ꝯtitatis. ꝫa. ꝺuplex ē cognitio. vna cōfuſa ꝛ alia ꝺeterminata. Ex bis ꝺr̄ ꝑmo ꝙ poſſibile est totū cognoſci ꝛfuſe qualibz par te ignorata. qz totuz p̄ius cognoſcit̄ ſuis ptib⁹. ergo i illo ꝓri totū est ꝛfuſe cognitū ꝛ ptes ſūt ignorate. ꝛ⁹ ꝺicit̄ ꝙ ad cognitionē ꝺetermiatā ꝛpoſiti nō est neceſſaria cognitio oīuz ptiū eiuſ ꝺē ꝓpoꝛtiōis qz tales ptes ſunt tñ potētiales ꝛ infinite. ꝫa ꝺicit̄ ꝙ ad ādequatam noticiā ꝛpoſi ti est neceſſaria ꝺeterminata cognitio ptiū eiuſ ꝺē ꝯtitatis. qz tales ptes ſūt actuales et finite. ¶ Scōa ꝺifficl̄tas vt̄ oē corp⁹ finitū ꝑ ablatio nē finiti poſſit ꝛſumi. ꝓ ſolōne ponunt̄ ꝺue ꝺi ſtictōes. ꝑma aliq̄ totū pōt ꝛſumi ꝺupl̄r. vno⁹ ꝑ ꝺiuiſionē ꝛ ſic illō ꝛſumit̄ qō ſic ꝺiuiꝺit̄ ꝙ nec ip̄m nec aliqua ei⁹ pars ē vlteri⁹ ꝺiuiſibilis. alio mō ꝑ remotionē ꝛ ſic illō ꝛſumit̄ ꝙ ſic nec ip̄m nec aliqua ei⁹ pars ē in alio nec remanet. ſcōa. ꝺuplices ſūt ptes corpis ſil̄r. quedā ſūt ſubſiſtē tes ꝛ actuales alie ieꝛñtes ꝛ potētiales. Ex bis ꝺicit̄ ꝑmo ꝙ oē corp⁹ finitū ꝑ ablationē finitaꝝ ptiū actualiū ſubſiſtētiū ꝛſumit̄. ꝫz qz cuiuſlibz corpis finiti est ꝺabil̄ minima pars actual̄ ſubſi ſtēs. ſcꝺo ꝺr̄ ꝙ nullū corpus finitū ꝛſumit̄ ꝑ ab lationez finitaꝝ ptiū potētialiū ꝛ ieꝛñtiū. qz in qōlibz ꝛtinuo ſūt infinite ptes ieꝛñtes ꝛ pōles. ꝛ ꝺr̄ pōles capiēꝺo potētiā nō vt ꝺiſtinguit̄ ꝺ actum ieꝛñdi ſz ꝺ actū ſubſiſtēdi. ¶ ꝫa ꝺifficl̄tas vt̄ sit ſaluabile qōlz eē i ql̄z. Ad quā ꝺr̄ ꝑ ꝙ nō ē ſaluabile vt ꝫz p̄oēz text⁹. ſcꝺo ꝺr̄ ꝙ iſta ꝓpo ſitio est ſaluabil̄ quelz forma nālis est in ſua ma teria ante ſui ꝓductionem. ꝛ hoc ꝑm eē formale formabile. Quātū ad ꝑm articulū ponit talis.

Concluſio nō oia naturalia ſūt ꝺetmi nata ad minimū ꝛ maximū hec ⁹. ſatis ꝫz ꝑ arguméta facta añ oppoſituz.

Primo Dubitaꝫ. Utr̄ iſta maxia pho⁹ quā asſerit anaxagoras. ſ. ex ni hilo nihil fit r̄pugnz vitati fiḋi. ꝓ ſolōe ponūt̄ ꝺue ꝺiſtictiōes. ꝓ ꝛia aliq̄ ꝓꝺuci ex nihilo pōt i telligi ꝺup̄r. vno mō vt nihil oppōit̄ actuali exñ⁹. ꝛ ſic illō ꝓꝺucit̄ ex nihilo ꝙ nᶜ ipz nᶜ aliqꝺ ſui p̄e exiſtebat añ ſui ꝓꝺuctōez. Alio⁹ vt ly nihil oppo

nihil oī positiuo ꝛ sic illud ꝓducit ex nihilo qđ nec ipsū nec aliqd sui ẽ aliqd positiuū añ sui ꝓductionẽ ita ꝙ ipm ꝛ qđlibet sui erat puꝝ nihil ãteq̄ ꝓduceret. ¶ Cz⁹ duplex ẽ ꝓductio qđã ẽ naturalis q̄ fit ⁊tute agẽt] naturalis. vt gñatio ꝛ corruptio. alia supnaturalis vt creatio vl annihilatio. Ex bis ꝑ dī ꝙ capiẽdo ly nihil vt opponit oī positiuo tūc ex nihilo nihil fit nec factione supnaturali qz in oī factione necesse ẽ ꝙ factū est vel aliqd ãte sui factionẽ eẽ aliqd positū. qz ãte sui factionẽ ista ꝓpositio erat ⁊a. Bẽ ꝓducibile. ergo erat necessaria bitudo p̄dicati ad subm. sz ois habitudo p̄suppōit extrema. ergo extrēa hẽbãt aliquod eẽ positiuū ãte actualẽ ꝓductionem ꝛ non erãt puꝝ nihil. zo dī ꝙ capiẽdo nihil vt opponit actuali exīe. tūc ex nihilo aliqd fit factione supnaturali. tertio dī ꝙ nullo mō ex nihilo aliquid fit factione naturali. ꝛ isto mō intelligendo maxima ipsa non contradicit veritati fidei.

Secundo dubitaī. Utruz sit dabilis minima caro. ¶ Pro solutiõe ponitur talis distinctio. quadruplex ẽ minimū qđã ẽ ſm sensum ꝛ ẽ illud ꝙ si vlteri⁹ diuidaī nõ ẽ plus ꝓceptibile a sensu. aliud ſm naturã ꝛ ẽ illud ꝙ si vlteri⁹ diuidatur admittit suã ꝓpã naturã. aliud ẽ ſm q̄titatẽ sic ꝙ nõ ẽ vlteri⁹ diuisibile. aliud ẽ ſm opationẽ. et ẽ illud ꝙ si vlterius diuidaī nõ plus põt in ꝓpriaz opationẽ. Ex bis dī ꝑ ꝙ ẽ dabilis minima caro ꝓceptibilis a sensu q̄ si vlteri⁹ diuidaī erit vlteri⁹ ipceptibilis. zo dī ꝙ ẽ dabilis minima caro ſm opationẽ quia ẽ dabilis caro q̄ si vlteri⁹ diuidaī nõ poterit plus exercere suã ꝓpriã opationẽ q̄ ẽ nutrire augere vel diminuere. Tertio dī ꝙ est dabilis minima caro ſm naturã. ps. qz ẽ dabilis caro q̄ si vlterius diuidatur admittit ꝓpriã naturã ꝛ trãsmutatur i naturã corpis circūstãtis. Quarto dicitur ꝙ non ẽ dabilis caro minima ſm q̄titatem qz quacūq̄ carne data ipa ẽ vlteri⁹ diuisibilis.

Tertio dubitatur. Utrꝝ infinitū ſm ꝙ infinitū sit a nob cognoscibile. ¶ Pro solutione ponūt quattuor distinctiones. ¶ Pria duplex ẽ infinitū. qđã ẽ in actu. aliud ẽ in potẽtia. ꝛ solū ẽ dubiū de infinito in actu. qz certū ẽ ꝙ infinitū i potẽtia ẽ a nob cognoscibile. Scõa ſm quod capitur dupliciter. vno mõ reduplicatiue. ꝛ tūc ẽ sensus ꝙ infinitū qz ⟨ẽ infinitum⟩ iõ ẽ a nobis cognoscibile ꝛ sic est falsa. Alio modo specificatiue ꝛ tūc est sensus. ꝙ infinituz sub ratione formali infinitatis ẽ a nobis cognoscibile ꝛ de isto intelligitur dubium. ¶ Tertia infinitū dupliciter capitur. vno modo pro subſtracto. ꝛ sic infinitum est vna res habẽs actu ifinitas partes actuales. alio mõ ꝑ rõne formalis illius subſtracti. ſ. ifinitat]. ¶ Quarta aliqd cognoscit dupliciter. vno modo positiue ꝛ ẽ illud qđ cognoscit secluſa quacūq̄ negatõne. alio mõ ꝓpriue ꝛ ẽ illud qđ nõ cognoscitur nisi gra alicui⁹ positiui. ꝛ hoc per negationẽ illius positiui. ¶ Ex bis dicitur ꝓmo ꝙ infinitū captuz ꝑ subſtracto cognoscitur solū ꝓpriue. qz tale infinitū ẽ purum nihil. Scõo dicitur ꝙ ratio formalis illi⁹ subſtracti. ſ. infinitas actualis est a nobis cognoscibilis distincte ꝛ q̄titatiue.

Ad rationes ante oppositū. Ad ꝓmã dī ꝙ bñ ꝓbat ꝙ nõ ẽ dabile minimū vel maximū loquẽdo de possibili. sz nõ de facto. ꝛ ad auctoritates. Aristo. dī ꝙ debẽt intelligi ꝑ locutionẽ de facto. ꝛ nõ ꝑ locutionẽ de possibili. saltẽ de possibili simplr vel dicitur ꝙ Aristo. hic nõ logtur ſm opinionẽ ꝓpriaz sed ſm opinionẽ Anaxagore q̄ ponebat infinitas partes mimas carnis. ꝛ hoc de qõne.

Queritur octauo. Utruz ꝑn⁹ rex nãlium sint ɔria. Arguit ꝙ nõ. qz ꝑn⁹ rerũ nãliũ sũt sube. sz sube nihil ẽ ɔriũ. ḡ ꝑn⁹ rex nãliũ nõ sũt ɔria Cz⁹ sic vel mã ɔriaī forme vel forma ꝓpriã. non ꝑm qz mã ẽ subm ɔrioꝝ. sed subo ɔrioꝝ nihil ẽ ɔriũ. nõ ⁊m qz ꝓpriũ ẽ ñ ens. nõ ens aũt nõ ɔriaī enti. Cz⁹ sic. si ꝓpriũ ɔriaretur forme. vl ḡ forme bñ de vel forme bite. nõ ⁊m qz ꝓpriũ ꝛ forma bita simul sũt in eodẽ subiecto. nec ꝑmũ qz terminꝰ ad quẽ corruptionis subalis ẽ ꝓpriũ q̄ si stat cũ forma bñda. ḡ non ɔriatur forme babẽde. In oppositū ẽ ꝑbs. In q̄stione erũt tres articuli. q̄tuz ad ꝑmũ.

Primo sciendũ ꝙ ꝑ declaratiõe terminoꝝ qõnis ponũtur alique suppositiones. ¶ Prima suppõ. tñ sũt tria ꝑn⁹ rex naturaliũ vt patebit i sequẽtib⁹. Secũda materia nulli ɔriaī qz subiecto ɔrioꝝ nihil ẽ contrarium Ex ista segtur z⁹ ꝙ si ꝑn⁹ sint contraria oportet ꝙ forma ꝛ ꝓpriũ cõtrariẽtur. ¶ Prima distictio duplex est forma. quedam est forma habenda que nondum est in materia. sed ẽ in potẽtia qua fit in materia. Alia est habita que actualiter est i materia vel que saltẽ abijcit a materia. Scõa triplex põt eẽ mutatio substãtialis quedã ẽ acg/

sitiua trñ ꝛ est illa ꝑ quā aligd positiuuꝫ acgritur nullo positiuo depdito. Alia est depditiua trñ. ꝛ est illa ꝑ quā nihil positiuū acgritur trñ positiuo aliquo depdito. Alia est depditiua ꝛ acgsitiua sī mul. ꝛ est illa ꝑ quā aligd positiuū acgritur aliq̄ positiuo depdito in mutatione acgsitiua trñ. termin⁹ a quo est ꝓpa ꝓuatio. ꝛ termin⁹ ad quez est forma habenda. ideo ꝓuatio i illa mutatione opponit forme habende sed i mutatione depditiua trñ forma abijcienda est termin⁹ a quo ꝛ pura ꝓuatio termin⁹ ad quez. ideo i illa mutatione ꝓuatio opponit forme habite siue abijciende. Sz i mutatione subali ptim acgsitiua ꝛ ptim depditiua sūt duo ꝺsiderāda. s. acgsitio ꝛ ꝺpditio. termin⁹ a quo acgsitionis est ꝓuatio ꝛ terminus ad quem est forma habenda. sz termin⁹ a quo depditionis est forma hīta. ꝛ termin⁹ ad quē ē ꝓuatio. ideo ꝑma ꝓuatio ꝺriaꝫ forme habende. Ex isto segtur ꝙ ꝓuatio ꝺriaꝫ forme cui⁹ ē ꝓuatio.

Secundo sciendū ꝙ iste secūdus tractatus in quo Aristo. determiat de ꝓncipijs rez naturaliū ꝑm opinionem ꝓpaz diuidit i tria capitula. Jn ꝑmo oñdit qualia sūt ꝓncipia rez naturalium. ꝛ diuidit in duas ptes. Jn ꝑma determinat de ꝺrietate illoꝝ ꝓncipioꝝ ꝛ intendit talem ꝺclusionem. ꝓncipia rez naturaliū sūt ꝺria. ꝓbat ꝓbs duplicit. ꝑmo auctozitate oium ātiquoꝝ sic. oēs antiq dicūt oia ꝓncipia esse ꝺria. ḡ sūt ꝺria. añs ꝓbat ꝑmo inductiue qz illi ꝙ posuerūt oia esse vnū ens ꝛ imobile dicunt ꝓncipia esse ꝺria. parmenides. n. dic̄ calidum ꝛ frigidū eē ꝺria ꝛ ꝓncipia. ꝛ calidū appellat ignē ꝛ frigidū appellat terrā. Alij dicūt rarū ꝛ densū esse ꝓncipia ꝺria. Democrit⁹ ꝓpo ponit vacuum qđ est non ens ꝛ plenū qđ est ens esse ꝓncipia et ꝺria. ꝛ dicebat ꝙ erāt q̄dā pua corpa positione ꝛ figura dr̄ia q̄ erāt ꝓncipia rez naturaliū. ꝛ iō dicebat ipsa esse ꝺria: qz positio ꝛ figura diuidūtur ꝓ ꝺria. positio diuidit in sursū ꝛ deorsū ante ꝛ retro. Et ratōe ꝓbaꝫ sic. qz tres sūt ꝺditiones ꝑmoꝝ ꝓncipioꝝ. Prima ꝙ non fiūt ex alijs. Secūda ꝙ nō fiūt ex alterutris. ꝛ tertia ꝙ oia alia fiūt ex ipsis. sed omnes iste ꝓpetates ꝺueniūt ꝑmis ꝺrijs. ḡ ꝑma ꝺria sunt ꝑma ꝓncipia et ꝓsequens ꝓuersionem simplicem ide finite affirmatiue. ꝑma ꝓncipia sūt ꝑma ꝺria. minoꝛ ꝓbat. ꝑmo de ꝑma. qz ꝑma ꝺria sūt ꝑma oium aliorum. ergo nō fiūt ex alijs. De scda ꝓbat qz sūt ꝑma ꝓncipia ꝺria naturalia. ḡ non fiūt ex alterutris. De tertia ꝓbat qz oia q̄ fiūt: fiunt ex ꝺrijs vel medijs. sz media fiūt ex ꝺrijs. maioꝛē ꝓbat inductiue. ꝑmo i simplicib⁹ qz nō ꝺtingit quodlibet fieri indifferēter ex quolibet. ꝛ quodlibz nō patit a quolibet nisi ꝑm accñs vt albū ꝛ nigrum fiūt ex musico ꝑm accñs. s. eo ꝙ musico inest aut albo aut nigro. sz albū fit ꝓ se ex nō albo. ꝛ nō ex oi nō albo. sz ex nigro vel ex medijs coloribus. ꝛ musicuꝫ ex nō musico ꝛ nō ex oi. sed ex i musico qđ musico ꝓpatiue opponit. aut ex medio si aliquod sit mediū. neq̄ qōlibet corrūpitur in ꝺtñs. i. in quodlibet indifferēter vt albū nō in musicū nisi forte ꝑm accidēs. sed i non albū ꝛ non indifferēter in quodlibet non albū sed in nigrū. aut in mediū ꝛ musicū corrūpit in non musicū. ꝛ nō in quodlibet indifferēter. sed in non musicū sibi priuatie oppositū. aut in mediū si hēat medium.

¶ Jn ꝺpositis ꝓbat trib⁹ exēplis. primū exēplū ē. necesse ē omne consonās fieri ex inconsonanti ꝛ ecōtra ꝛ necesse ē consonās corrūpi in inconsonātiā ꝛ non in quālibet indifferēter. sed in sibi oppositā ꝓpatie. ¶ Scōz. dom⁹ fit ex eo qđ nō ꝺponitur. i. ex non compositꝫ ꝛ non ex qbuscūq̄ sed ex eis que diuisa sūt. ¶ Tertiū. statua ꝛ figura fiūt ex non figuris. ¶ Cōsequēter resumit totā rōem ꝑ maioꝛē q̄ ē hec. necesse ē oē qđ fit aut corrūpitur fieri aut corrūpi ex ꝺrijs. minoꝛ ē media. s. ꝺrioꝝ fiūt ex ꝺrijs vt colores medij ex albo ꝛ nigro concludit ꝙ omnia que sunt aut sunt contraria aut ex contrarijs. ¶ Jn secūda parte ostendit in quo conueniunt ꝛ differunt antiqui ponentes ꝓncipia eē contraria. ꝛ dicit ꝙ conueniūt in hoc quia dicūt ꝓncipia eē contraria nō moti ratione sed sola veritate coacti. sed differūt multiplr. quia qdā ponūt ipsa eē ꝓpioza. alij vero posterioza. scōo quia quidā dicūt ipsa esse notioza ꝑm intellectū. alij ꝑm sensum. hoc ꝓbat quia quidā dixerūt calidū ꝛ frigidū eē ꝓncipiū. alij humidū ꝛ siccū. alij parē ꝛ imparē. alij cōcordiā ꝛ discordiaz. tertio differūt qz alij dicunt ea eē diuersa. alij nō. quarto dixerūt qdā ea eē ꝓpria ꝛ qdā melioza. qnto qz ꝙ dicūt notioza eē ꝑm sensū dicūt ea eē singlia. ꝛ ꝙ dicūt ea eē notioza ꝑm itellectū dicunt eē vlia. rō eni vniuersalis ē. sēsus aūt particularis vt magnū ꝛ puū ꝑz rōez. cognoscūt aūt raꝛ ꝛ densum ꝑm sensū. Ex his infert conclusionē ꝓncipalit intentā. s. ꝙ ꝓncipia rez naturaliū sunt contraria.

Tertio sciendū ꝙ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ꝓma q̄liter ē saluabilis tātū vnum eē ꝓncipiuꝫ ꝛ ꝓncipia eē

contraria. ℟ndeť q sic qz ponentes esse tantū vnū pncipiū dicūt q tātū est vnū ens fm veritatē. z plura entia ponūt fm apparentiā z sensum: z illa vocant modos entis: ideo i tali plita te entiū apparētiū ponūt cōtrarietatem inter pncipia rez naturaliuz. ¶ Scda difficultas ē qualr salvabile est vacuū z plenū raz z densū ctraria esse. ℟ro cuiº solutiōe ponūtur due distinctiones. ℟ma cōtrarietas capitur dupliciť. vno mō spāl'r vt distinguiť cōtra alias species oppositionis. alio mō generaliter vt se extendit ad pziuatiuā oppositionez z cōtrariā. ¶ Secūda distinctio fz cōmentatorem duplex ē cōtrarietas. vna qdē fm veritatē z est illa cuiº extrema sūt vere contraria. Alia. n. fm famositatez z est illa cuiº extrema famāť eē ctraria. Ex his dicūtur duo ad difficultatem. ꝓmo q contrarietas ineſt vacuo z pleno fz veritatē dicta cū vacuū sit nō ens z puz nihil. Scōo dicit q inter raz z densū est contrarietas famositatis qz fm veritatem nō sūt cōtraria: sz fm famosā ātiquoz opinionem. 3ª difficultas est vtrū ista ꝓpō sit salvabilis ex albo fit musicuz: hec difficultas soluiť p distinctionem. qz istā ꝓpositionem esse salvabilē pōt dupliciť itelligi. vno mō p locutionem de per se: z sic sensus est ex albo fit p se musicū z ꝓ est falsū: qz albū non est p se terminº a quo illiº motº p quez aliquid fit musicū: sz potiº pziuatio musici. s. inmusicum. Alio modo p locutionem de p accns: z sic est sensus ex albo p accns fit musicū z sic est ꝝa qm̄ accidit albo musicū fieri. ¶ ℟ro secūdo articulo sit hec ꝯclusio. pncipia rez nāliū sūt contraria. ꝓ conclusio patet auctoritate antiq̄z z ratione i textu positis. ℟ro tertio articulo.

Primo dubitať. Utz contrarietas pncipioz sit distincta a pziuatiua oppositione. Ad soluendū boc dubiū est supponendū q de contrarietate pncipioz sunt due opiniones. pma est alberti ad quā soluendaz ponūť alique suppositiones z alique distinctiones. ℟ma, suppositio sicut dr̄ie exeūt a ptāte generis. ita omnes forme sūt deducibiles ō potestate materie. zª sicut due dr̄ie sūt sibiinuicez contrarie sic etiā due forme specifice. 3ª sicut essentia generis non salvať i esse nisi in altera specierū sic etiā mā nō salvať i esse nisi sub altero cōtrarioz. Ex istis segť quarta q semper in materia est aliqua forma cū pziuatione alteri⁹ forme. ℟ma āt distictio fm albertum ipredicamentiſ. triplex est ctrarietas. ℟ma est cōmuniť dicta. z ē repugnātia ꝓpatiōis z bit⁹. alia ē ꝓprie dicta z ē repugnātia duaz differentiarū vel duaz formaz mutuo se expellentiū ab eodē ſbo expulsione aliena. 3º mō accipiť ꝓprissime pro repugnātia duaz formaz mutuo se expellentiū expulsione ꝓpria. zª distinctio forma habita z forma habēda possunt considerari dupl'r. vno mō vt sūt i habitu cōfuso materie fm eē formale formabile. Alio mō scōm quoddā eē actuale materie. s. q forma bita ē i mā fz eē formale formatū: z tūc cōtrariať forme habēde. 3ª distinctio ꝓpatio capiť dupl'r. vno mō fm se z sic ꝓpatio ē nō ens nō simpl'r sz ideterminato genere subiecti. zº mō capiť fz q subijciť p formā bitā sub qua stat z sic est aligd. Ex bis dicūtur duo ad dubiū. ℟mo q forma babita z forma habēda cōtrariať contrarietate pprie dicta: qz sūt forme mutuo se expellentes ab eadē mā expulsione aliena. s. expulsione suarū qualitatū sicut forma ignis ē expulsiua forme aque p suas qualitates z dispōnes. zº. dr̄ q iter ꝓpatiōnē z formā habēdā ē duplex contrarietas. vna ē conueniēs ꝓpatiōi fz q ꝓpatio: z illa ē ꝓpatiua oppō. Alia dueit ꝓpatiōi fz q subijciť forme bite: zª ē ctrietas ꝓprie dicta.

Secundo dubitať. Utz ꝓpatio contrarieť solū forme habēde ratione cōtrarietatis forme habite. ¶ Ad soluēdū boc dubiū ponūť tres suppositiones. ℟ma q̄libet forma z sua ꝓpatio sūt icōpossibiles i eodē ſbo secluso q̄cūq̄z extriseco. zª ꝓpatio ē non ens nō simpl'r sz ideterminato gñe ſbi. 3ª icōpossibilitas duoz q̄z vnū dicit ꝓpatiōez alteri⁹ ē pziuatiua oppō. Ex bis segť q iter ꝓpationē z formā ē ꝓpatiua oppō secluſa quacūq̄z alia forma zº segť q ꝓpatio nō ctriať ctrietate ꝓprie dicta rōne sui sz rōne forme sub q̄ subijciť. ℣bi gra. in mā aeris ē forma aeris cū ꝓpatiōe forme ignis z ꝓpatio forme ignis p denoiatiōez intriseca cōtrarietate cōiť dicta ctriať forme ignis: sz p denominationē extriseca ctriať sibi ctrietate ꝓprie dcā z illa ctrietas p denoiationē de forma ignis z forma aeris predicatur.

Tertio dubitať. Utz iter pziuationē et formā sit solū ꝓpatiua oppositio ¶ Ad istud dubiū r̄ndeť fm cōmētatorē ponendo vnā suppōez z vnā distictionē. ¶ Suppō ē bec q pziuatio nō bz q sit pzim̄ a fozª bita sz ea p ipossibile secluſa adhuc eēt pricipiū cū sit ter

min⁹ a q̄ gñatiōis. Distinctio ē hec duplex ē cō/trarietas: quedā est cōit dicta q̄ extēdit ad re/pugnātiā p̄uationis ⁊ habit⁹. Alia ē ꝑprie di/cta q̄ distinguit ꝺ alias oppōes ⁊ ꝺ repugnāti/am dispatoꝝ. Ex his dicūtur tria ad dubium. ¶Primo q̄ p̄uatio ⁊ forma solū ꝓuatiue op/ponūtur. ꝛ⁰ q̄ nō opponuntur contrarietate ꝑ ꝑprie dicta cū p̄uatio non sit forma positiua. ꝫ⁰ q̄ opponūtur ꝺrietate cōiter dicta: qō ꝑz ꝑ cō/mētatorē dicentē ꝑbm vti noīe ꝺrietatis vt se extēdit ad p̄uationē ⁊ habitū.

Ad rationes ante opposituꝫ dicitur q̄ soluuntur ex dictis. ⁊ hec de questione sufficiant.

Queritur nono. Utꝝ en/tis naturalī tā/tū sint tria p̄incipia. Et arguit q̄ nō. q⁹ accītia sūt entia natu/ralia: ⁊tñ non bñt illa p̄ncipia. g̃ cuiuslibet entis naturalī nō sūt tria p̄incipia. añs ꝓ secunda parte patet: q⁹ accītia sunt simplices forme. ¶ ꝛ⁰ sic. ꝓuatio non ē ens. g̃ non pōt eē p̄incipiū alicui⁹ entis naturalis. ¶ ꝫ⁰ sic. cuiuslibet entis naturalī sunt quattuoꝝ cause. g̃ ⁊ quattuoꝝ p̄incipia. tenet cō sequētia: q⁹ oīs cā ē p̄incipiū: ⁊ confirmaī ga cuiuslibet entis naturalī sūt quattuoꝝ elementa. g̃ ⁊ quattuoꝝ p̄incipia intrinseca ⁊c̄. ¶ Jn oppositū ē ꝑbs. Jn cōne erūt tres articuli quantum ad p̄imum.

Primo sciēdū ē q̄ ꝓ ꝺeclaratiōe ter/minoꝝ cōnis ponūtur tres di/stinctiones. ¶Prima ens naturale capitur qua/drupliciter. vno modo cōiter pro omni ente ꝑ/ducibili virtute agentis naturalis mediāte mo/tu ⁊ trāsmutatiōe entis naturalis: ⁊ sic accītia sūt entia naturalia. ꝛ⁰⁰ accipit ꝑprie pro princi/pio entis naturalis: ⁊ sic materia ⁊ forma sunt entia naturalia. ꝫ⁰⁰ capit magis ꝑprie ꝓ quo/libet ꝑdicabili ꝺe ente naturali i secūdo modo ꝺicendi ꝑ se: ⁊ sic passiones entis naturalis sunt entia naturalia. 4⁰ capit ꝑprijssime pro com/posito ex materia ⁊ forma: ⁊ sic omne inferius corporis naturalis ē res naturalī: ⁊ sic capitur hic. ¶ ꝛª ꝺistinctio. duplex ē prinᵐ: quoddā est prinᵐ intrisecū: ⁊ est cā q̄ ē pars rei sicut maīa ⁊ forª. Aliud est prinᵐ extrinsecū ⁊ ē cā q̄ non ē pars rei sicut efficiens ⁊ finis. ¶ ꝫª ꝺistinctio du/plicia sūt principia ītrinseca. q̄dā sūt eiusdeꝫ ra/tionis ⁊ nature cuiꝰ sūt oēs partes materie. alia sūt ꝺistincta specifice ⁊ ratione cuiꝰ sunt mate/ria ⁊ forma. ¶ 4ª ꝺistinctio principia esse speci/fice ꝺistincta potest itelligi dupl'r. vno modo ꝑ ꝺistinctionē sūptā a ꝺifferentijs essentialibꝰ spe/ciei: ⁊ sic forma boīs ⁊ equi specifice ꝺistiguū/tur. alioᵒ ꝑ ꝺistinctionē sumptā a ratione forma/li pricipiādi. ⁊ sic nulla forma ē ꝺistincta alteriꝰ forme i ratione formali principiādi: ga q̄libet forma principiat in genere cāe formalis.

Secundo sciēdū q̄ istud ꝛᵐ capitulum in quo aristoteles oñdit nu/meꝝ principioꝝ reꝝ naturaliū ꝺiuiditur in q̄t/tuor partes. Jn prima itendit duas conclusio/nes. ¶Prima tangit intētū: ⁊ hec ē. oñter opor/tet ꝺicere si principia reꝝ naturaliuꝫ sint duo aut tria aut plª. ꝛª ipossibile ē p̄nª reꝝ nāliū tm̄ eē vnū. ꝑbat ꝑbs tali rōne: q⁹ p̄nª reꝝ naturali/um sūt ꝺ̄ria. g̃ ē ipossibile q̄ sint tm̄ vnū. oñaꝫ ꝑ/bat q⁹ ꝺ̄ria ñ sūt tātū vnū. ¶ Jn ꝛª pte itēdit ta/lē ꝺclusionē. p̄nª reꝝ naturaliū ñ sūt ifinita. ꝓ/bat ꝑbs q̄ttuoꝝ rōnibꝰ. ¶Pria ē q⁹ si eēnt ifinita tūc nulla res nāl'is ciuilis aut credibilis eēt. ꝛª rō i oī gñe vno ē vna ꝺrietas. ꝫz ſba ē genᵒ vnū. g̃ i ſba erit ꝺrietas vna: ꝫz extrēa illiꝰ ꝺrietat] sūt p/ma p̄nª ⁊ nō sūt ifinita. g̃ ꝑª p̄nª nō sūt ifinita. ꝫª rō meliᵒ ē ponere aliqd eē ex p̄ncipijs finit] sic̄ posuit ēpedocles c̄ꝫ ex p̄ncipijs ifinit] sic̄ posu/it anaxagoras. g̃ p̄nª nō sūt ifinita. añs ꝑz q⁹ em/pedocles eque bene saluat oīa naturalia ex p̄n/cipijs finit] sicut anaxagoras ex p̄incipijs ifini/tis. 4ª rō nō oīa ꝺ̄ria sūt p̄nª ꝫz solū ꝑma. g̃ p̄nª ñ sūt ifinita. añs ꝑbat q⁹ q̄dā ꝺ̄ria fiūt ex aliis. ⁊ q̄/dā ex alterutris vt ꝺulce ⁊ amaꝝ: albū ⁊ nigꝝ g̃ istaꝝ semp manēt. ⁊ ꝑ oñs ñ sūt p̄nª. q⁹ tꝫ oña. p̄incipia oꝫ semp māere. ¶ Jn ꝫª pte itēdit talē ꝺclusionē. p̄nª reꝝ naturaliū nō sūt tātū duo. ꝑ/bat ꝑbs trib⁹ rōnib⁹. ¶Pria q⁹ vnū ꝺ̄riū nō fit ali/ud nec ex alio. g̃ neceſſe ē ponere vnū aliud p̄n/cipiū qō ē ſbz. ex q̄ cū vno ꝺ̄rio fiet ꝺpoᵐ. añs ꝑ/bat q⁹ densitas nō ē nata facere raritatem nec raritas densitatē. nec ꝺiscordia facit concordi/am nec ecōtra. nec ex illa nata ē fieri. ⁊ sil'r ꝺe q̄/libet alia ꝺrietate. ¶ ꝛª rō materia ē subm ꝑmo/rū p̄ncipioꝝ sic q⁹ pria p̄ncipia ꝺe ea ꝑdicāt. nō tñ ipsa ꝑdicaī ꝺe illis. g̃ maīa ē vnū p̄nᵐ. tꝫ oña q⁹ subm primū ē ⁊ pri⁹ videt eē ꝑdicato. añs ꝑ/pria parte ꝑbat q⁹ ſba nulli ē ꝺrijū: ꝫz ꝓ ꝛª pte ꝑbat q⁹ subm non oportet ꝺici ꝺe aliq̄ subo q⁹ tūc pricipij eēt p̄incipiū. ¶ ꝫª rō si solū duo ꝺ̄ria eēnt pria seq̄rēt duo iconuenientia. primuꝫ q̄

ſba fieret ex nõ ſbijs. z^m q nõ ſba ꝑus eſſet q̃ ſba. ꝓbat ꝺñtiã q illa ꝺria non eẽnt ſbe cũ ſba non ſint ſubſtantie contraria. ¶ z° probat auctoritate antiquoꝝ. q oẽs antiqui iter ꝺria principia ponũt aliqꝺ materiale principiũ qꝺ vocatur ſbz ꝺrioꝝ: g̃ ſignũ eſt q pl'a ſũt principia q̃ duo. añs ꝓbat q qdã dicũt illud materiale ꝑn^m eſſe aquã. alij aerẽ. alij ignẽ. alij aliqꝺ mediũ hoꝝ: t ſubdit q illi q dicũt ignẽ aerẽ aut aquã eẽ materiale ꝑn^m nõ irrõnabiliꝝ dicũt eo q iſta cũ ꝺrietatib⁹ onera ſũt. ¶ In 4ª pte itẽdit talẽ ꝺcluſionẽ. ꝑn^a rex nãliũ nõ ſunt pl'a tribus. pbus ꝓbat duab⁹ ratõib⁹. ⁊ Prima q ad faciẽdũ aliqd ſufficiens eſt vnũ ꝑn^m cũ duobus ꝺrijs: g̃ ꝑn^a nõ ſũt plura tribus: q ſi eſſent quattuoꝝ principia ꝺria eſſent due eque ꝑme ꝺrietates. Et p ꝺñs duo ſb^a illoꝝ ꝺrioꝝ. qꝺ eſt icõueniens. ¶ z^a rõ ſi ꝺria eſſent plura trib⁹ tũc eſſent plures ꝑme ꝺrietates. ꝺñs eſt ipoſſibile: q ꝑma ꝺrietas eſt i ſba: ſz ſba eſt vnũ gen⁹: g̃ tãtũ ẽ vna ꝑma ꝺrietas. Et ſubdit q iſta ꝺria ſolũ differũt ſm ꝑus t poſterius t nõ differũt gñe: ſep. n. i gñe vno eſt vna ꝑma ꝺrietas: omnes eiz ꝺrietates videnꝫ reduci ad vnã. ꝺñter epilogat ea que dicta ſunt.

Tertio ſciendũ q circa hũc textũ icidũt tres difficultates. ⁊ Prima q̃lr eſt ſaluabile q i vnoquoq̃ gñe eſt vna ꝑma ꝺrietas: t tñ ſba nõ eſt ſbe ꝺria. ⁊ Pro ſolutõe huius difficultatis ponũtur due diſtictões. ⁊ Prima ẽ ꝺrietas capiẽ triplr: vno mõ ꝑ ꝺrietate ꝑuatõis t bit⁹. z° mõ ꝑ ꝺrietate duaꝝ dr̃aꝝ. 3° mõ ꝑ ꝺrietate duaꝝ formaꝝ actiuaꝝ t paſſiuaꝝ. ¶ z^a diſtictio. ſba capiẽ qnadruplr. vno mõ coiter pro q̃libet ipoztãte aptitudinẽ ad ſbaz: t ſic ꝑuatio ſbe ẽ ſba. z° mõ capiẽ ꝑ ꝑn° ſbe t ſic mã t forma ſũt ſbe. 3° mõ capiẽ ꝑ ꝑ ſe reponibili i ꝑdicamẽto ſbe: t hoc directe vel ꝺirecte: t ſic dr̃ie ꝺ ꝑdicamẽto ſbe ſũt ſbe. 4° mõ capiẽ ꝑ illo qꝺ ꝑ ſe directe ẽ reponibile i ꝑdicamẽto ſbe. Ex his dr̃ ꝑ q capiẽdo ꝺrietatẽ ꝑ mõ t ſilr ſbaz: i ſba t i q̃libet alio ꝑdicamẽto eſt vna ꝑma ꝺrietas. ꝑz q i ꝑdicamẽto ſbe eſt vna forma vniuerſaliſſ^a ad quã oẽs forme illius gñis reducũtur q̃ vocatur forma ſbalis t etiã ꝑuatio vniuerſaliſſima ad quã oẽs ꝑuatões illi⁹ gñis reducũtur q̃ vocat ꝑuatio fo^r ſbalis: ois. n. ꝑuatio ꝺ ꝑdicamẽto ſbe ẽ ꝑua° forme ſbalis. ¶ z° dr̃ q capiẽdo ſbaz z° mõ i ſba nullo mõ ẽ ꝺrietas. ꝑz q mã t forma nullo mõ ꝺriãtur. 3° mõ capiendo ſbaz i ſba ẽ ꝺrietas z° mõ ꝺicta ꝑz q ꝓme dr̃ie ꝺe ꝑdicamento ſubſtãtie ſũt duo ꝓmo ꝺria ꝺrieta/te z° modo dicta. 4° modo capiendo ſubſtãtiã i ſubſtãtia nullo mõ eſt ꝺrietas. ¶ z^a difficultas vtrũ oporteat ꝓncipia ſemp manere. ¶ Ad ſoluendũ hãc difficultatem ponũtur due diſtictiones t vna ſuppoſitio. ⁊ Prima diſtictio ſemp poteſt capi dupliciter: vno modo ꝓut eſt diſtribuciuũ cuiuſlibet partis tpis. z° modo vt ẽ ꝑcip^e di ſtributiuũ tpis menſurãtis durationez ꝓncipiati. z^a diſtinctio duplicia ſunt ꝓnᶜ rei naturalis q̃dã ſũt principia quo ad eſſe ſicut materia t forma: alia ſũt ꝓncipia tñ quo ad fieri ſicut priuatio. Suppoſitio eſt hec. terminus cois ſequens illud aduerbiũ ſemp ſupponit confuſe tantũ vt viſũ eſt i ſinchatbegoreumatibus. Ex quo ſequitur q iſta eſt de rigore ſermonis concedẽda ſp manent principia rex naturaliũ ꝓut ly ſemp diſtribuit vniuerſaliter ꝓ quolibet tpe in quo eſt vex ꝺicere q ꝓncipiatũ eſt. Iſta tamen eſt negãda aliqꝺ principiũ rei naturalis ſemp manet cũ ſit affirmatiua cuius ſubiectũ vel pars ſubiecti pro nullo ſupponit. ¶ z° ꝺicitur q materia t forma que ſunt ꝓncipia q̃tũ ad eſſe manent ſẽper. i. pro quolibet tempore i quo vex eſt ꝺicere q ꝓncipiatũ eſt. ¶ 3° ꝺicit q priuatio que eſt principiũ q̃tũ ad fieri ſemper manet. i. pro quolibet tempore pro quo eſt vex ꝺicere q ꝓncipiatũ fit. ¶ 3ª difficultas vtrũ iſte due ꝓpoſitiones ſint ſaluabiles i veritate: ꝓncipia ſunt contraria t principia non ſunt contraria. ℜeſpondetur q ſic quia ſũt ideſinite quaꝝ quelibet habet vnã ſingularẽ verã. ergo ſũt ſimul vere. antecedens patet quia demõſtrãdo materiã t formã hec ſingularis vera eſt. ꝓn^a nõ ſunt ꝺria. t demonſtrãdo priuationem t formã: iſta eſt vera. ꝓn^a ſunt contraria: t hec de primo articulo ⁊ Pro ſecundo articulo ponitur talis.

Cõcluſio Cuiuſlibz entis naturalis tñ ſunt tria principia. patet quia ꝓn^a rex naturaliũ non ſunt tñ vnũ: nec ſunt tñ duo. nec ſunt plura tribus. ergo ſũt tñ tria: antecedens pro qualibet ſui parte ꝓbatuz eſt in textu: t hec de z°. ⁊ Pro 3° articulo.

Primo dubitatur. Utrum priuatio ſit ꝓn^m alicuius eternaliter ꝓducti cuiuſmodi eſt mũdus t motus ſaltem ꝟz viã philoſophoruz. Iſtud du^m põt ſolui dupliciter. vno modo de facto: alio modo de poſſibili. ꝺ facto ꝺicitur primo q celum et generaliter quodlibet eternaliter ꝓductum ſm viã philoſophi

ſp hñt eē ⁊ nunq̄ hñt non eē. Ex quo ſeq̄t q̄ ſm
viā phi i celo nō eſt mā: qz tūc celū eēt gñabile
⁊ cozruptibile. z⁹ ſequtur q̄ celū nō ē cozp⁹ nāle
cū oē tale cozp⁹ heat māz. 3⁹ ſequtur q̄ ſz viā phi
puatio nō ē pn̄⁹ alicui⁹ eternal'r pducti cū eoz
mā nunq̄ fuerit puata forma: ſz ſm ꝟitatē dr̄ p
q̄ celū ē real'r opo⁹ ex mā ⁊ forma. z⁹ dr̄ q̄ ce-
lū real'r ⁊ de fcō pus hūit nō eē q̄ eē. 3⁹ dr̄ q̄ p̄-
uatio fuit pn̄⁹ vl'timi⁹ a q̄ pductiōis celi: ⁊ hoc
mō capiēdo puationē p ꝺictoꝛio. ¶ Ex iſto ſe
quit q̄ celū real'r ⁊ de fcō ē gñabile ⁊ cozrupti-
bile: de fcō tñ nunq̄ gñat nec cozrūpit ꝟtute
agētis nālis pp duo. p̄ qz nō bz q̄litates ꝺrias.
z⁹ qz nō bz agēs ꝺriū a quo poſſit cozrūpi. ¶ Sz
de poſſibili dr̄ p̄ q̄ poſſibile fuit mūdū eē etiam
eternal'r pductū vt patebit i octauo hui⁹. ¶ z⁹ dr̄
q̄ poſſibile ē i finitū tps hr̄e iſtās initiās itm. pz
p ſile qz ſi eēt linea circularis ifinita ⁊ iciperet:
tūc hēret duo pūcta vnū initiās ⁊ aliud finiēs ⁊
tñ remanēt ifinita cū ab ea nihil ſit ablatū. z⁹ dr̄
q̄ poſſibile ē aliq̄ eternal'r pductū pus hūiſſe ñ
eē q̄ eē. pz qz nō eē illi⁹ eternal'r pducti potuit
mēſurari iſtāti initiāti tps ifinitū: ⁊ eē ei⁹ potuit
mēſurari toto illo tpe finito. Ex quo ſeq̄t q̄ poſ
ſibile eſt puationē eſſe pricipiū eternal'r pducti.

Secundo dubitaſ. Utrū cuiuſlibet en
tis nālis pductiſint tria pn̄ª
.ſ. mā foꝛª ⁊ puatio. ¶ Ad ſoluēdū hoc duⁿ po-
nūtur due diſtictōes. ꝓma ē ſecluſo oi ope i-
tellect⁹ duplex ē ꝺpoſitio: q̄dā ē ꝺpoſitio realis
⁊ eēntialis: ⁊ ē illa cui⁹ extrema ſī res ⁊ res ſic q̄
nō iplicat ꝺdictionē illa ſeparari ⁊ ſeparatiz ꝺſ-
uari cuiuſmodi ē ꝺpoſitio nālis ⁊ phica q̄ eſt ex
mā ⁊ foꝛª. Alia ē ꝺpoſitio ex nā rei ⁊ formal' cu-
ius extrema ſūt due r'litates ꝺe formales eiuſ-
dē rei cuiuſmodi ē ꝺpoſitio methaphyſica q̄ eſt
ꝺpoſitio duaꝝ gditatū. zª diſtictio duplex ē ſim
plicitas: q̄dā eſt oppoſita p̄me ꝺpoſitōi alia ē op
poſita ſcḋe ꝺpōni. Ex his duo dr̄ ad dubiū. p⁹
q̄ qōlibet accñs ē ſimplex ſimplicitate oppoſi-
ta p̄me ꝺpoſitioni. pz qz nullū accñs ē cōpoſitū
ex mā ⁊ forma: alias accñs ſm ſe totū non ifoꝛ-
met ſ̄bm. z⁹ dr̄ q̄ nullū accñs ē ſimplex ſimpli-
citate oppoſita ſcḋe cōpoſitioni: qz oē accidens
eſt compoſitū ex gditate entis ⁊ ſua ꝺria eſſen-
tiali ipſū eēntial'r conſtituentib⁹. Ex iſto ſeq̄t q̄
cuiuſlibet accidentis ſolū ſūt duo pn̄ª. i. forma
⁊ p̄uatio. ſubiectum eius eſt materia in qua.

Tertio dubitaſ. Utrū p̄uatio ſit pn̄⁹ itri
ſecū rez nāliū. ꝓꝛo ſolutōe hui⁹
dubij ponit talis diſtictio: ꝓm itriſecū capit
dupliciter. vno modo ꝑpie ꝑ pn̄ª ex quo pꝛo
pꝛie itriſece componit pricipiatū. alio modo ca
pit pricipiū itriſecū ꝑ termino itriſeco a quo ge
neratiōis pricipiati. z⁹ ponit talis ſuppoſitio q̄
cuiuſlibet pductionis puatio eſt terminus ꝑ ſe
⁊ itriſecus. Ex iſtis dicūtur duo ad dubiū. ꝓꝛi-
mo q̄ cū priuatio ſit nō ens nō poteſt eſſe pars
intrinſece conſtituens aliq̄ pricipatū. ¶ z⁹ di-
citur q̄ priuatio ē pn̄⁹ z⁹ modo quia priuatio
intrinſece terminat pꝛoductionē cuiuſlibet coꝛ
poꝛis naturalis. Ex iſto ſequitur q̄ priuationē
eſſe pn̄⁹ intrinſecum eſt cauſa intrinſece ter-
minare pꝛoductionē alicuius determinati pn̄
cipiati: ⁊ hoc per modum termini a quo.

Ad rationes ante oppoſitū. ¶ Ad p̄-
mā dr̄ q̄ accñtia nō ſūt
entia nālia capiēdo ens nāle ꝓpꝛiſſime ⁊ ō illo
ente naturali eſt hoc ad ꝓpoⁿ ¶ Ad ſecūdā. ſo
luta eſt i ſecūdo dubio. ¶ Ad tertiaz dr̄ q̄ bene
concludit quattuoꝛ eſſe pn̄ª tam itriſeca q̄ ex
trinſeca: ſed ſolum ſūt duo pn̄ª itriſeca. ¶ Ad
confirmationez dr̄ q̄ quattuoꝛ elementa cōue-
niūt i ratione pricipiādi vnius principij qz qōli-
bet elementum principiat per modum materie
ideo faciūt tantum vnum principium in ſpecie

Queritur decimo. Utruz
cuiuſlibet cōpo
ſiti nālis ſint tñ duo pn̄ª ꝑ ſe
.ſ. materia ⁊ foꝛª. z vnum per ac
cidēs. ſ. priuatio. ¶ Et arguitur
pri⁹ q̄ non. quia cuiuſlibet com
poſiti nālis eſt aliq̄ efficiēs ꝑ ſe ⁊ aliq̄ ꝑ ſe fi-
nis. ergo cuiuſlibet coꝛporis naturalis cōpoſiti
ſūt 4.or pn̄ª ꝑ ſe. ¶ z⁹ ſic. nullius trāſmutatōis
naturalis materia ⁊ foꝛª ſūt pn̄ª ꝑ ſe. g̃ nec cō-
poſiti naturalis. añs pz qz trāſmutatio natura-
lis ē vna forma ſimplex cū ſit real'r foꝛª t̄minās
ipſā trāſmutatōez. ¶ z⁹ ſic. cuiuſlibz trāſmutati
onis naturalis ꝑ ſe ⁊ itrinſec⁹ t̄min⁹ a q̄ ē puª: g̃
puª ē pn̄⁹ ꝑ ſe ⁊ itriſecū cōpoſiti nālis. Cōfir
maſ. qz puª bz ratōez pricipiādi a ſe ⁊ nō a quo
libet alio. ergo eſt pn̄⁹ per ſe. Jn oppoⁿ argu-
itur auctoꝛitate philoſophi. q̄tuz ad pri⁹.

Primo ſciendum eſt q̄ pꝛo declaratio
ne terminoꝝ queſtionis po-
nuntur alique diſtinctiones. ꝓma eſt. duplª
ſunt pn̄ª compoſiti naturalis. quedam ſūt pn̄ª
itriſeca q̄ itriſece ꝺſtituūt ipz ꝺpoⁿ ſic materia ⁊
foꝛª. aª ſūt extriſeca ſic efficiēs ⁊ finis. zª diſtinª

duplicia sūt ꝓncipia itriseca. q̄dā sūt ꝑ se ⁊ sūt illa q̄ sūt de eēntialt ⁊ itriseca ꝯstitutiōe totiꝰ, alia sūt ꝑ accīs q̄ ocurrūt ad ꝯstōnē ipius. ¶ 3ª distinctio. duplex ē ꝑ accīs. q̄dā ē ꝑ accīs raꝛ. ⁊ sic capit cū dr q de entib⁹ ꝑ accīs nō ē scia: aliō ē ꝑ accīs necessariū. ⁊ ē illud qō necessario ocurrit ad aliquē effectū ⁊ nō ꝑ se. ¶ 4ª distinctio ꝑ accīs necessariū capit dupl'r. vno mō gñal'r ꝑ oī necessario ocurrēte ad gñatōez opositi nālis siue ocurrat ꝑ modū suppositi siue ꝑ modū ēmin siue ꝑ modū subiecti. ⁊ sic potētia materie esset ꝓncipiū ꝑ accīs sicut ꝓuatio. qz potētia materie necessario ꝓsupponit i oī gñatōe substātiali. Alio mō capit special'r pro illo qō necessario ocurrit ad gñationē opositi s̄ bal'ꝑ modū termini intriseci ꝑ se vl'ꝑ modū ptis intrisece ⁊ eēntialis ipi⁹ opositi. ⁊ sic ꝓuatio ē ꝓncipiū necessariuꝫ qz ꝓuatio ē ꝑ se intrisec⁹ termin⁹ a quo gñatōis s̄ bal'. Ex quo segtur ꝓmo q ꝓuatio ē bene ꝓncipiū ꝑ se ⁊ intrisecū gñatōis s̄ bal' cū sit ei⁹ ēmin⁹ a quo intrisecus ⁊ ꝑ se. ¶ 2º segt q ꝓuatio ē solum ꝓncipiū ꝑ accīs ipsius opositi substātialis. quia quicqd est ꝓncipiū ꝑ se alicui⁹ ꝓprioris est ꝓncipium posterioris saltem per accidens.

Secundo Sciendū q istō ētiū cap'm in quo ꝓbs oñdit q̄ sūt ꝓncipia rez naturaliū. ⁊ quō sūt ꝓncipia diuidit i q̄ttuō ptes. In ꝓma pte ponit ōriam inter materiaꝫ ⁊ ꝓuationē. ⁊ otinet tres oclusiōes. ¶ Prima tāgit intētionē. ⁊ ordinē intētōis ⁊ est hec. oz determinare de oī gñatiōe ⁊ de oib⁹ gñabilib⁹. Et ꝓmo oz dicē coia. s. gñationē ⁊ generabilia. deide de ptibus generabilib⁹ ⁊ generatōib⁹. ¶ pbat. oz enī ꝑm nām cōia ꝓius dicere. deinde circa vnūqō q̄ ꝓpria specular. ¶ 2ª tangit cui sit attribuenda generatio. ⁊ ē hec. nō s̄ dicim⁹ aliō fiēi ex alio q̄tū ad fieri substātiale. ⁊ q̄cq dicim⁹ alterꝫ fieri ex altero q̄tū ad fieri accidētale tā i simplicibus q̄ in cōpositis. ¶ Primū ¶ pbat vt bō fit musicus ⁊ nō musicū fit musicū. scōm ¶ pbat vt imusicus bō fit bō music⁹. ¶ Tertia oclusio tāgit duas differētias iter substātiā. i. materiā ⁊ oppositū. i. ꝓuationē. ¶ Prima qz de priuatiōe dicimus q hoc fit hoc ⁊ ex b̄ fit b̄. vt imusic⁹ fit music⁹ et ex imusico fit music⁹. sz ō subō solū dicim⁹ b̄ fit hoc ⁊ nō ex hoc fit hoc. vt dicim⁹ boiez fieri musicū. sz nō dicim⁹ q ex boie fit musicus. Secunda differētia i trāsmutatiōe ad formā subiectū manet sub forma ad quā est vt cū bō fit music⁹ bō ꝑmanet. sed ꝓuatio siue sit simplex siue cōposita nō ꝑmanet vt cū ex imusico vel ex boie imusico fit musicus. nec immusicum nec nō musicum siue simplex siue compositum remanet. ¶ In scōa parte principali inuestigat necessitatē istoꝝ ꝓncipioꝝ ⁊ intēdit quattuoꝝ oclusiōes. ¶ Prima in oī trāsmutatiōe necesse ē aliqd subijci ei qō fit. ⁊ tāgit ꝓuenientiā ⁊ ōriam materie ⁊ ꝓuationis. ⁊ est hec. subiectū ⁊ ꝓuatio sūt vnū nūero sed distinguūtur spē. ¶ pbat pb̄s̄ duab⁹ rōib⁹. ¶ ma qz q̄cūq sūt vnū spē illa sūt eadē diffinitiōe. sz ꝓuatio ⁊ subiectū distinguūtur rōne ⁊ diffinitiōe. ergo distinguūt spē. minoꝛez ¶ pbat qz nō est idē ee boi ⁊ imusico. scōa rō. subiectū manet sub vtroq termino trāsmutatōis. sz ꝓuatio nō ꝑmanet. ergo ꝓuatio ⁊ subiectū distinguūt spē. i. rōne. añs ¶ pbat. qz homo ꝑmanet. nō musicū autē ⁊ imusicū non ꝑmanēt nec cōpositū ex bis. s. homo non music⁹. ēt de opposito ¶ ꝓprie dicim⁹ ex hoc fit hoc vt ex imusico fit musicū. de subiecto aūt non vt ñ dicim⁹ ex boie fieri musicū. ergo subiectū ⁊ oppositū differūt spē. et hoc pōt poni ꝑ tertia ratione. ⁊ subdit q in ꝓmanētibus. i. i subiectis aliqñ dr fieri i opposito vt dicim⁹ ex ere statuā fiēi ⁊ nō es fieri statuā. Ex hoc ocludit q tā in opposito q̄ in subiecto simpliciter possumus dicere ex hoc fit b̄ ⁊ b̄ fit illō vt nos dicim⁹ ex imusico fieri musicū ⁊ etiā imusicū fieri musicū. Ex oppositis s̄ l'r vt ex nō musico boie fit bō musicus. ¶ Tertia. i oī trāsmutatione regritur necessario materia que subijciat trāsmutationi. ¶ pbat duabus rationib⁹. ¶ Prima ois trāsmutatio ē transmutatio simpl'r vl' ꝑz qd. sed in oī tali necessario subijcit aliqd. ergo in omni trāsmutatione necesse est aliqd subijci. minorē ¶ pbat. primo de generatione ꝑm qd per quaz generant accidētia. quia q̄tum quale ad aliqd vbi ⁊ alia accidētia semper fiūt in aliquo subiecto quia nulla substātia sola de aliquo subiecto dicitur. sz oia alia de substātia. ¶ De generatione simpl'r ¶ pbat. qō fit simpl'r fit ex aliq. vt animalia ⁊ plante fiūt ex seie. scōa ratio qz in oī factione artificialiū necessario subijcit aliqd. ergo et i oī factione naturali. añs ¶ pbat inductiue. qz que daz fiūt trāsfiguratiue vt statua. alia appositione vt que augmētātur: alia vero ex subtractione vt ex lapide fit mercurius. Alia compositione vt domus. alia alteratione vt illa que cōuertūtur ꝑm materiam: ⁊ omnia que sic fiūt ex aliq subiecto fiunt. ¶ 4ª oclusio. in omni generatione necessario regruntur tria ꝓncipia. ¶ pbat. qz

illud qđ generat̃ est compositum ergo ibi ẽ forma ꝛ est aliqd qđ fit hoc. ꝛ illud est subiectũ vel oppositũ. đ opposito vt ñ musicũ. đ subiecto vt hõ fit music⁹. Dicim⁹. n. in formatione ꝛ ordinatione eẽ oppositũ ꝛ es lapidẽ ꝛ domũ eẽ subiectũ. ¶ Jn ẽtia ꝓte ꝑncipali oñdit qũo materia ꝛ forma sunt ꝑncipia: ꝛ qũo priuatio ẽ pricipiuz ꝛ itẽdit tres ꝯclusiones. ꝓpria ẽ. materia ꝛ forma sũt ꝑncipia p se. ꝑbat qz illa sũt pricipia p se et ñ ꝑm accñs ex ꝗbus ꝯponit̃ res ꝑm s̃bam. sed res nãles s̃bal̃r ꝯponunt̃ ex subiecto ꝛ forma. ğ subiectũ ꝛ forma sũt ꝑncipia p se. minoꝛẽ ꝑbat qz hõ music⁹ ꝯponit̃ ex hoĩe ꝛ musico quodãm⁹ ꝑ bat qz rationes vni⁹ resoluũt̃ in rões alĩ⁹ ꝛ subdit q̃ttuoꝛ dñias iter matiã ꝛ priuationẽ. ꝓpria. matia ꝛ ꝓuatio sũt vnũ numero ꝛ duo spẽ. Secũda. qz matia vt hõ ꝛ auꝛ nũeranꝫ in entib⁹ sz nõ priuatio. ꝛ hꝫ potest poni ꝑ se ꝯda dñia. 3ª qz ex matia p se ꝛ ñ ꝑm accñs fit illõ qđ fit sz ex priuatione qđ ꝑm accñs aliqd ẽ. 4ª qz materia ẽ ps illi⁹ qđ fit ꝛ ñ priuatio. ¶ 3ª ꝯ ꝓcipia sũt quodã mõ duo ꝛ q̃dãmõ tria. ꝛ q̃dã sũt ꝯtia ꝛ q̃dã ñ. q̃ q̃dã sint ꝯtia ꝑbat qz musicũ ꝛ imusicũ sũt ꝯtia calidũ ꝛ frigidũ. ꝯsonans ꝛ inconsonans. q̃ etiã quedã non sint contraria ꝑbat. qz impossibile ẽ cõtraria pati ab alterutris. s. receptiue ꝛ subiectal̃r. qz bene patiuntur corruptiue et obiectaliter. sed vnum illoꝝ patit̃ ab alio scilicet materia. ergo ñ ctiat̃ alijs. ſcđo qz vnũ ipſoꝝ ẽ subiectum alioꝝ ergo ei nihil ẽ contrariũ. ¶ Jn 4ª ꝑncipali recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio Sciẽdum q̃ circa hũc textũ inciđũt tres difficultates. ꝓprima q̃t modis ꝯtingit hoc fieri hoc. Ad hoc rñdeo duobus modis. ꝓpio modo subijciendo. Scđo ꝑdicãdo. Subijciẽdo duob⁹ modis. ꝓpio subijciẽdo ꝓuationẽ simpl̃r. vt imusicũ fit musicuz. Secũdo mõ subijciẽdo subiectũ vt hõ fit musicus. Composite solũ fit vno modo. s. subijciẽdo ꝓuationẽ cũ subiecto vt homo imusicus fit music⁹. Scđo modo ꝑdicãdo subiectũ cũ fõma vt imusicũ fit homo music⁹. ꝛ isti modi solum bñt ꝓpriatez de factione naturali accñtali ꝛ acqsitiua. dicit̃ naturali qz factione artificiali de subiecto ñ ꝓprie dicim⁹ q hꝫ fit hꝫ sz ex hꝫ fit hꝫ ꝛ sil̃r in factione s̃bali dr̃ acqsitiua. qz factione depditiua termin⁹ ad quẽ est priuatio. ¶ Ex isto sequitur ꝓio q ista ẽ falsa imusicũ fit hõ. ꝛ omittit̃ fallacia ꝑm qd ad simpl̃r sic arguẽdo. imusicũ fit homo music⁹. ğ imusicũ fit homo. Sil̃r ista ẽ falsa musicũ fit hõ nec ista ẽ ei⁹ ꝯuertẽs hõ fit music⁹ qz ista hõ fit music⁹ ꝯuertit̃ i istã q̃ fit musicũ fit hõ ꝛ ñ i aliã. ¶ 2ª difficl̃tas vtrũ sit saluabile ꝓpriationẽ aliqd fieri cũ in oi factione ꝓuatio abijciat̃ ꝛ corrumpatur. Ad soluendũ hãc difficultatẽ ponit̃ talis distinctio. ꝓuatio capitur dupl̃r. vno mõ ꝑ significato. ꝛ sic ẽ pura carẽtia fõme Alio mõ ꝑ cognominato siue ꝑ denominato. ꝛ sic ꝓuatio nõ est aliud q̃ꝫ subm̃. Tũc ex dictis dicitur ꝓmo q capiẽdo formal̃r priuationẽ non debemus ꝑprie ꝯcedere de ea q hoc fit hꝫ. qz carẽtia musice ñ fit musica. ſcđo dr̃ q capiẽdo ꝓuationẽ ꝑ ꝯnotato siue denominato debem⁹ concedere de ea q hꝫ fit hꝫ. Ex isto segtur q de ꝓuatione non debem⁹ dicere q hꝫ fit hoc. nisi sumat̃ ꝓuatio ꝑm suppõnẽ ꝓsonalẽ ꝛ i ꝯcreto. ¶ 3ª difficultas vtrũ sit saluabile vl̃r de s̃bo hꝫ fit hꝫ. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ponũt̃ duo documẽta. ꝓprimũ. q̃cũq̃ aliq̃ ꝑdicatũ talis ꝓpõnis põt supponere p̃cise ꝑ subiecto ista est ꝯcedẽda hoc fit hoc. ꝑz ꝑ vnã regulã logicalẽ q̃ est hec. A ꝓpositione in q̃ ꝑdicatur illud verbũ fit ad ꝓpõnẽ in qua ꝑdicatur istud verbũ fit ad ẽ vel erit ẽ bõa ꝯ vt hõ fit. i. hõ est vel erit. sil̃r hõ fit musicus. i. homo est vel erit musicus. Scđm documẽtum quãdocunq̃ predicatum talis ꝓpositionis non potest ꝓcise supponere pro illo ꝑ q̃ supponit subiectum sed ꝑ alio vel pro aggregato ex ipo ꝛ alio tunc debemus dicere ex hoc fit hoc. ꝛ nõ hoc fit hoc. quia nunq̃ꝫ in talibus ista est vera. hꝫ fit hoc vel erit illud vt dicimus q ex corpore fit homo. quia nũq̃ꝫ est vera corpus est vel erit homo. ¶ Ex isto sequitur primo q in omni factione naturali substãtiali debemus dicere ex hoc fit hoc. quia talis terminus factionis est totum compositum quod non potest ꝓcise supponere pro materia vel subiecto illi⁹ factiõis. ¶ Secundo sequitur q in factiõe artificiali debem⁹ dicere q ex hoc fit hoc: ꝛ nõ q hoc fit hoc. quia terminus talis factionis est compositum artificiale q non ꝓcise potest supponere pro materia vel subiecto illius factiõis. ¶ Tertio sequitur q in factione naturali accidentali debem⁹ dicere de subiecto q hoc fit hoc. quia termin⁹ talis factionis est forma accidẽtalis que potest ꝓcise supponere pro subiecto talis factionis. ¶ Quarto sequitur q de priuatione debemus dicere ꝓprie q ex hoc fit hoc. ꝛ nõ hoc fit hoc nisi supponat ꝓcise pro denominato. ꝓpro secundo articulo ponitur talis.

Cõclusio tuiuslibet cõpositi naturalis sunt duo ꝓncipia per se. s. materia ⁊ forma. ⁊ vnũ per accidens. s. ꝓuatio. hec conclusio satis ꝑz ex textu. ⁊ hec de secundo articulo. ¶ Pro tertio articulo.

Primo dubitatur. vtrum sit saluabile ꝓ nationem esse ꝓncipium per se. ¶ Ad quod respõdeo ꝙ duo sũt modi saluãdi. ¶ Primus ē aliquoꝝ scotizãtiũ ꝑ quo ponuntur due suppositiones. ¶ Prima in cõposito substãtiali sũt duo ꝟsideranda. s. suũ eē ⁊ suũ fieri. Secunda fieri cõpositi naturalis hꝫ duos termios p se ⁊ intrinsecos. s. termin⁹ ad quem ꝙ est forma vel cõpositũ. ⁊ terminus a quo ꝙ est ꝓuatio forme acquirende. Tertia in cõposito substãtiali sunt ꝟsideranda tres entitates. s. entitas forme entitas materie. ⁊ entitas compositi. Ex hoc dicũtur tria ad dubiũ. ¶ Primo ꝙ ꝓuatio ē ꝓncipium generationis compositi naturalis. patet ꝙ ꝓ est termin⁹ per se ⁊ intrinsecus ipius generationis. Secũdo dicitur ꝙ ꝓuatio est ꝓncipiũ cõpositi substãtialis ꝗtum ad fieri. Tertio dr̃ ꝙ ꝓuatio est ꝓncipiũ ꝑ accidens cõpositi naturalis ꝗtum ad eius esse. ꝙ nõ est de essentiali cõstitutione cõpositi. Alius est modus soluẽdi Alberti ponẽtis talẽ distinctionẽ. per se capitur dupliciter. vno mõ vt ẽ idez quod substantiale. Et opponitur illi ꝙ ē ꝑ accidens. Alio modo capit̃ per se vt idem. quod ꝑm qõ ipsuꝫ ē ⁊ opponitur illi quod ē per aliud. ⁊ sic ꝓuatio ē ꝓncipium ꝑ se isto modo sed non primo modo.

Secundo dubitatur. Utrũ mã forma ⁊ ꝓuatio sint vnuꝫ numero. Ad soluẽdũ ßꝫ dubiũ ponũtur due distinctiões. ꝓia ꝓuatio capit̃ dupl'r. vno mõ abstractiue ⁊ ꝓ significato. alio mõ ꝛcretiue ⁊ ꝓ denoiato. ſcda aliqua sũt eadẽ nũero dupl'r. vno modo entitatiue ⁊ realiter. quoꝝ entitas ⁊ realitas vni⁹ ē entitas ⁊ realitas mãlis alterius. alio modo ꝑdicatiue ⁊ suppositaliter que ꝑdicãtur ⁊ supponunt ꝓ eodẽ numero. Alio mõ aligd dicitur vnũ i numero q̃druplr. s. noie diffinitiõe ꝓpo ⁊ accidente. ⁊ sic põt saluari ꝙ ꝓuatio ⁊ subm sũt vnũ numero accñte ⁊ nõ alijs mõis. Ex his dicũt duo ad dubiũ ꝑmo ꝙ ꝓuatio ⁊ mã nõ sũt vnũ numero capiẽdo ꝓuatiõem abstractiue ⁊ ꝓ significato. sꝫ capiẽdo ꝓuationẽ ꝛcretiue ⁊ ꝓ denominato sũt eadẽ nũero. nõ solũ ꝑdicatiue ⁊ suppositaliter sꝫ ẽt ẽtitatiue ⁊ realiter. Ex isto segt̃ ꝙ qñ ꝑbus dicit materiã ⁊ ꝓuationẽ eē vnũ nũero capit actũ exercitũ ꝑ actu significato. s. ꝑ isto materia ⁊ ꝓiuatio predicantur de eodez numero.

Tertio dubitat̃. Utrũ materia ⁊ ꝓuatio distinguãtur spẽ. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ponitur talis distictio. aliqua differre spẽ põt intelligi dupliciť. vno mõ spẽ nature. ⁊ sic illa distinguũt̃ spẽ q̃ dñt nãs spẽ distinctas. Alio mõ aliqua distinguũt̃ spẽ rõe formali ꝓncipiãdi ⁊ sic materia ⁊ ꝓuatio distinguũt̃ spẽ. qz hñt ꝛdistinctas rões formales ꝓncipiandi.

Ad rationes ante oppositũ dr̃ ꝙ solute sũt ex dict⁹ ꝑ⁹. Et hec de qõne dicta sufficiant ꝓ ꝑsenti lectione.

Queritur vndecio. Utrũ materia sit ẽtitas actualis ⁊ positiua ab entitate forme realiter distincta ⁊ a qualibet forma sepabilis. Et arguit̃ ꝑmo. ꝙ non qz nulla entitas potẽtialis ē actualis ⁊ positiua. sꝫ materia ē entitas pure põlis. ergo nõ entitas actualis ⁊ positia. maioꝛ ꝑz qz oppo⁹ ꝑdicati ifert opp⁹ minoꝛ ꝑz ꝓmẽtatorẽ ꝙ vocat mãm purã potẽtiã. ¶ 2⁹ sic. q̃cũq; distinguũt̃ realiť illa se bñt sic̃ res ⁊ res. sꝫ mã ⁊ forma nõ se bẽnt sic̃ res ⁊ res. ꝙ nõ distinguũt̃ realiť. mioꝛ ꝑz qz sũt aligd rei. ꝙ nõ sũt res ⁊ res. ¶ 3⁹ sic. iplicat ꝛdictionẽ mãz eē sepatã ab oi forma. ꝙ materia nõ ē ab oi forma sepabiľ realiť. tꝫ ꝛ⁹. qz sepabile icludit nõ repugnãtiã ex termis. añs ꝑz. qz si eẽt sepata ab oi forma tũc eẽt sepata a dependẽtia ⁊ ꝓductione. ⁊ ꝓ ons non eẽt dependẽs neq; producta. qđ iplicat ꝛdictionẽ. Et ꝛfirmat̃ auctoritate cõmẽtatoꝛis sic dicẽtis. sꝛm sustẽtat forma sic ꝙ forma nõ põt eē sine subo. ⁊ forma substẽtat subm ꝑm ꝙ ē ei⁹ cõplemẽtũ sic ꝙ subz nõ põt separi a forma. ¶ In oppositũ sic. mã ē forma ē ⁊ materia nõ ē forma. ꝙ materia ē ẽtitas actualis ⁊ positia ab entitate forme realiť distincta ⁊ a qualibz realiť sepabilis In qõne erũt tres articuli. Quãtũ ad ꝑmũ.

Primo sciendum ē ꝙ solutio qõnis stat in solutiõe triũ difficultatũ. ꝓima vtrũ materia sit entitas actualis ⁊ positiua. ¶ Pro solutiõe hꝰ difficultatis ponit̃ talis suppotio ꝑm liconiensem circa finem ꝑmi huius. aligd est in actu dupliciter. vno mõ qz ꝑntialiter existit. alio modo qz est ens completũ in specie. aliquid ẽt dr̃ i potentia dupliciter. vno mõ qz non ꝑntialiter existit põt tñ existere sicut dies crastina. alio modo qz non ē actu completũ ⁊ ꝑfectũ

in specie pōt tamen compleri ⁊ perfici. ¶ Ex ꝟ elicitur talis distinctio. duplex ē actus. quidaꝫ ē actus pñtialis existentie. ⁊ vocatur actꝰ transcēdens ⁊ entitatiuus. qꝫ ē modus intrinsecꝰ cōsequēs entitatē ꝓpriā cuiuslibet rei. Alius est formalis ⁊ specificus q ē effectus ipsius forme. Secūda distinctio. aliqd ē in potentia duplicit. .ſ. in potētia subiectiua ⁊ obiectiua. illud ē in potentia subiectiua quod pōt eē subm vel fundamentū alicuiꝰ potentie actiue ⁊ passiue. Ex ꝟ elicitur tale documentū. qcquid ē ꝓductum in rerum natura ⁊ ē in potētia ad aliquid agēdum vel patiendū illud ē in potētia subiectiua. Ex q̄ sequitur q̄ precise oē illud de quo predicatur hoc ꝟbum ē fm adiacēs ē in potentia subiectia. illud autē ē in potentia obiectiua quod ē obm potētie. Ex quo segtur q̄ cuicūq̄ nō repugnat ꝓduci illud ē in potentia obiectiua vt antixpōs. Secūdo segtur q̄ qcd ē in potentia subiectia ē etiā in potentia obiectiua sed nō econtra. Ex his ꝺr priꝰ q̄ materia ē entitas actualis actualitate pñtialitatis exñtie in actu transcendenti ⁊ entitatiuo. Secūdo q̄ materia nō ē ētitas actualis actualitate formalitatis ⁊ specifica nisi per formam. Tertio q̄ materia ē in potētia subiectiua: qꝫ ē in potentia ad suscipiendū formaꝫ. ⁊ p cōns ipsa ē in potentia obiectiua cū ille due potentie. se habeāt sicut supius ⁊ iferius. Secūda difficultas vtꝝ entitas materie sit realr distincta ab entitate forme. Ad quā respōdetur q̄ sic ꝓbatur supponēdo ex dictis q̄ materia habeat entitatem positiuā realē. ⁊ similiter forma quia componūt totū cōpm reale. Ex boc arguit. entitas materie remanet corrupta entitate forme ꝑz in corruptione bruti. ergo sūt entitates distincte. Tertia difficultas vtrū actualis sepatio materie a qualibet forma implicet cōtradictionem Ad quā rñdetur p̄mo de facto. ſcō de possibili. de facto p̄mo sic. qꝫ ab oi forma materia ē realiter sepabilis. ꝑz quia ab hac forma ⁊ ab illa ē realiē sepabilis. ⁊ non ē dabilis forma a qua materia non sit sepabilis. ergo ē ab oi forma realiter separabilis. ¶ 2º q̄ materia nunq̄ de facto est ab omni forma sil'r ⁊ actualiter separata. ¶ 3º solꝫ uitur de possibili ꝑ quo ponitur talis distinctio. duplex ē possibile. quia quoddā ē possibile potē tia logica ⁊ est illud qđ nō includit repugnātiaꝫ ex terminis. Aliud ē possibile potētia pḥica qđ pōt fieri ꝟtute agentis naturalis. Ex quo dicit q̄ materiā eē ab oi forma sepatam est impossibile potētia pḥica. scđo q̄ istam materiā eē separata ab oi forma ē possibile est concedēda taꝫ in sensu composito q̄q̄ in sensu diuiso si possibile dicat potētiā logicā. qꝫ nō iplicat cōdictionē q̄cūq̄ entia absoluta realiē distincta ad inuicē separi.

Secundo sciendū q̄ iste tertiꝰ tractatꝰ in quo Aristo. soluit dubitationes incidentes circa naturā istoꝝ p̄ncipioruꝫ diuiditur in duo capitula. In p̄mo soluit dubitationes incidentes circa naturaꝫ materie. et diuiditur in duas partes. In prima determinat de materia ⁊ de cōditionibus materie. ⁊ intēdit quattuoꝝ cōclusiones. Prima subiecta natura idest materia ē scibilis dupl'r. vel fm analogiaꝫ .ſ. ad suā formā. vl' ad trāsmutatōeꝫ artificialē. ꝓbat qꝫ sicut se habet statua ad es ⁊ letus ad lignum. ita se ꝟz materia ad formā. sed cognoscimus es eē materiam statue ⁊ lignū eē materiaꝫ leti fm analogiaꝫ de ipsa. ergo nos cognoscimꝰ materiā fm analogiā ad id quod ē. i. ad formam ⁊ ad hoc aliquid. i. ad cōpositū. ¶ Scōa cclusio materia ē p̄ncipium oium transmutabilium nō tñ sic vnū sicut hoc aliqd. i. cōpositū ex materia ⁊ forma ⁊ preter ipsam ē vnum aliud p̄ncipiū. ſ. forma cui cōtrariatur ꝓpatio. ⁊ subdit qđ superiꝰ dictū ē quomodo sūt duo p̄ncipia ⁊ qđo plura. ¶ Tertia cōclusio ē recapitulatiua predictorum. ¶ Quarta tāgit excusationē de solutione huius questionis vtrū forma sit magis substantia q̄q̄ materia ⁊ epilogat aliq̄ de dictis.

Tertio sciendum q̄ circa būc textū inciduntꝫ tres difficultates. Prima ē vtrum materia sit per se cognoscibilis. Pro solutione huius difficultatis ponūtur due distinctiones. Prima per se capitur dupl'r. primo vt opponitur ei quod ē per accidēs. ⁊ sic illud ē cognoscibile per se de quo p̄dicatur cognoscibilitas in aliquo modo dicēdi per se. Alio mō capitur vt opponitur ei quod ē p alterū. ⁊ sic illud ē p se cognoscibile quod ꝟz ꝓpriam cognoscibilitatē secluso quocūq̄ extrinseco. Secūda distinctio cognoscibile capitur dupl'r. vno modo pro p̄dicato aptitudinali actualē vel potentialē cognitionē importāte. ⁊ sic id ē cognoscibile quod actu cognoscitur. vel pōt cognosci. ⁊ de hac videbit' i sequēti difficultate. Alio modo capitur ꝓ quiditate passionali aptitudinalem cognitionem importante. ⁊ sic illud ē cognoscibile quod ē aptum natum cognosci. ¶ Ex boc dicūt duo p̄mo q̄ materia ē per se cognoscibilis capiēdo

p se ꝑmo mō. qz cognoscibilitas ē ꝓpa passio entis. g̃ ꝓdicaī p se de quolibz ente. scdo dī q materia ē p se cognoscibil scdo mō. pz qz secluso q cūq extriseco maīa hz ꝓpaz ētitatē. g̃ z ꝓpriā cognoscibilitatē. ¶ z⁹ difficultas vtr maīa ꝑm se possit ab itellectu nr̄o cipi. ꝓ solōne huī difficultat] ponīt talī suppō. illō dī ꝑm se cognosci cui⁹ spēs ꝓpria se sola ē potēs mouere itellectū nr̄m ad cognitionē sui. Ex his tria dīr: ꝑmo q maīa nō pōt cognosci p statu isto i ꝓpria spē. scdo nūq̃ maīa cognoscīt ab itellectu nr̄o nisi prī⁹ spēs alicui⁹ q̃titatis sēsibilis moueat itellectū qz gditas rei sensibilis ē adequatū motiuz intellect⁹ nr̄i ꝓ isto statu. vt hētur a scoto i tertia distictione ꝑmi. 3o. dī q maīa ꝑm se non pōt cognosci ab itellectu qz spēs maīe se sola nō est potēs mouere itellectū nr̄m ad sui cognitionez ¶ 3ª difficultas gs est modus cognoscibilitatis maīe. ad quā rñdet q iste qz p spēs alicui⁹ singularis sensibil mouet potentiā sensitiuā ad cognitiōez ipi⁹ singl'aris sensibil'. z postea vtute itellect⁹ a gētis abstrahīt spēs gditat] illi⁹ singl'aris sensibilis q̃ mouet ire[m] ad cognitionē sui. postea itellect⁹ vidēt illā spēz repītātez formā q̃ē i maīa vtute cognitōis forme ifōrmāt] ipsā materiā abstrahit ꝓpriā spēz maīe q̃ mouet potētiā itellectiuā ad cognitionē ipi⁹ maīe. Ex isto segī q materia ꝓ isto statu cognoscīt in ꝓpa spē tñ ꝑm analogiā quā habet ad formā. z hec ō ꝓmo articulo. ꝓ scdo articulo ponitur talis.

Conclusio Materia ē ētitas actualis z positiua ab entitate forme rl'r distincta a q̃libz forma rl'r sepabilis. ꝓ ista ps pz qz maīa ē de intrīseca z sbali⁹ stitutiōe alic⁹ entis nē actualis z positiui. s. ipi⁹ opositi. g̃ ē ētitas mere actualis z positiua. scda ps pz qz q̃cūq absoluta sūt rl'r distincta quoz vnū ē ꝑus alio nō iplicat ꝯdictionē prī⁹ separi a posteriori. sed maīa z for[a] sūt entitates absolute rl'r distincte z mā ē prior oī forma. ergo pōt ab omni forma re aliter separi. z hec ō scdo ar⁹. ꝓ 3tio articulo.

Primo Dubitaī. Utrū corruptibiliū z incorruptibiliū sit eadē mā. solō h⁹ dubij stat i solōe duaz difficultatū. ꝓ ista vtruz sbie icorpee sint imateriales. ꝓ solōe h⁹ difficultat] por talis distictio. materiale ca[r] 3[r]. vno⁹ ꝑut ē idē qō q̃tū q̃tificatū. alio mō ꝑut idē est qō indiuiduū vel indiuiduatū siue beceizatum Tertio modo vt idem est q habēs materiam q̃ est altera pars compositi. Ex his dicuntur tria ꝑmo q substātie icorporee sūt imāles ꝑut imāle opponīt q̃titati. pz qz nō sūt q̃te. z⁹ q nō sūt imaīales vt imaīale opponīt beceitati qz sunt beceizate z idiuiduate. 3⁹ sūt imateriales ꝑut imaīale opponīt materie q̃ē altera pars opositi qz substātie icorpee nō oponūtur ex materia z forma. qz tūc eēnt corpee cū materia z forma sint ꝓncipia adeq̃ta corpis. ¶ z⁹ difficultas da to p possibile vel ipossibile q substātie incorpee hr̄ent materiā vtr illa esset eiusdē ratiōis cum materia istoz inferioz. ad quā rñdetur q sic qz iplicat ꝛdictionē s bñ sine sua ꝓpria passiōe esse. g̃ iplicat ꝛdictōez materiā repiri sine generabilitate z corruptibilitate. ergo si substātie incorporee haberent materiam illa eēt ꝓncipiū generabilitatis z corruptibilitatis. z p ons esset eiusdem rationis cū materia istoz inferiorum.

Secundo Dubitaī. Utr oium corpaliū sit eadē maīa. solō huī⁹ dubij stat in solōne huī⁹ difficultatis vtr i celo sit materia. Ad quā rñdetur p tria dicta. ꝓ 1o q ꝑm intētionē Aristo. i celo nō ē materia. pz qz alias ipm celū esset generabile z corruptibile. z⁹ dicitur q ꝑm vitatē celū est realr opositū ex materia z forma. 3⁹ dī q materia celi est eiusdē rōnis cū materia istoz inferioz qz detur oppositū. segtur istud icōueniēs q erūt plures materie simpliciter z eque ꝑme qō ē cōtra Ari. scdo metha physice. Ex isto segtur q celū est realr generabile z corruptibile de facto. ñ tñ corrūpīt corruptione naturali quia nō habet agens sibi contrariū. ergo sequitur q materia habet idētitatē specifica in omnibus materijs corruptibilium.

Tertio Dubitaī. Utrū maīa gñabiliū et corruptibiliū sit vna nūero. ꝓ solōne huī⁹ dubij ponīt talis distinctio. triplex ē vnitas quedā est vnitas pure positiua. alia ē pure priuatiua. alia ē partim positiua z parti ꝑuatiua. vnitas pure ꝑuatiua ē illa qua aliqd q̃tuz est de se natū est eē vnū. non tñ actualr vnū. ꝑpter aliqō extrinsecū ipm diuidēs z distiguēs z sic materia oiuz gñabiliū z corruptibiliū ē eadē numero. pz qz maīa ipoz q̃tuz ē de se nata est vnū nūero eē. qz nō hz ex se vñ distinguaī. s̄ ꝓtitur z distinguīt p formas. s̄ vnitas pure positiua ē illa q̃ aliqd natū ē esse vnū z actualr hz tale vnitatē vt qlibet idiuiduū natū ē esse vnuz nūero: z actualr hz vnitatē nūeralē. iō qlibz tale debet dici vnū vnitate nūerali z positiua. sed vnitas media q̃ est parti positiua z parti ꝑuati-

ua ex q̄ aligd q̄tū ē ex se natū ē bēre alicui vnitatē. sz ppter aligd extrinsecū bz alicui aliā. vt qlz gditas specifica nata est eē vna vnitate nūerali. sz qz diuisa ē p diuersas dīas indiuisibiles. iō nō bz illā vnitatē nūeralē sz aliā. s. specificā vnitatē. ēt isto mō mā gñabilium ⁊ corruptibiliū potest dici vna nō vnitate nūerali sed vnitate specifica. ita q̄ ipa de se q̄tū est ex se nata ē eē vnū nūero. qz tñ multi[ta] est p diuersa idiuidua. iō nō bz vnitatē nūeralē saltē positiuā. sz bz aliā. s. vnitatē specificā. Ex isto seq̄t q̄ materia duoꝝ idiuiduoꝝ nō est vna nūero positiue sed sunt due materie realiter ⁊ nūeraliter positiue distincte cū bēant diuersas dīas idiuiduales. sūt tñ bñ vna mā vnitate specifica. ⁊ vnitate nūerali p̄uatiua.

Ad rationes Ante oppositū. Ad p̄mā dr̄ q̄ matia ē ētitas actualis actu trāscēdēti ⁊ entitatiua. sz añ aduentū forme ē pōlis potentialitate opposita actui formali ⁊ specifico. Ad scdaz dr̄ q̄ sz matia ⁊ fōma ꝯpate ad oppositū sūt aligd rei tñ si p̄cise ꝯparēt inter se tūc se bñt sicut res ⁊ res. Ad z[am] dr̄ p̄ q̄ si ōpēdētia ⁊ distinctio sint relōes r̄l̄es r̄l̄r ⁊ actuales a suis fūdamētis r̄l̄r distincte ēt matia separata sit ab omni forma est etiam separata ab oi distinctione ⁊ dependentia formali: sed nō distinctiōe ⁊ dependētia fūdamētali. sz si ñ sūt distincte a fūdamētis ar[m]ñ ocludit. Et hec de q̄stiōe.

Queritur Duodecio. vtr entitas materie sit simpl̄r simplex. Et ar[r] q̄ ñ qz matia secluſa q̄ētitate bz ptēs ⁊ p tez. q̄ non ē simpl̄r simplex. ¶ z° sic matia fit spēs. q̄ ē ꝯposita ex gñe ⁊ dīa. ⁊ p ōns ñ ē simpl̄r simplex. ōns p3 qz p̄dicaī de differētib⁹ nūero in eo qō qd. s. ō matia sortis ⁊ ō materia platōis. ⁊ tz ōna qz ois species ꝯponit ex dīa ⁊ gñe. ¶ 3° sic matia ē semp vnita forme. q̄ ē sp ꝯposita cū forma. ⁊ p ōns nō ē simpl̄r simplex. ¶ In oppositū arguit q̄ si materia esset ꝯposita vel q̄ ptes eēnt materia vel forma vel totū cōpositū. nullū istoꝝ est dicēduz ne ꝓcedaī in infinitū q̄. ¶ In q̄stione erunt tres articuli sicut in alijs. Quantum ad primum.

Primo Sciēdū est q̄ p declaratiōe terminoruz qōnis pōit vna suppō cū aligb⁹ distictōib⁹. suppō est hec. simplex dr̄ p aīne gōez ꝯponis iō tot mōis dr̄ simplex q̄t modis dr̄ ꝯpositū. ¶ Pria distinctio duplex ē ꝯpositū qōdā est ꝯpositū ꝯpōe ex bis ⁊ est illō qō cōponit ex plurib⁹ ptibus. aliud est ꝯpositū ꝯpositiōe cū bis. ⁊ ē illud qō ē alteri cōponibile ⁊ vnibile ad ꝯstitutiōez vni⁹ tertij. ¶ z[a] distinctio. duplex est ꝯpositū cōpōne ex bis q̄ quoddam est compositum ꝯpositiōe ptiuz entitatiuaꝝ ⁊ eēntialiū. partes entitatiue ⁊ integrales vocantur ptes eiusdē rōis ⁊ omogenee. partes eēntiales vocaī diuersaꝝ rōnū. ¶ 3[a] distinctio. duplex ē compositū ꝯpōne ptium essentialiū. quoddā ē compositū ꝯpōne physica q̄ est ex materia ⁊ forma. aliud est ꝯpositū ꝯpōne methaphysica q̄ ex duab⁹ gditatibus: aliud ē ꝯpositū cōpositiōe logica que ex duob⁹ ꝯceptibus ꝯsistit. ¶ 4[a] distinctio simplr capiī dupl̄r. vno° vt opponit ꝯpositō ꝯpōne ex bis. alio° vt opponit cōpositō ꝯpositiōe cū bis. ¶ 5[a] distictio duplex ē simplex qōdā est simpl̄r simplex. aliud ē sūme simplex. simpl̄r simplex est illud qō nō est ꝯpositū ꝯpositiōe ptium essentialiū. tñ est alteri ꝯponibile sz illud dr̄ sūme simplex qō neq̄ est cōpositum neq̄ alteri cōponibile. Ex bis dicit p̄ q̄ matia est cōposita cōpositione cū bis cū sit vnibilis forme. z° q̄ matia ē ꝯposita ꝯpōe ptiū integraliū ⁊ ētitatiuaꝝ. 3° q̄ materia non est cōposita cōpōne physica que ē ex materia ⁊ forma quia quereretur de illa materia ex qua cōponit vtrum esset simplex vel composita. 4.° materia non est composita ꝯpositione methaphysica. patet qz non ē directe ⁊ gditatiue sub aliq̄ genere. ex hoc seqtur q̄ materia ē simpl̄r simplex. sz ñ sūme simplex.

Secundo Sciendū q̄ in ista scda parte p̄ncipali aristoteles soluit defectus ātiq̄ꝝ. ⁊ diuidit i duas ptes. In p̄a itēdit vnā ocl̄onē q̄ ortinz opinionē ātiq̄ꝝ ⁊ rōez eoꝝ ⁊ h̄ē. p̄mi phi q̄rētes nāz rex ꝑz physicā vitatē diuerterūt se i quādā aliā viā recedēdo ab infinitate ⁊ multitudie ētiū ⁊ dīt nullū eoꝝ que sūt gñari aut cōzūpi ꝓpbāc rōez. qz neče ē oē qō fit aut fieri ex eo qō ē. aut fieri ex eo qō ñ ē. sz vtrūq̄ ē ipossibile. ñ eni fit aligd ex eo qō est: quia ipm iā est. ergo non fit. neq̄ ex eo quod non est. nam in omni factione oportet aliquid subijci. et ex hoc augmentauerunt suum inconueniens negādo multa esse et dicēdo illud qō est esse tñ vnum. ¶ In scda particula soluit defectuz antiquoꝝ ⁊ intendit tres cōclusiones. prima tangit vnam distinctionē per quam soluetur ratio antiquoꝝ et est hec. nos dicimus aligd fieri ex ente aut ex non ente dupliciter. aut non ens vel ens facere aut pati contingit aliquid dupliciter. probat

per simile q3 medicū aliqd facere aut paticōtin
git duplr. q2 edificat medicus sz nō p se: nec fm
q3 é medicus sz p accñs z fm q3 edificator: etiā
medicus fit albus nō icztū medicus sz icztū ni
ger: medicaz aūt p se icztum medicus ꝓbat q2
maxime ꝓprie dicimus medicū facere aut pati
aliqd: si fm q3 medicus hoc faciat aut patiaz: g
ex eo qđ nō é aliqd fieri ꝺtigit silr. ¶ z° ꝺ° tāgit
applicationē illius distinctōis z ē hec q3 ex eo qđ
nō é nō simplr dicimus z p se aliqd fieri: sz solū
fm accñs: z hoc videbaz antiqs mirabile z ipos
sibile. silr ex ente nō fit aliqd nisi fz accñs: ꝓbat
hoc ex: vt cuz aliqđ fit ex aiali aut qđdaz aial
ex quodā aiali. vt cū ex equo fit canis. z ex aiali
fit aial nō fm q3 aial hoc é nō fm q3 forma eg é
sub forma aialis. nō fm accñs q2 iā aial é: sz p se
fit ex nō aiali. i. ex mā eg fm q3 ꝓuecta é forma
huius animalis. ¶ z° ꝺ° tāgit alū modū soluen
di: z est hec: alius modus soluendi defectus an
tiquoz est q3 contingit idē esse ens fm potentiā
z non ens fm actum vt alias dictum.

Tertio sciēdū é q3 circa hūc textū icidūt tres difficultates. ·prima vtz iª ꝓpositio sit saluabilis illud ex quo aliqd p se ge
neraz é ens. ·pro solutōe ponit talis distinctio
Dis ꝓpositio i qua ponit iste modus p se é distiguéda ex eo q3 i tali ꝓpositōe pōt eē pseitas cō
positōis vel pseitatis cōpositio: i ea ꝺr eē ꝺpositio pseitatis qñ ꝑdicatū sūptū cū ista determinatione p se tāqz cū parte eius cōponit cū sbo vt
medicus p se edificat tātū valet: sicut medicus
é medicās aliqd qđ p se edificat: vl medicus est
medicās q p se edificat: sz i ea ꝺr esse pseitas cō
positōis qñ ꝑdicatū verificaz de sbo i aliquo
mō dicēdi p se: z sic ista é falsa: medicus p se edificat: q2 nō é p se: z etiam ꝺformiter pōt distigui
ista. ex ente aliqd p se gñaz. z q̄libet silis. ¶ Se
cūda difficultas vtrū ista sit saluabilis ex ente i
icztū ens fit aliqd. ·pro solutōe huius ponit talis distinctio i icztū capit duplr: vno mō reduplicatiue. z ad ipsū regrit vniuersalitas z causalitas q2 ꝑdicatū debet vniuersalr ꝑdicari de reduplicato: z reduplicatū debet eē cā iherētie ꝑdicati. Alio mō capit specificatiue: z tūc ad veritatē ꝓpositōis in qua ponit regrit z sufficit q3
illud supza qđ cadit ly i icztū sit ratio formalis z
causa sub qua z secūdū quā ꝑdicatū iest subiecto vt hō i icztū medicus est curatiuus. i. hō sub
ratōe qua est medicus est curatiuus. ¶ Ex isto
segtur q3 ista i vtroqz sensu est falsa. ex ente i icztū ens fit aliqd vt patet ꝓracticāti. ¶ 3ª difficultas vtrū poª materie sit de essentia materie. Ad
hāc difficultatē rñdet ꝺmētator q3 nō qđ ꝓbaz
duabus ratōibus. ꝓª. q2 si poª esset de essentia
materie tūc essentia eiꝰ z esse eius destrueret p
ablationē potētie z p pñtiā forme i actu ad quā
habebat potentiā vt eā reciperet. zª ratio q2 si
poª esset de essentia eiꝰ tūc sba eius corrūperet
p gñationem. ¶ Ex isto segtur q3 fm ꝺmentatorem i aduentu forme: necesse est q3 poª materie
ad illā formā corrūpaz: ratōez assignat ꝺmentator zº methaphysice: q2 si materia sit vna z generās vnū z poª vna illud qđ fit erit vnū: z sic si
poª non corrūperet ꝺtingeret idez numero bis
ꝓduci vt declarabitur i sequentibus. ¶ ·pro
zº articulo ponitur talis conclusio.

Materia est simplr simplex: ꝓbaz q2 si esset ꝺposita vel esset ꝺpositā ꝺpositōe physica q̄ est ex materia z forma vel ꝺpositōe methaphysica q̄ est ex genere
z ꝺfa: non ꝓmū q2 tūc esset ꝓcessus i infinitū in
materijs: nec zm q2 materia non est qditatiue z
essentialr sub genere reponibilis. ¶ Ex isto segtur q3 materia z forma differūt se totis: patet p
illam maximam omne simpliciter simplex distiguitur se totis ab illo a quo ꝺr. alias nō esset simpliciter simplex. ·pro 3º articulo.

Primo dubitaz. Utrū i entitate materie sit ponenda poª ab ipsa materia realiter distincta. ¶ ·pro solutione huiꝰ dubij ponūtur due distinctiones. ·prima duplex est
poª quedā est fundamentalis: alia est formalis.
poª formalis est vna relatio realr inherens ipsi
materie: a qua materia ꝺcitur formalr potens
suscipere formā. poª fundamentalis est fundamentū ipsius potentie formalis: z est ipsa materia vel entitas materie. ¶ zª distinctio. poª formalis est duplex. quedā est actualis a qua materia
formaliter ꝺr naturaliter potens suscipere formaz. Allia est aptitudinalis a qua materia ꝺcit
formaliter z aptitudinaliter esse i poª ad suscipiendū formā: iste distinctiones. pñt declarari p simile de iherētia accñtis: q2 illa est duplex. s. formalis z fundamentalis fundamentalis est natura z entitas accidētis: formalis est duplex. s.
actualis a qua accidens actualiter ꝺr inherens
z aptitudinalis a qua accñs ꝺr aptum ad iherēdū: potest etiam declarari per simile de poª hominis ad ridendum. ¶ Ex his ꝺcitur primo q3
potentia fundamentalis materie solū ratione

distiguit ab ipsa mā cū nihil aliud sit q̄z entitas
z nā ipsius materie. ¶ z° dr q potētia formalis
aptitudinalis distiguit a mā ex nā rei z formal'r
sz non eēntial'r: qz ē ei° ꝓpria passio. Dicit 3° q
po' actualis materie real'r distiguit ab ipsa mā
qz aduenīēte forma mā nō dr plus actual'r i po
tētia ad ipsā formā. ¶ Ex his tñ icidūt tres dif
ficultates. ꝓma vtrū i mā sint ponēde tot po
tētie quot sūt forme i ea ꝓducibiles. Ad quā rn
det q tot sūt potētie actuales quot sūt forme
receptibiles i materia sz eadē materia numero
nō bz nisi vnā potētiā aptitudinalē respectu oi
uz formaz i ea possibiliū ꝓduci saltē po' pbica
¶ z' difficultas vtrū potētia materie corrūpat
aduenīēte forma: ad quā dr q potētia actualis
materie quā bz materia ad aliq̄z formā cōrūpa
tur aduenīēte illa forma. sz po' aptitudinalis sp
manet eadē numero i eadē mā numero respe
ctu oiuz formaz i ea possibiliū ꝓduci. ¶ 3' difi
cultas i q̄ ꝑdicamēto ē potētia materie: ad quā
dr q potētia aptitudinalis materie nō ē i ꝑdica
mēto nisi reductiue qz ē ꝓpria passio materie:
iō reductiue reponibilis ē i eodē ꝑdicamēto cū
mā ipsa: ꝓpria passio. n. ē reductiue i eodē ꝑdi
camēto cū suo sbo. sz po' actualis ē i ꝑdicamē
to relatōis qz ē relatio realis bñs ꝑ subiecto en
titatē z nāz ipsius materie z ꝑ termino bz ipsaz
formā vel ipsū actū q est recipere formam.

Secundo dubitat. Utrū mā ꝓma sit ꝑ
mū z imediatū sbz cuiuslibz
forme corporalis tā sbalis q̄z accñtalis: ꝑ solu
tione ponunt due distictōes. ꝑ' duplex ē sbm
alicui° forme: quoddā ē qō substat ei ꝑ se z ꝑ. z
ē illud qō ꝭm se z ꝭm qōlibet sui substat forme
z nō gra cuiuscūq̄z alteri°: aliud ē q substat per
aliud z ē illud qō gra sue ptis alicui forme sub
stat. z' duplices sūt forme: q̄dā isūt ipsi opposito
ratōe materie sicut q̄titas z alie forme corpo
rales. alie isūt ratōe toti° opositi sicut risibilitas.
Ex quo dr ad dubiū q mā est ꝓmū z imediatū
sbm qō ꝑ se ꝑ substat oib° formis corporalib°
tā sbalib° q̄z accñtalib°. ¶ Sz icidūt due difficl
tates: ꝑ' q̄'r ē saluabilis dria quā ponit Aristo
teles in libro de gnatōe iter sbm gnatōis. i. for
e sbalis z sbz augmētatōis siue forme accñtalis.
Ad quā dr q mā accepta ꝭm q ē i actu formali
z specifico dr eē sbm formaz accñtaliū. sz ac
cepta ꝭm q ē i potētia ad actū formalē z specifi
cū sic ē sbm formaz sbaliū corporaliū. ¶ z' dif
ficultas qual'r ē saluabilis ꝑdicatio denoiatiua
ipsaz formaz ꝺ opposito. Ad quā dr q mā bñ ē
sbz ihesionis: sz totū opositū ē subiectū denoia
tionis saltē denoiatōe fcā ꝑ locutionē gra ptis.

Tertio dubitat. Utrū i mā sint ponende
dimēsiones iterminate ipsi mate
rie cocterne añ aduētū cuiuscūq̄z forme sbalis.
¶ Pro solutōe ponit talis distictio. i mā ꝺsideran
da ē duplex extēsio: q̄dā est extēsio aptitudina
lis q̄ ꝓprie vocat extēsibilitas a q̄ mā dr forma
liter extensibilis q̄ real'r est ipsa mā vel pl'alitas
partiū materie: alia ē extēsio actualis a qua mā
dr actual'r extēsa q̄ ꝓprie vocat trina dimēsio.
Iste due extēsiones differūt tripl'r. ꝑmo qz ex
tēsio actualis distiguit real'r a mā cū sit i ꝑdica
mēto q̄titatis. sz extēsio aptitudinalis real'r idē
tificat materie licet distiguat ab ea ex nā rei z
formal'r. z° differūt qz extēsio aptitudinalis est
iseparabilis z coeēna ipsi materie cū ꝑdicet de
ea i z°°. vicēdi ꝑ se: sz extēsio actualis ē ab ea se
parabilis. 3° differūt qz mā ab illa extēsibilitate
aptitudinali bz q sit idifferēs z ideterminata ad
q̄cūcq̄z q̄titatē: sz ab extenᵉ actuali habet q sit
determinate q̄titatis. Ex his sequit quarta. s.
q extēsio aptitudinalis ē illud qō a cōmētato
re vocat q̄titas ideterminata z extēsio actua
lis ab eodē vocat q̄titas terminata. z° ponit ta
lis suppositio q talis extēsibilitas ē i mā añ ad
uētū cuiuscūq̄z forme sbalis z accñtalis vt de
claratū ē i 6ª. q̄stione hui°. ¶ Ex his dr ad dubi
um cū cōmētatore q i mā añ aduētū cuiuscūq̄z
forme sbalis z accñtal' sūt ponēde dimēsiones
iterminate ipsi māe coeēne: qz extēsibilitas apti
tudinalis ē i mā añ aduētū cuiuscūq̄z forme cū
ꝑdicet de mā i z°°. vicēdi ꝑ se z coeēna ipsi māe.

Ad rationes añ oppositū. Ad ꝓmaz
dr q mā est bñ opposita
opositōe ptiū entitatiuaz z itegraliū: sz nō ē cō
posita opōe ptiū eēntialiū. ¶ Ad z^am dr q sz sp
mā sit spēs ꝑdicabilis nō ē tñ spēs subijcibilis. iō
nō ē necesse q sit ex gñe z dria opposita. ¶ Ad 3'
tiā dr q sz mā sit opposita opōe cū his: nō tñ ē cō
posita opōe ex his. Ad cōfirmatōez dr q ꝺs bñ
est sūme simplex: tñ aliquid aliud a deo bene ē
simpliciter simplex: z hec de questione. iz'.

Queritur tertiodecimo.
Utrū ꝓuatio
dicat entitatē positiuā ꝓter ac
tū aie existētē z ab entitate ma
terie real'r distincta. Et ar' q sic
qz oē qō ē aut est aliqd aut puz

nihil.g vel ꝑua⁹ est aliqd ꝛ sic hr̃ itentū. vel puꝛ nihil:ꝛ sic ñ ē ꝑn^m itrisecū rei nālis. ¶ z°. sic nulla negatio hz eē extra aiaz .sz ꝑua⁹ est negatio:g n^a ꝑua⁹ hz eē exr aiaz. ¶ 3°. sic.i mā est ꝑua⁹ circūscri pto a materia oi eo qō nō ē materia:g ꝓuatio est eadē realr cū materia.añs pz qz circūscripto a materia oi eo qō ñ est materia:adhuc i materia est carentia forc ꝛ materia apta nata est hr̃e forꝛ mā.g i materia est ꝑua⁹ ꝛ confirmaf qz ꝓuatio est nō ens g nō pōt esse extremū distictis regulis.

¶ In oppo^m arr ꝑ pb̃m dñtez i textu ꝓuatōem esse non ens ꝛ esse ꝑn^m distictū a materia. ¶ In qstione ista erunt tres articuli q̃ctū ad primum.

Primo sciendū est q ꝺeꝛminatio qōis stat in solutōe triū difficultatū. ⁊ pri^a vtrū ꝓuatio sit entitas positiua. ⁊ pro cui⁹ solutōe ponūr due distictōes. ꝑ^a disti⁹ est. ꝑua⁹ capr duplr: vno mō ꝑ significato: ꝛ sic ꝑua⁹ nō ē aliud q̃ pura carentia forc. z°. ꝑ onotato ꝛ illud est duplex. s. materiale qō est sbz ꝓuatōis. aliud est formale qō est aptitudo ipsi⁹ sbi ad formā: ꝛ oia illa tāgūtur i ꝺiffinitione i^a. ꝓuationis.

Priuatio est carētia forc i sbo apto nato hr̃e formā: ⁊ priua⁹ pro significato capr dupr. vno° abstractiue a°. ꝺcretiue. z^a disti° ens capr dupr. vno mō ꝑ oi illo de quo ꝑ ꝓpōez catbegozicam ꝺe esse ꝺtigit vere enūciare qō ipz est. a°. modo ꝑ entitate positiua reponibili p se i aliq̃ ōcem pdicamētoꝝ. Ex bis ꝺr ꝑ° q ꝓuatio q̃cūq̃ modo capta est ens p mo do: qz secluſa q̃cūq̃ opatione itellectꝰ ita est i re q i oculo ceco est cecitas. z°. ꝺr q capiēdo ꝓuationē ꝑ significato ꝛ abstractiue ipsa nō ē ens. z°. qz nō ē entitas positiua reponibilis p se i aliquo ꝺecē pdicamētoꝝ. 3°. ꝺr q capiēdo ꝓuatio nē ꝺcretiue ipsa est ens potētialr ꝛ pmissiue: qz ꝓuatio ꝺcretiue capta supponit ꝑ ente reali. s. ꝑ sbo ꝛ ꝺe eo pdicaf. 3°. ꝺr q capiēdo ꝓuatōez ꝑ onotato siue ꝑ māli siue ꝑ formali ipsa ē entitas positiua i aliquo ōcē genꝝ reponibiliꝭ. qz onotatū māle ē sbm: ꝛ onotatū formale ē aptitudo ad formā: mō vtrūq̃ est ens positiuū. ¶ z^a difficultas vtrū ꝓuatio hēat suū esse ab aia vel ꝑter aiaz. Ad quā ꝺr q ꝓuatōes formaꝝ realiū sūt realr exr aiaz secluſa q̃cūq̃ opatōe itellectꝰ: qz ipossibile ē effectū formalē eē sine sua cā formali. g ipossibile ē aliqd eē cecū sine cecitate: sz secluſa q̃cūq̃ opatōe itellectꝰ oculus ꝺr realr cecꝰ: g oz q i eo sit realr cecitas. ¶ 3ª difficultas vtrū priuatio realr distiguaf a mā: ad quā ꝺr 3^a. ꝑ q mā ꝛ ꝓuatio non distiguūtur realr. pz qz distin° realis ē iter rē ꝛ rē. sz ꝓuatio nō ē res imo ē nō ens. g ꝓuatio nō distiguit realr a mā. z° ꝺf q nō idētificaf realr cū ipsa. pz qz mā manēte ñ manet ꝓua⁹. g ñ sūt idē realr. 3°. ꝺr q iter māz ꝛ ꝓuatōez nō ē idētitas realis vt pz ex ꝓcedētib⁹.

Secundo sciendū q istud ca^m z^m i quo Aristo. solui ꝺefect⁹ antiq̃ circa ꝓuationē diuidit in tres ptes. In p^a. ponit ꝺfect⁹ antiq̃ ⁊ rationē eoꝝ ꝺicēs q qdā antiquoꝝ tetigerūt nāz materie: sz isufficienter: qz ꝺicebāt māz eē nō ens ⁊ ꝺfitebāt q ex eo q nō ē pōt aliqd fieri. ꝑmā ptē ꝑbat duab⁹ ratiōib⁹. ꝑ pratōez parmenidis: qz qcqd ē ꝑter ens ē nō ens: sz mā ē ꝑter ens cū nō sit ens i actu: g mā ē nō ens. z^a qcqd ē vnū numero cū non ente est vnū i po^a ꝺiffinitōe cū eo: sz mā ē vnū cū nō ente. s. cū ꝓuatōe: g ē etiā vnū ꝺiffinitōe cū nō ente: ⁊ p ons ipsa nō ē. ¶ z° soluit istā qstionē ⁊ ꝺicit q ꝺiffert pl'imū ꝺicere: aliq̃ eē vnū numero ⁊ eē vnū potētia ⁊ ꝺiffinitōe qz mā ⁊ ꝓuatio licet sint vnū numero tñ ꝺifferūt ꝺiffinitione. ꝑbaf dupr. ꝑ qz mā ē nō ens solū fm accñs: sz ꝓuatio p se ē nō ens. z° qz mā ē ꝑpe rē cū fit de ꝺstituti one rei: sz ꝓuatio nō ē ꝑpe rē. ¶ 3° ponit opinionē platonicoꝝ ⁊ ꝺicit q gdā. s. platonici g alr posuerūt trinitatē ꝑncipioꝝ q̃ nos: qz ls posuerit magnū ⁊ puū eē ꝑn^a mālia: ⁊ ideā eē ꝑncipium formale tñ ꝺicebāt ꝓuationē esse idē cū vtroq̃ istoꝝ siue sumaf ꝺiuctim siue diuisim: ⁊ sic ñ ponebāt ꝓuatōez eē ꝺistictā a ꝑncipio māli: ⁊ subdit q ipsi puenerūt ad h q oz q̃ctā nām. s. mām subijci oib⁹ formis nālib⁹. ¶ 4° sbdit duo ō opinione platonicoꝝ: ꝑ q mā sit ꝑn^m. qz mā cū forma ē ꝑncipiū eoꝝ q̃ sūt de nā rei: sic mr ē ꝑn^m. s. filij. z°. q ꝓuatio no sit ꝑncipiū: qz altera pars ꝺrietatis. s. ꝓuatio machinaf multotiēs ad maleficiū ⁊ ad nō eē rei gñate. ¶ In scda pte ꝑncipali tāgit talē ꝺclusionē: ꝓuatio est ꝑncipiū necessariū i gñatōe: ꝑbat ꝑb⁹ tali ratōe qz illud ē ꝑn^m necessariū pp qō materia appetit formā. sz ꝓuatio ē huiusmodi. g ꝓuatio ē ꝑncipiū necessariū. Ad ꝑbādū minoꝛē ponit talē suppositionē Forma ē qꝺdā ꝺiuinū ⁊ optimū ⁊ appetibile ⁊ ē ꝺria ꝓuatōi: ⁊ aliud. s. materia ē aptū natū ꝺsiderare ⁊ appetere formā fm ꝓpriā naturā ipsius ꝓuatōis: ꝑbat qz ꝺicētib⁹ ꝺriū duo icōuenientia accidūt. s. q aliqd appetit sui ipsius corruptionē: aut appetit illud qō hz: qō ē falsū: qz appetit⁹ ē pp idigentiā: ⁊ ꝑbat ñaz qz si materia

appetit formã quã hz tũc segtur scõz icõueniẽs ꝛ si appetit formã quã nõ hz: tũc appetit ỹrium forme quã hz: ergo appetit corruptionẽ suã: tenet ꝺsequẽtia: qz corruptiua sũt ad inuicẽ ỹria: vnũqõdcꝫ qõ corrũpit a suo ỹrio corrũpit: ꝛ subdit qz materia appetit formã: sicut feia appetit masculũ ꝛ turpe bonũ: materia aũt nõ ẽ turpis p se sz ꝑm accidẽs. i. ratõe ꝓuationis. nec feia est turpis p se sz ꝑm accidẽs. ¶ Jn ẽtia pte pricipali ponit istã ꝺclusionẽ: materia fit ꝛ corrũpit qõ ꝓbat: qz corrũpit p accns ꝛ non corrũpit p se q̃ ꝛc. añs ꝓbat ꝓ ꝑma pte: qz materia corrũpit i q̃tũ i ea ẽ illud qõ ꝑz se corrũpit. s. ꝓuatio: q̃ corrũpit p accns. Scõdz pte ꝓbat. s. q materia ꝑz se sit ingnabilis ꝛ icorruptibilis: qz si materia eẽt fcã necesse esset aligd subijci illi factioni ꝛ illud eẽt materia. q̃ materia eẽt añ q̃ fieret: minorẽ ꝓbat p diffinitionẽ materie: qz materia est sm vnicuicꝫ. s. enti materiali ꝑmũ: ex q̃ fit aligd cũ isit non ꝑz accns: ꝛ si aligd corrũpat ihoc abibit vltimũ. Ex q̃ si materia esset corruptibilis ipsa esset corrupta añ q̃ corrũperet: ꝛ subdit q certitudinalr determinare de forma est opus prime phie ꝺsequenter recapitulat que dicta sunt.

Tertio Sciendũ q circa hũc tertũ incidũt tres difficultates. ꝓ ia vtrũ materia appetat formã rõe ꝓuationis. ꝓ solõe ponit talis suppõ. materia appetit formã ꝓpter carẽtiã ipsi⁹ forme. qz ois appetitus est ꝓpter idigentiã. Ex his ꝺnr duo ad dubiũ. ꝑmo q materia appetit formã. qz vnũquodcꝫ ipfectũ appetit suã pfectionẽ. zº dicit q ista duo sit stant. s. q mã appetit formã ꝑm suã ꝓpriã naturã. ꝛ tñ appetit ipsã ratione sue ꝓuationis. Esuriẽs. n. ꝑm suã ꝓpriã naturã appetit cibũ. ꝛ tñ cuz hoc stat q appetat ꝓpter carentiã cibi. qz nisi careret cibo nõ appeteret cibũ. ¶ zª difficultas vtr materia appetat formã appetitu naturali. ꝓ solutione ponũtur due distinctiões ꝛ vna suppõ. ꝓ ima distinctio duplex ẽ appetit⁹. qz qdaz est naturalis. ali⁹ est aialis. appetit⁹ ñalis ẽ inclinatio ad suũ finẽ sine cognitione ipsius appetẽtis. sed appetit⁹ aialis est tẽdentia rei ad sitũ bonũ cũ cognitiõe ipsius appetẽtis pticularis. appetitus naturalis ẽ duplex. s. actiuus q se tenet ex pte ꝑncipij actiui. ꝛ passiuus q se tenet ex pte ꝑncipij passiui. appetitus aialis est duplex. qdaz ẽ sensitiuus qui fit mediãte cognitione sensitiua. alius est intellectualis q fit mediãte cognitione intellectiua. zª distinctio. duplex est denoiatio que, dam est extrinseca qua forma denoians nõ est in denoiato vt corpus est locatũ. alia est intrinseca qñ forma denominãs est i denoiato vt pariẽs est albus. Suppõ est hec. qñcunꝫ aligd appetit aliud necesse est aut q ipsum cognoscat illud qõ appetit. aut q dirigat ab aliquo ipm appetibile cognoscẽte. Ex quo segt q in materia duo sunt appetitus. vn⁹ est appetitus ipsi⁹ materie q denoiat ipam materiã appetẽtem denominatiõe intrinseca. alius ẽ appetit⁹ ipius dirigẽtis q denoiat ipm dirigẽtẽ appetere denoiatione intrinseca ꝛ ipam materiã denoiatiõe extrinseca. Ex his dicũt tria. ꝑmo q materia appetit formã appetitu naturali ipam denominãte denoiatione intrinseca. patet qz materia nõ cognoscit ipz cognoscibile appetibile. zº dr q dirigẽs materiã ad appetendũ appetit formã appetitu animali. qz cognoscit ipsam formã. zº. dr q materia appetit formã appetitu aiali ipaz denoiante denominatiõe extrinseca. qz appetitus ipius dirigentis non est in ipsa materia ideo denoiat materiã denominatione extrinseca. ¶ Tertia difficultas vtruz appetitus materie realiter distinguatur ab ipsa materia. ꝓ solutione huius ponitur talis distictio. duplex est appetitus materie. quidam est appetitus aptitudinalis et est aptitudinalis inclinatio ad ipam formaz cui ex pte forme corrñdet appetibilitas ipsius forme. ꝛ etiã est distinct⁹ a materia ex natura rei et formaliter ꝛ nõ realiter. alius ẽ appetit⁹ actualis q est actualis tẽdentia in ipam formaz a quo materia dicit actualiter appetens. ꝛ talis ẽ realiter distinctus ab ipsa materia. Quantũ ad secundum articulum ponitur talis.

Conclusio priuatio est entitas ꝓuatiua extra aiam exñs que nõ idẽtificat rr ipsi materie. hec cõclusio pz ex primo notabili. Quantum ad secundum articulum.

Primo Dubitat. Utrum materia sit generabilis ꝛ corruptibilis. ꝓ solutiõe hui⁹ dubij ponũtur due distinctões. ꝓ prima. corruptio põt capi tripliciter. ꝑ mõ cõiter vt est resolutio vel diuisio realis totius i suas partes qualibet eaꝝ manẽte. vt vinꝫ dicit corrũpi quãdo frangit. ꝛ isti corruptiõi oppoit ꝺpositio siue indiuisio totius. alio modo capit ꝓprie vt ẽ decisio vel destructio totius. nulla ptiũ remanẽte ꝛ ista vocat ãnihilatio. Tertio mõ capit ꝓp issime. ꝛ ẽ ꝓgressio de eẽ ad nõ eẽ materia rẽanente. ꝛ illa vocat corruptio naturalis. ¶ Se,

cūda distinctio aliqd ē gñabile ꝛ corruptibile dupliciter. vno mō subiectiue. ꝛ est illud qđ natus est esse subiectū generationis vel corruptionis alio mō obiectiue vel termiatiue qđ natum est esse termin⁹ generatiōis aut corruptiōis cuiusmodi est forma vel totum cōpositum. Ex his dicūtur quattuor. ꝓmo ꝙ materia est generabilis ꝛ corruptibilis subiectiue cū sit subiectus generationis ꝛ corruptionis. ꝛ° ꝙ meteria ē generabilis ꝛ corruptibilis terminatiue ꝑ generationē ꝛ corruptiōez cōiter dictam. ꝫ° dicitur ꝙ materia est generabilis ꝛ corruptibilis generatiōe et corruptione scđo modo dicta quia materia ꝓducta est in esse per creationem. ꝛ potest desinē esse ꝑ ānihilationem. 4° dicitur ꝙ materia non est generabilis ꝛ corruptibilis generatiōe ꝛ corruptione naturali vt patet per rationem pħi.

Secundo Dubitaꝛ. Utrū matia sit prīcise adequata causa generabilitati ꝛ corruptibilitati. ℞ solōne huⁱ⁹ dubij ponunt aliq distinctiōes. ℞ia duplex est prīcipiū generabilitatis ꝛ corruptibilitat⁹. quoddā est intrinsecū. aliud est extrinsecū. intrisecus est duplex. quoddā ē actiuū a quo aliqd dicit corruptiuū. aliud est passiuus a quo aliqd dr̄ corruptibile. ꝓncipiū intrinsecū passiuū est duplex. ſ. subiectiuū ꝛ obiectiuū siue termiatiuū. Ex istis dicunt duo. ꝓmo ꝙ materia ē prīcipiū intrisecum passiuū ꝛ subiectiuū generabilitatis ꝛ corruptibilitatis. ꝛ° ꝙ forma est ꝓncipiū intrisecū obiectiuū ꝛ terminatiuū. ꝓz qz materia ꝓpter hoc est generabilis et corruptibilis subiectiue. quia forma que est in ea est generabilis ꝛ corruptibilis terminatiue.

Tertio Dubitatur. Utruz materia sit corruptibilis per accidēs gratia ꝑuationis. ℞ solutiōe eius ponitur talis regula. omne per accidēs reducibile est ad aliquod per se. ideo si materia sit corruptibilis per accidens gratia ꝑuationis oportet ꝑuationez esse per se corruptibilem. Ad saluandum ergo ꝑuationem esse corruptibilem per se ponitur talis distinctio. aliquid ē per se corruptibile dupliciter. vno mō ꝓprie. quia eius entitas desinit esse dupliciter. ꝑuatio non est corruptibilis cuz sit non ens. alio modo ipꝛopꝛie. quia deficit denominare illud quod ꝑius denominabat. ꝛ sic ꝑuatio bene per se est corruptibilis. ℞ ratiōes in oppositum soluuntur ex dictis in precedentibus. Et hec de ꝑimo libro.

D habēduz

aliquā noticiā scōi libri phȳsicoꝝ q̄rit ꝓmo. Utꝛ forma generabil⁹ et corruptibil⁹ ante sui generationem habeat esse formale in matia. Arguitur ꝓ ꝙ sic. quia qñ forma gñaꝛ aut aliqd foꝛ ꝑfuit i mā aut nihil. Si aliqd hēbit itētū si nihil ḡ forma gñabil⁹ ꝛ corruptibil⁹ creaꝛ. tenz ꝺña qz taꝝ forma ō nihilo sui ꝓducit. ꝺñs ē incōueniēs. qz cū gñans nāle gñat formā segt ꝙ possit creare ꝛ ānihilare. ¶ ꝛ° sic cuiuslibz gñatōis naturaꝝ ē aliqđ ꝓn⁽ᵐ⁾ actiuū itrisecū ꝛ naturale. ſz illđ nō ē matia. cū mā sit ꝓncipiū pure passiuū nec gñans cū sit ꝓn⁽ᵐ⁾ extrisecū ḡ ꝺz ꝙ sit forma vl aliqd foꝛ qđ ē ꝑextñs i mā añ sui gñatōez. maioꝛ ꝓz qz deꝛ oppositū ꝙ nō bz ꝓncipiū itrisecū actiuū tūc taꝝ gñatio erit violēta. violētū. n. est c⁹ ꝓn⁽ᵐ⁾ ē exꝛ nil ꝺferēte vi passo. ¶ ꝛ°ꝺ oē nāle generabile bz ꝓn⁽ᵐ⁾ actiuū i se sue gñatōis. ſz illđ nō ē matia vel gñans vt ꝓbatū ē. ꝺz ḡ ꝙ sit forma vl aliqd foꝛ. qđ ꝑfect i matia añ gñatōez forme maioꝛ ꝓz i ꝓn⁹ b⁹ vbi dic ꝙ nālia bñt i se ꝓncipia sui mot⁹ ꝛ ñ artificialia. ꝛ b ñ pōt itelli ō ꝓn⁹ passiuo. qz ēt artificialia bñt exꝛ se ꝓn⁽ᵐ⁾ passiuū ḡ itelligit de ꝓn⁹ actiuo. ¶ In oppositū arguit. si aliqd forme ꝑfuit i mā. vl illđ ē ps forme vl ipa fōma. ñ ꝓmū qz forma ſ bat ē simplex ꝛ idiuisibilis non scōm quia tunc generatio non terminaretur ad eēntiā forme. sed solum ad eius esse. In ista q̄stione erunt tres articuli sicut i alijs. Quātum ad ꝑimum.

Primo Sciēdū ē ꝙ de qōne fuerūt tres secte phōꝝ. ℞ia ē stoicoꝝ q̄rū ꝓnceps fuit plato ꝙ dicebat ꝙ foꝛ erant totaliꝫ abexꝛ. ſ. a datōe formaꝝ: ꝛ dicebat agētia ñalia solū disponē māz ad susceptōez bⁱ vl illⁱ foꝛ. ꝛ mā dispōsita datō formaꝝ dabat mē formā ad quā ēat dispōsita. ꝛª secta fuit eoꝝ ꝙ dñt epicuri. qꝝ ꝓnceps fuit anaxagoꝛas ꝙ dicebat ꝙ foꝛ erāt totaliꝫ ab intra. dicebat eni qlibet esse in quolibet. ꝛ agētia nālia ꝑ suas actiōes solū expellebāt accidētia occulta ꝛ faciebāt appē formas latitātes iipa mā. ꝫª secta fuit eoꝝ qui dicūt pipatbetici. quoꝝ ꝓnceps fuit Aristoteles: ꝙ dixerūt formas ꝓ ē ab itra ꝛ ꝓm ab exꝛ. i. ꝑz vnū modū ēendi ꝙ ē in potētia. ꝛ ꝑm vnū modū

eẽndi q ẽ in actu. ꝛ ista diuisa ẽ in tres opiniones ꝓma fuit albertistaꝝ que stat in tribus dictis. ꝓmum q in creatõe materie ꝯcreat⁹ ẽ. s. vn⁹ bitus potẽtialis ꝛ cõfusus ꝑm quẽ ipsa dr̃ continere oẽs formas ꝑm eẽ potentiale ad modum quo oẽs differẽtie eiusdẽ generis ꝯtinẽtur i potestate ꝯfusa generis. ꝛᵐ q agens nãle ꝑ suam ꝓmã actionẽ introducit totã eẽntiam forme i ipsa mã in eẽ tamen formali ꝛ impfecto. ꝛ impmit illi vnã ẏtutẽ actiuã q̃ coadiuuat ipsa agentia ad deducendũ formã de esse formali formabili ad eẽ formale formatum. Tertiũ dictuꝫ q illa eadẽ eẽntia forme que ꝓus in mã erat ꝑm esse formale formabile ẏtute generãtis naturalis ꝓducit in eẽ formali formato. ¶ zª ẽ opinio tbo mistaꝝ q̃ stat in trib⁹ dict]. ꝓmũ oẽs forme naturales ante sui generationẽ habẽt eẽ potentiale in potẽtia receptiua materie. zᵐ q agens ꝑ opatiõem suã disponit materiã. ꝛ forme habent eẽ in materia siue in potẽtia materie iã alterate ꝛ dispposite. ʒᵐ q agens disponendo materiã cũ illis dispõibus impmit in vna materia vnaꝫ vim q̃ vocatur vis formatiua q̃ se bꝫ effectiue ad dispõem materie ꝛ ad ꝓductionẽ forme. ¶ ʒª opinio ẽ scotistarũ q nõ ponũt in materia aliqõ esse ꝓncipiũ actiuũ ipius generatõis. in aliqb⁹ tamẽ ponũt rões seminales q̃ sũt alteratiue ꝛ dispositiue seminis in virtute actionis agẽtis naturaꝫ qui ꝓducit compositum. ꝛ ista clarius patebit in sequentibus. vbi

Secundo sciendũ ẽ q ist̃e scõs liber phi sicorum in quo Aristoteles õ terminat de ꝓncipijs ꝛ cãis rerꝫ naturaliũ ꝑm q sũt ꝓncipia eẽndi ꝛ cognoscẽdi res naturales diuiditur in sex tractatus. Jn ꝓ oñdit qd sit natura ꝛ de qb⁹ dr̃. ꝛ diuidit in duo capitula. Jn primo oñdit qd sit natura ꝛ q̃ sũt denoiatiua nẽ. ꝛ diuiditur in tres ptes. Jn ꝓma oñdit quid sit natura. ꝛ intẽdit tres cõclusiones. ꝓma tãgit vnã diuisionẽ que ẽ hec. eorꝫ que sũt. quedã sũt a natura vt aialia quelibet ꝛ ptes ipsorꝫ ꝛ plãte ꝛ simplicia corpa. vt terra ignis aer ꝛ aqua. alie sunt ꝓpter alias cãs vt artificialia. zª tangit dr̃iam inter naturalia ꝛ artificialia. ꝛ ẽ hec. oia naturalia videtur bre ꝓncipiũ sui motꝰ ꝛ stat⁹. quedam ꝑm locũ. quedã ꝑm augmẽtũ ꝛ decremẽtũ q̃dã ꝑm alteratõem. sꝫ letulus ꝛ indumẽtũ ꝛ cetera artificialia ꝑm q suscipiũt p̃dicationem artis. hꝫ ẽ inq̃tũ artificialia sũt non habẽt ex se ꝓncipiuꝫ innatũ alicuiꝰ motꝰ. sꝫ ꝑm qõ accidit eis eẽ lapidea aut terrea aut mixta ex elemẽt] hñt in se ꝓncipiũ inatũ sue mutatiõis. ꝓ ʒª ꝯclusione per modũ corrolarij ponit diffinitiõem nẽ. ꝛ est hec. Est igit̃ natura ꝓncipiũ ꝛ cã mouẽdi ꝛ gescẽdi eiꝰ in quo ẽ ꝓmũ p se ꝛ nõ p accñs. dr̃ nõ ꝑm accidẽs qꝫ accidit medicũ sanari ꝛ habẽ ꝓncipiũ effectiuũ sue sanatiõis: qꝫ nõ hẽt medicinã ꝑm q sanat̃. sꝫ ꝑm q medicꝰ. ꝓbat qꝫ accidit eũdẽ medicũ eẽ ꝛ sanari ꝓbat qꝫ aliqñ ista diuidũt̃. i. separantur sic q vnũ sine alio reputur. Et ꝓbdit q nullũ artificialiũ hꝫ i se ꝓncipiũ sue factiõis. qꝫ que dã fiũt ab agẽte extriseco. vt domꝰ ꝛ vnũquodlibet alioꝝ manu incisoꝝ. alia vo hñt i se ipsis ꝓncipiũ sui motꝰ. nõ ꝑm se sꝫ ꝑm accñs. ¶ Jn zª ꝑte ꝓncipali oñdit q̃ sũt illa q denoiatiue dr̃ a natura. ꝛ intẽdit vnã ꝯclusionẽ hñtẽ q̃ttuor partes. ꝓma natura ẽ ꝓncipiũ ꝛ cã vt dictũ est. scõa illa dicũt̃ hñtia naturã q̃ hñt i seipsis hmõi ꝓncipium sui motꝰ sic sũt oia subiecta nature. qꝫ natura dr̃ eẽ subꝫ hꝫ q ẽ materia. ꝛ ei subo hꝫ qõ dr̃ õ forma. ʒª aliq dicũt̃ scõꝫ naturã dupl'r. ꝓmo que cũq hñt materiã ꝛ formã. scõo q̃cũq ꝑ se insunt hñtibꝰ nãꝫ illa dicũt̃ ꝑm nãm vt ſurſũ ferri igni 4ª illa q̃ sũt a nã dr̃ eẽ entia scõꝫ naturã. ¶ Jn ʒª ꝑte ꝓncipali itẽdit talẽ ꝯclusionẽ. Ridiclm ẽ demõstrare naturã eẽ. ꝓbat qꝫ naturã eẽ mãi ẽ ꝑ se ꝛ mlta eẽ a natura. g̃ ridiculũ ẽ demõstrare naturã eẽ. tꝫ ꝟña. qꝫ nõ ẽ possibile demõstrare mãifesta ꝑ mãifesta: illi enim gb̃ faciũt nesciũt iudicare iter ꝑ se notũ ꝛ nõ ꝑ se notũ. ꝛ bꝫ aliquãdo ꝯtingit. ꝓbat qꝫ cũ aligs natꝰ ẽ cec⁹ ꝛ fac̃ syllogismũ de colorib⁹ ipse bẽt rõnem nominũ. ꝛ tñ nihil intelligit de rebus illorum ꝛ cetera.

Tertio sciẽdũ q circa hũc textũ incidunt tres difficultates. ꝓma vtꝝ ad saluãdũ distinctiõem naturaliũ ꝛ artificialiũ sit necesse ponere i nãlibꝰ ꝓncipiũ actiuũ sui motꝰ ꝛ intrinsecũ. ¶ Ad istã rñdet doctor sãctꝰ q i rebus nãlibꝰ eodẽ mõ ẽ ꝓncipiũ sui motꝰ quo eis ꝯuenit motꝰ. iõ illis gbꝰ ꝯuẽit mouere in eis est ꝓncipiũ actiuũ motꝰ. gbꝰ aũt ꝯuẽit mouerii eis ẽ ꝓncipiũ passiuũ motꝰ. s. materia q̃ in q̃tũ bꝫ naturalẽ potẽtiã ꝛ inclinatiõem ad formã iductaꝫ ꝛ ad illũ motũ fac̃ solũ motũ eẽ nãle. ¶ zº vtrum natura dicat̃ solũ de ꝓnº passiuo. Ad quã rñdet doctor ſbtilis ponẽdo talẽ distinctiõeꝫ. natura capit̃ dupl'r: vno mõ vt distinguit̃ ꝯ ꝓpositũ ꝛ arte ꝛ sic qcqd fit ab agẽte nõ a ꝓposito nec ab arte dr̃ naturale. ꝛ isto mõ calefactio aque dicitur naturalis: quia non est a ꝓpolito nec ab arte.

alio⁹ capiť natura vt distinguiť ꝺ violetū. ⁊ ad naturā boc⁹ captā duo regrūť. ꝓmo ꝙ sit ꝓncipiuz passiuū ꝓ ꝙ se ⁊ ñ ſm accñs alicui⁹ mot⁹. ꝛ° ꝙ ꝙ ipam ⁊ ab ipa mobile bēat naturalē inclinationez ad motū cui⁹ est ꝓn^m ⁊ ad formā iductā p talē motū. Ex his ꝺr ꝙ natura solū ꝺr ꝺe ꝓncipio passiuo qđ naturaľr iclinat mobile ad motū cuius est ꝓn^m. Ex boc segť ꝓ ꝙ diffinitio nē solū cōuenit ꝓn⁹ passiuo mot⁹. alias natura eēt solū ꝓncipiū p accns. qz nibil est ꝓn^m itrisecū mot⁹ in eo ꝙ mouet ꝟz ꝙ mouet nisi ꝓn^m passiuū. sic. n. illi ꝙ sanat ſm ꝙ sanat accidit ꝙ bz ꝓn^m actiuū i sue sanatōis. sic etiā illi qđ mouet. ꝟz ꝙ mouet accidit ꝙ bēat ꝓn^m actiuū sui mot⁹. ⁊ ſ nā ꝺret ꝺ ꝓncipio actiuo ipa eēt ꝓncipiū ſm accns. ¶ ꝛ° segť ꝙ forma é ꝓncipiuz passiuū mot⁹. qz nā ꝺr solū ꝺe ꝓn⁹ passiuo. ⁊ tn ꝺr ꝺe forma. ⁊ sic nō repugnat forme rō formalis ꝓncipij passiui q̄ é naturaľr inclinare mobile ad motū c⁹ é ꝓncipiū vt forma grauis naturaľr iclinat graue ad motuz deorsū. ¶ ꝛ^a difficultas vtr sit possibile demonstrare naturā eē. i. existere. Ad quā ñdet ꝙ qō si é demōstratiue é termiabil ꝓ qōez qđ é. ꝓz qz i qōe si é ꝓdicať aptitudinalis exña q̄ é passio ipsius qditatis finibilis. ğ pōt ꝺr̄iari p qđ illi⁹ qditatis. ꝛ° ꝺr ꝙ natura eē no é p se notū. ꝓz qz nulla ꝓpō scđi mōi dicēdi p se é p se nota cū q̄libet taľ sit demōstrabilis. ꝛ° ꝺr ꝙ naturam esse é demōstrabile p diffinitionē nē. 4° ꝺr ꝙ ñ é necesse in scia naturali tētare demōstrare naturā qz nām eē é mā^m p sēsū. ꝛc. Quātū ad ꝛ^m artī^m pōiť taľ.

Conclusio forma añ sui gñatōez ñ pest imatia ꝟz eē formale. qz vľ illa ſm tale eē est ꝺcreata matie. et sic i materia erūt oēs forme ꝺcreate qđ é platonizare. vľ fuit ꝓducta i materia p agēs naturale ſm tale eē ⁊ tūc eēt ꝓducta ex nibilo sui. ⁊ sic eēt creata qđ é ꝺ aduersariū. ꝟb ꝺ scđo. Quātū ad ꝛ^m articl'z.

Primo Dubitať. Utr ens naturale bz i se ꝓncipiū actiuuz cuiuslibz sui mot⁹. ꝓ solōne h⁹ dubij ponit talis suppō. ēs naturale capiť p ꝺposito ex matia ⁊ forma substātiali naturali. Ex quo segť ꝙ ſm Aristo. celū nō est naturale. qz ſm eū celū non é sba ꝺposita ex materia ⁊ forma. scđo ponūť aliq̄ distinctiōes ꝓma. duplex é agens naturale. quoddā é viuēs ⁊ aiatū sicut aialia ⁊ plante. aliꝺ é inanimatum. ⁊ est illud duplex. quoddā é corp⁹ simplex aliud é corpus mixtū ex corpibus simplicib⁹. ſ. ex elemētis. Scđa distinctio triplex est motus. q dā est mot⁹ naturalis. ali⁹ é mot⁹ violētus. ⁊ alius neutralis. Ad cognoscēdū qs mot⁹ sit naturalis. ꝓmo ponit talis suppō. i oī motu mobile bz duplicē respectū. ſ. ad formā quaz recipit. ⁊ ad agēs a quo recipit illā formā ⁊ ille ꝓpetates naturalitas violētatio ⁊ neutralitas ꝑñt fūdari in vtroq̄ respectu. Ex his elicitūť tria documēta. ꝓmū q̄ncūq̄ mobile naturaľr inclinať ad formā quā recipit talis mot⁹ é naturalis. Ex q̄ segť ꝙ mot⁹ q̄ materia mouet ad quālibet formā é naturaľ. qz matia ñaľr iclīať ad quālibz formā ñalē. scđz ꝺcumētuz q̄ncūq̄ mobile naturaľr inclinať ad formā ꝺ̄tām forme quā recipit mot⁹ p quē acgrit illa forma é violent⁹. Ex boc segť ꝙ calefactio aq̄ est violēta. lz. n. calefactio activa ignis sit naturaľ. tn̄ calefactio passiua aq̄ est violēta. Tertiū ꝺcumētū q̄ncūq̄ mobile ñ incliať ad formā quā recipit nec ad ei⁹ ꝺ̄tām mot⁹ p quē acgrit talis forma é neutraľ. sicut é mot⁹ p quē acgrit forma artis. Ex boc segť ꝙ nulla corruptio é naturaľ. saltem ex pte passi. qz nibil naturaľr inclinať ad sui corruptionē. scđo segť ꝙ nullus mot⁹ ꝺpditiu⁹ é naturaľ saltē naturalitate fūdata sup respectū mobilis ad formā. qz nullus talis mot⁹ bz p termio formā ad quā naturaľr iclinet ipm mobile. ¶ ꝛ^a distinctio duplicis sūt mot⁹ naturales. qđā sť añcedētes rē naturalē sicut é gñatio. alij sūt ꝺseqntes rē naturalē. ⁊ sūt illiq̄ supponūť mobile esse ꝓductū vt alteratio ⁊ loci mutatio. Ex his ꝺcit ad dubiū ꝙ oē ens naturale bz ꝓncipiū actiuū cuiuslibz sui motus naturaľ. ñtis ⁊ acgsitiui ⁊ ꝺr naturalis qz mot⁹ violēti ꝓncipiū actiuū é extra. ꝺr ñtis ꝓpter gñatōez ꝺ gb⁹ postea videbiť. ꝺr acgsitiui qz mot⁹ ꝺpditiuus non est ꝓprie naturaľ.

Secundo Dubitať. Utr oē ens naturale babeat i se ꝓncipiū actiuuz sue gñatōis ⁊ corruptōis ⁊c. ꝓ solōe ꝓmi ponitur talis distinctio duplex est gñatio. ſ. actiua a qua aliqd ꝺr generare. alia est passiua a qua aliqd ꝺr generari. scđo ponūtur due diffinitiōes. ꝓma est. semen est quoddā corpus ipfectū ꝓductum a generāte cui⁹ forma nō est ꝓpter se intenta a natura. ſz ꝓpter alterꝫ. ſ. vt ex ipo generet aliqd sile generāti. boc declarať sic qz in natura est duplex ꝓcessus. vnus est generatiu⁹ q̄ fit ꝓcessus a forma seminis ad formā ossis sanguinis ⁊ aliaꝫ ptiū. scđo fit ꝓcessus ad formaz embrionis. ⁊ ꝛ° ad formā specificā ⁊ ꝺpositā. alius est ꝓcessus corruptōis quo fit ꝓcessus a for-

ma specifica ad formã cadaueris. ꝛ sic sp resoluendo vsq; ad materiã pmã. Ex quo segt ꝙ se mẽ nõ ocurrit effectiue ad gñatiõez. sic ꝙ attingat formã terminãtẽ generationez. qz i instanti i q̃ pducit forª subãlis semẽ ꝛ forª subãlis eiꝰ corruptũ ẽ. ¶ Zª diffinitio. rõ seminalis ẽ forma subãl semis. vl ẽ q̃dã q̃litas necessario ons forma subãlẽ semis q̃ solũ ẽ dispositiua ꝛ alteratiua ipsiꝰ semis vt ex illo semie generet aliqõ simile gñanti. Ex hꝫ segt ꝑ ꝙ rõ seminal nõ ẽ eẽntia materie nec eiꝰ poª nec aliqs actꝰ se hns per modũ pncipij actiui respectu generatiõis. nec ẽ coeua materie sicut forª semis. Ex isto dicũt duo. ꝑ ꝙ oẽ ens naturale hz i se pnm itrisecum sue generatiõis actiue. zº dr ꝙ nulliꝰ ent] naturale pnm actim sue gñatiõis passiue ẽ itrisecũ. pz qz i materia ñ sũt nisi tria. s. eẽntia poª materie ꝛ eiꝰ actꝰ. q̃z nullus se hz effectiue ad generatiõẽ. de zª pte dr ꝙ corpora simplicia nõ hñt i se pnm actiuũ sue corruptiõis. cũ sint eiusdẽ rõnis cũ suis ptibꝰ. sz oẽ mixtũ hz i se pnm actiuum sue corruptiõis. qz qõlibet tale corrũpit ex õrijs.

Tertio dubitaẽ. Utr i generabilibus ꝛ corruptibilibꝰ sint ponẽde rõnes semiales. pro solõe hꝰ dubij sũt ponẽde due distinctiões. ꝓria. eoz q̃ generãt. q̃dã generanꝫ equoce ꝛ hꝫ fit qñ generãs ꝛ genitũ distinguunt spẽ spãlissima. quedã vero generãtur vniuoce ꝛ hoc quando generans ꝛ genitũ sũt eiusdem spẽi specialissime: ꝛ q̃ generãt vniuoce sũt duplicia. q̃dã generãt imediate. vt ignis imediate generat ignẽ: ꝛ q̃dã mediate vt bos mediante semie generat bouẽ. Ex his dr ad dubium. ꝑ i his q̃ generãt vniuoce l̃ equoce imediate ñ necessario regrit semẽ nec rõ semialis. zº ꝙ i generat] vniuoce ꝛ mediate necesse ẽ ponẽ rõnes semiales. cũ rõ semialis sit forª subãlis seminis. vl q̃litas necessario ons ipsã. In alijs aũt solũ ponit aliqd qꝫ hz ratiõis semialis modũ.

Ad rationes ante oppm. Ad ꝓmã drnegãm. onaz ꝛ ad ꝓbationẽ dr ꝙ illud qꝫ creatur pducitur de nihilo sui p modũ pt] vel termini. Ad zam dr negãm maiorẽ. ꝛ ad ꝓbationẽ dr ꝙ i diffinitiõe violenti ly vi nõ debet trãsitiue capi nec cõstrui cũ ly conferẽte. sz debet capi itrãsitiue ꝛ cõstrui cum ly passo. Ad terriã dr negãdo maiorẽ: ꝛ ad eiꝰ probationẽ dicit ꝙ lz artificialia habeãt pncipiuz passiuũ susceptim. nõ tñ habẽt pncipiũ passiuũ clinatiuũ: ꝛ pꝫ differunt a naturalibus. ꝛ pꝫ de questione dicta sufficiant.

Queritur secũdo. Utrũ forª artificiali uz sit aliqd reale ꝛ positiuũ sup additũ enti naturali ꝛ a q̃lz rl distictũ. Et arguit ꝙ nõ. qz mlta artificialia fiũt p solã subtractionẽ ptiũ. sz tmin ad quẽ subtractiõis nõ est aliqd positiuũ. ma pz de imaginib ꝛ lineis. mino pz qz subtractio ẽ motꝰ ꝑ perditiuꝰ ꝙ non hz cãz positiuã ¶ zº sic nullũ naturale dicit aliqꝫ entitatẽ supadditã distictã realr ꝛ a q̃lz nãli: sz oẽ artificiale ẽ naturale igit. mino pz ꝑ. qz oẽ artificiale ẽ gue vel leue. zº qz oẽ artificiale ẽ hns nãm. zº qz q̃lz artificiale fit a nã. s. ab itellectu ꝛ volũtate. ¶ zº sic. qz si forª artificialiũ eẽt entitas rl dicta a q̃lz nãli seqret ꝙ p aliquã potiã possz eẽ naturale sine fiª. ons ẽ impossibile. pz qz vl tale naturale eẽt tminatũ ꝛ sic hẽz figurã cũ fiª sit tmiatio q̃titat] vel nõ eẽt tmiatũ. ꝛ sic vel nõ eẽt q̃tũ vel eẽt infinitũ. In oppositũ arg ꝑ phm dicẽte ꝙ let nõdũ hns formam art] ẽ artificiale solũ i poª ꝛ sic actũ artificiale p aduẽtũ forc art]. g̃ forª art] dr aliqd positiuũ supadditũ enti nãli. ꝛ a q̃lz ẽte nãli realr distictũ. In q̃one ista erũt tres articuli. Quantũ ad ꝓmũ.

Sciendum ẽ ꝙ pro declaratiõe tmiorũ q̃nis ponit talis distinctio. artificiale capit triplicit. ¶ ꝓ prio ꝑ materia subtracta a forª art]. ꝺ q̃ forª art] ꝑdicat denoiatiue. ꝛ tũc artificiale ẽ idẽ ꝙ subz forc artis denoiatiue. ¶ zº capit ꝑ forª ipsi artis: ꝛ sic artificiale nõ ẽ aliud q̃ q̃dã dispõ termiatiua q̃titat] cãta ab artifice p artem mediãte itellectu practico ꝛ volũtate. ¶ zº ca ꝑ opposito vl aggregato ex mã subtracta forc art] ꝛ ipsa forma art]. ꝛ dr ista tria. ꝑ qz artificiale ꝑ captũ est vnũ p se repõibile i pdicamẽto sbẽ vel q̃titat]. sz artificiale zº captũ ẽ ens p se repõibile i pdicamẽto q̃litat] i q̃rta spẽ. sz artificiale zº captũ ẽ ens p accns ñ repõibile i aliq̃ pdicamẽto sz i diuersis fz diuersas suas ptes. Ex hꝫ segtur ꝑ ꝙ oẽ artificiale ꝑ captũ ẽ naturale. zº segt ons ꝙ forª artificialis ẽ entitas realr distincta a q̃lz ente naturali realr sibi iherẽte. zº segt ꝙ artificiale zº captũ realr distinguit a quolz nãli. pz qz tom realr distinguit ab vna sui pte.

Secundo sciẽdũ ꝙ Aristo. ihꝫ zº ca. ons dit de qbꝰ dr nã: ꝛ itẽdit tres cõclusiões. ꝓria mã ẽ nã. ꝓbat pbꝫ rõne sic qz

matia videtur esse tota subá rerum artificialium supl' vt matia letuli est lignum ꝛ statue ē es. g̃ materia ē natura. añs ꝓbat dupliciter. s. signo ātipbōt]. ꝛ rōe. Signū ē qꝫ si aligl letū refodiat ꝛ accipiat pōꝫ putrescēdi ita ꝙ germinet. tūc fiet lignū ꝛ ñ letulus. tūc ē signū ꝙ lignū ē tota suba letuli. ꝛ ꝙ forª solū sibi ꝺuenit ꝓ accidens. Rōe sic ꝓbaꝫ qꝫ illud est tota natura rei qō ꝺtinue manet sub tota trāsmutatiōe. sꝫ illō ē materia. g̃ matia ē tota suba reꝫ. ꝛº ꝓbat ꝺclusionē auctoritate oiuꝫ ātiq̊ꝫ. qꝫ oēs ātiq ꝺixerūt materiā eē totā naturā. g̃ mā ē natura. añs pꝫ qꝫ gdā ꝺixerūt ignē eē materiā. alij aerē. alij aquā. ꝛ alij quattuoꝫ elemēta. sꝫ glibet ipsoꝝ ꝺicebat ista eē naturā reꝫ. Ex q̊ ifert ꝙ natura vno mō ꝺr de mā ꝓxia bñte i se ꝑn̄m sui motº ¶ zª ꝺº forª ē nā ꝓbat pbꝫ trib⁹ rōib⁹. ꝑª. illō ē nā p qō res natural' ē i actu ꝛ sine q̊ nō eēt iactu. sꝫ forª ē huiusmōi. g̃ forª ē nā. minoꝝ ē ꝓbat exº. ꝛ a simili. a simili sic. qꝫ sic artificiale nōdū bñs formā ē solū artificiale i poª. ꝛ fit artificiale i actu ꝑ formā artꝫ vt letulus nōdū bñs formā leti est solū artificiale i poª. g̃ ēt nāle nōdū bñs formā naturalē ē nāle so̅m in pō ꝛ fit i actu ꝑ formaꝫ ꝓbat exº vt caro solū bñs matiā carnis ꝛ ñ formā ē solū caro i poª. Ex q̊ occurrūt ꝺuo ꝺubia ꝓximū qꝫ aligs possꝫ ꝺubitare vtꝝ mā sit separabilis a forª. ꝺicit ꝙ nō nisi fꝫ rōnē. zᵐ aligs posset ꝺubitare vtꝝ ꝺpoᵐ ex mā ꝛ forª sit nā. ꝺr ꝙ nō qꝫ ꝺr eē ens fꝫ naturā vt bō. ꝫº ifert talē coꝛelariū ꝙ forª ē magꝫ nā ꝯ mā. pꝫ qꝫ illō ꝑ qō aligd ꝺr nāle i actu ē magꝫ nāle ꝯ illud ꝑ qō ꝺr nāle i poª. sꝫ p formā aligd ē nāle i actu ꝛ ꝑ māz solū i poª. g̃ forª ē magꝫ nā ꝯ mā. zª rō qꝫ sicut ē i arte ita ē i nā. sꝫ i arte illō ē magꝫ nā. ex q̊ fit sibi simile. g̃ ꝛ i nā sꝫ i nā fit aligd simile fm formā g̃ forª ē nā ꝑª. minoꝝ pꝫ qꝫ ꝑꝑ ℞ lignū ꝺr tota sbā leti qꝫ ex letulo generat lignū ꝛ nō letulus. Ꝑa minoꝝ pꝫ. qꝫ ex boie fit bō. ꝫª rō gño nālis ꝺr nā eo ꝙ ē via ad nāz: sꝫ nō ē via i māz. g̃ est via i formā. ꝛ ꝑ oñs forma ē nā. minoꝛ ē ꝓbat ꝑ simile i trāsmutabilib⁹ artificialib⁹. qꝫ sic medicatio nō ē via ad medicinā sꝫ ad sanitatē sic est etiā ꝺe naturali gñone. Et subdit ꝺifferētiā inter nālē trāsmutatiōez ꝛ artificialē. qꝫ nāles accipiūt suas nāles ꝺnoiatiōes a fmio sꝫ artificiales accipiūt eas ab artifice vt medicatio a medicina l' medico. ¶ zª ꝺº ꝓuaº ē q̃dām nā. ꝓbat qꝫ ē q̃dām forª. sꝫ forma ē nā. g̃ ꝓuatio ē q̃dām modo natura. maioꝛē ꝓbat qꝫ si ꝓuatio vnius forme sit i mā bº ē sub forma ℨria tali forme.

Tertio sciēdū ꝙ circa hūc textū icidunt tres ꝺifficultates q̃ꝝ ꝑª est qualiter ē saluabile nāz solū ꝺici ꝺe mā ꝛ forª. cū tñ Boetiº ꝺicat oē illō ē nā qō cū sit pōt abstellectu apꝑhēdi. Ad quā rñdet ꝑ vnā ꝺistictionē ꝙ nā capit q̃ꝺrupl' r. ꝑº ꝓ oi illo qō cū sit pōt abintra apꝑhēdi. ꝛ sic oē positiuū ex nihil est nā. zº capit ꝑ sbā agēte. ꝛ sic nō ē aliō q̃ꝫ agēs nāle. ꝛ ꝺiuidit i nāz ꝑticularē ꝛ vniuersalē. ꝫº capit ꝑ ꝺfa eēntiali vt rōnale ꝺr eē nā hois. 4.ºº capitur ꝑ ꝑnº itrinseco mouēdi ꝛ gescēdi ꝛ sic nā ꝺr solū ꝺe mā ꝛ forª ꝛ ꝓuatiōe q̃ꝺmō. ¶ zª ꝺifficultas qual' ē saluabile formā eē magꝫ nāz q̃ꝫ māz cū nā nō suscipiat magꝫ ꝛ minº. ꝓꝛo solōe bº ꝺifficultatꝫ ponūt ꝺue suppōes. ꝓꝛia ē i oī noie ē aligd a q̊ nomē iponit ꝛ aligd cui nomē iponit. zª oē nomē iponit ab aliq̊ actu eēntiali. Ex q̊ elicit tal' ꝺistictio. nā pōt capi ꝺupliciter. vno mō ꝑ eo cui nomē iponit. ꝛ sic nā nō suscipit magꝫ ꝛ minº. qꝫ nā isto mō nō ē aliō q̃ꝫ mā ꝛ forª q̃ sūt sbē nō suscipiētes magis ꝛ minº. aºº capit ꝑ illo a q̊ nomē iponit: ꝛ sic nā nō ē aliud q̃ꝫ actº nandi vl' ꝑncipiādi. Et qꝫ iste actº q ē ꝑncipiare magis cōuenit forme q̃ꝫ matie. ió forª ꝺr magꝫ nā q̃ꝫ mā. ¶ zª ꝺifficultas. vtꝝ sit saluabile ꝓuationē esse naturā. ad quē pōt rñderi fꝫ Albertū ponēdo talez supꝓōez ꝙ eēntia forᵉ ante generationē eiº ꝑest in mā fm esse formale formabile. ꝛ ibi ē ꝓuatio ipsius eē formalis formati. Ex q̊ elicit talis ꝺistictio ꝙ ꝓuatio potest capi ꝺupl' r. vnoº ꝑ formali ꝛ sic ꝓuaº ē pura carenª forme sub esse formato. alio mō capitur ꝑ māli. ꝛ sic ꝓuatio nō ē aliō q̃ꝫ eēnª forme fm ꝙ stat sub eē formali formabili q̃ alio noie i choatio forme vocaꝫ. ꝛ qꝫ vt ꝺictū est talis inchoatio forme fm Albertū effectiue concurrit ad generationem. ió cū ꝓuatio sit illa inchoatio forme. oꝫ ꝙ q̃ꝺmō cōcurrat ad gñationē ꝑ modū ꝓncipij actº intrinseci. ꝛ isto modo capiendo ꝓuationez est quodammodo natura. ꝓꝛo secundo articulo ponitur talis.

Cōclusio forma artificialiū ē aligd reale ꝛ cōpositiuū supꝺditū enti nāli. ꝛ a quolz ente nāli real' r ꝺistictū. ꝓꝛiᵐ pꝫ. qꝫ oē ob̃m sensus ē aligd reale ꝛ positiuum sꝫ forª artis ē ob̃m sensus. qꝫ forma artis nihil aliud ē q̃ꝫ fiª q̃ ē sensibile ꝺᶜ. zᵐ patet. qꝫ cuiuslibet actiōis realis ꝺebet esse aligs terminº real' supꝺditº matie illiº actiōis. sꝫ actio artificialis

ē realis. ꝙ hꝫ terminū realē superadditū materie artis. ⁊ illud non ē aliud ꝙ forma art⁹. 3ᵐ pz qꝛ corrūpitur forma artis quotz naturali existēte i ipso artificiali remanēte. ꝙ artificiale distinguit realr a naturali. Quātū ad 3ᵐ artiᵐ.

Primo dubitaꝛ: Utꝛ sit saluabilis predicatio nē ō mā ⁊ foꝛª cū tñ mā ⁊ foꝛª sint ētitates absolute ⁊ nā sit entitas respectiua. ·Pro solōne huius dubij ponunt due distictiōes. ·Prima macia nata ē ꝓncipiare naturaliē motū. iō sup entitate materie fūdantur duo respectꝰ. ·Primꝰ ē ꝓncipiantis a q̄ materia dr ꝓncipiatiua motꝰ. aliꝰ ē. n. respectꝰ naturalitatis a q̄ materia dr naturaliē ꝓncipiare motū ⁊ isti respectꝰ sūt fūdamētales subiectiue exñtes i entitate materie subiectiue ⁊ termiatiue i motu ⁊ p̄dicaꝛ de materia denoiatiue. sil'r pōt dici de foꝛª. Ex his dñr duo ad duᵐ. ·Primū est ꝙ iste ꝓpões sūt saluabiles. materia ē natura. foꝛª ē natura p p̄dicationē denoiatiuā ⁊ accñtalē. pz qꝛ ois relatio ꝛcretiue designata p̄dicaꝛ denoiatiue ⁊ accñtaliter de suo fūdamēto. zᵒ dr ꝙ dicte ꝓpões non sūt saluabiles p p̄dicationē gditatiuā ⁊ eēntialē. pz qꝛ nullū respectiuū p̄dicaꝛ gditatiue ⁊ eēntialiter de abᵗᵒ. Ex hoc segr ꝙ materia ē natura denoiatiua solū. ⁊ silr foꝛª. zᵒ segr ꝙ natura p̄dicaꝛ de respectu fundato super entitate forme ⁊ materie essentialiter ⁊ quiditatiue.

Secundo dubitaꝛ. Utꝛ natura dicaꝛ vniuoce ē de materia forma ⁊ ꝓpatiōe. ·Pro solōe huiꝰ dubij sit hꝫ suppō: Ad hꝫ ꝙ aliqd p̄diceꝛ analoᶜ de duob⁹ vel pluribus duo regrūr. ·Prio ꝙ ꝓpus p̄diceꝛ de vno ꝯ ō alio. zᵒ ꝙ non p̄diceꝛ de posteriori nisi gr̄a prioris. Ex hꝫ dñr duo. ·Prio ꝙ natura ñ dr analoᶜ de materia ⁊ foꝛª. lz pfectiōi mō dicaꝛ de foꝛª ꝯ de materia: tñ nō p̄dicaꝛ de materia gr̄a forme nec eō. zᵒ dr ꝙ nā p̄dicaꝛ analoᶜ de mā et foꝛª ex vna pte. ⁊ de ꝓpatiōe ex alia pte: qꝛ nō p̄dicaꝛ de ꝓpatiōe nisi gr̄a foꝛᶜ. Ex hꝫ segr ꝙ nā p̄dicaꝛ vniuoce de mā ⁊ foꝛª ꝓut p̄dicatio vniuoca stat cū ōnoiatiua. zᵒ segr ꝙ pure vniuoce ⁊ gditatiue p̄dicaꝛ de respectu naturalitat⁹ fūdato supra ētitatē materie ⁊ de respectu fūdato supra entitatē foꝛᶜ. Sz de ill' respectib⁹ duo bᵒ ex vna pte ⁊ de respectu fūdato sup priuatione ex alia parte predicaꝛ analogice.

Tertio dubitaꝛ. Utꝛ macia ⁊ foꝛª bēant distictas rōnes naturādi. ¶ Ad quā rñdeꝛ ꝙ sic qꝛ rō formal' naturādi ipsiᵒ materie ē subsstare motu p modū ꝓncipij passiui et subiectiui ⁊ cū hꝫ iclinatiui. qꝛ materia debet eē subm motꝰ ⁊ cū hꝫ bēre naturalē iclinationē ad formā motꝰ. sz rō formal' naturādi ipsiᵒ foꝛᶜ ē sc bēre p modū ꝓncipij itriseci ⁊ ꝓductiui motus qꝛ foꝛª suba l'ent⁹ natural' nō se hz solū ad motū p modū ꝓncipij formal' ⁊ iclinatiui sz ēt p modū ꝓncipij ꝓductiui ⁊ effectiui vt alꝫ patebit ⁊c.

Ad rationes. Ad ꝓmā dr ꝙ i gñatione artificialiū ē considerandus duplex terminꝰ. vnꝰ qdē ē ꝓmarius ⁊ talē ē puatiuꝰ. si rei artificial' gñatio sit substractio. aliᵒ ē secūdarius ⁊ consecutiuus: ⁊ talis ē vere positiuus. ¶ Ad secūdā dr ꝙ artificiale non ē naturale sz bñ icludit ens naturale ⁊ naturaz p accñs. ¶ Ad tertiā dr ꝙ multa sūt accñtia naturalia q̄ nō pñt naturaliter separia suba ⁊ q̄ntitate ꝓpter naturalitatē ipsoꝝ cuiusmodi ē sanitas ⁊ figuralis dispō. ⁊ hec de qōne.

Quæritur tertio. Utꝛ scientie medie vt astrologia musica ⁊ pspectiua sint magis mathematice ꝯ naturales. Et arguit ꝙ non. conclusiōes oium illaꝝ triū sciētiarū aut plurium sunt naturales. ꝙ tales scie dñt ōnoiari naturales. pz ꝺña. qꝛ ᵒ ē finis denoiatiōis. f. mō a fine iustū ē oia appellari. ¶ zᵒ sic vnū quodcz accipit suā ōnoiationē a formali sz sꝫ ista scia ꝛ ꝺponit ex gditate mathematica tā ꝯ ex māli. ⁊ dr̄ia phica tā ꝯ ex formali. ꝙ magᵗ dñt dici phice ꝯ mathecᶜ. ¶ 3ᵒ sic auctoritate pḃi dicēt⁹. geometria. n. ē de linea nāli sz nō fm ꝙ naturaľ ē. ⁊ pspectiua āt de mathematica linea: sz nō fm ꝙ mathematica sz fm ꝙ phica ē. ¶ In oppoᵐ ē auctoritas cōmētatoris ōtermiātis ꝙ sūt magᵗ mathematice ꝯ naturales ⁊ ēt Aristo. ꝑ posterioꝝ vocat armoniam mathematicā. ¶ In qōe erūt tres articuli. Quāᵐ ad ꝑᵐ.

Primo sciēdū ē p ꝺclaratiōe terminorū qōnis ponūr alique suppositiones. ·Pria scia dr naturalis. qꝛ ꝺsiderat res sub rōne naturalitat⁹. zª scia dr mathematica qꝛ considerat de magnitudinib⁹ hz ꝙ huiusmōi 3ª scie medie sūt iste tres. astrologia. musica. et pspectiua: ⁊ non dicunr medie per abnegatiōnē extremoꝝ sz quodāmō p participatiōez. qꝛ subiectum ipsaꝝ aliqd pticipat de vtraꝯ: quia ē aggregatū ex aliqua quiditate mathematica

z ex aliqua differẽtia naturali vt subiectũ perspectiue ẽ linea visualis. ¶ 4ª suppositio. scientie pricipali⁹ accipiũt denominationẽ a suis pricipijs cꝫ a suis conclusionib⁹: ꝑ q2 conclusiões hñt ordinẽ a suis principijs. ꝑ scdo p Aristo. in fine hui⁹ qui dicit ꝙ sicut se hz finis i naturalibus ita se hz principiũ i demõstratiuis: sz res accipiunt denominationẽ a fine in naturalib⁹. g̃ scientie accipiũt denominationẽ a principijs. ¶ Quinta suppositio in istis scietijs medijs vtplurimũ pncipia sunt mathematicalia z conclusiões naturales. Ex hoc segtur primo ꝙ iste scientie medie nõ sũt pure mathematicales. 2º ꝙ nõ sunt pure naturales. 3º ꝙ sũt medie iter eas ꝑm modũ pri⁹ expositũ. 4º segt contra scũm Thomã z cũ cõmẽtatore ꝙ sũt magis mathematicales cꝫ naturales. vez ẽ q̃ ad naturã: sz non quo ad nos: quia conclusiones quo ad nos sunt nobis magis note cꝫ pncipia.

obscuro quãquã ero

Secundo sciendũ ẽ ꝙ iste secũdus tractat⁹ in quo Aristo. ondit q̃l z ex quib⁹ fit consideratio naturalꝭ diuiditur i duo capitula. In primo ondit qualis sit consideratio naturalis. z itẽdit sex conclusiões. ꝓma tangit intẽtũ z ẽ hec. ꝓposito hoc dicendũ est qualr mathematic⁹ differat a phico. ¶ Scda mathematicus z physicus considerãt de eodẽ, ꝓbat ꝓbs trib⁹ rõnibus. ꝓprima ga mathematic⁹ considerat plana firma longitudinẽ pũcta z physicalia corpora z de ipsis considerat phisicus. g̃ rẽ. 2ª ratio q2 astrologia ondit idẽ cũ physica. g̃ z mathematica. añs ꝓbat quia astrologia cõsiderat de pse passionib⁹ solis z lune z similr phica. g̃ rẽ. minorẽ ꝓbat quia phic⁹ considerat de sole z luna. g̃ z de pse accñtib⁹ eoꝝ. tz ondña quia icõueniẽs ẽ cõsiderare de sole z luna z de nullo pse accñtiũ eoꝝ. 3ª rõ ga oẽs q locuti sũt de natura laborauerũt circa figurã solis z lune. Et vtꝝ terra z mundus sint sperica. Et circa ista ẽ mathematic⁹. g̃ phic⁹ z mathematicus idẽ cõsiderant. ¶ 3ª phic⁹ z mathematicus ondit eadẽ diuersimode. ꝓbat. quia phicus ondit figuras z magnitudies ꝑm ꝙ sũt termini z dispões corpoꝝ nturaliũ sz ea nõ ondit mathematic⁹ ꝑm ꝙ talib⁹ accidũt. sz hz ꝙ p itelligentiã abstracta sũt a matia sẽsibili. ¶ 4ª ondit remouet duᵐ vᵐ. ga cũ ista accñtia semp insint i materia sensibili quõ erit possibile ista accidẽtia eẽ sine matia sensibili. z itelligi si semp insint z tñ mathematic⁹ ondit ea vt abstracta dicꝫ phs ꝙ nõ dñt siue illa abstracta sit hz rem siue nõ: gataliũ abstrahẽtiũ ñ ẽ mẽdaciũ. ¶ 5ª cõclusio tãgit vnũ correlariũ ondit platonẽ. z ẽ ꝙ abstractio latuit platonẽ. ponẽdo ideas ga posuit phica eẽ abstracta a mathematicis: z tñ mathematica sũt magꝭ abstrahibilia a phicis. Hña buius ponit sextã cõclusionẽ q̃ ẽ ꝫ phicalia minus abstrahũt cꝫ mathematicalia. ꝓbat ꝫ duabus rõnib⁹. ꝓprima illa sunt min⁹ abstrahibilia. i q̃z terminis. i. diffinitionib⁹ ponit mot⁹ cꝫ illa i q̃z diffinitionib⁹ nõ ponit sed in diffinitione mathematicalium nõ ponit mot⁹. i diffinitiõe autem phicaliũ ponit mot⁹. minorẽ ꝓbat: ga eꝫle rectũ z curuũ numer⁹ z figura sine motu erũt. caro ãt z os nõ sũt supple sine motu z mã sẽsibili. imo dicũt sicut eẽ simũ z nõ sicut curuũ. 2ª rõ q2 scie medie vt astrologia pspectiua z armõi⁹ min⁹ abstrahũt cꝫ pure mathema⁽ᵗ⁾. g̃ nãlia sũt min⁹ abstrahibilia cꝫ mathematbicalia. ꝫ ꝓbat q2 geometria de nãli linea: nõ ꝑm ꝙ nãlis itendit pspectiua ãt mathematbicã lineã: sz non ꝑm ꝙ matbematica: sed inquantuz physica.

Tertio sciẽdũ ẽ ꝙ circa hũc textũ icidũt tres difficultates. ꝓpria vtꝝ ista ꝓpõ sit ꝑsaluabilꝭ phica dñt a mathe⁹. cũ ista. ois phic⁹ ẽ mathematicus. ꝓpro solutiõe hui⁹ difficultat⁷ ponũt due suppões. ꝓpria ꝙ ista ꝓpõ phic⁹ dñt a mathe⁹ sic expõit phic⁹ ẽ z mathematicus ẽ. z phic⁹ ñ ẽ mathematic⁹. 2ª ꝙ nulla propositio ẽ ꝑsaluabilꝭ cũ alia q̃ ifert suã ondictoriaz. Ex hꝫ segt ꝙ ista de rigore ꝑmonis ẽ fa. phicus dñt a mathe⁹ q2 ois phic⁹ ñ ẽ mathematic⁹ vtrocꝫ exñte. Ex hoc dñ ꝙ iste nõ sũt simlꝭ ꝑsaluabiles phic⁹ dñt a mathe⁹ q2 aliꝙs phic⁹ ẽ mathematic⁹ q2 ꝑª ifert istã. aliꝙs phic⁹ nõ ẽ mathematic⁹ qui ondicit ꝓpe. 2ª difficultas vtꝝ scia naturalꝭ dñat a mathe⁽ª⁾ pꝫ ꝙ mathe⁽ª⁾ abstrahit a motu z ñ phica. ¶ ꝓpro solutiõe hui⁹ difficultatis ponũt alique suppões. ¶ ꝓpria ꝙ qñcũcꝫ aliq̃ duo sic se hñt ꝙ vnũ ẽ ꝑ⁹ alio. vel ꝙ vnũ nõ ẽ de diffinitiõe alt⁷ vnũ põt abstrahi ab alio capiendo abstrahere. i. vnũ sine alio itelligere. ¶ 2ª ois gditas naturalꝭ hz ꝙ huiusmõihz i sua diffinitione motũ vl aligd icludẽs motũ. ꝑ q2 ois talꝭ hz ꝙ huiusmodi diffinit ꝑ motũ. sz ens mathematicũ ꝑm ꝙ huiusmodi nõ diffinit ꝑ motũ. Ex hꝫ segt ꝙ phic⁹ nõ põt abstrahere a motu sz bñ mathematic⁹. Ex hoc ꝑ solutio difficultatis. ¶ 3ª difficultas vtꝝ abstrahẽtiũ sit mendaciũ. ꝑ solõe supponit ꝑmo ꝙ hic capit mendaciũ ꝓ falsi-

rate. z⁹ ponit talʒ distinctio. duplex ē abstractio q̄dā ē realis. zest realis separatio vni⁹ ab alio. alia ē abstractio methaphysica z ista ē duplex. qz quedā ē abstractio itellect⁹ simplicis que nō ē aliud q̄z itellectio vni⁹ nō itelligendo aliud: z sic abstrahētiū nō ē mēdaciū: qz pria opō intellect⁹ nō est veritas neq̄ falsitas. alia ē abstractio cōponētis z diuidētis z ē itellec⁹ q̄ itelligimus hoc nō eē h. vl̄ nō eē i h. z taliū abstrahētiū pōt eē mendaciū cū i z⁹ opō itellect⁹ sit vitas vl̄ falsitas. Quātū ad sc̄z articulū ponit.

Cōclusio respōsal. scie medie sūt magi mathematice q̄z nāles. hec ꝯ pz ex pmo notabili. Quantū ad pmū articulū.

Primo dubitaʒ. Utr̄ phic⁹ hēat considerare materiā z formam. Ad soluēdū h dubiū ē supponendū q̄ Aristoteles i h z⁰ ca⁹ oñdit de gb⁹ ē ꝯsideratio phica: z diuidit i duas ptes. In pma itēdit talē conclusionē. ad phicū ptinet ōtermiare de nā. g̃ de mā z for⁹ sz ona qz natura dr̄ tā de matia q̄z de for⁹. z⁹ rō qz cōsideratio natural ē sicut cōsideratio simi. sz consideratō simi icludit matiā z formā. ergo cōsideratio naturalis ē de matia z forma Ex hoc pz solutio ad dubiū.

Secundo dubitaʒ. Utr̄ ad eādē sciam pertineat determiare de mā z forma. Ad soluēdū h dubiū supponēdum ē q̄ Aristo. i z⁹ pte hui⁹ capli itēdit tres ꝯclusiones ꝓpria tāgit duo dubia. ꝓmū cū natura dicatur de duob⁹. s. matia z forma vtr̄ consideratio natural sit de alia tm̄ vl̄ de vtrisq̄. z⁰ si consideratio natural sit ō vtrisq̄ vtr̄ ad eādē pertē ptineat determiare de vtraq̄. Et subdit q̄ phici antiq credētes materiā eē totā subaz rei solū cōsiderauerūt de materia: vt democritus z ēpedocles. In vna tm̄ pte phice sue aliqd teti gerūt de for⁹. Cz⁹ ꝯ ad eādē sciam ptinet determinare de matia z for⁹. ꝓbat ph̄s trib⁹ rōnib⁹. ꝓma si ars imitaʒ naturā eodē mō ē i natura sicut i arte. sz eiusdē artis ē ꝯsiderare matiam z formā. g̃ ad eādē sciaz naturalē ptinet cōsiderare materiā z formā. minoz ꝓbat qz medici ē ꝯsiderare sanitatē tāq̄ formā colerā z fleuma tāq̄ materiā cū quib⁹ ē sanitas. z domificātis ē cōsiderare formā dom⁹ z materiā. s. ligna z lapides. z⁹ rō eiusdē scie ē considerare finē z ordinata ad finē. sz forma ē finis ad quē ordinatur matia. g̃ eiusdē scie ē considerare materiā z formā. minor pz qz cuiuslibet mot⁹ cōtinui vltimū ad qō deuenit illud gra cui⁹ aliqd fit ē ei⁹ finis. forma ē huius mōi respectu matie: z subdit q̄ dā poeta dicebat eē veriozū dicere finez gra cui⁹ ꝓpter nugationē. vult. n. nō oēm finē vltimū eē. sz optimū eē vltimū. Et ad declaratiōez maiozis ꝓme rōnis z ēt minozis subdit q̄ q̄dam sūt artes q̄ simplicit faciūt materiā suā. alie sūt que non faciunt materiam suam sed sunt operose idest dispositiue. Secūdo subdit q̄ nos vtimur omnibus naturalibus aliquo modo ꝓpter nos. sum⁹ q̄dāmō finis ipsoz. s. naturaliuz. Ex his dicit q̄ due ꝑncipaliores artes. s. vsualis z archi⁸ sūt quodammō actiue materie. z ponit differentiā iter artē z sciētiā. qz artes operātur circa suā materiā sz scie nō. imo speculātur eā solū. Tertia rō eiusdē scie ē considerare illa q̄ sūt ad aliud. g̃ eiusdē scie ē considerare materiā z formā. sz ona. qz materia z for⁸ sūt ad aliqd. C 3⁸ ꝯclusio materia z for⁸ sūt phy⁸ considerationis inq̄ⁿ sūt ꝑn⁹ mot⁹ z trāsmutationis: qz sicut faber cōsiderat es. ita phic⁹ cōsiderat materiā z formā. sz faber ꝯsiderat es inquātū est ꝑin⁹ sui opis: g̃ phic⁹ considerat materiā z formā ꝑm q̄ sūt ꝓncipia mot⁹ z naturalis trāsmutationis: z considerat ēt formas separat sz q̄ sūt ꝑn⁹ mot⁹ z generationis. vt sol est ꝑin⁹ generationis hois. homo. n. z sol generant hoiez. dr̄e āt quomodo iste forme sunt separate est opus prime philosophie.

Tertio dubitaʒ. Utr̄ materia z for⁸ sint ad aliquid. ꝓ solutiōe ponūt due distinctiones. ꝓria duplex ē ad aligd. sz eē cuius totū eē est ad aliud. aliud est ad aliquid ꝑm dici q̄ de suo significato est absolutuz z de cōnotato est respectiuum. z⁸ distinctio aliqua sūt ad aliquid ꝑm eē dupliciter. vno modo quiditatiue z essentialiter sic q̄ sunt per se reponibilia in predicamento ad aliquid. alia sūt ad aliquid denominatiue z accidentaliter cuiusmōi sūt oia fūdamēta z subiecta relationū. de quibus ipse relationes predicāt denominatiue z accidentaliter. Ex his dicuntur tria. ꝓmo q̄ materia z forma sunt essentialiter z quiditatiue relatiua ꝑm dici. quia materia dicitur forme materia. z forma dr̄ materie forma. z⁰ q̄ nō sunt ad aliquid secūdū eē quiditatiue z essentialiē. qz materia z forma dicūt entitates absolutas in ꝑdicamēto substātie reponibiles. 3⁰ dicitur q̄ sunt ad aliquid ꝑm esse denoiatiue z accidentaliter. pz quia in ipsis subiectantur z fun

dantur relatões ſm eē ſicut relatio cālitat⁹ p̄nci palitatis que de ipſis accidētaliter p̄dicātur.

Ad rationes ante oppoſitum factas. ¶ Ad p̄mā dī negando maiorē. ⁊ ad p̄bationē dī q̄ illa auctoritas hēt veritatē in nālibus ⁊ nō in dīatiuis. vt p̄z in p̄mo nōbili. ¶ Ad ſcḋam dī q̄ maiorbz veritatez vbi talis dīa formalis ē eentialis ⁊ ñ accītalis ¶ Ad tertiā dī q̄ illa auctoritas ē intelligēda. ſ. q̄ pſpectiua nō ꝺſiderat de linea ſm q̄ mathematicus. i. pure mathemathica. ſed ſm q̄ phyſica ideſt ſecūdū q̄ contracta eſt per differentiaz phiſicam. Et hec de queſtione.

Quaeritur quarto. Utruz cauſalitas cauſe finalis conueniat ipſi fini ſm pliciter ſm eē intentionale. aut ſm ſuū eē reale. Et arguit̄ p̄mo contra ſuppoſituz. ſ. q̄ finis nō ſit cā. qz vel erit cā q̄n eſt vel q̄n nō ē. non q̄n no ē. quia non ens nō ē cauſa entis. nō quando ē. quia habitibus p̄ſentib⁹ ceſſat mot⁹. ¶ Scḋo ſic finis ē cā nobilioz inter oēs cās. g̃ erit cā ſcḋz ſuum nobilius eē. ſed eē nobili⁹ ē eē reale. qḋ eſt eē ſimplr. ⁊ non eē intētionale. qḋ ē eē ſcḋm qd. g̃ finis ē cā ſm ſuum eē reale. ⁊ non ſm ſuū eſſe intentionale. ¶ Tz⁹ ſic. qz cuiuslibet effect⁹ realis quelibet cā de per ſe debet eē realis. ſed finis ē cā alicuius effect⁹ realis. g̃ finis ē cā realis. ⁊ per ꝺns erit cā ſm ſuū eē reale. ¶ In oppo⁹ arguit̄. ſm illud eē finis ē cā ſm qḋ p̄cedit ſuum effectū. ſz p̄cedit ſuū effectū ſolū ſm eē intentiōale. g̃ ē cā ſecūdū ſuū eſſe intentionale. In iſta q̄ſtione erūt treſ articli. Quātū ad p̄mū.

Primo ſciendū ē q̄ ſolutio q̄ſtionis ſtat in ſolutione quattuoz difficultatum. ⁊ p̄ma vtrum finis ſit cā ſm q̄ habeat eē intentionale. ⁊ p̄o ſolutione huius ponit̄ tal⁹ diſtinctio ꝺz q̄ ⁊ hec ſil⁹ia poſſunt tripl⁹ conſiderari. vno modo reduplicatiue. ⁊ tūc denoiat cālitatem ⁊ vniuerſalitatē. ſic q̄ illud ſupra qḋ cadit debet eē cā inherētie p̄dicati ad ſubz. ⁊ de eodē p̄dicari vniuerſal⁹ ip̄m p̄dicatū. ⁊ ſic ñ finis ē cā ſm ſuū eē intentionale. nec ſm q̄ habet eē reale. alio mō p̄t capi ſpecificatiue. ⁊ tunc vl ſpecificat rōem ſm quā p̄dicatū conuenit ſubiecto vt dicēdo ens in q̄ſtū ens ē ſubiectū metaphyſice. vel ēt ſpecificat ꝺditionē nēcio reqſitam ad ꝺz q̄ p̄dicatū inſit ſubō ſicut pies ſm q̄ albus ē viſibilis. ⁊ tunc dicitur q̄ finis ſm q̄ ē i intētiōe non accipitur p̄o eē reali. tamē eſt cauſa. ꝫ. modo capit̄ p̄miſſiue. ⁊ tūc ꝺnoiat cōditionē nō repugnantē inherētie p̄dicati ad ſubiectū. ſz ipſā p̄mittētē. vt ſortes ē alb⁹ ſm q̄ hō. ¶ Za difficultas vtrū ſit idē finis hūs eē itētiōale ⁊ obiectiuū ⁊ poſtea q̄ p̄ducit̄ in eſſe reali ⁊ ſubiectiuo. Ad quā rñdetur q̄ eſt idē finis realiter ⁊ entitatiue ꝺns ſo⁹ penes diuerſa eē. ¶ Z³ difficultas vtr̄ cālitas cāe finalis ſit nobilioz cālitate cuiuſcūq̄ alterius cāe. Ad quā reſpondetur q̄ licet entitas finis non ſit nobilioz entitate cuiuslibet alteri⁹ tamē cālitas eius ē nobilioz quacunq̄ cauſalitate alterius cāe. patz quia cauſalitas cauſe finalis ē cā cauſalitatis cuiuſcūq̄ alterius cauſe. ipſa eni facit oēs alias cauſas cauſare. ¶ 4ª difficultas vtrū eē intētionale ⁊ obiectiuū ip̄ius finis ſit nobili⁹ ſuo eſſe reali ⁊ ſubiectiuo. Ad quā reſpondetur q̄ eius eē ſubiectiuum ⁊ reale eſt nobilius ſuo eē obiectiuo qō hēt in itellectu creature. patet quia eē obiectiuū nō ē eē niſi ſcḋm quid ⁊ eē ſubiectiuū ē eē ſimpliciter.

Secundo ſciendum q̄ iſte terti⁹ tractatus in quo Ariſtoteles determinat de cauſis per ſe diuidit̄ in duo capitula. ¶ In p̄mo determinat de generibus cauſaruz. ⁊ diuidit̄ in duas partes. In p̄ma intendit talez concluſionem. Ad naturalem p̄bia⁊ pertinet ꝺterminare de cauſis que ⁊ quot ſūt numero. p̄bat quia in omni negocio qō ē gratia ſciendi neceſſe ē ꝺterminare de cauſis. ſed hoc negociū eſt cauſa ſciendi. ergo in hoc negocio neceſſe eſt ꝺterminare de cauſis. minorem p̄obat q̄ non opinamur vnumquodq̄ niſi p̄ius accipiamus p̄opter quid ⁊ p̄imam cauſam eius. ¶ In ſecunda intendit talem concluſionem. cauſa ꝺcitur quattuoz modis. ⁊ p̄imo modo ꝺcitur id ex quo fit aliquid cum inſit. ſicut es ꝺcitur eſſe cauſa ſtatue. ⁊ argentum ꝺcitur eſſe cauſa fiale. alio modo ꝺcitur cauſa ſpeciei ⁊ exemplum vt paradigma ſiue ratio ipſius quod quid erat eſſe vt hec p̄portio duoz̄ ad vnum eſt forma huius quod eſt ꝺyapſon. Tertio modo capitur cauſa vt eſt p̄incipium p̄imum. vnde motus vt ꝺliberans eſt cauſa ꝺliberati. ⁊ pater filij. ⁊ faciens facti. ⁊ commutans commutati. ¶ Quarto modo ꝺcitur cauſa de fine. vt ſanitas eſt cauſa ambulandi. q̄ finis ſit cauſa p̄obat philoſophus. quia finis eſt gratia cuius aliquid fit. ergo eſt cauſa. p̄obat antecedens q̄ per finem conuenienter reſpondemus ad in-

terrogationem factam propter quid. vt si queratur propter quid ambulat. cõuenienter respõdetur vt sanetur. Et subdit q̃ ea que sunt inter p̃mum mouẽs & vltimum finẽ quodãmodo dicũtur fines. & hoc respectu p̃cedentiũ. vt vasa sũt ꝓpter potionem. & potio ꝓpter purgationẽ. purgatio ꝓpter maciẽ. macies ꝓpter sanitatẽ. Ex hoc infert q̃ fere sũt tot cause p se quot modis dicitur cã. ¶ In tertia pte p̃ncipali intendit talẽ cõclusionẽ. Tres sũt ꝓprietates causarum ¶Prima q̃ eiusdẽ effect⁹ sũt plures cause p se. ñ tñ in eodẽ genere cause: vt es est cã p se materialis ipsius statue: & statuificatio est p se cã efficiens eius. Scõa. cause sũt sibi inuicẽ cause vt volare & laborare ẽ cã efficiens bene bñdi. i. sanandi & sãitas ẽ cã finalis laboratõis. Tertia aliq̃ effectuũ est eadẽ cã vt dicimus gubernatoris absentiã esse causam euersiõis nauis cui⁹ p̃tia erat cã salutis. ¶ In q̃rta parte ostẽdit talẽ conclusionẽ. oẽs cause p se reducũt ad aliquẽ quatuor modoꝝ. ꝓbat q̃ ois cã vel reducit ad causam materialẽ vt elemẽta lre sũt materia syllabarũ. & argentũ materia vasoꝝ. & ignis ꝓticorum corpoꝝ. & partes toti⁹: & p̃misse respectu cõclusionis. aut reducit ad causam formalẽ. vt ꝓpositio partiũ est forma respectu toti⁹. aut ad causã efficientẽ vt semen respectu prolis. medicus respectu sanitatis. deliberãs respectu deliberati: & faciens respectu facti: vel ad causã finalem sicut illa q̃ sunt bonũ alioꝝ: ga finis debet esse vltimum & optimum: & nihil differt ipsuꝫ finẽ bonum dicere vel bonũ videri. i. nihil differt si finis sit verꝫ bonũ siue bonũ apparẽs. Cõsequenter recapitulat ea que dicta sunt. et dicit q̃ tot sunt species cause quot dicte sunt.

Tertio sciendũ q̃ circa hunc textũ icidũt tres difficultates. ¶Primo vtꝫ sint quattuor gña cãꝝ. ¶ Ad hoc respondet q̃ sic p sufficiẽtiã: nã ois cã causat effectũ: vl̃ ergo causat intrinsece vel extrinsece si intrinsece b̃ est dupliciter vel passiue & subiective: & sic ẽ matia: vel p fectiue et formatiue: & sic ẽ forma. si extrinsece b̃ est dupl̃r: vel effective: & sic est efficiẽs vel finaliter & terminative: & sicẽ finis. ¶ z⁹. difficultas qualr̃ sit saluabile q̃ causa de istis quattuor p̃dicetur. cum causa sit entitas respectiua. & ista q̃tuor sunt entitates absolute. ¶ Ad hoc rñdetur ponẽdo talem suppositionẽ q̃ causalitas ẽ vna relatio fundata i entitate cause. & terminata ad entitatem compositi. ideo eius concretum. s. cã p̃dicatur solum de ipsis denominative & accidẽtaliter sicut relatio de fũdamẽto & nõ quiditative & essentialiter sicut genus de suis speciebus Ex hoc segtur q̃ gen⁹ nõ p̃dicatur de ist] quattuor vnivoce vel equivoce sed denoiative tãtũ ¶ Secũdo segtur q̃ ista diuisio ẽ diuisio accidẽtis in subiecta vel relationis in fũdamẽta. ¶ z⁹ difficultas vtꝫ iste quattuor cãe habeãt eandẽ rõem formalẽ causalitatis. ¶ Ad hoc dr̃ ꝓmo q̃ cãre ẽ ponere effectũ in eẽ. scõo q̃ causare ipi⁹ materie ẽ ponere effectũ in esse per modũ illius ex quo fit effectus. sed cãre forme ẽ ponere effectum in eẽ p modũ illius per quod fit effectus sed cãre efficiẽtis ẽ ponere effectũ per modum illius a quo fit effect⁹. sed cãre ipsius cãe finalis ẽ ponere effectũ p modum illius ꝓpter quod fit effectus. ex quo pz solutio difficultatum ꝓbabitarũ. Quantũ ad scõm articulũ ponitur.

Conclusio respõsalis. Cãlitas cãe finalis conuenit ipsi fini ꝑm q̃ hẽt eẽ in intentione. pz quia causalitas illa sibi cõuenit ꝑm illud eẽ ꝑz q̃ non sibi conueniret si nõ haberet tale eẽ. sed finis nunc̃ est causa nisi sit apꝓhensa ab intellectu agentis per modum amati vel desiderati. Quantũ ad z⁹ articulum.

¶Primo dubitatur. Utꝫ eiusdẽ effectus possunt eẽ plures cãe p se. ¶Pro solutione huius dubij ponũtur alique distinctiones. ¶Prima q̃ duplices sũt cãe per se. quedam sunt eiusdem generis. alie sũt distinctoꝝ genexꝫ vt forma & efficiens. Scõa. duplices sũt cause eiusdẽ generis q̃dã sũt subordinate quarũ vna agit in ꝓtute alterius vt sol homo. alie sunt non subordinate vt duo boies. ¶ Tertia distinctio. cãe non subordinate sunt duplices. quedã sunt totales q̃bus positis omni alio secluso in eodẽ genere & in eodẽ ordine p̃t ꝓducere effectum. alie sũt cãe partiales que cum alijs eiusdẽ generis & eiusdẽ ordinis ꝓducunt effectũ. Ex his dr̃ ꝓ ad dubiũ q̃ eiusdem effectus sũt plures cause per se totales in distinctis generibus causaꝝ. vt pz i exemplo textus. Secũdo dicitur q̃ eiusdem effectus sũt plures cãe p se totales in eodẽ genere cãe cũ ille sint subordinate. vt sol & hõ generãt boiez. Tertio q̃ eiusdẽ effectus sunt plures cause per se non subordinate & partiales. & i eodem genere cause. vt plures homines trahũt nauem. Quarto dicitur q̃ eiusdẽ effect⁹ nõ sũt plures cause per se totales. & non sunt subordiate in eodem genere cause. pz per imꝑticatiõem

contradictionis. qz ſi vna illaꝝ ſit cauſa totalis ergo ipſa de ſe ſola cauſat effectum.

Secundo dubitaꝫ. Utrꝫ p̄miſſe ſint mā cōcluſionis: ⁊ ptes diffinitionis ſint cā formal' diffiniti. Ad primā rñdeꝫ per talē diſtinctionē. p̄miſſas eē materiā concluſionis pōt itelligi dnplicit. vno mō p p̄ciſionē ⁊ adequationē ita q̄ ipſa concluſio cōponaꝫ ex ipſis p̄miſſis tāq̄ ex ſua p̄ciſa ⁊ adequata materia. ⁊ ſic p̄miſſe nō ſūt cōcluſionis materia. alio° pōt itelligi virtualiter ⁊ per cōtinētiā ita q̄ premiſſe contineāt totā materiā concluſionis. ⁊ ſic premiſſe ſunt materia cōcluſionis. Ad p̄o ſecūda parte ponitur talis diſtinctio. duplex eſt diffinitio. quedā eſt methaphica q̄ daꝫ per gditatem genericā ⁊ differētialē. ⁊ ptes talis diffinitiōis ſūt forme diffiniti. alia ē phica q̄ daꝫ p ptes eētiales cōpoſiti naturalis. ſ. p materiā ⁊ formam ⁊ ſic nō oēs ptes diffinitiōis ſūt forme diffiniti.

Tertio dubitatur. Utrꝫ cālitas cāe finalis fūdeꝫ in entitate ipſius finis. ⁊ p̄o ſolutiōe hui° dubij ponūꝫ alique ſuppoſitiones. ⁊ p̄ia bita entitate ipſius finis ceſſat cālitas ipſius efficiētis. cū efficiēs nō agat niſi p̄o pter finē. 2ª cālitas cāe finalis p̄cedit cālitatē cāe efficiētis cū efficiens nō agat niſi motus a fine. 3ª que ſeqtur ex illis ē q̄ cālitas cāe finaꝫ p̄cedit entitatē ipſius finis. Ex h̄ dr̄ ad dubium q̄ entitas ipſius finis nō pōt eē fundamētū cālitatis finis. cū oē fūdamētū ſit cū relatiōe. 2° dr̄ q̄ cālitas ipſius finis fūdaꝫ i eē obiectiue et intentionali ipſius. quia mouet ſolum per modū amati ⁊ deſiderati.

Ad rationes ante oppoᵐ. Ad primā dr̄ q̄ finis ē cā qñ nō ē: ⁊ cāre ipſius finis fūdaꝫ i eē amato ⁊ deſiderato. mō ad hoc q̄ aliqd ſit amatū vl' deſideratū nō regriꝫ ipſū eē. ¶ Ad ſecūdā dicitur q̄ finis nō ē nobiliſſima cāꝝ quo ad perfectionem ſue entitatis. ſꝫ q̄ ad perfectionē ſue cālitatis qz ei° cālitas p̄cedit cālitatē cuiuſlibet alterius cauſe. ¶ Ad tertiꝫ dr̄ q̄ ſufficit ad hoc q̄ finis ſit cā effect° realis. q̄ p̄m aliquid eē ſit realis ⁊ non p̄m eē p̄m q̄ ipſa eſt cauſa ⁊ hec de queſtione.

Queritur quinto. Utrꝫ differētia quā ponit Ariſtoteles inter cauſam in actu ⁊ cām in potētia. ſ. q̄ cā in actu ſimul eſt ⁊ non eſt cum ſuo effectu. ſed nō cā i potentia ſit ſufficiēs. Dr̄ p° q̄ nō contra primū trib° iſtā tijs. ⁊ prima qz filj° ē effect° i actu: ⁊ cū ſit remanet corrupto patre. 2ª graue ē motū i actu mouēte corruptū. q̄ motū ē i actu mouente nō exiſtente i actu. ⁊ ſimiliter ē de lapide p̄iecto ⁊ de rota actu mota ⁊ de quiete violēta. ¶ 2° arguiꝫ ſic. ſi cā i actu ſimul eēt ⁊ nō eēt cū ſuo effectu i actu ſequerētur tria icōueniētia. ⁊ p̄i^m q̄ i p̄ncipio motus ceſſaret mot°. 2°q̄ de neceſſitate oia fierēt vel eſſent. 3°q̄ oia p̄ducibilia actu eſſent. p̄ma ꝺña tenet. qz ſi cā i actu effect° ē in actu. ⁊ſi effect° ſit i actu ceſſat motus. 2ª ꝺña pꝫ. qz ſi cā ſit in actu effectus neceſſario eſt i actu. ⁊ ſic effectus neceſſario eſt. 3ª ꝺña pꝫ qz prima cā ē ſemp cā in actu oiuꝫ p̄ducibiliū. q̄ quātum ipſa ē oia p̄ducibilia ſūt. ¶ 3° arguiꝫ cōtra 2^m qz effect° i potētia ⁊ cā in potentia ſunt relatiua p̄m ſe. q̄ ad non eē vnius ſequitur eē alteri°. añs pꝫ de calefactōe ⁊ calefactibili. ¶ In oppoſitū ē auctoritas philoſophi. In iſta q̄ōne erūt tres articuli. Quātū ad primum.

Primo ſciēdū q̄ de q̄ōne ſunt duo modi dicendi. ⁊ primꝰ ē egidij ⁊ ſuorū ſequaciū qui videbiꝫ in 3° notabili. alius eſt modus dicendi ſcoti qui ſtat in trib° ſuppoſitionibus. ⁊ p̄ia duplex eſt relatio cālitatis. q̄dā ē cālitas actualꝫ a qua cā dr̄ actualr cāns. ⁊ ſibi correſpondet ex parte effect° effectualitas actualis a qua effectus dicitur actualr cāt°. alia ē cauſalitas potētialis que vocatur p̄p̄ie cauſatiuitas a qua cā dr̄ cātiua. ⁊ ſibi correſpondet ex parte effectus cābilitas a q̄ effect° dicit cauſabilis. 2ª q̄ q̄libet illaꝝ relationū ſimul ē ⁊ nō eſt cū ſua correlatiōe. p̄bat. qz bene ſequiꝫ cauſalitas ē. q̄ effectualitas ē. ſimiliter bene ſequitur cātiuitas ē. q̄ cābilitas ē. 3ª quodlibet fūdamentū relationis ſimul ē ⁊ nō ē p̄m q̄ hmōi cuiꝰ fūdamēto ſue correlatōis. pꝫ. qz bene ſequitur cātiuū ē. ergo cauſabile ē. Ex iſto ſequiꝫ q̄ cāꝝ in actu ſimul eē ⁊ nō eē cū effectu in actu ⁊ non cauſam in potentia non pōt intelligi de relationibus cālitatis. qz oēs ille ſunt ſimul ⁊ nō ſunt cum ſuis correlationibus. 2°ſequitur q̄ 1ª differentia non poteſt intelligi de fundamentis p̄m q̄ fundant relationem. qz ſicut oportet q̄ ſi illud quod actualiter fundat relationem cauſe i actu ſit: ita oꝫ q̄ illud quod fundat relationem effectus in actu ſit. ita ſimiliter. ſi illud quod fūdat relationem cauſe in potentia ſit oportet q̄ illud quod fundat relationem effectus in po tē

tia sit. 3° sequitur ꝙ ista differentia debet intelligi de fundamento illarum relationum vt fundant illas relationes: ꝓut tamen ipsa cōparant̄ ad exñaz: ⁊ sic cā in actu simul ē ⁊ nō est cū effectu i actu. si ista tñ equiualeat duab⁹ cōditiōalibus: quarum prima est. si illud quod fundat relationē cāe in actu fit ens in actu: oportet ꝙ illud quod fundat relationem effectus in actu esse ens in actu. 2ª si illud quod fundat relationē in actu cause in actu non fit ens in actu. nec illud quod fundat relationē effectus in actu est ens in actu: sed causa in potentia non simul est ⁊ non est cum effectu in potentia si illa equiualeat duabus conditionalibus. quarū prima est si illud quod fundat relationē cause in potētia sit in actu existens non est necesse ꝙ illud quod fundat relationē effectus in potentia sit actu existēs. 2ª si illd̄ qd̄ fūdat relōnē cāe i po⁹ nō sit actu exñs nō ē necesse illlud quod fundat relationē effect⁹ i potentia non esse actu exñs.

Secundo sciendū ē ꝙ Aristo. in hoc vltimo capitulo ostēdit modos causarū: ⁊ diuidit̄ in tres partes principales: ⁊ itendit quinq; conclusiones. Pria. modi causarū sunt multi numero. sed principales sūt multo minores. 2ª tangit primā diuisionē ⁊ est hec. Causarū eiusdē generis. quedā sūt p̄ores. alie sūt posteriores vt medicus ⁊ artifex respectu sanitatis. ⁊ hoc pōt intelligi vel ꝑm coitatē predicationis vl' ꝑm coitatē cālitatis. 3ª tāgit 2ᵃᵐ diuisionē. ⁊ ē hec. Causarū eiusdē generis quedam sūt per se. vt statue faciens ē causa efficiēs ꝑ se statue. alie sūt cause per accñs. vt policletus ē cā per accidēs efficiens statue: qꝛ accidit statuā facienti ꝙ vocet̄ policletus. Et subdit ꝙ causarū per accidens. quedā sūt propinquiores vt musicū quod inest anime. ⁊ sic ars faciēdi statuā. alie sunt remotiores vt albū quod inest corpori. 4ª tāgit tertiā diuisionē ⁊ ē hec. cārū eiusdē generis q̄da sunt actuales. alie sunt potētiales. ⁊ sil'r causata sunt duplicia. quedaz sunt actualia ⁊ quedā sunt potētialia. 5ª tāgit quartā diuisionē ⁊ est hec causarū eiusdem generis. quedā sunt incōplexe. vt policletus tm̄ vel statuifica. alie sunt cōplexe vt policlet⁹ statuifica. In secūda parte docet multitudinem istorū modoꝝ ⁊ intendit talem conclusionez ꝙ cause priores ⁊ cause posteriores ꝑ se ⁊ cause ꝑ accidens ⁊ cāe cōplexe ⁊ icōplexe possūt multiplicari penes cāz in actu ⁊ in potentia. Et subdit differentiā iter cām i actu ⁊ cāz in potentia ꝙ cause actuales si ngulares simul sūt ⁊ nō sūt cū suis effectib⁹ actualibus ⁊ singularibus. vt hic medic⁹ cū hoc sanato: ⁊ hoc edificans cum edificato. sed cause potentiales non simul sunt ⁊ nō sunt cum suis effectibus potentialibus vt nō simul corrūpūtur domus ⁊ edificator. Secundo subdit ꝙ in omni disciplina dr̄iatiua oz sumere causam sūmā. i. vltimā causam. ¶ In tertia parte principali ponit duas proprietates causaꝝ. Pria causaꝝ singulariū effect⁹ sunt singulares ⁊ vniuersaliū vniuersales: vt statuifica est causa efficiens statue. 2ª causarū in actu effectus sunt in actu ⁊ causarū i potentia effectus sūt i potētia.

Tertio sciendū ꝙ circa hunc textum incidunt tres difficultates. Prima vtꝝ causa in actu simul sit ⁊ nō sit cum effectu. ¶ Ad hoc respondet Egidius cū suis sequacibus ponendo duas distinctiōes. Pria duplex ē causa in actu. quedā ē causa conseruās. alia ē cā efficiens que ꝓducūt rē in eē ⁊ primam rem ꝓductā cōseruāt. 2ª distinctio duplex ē effect⁹ ipsius efficiēt]. quidā ē imediatus ⁊ est ipsū fieri alius est mediatus. ⁊ ē eē vel factū eē ipsius effectus. Ex his dicūtur p̄mo ꝙ cause māles et formales actuales simul sūt ⁊ nō sūt cū suis effectib⁹ actualib⁹. qꝛ si formal'r actualiter informās sit cōpositū ē ⁊ materia actual'r informata sit cōpositū ē. 2° ꝙ cā efficiēs cōseruās simul ē ⁊ nō ē cū suo effectu. qꝛ si conseruās ē cōseruatū ē. 3° ꝙ cā efficiēs ꝓducēs per motū simul est ⁊ nō ē cū suo effectu imediato. s. cū ipso fieri. vt bene sequit̄ domificās ē. ḡ fieri dom⁹ ē. 4° ꝙ cā efficiēs ꝓducēs ꝑ motū nō semꝑ ē ⁊ nō est cū suo effectu mediato. s. cū ipsa re. nō. n. sequitur domificās ē. ḡ dom⁹ ē. ¶ 2ª difficultas vtꝝ finis sit cā cāꝝ. Pro solutiōe hui⁹ ponit̄ tal' suppositio. nobilitas cāe nō debet sumi ex ꝑte istarū conditionū q̄ sūt intrīsecū vel extrīsecū. sed ex ꝑte prioritat] ⁊ idepēdentie i cālitate. Ex h̄ seqtur ꝙ finis ē nobilior iter oēs cās. qꝛ cālitas ipsius p̄cedit cālitatē aliaꝝ cāꝝ. nec dependet ab alijs causis i cāndo. sz alie depēdēt ab ea. Ex hoc dr̄ ꝙ finis ē cā cāꝝ ꝓpter nobilitatē sue cālitatis. ¶ Tertia difficultas q̄ istaꝝ cāꝝ sit p̄or. Ad hoc respondet albertus ꝙ si ordo cāꝝ attēdatur penes propinquitatē ad causalitatem ꝑ motum materie que est subiectum motus materia ē p̄ma. ⁊ forma que eam complet ē secun-

da. ⁊ efficiens a q̄ fluit mot⁹ ē tertia. ⁊ finis qui ē termin⁹ motus ē quarta. sed si ordo causaruꝫ attendatur penes prioritatē cālitatis. tūc finis qui mouet effectum est prima. ⁊ efficiēs que disponit materiā ē secūda. ⁊ materia disposita in qua introducitur forma ē tertia: ⁊ forma quarta. sꝫ si ordo attendatur ꝑm rōnē mouendi forma est prima. efficiēs secūda. finis tertia. mā vltima. Quātū ad secūdū articulū ponit̄.

Conclusio respōsalis. dr̄ia quā ponit Aristo. inter causā in actu. ⁊ cāꝫ ī potentia est sufficiens. ⁊ hoc si intelligat̄ ꝑm sensum datum in primo notabili. ⁊ hec de secūdo. Quātū ad 3ᵐ articulū.

Primo dubitatur. Utrū agentia naturalia preparent materiā ad susceptionē forme ⁊ non perficiant ipsā. ¶ De h̄ sunt tres opiniones. prima ē opinio Auicēne q̄ ortū hꝫ ab opinione platonis dicētis q̄ ꝓpter merita materie dātur sibi forme que stat ī duobus dictis. Primū q̄ agentia nālia non agunt nisi ī virtute primi mouētis. iō forme nāles nō inducūtur ī materiā nisi ī virtute primi mouentis. 2ᵐ agēs nāle disponit materiam ad successionē forme ⁊ ipsa disposita virtute primi agentis ītroducitur forma. ¶ 2ᵃ opinio ē ꝑipathetico rū que similiter stat in duobus dictis. Primuꝫ q̄uis oīa agentia naturalia agant in v̄tute primi agentis tn̄ hn̄t ꝓpriā virtutē ⁊ actionē q̄ coadiuuatur ⁊ cōseruat̄ ab ipso primo agēte. 2ᵐ agentia naturalia tā virtute propria q̄ virtute p̄mi agētis disponūt materiā ⁊ eā perficiūt introducendo formā. ¶ Tertia ē opio Alberti dicentis talē distinctionē q̄ virtus primi mouentis potest cōsiderari dupliciter. vno mō ꝑm essētiā ⁊ sic ē eadē nō solū in primo agēte sed ī secūdarijs omnibus. alio modo potest considerari ꝑm eē existentie ⁊ sic ē alia virtus primo mouētis in vno agente secundario q̄ in alio. ⁊ q̄ illa virtus ꝑm eē quod habet in hoc agente dicitur ꝑficere materiā introducendo formā. ideo non solū debemus concedere q̄ primū agens ītroducit formā. sed ēt secūdū agēs ī quo recipitur virtus primi mouētis introducit formā. que āt istaꝝ opionū sit v̄ior videbit̄ ī seq̄ntib⁹ dubijs.

Secundo dubitat̄. Utꝝ sit aliq̄d agēs nāle materiā perficiēs. Pro solutione huius dubij ponit̄ talis distinctio. duplex ē efficiēs. quoddā ē efficiēs p̄parās siue disponēs. ⁊ ē quod preparat ⁊ disponit materiaꝫ vt sit apta ad suscipiēdū formā. Aliud ē efficiens perficiēs: ⁊ ē quod virtute propria ꝓducit formā in materia sufficienter ⁊ vltimo disposita. solet ēt poni alia efficientia. s. efficiens coadiuuans quod iuuat ad disponendū materiam vel ad producendum formaꝫ in materia. aliud est efficiens concilians. ⁊ est illud quod dat cōciliū de formatione forme vel de modo illius formationis. Ex hoc dicuntur tria. primo q̄ primum agens est bene efficiens coadiuans ⁊ dirigens: quia nullum agens secundariū potest agere nisi coagente primo mouente. 2° q̄ agēs primum non est efficiens perficiens: quia non introducit imediate formam in materia. sed bene coagit ad productionem ipsius forme. 3° q̄ agens naturale non solum est efficiens disponens sed etiam perficiens materiam. quia virtute ⁊ actione propria producit formam naturalem in materia coagēte tn̄ p̄mo agēte.

Tertio dubitatur. Utrum cum creatione anime rationalis sit saluabil̄ vera ⁊ naturalis hominis generatio. pōt primo dici q̄ non. quia homo est solum efficiēs disponens. ⁊ non efficiens materiam perficiens neq̄ horum formam producens. potest tamē saluari vera ⁊ naturalis hominis generatio duobus modis. Primo q̄ licet homo non generet animā rationalē. ꝓducit tamen eius animā vegetatiuā ⁊ sensitiuā. 2° q̄ lꝫ hō nō cōcurrat effectiue ad ꝓductionē aīe rōnalis iā create concurrit tn̄ ad vnionē ex qua vnione resultat forma toti⁹. s. hūanitas. lꝫ. n. hō nō ꝓducat formā part]. s. animā rōnalē. ꝓducit tn̄ formā totius s. humanitatē vniendo aīaꝫ a prīo agēte productā ipsi corpori organico phico ⁊c̄.

Ad rationes ante oppoᵐ. ¶ Ad primā dicit̄ q̄ duplex est efficiēs. s. ꝓpinquus ⁊ illud debet remanere ī actu effectu remanēte. Aliud ē efficiēs remotuꝫ cuiusmodi est pater respectu filij ⁊ generās respectu geniti ⁊ proijciens respectu proiecti. ⁊ tale simul ē ⁊ nō est cū suo effectu. ¶ Ad 2ᵃᵐ dr̄ negādo ↄn̄aꝫ pro qualibet ꝑte. ⁊ ad ꝓbationē p̄mo dr̄ q̄ habit⁹ effectu ī facto eē cessat motus. sed habitus solum effectu in fieri non cessat motus. ¶ Ad probationem secūde dicit̄ q̄ ly necessario nō dicit necessitatē ↄn̄tis sꝫ necessitatē consequētie. ¶ Ad tertiam dr̄ q̄ prīa cā nō semp ē cā omniū in actu. immo aliq̄n est solū cā in pōtētia respectu alicuius ꝓducibil̄. ⁊

sic causa i actu sine mutatiõe ei⁹. qz est agẽs voluntariũ qõ ab eterno voluit qcqd vult. iõ reducit suã antiqz volũtatẽ in actũ sine mutatõe sui.

Quaeritur Sexto. Utrum de casu z fortuna sit scia. Arguit̃ ꝓmo q nõ. qz de entib⁹ p accñs nõ est scia. sz casus z fortuna sũt ẽtia p accñs ergo de ipsis nõ est scia. minor pz qz casus z fortuna sũt cause p accñs. q z ẽtia p accñs. ¶ 2⁰. de casualib⁹ z fortuit nõ ẽ scia. ergo nec õ casu z fortuna. sz ꝺña qz casus z casuale fortuna z fortuitũ sũt relatiua. ¶ 3⁰ in isto tractatu recõmẽdat antiquos dicẽtes casũ z fortunã eẽ causas bũano intellectui imanifestas. ergo de casu z fortuna non est scia. tenet ꝺña qz illud de quo est scia debet esse manifestũ intellectui nr̃o. ¶ In oppositũ ẽ auctoritas Aristotel.

Primo sciendũ est q ꝓ declaratiõe terminoꝝ qõis ponũtur aliq̃ distinctiones. prima casus z fortuna pñt ꝺsiderari zr vnomõ ꝓ significato: z tũc fortuna nihil aliud ẽ nisi respectus alicui⁹ cãe ad effectũ ꝓductũ ab aliqua cã ꝑter eius intẽtuz. alio⁹ põt capi ꝓ denoiato. z sic casus z fortuna nõ ẽ aliud q̃ ipa cã ꝓducẽs ꝑter intentũ. ¶ 2ª distin⁰ casuale z fortuitũ pñt capi dupl̃r. vno mõ ꝓ significato. z sic nõ sunt aliud q̃ respect⁹ alicui⁹ effectus producti ꝑter intẽtũ ad cãz a qua ꝓducit. alio⁹ possũt capi ꝓ denoiato. z sic nõ sũt aliud q̃ effect⁹ producti ꝑter intentũ. vt inuẽtio debitoris nõ ẽ casuale sed fortuitũ denoiatiue. ¶ 3ª distin⁰ aliqd esse ens p accidẽs põt capi dupliciter. vno⁰ quidditatiue z essentialiter cui⁹ qditas ꝓpm significata est ens p accñs. vel q in sua diffinitõe qditatiua includit ens p accñs. z sic casus z fortũa sũt ẽtia p accñs. et de talib⁹ bñ est scia cũ bẽant diffinitionẽ qditatiuã z p se passiões de ipis demõstrabiles p illã diffinitionẽ. alio⁰ aliqd est ens p accñs denoiatiue z accñtal̃r. de quo ens p accidẽs ꝓdicaf̃ denoiatiue vt inuẽtio thesauri dr̃ ens p accñs denominatiue. sil̃r ens p accñs denominatiue dicitur homo albus.

Secundo Sciendũ q in 4⁰ tractatu in quo Aristo. õterminat õ casu z fortuna sũt q̃ttuor ca⁹. In ꝓmo determiat de opiniõib⁹ antiquoꝝ circa casum z fortunã. z vnidit̃ in q̃ttuor ptes. In ꝓma pte intẽdit talẽ cõclusionẽ. Ad phñ spectat determinare de casu z fortuna. ꝑbat qz ad phñ ꝓtinet determinare õ cãis. sz casus z fortuna dñr esse de nũero cãrũ. 2ª. minorẽ ꝑbat. qz multa dñr esse z fieri ꝓpter casum z fortunã. z subdit q 3ª sũt vicenda de bis. ꝓmũ est vtr̃ sint an nõ sint. 2ꝺo vtrũ sint idẽ vel diuersa. tertio qd sint. ¶ In 2ꝺa pte intẽdit duas ꝛclusiones. ꝓma tãgit primam opinionẽ antiquoꝝ cũ suis rõnib⁹ z est hec. aliq̃ antiqui dñt nihil fieri a fortuna. ꝑbat duab⁹ rõnib⁹. ꝓma nihil qõ fit a cã õtermiata fit a fortuna. sz oẽ qõ fit a cã determiata. ergo nihil qõ fit. fit a fortuna. minorẽ ꝑbat exẽplo. vt si gs veniat ad foꝝ z repiat illũ quẽ nõ opinabaf̃ cã determinata reptionis ẽ vẽire ad foꝝ. 2ꝺa rõ qz si aliqd fieret a casu vel a fortuna tũc esset incõueniẽs q nullus antiquoꝝ sapientũ dixisset aliqd de casu z fortuna. ¶ 2ꝺa ꝛ. tãgit solões illaꝝ rõnũ z est hec. p⁰. q nõ est icõueniẽs aliqua esse z fieri a fortuna que nõ ignoram⁹ posse reduci ad aliq̃ cãm determinatã. sicut ꝑbat ꝓma rõ antiquoꝝ. 2⁰ dicit q 2ꝺa rõ bene ꝛndit q de ipis quodãmõ erat memoria faciẽda. qz illiq dicebãt casũ z fortunã nõ esse habebãt demõstrare nõ ipsa esse ꝺ aliter opinãtes. z aliq eoꝝ vtebãf̃ casu z fortuna. vt ẽpedocles dicebat aerẽ nãliter ferri sursũ. sz q ferat̃ hoc vel illo tpe dicebat hoc esse a casu. sil̃r in factura mundi dicebat plures ptes aialiũ eẽ a fortuna. iõ isti habebãt determiare de casu z fortuna. ¶ In 3ª pte intẽdit duas cõclusiões. In ꝓma tangit 2ꝺam opinionẽ antiquoꝝ z ẽ hec. aliq̃ antiquorũ dñt fortunã esse cãm oium actuũ mũdanoꝝ. dicũt eni cursũ z motũ fieri a fortuna. ortũ occasũ revolutões planetaꝝ ecclipses solis z lune. sz aialia z plãte nõ dñt fieri vel eẽ a fortuna sz a natura vel ab itellectu. Nõ. n. ꝺingit vnũqõq fieri ex vnoquoq semine. sz oliua ex semine oliue. z bõ ex scie bois. sed oia diuina z bũana dñr fieri a casu. ¶ 2ꝺa ꝛ tãgit tria incõueniẽtia ꝺ ꝓdictã opinionẽ. ꝓmuz qz si fortuna esset cã celi z nõ istoꝝ inferioꝝ. seq̃reꝝ q mot⁹ celi ordinatus totum istũ mũdũ inferiorẽ esset a fortuna. 2ᵐ qz celũ est dignius istis inferioribus. sed si fierz a fortuna esset minus dignũ. 3ᵐ quia dicerem⁹ ꝺtrariũ illius quod videm⁹ ad sensum. videmus. n. supiora realiter fieri. z semp vniformiter et ista inferiora ecõuerso. ¶ In quarta parte intendit talem conclusionem que tangit quartã opinionem antiquorum z est hec. Aliqui antiqui dixerunt q fortuna est causa humane rationi imanifesta tanq̃ quoddam diuinum z felicissimuz.

Tertio Sciendū est q circa hūc textum icidūt tres difficultates. ⁊Prima vtrū aliqd fiat a fortuna. Ad quā rñdet q sic. hoc potest sic ꝓbari. qz fieri a fortuna ē fieri pter intētionē ipsius cause ꝓducētis. ergo mlta fiūt a fortuna. ¶ 2ª difficultas vtrū sit saluabile aliqd esse fortuitū respectu cāe pticularis et nō esse fortuitū respectu cāe vniuersalis. Ad quā rñdet Auicē. q sic ꝓbat qz cā vniuersal' ad plura se extēdit q̄z cā pticularis ideo aliquid potest cadere sub intētione cāe vniuersalis qō non cadit sub intētōe cause particularis. Ex quo segt q nihil fit a fortūa respectu p̄me cause. qz nihil fit p̄ter itētionē p̄me cause. Sed ad istā opinionē videt sequi tria incōueniēcia. ⁊Primū q oia ineuitabiliter eueniūt. 2m q nihil est frustra simpliciter. sed solū quo ad hunc vel illū. tertiū q causa vniuersalis ꝓducēs mōstrum intēdit mōstrum. ¶ 3ª difficultas vtr̄ sit saluabile aliquez effectū esse fortuituz. ⁊ tñ habere cām determinatā. Ad quam dicit q aliq̄ cām esse determinatā pōt intelligi dupl'r. vno mō q sit determinata p intētionem ita q intētio talis cāe determinet ad ꝓducēdum illū effectū. ⁊ isto⁰ talis effectus nō potest esse fortuit⁹. alio⁰ q sit determinata p ꝓductionē ita q licet intēdat ꝓducē alium effectū. tñ ꝓductio illi⁹ cāe ōteriat ad istum effectū nō itētū. ⁊ isto⁰ talis effect⁹ est fortuit⁹.

Conclusio ⁊Rñsal. De fortuna et cāu ē scia. p3 qz hūt ꝑpas passiones de ipsis demōstrabiles p diffinitionem ipōrum. ergo de ipsis est scientia.

Primo Dubitat. Utrū diffinitio fortūe sit sufficiēs que est. fortuna ē cā p accns eoz que ꝑpter hoc fiūt ⁊ p̄ ꝓpositū ⁊ extra semp ⁊ frequēter. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū q ari. in hoc 2⁰ c⁰ ostendit qd sit fortuna. ⁊ diuidit in tres ptes. In p̄ma ingrit diffinitionē fortune. ⁊ diuidit i q̄ttuor pticulas. In p̄ma ponit diuisiōes valētes ad cognoscēdum fortune diffinitionē. quaz tres p̄me se tenēt ex parte effectus. ⁊ quarta ē ex pte cause. ⁊Prima est hec. effectuū qdam semp fiūt. qdā fiūt ut frequēter. ⁊ qdam fiūt extra semp ⁊ frequēter. Et subdit q manifestū est fortunā ⁊ casum esse. et non esse eorum que fiūt semp vel frequēter. 3z eoz que fiūt p̄ter hec. ¶ 2ª eorū que fiūt aliqua fiūt ꝑpter aliqd. i. ꝑpter aliquē finem. ⁊ alia nō fiunt propter aliquem finem. ¶ Tertia eoruz que fiunt quedam fiūt p̄ ꝓpositum. ⁊ quedaz nō p̄ ꝓpositum. ⁊ vtraq; istarū quedā fiūt ꝑpter aliquem finē. quecūq; aūt natura aut rōe agunt propter aliquod fiunt. ¶ 4ª que sumitur ex parte cause est hec. Cāz alia est causa per se alia ē causa p accidēs. ꝓbat rōne ⁊ exēplo. rōe sic. qz eoz que sunt. quedā sunt p̄ se alia vero p̄ accidēs. ⁊ō causaz alia erit p̄ se. alia p̄ accidens. exēplo sic qz edificatiuū est per se causa domus: albū vero ⁊ musicum sunt cause p accidēs domus. Et subdit q causa per se determinata ē. i. finita. cā vero p accns ē indeterminata. i. infinita. ¶ In 2ª particula applicat dictas diuisiōes ad fortunaz. Et p̄us ondit q fortuna sit eoz que ꝑpter aliquid fiūt. vt siquis vadat ad fozū cā reportādi pecuniā illud ꝑpter aliqd fit. si tñ reportaret pecuniā inopinate illud fieret a fortuna. ergo fortuna ē eoz que propter aliud fiunt. 2⁰ ostēdit q sit cā p accns que nō est ꝓductiua effectus intēti ab agēte. 3⁰ ostēdit q sit eorū que fūt extra semp ⁊ freq̄nter. qz reportatio pecunie ē fortuna. ⁊ tamē est eoz que fūt p̄mo extra semp ⁊ frequēter. 4⁰ ostendit q sit eoruz que agunt a proposito. qz ille qui reportat pecuniā inopinatā ibat ad fozuz a proposito. ¶ In 3ª particula infert diffinitionē fortune dicēs. manifestum est fortunam esse causam secundum accidens idest non intendens effectum. in bis bis que in minori parte fiunt p̄ propositum ⁊ eorum que ꝑpter aliud fiunt. Ex hoc infertur q eadem res est intellectus ⁊ fortuna. probat: quia omne agens p̄ propositum est intellect⁹ sed fortuna est agens p̄ propositū. ergo fortuna est intellectus. Ex hoc p3 solutio ad dubiuz.

Secundo Dubitatur. Utrū fortuna sit humano intellectui manifesta. Ad soluendum hoc dubiū est supponenduz q aristoteles in secunda parte ostendit quid veritatis continebāt predicte opiniones de fortuna. ⁊ primo ostendit q effectus fortuiti fūt cause infinite. declarando primo q quodāmodo nihil fiat a fortuna. quia a fortuna nihil fit tanq̄ a causa per se. 2⁰ probat q effectus fortuiti fūt cause infinite indeterminate: quia causa huius effectus qui est recipere pecuniam est velle videre aliqd. potest etiam ē persecutio respectu fugientis vt visio alicui⁹ vel fuga inimici. 3⁰ declarat q fortuna est quodammodo immanifesta rationi. quia illud est imanifestum rōi quod non potest a ratione comprehendi. sed fortuna non potest comprehendi a ratione. ⁊Ratio eius

est eor que semp aut frequenter fiũt: fortuna aũt eor que fiũt ꝓter hec. ¶ 2o qz cause fortuite sũt infinite: ideo fortuna ē infinita: z p̃ sequés ratõi manifesta. Ex hoc pz solutio ad dubium.

Tertio dubitaꝫ. Utrũ diffinitio fortune sit sufficiẽs. ¶ Ad soluẽdum hoc dubiũ supponẽdũ est ꝙ Aristo. in 3a. parte huius capituli oñdit modos fortune. Et p̃mo mouet talẽ q̃stionẽ cũ aliqñ ex plibus causis p accidens pueniat effectus fortuitus vt sanitas a rasura capilloꝝ z a vẽto z a caloꝛe solis. Utruꝫ q̃libet talis causa dicaꝫ a fortuna. Jstã q̃stionẽ nõ soluit sed dicit ꝙ q̃dã causaꝝ p accidẽs sunt ꝓpingores causis p se. Ex hoc intẽdit ꝙ si talis causa sit remota cause p se: sic ꝙ ex ea nõ sit natus ꝓduci effectus fortuitus talis causa p accidẽs nõ debet dici fortuna. 2o determinat de q̃busdã modis fortune. 3o ꝙ bona fortuna est a q̃ aliqd bonũ accidit: mala ē a qua aliqd malũ accidit. Et subdit ꝙ bona fortuna vocaꝫ eufortuniũ qñ est cũ multitudine bonitatis: z mala fortuna vocaꝫ diffortuꝫ qñ est cũ multitudine malitie. Et subdit ꝙ aliqs dicit infortunatus si sit ꝓpe habere vnũ magnũ bonũ: z veniat casus ꝙ non habeat: illud aũt qõ paꝝ deest nihil abesse videt. ¶ 4o subdit ꝙ eufortuniũ est icertũ sicut fortuna: eufortuniũ aũt qõ fortuna est: z recapitulat diffinitionez fortune. ex hoc pz solutio ad dubiũ. Solutões argumẽtoꝝ patẽt ex dictis.

Quaeritur septimo. Utruꝫ casuꝫ z fortuna possint fieri in cõtigẽti ad vtrũlibet. Et arguit ꝙ nõ auctoritate cõmẽtatoris z eius rationibus. Auctoritate eius arguit sic: qz cõmẽtator p̃mo expꝛesse determinat ctra Auicẽ. qz casus z fortuna soꝫ fiũt i ctigenti raro: ꝓbat sic qz te sedere z te stare sũt cõtigẽtia ad vtrũlibet. z tñ nõ ctigit te stare vel sedere a fortuna. ergo fortuna nõ fit i ctigẽti ad vtrũlibet. ¶ 2o arguit ratõe cõmẽtatoris. nulla causa actiua ē ad vtrũlibet: sꝫ casus z fortuna sũt cause actiue ergo nõ sũt i ctigẽti ad vtrũlibet. ¶ 3o arguitur auctoritate pḧi ꝙ diffiniẽdo fortunã dicit ꝙ fortuna fit i his q̃ i minori parte fiũt: cuiusmodi sũt ctigẽtia raro z nõ ctigentia ad vtrũlibet. ergo casus z fortuna sũt i ctigẽti raro z nõ i ctigenti ad vtrũlibet. ¶ In oppoꝫ arguitur auctoritate pḧi p̃mo posterioꝝ. sic dicẽtis. Cõtigẽs infinitũ est ꝙ sic z nõsic possibile est fieri vt aial ambulare: z ipo ambulãte fieri terremotũ: z oio qõ a casu fit: nihil. n. ẽ magꝭ natũ sic fieri q̃ cõuerso

Primo sciendum ꝙ de questione fuerũt tres opiniones: scilicet due extreme et vna media. ¶ Prima est Auicenne aliquas diffinitiones prius assignantis: dicit. n. ꝙ necessarium est qõ nullus habet impedimentum extrinsecum. Contingens rarum est quod in pluribus habet impedimentum extrinsecus. ¶ Ex his dicuntur tria. Primus ꝙ idem est necessarium z cõtingens respectu diuersoꝝ. vt sortem mori est necessarium respectu voluntatis diuine efficientis: z hoc est necessariũ necessitate consequentie: sed sortem mori est contingens respectu voluntatis regis etiam idem est contingens vt in pluribus: z contingens raro respectu diuersoꝝ: vt lucrari est contingens vt in pluribus respectu mercatorũ. z tamen est contingens raro respectu lusoꝝ cuꝫ taxillis. ¶ Secundo dicit ꝙ aliqua causa q̃ est ad vtrũlibet est actiua: probatur sic. quia voluntas nostra est ad vtrunlibet: z tamen est causa actiua. ¶ Tertio dicit ꝙ casus z fortuna fiunt in contingenti ad vtrunlibet. quod probatur sic: quia philosophus excludens illa in quibus non fiũt casus et fortuna: non excludit contingens ad vtrunlibet: ergo casus et fortuna fiunt in contingenti ad vtrumlibet.

Secundo sciendum p̃o expositione textus ꝙ istud tertium capitulum in quo philosophus ostendit differentiam inter casum z fortunam diuiditur in duas partes. ¶ In prima ponit differentiam inter casum z fortunam dicens ꝙ casus differt a fortuna: eo ꝙ casus est in plus q̃ fortuna: quod probat. quia quicqd fit a fortuna fit a casu: sed non econuerso: ergo casus est in plus q̃ fortuna: ꝓbat antecedens: quia fortuna fit tantum in his que fiunt secundum propositum: sed casus fit in eis: z etiam in illis que non fiunt secundum propositum. Assumptuꝫ ratione probat primo sic. et secundo exemplo. ratione primo sic: quia fortuna fit solum in his in quibus occurrit bene contingentia: idest bene agere: sed bene agere contingit solum in his que fiunt a proposito. ergo fortuna ipsorum est in his que fiunt a proposito. ¶ Secundo probat signo sic. quia fortuna aut est felicitas: aut aliquid prope felicitatem. sed felicitas est bonus actus qui solum fit in his que fiunt a proposito: ergo fortuna fit

solum in his que fiunt a proposito. ¶ Ex hoc ifert quatuor correlaria. Primũ ē i quibuscunq; nõ cõuenit operari a ꝓposito nõ contingit in his aliqd fieri a fortuna. 2º ifert ꝙ neq; inanimatum neq; bestie neq; infãs aliqd faciũt a fortuna. 3º ifert ꝙ in his q̃ propositũ nõ hñt nõ est bonũ fortuitũ nisi ꝑm similitudinẽ quẽadmodũ trarchos dicebat lapides ex qb⁹ fiũt are eẽ bene fortunatos qr honorãtur. alij ꝟo pedib⁹ calcantur. 4º ifert ꝙ illa q̃ propositũ non habẽt bene pñt pati a fortuna qñ circa ipsa fit aliqd a fortuna. 2ᵃᵐ partẽ assũpti probat. s. ꝙ casus fiat i alijs aialib⁹ propositũ nõ habẽtib⁹ ⁊ etiã inanimatis: ⁊ hoc probat tribus signis. Primũ est si equus veniat a cãpis ⁊ veniẽs saluat⁹ ē hoc dicit fieri a casu. qr nõ veniebat causa saluandi ⁊ tñ hoc fit i his que propositum nõ habẽt. ergo signũ ē ꝙ casus fit i his q̃ propositũ nõ habent. 2ᵐ signũ ē si tripoda cadendo deorsum fiat sedes. hoc erit casu. non eniz cadebat vt sedes fieret: ⁊ tñ hoc non fit a proposito. 3ᵐ signũ quia casus grece vocatur anthomatũ. quod idẽ est qđ frustra. ergo reperitur in omnibus illis i quibus reperitur frustra. sed frustra reperitur tã i his que fiunt a proposito q̃ in illis que nõ fiũt a proposito. ergo ⁊ casus. probat minorẽ. quia frustra est qđ fit preter aliquẽ finẽ quẽ natum ē assequi ⁊ tñ nõ cõsequit̃. vt siqs ambulat causa sanitatis ⁊ tñ nõ sanet̃ frustra ambulare dr̃ ⁊ dr̃ quẽ natum ē asseq. qr ridiculosum ē dicere ꝙ aliquis frustrat̃ balneando se eo qr sol nõ deficit. qr balneare ē cã effect⁹ alterius q̃ solẽ deficere. ¶ In secũda parte ph̃s ponit duas differentias inter fortunam ⁊ casum proprie dictũ. Prima ē qr casus proprie dictus fit solũ in agentibus ꝑm naturam: ⁊ fortuna sit solum in agentibus a proposito. Secũda differentia quia fortuna est causa extrinseca. casus vero ē causa intrinseca. Consequenter philosophus recapitulat predicta vbi.

Tertio sciendũ ꝙ circa hũc textum incidunt tres difficultates. Prima ē qualiter sint saluabiles prima ⁊ secunda dr̃ie casus ⁊ fortune. Respondet̃ ꝙ simul sunt saluabiles equiuocando de casu. Casus enim sumitur dupliciter. vno mõ generaliter pro omni causa producente effectũ non intentum. et de casu sic capto intelligenda est prima differentia. alio modo capitur casus specialiter pro natura vel agente naturali producẽte effectũ nõ intẽtũ. ⁊ de casu sic accepto itelligẽda ē secunda dr̃ia ⁊ tertia. ¶ 2ª difficultas ē. vtrũ iaiata bestie ⁊ infantes aliqd faciant a fortuna. Pro solutione huius difficultatis sit hec distinctio. fortuna capitur dupliciter. vno mõ proprie ꝓ agente ꝑm propositũ aliquid producente p̃ter intẽtũ. alio modo sumit̃ coiter ⁊ transumptiue pro quolibet producente aliquid preter intentũ. Ex his dicuntur duo. primuz ꝙ inanimata bestie ⁊ infantes nihil faciunt a fortũa proprie dicta. pz quia nullũ istorũ ē agens a proposito cum nõ habeant intellectum practicũ qui ē rõ agendi ꝑm propositum de inanimatis ⁊ bestijs notum est. Infantes vero nõ habent vsum rationis. ¶ 3ª difficultas patebit i tertio notabili.

Conclusio responsalis. Casus ⁊ fortuna fiunt in contingenti ad vtrũlibz. patet quia casus ⁊ fortuna possũt fieri in illis que fiunt extra semper ⁊ frequenter. huiusmodi sunt contingentia ad vtrũlibet.

Primo dubitatur. Utrum fortuna sit causa extrinseca. ¶ Pro solutione huius dubij sit hec suppositio. Fortuna nõ est aliud nisi intellectus practicus. casus vero non est aliud q̃ natura. ¶ 2º ponitur talis distinctio aliq̃ eẽ itrinseca vl̃ extriseca põt dupl̃r itelligi scilicet respectu agentium vel patientium. primo modo tã casus q̃ fortuna est causa itrinseca. 2º modo. fortuna est causa extrinseca. qr nõ ē in patiente sed in eo quod agit fortuite. nõ est autem idem quod agit ⁊ patitur a fortuna: sed casus est causa intrinseca. quia casus non ē aliud q̃ natura. ⁊ eadẽ natura põt eẽ p̃nᵐ actiuũ ⁊ passiuũ mot⁹. ⁊ agere ⁊ pati a casu ⁊c̃.

Secundo dubitatur. Utrũ casus ⁊ fortuna solũ fiant in cõtingenti raro. ¶ Pro solutiõe huius dubij ponitur opinio commentatoris contra Auicennã. qui primo ponit diffinitionem necessarij dicentis. Necessarium est illud cuius non est potẽtia ad deficiendum. sed contingens est illud cuius ē potentia ad deficiendum. ¶ Ex hoc infert primo ꝙ necessarium non bene diffiniebatur ab Auicenna. probat quia necessarium ex natura sua est necessarium. ergo quocunq; extrinseco remoto adhuc erit necessarium. Secundo infert ꝙ nõ est possibile aliquid eẽ necessarium respectu vnius ⁊ contingens respectu alterius. qa tunc idem haberet potẽtiã ad deficiẽdũ. ⁊ non haberet potentiã ad deficiẽdũ. 3º infert ꝙ idẽ

nō est ōtingens vt in pluribus ⁊ raro. qz ille bñt rationes formales formaliter oppositas. 4ō infert ꝙ nulla cā ad vtrūlibet est actiua. pz qz vl actiua vnius oppositi tātū: ⁊ tūc esset determinata ad vnū: ⁊ tūc nō eēt ad vtrūlibet. vel eēt actiua vtriusqz ⁊ sic opposita simul eēnt in eodem. vel nullius ⁊ tūc nō eēt actiua. ¶ Ex hoc infert ꝙ casus ⁊ fortuna non possūt fieri in contingenti ad vtrūlibet quia casus ⁊ fortuna sūt cause agentes que non reperiuntur in contingenti ad vtrunlibet vt probatū ē. ¶ Ex hoc ꝛndet ad dubiū ꝙ casus ⁊ fortūa solū fiunt i cō tingenti raro. hoc satis pz ex dictis.

Tertio dubitatur. Utrz casus ⁊ fortuna fiunt in vtroqz. s. in contingēti raro ⁊ ad vtrūlibet. ꝓ solutiōe huius dubij ponitur vna opinio media iter Auicēnā ⁊ cōmentatorem: que stat in quatuor dictis. ¶ Primum dictū. nō ē possibile idem esse simpliciter necessariū respectu vnius ⁊ contingens respectu alterius: ē tamē possibile idē eē necessariū ꝛz gd ⁊ necessitate ōne respectu vnius tatū. ⁊ eē contingens cōtingentia illi necessitati opposita respectu alterius. pz pria pars huius dicti per rationē cōmentatoris. 2ª pars patet per rōnem Auicenne. ¶ 3m dictū est ꝙ nō ē possibile idem simplr eē cōtingēs vt i plurib⁹ ⁊ simplr eē contingens raro respectu diuersoꝝ. ē tñ possibile idē respectu vni⁹ eē contingens vt i pluribus ⁊ respectu alterius hēre similitudinē cōtingētis raro. ¶ 3m dictū ē nulla cā nālis totalis actiua ē ad vtrūlibet. ſz bene aliq̄ naturalis cā partial actiua. ⁊ ēt ois cā volūta ē ad vtrūlibet. qđ intelligēdū ē ante actuale agere. ¶ 4m dictum ē ꝙ casus ⁊ fortuna fiunt i vroqz contingēti. sepius tñ i contingenti raro. hec oīa patent ex dictis. Ex dict] ēt pz solutio rōnū ad vtrāqz ptē.

Queritur octauo. Utrum fatū iponat necessitatē reb⁹ fatatis. ꝓ hio arguit ℨ suppositū ꝙ fatū non ē ponēdū. patet auctoritate Hzegorij sic dicentis. Absit aūt a fideliū cordibus ꝙ fatū aliqđ eē credatur. ¶ 2º arguitur ℨ quesitū. oē fatatū ē necessariū nō ꝓpter aliud q̄z ꝓpē fatū. ḡ fatū iponit reb⁹ fatat] necessitatē. pz añs qz bñ segtur. Hꝫ ē ꝓcitum seu fatatū a deo. ḡ Hꝫ erit. añs ē necessariū. ḡ ⁊ ōne. Et cōfirmat autoritate senece dicentis. fatuz eē dispositionē rex quā nulla vis durūpe pōt. ¶ 3º sic. fatatū necessario eueniet. ḡ fatū iponit necessitatez i reb⁹ fatatis. añs pz qz vel vtraqz ps cōtradictiōis ē fatata. ⁊ sic due ctradictorie erūt simul vere. vel neutra est fatata ⁊ sic due contradictorie erūt simul false. vel altera tātū ē fatata. ⁊ sic reliqua nō poterit eē fatata. alit de⁹ eēt mutabilis ⁊ fallibilis. ⁊ ꝓ ōne illa res q̄ erit fatata necessario eueniet ⁊c. ¶ In oppositū arguit qz si fatū iponeret necessitatē reb⁹ sequeret ꝙ nō oporteret nos cōsiliari neqz negociari: ſz oīa euenirēt de necessitate.

Primo sciendū ꝓ declaratione ēmi nor qōis sūt ponēde al q̄ suppositiones. quarū prima ē hec. Fatū ē cā fati ⁊ fatatū ē eius effectus. 2ª duplices sūt effectus. qdā vz q̄ imediate a deo ꝓducūtur sicut illa q̄ ꝓducūtur ꝓ creationē. alij sūt q ꝓducūtur a deo mediātib⁹ causis secūdis. sicut de⁹ mediāte sole ⁊ hoie generat hoiem. 3ª qñcūqz aliquis effect⁹ producit a deo mediātib⁹ causis secūdis oz illas cās secūdas habere certū cōcursū ⁊ ordinē anteqz producāt talē effectum. 4ª ois cōcursus secūdarū causarū ē a deo ꝓuisus ⁊ ꝓuisit⁹. ¶ Ex q̄ sequit ꝓmo ꝙ fatū ē aliqd cū sit cā fatati. 2º sequit ꝙ fatatū ē ad aliquid. dicitur. n. fatatū rei fatate fatū. ⁊ fatatū fato fatatū. 3º sequit ꝙ fatū nō ē ipse de⁹ ꝓuidens cōcursū secūdaꝝ cāꝝ. nec ē ille eē ꝛc: ſz ē ocursus secūdaꝝ cāꝝ ꝓuisus ita ꝙ de suo materiali iportat illū cōcursū secūdaꝝ cāꝝ. ⁊ de formali ꝙo dicit illū cōcursum eē ꝓuisū ⁊ ꝓuisitū a ꝺo. 4º sequit ꝙ fatū ē ordinatio secūdaꝝ cāꝝ ad effect⁹ diuinit⁹ ꝓuisos ⁊ fatatū ē ille effect⁹ ꝓuisus. Ex hꝫ sequit ꝙ fatū nō iponit reb⁹ fatatis necessitatē. qz fatū nō ē nisi cōcursus secūdaꝝ cārū ꝓuisus a deo. ſz talis cōcursus ē cōtingens. ḡ nō iponit necessitatē reb⁹ fatatis absolutā. ſz bene necessitatē ōne seu cōditionatā. Ista. n. ōña ē necessaria. Hꝫ ē fatatum ḡ erit. hui⁹ tñ ōne tam añs q̄z ōns ē cōtingēs. Cōsequēter sequit ꝙ fatū solū ē i ꝺo cālit ⁊ ꝓncipiative. In causis ꝙo secūdis ē fundamētaliter ⁊ subiective. Ultra segtur ēt ꝙ fatū ēt ē tñ vnū cāliter ⁊ ꝓncipiative. ſz ē plura ēntialr ⁊ entitative. Ulteri⁹ segtur ꝙ quecūqz producūtur a deo mediātibus causis secundis cadunt sub fato. ita ꝙ oia talia ⁊ sola similia fatata dicūtur.

Secundo sciendū ꝙ istud 4m capitulū huius secundi in quo pbs oñdit ad qō gen⁹ cause reducūtur casus ⁊ fortūa

diuidit i tres partes. Jn prima intēdit talē conclusionem. Casus ꝛ fortuna reducūt ad causas agētes. ꝑz qꝛ reducūtur ad naturā ꝛ ad itellectū g sūt cāe agentes. Jn z^a pte itēdit talē conclusionem. Casus ꝛ fortuna sūt cause posteriores intellectu ꝛ natura. ꝑz qꝛ casus ꝛ fortūa sūt cause p accīs. itellectus ꝙo ꝛ natura sūt cause per se. sed in his causa per accidēs ē posterior causa per se. ¶ Jn tertia parte ifert tale corrolarium. casus ꝛ fortuna non sunt causa celi ꝓbat ꝑbs tripliciter. ꝓmo. qꝛ tūc alique cause eēnt priores causa celi. z° qꝛ tūc itellectus ꝛ natura prius causarent alia ꝙ celum. 3° quia casus tūc eēt cū totius vniuersi.

Tertio sciendū ꝙ circa būc textū icidūt tres difficultates. ꝓma vtruz casui ꝛ fortune cōpetant cālitates alicui° cause ¶ Ad quā rīdet ꝓmo ꝙ eis nō cōpetit cālitas cause materialis. qꝛ materia ꝫz natur alē iclinationē ad quēcūq effectū naturalē. ergo naturaliter intendit quēlibet effectū naturalē. ꝛ p ꝫña nō pōt esse casus nec fortuna respectu alicuius naturalis effectus. z° vī ꝙ casui ꝛ fortune nō cōpetit cālitas finalis cause. qꝛ nō mouēt p modū amati ꝛ desiderati cum sint ad effectuz non intentū. 3ª casui ꝛ fortune nō cōpetit causalitas cāe formalis saltē respectu effect° fortuiti. qꝛ fortuna nō est pars essentialis effect° fortuiti. qꝛ fortuna nō ē pars essentialis ꝛ intrinseca ipsius fortuiti. nec etiā casus. saltem quo ad formale eius. 4.° dicitur ꝙ eis cōpetit cālitas cause efficientis vt ꝓius visum est. z^a difficultas est qualiter ē saluabile casū ꝛ fortunā esse posteriora intellectu ꝛ natura cum fortuna si t ipsemet intellectus ꝛ casus sit ipsamet natura. Dicitur ꝙ hoc ē ꝓpter cōnotationē. licet enim fortuna sit ipsemet intellectus cōnotat tamen respectum intellectus ad effectum eius non intentum. modo iste respectus est posterior intellectu. ¶ 3ª difficultas ē qualiter est salaubile fortunam esse cām per accidens respectu effectus fortuiti cū ponatur cā necessaria effectus fortuiti: ꝛ cum causa totali ipsius effectus fortuiti posita necessario ponatur effectus fortuitus. ¶ Ad hoc dicitur ꝙ fortuna est causa per accīs capiēdo p accīs ꝓ cā ñ itēdēte effectū ꝛ nō ꝓ causa ad quā contingenter sequitur effectus seu qua non po'^a non minus sequeret effectus cuiusmodi causa est musica respectu domus in edificatore.

Conclusio responsalis. fatū nō ponit necessitatē rebus fatatis. patet hec ꝯclusio ex dictis in ꝓmo notabili.

Primo dubitat. Utrum sint quattuor cause. ꝓ solutione dubij supponēdum est ꝙ iste quintus tractatus in q̄ ꝑbs ostendit ꝙ ad ꝑbilem pertinet determinare de causis ꝛ per quālibet earū demōstrare. diuiditur in tres partes. Jn ꝓma ostendit hāc cōclusionem. tres sūt quattuor cause. ꝓbat qꝛ tot sunt cause quot ꝓnt rīderi debite ad qōnē factā ꝓpter quid et nō plures: cū ꝓpter quid sit q̄sitiuū cause adequatū. ꝫ 4.^r rīdetur debite ad questionē ꝓpter quid ꝛ nō pluribus modis. ergo quattuor tantū sunt cause. ꝓbat minorē. ꝓmo de efficiēte vt ꝓpter qd certauerint. Rīdetur qꝛ furati sunt. z° de causa finali vt ꝓpter quid certant vt dominentur. ꝛ sic patet solutio.

Secundo dubitatur. Utrū ꝑbs habeat considerare quattuor causas. ꝓ solutione dubij supponēdū ē ꝙ philosophus i z^a pte huius tractatus itēdit talē conclusionē. ꝓbic° ꝫz cōsiderare māz ꝛ formam vt supius ꝓbatū ē. g ꝫz cōsiderare finē ꝛ efficiētē. ꝑz ꝫña qꝛ multotiēs forma ꝛ finis coincidūt i eodē numero. ꝛ efficiēs coicidit cū alijs i eadē specie. hō. n. generat hominē. z^a rō. ꝓbic° ꝫz considerare mouētia mota. g ꝛ quattuor cās. ꝑz antecedēs qꝛ mouētia nō mota nō sunt ꝑbice considerationis simplr cū nō habeāt i se motuz nec ꝙ prin^a sui mot°. qꝛ licet sint mouētia. tamē nō sūt mobilia. Et subdit ꝓmo ꝙ tria sūt negocia. primū ē circa imobile. aliud ē circa mobile icorruptiuū. ꝛ 3^m circa mobile corruptibile. z° subdit ꝙ dupli^a sūt mouētia. quedā. n. sunt mouentia mota. ꝛ ista sūt ꝑbica. quedā āt sūt mouētia nō mota. ꝛ ista nō sunt ꝑbica. z^a rō ꝫz duas partes. ꝓma ꝓbat ꝙ philosophus ꝫz cōsiderare māz formā ꝛ efficiētē. qꝛ ꝑbs ꝫz considerare de generatiōe i qua ē necessariū efficiens disponēs mām. z° ē necessaria mā substās forme ꝛ 3° forma cui substat. z^a pars huius rōnis ꝓbat dupliciē. ꝑ qꝛ ꝑbicus habet ꝯsiderare de fine. ꝑz. qꝛ ꝫz considerare de forma. g ꝛ de fine. ꝑz ꝫña qꝛ finis est aliquid qō est forma. z° ꝑbis cus habet considerare de natura. ergo ꝛ de fine. ꝑz ꝫña. qꝛ finis ē gra cuius natura agit.

Tertio dubitatur. Utꝛ ꝑbs habeat demōstrare quattuor causas. ꝓ solutione dubij supponendū ē ꝙ philosopbus

in tertia parte huius tractat⁹ intēdit talē cōclusionē. ꝓbs habet p q̄tuor causas demōstrare. hoc declarat sic. qr per formā demonstrat effectum necessarij sequi ⁊ per materiam demonstrat effectum necessarium sequi vt in plurib⁹. Ex hoc patet solutio ad dubiū.

Rationes autē in oppositum soluunt ex dictis supra.

Queritur nono. Utr mā sit pars quiditatis ⁊ specifice rei nālis. Et arguitur q nō. ꝓmo. oē cpo^m ex mā ⁊ forma é p se generabile ⁊ cor ruptibile: sz q̄ditas rei nālis non est p se generabilis ⁊ corruptibilis. ḡ quiditas rei naturalis nō é cōposita ex mā ⁊ forma. ⁊ per cōs mā nō é ps ei⁹. maior pz qr ibi p̄dicat ꝑ ꝓria passio de subo suo vel de diffinitiōe subiecti primi. ¶ Cz sic. mā de se é icōicabilis. ḡ nō é ps q̄ditatis rei nālis. pz añs p pbm i de celo dnt. cuz dico celū dico formā. cū dico hoc celū dico materiā. ¶ Cz sic. oē vniuersale é forma simplex. q̄ditas rei naturalis é quoddā vniuersale. ḡ é forma simplex. ⁊ p cōs sequit q mā nō é ps eius. pz maior. qr oīs coīcabilitas é a for^a. ¶ In oppositū arguit auctoritate pbi i fine huius tractatus dicentis. sūt. n. in diffinitiōe quedā partes sicut materia. vbi ꝓmo.

Sciendum ꝓo declaratiōe terminorū qōis q hic ponēde sūt alique distinctiones. q̄rū ꝑma é. mā triplicit accipit sicut forma. for^a. n. vno^o é alia ps cpositi mā z iformās. ⁊ sic dr forma ptis cui opponitur mā q é alia ps cōpositi iformata p formā. a^o. capit for^a ꝓo q̄ditate vniuersali. ⁊ sic dr for^a totī^s sicut hūanitas cui opponit mā capta ꝓo dria idiuiduali. z^o. sumit forma q é idē qđ qđ q̄d. ⁊ sic diffinitio ⁊ quelz ps diffinitiōis dr forma cui opponit mā capta ꝓo diffinito vl ꝓo eo qđ nō é ps rei diffinite. hic āt sumit mā 4°. s. p altera pte cōpositi. ⁊ capit hic q̄ditas rei naturalis p aliqua nā vniuersali eēntialr ⁊ q̄ditatiue p̄dicabili de aliq̄ cozpe nāli. ¶ Cz^a distinctio. duplex é mā. q̄dā é vniuersal. s. illa q̄ é icōtracta p dnā idiuidualē. aut p aliqđ posteri⁹ cuiusmōi est mā capta ꝓo q̄ditate matie p̄cisa a dria idiuiduali ⁊ ab exñtia. alia é mā pticularis. q̄ vz est ꝛcta p differētiā idiuidualē vl exñtiā vl accⁱ idiuiduātia. ¶ Cz^a distinctio. triplices sūt ꝑpetates pbicales. q̄dā. n. sūt q̄ sūt passiones rez nāliū. alie sūt ꝑncipiatiue q̄ sūt ꝑn^a rez nāliū. alie sūt ꝑncipiate ⁊ cposite cuiusmōi é cozpus nāle. ⁊ q̄libet ps ei⁹ subiectia. ⁊ h mō sumit hic rel natural. ¶ 4ª distinctio. triplices sūt res nāles q̄ditatē hītes. q̄dā. n. hnt q̄ditatē p se ꝑmo. sicut sunt q̄ditates rez nāliū p̄scindētes ab oi becceitate ⁊ a quolibet posteriozi. alie sūt q̄ditates ꝛcte p̄cise p dnā idiuidualē. alie sūt q hnt q̄ditatē. nō tn ꝑmo per se sz p accns. sicut idiuidua illaz quiditatum ex natura vl indiuidua includentia accñtia.

Secundo sciēdū q sextus tractat⁹ in q̄ pbs ondit q nā agit pp finē ⁊ ex pte cuius sumit necessitas i naturalib⁹ diuidit i tres ptes. ¶ In p^a. n. ponit opinionē antiquoz ponētiū q nā nō agit pp finē ⁊ ē hec. Antiqui dixerūt nām agere ex necessitate materie ⁊ q̄tuor qualitatū elemētoz. ⁊ si assignauerūt aliq̄s aliā cāz eā dimiserūt de ea nō tractando. h ꝓbāt duob⁹ exēplis. q̄rū ꝓmū ē. Jupiter pluit nō vt frumentū augmētetur. sz ex necessitate materie. ḡ nā nō agit pp finē sz necessitate matie. añs pbāt p ꝑma pte. qr accidit q frumētū ꝑpter pluuiā saluet. aliq̄n. n. pp pluuiā pdit ⁊ putrefit. z^am pte pbāt. qr aquā sursū ductam oz cōgelari. ⁊ cōgelatā seu cōdēsatā ⁊ liquefactā necesse é descēdere. z^m ex^m ē de ptib⁹ aialis qr dētes oriūt ex necessitate materie. sz. n. āteriozes sint vtiles ad scindēdū ⁊ maxillares ad bene cōterēdū. h tn nō fit pp aliquē finē sed ex necessitate materie. ¶ Ponūt ēt z^m exēpluz. s. q nā nō facit bouigenas ⁊ viperigenas pp aliquē finē. sz ex necessitate materie. ¶ In z^a pte pbs ponit hāc cōclusionē. nā agit pp finē. pbat pbs gnq̄ rōnib⁹. ꝓmia quecūq̄ fiūt: fiūt aut a casu. aut ꝑpter hoc. sz illa q̄ fiūt a natura non fiunt a casu. ḡ fiūt ꝓpter hoc. minorē pbat. ꝓmo rōne. qr ea q̄ fiūt a nā fiūt semp vl freq̄nter. nō āt ea q̄ fiūt a casu. z^o pbat ex^o qr nō pluit a casu i hieme sz forte sub cane. nec fit calidū a casu sub cane sz forte i hyeme. z^a rō vnūquodq̄ agitur eo mō q natū é agi. sz q̄cqd fit a nā natuz est agi pp finē. ḡ oē qđ fit a nā agit pp finē. maiorē pbat. qr si dom⁹ fieret a nā eo^o fieret sicut ab arte. qr sic nata est fieri. z^a rō. ars agit pp finem ḡ ⁊ nā. pz cōa qr ars aliqua ꝑficit q nā nō potest opari. ⁊ i alijs ars imitat nām. 4^a. aialia q̄ non agūt arte neq̄ cōsilio neq̄ deliberatiōe. ⁊ cetera animātia agūt ꝑpter finē. igit ⁊ nā. pz añs. qr aranea facit telā. ⁊ formice ꝓuisionē ⁊ hirundo nidū ⁊ folia fiūt pp coopimētū fructuū. ⁊ radi-

ces sūt deorsū cā vegetādi ꝛ nō sursum. ¶ 5ª rō nā agit pp formā. igit ꝛ pp finē. pz ꝺña qꝛ forª ꝛ finis idē sūt. añs ꝓbat. qꝛ quedā nā ē mā ꝛ q̄dā forª. ¶ In 3ª pte ponit tria motiua antiquorū ꝛ ea soluit. ¶ Primū ē i actiōibꝰ nāe cōtigit peccatū ꝛ mōstrū. ꝑ nā nō agit pp finē. Contra istud pbs ponit talē cōclusionē. Incōueniens ē ponere naturā nō agere ꝓpter finē ꝓpter qō i actione eius contingūt mōstra. ꝓbat pbs gn/ qꝫ rationibꝰ. ꝓma qꝛ ars agit ꝓpter finē. ꝛ tñ in operationibꝰ artis cōtingūt peccata. grāmati/ cus. n. nō recte scripsit. ꝛ medicꝰ aliquādo non recta potione potauit. ꝑ similr ē i nā. 2ª rō be/ ne sequit i nā ꝺtingūt mōstra. ꝑ nā agit pp finē mōstra. n. sunt peccata illius ꝓpter qō aliquid ē. 3ª rō vbi ē debitus modus ꝓcedendi ibi ē ali quis finis. ſz i nā ꝓducēte mōstra ē debitus et determinatꝰ modus ꝓcedēdi. igitur i ea ē aliqs finis. ꝓbat minorē. qꝛ qñ natura ꝓducit boui/ genas ꝓmo ꝓducit semē ꝛ postea ipsum dispo/ nit. 4ª rō. si nā ꝓducēs mōstra nō ageret ꝓpter finē seqꝛet̄ qꝫ i plātis deberēt ee bouigene et vipigene. 5ª rō. semina fiunt ꝓpter finē. ꝑ ꝛ ac tiones nature. pz añs qꝛ alias ex quolꝫ semine ꝺifferēter posset fieri quodlꝫ 2ᵐ motiuū. si na tura ageret ꝓpter finē sequeret̄ qꝫ ea q̄ fiūt ꝓ pter finē fierēt a casu. Soluit pbs negādo con sequētiā. qꝛ q̄ fiūt a natura nō fiūt a casu. qꝛ fi/ unt sēp eodē mō ꝛ sil̄r nisi aliqd impediat 3ᵐ moti nū nā nō ꝺliberat a fine. ꝑ nō agit pp finē. sol/ uit pbs negādo ꝛñaz. qꝛ ars multoties ag ꝛ pp finē nō ꝺliberādo ꝺe fine. pz ꝺe citaredo.

Tertio sciēdū qꝫ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ¶ Pria est qd ē mōstrū. rñdet̄ qꝫ ē quedā ꝺifformitas entibus nālibꝰ aduenies. vt i paucioribꝰ repugnās ei ex nā sue spēi. ¶ 2ª difficultas quot modis contin/ git fieri monstrū. Ad hoc respondet Albertus qꝫ quatuor modis. ꝑº pp ꝺefectū vel ꝺiminuti onē matie. ꝛ ꝑ triplr vel fm quātitatē magnitu dinis vel fm quātitatē numeralē vl̄ fm vtrūqꝫ 2ºº. fit mōstrū pp supfluitatē materie. ꝛ ꝑ triplr sil̄r mō ꝓdicto. 3º fit mōstrū pp iproportionem qualitatū secūdaꝝ vt pp nimiā macie vel pin/ guedinē. 4ºº. fit mōstrū ex pte cōtinētis ꝛ matri cis. ¶ 3ª difficultas. vtrū nā ꝓducēs mōstrū in/ tēdat mōstrū. ¶ Pro solutiōe ponūt ꝺue suppositi ones ꝛ ꝺue ꝺistinctiones. ¶ Pria ꝺistinctio. mōstrū capit̄ tripliciter. vnoꝰ mālr pro subtracto vel ꝺenoiato. ꝛ sic mōstrū ē aliqꝺ suppositū cui ali/ qua ꝺifformitas ineſt ex pte materie repugnās nē sue spēi vt bō cū sex ꝺigit]. alioꝰ sumit̄ mon/ strū formalr. ſ. pro significato vl̄ rōe formali a q̄ mōstrū ꝺr mōstrū. ꝛ sic ē ipsa mōstruositas si ue ꝺifformitas. ¶ 2ª ꝺistinctio. ꝺuplex ē nā. ſ. vlis siue naturalis q̄ ꝓducit effectꝰ spē ꝺrōtes sicut ꝓma cā ꝛ celū. alia ē natura pticularis q̄ ꝓduc it effectꝰ eiusdē spēi vt bō vel forma bois. ¶ Pri ma suppositio natura vniuersalis ꝓducit oēm effectū p quē pōt cōseruare ee specificū alicu/ ius spēi. 2ª suppō. ꝓma cā ꝛ cetere nature vni/ uersales nihil ꝓducūt preē itētionē. qꝛ quēlibet effectū intēdūt. ſz cā pticularis multa ꝓducit p̄ter itētionē. qꝛ multoties cāt effectū nō inten tū. ¶ Ex his ꝺicūtur ꝓmo qꝫ natura vniuersal intēdit mōstrum vtroqꝫ mō captū. 2º qꝫ natu ra particularis leue intēdit mōstrū ꝑ subtrac/ to. non aūt ipsam monstruositatem seu mōstrū formaliter captum.

Conclusio respōsalis. Materiā est ꝑs q̄ditat] rei naturał. pz qꝛ si nō ꝑ ēet maxie eo qꝫ idiuiduū addit materiaz vltra q̄ditatē. ſz ꝑ ē impossibile. qꝛ tūc illa q̄ditas ꝺe illo indiuiduo predicari nō posset p̄dicatiōe ꝺñte hoc ē hoc. qꝛ sub ꝫ ipoꝛtaret aliqd reale qō nō ipoꝛtaretur per predicatū.

Primo ꝺubitat̄. Utꝝ necessitas sit reb⁹ nālib⁹ sumat̄ ex pte materie. ꝑ solutiōe supponēdū ē qꝫ pbs i vltio ca⁹ bui⁹ vl/ timi tractat⁹ oñdit ex pte cui⁹ sumit̄ necessitas i reb⁹ naturalib⁹. ꝛ diuidit i tres partes. In pri ma ponit opinionē antiquoꝝ q̄ ē hec. Neces/ sitas i reb⁹ naturalib⁹ sumit̄ ex pte matie. ꝓbant sic. qꝛ artificialia fiūt ex necessitate materie. ꝑ ꝛ naturalia. pz añs qꝛ i cōpositiōe ꝺom⁹ funda mēta q̄ sunt grauia ponūt ꝺeorsū. ꝛ terra. i. pa ries ponit sursū. ꝛ ligna q̄ sūt leuissima eminēt sup bis. ꝛ hoc nō ē nisi ex necessitate matie. ꝑ ar tificialia fiunt ex necessitate materie. ꝛ qꝛ istam opinionē postea reꝓbat pbs. tō rñdet̄ ad ꝺuᵐ qꝫ necessitas nō sumit̄ ex pte mē. qꝛ mā ꝺe se ē ꝺifferēs. i. ideꝝmiata ad quēcūqꝫ effectū.

Secundo ꝺubitat̄. Utrū necessitas in naturalibus sumat̄ ex pte fi/ nis. ¶ Pro solōe supponēdū ē qꝫ pbs i 2ª pte bꝰ capituli itēdit talē cōclusionē. Necessitas in re bꝰ nālibꝰ sumit̄ ex pte finis. cuius necessario reg rat̄ mā. ꝓbat ꝺupl̄. ꝑ qꝛ i artificialibꝰ necessitas sūitur ex parte finis. ꝑ ꝛ in naturalibꝰ. ātecedēs pz qꝛ ad ꝑ qꝫ fiat serra ꝫ necessario regrat̄ ferꝝ

tiñ necessitas. i. diſpõ ſerre ñ ẽ ex necessitate mẽ ſz ex pte finis. finis. n. ſerre ẽ diuidere dura pp qõ õbz cẽ ferrea ꝛ dẽtata. ¶ 2ª rõ sicut ſe bz p̃ncipiũ i demõſtrabilib⁹ ita ſe bz finis i nãlib⁹. ſz in demõſtrabilibus necessitas ꝺcluſiõis ſumit̃ ex parte p̃ncipij. ergo i nãlib⁹ necessitas ſumit̃ ex pte finis. ꝓbat minorẽ. qz necessitas h⁹ ꝺcluſionis. triãgulus bz tres. ſumit̃ ex necessitate p̃ncipioꝝ p q̃ demõſtrat̃. ex hoc pz ſolutio ad dubiũ

Tertio dubitat̃. Utr̃ necessitas p̃ncipiorũ ſit̃ ſe bẽat ad necessitatẽ ꝺcluſiois sicut necessitas finis ad necessitatẽ ſui effectus. ꝓ ſolõne ſupponẽdũ ẽ q. p. in vltia pte h⁹ capit̃li ꝺpat necessitatẽ p̃ncipioꝝ i demõſtrabilib⁹ ad necessitatẽ finis i nãlibus. qz finis in naturalib⁹ ẽ p̃n̄ actõis ꝫ ꝺductõis rei nãliũ. ſed p̃n̄a i demõſtratiuis faciũt cognoſcẽ ꝺcl̃õez demõſtratione ꝓpter qd: finis ẽt i nãlib⁹ facit cognoſcere effectũ ꝓpter hoc. ꝓbat qz res nãles diffiniunt̃ p finẽ. ergo finis facit eas ſcire ꝓpter qd. añs ꝓbat qz res naturales diffiniũt̃ p formaz. In diffinitiõe enim ponit̃ quedã pars vt forma ꝫ qdã vt materia. ꝫ p hoc pz ſolutio ad dubiuz.

Ad rationes ante oppoſitũ. ad p̃maz dr̃ q. qditas rei nãlis ẽ p ſe gñabilis ꝫ corruptibilis. ſz gñabile ꝫ corruptibile ſũt qditates paſſiõabiles aptitudinalẽ gñationẽ ꝫ corruptiõem iportãtes. ſi aũt ſint p̃dicata accidẽtalia potentialiũ generationẽ ꝫ corruptionem iportãtia tales quiditates nõ ſunt p ſe generabiles ꝫ corruptibiles. ¶ Ad ſecũdã dicit̃ negando añs. ad probationẽ dicit̃ p̃mo q. phs logtur diſputatiue vel q. ibi capit̃ mat̃iã p ꝺria indiuiduali. Ad probationez maioris 2ª raõis dr̃ q. ois qditas ẽ forª totiº ſz illa nõ eſt forma ſimplex. g. Et hec de ſecũdo libro phicorũ.

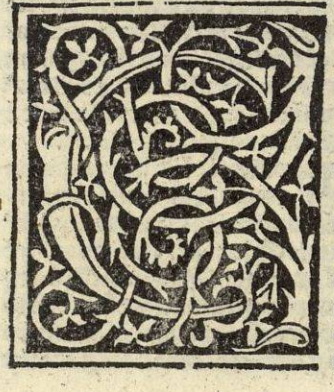

Jrca iniũ tertij libri phyſicorum queriť p. Utr̃ g rato motu ne ceſſe ſit ig̃rãe nãm. Arr̃ p q. ñ. qui g̃rãe motũ ẽ ꝺtigẽs ig̃rata nã. ig̃r ig̃rato motu nõ ẽ neẽe ignorare nãz. añs pz q ig̃rare nãz ẽ ſimpr ꝺtigẽs. g nullo accñte poſito põt fieri neceſſam. ¶ Arr 2º sic. ig̃rato accñte ñ ẽ neẽe ignorare ſubm̃. g ignorato motu ñ ẽ neceſſe ignorare nãz. tz añs qz motº eſt accñs ꝫ nã ẽ ſba cũ ſit mã ꝫ forª. ¶ Arr 3º sic ignorato effcũ ñ ẽ neẽe ignorare cãz. g ignorato motu ñ ẽ neẽe ig̃rare nãz tz añs qz nã ẽ cã motº. ¶ In oppomẽ phs. In qõe erũt tres articuli. Quãtũ ad p̃mũ.

Primo Sciendũ ẽ p ꝺclaratiõe difficultat̃ q. rª talis ponẽda eſt logicalẽ qñcũq; i ante alicº ipothece ꝺditiõal̃ ponit̃ neceſſariũ tal̃ ẽ diſtiguẽda eo q. ly neceſſe põt ꝺici cẽ necitatẽ ꝺñt] vl̃ necitatẽ ꝺñe. Ex h⁹ ſeq̃ ꝺ iſta neceſſario eſt diſtiguẽda. ſi motº ignorat̃ neceſſario ignorat̃ nã. qz ſi ly neceſſario ꝺicat neciꝫtatez ꝺñe ipa eſt necia. Iſta. n. ẽ neceſſaria. motº ignorat̃ g nã ignorat̃. ſz ſi ly neceſſario ꝺicat neceſſitatez ꝺñtis ſic ẽ falſa qz iſtud ꝺñs ẽ ſimpr ꝺtigens. ſortes ignorat nãz vel nã ignorat̃ a ſorte. Sz p ſolõne difficultatis tacte i 2ª raº ponit̃ talis ſuppõ q. forª grauis nãlr̃ p̃ncipiat motuz. tõ ipſiº forc naturalr̃ p̃ncipiãtis ad ipm motũ naturalr̃ p̃ncipiatũ eſt vna res: quã vocamº naturalitatẽ cº ꝺcretũ eſt nã ꝫ tale ꝺcretũ p ſonalr̃ ſumptũ ſuppõit p fũdam̃to ſiue p ſubo illiº relõis. ſ. p mã vel forª. Ex hoc ſeq̃t q. natura nõ eſt ſba niſi p p̃dicationez mãlẽ ſubi de accñe. 2º ſeq̃t q. nã qditatiue ꝫ eſſentialr̃ eſt ad aliº. 3º ſeq̃t q. ipoſſibile eſt coG ſcẽ nãz ignorato motu. qz nã ſignificat relõez. ſ. nãlitatez q̃ fũdat i entitate mẽ vl̃ forc ꝫ teriat̃ ad entitatez motº. ſz ipoſſibile ẽ coG ſcẽ relõez ig̃rato terio illiº rõis. Alie difficꝫtates icidẽtes circa tim̃ ꝺcl̃onis patebũt i 3º notabili.

Secundo Sciẽduz q. iſte 3º lib⁹ phicoꝝ i q̃ phs deteriat de gbuſdam naturalib⁹ paſſiõib⁹ diuidit̃ i duos tractat⁹. In p̃ deteriat de motu. ꝫ diuidit̃ i tria capª. In p̃. n. oñdit aliq̃ de gb⁹ bz cõſiderare phicus. ꝫ intẽdit q̃ttuoꝝ ꝺcl̃ones. q̃z p̃ma ẽ. phicº bz ꝺſiderare de motu. qz phicus bz ꝺſiderare de natura. g ꝺ motu. quã ꝓbat. qz ignorato motu ne ẽe ẽ ignorare naturã. hoc ꝓbat quia natura eſt p̃ncipiũ motus. ¶ Scda ꝺcluſio phyſicus habet cõſiderare de infinito. probat quia phyſicus habet cõſiderare de motu. ergo ꝫ de ꝺtinuo ꝫ vltra phyſicus habet cõſiderare de cõtinuo. ergo ꝫ de infinito. pz ꝺña qz in diffinitiõe cõtinui põit infinitũ. Cõtinuũ enim eſt qꝺ eſt diuiſibile in infinitũ ¶ 3ª ꝺ phyſicus bz conſiderare de vacuo de loco ꝫ tẽpore. ꝓbat qz phyſicus bz cõſiderare de

motu.g̃ z de loco vacuo z tpe. tenet ꝺ̃na qz impossibile é motũ fieri sine loco vacuo z tẽpore.
¶ 4ª ꝺ°: pḃicus habet cõsiderare de istis quicq̃ ꝑus q̃ de gbuscũq̃ alijs. ꝑbat. qz oĩa bec sũt naturalibus coĩa ergo pḃicus habet ꝑius determinare de ipsis. ꝑbat ꝺ̃nam. quia posterioꝝ est de ꝓprijs speculatio ea que est de coĩbus vbi.

Tertio Sciẽdum q̃ circa bũc textũ incidũt tres difficultates. quaꝝ ꝑma est vtrũ iste ꝺitionales sint necessarie. si mor̃ ignorat̃ natura ignorat̃. z si ignorat̃ nã z mor̃ ignorat̃. ꝓ solõe ponunt̃ due regule logicales. quaꝝ ꝑma é. ois termin⁹ coĩs sequẽs illud verbũ ignoro ab eo rectus suppõit ꝺfuse distributiue rõne negatõis in eo iclusẽ. vz. n. tm̃ ignoro sicut nõ cognosco. Ex hoc ſegtur q̃ ista ignoro hoiem tm̃ valet sicut ista nullũ hoiez cognosco. zª regula ois termin⁹ coĩs seq̃ns istud verbũ ignoro z cetera verba actũ aie iteriorẽ significãtia ab eis rectus appellat formã. sensus enim isti⁹ cognosco patrẽ é iste. cognosco ꝑtem rõne patris. i. sub rõne qua genuit filiũ. Ex hoc ſegt̃ q̃ sensus isti⁹ cognosco nãm é iste. cognosco materiã vel formã sub ea rõne qua é naturaliꝝ ꝑtm motus. z sic ꝑz solõ difficultat̃. ¶ zª difficultas é vtrũ ignorata natura necesse sit ignorare motũ. ꝓ solõne difficultatis sit ista suppõ. q̃uis motus sit termin⁹ illi⁹ relatõis q̃ est naturalitas tm̃ motus nõ est correlatiuũ nature. qz relatio nõ termiat̃ ad correlationẽ oppositaz. ſz ad fundamẽtũ oppositecorrelatõis. zª supponit̃ q̃ correlatiuũ nature q̃ dam é naturale denoiatiue ꝑdicat̃ de motu sicut relatio de fũdamẽto: Ex hoc ſegtur q̃ ista é denoiatiua motus é nãlis. zª ſegt̃ q̃ naturale vel naturatũ nõ possunt cognosci ignorata natura cũ cognito vno relatiuorũ cognoscat̃ z reliquũ. ȝª ſegtur q̃ sic̃ materia z forma q̃ sũt fũdamẽta bui⁹ relõis q̃ é naturalitas possint cognosci sine motu z sine naturali vl̃ naturato ita motus q̃ est fũdamẽtũ correlatiõis oppositecorrelatõis. zª difficultas est vtr̃ motus sit de genere ꝺtinuoꝝ. ꝓ solõne ponit̃ bec ꝺstinc⁹. motũ esse ꝺtinuũ põt intelligi dupliꝝ. vno mõ essẽtialiꝝ z q̃ditatiue vt sit sẽsus q̃ mor̃ é spes q̃ titat̃ ꝺtinue. z sic mor̃ nõ é ꝺ genere ꝺtinuoꝝ. alio⁹ denoiatiue sicut ſba ꝺr cõtinua. z ꝫ zª⁰ mor̃ ẽ de gñe ꝺtinuoꝝ. nõ aũt ꝑ°. et ꝫ de ꝑmo arti°. q̃m ad zm articulũ ponit talis.

Conclusio Ñsal. Ignorato motu necesse é ignorare nãm. z hoc sil̃y necesse ꝺcat necessitatẽ ꝺsie. ꝺna ꝑz qz motus est de ꝺffinitõe nature. ergo necessario si ignorẽ mor̃ ſeq̃t necessario ignorare naturã.

Primo Dubitat̃. Utr̃ tot sint spẽs mor̃ quot sũt spẽs ẽtis. ꝓ solõe ponẽdũ est q̃ ꝑs i boc zª cª quo veteriat de motu diuidit̃ in tres ptes. ¶ In ꝑª põit quasdã suppões z diuidit̃ i tres ptes. In ꝑª põit tres diuisiones ẽtis quaꝝ ꝑª est ẽtiũ aliꝺ é soluz ẽdelechia .i. actª. aliud ẽo poª. zª diuisio entũ aliud é hoc aliqd. i. ſba. aliꝺ q̃tũ. aliud é aliqꝺ alioꝝ ꝑdicamẽtoꝝ entis. ȝª diuisio eoꝝ q̃ sũt ad aliquid. aliꝺ est ꝑ supabũdãtiã z defectũ ſm supabũdãtiã vt duplũ. ſz ꝺfectũ vt dimidũ. aliud ãt ſz actiuũ z passiuũ z vl̃ ſm motiuũ z mobile. motiª. n. mobilis motiª é mobile motiª mobile. ¶ In zª pte itẽdit ꝑs duas ꝺclusiões. q̃ꝝ ꝑma est. morˢ ñ é ꝑter res. x. ꝑdicamẽtoꝝ. ꝑbat qz qcqd mutat̃ aut mutat̃ ſm ſbam aut ſm q̃litatẽ aut ſm q̃titatẽ aut ſm locũ. igit̃ morˢ nõ est ꝑter res decẽ ꝑdicamẽtoꝝ seu generũ. ¶ zª ȝª. q̃ nõ est aliqd cõe vniuocũ in bis. x. gñibus in quo ꝑcise reponat̃ morˢ. ꝑz qz nec est hoc aliud. nec̃ q̃tũ nec̃ q̃le nec aliqꝺ aliorũ ꝑdicamentoꝝ. ¶ In ȝª pte ponit talẽ cõclusionẽ. Unusq̃sq̃ istoꝝ motuum bz duos terminos. ꝑbat inductiõe qz motus q̃ est hoc aliqd bz vnũ terminũ q̃ vocat̃ forma et alterũ q̃ vocat̃ ꝑuatio z morˢ ſm q̃litatẽ bz vnũ terminũ q̃ est albũ z vnũ terminũ q̃ est nigruz: z morˢ ſm q̃titatẽ bz vnũ terminũ q̃ est ꝑfectũ. z alterũ q̃ ẽ ipfectũ z loci mutatio bz vnũ terminũ q̃ ẽ surſũ z aliũ q̃ ẽ deorſũ. ꝑz i motu grauis z leuis. Ex hoc ifert q̃ loci mutatõis z morˢ tot sũt spẽs quot z entis acquisibilis sˢ per motum.

Secundo Dubitatur. Utr̃ tres diuisiones ẽtis supiª põite sint sufficiẽtes. ꝓ solutione supponẽdum q̃ potẽtia non est ꝺfferẽtia ꝺueniẽs enti illimitato. ideo oẽ ẽs illimitatũ est in actu. z est purus actus. ſz ens in potẽtia cõuenit solum enti limitato in quo etiã inuenit̃ ens in actu. forma enim que est ens illimitatũ est actª purus. ideo ista diuisio debet attribui qditati entis vel saltem quiditati entis limitati. Sed ꝓ ꝑma diuisione sit bec ꝺstinctio. actus dupliciter sumitur. vno modo vt opponitur potẽtie subiectiue. alio modo vt opponitur potentie obiectiue. isto modo nõ capitur bic. ſz ꝑmo modo. sed ꝓ tertia diuisione dicitur q̃ alij modi relatiuorum reducuntur ad ꝑmum modum relatiuorum.

Tertio dubitaſ. Utꝝ ſit ſaluabile gditatem motus eē vniuocā ad gditates ſuaꝝ ſpēꝝ. Ad vm rñdeſ q̄ ſic. quod ꝓbaſ duab⁹ rōnib⁹ demōſtratiuis ſcotizātiū. q̄rū prima ē hec. Qñcūq; intellect⁹ ē cert⁹ de vno 3ce pto ⁊ dubi⁹ de duob⁹. cōcept⁹ de quo ē certus eſt alius ab his de q̄bus eſt dubi⁹. ſz aliq̄s itellect⁹ ē cert⁹ q̄ mot⁹ p̄dicaſ de aliq̄. puta de rare factiōe. ⁊ tñ ē dubius vtꝝ gditas augmētatōis vel quiditas motus localis p̄dicetur de ea vel ēt gditas diminutiōis. g̃ ē ali⁹ 3ceptus ſiue alia gditas cōceptibilis ſignificata p motū a gditatibus ſignificatis p fpēs mot⁹. ¶ 2ª rō plus rīr cō uēiūt due gditates duoꝝ motuū q̄z vna gditas motus quietis. ſz illud realiter nō eſt aliud q̄z gditas motus. ergo eſt ponēda quiditas motus vniuoca omnibus ſpeciebus motus.

Rationes Ante oppoſitum ſoluuntur ex dictis in p̄cedentibus.

Queritur 2º. Utrū mot⁹ ſit ētitas reſpectiua entitate mouētis mobilis forme fluētis fluxus ⁊ termini ad quē rīr ⁊ eēntialr diſtincta. Arguiť p̄ q̄ nō. q⁊ mot⁹ vel eſt ētitaſ ſimplex vel 3poſita. ſi ſimplex ergo nō eſt ens ſucceſſiuū. q⁊ de rōne ſucceſſiui ē hre ptes q̄bus repugnat eſſe ſīl. nō 3poſita q⁊ q̄libz pars eius. aut eſt p̄terita aut futura. g̃ quelibz ps ei⁹ eſt nō ens. ⁊ p 3ñs mot⁹ eēt nō ens. ¶ 2º ſic mot⁹ eſt de gñe abſolutoꝝ. ergo nō ē ētitas reſpectiua. ꝓbaſ añs p 3mētatorē vñtē. neceſſe ē vt motus ad ſubāz ſit in gñe ſbe. ⁊ mot⁹ ad q̄ētitatē ſit de gñe q̄ētitatis. ⁊ ſīlr de motu q eſt in vbi ⁊ q̄litate. ¶ 3º ſic motus eſt forma ad quā tēdit mobile. igr nō eſt ētitas diſtincta ab oībus illis. añs patet p cōmētatorē vñtem q̄ ille modus qui dicit motū eē formā diminutā eſt verior. ⁊ ille q dicit motū eē illā viaz ad illā formā ē famoſior. ¶ In oppo⁹ eſt Ari. mot⁹ ē ētitas ſucceſſiua denominās aliq̄d p reſpectū ad aliō. igr ē ētitas reſpectiua ab oī ētitate pmanēte ⁊ abſoluta rīr diſtincta

Primo Sciendū q̄ in hac q. ſūt septem termini declarādi. p̄mus eſt entitas relatiua cuius eē ē ad aliud. ¶ 2º ē entitas mouētis. q eſt p̄n⁹ vñ motus. ¶ 3º eſt ētitas mobilis q̄ eſt ſubm mot⁹. ¶ 4º ē entitas forme fluētis que eſt forma ſucceſſiue ⁊ ptibiliter acqſita i mobili. ¶ 5º ē fluxus q ē ſucceſſio a qua vna ps dicit formalr alteri ſuccedere q̄ nō ē aliud q̄z relatio p̄ozitatis naturaľ partis p̄ozis ad ptem poſteriorē. vel ē relatio poſteriozitatis ptis poſteriozis ad ptem p̄ozem. ¶ 6º terminus ē terminus ad quē q inferi⁹ declarabiť. ¶ 7º termin⁹ ē mot⁹ p cui⁹ declaratiōe ponit vna ſuppō ⁊ vna diſtinctio. Suppō ſit hec. In oi motu 3currūt ſex entitates. ſ. mouēs. mobile forme. fluēs. fluxꝰ forme. relō mobilis ſiue moti ad mouēs. ⁊ relo mouentis ad mobile. Diſtinctio ē hec. motꝰ ſuꝰ vnoꝰ materialr ⁊ ſic ē ipſa forma fluēs. alioꝰ formaliter ⁊ ſic ē relatio moti ad mouēs. Ex hoc ſequit p̄ q̄ motꝰ nō e mouēs nec mobile q⁊ motꝰ eſt accns: mouēs ät ⁊ mobile ſūt ſbe. 2º ſequit q̄ motꝰ ñ ē forma fluēs ſi formalr ſumaſ motꝰ q⁊ forma fluēs remanet corrupto motu. 3º ſequit q̄ motus nō ē fluxꝰ q⁊ eēt relō itrinſeca aduenies. 4º ſequit q̄ motꝰ ñ ē relō mouēt] ad motū q⁊ tūc eēt i mouēte ſbīue 5º ſequit q̄ motꝰ ē relō moti vl mobil ad mouēs ⁊ talr relō ē reſpectꝰ extrinſecꝰ aduenies ō p̄dicameto paſſiōis vt poſtea ōclarabiť.

Secundo Sciēdū q̄ Ariſto. i 2ª pte bꝰ capli p̄oit duas diffinitiones ipi⁹ mot⁹: ⁊ diuidit i tres ptes. ¶ In p̄ ponit diffinitionē motꝰ q̄ ē hec. motꝰ ē endelechia. i. actꝰ entis in potētia ꝓm q̄ hmōi. ¶ In 2ª ꝓbat diffinitionē motus triplr. ꝓmo inductiue ⁊ exēplariter inductiue ſic alteratio ē actꝰ alterabilis in q̄tū alt̄abile. ⁊ augmētatio ē actꝰ augmētabilr i q̄tū augmētabile. ⁊ diminutio ē actꝰ diminuibilr i q̄tū diminuibile. ⁊ generatio eſt actꝰ generabilis in q̄tum generabile. ⁊ corruptio ē actus corruptibilis in q̄tū corruptibile. ⁊ loci mutatio eſt actus loci mutabilis in quātū eſt loci mutabile 2º. ꝓbat eaz p particulas. ⁊ p̄mo ꝓbat q̄ ſit actꝰ Illud ē actus p quod aliq̄d eſt in actu ſed p motū aliq̄d ē in actu ergo motus ē actꝰ. minorē ꝓbat quia dictmus edificabile in quantum edificabile actu edificari p edificationem. ⁊ ſimiliter eſt de doctrinatiōe medicatione voluptatiōe ⁊ de ſaltatiōe de adoleſcētia ideſt de augmentatione ⁊ de ſenectute. i. de dimmutōe. ¶ 2º. ꝓbat q̄ ſit actus ētis in potētia ⁊ p̄mo ponit talez ſuppoſitionē. tripliciter aliq̄d idē eſt in actu ⁊ in potētia. ꝓmo mō nō ſimul. 2º mō ſimul ſz nō ſm idem vt idē eſt in potētia calidū ⁊ actu frigidus 3º mō ſimul ⁊ ſm idē vt multa que agūt ⁊ patiunť a ſe inuicem oia enī talia ſunt ſimul actiua ⁊ paſſiua. ex⁹ſic ꝓbat concluſionē. motꝰ eſt actus mobilis ꝓbici. ſz oē mobile ꝓbicū eſt in potentia cū moueat ⁊ moueať. g̃ motus eſt actꝰ mouētis

in potētia. videt̄ tñ quibusdā ꝙ oē mouens sit mobile. sed alibi oñdet̄ qđ est quoddā mouētiū imobile. ¶ 3º ꝓbat ꝙ motꝰ sit actus rei ꝟm ꝙ ē in potētia qꝛ vl̄ ē actus eiꝰ ꝟm ꝙ est in potentia vel in actu. sed nō ē actus eiꝰ ꝟm ꝙ ē i actu. ergo est actus eius ꝟm ꝙ est in potētia. minorē ꝓbat. qꝛ es ē in actu es. ⁊ est in poª ad formā statue. sꝫ motus nō est actus eris ꝟm ꝙ est actu es. ergo ē actus eris ꝟm ꝙ est in potētia ad formā statue. ¶ Cōsequēter remouet vnū dubiū. qꝛ dictū est qđ idem est in actu ⁊ i potētia. aliqs possꝫ credere ꝙ actus ⁊ poª eēnt idē. dicit phs ꝙ nō st̄ idez q̄uis subiectū ipsoꝝ sit idē. ꝓbat dupr. Primo qꝛ actus ⁊ potētia sūt magis dr̄ia q̄ due poᶜ. sꝫ due potētie nō sunt idē. q̄uis eaꝝ subm̄ sit idē. ꝙ due potētie hn̄t idē subm̄ ꝓbat. qꝛ idē ē in potētia ad sanitatē ⁊ egritudinē. ꝙ aūt due potentie nō sint eedē ꝓbat qꝛ si potētia ad sanitatē esset idē cū potētia ad egritudinē. tunc sanitas et egritudo essent eadē. ⁊ hic cōmentator dicit ꝙ potētie ɔtrarioꝝ sunt contrarie. Ex his format vnā rōem generalē que est hec. motꝰ ē q̄ exñte imobili mobile mouet̄. ⁊ nō p̄us neq̄ posteriꝰ. sꝫ bmōi ē actus entis i poª ꝟm ꝙ in poª. ergo motꝰ ē actꝰ entis i poª ꝟm ꝙ in poª. ¶ 3º ꝓbat istā diffinitionē ꝑ reprobationē diffinitionū antiquoꝝ qꝛ motꝰ nō est alteritas. sicut dicebāt antiq. nec est inequalitas. nec motus est nō ens sicut dicebant alij antiqui. ergo oꝫ ꝙ motus sit talis qualis diffinitus est. añs ꝓbat quia omnes ille diffinitiones cōueniūt quieti sicut motui. antiqui tamen diffiniebant sic motum eo ꝙ credebāt motum esse ens ideterminatū eo ꝙ motus nō erat purus actus nec pura potētia. Ex hoc infert ꝙ motus est actus impfectus eo ꝙ est actus tendens ad vlteriorē pfectionē. ¶ In 3ª particula ponit diffinitionē mālez motꝰ. ⁊ p̄mo ponit talē suppōem. oē mouēs phicū est in potētia mobile idest aptū ad mouēdum. ꝓbat qꝛ omni mouēti phico inest imobilitas que est quies. mō cui iest imobilitas que est qes illi inest motus. Item qꝛ oē mouens physicum agit ꝑ cōtactū. iō in agendo repatitur. 3º infert diffinitionē mālem motꝰ que est hec. Motus est actus mobilis in quātū mobile. probat dupliciter. Primo quia motus accidit mouenti. ergo non est actus eius secundum ꝙ mouens. antecedens ꝓbat quia accidit mouenti tangendo ꝙ moueatur. 2º mouēs secundum ꝙ mouens est in actu. ergo motus nō est actus mouentis ꝟm ꝙ mouens. antecedens probat. quia illud qđ est causa ⁊ p̄ncipiū motus debet esse actu substantia. aut quantū. aut quale. vt homo in actu est principium illius quod fit ex homine in potentia.

Tertio sciendum est ꝙ circa hūc textum incidunt tres difficultates. Prīa vtruꝫ potentie contrarioꝝ sint contrarie. Pro solutione ponūtur due distinctiōes. Prima aliqua potentia esse cōtrarioꝝ potest intelligi dupliciter. vno modo ꝙ sint contrariorū tanq̄ subiectoꝝ vel etiam tanq̄ p̄ncipioꝝ sicut potētia calefactiua ⁊ frigefactiua. alioº ꝙ sint cōtrariorū tanq̄ terminoꝝ sic ꝙ sint ad cōtrarios terminos. ¶ 2ª distictio. duplex est potētia quedā est fundamentalis ⁊ receptiua ꝑ quā subm̄ dicitur receptiuū forme sub dispositōibus remotis ad illam formaꝫ ⁊ fundatur in entitate subiecti nō proxime dispositi ⁊ terminat̄ ad formā. alia est potētia formalis per quā subiectum recipit formam sub dispositionibus propinquis ad illā formaꝫ. ⁊ fundat̄ in entitate subiecti ꝓxime dispositi ⁊ terminat̄ ad ip̄am formam cuiꝰ dispositiones sunt in subiecto ⁊ corrūpitur per aduentuꝫ forme. ¶ Primo supponitur ꝙ forme cōtrarie habent cōtrarias dispositiones. ¶ 2º supponit̄ ꝙ relationes nō contrariant̄ nisi ratione suorū fundamentoꝝ. Ex his dicitur primo ꝙ eadem poª ē receptiua ɔ̄riorū. 2º ꝙ poᶜ respectiue ɔ̄riorū sunt cōtrarie. pꝫ quia habent fundamēta cōtraria ⁊ similiter terminos. ¶ 2ª difficultas vtꝝ motus sit in eodē p̄dicamēto cuꝫ suo termīo ad quem. Pro solōne ponitur talis distinctio. motus capr dupliciter. vno mō māliter pro forma fluente de esse pfecto ad esse ipfectum vel ecōtra. ⁊ sic motus ē in eodē p̄dicamento cū suo termino ad quez. alioº formaliter ꝓ respectu moti ad mouens. ⁊ sic est vnus respectꝰ extrinsecus adueniens in predicamēto passionis reponibilis ⁊ eius respectus correlatiuus in predicamēto actionis. Ista patent per commentatorem in 3º physicorum sic dicētem motus secūdū quod non differt a perfectione ad quam vadit nisi secundum magis ⁊ minus necesse est ꝙ sit de genere illius perfectionis secundum ꝙ est accñs quod est via ad perfectionem que alia est ab ipsa perfectione necesse est ꝙ sit genus per se. i. per se in genere. etiam patet per philosophum quinto physicorum sic dicentem. motus habet duplicem considerationem quoniam ꝟm suam mām est in genere eius ad quod est. sed secūdū

ſuã formam eſt in predicamento paſſionis. ¶ 3ª difficultas. vtr motus ſit in mobili ſubiectiue. Rñdet q̃ ſic. q̃ motꝰ eſt reſpectus mobilis ad mouẽs. ẽ i mobili ſubiectiue.

Cõcluſio reſponſalis. motus eſt entitas reſpectiua ab entitate mouẽtis mobilis forme fluentis fluxus ⁊ termini ad quẽ realiter diſtincta. hec concluſio q̃ ad oẽs ſuas partes p3 ex primo notabili.

Primo dubitaꝫ. Utrũ motꝰ ſit entitas ſucceſſiua a qualibet re pmanẽte realiter diſtincta. ꝓ ſolutiõe ponuntur alique ſuppoões. Pria de rõne entis ſucceſſiui duo ſũt. ꝑ q̃ habeat ptes ſibi inuicẽ icõpoſſibiles i coexiſtẽdo ita q̃ eis repugnet ſimul exiſtere. ℔ ẽ i eadẽ pte tẽporis adeq̃te. 2m ẽ q̃ ille partes ſint altera preterita. ⁊ altera futura ⁊ copulẽtur ad aliq̃ indiuiſibile cõtinẽs illas partes ad inuicẽ. ¶ 2ª ſuppõ q̃ copula pñtis tẽporis nõ cõnotat ſolũ inſtãs pñtis tẽporis pñtialr exñs. nec cõnotat minimũ tẽpus perceptibile. nec cõnotat ſolũ tẽpus mẽſurãs ſuã plationẽ. ſz aliquãdo cõnotat magnũ tẽpus pñs ⁊ aliqñ tempus preſẽs paruũ ſm volũtatẽ vtẽtiũ ita q̃ copula affirmatiua teneꝫ diſiunctiue ꝓ qualibet parte tẽporis pñtis magni vel parui ſm placitum vtẽtis. ⁊ i negatiua teneꝫ copulatiue ſiue diſtributiue ꝓ q̃libet parte tẽporis pñtis cõnotati ꝑ vbũ affirmatiue ſibi ꝺicẽtis. Jõ ad ſaluãdũ rigorẽ ꝺiorꝫ logicaliũ ẽ ſolũ videndũ ne arguatur a diſtributo ad nõ diſtributũ. aut ecõtra ex parte tẽporis cõnotati p certã copulã. Ex his ꝺr ad dubiũ q̃ motꝰ ẽ entitas ſucceſſiua a qualibet re permanẽte realr diſtincta. p3 q̃ cuiuſlibet motꝰ ẽ aliqua pars ꝓr icõpoſſibilis pti poſteriozi i coexiſtẽdo. ⁊ ille copulẽtur ad vnũ indiuiſibile. ſ. permutatũ. ⁊ quãuis vna pars eiꝰ ſit ꝑterita ⁊ alia pars eiꝰ ſit futura. tamẽ iſta ꝓpõ ẽ cõcedẽda. q̃libet pars motꝰ ẽ. q̃ illud verbũ eſt nõ ſolũ cõnotat inſtãs ipſorum indiuiſibile: ſed tantum connotat partes temporis preſentis ſecũdũ q̃ placet vtentibus.

Secundo dubitaꝫ. Utrũ in oi motu ſit aliqua forma ſucceſſiua et partibiliter acquiſita. ꝓ ſolutiõe ponit talis ſuppõ. ois orma abſoluta naturaliter acqſibil ⁊ depdibilis. ſiue ſit ſubãlis ſiue accidẽtalis hẽt tres ptes graduales ſm quas ſucceſſiue ⁊ partibiliter acquirit. Suppõ iſta alias ꝓbabit ⁊ declarabit. Ex ℔ ꝺr ad dubiũ q̃ i omni motu eſt forma ſucceſſiue ⁊ ptibiliter acquiſita. p3 ꝑ de motu generatiõis ⁊ corruptiõis. q̃ ſicut i gnto ꝓbabit quelz forma ſubãlis hz ptes graduales ſm quas ptibilit ⁊ ſucceſſiue acgrit de augmẽtatione ⁊ diminutiõe. p3 q̃ q̃titas hz ptes extẽſas ⁊ quãtitatiuas hz q̃s ſucceſſiue ⁊ ptibilr acqrit. De alteratiõe ẽ euidẽs ſicut patebit i ſeptio De loci mutatiõe p3. q̃ loci mutatiõis terminꝰ intrinſecꝰ. ſ. vbi nõ põt ſucceſſiue ⁊ ptibiliter acquiri. ſaltẽ quãtũ ad partes extẽſas ⁊ quãtitatiuas. tñ locꝰ q̃ ẽ terminꝰ extrinſecus eiꝰ hz ptes ſm quas ſucceſſiue ⁊ ptibiliter acquirit.

Tertio dubitaꝫ qualr ẽ ſaluabile motus ſignificare reſpectũ mobilis ad mouẽs. cũ motꝰ poſſit fieri ſine mobili ſaltẽ per aliq̃s potẽtiã. ꝓ ſolõe ſupponẽdũ ẽ q̃ opio aliq̃ꝝ modernoꝝ ẽ q̃ ipoſſibile ẽ imo error q̃ motꝰ ſit forma reſpectiua. ꝓbãt. q̃ error ẽ dicere aliq̃s relationẽ eẽ ꝑm pductiuũ alieꝰ forme abſolute. q̃ error ẽ dicẽ motũ eẽ reſpectũ. alij autem dicunt q̃ ẽ ipoſſibile q̃ motus ſit reſpectus moti ad mouens cum motus poſſit fieri ſine moto: ſed eſt reſpectus partis prius acquiſite ad partem poſterius acquiſitam. ¶ Prima tamẽ opinio ipꝛobatur ſic. motus dicit denominationem reſpectiuã. ergo ẽ entitas reſpectiua. ¶ 2ª opinio ipꝛobatur ſic. quia reſpectꝰ partis priozis ad partem poſteriozẽ ẽ relatio intrinſecus adueniens. ideo ſi motus eſſet talis reſpectus tunc reponeretur in predicamento relationis. ¶ Ad rationem prime opinionis reſpõdetur negando minozem. motus enim nõ ꝓducit effectiue terminum ad quem eius. ſed eſt reſpectus terminatiuus ad principiũ productiuum forme acquiſite per motũ. ¶ Ad rõnẽ 2e opiniõis ꝺr negãdo añs de motu naturali. Jn oi. n. factiõe nãli neceſſe ẽ aliqd ſubijci.

Ad rationes ante oppoᵐ. Ad primã dicitur q̃ motus ẽ entitas ſimplex ſimplicitate oppoſita compõi ex materia ⁊ forma ſi motus eſt entitas compoſita. primo ex partibus extenſis ⁊ quantitatiuis tamẽ fit in ſubiecto quanto. 2º ex partibꝰ gradualibus intenſis cum ſit forma naturalis. 3º ex partibus eẽntialibus ⁊ ſubiectiuis: quaꝝ q̃libet eſt ens capiendo ly ẽ prout cõnotat tempꝰ preciſe menſurans durationem illarũ partiũ. ¶ Ad 2m dicitur q̃ motus materialr captꝰ bene ẽ de genere partiũ pmanẽtiũ. ſz non motus formalr captꝰ. ¶ Ad 3m ꝺr ſimiliter.

Queritur tertio. Utrum actio ⁊ passio sint entitates ad inuicez respectiue realr distincte ⁊ in distinctis subiectis subiectate. Et arguitur cōtra quālibet partem seriatim. Et primo ꝯtra primā. nulla forma respectiua ē principiū productiuū alicuius absoluti. sed actio est ꝑn̄m ꝓductiuum sui termini. ḡ actio non ē forma respectiua. ⁊ p ꝯſ neq; passio. ⁊ cōfirmaꝫ sic. si eēnt relationes saltē ꝼm eē tunc eēnt i predicamēto relatiōis reponibiles. ¶ z°. arguiꝫ sic ꝙ nō sūt realr distincte. qz ē idē act⁹ motiui ⁊ mobilis. ſz actio ē act⁹ motiui ⁊ passio mobilis. ḡ idē ē actio ⁊ passio. ⁊ cōfirmatur p Aristo. qui videtur tenere ꝙ actio ⁊ passio sūt vnus motus. ¶ 3°. arguiꝫ sic ꝙ nō sūt in distinctis subiectis. qz actio ē i patiēte sicut i subiecto similiꝫ passio. ḡ sūt i eodē subiecto. ꝑma pars ꝓz per Silbertū porretanū. actio fūdaꝫ i motu. ḡ ē subiectiue i motu. ⁊ p cōſequēs i patiēte. ⁊ cōfirmatur p Aristo. z° de aia dicēte. ꝙ act⁹ actiuorum sunt i patiēte dispositō. ¶ In oppositū arguiꝫ actio dicit denominationē respectuā ipsi agenti ⁊ passio ipsi patiēti. ergo actio ē entitas respectiua a passione realr distincta. ⁊ in agente subiectata. In qōne erūt tres articuli.

Primo sciēdū ē ꝓo declaratiōe terminoꝝ qōnis declarāde sūt quatuor difficultates. ꝓma. vtrū actio ⁊ passio sint entitates absolute vel respectiue. ꝓo solutione. ꝑmo ponitur talis ſuppō. In oi actione sunt cōſiderāde tres entitates absolute ⁊ ſex respectus. ꝓma est entitas agentis. z⁹ entitas patiētis. 3⁹ ē entitas forme ꝓducte in patiēte. et qz agēs ꝓducit illā formā. ideo ipſius ad formā ē vnus respectus ꝓducētis ad productū. ⁊ ipſius forme ꝓducte ad agēs producēs ē vnus respectus alteri correlatiuus qui ē ꝓducti ad producentē. ⁊ qz talis forma recipiꝫ i patiēte. ideo ipſius patiētis ad formā ipſā ē vnus respectus recipiētis ad receptū. ⁊ ē alter respect⁹ correlatiuus forme recepte ad formā recipiētē. Deide ē alius respect⁹ agētis ad patiēs. ⁊ vltimo ē ſibi respect⁹ correlatiuus patiētis ad agēs. ¶ z° ponūtur due diſtictōes. duplices ſunt relationes ꝼm eē. quedā ſūt intrinſec⁹ adueniētes que ſtatim inaſcuntur poſitis fundamētis ⁊ terminis. Alie ſunt extrinſecus adueniētes que non ſtatim inaſcūtur. ſed adhuc requirūtur aliq̄ extrinſecū. Ex dictis eliciūtur due regule. ꝓma. oēs relatiōes ꝼm eē intrinſec⁹ adueniētes ſūt i ꝑdicamento relationis reponibles. z⁹ oēs relationes ꝼm eē extrinſec⁹ adueniētes ſūt i aliq̄ ſex vltimoꝝ predicamētoꝝ reponibiles. ¶ z° diſtinctio. actio ⁊ passio capiūtur dupliciꝫ. vno mō materialiter. ⁊ ſic actio ⁊ passio realiter ⁊ ētitatiue ſūt ipſa forma ꝓducta. ⁊ ſic ſunt entitates absolute nō realiter diſtincte reponibiles in eodem predicamēto cum ipſa forma. alio mō pōt capi formaliter. ⁊ ſic actio ē respect⁹ agētis ad patiens ⁊ passio econtra. ⁊ ſic ſūt relationes ꝼm eē extrinſec⁹ adueniētes. ⁊ ſic ſūt naturaliter ⁊ predicamētaliter diſtincte. Ex his ſeqtur ꝓmo contra aliquos noiales ꝙ actio realr diſtinguiꝫ ab agēte. ⁊ passio a patiēte. z° ſequiꝫ cōtra aliquos alios ꝙ actio ⁊ passio realr diſtinguūꝫ a forma producta i patiēte. 3° ſequiꝫ ꝙ actio realr diſtinguitur a relatione agentis ſiue ꝓducētis ad formā ꝓductā ⁊ ſimilr a relatione ſibi oppoſita. quia tales relationes ſūt relationes cauſalitatis ⁊ effectualitatis. ideo ſunt respect⁹ intrinſecus adueniētes in predicamento relationis reponibiles. 4° ſeqtur ꝙ actio ⁊ passio non ſunt relatio forme recepte ad recipiētē. nec correlatio ſibi oppoſita. qz relatio recipiētis ad receptū ⁊ ecōtra est relatio intrinſec⁹ adueniens. Ex hoc patet ſolutio ſecūde difficultatis que ē vtr actio ⁊ passio ſint realitates realiter diſtincte. Ad quā respōdeꝫ ꝙ sic. quia relatio ⁊ correlatio ſibi oppoſita realiter diſtinguūtur. Alie difficultates realiter determinabūtur inferius.

Secundo sciēdū ꝙ Aristo. i vltio capitulo hui⁹ tractat⁹ mouet ⁊ ſoluit vnū dubiū. ⁊ diuidiꝫ i quatuor ptes. In ꝓma ponit quatuor ſuppōes. ꝓma ē. māi⁹ est ꝙ mot⁹ ē i mobili. qz mot⁹ ē act⁹ mobilis. motus. n. ē actus hui⁹ ad hoc. z⁹. motiui ⁊ mobilis ē aliqs act⁹. ꝓbaꝫ. qcqd ē i potētia ad aliquē actum ei⁹ ē aliquis actus. ſed motū ⁊ mobile ſūt i potētia ad aliquem actum: mobile enim est in potentia ad moueri. mouēs āt ē i potētia ad operari. ergo motiui ⁊ mobilis ē aliqs actus. 3⁹. motiui ⁊ mobilis ē vn⁹ ⁊ idē actus. ꝓbat duob⁹ ſimilib⁹. ꝓmū ē. ſicut ē inter vnū ⁊ duo ita est inter mouēs ⁊ motū. ſz eadē ē diſtantia vnius ad duo ⁊ duoꝝ ad vnū. ergo est idem actus mouent⁊ tā ꝗ cāe efficientis motiui ⁊ mobilis. z⁹ est ſicut ē inter aſcendentem ⁊ deſcendentē ita ē iter mouens ⁊ motū. ſed idē ē ſpatium aſcendētis ⁊ de

scendentis. ergo idē est actus mouentis ⁊ moti ui. Quarta necesse est ꝙ actiui sit aliqs actus ⁊ ille est actio. Et similiter passiui est aliqs actꝰ ⁊ ille est passio. probatur sic: quia opus vniuscuiuscꝫ ⁊ finis est illius actus. sz actio est finis agētis ⁊ passio patientis. ergo actus actiui est actio ⁊ actus passiui est passio. ¶ In secunda parte arguit ad vtrāqꝫ partem dubij quod ē vtrum actio ⁊ passio sit vnus ⁊ idem motus vel diuersi. supponit primo ꝙ vtrūqꝫ sit motus. Secundo. probat ꝙ non sint diuersi motus. quia si essent motus distincti. aut vterqꝫ esset in agente aut vterqꝫ i patiente. aut passio in agente. aut actio in patiente. aut econtra. non est dicendū 3ᵐ quia esset nimis equiuocare de actiōe. nec ē dicēdū ꝙ ābo sint in agente: qꝛ tūc aut oē mouēs mouebiꝫ. aut habēs motū nō mouebitur. nec est dicēdū ꝙ ābo sint i patiente. qꝛ sequerētur duo incōuenientia. ꝓmū ꝙ actus vniuscuiuscꝫ nō erit in vnoquocꝫ cuius ē actꝰ. 2ᵐ qꝛ tūc idē simul moueret duobꝰ motibꝰ ad vnum specie. modo icōueniens ē idem simul moueri duobꝰ actibꝰ vel motibꝰ. 3ᵒ. ꝓbat ꝙ nō sint vnꝰ motus. qꝛ sequerent quatuor incōueniētia. ꝓ ꝙ duoꝝ specie differētiū eēt vnus idē actus. Secūdo sequeret ꝙ doctio ⁊ disciplina esset idem ⁊ similiter actio ⁊ passio. 3ᵒ sequeret ꝙ idē eēt docere ⁊ discere agere ⁊ pati. 4ᵒ sequeret ꝙ docēs addiscat ⁊ agēs pateret. ¶ In 3ª parte ꝓncipali Aristo. soluit hec argumēta. ꝓmo. primū argumētū qō ꝓbat ꝙ actio nō esset in patiente eo ꝙ actus nō eēt i eo cuius est actꝰ Soluit ꝙ nō est inconueniens actū alicuius esse i eo cuiꝰ nō est actꝰ. 2ᵒ soluit q̄tuor inconueniētia probāta ꝙ actio ⁊ passio nō sunt vnꝰ motus. Et primo soluit primū ⁊ dicit ꝙ nō est icōueniēs ꝙ duoꝝ sit vnus ⁊ idē actꝰ. ¶ 2ᵒ soluit quartū dicēs ꝙ si actio ⁊ passio sint vnus motus nō est tm docentem addiscere ⁊ agētem pati. qꝛ licet agere ⁊ pati idem significent. tm ipsorū nō est vna ratio dicēs quicqd erat esse sicut tunice ⁊ idumenti. ℞ probat qꝛ sicut est vna via a thebis ad athenas. ⁊ ab athenis ad thebas est tm sic ꝙ nō est eadez sic quolz mō. sz solū ꝑm esse. ¶ 3ᵒ. soluit 3ᵐ icōueniens ⁊ dicit ꝙ si actio ⁊ passio sint vnꝰ motꝰ tm nō oz ꝙ doctio sit doctrina sicut distātiū est vnū spaciū distare. tm huc ⁊ illuc ⁊ inde huc non est idē. ¶ 4ᵒ. soluit 2ᵐ inconueniens ꝙ non oz ꝙ actio ⁊ passio sint idez si motus est vnus ⁊ idem cui hec insunt. differunt. n. rōne. actio. n. est huius ab hoc ⁊ passio est huius vt ibi hoc. ¶ In 3ª ꝑte recapitulat ea q̄ dicta sūt dicens ꝙ per ea que dicta sunt declarat quid sit motus. declaratur etiā que sit quelibet species motus.

Tertio sciendum ꝙ circa hunc textū incidunt tres difficultates. ¶ ꝓma. vtrū actio ⁊ passio sint entitates realiter a motu distincte. ꝓ solutione ponuntur due distinctiones. prima ē. motus capit dupliciter vno mō materialiter ꝓ forma producta īmobili. alio modo formaliter ꝓ respectu mobilis ad mouens. ¶ 2ª distinctio. actio ⁊ passio possunt capi dupliciter. vno mō materialiter ꝓ forma producta ab agente in patiens. alio mō formalr. ⁊ sic actio ē respectꝰ agētis ad patiēs. ⁊ passio ē respectus patiētis ad agens. Ex his dicitur ꝓmo ꝙ capiēdo actionem ⁊ passionem ⁊ motū materialiter actio ⁊ passio sunt realiter ⁊ entitatiue vnus motꝰ. ⁊ reponuntur ista tria in illo predicamento in quo reponitur ipa forma. 2ᵒ. dr ꝙ capiendo actionem ⁊ motū formaliter actio non est motus. sed est correlatio motus. motus enim formaliter ē respectꝰ mobilis ad mouens: ⁊ actio est relatio mouentis ad mobile 2ᵒ dicitur ꝙ capiendo passionem formaliter ⁊ similiter motū ꝙditatiue ⁊ cēntialr est passio. motꝰ. n. ē relatio mobilis ad mouens sicut ⁊ passio. ¶ 2ª difficultas. vtrū motus sit fū damētū istoꝝ respectuū q̄ sūt actio ⁊ passio. ad quā respōdetur ꝙ non. qꝛ actio ē relatio agentis ad patiēs fundata in potentia actiua agentis ⁊ terminata ad potētiā passiuā patientis et passio ē relatio patiētis ad agēs fundata ī potentia passiua patientis. ⁊ terminata ad potentiā actiuā agentis. Ex hoc sequit primo cōtra Gilbertū porretanū ꝙ actio nō fundat i motu 2ᵒ seqtur ɔ alios ꝙ actio nō ē relatio motus ad agēs. qꝛ talis relatio ē intrinsecus aduenies. similiter passio nō ē relatio motus ad patiens cū talis sit intrinsecꝰ aduenies. ¶ 3ª difficultas vtrū actio in agente subiecteꝫ ⁊ passio i patiente. Ad quā rndeꝫ ꝙ actio ⁊ passio māliter capte sūt vna forma exns i patiēte. 2ᵒ dr ꝙ actō formalr ē i poᵃ actiua agentis tanqꝫ i subō quo cum sit eius fundamentū in ipso agente tanqꝫ in ipso subiecto. qō cū sit vltimatū subiectū sui fundamenti. similiter passio est in potentia passiua patiētis tanqꝫ in subiecto quo ⁊ in ipso patiente tanqꝫ in subiecto quod.

Conclusio rñsalis. Actio ẽ entitas respectiua a passiõe realr distincta. ꝑz qz actio z passio sũt relatões i subis distinctis realr subare. g̃ sũt entitates realr distincte

Primo dubitaf. Utrũ ois actio sit motus z silr ois pa°. ꝓ solutione supponẽdũ ẽ ꝙ defẽsione opinionis thomistaꝝ de actõe z passione ponunt aliq̃ suppositões. ¶ ꝓ1ª i oi motu so^m sũt tres entitates ꝯsiderãde realr distincte. s. ẽtitas agẽtis. entitas patiẽt]. z entitas for^e ꝑducte i passo. respect°. n. ꝑz eos nõ realr distinguũtur a suis fũdamẽtis. z° oẽ nomen iponit ab aliquo°. eẽndi. iõ forme bñti distinctos mõs eẽndi possum° iponere distincta noia. ¶ 3ª forma ꝑducta ab agẽte i patiẽs hz tres modos eẽndi distinctos. ꝓ1m° mõus eẽndi ẽ eẽ i ß. z° ẽ fluere ab boc i boc. 3° ẽ ab iperfecto ad pfectũ. ¶ Ex hoc segtur ꝙ forme ꝑducte ab agẽte i patiẽs possũt iponi tria noia. ꝓ1mũ significabit formã sub isto noie qõ ẽ eẽ ab boc. z^m signifi cabit formã sub isto mõ eẽndi q ẽ eẽ i ß. 3^m signifi cabit formã sub isto mõ eẽndi q ẽ eẽ de ipfecto ad pfectũ. ꝓ1mũ ẽ ac°. z^m est pa°. 3^m est motus. ¶ z° segtur ꝙ localr loquẽdo actio z pa°. z motus sũt tria noia ꝑme itẽtõis ꝑm eãdẽ rẽ sub distinctis modis eẽndi. ¶ 3° segtur ꝙ actio z passio nõ distinguunt realr nisi capiẽdo distinctionẽ realẽ ꝙ oi distinctõe q̃ est ꝓter opus intellect°. ꝑz qz nõ significat distinctas res. ſz eãdem rẽ sub distinctis modis eẽndi. ¶ 4° segt ꝙ actio z pa°. z motus solũ distinguunt modalr. ꝑz qz actio nihil reale addit vltra passionẽ nisi vnũ modũ eẽndi. ¶ 5° sequit ꝙ actio z passio distinguunt ꝑdicamẽtalr: ꝑz qz ad hoc ꝙ aliqua sint ꝑdicamẽtalr distincta oz z sufficit ꝙ hẽant modos ꝑdicãdi distinctos. ꝑz qz distincti modi ꝑdicãdi sumunt a distinctis modis eẽndi. cũ igitur habeant distinctos modos eẽndi hẽbũt distinctos modos ꝑdicãdi. ¶ Ultimo segt ꝙ forma nõ tãtũ facit ꝑdicamẽtum actionis nec modus essẽdi tãtũ nec aggregatũ ex forma z modo eẽndi. sed modum ꝑme intẽtionis significãs formã sub isto modo essẽdi. ¶ Ex ß segtur ꝙ omnis actio est motus per ꝑdicationẽ accidẽtalẽ z de ꝑ accñs. sed nõ de ꝑ se z per predicationem essentialez.

Secundo dubitaf. Utrũ omnis actio sit passio z econtra. ꝓ solõne supponẽdũ ẽ ꝙ ꝑ defẽsiõe nominaliũ ponũt aliq̃ suppões. ¶ ꝓ1ª supositio. actio passio z motus sunt tres termini cõnotatiui. ¶ z° illis tribus terminis sunt tria consideranda. s. significatũ z cõnotatũ cuiuslibz. s. actionis z passionis z motus. Significatũ istoꝝ trium est ipsa forma ꝑducta i patiẽs: sed cõnotatũ actionis ẽ respectus patiẽtis ad agẽs: ꝙ respectus nõ est realiter distinctus ab ipsa forma: cõnotatũ ipsius passionis ẽ respectus forme ad patiens. sed cõnotatũ motus est fluxus de iperfecto ad perfectũ. Ex hoc sequitur ꝙ actio passio z motus nõ differũt penes significata: sed precise eandẽ formam significãt. ¶ Secundo sequitur ꝙ ista tria differũt penes ꝯnotata. qz actio significat formã ꝓductã ab agẽte cõnotando respectũ ad agẽs. sed passio significat illã formã cõmurãdo respectũ forme ad patiens ſz motus significat illã eãdẽ formã ꝯnotãdo fluxũ de iperfecto ad perfectũ. ¶ Tertio segtur ꝙ actio z passio sunt predicamẽta distincta: quia habẽt distinctos modos denominandi primã substantiam. actio enim denominat primã substãtiã: agentẽ z passio patientẽ. ¶ 4° sequitur ꝙ significatũ actionis nõ ꝯstituit predicamentũ actionis. similiter nec̃ eius ꝯnotatũ. sed terminus significãs formã ꝯnotãdo respectũ: z agẽs cõstituit predicamẽtũ actionis. ¶ Quito sequitur ꝙ nihil idẽ reponit i ꝑdicamẽto actionis z i ꝑdicamẽto passionis: qz solũ termini significãtes formã predictã ꝑductã ab agẽte cõnotando respectum ad agẽs sũt i ꝑdicamẽto actõis: z soli termini significãtes illã eãdẽ formã cõnotãdo respectũ patiẽtis ad agẽs reponũtur i ꝑdicamẽto passiõis. Ex hoc segt ꝙ iste sũt ꝯcedẽde. ois actio ẽ passio: z ois passio ẽ actio ꝑ locutionẽ acti^em z denoiatiuã: ſz nõ ꝑ locutionẽ de ꝑ se z ꝯditatiuã.

Tertio dubitatur. Utrum actio z passio ratione distinguantur. ¶ ꝓ solutione supponendum ẽ ꝙ ꝓ defensione opinionis burleistarum ponit talis distinctio. actio z passio capiuntur dupliciter. vno modo materialiter: z sic non sunt aliud nisi ipsa forma ꝓducta. alio modo capiunt formaliter: z sic actio ẽ relatio motus ad mouens vel forme ad agẽs et passio est ratio motus ad patiens: vel ipsius forme producte in mobili a quo recipit. ¶ ꝓ solutione huius dubij ponũtur alique distinctiones. ꝓma ratio põt capi dupliciter. vno° ꝓ modo intelligendi: z sic illa distinguunt ratiõe q̃ bñt modos distinctos itelligendi. a°° capit rõ diffinitõe ꝯditatiua. z^a distinctio aliqua eẽ idẽ z distingui ratiõe põt intelligi dupliciter. vno inõ

q̄ aliqua res habeat aliquā rationē que sit eius ratio. ꝛ illa eadē res habeat aliā rōnē q̄ non sit rō precise rei: vel ēt q̄ eadē res sub vna ratiōe differat a seipsa sub alia rōne. Alio mō pōt intelligi q̄ sit eadē res habēs duas diffinitiones. q̄z vna distinguitur ab alia. ¶ Prim⁹ modus ē ipossibilis. ꝛ⁹ mod⁹ ē verus. ¶ 3ª distinctio. actio ꝛ passio possunt supponer̄ dupliciter. vno mō personaliter. ꝛ sic ista debet concedi q̄ actio ꝛ passio nec re nec ratione distinguuntur q̄z forma pro qua supponit actio nec re nec rōe distinguitur a for³ p q̄ suppōit passio. licet. n. ꝫ bonā locutionē nō possit cōcedi q̄ idē sit quodāmodo distinctū a seipso. q̄z idē n̄ cēt seipsū. Alio⁹ pñt supponere mālr pro ipsis terminis. ꝛ sic actio ꝛ passio re ꝛ rōne distinguūt̄. Ex hoc iferē q̄ quecunq; sunt eadē re. illa sūt eadē ratione.

Ad rationes Ad primā dicit̄ q̄ duplex ē p̄n^m productiuū quoddā ē p̄n^m productiuū effectiuū. ꝛ sic conceditur maior. ꝛ negat̄ minor. Aliud ē p̄n^m. productiuū formale. ꝛ sic negat̄ maior ꝛ concedit̄ minor. actio. n. ē illud a q̄ agēs dr̄ formaliter agere. ꝛ ad confirmationē dr̄ negādo cōsaz q̄z sunt relatiōes secundum esse extrinsecus aduenientes. ¶ Ad secundam dr̄ q̄ actio ꝛ passio materialiter capte nō realiter distinguūt̄ ꝫ bene actio ꝛ passio formaliter capte. ¶ Ad tertiam dicit̄ negādo q̄ actio sit in pa^te saltē de actione formaliter capta. ꝛ ad pbationē dr̄ q̄ Silbertus pozzetan⁹ nō intelligit de ꝯo fundamento. quia subdit tunc q̄ oīs mot⁹ in actione firmat̄ sed vult habere q̄ motus ꝛ actio necessario se cōcomitantur. ꝛ ad auctoritatē phi dr̄ q̄ illa intelligit̄ de actione materialr capta.

Queritur quarto. Utruz phicus habeat considerare de infinito. Et arguit̄ p q̄ nō. q̄z phic⁹ nō bz cōsiderare entia phibita. ꝫ infinituz ē ens phibitū. g̃ phic⁹ nō bz considerare de infinito. ¶ 2° sic. qcqd cōsiderat phic⁹ illud ē cognoscibile. ꝫ infinitū nō ē cognoscibile g̃ infinitū nō cōsiderat phic⁹. mior p3 q̄z infinitū ꝫ q̄ infinitū ē ignotū. ¶ 3°. ad metaphicū spectat cōsiderare de infinito. g̃ non ad phicū. añs p3 q̄z ad methaphicū pertiet determiare de q̄titate. g̃ de infinito. cōsia tz. q̄z finitū ꝛ infinitū sūt passiones q̄titat⁹. In oppo^m arguitur per Aristo. i textu. In qōe erūt tres articuli. Quātū ad p̄mū.

Primo sciēdū ē pro declaratiōe terminoz qōnis ponūtur tres distinctiones. ¶ Prima. duplex ē infinitū q̄titū. ſ. infinitū fm magnitudinē ꝛ infinitū fm multitudinē. ꝛ vtrūq; ē duplex. q̄z quoddā ē infinitū actu. aliud ē infinitū in potētia. ¶ Scōa distinctio. infinitū capitur dupl'r. vno mō p significato siue rōne formali infinitatis q̄ attribuit̄ ipsi quanto infinito. alio⁹ pro denoiato siue pro substracto. ꝛ sic infinitū ē ipsū quātū cui attribuitur rō formalis infinitatis. ¶ 3ª distinctio. duplex ē notitia. q̄dā ē positiua qua cognoscim⁹ aliquod predicatū positiuū alicui subiecto inesse. alia ē priuatiua qua cognoscim⁹ aliqua predicata positiua negari de aliquo subiecto. Notitia positiua est duplex. quedā ē qd rei qua cognoscimus essentiā rei. alia ē quid nominis per quā cognoscim⁹ quid significat̄ per nomē. Unde ad cognoscendū quid nominis nō oz illud quod significatur per nomē eē verū ens non prohibitum. sed sufficit q̄ possit imaginari. q̄z nō solū iponim⁹ nomina his que sūt. ꝫ etiā his q̄ non sunt possunt imaginari eē. Argumēta ꝯo ante oppo^m tāgūt tres difficultates. ¶ Primū tāgit vtrū ens infinitū sit ens prohibitū. ꝛ hoc soluetur in sequenti questione. ꝛ^m tangit de cognoscibilitate infiniti. ꝛ hoc solutum est in primo huius. 3^m tangit de diuersis rationibus formalibus sub quibus phicus ꝛ mathematicus considerant de infinito. ꝛ hec soluetur in solutione illi⁹ argumēti.

Secundo sciēdū q̄ iste secūdus tractatus i quo Aristo. determiat de infinito diuidit̄ i sex ca^s. ¶ In primo ostendit q̄ infinitū sit de cōsideratiōe phic⁹ ꝛ intēdit talē cōclusionē. Ad phicū pertinet determinare de infinito. si est aut non est. quod sic probat̄ duplicit̄. ¶ Prio rōne sic. q̄z scia de nā cōsiderat magnitudines tēpus ꝛ motū. g̃ ēt bz considerare de infinito. probat̄ cōsaz q̄z necesse ē vnūq̄ q̄ eoz eē finitū aut infinitū. ꝛ quāuis nō omne ens sit finitū aut infinitū vt passio ꝛ punctus. ꝛ° p̄bat signo sic. q̄z oēs antiqui q̄ vidi sūt aliqd tāgere fm phicā fecerūt mētionē de infinito. añs probat narrādo opinionē antiq̄ de infinito. Et prio ponit opinionē non naturaliter loquentium. q̄ sūt plato ꝛ pithagoras ꝛ est hec. Infinitum est sicut substātia per se subsistens. ꝛ nō est sicut accidens cuiq; inherēs. ꝛ° ponit tres differētias inter ¶ platonem ꝛ pythagorā ¶ Prima q̄z pithagoras posuit infinitum solum

eē in sensibilibus ⁊ non in separatis a sensu. posuit. n. infinitū solū eē in numeris. numer⁹ aūt nō est extra sensibilia. sed plato posuit infinitū tā in sensibilibus q̄ in isensibilib⁹. q̄ posuit numeros eē infinitos ⁊ sil'r ideas. ¶ z⁹ dīa quia pithagorici posuerūt ifinitū extra celū. ꝫ plato dicebat nullū corp⁹ eē extra celū. dicebant ēt q̄ idee nō erāt ex̄ celū: q̄ ipse nusq̄ sūt. ¶ ꝫ⁹ differētia q̄ pithagorici solū posuerūt vnū p̄ncipiū ifinitū. ſ. numer⁹ parē. ꝓbat signo pithagoricorū. q̄ si capiat̄ prim⁹ numerus ipar. ⁊ sibi addatur vnitas cābit̄ quadratū. ⁊ si illi quadrato addat̄ primus numer⁹ par cābit̄ ēt quadratū. ergo pp additionē numeri paris non videtur variari spēs numeri. ideo numerus par ē infinitus. sed ꝓpter additionē imparis multotiens variātur spēs numeri circūponētis numerū gnomonibus. aliquādo cātur eadē spēs. aliquādo vero alia. Sed plato posuit duo p̄n⁹ ifinitatis. ſ. magnū ⁊ paruū. ¶ Cōsequēter narrat opiniones naturaliter loquētiū. ⁊ tria facit. ꝓmo dicit q̄ oēs naturaliʳ loquētes qui posuerūt infinitū asserūt ipsū eē accns alteri inherēs qui nō ponit elemēta eē finita: tn̄ ponit infinitū eē. sed quicūq̄ posuerūt elemēta ifinita esse. sicut Anaxagoras ⁊ Democritus posuerūt infinitū eē. z⁹ ponit duas differētias iter Anaxagorā ⁊ democritū. p̄ma. q̄ Anaxagoras dicit infinitū eē ex ifinitis partib⁹ homogeneis. ſz democritus dicit ipsū eē ex semine omniū figurarū per cōtactū cōtinuū: hoc ē dictu ex infinitis partib⁹ athomalib⁹. ꝫ⁹ dīa q̄ anaxagoras posuit quālibet ptē eē mixtā i qualibet alia pte. ⁊ qlibet fieri ex quolibet. ſz democritus nec posuit q̄dlibet eē i quolibet. nec quodlibet fieri ex quolibet. ſz posuit oīa fieri ex infinitis corpor⁹ athomalib⁹. 3⁹ ponit quatuor cōditiones quas antiqui attribuebāt infinito. p⁹ infinitum est ꝓncipium. ꝓbat. oīa. n. aut sūt p̄n^m. aut ex p̄n⁹ infiniti aūt nō ē p̄n^m nec finis. z⁹. infinitū ē ingenitū nō factū nec corruptibile qd̄ etiaꝫ sit necesse est ipsū accipe finē. ⁊ oīs finis corruptionis ē. 3⁹. infinitū continet ⁊ gubernat oīa. 4⁹. ifinitū ē quoddā diuinū. infinitū. n. est imortale ⁊ incorruptibile sicut dicūt anachimandros ⁊ plures philosophor.

Tertio sciēdū q̄ Aristo. i isto z⁹ ca⁹ disputat. vtrū infinitū sit aut nō sit. Et p̄ arguit quinq̄ rōnib⁹ q̄ infinitū sit. ¶ ꝓma tēpus ē ifinitū. ergo ifinitū ē. ¶ z⁹ ē. mathematici supponūt magnitudinē eē infinitā diuisiue. q̄ magnitudo ē ifinita. ⁊ per oīs ifinitū ē. ¶ ꝫ⁹ rō generatiōis ⁊ corruptionis sūt infinite. ⁊ b̄ non pōt eē si tollat̄ ifinitū. q̄ rē. ¶ 4⁹ rō. accepto aliquo corpore vel illud ē infinitū ⁊ sic hētur intētū. vel ē finitū ⁊ sic necesse ē ipsū finiri ad aliud corpus. vel q̄ illud aliud corpus erit infinitū et sic habetur itētū. vel erit finitū ⁊ sic finietur ad aliud corpus. ⁊ p oīs oportebit deuenire ad aliquod corpus infinitū: vel erit ꝓcessus in infinitū i corporib⁹ finitis. ¶ 5⁹ rō. itellect⁹ imaginat̄ q̄ numerus sit ifinit⁹ ⁊ q̄ mathematice magnitudines sint infinite. ⁊ q̄ ex̄ celū sit infinitū ⁊ q̄ ex̄ celū sint mundi infiniti. Si vo ex̄ celū esset vacuū tūc ex̄ celū eēt locus infinit⁹. q̄ ex̄ celus eēt corp⁹ ifinitū p3 oīa. cōtigere. n. ab esse nihil differt i perpetuis. Et subdit q̄ ē magna dubitatio de infinito ⁊ q̄ nō ponēt⁹ infinitū eē accidūt multa ipossibilia. ꝫ si ponat̄ eē tūc dubiū ē vtrū sit substantia aut accidēs p se inherens alicui: aut neutrū. z⁹. subdit q̄ maxie ad phīcū pertinet considerare si ē aliqua magnitudo sensibilis infinita. Cōsequēter ponit p̄s q̄ modos ifiniti. vno⁹ dicitur ifinitū qd̄ ipossibile ē transiri eo q̄ nō ē aptū natū trāsiri vt vox dicit̄ inuisibilis. alio mō dr̄ ifinitū q̄ trāsitū iperfectū b3. 3⁹ mō q̄ vix pōt pertrāsiri. 4⁹. dr̄ infinitū qd̄ aptū natū ē habere finē nō tn̄ b3 finem. 5⁹ mō dr̄ ifinitū. aut p̄m appōez. aut p̄m diuisionē. aut vtrūq̄. ⁊ hec de primo articulo. Quantū ad secūdū ponit̄ talis.

Conclusio responsalis ad phīcū pertinet determinare de infinito ⁊ hoc satis patet ex dictis ꝓius.

Primo dubitatur. Utrum infinitū sit aliquid separatuꝫ a sensibilibus. ꝓ solutione supponēdū ē q̄ Aristo. in secunda parte huius capituli disputat ifinitū non eē ⁊ diuiditur in tres particulas. In p⁹ ponit istaꝫ conclusionē. Infinitū nō ē separatū a sensibilibus. ꝓbat p̄s trib⁹ rōnib⁹. ꝓria si aliqd sit infinitū ⁊ sit separatū a sensibilib⁹. tūc illud non erit nec magnitudo nec multitudo cū sit substātia ⁊ nō accidēs alicui inherēs. ⁊ si nō sit magnitudo nec multitudo tūc illud nō erit diuisibile. oē enim diuisibile aut ē multitudo aut magnitudo. si autem non sit diuisibile tunc non erit infinitū. nisi sicut vox dicitur inuisibilis: ⁊ sic solū eēt infinitū p̄m accns. ⁊ per oīs nō eēt ꝓncipium sicut nec inuisibile ē p̄n^m locutiōis: vox tamē

ĩuisibilis ẽ. 2ª ratio ipossibile ẽ aliquid esse ifinitũ nisi ꝑm multitudinẽ vel magnitudinẽ. ꝯ ipossibile ẽ aliqd eẽ ifinitũ ⁊ separatũ a sẽsibilibus. añs pz qz ifinitũ est ꝓ se passio magnitudinis ⁊ multitudinis. ¶ 3ª rõ vel illud ifinitũ separatũ eẽt partibile vl̃ ipartibile: nõ ptibile qz tũc esset ptibile i pl̃a ifinita. nõ ipartibile qz tũc nõ eẽt q̃ tũ nec ifinitũ. ¶ In 2ª pticula ponit pbus talẽ ꝺclusionẽ. Nullũ corpus ẽ ifinitũ. ꝓbat sic. nullũ corpus supficie terminatũ est ifinitũ sed⁹ oẽ corpus ẽ supficie terminatũ. ꝯ nullũ corpus sẽsibile nec isensibile ẽ ifinitũ. minoꝛẽ ꝓbat qz de diffinitõe corporis ẽ qõ ẽminet supficie. ¶ In 3ª particula pꝛobat ꝙ nullus sit numerus infinitus: sic nullum numeratum aut numerabile est ifinitũ: sed omnis numerus est numeratus aut numerabilis. ergo nullus numerus est ifinitus.

Secundo dubitaꝝ. Utrũ aliqꝺ corpus sẽsibile sit actu ifinitũ. ¶ Ad soluẽdũ hoc dubiũ supponẽdũ est ꝙ Aristo. i 3ª parte capl̃i itẽdit talẽ ꝺclusionẽ. Nullũ corpus sensibile ẽ actu ifinitũ: ꝓbat pbus. 5. rõibus. ꝑª rõ ẽ hec: si aliqꝺ corꝑ sẽsibile eẽt actu ifinim vl̃ illud eẽt simplex aut cõpom: sed nec corpus simplex nec corꝑ sẽsibile ꝺpom põt eẽ ifinim. ꝯ nullũ corꝑ sẽsibile põt actu eẽ ifinitũ: ꝙ nullũ corpus sẽsibile ꝺpom aut mixtũ sit actu infinitũ. ꝓbat sic: qz aut illud eẽt ꝺpom ex elemẽtis magnitudine finitis ⁊ sic nõ eẽt ifinitũ. qz nõ est possibile corꝑ eẽ ifinitũ si elemẽta sint magnitudine finita. vl̃ eẽt ꝺpom ex vno elemẽto ifinito ⁊ alijs finitis ⁊ tũc cũ illud elemẽtũ ifinitũ sit ifinite actiuitatis ⁊ ꝺrieꝫ alijs elemẽtis segꝫ ꝙ corrũperet alia elemẽta. vl̃ eẽt ꝺpom ex plib⁹ elemẽtis magnitudine ifinitis. ⁊ tũc sil̃ eẽnt ifinita qꝺ est ipossibile ꝓp penetrationẽ ꝺmensionũ. ¶ 2º ꝓbat ꝙ nullũ corꝑ simplex sit actu sẽsibile ifinitũ: qz vl̃ illud eẽt aliqꝺ elemẽtoꝝ: ⁊ tũc cũ ipm eẽt ifinite actiuitatis corrũperet alia elemẽta. vl̃ esset qꝺã corꝑ mediũ ex q̃ cõponerent elemẽta. ⁊ hoc nõ. qz elementa nõ resoluunt̃ i illud corꝑ mem. ꝯ nõ ꝺponũt̃ ex illo corꝺre me⁹ ⁊ꝫ ꝺña qz vnũqꝺq̃ resoluit̃ i ea ex qb⁹ cõponit̃. ¶ 3ª rõ qz si eẽt aliqꝺ corꝑ sensibile ifinitũ vel illud eẽt hõgeneũ vl̃ etherogeneũ. neutm ẽ ꝺ. ꝯ. ꝓꝺ ꝺductõe isti⁹ rõis ponit tres suppositiones. ꝑª suppositio. Oẽ corꝑ sensibile ẽ aptũ natũ eẽ alicubi. ꝛ nõ eq̃. ¶ Scꝺa vni⁹cuiusq̃ corporis sẽsibilis ẽ aliqs determinat⁹ locꝰ. ¶ Tertia ideẽ ẽ locꝰ totiꝰ ⁊ ptis vt idẽ ẽ locꝰ ire ⁊ vniꝰ globi: ⁊ totiꝰ ignis ⁊ vniꝰ scitille. Ex hoc ꝑmo ꝓbat ꝙ ipossibile sit illud corꝑ esse hõgeneũ. qz tũc illud corꝑ sp moueret aut sp gesceret: cũ. n. ipz corꝑ sit ifinitũ loc⁹ eiꝰ erit ifinitꝰ. iõ si moueaꝝ cũ nõ sit maioꝛ ra⁹ ꝙ moueaꝝ surs̃ q̃ deorsuꝫ oꝛ ꝙ sp moueaꝝ: ⁊ si gescat cũ nõ sit maioꝛ rõ ꝙ gescat hic q̃ ibi. segtur ꝙ vbiq̃ gescit. ¶ 2º ꝓbat ꝙ nullũ corꝑ etherogeneũ possit esse ifinitũ supponendo ꝑmo ꝙ diuisibiliũ corporꝫ sunt diuisibiles loci. 2º supponendo ꝙ tom vniuersũ nõ est corpus vnũ nisi ꝓtactũ. ⁊ formaꝛ rõem qz vel ille ptes etherogenee eẽnt finite ⁊ sic totũ esset finitũ: vel vna esset ifinita ⁊ alie finite ⁊ sic ifinita corrũperẽt alias: vel essent ifinite ⁊ sic loca essent ifinita: si. n. loca ifinita sint ⁊ totũ ifinitũ esse necesse est. ipossibile. n. est nõ corꝑa esse in loco: neq̃. n. corpus maius ẽ q̃ locus nec locus maioꝛ q̃ corpus: qz vel esset ꝺabile vacuũ vel corpus sine loco. ¶ Tertia ratio si aliqꝺ sensibile esset ifinitũ vel esset totũ graue ⁊ sic nal̃ ferret ꝺeorsũ: vel esset tom leue. ⁊ sic nal̃ ferret surs̃ũ: vel esset partiz graue ⁊ partim leue: ⁊ hoc est falsũ: qz cũ illud corpus sit ifinitũ nõ hz mediũ vel vltimũ. ¶ Quarta rõ qꝺ est i loco est finitũ. omne corpus sensibile est i loco: ꝯ oẽ corꝑ sensibile est finitũ. minoꝛem ꝓbat qz spẽs ⁊ ꝺrie loci sũt finite. ſ. añs ⁊ retro surs̃ũ ⁊ deorsũ ꝺextrũ ⁊ sinistrũ. ¶ Quinta rõ. oẽ qꝺ est i loco est i aliquo loco. ꝯ oẽ qꝺ est i loco est finitũ: ⁊ ꝓ ꝺña nullũ corꝑ sensibile est infinitũ. ꝑmã ꝺñaz ꝓbat qz ipossibile est aliqꝺ q̃tũ esse ifinitũ: qz oẽ q̃tũ aut est bicubitũ aut tricubitũ ⁊ sic de aliis. ꝯ ostat ꝙ omne tale est finitum.

Tertio dubitaꝝ. Utrũ ifinitũ sit i seipso ⁊ nãliter gescat i seipso. ¶ Ad soluendũ hoc dubiũ est supponendũ ꝙ in hac vltima pte huiꝰ capituli Aristo. ipꝛobat opinionem anaxagoꝛe de loco ifiniti que est hec. Infinitũ subsistit seipsum ⁊ est i seipso: ⁊ in seipso nãliter gescit. hoc ipꝛobat pbus tribus ratõibus. ꝓzima. naz omne qꝺ est alicubi nal̃ ibi gescit. ergo ꝺato ꝙ ifinitũ esset i seipso nõ ꝓpter hoc sequitur ꝙ gescit i seipso. secũꝺa ratio qz ifinitũ non gescit i seipso ꝑm ꝙ ifinitũ. ergo assignanda est est alia causa ꝓpter quã gesceret i seipo. ¶ Tertia ratio qz ꝺato ꝙ totũ ifinitũ gesceret i seipso non esset aliqua ratio ꝓpter quam pars infiniti quiesceret in seipsa ⁊cetera.

Ad rationes ante oppositum. soluũtur ex predictis.

Queritur quinto. Utrum productio effectus actualr infiniti absq; implicatione cõtradictiõis sit defensibilis. ¶ Arguit̃ ꝓmo ꝙ sic. ga in quolibet continuo sũt infinite ptes ꝓportionales hñtes ꝓpriã entitatẽ positiuã. g̃ i quolz cõtinuo sũt ifinite entitates t per ñs quodlz cõtinuũ ẽ ifinitũ actualr t entitative. t cõfirmat̃ qz quocũq; numero dato contigit maiorẽ dare t quacũq; linea data contigit minorẽ dare. t maior numerus quocũq; dato ẽ infinit⁹. g̃ ẽ dabile aliqd actu infinitũ. ¶ 2º sic nõ iplicat cõtradictionem oia ꝑmanẽtia producibilia vel possibilia ꝓduci eẽ actu producta. ꝫ illa sunt infinita. g̃ nõ iplicat contradictionem aliquid eẽ actualr infinitũ. ¶ 3º sic. nõ iplicat cõtradictionẽ tẽpus fuisse ꝓductũ ab eterno. t in qualibet pte illius tẽporis vnũ hominẽ fuisse productũ quo dato fuissent aie rõnales infinite. g̃ ꝓductio actualr ifiniti absq; iplicatione cõtradictionis erit defensibilis. ¶ In oppoᵐ est phs. In qõe erũt tres articuli. Quãtũ ad ꝑᵐ.

Primo sciẽdũ ẽ pro declaratiõe terminoꝝ qõis ponũt aliq; distinctiones. Pria distictio ẽ. ifinitũ carr dupliciter. vno mõ sincathegoreumatice. t tñ valet sicut aliquid. t nõ tot gn plura. vel tñ valet sicut aliqõ t quodlz plura. t hoc qñ addit̃ mlitudini. sed qñ addit̃ magnitudini tñ valet sicut tñ. t ñ tñ gn maiꝰ. vl tñ valet sicut aliquãtũ t qõlz maiꝰ Alio⁹ capit̃ ifinitũ cathegoreumatice. t illud ẽ duplex. qddã ẽ ifinitũ ex̃ genꝰ. t vocat̃ ifinitũ totiꝰ ent] vel ifinitũ entitatiuũ t ẏtut] t est illõ qõ ꝯz se t ꝑm quodlz sui ẽ ifinitũ vt deꝰ. aliud ẽ ifinitũ i gñe. t istõ ẽ triplex. qddã ẽ negatiuum qõ nõ ẽ finitũ. nec aptũ natũ finiri sicut pũctꝰ. aliud ẽ ifinitũ ꝓuatiue qõ ñ est finitũ tñ est aptũ natũ finiri. sic ẽ linea ablat] pũct] ipsã ẽminanti bꝰ. aliud ẽ ifinitũ positiũ siue ɔziũ ɔzie sũptũ qõ bz quãtitatẽ ifinitã. Jnfiniᵐ ɔzie sũptũ ẽ triplex. quoddã ẽ distensũ siue distributiuũ qõ fit secũdũ mlitudinẽ. aliud est extẽsũ qõ fit scõm magnitudinez tã extensionis q̃ durationis. aliõ est itensũ qõ fit ꝑ augmẽtationez ptiũ gradualiũ t quodlz istoꝝ põt esse duplex. qddã ẽ ifinitus actu. aliõ est i potentia. rõe bꝰ sũt soluende tres difficultates. Pria difficultas. vtr entitas ifiniti actu sit qditas ɔbibil' ad exñtiã absq; iplicatiõe ɔdictiõis vl sit entitas ꝓhibita ita ꝙ sit ñ ens. aut putr nihil tã i eẽ obiectio q̃ i eẽ sbiuo. Ad quã rñdet̃ ꝙ sic. qz ifiniᵐ actu est entitas ipossibil' ꝓduci vt postea oñdet̃. ¶ 2ª difficultas i qꝰ sistit rõ formal' ifiniti i põ. Ad quã rñdet̃ ꝙ consistit i qdã successione ptiũ fiendaꝝ t accipiendaꝝ ita ꝙ de se ifinitus est esse tale ens ciuꝰ ip aliq; põ sit fienda vel accipienda. Exq̃ segt̃ ꝙ ñ oia possibilia ꝓduci ꝑ possibile vl ipossibile esset sil' t actualr ꝓducta illa eẽnt finita cũ ipoꝝ ñ eẽt aliõ accipiẽdũ. ¶ 3ª difficultas dato ꝓ possibile vl ipossibile ꝙ essz aligs effectꝰ actualit ifinitꝰ. vtr ille ꝓponerent̃ ex ptibꝰ finitis vl ifinit]. Ad quã rñdet̃ ꝙ ꝓponerent̃ tã ex ptibus finitis q̃ ifinit] t ꝙ nõ esset maiꝰ suis ptibꝰ ifinitis nec excederet suas ptes ifinitas. qz maioritas t excessus sũt passiones q̃titatis finite.

Secũdo sciendũ ꝙ phs i isto 3º cº oñdit quõ ifinitũ ẽ t quomodo ñ. Et diuidit̃ i gnẽ ptes. In ꝑma itendit tales ɔclusiones. s. ifinitũ qdãmodo ẽ t quodãmõ nõ ẽ. probat̃ qz ifinitũ nõ põt oio eẽ ꝑ ipossibilia supi⁹ deducta. nec põt oino nõ eẽ. ꝓpter tria incõuenientia. Primũ icõneniẽs qz tpis eẽt ꝑnᵐ t finis. 2ᵐ ꝙ alie maggitudines nõ erũt diuisibiles i magnitudines. 3ᵐ ꝙ nõ erit ꝓcessus i infinitũ i numeris. ¶ In 2ª pte oñdit quõ ifinitũ ẽ. t quõ nõ ẽ. t itẽdit tres cõclusiões. Pria ifinitũ nõ ẽ i actu. ꝫ ifinitũ ẽ i potẽtia. ꝓbat qz numeri non sũt actu infiniti ꝫ solũ i potẽtia ꝑm appõem. et magnitudo nõ ẽ actu ifinita. ꝫ solũ ꝑm potẽtiã diuisionis eo ꝙ nõ põt diuidi i lineas athomales. 2ª ɔ. ifinitũ nõ ẽ i potẽtia ad actũ cõpletũ eo mõ q̃ es ẽi potẽtia ad statuã: qz tãdẽ dabile eẽt aliqd ifinitũ actu. ¶ 3ª ɔ. ifinitũ ẽ i potẽtia ad actũ icõpletũ. ꝓbat duob⁹ sũmilib⁹. ꝓmus qz esse infiniti est esse sicut diei. sed solũ dies ẽ in actu icõpleto. igit̃ scõm qz eẽ infiniti ẽ eẽ sicut agon qõ solũ est in actu cõpleto. igit̃. ¶ In 3ª parte ostendit quõ conuenienter t dr̃ reperitur infinitas in ꝑmanẽtibus t successiuis t intendit duas conclusiões. ¶ Prima ɔclusio infinitas i ꝑmanentib⁹ t successiuis dupliciter conueniũt. Prio qz vtraq; ratio ifiniti consistit i hoc quod ẽ semper accipere aliud post aliud t nunq̃ est totũ acceptũ. 2º qz in vtrisq; acceptũ semp est infinitum quãus sit semper accipiendum vnum post alterum. ex hoc infert vnũ corrolariũ ꝙ non oportet infinitum esse sic tale ꝙ sit hoc aliquid vt homo vel domus sed est aliquid vt dies t agon. quorum esse nõ ẽ sicut

quedā substantia actu facta. sed eē eoꝝ ē fieri alterū post alterū. ¶ 2ª conclusio. infinitū i permanētibus ⁊ successiuis differt. qz i successiuis ps prius accepta nō manet cū parte posterius accepta. sed oppoⁱᵐ ē i permanētibꝫ. ¶ Jn quarta parte ponit duas cōuenientias inter ifinitū ꝟ3 appōez ⁊ infinitū ꝟm diuisionē. Et dicit ꝙ infinitū ꝟm appōez ē quodāmō infinitū ꝟm diuisionē. qz ifinitū ꝟm appōez fit ex infinito ꝟm diuisionē. quod. n. diuidit ab vna magnitudie pōt alteri apponi. ·Pria cōueniētia ipsoꝝ ē. qa sicut diuisio magnitudinis i partes eiusdē rationis. i. ꝓportiōis procedit i ifinitū. sic appō magnitudinis i ptes eiusdē rōnis ꝓcedit in infinitum. 2ª. qz sicut diuisio magnitudinis in partē eiusdē quātitatis nō procedit in infinitum eo ꝙ oē finitū cōsumit ablato quolibet finito sic est de infinito secūdū appositionē. Exꝫ sequtur ꝙ diuisio magnitudinis ē solū ifinita i poª sicut dies ⁊ agon. semp. n. ipsius ē aliqd accipe ⁊ nō p se in actu sicut finitū. Cōsequēter ponit vnam differētiā qz diuisio magnitudinis sic ꝓcedit in infinitū quod quacūq magnitudine data contingit dare minorē. sed appō magnitudinis nō sic procedit in infinitū ꝙ quacūq magnitudie data contingit dare maiorē. Exꝫ infert ꝙ plato male posuit duo infinita. vnū i augmēto sic ꝙ quocūq dato possit dari maius. aliud i decremēto sic ꝙ quocūq dato pōt dari minº. 2º. male posuit plato ꝙ infinitū nō causat i numeris nec ꝟm diuisionē eo ꝙ vnitas ē prinᵐ in numero. neq ꝟm appōem. qz dicebat ꝙ appō i numeris fiebat solū vsq ad numerū denariū. ⁊ ꝙ nō fiebat vltra processus nisi ꝓ reiterationē.

Tertio sciendū ꝙ Aristo. in isto quarto caº determinat de infinito diffinitiue ⁊ diuidit i tres ptes. Jn ꝓma intēdit talē conclusionē. Jnfinitū nō ē diffiniēdum eo mō q̄ ipsū diffiniebāt antiqui. diffiniētes ꝙ infinitū ē cuius nihil ē extra. sed debet diffiniri contrario mō. s. ꝙ cuiº aliqd ē exᵗ. ꝓbat rōne ⁊ signo signo sic. nos dicimus ānulos eē ifinitos ⁊ oia circulatione habētia eo ꝙ sp aliqd ē exᵗ accipe. ꝯ ifinitū ē cuiº quātitatē accipiētibꝫ sp ē accipe aliqd exᵗ. Exꝫ remouet vnū dubiū. ⁊ dicē ꝙ annuli nō sūt ꝓprie ifiniti sed solū ꝟm similitudinē. ꝓbat qz ad ifinitū duo requirūᵗ. ꝑ. ꝙ post quodcūq acceptū sit semp aliqd accipiendum 2º. ꝙ nō idē sit idē bis acceptū. hoc āt nō fit sic i annulo. Exꝫ infert diffinitionē infiniti. Jnfinitum ē cuius quātitatē accipiētibꝫ sp ē aliquid sumere. 2º. ꝓbat istā diffinitionē rōe sic. illud cuius nihil ē exᵗ ē quoddā totᵐ. sed infinitū nō est quoddā totū. ꝯ infinitū nō ē cuius nihil exᵗ ē. maiorē ꝓbat per diffinitionē totius. totū autez ē cuius nihil abest vt hominē totū aut archā tota. iō totū nō ē ꝓprie cuiº nihil ē exᵗ. minorē ꝓbat qz oē totū ē ꝑfectū. nullū infinitū ē ꝑfectum. ꝯ nullū ifinitū ē totū. maiorē ꝓbat. qz totū aut ꝑfectū. aut idē penitus ē. aut ꝟm nām ꝓximū est minorē ꝓbat. qz oē ꝑfectū ꝟ3 finē. sz nullū infinitū ꝟ3 finē. finis āt terminº ē. Ex hoc infert ꝙ parmenides melius dicit ponēdo totū vniuersum eē finitū q̄ melissus ponēdo totū vniuersū infinitū eē. totū. n. ⁊ infinitū nō pñt cōtinuari. i. eidē cōuenire. ¶ Jn 2ª ꝑte ponit opiniones platonis dicentis ꝙ infinitū ē oia habens ⁊ oia continēs i se ꝓpter id qō ꝟ3 aliquā similitudinē in totū. ¶ Jn 3ª ꝑte impugnat hāc opinionē ponēdo quinq ꝓprietates infiniti. ·Prima. infinitū ē sicut materia eo ꝙ tantū ē in potētia ⁊ nō i actu 2ª ifinitū nō cōtinet sed cōtinetᵗ ꝟm ꝙ infinitū. 3ᵐ infinitū ꝟm ꝙ ifinitū ē ignotū. ꝟ3. n. rōnē materie. mō spēz nō ꝟ3 mā ꝑ quā possit itelligi. 4ª infinitū magis ꝟ3 rōnē part] q̄ totius. qz ꝟ3 rationē materie. mā. n. ē ps totius sicut es ē pars statue. 5ª. ꝙ infinitū nō cōtinet tā intelligibilia q̄ sensibilia. icōuēniēs. n. ē ⁊ impossibile ignotuz ⁊ determinatum omnia continere.

Conclusio rñsalis. ·Productio effectº actualiter infinīniti non est absq implicatione contradictionis defensibil'. ꝓbaᵗ sic. quia infinitū qniditatiue ⁊ essentialr ē i actu permixtū potētie sic ꝙ impossibile ē quālibet ptē eiº eē ꝓductā aut acceptā. sz semp aliquid ē producēdū aut accipiēdū. sed si eēt aliqd actualiter infinitū quelibet pars eius eēt actualiter accepta. ⁊ sic infinitū non eēt infinitū qō ē implicatio contradictionis.

Primo dubitaᵗ. Utrū magnitudines sint infinite ꝟm diuisionē ⁊ non ꝟm appōez. ·Pro solōe supponēdū ē qō Aristo. in ꝟ sexto ⁊ vltio capitulo oīdit cām infinitatis in entibus naturalibus. ⁊ primo in numero et magnitudine. ⁊ diuidit in tres ptes. ¶ Jn pria itēdit duas cōclusiones de magnitudinibus. ·Prima. magnitudines nō sunt infinite ꝟm appositionē sic ꝙ cōtingat quacūq magnitudine data dare maiorē. 2ª magnitudines sūt infinite ꝟm diuisionē sic ꝙ quacūq magnitudine da

ta cõtingit dare minorẽ. ꝓbat sic. qz totũ ad qõ procedit appõ hz modũ forme q̃ ẽ ꝓxim⁹ finitatis z pars ad quã ꝓcedit diuisio hz rationẽ materie q̃ ẽ ꝓncipiũ ifinitatis. ¶ In 2ª pte intẽdit duas cõclusiones de numero. ꝓma. numerus nõ ẽ ifinit⁹ ꝑm diuisionẽ. sic ꝙ quocũcz numero dato contingit dare minorẽ. 2ª. numerus ẽ infinit⁹ ꝑm appõez sic ꝙ quocũcz numero dato contingit dare maiorẽ. econuerso vero ẽ in magnitudinibus. oñdit hꝫ resumẽdo cõclusiones superius dictas de magnitudine. ¶ In 3ª pte ꝓbat ꝓdictas cõclusiones: z primo ꝙ numer⁹ nõ sit infinitus ꝑm diuisionẽ. qz nihil qõ ẽ resolubile z indiuisibile ẽ infinitũ ꝑm diuisionẽ. sed numerus ẽ resolubilis z indiuisibilis. g̃ numerus nõ ẽ infinitus ꝑz diuisionẽ. minorẽ ꝓbat quia numerus ẽ resolubilis i vnitatẽ. mõ vnũ est indiuisibile. deide ꝓbat ꝙ numerus sit ifinitus ꝑm appõez: qz numer⁹ ẽ augmẽtabilis ꝑm diuisionẽ magnitudinis. z magnitudo ẽ infinituz diuisibilis. g̃ numer⁹ ẽ i infinitũ augmẽtabilis. Ex hoc ifert tria correllaria. ꝓmũ. numerus ẽ solũ ifinit⁹ i poª z nõ i actu ꝑz ptes magnitudinis sepate a magnitudine. 2m magnitudies nũ cz sunt i actu infinite nisi ꝑz potentiã. 3m econuerso reperit ifinitũ i numeris z in magnitudinib⁹. Consequenter ꝓbat duab⁹ rõnib⁹ ꝓmam cõclusionem. s. ꝙ magnitudo nõ sit infinita ꝑm appõez. quãcũcz. n. cõtingit esse in poª z i actu contingit esse tãtũdẽ. g̃ cũ nõ contingat aliqz magnitudinẽ esse ifinitã ꝑm appõz. segt̃ ꝙ nõ contingit aliquã magnitudinez esse in potentia infinitam ꝑm appõez. 2ª rõ. si aliqua magnitudo esset actu ifinita ꝑm appõez. sequeretur ꝙ esset aliqõ maiꝰ celo. Ex hꝫ ꝑz solõ ad dubiũ.

Secundo dubitatur. Ad quã cãz reducit infinitũ. ꝓro solutione supponẽdũ est ꝙ Aristo. in tertia pte bꝰ capituli oñdit cãm infinitatis i motu z tpe. z diuiditur i tres pticulas. ¶ In ꝓma itendit talez cõclusionez. Infinitũ nõ est idez cũ motu. z i magnitudine est sic ꝙ sit vna qdã nã q̃ priꝰ vl posterius dr de illis. ꝓbat qz magnitudo est q̃ aliqd movet. aut alterat. aut augmentat. z est priꝰ ifinita cz motꝰ z motꝰ cz tempus. tempꝰ. n. infinitũ est ꝓp motũ. ¶ In scda pticula soluit vnam rõnem probãtem ꝙ magnitudo sit infinita. in augmentũ que est hec. mathematicus supponit ꝙ quacũcz magnitudine data contingit dare maiorez. g̃ vel magnitudo est infinita ꝑm appositionez. vl consideratio mathematici est falsa. ¶ Ad hec rñdet phs ꝙ magnitudies qbꝰ vtũt mathematici non oz esse tales ꝑm esse quales sunt ꝑm imaginationes ipsoz. ¶ In tertia pticula intendit talem cõclusionez quãuis cãe diuise sint in quatuor tantũ. tñ ifinitũ reducit ad cãz materialez. ꝓbat dupliciter. qz cõtinuũ qõ bz rõnez mãe est infinitũ. 2º. qz omnes anti qui putantes infinitũ esse reducunt ipsum ad causam materialem.

Tertio dubitat. Utrũ rationes quibus probatũ est infinitũ esse sint physice. ꝓro solutione supponondũ ꝙ Aristo. in tertia parte bꝰ capituli soluit quincz rõnes ꝑius adductas ad probandum ifinitũ esse: z dicit ꝙ qdã illaꝝ necessario cõcludũt. z qdã illaꝝ accipiũt propositiones falsas. ꝓmo soluit tertiam dicens. propter perpetuitatẽ generationuz nõ est necessariũ põere aliqõ corpꝰ sensibile actu ifinitũ qz corruptio vnius est gñatio alterius. 2º soluit quartã negãdo ꝙ omne corpus finitum finiat ad tãgẽs ipz: qz nõ ẽ idẽ tãgi z finiri: aliõ. n. qõ tãgit ab aº tãgit. sz accidit ifinito tangi. põt. n. finitũ seipo finiri. Cõsequent̃ soluit qntã dicẽs ꝙ itelligẽtie. i. imaginatõi credere icõueniens est. Cõsequent̃ soluit ꝓmã dicẽs ꝙ motꝰ z tps nõ sũt ifinita i accepto esse sz i potẽtia. Cõsequenter soluit scdaz dicens ꝙ magnitudo nõ est ifinita i actu ꝑz diuisionẽ nec ꝑz augmentationẽ. Cõsequẽt recapitlat ea q̃ dcã sẽt õ ifinito

Rationes aĩ oppoᵐ soluunt̃ ex dictis. Et hec de tertio physicoũ.

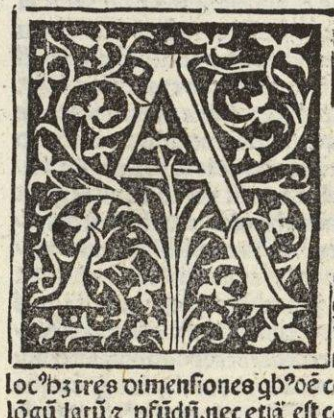

Baba bẽdaz itelligentiã alicqlem libri q̃rti physicoꝝ.

Querit̃ ꝓmo Utruz locꝰ sit. Arg̃ ꝑ ꝙ nõ sex rõibꝰ ꝓbi. ꝓma rõ est: si locus eẽt vl eẽt qd corporeum vel qd icorporeũ. non ꝑz. qz locꝰ hz tres dimensiones qbꝰ oẽ corpꝰ tminat̃. s. lõgũ latũ z ꝓfũdũ. nec etiã est corpus qz duo corpa erũt i vno loco. ¶ 2ª rõ. si corpꝰ sit aliqs locꝰ ẽt superficies z alioꝝ teriorꝝ corpis erit aliqs

loc⁹.ons est iconueniens.g̃ t añs. ꝓbat ons3.qz cadez est rō de terminis corporis sicut de corpore: vbi.n.est superficies aq̃ ibi etiã est superficies aeris. falsitat ẽ ons tis ꝓbat. pūctus. n. nō videtur eē i loco. qz nō eēt ona iter pūctū t locū pūcti. ¶ 3ª rō. loc⁹ nō ẽ elemẽtū. nec ex elementis. nec corporeū. nec incorporeū. g̃ nō ẽ. ꝙ nō sit incorporeū ꝓbat. qz locus hz magnitudinẽ ex elemẽtis. incorporeis aūt nulla fit magnitudo. nec3 ẽ corporeū cū nō sit elemẽtū nec3 ex elemẽtis. ¶ 4ª rō. loc⁹ nō ẽ cã locati. g̃ locus nō ẽ. ꝓbat añs inductiẽ. qz loc⁹ nō ẽ mã nec3 forª locati cū nō cōstituat locatū. nec ẽ efficiēs nec3 finis locati. ¶ 5ª rō. oē qđ ẽ: ẽ i loco sz loc⁹ ñ ẽ i loco. ergo loc⁹ nō ẽ. ꝓbat minorẽ. qz si locus eēt i loco. tūc loci eēt loc⁹ t sic eēt ꝓcessus i infinitū i locis. ¶ 6ª rō. si loc⁹ eēt. tūc eēt augmẽtabilis ad augmẽtationẽ locati. ons ẽ impossibile. ons3 ꝓbat. qz sicut oē corpus ẽ i loco. ita in omni loco ẽ corpus. ¶ In oppm ẽ pbs. In qōne erūt tres articuli. Quantū ad primū.

Primo sciẽdū ẽ ꝓ expositione textus ꝙ iste quartus liber phicorū in quo pbs determinat de passionibꝰ extrinsecis corporis nālis diuidit i tres tractatus. In prio determinat de loco. t diuidit in quinc3 capitula. ¶ In p̃ disputat. vtrū locꝰ sit. t diuidit i tres partes. In ꝑma itẽdit talẽ cōclusionẽ. Ad pbz nāle ptinet determinare de loco. ꝓbat tribus rōnibꝰ. ·Pria rō. ad pbm nāle ptinet determiare de passione cōi cuiusz entis nālis. sz locus ẽ hmōi. igit ad pbm nāle ptinet determiare de loco. ꝓbat minorẽ. qz ꝑm antiquos. oē qđ ẽ est in loco. ꝓbat antiquoꝝ rōne. qz qđ nō ẽ nusquam ẽ. vt tragelaphus. g̃ oē qđ ẽ alicubi ẽ. 2ª rō ẽ ad phicū nālem ptinet tractare de motu locali. g̃ t de loco. 3ª rō. i phica ẽ difficile determinare de loco. ergo i ea necessario tractãdū ẽ de loco. ꝓbat añs dupl̃r. ·Prio. qz de loco oriūt mlte dubitatiões difficiles. s. an sit vel nō sit. t si sit qd sit 2. qz ab antiqs nihil bñ dictū ẽ de loco. g̃ difficile ẽ tractare de eo. ¶ In 2ª ꝑticula arguit duabus rōnibꝰ t duabꝰ auctoritatibꝰ locū eē. ·Pria rō. qz locꝰ ẽ receptaculū corporis. alterū. i. distinctū a corporibꝰ receptis. g̃ locꝰ ẽ. añs ꝓ secunda ꝑte ꝓbat qz recedẽte corpe ab aliq̃ loco aliud corpus subintrat vt i vase i quo nūc ẽ aqua ipsa recedẽte nūc subintrat aer. 2ª rō. vnūqđc corpoꝝ naturaliū mouet nāl̃r ad suū locum naturalẽ nisi fuerit ꝓhibitū. g̃ segt̃ t nō soluz ꝙ locꝰ ẽ. sz ẽt ꝙ locꝰ habeat aliquã dispositiõez t ꝛtutẽ cõseruatiuã locati. añs ꝓbat. qz graue nāl̃r mouet deorsū t leue sursū. t subdit duo. ꝑmū ꝙ ptes t spẽs loci sūt iste scꝫ. s. sursū: deorsū: dextrū sinistrū: ante t retro. 2º subdit ꝙ iste ꝛie põnū nō solū sūt determinate quo ad nos sz ẽt q̃ ad nāz. qz sursū q̃ ad nāz ẽ. vbi fert leue .s. ignis. t deorsū vbi grauia t terrena ferūtur. 2º ꝓbat locū eē duabꝰ auctoritatibꝰ. ꝓria oēs antiq affirmabāt vacuū eē. g̃ t locū. ꝑz ons3. ga vacuū ẽ locꝰ ꝑuatꝰ corpe. 2ª ẽ auctor ita hesiodi poete g dicebat vnū cōfusū chaos ꝓmꝰ factū t postea terrã fuisse factã vt eēt receptaculum omniū. t sic opinabatur oīa eē in loco distincto ab ipsis locatis. nō. n. corrūpit locus corruptis bis que sūt in eo. ¶ In 3ª ꝑte ꝑncipali ꝓbat scꝫ rōnibus locum non eē que posite sunt ꝓ rōnibus ante oppositum.

Secundo sciẽdū ẽ ꝙ pbs in hoc 2º cº disputat de quiditate loci et diuidit in duas ptes. In prima arguit ad vtrãq̃ partẽ huius propositiõis. locus ẽ mã vl̃ forª t diuidit in quatuor particulas. ¶ In prima ponit talẽ distinctionẽ. sicut entiū. aliud ẽ ꝑz se. aliud ẽ ꝑm accns. sic ẽt locoꝝ aliꝰ ẽ cõis in quo oīa corpora sūt. aliꝰ ꝓꝑ in quo ꝓmo. i. adequate cõtinet res. sicut dicimus ꝙ tu nunc es in celo. qz es in aere t dicimꝰ te eē in aere t i celo. qz es i terra. t dicimus te eē i terra. qz es i hoc loco qz nihil aliud est te continet. ¶ In 2ª parte arguit vna rōne ꝙ locus ẽ forma: qz locꝰ est ꝑncipiū cōueniẽs vnūquodc3 corpoꝝ t terminus vnusquisc3. sz forma ẽ termin⁹ vniuscuiusc3. ꝙ formã. n. determiat magnitudo t mã magnitudinis. g̃ locus ẽ forma. ¶ In 3ª particula arguit tribꝰ rōnibꝰ ꝙ locꝰ sit mã. ·Pria rō. locꝰ est distantia magnitudis alia a corpis magnitudie locati t ẽ mã. g̃ locꝰ ẽ mã. 2ª rō. si a corpe locato remoueat termin⁹. i. magnitudo eiꝰ t passiones t qualitates t spẽs t forma nihil relinq̃t ꝑter materiã. locꝰ tñ relinquit. g̃ locꝰ ẽ mã. 3ª rō ꝑz platonẽ i rome. locꝰ ẽ receptaculū omniū vnuz et idẽ hmōi ẽ mã. g̃ locꝰ ẽ mã. Ex ꝙ infert ꝙ cōsideratio de loco ẽ difficil̃. qz siue locus sit mã siue forma vtroc3 mō difficil̃ ẽ cognosci. ¶ In q̃rta ꝑticula ꝓbat locū nō eē materiã nec3 formam quinc3 rōnibꝰ. ·Pria rō. mã t forma nō separãt a re cuius sunt. locus aūt seꝑatur a eo cuiꝰ ẽ. igit locus nō ẽ mã nec3 forma. minorem ꝓbat. i loco. n. in quo erat aer ẽ nūc aqua. Ex ꝙ

ifert q̄ loc⁹ nō ē ps neq̄ bit⁹ neq̄ accidens illi⁹ cui⁹ ē loc⁹. qz ē sepabilis ab vnoquoq̄ corpore. hoc ꝓbat qz loc⁹ ē aliquid vt vas. vas aūt nihil ē rei. s. locate. ḡ locus nihil ē rei. maiorē ꝓbat. qz loc⁹ ē res trāsmutabilis. 2° ifert q̄ locus vt ē separabilis a re cuius ē locus nō ē forma. ꝛ ꝑz q̄ continet locatū nō ē mā. 3° ifert q̄ plato male infert numeros ꝛ ideas nō esse in loco. cū tñ idee ꝛ numeri ptic̄ipent de magnitudine ꝛ paritate. ꝛ sic aliquid de mā participabūt. ꝛ tñ videbat locū ee māz. 2ª rō. qz vnū quodq̄ corp⁹ nāle nāliter mouet motu sursū vel deorsū. ꝛ tamen nō mouet ad māz vel ad formā. ḡ loc⁹ nō ē mā neq̄ forma. 3ª rō. sursū ꝛ deorsū sunt dñe loci. ꝛ tñ nō sūt mā neq̄ forma. igit̄ loc⁹ non est mā neq̄ forma. 4° rō. si locus eēt mā vl forma sequeretur q̄ locus eēt in loco. ꝛ si locus eēt in loco sequeret ēt q̄ locus moueretur ad motū illius cuius est. 5ª rō si loc⁹ esset mā aut forma. tūc cū ex aere fit aqua corrūpere loc⁹. qđ falsum ē: qz dicim⁹ corpus genitū ee in eodem loco in quo erat corruptū.

Tertio sciēdū q̄ in ꝑa ꝓte huius capituli ꝓbs p̄ōit modos eēndi in. ꝛ soluit quādā dubitationem circa eos. ꝛ diuidit̄ i tres particulas. In ꝓma ponit octo modos eēndi in. dicens q̄ vno⁹ aliquid dicit̄ ee in alio sicut digit⁹ i manu ꝛ vniuersal'r pars i toto. 2° sicut totū i partib⁹. ꝓbat ꝫ. nō. n. ē totū p̄ter partes. alio⁹ sicut bō i aiali. ꝛ vl'r sicut spēs ē in genere. 4° sicut gen⁹ i specie: ꝛ vniuersal'r sicut ptes specie i rōne eius. 5° sicut sanitas i calidis ꝛ frigidis. ꝛ vl'r sicut forma i mā. 6°. sicut ea que sūt grecorū in rege grecorū. ꝛ oīno simul ea q̄ sūt i sua causa efficiēte. 7°. sicut res i suo fine. 8° sicut vinū i vase ꝛ vniuersaliter locatū in loco. ¶ Pro secūdo articulo.

Conclusio responsalis. Loc⁹ ē. ꝑz hec conclusio ex duabus rōnibus philosophi ꝛ duab⁹ auctoritatibus positis i ꝓmo notabili.

Primo dubitatur. Utr̄ idē possit ee in seipso. ꝓ cuius dubij solutiōe supponēdū ē q̄ ꝓbs in 2ª ꝑticula huius partis mouet tale dubiū. Utrū vnū ꝛ idē sit in seipso ꝛ oīa sint in alio. Ad ꝫ dubiū soluēdū ponit talē distictionē ponēdo q̄ aliqd ee i se p̄ōt intelligi dupl'r. vno⁹ ꝼm se. ꝛ ꝓ. ꝛ nō gra alteri⁹. a°? ꝼm alterū. i. gra ꝑt. 2° ponit tres cōclusiōes. ¶ ꝓma. oē totū ē i seipso ꝼm alterū. i. gra ꝑtis ꝓ

bat ꝓbs duab⁹ rōnib⁹ ꝛ tribus exēplis. ¶ ꝓma rō totū ē i ꝑtibus ꝛ ecōtra. ḡ totū ē in seipso. Secūda rō. totū denominat̄ ꝼm denominationes suarum partiū. s3 denoiant̄ ptes ee i toto: ḡ to⁹ denoiat ee i toto. ꝛ p ꝛ̄ns i seipso ꝼm alterū. maiorē ꝓbat. qz totus bō dr̄ albus eo qz superficies ei⁹ ē alba ꝛ totus bō dicitur sciēs eo q̄ aīa eius ē sciēs. 3°. ꝓbat trib⁹ exēplis. ꝑmū bō dr̄ esse albus ꝛ tñ albū ē i boie ꝼm alterū. igit̄ idē est i seipso ꝼm alterz. minorē ꝓbat: qz albū ē in boie eo q̄ ē i corpe. ꝛ ē i corpe eo q̄ ē in superficie i q̄ ē ꝼz se ꝛ nō ꝼm aliud. 2m ex⁹ bō dr̄ sciēs. ꝛ tñ sciēs ē ꝼm alterū: qz scia ē in aia q̄ ē ps hois. igit̄ idem ē i seipso ꝼm alterz. 2m ex⁹ qñ āphora ꝛ vinū sero sūt tūc nō sūt ptes alicui⁹ tertij. iō āphora nō dr̄ i seipsa nec vinū i seipso. s3 qñ āphora et vinū simul idē sunt tunc sūt partes eius qō est āphora vini. ideo ipsa debet ee in se eo q̄ vinum quod est pars āphore vini est in āphora. ¶ 2° cōclusio ipossibile ē q̄ idē ꝓmo ꝛ ꝼm se sit i seipso ꝓbat ꝓbs dupliciter. ꝑ inductiue sic q̄ ꝼm nullū dictorū modorū essendi in. aliquid idē est in seipso ꝑmo ꝛ secundum se. 2° ꝓbat ratione. qa si amphora vini esset in seipsa ꝓmo. ꝛ secūduz se sequeretur q̄ vinum esset amphora. ꝛ q̄ amphora vinum. quod est impossibile. consequēti am ꝓbat quia eadem rō eēt vini ꝛ amphore. rō. n. amphore ē q̄ sit receptiua vini. mō illa rō conueniret vino. sicut. n. vinū reciperet in amphora sic amphora in vino. ¶ 3ª cōclusio. ipossibile est aliquid ee in seipso ꝓmo ꝛ ꝼm se totum ꝛ ꝼm accidens. i. mediante alio. qz tunc sequeretur q̄ duo corpora essent in eodem. qō ē ipossibile. ꝓbat consequentiā. qz si amphora sit i seipsa mediante vino tūc vinuz eēt ꝓpinquius āphore q̄z ipsamet amphora. ꝛ hoc non p̄ōt esse sine penetratione dimensionuz. ¶ In 3ª ꝑte soluit rationem zenonis qua sic arguebatur. locatum ē i loco alio a se. ꝛ locus ē in alio a se. ꝛ sic infinitum dicit q̄ nihil ꝓhibet locatū esse i alio. non tamen sicut in loco sed sicut sanitas in calidis ꝛ frigidis. ꝛ sicut habitus ꝛ passiones sunt i subiecto. ꝛ sicut color in corpore ideo non ē necesse abire in infinitum. ¶ In quarta particula infert cozelarie q̄ locus non est materia neq̄ forma locati. ꝓbat quia locus non est aliquid locati. sed materia ꝛ forma sunt aliqd locati. ḡ locus nō ē mā neq̄ forma locati. ꝓbat maiorem. quia vas nihil aliud est nisi vas. igit̄ locus nihil est locati.

Secūdo dubitaf. Utrū ista ꝓpositio sit ꝺcedēda: amphora vini est i seipsa ꝛ amphora vini ē i amphora vini. ¶ Ad solūedū hoc dubiū ponuntur alique suppositiones. Prima ē. amphora vini i rigore sermonis nō significat vinū tātū nec supponit ꝓ vino tm̄. nec ꝓ aggregato ex amphora ꝛ vino: ſz p̄cise supponit ꝓ seipsa amphora ꝺnotādo ipsā eē receptiuā vini. Ex hoc sequit ꝙ de rigore sermonis ista ē falsa. amphora vini est in amphora vini: vas. n. ꝺtinēs vinū nō est i seipso. ¶ 2ª suppositio. ꝓ restrictionē vsualē amphora vini aliqñ restringit ad stādū ꝓ vino tātū: vt cum ꝺr ꝙ iste bibit amphorā vini: nō. n. bibit vas sed vinū vasis. aliqñ ez restringit ꝓ restrictionē vsualē ad stādū ꝓ aggregato ex vtroq3. ſ. ꝓ amphora ꝛ vino: vt cum ꝺr. iste. n. emit vnū dolīū vini. non dolīū. n. emit solū nec solū vinū. ſz vinū cū dolio. Ex hoc seqt ꝙ ista ē ꝺcedēda ꝓ restrictionē vsualē. amphora vini ē in amphora vini: qz si amphora vini a pte subiecti restrigit vsualr ad stādū ꝓ aphora tm̄ ē falsa: vel ꝓ vino tātū ꝛ a pte p̄dicati vualr restrigat ad stādū ꝓ amphora tātū. tūc dicta ꝓpositio ē ꝺcedēda. ¶ 3ª suppositio. relatiuū subiecte idētitatis supponit p̄cise ꝓ eodē sicut suū añs. Ex hoc sequit ꝙ hec nō ē ꝺcedēda. amphora vini ē i seipsa saltē ꝓ locutionē gratia totius. pōt tamen saluari ꝓ locutionē gra partis. ꝺcimus. n. totū boiez esse crispū. qz caput ē crispū similiter amphora vini est i seipsa: qz vinū qō est pars amphore vini est in amphora vini.

Tertio dubitaf. Utrū denoiatio ptis formali ꝺna ifert denoiationē totī. Ad solūedū hoc dubiū sciendū ꝙ duplicia sunt accītia denominātia aliqō subiectū. qdā enim sunt que determināt sibi certā partē subiecti ita ꝙ solū illi parti possūt ieſſe. sicut limitas determinat sibi nasū: claudicatio pedē: alia sunt q̄ idifferenter p̄nt ieſſe cuilibet parti subiecti: si tm̄ ihereāt solū vni parti virtute talīū accītiū aliqd reliquit i alijs partibus: vt ifirmitas pōt ieē cuilibet partiboīs. si tm̄ alicui determinate parti ifit aliqd. ſ. doloz reliquit i alijs partibus: ꝛ ista accidētia formali ꝺsequētia p̄nt ex denoiatiōe partis inferre denoiationē totius. sequit enim iste est claudus ſm pedē. ergo claudus: silr bene sequit. iste est ifirmus ſm caput. ergo ē ifirmus. ſz alia accītia ex denoiatōe partis nō p̄nt iferre denoiationē totius nisi iſint maiori parti ꝛ ꝓcipali ſm q̄libet partē illius partis. ¶ Rationes ante oppositū ſoluētur ex ꝺcendis.

Queritur secundo. Utrū locꝰ sit entitas respectiua a supficie corꝓris locātis realr ꝛ entitatiue distincta ꝛ i corꝓre locāte subiecta. ¶ Er arr ꝓmo ꝙ non sit entitas respectiua: nulla q̄titas ē entitas respectiua: ſz ois locꝰ ē q̄titas: ergo nullus locꝰ ē entitas respectiua. minoz pz ꝙ Aristo. i p̄dicamētis ꝺcit ē ꝙ locus ē spēs q̄titatis. ¶ 2º arguit ꝙ nō distinguit realr a supfic corꝓris locantis. qz oē vltm̄ corꝓris locātis ē supficies: ſz ois locꝰ ē vltimū corꝓris locātis. ergo locꝰ ē supficies maioz pz. qz extrema corꝓris sūt due supficies. ¶ 3º arguit ꝙ non sit subiue i corꝓre locāte. qz ois forma denominās aliqō subiectū ē in eo subiectiue ſz locꝰ denoiat locatū. igr est subiue i eo ꝛ nō in locāte. maioz pz qz ꝺci denoiatiue p̄supponit eē i subiecto. ¶ In oppm̄ quo ad oēs ptes arr ꝓmo ꝙ sit entitas respectiua. qz locus ꝺr locati locꝰ: ꝛ locatū ꝺr loco locatū. 2º. ꝙ sit distincta a supficie. qz supficies est entitas absoluta. locꝰ vero entitas respectiua. 3º ꝙ sit subiectiue i locāte. qz locus est fundatus i supficie locātis. ergo ē subiectiue i locāte. ¶ In q̄stione ista erunt tres articuli. Quantum ad primum.

Primo sciendū est ꝙ ꝓ declaratōe terminoꝝ ponūf alique distinctōes quaꝝ prima est. locus est duplex. qdā est p̄ntialis ꝛ diffinitiuus q est formalr p̄ntialitas q̄dā a qua aliqd ꝺr esse formalr p̄sens alicui. alius est locus dimēsionalis ꝛ circūscriptiuus q est formaliter ipsa circūscriptio actiua illius dimēsionis a qua aliqd ꝺr circūscribēs: ꝛ de isto p̄ncipalr q̄rit q̄stio. ¶ 2ª distinctio. locus circūscriptiuus est duplex. vnus qdē fundamētalis. ſ. supficies circūscribēs locatū. alius est formalis: ꝛ ē vna forma realr iherēs supficiei circūscribēti a qua supficies formalr ꝺr circūscribēs. ¶ 3ª distinctio. locus circūscriptiuus est duplex. vnus q dē aptitudinalis. q est forma a qua superficies ꝺcit formalr locatiua vel circūscriptiua: ꝛ vocaf locatiuitas. alius est actualis realr iherens superficiei circūscribēti a qua ꝺcit formalr locus vel circūscribēs locatū. ¶ Iste distinctōes sic ꝺclarari p̄nt ꝺsiderādo tres entitates ex pte supficiei circūscribētis locatū. Prima ē entitas supficiei. ꝛ illa ē absoluta. 2ª ē relatio aptitudinalr q̄ locatiuitas ꝺr. ipsa. n. supficies añ receptōez

locati ꝺz aptitudinē locādi ipsum a qua ꝺr formaliꝫ locatiua. ⁊ fūdaꝫ hec relatio aptitudinaliꝫ i entitate supficiei ⁊ terminaꝫ ad locatū. ⁊ distinguiꝫ a supficie locāte solū ex natura rei. ⁊ formaliꝫ sicut ꝓpria passio a sbo. ꝓz ꝓbāc maximā Nulla relatio fūdamētalis vl nulla relatio formalis aptitudinaliꝫ ē realiꝫ distincta a suo fundamēto. ⁊ qñ corpus ponit i ipsa supficie actualiꝫ locāte tūc ipsa supficies ꝺr actualiꝫ locās ⁊ circūscribēs locatū. iō ibi ē cōsiderāda vna relatio actualis q̄ vocaꝫ locatio vel circūscriptio actiua a qua supficies ꝺr formaliter ⁊ actualiꝫ locās ⁊ circūscribēs locatū. iō ibi ē cōsiderāda vna relatio actualis q̄ vocaꝫ locatio vel circūscriptio actiua a qua supficies ꝺr formaliter et actualiꝫ locās ⁊ circūscribēs locatū: ⁊ fundaꝫ i supficie locāte ⁊ terminaꝫ ad corpus locatuz ⁊ realiꝫ ab vtroq; distinguiꝫ. Similiꝫ ex parte locati sūt cōsiderāde tres alie entitates. ꝑma est entitas locati. 2ª ē locabilitas passiua locati. 3ª ē locatio vel circūscriptio passiua a qua ipsū corpus ꝺr actualiter locatū vel circūscriptum ꝑma entitas vocaꝫ locus fundamētalis. 2ª locus formalis aptitudinalis. ⁊ 3ª locª formaliꝫ actualis. i locato ꝯo ꝓria entitas vocaꝫ locatum fundamentaliter ⁊ denominatiue. 2ª vero vocatur locatū formale aptitudinale. 3ª ꝯo ꝺr locatū formale actuale.

Secundo sciēdū q̄ Aristo. i hoc 3º. c. ponit aliqua ꝓeābula valētia ad diffinitionē loci cognoscēdā. ⁊ diuidiꝫ i quatuor ptes. Jn ꝑma ponit qnq; ꝓprietates loci. ꝑª. locª cōtinet locatū ⁊ nihil ē ei. 2ª. locª nō ē maior nec; minor locato sz ē equalis. 3ª. locª nō deficit vnicuiq; locato. sepaꝫ tñ a qualz supficie successiue. 4ª i oi loco sūt sursū deorsū. ⁊ ℞ de loco nāli. 5ª. vnūquodq; corpoꝝ naturaliū ferꝫ nāliꝫ ad suū locū ⁊ naturaliꝫ quiescit in suo loco q ē aut sursū aut deorsū. ¶ Jn 2ª pte Aristo. ponit q̄tuor cōditiones regsitas ad diffinitionē loci. ꝑma diffinitio loci ꝺz ē talis q ꝓeā sciamus qd ē locª. 2ª q ꝓeā soluāꝫ opposita ad ꝺubitatiōes q̄ ꝺr circa locū. 3ª. q ꝓ eā possimª demōstrare oēs passiones loci de ipso ineſſe locato. 4ª. q ꝓ ipsā possit ostēdi cā errorū ⁊ distinctiōis eoꝝ q errāt circa locū. ⁊ subdit q si diffinitio loci sit talis tūc vnūquodq; i. vnaquec; passio loci pulcherrime. i. potissime demōstrabi tur de loco ꝓ ipsā. Ex hoc pōt elici q diffinitio ſbiecti ē meª demōstratiōis potissime. ¶ Jn 3ª pte ponit tria ꝑambula valētia ad inuestigandū diffinitionē loci. ꝓmū motus localis facit nos scire locū eē. nō seq̄reꝫ. n. locū eē nisi esset motª ꝑm locū. ꝓpter ℔ multi ꝺixerūt celū eē in loco eo q ſp ē i motu. ⁊ subdit oēs alios motus qui faciūt cognoscere locū. q2 aliª ē loci mutatio. aliª ꝺecremētū ⁊ aliª augmētū. i augmento aūt ⁊ ꝺecremēto fit motª localis. 2ª ꝑambulū eoꝝ q̄ mouētur. alia mouētur per se. alia ꝓ accidēs. Eoꝝ āt q̄ mouētur ꝓz accidēs queda sūt nata moueri per se vt ptes corpoꝝ nate sūt moueri per se: mouenꝫ tñ ꝑm accidens i corpore vt clauus ē natª moueri ꝓ se. mouetꝫ tñ ꝑm accidēs i naui. 3ª. aligd ē i loco ꝺupliciter. q2 quod dā ē in loco cōi. vt iste ē i celo q ē i aere. ⁊ ille nō ē ꝓpie locus eo q nō ē equalis locato. aliud ē i loco ꝓpio i quo ipsū ꝑmo cōtinetꝫ. 4ª quā ꝺo continēs nō ē diuisū a contēto. sed ē ei continuū. tūc cōtētū nō ē i eo sicut locatū i loco sed sicut pars i suo toto. sz quādo tale continens ē diuisum a cōtēto ⁊ tangit ipsū contētū ꝑm vltimū. ⁊ nō ē pars ipsius cōtēti nec ē maiª ipso cōtēto sz equale sibi tūc cōtētū ē i ipso sicut in loco. Jstā vltimā ptē ꝓbat ꝑbs. i. odē. n. sunt vltima se tāgētia. ꝺeinde ꝑmā partē ꝓbat ꝺuabª rōnibª. ꝑma q̄ aligd ē cōtinuū alicui tūc nō potest i eo moueri. imo aliud cū eo mouetꝫ. sz locatū pōt mouere i loco sine bot q locª moueatur q locª nō ē gd cōtinuū locato. 2ª rō ē q̄ aliquid cōtentū ē continuū ipsi contineti tunc est i eo sicut visus i oculo ⁊ sicut manus i corpore. ⁊ nō sicut aqua i cado nec sicut vinū in sipho. q nō ē i eo sicut in loco. sz sicut ps in toto. Jn quarta pte cōcludit q ex his que dicta sūt pōt eē manifestū quid sit locus vbi.

Tertio sciendū q circa hūc textū icidūt tres difficultateſ. ꝓma qualiter ē saluabile q locus sit equalis locato. ⁊ tñ locª cōtinet locatū. ꝓz solōe ponūt alique distinctiones. ꝓma distinctio. ꝺupleꝛ ē equalitas. q ꝺā ē fūdata super quātitate discreta vt supra multitudinē ꝺimēsionū. alia est fundata super quātitate continua vt super extensiōe. ¶ 2ª distinctio. equalitas extēsionis ē tripleꝛ. queda sz ē fundata super longitudine. q̄ꝺā ē fundata super latitudine. alia āt super ꝓfūditate. ¶ Tertia distinctio. ꝺupleꝛ ē locās. quoꝺdā. ē locans quo ⁊ proximū ⁊ ē ipsa superficies corporis locātis q̄ vocaꝫ locª. aliud ē locās qō ⁊ vltm. ⁊ ē ipsū corpus locās. ¶ Quarta. ꝺupleꝛ ē locatū

quoddã ẽ locatũ q̃ ⁊ imediatũ. ⁊ ẽ superficies ipsius corpor] locati. aliud ẽ locatũ qõ ⁊ media tũ ⁊ ẽ ipsũ corp⁹ locatũ. vñ dr̃ p̃ q̃ loc⁹ ⁊ locatũ q̃ sũt eq̃lia q̃lz equalitate possibili i ipsis fũdari p3 p̃. de equalitate m̃titudis. q⁹ cũ ábo sint superficies o3 q̃. vtrq̃ ptes habeãt tãtũ duas dimẽ siões. p3 2⁹ de equalitate lõgitudis q⁹ vtraq̃ superficies ẽ eq̃lõga ⁊ eq̃ ve lata. equalitas ãt p̃fũditat] ñ põt i ipsis fũdari cũ ista ñ hẽant p̃fũditatẽ: ⁊ de istis itelligũr̃ p̃petates loci. 2⁹ dr̃ q̃ corpus locãs ⁊ corp⁹ locatũ sũt equalia eq̃litate fũdata sup lõgitudinẽ aut latitudie 3z nõ sunt equalia equalitate fũdata sup m̃titudine dimẽsionũ. nec equalitate fũdata sup p̃fũditate: eo q̃ loc⁹ nõ hẽat p̃fũditatẽ. ¶ 2ª difficultas. vtr vnũqõq̃ corp⁹ nãle sp nãl⁹ moueat ad suũ locũ nãlẽ. ¶ pro solõe b⁹ difficultat] ponit tal⁹ distinctio. Istõ ẏbũ mouet põt capi dupl⁹. vno⁹ vt dicit actuale moueri. a⁹. vt dicit aptitudinale moueri. q̃ ãt possit dicere aptitudinale moueri p3 sic. q⁹ dis passio ẽ aptitudial⁹. 3z moueri ad suũz locũ nãlẽ ẽ pa⁹ corpis nãlis. q̃ moueri dicit aptitudinẽ. Ex his dr̃ duo. ¶ 1ũ q̃ vnũqõq̃ corpus nale sp nãl⁹ mouet ad suũ locũ nãlẽ si illõ ẏbũ mouet dicat moueri aptitudiale. p̃bat sic q⁹ vnũqõq̃ mobile sp ẽ aptũ natũ moueri ad illud iq̃ ẽ ẏt⁹ conseruatiua locati. q̃ locatũ sẽp ẽ natũ moueri ad suũ locũ nãlẽ. 2⁹ dr̃ q̃ si illõ ẏbuz moueri dicat actuale moueri. corp⁹ nale ñ sẽp mouet ad suũ locũ nãlẽ. imo ad ß q̃ nãliẽ moueat ad ipsũ duo regrũr̃. p̃ q̃ sit ex locũ suum nãlẽ. 2⁹. q̃ ñ sit. p̃hibitũ. ¶ 3ª difficltas. vtr ali qua accñtia sint nata p se moueri. ¶ pro solõe b⁹ ponũr̃ due suppões. p⁹ ẽ. fz Aristo. iplicat ꝺdictionẽ accñs sine subo eẽ. Ex ß segr̃ q̃ iplicat ꝺdictionẽ fz ipsũ accñs moueri p se. q⁹ p se moueri p̃supponit p se eẽ. 2⁹ segtur fm eũ q̃ nullum accñs ẽ natũ p se moueri. 2ª suppõ fm ẏtatem nõ iplicat ꝺdictionẽ accñs eẽ sine subiecto. Ex ß dr̃ q̃ multa accñtia sũt p se nata moueri ⁊ de facto p se mouẽtur. si. n. grauitas p possibile vl̃ impossibile eẽt sepata a subiecto ipsa moueret se ipsã. ¶ pro secũdo articulo sit hec.

Conclusio Locus ẽ entitas respectiua superficie corpis locant] realiter distincta. ⁊ i ipso corpe locãte subiecta. p3 2⁹ q̃ ad oẽs ei⁹ partes ex p⁹ nõbili. ¶ pro 2⁹ arti⁹.

Primo dubitat. Qualr̃ ẽ saluabile locũ eẽ entitatẽ respectiuã cũ tñ oẽs p̃prietates loci ꝺdictorie repugnẽt forme respectiue. ¶ pro solõe b⁹ ponũr̃ aliq̃ suppões ⁊ aliq̃ regule. ¶ pria suppõ. loc⁹ sũpt⁹ formal⁹ ⁊ p̃ significato ẽ vna quiditas cõcretiue designata cui⁹ abstractũ ẽ locatio actiua q̃ ẽ respect⁹ superficiei locãtis ad locatũ. 2ª suppõ. fũdamẽtũ loci ẽ ipsa superficies circũscribẽs locatũ. ¶ pria regula oẽ cõcretũ alicui⁹ relõis psonal⁹ sũptũ suppõit pro fũdamẽto illi⁹ relõis ⁊ nõ pro ipsa relatiõe. 2ª regula. i oi p̃põe i qua subijcit cõcretũ alicuius relõis sũ t duo cõsiderãda. s. illõ q̃ suppõit ⁊ ẽ ipsũ cõcretũ. 2⁹. illud pro q̃ supponit ⁊ ẽ fundamẽtũ ipsi⁹ cõcreti. 3ª regula ad ẏtatẽ p̃positiõis affirmatiue sufficit p̃dicatũ ieẽ illi p̃ q̃ supponit illõ subiectũ vel saltẽ q̃ supponat pro eo dẽ p̃ q̃ suppõit subñ. ⁊ nõ regrit̃ q̃ p̃dicatũ insit subõ qõ supponit silr̃ ad veritatẽ p̃põis negatiue sufficit p̃dicatũ nõ ineſſe illi pro q̃ supponit subñ. siue q̃ predicatũ ⁊ subñ nõ supponãt p eodẽ. ex ß segr̃ q̃ ista ẽ cõcedẽda. loc⁹ ꝺtinet locatũ. q⁹ illõ p̃ q̃ supponit locus. s. superficies corpis locatis ꝺtinet locatũ. similiẽ ista loc⁹ ẽ eq̃lis locato ⁊ sic de silib⁹ ⁊ sic p3 solutio ad dubiũ.

Secundo dubitat. Utrũ locus sit spẽs quãtitatis. ¶ pro solõe b⁹ ponũr̃ aliq̃ distinctiões quar̃ prima ẽ. loc⁹ põt sumi dupl⁹. vno⁹ formal⁹ ⁊ p̃ significato. ⁊ sic est respect⁹ locãtis ad locatũ siue superficiei circũscribẽtis ad locatũ circũscriptũ. ⁊ vocat̃ locatio vel circũscriptio actiua. a⁰⁰ capit̃ mãliter p denoiato. ⁊ sic ẽ ipsa superficies circũscribẽs locatũ. ¶ pro 2ª distinctiõe ponit̃ tal⁹ regula. quãdocũq̃ aliqd ẽ cõe duob⁹ ⁊ vni ẽ nomẽ ipositũ ⁊ alteri nõ. 3z de rigore fmõis illud nomen cõe supponat p̃ gditate cõi illis duob⁹. tñ p restrictionẽ vsualẽ restringit̃ ad p̃cise stãdum pro illo cui nõ ẽ nomẽ ipositũ. sicut vbi ẽ q̃ddaz cõe ad vbi actiuũ ⁊ ad vbi passiuũ. ⁊ vbi actiuo ẽ nom̃ ipositũ scilz loc⁹. vbi aũt passiuo nõ ẽ nomẽ ipositũ. iõ illud cõe p restrictionẽ vsualez restringitur ad stãdũ p̃ vbi passiuo. q̃uis de rigore fmonis supponat pro vbi cõi ad actiuũ ⁊ passiuum siue pro gditate eis cõi q̃ facit p̃dicamẽtũ gditatiue distictũ ꝺ alia nouẽ p̃dicamẽta. Ex ß ponitur talis distictio. vbi põt sumi dupl⁹. vno⁹ vt ẽ gditas cois ad vbi actiuũ ⁊ passiuũ. ⁊ sic ẽ vna gditas predicamentalis ꝺ alias p̃dicamẽtales gditates distictas. a⁰⁰ capit̃ vt p restrictionẽ v-

fualē restringit ad stādū pro vbi passiuo. & sic ē spēs predicamētalis q̄ ē vbi. Ex his vīr duo. p̄m q̄ loc⁹ formaliť sūpt⁹ & pro eius significato non ē aliō q̄ vbi actiuū. & p ons ē spēs vbi. & z⁰ vī q̄ loc⁹ sūpt⁹ māliter & pro denoīato ē species quantitatis. q̄ non ē aliud q̄ superficies circūscribēs locatum vbi.

Tertio dubitať. Utrū nāle & violentum sint eēntiales vīe loci. ¶ pro solutiōe hui⁹ dubij sit hec distinctio. Duplices sūt vīe eēntiales. q̄dā. n. sūt cōnotatie nihil aliud cōnotātes q̄ id qō cōnotať p genꝰ ipsaꝝ. aᵉ sūt ono tatiue alicuiꝰ alteriꝰ. & ille vīt dici p̄pe vīe accidētales. Ex hīs vī q̄ nāle & violētū sūt vīe accidētales loci. nāle. n. iportat locū cū ℔ir confua tiua locati. violētū vero iportat locū cū virtute corruptiua locati. similiť sursū & deorsū sunt vīe accñtales. locꝰ. n. sursū dicit locū cū ꝓpinquitate quadā ad cōcauū orbis lune. deorsum vero iportat locū cū quadā ꝓpinquitate ad cētrū. similiť hic & ibi sūt vīe cōnotatiue ipsiꝰ vbi. hic. n. iportat ipsū vbi cōnotādo ꝓpinquitatē eius ad demōstratū. ibi vero significat ipsum vbi cōnatādo differētiā ad proferētē.

Ad rationes añ oppoᵐ. negať q̄ locꝰ pro significato eius sūptꝰ sit q̄titas. & ad p̄m dicit q̄ loquebať i p̄mis de loco fm opinionē famosā di cētiū locū eē spatiū separatū inē latera corpoꝝ cōtinēt. qō p3 p̄ qō dicit ptes loci copulari ad tundē terminū ad quē copulātur pticule corporis locati. p̄t dici z⁰ q̄ locus sūptus māliter & pro denoīato ē bene quātitas & entitas absoluta. locꝰ vero sūptus formaliter & pro significato est circūscriptio actiua & per ons ē entitas respectiua. ¶ Ad zᵃᵐ vī q̄ locꝰ ē vltimū corpoꝝ cōtinētis sūptꝰ māliť pro loco fūdamētali. nō ať sūptꝰ formaliť. z⁰ vī q̄ rō ꝓcedit de loco sūpto pro denoīato & nō ei⁹ significato. ¶ Ad 3ᵃᵐ dicitur q̄ locꝰ p̄mo nō denoīat locatū. 3 bene locatio passiua. z⁰ dici p̄t q̄ locꝰ denoīat locatum denoiatione extrinseca. & non denominatiōne intrinseca. Et hec de questione

Queritur tertio. Utrum locus sit imobilis. Arguiť p̄mo q̄ nō. oē ens limitatū ē nāliter mobile. 3 locꝰ ē hmōi. ḡ ē nāliť mobilis. maior p3 q̄ mobilitas ē passio ꝓpria et adequata entis limitati. ¶ z⁰ sic arguiť subm̄ loci quocūq̄ mō accepti ē mobile. ḡ locꝰ ē mobilis p3 ona duplicit. p̄mo. q̄ nobis mouentib⁹ necesse ē moueri oia q̄ i nobis sūt. z⁰ q̄ q̄ subm̄ loci mutať vel locꝰ corrūpitur & sic mutatur. vel ñ corrūpit & sic erit i alio subō. & p ons mouebitur migrādo de subō i subm̄. 3⁰ sic arguiť. superficies cōcaua orbis lune ē locꝰ ignis. & tū mouet circulariter. ḡ locꝰ ē mobilis circulariter. & p ons ñ est simpliciter immobilis. In oppositum arguitur auctoritate philosophi. Erunt in questione tres articuli. pro quo.

Primo sciēdū q̄ pro declaratione terminoꝝ questiōis ibi ponēde sūt aliq̄ distinctiōes quaꝝ p̄ª ē. locꝰ pōt capi duplicit er. s. pro formali significato vz pro relatiōe locantis ad locatū & sic nō ē mobilis localiter sed bene motu generatiōis & corruptiōis. aº. sumitur locus pro denoīato & materialiť. vz pro superficie circūscribēte locatū. & de loco sic capto ē q̄ō p̄ns. ¶ Scda distinctio locū esse mobilem pōt itelligi duplicit. vnoꝰ q̄ sit mobilis simpliciter & p se. alioꝰ q̄ sit mobilis ad motū locati per se vel p accñs. ¶ 3ª distinº locū eē mobilē simpliciter pōt duplicit intelligi. vnoꝰ q̄ sit mobilis necessario & p se. alioꝰ q̄ sit mobilis p accñs. ¶ 4ª distinctio. locū eē mobilē ad motū locati pōt intelligi dupliť. vnoꝰ necessario & p se. alioꝰ fm accidēs & raro. Ex his vī p̄ q̄ locus ē simpliciter mobilis. q̄ illud ē simpliciter mobile cui mouēri non repugnat ꝺdictorie. 3 loco nō repugnat moueri ꝺdictorie. ḡ locꝰ ē simpliciter mobilis. z⁰ vī q̄ locus nō ē per se mobilis. p3 q̄ nō pōt moueri nisi moto eius subiecto. 3⁰ vī q̄ locus non ē per se & necessario mobilis ad motū locati sed bene p accidens & raro. patet q̄ non repugnat contradictorie locato moueri quiescente loco nec implicat locum moueri locato quiescente.

Secundo sciendum q̄ philosophus in hoc primo capitulo diffinit locum. & diuiditur in tres partes. In prima ingrit particulas ponendas in diffinitione loci. et intendit duas conclusiones quarum prima est Locus est terminus corporis continentis probat sic. necesse est locum esse formam aut spatium separatum aut materiam aut terminum corporis continentis sed non est aliquid trium primorum. igitur necesse est q̄ sit terminus corporis continentis. primam partem minoris scilicet q̄ locus non sit forma probat ponendo rationem propter quam apparet q̄ locus sit

forma ꝛ soluit eã ꝛ est hec. forma ꝯtinet ꝛ est terminus sicut ꝛ locus. igit̄ locus est forma: soluit ꝙ vtraq; sūt termini ſz nō eodē modo qz forma est terminus rei cui⁹ ē forma: loc⁹ aūt nō est terminus illi⁹ cuius ē loc⁹ sed est termin⁹ corporis ꝯtinentis. Ex hoc pōt formari talis ratio qz forma locati est termin⁹ locati. ſz loc⁹ nō est terminus locati. ḡ nō ē forma locati. Cōsequenter ꝓbat tertiā partē minoris. ſ. ꝙ loc⁹ non sit ſpatiū separatū ꝑmittēdo rationē ꝓpter quā apparet ꝙ sit ſpatiū separatū: sicut. n. locus manens idē numero recipit ſucceſſiue diuerſa corpora sic etiā ſpatiū dimēſionatū manēs vnū ꝛ idē videt̄ ſucceſſiue accipe diuerſa corpora. Scō ꝓbat duab⁹ ratōib⁹ ꝙ loc⁹ nō sit ſpatiū separatū. q̄rū ꝓma ē. ſi loc⁹ eēt ſpatiū separatū seq̄ret̄ ꝙ eēnt infinita loca ſil̄ ꝯsequentia. ꝓbat̄ qz ſi aliq̄ totū eēt i toto ſpatio sicut i loco ita quelibet ei⁹ pars eēt i aliqua parte ſpatij sicut in loco: partes aūt locati sūt infinite q̄re loca illaꝝ partiū erūt infinita. Scō ratio ſi loc⁹ eēt diſtātia iter latera alicuius ꝯtinētis seq̄ret̄ ꝙ loc⁹ eſſet mobilis. ꝯſequentiā ꝓbat. qz trāſmutato aliquo ꝯtinēte natura neceſſe ē ꝙ moueat̄ diſtātia q̄ ē iter latera illius ꝯtinētis exiſtēs. Tertio ꝓbat locū non esse māz ꝑmittēdo rationē ꝓpter quā apparet locū esse māz: qz mā manēs vna numero ſucceſſiue ſuſcipit diuerſas formas sicut ſiquid alteretur iꝑm nūc ē albū olim aūt fuit nigrū. ꝛ ipz est nūc duꝝ olim vero fuit molle. ſil̄r loc⁹ ſucceſſiue ſuſcipit diuerſa corpora. Cōsequenter ꝓbat locū nō esse māz duab⁹ ratōib⁹: quaꝝ ꝓma ē qz diſtincta attribuim⁹ loco ꝛ materie: ḡ locus ꝛ mā sūt diſtincta. ꝓbat añs. qz de loco dicim⁹ ꝙ vbi erat aer nūc ē aqua: ꝛ hoc nō dicim⁹ de mā. 2ª ratio mā nō est diuiſa a re cui⁹ ēſt: nec ꝯtinet illud cuius ē mā: loc⁹ aūt ē diuiſus a locato ꝛ ꝯtinet locatū. Ex hoc ꝓmo ifert ꝙ cū locus nō sit aliq̄ iſtoꝝ triū neceſſe ē locū esse terminū corporis ꝯtinētis. 2º ifert ꝙ difficile ē ꝯcipe qd sit locus: qz videt̄ ꝙ loc⁹ sit mā vl̄ forma vel ſpatiū mediū aliud a magnitudinib⁹ motis. ¶ In 2ª pte īgrit ſcōam particulā diffinitōis loci. ſ. ꝙ loc⁹ sit imobilis ponēdo dr̄iaz iter locū ꝛ vas: qz vas ē loc⁹ trāſmutabilis. loc⁹ aūt ē imobilis. 2º ꝓbat ꝙ loc⁹ sit imobilis ſigno: qz nauis nō dicit̄ esse i parte fluminis sicut i loco: ſz sicut i vaſe: ꝛ tñ i toto fluuio sicut i loco: qz tot⁹ fluui⁹ videt̄ ee imobilis: ḡ signum ē ꝙ loc⁹ ē imobilis. Ex hoc ifert diffinitionē loci: ꝙ loc⁹ ē termin⁹ corporis ꝯtinētis imobilis ꝑmū. ¶ In 3ª pte declarat diffinitionē loci: ꝛ ꝑmo ꝙ loc⁹ sit imobilis: qz mediū ꝛ vltimū celi vident̄ eē loca. Ultimū. n. celi ē locus ſurſū: mediū vero ē loc⁹ deorſū: ſed vtrūq; ipſoꝝ idē manēs videt̄ eē imobile. Cōsequēter declarat ꝙ locus sit ſuperficies corporis continentis. qz locus debet esse ſimul cū locato.

Tertio sciēdum ꝙ circa hūc tex. icidunt tres difficultates. ꝓma est q̄l̄r ē saluabile ꝙ locus ꝙ est entitas reſpectiua sit ſuperficies corporis ꝯtinētis. ¶ Ad quam rn̄det̄ ꝑ diſtictionē ꝙ loc⁹ sūpt⁹ ꝑ denoiato ē entitas abſoluta realr eadē ſuperficiei corporis ꝯtinētis: loc⁹ aūt capt⁹ ꝑ formali ſignificato est entitas reſpectiua realr diſtincta a ſuperficie corpois ꝯtinētis. ¶ 2º rn̄deo. ponūt̄ due regule quaꝝ ꝓma ē: ois qditas reſpectiua abſtractiue deſignata hz diffiniri ꝑ ſuū fūdamētū positū loco ōrie ꝛ i obliquo. 2ª regula ē ista: ois quiditas reſpectiua ꝯcretiue deſignata debet diffiniri ꝑ fūdamētū ſuū positū loco gn̄is ꝛ i recto. Ex hoc ſegtur ꝙ loc⁹ q ē qd ꝯcretū iſti⁹ relatōis q̄ ē locatio actiua hz diffiniri ꝑ ſuū fundamētū positū i recto loco gn̄is. ſ. ꝑ ſuperficiē corporis locātis. 2º ſeq̄t̄ ꝙ iſta ē ꝯcedēda: loc⁹ ē ſuperficies corporis ꝯtinētis ꝑ ꝓdicationē mālem fūdamēti. ¶ 2ª difficultas vtrū loc⁹ hēat hitudinē ꝓmitatis reſpectu locati. ꝓ ro ſolutione huiꝰ ponit̄ talis diſtictio. ꝓmuz pōt capi dupl̄r. vno mō noial̄r: ꝛ sic ipoꝛtat ꝓzitatē ꝑm exigētiā ſubiecti ſibi adiūcti. Alio mō capit̄ aduerbial̄r vt dicit ꝓmitatē adequationis ꝛ imediatōis: ꝛ tñ valet sicut adequate ꝛ imediate. Ex hoc ſegtur ꝙ ly ꝑmū i diffinitiōe loci debet capi aduerbial̄r: ꝛ debet determinare ꝓmā ptē: loc⁹ aūt debet eē ſuperficies corporis ꝯtinētis adeq̄te ꝛ imediate ꝯtinēs locatū. Ex hoc ſegtur ꝙ ſuperficies ꝯnexa corporis ꝯtinētis nō est loc⁹: qz nō ꝯtinet imediate locatū. 2º ſegtur ꝙ iſta diffinitio non ꝯuenit loco coī: loc⁹. n. coīs nō ꝯtinet adeq̄te locatum. ¶ 3ª difficultas q̄l̄r ē saluabilis immobilitas loci: cū tñ loc⁹ sit ſuperficies corporis ꝯtinentis q̄ moueat̄ ad motū ipſi⁹ ꝯtinētis. Ad quā ſolet sic rn̄deri ꝙ i entitate loci ſūt duo ꝯſiderāda. ꝓmū ē māle ipſi⁹ loci: ꝛ ē ipſa ſuperficies corporis ꝯtinentis q̄ moueat̄ ad motū ipſi⁹ cōtinētis: ꝛ q̄tū ad hoc loc⁹ ē mobilis ſaltē ꝑ accīs ad motū ipſi⁹ ꝯtinētis. ¶ 2º ē ꝯſiderandū formale loci ꝛ ē diſtātia ipſi⁹ ſuperficiei locātis ꝛ trib⁹ pūctis imobilibus. ſ. a poloartico antartico ꝛ a cētro terre: ꝛ talis

distantia ē subiectiue in ipsa superficie distante. nec ē immobilis motu locali ad motū ipsi⁹ superficiei. sz mota ipsa superficie statiz corrūpitur ipsa distātia z generat̄ vna alia q̄ ē maior aut minor prima. eo q̄ superficies per motū eius statim plus vl' min⁹ distat a trib⁹ pūctis īmobilib⁹ q̄b⁹ pus. z sic locus quātū ad suū māle ē mobilis per accidēs z nō p se. sed quātū ad suū formale ē īmobilis tam p se q̄ p accīs. z hoc īmobilitate motui locali oppositā. illa enī distātia pōt moueri motu corruptiōis z alijs motib⁹. sed hec opinio ē falsa. imaginat̄ .n. locū eē vnū ens p accidens compositū ex absoluto tanq̄ ex materiali. z ex respectiuo tanq̄ formali. dicitur' autem q̄ locus est immobilis z non est necessario mobilis ad motum locati.

Conclusio rīsalis. Loc⁹ ē īmobilis. sic q̄ non ē natus moueri ad motū locati. pbat̄ sic. q2 loc⁹ nihil ē locati. ḡ nō ē mobilis ad motū locati p hāc pticulaz differt locus a materia. z forma locati que necessario mouētur ad motum locati

Primo dubitatur. Utrū oē corp⁹ mobile sit in loco. Ad soluendū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. i h⁹ vltio capitulo cōparat locū ad locatū z ecōtra. z diuiditur in tres partes. ¶ In prima ondit quō diuersa corpora sūt i loco. z itēdit septē conclusiones. ⁊ Prima ē. oē corp⁹ hīs ex̄ se aliud corpus continēs ipsū ē in loco. sz illud qō nō hz ex̄ se aliud corp⁹ cōtinēs minime ē i loco. ¶ 2ª cō. tāgit solutionē cuiusdā qōnis q̄ ē hec. si illud corpus qō nō hēt aliud ex̄ se continēs ipsū eēt aqua quō tali corpori cōuenirent loc⁹ z motus. Soluit p̄ q̄ si tale corp⁹ eēt aqua partes ipsius moueret̄ z essent in loco eo q̄ cōtinuarēt sibi inuicē. i. vna ē aª. totū tū quodāmō erit mobile ſm suas partes. z quodāmō nō erit mobile. s. ſm se totum' z quodāmō simil' hēbit locū z quodāmodo nō. ¶ 3ª cō. eoz q̄ sūt i loco quedā sūt in loco ſm potētiā vt ptes q̄ sūt sibi inuicē continue. alie vo sūt i loco ſm actū sicut ptes sepate a toto se iuicē tāgētes. ¶ 4ª cō. eoz que sūt i loco. q̄dā sunt i loco p se. sicut oē illud qō p se mouet̄ ſm locū aut ſm augmētū. z subdit q̄ totū celū nō ē alicubi nec i aliquo loco eo q̄ nullū corpus continet ipsū locū. tū z motus insunt partibus. altera enī partiū sub altera habita ē. alie sunt i loco ſm accīs sicut aīa z celū. De aīa probat q2 corpus eius ē in loco. De celo probat q2 i eo q̄ circulariter mouet̄ vna pars continet aliā. z subdit q̄ solū mouetur circulariter quodāmō sursum ē. ¶ 5ª conclusio ē hec. totū celū nō est alicubi nec in aliquo loco. pbat. q2 quicquid ē alicubi hz aliqd extra se continens ipsum. sz ex̄ oē z totū nihil ē. ḡ oē z totū celū nō ē alicubi. Ex ꝟ ifert q̄ oia q̄ sūt: sunt in celo eo q̄ totū celū est oē qō ē. ¶ 6ª conclusio cōtinet vnū dubiū. quia dictū ē q̄ oia sunt i celo aliquis crederet q̄ celū eēt locus ois. dicit ph⁹ q̄ nō. sed vltimū celi .i. superficies celi ē locus ois. ¶ 7ª conclusio. oia sunt in celo. pbat. q2 terra ē in aqua. z aq̄ in aere. aer in igne. z ignis i celo. celū aūt non ē āplius i loco. ¶ In secūda pte h⁹ soluit aliquas rationes positas in p̄ ca⁹ probātes locū non eē. z primo soluit sextā z dicit q̄ nō ē necesse locū augmētari ad augmētū corporis locati. Ad secūdā dicit q̄ nō ē necesse q̄ puncti sit' aliqs locus. Ad primā dicit q̄ nō ē necesse duo corpora eē in eodē loco. q2 locus nō ē corpus. non .n. ē spatiū quoddā vt imaginātur antiqui. Ad qm tā dicit q̄ locus ē alicubi. non tñ sicut i loco: sed sicut ēmin⁹i terminato: q2 nō oz oē quod est eē i loco nisi sit corpus mobile. ¶ In 3ª pte intendit duas conclusiones. ⁊ Pria. vnūquodq̄ corpoz naturaliū nāliter fert̄ ad suū locū naturalē. q2 corpus naturale natū ē conseruari in suo loco z nihil pati ab eo. iª. n. q̄ nata sūt tangi ad inuicē sūt ipassibilia. iª vo q̄ tangūtur sūt actiua z passiua ad inuicem. ¶ 2ª cōclusio. vnūquodq̄ corpus nāle naturaliter quiescit in suo loco naturali. pbat. q2 pars naturaliter quiescit in suo toto. ḡ z locatū i suo loco. pbat ōnaz. q2 locatū quodāmō se hz ad locū sicut ps ad totū. sicut .n. ps hz rōnē materie z totū rationē forme. sic locatū hz rōnē materie z locus rōnē forme ⁊c.

Secundo dubitat̄. Utrū vltima spera sit i loco. ⁊ Pro hᵒ dubij solōe ponitur talis distinctio. Duplex ē locus. q̄dam ē dimēsionalis z circūscriptiuus. alius ē presentialis z diffinitiuus. iō aliquid ē i loco dupliciter vno mō dimēsionalr z circūscriptiue. z ē illud qō hz ex̄ se aliquod corpus circundās ipsū. aª: aliquid ē i loco presentialiter z diffinitiue. z est illud qō ē alteri presens. ex his dicit primo q̄ vltima spera pōt esse in loco dimēsionalr z circūscriptiue. nō enim implicat contradictionem q̄ fiat vna spera maior q̄b⁹ vltima in qua sit vltima sicut in loco. 2º dicitur q̄ vltima spera de facto non est in loco dimēsionaliter z circūscri

ptiue. nec per se nec p añs eo q̄ nec ipsa nec aliquid sui hz aliud corpus extra se ītinēs ipsam. 3° dicitur q̄ vltima spera est i loco pñtialr. qz ē pñs alijs speris. Quarto dr q̄ vltima spera est de se locabilis. i. apta nata esse i loco eo q̄ est p se mobilis. Quinto dr q̄ vbi actiuū siue circūscriptio actiua ipsius vltime spere ē terminus sui moti localis. z nō vbi passiuuz siue circūscriptio passiua. rō primi ē. qz vltima spera in qualibet parte tēporis cōtinue acquirit aliā z aliam circūscriptionē actiuā. rō secūdi qz vltima spera non habet circūscriptionem passiuā. non est enim passiue circunscripta ab aliquo ꝛc̄.

Tertio Utrū sit possibile idē corpus nūero esse i diuersis locis z plura corpora simul esse in eodē loco. ¶ Pro solutiōe p̄me partis ponūtur tales regule. ¶ Prima quecūcūq̄ sunt prioza ipso vbi. illa vniformiter insūt ipsi corpori habenti tm̄ vnū vbi z ipsimet corpi habēti plura vbi. sed que sūt simul natura aut posteri° natura ipo vbi variātur ad variatiōez ipsius vbi. ¶ Scōa regula si vnū corp° numero exīs in vno vbi possit recipe aliq̄ formā absolutā a duobus agētibus sibi approximatis hz etiā i diuersis vbi. ¶ 3ª regula sicut corp° i vno loco exīs in rōne actiui z passiui se hz ad diuersa agētia sibi approximata in illo loco sic quando est vt exīs in duob° locis se hz ad eadez approximata in illis duobus locis. Ex hoc dr primo q̄ nō est nāliter possibile vnū z idē corpus numero sit esse i diuersis locis. 2° dicit q̄ nō implicat cōtradictionē idē corpus numero sit ee in diuersis locis. p3 qz nō iplicat cōtradictionē posteri° multiplicari nō multiplicato p̄ori. sed vbi est posterius ipso corpe. g̃ pōt multiplicari sine multitudine ipsius corpis. ¶ Bz p scōa parte ponit talis distin°. duplex est repugnātia. q̄dā est eox que fm se z fm suos effect° opponūtur vt repugnātia caliditatis z frigiditatis. alia ē repugnātia vtualis q̄ nō fm se sed fm suos effect° opponit. 2° ponunt aliq̄ suppōes. ¶ Pria q̄cūcūq̄ sūt aliqua duo q̄ de se sūt cōpossibilia. sūt tm̄ icōpossibilia gra aliquox alioz illis ablatis vel altero illoz ablato illa sūt simplr cōpossibilia. ¶ 2ª suppō due q̄litates fm se sūt cōpossibiles in eodē loco. sūt tm̄ icōpossibiles rōne duox effectuuz. qz sūt due repletiones loci. idē enī locus nō pōt fil repleri duab° repletōibus. iō ablatis illis repletōibus vel altera illarū ablata ille q̄litates erūt simplr cōpossibiles. ¶ 3ª suppō nō iplicat cōtradictionē q̄litatē esse in loco z nō replere locuz qz replere locū est effectus quātitatis. iō est posteri° ipsa quātitate: z p pñs nō iplicat cōtradictionē poni q̄litatē sine illo effectū: nō iplicat eiz p̄us poni sine suo posteriori. Ex hoc sequitur q̄ non iplicat cōtradictionē duo corpora simul esse i eodem loco. Et hec de questiōe dicta sufficiāt ꝛc̄.

Rationes

Ante oppositum soluuntur ex dictis.

Querit Quarto. Utr vacuū sit. Et arguit q̄ sic q̄tuor rōib° p̄bi. p̄ma mot° localis ē. g̃ vacuuz est. p̄batur aña. qz vel mobile recipit i vacuo z sic vacuū est. vel recipit in pleno. z sic multa corpora essent simul i eodē loco. z confirmat ō volio qō tm̄ recipit de aq̄ sine vtrib° q̄litū cū vtribus. ¶ 2ª rō odensatio ē: ergo vacuū est. tenet aña qz aut ptes odēsant in vacuo aut in pleno. si p̄mum habet intētū. si scōm tunc plura corpora erūt i eodē loco. ¶ 3ª ratio augmētatio est. ergo vacuū ē. p̄bat añaz qz vel alimētum recipitur i pleno. z sic duo corpora erūt in eodē loco. vl recipit in vacuo. z sic hz intētuz. ¶ 4ª ratio. vas repletū cineribus tantum recipit de aqua quantuz recipet si nō esset repletum cineribus. z hoc non est nisi propter vacuū. g̃ vacuū est. z cōfirmatur p rōnem pythagoricoz q̄ dicebāt a celo exire infinitū spūm p̄mo dū respiratōis. z illū spūm dicebāt esse vacuuz quod dividebat naturas rez. z p̄mo dividebat nūeros cōsequenter dividebat alias res. ¶ In oppo^m arguit auctozitate p̄bi i lra. ¶ In qōe erūt tres articuli sicut in alijs. Quantū ad primum.

Primo Sciendū q̄ iste 2° tractatus in quo p̄bs determinat de vacuo z dividitur in sex capitula. In p̄mo ingrit disputatiue vtr vacuum sit. z dividit in tres partes In p̄ma intēdit talem cōclusionē. Ad p̄bm naturalem pertinet determinare de vacuo. patz qz ad ipsum pertinet determinare de loco. ergo z de vacuo. p̄bat añam duplr. p° qz aliqui opinātur q̄ per illas rōes p quas credim° vel discredimus locū esse credam° vel discredamus vacuū esse. 2° quia illi q̄ opinātur vacuū ee dicūt ipsum locū esse. 3° quia locum plenū esse et vacuū non vident differre nisi rōne. Idem enim locus quādo habz graue cuius est susceptiuuz dicit plenū z cū p̄uatur eo dicitur vacuū. ¶ In scōa parte p̄bs tangit opiniones dicentiuz va

cuum nō esse. ⁊ intēdit duas cōclusiones. ⁊pri ma est. oportet incipe ab opiniōibus affirmātiū vacuū esse vel nō esse. ⁊ sequenter ostēdetur qd sit vacuū. ¶ 2ª ꝓ tāgit opinionē ātiquoꝝ di cētiū vacuū nō eē. ⁊ rōeoꝝ talis ē. aer ē aliqd. ꝙ vacuū nō ē. añs ꝓbat duob⁹ signis qz vtres re pleti aere pñt ferre aliqō pōdus. igitur signuz est. ꝙ aer intus exñs aliquid est. 2ᵐ signum est de clipsedra. si eniz clipsedra repleatur aqua ⁊ foramen superius claudatur aqua non poterit exire eo ꝙ aer nō potest intrare clipsedram. er go signū est ꝙ aer est aliquid. Et subdit ꝓba ꝙ isti nō improbant illud quod dicūt boies. volūt eniz dicere boies vacuum esse spatium in quo nullum est corpus sensibile. ideo dicūt spatium repletū aere esse vacuū. In tertia parte ponit quattuor rationes affirmantiū vacuū esse que posite sunt ꝓ argumentis añ oppositum ꝛc.

Secundo Sciendū est ꝙ ꝓba in isto ca pitulo determinat de qdita te ipsius vacui ⁊ diuiditur in tres partes. In ꝓma ponit diffinitiōes antiquoꝝ ⁊ eas reꝓbat ⁊ otinet tres particulas. In ꝓma ponit vnā ōscriptionē antiquoꝝ que ē hec. vacuū est in q̄ nihil est graue vel leue. ꝙ sic ꝓbant qz vacuuz est in quo nihil est. sz oē qō ē graue vel leue. igit vacuū ē in quo nihil ē graue vel leue. minoꝝ ē ꝓbant sic qz oē qō est corpus est. et oē corp⁹ est tāgibile. ⁊ oē tāgibile hz grauitatez vel leuitatē. Istā diffinitionē reꝓbat ꝓba qz ipsa ꝺue nit pūcto: In pūcto eniz nihil ē graue vel leue. ¶ In 2ª particula remouet talē dubitationē. si ponat aliqō spatiuz i quo sit son⁹ vel color sine aliquo corpe sēsibili vtr spatiū sit vacuū vl nō soluit ꝙ si illō spatiū sit receptiuū corꝑis tangi bilis tūc ē vacuū. si nō tūc nō ē vacuuz. ¶ In 3ª pticula ponit aliā descriptionē vacui. s. vacuū ē in quo nō ē hoc aliqd nec aliq̄ sba corꝑea. et istā diffinitionē ponebāt ātiq ꝺuenire māe. hoc reꝓbat ꝓba. qz mā nō est sepabilis ab eo cui⁹ est mā. ꝉm aūt ponētes vacuū ipm est spatiū se pabile. ¶ In 4ª pte diffinit vacuū ꝉm opinionē ꝓpriā dicēs ꝙ vacuū ē loc⁹ ꝓuat⁹ corpe. ꝙ va cuū sit loc⁹ ꝓbat qz vacuū vr esse spatiū sepa tū. Ex hoc ꝛcludit ꝙ vacuū nō est ponendū ta le spatiuz sepatum. In 3ª parte ꝑncipali soluit rōnes ꝓbātes vacuū eē sicut patebit iferi⁹ vbi.

Tertio Sciendum ꝙ Ari. i isto 3º capitlo ostēdit vacuū nō esse cām motus nec ē ponēdū ꝓpter motū. ꝓbat. 7. rōib⁹ ꝓba quaꝝ ꝓma ē. Unūqōq corp⁹ nāle moueꝛ i suū locū ꝓpriū vt ignis sursū ⁊ terra deorsū. ⁊ cā talis mot⁹ ē nā corꝑis. igit vacuū nō est cā mot⁹. ¶ 2ª rō corp⁹ positū i vacuo nō hz maiorē incli nationē ad vnā ptē vacui q̄ ad aliā. ꝙ vel oio nō mouet vel sil mouet ad oēs ptes vacui quoꝝ vtrūq ē iposibile. añs ꝓbat qz ptiū vacui nul la ē dria. illius eim qō nō est nulla ē dria. vacuū aūt nō ē cū sit ꝓuatio. ꝙ vacui nulla ē dria. ¶ 3ª rō est p silē. qz ꝉm antiquos terra ponebat gescere i medio eo ꝙ equalr trahit ab oi pte celi. ergo etiā corp⁹ positū i vacuo. cū equalr traha tur ab oi parte vacui gescit i vacuo. ¶ ꝓ 4ª rōne suppōit duo. ꝓmo suppōit talē diuisionez motuū ali⁹ est nālis. ali⁹ est violētus. 2º suppo nit ꝙ si motus violētus ē necesse est motū nālē esse. 3º ꝓbat ꝙ motus nālis ꝓior ē violēto. tūc arguit sic. In vacuo nō pōt fieri motus nālis. ergo nec violētus. añs ꝓbat ꝙ motus nālis est ad drias pōnū. s. ad sursū ⁊ deorsū que sūt distī cte ex natura rei mō in vacuo nulla ē dria. ¶ 5ª ratio ꝓbat ꝙ motus violētus nō possit fieri in vacuo. quia motus ꝓiectōis aut fit ꝓpter rep cussionē aeris sicut gdā dicūt. vl fit ꝓpter hoc ꝙ aer pellit ⁊ aer pulsus mouet ꝓiectuz. sz nul lo istoꝝ modoꝝ pōt fieri motus ꝓiectionis i va cuo. ꝙ loc⁹ ꝓiectōis nō pōt fieri i vacuo. ¶ 6ª rō nō ē maior rō ꝙ corp⁹ positū i vacuo gescat aut moueat. vl ꝙ sp gescit. ⁊ sic bꝝ ꝓpᵐ. s. ꝙ i vacuo nō sit mot⁹ vl sp mouet qō ē icōueniēs. ¶ 7ª mo tus ꝓp hoc vr fieri i vacuo qz vacuuz nō resistit mobili. sz ab oi parte equalr cedit ⁊ ad nlla resi stit. ergo eqliter mouet ad oēm ptem vacui qō ē icōueniens. ⁊ hec de ꝓ. Quātū ad secunduz ponit talis conclusio habēs tres partes. s. hec.

Conclusio Realis. vacuū nō ē nec ē est possibile nālr vacuū eē. nō iplicat trīs ꝺictionē vacuū eē. ꝓ⁹ pars patet qz i oi loco est corpus qz corp⁹ est cā loci. quia facit distare latera corꝑis continentis. ¶ Secūda pars patet quia natura abhorret vacuuz. ¶ 3ª pars patet quia omne creatuz potest per alicꝝ potentiam corrumpi ⁊ ānihilari. ergo per alicꝝ potentiam possibile est vacuum esse. ⁊ per ꝺs quens non implicat cōtradictionē vacuū esse.

Primo Dubitatur. Utr tota succesſio motu grauiū ⁊ leuiū ꝑficiat ex ꝑte medij. ꝓ solōe ponunt ꝺue distinctiones. ꝓ⁹ ꝺuplex ē graue. quoddā ē graue simplex qō ni hil leuitatis hz admixtū. aliud est graue mixtū

quod habet aliquid leuitatis. ¶ 2ª distinctio duplex ē leue. quoddā ē leue simplex quod nihil grauitatis habet admixtū. aliud ē leue mixtuz qđ bz aliquid grauitatis. 2º ponūtur due suppositiões. ꝑma ē. in graui simplici sūt tria considerāda. s. mā grauis ⁊ forma subālis grauis et grauitas q̄ ē quedam q̄litas q̄ effectiue mouet ipsū graue. 2ª. in graui mixto sūt quattuor considerāda. s. materia grauis ⁊ forma substātial' eius ⁊ ipsa grauitas ⁊ leuitas admixta ipsi grauitati. Ex his dñr duo. ꝑ q̄ i motu grauiū ⁊ leuiū simpliciū tota successio prouenit ex resistentia medij. ⁊ hoc debet itelligi de motu nāli non impedito per aliquod extrinsecū cōmunctum tali graui. 2º dicit q̄ nō tota successio prouenit ex resistentia medij i motu grauiū ⁊ leuium mixto. ꝓter. n. resistētiā medij est leuitas admixta grauitati que resistit ipsi grauitati.

Secundo dubitat'. Utrū mot⁹ grauiū ⁊ leuiū i vacuo fact⁹ sit successiuus vel instantane⁹. ¶ Ad istud dubiū dñr duo supponēdo ea q̄ dicta sūt i primo dubio q̄ grauia ⁊ leuia simplicia i vacuo posita mouentur in instanti ⁊ nō in tēpore. ꝑz q̄ i tali motu nō ē mediū. modo dictū est i precedēti dubio q̄ tota successio grauiū ⁊ leuiū simplicium prouenit ex resistentia medij. ¶ 2º dr q̄ mot⁹ grauiū ⁊ leuiū mixtoꝝ factus i vacuo ē successiuus ⁊ non instantaneus: q̄ i talib⁹ leuitas resistit grauitati. iō ex parte talis resistētie cātur successio in motu grauiū ⁊ leuiū mixtoꝝ. dr tñ q̄ nō implicat cōtradictionē graue simplex moueri in vacuo successiue ⁊ graue mixtū moueri i vacuo i instanti vt alias ostēdet'. debet tamē intelligi primum dictum de motu naturali non impedito per aliquod extrinsecum.

Tertio dubitat'. Utrū motus proiectoꝝ sit possibilis in vacuo. ¶ Pro solutione h⁹ dubij ponitur talis suppō. ꝓiecta post separationē a proijciente nō mouētur ab aere impellente sz mouentur a quadā forma ei⁹ impressa ab ipso proijciēte que quādiu durat ipsa mouet proiectū. cōtinue tñ debilitat' vt ostendetur in octauo huius. Ex his dr ꝑmo q̄ proiectū pōt moueri in vacuo q̄ proijciēs pōt imprimere i proiectū illā formā quā ipsimeret si moueret' in pleno. 2º dr q̄ proiectū velocius mouet' i vacuo q̄ in pleno suppositā equall virtute ꝓijcientis ⁊ ceteris paribꝫ. vbi est minor resistentia ibi est velocior mot⁹. 3º dr q̄ mot⁹ proiecti est tardior in fine q̄ in ꝓncipio ꝓp debilitatem illius forme impresse a ꝓijciente.

Ad rationes ante oppositum. ¶ Ad primū rndet pbs duplicit. ¶ Pro q̄ mot⁹ nō arguit vacuū vl' ee. motus. n. alterationis pōt fieri ⁊ nō idiget vacuo. 2º dicit q̄ motus localis nō arguit vacuū esse q̄ illud corpus recipitur i pleno ⁊ nō in vacuo vno eni corpore aduenient aliud cedit. ¶ Ad secūdā respondet q̄ nō oz in condensatione q̄ partes corporis condensati intrent in vacuum sed recedāt quedā parua corpora subtilia existentia in poris corporis condensati. ¶ Ad tertiā respondet pbs q̄ nō oz augmentationez fieri semp per receptionem alicui⁹ corporis. sz potest aliūde fieri. s. per alterationem. 2º dicitur q̄ alimentum nō recipit' i vacuo sz recipit' i pleno aliquo alio recedente. ¶ Ad quartā dicitur q̄ dato q̄ inter cineres essent aliqua vacuitates. nō tñ sequit' q̄ tantū de aqua possit recipi i vase repleto cineribus. alias duo corpora essent simul. Et hec de questione.

Queritur quinto. Utruz condensatio ⁊ rarefactio sint motus possibiles ab alijs speciebus mot⁹ realr ⁊ ēntialiter distincti. Arguitur primo q̄ non sint possibiles. q̄ vel pars rarefacta recipitur i pleno vel in vacuo. nō in vacuo q̄ vacuū non est nec in pleno q̄ vel maneret corpus qđ erat prius i illo loco ⁊ sic duo corpora eēnt in eodē. vel recederet ⁊ tūc q̄rat' vt pri⁹ ⁊ p oīs necesse erit aut dari vacuū aut moueri celū. ¶ 2º q̄ nō sint mot⁹. quia Aristo. in 3º h⁹ ⁊ in 5º sufficienter enumerat species mot⁹. ⁊ tñ nō enumerat rarefactionez ⁊ cōdensationē. g̃ rarefactio ⁊ cōdensatio non sunt species motus. ¶ 3º q̄ non sint distincti ab alijs specieb⁹ mot⁹. q̄ aut p rarefactionē acquiritur noua quātitas ⁊ per cōdēsationez vepdit' alīq̄ qualitas vel non. si ꝑmū. g̃ rarefactio nō distinguit' ab augmentatione nec condensatio a diminutione. si 2ᵐ. rarefactiuū ⁊ condensatiuuz partis acquirunt solū aliū ⁊ aliū locū. ⁊ p oīs non erunt motus distincti a motu lotali. In oppositū est philosophus.

Primo sciēdū q̄ pro declaratione terminoꝝ questionis ponūt' alīq̄ distictiones. ¶ Pria. condensatio capit' triplr. vno modo coīter ꝓ oi motu q̄ est a magl extenso ad

minus extēsū siue sit p depditionē noue materie siue ñ: z sic diminutio ē ꝺēsatio. alio mō capiť ꝓprie ꝓ oi motu q ē a magl extēso ad minꝰ extēsū sine ōpditōe noue māe. z sic siue ꝑcedat alteratio siue ñ. alioꝰ ꝓpissime ꝓ oi motu q est a magis extēso sine depditōe māe z ꝑcedēte alteratōe q̄ ē frigefactio. z ō istis tribꝰ mōis ē hic ad ꝓpositū. ¶ 2ª distinctio rarefactio caꝛ triplř. vno mō ꝓ oi motu q est a minꝰ extēso ad magis extensū. siue addať noua mā siue nō. z sic augmētatio est rarefactio. alio mō ꝓprie ꝓ oi motu q est a minꝰ extenso ad magis extēsū sine additōe noue forme z hoc meꝯ alterationē vl mediāte q̄cūq; alia mutatōe. ¶ 3ºº capiť ꝓpissime ꝓ motu q est a minꝰ extēso ad magis extēsū sine additione noue materie: z hoc mediāte alteratiōe q̄ est calefactio. ¶ 2º ponunť aliq̄ suppōsitiones. ꝓma i rarefactōe ꝓprie dicta fūt ꝯsideranꝺe tres mutatōes. ꝑma ē mutatio localis ꝑtiū aeris vel alteriꝰ corporis q̄ erāt irer ꝑtes rarefactibiles. ¶ 2ª ē etiā mutatio localis q̄ est separatio vel elōgatio ꝑtiū rarefactibiliū a se iuicē. ¶ 3ª ē mutatio ꝓ quā acgriť maioꝛ extēsio ꝑtiū corporis rarefactibilis q̄ vocať coi noīe rarefactio. ¶ Sz i rarefactūe ꝓpissime dicta ocurrunt q̄tuoꝛ mutatōes z sibi iuicē succedētes. ꝑma est calefactio rarefactibilis q̄ bz ꝓ suo ēmino calidi tatē. Et ad istā sequiť 2ª q̄ oř rarefactio q̄ bz ꝓ suo ēmino raritatē q̄ est i 3ª aut q̄rta spē q̄litatis 3º sequitur augmētatio ꝓprie dicta q̄ bz ꝓ suo ēmino maioꝛē cꝛ̄titatē aut saltē maioꝛē extēsionē cꝛ̄titatis: z vltimo ē mutatio localis. ꝑtes. n. rarefactibiles acgrūt aliū z amˢ locū. ex istis oriunť due difficultates. ꝓma vtrū ꝓ rarefactionē acgrať noua cꝛ̄titas z ꝓ ꝺēsationē aliqua depdať. ¶ Ad quā oř ꝓ talē suppositionē. In ꝓductiōe materie sibi ꝓducit vna cꝛ̄titas coeua illi materie. nec vnq̄ abijcit ab illa mā nisi ꝓ corruptionē illiꝰ materie. imo etiā ꝓ talē eiꝰ ambulationē. ¶ 2ª difficultas cū ꝓ rarefactionē non acgriť maioꝛ cꝛ̄titas qualř est saluabile ipsum rarefactibile ē magis extēsū. Ad quā oř ꝓ talē suppositionē. cꝛ̄titas ē vna realis entitas realř hērēs māe cuiꝰ mōus itrisecº ē extēsio. Ex ꝟ sequiť q̄ rarefactio sit sine additōe noue cꝛ̄titatis iō ēminať ad cꝛ̄titatē 3 fit cū itēsione ipiꝰ extēsionis. iō ēminať ad extēsionē q̄ ē modus itrisecus cꝛ̄titatis a q̄ formalř ipa cꝛ̄titas oř extēsa.

Secundo sciēdū est q̄ i isto 4º cº i quo Aristo. ꝓbat vacuū nō ē ex ꝑte velocitatis z tarditatis ipsius motꝰ sūt tres particule. ¶ In ꝑma ponit talē suppositionem. Nos videmꝰ idē corpus graue velocius ferri ꝓp duas cās. ꝓma est ꝓp oř̄ias medij ꝑ q̄s tale corpus moueť. velocius. n. mouet ꝑ aerē cꝛ̄ ꝑ aquā. z ꝑ aquā cꝛ̄ ꝑ terrā. Alia ē ꝓp oř̄ias illiꝰ q̄s mouet. ſ. mobilis penes excellentiā gravitatis aut leuitatis graui. n. velociꝰ mouet ꝺ oř̄sū. aliaſ suppōes ponit iferius q̄ fūt iste. ois motus est cōparabilis ad oēm motū ꝓp ꝓportionē. 2ª oē tꝑs bz ꝓportionē ad oē aliud tꝑs. ¶ In scꝺa particula ꝓbat pb̄s q̄ i vacuo nō pōt fieri motus. z hoc ex ꝑte velocitatis aut tarditatis cāte ex ꝑte medij: z ponit duas rationes. ꝓma est oſsiua z est hec qualis est ꝓportio medij ad medium i raritate z densitate. talis est ꝓportio motꝰ ad motū i velocitate z tarditate. z tꝑis ad tꝑs i lōgitudine z breuitate. ſz medij pleni ad mediū vacuū nulla est ꝓportio. ergo motus fcūs i pleno ad motū fcm̄ i vacuo nulla est ꝓportio: z per oſs motus fcūs i vacuo non est motus. maioꝛē ꝓbat. q̄ accipiendo duo mobilia. ſ. a z c quoꝝ vnū moueať ꝑ mediū. b. ſ. ꝑ aquā z aliud ꝑ mediū. d. videlicet ꝑ aerē. tūc ꝓ cꝛ̄to aer est subtilioꝛ aqua. tāto citius mobile mouebiť ꝑ aerē cꝛ̄ ꝑ aquā. z si aer i duplo sit subtilioꝛ aqua tūc mobile i minoꝛi parte ꝑm duplū trāsibit equale spatiū aeris cꝛ̄ ꝑ aquā. ꝑ equale spatiū aque. minorē ꝓbat: q̄ qualis ē ꝓportio 4ºr ad nihil z linee ad pūctū. talis est ꝓportio medij pleni ad medium vacuum sed quattuoꝛ ad nihil: z linee ad pūctum nulla est proportio. minoꝛē probat q̄ q̄ aliq̄ ꝓportionať alteri ꝑm excessum oportet q̄ illud posset diuidi i id quo excediť: z i id q̄ excediť: ſz quattuoꝛ nō diuidiť i nihil neq; linea in pūctū nisi cōponať ex pūctis. Alia est ratio ducens ad ipossibile z est hec. si i vacuo fieret motus sequereť q̄ motus factus i pleno possit fieri i equali tempoꝛe cū motu facto i vacuo. consequens est ipossibile. consequentiā tamen probat: q̄ tempus mensurās motū factum i pleno habet ꝓportionem ad tempus mensurās motū factū i vacuo. rarefiat ergo meᵐ plenum i tāta ꝓportione i quāta est tempus mensurās motū factū i vacuo ad tempus mēsurās motū factū i pleno z tūc post illā rarefactionem motus factus i pleno fiet i equali tpe cū motu facto i vacuo: q̄ est ipossibile. Consequenter Aristo. resumit istas rationes. ponendo duas suppositiones que ꝓius posite sunt. ¶ In 3ª particula ꝓ

bat pbus ex parte tarditatis ⁊ velocitatis cāte ex pte mobilis. q̄ i vacuo nō fiat motus. q̄ tūc seq̄ret q̄ grauissimū corpus nō velocius moueret q̄ corpus minus graue. probat ꝺnāz. q̄ pp hoc aliq̄d velocius moueat eo q̄ citius diuidit mediū. cū ḡ i vacuo nō sit mediū minus graue eque velocius mouebit cū magis graui: ⁊ epilogando subdit q̄ antiqui potius debuissent negasse vacuum esse ad saluandum motum q̄ posuisse vacuum esse propter motum.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ℣ prima vtruz velocitas ⁊ tarditas dicāt entitates distictas a motu veloci ⁊ tardo. Ad quā rndet̄ p distictionez q̄ velocitas ⁊ tarditas pnt capi dupliṫ. vno mō p significatis. ⁊ sic tarditas ē relatio motus tardi ad aliū motū. ⁊ velocitas ē relatio motus velocis ad aliū motū. Alio mō possunt capi pro denoiatis: ⁊ sic velocitas nō ē aliud q̄ motꝰ velox: ⁊ tarditas nō est aliud q̄ motus tardus.

¶ 2ª vtrū successio motus dicat entitatē distinctā ꝺtra velocitatē: ⁊ tarditatē. Ad quā rndet̄ p talē suppositionē q̄ successio formaliṫ capta ⁊ p significato ē relatio ptis ꝑtis motus ad ptē posteriorē. ⁊ ecōtra a qua formaliṫ vna pars motus ꝺ alteri succedēs. ideo tot sūt successiones numeraliṫ distincte quot sūt ptes sibi iuicē succedētes. Ex hoc segtur q̄ successio ē entitas distincta a velocitate ⁊ tarditate. p3 q̄ successio ē respectus fūdatus i vna pte motus ⁊ terminatus ad alterā ptē eiusdē motus. s3 velocitas ⁊ tarditas sūt respectus fūdati i vno motu ⁊ terminati ad aliū motū. ¶ 3ª vtrū sint ponēde pl'es cause velocitatis q̄ due q̄ posite sūt a pbo. Ad quā rndet̄ q̄ nō. q̄ l3 diuersitas fi'rē sit cā velocitatis ⁊ tarditatis. mobile. n. acutum citius diuidit mediū. tñ illa cōtinet̄ sub scōa cā posita ab Ari. que est differentia mobilis.

Conclusio rnsalis. ℣ Rarefactio ⁊ ꝺdensatio sunt motus possibiles distincti ꝺtra alias spēs motus. p3 q̄ bñt terminos distinctos ꝺtra terminos alioꝝ motuū. ℣ Rarefactio. n. terminaṫ ad maiorē extensionē q̄titatis ad quā nullus alioꝝ motuū terminaṫ. Et ꝺdēsatio ad minorē extēsionē q̄titatis ad quaz nullus alioꝝ motuū terminaṫ. extensio enim est motus intrinsecus q̄titatis qui non est terminus per se aliorum motuum.

Primo dubitaṫ. Utrū vacuū sit spatiū separatum a quolibet corpore. ℣ Pro solutōe supponēdū ē q̄ Aristo. i hoc 5º ca. oñdit q̄ vacuū nō ē ex pte nature ipsi⁹ vacui. ⁊ hoc tribus ratōibus. ℣ 1ª q̄ oē receptiuū alicuius corporis tm̄ cedit illi corpori q̄tū ē illud corpus receptū. s3 vacuū nō cedit alicui corpori. ḡ nō ē receptiuū alicuius corporis. ⁊ p oñs vacuū nō ē. maiorē ꝑbat exēplariter vt si i aqua ponaṫ aliq̄d corpus cubitū: tm̄ aque cedit illi corpori cubito q̄tū ē ipsum corpus cubitū. Sil'r si ipsum corpus poneret̄ i aere. hoc tñ est sensui manifestū. ⁊ subdit q̄ si vacuū nō cederet ⁊ eēt spatiū separatū sicut dicūt antiq. tunc duo corpora erūt i eodē. nec valet si dicaṫ ratio quare duo corpora ñ pñt sil'stare i eodē pp qualitates ꝺrias. q̄ corpori nō daret̄ locus ratōe suaꝝ q̄litatū s3 ratōe suaꝝ dimēsionū. ¶ 2ª ratio. corpori debet̄ locus rōe dimēsionū. cū ḡ dimēsiones vacui sint eiusdē ratōis cū dimēsionibus pleni ratōe illaꝝ dimēsionū vacuo ꝺbet̄ locº. ⁊ sic vacui erit vacuū ⁊ locilocº. ¶ 3ª rō illud nō ē ponēdū q̄ nullo mō ē manifestū. s3 vacuū nullo mō ē manifestū. ḡ vacuū nō ē ponēdū. minorē ꝑbat q̄ spatiū illud i quo ē aer dicūt vacuū. ideo est nobis imanifestū sensu visus. sicut si i aqua poneretur pisces ferrei p visū nō possent distingui ab aqua. Ex his patet solutio ad dubiuz.

Secūdo dubitaṫ. Utrū vacuū sit ponēdū corporibus ibibitū. ℣ Pro solutōe supponēdū ē q̄ Aristo. i hoc vltº c. ponit vacuū nō eē corporibus ibibitū sicut qdā antiq ꝺixerūt. ⁊ diuidit i tres partes. ¶ In 1ª recitat opiniones antiquoꝝ ⁊ eoꝝ rōez. ⁊ ē hec. Sūt q̄ dā antiq q̄ opinātur vacuū eē pp raꝝ ⁊ ꝺsuz. ⁊ probāt sic. q̄ si non est vacuum non est rarum ⁊ densum. et si non est rarum et densum tūc nō est oio motus. aut totū vniuersuz mouebitur. ⁊ ad gñationē aque ex aere segtur corruptio tāti aeris. ꝑmā ꝺnāz ꝑbat. q̄ nō ē possibile aliq̄d cōdēsari nisi sit vacuū. ¶ In 2ª pte pbus itēdit talē ꝺclusionē. Vacuū nō ē corporib⁹ ibibitū. ꝑbat q̄ hoc ꝺtīgeret altero istoꝝ modoꝝ. vel q̄ i corporibus eēnt q̄dā vacuitates distincte a corpore pleno ſm sitū. iste modus reprobaṫ eodē mō sicut reprobatū ē q̄ vacuū ñ sit spatiū separatū. Alio mō posset ꝺtīgere q̄ i cōporib⁹ sint q̄dā vacuitates nō tm̄ distincte ſm sitū a pleno s3 sil'eēnt cū pleno. ⁊ istū modū reprobat pbus gnḷ rōib⁹. ℣ prima si vacuū poneret̄ illo mō seq̄ret̄ q̄ vacuū nō eēt cā cuiuslibet motus. sed solū motus sursū q̄ ē ꝺtra ponētes vacuū. ꝑbat ꝺnāz. q̄

vacuū ē solū cā raritatis. raritas aūt est cā leuitatis. z leuitas ē solū cā motus sursū. ¶ 2ª ratio si vacuū eēt corporib⁹ ibibitū tūc vacuū nō eēt cā motꝰ sicut id i quo fit motus. 3z eēt cā motus extrisecꝰ qō ē ꝺra ponētes vacuū eē. ¶ 3ª rō si vacuū eēt corporibus ibibitū. seqrēt q vacuū p se moueret sicut z corpus qō ē i eo. z sic vacui eēt vacuū z loci eēt locus. ¶ 4ª si vacuū ponere corporibus ibibitū nō eēt ꝺabilis rō quare grauia mouerentur deorsum. vacuuz enim solum dicitur causare raritatem. ¶ Quinta si vacuum esset corporibus imbibituz ita q esset cā motus sursum. ergo quod plus haberet de vacuo citius moueret sursū. z q oio esset vacuuz velocius moueret sursū. qō est iposibile.

Tertio ꝺubitat. Utrū raresactio fiat per additionē noue māe. ꝓro solutione supponendum est q Aristoteles in tertia parte huius capituli soluit rationem precedentis opinionis. z primo resumit ipsam. quia si vacuum non esset: raritas z densitas non eēnt: z si raritas z densitas non essent tunc nō esset motus. aut saltē quocūcz moto celū turbabit. erit .n. aligd depulsū qō bēbit facere vltimū celi tu multuari. Istā rationē soluit ponēdo quattuor suppositōes. ¶ prima q eadē ē mā ꝺrioꝝ vt calidi z frigidi albi z nigri. ¶ 2ª ex eo qō ē potētia fit illud qō ē i actu. 3ª mā non ē separata a ꝺrijs tñ eē māe ē altex ab ipsis. 4ª mā est vna numero cūcz sit susceptiua ꝺrioꝝ. s. calidi z frigidi. Ex hoc ifert q mā magni corporis z parui ē eadē. z ex eo qō ē actu magnū z potētia puū fit actu puū z ex potentia magnū. hoc ꝺeclarat q̄ttuor exēplis. ¶ primū ē de gñatiōe sbali. qñ. n. ex aere fit aqua eadē nā q erat actu aer z potētia aq̄ fit actu aqua. 2ᵐ est ꝺe alteratione. ex frigido enim quod est calidum in potentia fit calidum in actu. z ex minus calido magis calidum. nullo facto calido in materia quod non esset antea calidum. Tertium ex minori circulo fit maior circulus sine additione noui circuli. Quartum quia in sintillis ignis non est aliqua magnitudo que non fit sic calida quia continue fit calidior. aut minus calida sine additione noue materie. ¶ Consequenter resumit tertium z quartū ex ē plum. z ꝺicit q consimiliter est ꝺicendum ꝺe raro z ꝺe denso. postea recapitulat ea que ꝺicta sunt ꝺe vacuo. Ex his patet solutio ad ꝺubium

Rationes ante oppositum soluuntur ex ꝺictis.

Quaeritur sexto. Utrum tps sit entitas absoluta a motu z a q̄libet re p manēte realr ꝺistincta. Et arguitur ꝓmo q nō sit entitas absoluta. qz nulliꝰ entitatis absolute ꝺria formalis ē respectiua. 3z tpis ꝺria formalis ē respectiua. g̃ tps nō ē entitas absoluta. minor ꝓz qz ꝓus z posteriꝰ sūt ꝺre formales i actu z sūt respectiue. ¶ 2º arr q tps nō realr ꝺistinguit a motu. qz q̄cūcz entitates sic se hñt q vna nō ē ꝓor altera. z q sint realr ꝺistincte nō iplicat cōtradictionē ꝓorē eē sine posteriori 3z iplicat cōtradictionē posteriorē eē sine ꝓori z motū eē sine tpe. g̃ tps nō ē entitas realr ꝺistincta a motu. ¶ 3º arr sic q nō sit entitas ꝺistincta a qualibet re pmanente. qz tps ē accñs subiective exñs i subiecto cūcz to. s. i motu ꝓmi mobilis. ergo extēdit ad extēsionē subiecti. z sic hz plures partes sil. z ꝓñs est entitas permanens. ¶ In oppositū est pbs.

Primo sciēdū ē q ꝓ ꝺeclaratōe tminorū qōis ponunt aliq ꝺistinctiones z aliq̄ suppositōes. ¶ prima ꝺistinctio: tps pōt capi quadrupl̄r. s. coiter ꝑpe. magis ꝑpie. z ꝑpissime. tps coiter ꝺcm̄ ē ꝺuraꝰ cuiuscūcz entis ꝺurabilis siue corruptibilis siue incorruptibilis: z sic ēnitas z euū sūt tpa. tps ꝑpe ꝺcm̄ est ꝺuratio cuiuscūcz entis ꝺurabilis gñabilis z corruptibilis: z sic capit pbus tps qñ ꝺicit q oia gñabilia sūt i tpe. 3z tps magis ꝑpie ꝺcm̄ ē ꝺuratio cuiuscūcz entis ꝺurabilis ꝺūmō illud ens sit successiuū. Tps vero ꝑpissime ꝺcm̄ ē ꝺuratio motus ꝓmi mobilis q ē metrū z mēsura oiuz motum. z istis vltimis modis pōt capi hic tps. ¶ 2ª ꝺistinctio. motus pōt capi tripl̄r. vno mō ꝑ forma ꝺiminuta q̄ fluit ab ipfecto ad pfectū. z sic ē i gñe sui termini. alio mō pōt capi ꝑ trāsmutatione q quā acgrit talis terminus. z sic ē i gñe passionis z istas ꝺuas acceptōes ponit cōmētator ᵉº z4. bº. 3º. mō capit morꝰ ꝑ ꝺuratōe successiua illius mutationis: z sic ē i gñe q̄titatis. z isto mō capit pbs cū ꝺicit 5º metbaphr q motus ē p se q̄titas. ¶ prima suppositio i motu sūt tria ꝺiserāda. s. entitas mobilis. entitas morꝰ. z ꝺuratio successiua illius motus. Ad cognoscendū aūt qualis entitas sit ista ꝺuratio successiua ponit tale sil̄e. sicut lōgitudo corporalis ē vna q̄titas mālis pmanēs realiter iherens corpori z realr ꝺistincta a corpore a quo formaliter corpus ꝺr lōgū. sic etiā ꝺuratio successiua morꝰ est

vna ẽtitas realis ꝛ successiua rl'r inherẽs ipsi motui ꝛ rl'r distincta ab ipo motu a q̃ ipe motus dr̃ formal'r lõgus lõgitudie duratõis. ꝛ ista duratio ẽ tẽpus magis ꝓpe dictũ. Ex hoc segr̃ q̃ gditas tpis nõ ẽ ẽtitas ꝓhibita. ẽ eni trabibilis ad exñam realẽ z⁰ segtur q̃ ẽ entitas absoluta cũ sit p se spẽs q̃titatis. 3⁰ segtur q̃ ẽ ẽtitas successiua. qꝛ eius subm̃. s. motus ẽ ens successiuũ 4.⁰ segtur q̃ tot sũt tpa quot sũt motus capiendo tps 3⁰ mõ. glibet eni mot⁹ hz suã ꝓpriã durationẽ rl'r sibi inherẽtẽ ꝛ a duratiõe alteri⁹ mot⁹ rl'r distictã. sz capiẽdo tps 4.⁰ ẽ so⁹ vnũ tps. s. duratio siue mot⁹ ꝑmi mobil'. vlti⁹ segr̃ q̃ tps dicit entitatẽ absolutaz rl'r distictã a motu ꝑ qꝛ ẽ mẽsura mot⁹. z⁰ qꝛ ẽ i alio ꝑdicamẽto q̃ mot⁹.

Secundo Sciẽdũ est q̃ iste 3⁹ tractat⁹ i quo Aristo. deteriat de tpe diuidit in sex ca⁹. Jn ꝑmo deteriat de eẽ tpis. ꝛ diuidit i duas ptes. Jn ꝑma arguit q̃ tps non sit. ꝛ diuidit in tres pticulas. Jn ꝑma intẽdit talẽ cõclusionẽ qm̃ oz aggredi a tpe ꝛ videre p extraneas rõnes vtr̃ sit eoꝝ q̃ sũt aut nõ. postea que sit nã ipsius tpis. Jn z⁹ pticula ꝓbat tẽpus nõ esse duab⁹ rõnib⁹. ꝑma nullũ ẽs cõponit̃ ex his que nõ sunt. sed tps cõponit̃ ex his que non sũt. ergo tps nõ est ens. minorẽ ꝓbat qꝛ vna ps tpis facta est ꝛ nõ est. alia ẽo futura ẽ nõdũ est. z⁹ rõ cuiuslibet diuisibilis qõ est necesse est oẽs ptes aut aliq̃s ptes esse. sz nulle partes tpis sũt ergo tps nõ ẽ. minorẽ ꝓbat qꝛ pars ꝓterita fcã est ꝛ alia futura nõdũ est. ꝛ nũc nõ est pars tpis ergo nulla pars tpis est. z⁹ pars añtis ꝓbat qꝛ ps debet mẽsurare totũ. nũc aũt nõ mensurat tẽpus. z⁰ qꝛ omne totũ cõponit̃ ex partib⁹. sz tẽpus nõ cõponit̃ ex ipsis nũc. Jn 3⁹ pticula Aris. ingrit disputatiue vtrũ sint plura nũc i toto tẽpore vel vnũ tm̃. Et arguit̃ q̃ nõ sint plura tribus rõnib⁹. qꝛ si eẽnt plura essent simul aut nõ si essent simul tũc vnum ꝺtineret aliud sicut minus tempus sub pluri tẽpore. si autem vnũ sit ꝓius alio tũc alio aduẽ necesse ẽ ꝑmũ corrũpi vel ergo corrũpit̃ i seipso ꝛ ẽ ipossibile. qꝛ ipm esset postq̃ esset corruptũ. vl' corrũperet̃ i alio vel ergo illud aliud eẽt mediatũ vel imediatũ. nõ imediatũ. qꝛ sicut pñctũ nõ est imediatũ pũcto. sic ipm nũc nõ est imediatũ alteri nũc. nec mediatũ. qꝛ tũc iter illa eẽt tẽpus mediũ i quo sũt infinita nũc. ꝛ sic infinita nũc simul eẽnt: qõ ẽ impossibile. z⁰ ꝓbat q̃ nõ sit idẽ nunc in toto tpe duabus rõnib⁹. ꝓma nullius diuisibilis finiti ẽ tantum vn⁹ terminus. siue sit cõtinuũ p vnũ diuisibile siue p plura. sed tps est vnũ diuisibile ꝛ contingit accipe tps finitũ. ergo tẽpus nõ ẽ tm̃ vn⁹ termin⁹. sz termin⁹ tpis est nunc. ergo totꝰ tpis nõ est tm̃ vnũ nunc. z⁹ rõ si esset vnũ ꝛ idẽ nunc in toto tpe sequereꝝ q̃ illa q̃ fuerunt in millesimũ ãnũ essent nũc. ꝛ sic eẽnt sil'r tpe cuz bis que sũt nũc. ꝺñs est falsũ. ergo ꝛc. ¶ Jn z⁹ pte ꝑncipali agit de gditate ipius tpis. ꝛ diuidit in duas pticulas. Jn ꝑma ondit qd tps nõ sit. ꝛ itẽdit ꝙ q̃ ꝺclusiões. ꝑma. tps nõ ẽ circulatio celi. ꝓbat ꝑs duabus rõnib⁹. nulla ps circulatõis est circulatio q̃libet pars tpis est tẽpus. ergo tps nõ ẽ circulatio. z⁹ rõ si tẽpus eẽt circulatio seqreꝝ q̃ si eẽnt plures celi q̃ etiã eẽnt multa tpa simul. ꝺñs ẽ falsũ. ergo ꝛ añs. ¶ z⁹ ꝺ. q̃ uis oia sint i tẽpore. ꝛ oia sint in spa. tm̃ tẽpus nõ ẽ spera sicut q̃ dã dicũt. ꝛ subdit q̃ stulti⁹ ẽ dicere tps esse vltimã sperã q̃ de tpe ꝺsiderare ipossibilia. ¶ z⁹ cõclusio. tẽpus nõ est mot⁹. ꝓbat duab⁹ rõnibus. ꝑma tẽpus ẽ vbiq̃ apud oia. sz motus nõ ẽ vbiq̃. sz solũ in ipso mobili. aut in eo qõ mouet̃. ergo tẽpus nõ est mot⁹. z⁹ rõ. oĩs mot⁹ ẽ velox vl' tardus. sed tẽpus nõ est velox neq̃ tardũ. q̃ tẽpus nõ est motus. minorẽ ꝓbat qꝛ velox ꝛ tardũ diffiniunt̃ p tps ergo tps nõ est velox nz tardũ maiꝛ patet qꝛ velox est qõ in pauco tpe mltuz mouet̃. sed tardũ est qõ in multo tẽpore paucũ mouet̃. ¶ 4⁹ ꝺclusio tẽpus non ẽ sine motu q̃uis nõ sit motus. hoc ꝓbat per signũ qꝛ qñ nõ p cipim⁹ motũ esse nõ ꝑcipim⁹ tẽpus. ergo signũ est q̃ tẽpus non ẽ sine motu. añs patet de dormiẽtibus in sardo qui copulabãt nũc in quo inceperũt dormire cũ nunc in quo exꝑgiscunt̃ faciente vnũ ex illis ꝓpter insensibilitatẽ mediꝰ. ergo signum est q̃ tempus non percipitur sine motu. Ex hoc concludit ꝓ quinta conclusiõe q̃ tempus neq̃ est motus neq̃ est sine motu.

Tertio Sciendũ q̃ circa hunc textũ incidũt tres difficultates. ꝓria vtr̃ sit saluabile aliquod totum esse nulla eius parte existente. Ad quam respondetur dupliciter. ꝓmo logicaliter ponendo talẽ suppositionẽ. tempus connotatũ per istud verbuz est presentis temporis. non est ipsuz tempus indiuisibile. neq̃ tempus mensurans prolationem durationis. sed est tantum tẽpus presens quantuz placet vtẽntibus. ideo iste sunt concedende preteritum est futurũ est. ꝛ tẽpus est. capiẽdo ly est vt cõnotat magnã partem temporis presentis. z⁰

respondetur physice ponendo talez suppositio nem q̄ de ratione cuiuslibz entis successiui est q̄ nihil eius p̄ritalitatis existit nisi vnū simplex indiuisibile quod cōtinet partem p̄iorem cum parte posteriori. Ex hoc dicitur q̄ i successiuis saluabile est aliq̄ totum esse cuius nulla pars est sed nō in permanētib⁹. ¶ 2ª difficultas vtr̄ sit saluabile tēpus esse motū. rñdetur q̄ sic. patet quia sicut saluabile est locum esse superficiem non quālibet. sed illam que continet locatū ita q̄ locus vltra superficiē addit respectuz cōtinentie. sic etiam saluabile est tempus esse motum. nō quālibet sed illum qui est mensura aliorum motuuz ita q̄ tempus vltra motum addit mensurationē aliorū motuum. Ad ratiōes aūt p̄ī posset dici q̄ non cōcludunt tempus nullo modo esse motū. sed bene ꝯcludunt tēpus non esse motū quiditatiue. ¶ 3ª difficultas vtruz sit saluabile tēpus esse sine motu vel econtra. Ad quā dicūtur tria. primū q̄ tempus non est sine motu nec econtra. qz tēpus est duratio motus. z subiectum tēporis est motus. 2° dicitur q̄ nō est nāliter possibile motum esse sine tēpore vel tempus esse sine motu. omnis. n. motꝰ ē in tempore z esse tēpus est in motu. 3° dicitur q̄ nō implicat contradictionez motum esse sine tēpore ꝓbatur q̄ motus z tempus sunt duo entia realiter distincta: quoz vnuz est p̄us altero. ergo non implicat ꝯdictionem vnum esse sine altero.

Conclusio Respōsalis. Tēpus est entitas absoluta a motu z a q̄libet re permanente rl̄r distincta. p̄ma ps p3 qz tp̄s est quātitas ꝯtinua. ḡ est entitas absoluta. 2ª pars p3. qz tp̄s est mēsura motus. sz relō mensure ad mēsuratū ē realr. ḡ eius extrema sūt realia z rl̄r distincta. z p ꝯs motꝰ z tp̄s rl̄r distiguūtur. 3ª ps p3 qz tēpus est entitas successiua cui repugnat bē plures partes sil̄. ḡ tp̄s rl̄r distinguitur a qualibet re permanēte. z hec de scō.

Primo Dubitaf. Utrū tp̄s bñ diffiniaf sic: tp̄s est mensura motꝰ f̄m p̄ius z posterius. Ad soluēdū hoc dubium est supponēdū q̄ Aristo. in hoc 2° ca° oñdit qd sit tempus. z diuidit in ḡtuor partes. In p̄ma intēdit talē ꝯclusionē. Tēpus est aliqd ipsius motꝰ. ꝓbat p̄ps vna rōne que est hec. quecūq; sil̄ percipiuntur vnū est aliqd alteriꝰ sed tēpus simul p̄cipit cū motu. igitur tēpus est aliquid motꝰ. minorē probat qz si sint tenebre et nihil patiamur per corpus tūc si fiat aliquis motus in aia statiz videf fieri quoddā tp̄s. z q̄ tēpus sit aliqd stati videf fieri quidā motꝰ. ergo signū est q̄ nos sil̄ percipimꝰ tp̄s cum motu. In 2ª parte itēdit talē ꝯclusionē. Tēpus est aliqd ipsius motꝰ f̄m p̄ius z posteriꝰ. z p̄mo ponit duas suppōes. Prima ꝯtinuitas tēporis ē a ꝯtinuitate motꝰ. qz cōtinuitas motus ē a ꝯtinuitate magnitudis. igit ꝯtinuitas tēporis est a ꝯtinuitate motus. 2° qa f̄m tp̄s fiūt motus q̄tū tp̄s vf̄. 2ª suppositio p̄ius z posterius in tēpore sūt a p̄ori z posteriori i motu. ꝓbat dupl̄r. p̄mo qz p̄ius z posteriꝰ in motu sunt a p̄ori z posteriori in magnitudie. igit rē. 2° qz tēpus sequit motū. igit p̄iꝰ z posterius i tēpore sunt a p̄ori z posteriori in motu. Ex hoc ꝓbat ꝯclusionē tali rōne. tēpus est aliqd ipsius motus f̄m illud quo cognito i motu cognoscit tempus. sz cognito p̄ori z posteriori in motu cognoscit tēpus. igit tēpus est aliqd ipsius motꝰ f̄m p̄us z posteriꝰ. minorē ꝓbat qz quando accipimꝰ duas partes motꝰ ꝯiūctas p nūc z cognoscimꝰ q̄ sūt due. vna p̄or altera posterior tunc cognoscimꝰ statim tp̄s. ¶ In ⁊tia pte ponit diffinitionē tēporis que ē hec. Tēpus ē numerus motꝰ f̄m p̄ius z posteriꝰ. Et p̄mo ꝓbat vltimā partē tali rōne qz tp̄s est numerus motus f̄m illud quo cognito in motu cognoscit tp̄s. z q̄ non cognito non cognoscit tēpus. sz cognito p̄ori z posteriori in motu cognoscit tp̄s. minorē ꝓbat qz q̄ñ solū cognoscimꝰ vnū nūc aut plura nō cognoscendo p̄ius aut posteriꝰ inter ea tūc nō cognoscimus tēpus. sed quādo nos distinguimꝰ p̄ius a posteriori statim cognoscimus tēpꝰ. igit rē. 2°. ꝓbat p̄mam partē diffinitionis tali signo quia illud quo iudicamus aliquid esse plus vel minus illud est numero eius sed tēpore iudicamus motū esse plurem vel minorē. ergo tēpus est numerus motus. In quarta parte ꝑ declaratione p̄me partis ponit talem distinctionez duplex est numerus. s. quod numeramus z est numerabile. aliud est quo numeramus. Ex hoc dicit q̄ tempus est numerus quod numeramꝰ. et non quo numeramus. z illud quod numeratur est aliud ab eo quo numeratur aliquid. sed tempus numeratur. ergo rē.

Secundo Dubitatur. Utrum tempus sit numerus motus. p̄ro solutione huius dubij ponitur talis distinctio. duplex est numerus. quidam est numerus numeratus z sunt ipse res numerate. alius est numerus numerans. z est numerus quo formaliter

aliqd numeram⁹. z⁰ distinctio ꝑm incomẽse. duplex ẽ numerus numerãs. qdã ex quo p se z ꝑmo numeram⁹ z est collectio ex vnitatib⁹ puta numerus binari⁹ aut trinari⁹. ali⁹ est quo nũerato alia numeram⁹ ꝓpm vt p lineas numerata alia numeram⁹. z p tps numeratũ numeram⁹ motũ. z⁰ ponit talis suppõ. nulli q̃ntitati cõtinue ꝟuenit ꝓpria rõ numerãdi. sed ꝑmo nũerat p q̃ntitatẽ discretã. z ipsa sic nũerata ẽ ꝑncipiũ numerãdi aliud. Ex his ꝟr ꝑ q tẽpus nõ est numer⁹ numerãs quo ꝑmo z p se numeram⁹. alias esset q̃ntitas discreta. z⁰ ꝟr q ẽ numerus numerat⁹. numeram⁹. n. tẽpus p ipz numerũ formalẽ dicẽdo tẽpus, duoz viez. 3⁰ dicit q tẽpus est numer⁹ numerãs quo secũdario numeram⁹ qz ꝑmo p numez formalẽ vtputa per numez binariũ aut trinariũ numeram⁹ tps. et p tẽpus numeratũ formalr numeram⁹ motũ. Ex hoc segr q ista ꝓpõ. tẽpus est numer⁹ motus nõ est sic exponẽda. i. tẽpus est numer⁹ numerat⁹. sed debet poni ly mot⁹ in obliquo. z est sensus tps ẽ mẽsura ipius motus. z⁰ segr q ista ꝟña est bona. tẽpus est numerus mot⁹. ergo tẽpus est numer⁹ capiẽdo numerũ eo mõi ante z ꝟñte. vtrobiq; eni tantũ valz sicut mensura.

Tertio Dubitat. Utr ꝑus z posteri⁹i motu sint ipm tẽpus. ꝓpo solõne buius dubij ponit talis suppõ. si sit vnus mot⁹ cõtinue in duab⁹ horis. ibi sũt q̃ttuoz entitates cõsiderãde. ꝑma est entitas tpis cõpositi ex duab⁹ ptibus. z⁸ est entitas tpis cõposita ex duab⁹ horis. 3⁸ est entitas ptiũ mot⁹ z ptiũ tẽporis. 4⁸ est relatio partis ꝑoris ad partẽ posterioꝛez. sicut eni videm⁹ q̃ separata q̃ntitate a sba in ea nõ põt fũdari relatio magnitudis aut puitatis. sed posita q̃ntitate magna in vna sba z q̃ntitate parua in alia sba statim cõsurgit relatio magnitudinis z puitatis. sic etiã posita parte tẽporis prioris in pte ꝑoꝛi mot⁹ z posita pte posterioꝛi tpis in pte posterioꝛi mot⁹ statim cõsurgit relõ ꝑoritatis ptis prioris ad ptez posterioꝛẽ z relatõ posterioritatis ptis posterioꝛis ad ptem ꝑoꝛẽ. z si p possibile vel ipossibile a ptibus motus secludereñ ptes tẽporis tũc in eis nõ possent fundari relões ꝑoritatis z posterioritatis. Ex hoc elicit talis distinctio. ꝑus z posteri⁹ ꝓit capi triplicit. vno mõ ꝑ suo mãli z denominato z secũdario z sic ꝑoꝛ ẽ pars prioꝛ mot⁹. z posteri⁹ ẽ pars posterioꝛ mot⁹. z tale ꝑus z posteri⁹ nõ sunt tẽpus sed mot⁹. z⁰ capiunt fũdamẽtalr z p denoiato ꝑmario. z sic ꝑus ẽ q̃ntitas ꝑoꝛ siue ꝑoꝛ ps tpis. z posteri⁹ est pars posterioꝛ tpis a qbus ptes motus dñr formalr ꝑozes z posteriozes. 3⁰⁰ capiũtur prio⁹ z posteri⁹ formalr z ꝓ significato. z sic prius nõ est aliud q̃ relatio ptis ꝑoris ad partẽ posterioꝛẽ z posteri⁹ est relatio ptis posterioris ad ptem prioꝛẽ. Ex his dñr tria ꝑmo q prius z posteri⁹ capta ꝑmo mõ nõ sũt tps sz mot⁹. z prius. z posteri⁹ capta z⁰ mõ sunt tps vl pars tẽporis. 3⁰ q prius z posterius capta 3⁰ modo sũt relationes ꝑm esse intrinsecus aduenientes.

Ad rationes Ad ꝑmã dicit ad probatiõez mioris q ꝑus z posterius capta ꝓ significato. s. ꝓ ipsis relõib⁹ nõ sũt dñe formales ipsius tpis. sed capiẽdo ꝑus z posterius ꝓ partib⁹ vnius q̃ntitatis cõtinue a qbus ptes mot⁹ dñr formaliter ꝑozes z posteriores sic sũt absoluta. z tũc sũt dñe tpis. ¶ Ad z^am dr q nõ implicat cõtradictionẽ tẽpus esse sine motu aut saltẽ motũ esse sine tẽpoꝛe. ¶ Ad 3^am dr q tẽpus ẽ subiectiue in sbo quãto. z extẽdit ad extẽsionẽ illi⁹ subiecti nõ tñ ꝑm ei⁹ ptes essẽtiales z quiditatiuas que sunt ꝓteritũ z futurum. sed solum secundus partes extẽsas z quãtitatiuas. z hec de questione victa sufficiant.

Queritur 7⁰. Utr instans sit entitas realr accñtalis indiuisibilis. in tpe actualiter exñs a tẽpoꝛe z a qualibet eius pte realiter distincta manẽs vnum z idẽ in toto tpe. Arguit ꝑ q non sit indiuisibile in tẽpoꝛe actualiter exñs. qz aut esset in tpe subiectiue aut i subiecto tpis. nõ in tpe cũ quelz pstpis sit ꝓterita aut futura. nõ in subiecto tpis. qz sbñ tpis ẽ diuisibile. ergo si istans sit i eo subiectiue erit diuisibile. z cõfirmatur. qz instãs est ꝑnm futuri et finis ꝓteriti. ergo est accñs realr diuisibilei duas ptes. z⁰ sic q non sit entitas distincta a tpe. z a qlibet eius parte. qz implicat cõtradictionez tps esse sine istãti z instãs esse sine tẽpoꝛe. igitur nõ sunt entitates realiter distincte. 3⁰ sic arguit q maneat idem instãs in toto tẽpoꝛe. quia instans non potest corrumpi. ergo est tãtum vnũ instãs in totõ tẽpoꝛe. antecedẽs patet ꝑmo per rationem. pbi factam in ꝑmo capitulo. z⁰ quia corrũperetur quãdo est. z sic simul esset et non esset. vel quãdo non est z hoc nõ quia iam corruptuz est. z cõfirmatur auctoritate pbi dicentis ipsũ nũc idem esse aut ipsi nũc alterum est. Jn oppo

situm arguitur sic. qꝛ distinctis ꝑtibus tꝑis sunt distincte entitates reales ⁊ indiuisibiles partes ipsarũ cõtinuãtes. ergo seqꝫ ꝙ instans est entitas realis indiuisibilis in tempore actualiter existẽs ⁊ a tempore realiter distincta: que realiter diuersificatur ad diuersificationem realez partium temporis.

Primo Sciendũ est ꝙ in ti° q̃stionis tanguũt quinq̃ difficultates. Pria vtrũ instãs sit ẽtitas realis accidẽtalis. Ad quã rñdetur ꝑ distictionẽ. aliquid est accidẽs dupliciter. vno mõ capiẽdo accñs pro omni entitate limitata que nõ est substãtia. ⁊ sic instans ẽ accidens. alio mõ capitur accñs pro illo quod ꝗditatiue ⁊ essentialiter repo^r in aliquo nouem generũ accidentiũ. Et isto modo instãs nõ est substãtia nec accñs sed est ꝑncipiũ accñtis. iõ põt faciliter dici ꝙ instãs ẽ accñs ꝑncipiatiue ⁊ ꝑ reductionẽ. sed non ẽ accñs formaliter et ꝗditatiue. ¶ 2ª difficultas vtrũ instans sit entitas indiuisibilis. Ad quam rñdetur ꝙ est indiuisibilis realr̃ ⁊ entitatiue. qꝛ nõ est diuisibilis in aliquas ꝑtes reales 2° dr̃ ꝙ est diuisibilis ꝟm rõnez. patz dupliciter. ꝑmo qꝛ idẽ instans alia rõe est finis preteriti ⁊ initiũ futuri 2° qꝛ in eodẽ instãti tẽporis pñt imaginari plura instantia nature. ¶ 3ª difficultas vtrũ instans sit actualiter in tẽpore. Ad quã rñdetur per duas distinctiones. Prima ẽ triplex est actualitas. quedã ẽ actualitas separationis ⁊ diuisiõis ⁊ ẽ illa qua aliqd actualiter est sepatũ ⁊ diuisũ ab alio. ⁊ sic instans non ẽ actualiter in tẽpore. alia ẽ actualitas ɔtinuationis et terminatiõis qua aliqd actualiter terminat vel actuat aliud. ⁊ sic instans ẽ actualiter in tẽpore Alia ẽ actualitas pñtialitatis ⁊ distinctiõis q̃ aliqd ẽ pñs alicui ⁊ ab eo realiter distinctũ. ⁊ sic instans ẽ actu in tempore. ¶ 2ª distinctio instãs esse in tẽpore potest intelligi dupliciť. vno mõ terminatiue sicut terminus in eo qd̃ terminat. alio mõ subiectiue. ⁊ isto mõ instãs nõ ẽ in tempore. instans eni per se non ẽ in aliquo subiectiue. sed solũ ꝟm accñs eo ꝙ tẽpus termiatũ ꝑ ipm̃ ẽ in alio subiectiue. ¶ 4ª difficultas vtrũ instãs sit entitas realiter distincta a tẽpore. Ad quã dicitur ꝙ sic. qꝛ si esset eadẽ entitas cũ tempore vl' esset tẽpus vel pars tꝑis quoꝝ vtrunq̃ ẽ ipossibile. 2° dr̃ ꝙ sicut nõ iplicat ɔ̃dictionem lineã realiter esse sine punctis ipsã terminãtibus sic etiã nõ iplicat ɔ̃dictionẽ entitatẽ ipsius instãtis realiter separi a tẽpore. ¶ 5ª difficultas vtrũ in toto tꝑe sit vnũ ⁊ idem nũc ꝟm sbãm. alterũ tñ ꝟm eẽ. Ad quã rñdetur ꝑmo ponẽdo duas suppõnes. prima quelibet pars tẽporis cõponitur ex duabus partibus inter quas vnũ instãs reale realiter continuãs ipsas ad inuicẽ. patz quia quelibet pars tẽporis est tempus. 2ª in distictis partib⁹ temporis sunt instãtia realiter ⁊ entitatiue distincta. patet qꝛ illa instãtia corrũpũtur ad corruptionẽ partiuz in quibus sunt. sed vna pars tẽporis põt corrumpi alio non corrupto. ḡ instans vnius partis põt corrũpi alio nõ corrupto. ergo distinguiť realiter. 3° poniť talis distinctio totũ capiť dupliciter. vno mõ cathegoreumatice. ⁊ tm̃ vz sicut perfectũ. alio mõ sincathegoreumatice. ⁊ tm̃ vz sicut q̃libet pars. Ex isto seqtur ꝙ ista est vera. in toto tẽpore ẽ vnum et idem instãs rl'r ⁊ entitatiue patet quia illa equiualet huic vniuersali. in qualibet parte tẽporis est vnũ ⁊ idez instãs realiter ⁊ entitatiue cuius quelibet singulis ẽ vera. 2° dicit̃ ꝙ ista est falsa vnũ ⁊ idem instãs ẽ in quolibet tꝑe. qꝛ ly instãs supponit determinate. mõ nullũ determinatũ instans ẽ in toto tꝑe. 3° dicit̃ ꝙ vtraq̃ illarum ẽ falsa capiendo totum cathegoreumatice.

Secundo Sciendũ est ꝙ aristo. in isto 3° capitulo determiat de ꝗditate ipsius nũc. ⁊ diuidiť in tres partes. In prima parte soluit rõnem supius factã ɔ̃ esse tꝑis ⁊ dicit ꝙ sicut mot⁹ est semꝑ alius ⁊ alius. ⁊ nũq̃ sunt due ꝑtes motus simul etiã tẽpus. sed in hoc drñt. qꝛ est idem tẽpus omniũ que sunt i tẽpore. sz non est idẽ motus omniũ que simul mouenť. In 2ª parte ponit qnq̃ ꝓprietates ipsius nũc. Prima ẽ idem nũc ꝟm substãtiã in tẽpore. alterũ tñ ⁊ alterũ ꝟm esse. ꝓbat phs dupliciter vno° qꝛ sicut se habet mobile ad motũ ita nunc ad tẽpus sed in toto motu ẽ idez mobile ꝟm substantiaz alterũ ⁊ alterũ ꝟm esse. siue illud sit pũctus aut aliqd taliũ. ergo est idez nũc ꝟm sbãm ⁊ alteꝝ ꝟm esse. scd̃o ꝓbat. sophiste dicũt corruscũ alterũ in theatro ⁊ alterũ in foro. ⁊ ẽ idẽ corruscus ꝟm sbãm alterũ ⁊ alterũ ꝟm esse. 2ª proprietas ipsius nũc est ꝙ est mẽsura tẽporis. probat qꝛ illud est mensura tẽporis qd̃ est maxime notũ in tẽpore. sz nũc est maxie notũ i tꝑe. ergo nunc est mẽsura tẽporis. minorẽ ꝓbat. qꝛ sicut sebz mobile ad motũ ita nũc ad tẽpus. sed mobile est illud quo cognoscim⁹ prius ⁊ posterius in motu. igiť nunc est illud quo cognoscim⁹ prius ⁊ posterius in tẽpore. ⁊ per ɔñs est in tẽpore

maxime notū. ¶ 3ª é q si tps nō est nūc nō est. ꝛ si nūc nō ē tps nō est. ꝓbat qꝛ sicut se bꝫ mobile ad motū ita se bꝫ numerus mobilis ad numerū motus. sꝫ mobile sīl ē ꝛ nō ē cū motu. ꝑ etiā numerus mobilis qō ē nūc sīl ē ꝛ nō est cū tpe qō ē numerus motus. ¶ 4ª nō bꝫ diuidere ꝛ ōtinuare tps. ꝓbat duab⁹ ratiōib⁹. ꝑma sicut se bꝫ mobile ad motū ꝛ loci mutationē ita se bꝫ numer⁹ mobilis ad numeꝝ loci mutatōis. sꝫ mobile ōtinuat ꝛ diuidit motū: igīt nūc qō est numerus mobilis ōtinuat ꝛ diuidit tps qō est numer⁹ motus 2ª rō qꝛ sicut se bꝫ pūctus ad lineā ita se bꝫ nūc ad tps. sꝫ pūctus ōtinuat lineā. ꝛ hoc ꝑm lōgitudinē. ꝛ diuidit lineā ꝑm q est ꝑnᵐ vnius ꝛ finis alterius. ꝑ nūc ōtinuat ꝛ diuidit tps: Et ſubdit dōias iter nūc ꝛ pūctū. qꝛ vno pūcto ōtingit vti vt duobus semel vt est ꝑnᵐ. ꝛ semel vt ē finis: sꝫ nō ōtingit sic vti vno nunc vt duobus. qꝛ tūc posset manere ꝑ aliqō totū tps qō ē impossibile. ¶ 5ª ꝓprietas qꝛ nūc nō ē pars tpis sꝫ accīs ei⁹. ꝑmā ptē ꝓbat. qꝛ sicut se bꝫ mobile ad motū ꝛ pūctus ad lineā ita se bꝫ nūc ad tps. sꝫ mobile nō est ps motus nec pūctus est ps linee. due. n. linee sūt ps vnius. ergo nūc non est pars tpis. 2ªm ptez ꝓbat. qꝛ terminus accidit illi cuius est terminus. mō nūc ē terminus tpis. Ex hoc infert q nūc ꝑm q est terminus tpis solū ꝯuenit tempori. qꝛ termini sūt solūmō illius cuius sunt termini. sed ꝑm q est numerus conuenit alijs a tē pore sicut numerus decem equorum.

Tertio sciēdū ē q circa hūc textū icidūt tres difficultates. ꝓma vtrꝫ sit idē nūc i toto tpe. Ad quā rīdet duplr. ꝑmo q realr ꝛ entitatiue ē aliud ꝛ aliud nūc i qualibet pte tpis qō corrūpit ad corruptionem illaꝝ ptiū. ē tn idē nūc ꝑm imaginationē mathematicoꝝ. imaginantur. n. mathematici q sit vnus ꝛ idē pūctus ifluxu suo q causet lineam. sīlr q sit vnū ꝛ idē nūc qō suo fluxu causet tps. ꝛ isto mō intelligebat pḧus. 2º soluit Egidius ꝑ distinctionē. qꝛ duplex ē nūc: qꝛ qōdā ē nūc extrisecū ꝛ ē ꝑmū mobile. qꝛ ꝑmū mobile motu suo ꝛ suo fluxu causat tps: ꝛ istud nūc ē idem ꝑm s hāz i toto tpe. alteꝝ tn ꝛ alteꝝ ꝑm eē. aliud ē nūc intrisecū ꝛ ē qōdā idiuisibile i tpe ōtinuās partes tpis ad iuicē. ꝛ istud realr ꝛ entitatiue diuersificaī i diuersis partibus tpis. ¶ 2ª difficultas vtrū diffinitio nūc sit exꝓprietatibus eius trabibilis. Ad quā rīdetur q ex 3ª ꝓprietate ipsius nūc solet trabi diff⁹ eius q ē hec. nūc ē nnumerus eius qō fert ꝑm q fert. ꝛ debet sic itelligi. nūc ē numerus. i. mēsura illius qō fert. i. mobilis ꝑm q fert. i. ꝑm q mutatū ē. sicut. n. tps mēsurat motū. ꝛ ex ōnti ipsum mobile qō est ī motu ꝑm q huiusmodi sic etiā nūc mēsurat mutatū eē motus ꝛ ex ōnti ipsum mobile ꝑm qō ē i mutato eē. ¶ 3ª difficultas vtrū nūc possit mēsurare tps ꝛ cōtinuare ptes eius. ad quā rīdet q de ratōe mēsure sūt duo. ꝑmū certificare mensuratū quo ad q̄titatē. 2º notificare ipsum quo ad eius cognitionē. ꝛ istud 2ᵐ ꝯuenit ipsi nūc ꝛc.

Conclusio rīsalis. istās ē entitas realis accītalis ꝛ idiuisibilis i tpe actualr exīs a tpe ꝛ a qualibet eius parte distincta realr ꝛ entitatiue variatū i diuersis ptibus tpis. ꝑz quo ad oēs suas ptes qꝛ iter quaslibet ptes tpis ē vna realitas eas ōtinuās. ꝛ illa est istās igīt. Sed ꝑ vltima parte patet. qꝛ partes temporis sunt realiter distincte. ergo instātia diuersarū partiū sunt realiter distincta.

Primo dubitaī. Utꝝ tps sit velox aut tardū. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q Aristo. i ista 3ª parte huius capituli ponit quattuor ꝓprietates tpis. ꝓma dabile est minimū i tempore ꝑm numeꝝ sed nō ꝑm magnitudinem. ꝓbat dupliciter. ꝑmo qꝛ est dabilis numerus simpliciter minor vt dualitas. 2º qꝛ est dabilis minima linea ꝑz numeꝝ vt due linee aut vna. sed non est dabilis minima linea magnitudine. qꝛ omnis linea semper est diuisibilis. igīt simpliciter erit dabile minimuz tēpus ꝑm numeꝝ vt vnū aut duo ꝛ non ꝑm magnitudinē. ¶ 2ª ꝓprietas tēpus non dicī esse velox aut tardū sꝫ dicī esse multū ꝛ paucū breue ꝛ lōgū. ꝓbat vltimā partē qꝛ ꝑm q tēpus est ōtinuum ipsum est longū ꝛ breue. ꝑm aūt q tempus est numerus ipsum est multū ꝛ paucū. ꝓmam partem ꝓbat qꝛ nullus numerus quo numeramus est tardus aut velox. ¶ 3ª ꝓprietas est idē tempus vbiq ꝛ apud omnia que mouētur. nō est tamen idez ꝑm ꝓius ꝛ posterius. ꝓbat dupliciter. ꝓmo quia mutatio que ꝓius erat est altera ab illa que facta est ꝛ ab illa que futura est. 2º numerus qui numeratur ꝛ numerus quo numeramus in hoc differunt ꝓmo eniz numero accidit alteri esse ꝑm ꝓius ꝛ posterius. ipsa enim nunc altera sunt sed alteri numero conuenit q sit vnus ꝛ idem respectu diuersorum: vt numerus idem est centum equoꝝ: ꝛ qui est centū hominuz quoꝝ tamen est ipse numerus illa

altera sunt vt equus ab hoibus. ¶ 4ª proprietas tēpus reiteratur vnū z idē ꝓbat dupliciter p̄. qz reiteraī vnus z idē mot⁹ supple i spē. zº ꝓbat exēplo. qz reiteram⁹ ver z autūnuz. Consequēter ponit alias ꝓprietates tēporis. ꝑma nō solū numeram⁹ motū p tēpus. sz ēt numeram⁹ tēpus p motū. primā partē ꝓbat. qz tēpus ē numerus motus. zᵃᵐ ptē ꝓbat triplicit. p̄ p̄ simile qz nos cognoscimus numez p numeralia z numeralia p numez. vt p numerū cognoscimus multitudinē equoz. z iterū p vnū equū multotiens reduplicatū cognoscimus numerū equorū. ita sīr qñ nobis certa ē quātitas tempoz z quātitas motⁱ ignota tūc motū p tēpus mensuram⁹. sz ꝓbat p aliud simile. qz sicut se habet motus ad magnitudinē ita se hz tēpus ad motum. sz nos mēsuram⁹ magnitudinē per motū z ecōtra. nos. n. dicim⁹ via eē magnā si multi fuerint motⁱ z motū eē multū si via fuerit magna.

Secundo dubitaī. Utrū tēpus sit mensura motus z quietis. Ad soluēdū h̄ dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. in isto 4º cap̄lo cōparat tēpus ad ea q̄ mēsurātur per tēpus: z diuidit i tres partes. In prima itēdit duas cōclusiones. ꝓma. tēp⁹ ē metrum z mēsura motⁱ. ꝓbat dupl̄. p̄. qz tēpus determiat sibi quandā partē tp̄is p cuiⁿ ptis replicationē mēsuraī tp̄s q̄ tpe mēsurato mēsuraī deinde motus vt motus ē mēsura boraz. igit zc. añs ꝓbat p sīle. dubit⁹. n. determinat sibi certā partē i magnitudine per cuiⁿ replicationē mēsuratur tota magnitudo. zª ꝓbat qz motus ē in tēpore. ḡ mēsuraī tēpore. sz ꝺña. qz eē i tēpore ē ipsū mēsurari tp̄e. B ꝓbat qz aligd ē i tempore dupliciť. vno modo q̄ simul ē cū tpe sic q̄ ipsū ē qñ tēpus est alio mō aliquid est in tēpore sicut pars tēporis aut sicut passio. aut sicut illō qō terminaī p tēpus. ꝓbat p simile. aliqō oī eē i numero dupl̄. vno mō. n. qz simul ē cū numero. alio mō sicut ps aut sicut passio numeri. aut aliquid ipsiⁿ numeri. vt vnitas z numerus supfluus ipar z numerⁱ par iſūt i numero. zª cōclusio duo regrū tur ad h̄ q̄ aligd sit ꝓprie i tēpore. p̄ q̄ cōtineaī sub tp̄e sicut illud ē i loco qō cōtineī sub loco. Ex h̄ ifert q̄ eē ꝓprie i tēpore nō ē eē qñ tp̄s est nec eē i loco ē eē qñ locⁿ ē. qz sic oēs res eēnt i quolz. z sic celū eēt in milio. qñ. n. miliū ē celū ē ¶ zº regriť q̄ ea q̄ sūt i tpe patiāt aligd sub tēpore. ꝓbat dupliciter. p̄mo signo sic. qz cōsueuim⁹ dicere q̄ tēpus tale facit oīa. z q̄ oīa senescūt sub tēpore. z ꝓpter tēpus oīa obliuiscunt. z q̄ nihil ē i tp̄e nouū factū nec̄ boᵐ. ¶ zº rōne sic. qz tp̄s ē per se cā corruptionis. igitur zc. añs p̄z. ga motⁱ facit distare rē a suo principio. igit z tp̄s. tenet ꝺña. qz tēpus ē numerus motⁱ. Ex hoc infert vnū correlariū q̄ ea que sunt nō sunt i tēpore nec̄ continētur sub tēpore. nec̄ eē eorum mensuratur tēpore. ꝓbat signo qz nihil patiūt a tēpore sicut debent pati ea que sunt i tēpore. Ex his patet solutio.

Tertio dubitatur. Utrū tēpus sit mensura mobiliū z quiescibiliū. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponendū q̄ Aristo. in secūda pte bⁱ capituli cōparat tēpus ad mobilia z quiescibilia z intēdit duas conclusiones. ꝓma. tempus est mensura motus z quietis. p̄m accñs. zᵃᵐ partē probat dupliciter. p̄mo qz quies est in tempore. ergo tēpus ē mensura quietis zº non oē quod est in tempore mouet. igit. aliquid quod ē in tēpore quiescit. z p ñs tēpus ē mensura quietis. añs ꝓbat. qz tēpus nō ē motus. sed numerus motⁱ. contingit aūt quietem esse in numero motus. vnde subdit q̄ nō oē immobile quiescit. sed solū illud quod est priuatū motu z est aptū natum moueri. ¶ zª conclusio tempus est mensura mobiliū z quiescibiliū gratia motus z quietis. probat qz tempus primo mensurat motū z quietem eorum quanta sunt zº. qz mobile non est mēsurabile p̄m q̄ quantū est. sed p̄m q̄ motus eius quāt⁹ ē. Ex hoc infert q̄ quecunq̄ non mouētur nec̄ quiescunt non sunt in tempore. probat quia eē in tempore est mensurari tempore. tempus aūt est mensura motus z quietis. iō ifert q̄ solū ea que mouentur z quiescūt sunt in tempore. ¶ In tertia pte Aristo. infert q̄ttuor correlaria. p̄mū nō entia z ipossibilia aliter se habere vt diametrū esse latera simetr̄ nō sūt i tēpore. ꝓbat. qz cū tempus sit per se mensura motus. z p accñs aliorum. oz q̄ oīa quorum esse mensuratur in tempore sint in quiete aut i motu. zᵐ correlariū. oīa generabilia z corruptibilia. z oīa que aliq̄n sūt z aliq̄n nō sūt: sūt i tp̄e. ꝓbat. qz tp̄s excellit eē eorum z mensurat eoz substātiā. 3ᵐ correlarium. illa q̄ nō sunt aliquādo tm̄ fuerūt vt homer⁹. z illa q̄ nō sūt z aliq̄n erūt mensurātur tp̄e. 4ᵐ correlariū. illa q̄ nec fuerūt nec sūt nec erūt z sunt illa quoz opposita semp sūt. vt assimetrū z oīa metrū semp est ista nec eoz opposita sunt in tēpore. z illa quorū opposita nō semp sūt possūt

ee ⁊ nō ee gnari ⁊ corrūpi: ⁊ sic mēsurant tpe.

Rationes ante oppositum soluuntur ex dictis.

QUeritur octauo. Utrū tps sit res realis mēsuratiua duratōis cuiuslibet durabilis pluscz per istās Arguit ꝓmo q non est entitas existēs ꝓter aiaz. qz ois numerus bz ee cōpletū ab aia. tps est numerus: g tps bz ee ab aia. maioz pz p ꝑm dicētē. si nō est aia nō ē numerus. ¶ 2o arguit sic. formale i tpe est distinctio ptis ꝓzis a pte posteriori. sz discernere ptē ꝓzē a posteriori a ōtinuis est actus aie: g formale tpis dependet ab aia. ¶ 3o arguit q tps sit mēsura duratōis cuiuslibet durabilis pluscz p istās. qz ois duratio ōtinua ⁊ successiua bz aliquā ētitatē sibi realr ibereté a qua tpa mēsurātur ⁊ illa nō ē aliud a tpe: g tps est mēsura durationis cuiuslibet durabilis pluscz p istās. ¶ In oppositū arguit auctoritate ꝓbi in hoc quo ad scōaz ptē. sz quo ad ꝓmā partē arguit sic tps est spēs pūcti realis. ergo habet esse cōpletū ⁊ reale secluſa quacunq operatione intellectus.

¶ In ista questione erunt tres articuli.

Primo sciēdū ē q p declaratōe terminoz ꝑme ptis q̄stionis ponūtur alique suppositōes ⁊ alique distinctōes. Prima suppositio. tps ē vera ētitas successiua realr iberēs motui successiuo bñs realr duas partes realr distinctas: q̄rū vna preterijt ⁊ altera futura ē. ¶ 2a suppositio ad hoc q supra aliās entitates possit fūdari numerus formalis non regrit actualis separatio illaz entitatū ab inicē. sz sufficit entitas realis ipsaz cū distinctiōe reali earū ab inicē. Ex hoc segtur q positis gbuscūcz entitatibus realibus realr distinctis statiz ꝛsurgit in ipsis vna entitas realis q̄ vocat numer⁹ formalis. ¶ 3o ponit tal distinctio. duplex ē numer⁹. q dā ē numer⁹ numerat⁹ siue numerabil ⁊ sūt ipe entitates numerate aut numerabiles. alius est numerus formalis: ⁊ ille ē duplex. q dā ē quo ꝓmo numeramus sicut sūt oēs spēs numeri. ali⁹ ē quo secō numeramus sic q ipsū ꝓmo numerat. ⁊ p ipsum sic numeratū alia numeramus.

3o est numerus numerās effectiue: ⁊ ē ipsa aia. Ex hoc ponit tale documentū q de ratōe tpis sūt tria. ꝓmo q bēat ptes reales ⁊ ōtinuas copulatas ad vnū istās idiuisibile. 2o q ille ptes sint numerate aut numerabiles ita q sint entitates realr distincte. gbus positis statim ꝛsurgat i eis numerus formalis a quo formalr dicantur numerate aut numerabiles. 3o regrit q ille ptes sic numerate p numez formalē eis realr ibereté sint nate numerare durationē cuiuslibet durabilis successiui ꝑm ꝓpius ⁊ posterius. Ex hoc sequit q tēpus bz ee reale cōpletū secluſa q̄cūcz operatōe itellectus. ¶ Pro declaratōe scōe ptis ponit talis distinctio i finite sūt mēsure. vna est q̄ vocat eternitas. ⁊ ē mēsura duratōis cuiuscūcz nō bñtis ꝑn⁹ necz finē: ⁊ diffinit sic a Boetio Eternitas ē interminabilis vite tota sil ⁊ pfecta possessio: ⁊ p istā mēsurā solū mēsurat duratio dei. Alia mēsura ē euū vel euiternitas ⁊ est mēsura p se cuiuslibet durabilis pmanētis. qō natū ē bre ꝑn⁹ ⁊ nō finē. dr p se. qz tps nō est p se sz p accns mēsura ois⁹ taliū pmanētiū rōne suaz opationū successiuaz. iō i talibus sūt duo ꝛsiderāda. ꝓmū ē ee sbale ipsoz. ⁊ illud mensurat p euū vel p euiternū. 2o sūt ꝛsiderāde opatōes ⁊ motus eoz: ⁊ si tales sint successiue mēsurātur tpe: ⁊ si sint subite mēsurant in istāti. 3a mēsura ē tps: ⁊ ē mēsura duratōis cuiuslibet durabilis successiui ⁊ ex ōnti mēsura oium bñtiū talia entia successiua. Alia mēsura ē istās tpis ⁊ ē mēsura duratōis cuiuslibet durabilis precise p istās cuiusmodi sūt mutatōes istātanee ⁊ mutata ee Alia mēsura ē istās nature: ⁊ ē mēsura eoz que sil sūt nā. aut eoz quoz vnū est ꝓus nā alio. vñ illud dr ꝓus nā altero qñ altez presupponit primū ⁊ bz quādā alteritatē nature ⁊ primo. Alia mēsura ē istās nālis itelligētie. ⁊ ē mēsura eoz q̄ nata sūt sil itelligi nāl cuiusmōi sūt relatiua. Alia mēsura ē istās ozigis: ⁊ ē mēsura eoz q̄ sic se bñt ad inicē q vnū oziginat ⁊ ꝓncipiat ab alio

Secundo sciēdū ē q Aristo. i hoc. 5o c⁹ determinat de significatiōe aliquoz aduerbioz ipozātiū tps: ⁊ diuiditur i duas ptes. In ꝓma itēdit septē ꝛclusiones. Prima. nūc accipit dupl r. vno mō p idiuisibili cōtinuāte ptes tpis ad inicē ⁊ tale nūc bz primo ōtinuare tps. 2o bz diuidere tēpus ⁊ bz q ōtinuat tēpus ē vnū ⁊ idē: sz ꝑm q diuidit tēpus ē altez ⁊ altez. alio mō capit nūc ipropꝛie p tpe ꝓpinquo ꝓnti nūc. vt dicimus q nūc venit. qz venit hodie. sz nō dicimus ilyon. i. destructio troiana aut diluuiū ē factū nūc. qz nō ē ꝓpe. ¶ 2a ꝛclusio tūc ē vnū predicatū clausū iter duo nūc vt dicimus q tūc destructa est troia: ⁊ q tūc erat diluuiū. ¶ 3a ꝛclusio tāgit vnā q̄stionē q̄ est hec.

vtrū tēpus deficiat.i.sit finitū aut nō. Et arguit q oē tēpus sit finitū. qz de oi tpe possumus dicere tūc: ergo oē tēpus ē clausū iter duo istātia z p cōsequēs oē tēpus ē finitū. Soluit istā questionē dupl'r. ꝓmo ꝺditionalr sic. si sp fuit motus sp fuit tēpus: z si sp fuit vnus z idē motus sp fuit vnū z idē tēpus: z si sp nō fuit motus: nec tps z° soluit cathegoreumatice z itēdit talē ꝺclusionē. Tēpus ē ifinitū. ꝓbat. oē tēpus terminat ad ipsū nūc. sz de ratōe ipsius nūc ē. q sit principiū vnius z finis alterius z nō eiusdē qz tūc opposita eēnt sil'r z ꝑm idē. ¶ 4ª ꝺclusio. iā est tēpus ꝓ piquū ꝓsti nunc. siue sit preteritū siue futurū vt sicut dicimus qñ vides iā: z qñ vadis iam: ibi. n. nō dicimus ilyon iā eē destructā. qz ꝑcul est ab ipso nūc. ¶ 5ª ꝺclusio. mō ē tēpus ꝓpiquū ꝓsti nūc vt qñ vadit aut venit rñdet mō. ¶ 6ª ꝺclusio olim est tēpus ꝓcul. i. distās a ꝓsti nūc. ¶ 7ª cōclusio repete est tēpus insensibile ꝓp paruitatē. ¶ In z ª pte principali cōparat tēpus ad generationē z corruptionē. z itēdit tres conclusiones. ¶ Prima ꝺia fiūt z corrūpūtur in tpe. ꝓbat ꝓmo ratōe sic. qz ꝺia fiūt z corrūpūtur p mutationē. g̃ z ī tpe. antecedēs ꝓbat qz ois mutatio a nā re motiua alicuius forme ab aliquo subiecto ē. z° ꝓbat signo sic. qz qdā sapientissimi dixerūt tps eē illipētissimū z penitus idisciplinabile. z° infert z am ꝺclusionē q̃ ē hec. q tēpus magis est p se cā corruptōis q̃ gñatōis. ꝓbat primo ratōe sic. qz mutatio est p se cā destructōis. z sol est cā ipsius esse z gñationis. g̃ z tēpus. z° ꝓbat signo. qz nil ꝺicimus generari nisi appareret agēs determinatū aliud a tpe. sz multa videmus corrūpi vbi nō videmus corrūpēs aliud a tpe. ¶ 3ª ꝺclusio. necesse est oēz mutationē eē i tpe. ꝓbat duabus rationibus. ꝓma i oi mutatōe est velocius z tardius. g̃ ois mutatio i tpe fit. ¶ z ª ratio. i oi mutatione ē ꝑus z posterius. g̃ ois mutatio fit i tpe. tenet ꝺcia. qz prius z posterius diffiniūtur tpe. ꝓbat qz prius i preterito est qꝺ plus ꝺistat a ꝓsti nūc. z ꝑus i futuro ē qꝺ minꝰ ꝺistat a ꝓsti nūc. z posteriꝰ i preterito ē qꝺ minꝰ ꝺistat a ꝓsti nūc. z posterius i futuro ē qꝺ plus ꝺistat a ꝓsti nunc.

Tertio sciēdum q circa hūc tex. icidunt tres difficultates. ¶ Prima vtruz ꝓns sit pars tpis. ¶ Pro solutōe huius ponit talis ꝺistinctio. ꝓns ꝑt capi dupl'r. vno mō vulgariter ꝓ tpe cōpositō ex vltima pte tpis preteriti z ꝑma futuri. Et sic ꝓns est pars tpis: alio mō capit physice ꝓ nūc idiuisibili ꝺtinuāte partes temporis ad iuicem. z sic nō est pars temporis. ¶ z ª difficultas vtrū futurū possit esse preteritū Ad istā rñdet dupliciter ꝑmo mō logicaliter. qz futurū esse preteritū ꝑt itelligi dupliciter. vno modo i sensu cōpositō ita q hec sit impossibilis preteritū est futurū z ecōtra. aliomodo in sensu diuiso. et sic ꝑt esse vera. qz sensus est hoc demōstrādo futurū ꝑt esse preteritū. alio mō soluit methaphysice. qz preteritū z futurū possunt capi dupliciter. vno modo ꝓ substractis: z sic preteritū est res q̃ preterijt. z futurū est res q̃ futura est: z sic preteritus fuit futurū z futurū erit preteritū. Alio modo capiūtur ꝓ relationibus formalibus ipsoꝝ subtractoꝝ. s. ꝓpria preteritione z ipsa futuritione. z sic vnū nunq̃ fit aliō. ¶ 3ª difficultas vtrū tempus sit p se cā corruptionis. Ad quā cōmuniter sic rñdet q motus est p se ꝓmo cā corruptōis. tēpus est p se z° cā corruptōis. sz breuiter rñdet q tēpus non est p se cā corruptōis sz solū p accns. Ad ꝑm aūt dr qñ dicit tempus magis esse p se cā corruptiōis q̃ generationis nō capit per se positiue sed negatiue: vt tātū vz. tempus nō est magis per accidens causa corruptionis immo minus.

Conclusio responsalis. Tēpus est entitas realis ꝑter aias nō est tñ mēsuratiua durationis cuiuslibet durabilis plusq̃ per istās. ꝓma pars ꝓz qz motus est ens reale preter aias. ergo z tēpus. tenet ꝺsequētia qz ois motus fit i tempore. z ª pars ꝓz. quia ꝺia que sunt in tempore patiūtur a tempore. sed nō omnia duratiua plusq̃ per instans patiuntur a tempore. ergo non omnia durabilia plusq̃ per instans mensurantur tempore.

Primo dubitat. Utrū tēpus sit i oibus rebus. Ad soluēdū hoc dubiuz est supponendū q Aristo. i hoc vltimo capitulo mouet z soluit tres questiones: z diuidit in tres partes. In prima mouet z soluit ꝑmā. z est hec propter quid tempus videtur esse in omni re. s. in celo in terra in mari. Soluit istam questionē ponēdo talem cōclusionem. Tempus est apud omnia. ꝓbat. motus est apud omnia. ergo z tēpus. ꝓbat consequentiaz. quia tempus z motus sunt simul secundum actum z potentiam. antecedens ꝓbat. qz cū ꝺia sint in loco ꝺia mouentur. i. apta nata sunt moueri. ¶ In 3ª parte mouet z soluit secūdā q̃stionez. z est hec. Utrū tēpus habuerit esse cū anima aut non. Arguit ꝓmo sic q nō quattuor conditionalibus. si im-

possibile est aiaz esse: ipossibile est aliquē numerantem esse: sed si ipossibile est aliquē numerātē eē ipossibile est aliqō numerabile eē ⁊ si ipossibile est numerabile eē ipossibile est numex eē. ⁊ si ipossibile est numex eē ipossibile est tps eē. ergo si ipossibile est aiaz, eē ipossibile est tps esse ꝓma cōsequentia ꝑbat: qz nihil est aptū natū numerare aliqd cōp aia vel eius intellectus. zam ꝑbat qz oīs numerus est quo aliqd numeratur aut est numerabile. ¶ zo arguit qꝫ tps possit eē ꝓter aiaz. qz si ōtigit motū in quo sunt ꝓius ⁊ posterius eē sine aīa etiā ōtingit tps eē sine aīa. sed ōtingit motū eē sine aīa. ergo ⁊ tempus. minorem ꝑbat qz tempus est ꝓius ⁊ posterius in motu ꝑm qꝫ hec sunt numerabilia. igit tps est vt qōcūqꝫ ens sine anima. Ex hoc patet solutio.

Secundo dubitat. Utrū rex differentiū specie sit idem numerus i spē. Ad soluendū hoc dubiū est supponendū qꝫ Aristo. in 3a parte huius capituli soluit tertiā qstionē: ⁊ diuidit i tres particulas. In ꝓma mouet qstionē: ⁊ arguit ad vtrāqꝫ partem: qstio est hec. qualis motus est tps. vtrū. s. motus cuiuslibet aut nō. Et arguit ꝓmo qꝫ sit numerus cuiuslibet motus. qz oīs motus est in tpe. ergo tps est numerus cuiuslibet motus. añs ꝑbat qz qō fit fit i tpe. sil'r qō augmentat ⁊ qō scōz locū fert. ¶ zo arguit qꝫ nō. qz si tps est numerus cuiuslibet motus seqret qꝫ eēt possibile pla tpa equalia sil'eē. ꝑbat ōnisz. qz possibile est sit duo mobilia moueri. ꝑbat falsitatē ōntis. qz sicut se hz numerus ad numerabilia equalia. ita se hz tps ad motus equales. sed numerabiliū equaliū est vnus ⁊ idē numerus. igit motuū erit vnū ⁊ idē tps. minorē ꝑbat qz est idē numerus sex canū ⁊ sex equox. ¶ In za particula soluit qstionē: ⁊ ꝓmo pōit tres suppositōes. ꝓma. loci mutatio est mutatio simplicissima maxime mutatio circularis. ¶ za vnūqōqꝫ numerat vno minimo. i. ꝓximo sui generis vt vnitates vnitate equi equo ⁊ tps tpe quodā finito. ¶ 3a motus mēsurat tpe ⁊ tps motu. ¶ zo pōit talē cōclusionē. Tēpus est mensura motus circularis. ꝑbat duabo rationibus ⁊ duabus auctoritatibus. ꝓma ratio qz tps est mensura illius motus q est simplicissimus ⁊ notissimo oīuz aliox motuū. hꝫ est motꝰ circularis. igit ⁊c. zo qz tps ē mēsura illiꝰ motꝰq ē mēsura maxime regular]. sz circulatio celi ē maxime regularis. ⁊ ñ generatio nec alteratio nec augmentatio. ꝓma auctoritas est quoꝝdaz antiquox dicentiū tempus esse motū spere eo qꝫ ꝑ ipsuz mēsurātur oēs alij motus. za est aliorū dicentiū oēs res humanas hēre generationes ⁊ corruptōes ꝑm circulū. ergo motus videtur esse tps quoddaz. In 3a particula declarat vnū qō supra dictū est. s. qꝫ equaliū numerabiliū sit idē numerus. decē. n. ouiū ⁊ decē canū ē idē numerus sz nō est idē decē. ꝑbat ꝑ sīle: qz licet eglaterus ⁊ quadrāgulus nō sint idē triāgulus tñ sūt eadē figura. hoc ꝑbat. qz illud est idē alicui a quo nō differt dīa: ⁊ non est illi idem a quo differt dīa: sed eglaterꝫ differt a quadrato dīa triāguli ⁊ nō figure: ⁊ sil'r est de numero qz vnus numerus decē non differt ab alio numero decē dīa numeri. Cōsequēter recapitulat ea que dicta sunt. Ex hoc patet solutio.

Tertio dubitat. Utrum tm̄ sit vnuz tps oīuz tpaliū. ꝓ solutōe huiꝰ dubij ponuntur due distinctiones. ¶ ꝓma distinctio. duplex est motus. quidā est cōmunis ⁊ vniuersalis. alius est particularis siue specialis. primus est regularis ⁊ mensura omnium motuuz ⁊ est motus diuturnus primi mobilis. secūdus est motus particularis siue specialis: ⁊ ē motus particulariū mobiliū. ¶ Scda distictio duplex est tempus. qōdā est cōmune siue vniuersale: ⁊ ⁊ est vna cōtitas ōtinua realiter iherens motui primi mobilis que primo ⁊ intrinsece est mensura durationis eius: ⁊ zo extrinsece est mensura oīum aliox motuum: aliud est tempus particulare: ⁊ est vna cōtitas successiua realiter inherens cuilibet motui particulari que est mensura intrinseca cuiuslibet motus particularis. Ex his dicit primo qꝫ oīuz motuū specialiū est tātū vnū tēpus numero qō est mēsura intrinseca motus primi mobilis: ⁊ est mēsura extrinseca oīuz aliox motuū. pz qz idem accns in numero non pōt esse i subiectis realiter distictis. sz tēpus vniuersale est subiectum in motu primi mobilis. igitur ⁊c. zo dicit qꝫ cuiuslibet particulariū motuū est vnū particulare tempus sibi realiter iherens qō est mensura intrinseca eius. pz qz cuiuslibet entis ōtinui etiā successiui est aliqua cōtitas ōtinua ⁊ successiua a qua illud dicit formalr cōtū ⁊ ōtinuū talis aūt cōtitas est tempus igit. ¶ 3o dicit qꝫ tempus vniuersale est subiectiue in motu celi: sed tempus particulare est subiectiue in motu particulari quem mensurat intrinsece.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec de 4o physicorum.

PRimo q̄rit i quito libro physicoꝝ Utrū solū ad tria p̄dicamēta sit p se motus. et arguit̄ p̄mo q̄ nō. qz ad ſbaz ēp se motꝰ. igit non olū ad tria p̄dicamēta ēp se motus. añs pz. qz ſcdz dmeratoze forme ſbales elemētoꝝ sint itēsibiles z remissibiles. g̃ etiā sūt successiue acqsibiles: z p añs sūt p se t̄mini motꝰ. ¶ Arguit̄ ſcdo ad relationē ē p se motꝰ. igit nō solū ad tria p̄dicamēta ē p se motꝰ. añs pz tripl̄r: qz ad aliqd ē ens reale. igit ipossibile ē q̄ ipsū de nouo acqrat i aliq̄ nisi p motū realē t̄minatū ad ipsum. zꝰ qz assilaꝝ ē motꝰ p se cū sit spēs motꝰ. z tñ t̄minat ad relationem. 3ꝰ qz relatio ē p se z itrisecꝰ terminꝰ assilatiōis. ¶ Arguit̄ ctio sic. ad q̄ titatē z vbi nō ē p se motꝰ. g̃ nō tm̄ ad tria p̄dicamēta. añs p̄ p̄ma pte pz. qz q̄titati nihil ē ōriū. sed p ſcda parte pz. qz vbi est entitas respectiua. ¶ In oppoᵐ arguit̄ auctoritate pbi i textu.

PRimo sciēdū est q̄ p declaratōe t̄minoꝝ q̄stionis ponūtur aliq̄ suppositōes z alique distictōes. ¶ Prima suppositio solus motꝰ q ē de subiecto i ſbm. i. de ōrio positiuo i ōriū positiuū ē motus ꝑpe dictus. zꝰ i motu ꝑpe dicto regrūtur due mutatōes. ¶ Prima ē depditiua p quā depdit̄ t̄minus a quo. qz ille impossibilis ē cū t̄mino ad quē. alia ē acquisitiua p quā acqrit̄ t̄minus ad quē. Ex hoc segtur q̄ i relatōe nō est motus ꝑpe dictus cū possit acqrisine mutatōe depditiua. ¶ Prima distiᵒ i aliq̄ ēē p se motū pōt itelligi dupl̄r. vno mō q̄ ly p se determinat motū z sic i oi p̄dicamēto cuiꝰ forma ē successiue acqsibilis est p se motꝰ. aᵒ. pōt itelligi q̄ ly p se determinat ēē: z tunc illud dr̄ p se t̄minare motū qđ grā sui z nō grā cuiuscūq̄ alteriꝰ terminātis eūdē vel alīū motū t̄minat motū. ¶ zª distiᵒ aliqd p se t̄minare motū pōt itelligi dupl̄r vno. p se p̄mo. sic q̄ ipsū nō supponit aliqd q̄ p̄us terminet ipsū vel aliū motū. aᵒ aliqd t̄minat motū pᶜ zᵒ q̄ sic terminat aliquē motū q̄ nihil aliud terminat ipsū tm̄ necessario p̄suponit aliqd aliud p̄us terminare aᵐ motū. sicꝰ silitudo p se. zᵒ terminat assilationē. nihil est. n. qđ t̄minat assilationē. nisi aliqua q̄litas p̄us t̄minauerit aliquā alterationē. qz cū silitudo sit relatio necessario regrit suū fūdamētū qđ ē q̄litas. Ex hoc sequit̄ q̄ ad hoc q̄ aliqd terminet p se motū: vt p se opponit̄ tā p accñs q̄ grā partis tria regrūtur. p̄mo q̄ itrisece terminet talē motū. sic q̄ talis motus mālr captus idētificet̄ ēē tialr cū tali termino. Ex hoc segtur q̄ locꝰ non ē p se terminus loci mutatōis sz ipsū vbi. zᵒ regrit̄ q̄ ratōe sui z nō ratōe cuiuscūq̄ alteriꝰ sibi accñtis t̄minet motū. qz tūc t̄minaret p accñs z nō p se. 3ꝰ regrit̄ q̄ nō necessario supponat aliquē aliū motū t̄minari ad aliquē terminū ab eo ēentialr distictū alīs relatio p se t̄minaret motū

SEcundo sciēdū est q̄ iste quitus liber i quo Aristo. determinat de ptibus ſbiuis motus diuidit̄ i tres tractatꝰ. In p̄mo determinat de spēbus motꝰ z mutatōis. z diuidit̄ i duo capitula. In p̄mo determinat de spēbus mutatōis. z diuidit̄ i duas ptes. In p̄ma ponit octo suppositōes valētes ad cogniscēdū spēs motus z mutatōis. ¶ Prima eoꝝ q̄ trāsmutāt. i. mouent aliud mouet ꝑm accñs. vt cū dicimꝰ musicū ambulare. qz cui accidit musicū ēē hoc ambulat. aliud dr̄ moueri ꝑm ptē. sanat. n. corpus. qz oculus aut thorax sanat q̄ sūt ptes corporis: z illud qđ sic mutat dr̄ simplr̄ mutari. aliud ē q̄ nec ꝑm ptē nec ꝑm accñs mouet: sz p se z p̄mo mouet: z subdit pba q̄ illud qđ sz se z p̄mo mouet i distictis motib⁹ est alter z alter. vt alterabile pᵒ z p se alterat: z sanabile p̄mo z p se sanat: z calefactibile p̄mo z p se calefit. ¶ zª suppositio. mouētiū aliud mouet ꝑ accñs aliud vero ꝑm partem. aliud autem p̄mo z p se. vt medicus p̄mo z per se sanat: z manus p̄mo z p se percutit. ¶ 3ª. i omni motu occurrunt gnēa. i. mouēs. illud qđ mouet. tps i quo mouetur: z ꝓter hec. t̄minus a quo z t̄minus ad quē. 3ª pbat vt q̄ lignum de frigido fit calidū ē alter q̄ mouet. s. lignū. z alterū a quo mouet. s. frigidū. z alter ad qđ mouet. s. calidū. ¶ 4ᵒ infert ex p̄cedēti z ē hec. manifestū ē q̄ motꝰ est i ligno. i. i eo qđ mouet z nō i spē. i. in termino ad quē. spēs. n. nec q̄ mouet nec q̄ mouet. ¶ 5ª motꝰ magis denoiat a termino ad quē q̄ a termino a quo. qz corruptio dr̄ motus i nō ēē sz sit motꝰ abesse. z gnatio dr̄ motus i ēē sz sit motus a nō ēē. ¶ 6ª qz dictū ē p̄us q̄ motus nō ē i spē subie

ctiue eo q̄ spēs ꝛ passiones ꝛ locꝰ sint imobilia. vt scia ꝛ color. ideo aliqs dubitabit si passiones sint motus: ꝛ vtrū albedo q̄ ē passio sit motus. Soluit phūs q̄ fortassis albedo nō ē motus. sed alba? est motus. ¶ 7ª aliqd pōt terminare motū tripliciter. vno mō fm accns. vt qñ aliqd fit albū illud iō qō itelligit fz accns t̄minat motū. qz color cui accidit intelligi t̄minat motū. alio mō aliqd t̄minat motū fm ptē vt si fiat motus ad albū etiā fit motus ad colorē qz albū ē pars coloris: ꝛ si fiat motus ad athenas etiā fit motus ad europā. qz athene sūt pars europe. ¶ 3º mō aliqd t̄minat motū p se ꝛ p̄mo: vt si fiat motꝰ ad albū color q est albus p se ꝛ p̄mo t̄minat motū. hoc ē albū ē p̄mo ꝛ p se t̄minus dealbatiōis. Cōsequēter recapitulat ea q̄ dicta sūt. ¶ 8ª sup positio nō est dēminādū de mutatōe scōz accidēs qz illa sp fit ꝛ i oibus ꝛ ad oīa: illa vero q̄ nō ē fm accidens nō fit i oibus fz i ōnibus medijs ꝛ ōdictorijs. probat sic. qz mutatio q̄ fit ex meº fit ex ōnibus. igit a minori ois mutaº aīs ꝓbat. qz vtimur ipso medio tanq̄ eo qō ē ōniū ad vtrūq̄. hꝫ probat qz medium est quodāmodo vltima. ideo quodāmodo ōniatur vtriq̄ extremoꝝ: vt vox grauis ꝛ vox subtilis contrariantur voci extreme: ꝛ fuscum ꝛ album contrariantur nigro.

Tertio sciēdū est q̄ Aristo. dēminat de spēbus mutatōis i scōa parte huius capituli: ꝛ itēdit nouē ꝛclusiones. ¶ Prima ꝛclusio. tñ sūt tres spēs mutatōis. vna q̄ est de subiecto i subiectū. alia q̄ est de non subietto in subiectū. ꝛ alia q̄ est de subiecto i nō subiectū. ꝓbat qz nō ōtingit aliqd mutari nisi q̄ttuoꝝ modis .s. de subiecto i subiectū. de subiecto i nō subiectū de nō subiecto i subiectū. de nō subiecto in nō subiectū: fz illa q̄ ē de nō subiecto i nō subiectū non est mutatio. q̄ sūt tñ tres. maiorē ꝓbat. qz ois mutatio est de quodā i qōdā. mutatio. n. de qd nois significat q̄ mobile p ipsā dī eē aliud p̄us ꝛ aliud posteriº. fz nō ē possibile mutationē eē de quodā i qōdā nisi illis tribº modis. igit. minorē ꝓbat p̄cipalē. qz mutatio q̄ ē de nō subiecto i nō subiectū nō ē iter ōnia nec iter ōdictoria. q̄ nō ē mutatio. ¶ 2ª tāgit diffinitionē gñationis. gñatio ē mutatio fz ōdictionē de nō subiecto i subiectū. Declarat qd sit subiectū. ꝛ dicimº subiectū illud qō est affirmatiue mōstratū. i. illud qō ē t̄minº positiuº motus. ¶ 3ª tāgit q̄dā diuisionē gñatōis ꝛ ē hec. alia est gñatio simplr fz quā fieri ꝛ nō fieri simplr dicimus: ꝛ illa ē de nō eē simplr. i. de nō eē forme sbalis ad eē simplr. i. ad eē sbale. Alia est gñatio fm qd vt illa p quā ex nō albo fit albū. ¶ 4ª tāgit diuisionē corruptiōis. qz q̄dā est corruptio simplr q̄ est de esse sbali ad nō ee sbale. Alia est corruptio fm qd q̄ solū ē ad oppositā negationē. ¶ 6ª nō ens dicit multiplr. qōdā est nō ens fm corruptionē ꝛ diuisionē ꝛ illud vocat falsū ꝛ tale nō mouet. aliud ē nō ens nō simplr. qō est solū ens fm potētiā ꝛ tale simplr nō mouet. aliud est nō ens fm accidēs: vt hō nō est nō ens simplr fz est non ens. i. nō albū. ¶ 7ª ꝛclusio gñatio nō est motus. ꝓbat phūs duabus ratiōibus. Prima ratio qō non est ipossibile ē moueri. fz qō fit nō ē. q̄ qō fit ipossibile ē moueri: ꝛ p oīs ipossibile ē actionē ꝛ gñationē eē motū. minorē ꝓbat. qz fz sit vex dē de eo qō fit fz accns qō ipsū est. tñ de eo qō simplr fit nō ē. ¶ 2ª rō. oē qō mouet ē i loco. fz qō gñat nō ē i loco. q̄ qō gñat nō mouet. ꝛ p oīs gñatio nō est motus. minorē ꝓbat qz qō nō est: nō est in loco. ¶ 8ª ꝛclusio corruptio nō ē motus. ꝓbat. qz cuilibet motui ōniat motus aut ges: fz corruptioni nō ōniantur motus nec ges. q̄ corruptio non ē motº. minorē ꝓbat. qz corruptioni ōniat gñatio q̄ nō est motº nec ges. ¶ Nona ꝛclusio sola mutatio q̄ est de subiecto i subiectū est motus. ꝓbat qz ois motº est mutatio q̄dā. ꝛ nō sūt nisi tres mutatōes quaꝝ gñatio ꝛ corruptio nō sūt motº. q̄ sola mutatio q̄ est de subiecto i subiectū est motº. Declarat qd itelligit p subiectū. ꝛ dicit q̄ subiecta vocamus ōnia aut media. ꝛ q̄ ꝓbatio pōt eē ōniū. Quātū ad scōz articulū.

Conclusio rīsalis. Ad tria p̄dicamēta est p se motus. ad ꝓbandū hāc ꝛclusionē est supponēdū q̄ Aristo. in hō scōo capitulo dēminat de spēbus motº. ꝛ diuidit in duas ptes p̄cipales. In p̄ma intendit talē ꝛclusionem. Si p̄dicamēta sufficienter diuisa sint in sbaz q̄titatē ꝛc. necesse est eē tres spēs motº. s. motº q̄titatis motº q̄litatis. ꝛ motus fm locū. Istā ꝛclusionē ꝓbat phūs duplr. s. iductōe ꝛ rōe. iductōe sic. qz sbe non ē motº. nec ad aliqd. nec ipsius facere aut pati. q̄ reliquit q̄ motº solū est fm q̄le q̄titū ꝛ vbi. aīs p prima ptē ꝓbat. qz sbe nihil est ōrium. igit fm sbaz non est motus. ¶ Scōam ptē aīis ꝓbat. qz ad aliqd pōt acqri i aliquo sine mutatōe facta i illo. ergo i ad aliqd non est motus. aīs ꝓbat. qz contingit alterorī uoꝝ mutato alterū non esse mutatū nisi scōm accidens. ¶ Tertiā partē aīcedentis ꝓbat sic.

motus non est motus. neq; generationis generatio. neq; mutationis mutatio. ergo i actione ⁊ passione non est motus. añs ꝓbat qz si ipsius motus esset motus hoc posset ꝯtigere vupliciṫ vno modo ꝙ ipsius motus esset motus tanq; subiecti sicut qñ homo moueṫ ex albo in nigrū. homo est subiectū illius mutationis. sic etiã posset itelligi ꝙ vnus motus esset subiectū alteri⁹ motus. hoc aũt est ipossibile: qz motus nõ est de numero subiectoꝝ nisi ſm accidens. alio modo potest itelligi ꝙ vnus motus sit terminus alterius motus. ⁊ istã partẽ reꝓbat ponendo talẽ ꝯclusionẽ. ipsius mot⁹ non est mot⁹. ꝓbat. 7. rationib⁹. ℣ Prima qz si sic idẽ eẽt mutatū sil' ⁊ non mutatū. ꝯñs est ipossibile. ꝓbat ꝯñz. qz cũ mobile est i termino motus mutatū est ⁊ gescit: sz si terminus motus esset motus tũc adhuc mobile esset sub motu ⁊ non esset mutatū. ⁊ subdit ꝙ si motus esset ad motũ tanq; ad ṫminũ. vel eẽt ad motũ sibi oppositũ ⁊ hoc nõ primo. qz idẽ sil' moueret motibus ꝯrijs. Scõo qz idẽ sil' moueret ex eodẽ termino ad eũdẽ terminũ vt ex sanitate i egritudinẽ ⁊ econtra. 3°. qz nullus motus esset ad terminũ essentialẽ cũ vnũ oppositũ nõ sit alterius essentiale. nec est ad quẽcũq; motũ idifferenter. qz idẽ motus esset ad oppoſita.

¶ 2ª ratio si mot⁹ eẽt mot⁹ tãq; termini tũc eẽt ꝓcessus i ifinitũ in generationibus ⁊ motibus. qõ est falsum qz tũc non esset dabilis ꝓma ⁊ vltima generatio. ¶ 3ª ratio fundaṫ i duabus ꝓpositionibus. prima qñ res generaṫ tũc non est 2ª qñ res generaṫ generatio est. si igiṫ generationis esset generatio. tũc i eodem ıstanti generatio esset ⁊ non esset. ꝯsequẽtiã ꝓbat qz qñ generatio est id qõ generatur non est. ⁊ cũ generatio sit terminus generationis id qõ generatur est. ergo generatio simul est ⁊ non est. ¶ 4ª ratio si generationis esset generatio etiaz corruptionis esset corruptio cũ opposita habeãt fieri circa idem. ¶ 5ª ratio. omne qõ generatur bz materiã: sed generatio non bz mãz. ergo generatio nõ generaṫ: ⁊ p ꝯñs generationis nõ esset generatio. ¶ 6ª ratio qcqd est terminus motus ẽ res ꝑmanẽs. sz motus non ẽ res ꝑmanẽs. ergo motus nõ ẽ terminus motus. maiorẽ ꝓbat qz gñatio scie nõ terminaṫ ad motũ sz ad sciaz q ẽ res ꝑmanens. ¶ 7ª ratio illud cuṫ⁹ ẽ mot⁹ moueṫ sz mot⁹ nõ moueṫ. g̃ mot⁹ nõ ẽ mot⁹. 2°. ꝓbat ꝓcipalẽ ꝯclusionẽ rõne sic: qz i vnoquoq; istoꝝ. s. ꝙlitate ꝯtitate ⁊ vbi est ꝯrietas. igiṫ ⁊ motus. ⁊ hec de secũdo articulo. Quãtum ad tertium.

Primo dubitatur. Utrũ motus ſm magis ⁊ minus sit de contrario in contrarium. ¶ Ad soluendum hoc dubium est supponendum ꝙ aristo. in secũda parte huius capituli determinat de noibus specieꝝ motus ⁊ diuiditur i tres particulas. In prima intendit tres ꝯclusiones. ℣ Prima motus ſm qualitatem est alteratio. ideo hz nomen ꝯsequentie ad oẽs motus illius generis: ⁊ subdit ꝙ alteratio non ẽ ſm quale i substãtia. s. ſm differẽtiã substãtialẽ sed est ſm quale actiuũ ⁊ passiuũ. ¶ 2ª ꝯclusio motus scõz ꝯtitatẽ ẽ inoiatus noie coi. sz vtraq; eius species est noiata. vna eniz vocaṫ augmẽtũ ⁊ alia decremẽtũ. ¶ Tertia ꝯclusio. mot⁹ ſm locũ est inoiatus ſm nomẽ commune sibi ꝓ ꝓpriũ. qz si haberet nomẽ ꝓpium maxime esset istud latio. sed latio non est nomẽ ꝓpriũ tali motui. ꝓbat. qz illa dicũtur ꝓprie ferri quecũq; nõ mouẽt seipsa ſm locũ sz mouẽtur ad motũ alterius. ¶ In secũda particula itendit talẽ ꝯclusionẽ. mutatio que est ſm magis ⁊ minus i qualitate est alteratio. ꝓbat ꝓbs qz alteratio est mutatio de ꝯrario i contrariũ ſm qualitatẽ. sed cõtingit dupliciter mutari de contrario in contrariũ i qualitate. vno modo simpliciter vt ex albo i nigrũ. alio modo ſz qd: vt de minus albo i magis albũ. quãdo eniz aliqd mutatur dicitur mutari i contrariũ eo ꝙ appꝛopiquat ad contrariũ ¶ In tertia particula itẽdit talẽ conclusionem. ımobile dicitur tripliciter. vno modo qõ nullo modo natum est moueri: vt sonus. i. vox est iuisibilis. ¶ 2°. ꝙ difficulter aut tarde moueṫ. aut saltem difficulter incipit moueri. ¶ 3°. sic quod natum est moueri ⁊ de facili potest moueri: nõ tamen mouetur quando natum est moueri. et istud immobile dicitur gescere. quies enim motui est contraria. Ex hoc patet solutio.

Secundo dubitatur. Utrum iste consequentie sint bone. in hoc prẽdicamento est per se motus. ergo in hoc prẽdicamento per se est contrarietas. 2°. in hoc prẽdicamento est contrarietas. ergo in hoc prẽdicamẽto est per se motus. ℣ Pro solutione huius dubij ponitur talis suppositio. ante ꝙ aliqua forma possit per se terminare motum duo regruntur. ℣ Primo regritur ꝙ talis forma habeat aliã sic ꝓmo ⁊ p se ꝯrietatem. sic ꝙ sibi nõ ꝯrarietur propter contrarietatẽ aliaz duaz formarũ. 2°. regritur ꝙ talis forma sit diuisibilis i partes gra-

duales extēsiuas vel intēsiuas ꝫ quas ipa posſit partibilr ⁊ ſucceſſiue acgri. Ex hoc ſegtur ꝙ nulla forma de ꝑdicamēto relōis. ſilr nulla actio ⁊ nulla paſſio pōt p ſe termiare motuꝫ. quia nulla earꝫ bꝫ cōtrarium gratia ſui. ſꝫ ſolum grā ſuorꝫ fūdamētorꝫ. 2°. ſegtur ꝙ nulla forma ſubſtātialis pōt p ſe terminare motū. ꝑmo quia forſan nulli forme ſbāli eſt aliqd cōtrariū. et ſic ga nō eſt partibilr ⁊ ſucceſſiue acgſibilis. 2°. ponit talis diſtinctio. Cōtrarietas capit triplicit. vno mō pro repugnātia duarꝫ dārꝫ eiuſdē generis alio°. ꝑ repugnantia duarꝫ formarꝫ ſe habētiuꝫ per modū pfecti ⁊ impfecti. dūmō ſint graduaſiue vl intēſiue partibiles. 3°. mō capit ꝑ repugnātia duarꝫ formarꝫ actiuarꝫ ⁊ paſſiuarū. Ex biſ dñr tria. ꝑmo ꝙ quelꝫ illarꝫ dñarꝫ ē ſophiſtica capiēdo ɔꝛietatē ꝑ mō. 2°. dicit ꝙ que ꝫ illarꝫ dñarꝫ ē formal capiēdo ɔꝛietatē 2°. mō. 3°. dicitur ꝙ ꝑma ɔſequentia eſt ſophiſtica et 2ª formalis capiēdo contrarietatem 3° modo.

Tertio Dubitat. Utrꝫ iſta dña motus nō eſt motus. ergo actionis nō ē motus teneat in ꝛtute huiꝰ ꝓpoſitionis actio ē motus. Ad iſtud dubiū rñdent nominales ꝙ ſic. qꝛ actio paſſio ⁊ motꝰ ꝑm eos ſunt tres termini eādē formā ſignificātes diuerſa tñ ɔnotātes vt viſum eſt in tertio. ideo reducūt ſic illā conſequētiam ad ſillm. nullius motus ē motus. ois actio ⁊ paſſio ē motus. ergo nullius actiōis ⁊ paſſiōis ē motus. Aliter tñ rñdetur. ꝑmo ꝙ actio ⁊ paſſio vt hic capiunt a ꝓbo ſunt entitates reſpectiue inter ſe ⁊ a quolibet motu ſaltē materialiter capto realiter diſticte. qꝛ cū iquirat in quot ꝑdicamētis fit p ſe motꝰ capit hic actionez ⁊ paſſionem vt ſunt diſtincta ꝑdicamēta. ⁊ per conſequens nō capit hic actionem ⁊ paſſionē pro illis terminis. quia illi termini nō terminat motum realez nec ꝑ eadem forma ſignificata per ipos. qꝛ tūc nō eſſent diſtincta ꝑdicamenta. ⁊ per cōſequēs capit actionē ⁊ paſſionē ꝑ formis diſtictis realr diſticta ꝑdicamenta conſtituētibus. ſcdo ꝙ nūq̄ relatio agentis ad patiēs. nec relatio patientis ad agens poſſūt fundari in agēte ⁊ patiente niſi ꝓpria ſubſtātia agētis ſit ꝓducta ētitas motus ⁊ receptus actualiter in patiēte. Ex hoc ſequitur ꝙ ſicut relatio nunq̄ ꝓducit aut teriat motum niſi ſuuꝫ fundamentuꝫ vel ſuꝰ terminꝰ ꝓpꝛius ꝓducat ⁊ terminet motum. ſic etiam actio ⁊ paſſio nunq̄ ꝓducuntur nec termināt motū niſi motus ⁊ forma ꝓducta ꝓpꝛia ꝓducat ⁊ terminet motū. ſcdo ſegtur ꝙ ſicut iſta dña eſt bona relatio termiat motū. ergo ⁊ ſuū fundamētū vel ſuꝰ terius teriat motū. ſilr iſta ē bōa. actio ⁊ paſſio terinat motū. ꝗ motꝰ teriat motū. nō tñ ſic ꝙ motꝰ ſit fūdamētū vl ēminꝰ actōis ⁊ paſſionis ſꝫ actio ⁊ paſſio nunq̄ ꝓducuntur niſi ad ꝓductionē motus. ⁊ hec de tertio articulo.

Ad rationes Ante oppoſitū. Ad ꝑam dr negādo añs cum ſua ꝓbatione. ⁊ ad ɔmentatorē dicit ꝙ ſi intelligit formas ſubſtātiales ſuſcipere magis ⁊ minꝰ formaliter ⁊ entitatiue. tūc negandus eſt. qꝛ ɔdicit toti phie que concedit formas ſubāles eſſe idiuiſibiles. ſꝫ ſi itelligat ꝙ ſuſcipiāt magis ⁊ minꝰ cauſalr ⁊ effectiue ita ꝙ ſint cāe efficiētes. a ꝙbus ſue qualitates ſuſcipiunt magis ⁊ minus i iſto ſēſu eſſet ɔcedēdus. Ad 2ªm dr ꝙ arᵐ bñ ꝓbat ꝙ relatio intriſece teriet motū. 2°. ꝙ ꝑ ſe nō terminet motuꝫ. ſed nō ꝓbat ꝙ ꝑ ſe ꝑmo teriet motuꝫ. 3ª ſolutio ſoluit ex dictis ſupra habitis.

Rationes Soluuntur ex dictis.

Queritur ſcdo. Utrū ad vnitatē numeralē motꝰ regratur vnitas iſtorū triuꝫ. ſ. vnitas mobil vnitas tēporis. ⁊ vnitas termi ad quē Et arguit ꝑmo ꝙ nō. motus dicit entitatē realiter diſtinctā ab entitatibꝰ illorꝫ triū. ergo nō implicat contradictionē entitatez motus rlr exiſtere ſine illis tribus. ⁊ p ɔſs nec eius vnitatē. ¶ Arguit 2°. ſic. ad vnitatē motꝰ ſufficit vnitas mobilis. ergo nō regritur vnitas tēporis aut termini ad quē. añs patet. qꝛ accns numeratur ad numerationez ſui ſubiecti. ergo ad vnitatem numeralē motus nō regritur vnitas numeralis illorum. ſed ſufficit vnitas numeralis ſui ſubiecti. ſ. mobilis. ¶ Arguit tertio. poſſibile eſt motū eē vnum numero mobili nō exiſtente vno numero. ergo ad vnitatem numeralem motus nō regritur vnitas numeralis mobilis. añs patet qꝛ ſi aliquod corpus vnum cadat deorſum ⁊ in medio caſus moriatur ille motus eſt vnus numero. ⁊ tamen mobile non erit vnū numero. al idem numero eſſet vnum ⁊ mortuum ſucceſſiue. Et confirmatur qꝛ mobile ī qualibet parte motus habet alium terminuꝫ realiter ⁊ numeraliter diſtinctū a ꝑmo. et in parte tēporis realiter. ⁊ numeratur diſtincta a ꝑrio ri. igit ad vnitatē numeralē motus non regrit

vnitas numeralis motꝰ tpis nec ẽmini ad quẽ. Jnopositũ arguitur auctoritate pbi.

Primo Sciendũ est ꝙ ꝓ declaratione terioꝝ qõis ponũt aliq̃ distictõnes ⁊ alique suppõnes. ¶Pria suppõ. motꝰ dicit entitatẽ successiuã a tpe a mobili ⁊ terio ad quẽ rr distinctã. Ex hoc segt ꝙ nõ iplicat cõdictionẽ entitatẽ motꝰ rr existẽ sine ẽtitate mobil tẽporis ⁊ ẽmini ad quẽ. ¶2ª suppõ. vnitas realt ẽ ꝓpetas oñs entitatẽ realẽ ita ꝙ iplicat cõdictionẽ ponẽ aliquã entitatẽ realẽ sine vnitate reali sibi ꝓpa. ¶3ª diuersitas vnitatũ segt ad diuersitatẽ entitatũ ita ꝙ si aliqua ẽtitas sit trãscendẽs. ipaz segt vna vnitas sibi ꝓpa q̃ vocat vnitas trãscẽdẽs. ⁊ si ẽtitas ẽ vna gditas generica tũc ipaz osegt vnitas sibi ꝓpria q̃ vocat vnitas gñica. ⁊ sil rr est de gditate specifica. eã. n. cõsegt vnitas specifica. ⁊ sil rr õ supposito gditat specifice. ipm. n. cõsegt vnitas supposit alis. rõ. n. istorũ ẽ qz vnitas ẽ ꝓpa passio entis. iõ quãlibz entitatẽ segt sua ꝓpa vnitas sicut quẽlibet boiem segt ꝓpa risibilitas. ¶Pria distinct aliqs motus põt dici vnus numeralr vupl r. vnoꝰ intrisece. ⁊ formalr ꝓ vnitatẽ numeralẽ sibi intrisecam ⁊ formalẽ q̃ cõsurgit ex vnitate dñe idiuidual cõtrabẽte gditatẽ motꝰ ad esse nũerale a q̃ tal motus dr formalr ⁊ intrisece numeralr vnus. aliꝰ motꝰ põt dici vnus extrisece ⁊ iterruptiue. ⁊ sic motus dr vnꝰ q nõ est iterruptus. ⁊ qz nõ põt interrũpi nisi ꝓ interruptionẽ tpis termi aut mobil. iõ illa tria regrũtur ad vnitatẽ numeralẽ extrinsecã ipius motꝰ. ¶2ª distinct upler põt eẽ mobile. quoddã ẽ mobile ꝓ se ⁊ ꝓmo qõ gratia sui et nõ gratia alteriꝰ cuiuscunq̃ substat motui. ⁊ sic vnitas talis mobilis regrit ad vnitatẽ motus. aliud ẽ mobile fm accñs ⁊ gra ptis. ⁊ vnitas tal mobilis nõ necessario regrit ad vnitatẽ motus. ¶3ª distinctio. upler ẽ terminꝰ ad quẽ motus. quidã est ꝓncipalis totalis ⁊ vltimatus. ⁊ ẽ ille sub quo mobile ꝓmo incipit qescere. aliꝰ ẽ ptial ⁊ nõ vltimatus sicut est quelibet ps forme acgsite durante motu ⁊ vnitas istius termini nõ regritur ad vnitatem numeralem motus.

Secundo Sciendũ ꝙ Aristo. in hoc z: tractatu deterĩat de vnitate motꝰ. ⁊ habet tria ca. Jn ꝓmo enumerat quasdam intẽtiões qbus postea vtitur. ⁊ diuiditur i tres partes. Jn prima enumerat istas septez intẽtiones ⁊ diffinit eas. ⁊ itẽdit octo conclusiões. ¶Prima tãgit intẽtũ ⁊ est hec. dicamus qd sit sil qd sepatim. qd tangere. qd mediũ. qd cõsequenter. qd habitũ. ⁊ qd cõtinuũ. ¶2ª sil dñr q̃cunq̃ sunt i vno loco ꝓmo. i. ꝓpe ⁊ imediato. ¶3ª sepata dñr quecũq̃ sunt i alio ⁊ alio loco. ¶4ª tãgẽtia dñr quoꝝ vltima sunt sil. ¶5ª medium est in qd prius natum aptum est peruenire id qd cõtinue mouet fm naturaz q̃ in vltimũ terminũ motꝰ in quẽ mutat. ⁊ subdit ꝙ de minori ad mediũ tria regrunt. s. duo extrema ⁊ ipm mediuz. 2º subdit ꝙ extrema ipius medij sunt cõtraria. 3º dicit ꝙ illud ẽ otinue, mutãs qñ nihil aut pauciſſimũ rei. i. magnitudinis deficit nõ aũt tpis. vt si qs post ipatũ. i. ꝓmam cozdã in citbara tangit imediate vltimã ybi ẽ disctinuitas magnitudinis et nõ tẽporis. ¶Postea subdit ꝙ õrietas extremoꝝ fm locũ debet sumi fz maximã distãtiã linee recte. ¶6ª oñter sũt que se bñt fm ordinẽ ita ꝙ inter illa nihil mediat eiusdẽ generis vt linea linee. oñr ẽ vnitas vnitati ⁊ domꝰ domui. nihil tñ ꝓhibet inter ea que sunt oñter aliõ mediũ esse dũmõ illud nõ sit eiusdẽ generis. 2º subdit ꝙ ꝓus nõ se hz oñr ad posterius. nõ. n. vnuz est oñr duob. neq̃ linea ꝓma est oñter z. fz hec sũt oñr illis. ¶7ª habita dñr que oñter sunt ⁊ se tangũt. ¶8ª cõtinua dñr quoꝝ vltima sũt vnũ Et subdit ꝙ triplex est cõtinuũ. quedã sunt cõtinua p colligantiã. alia sũt cõtinua p cõtactuz. alia sũt otinua p insectionẽ. ¶Jn 2ª pte Aristo. cõparat aliqs illaꝝ intẽtionũ ad inuicẽ. s. oñter habitũ ⁊ cõtinuũ. ⁊ dicit ꝙ ꝓma est oñr se habẽ scda ẽ habitũ esse. 3ª est esse cõtinuũ. ¶Jn 3ª pte infert vnũ corrolariũ. s. ꝙ pũcta in cõtinuo non se habẽt eodẽ mõ sicut vnitates in numero. declarat dr. ꝑ qz fm pũcta fit cõtactus. fz ãt vnitates nõ fit cõtactus. 2º qz inẽ duo pũcta necessario mediat linea fz inter vnitates non necessario mediat numerus. nullũ. n. est mediũ dualitatis ⁊ vnitatis. oñr recapitulat ea que dicta sũt

Tertio Sciẽdũ ẽ ꝙ Ari. i boc z: cº õteriat de vnitate essentiali ipsius motꝰ. ⁊ diuiditur in tres partes. Jn prima distinguit triplicem vnitatem motus. ⁊ ostendit quid regratur ad quanlibet caruz. ⁊ diuiditur i tres particulas. Jn prima intendit duas conclusiones. ¶Prima motus dicitur multipliciter vnꝰ. s. specie genere ⁊ numero. ꝓbat qz vnum dicit multipliciter. ¶2ª oclusio motus dicuntur vnus genere fm figuraz ꝓdicamẽti. i. quoꝝ termini sũt eiusdem ꝓdicamenti. vt omnis loci mutatio est vna genere omni loco mutatõi. alteratio vo est

altera genere a loci mutatiõe. ¶ In scõa pticla ostendit q motus dñr vnus specie. z diuiditur i duo pũcta. in ꝓmo ostendit vnitatẽ motuũ i spẽ tam specialissima ꝙ subalterna. z intẽdit duas cõclusiones. Pria illi motus dñr vnus spẽ qui sunt vn⁹ genere. z indiuidua. i. specialissima sũt dria specie. iõ ẽnigratio ẽ aliud specie ab albefactiõe. q⁹ sub coloze sunt dñe ꝑ quas dzñt. sed ois dealbatio est eadem specie oi dealbatiõi. z ois denigratio oi denigratiõi. z⁹ si sunt duo motus q sunt vnius speciei subalterne illi sũt quodãmodo vnus spẽ. non tñ sunt simplr vnus spẽ vt doctrinatiões sciaz specie differẽtiũ. scia. n. est spẽs opinionis. In z⁹ mouet vnã dubitationem que est hec. aliquis dubitat si quãdo idem mutaꝫ ab eodẽ in idem vt ex hoc loco iterum in hunc. an motus sit vn⁹ spẽ. Soluit dupliciter ꝓmo ꝺditionaliter z dicit q si illi motus sint vn⁹ spẽ: tũc circulatio ẽ eadẽ spẽ rectitudini z volutatio ãbulationi. z⁹ soluit cathe⁹ q illud spatiũ in quo ẽ motus dz eẽ idẽ spẽ. si motus ꝺbeat eẽ idẽ specie. si aũt spatiũ sit alteruz spẽ. etiã mot⁹ erũt alteri specie. Circulare autẽ est alterũ spẽ a recto. iõ motus factus supza spatiũ circulare est alẽ spẽ a motu facto supza spatiũ recti. ¶ In 3ª particula pb̃s oñdit qui motus dñr vnus numero. z intẽdit talẽ ꝺclusionẽ. Tria sunt ꝓm numerũ circa que dicim⁹ eẽ motũ vnũ numero. s. vnitas illius qõ mouet. vnitas termini ad quẽ fit motus. z vnitas tpis. Et ꝓmo dicit q ista tria requirũtur ad motũ. q⁹ in omni motu necesse ẽ esse aliqd qõ moueaꝫ vt hoiem vel asinz. z aliqd ad quod moueaꝫ vt ad locum. vel passionez et tempus in quo mouet. in tpe. n. mouet oẽ quod mouet. z⁹ dr̃ q vnitas termini requirit ad motum vnũ genere vel spẽ. z nõ vnitas tempozis aut mobilis. sed ad motũ vnũ numero oz terminũ esse vnũ z indiuisibilẽ z tempus vnũ z nõ deficiẽs. i. nõ interruptũ. z mobile etiaz debet esse vnũ non ꝓm accidẽs. sicut corruscũ z albũ. nec etiã sufficit q termin⁹ sit vnũ cõe. q⁹ tunc ꝺtingeret duos hoies sanari sil ꝓm eandẽ sanitatẽ. qõ ẽ ipossibile. z hec õ ꝓmo articulo. Quãtũ ad z^m

Conclusio Rñsalis. Ad vnitatẽ numeralem mot⁹ requirit vnitas numeralis mobilis tempozis z termini ad quẽ. Hec ꝺclusio satis patet in z⁹ dubio.

Primo Dubitatur. Utrũ sit eadem sanitas in numero qua sortes est sanus de mane z õ sero. suppoſito q sit interrupta per egritudinẽ. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ẽ supponẽdũ q Aristo. in z⁹ parte capituli mouet dubitationes. Prima posito q sortes alteret ꝓm eãdem spẽm alio et alio tẽpoze interrupto: vtruz sit eadem alteratio numero. Istaz soluit primo ꝺditionaliter si sit possibile cozruptũ reuerti idẽ in numero etiã motus erit vnus i numero. si vero nõ sit possibile tũc motus nõ erit vnus numeroꝛ spẽ. ¶ Cõsequẽter mouet scõaz dubitationem z est hec. vtrũ vna z eadẽ sanitas sit sempi cozpozibus. ita q sanitas que est nunc in cozpe sit vna z eadẽ cum illa que cras erit z quare est q cũ qs accipit sanitatẽ ite⁹ñ accipit illã eãdez in numero quam prius habuit. Soluit q eadẽ rõ ẽ de ambab⁹ dubitatõib⁹. iõ cathe⁹ soluit primã z dicit q nõ. q⁹ ad vnitatẽ numeralẽ mot⁹ñ sufficit vnitaꝫ numeralis termini ad quẽ. si. n. actus. i. mot⁹ sit vn⁹ necesse ẽ bitũ. i. teriuz ad quẽ eẽ vnũ. sz si bitus sit vn⁹ nõ oz actũ eẽ vnũ. hoc ꝑbat q⁹ si aliqs ãbulet ad aliquẽ terium z i medio pauꝛ. i. gelcat. z postea ꝺtinue ãbłet ad ẽmi nũ terius mot⁹ erit vn⁹. z tñ mot⁹ nõ erit vnus.

Secundo Dubitatur. Utrũ eadez vnitas regraꝫ ad vnitatẽ numeralẽ mot⁹ z ad eius ꝺtinuitatẽ. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ẽ supponẽdũ q Aristo. in 3ª pte hui⁹ capituli oñdit q ad vnitatẽ numeralẽ motus regrũtur ista tria. s. vnitas tẽpozis. vnitas mobilis. et vnitas termini ad quẽ. hoc ꝑbat q⁹ ista tria regrũtur ad cõtinuitatẽ motus. ergo ad ei⁹ vnitatẽ. tenz ꝺña. q⁹ omnẽ motũ vnũ necesse est esse cõtinuũ. si. n. aliqs motus sit vn⁹ erit ꝺtinu⁹. hoc ꝑbat q⁹ cõtinua sunt quoꝝ vltia sũt vnũ. iõ nõ ois motus ẽ ꝺtinuus oi motui. sz solũ illi motui qui est ille motus vnus. vltima enim linee z ãbulatõis nõ sunt vnũ. Ex hoc infert q mot⁹ genere aut spẽ dr̃ñtes nõ sunt ꝺtinui sed babiti. Curres enim aliqs statim febricitabit. añs ꝑ 3ª pte ꝑbat. s. q ad cõtinuitatẽ motus regrit vnitas termini ad quẽ. q⁹ cõtinua sunt quoꝝ vltima sũt vnũ iõ illi motus quoꝝ vltima nõ sunt vnuz nõ sunt cõtinui. sz habiti aut ñter se bñtes. z⁹ ꝑbat q regraꝫ cõtinuitas tpis q⁹ si in tpe interfit imobilitas. i. qes. tũc motus nõ erit ꝺtinuus. illi. n. motus nõ sunt vn⁹ quoꝝ ẽ qes iter media. iõ si tps iterrũpaꝫ motus nec erit vnus nec continuus.

Tertio Dubitaꝫ. Utꝝ mot⁹ ꝑfect⁹ sit magis vnus ꝙm motus ip̃fect⁹. Ad soluendũ hoc dubiũ est supponẽdũ q aristo. i hoc vltimo ca⁰ hui⁹ tractat⁹ de eriat de vnitate ac

cñtali ipſius motus. ꝛ intẽdit q̃ttuor ꝯclusiões ·Prima motus pfectus ẽ magis vnus motu ip/fecto. hoc ꝓbat qꝛ in oibus alijs illud qõ est magis pfectũ ẽ magis vnũ. ergo ſilr i motu. añs pz qꝛ illud qõ est magis pfectũ magis bz rationez toti⁹. ergo ꝛ vni⁹. tz ꝯña. qꝛ totũ ꝛ pfectũ habẽt rõem vnius. ꝛ ſubdit q̃ motus ipfect⁹ debz dici vnus ſi ſit continuus. 2ª ꝯ motus regl'aris est magis vnus q̃ irregularis. ꝓbat qꝛ motuſ irregularis est magis diuiſus. videtur eni differre ſm magis ꝛ minus. ſed motus regularis est magis idiuiſus. ergo ꝛc. ¶ 3ª ꝯ due ſũt cãe irregl'aritatis mot⁹. ·Pria cã ẽ irregularitas ſ ſpatij. ipoſſibile est enim motũ eſſe regularẽ in irregulari magnitudine vt motus reflexi aut obliqui. 2ª causa irregularitatis est diuiſa velocitas ꝛ tarditas mobilis. ideo motus terre ad ipſã. ꝛ mot⁹ ignis ad ipm ſunt irregulares. ſunt enim velociores in fine q̃ in pn⁹. ¶ 4ª ꝯ tãgit q̃ttuor corollaria. ꝑmum velocitas ꝛ tarditas non ſunt diſſe motus. qꝛ ſequunt motus ſpẽ diſtes. 2m velocitas ꝛ tarditas nõ ſũt idẽ q̃ grauitas ꝛ leuitas qꝛ grauitas ſolũ repitur in motu deorſum. leuitas ꝯ ſolũ in motu ſurſũ. velocitas aũt ꝛ tarditas in oi motu. 3m nulli motus q̃ ſũt ad terminos ſpẽ diſtinctos pñt ad inuicẽ ꝯtinuari. pz qꝛ diſia ſpẽ nõ poſſunt ad inuicẽ cõtinuari. 4m mot⁹ eodẽ modo est vnus quõ est cõtinuus. ſi vero ſm rem ſit vnus ſm rẽ est continuus. ſi vero ſoluz ſit vnus ſm apparentiã ſicut est motus reflex⁹ est etiam continuus ſm apparentiam.

Ad rationes ante oppoſitũ. ¶ Ad pri mã dr̃ q̃ nõ iplicat ꝺdictionẽ motũ rl'r exiſtere ſine mobili tẽpore ꝛ termino ad quẽ. iõ motus nõ est vn⁹ vnitate intrinſeca ꝛ entitatiua ab ipſis. ſz ſine eis non põt eſſe vnus vnitate extrinſeca ꝛ cõtinuatiua interruptõi oppoſita ſic q̃ ſine eis ñ ſit iterrupt⁹. ¶ Ad ſcdaz dr̃ negãdo añs cũ ſua ꝓbatõe. ſecluſo. n. quocũq̃ ſ bo accñs bz verã vnitatẽ numeralẽ. ꝓpriaz a dr̃ia idiuiduali. ¶ Ad 3am dr̃ negando añs. ad ꝓbationẽ. n. dicit q̃ forſan illo cãu poſito motus nõ est vnus numero. vel ſaltẽ ꝑmum mobile illius mot⁹ non est cõpoſitũ ex aia ꝛ corpore canis ſz est corp⁹ ꝯpoſitum ex mã ꝛ forma mixti qõ est altera pars ipſius canis ꝯpoſiti. ꝛ q̃ remanet vnũ ꝛ idem numero in cane viuo ꝛ corrupto. ideo ſicut mobile ꝑmũ est vnuz numero. ſic ẽt mot⁹ ille est vnus numero. Ad confirmationẽ dicit q̃ ꝓcedit de terio ad quẽ partiali et incompleto ꝛ non de termino ad quem totali ꝛ completo cuius numeralis vnitas regritur ad vnitatem numeralem motus. ꝛ hec de qõne.

Queritur 3º. Utr mot⁹ ꝺr̃i/ cẽ motui et geti. Et arr ꝑmo q̃ nõ. qꝛ motus ꝺr̃iaf geti. ergo mot⁹ nõ ꝺr̃iatur motui. tz ꝯña. qꝛ tñ vnuz vni est ꝺr̃iũ. ¶ Arr 2º. ges ñ dicaliq̃ entitatẽ poſitiuã ſz ſolã ꝓuationẽ mot⁹. igr ñ ꝺr̃iaf motui. ¶ Arr 3º. oue geteſ ſt oue ẽtitateſ pure ꝓuatiue. igr nlla ſpẽ oppõis opponũt. ꝛ p ꝯñs nõ opponũt ꝺr̃ie. In oppoſitũ ẽ auctoritas pbi. In q̃ſtiõe erũt tres articuli. Quantum ad ꝑmum

·Primo Sciendũ est. ꝓ declaratiõe terminoꝝ qõnis ponũf due diſtinctiões. ·Pria ꝺr̃ietas põt capi vr vno⁹ ſpãlr ꝓ repugnãtia duaꝝ formaꝝ poſitiuaꝝ mutuo ſe expellẽtiũ ab eodẽ ſbo. ꝛ talis ꝺr̃ietas bñ repit i motib⁹. a⁹ põt capi ꝺr̃ietas ꝓ repugnãtia quorũcũq̃ ſebñtiũ p modũ ꝓuatõis ꝛ bitus. ꝛ talis ꝺr̃ietas repit iter motũ ꝛ getez. ¶ 2ª diſtin⁹ motus car duplr. vno⁹ mãlr ꝛ p denoiato. ꝛ ſic non ẽ aliud q̃ forma fluẽs i motu. alio⁹ car formalr ꝛ ꝑ ſignificato. mot⁹. n. ſignificat mutatiõez paſſiuã q̃ nõ ẽ aliud q̃ reſpect⁹ ipi⁹ moti ad mouẽs Ex his ponũtur alique ꝓpões. ꝑma iter ẽtitates reſpectiuas nõ est contrarietas formalis ſz ſolũ extrinſeca. ſ. teriatiua vel fũdamẽtalis. relatiões eni ſolũ ꝺtrariant̃ rõne ꝺr̃ietatis fundamẽtoꝝ aut terioꝝ. ¶ 2ª ꝓpoſitio iter entitates poſitiuas ꝛ abſolutas ab eodẽ ſubiecto mutuo ſe expellẽtes ẽ ꝺr̃ietas formalis ꝛ ẽtitatiua. ẽtitates. n. taliũ formaꝝ abſolutaruz ſũt ꝺr̃ie. Ex iſtis ſeqtur ꝑmo q̃ vn⁹ motus formalr captus non ꝺr̃iaf alteri motui formalr capto ſaltẽ ꝺr̃ietate intrinſeca ꝛ formali ſaltẽ cũ ſint ẽtitates reſpectiue. 2º ſeqtur. q̃ vnus motus mãlr capt⁹ cõtrariaf alteri motui mãlr capto cõtrarietate intrinſeca ꝛ formali. forme aũt fluentes in cõtrarijs motib⁹ ſũt ꝺr̃ie. ¶ 3ª ꝓpoſitio quies nõ dicit entitatẽ aliquã poſitiuã ſz ſolum dicit carẽtiaz motus in ſubiecto apto nato habere motum.

Secũdo Sciẽdũ est q̃ iſte tert⁹ tractat⁹ i quo ariſto. deteriat de ꝺtrarietate motuũ diuiditur i tria capl'a. in ꝑmo oñdit motũ ꝺtrariari motui. ꝛ diuidit in tres ptes. In ꝑma intẽdit duas ꝯcluſiones. ꝑma ꝯ tãgit intẽtũ ꝛ est hec. Determinãdum est qualiter motus est ꝺr̃ius motui. ꝛ mot⁹ ꝺr̃iuſ geti ꝛ ges geti. 2ª

tã git vnã cōclusionē hñtē quicq ptes. ꝑma vtrū motus g est ex eodē sit ōrius motui g est in idē. vt motus g ē ex sanitate ei g ē i sanitatē vt gñatio corruptōi. ¶ 2ª vtrū motus g sūt ex ōrijs terminis a qbus sint ōrij. vt motus g est ex sanitate sit ōrius ei g est ex egritudine. ¶ 3ª vtrū motus g sūt ad ōrios terminos ad quos sint ōrij vt ille g est ad sanitatē sit ōrius ei g est ad egritudinez. ¶ 4ª vtrū motus g est ex ōrio sit ōrius motui g est i ōriū vt ille g est ex sanitate ei g est i egritudinē. ¶ 5ª vtrū motus g est ex ōrio i ōriū sit ōrius ei g est ex ōrio ꝑmi i ōriū scōi. vt ille g ex sanitate i egritudinē ei g est ex egritudine in sanitatē. Et subdit q si motus ōbeāt eē ōrij. necesse ē vt ōrietur vꝰ istoꝝ mōꝝ. aut ꝑmplēs. nō. n. possibile ē alr sumere ōrietatē i motibus. ¶ In 2ª pte primo ponit tres cōclusiones negatiuas. 2º vnã affirmatiuã. 2 3º vnã aliã negatiuaz. ¶ Prima cōclusio motus g ē ex ōrio nō ē ōrius ei g ē i ōriū ꝓbat exº 2 rōe. Exº sic. motus g est ex sanitate nō ōriaī ei g est i egritudinē. rōe sic. qz vnus 2 idē motus g ē ex sanitate ei g ē i egritudinē. esse aūt ipsoꝝ alterꝝ est. alterꝝ. n. est mutari ex sanitate: 2 alterꝝ mutari i egritudinē. ¶ 2ª cōclusio motus g est ex ōrio nō est ōrius ei g ē ex ōrio. ꝓbat dupl'r. ꝑmo qz possibile ē mutari ex duobꝰ ōrijs i idē mediū. 2º qz ōrietas motuū magis sumēda est penes terminos ōrios ad quos q̄ penes terminos ōrios a qbus. ſz sola ōrietas terminoꝝ ad quos. nō sufficit ad ōrietatē motuū. g nec sola ōrietas terminoꝝ a qbus. maiozem ꝓbat qz vnusq̄sq̄ motuū magis denoiat a termino ad quē. q̄ a termino a quo. vt sanatio dr motus in sanitatē. 2 egrotatio dr motus i egritudinē. ¶ 3ª sola ōrietas terminoꝝ ad quos. non sufficit ad ōrietatē motuū. qz tigit terminos a qbus non ōriari eo q ex eodē medio pōt fieri motꝰ in duo ōria. 4ª ōrietas motuū sumit penes ōrietatem terminoꝝ tā a qbꝰ. q̄ ad quos. ꝓbat ꝓbs dupl'r. ſ. rōe 2 inductōe. rōe sic qz mutatio ꝑ se differt a motu eo q motus ē ex subiecto i ſbm. i. ex ōrio i ōriū. g motus g sūt ex ōrijs i ōria sūt ōrij. 2º. ꝓbat inductōe sic. egrotari. n. ōriatur ipsi sanari. 2 adiscere ei qō ē decipi. 2 motus ſ sursū motui deorsū. hec. n. ōria sūt i lōgitudinē. 2 motus g ē ad dextrū ei g est ad sinistrū. qz ōria sūt i latitudine 2 g ē ab añi ei g est ad retro. qz hec ōria sūt ꝑm ꝑfūditatē. ¶ 5ª motus g est ex eodē nō est ōrius ei g est i idē. ſz est mutatio ōria vt gñatio corruptioni ōria 2 remotio acceptōi. hec aūt sunt mutatões 2 nō motus. ¶ In 3ª pte itēdit talē cōclusionē. motus g est ex ōrio i mediū ōriaī motui g ē ex medio i ōriū. qz mediū est quodāmō vltimū iō ōriaī quodāmō vtriq̄ extremoꝝ. Exb cōcludit ꝑncipalē cōclusionē q motº g ē ex ōrio i ōriū ōriaī motui g ē ex ōrio ꝑmi i ōriū secundi.

Tertio sciēdū q Aristo. i 2º c º oñdit quō motus ōriaī geti. 2 diuidit i duas ptes. In ꝑma itēdit talē cōclusionē. motus nō solū ōriaī motui sed etiā geti. hoc ꝓbat qz motus simplr ōriaī motui. ges vero ꝑuatiue opponit motui cū sit ꝑuatio q̄dā. ¶ 2º mouet vnã dubitationē q̄ ē hec. q̄lis quies ōriaī motui. soluit q motui g est ſm locū ōriaī ges q̄ est ſm locū. ¶ 3º mouet aliã magis formalē 2 ē est hec. vtrū motus ōrieī geti sub termino g est motus aut geti g est i vltimo termino ad quē. Soluit 2 dicit q oīs motus est iter duos terminos ōrios. 2 capit denoiationē a termino ad quē. ideo ōriaī geti i ēmino a quo. ¶ In 2ª pte itēdit talē cōclusionē. ges i termino a quo ōriaī geti q̄ ē i termino ad quē. ꝓbat qz motus g sunt iter terminos ōrios sūt ōrij. g 2 getes q̄ sūt i ipsis terminis sūt ōrie. tenet cōña. qz icōueniēs est q motus sint ōrij 2 getes nō sint oppositi. vt irrationabile ē q ges in sanitate nō ōrieī geti i egritudine. 2 tñ motus g est ex egritudine i sanitatē ōriaī motui g ē ex sanitate i egritudinē. ¶ In 3ª pte oñdit quō est sumēda ōrietas i mutationibus: 2 itēdit duas cōclusiones. ·Prima ē. ille mutatiões sūt ōrie q̄rū terminus a quo vnius ē terminus ad quē alterius. vt corruptio q̄ est i nō eē ōriaī gñatōi q̄ est i eē. ¶ 2ª cōclusio mutatōi nō ōriaī ges ſz imutatio. Cōsequēter mouet circa hoc vnã dubitationē. qz imutatio ōriaī mutationi: 2 imutatio est ges. g vel ges nō ōriaī motui vel gñatio 2 corruptio sūt motº. Soluit q sicut gñatio 2 corruptio nō sūt motº ſz mutatões. ita imutaº eis opposita ñ dz dici ges. 2 hec de ꝑ. Quātū ad 2m.

Conclusio respōsalis motus contrariatur motui et quies geti. Hec conclusio satis patet ex textu.

Primo dubitaī. Utrū in alijs motibus reperiātur ſm nāz 2 extra nām sicut i motu locali. Ad soluēdū hoc dubium est supponēdū q Aristo. i 3º capitulo huius tractatus mouet aliquas dubitatões. 2 diuidit i tres partes. In ꝑma mouet talē dubitationē. quare i mutatōe ſm locū sūt ōrietates ſm nāz 2 extra nāz 2 nō i alijs motibus. non est. n. aliqua altera

tio ꝑz nãz. alia vero extra nãz. nihil. n. magis sanatio aut egrotatio est ꝑm nãm aut extra nãm neq; albatio neq; denigratio. silr aũt ꝛ i augmẽto ꝛ decremẽto. augmẽto. n. ꝑm nãz nõ ɔ̃riatur augmẽtũ extra nãz: ꝛ est eadẽ ratio i gñatione ꝛ corruptione: gñatio. n. non est ꝑm nãm: ꝛ corruptio extra nãm. senescere. n. ꝑm nãz est. neq; videmus gñationẽ aliq̃ esse ꝑm nãz. aliã vero extra nãz. Soluit q̃stionẽ ꝙ si extra nãz sit idez qd̃ violẽtũ tũc corruptio q̃ est violẽta est extra nãz: ꝛ ɔ̃riat̃ corruptioni q̃ est scd̃z nãz: alr q̃dam sunt gñatões violẽte ꝛ nõ fatate qbus ɔ̃rie sũt gñatões ꝑm nãz. silr q̃dã augmẽta ꝛ quedã decremẽta: violẽta sũt vt augmenta q̃ velociter fiũt ꝑ alimẽtũ: silr augmẽtũ tritici velociter est factũ violẽtũ. In alteratõe aũt est silr. alie aũt sũt violẽte vt sanari i diebus creticis. alie sunt nãles vt sanari i diebus nõ creticis. ¶ Cõsequẽter addit vnã obiectionẽ: qꝛ si eẽnt gñatões ꝑm nãz ꝛ extra nãz ꝛ silr corruptões. tũc gñatio nõ eẽt corruptõi ɔ̃ria. sz corruptões eẽnt adinuicẽ ɔ̃rie ꝛ silr generatiões. Soluit qꝛ nihil ꝓhibet generationẽ ɔ̃riari corruptõi: ꝛ silr generatões ɔ̃riari iter se. q̃dã ẽ. n. generatio dulcis q̃ ɔ̃riat̃ generatõi q̃ ẽ tristis: ꝛ subdit ꝙ sicut ẽ oppositio iter motũ ꝛ qetẽ sic etiã ẽ oppositio inter qetes: nã qes terre sursũ opponit̃ qeti terre deorsuz.

Secundo dubitat̃. Utrũ qetis violẽte sit aliqua generatio. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ẽ supponẽdũ ꝙ Aristo. i 2ª ꝑte huius capituli mouet duas dubitationes. Prima vtrũ cuiuslibet qetis q̃ nõ semꝑ est. i. qetis violẽte sit aliq̃ generatio vt qetis terre sursum sit aliq̃ generatio. Soluit ꝙ nõ. ꝓbat duabus rationibus. Prima. si qetis terre sursũ eẽt generatio. tũc terra post motũ sursũ necessario qesceret violẽte. qd̃ est falsũ. 2ª ratio qꝛ seq̃ret̃ ꝙ aliqd sil' qesceret ꝛ moueret̃ ad suũ totũ qd̃ est falsũ. ¶ 2ª dubitatio. vtrũ qes q̃ est i aliquo loco ɔ̃riet̃ motui q ẽ ab illo loco i locum ɔ̃riũ. Et arguit̃ ꝙ nõ: qꝛ sic seq̃ret̃ ꝙ ɔ̃ria eẽnt sil'. ꝓbat ɔñaz: qꝛ i pricipio motus mobile hz adhuc aliqd ipsius qetis: ꝛ etiã hz aliqd ipsius motus. igit̃ si talis qes ꝛ talis motus ɔ̃riẽtur ɔ̃ria eẽnt sil' i eodẽ. Soluit ꝙ illud dr̃ qescere scd̃z ꝙ adhuc oio manet i loco. sz mouet̃ scd̃z qd̃ hz partiz de termino a quo ꝛ partim de termino ad quẽ: ideo motus magis est ɔ̃rius motui q̃ ipsa quies.

Tertio dubitat̃. Utrũ motus violentus ɔtrariet̃ quieti. Ad soluẽdũ hoc dubiũ est supponẽdũ ꝙ Aristo. i tertia parte huius capituli mouet alias duas dubitatões. Prima vtrũ motus violẽtus dicat̃ cõtrariari qeti. videt̃ ꝙ sic: qꝛ si nõ tũc sequeret̃ ꝙ esset aliqd̃ quiescẽs qd̃ nõ quiesceret: ɔtigẽter tñ quiescẽt sine motu. sed hoc est inconueniens. Et subdit ꝙ sicut est aliquis motus ꝑter nãz ita etiã est q̃dã quies que est scd̃z nãz. ¶ 2ª dubitatio est ex quo quibusdã ɔuenit motus scd̃z nãz ꝛ etiã ꝑter nãz vt igni sursũ scd̃z nãz ɔuenit moueri et deorsũ ꝑter nãz ꝛ econtrario de terra. Utrum motus ignis sursũ ɔtrariet̃ motui ignis deorsũ vel motui terre deorsũ. Soluit ꝙ ɔtrariat̃ ambobus sz nõ eodẽ mõ. vt vni. n. cõtrariat̃ tanq̃ existẽti. alteri vero ex cõsequẽti scd̃z nãm. ꝛ silr est iter quietes. Cõtrarietas tñ potius assumenda est inter motus q̃ inter quietes. magis eniz motus est motui contrarius q̃ quies.

Rationes soluũt̃ ex dcis. ¶ Et hec de qnto phicoꝝ dcã sufficiant

Primo queritur circa sextum librũ physicoꝝ. Utrũ ɔtinuũ sit cõpositum ex idiuisibilibus. Et arguitur primo ꝙ sic. qꝛ ɔtinuũ est diuisibile in idiuisibilia. ergo est cõpositũ ex idiuisibilibus. añs pz qꝛ si nõ. sequerẽtur duo icõueniẽtia. ꝑmũ ꝙ aliqd eẽt ignotũ. 2ᵐ ꝙ essẽt aliqua duo entia absoluta realr distincta quoꝝ vnũ nihil eẽt alterius ꝛ tñ illa non possent separari neq; separatim ɔseruari. ꝑma ɔña pz qꝛ accipiãtur oẽs ꝑtes ɔtinui q̃ sũt cognite deo. vel ergo oẽs ille ꝑtes sũt diuisibiles vel idiuisibiles. si idiuisibiles habet̃ itẽtũ. si diuisibiles. tũc pñt diuidi i duas ꝑtes. vel g̃ ille ꝑtes erunt cognite vel icognite. si icognite habet̃ itẽtũ. si cognite ergo oẽs ꝑtes cognite nõ erãt a deo. 2ª ɔsequẽtia pz qꝛ accepto aliquo ɔtiº q̃libet pars eius realiter distinguitur ab alia. ergo possunt ille partes separari ꝛ separatim ɔseruari: si separãtur vel remanẽtia erũt diuisibilia vel idiuisibilia. si idiuisibilia habet̃ itẽtũ. si diuisibilia.

ergo non omnino realiter distincta erant separata vel separatim ꝺseruata. ¶ Arguit ꝛº si ꝺtinuū nō cōponeret ex idiuisibilibus. seqret ꝙ in millesima pte milij erūt actualr tot ptes entitatiue sicut i toto vniuerso: ꝛ sic essent ita magna entitatiue sicut totum vniuersū. ꝺña pz. qꝛ qlibet illoꝝ est diuisibile i partes i infinitū ꝛ semper diuisibiles. ¶ Arguit ȝº possibile est corpus spicū p se moueri supra magnitudineȝ pfecte plana. vel ꝯ spericū tāgit planā. ꝛ hoc ē dupliꝛ. vel ꝯ tāgit i parte idiuisibili vel i parte diuisibili. si i parte idiuisibili. ꝯ aliqua pars magnitudinis est idiuisibilis. si i parte diuisibili. ꝯ illud corpus spericū bēbat aliquā partē planaȝ: ꝛ p ꝺña non est spericū. qꝺ est ꝺtra suppositū. ¶ In oppositum arguit auctoritate pbi. In ista q̄stione erūt tres articuli sicut i pcedētibus. Quātū ad primum.

Primo sciēdū est ꝙ p declaratōe ēminoꝝ q̄stionis ponūtur alique distictōes ꝛ alique suppositōes. ¶ Prima distinctio. duplex est quātū. qꝺā ē q̄tū mathematicū: ꝛ est q̄tū abstractū p intellectū ab oi motu ꝛ mā sensibili. aliud est q̄tū physicū. ꝛ est q̄tū ꝺctū motui ꝛ materie sensibili hīs formā sbalē q̄ ē pricipiū sui motus nālis. ¶ ȝª distinctio. duplices sūt partes i ꝺtinuo. qꝺā sūt eiusdē q̄titatis ꝛ sūt ille q̄ aliquotiēs sūpte ꝺsumūt totū vt bicubitū quinges sūptū ꝺsumit ipsū q̄tū quicꝫ cubitoꝝ. alie sunt partes eiusdē ꝓportōis: ꝛ est qñ ȝª pars hȝ eandē ꝓportionē ad scōaȝ sicut scōa ad pmā. Et hoc fit diuidēdo magnitudinē i medietates. ꝛ iteꝝ illas i alias meditates: ꝛ sic i infinitū. ¶ ȝª distictio ꝺtinuū bre ptes eiusdē rōnis i infinitū pōt itelligi duplr. vno mō ꝙ i se bēat partes infinitas realr ꝛ entitatiue distictas ex q̄bus cōponātur ptes eiusdē ꝓportōis. alio modo ꝙ bēat ptes finitas hoc ē ꝺctu ꝙ q̄libet pars accepta sit finita post tñ q̄libet partē acceptā sit pi infinitū alia accipiēda. ¶ ȝº ponuntur alique suppositōes. ꝓma idiuisibile ē qꝺ nō hȝ ptes ipsū entitatiue aut q̄titatiue cōponentes sicut vnitas aut pūctus. ȝª finita infinities sūpta non possūt facere infinitū. ȝª sicut ipossibile ē infinitū cōponi ex finitis sic etiā ipossibile ē finitū cōponi ex infinitis. 4ª i aliquo eē partes i potētia est ipȝ bre ptes finitas i infinitū. Ex bis segtur pmo ꝙ ptes eiusdē q̄titatis sunt finite i quolibet ꝺtinuo ꝛ etiā infinities sūpte. ꝛº segtur ꝙ in nullo ꝺtinuo sūt infinite ptes eiusdē ꝓportōis: qꝛ vel q̄libet illaꝝ eēt aliqd vel nibil. si nibil ꝯ nō sūt ptes. si aliqd ꝯ tale ꝺtinuū eēt infinitū entitatiue. qꝛ eēt cōpositū ex infinitis entibus. ȝº segtur ꝙ ptes eiusdē ꝓportōis cuiuslibet ꝺtinui sūt finite. sūt tñ finite i infinitū. hoc ē ꝺctu sunt finite infinities accipiēde. 4º sequit ꝙ numerus illaꝝ ptiū nō est infinitus. sed est finitus in infinitum.

Secundo sciendū est ꝙ iste liber sextus physicoꝝ Aristo. i quo determinat de diuisione motus i ptes eius integrales diuidit i tres tractatus. In ꝓmo oñdit ꝺtinuum nō eē cōpositū ex idiuisibilibꝫ. ꝛ diuidit i tria caꝑ In ꝓmo ꝓbat qbusdā rōibꝫ gñalibus ꝺtinuū nō cōponi ex idiuisibilibus ꝛ diuidit in duas ptes pricipales. In ꝓma oñdit tres ꝛclusiones. ꝓma si ꝺtinua sūt quoꝝ vltima sūt vnū: ꝛ cōtigua quoꝝ vltima sūt sil: ꝛ ꝺñter se bñtia quoꝝ nibil ē mediū ꝓximi gñis: ipossibile ē aliqꝺ ꝺtinuū eē cōpositū ex idiuisibilibꝫ: vt lineā cōponi ex pūctis: si linea sit ꝺtinua ꝛ pūctū idiuisibile. bāc ꝓbat pbs tribꝫ rōibꝫ. ꝓma. ex qbuscūqꝫ cōponit cōtinuū. vel p modū cōtinuatōis vel p modū ꝺtactus eoꝝ vltima sūt vnū: sȝ idiuisibiliū vltima nō sūt vnū. ꝯ nō cōponit ex idiuisibilibus. maioꝛē reliquit notā ex diffinitōe ꝺtinui: minoꝛē ꝓbat Indiuisibilia nō bñt vltima. ꝯ idiuisibilium vltima nō sunt vnū. añs ꝓbat qꝛ vltimū est aliud ab eo cuius ē vltimū. sȝ i idiuisibilibus nō ē aliud ꝛ aliud. Scōa rō. idiuisibilia nō sūt ꝺtinua: nec ꝺtigua nec ꝺñter se bñtia: sȝ oē ꝺtinuū ē ex ꝺtinuis aut contiguis aut ꝺñter se bñtibus. ꝯ nullū cōtinuū ē cōpositū ex idiuisibilibus. ꝓma pars minoꝛis pz p ꝑdictā rationē. scōaȝ ptē ꝓbat qꝛ si idiuisibilia eēnt ꝺtigua. hoc ē tāgētia vel pars tāgeret ptē. vel pars totū. vel totū tāgeret totū. nō sūt ꝺcēda duo ꝓma. idiuisibile. n. ē ipartibile. i. sine ptibus. nec ȝm qꝛ tūc illud non eēt ꝺtinuū. ꝓbat ꝺñaȝ qꝛ qñ totū tāgit totū illō nō ē ꝺtinuū eo ꝙ ꝺtinuū bȝ aliā ꝛ aliā ptē situ ꝛ loco distictā. Tertiā ptē maioꝛis ꝓbat: qꝛ cōsequēter se bñtia sūt iter q̄ nō ē mediū ꝓximi gñis sȝ iter q̄libet idiuisibilia ē mediū ꝓximi gñis. ꝯ idiuisibilia nō sūt ꝺñter se bñtia. qꝛ iter quelibet pūcta ē linea: ꝛ iter qlibet nūc est tps. Tertia ratio. vnū qꝺcꝫ cōpositū ex idiuisibilibus ē diuisibile i idiuisibilia: sȝ nullū ꝺtinuum ē diuisibile i idiuisibilia. ꝯ nullū cōtinuū ē cōpositū ex idiuisibilibus maioꝛē ꝓbat qꝛ vnū qꝺcꝫ resoluit in ea ex q̄bus cōponit. minoꝛē ꝓbat. qꝛ cōtinuū ē diuisibile i sp diuisibilia. ¶ Scōa ꝛclusio iter q̄cū q̄ idiuisibilia ē mediū eiusdē ratōis. ꝓbat. qꝛ vt

iter ea est mediū eiusdē gñis vel aliud ꝛ aliud. si ꝑmū habeāt itētū: si scōz vel illud est diuisibile: ꝛ sic iter ea erat mediū eiusdē gñis. vel idiuisibile: ꝛ tūc illud cōponit ex indiuisibilibus ꝑm aduersarium. ꝛ ꝓ consequēs iter ea erat medium eiusdē gñis. ¶ Tertia ꝛclusio. ꝛtinuū ē diuisibile i sp diuisibilia. ꝓbat qz si eēt diuisibile i idiuisibilia tūc idiuisibile eēt ꝛtinuū indiuisibili qđ est ipossibile. ¶ In scōa pte pricipali vult ꝓbare cōtinuū nō eē cōpositū ex idiuisibilibus ex pte motus ꝛ magnitudinis. Et ꝑmo ponit tres suppositiones. ꝓma. silꝛ se bñt magnitudo motus ꝛ tp̄s quo ad cōponi ex idiuisibilibus: ꝛ quo ad diuidi i idiuisibilia. ꝓbat qz si magnitudo supra quā fit motus sit cōposita ex idiuisibilibus etiā motus erit cōpositus ex idiuisibilibus: vt si aliqua magnitudo sit cōposita ex tribus idiuisibilibus q̄ sūt. a. b. c. ꝛ. o. mobile moueat supra ipsaz tūc motus ille etiā erit cōpositus ex tribus idiuisibilibus. ſ. e. d. z. ¶ Scōa suppositio pñte motu necesse ē aliqd moueri ꝛ si aliqd moueat supra ptē magnitudinis q̄ ē. a. necesse ē aliud esse ptē magnitudinis ꝛ motus. Tertia ē. ipossibile ē silꝛ moueri ꝛ motū eē ad illud ad qđ mouet: vt ipossibile ē ire thebas: ꝛ ire eē thebis. ¶ Zo. ponit talē ꝛclusionē: motus nō cōponit ex idiuisibilibus. ꝓbat tali rōe: si motus cōponeretur ex idiuisibilibꝫ talis motus fieret supra magnitudinē cōpositā ex idiuisibilibus sz hoc ē ipossibile. q̄ ipossibile ē motū cōponi ex idiuisibilibus maioꝛ pz ꝑ ꝑmā suppōem. minoꝛē ꝓbat qz si aliqs motus fieret supra magnitudinē cōpositā ex idiuisibilibus: vel fieret supra totā magnitudinē vel supra q̄libet ptē magnitudinis. nō zm qz cū mobile eēt i ꝑma pte magnitudinis: ꝛ cū illa sit idiuisibilis tūc mobile silꝛ moueret ad ipsā ꝛ motū eēt ad ipsā. qđ ē ipossibile: nec supra totā magnitudinē sic q̄ nō moueat supra aliq̄s ptē ei⁹. qz seq̄rētur q̄tuoꝛ icōueniētia. ꝑmū q̄ motꝰ nō eēt cōpositus ex motibus sz ex momentis. zm q̄ aliqd qđ motū eēt nō eēt motū. ꝓbat ꝛñaz qz mobile nunq̄s mouebat ꝑ ꝑmā ptē magnitudinis: ꝛ sic nō erat motū ꝑ ꝑmā: ꝛ mouebat ꝑ totā magnitudinē: ꝛ sic erat motū ꝑ ipsā. 3m qz sequeret q̄ idē silꝛ gesceret ꝛ moueret. qz mobile gescebat ꝑ q̄lz ptē i magnitudie. igitꝛ ꝑ totā magnitudinē: ꝛ ꝑ aduersariū i tota magnitudine moueat. q̄ silꝛ moueat ꝛ gesceit. 4m qz vlꝛ ptes motꝰ sūt motꝰ vlꝛ nō. si sint motꝰ. q̄ ipis ꝑtib⁹ mobile moueat. si ñ sint motꝰ. igitꝛ motꝰ erit cōpositꝰ ex nō motib⁹.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textum icidūt tres difficultates. ꝓma vtrū idiuisibile possit eē imediatū idiuisibili. ꝓpo solutōe huiꝰ difficultatis ponit talis distictio. duplicia sūt idiuisibilia. q̄dā sūt indiuisibilia eiusdē ꝛtinui. alia sūt distictoꝝ continuoꝝ. Ex his ꝛñr duo ꝑmo q̄ idiuisibilia eiusdē ꝛtinui non sūt sibi iuicē imediata. zo q̄ iplicat ꝛdictionē duo idiuisibilia eiusdē continui eē sibi iuicē imediata. toto remanēte continuo. pz qz continua sūt quoꝝ vltima sūt vnū: sz vltima ptiū illius continui nō erūt vnū. q̄ ptes illius continui non erūt continue. ¶ zo difficultas sq̄liter ē saluabile continuū diuidi i sp diuisibilia cū tñ sit dabile minimū cōtinui nālis. Ad quam rñdet q̄ est bñ dabile minimuz continui nālis saluata forma. ſ. bali illius continui: sz non ē dabile minimū continui nālis considerata i eē continui. ¶ 3a difficultas ꝑ vtrū idiuisibile addit̄ idiuisibili possit facere maius. Ad quam rñdet ꝑ distictionē q̄ idiuisibile addit̄ idiuisibili facere maius potest itelligi dupliꝝ vno modo entitatiue sic q̄ habeat plures entitates q̄z ꝓius habebat. ꝛ sic indiuisibile additū indiuisibili facit ipsum maius. Alio modo quātitatiue sic q̄ aggregatum ex ipsis idiuisibilibus fiat maioris q̄titatis: ꝛ sic indiuisibile additum indiuisibili non facit aliquid maius.

Conclusio rñsalis. nullū ꝛtinuū componit ex indiuisibilibꝫ. hec ꝛclusio satis pz. ꝛ satis ꝓbata ē ex tribꝰ rationibus ꝓbi positis in ꝑma pte scōi notabilis.

Primo dubitatur. Utrum tēpus componatur ex indiuisibilibus. Ad soluendum hoc dubium est supponendum q̄ Aristoteles in hoc secūdo capitulo ꝓbat continuum non esse compositum ex indiuisibilibus ex parte temporis. ꝛ intendit talem conclusionem. Tempus non componitur ex indiuisibilibus. ꝓbat philosophus tribus rationibus. ꝓma si tēpus componeret ex idiuisibilibus. magnitudo etiā ex idiuisibilibus componeret. sed nulla magnitudo componit ex indiuisibilibus. ergo zc. maioꝛē ꝓbat qz magnitudo ꝛ tēpus similiter se bñt ad componi ex ipsis idiuisibilibus minoꝛē ꝓbat. ꝑmo qz ois magnitudo ē diuisibilis i magnitudines. zo qz nullū continuū ē compositū ex idiuisibilibus sz ois magnitudo ē continua. ergo zc. ¶ ꝓpo scōa parte ꝓbat diffinitiuē velocioris habētem tres partes. ꝓma est. uecesse est velocius in equali tēpoꝛe pertranſ

re maius spatiū. ꝓbat qꝝ det vnū mobile velociꝰ. ꝛ sit a. alterꝝ ꝙ tardius ꝛ sit. b. ꝛ signet aliqđ spatiū ꝛ sit. d. e. q. in tpe. z. velociꝰ i miori tpe pertrāsibit illud spatiū. vt ꝓ ois i equali tpe ptrāsibit maiꝰ. ¶ zª ps ē. mobile velociꝰ i miori tpe ptrāsibit plus ꝙ spaꝰ. ꝓbat qꝝ ponaꝫ ꝙ mobile velocius sit a. ꝛ mobile tardius sit. b. ꝛ. e. sit maius tps ꝛ. z. minus. ꝛ spatiū sit e. c. tūc qñ mobile velocius puenit ad e in tpe z mobile tardū adhuc ē in c. ꝛp ois in miori tpe ptrāsibit spatiū maiꝰ. 3ª ps. velociꝰ i miori tpe ptrāsibit spatiū equale. ꝓbat sic ponēdo ꝙ. a. sit mobile velox ꝛ. b. sit mobile tardū. ꝛ sil̄r arguꝫ sicut ꝓus. ꝓbat etiā istā ꝛiāptē rōe. qꝝ oē qđ mouet aut mouet i eq̄li tē poze aut maiori aut miori. sz ꝙ i maiōi tpe minꝰ mouet ē tādiꝰ. ꝛ qđ i eq̄li tpe mouet equalī ē eq̄ velox. ꝙ qđ i minori tpe ptrāsit equale spatiuz ē velocius. Ex hoc formaꝫ talē rōez. velocius in equali tpe ptrāsit maius spatiū. ꝛ i minori maiꝰ. ꝛ i minori eq̄le. ꝛ hoc nō eēt si magnitudo ꝛ tēpꝰ cōponerētur ex indiuisibilib⁹. ¶ ꝓ. z. rōne pōit aliquas suppōes. ꝓma. ois motꝰ est in tpe. zª i oi tpe possibile ē aliqđ moueri. 3ª oē qđ mouet pōt tardius ꝛ velociꝰ moueri. in oi. n. tpe possibile ē velocius ꝛ tardius moueri. Ex hoc infert ꝙ tēpus est de gñe ꝛtinuoꝝ. ꝙ ē indiuisibile in semp diuisibilia. ꝛ ꝓ ois nō cōponit ex indiuisibilib⁹.

Secūdo Dubitaꝫ. Utrū tēpus ꝛ magnitudo sil̄r se hēant ad eē finitū ꝛ infinitū. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēduz ꝙ Aristo. i hoc 3ª c. cōparat motū ad magnitudinē ꝛ diuidit in duas ptes. In ꝓma itēdit talē ꝛclusionē. tps ꝛ magnitudo se hnt sil̄r ad ꝙponi ꝛ diuidi. ꝓbat ꝓb⁹ duab⁹ rōnib⁹. ꝓma oē mobile ꝑt eē velocius alteri aut tardius. si velociꝰ tūc necesse ē ipaz magnitudinē diuidi. ꝛ sil̄r tps. ꝛ si sit tardius necesse ē tēpus diuidi sicut ꝛ magnitudo. qꝝ tps ꝛ magnitudo sil̄r se hnt ad ꝙponi ꝛ diuidi. añs declarat pl̄ras. zº declarat ꝙ tps dī eē ꝛtinuū eo ꝙ magnitudo ē cōtinua. ita ꝙ mediū tpis correspōdet medio magnitudis ꝛ ēz. ꝛ miori parti tpis corrādet minor ps magnitudis. ꝙ tēpus ꝛ magnitudo sil̄r se hnt ad componi ꝛ diuidi.

Tertio Dubitatur. Utꝝ motus magnitudo ꝛ tēpꝰ habēt partes distictas. Ad soluēdum hoc dubiū est supponēdū ꝙ Ari. in scđa parte huiꝰ capituli ostēdit quomō se hnt magnitudo ꝛ tēpus penes esse finitū ꝛ infinitū. ꝛ diuidit in tres partes. In ꝓma intēdit talē cōclusionez. Magnitudo ꝛ tēpus se hnt similiter penes finitū ꝛ infinitū. qꝝ si magnitudo sit infinita tps erit infinitū. ꝛ si tēpus sit infinituz magnitudo erit infinita. ꝛ similiter si magnitudo erit finita tps erit finitum et ecōtra. ¶ In scđa ptic'a abijcit rōem zenonis. dicebat enī zenoꝰ ꝙ nō erat possibile aliqđ moueri. alꝫ cōtingeret transire magnitudinē ifinitā infinito tpe qđ ē ipossibile. Dicit ꝓb⁹ ꝙ ctingit aliqđ eē ifinitū zᵗ. s. diuisione. ꝛ tale pōt ptrāsiri. aliꝫ pōt eē infinitū ꝑtēsione ꝛ tale nō pōt ptrāsiri. ¶ Jn. z. pticula pōit tres ꝛclusiōes. ꝓria in tpe ifinito nō ē ipossibile trāsire magnitudinē finitā. ꝓbat qꝝ si sic sit illa magnitudo finita. a. b. tēpus aūt ifinitū. g. ꝛaccipiatur tps finitū qđ sit. d. i illo tpe finito ptransibit aliud spatiū ipi⁹ magnitudis. ꝛ vocetur. b. c. ꝛ ꝓ illā partez mensuraꝫ tota magnitudo finiti. ita ꝙ huiusmōi pars ꝓportiōata. aut erit deficiēs. aut excellēs. sz quocūcq̄ istoꝝ mōꝝ dicaꝫ necesse ē tps. g. d. mēsurari ꝑ tēpus. g. sicut magnitudo mēsuratur ꝑ vnā ptē ei⁹. ꝛ subdit vnaz cauillationē. qꝝ aliquis diceret ꝙ nō cōtingit q̄libet ptē magnitudis finite ptrāsiri tpe finito. magis q̄ contingat magnitudinē ptransiri in tpe infinito. dicit ꝓb⁹ ꝙ illa pars magnitudinis mensuratur tempoze. ergo poterit pertrāsiri tempore finito. ¶ Scđa ꝛclusio non contingit magnitudinem infinitā pertrāsiri in tempoze ifinito. istā ꝛclusionē ꝓbat sicut ꝓdictā. ¶ ꝓ tertia cōclusione. ꝓbat conclusionē ꝓncipaliter intentā in isto tractactu. s. ꝙ nullū cōtinuū cōponaꝫ ex indiuisibilib⁹. ꝛ ꝓmo ponit q̄sdā suppōes. ꝓria suppositio. in quolibet tēpore potest reperiri velocius ꝛ tardius. zª quia in equali tempoze velocius pertransit maius spatiuz q̄ tardi⁹. Ex hoc arguitur sic. si contingeret continuū esse cōpositum ex indiuisibilibus tunc sequeretur ꝙ diuisibile esset indiuisibile ꝛ econtra.

Ad rationes Alī oppositū. ¶ Ad pmā dicit negādo añs. ꝛ ad ꝓbationem negatur vtraq̄ consequentia Et ad ꝓbationem ꝓme dicitur ꝙ deꝰ videt quanlibet partem continui esse ꝛpositā ex duabus partibus. ꝛ nullam videt indiuisibilē. nō tamen sequitur ꝓpter hoc ꝙ ignoret aliquaz partem continui. Ad ꝓbationem. zᵐ dī ꝙ diuisio cōtinui actualis in oēs suas partes implicat cōtradictionem. ideo continuuz non pōt diuidi actu in oēs suas ptes. ¶ Ad scđam dī ꝓ ꝙ nō ē incōueniēs cōcedere tot ptes eiusdē ꝓportiōis esse in millesima parte milij sicut in toto vniuer

so. esset tñ incõueniẽs de partib⁹ eiusdẽ cõtinuitatis. põt z⁰ dici q̃ plures sũt ptes in toto vniuerso cõtinuo in pte millesima milij. i vtroq; tñ sũt finite in infinitũ. ¶ Ad 3ᵃᵐ dr̃ q̃ si spicũ pfecte tãgat planũ tãget ipm in pũcto. z si moueat nõ mouebit sup magnitudinẽ pfecte planã nisi ꝑm pũcta. q̃ trãsibit ipsã magnitudinẽ sic q̃ in quolibet istãti erit aliqua pars magnitudinis pertrãsita cuz illo instãti tãget magnitudinẽ in puncto. zc.

Queritur z⁰ Utr̃ iplicat 3dictionez motũ fieri i instãti. Et argr̃ ꝑmo q̃ sic. q̃ iplicat 3dictionẽ aliqõs sentialr̃ successiuũ fieri in istãti sz mot⁹ ẽ eẽntialiter et qditative successiuus. g̃ iplicat 3dictionẽ motũ fieri in istãti. ¶ Argr̃ z⁰ si mot⁹ fiẽt in istãti seq̃ret̃ q̃ aliqd sit mouere t̃ z motũ eẽt. ꝺñs est impossibile. g̃ z añs. pz 3ꝺña. q̃ vl' mobile in eodẽ instãti mouebitur z motũ ẽ. z sic br̃ itẽtũ. vl' i alio mouet̃. z motũ ẽ. z tũc iter illa ẽ mediũ tps in quo mouet̃. et sic motus nõ fiẽt in instãti sz in tpe. ¶ Arguit̃ z⁰ q̃ oĩs mot⁹ fit in tpe. g̃ nullus mot⁹ fit in instãti añs pz p phm 4⁰ z 5⁰ phicoꝝ. z ẽt i isto 6⁰ z cõfirmat auctoritate phi ꝓbãtis multis rõib⁹. i isto tractactu q̃ ñ ẽ possibile motũ fieri i nũc. ¶ In oppᵐ arᵗ. nõ iplicat 3dictõez mouẽs: ifinitũ moueri ꝑm vltimũ sue potẽtie. g̃ nõ iplicat 3dictionẽ motũ fieri in instãti. In qõe erũt tres articli.

Primo

Sciendũ est q̃ de qõne sũt due opiniões. ꝓria ẽ opio eoꝝ que stat in duab⁹ suppõibus. ꝓria. successiuũ ẽ ens cuir repugnat 3dictorie br̃e ples ptes sil'. z⁹ motus ẽ qditative z eẽntialiter successiu⁹. Ex hoc seq̃t q̃ oĩs motus mẽsurat̃ mẽsura diuisibili et successiua. z sic segtur q̃ iplicat 3dictionẽ ples ptes sil' esse. ꝓbãt sic q̃ oẽ successiuũ ẽ opositũ ex affirmatõib⁹ z negatõibus ad istũ sensuz q̃ affirmatio ipius esse de vna pte infert negationẽ de alia pte. Jsta. n. ꝺña ẽ necessaria hec pars mot⁹ ẽ. ergo nulla ps motus ẽ alia ab ista. segt̃ etiã q̃ si aliqs motus fiat i istãti etiã p quãcũq; potentiã talis motus nõ est mot⁹ ꝓprie dict⁹. sz est solũ mutatio istãtanea. ꝓto defensiõe tñ alterius opiniõis ponũt̃ aliq̃ suppões. ꝓria ẽ. tẽpus ẽ duratio z ctinuitas successiua mot⁹ rr̃ iberes motui a qua formalr̃ mot⁹ dr̃ cõtinuus z successiu⁹. z⁹ talis ctinuitas z duratio successiua motus rr̃ distiguit̃ ab ẽtitate mot⁹. iõ absq; iplicatione 3dictionis est sepabilis a motu. 3ᵃ sicut a ſba pmanẽte sepata cõtitate rr̃ sibi iherẽte ipsa ctinuitas in idiuisibili saltẽ in diuisiõe opposita extẽsioni: sic r̃ a motu sepato tpe entitas ipsi⁹ motus stat in idiuisibili. 4ᵃ successio est relatio quedã ptis ꝓtis ad ptem posteriorẽ mot⁹ fundata in tpe mẽsurãte illã partẽ motus. sicut enim posita cõtitate magna in substantia magna et parua in alia substantia statim consurget relatio magnitudinis z quitatis. z statim illa ablata auferẽt relõ. sic etiã posita ꝑma pte tpis in ꝑma parte mot⁹. z z⁹ i secũda pte stati cõsurgit relatio partis ꝓtis ad partẽ posteriorẽ ita q̃ ea ablata iter partes motus nõ ẽ ꝓtas z posteritas. iõ simul existũt. Ex hoc segt̃ q̃ nõ iplicat 3dictionẽ motuz fieri sine tpe. z⁰ seqũt q̃ nõ iplicat 3dictionẽ oẽs ptes mot⁹ sil'ẽ. 3⁰ segt̃ q̃ nõ iplicat cõtradictionẽ oẽs partes mot⁹ eẽ i eodẽ instanti. z ꝓ totũ motum fieri in instãti.

Secundo

Sciendũ est q̃ Aristo. in ꝟ z⁰ tractatu deteriat de diuisione mot⁹ z getis i suas partes cõtitatiuas. z diuidit in q̃ttuor cap⁹. Jn ꝑmo oñdit mobile eẽ diuisibile. z diuidit i duas partes. Jn ꝑma oñdit q̃ nõ ctingit aliqõ moueri aut gescere in nũc. z itẽdit ser ꝺclusiões. ꝓrima necesse ẽ q̃ nũc nõ ꝓz altez. ꝓz ꝑmo z p se. hoc ẽ dictu nũc ꝑpe captũ. z nõ vulgariter sit diuisibile z in oĩ tpe. Et ꝓbat hoc q̃ in oĩ tpe ctigit aliqd accipe ꝓteriti intra qõ nihil ẽ futuri. z ctingit ẽt accipe aliqd futuri intra qõ nihil ẽ ꝓteriti. z illud ẽ nũc idiuisibile. g̃ i oĩ tpe necesse ẽ aliqõ nũc eẽ indiuisibile. ¶ z⁹ 2⁰ idẽ nũc ẽ finis ꝓteriti z ꝑncipiũ futuri. ꝓbat q̃ si eẽnt pla nũc. vel illa eẽnt imediata. z hoc non eo q̃ cõtinuũ nõ cõponit̃ ex idiuisibilib⁹. vl' mediata z sic inter ea eẽt tps mediũ qõ ẽ impossibile ꝓpter duo. ꝑmo q̃ ipm nũc eẽt diuisibile sicut et tps mediũ. z⁰ q̃ iter ꝓteritũ z futurũ mediaret aliqõ tẽpus qõ neq; esset ꝓteritũ neq; futurus ¶ 3ᵃ 2⁰ nunc est indiuisibile. ꝓbat ꝓs trib⁹ rõnibus. ꝑma si nũc eẽt diuisibile cũ ipm sit terminꝰ ꝓteriti z initiũ futuri. aliqd futuri esset in ꝓterito. z aliqd ꝓteriti in futuro. z⁹ ratio si nũc eẽt diuisibile. tũc tale nõ esset nũc ꝟz se sed ꝑm altez. 3ᵃ rõ quia tũc aliqd ipsius nunc esset ꝓteritus z aliqd futurũ. z sic nũc nõ eẽt totũ simul existẽs qõ esset otra rõnẽ ipsius nũc. ¶ 4ᵃ 5⁰ in ipo nũc non cõtingit aliqd moueri. ꝓbat quia ponat̃ q̃ in ipso moueatur mobile tardius p aliquas magnitudinẽ tũc mobile velocius mouebit̃ p eandem magnitudinẽ in minori mensura cõ sit nũc

z sic nunc eet diuisibile. quod est falsū. ¶ 5ª conclusio. in nūc nō cōtingit aliquid quiescere. pro bat pbs tribus rōnibus. ꝑma in nūc non cōtingit aliqd moueri. ergo nec qescere. tenet ꝺña. quia illud dicit quiescere qō nō mouet. sz aptū natū ē moueri. zª si aliqd posset qescē i nūc seq ret ꝙ idē sil mouere t qescēt. pz ꝺña qz ponat ꝙ aliqō mobile moueat p totū tps ptitū z qescat p totū tps futuz tunc cū sit idē nūc qō est finis ꝑteriti z initiū futuri in illo nunc. mobile sil mouebitur z quiescet cū non magis debeat qescere qz moueri. 3ª ratio illud dicitur qescere qō similiter se habet nūc z prius ſm se totū z ſm suas ptes. sed nūc nō est prius neq posterius. ergo in nūc non cōtingit aliqd moueri neq qescere. quicqd. n. mouet aut quiescit. mouet aut quiescit in tpe. Jn zª secūda parte intēdit talē ꝺclusionem. omne quod mutatur est diuisibile. pro bat quia oē qō mutatur ē partim in termino a q z partim i termino ad quē. ergo oē qō mutatur est diuisibile. antecedens probat. qz omnis mutatio est ex quodam ideſt a terio a quo. in quod dam. i. i termino ad quem. z quandoq est totaliter in termino ad quem. z subdit philosopbus ꝙ boc est intelligendū de terminis proprijs.

Tertio Sciendū est ꝙ circa hūc textū incidūt tres difficultates. Prīa vtz in nunc ꝺtingit aliqd moueri aut qescere. ¶ Ad quā rndet ꝙ sicut tēpus ē naturaliter mēsura motus sic etiā instans ē mensura mutati esse. iō motus z quies nō possunt nāliter fieri in instāti ¶ zª difficultas vtrū oē quod mutat sit ptim in termio a quo z parti in termino ad quē. Ad soluēdū boc ꝺubiū ponūtur alīq suppōnes z vna distin. Prima suppō. ois motus ꝓpe dictus ē a cōtrario in ꝺtium. zª in oi motu ꝓpe dicto ꝺcurrūt due mutatiōes reales rlr distincte. vna est abiectiua per quā abijcit forma que ē terius a quo motus. alia ē acqsitiua p quā acqrit forma que ē terius ad quē. Distinctio est bec. cuiuslibet motus sūt duplices termini. qdā sūt termini extrinseci z sūt due forme cōtrarie. alij sūt termini itrinseci. vñ i motu abiectiuo pª pars forme abijciēde ē terius ad quē intrinsecus. sed vltima ps forme abijciēde ē terius a quo it. isecus. Sz in motu acqsitiuo ꝑma ps forme acqrēde ē terius a quo intrinsec. z vltia ps forme acqrēde ē termin ad quē intrinsecus. Termini tñ itrinseci sūt duplices. qdā sunt ꝓrimi z imediati z sic sūt due ptes gradiales forme se iuicē imediate ꝺnctes. alij sunt distātes z remoti z sūt vltima et prima pars forme. Ex boc dicit primo ꝙ oē qō mutatur parti est in terio a quo z ptz in terio ad quē itelligēdo de teris intrinsecis z primis. ¶ 3ª difficultas vtz sit necesse partē mobilis bre terium a quo z aliā ptem mobilis bre terminū ad quē. vl vtrū sit itelligēdū ꝙ mobile ſm se totū habz vnā ptem termini a quo. z ſm se totū bēat vnā ptem termini ad quē. Ad quā rndet ꝙ vnā distinctionē. duplex ē motus. qdaz ē mot⁹ ad vbi. alius ē ad formā absoluta z. Ex boc ꝺnr duo. ꝑmum ꝙ i motu locali mobile ē ptim i terio a quo z ptim in terio ad quē: itelligēdo ō ptib⁹ mobilis ita ꝙ vna ps mobilis ē sub vno vbi. z alia sub alio vbi sz i motu ad formā mobile ē parti i terio a quo. z ptim i terio ad quē itelligēdo de ptibus ipius forme. ita ꝙ mobile secundum se totum babet vnam partem forme que est terminus a quo. z secundum se totum habz vnam partem forme que ē termius ad quem. z hec de ꝑmo articulo.

Conclusio. nō iplicat ꝺdictionē motū fieri i istāti. pz qz nō iplicat ꝺdictionē vacuū esse z grauia in eo moueri. sz si moueret in eo moueret i istāti. ergo ꝺc⁹ vera.

Primo Dubitat. Utrū ista. 5. s. mobile. motus. tps. moueri. et id ad qō mouet silr se bēant ad diuisionē. Ad soluendū ꝫ dubiū ē supponēdū ꝙ Aristo. i boc z⁹ c⁹ oñdit qualr diuidat mot⁹. z itēdit q̄ttuor ꝺclusiones. Prīa. mot⁹ ē zr diuisibilis. vno⁰ tpe. i. ad diuisionē tpis. alio⁰ ſm diuisionē illi⁹ qō mouet. i. ad diuisionē mobil. ¶ zª. mot⁹ diuidit ꝫ ptes mobil ꝓbat pbs trib⁹ rōnib⁹. ꝑma si aliqd totalr moueat ēt mouebit q̄lz ps ipsi⁹ toti⁹ z mot⁹ vnius ptis nō ē mot⁹ alteri⁹. igr mot⁹ diuidit ad diuisionē mobilis. zª rō ois forma q̄ nō ē tota i vna pte subiecti. ē tñ i q̄lz forma illa diuidit ad diuisionē subiecti. i. mobilis. sz tot⁹ mot⁹ nō ē in q̄lz pte mobilis tñ in q̄libz pte mobilis ē formaliter motus. ergo mot⁹ diuidit ad diuisionē mobilis formalr. minorez ꝓbat. qz diuiso mobili neutra ps mobilis mouet ſm totū motū. 3ª ois forma q̄ sic adequat suo subiecto ꝙ non excedit ipz nec excedit ab ipo illa diuidit ad diuisionē subiecti sz mot⁹ nō excedit mobile nec excedit ab eo ꝙ mot⁹ diuidit ad diuisionē mobilis. minorē ꝓbat qz si motus excederet a mobili tunc aliq ps mobilis esset sine motu. z si mot⁹ excederet mobile esset aliqua ps mot⁹ sine subiecto. ¶ 3ª ꝺc⁹ motus diuidit ad diuisionē tpis. ꝓbat ponēdo du

as suppōnes. ꝑma ois motus fit in tpe. 2ª oē tē pus ē diuisibile. Ex his sic ꝑbat cōclusionē. qz i minozi tpe fit miozmot⁹. 2 i maiozi fit maiozmo tus. ergo necesse ē diuidi motū ꝑm diuisionē tē pozis. ¶ 4ª ɔ: mot⁹ 2 moueri sil'r diuidū t. ꝑbat sic. qz si i aliquo toto tpe fiat totus mot⁹ i illo tpe fiet totum moueri. 2 in medio tempoze me^m moueri 2 medius mot⁹. ergo mot⁹ 2 moueri sil'r diuidūtur. 2 subdit ꝙ mot⁹ sil'r se hz ꝑ modū bit⁹. 2 moueri ꝑ modū receptōis. 2 sil'r est de motu 2 terio ad quem qui est qualitas ꝙtitas 2 vbi.

Secundo Dubitaf. Utz i oi motu opō teat illō i quo aligd ꝑmo mutatū ē eē idiuisibile. Ad soluendū ꝫ dubiū ē suponēdū ꝙ ari. i hz ɔ: cōdit qlr ē accipe ꝑm i motu. 2 diuidit i duas ptes. i ꝑma itēdit duas cōclusiones. ꝓria necesse ē oē qđ mutaf qñ mutatū ē esse i terio ad quē. ꝑbat ꝑs duab⁹ rōib⁹. prima: oē qđ mutaf qñ ōficit a terio a quo ē i terio ad quē. sz oē qđ mutaf qñ mutatū ē ōficit a termio a q̄. ḡ est i terio ad quē. maiozē ꝑbat. qz idē ē mutari 2 deficere 2 mutatū eē 2 ōfeciſſe 2 ad mutari segf deficere. 2 ad mutatū eē segf defeciſſe. 2ª rō. in mutatōib⁹ fz ɔdictionē qñ mobile mutatū ē ē i terio ad quē. ḡ 2 i alijs. añs ꝑbat in vna specie mutationū. qz qñ aligd ē mutatū ei⁹ esse deficit a nō eē. ḡ ē i eē. tenet ɔña. oē enim necesse ē eē aut nō esse. 3ª rō. oē qđ mutatū ē vl' ē in terio a quo vel i terio ad quē. vel in medio nō in terio a q̄. qz mutatū esse ē ōfeciſſe a terio a quo. nec i medio. qz i medio mutaf. ergo i medio ñ ē mutatū. tz ɔña qz ipossibile ē sil' idē mutari 2 mutatū eē. relingf ḡ ꝙ ē i terio ad quez. Ex hifert ꝙ illō qđ factū est qñ factū ē: ē. 2 illō qđ corruptū est qñ corruptū ē nō est. Et hoc est vl'r ve in oi mutatōe. hoc tñ est magis manifestū in mutatiōe ꝑm ɔdictionem. ¶ scđa ɔ⁹ illō i q̄ aligd ꝑmo mutatū est ē idiuisibile. ꝑbat qz si sit diuisibile diuidatur i duas ptes. vel ergo i vtra ꝙ pte mutatū est. 2 sic nō est ꝑmo mutatū i toto vel ꝑmo mutatū ē in vna pte. 2 nūc mutatur in alia. 2 sic nō est ꝑmo mutatū in toto. vl' i neutra mutatū ē. 2 sic nec ipte nec i toto. 2 dicit ꝙ illud ꝑmū ꝺuenit alicui qz fz se 2 nō ꝑm alte^m sibi cō ꝺuenit. Ex hoc ifert ꝙ oē corruptū 2 factū ē corruptū 2 factū in athomo. i. in indiuisibili.

Tertio Dubitatur. Utz in oi motu sit dabile primū mutatū esse. Ad soluē dū hoc dubiū est suponēdū ꝙ Aristo. in secunda parte hui⁹ capituli intēdit duas cōclusiones ꝓma illud i quo aligd mutatū est est duplex. quoddā est pfectū 2 ɔpletū vt i fine motus. aliud est impfectū sicut sunt illa mutata esse q̄ sūt in terio a quoz in terio ad quē. ¶ 2ª ɔclusio non est dabile ꝑmū mutatum esse impfectuz. ꝑbat ꝑs ꝓttuoz rōnib⁹. ꝑma sumif ex parte ipsi⁹ mutati eē. 2 est hec. si esset dabile ꝓncipiū i quo aligd mutatū ē vel illud esset diuisibile vel idiuisibile. nō idiuisibile ꝓpter duo. ꝑmo qz esset mensuratū in instāti cū sibi resp̄deret tēpus indiuisibile. scđo qz idē simul moueref 2 gesceret. pz ɔsequentia qz si post instās in quo mobile erat i termino a quo detur indiuisibile tempus i quo mutatū est 2 mutatuz esse est finis ipsius mutari tūc in illo indiuisibili mouebitur mobile. quia nō mouebatur in termino a quo. 2 quia i illo indiuisibili mutatuz est nō mouetur 2 sic mouebitur 2 quiesceret. nec est diuisibile quia tunc diuideretur in partē ꝓzem 2 partem posteriozem. 2 ꝑus mutatū esset i parte ꝓzioꝛ ꝙ in parte posteriozi. 2 sic non esset ꝑmo mutatum in toto sz per alterum. scđa ratio sumitur ex parte mobilis 2 est hec. non est dabilis ꝓzima pars mobilis que ꝑmo mutata est. ergo non est ꝓzimuz mutatum esse. antecedens patet quia ꝓzima pars mobilis mutata est i aliquo tempoze. ergo i medietate illius temporis media pars illi⁹ partis mobilis mutata est. 2 quia tempus est in infinitum diuisibile cum nō sit dabilis ꝓzima pars tēpozis nec erit dabilis ꝓzima pars mobilis q̄ mutata est. ¶ Tertia ratio sumitur ex parte tēporis. Et ꝑmo supponit ꝙ tempus 2 motus sunt ꝑ se diuisibilia. scđo ꝙ illud i quo est motus ideſt terminus ad quem est diuisibile solum ꝑ accīs tunc formal sic rationem. si detur magnitudo i qua aliquid ꝑmo mutatum est. vel illa erit diuisibilis vel indiuisibilis. non indiuisibilis. quia sic indiuisibilia essent immediata. nec diuisibilis qz sic ꝓius mutatum est in vna parte ꝙ in alia. et sic non erat ꝓius mutata in toto. ¶ Quarta ratio. magnitudo et similiter alia sunt diuisibilia in infinitum. ergo non est in eis dabile ꝓximum.

Ad rationes Ante oppositum. ¶ Ad ꝓimaz dicitur distinguēdo maiozem ꝙ aliquid est successiuum duplici ter. vno modo essentialiter 2 quiditatiue. et tale repugnat contradictorie omnes suas partes habere simul. aliud est successiuuz denoiatiue 2 tali non repugnat hīe ꝑs suas ptes sil' 2 hmōi est motus. ¶ Ad secūdaz ꝑt ꝑmo dici ꝙ i aliquo

ñtū mouet. z i toto tpe p̄cedēti erat i termino a quo z i toto tpe sequēti erat i termino ad quē z i illo ē mutatū. ¶ 2o pōt dici q̄ ons nō est icō/ueniēs i mutatōib⁹ ñtāneis. ¶ Ad tertiā dr̄ p̄mo q̄ oēs auctoritates phi intelligūtur loquendo de fcō aut de possibili nature z nō ō possibili simplr. 2o dr̄ q̄ ratōes Aristotelis bñ p̄bāt. qz ipossibile sit motū diuisibilē z successiuū fieri in ñtanti. Et hec de questione dicta sufficiant.

¶ Queritur tertio. Utrū añ omne mutari sit mutatū eē: z añ oē mutatuz eē sit mutari. Et arguit̄ p̄mo q̄ nō qz ē dabile p̄mū mutari z p̄/mo mutatū eē. ḡ zc. añcedēs pz qz cuiuslibet finiti ē dabilis p̄ma ps z vltima. sz p̄a ps mot⁹ est mutari. z p̄mus ēmin⁹ mot⁹ ē mutatū eē. ḡ est dabile p̄mū mutari z mutatū esse. ¶ Arguit̄ sc̄do nihil pōt eē mutatū gn p̄us mutet: ḡ añ oē mutari nō est mutatū eē. tenet ons. qz nunq̄ ēmin⁹ finiens aliquē motū p̄cedit illū motū. Et confirmat̄: qz si añ oē mutari sit mutatū eē: vel illud mutatū esse segt̄ aliq̄ mutari. z p ons nō p̄cedit oē mutari: vel nō segt̄ aliquo mō mutari: ḡ aliqd mutatū est q̄ nūq̄ mutat̄. ¶ 3o arr sic. añ mutari ē mutatū eē z añ oē mutatuz eē ē mutari. ḡ añ oē mutari ē mutari. z añ oē mutatū eē ē mutatū eē. ¶ Jn oppm ē auctas phi.

Primo sciēdū ē q̄ p̄ declaratōe ēmino/rū q̄stionis ponūtur alique di/stictōes. ¶ Prima mutari pōt capi dupl̄r. vno mō vt distinguit̄ ō moueri eo q̄ fit i ñtāti z moueri fit i tpe. Allo mō pōt capi vt idē est q̄ moueri. z sic capit̄ hic. ¶ 2a distō moueri accipitur dupl̄r vno mō p̄ denoiato: z sic moueri nō est aliud q̄ subiectū q̄ mouet̄. illud. n. q̄ denoiat̄ moueri est fm mot⁹. alio: ca⁹ p̄ significato: z sic moue/re nō est aliud q̄ entitas vel qditas mot⁹ ocretiue z vbalr designata. Ex hoc segtur q̄ ista tria mot⁹ motū z moueri p̄cise idē significāt. diuer/simode tñ qz mot⁹ significat qditatē vel formā fluētē abstractiue designatā. sz motū significat illā eadē qditatē ocretiue z noialr: sz moueri si/gnificat illā eādē ocretiue z vbalr. ¶ 3a distin⁹ mutatū eē pōt capi dup⁹. vno: p̄ significato: z sic mutatū eē nō est aliud q̄ vna entitas idiuisi/bilis realr otinuās ptes motus ad iuicē z realr distincta ab ipsis. alio: ca⁹ p̄ denoiato. z sic muta/tū eē nō est aliud q̄ subiectū q̄ mutatū ē. illud n. q̄ denoiat̄ mutatū eē est fm q̄ mutatū ē.

¶ Jn titulo aūt q̄stionis capiūtur mutari z mu/tatū esse p̄ significatis. ¶ 4a distictio. ista p̄po/sitio añ oē mutari est mutatū eē bz duplicē sen/sū. vnus ē logicalis: z est iste q̄ cū q̄ tps i quo ē vez dicere. q̄ aliqd mutat̄ p̄cessit aliq̄ ñtās i quo erat vez dicere. hoc mutatū est: z sic ē ve/ra. valet. n. tm̄ h̄ tps i quo vez est dicere. aliqd mutat̄ p̄cessit aliq̄ ñtās i quo est vez dicere fm mutatū est: z nō est dabile aliq̄ tps i quo sit ve/rū dicere q̄ aliqd mutat̄. quin illud p̄cesserit aliq̄ ñtās i quo fuit vez dicere hoc mutatū ē. Alius sēsus est realis z physicus z est iste. quā/cūq̄ entitatē q̄ ē mutari p̄cessit aliqua entitas q̄ est mutatū eē: z sic est vera: valet. n. tm̄ hāc enti/tatē q̄ est mutari p̄cessit aliq̄ entitas q̄ est muta/tū eē. z nō est dabilis aliqua entitas q̄ sit muta/ri quā nō p̄cesserit aliqua entitas q̄ sit mutatū eē. ¶ 5a distiō aliqd pōt eē p̄mū dupl̄r. vno mō aliqd est p̄mū fz se: z est illud q̄ nec añ se nec añ aliqd sui bz aliqd p̄us. aliud est p̄mū fm alterz. z ē illud q̄ bz aliqd añ q̄ ē ipso p̄us z añ q̄ nihil ē p̄us. ¶ Pria suppositio: q̄libet ps mot⁹ ē mot⁹ ¶ 2a q̄libet motus cōponit̄ ex duab⁹ ptib⁹ q̄rū q̄libet est mot⁹. ¶ 3a i qualibet pte mot⁹ sūt ifini/te ptes quaz q̄libet est mot⁹. Ex hoc segt̄ q̄ añ quelibet motū est motus. 2o q̄ nō est dabilis p̄/ma ps motus. 3o q̄ i qnolibet motu sunt ifinita mutata esse. 4o q̄ nō est dabile p̄mū mutatū eē 5o q̄ añ q̄libet mutatū eē est aliq̄ mutatū eē. z eedē q̄stiones possent formari de post sicut ō añ: z eodē mō soluūtur. z i successiuis nō est da/bile p̄m ñtās sui esse nec vltimū ñtās sui esse.

Secundo sciēdū ē q̄ Aristo. i isto 4o c: determinat de ordine eoz q̄ re/periūtur i motū: z otinet q̄ttuor conclusiones. p̄a aliqd dr̄ dupl̄r mutari. vno: fm alterz. vt aliqd mutat̄ i anno qz i die. a2o. aliqd mutat̄ in aliquo tpe p se p̄mo. z necesse ē illud mutari i qualibet pte illi⁹ tpis. hoc p̄bat ph⁹ dupl̄r. p̄ p diffinitio/nē eius q̄ est p̄mo. illud. n. dr̄ p̄mo ouenire ali/cui q̄ ouenit alicui fm quālibet eius ptē. 2o p̄/bat ratōe: qz si aliqd mouet̄ p̄ i tpe diuisibili di/uidat̄ illud tps i duas ptes. vel ḡ in vtraq̄ ptū mutat̄: z sic br̄ itētū vl i neutra mouet̄ sz gescit. z sic nō mouet̄ i toto tpe: vel i altera mouet̄ z i altera gescit. z sic non p̄mo mouebat̄ i toto tpe sz i pte illi⁹ tpis. ¶ 2a conclusio añ oē mutari ē mu/tatū eē. p̄bat ph⁹ trib⁹ rōib⁹. p̄ma capiat̄ aliq̄ mobile q̄ moueat̄ supra aliq̄ magnitudinē ill̄ō p̄us trās sit p̄mā ptē magnitudinis q̄ tota ma/

gnitudinē.igit mutari qđ fit supra partē posteriorē psupponit mutari qđ fit ī pte pozi. Et itez illa pma pars est diuisibilis i ptē pozē z posteriorē.z mutari i posteriorē psupponit mutatū esse i parte pozi:z sic i ifinitū.ergo añ qlibet mutari est mutatum esse. 2ª ratio sumit ex pte tpis. qz si aliqđ mobile moueat i aliquo tpe diuidat illud tps i duas ptes.iter illas duas partes est nūc i quo mobile mutatū est:z illud pcedit ptez posteriorē tpis i quo mobile mutat:z sic mutatū pcedit mutari:z itez pma pars tpis est diuisibilis i duas ptes.z sic i ifinitū. 3ª ratio in quolibet mutari sūt ifinita mutata eē que sūt termini ipsius mutari.igit añ oē mutari est mutatū eē. ¶ 3ª oclusio añ oē mutatū esse est mutari. ꝓbat eā plꝰ tribus rationibus.-Prima ratio si aliqd mutat i aliquo tpe diuisibili diuidat illud tps in duas partes iter illas mediat nūc i quo mobile mutatū est:z illud pcedit pma pars tpis in qua mobile mutat:z sic i ifinitū. 2º formatur 2ª̃ rationē ex parte magnitudinis q̄ pōt eodē medio formari sicut pcedēs. 3ª ratio in mutationibus q̄ sunt ꝑm ꝺdictionem añ oē mutatū est mutari z econtra.igit z i alijs mutationibus. Ultimo cōcludit quattuor conclusiones.pma ante omne mutari est mutatū esse. 2ª añ oē mutatū esse ē mutari. 3ª ante omne mutari ē mutari. 4ª añ omne mutatum esse est mutatum esse.

Tertio sciēdū est q̄ Aristo.in hoc quinto capitulo determinat de finitate z ifinitate motus:z itēdit quinq̄ conclusiones. ¶ -Prima.magnitudo finita nō pōt ptrāsiri i tpe ifinito. Ad ꝓbādā oclusionē duo supponit.-Primo oē qđ mouet i tpe mouet.Scđo qđ i maiori tpe pertrāsit maior magnitudo. tūc ꝓbat sic oclusionē:qz si magnitudo finita ptransiret tpe infinito. vel esset motu regulari vel irregulari. nō regulari qz i qualibet magnitudine finita sūt ptes finite quaꝝ q̄libet nata est ptrāsiri i tpe finito. ergo si magnitudo sit finita totū tps correspōdēs illi magnitudini erit finitū.nec etiā motu irregulari.qz i qualibet magnitudine finita sunt finite magnitudines:z q̄libet nata est ptrāsiri in tpe finito:vna tñ i maiori:z altera in minori eo q̄ motus est irregularis.ergo si magnitudo sit finita tps correspōdēs illi magnitudini erit finitū. ¶ 2ª oclusio magnitudo ifinita nō pōt ptrāsiri tpe finito. ꝓbat.qz capiat aliqua pars illius tpis finiti i illa ptrāsibit aliqua pars magnitudinis finita.tunc itez capiat aliqua alia pars tpis equalis parti ꝓius capte i illa ptrāsibitur pars magnitudinis equalis parti accepte ꝓius z ptrāsite:z sic sp ꝓcedēdo ꝺsumet tota magnitudo:z silr totū tps correspōdēs illi magnitudini finite erit finitū. ¶ Tertia oclusio mobile finitū nō pōt ptrāsire magnitudinē ifinitā i tpe finito. qz tūc magnitudo ifinita ptrāsiret in tpe finito qđ ē ꝺtra pcedētē oclusionē. ¶ 4ª oclusio mobile ifinitū nō pōt ptrāsire magnitudinē finitam i tpe ifinito. ꝓbat qz silr sic ifinitū ptrāsiret finitū in tpe finito.qđ est ꝺtra pcedētia. ¶ Ultima cōclusio.mobile ifinitū nō pōt ptrāsire magnitudinē ifinitā i tpe ifinito. ꝓbat qz mobile ifinitū ptrāsiret magnitudinē ifinitā i tpe finito.qđ ꝓbatū est ꝓius. ¶ Consequēter Aristo.determinat de nā status z getis.z diuidit i duas partes. In pma determinat de nā status:z itēdit duas cōclusiones. ¶ -Prima.oē qđ stat stat in tpe. ꝓbat qz oē qđ mouet mouet i tpe. ſz oē qđ stat mouetur.ergo oē qđ stat stat i tpe.minorem ꝓbat.qz oē qđ aptū natū est moueri z nō gescit mouet: ſz oē qđ stat aptū natū est moueri z non gescit. ergo oē qđ stat mouet. ¶ 2ª oclusio.nō est ꝺbile pmū i quo aligd stat. ꝓbat qz qđ stat i aliquo tpe ꝓmo stat i qualibet parte tpis:ſz qđ stat in qualibet parte alicuius tpis nō est ꝺbile pmū i quo illud stat.ergo.maiorē ꝓbat qz qđ stat i aliquo tpe pmo:vl stat i q̄libet pte tpis z sic habet itētū:vel i neutra stat:z sic nō stat i illo tpe:vel i vna parte stat z nō i alia:z sic nō stat pmo i toto tpe.minorem ꝓbat qz qđ stat i aliquo tpe pmo ꝓus stat i medietate illi⁹ tpis z p⁹i medietate illius medietatis:z sic i ifinitū. ¶ In scđa pte determinat de nā getis:z itēdit duas oclusiones -Prima.non ē ꝺbile pmū i quo gescit aliqd. ꝓbat qz vel illud eēt diuisibile vel idiuisibile.non idiuisibile qz i idiuisibili nihil gescit.hoc ꝓbat ꝺpliciter.pmo qz i idiuisibili nihil mouet. ergo in idiuisibili nihil gescit.tenet ꝺña.qz quocūq; cōtigit gescere i illo ꝺtigit moueri. 2º qz illud gescit qđ nūc silr se hz vt ꝓus.ſz i idiuisibili non est ꝓus.ergo i idiuisibili nihil gescit nec illud pōt eē diuisibile:qz tūc eēt tps qđ cēt diuisibile i ifinitū

2º ꝓbat illā eā dē oclusionē.qz nō est ꝺbile pmū i quo aliqd mouet.ergo nō est ꝺbile pmū i quo aliqd gescit.qz i tpe magnitudine z ꝺtinuo nō est pmū.esse.n.ꝺtinuū est diuisibile i ifinitū. ¶ 2ª oclusio illud qđ ꝑ aliqđ tps est ꝺtinuo i eadē dispositōe hoc non mouet. ꝓbat qz illud silr se habet ꝑm se z secundū suas partes:z hec de

primo articulo. Quantum ad secundum.

Conclusio rīsalis. añ omne mutari est mutatū esse ⁊ añ oē mutatum esse est mutari. hec conclusio patet quo ad ambas partes rationibus philosophi.

Primo dubitaf. Utrū ōtigat aliqd moueri. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū q; Aristoteles i hoc vltimo tractatu remouet quosdā errores circa motū: ⁊ diuidit i tria capitula. In p̄mo remouet opinionem zenonis oīno negātis motū eē: ⁊ diuidit in sex ptes. In p̄ma ponit p̄mā rationē zenonis ⁊ eam soluit. ratio ē hec. oē qđ est i equali loco gescit ⁊ nō mouef: ſz mobile i quolibet nūc est i loco sibi equali. ḡ mobile i quolibet nūc gescit ⁊ nō mouef. Et hoc dicit sagittā eē imobilē. Soluit qđ hoc falsū ē q; p̄supponit tps eē ꝯpositū ex ipsis nunc idiuisibilibus hoc aūt ē falsū. magnitudo .n. nō cōponit ex idiuisibilibus. ⁊ subdit vnā rationē quā p̄us posuit. ⁊ soluit eā i isto 6°. ⁊ ē hec oē qđ mouef p̄us ptrāsit medietatē spatij ḡ totū spatiū ⁊ p̄us necesse ē ipsū attigere mediū ḡ finē. mediū aūt ē ifinitū. ifinitū aūt nō ōtigit pertrāsire: ⁊ p ōñs nō contigit moueri. Et subdit q; ista ratio soluta ē i p̄oribus. ¶ 2ª ratio vocata ē achilles ⁊ ē hec. si ōtigeret aliqd moueri seq̄ref q; velocissimum mobile nunq̄ posset attingere tardius mobile p motū. ōña p3. q; spatiū i quo ē tardissimū ⁊ velocissimū mobile ē ifinitū. Soluit sil'r Aristo. dicēs q; hec sil'r ꝓcedit cum alia ratōe q̄ p̄supponit spatiū eē ifinitū qđ ē falsum. ¶ Tertia ratio omne illud quod est in equali loco quiescit. sed mobile est in equali loco. ergo sequitur q; quiescit. ergo sagitta velocissime mota gescteret ⁊ non mouereſ. ¶ Quarta ratio si aliqd posset moueri seq̄reſ q; tps duplū cēt eq̄le dimidio. ōñs ē falsū. ergo ⁊ añs. ōña3 ꝓbat q; dentur duo mobilia inequalia ⁊ duo alia equevelocia q̄ sic se hēant q; vnū moueat ōtra aliud tūc i equali tpe ptrāsit eadē magnitudo ab eq̄ velocitatibus mobilib⁹ ſz duo p̄ma mobilia trāseūt totā magnitudinē i toto tpe eo q; ōtra se iuicē mouētur. ⁊ alia duo i dimidio tpe. ergo tps duplū erit equale dimidio. Hanc rationē soluit q; i equali tpe ptrāsit equalis magnitudo mobilibus equevelocitatibus si illa sint pia. sed illa nō sūt pia. ḡ duo mouētur ōtra se iuicē ⁊ non alia. ¶ 5ª ratio si aliqd moueat iter ōdictoria vel est i termino a quo: ⁊ sic i eo nō est motus: vel in termino ad qđ. ⁊ tūc i eo mutatū ē: vel i neutro: ⁊ sic erit aliqd qđ neq̄ erit albū neq̄ non albū qđ ē icōueniēs. Soluit qđ p illud qđ mouetur iter duo ōdictoria partim ē i termino a quo ⁊ partim i termino ad quē. nec oportet q; totū sit i aliquo illoꝝ. ¶ 6ª ꝓbat motū localē circularē non esse ⁊ est hec. nihil qđ semp est i eodē loco p̄m se totū ⁊ ꝑz suas partes mouef: ſz oē corpus circulare ē sp i eodē loco p̄m se totū ⁊ p̄m oēs suas partes ergo nullū corpus circulare mouef: ⁊ p ōñs nō pōt eē aliqs motus circularis. Soluit q; ꝛz circulare sit quodāmō i eodē loco: ē tñ simpl'r i alio ⁊ alio loco p̄m dispositionē suaꝝ partiū. possunt enim accipi distincti circuli secūdum diuersa signa que p̄ius accipi non poterant.

Secundo dubitaf. Utꝝ idiuisibile possit moueri. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q; Aristo. i hoc 2° capitulo remouet errorē ipsius democriti dicētis q; idiuisibile possit moueri: ⁊ diuidit in duas partes. In p̄ma itēdit tres ꝛclusiones. ¶ Prima ipartibile nō pōt moueri nisi p̄m accīs vt corpore moto aut magnitudine i qua est vt illud qđ ē i naui mouef ad motionē nauis: ⁊ pars ad motionē totius. ¶ 2ª ipartibile ē quodammō idiuisibile p̄m q̄titatē. ¶ 3ª ꝛclusio motus vnius partis ē alius a motu alterius partis ⁊ etiā a motu totius. ꝓbat q; motus vnius partis pōt brē aliā velocitatē q̄ motus alterius partis. aut totius. hoc ꝓbat exēplo q; nō ē eadē velocitas partiū spere q̄ sunt iuxta centrū ⁊ eaꝝ q̄ sunt extra. ¶ In 2ª pārte itēdit talē ꝛclusionē. nullū idiuisibile pōt p se moueri. hāc ꝛclusionē ꝓbat quattuor rationibus. p̄ma q; ponat q; diuisibile moueat. vl ḡ erit totalr in termino a quo q̄n mouebit. ⁊ sic sil' mouereſ ⁊ nō mouereſ. vel i termino ad quē ⁊ sic sil' mouereſ ⁊ mutatū esset. vel esset partim i termino a quo: ⁊ partim i termino ad quē. ⁊ sic esset diuisibile cū hēret partē ⁊ partē. ¶ 2ª ratio si ipartibile posset moueri seq̄reſ q; tps esset cōpositum ex ipsis nūc: ⁊ linea ex p̄ctis: ⁊ motus ex momētis: ōña p3 q; mobile tps magnitudo ⁊ motus sil'r se hñt ad cōponi ⁊ diuidi. ¶ Pro 3ª ratione p̄mo p̄mittit q; oē qđ mouef p̄us ptrāsit minus. aut equale spatium q̄ maius. 2° qđ i idiuisibili nihil ē. i. maius minus aut equale. ḡ idiuisibile nō mouetur. 4° oē qđ mouef mouetur in tpe. ſz idiuisibile nō pōt moueri i tpe. igit idiuisibile nō pōt moueri. minorē ꝓbat. q; i oi tpe ē dabile minus: ⁊ sic esset dabile minus tempore in quo mouetur indiuisibile quod est falsuꝫ

Tertio dubitaꝫ. Utrū sit aliqua mutatio ifinita. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū ꝙ Aristo. i hoc 3° capitulo remouet opinionē Eracliti ponētis oia eē i ⁊tinuo motu e itēdit talē ꝛclusionē. Nullus motus ē ifinitus ꝓbat ꝑmo de motu ad fozmā. qz nulla mutatio exñs iter duos terminos ē ifinita. sed ois mutatio ad fozmā consistit iter duos terminos. ergo nulla mutatio ad fozmā ē infinita. minoꝛ ꝓbat inductiue. nā generatio ⁊ cozruptio sūt iter duo ⁊dictozia. alteratio vero iter ⁊ria ⁊ sil augmētatio: vñ terminus ad quē augmēti ē magnitudo pfecta: ⁊ terminus ad quem decrementi est magnitudo imperfecta. de motu locali recto ꝓbat sic dicēs ꝙ nō ois loci mutatio ē iter ⁊ria. tūc arguit sic. ipossibile est illud moueri qō non ⁊tigit motū esse. sed si motus localis rectus eēt ifinitus nō ⁊tigeret aliqd mobile esse motum p ipsū. ergo nec ⁊tigeret aliqd p se moueri: ⁊ subdit ꝙ forte nihil ꝓhibet tales motus esse infinitos: vt si post motū localē fiat alteratio. ⁊ si post alterationē augmētū ⁊ itez generatio. sed non contingit vnū ⁊ eūdē motum esse infinitum.

Rationes soluūt ex dictis. ¶ Et hec ō sexto physicoꝝ dcā sufficiāt

E septimo libro physicoꝝ q̄rit ꝑmo. Utrū aliqd moueaꝫ a se p se ⁊ ꝑmo. ¶ Arguit ꝙ sic: qz aia mouet se mouendo cozpus. et nauta mouet se mouēdo naue. ergo aliqd moueꝫ a se. ¶ 2° sic aialia mouent se. ⁊ sil grauia simplicia mouētur a se p se ⁊ ꝑmo. ḡ aliqd moueꝫ a se p se ⁊ ꝑmo. añs ꝑz i octauo quo ad vtrāq; sui pte. ¶ 3° arguit sic. volūtas amat seipsā: ⁊ itellectus itelligit seipsum. ⁊ mouet seipsū de erroze ad sciaz: ⁊ mala voluntas mouet seipsā de malo bitu i bonū. ḡ idē mouet seipsū. ¶ Jn oppm ē auctozitas ꝓbi. Jn ista qōne erūt tres articuli sic i alijs. Quātū ad ꝑm.

Primo sciēdū ē ꝙ ꝑ declaratōe terminoꝝ q̄stionis ponūtur alique distictōes. ꝓma aliqd pōt moueri dupl̄r. vno: aliqd mouetur ab extrīseco, ⁊ ē illud cuius motūes ē qōdā extrīsecū. alio mō aliquid mouetur ab itrīseco: ⁊ est illud cuius mouēs est qōdā itrīsecū. ¶ 2ª distictio aliqd pōt moueri ab itrīseco dupl̄r. vno mō a se sicut illud de quo vere dicimus ꝙ ipsū est id qō mouet. ⁊ ꝙ ipsum est id qō mouetur. alio mō aliqd mouetur ab itrīseco: ⁊ ab alio sic ꝙ vna pars eius sit illud qō mouet. ⁊ alia sit illud qō mouetur. ¶ 3ª distictio ꝑ se capitur dupl̄r. vno modo vt dicit pseitatē aliquoꝝ quattuoꝝ modoꝝ ꝑ se. alio mō capitur ꝑ se: vt ē idez qō gēa sui. ⁊ sibi opponitur p altez. ¶ 4ª distinctio aliqd pōt moueri a se p se dupl̄r. vno mō ꝑmo. alio mō nō ꝑmo. vñ ꝑmo pōt dicere dupl̄ cē ꝑmitatē. s. totalitatis: ⁊ tūc illō ꝑdicatū dicetur alicui ꝛuenire ꝑmo qō ꝛuenit sibi ꝝ qūlibet ptē: ⁊ sibi opponitur p altez. alio mō pōt dicere ꝑmitatē ꝑcisionis ⁊ tūc illud dr ꝛuenire ꝑmo alicui qō sibi ꝛuenit adequate ⁊ ꝑcise sic ꝙ nulli alteri ꝛuenit vt risibilitas dr cōuenire hoi ꝑmo. Ex his segtur ꝑmo ꝙ aliqd moueꝫ a seipo

2° segtur ꝙ aliqd mouetur a se ⁊ p se ꝓut ly p se opponitur huic qō est p altez vt aialia ⁊ grauia. lz. n. aialia moueātur a se p aiaz. tñ non mouētur ab ea tāq; a mouēte qō: sz tanq; a mouēte quo. 3° segtur ꝙ nihil mouetur a se ⁊ p se vt ly p se dicit pseitatē aliquoꝝ quattuoꝝ mōꝝ.

4° sequitur ꝙ aliqd mouetur a se p se ꝑmo ꝓut ly p se opponitur huic qō ē p altez: ⁊ ꝓut ly ꝑmo dicit ꝑmitatem totalitatis. Totū. n. graue mouet totū. ⁊ q̄libet pars mouet seipsā saltē de ptibus itegralibus ⁊ q̄titatiuis. 5° sequitur ꝙ aliqd mouetur a se p se ꝑmo deoꝛsū nālī fm ꝙ ly ꝑmo dicit ꝑmitatē ꝑcisionis. motus. n. deoꝛsū nālī adequate inest graui. 6° segtur ꝙ si nihil moueꝫ a se p se ꝑmo fm ꝙ ly ꝑmo dicit vtrāq; ꝑmitatē copulatiue. ꝑz qz si ꝑmo dicat ꝑmitatem totalitatis tūc ꝑdicatum ꝛuenit cuilibet pti: ⁊ p añs nō poterit ꝛuenire toti ꝑmo fm ꝙ ly ꝑmo dicit ꝑmitatē totalitatis ⁊ ꝑcisionis.

Secundo sciendum est ꝙ iste septimus liber physicoꝝ in quo Aristoteles determinat de motu comparādo ipsū ad ipsum motoꝛem diuiditur in duos tractatus. Jn ꝑmo ostendit non esse processum in infinitum in mouentibus et motibus: et diuiditur in quattuoꝛ capitula. Jn ꝑmo intendit talem cōclusionem. omne quod mouetur ab alio mouetur. ꝓbat quia omne quod mouetur ab extrīseco ab alio moueꝫ, ⁊ oē qō mouetur ab intrīn

seco ab alio moueꝫ. ergo oē qđ mouet ab alio mouet. añs ꝓ ꝑma ꝑte nō ꝓbat. sz relingt mā/festū dicēs ꝙ aliqd nō bñs i seipso ꝑn^{m} sui mot^{o} est manifestū ꝙ mouet ab alio. Scđaz partem maioris ꝓbat. ꝑmittēdo ꝑmo ꝙ si aliqd mouet ab intrinseco. forte nō videbit ꝙ moueat aba^{o} quāuis vna ꝑs sit mouēs ⁊ alia mota tm̄ nō pci/pit q̄ illaz sit mouēs. ⁊ que illarū sit mota vt de clarat in ꝓhis. tūc ꝓbat sic. nihil qđ mouet a ꝑn/cipio itrinseco mouet a se ꝑ se ꝑmo. ergo qđlibet tale mouet ab alio. añs ꝓbat. qz nihil qđ gescit ad quietē alteri^{o} mouet a se ꝑ se ⁊ ꝑmo. sz oē qđ mouet ab itrinseco gescit ad quietē alteri^{o}. ergo nihil qđ mouet ab itrinseco mouet a se ꝑ se ⁊ pri mo. minorē ꝓbat qz ꝑte gescente necesse ē totū gescere. ꝓbat qz si ꝑs gescat tūc totū ñ mouet ꝑmo sed ꝑm alterū. s. ꝑm partem que mouetur.

Tertio Sciendū ꝙ circa hunc textū inci/dūt tres difficultates. ¶Pria vtrū sit saluabile idē mouere seipm. ¶Pro solōe b^{o} dif ficultatis pōnt tales distinc^{o} aliqd pōt se mouere dupl^{r}. vno^{o} ꝑ se. alio^{o} ꝑ accns aut ꝑ alterꝫ. ℭz^{a} distin^{o} aliqd posse moueri a seipo ꝑ se pōt intelli gi dupl^{r}. vno^{o} ꝙ moueat a seipo ad actū ꝑmū. sic ꝙ a seipo trāseat ꝺ nō eē ad eē. alio^{o} ad actū z^{m} sic ꝙ a seipso trāseat de non opari ad opari. Ex his ꝺnr duo. ꝑmū ꝙ nihil mouet seipz ad ac tū ꝑmū. ꝑz. qz nihil ꝓdūc seipz. z^{m} aliqd pōt mo nere seipm ad actū z^{m}. nō solū ꝑ accns sed etiā per se. vt ꝑz de grauib^{o} ⁊ leuibus. ℭz^{a} difficul/tas vtz in rigore sermōis sit ꝺkensibile nihil mo ueri a se ⁊ ꝑ se. Ad quā rndetur ꝙ sic ꝑ tres sup pōes. ¶Pria. in oi qđ mouet a se sūt cōsiderāde due ꝑtes. quaz est vna ꝑ se mouēs ⁊ ꝑ accidēs mota. s. ad motū totius. ⁊ illa ē forma ſbalis illi us qđ a se mouetur. z^{a} est ꝑs mota q̄ etiā rſr vi stiguiſ a ꝑte mouēte. ℭz^{a} suppō. forma ſbalis il lius qđ a se mouet nō solū mouet tanꝫ quo. sz etiā tanꝫ qđ. ℭz^{a}. volūtas ⁊ itellect^{9} nūꝫ sunt cause totales suoz actuū elicitoz. quia ad ꝓduc tiōez actuū itellect^{9} cōcurrit obiectū vel spēs itelligibil^{r}. ⁊ ad ꝓductiōez actuū volūtatis con currit obm̄ vl cogni^{o} obiecti. ℭz^{a} difficltas vtz ꝑte gescēte sit necesse totū gescere. Ad quā rn̄ deꝫ ꝙ illa pōt ħre triplicē sensū. ꝑmus ē ipothe ticus ꝺclusionalis ⁊ est iste. si ꝑs gescat necesse ē ꝙ totū gescat. ⁊ ē verus si ly necesse dicat ne cessitatē ꝺnē ⁊ nō necessitatē ꝺntis. alio^{o} pōt eē ipothetica cālis. ⁊ sic ē verus. qz ꝑtes gescere ē eā quare totū gescit. alio^{o} pōt esse ipothetica co pulatiua. ⁊ sensus ē iste. hec copulatiua ē nccia ꝑs gescit ⁊ aliquo tpe ⁊ eodē tēpore totū gescit. ⁊ sic est falsa. Quantum ad scđm articulum.

Conclusio Rnsalis. nihil mouet a se ꝑ se. ⁊ ꝑmo. ꝓut ly dicit vtran qz ꝓximitatem. s. ꝓcisionis ⁊ totalitatis. hec cō clusio satis patet ex ꝓdictis.

Primo Dubitaꝫ. Utrū in mouētibus ⁊ motib^{9} sit ꝓcessus i infinitū. Ad soluēdū boc dubiū est supponēdū ꝙ Aris. i hoc z^{o} ca^{o}. ꝓbat ꝙ sit dabilis ꝑmus motus ⁊ ꝓximus motor. ⁊ ꝑmo ponit duas suppōes. ¶Prima mo/uēs ⁊ motū simul sūt. z^{a} mot^{9} vniuscui^{9}qz mobi lis ē vnus ⁊ finit^{9}. z^{o} pōit talē ꝺclusionē. Neces se ē esse aliqđ ꝑmū mouens ⁊ ꝑmū motū ꝓbat quia in mouētib^{9} ⁊ motibus nō est ꝓcessus i/finitū. ergo necesse ē ꝙ sit ꝺabile ꝑmū mouēs ⁊ ꝑmū motū. añs ꝓbat. qz si i mouētib^{9} et motib^{9} esset ꝓcessus in infinitū sequereꝫ ꝙ in tpe fini/to esset mot^{9} infinitus. ꝺns est ipossibile. ⁊ ꝓbat ꝺnām qz oia mouētia ⁊ mota mouerent^{r} i eodē tēpore finito. ergo si illa mouētia ⁊ mota sint in finita motus eoꝝ erit infinitus ⁊ in tpe finito. et sic mot^{9} infinitus erit in tēpore finito. Cōsequē ter remouet vnā cauillationē. qz si essent infini ta mouētia ⁊ mobilia eēntialr subordinata illa possent constituere ⁊ cōponere vnā magnitudi nē infinitam que haberet vnuz motū infinitum que fieret in tempore finito. dicit ꝓbs ꝙ nunqꝫ diuersa mobilia ad inuicem cōtinuanter.

Secundo Dubitatur. Utrū oē mouens sit simul cū moto. Ad soluen/dum boc dubiū est supponēdum ꝙ Aristo. i isto tertio capitulo. ꝓbat vnā ſpositionē ꝑus po/sitam. s. ꝙ omne mouēs ꝓximū est imediatuz suo mobili. ⁊ ꝓmo ꝑmittit ꝙ tres sunt spēs mo tus. s. loci mutatio locus �looz quātitatē ⁊ mot^{o} looz q̄litatez. z^{o} pōit talē ꝺclusionē. oē mouēs ē ime diatum. i. sil^{r} cū moto. ꝓbat philosophus triplici ter. s. ꝓmo inductione vniuersali quia in motu ad quantitatē mouens est imediatum suo mo/bili. ⁊ similiter i motu ad qualitatē ⁊ in omni mo tu ad vbi. z^{o} ꝓbat inductione speciali in singlis speciebus motus. Et ꝓmo i motu locali. quia omne quod mouet localiter. aut habet intra se ꝓncipium sui motus. ⁊ tūc manifestum ē ꝙ mo uēs simul est cum moto. vel habet extra se ꝓncipiū sui motus. ⁊ sic mouens similiter est simul cū moto. Ad quod ꝓbandum ostendit nume/ꝝ motuum habentium extra se ꝓncipium sui mo.

tus ⁊ sūt q̄ttuor. s. pulsio tract⁹ vectio ⁊ vertigo. Pulsiōis aūt due sūt spēs. s. ipulsio ⁊ expulsio. vnde expulsio ē quādo expellēs ōficit ei quod expellit. sz ipulsio ē q̄n impellēs nō ōficit ei q̄ mouet. sz vectio cōsistit in trib⁹ motib⁹. illud. n. q̄ vehitur mouet̄ p accēs ad motū illius i quo est. s. vehētis. vehēs aūt mouet̄ pulsu tractu et ꝛigine sz tractio ē q̄n aliqs non sepat̄ ab eo q̄ trahitur. ē tñ mot⁹ trahēte velocioꝛ ad se q̄ ad alterū Et cōtinet sub se spatesim ⁊ expiratiōez sz vertigo reducit̄ ad pulsiones ⁊ tractiones. q̄ ē motus cōpositus ex pulsu ⁊ tractu. q̄. n. sic mouet̄ ex vna pte pellit̄ ⁊ ex alia trahit̄. Ex his p̄bat q̄ in istis monēs sit sil'cū moto. p̄mo i motu pulsiōis ⁊ tractiōis p̄ diffinitiōes tractōis ⁊ pulsiōis. ꝛ⁰ p̄bat de alijs. q̄ oēs alij reducūtur ad istos. Cōsequēter p̄bat de alteratiōe. p̄mo inductiue tā in alteratiōib⁹ coꝛpoꝛalib⁹ q̄ spūalib⁹. vt calefactēs simul ē cū calefactibili. ꝛ⁰ rōe sic. q̄ ois alteratio spūalis subijcit̄ alteratiōi que ē p̄m sensū. sed in alteratiōe p̄m sensū alterās ⁊ alteratū sūt simul. igr̄. minoꝛez p̄bat q̄ in visione visibile alterat aerē illuminatū. ⁊ aer alteratus cōiūctus visui alterat visū. Cōsequēter p̄bat i augmentatiōe ⁊ diminutiōe. q̄ augmentū fit p̄ appositionē ⁊ decremētū p̄ ablationē. g̃ augmētās sil'ē cū augmētato ⁊ diminuēs cū diminuto.

Tertio Dubitat̄. Qual'r est saluabile motiōes ⁊ motū simul eē cū tñ mouente corrupto adhuc pōt mobile mouer̄. Ad istud dubiū breuiter respondet̄ q̄ mouens p̄mus ⁊ imediatum simul est cum moto. nō oportet tamen mouēs p̄mum simul esse cum moto.

Rationes Añ oppositum soluuntur ex dictis. ⁊ hec de questione.

Queritur ꝛ⁰. Utruz ad solas qualitates. 3⁰ spēi qualitatis sit p̄ se alteratio. ¶ Arguit̄ p̄mo q̄ ñ. q̄ si sic sequeretur q̄ ad quātitatē nō esset per se alteratio mot⁹ nisi gratia partis. ꝺns est cōtra ph̄z quinto physicoꝝ. ergo ⁊ añs. ¶ ꝛ⁰ arguit̄. ad nllas qualitates p̄me spēi est p̄ se alteratio. ergo nec ad qualitates tertie spēi. tz ꝺña. q̄ree dē q̄litates reponuntur in p̄ma spē ⁊ 3ª q̄litatis vt calor ⁊ caliditas. ¶ 3⁰ arguit̄. ad qualitatē scōe spēi est p̄ se alteratio. ergo nō solū ad q̄litatē 3ᵉ spēi est p̄ se alteratio. añs p̄z q̄ tales qualitates sunt partibiles ⁊ successiue acq̄sibiles p̄ verā mutationē realem que non est altera ad alteratione. ¶ Jn oppoꝛtum est auctoꝛitas philosophi.

Primo Sciēdū est. p̄ declaratione terminoꝝ q̄onis ponūtur aliq̄ distinctiōes. p̄ma. alteratio pōt capi dupl'r. vno⁰ p̄ oi mutatione terminata ad qualitatē. ⁊ sic ad quālibet spēm est p̄ se alteratio. alio⁰ p̄prie p̄ mutatiōe reali ⁊ physica de vna qualitate actiua aut passiua ad aliā ꝛiam actiuā aut passiuā que nō supponit aliquā aliā mutationē a se. ⁊ ad ipsam quattuoꝛ regrūtur. p̄mo q̄ sit mutatio realis et successiua sic q̄ fiat in ꝛactu reali ⁊ physico. ⁊⁰ q̄ illa sit de subiecto in subiectū siue de ꝛario in cōtrariū. 3⁰ q̄ tales qualitates cōtrarie sint ad inuicē actiue ⁊ passiue. 4⁰ q̄ nō p̄supponat aliquā aliam qualitatē terminasse p̄us illaz mutationē. sic q̄ vna qualitas p̄ se ⁊ p̄mo termiet talē mutationē. Ex quo segtur p̄mo q̄ in scōa ⁊ 4ª spē qualitatis nō est p̄ se alteratō. q̄ i illis nō ē cōtrarietaſ p̄pe dicta. ⁊⁰ segtur q̄ ad qualitatem p̄me spēi non ē alteratio p̄pe dicta. q̄ vt in pluribus mutatio que fit i p̄ma specie nō ē de cōtrario in contrariū. sz ē de nō esse illius qualitatis ad esse illi⁹ qualitatis. ēt q̄litates p̄me spēi cū oēs sint spūales nō acq̄rūtur i subiecto p̄ motū realē ⁊ phicū qui fit mediāte ꝛactu reali ⁊ physico. ¶ 2ª distinctio aliqua qualitas pōt terminare motū dupl'r. vno mō per se. ⁊ ē illa que intrinsece terminat motū nullo alio termināte motū necessario p̄requisito ad acq̄sitionē qualitatis. alio⁰ aliqua qualitas pōt terminare motuz per accidēs. ⁊ est illa que cōsequitur qualitatē que per se ⁊ intrinsece terminat motum. ¶ 3ª distinctio. aliquid potest p̄ se terminare motū dupliciter. vno⁰ put per se opponit̄ huic quod est p̄ accidens. alio modo vt opponitur huic q̄ est gratia partis ⁊ ei q̄ est p̄m accidens. ⁊ sic non capitur hic. Ex hoc segtur q̄ ad multas qualitates de tertia spē qualitatis est alteratio p̄m accidēs ⁊ nō p̄ se sicut ad raritatē ⁊ densitatē. ꝛ⁰ segtur q̄ ad tertiā spēm qualitatis est p̄ se alteratio capiendo p̄ se vt continet sub se gratia partis.

Secundo Sciēdum est q̄ Aristo. i hoc vltimo capitulo intēdit talez conclusionē. Ad solas qualitates tertie speciei ē per se alteratio. p̄bat philosophus dupliciter p̄mo ratione sic q̄ ad solas qualitates actiuas ⁊ passiuas est per se alteratio. sed sole qualitates tertie speciei sūt actiue ⁊ passiue. ergo ad solas qualitates tertie spēi ē p̄ se alteratio. ꝛ⁰ probat

inductiõe sic q2 ad q̃litatẽ ꝓme spẽi non ẽ p se alteratio. nec ad q̃litates 2ᵉ spẽi. ꝯ ad solas q̃litates 3ᵉ spẽi ẽ p se alteratio. añs ꝓbat 2ª pte ꝓbat tribᵒ rõibᵒ. ꝓmo q2 q̃litates 4ᵉ spẽi fiũt vel acgrũtur in mã ad alterationẽ 3ᵉ spẽi. ꝯ ad q̃litates 4ᵉ spẽi nõ ẽ alteratio. añs ꝓbat q2 fiũt in mã cõdẽsata aut rarefacta calida aut frigida. 2ª rõ ois q̃litas ad quã ẽ p se alteraᵒ dr̃ pdicari de ſ bõ talis alteratõis ꝛ eõ. ſz q̃litates 4ᵉ spẽi nõ pdicanᵗ de suis ſ bis nec eõ. ergo ꝛc̃. maiorẽ ꝓbat. q2 nõ solũ dicimᵒ humidũ eẽ es. ſz dicimᵒ es eẽ hũidũ aut frigidũ. minorẽ ꝓbat. illud. n. i quo ẽ forma statue aut fiªꝑami nõ dicimᵒ formã eẽ vel figurã. 3ª rõ nihil qõ pficit alteratˉ. ſz illõ qõ acgrit formã vel figurã pficit. ꝯ illud qõ acgrit formã vl̃ figurã nõ alteratˉ. ꝛ p añs ad formã ꝛ figurã nõ ẽ p se alteratio. maiorẽ ꝓbat. q2 ridiculũ ẽ dicere hoiem aut domũ alterari qñ acgrit suuz finẽ. ꝓ ꝓma ptẽ añtis. ſ. q ad qualitates ꝓme spẽi nõ ẽ alteratio p se ꝓbat ponẽᵒ tres ꝛclusiones. ꝓ 1ª ad hitus coꝛpales non ẽ p se alteraᵒ. ꝓbat q2 oẽs hitus coꝛpales fũt ad aligd. ꝯ ad nllos hitus coꝛpales ẽ alteraᵒ. añs ꝓbat q2 oẽs hitᵒ coꝛporales fũt virtutes aut malitie. ois ãt ỽtᵒ aut malitia ẽ ad aligd. hoc ꝓbat q2 sanitas ẽ calidorũ ꝛ frigidoꝛ q̃dã ꝛmẽsuratio ꝛ filr plchritudo ꝛ macies. ꝯ ſt ad aligd. ¶ 2ª ꝛcª ad hitus moꝛales nõ ẽ p se alteratio. ꝓbat ꝓbs tribᵒ rõibᵒ. ꝓma rõ hz duas ꝑtes. ꝓmã ꝓbat de ỽtutibus. ꝛ est hec. q2 nihil qõ acgrit suã pfectionẽ alteratˉ. ſz gcgd aliquã virtutẽ acgrit suã pfectionez acgrit. ꝯ nihil qõ acgrit aliq̃ virtutẽ alteratˉ. minorẽ ꝓbat q2 ỽtus ẽ pfectio q̃dã. vnũ qõq̃. n. ẽ maxie pfectũ cũ attingit ꝓpe pfectõi. ꝛ tũc ẽ maxie fz nãm ꝓꝑaz vt declarat p sil'e de circulo. 2ª ꝓs ẽ õ malitijs. q2 ad ỽtutes nõ ẽ p se alteratio. ꝯ nec ad malitias. tz añs q2 malitia ẽ coꝛruptio ꝛ remotio ỽtutis. 2ª rõ. nihil qõ alteˉ ad alterationẽ alt̃ᵒ p se alteratˉ. ſz gcgd ỽtutẽ aut malitiã acgrit alteratur fm alterationẽ alteriᵒ. ergo gcgd acgrit virtutẽ aut malitiã nõ p se alteratˉ. minorẽ ꝓbat q2 aliqua alteraᵒ fit acceptio ỽtutis ꝛ remotio malitie. ỽtutes ãt sũt ipassibilitates aut passibilitates q̃dã. malitia aũt ẽ cõtraria virtuti. 3ª ois virtus moꝛalis ẽ circa delectatões aut tristitias. ſz ista conſequunˉ alterationẽ ꝓpe dictã. igit ꝛc̃. ¶ 3ª ꝛcª ad hitus itellectuales nõ est p se alteratõ ꝓbat ꝓbs duab⁹ rõibᵒ. ꝓma hitus itellectuales acgrunˉ in potẽtijs itellectualibus nulla mutatiõe facta in eis. ergo ad ipas nõ ẽ p se alteratio añs ꝓbat vtr ꝓmo q2 scia est ad aligd. iõ põt acgri sine mutatõe. 2ª ex expientia que ẽ fz partẽ sensitiuã accipimᵒ sciam vniuersalẽ. 2ª rõ. ad illud nõ ẽ p se alteratio qõ acgrit i aliq̃ nulla mutatõe ipm mutãte. iõ acgrit in aliquo iõ gescẽte. ſz hitus itellectuales acgrũtur i aia gescẽte. minorẽ ꝓbat. q2 in getari ꝛ residẽtia aia fit sciẽs et prudẽs. hoc ꝓbat duobᵒ signis. primũ ẽ de doꝛmiẽtibus. de ebrijs ꝛ infirmis. q2 isti ꝓpter nimiam cõturbationẽ nõ pñt ꝛsiderare nz addiscere ſz cessãte pturbatõe statim mouẽtur ad sciaz. 2ᵐ signũ est de pueris. infantes. n. nõ pñt addiscẽ nz iudicare ꝓpter nimiã ꝛturbationẽ sicut senex.

Tertio Sciẽdum est q circa hũc textũ icidũt tres difficultates. ꝓ 1ª vtr oẽs habitus sint ad aligd. Ad soluendũ hãc difficultatẽ ponit talis distinctio ỽtutes ꝛ malitie pñt capi dupl'r. vno mõ, p significatis. ꝛ sic sunt entitates absolute. alioᵒ, p cõnotatis ꝛ sic sũt entitates respectiue. ¶ 2ª difficultas vtrũ qualitates ꝓme spẽi dicant entitates absolutas ptibiliter ꝛ successiue acgsibiles p mutationẽ realem realiter distinctaz a mutatõibᵒ acgsitiuis aliaz qualitatũ. ꝓ 2ª solõe huiᵒ difficultatis ponitur talis suppõ. q̃cũq̃ aliq̃ res sunt realiter distincte ad inuicẽ tales res sunt realiter acgsibiles p mutationẽ rl'r distictã. Ex his dr̃ ꝓmo q ois entitas reponibilis in ꝓma spẽ rl'r ꝛ étitatiue distinguitur ab omni alia entitate in alia spẽ quãtitatis reponibili. Ex his dicit 2ª q oẽs qualitates realiter ad inuicem distincte acgruntur etiaz p mutatiões reales rl'r distinctas. ¶ 3ª difficultas vtrũ acgsitio taliũ qualitatũ sit vera alteratio. Ad quã r̃ndetur p distinctionẽ. q2 si capiat alteratio cõiter ꝓ ois mutatiõe fm qualitatez talis mutatio esset alteratio. Si aũt capiat alteratio ꝓpe ꝓ mutatiõe reali de q̃litate 3ria in qualitatem cõtrariam que fit mediãte contactu reali ꝛ physico sic mutatio teriata intrisece ad qualitatem ꝓme spẽi nõ est alteratio. cũ oẽs tales qualitates sint spũales. Et hoc õ ꝓ 10 articlo. Quãtum ad secundum ponit ꝛc̃.

Conclusio Responsalis. Ad solas qualitates tertie spẽi est alteratio. patet quia qualitates tertie spẽi sunt ad inuicem cõtrarie. sunt etiam ad inuicem actiue et passiue. nec possunt acquiri nisi mediãte actiõe reali ꝛ physica q̃ fit mediãte cõtactu phico. pñt etiam intrisece ꝛ p se termiare mutatiões nõ necessario ꝛsupponẽtes alias mutationes ꝛc̃.

Primo Dubitatur. Utrū ois motꝰ sit oi motu cōpabilis. Ad soluēdū ꝫ dubiū est supponēdū ꝙ iste tertiꝰ tractatꝰ i quo Aristo. deteriat de ꝯpatiōe motuū diuidit i tria capla. In ꝑmo ponit aliqs ꝺditiones regsitas ad ꝯpationē ꝓprie dictā. ⁊ diuidit in tres ptes. In ꝑma mouet talem qōnē. vtrū ois motus sit omni motui ꝯpabilis aut nō. ꝑmo arguit ꝙ non. qz si ois motus esset ꝯpabilis oi motui cū eque velox ptrāseat equale ſpatiū in equali tpe segt ꝙ motus circularis erit equalis recto. ⁊ sil'r poterit esse maior aut minor. 2o si ois motus esset oi motui compabilis. tūc alteratio eēt ꝯpabilis loci mutationi. ⁊ p ꝺns passio erit equalis oi longitudini qō est ipossibile. 2o arguit ad ptē affirmatiuam. qz circulare ⁊ rectū sunt ꝺfferētie loci sicut surſū ⁊ deorſum. ergo possunt ꝯpari motus circularis ⁊ rectus sicut surſum ⁊ deorſū. ¶ In 2a parte ponit solutionē quādā ⁊ ē hec. ꝙ bñ cōtingit motū circulare ꝫ esse velociorē aut tardiorē. ſz nō eque velocez. Hac reprobat ꝑbs dicēs ꝙ si ꝯtingit iter eos dare velocius ⁊ tardiꝰ etiā ꝯtingeret dare eque velox. hoc ꝓbat qz velocius est qō nō solū in minori tpe pertrāſit equale ſpatium imo etiā in equali tpe potest ptransire maius spatiū vt deducit in litteris. ¶ In 3a pte ponit ꝑbs ꝺditiones ad ꝯpationē motuū ex pte forme penes quā fit ꝯpatio. ꝑma quecūq; sunt nō equoca oia ꝯpabilia sunt. i. forma i qua fit cōparatio debet eē vniuoca. ideo ſtillus ⁊ corda ⁊ vinū non ꝯpantur in acutie. 2o ꝙ forma penes quaz fit compatio debet recipi i ipſis penes idē ꝓmum ſuſceptiuū. ideo equus ⁊ equa ꝯpabilia sunt penes duplū ⁊ dimidiū. ⁊ etiā penes album ⁊ nigrū. quia albedo inest eis per idē ſuſceptiuū ꝓmū. ſ. per ſupficiez. ideo hec aq ⁊ vox nō sunt ꝯpabilia. 3a cōditio est ꝙ compabiliū sit vna natura. hoc est dictu ꝙ forma in qua fit cōparatio sit ſpēs ſpecialiſſima. ideo dulce ⁊ albū nō possunt cōpari ad inuicem neq; albū ⁊ nigꝝ �› colorē. sed aliqua cōparantur ꝛ album.

Secūdo Dubitatur. Utrū ois motꝰ localis sit cuilibz motui locali ꝯpabilis. Ad soluēdū boc dubiū ē supponēdū ꝙ Ari. in boc 2o capitulo deteriat de ꝯpatiōe motuū i ſpāli. ⁊ diuidit in tres ptes. In ꝑma determiat de ꝯpatione motuū localiū. ⁊ põit tres ꝺditōes regsitas ad cōparationē motuū localiū. ꝑma ꝙ motus locales sint ad inuicē ꝯpabiles si fiant in equali tpe. 2a ꝙ fiāt p equalē magnitudinē. 3a ꝙ sint magnitudies eiusdē ſpēi ſpāliſſime. ¶ 2o ſubdit ꝙ loci mutatio ⁊ alteratio nō sunt ad inuicē cōparabiles qz nō fiunt p equalē lōgitudinē. ſil'r motus rectꝰ nō dz dici equalis motui circulari. ⁊ rō istoꝝ est. qz isti motus nō sūt eiusdē ſpēi ſpāliſſime. ſcō mouet istā dubitationē. Utꝝ illi motus locales q fiūt p diuersa instra sint ad inuicē ꝯpabiles. Soluit ꝑbs dicēs. ſ. ꝙ diuersitas istoꝝ nō ipedit ꝯpationē motuuz. vt ābulatio q̄ fit p pedes ⁊ volatio que fit p alas sūt ad inuicez ꝯpabiles. Ex istis ꝑbs dicit ꝙ in gñe nō fit ꝯpatio. qz nō est aliqō vnū. ſz intra genus iacēt multa. Et subdit ꝙ q̄daz sūt equoca q̄ bñt ſpēs multū diſtātes. alia ſt q̄ bñt ſil'itudinē vniuoci ⁊ alia q̄ sunt vniuoca i ꝓrio gñe. ¶ Cōſequēter istas ꝺditiones applicat ad motū alteratōis. ⁊ dicit ꝙ si vna alteratio sit eq̄ velox ſicut altera illa pōt ad inuicē ꝯpari. ſz ꝙ sint eiusdē ſpēi. ⁊ ꝙ passio in qua fit compatio sit eque intenſa in vno ſubō ſicut in alio. In 3a pte oñdit quō gñatiōes ⁊ corruptiōes sunt ꝯpabiles. ⁊ dicit ꝙ gñationes sūt eque veloces que sūt eiusdē ſpēi. ⁊ fiūt in eodē tpe reſpectu termini q ē ſpēs ſpāliſſima. Et subdit ꝙ nō dz hic aſpicē. vtꝝ terminꝰ insit ꝛ magis ⁊ minus. Ex hoc infert ꝙ gñationes ⁊ corruptiones male comparātur ꝛ cōparationē platonis penes maiorem vel minorem numerum.

Tertio Dubitatur. Utꝝ r'le de compatione motuū sint ſufficientes. Ad soluēdū hoc dubiū ē ſupponēdū ꝙ ariſto. in boc 3a ca° ponit aliquas r'las de cōpoſitione motuū. ⁊ diuidit i duas ptes. In ꝑ ponit r'las ꝓportionū in motu locali. ⁊ ꝑ ponit aliquas ſuppoſitiones. Prima in omni motu mouens ſemper aliquid mouet ⁊ in aliquo mouet. ſ. in tempore. ⁊ ad aliquid mouet. ſ. ad aliq̄ longitudinē quātaz. ideo ꝓportio motuū dz ſumi tātū penes mouēs penes mobile penes tempus ⁊ penes quantitatez ſpatij ſupra quam fit motus. ¶ Scō ponit regulas. ꝓmo ponit ꝓmam que est hec. Si aliquod mouens mouet mobile per aliqō ſpatiuz in equali tempore. tunc idez vel equale mouēs mouebit medietatem mobilis in equali tempore per duplex ſpatium vt declarat in litteris. ſecunda ſt aliquod mouens moueat aliquod mobile per aliquod ſpatium. et in aliquo tempore tunc idem vel equale mouens mouebit medietatem mobilis in medio tempore per idem ſpatium. ꝓbat iſtas duas regulas. quia est eadem ꝓportio ſecūdū analogiaz virtutis temporis

mobilis ⁊ spatij. Tertia si aliquod mouens mo/ueat aliquod mobile per aliquod spatium in ali quo tempore. tunc media virtus mouentis me diam partem mobilis mouebit per equale spa/tium in equali tempore. probat quia est eadem proportio inter illa. Quarta regula si aliquod mouens moueat aliquod mobile in aliquo tem pore per aliquod spatium nõ oportet ꝙ mouẽs moueat duplum mobile per dimidium spatiuꝫ in equali tempore. Possibile est enim ꝙ media virtus nullo modo possit mouere dimidiuꝫ mo bile. si tamen media virtus posset mouere me/dium mobile teneret comparatio. Ex hoc con/cludit rationem zenonis qui voluit probare ꝙ granum milij proiectum in terra sonum aliquẽ possit ꝓducere sicut totus modius. hoc philoso phus reprobat dicens ꝙ non oportet esse ean/dem potentiam in toto ⁊ in parte. Consequen/ter ponit quintam regulam que est hec: si fue/rint aliqua duo mouentia proportionata secun dum vnam potentiam potentie motiue quoruꝫ vtrunque mouet suum mobile per aliquod spa tium ⁊ in equali tempore sed contingat illas po tentias motiuas vniri tunc mouebunt coniun/ctum mobile ex illis duobus mobilibus ꝑ equa le spatium in equali tempore. ¶ In tertia parte ponit aliquas easdem regulas in alijs motibus Et dicit ꝙ in augmentatione est considerandũ augens. illud quod augetur. et tempus in qno fit augmentatio. ⁊ partes corporis que augen/tur correspondentes partibus spatij. sic etiam oportet ↄsiderare alterans. illud quod alterat̃. tp̃s i quo aliqd alterat̃. ⁊ q̃litatẽ scd̃ꝫ quã fit al/teratio. Subdit duas cõparatiões. p̃ma si aliq̃ potentia moueat secundum hos motus tantuꝫ in aliquo tempore tunc in duplo tempore mo/uebit duplum. ⁊ similiter eadem potẽtia moue/bit medium i medio tempore. sed si sit dupla po tentia mouebit ad duplum in equali tempore. et subdit falsas comparationes. et dicit ꝙ si ali/qua potẽtia moueat motu alterationis vel aug mentationis tantum in tanto tempore tunc nõ oportet ꝙ medietas potentie moueat medium illius in illo tempore. vel ꝙ in medio tempore moueat tantundem.

Rationes soluũtur ex dictis. ¶ Et hec de septimo physicorum.

E octauo libro physi coꝝ p̃mo q̃ri/tur. Utrũ mo tus sit et̃nus ⁊ perpetuus. ¶ Arguit̃ p̃/mo ꝙ sic qꝛ si deus nõ ꝓdu xisset motum ab eterno. vl̃ hoc fuisset qꝛ nõ potuit vel qꝛ nõ voluit. nõ p̃mũ: qꝛ nõ fuisset oĩpotẽs. non zm qꝛ postea voluit: ⁊ sic fuisset mutatus. Et ↄfirmat̃ qꝛ vo/luit ab eterno ꝓducere motũ. g̃ ab eterno ꝓdu xit motũ. ¶ 2º arguit̃ sic. ipossibile ẽ a volũtate antiqua aliqd de nouo ꝓduci sine mutatõe illiꝰ volũtatis. g̃ ipossibile ẽ ꝙ volũtas diuina aliqd ꝓducat de nouo sine mutatione reali eius. añs pꝫ. qꝛ ipossibile ẽ de ↄ̃dictorio i ↄ̃dictoriũ transi re: quoꝝ alteꝝ ẽ reale sine mutatõe reali ipsius trãseũtis. ¶ 3º arguit̃ auctoritate Aristo. ⁊ vir/tute rationũ eius que patebũt i textu. ¶ In op/positũ est auctoritas scripture sacre.

Primo sciẽdũ est ꝙ ꝓ declaratõe t̃mi/noꝝ q̃stionis soluũtur aliq̃ diffi cultates. Prima vtrum iplicet ↄ̃dictionẽ aliqd̃ creabile fuisse ab eterno. Ad quã breuiter rñde tur ꝙ nõ. pꝫ sic. qꝛ qñcũqꝫ aliqd se hꝫ ↄtingẽter ad vtrũqꝫ extremũ ↄ̃dictõis nõ iplicat ↄ̃dictio/nẽ ipsũ eẽ diuisiꝫ sub vno qñ ẽ sub alio sꝫ qd̃libet creabile ↄtigẽter se hꝫ ad eẽ. ⁊ nõ eẽ. ⁊ i ĩstãti et̃/nitatis erat sub nõ eẽ. g̃ ꝓ illo ĩstãti nõ iplicat ↄ̃di ctionẽ qd̃libet creabile eẽ sub esse. ¶ 2ª difficul tas vtrũ de fcõ aliqd̃ creabile fuit ab et̃no. Ad quã dicũtur duo. p̃mũ ꝙ nullũ creabile fuit ab et̃no. pꝫ p̃mo auctoritate fidei ponẽtis solũ vnũ et̃nũ. 2º ꝑ articulũ parisiẽsẽ q est iste. Ponere pl̃a eterna ẽ error. 2º dr̃ ꝙ ista ꝓpositio. nullũ creabile fuit ab eterno nõ ẽ demõstratiõe ꝓba/bilis. hoc pꝫ. qñcũqꝫ aliqua ↄclusio ẽ credita. ne cessario ꝓbat̃ aut ꝑ ambas p̃missas creditas. aut saltẽ ꝑ alterã creditã. Ex hoc seqtur ꝙ ali/qs stãs i puris nãlibus nõ magis debet assẽtire isti ꝓpositõi aliqd̃ creabile fuit ab eterno q̃ꝫ suo ↄ̃dictorio. ¶ 3ª difficultas vtrũ de mẽte Aristo. ⁊ sui cõmẽtatoris fuit ponere aliqua entia eter

na oino iproducta a ꝑma cā i gñe cause efficiē-
tis. Ad quā dr ꝑmo ꝙ de mēte Aristo. ⁊ sui cō-
mētatoris fuit ꝓcise ꝺicere articulis fidei. 2o
dr ꝙ illa entia coeterna ꝑme cause nō dicebant
oino eē iproducta effectiue a ꝑma cā. 3o dice-
bāt illa fuisse ꝓducta effectiue a ꝑma cā. ꝓz ꝓri-
mo ꝑ Aristo. 4o methaphysice dicētē oia neces-
saria hr̄e cāz. 2o ꝑ cōmētatorē i libro de ꝯba or-
bis. g exꝑsse determinat celū ⁊ itelligētias pro-
ductas fuisse a ꝑma intelligentia.

Secundo sciendū est ꝙ iste est octauus liber physicor̄ i quo Aristo. determinat de ꝑmo motu ⁊ motore. ⁊ diuidit in q̄ttuor tractatus. Jn ꝑmo determinat de ꝓpe-
tuitate motus: ⁊ diuidit i tria capitula. Jn ꝑmo mouet ⁊ soluit vnā q̄stionē: ⁊ diuidit i tres ptes Jn ꝑma mouet talē q̄stionē. vtrū motus fuerit aliq̄n fc̄us cū ꝑus nō eēt: ⁊ postea corrūpat̄ vel nūq̄ sit fc̄us. ⁊ nūq̄ cōrūpat̄: ꝓz ꝙ erat ē ⁊ erit. i bis q̄ nā ꝺistitūt sicut eor̄ vita. ¶ Jn 2a ꝑte soluit q̄stionē ꝑm antiquos. ⁊ itēdit q̄ttuor ꝺclusiones -Prima oēs dicētes aligd de nā affirmāt motū eē. ꝓbāt qr oēs illi dixerūt gñatōes ⁊ corrupti-
ones eē. g̃ ⁊ motū. tenet ꝺnia. qr ipossibile ē gña-
tionē ⁊ corruptionē eē nisi sit motus. 2a q̄cūq̄ dicūt mūdos ifinitos eē. quosdam aūt gñari ⁊ quosdā corrūpi dicūt gñatōes ⁊ corruptōes ꝙ eē. g̃ ⁊ motū ꝙ eē. hoc ꝓbat qr dicūt gñatōes ⁊ corruptōes ꝙ eē. g̃ ⁊ motū. tenet ꝺnia. qr neces-
se ē eas fieri cū motu: ꝓz q̄cūq̄ ponūt tm̄ vnum mūdū ⁊ ipsū nō ꝙ eē dicūt motū nō ꝙ esse. ¶ 3a ꝺclusio tā git opinionē anaxagore ⁊ ē hec. Ana
xagoras dicit oia sil̄ existere i vno ꝺfuso chaos. ⁊ ibi gescere ꝑ ifinitū tp̄s. 2o dicit ꝙ itellectus diuinus fecit mūdū ⁊ motū segregādo illa q̄ sil̄ existebāt i illo ꝺfuso chaos: ¶ 4a ꝺclusio tangit opinionē Empedoclis. ⁊ ē hec. Empedocles ꝑ-
mo dicebat oia entia sil̄ existere in vno cōfuso chaos ⁊ illa aliq̄n moueri ⁊ segregari per discor-
diā qr discordia ex vno multa facit. ⁊ itex̄ gesce
re ⁊ regredi ad illud ꝺfusū chaos ꝑ amicitiā qr amicitia ex multis facit vnū. Et subdit ꝙ ꝺside
ratio huius q̄stionis nō solū vtilis ē ad cognoscē
dū veritatē nāliū. ꝓz etiā a sciaz de ꝑmo ꝓncipio ¶ Jn 3a ꝑte ꝓncipali soluit q̄stionē ꝑm opinionē ꝓpriā. ⁊ diuidit i duas particulas. Jn ꝑma inte
dit talē ꝺclusionē. motus ē ꝓpetuus a parte añ. Ad ꝓbādū hāc ꝺclusionē ꝑmo ponit talē suppo
sitionē. Motus ē actus mobilis ꝑm ꝙ mobile. Ex hoc ifert ꝑmo ꝙ necesse ē res eē possibiles
moueri añ q̄ moueātur. hoc ꝓbat qr alterabi-
le dr alterari ⁊ loco mutabile dr fieri ꝑm locuz. 2o ifert ꝙ necesse ē motorē esse ꝑus motu. qr oz ꝑus cōbustibile eē q̄ cōburi. g̃ oportet ꝑus com
bustiuū eē q̄ cōburere. Cōsequēter ꝓbat dictā ꝺclusionē tribus rationibus. -Prima qr si motus nō eēt ꝓpetuus segr̄et ꝙ añ ꝑmū motū eēt mo
tus. ꝺnās esset ipossibile. ⁊ ꝓbat ꝺnāz. qr vel mo-
uēs ⁊ mobile ꝓrimi motus. aut sūt fcā. aut ꝓpe
tua. si sint fcā necesse est aliquā mutationē ⁊ ali
quē motū fc̄m eē ꝑ quē fuerūt facta. ⁊ ꝑ quē ꝑ-
mus motus fuit motus ⁊ sic añ ꝑmū motū fuit motus. si vero mobilia ꝓeerāt motu nō exīte.
hoc ē irrōabile ⁊ dictū ab īsipientibus. hoc ꝓbat qr si mobilia ⁊ mouētia ꝑerāt sine motu tūc non mouebantur. ⁊ sic necesse erat ipsa gescere: ⁊ si
gescerēt necesse fuisset ea ꝑus mutari. ges. n. ē ꝓriuatio motus. ⁊ sic añ ꝑmū motū fuit motus. ¶ Et qr posset fieri obiectio ꝙ illa mouētia sūt
volūtaria ⁊ nō nālia. ideo subdit ꝺueniētiā ⁊ ꝺif
ferētiā ipsor̄ dicēs ꝙ q̄dā mouētia mouent sin
gula. i. ad vnū determinatū effectū vt ignis ca
lefacit ⁊ nō frigefacit: Allia vero mouēt ꝑm ꝺrios motus vt scia videt eē ꝺrior̄ vnū hoc ē dic-
tu. vnū sciēs ꝑ sciaz istā videt eē cā ꝺriorum. ¶ 2o dicit ꝙ ē q̄dā sil̄e iter duo agētia. qr sicut q̄n sciēs vtit debite sua scia ē cā vnius ꝺrij. sed q̄n vtit ecōtrario ē cā ꝓcti. sic frigidū ꝑ se frige-
facit. ⁊ quodāmō ꝑ accns calefacit. s. ꝑ recessuz eius. 2a rō si ꝑmū mobile nō ꝙ moueat. segtur ꝙ iter ipsū ⁊ mouēs nōdū erat relatio. mouētis ad motū. g̃ añ q̄ illa relatio possit actualr̄ acqri necesse fuit alter illor̄ mutari. qr si nō ꝺuplū sit nūc factū ꝺuplū necesse ē aliquid mutari. Et si nō vtrūq̄ debet alr̄ mutari. ⁊ ꝑ ꝺnās añ illā mu-
tationē fuisset aliqua mutatio ꝓior. ¶ 3a rō tp̄s ꝙ ē. g̃ ⁊ motus. ꝓbat ꝺnāz ꝺuplr̄. ꝑmo qr tp̄s ē numerus motus. 2o qr tp̄s ē passio q̄dā motus añs ꝓbat triplr̄. ꝑmo qr ꝑus ⁊ posterius ꝙ sūt. g̃ ⁊ tp̄s. tenet ꝺnia. qr ꝑus ⁊ posterius nō sūt sine tpe. 2o qr oēs pr̄ie excepto vno ꝺcordāt tp̄s eē igenitū. g̃ tp̄s ꝙ est. añs ꝓbat. qr ꝓp hoc Demo
critus dicebat ꝙ erat ipossibile oia eē fcā. ipos-
sibile. n. erat tp̄s esse fc̄m. solus aūt plato gñat ipsū tp̄s añs pz. qr plato dicit tps eē fc̄m cū ceio ¶ 3o ꝓbat añs ꝓncipale sic. nūc ꝙ ē. ergo ⁊ tp̄s ꝺnāz ꝓbat ꝺuplr̄. ꝑmo qr ipossibile est tp̄s itelli
gere sine ipo nūc. 2o qr nihil est accipere in tpe
ꝑter nūc. añs ꝓbat. qr nūc semp est mediū iter
duo tpa sic ꝙ sit finis ꝓteriti ⁊ initium futuri.

ideo añ ꝛ post oē nūc est tps. ¶ In scda particula itedit talē ꝛclusionē. motus ē ppetuus a parte post. ꝓbat tali ratōe qz si motus eēt corruptibilis seqꝛet ꝙ eēt aliqua mutatio posterioꝛ vltima mutatione. cōtraz ꝓbat qz mobile posterius corrūpit cū motus. ḡ corruptio mobilis est posterioꝛ cū corruptio motus. sz illa fieri nō pōt sine mutatōe. ḡ erit aliqua mutatio posterioꝛ vltima mutatōe. Et subdit ꝙ dicere aliqñ mouentia mouētur. ꝛ aliquādo nō. ꝛ mobilia aliquādo moueri ꝛ aliqñ nō est dictū sile figmento ꝛ sine ratione eo modo quo empedocles dicebat entia moueri ꝑ discoꝛdiā ꝛ quiescere ꝑ amicitiam.

Tertio sciēdū est ꝙ circa hūc textū incidunt tres difficultates. ꝓma vtrū opinio Aristo. sit ꝓbabilis ꝛ cū fide defensibilis. Ad quā rndēt aliq ꝑponēdo talē distinctionē. duplex ē factio. q̄dā est factio nālis ꝛ pḃica q̄ fit ꝑ suppositū aliquo subiecto. s. mā. alia est factio simplex q̄ vocat simplex emanatio vel creatio ꝙ quā aliqd ꝓcedit de nō eē ad esse nullo subiecto ꝑsupposito. Ex his dicūtur duo. ꝓmo ꝙ loquēdo nāl ꝛ physice de factione motus nō est fcō. silr celū ꝛ quattuoꝛ elemēta nō sunt fcā ꝛ mlta alia. dicūt ꝛ⁰ ꝙ supnāliter ꝛ theologice loquēdo motū ꝛ alia oīa entia a deo sūt fcā. ideo dicūt ꝙ opinio aristo. est itelligēda de factione nāli ꝛ nō theologica. ideo dicūt ꝙ Aristo. ꝝ ꝙ fuit pḃus nālis debito mō opinatus est. non tñ ꝝ qđ theologus. Aliter tñ rndeꝛ ꝙ Aristo. non solū ꝝ ꝙ theologus: sz etiam ꝝ ꝙ pḃus falso mō ꝛ erroneo locutus est. ꝑ ꝓmo. qz dicebat ꝙ nulla factiōe ē possibile ex nihilo aliqd fieri. ꝛ⁰ qz negabat creationē eo qz eā ignoꝛabat. ꝛ⁰ qz dicebat multa entia eē neceſſe eē ꝛ deo coeterna qđ est erroꝛ. 4⁰ qz dicebat ꝙ erat ipossibile ꝙ ab aliqua volūtate de nouo aliqd ꝓduceꝛet sine noua mutatione illius volūtatis. ¶ Tertia difficultas vtrū aliqd ab antiqua volūtate possit ꝓduci de nouo sine mutatōe p̄cedēte. Ad quā rndeꝛ ꝙ sic ꝑ articulū parisiensē sic dicētē. dicere ꝙ a volūtate antiqua nō pōt nouus effectus ꝓduci absq̄ mutatōe p̄cedēte erroꝛ. Ex hoc ꝑ exēplo ꝙ si sortes hodie dicat ꝛ eliciat se velle ire ad eccl̄iā cras suū velle exeq̄t sine mutatōe ipsius volūtatis. ¶ 3ª difficultas vtrū sit possibile trāsire de ꝛdictorio i ꝛdictorium. quoꝛ alterū est reale sine mutatōe reali. Ad quā rndeꝛ ꝓmo ꝙ possibile ē trāsire de ꝛdictorio in ꝛdictoriū sine mutatōe reali ipsius trāseūtis vt ꝓma cā deno creāte fuit creans sine reali mutatione eius. ꝛ⁰ qz possibile est trāsire de ꝛdictorio i ꝛdictoriū sine quacūq̄ mutatōe reali i quocūq̄. ꝑ qz ꝓma cā aliquē pōt acceptare quē non acceptabat sine mutatōe reali. ꝛ⁰ possibile est transire de ꝛdictorio i ꝛdictoriū sine lapsu actuali tpis. qz ꝓma cā añ ꝓductionē tpis erat non ꝓducēs tps ꝛ i istāti i quo icipit tps fuit ꝓducēs tps sine lapsu reali tpis. nō tñ sine lapsu imaginabili vel potētiali. isti. n. termini añ q̄ ꝑus ꝛ posterius aliqñ solū rep̄sentāt nobis tps imaginariū.

Conclusio responsalis. motus non est eternus neq̄ perpetuus. hec conclusio satis patet ex dictis.

Primo dubitaꝛ. Utrū semp fuit motus? Ad soluēdū hoc dubiū est supponendū ꝙ Aristo. in isto ꝛ⁰ capitulo reꝓbat opiniones antiquoꝝ. ꝛ diuiditur i duas partes. In ꝓma reꝓbat opinionē anaxagoꝛe ꝙ dicebat entia ꝑ infinitū tps qescere i vno cꝫfuso chaos. ꝛ ꝑ finitū tps fuisse segregata ab illo ꝑ intellectū. hāc reꝓbat dupl̄r. ꝓmo qz in eis q̄ nā ꝛ fm nāz sūt nihil est iordinatū: sz opinio anaxagoꝛe q̄ ponit nālia fuisse ꝑ tps infinitū ꝛ postea fuisse ꝑ tps finitū. ponit aliqd iordinatum. igit est falsa. maioꝛē ꝓbat. nā. n. est cā ordinatōis i oibus. minoꝛē ꝓbat: qz infinitū ad finitū nullā hz ꝓꝓtionē. ꝛ⁰ qz nō assignauit aliquā cāz sue opinionis. igit sua opinio est insufficiēs. ꝛ⁰ reꝓbat opinionē empedoclis. ꝛ dicit ꝙ cūis opinio empedoclis sit melioꝛ q̄ opinio anaxagoꝛe tñ empedocles nō bñ dixit. ꝓmo qz nō sufficit aliqd affirmare. sz oꝑtet assignare rationē rectā ratiōabilē sui dicti: vtputa inductionē vel demōstrationē. hoc aūt nō fecit empedocles. ꝛ⁰ ꝙ lis ꝛ amicitia nō sūt sufficientes cause gn̄ationū ꝛ coꝛruptionū i oibus rebus sz solum i hoibus. amicitia. n. solū ꝯgregat hoies ꝛ ꝑ discoꝛdiā fiūt inimici. ¶ In 2ª parte remouet quādā cauillationē. ponset. n. aliqs dicere ꝙ illud p̄cipiū semp est. eoꝝ aūt q̄ semp sūt nulla est causa. Ad hoc dicit ꝑs ꝙ democritus voluit q̄rere p̄cipium illius qđ semp est. In qbusdā aūt recte dicit nō aūt in oibus. ꝓmā ptē ꝓbat. trigonū aūt hr̄e duos angulos equales duobus rectis semp est: ꝛ tñ huius est aliqua causa. p̄cipioꝝ aūt q̄ ppetuo sūt nulla est causa. Ex his dicit ad dubiū ꝙ si ly semp tātū valeat sicut i omni tēpoꝛe: iste sūt ꝑcedēte semper fuit motus: ꝛ semper erit motus. si tñ dicant perpetuitatem durationis sunt negande.

Secundo dubitaꝫ. Utrū ois motus sit iter ōria. Ad soluēdum hoc dubiū est supponēdū ꝙ Aristo. i hoc 3° 7 vltimo capitulo huius tractatus narrat aliquas rōnes ꝓbates motū nō esse ꝓpetuū: 7 eas soluit: 7 diuidit i duas partes. In ꝑma ponit illas ratōes. ꝑma ois mutatio nata est eē ex quodā i quodā. ergo cuiuslibet mutationis sūt duo termini ꝙ sunt ōtrarij: 7 ꝓsequēs nulla mutatio est ifinita 7 ꝓpetua. 2ª aliqua sunt q̄ nec ꝑm se tota nec ꝑm partes mouētur. ergo i talibus incipit motus. 7 ꝓsequēs videꝫ silr esse i alijs. añs ꝓbaꝫ de ianimatis. Tertia ratio sicut est i minori mūdo ita videꝫ esse i maiori. sed minor mundus puta aial dicit̄ hēre i se ꝓncipiū sui motus 7 moueri a seipso. ergo silr erit i magno mūdo. ¶ In 2ª parte Aristo. soluit ratōes iā adductas. 7 dicit ꝑmo ꝙ ꝑma ratio dicit illū motū ꝙ est iter cōtraria nō esse ꝓpetuū recte dicit. tñ non ois motus est iter ōtraria. vt ꝓz de motu circulari: 7 licet vnus 7 idē motus nō sit infinitus sicut non est vnus 7 idē sonus vnius corde bis tacte. sic nō ē idē motus ꝙ est infinitus. sed semper alter 7 alter Ad 2dāz dicit ꝙ nō est icōueniēs aliqd moueri qō ꝓius nō mouebaꝫ eo ꝙ mouēs est extrīsecū Ad tertiā dicit ꝙ ipse videtur habere maiorem dubitationem. quia motus animalis non fit ab extrinseco: tamen ipsū animal non est forte causa illius motus sed continens ipsum.

Tertio dubitaꝫ. Utrū necessariā hēant cām. Istud dubiū pōt solui dupr ꝑmo ꝑm mētē Aristo. q̄ q̄dā necessaria cōplexa hñt cās sue ✗itatis cuiusmōi sūt ꝛclusiōes necessarie. 2ꝫ q̄dā necessaria cōplexa nō hñt cām sue ✗itatis cuiusmodi sūt ꝓncipia necia: sed oia necia icōplexa alia a ꝑª cā ꝫ ipꝫ hñt cāz efficiētē sui eē. 2° pōt solui ꝫ ✗itatē ꝙ nullū ē necesse eē. iō nullū necesse eē hz cāz sui eē. nō iplicat tñ ōtradictionē aliquod necesse esse aliud a deo. 7 si esset aliquid tale ipsum haberet ꝓncipium sui esse. non solum in genere cause finalis. sed etiā in genere cause efficientis.

Ad rationes Ad ꝓmam dicitur, ꝙ deus voluit 7 potuit ꝓducere mundum. potuit etiam ab eterno ꝓducere mundum sed nō voluit ꝓducere ab eterno. Ad confirmationem dicitur ꝓmo ꝙ deus non voluit producere mundum ab eterno: si ab eterno determinet ly producere sed si determinet ly voluit. tunc voluit ab eterno producere mundum. sensus enim est ꝙ eb eterno deus vo luit ꝓducere mundum ꝓ illo instanti ꝓ quo ꝓduxit ipsum. 2ª ratio soluta est in 3° notabili. Ad secūdā dicitur ꝓmo ad auctoritates ꝑh ꝙ hic negādus est. Ad ꝑmā rationē dicitur ꝙ mobile fuit ꝓductū. tamē illa mutatio nō erat distincta a re producta. Ad secundam dicitur ꝙ illa relatio fuit producta ad ꝓductionē ipsius mobilis. Ad tertiaz dicitur ꝙ negatur antecedens cū suis ꝓbationibus: 7 hec de q̄stione.

Queritur secundo. Utrū aialia moueāt a seipsis. Et arguit ꝓmo ꝙ nō. impossibile est aliquid moueri a seipso. ergo ipossibile est ꝙ aialia moueantur a seipsis. antecedens patet tripliciter. ꝓmo quia idem esset in actu 7 in potentia. Secūdo quia mouentis ad motum est relatio realis. Tertio quia materia 7 efficiens nunc̄ coincidunt in eodez numero. ¶ Arguitur secundo sic. nihil mouetur a seipso quod mouetur ab alio sed animal mouetur ab alio ergo non mouetur a seipso. minor patet. q̄ omne quod mouetur ab alio mouetur. 7 confirmatur quia animal mouetur ab anima. ergo ab alio. ¶ Tertio sic. animalia mouēt ab obiectis. ergo mouentur ab alio. 7 per consequens non mouentur a seipsis. antecedens patet per philosophuz tertio de anima dicentem. ꝙ in animalibus est duplex mobilitas scilicet mouens 7 mobile: 7 est appetibile. aliud est mouens motum 7 ē ipsa potētia appetitiua. ¶ In oppositū arguitur auctoritate philosophi dicētis. mouetur. n. animal a seipso. In ista questione erunt tres articuli. Quantum ad ꝓmum.

Primo sciēdū ē ꝙ ꝓ declaratōe ⁊mino rū q̄stionis ponūtur aliq̄ distinctōes. ꝑma distinctio. duplex ē mouēs. s. mouēs quo. 7 ē mediāte quo totū cōpositū mouet aliud ē mouēs qō. 7 ē ipꝫ totū qō mouet. ¶ 2ª distinctio duplex ē motū. s. motum quo. s. mediāte quo totū cōpositū mouet: aliud ē motū qō. 7 ē ipsum totū cōpositū qō ab alio mouet. ꝑma suppositio. moueri a seipso est idē esse mouētē 7 motū: ita ꝙ de eodem i numero sit vez dicere. hoc ē illud qō mouet. 7 hoc idē ē illud qō mouetur. 2ª suppositio. i aiali sūt tres entitates cōsiderande. s. forma substalis ipsius aialis: 7 est aia. 2ª mā ipsius aialis 7 est ipm corpus. 3ª est entitas totius cōpositi resultans ex vnione forme.

substãtialis cũ mã. & est ipm aial. ¶ 3ª suppõ. pro prietas formę substãtialis ẽ mouere tanctꝫ quo. & ppria tas materie est moueri tanctꝫ. quo. & pro prietas cõpositi est moueri tanctꝫ quod. aut mo uere tanctꝫ quod. Ex his eliciũtur due regule. ·Prima qñcũctꝫ forma subãlis alicui⁹ cõpositi ẽ ꝓncipiũ effectiuũ illi⁹ motus tũc totũ cõpositũ formę substãtialis ẽ illud qõ mouet mobile tali motu & nõ forma qz forma nec mouet nectꝫ mo ueꝝ. ¶ 2ª regula. qñcũctꝫ mã est ꝑn⁹ passiuũ alicui⁹ motus tũc cõpositus ex illa materia ẽ illud quod mouet & ñ ipsa materia nectꝫ mouet nectꝫ mouet. Ex hoc segtur ꝓmo qꝫ cũ aial hẽat ꝓncipiũ in se effectiuuꝫ sui motus. s. aiam ipm aial est illud qõ mouet. 2º segtur qꝫ cuꝫ aial habeat in se ꝓncipiũ sui motus. s. corꝑ sequitur qꝫ ipm animal est illud quod mouetur.

Secundo Sciendũ est qꝫ iste ẽ secũdus tractat⁹ i quo Aristo. vult oĩ dere qꝫ sit deueniẽdũ ad ꝑmũ motorẽ & primuꝫ motũ. & diuidit in tria capitula. In ꝓmo cõpat motũ ad getem. & diuidit i tres ptes ꝓncipales In ꝓma ponit quattuor cclusiões. ·Pria tangit vnã diuisionẽ bñtẽ gnctꝫ partes. & ẽ hec. necesse ẽ aut oia semꝑ gescere. aut oia semꝑ mouẽi. aut aliqua gescere. aut aliqua moueri. & hoc 3ª quia aut illa q̃ gescũt semꝑ gescunt. & oia alia sẽp mo uenť. aut oia aliqñ gescũt & aliqñ mouenť. aut aliqua semꝑ mouenť & aliqua semper gescunt. & aliqua aliquando mouentur & aliquando ge scũt. ¶ 2ª 2ª tãgit reꝓbatões ꝓme ptis & ẽ hec. Impossibile ẽ oia sꝑ gescẽ. ꝓbat 4ª. ꝓmo qz sẽ sus ꝓcipit aliqua moueri. g̃ inc̃ueniẽs ẽ dicere qꝫ oia semꝑ gescũt. oñam ꝓbat qz q̃rere rõnem & dimittere sensũ est debilitas intellectus. 2º qz ctꝫ sit ãbiguitas de toto motu. i. de motu vni uersali. vtrũ sit aut nõ. tñ nulla ẽ de ꝑte. i. ẽ mo tu in particulari. 3º qz dicere oia gescere est de struere oes scias. oes. n. scie et opiniões vtũtur motu. 4º qz ꝓicns suppõit motũ esse cũ mot⁹ sit. ergo &c. añs ꝓbat qz suppõit naturã esse ꝓn cipiũ motus &c. ¶ 3ª cõclusio tangit reꝓbatio nẽ scde partis & est hec. dicere oia semꝑ moueri falsũ est. tñ est minus dicere ꝺra artẽ ctꝫ oia ge scere. ꝓmo ꝓbat rõne qz natura ẽ ꝓn⁹ motus & quietis. ergo necesse ẽ aliqua gescere. Subdit cauillationẽ qꝫ illi possent dicere oia moueri. et hoc latere nos. dicit ꝓba qꝫ isti nõ determinant ꝑm qualem motũ omnia mouẽtur. ideo nõ ẽ dif ficile eis cõtradicere. 2º ꝓbat conclusionez in ductiue. & ꝓmo de augmẽtatiõe & diminutione qꝫ nõ necesse ẽ semꝑ oia augmẽtari vl̃ diminui. 2º hoc dicere est sil̃ sicut si diceret qꝫ oes gutte cadẽtes supra lapidẽ cauant lapidẽ. sil̃ ẽ dice re qꝫ plãta semꝑ augmẽtat̃ ctꝫ uis nõ semꝑ absci dat lapidẽ. i. terrã. & etiã est sil̃ de tractu nauis 2º ꝓbat i alteratiõe. qz licet illud qõ alterat̃ i in finitũ sit diuisibile nõ tñ alterat̃. hoc ꝓbat qz al teratio fit velox. i. tota sil̃ sicut congelatio. ꝓbat etiã exẽplis de alteratiõe. qz si aliqs sit infirm⁹ necesse ẽ dicere tꝑs i quo sanabit̃ ẽt terminũ il lius tꝑis. etiã lapis nõ semꝑ durescit aut sꝑ mol lescit. 3º inducit in loci mutatiõe. & ꝓmo dicit qꝫ mirabile ẽ qꝫ lapis deorsũ latus & manẽs i terra moueat̃ & lateat nos. 2º aliqua corꝑalia sunt in suis locis nãlibus. ergo regescũt. & 3ª ña qz vnũ qõctꝫ corꝑoꝝ nãliũ gescit i suo ꝓꝑo loco. & ab eo violẽter mouet̃. ¶ 4ª 2ª tangit reꝓbationez 3ª partis. & ẽ hec. nõ ẽ possibile aliq̃ moueri & ali qua gescere sic qꝫ oia que mouenť semꝑ moue anť. & oia que gescũt semꝑ gescãt. ꝓbat 4ª ꝓ mo qz successiue i eis videm⁹ motũ & getẽ. 2º qz est ꝺ ea que sũt manifesta sensui. 3º qz illõ qõ au gmẽtat̃ nõ sꝑ augmẽtat̃. 4º qz tũc nihil mouet violẽter cũ illõ qõ mouet violẽt ꝓus deuerit. et ꝺ esset ꝺstruẽ gñationẽ & corruptões. Et subdit qꝫ videndũ est de 4º vtꝝ oia aliqñ moueãt & ali qñ gescãt. 2º resumit diuisionẽ ꝓi⁹ positã et reꝓbat duo mẽbra eius eo mõ q̃ reꝓbata sũt.

Tertio Sciendũ est qꝫ Aristo. in 2ª parte hui⁹ capituli ostendit qꝫ nõ oia ali quãdo mouenť & aliqñ gescũt. & diuidit in tres particulas. In ꝓma ponit tres diuisiões. prima. mouentiũ & eoꝝ que mouenť q̃dã sũt mouẽtia & mobilia ꝑm accns. & sunt illa que mouent aut mouenť eo qꝫ sũt in his que mouẽt aut mouẽť. Et illa etiã que mouẽt aut mouenť ꝑm partes. alia sũt mouẽtia aut mobilia ꝑm se. & sunt illa q̃ nec mouent nectꝫ mouenť eo qꝫ sũt in alijs que mouẽt aut mouenť. & q̃ etiã nõ mouẽt nec mo uenť ꝑm ptem. ¶ 2ª diuisio. eoꝝ q̃ mouenť. q̃dã mouẽť i seipsis. alia mouẽť ab alio. ¶ 3ª diuisio. eoꝝ q̃ mouenť. q̃dã mouenť ꝑm nãm. & quedã extra nãm siue violẽte. Et subdit qꝫ ꝑm naturã mouetur quod mouetur a seipso. vt quodlibet animaliũ mouetur autez ipsum animala seipso partes aũt animalium possunt moueri secũdũ naturam & extra naturam. 2º subdit qꝫ eorum q̃ mouẽtur ab alio quedam mouentur scdm na turam. & quedam extra naturã vt terra sursũ.

¶ Jn 2ª particula intendit talē conclusionē. omne qđ mouetur ab alio mouet. ꝓbat qꝫ omne quod mouetur. aut mouet extra nām ⁊ tūc manifestū est ꝙ ab alio mouet. aut ſm naturam et tunc in quolibet est manifestū ꝙ mouens distinguitur ab eo qđ mouetur. ⁊ oē qđ mouet diuidi tur in partē ꝑ se mouentē ⁊ partē per se motaz. sicut nauta mouet a naui mota. ¶ Jn 3ª particula intēdit talē cōclusionē. grauia ⁊ leuia nō mouent a seipsis. ꝓbat ꝑbs quattuor rōnibus. ꝓma qꝫ mouere seipm ē ꝓprie aiatoꝝ. 2ª qꝫ quecūqꝫ sunt sibiipsis cā ambulādi sūt etiaz sibiipsis cā nō ambulādi. ſz grauia ⁊ leuia nō sūt sibiipsis cā nō ambulādi. ergo ⁊c. ¶ 3ª ratio si ignis seipso mouereť surſum etiā seipso mouereť deorſum eo ꝙ illa que mouētur a seipsis possūt a seipsis moueri ad diuersas dīas pōnū. ¶ 4ª ratio nullum continuū. i. homogencū mouet seipsuz. sed grauia ⁊ leuia sūt ꝯtinua. i. hōgenea. ģ grauia ⁊ leuia nō mouent a seipsis. maiozē ꝓbat. qꝫ oē qđ mouet a seipso dz diuidi in partē ꝑ se mouētē ⁊ partez ꝑ se moram. sicut videmus in animatis.

Conclusio Rnſalis anialia mouent a seipsis. ꝓbatur qꝫ qñ aial mouet illud qđ mouet ē ipm aial. ⁊ illud qđ mouetur est illud idē animal. ergo aialia mouent a seipsis. ⁊z ꝺña ꝑ diffinitōez bꝰ qđ ē mouēi a seipso. añs autem ꝓbatum est in ꝓmo notabili.

Primo Dubitatur. Utꝝ motꝰ animalis sit violētus aut nālis. Ad solué dū hoc dubiū est supponendū ꝓmo ꝙ nāle capitur tripliciter. vno mō vt opponit ei qđ est a ꝓpposito aut ſm artē. ⁊ sic illud dicit nāle qđ nō ē ab agēte a ꝓpposito vel qꝫ nō est effectiue ab aliqua arte. alio mō capit nāle vt distinguit cōtra violentū ⁊ cōtra neutrale. Et nāle istoꝰ ē illō ꝙ habet i se ꝓncipiū passiuū ⁊ nālem inclinationē ad formā. 3º mō pōt capi nāle ꝓut ꝓcise distinguit cōtra violentuz. ⁊ isto mō nāle est illud qđ habz in se ꝓncipiū passiuum ad formā terminātem illū motum. Ex his dīr tria. ꝓmo ꝙ motus animalis effectiue ꝓcedens ab aia eiꝰ ⁊ totaliť nō est nālis. ꝓmo modo patet qꝫ qđ est a ꝓposito dicit effectiue ꝓcedens ab aia. qꝫ si. quis pijceret aliqđ animal deorſum ille motꝰ esset violentus respectu aialis. esset tñ naturalis respectu corpis aialis. dīr totaliter ꝙ si aliquis ipulsus ab alio mouereť ſz ille motus esset effectiue ab aia tñ esset violentꝰ. 2º dīr ꝙ motꝰ aialis nō est nālis 2º mō. qꝫ est neutralis. 3º dicit ꝙ est naturalis tertio modo quia in animali est ꝓncipiuz passiuum motus ad formam.

Secundo Dubitatur. Utꝝ ad nālitatez motꝰ regrať ꝙ ꝑnm actiuū motꝰ sit itrinsecū mobili. ꝓpto solōe hꝰ dubij ponūť aliq̄ suppōes. ꝓma violētū ē cuius ꝑnm ē extra nihil ꝺ ferēte vi passo. ⁊ dz iste accusatiuus vi regi ab isto ꝓticipio passo. Ex hoc segť ꝙ ad hoc ꝙ aliqs effectus sit violētus duo regrūtur copulatiue. ꝓmū ꝙ ꝑnm efficiēs illiꝰ effectus sit extra. hoc ē dictu ꝙ cā efficiēs illiꝰ effectꝰ sit extrinseca tali effectui. 2º regrit ꝙ passū vi. i. 1º effectus ꝙ patit violētiā nihil ꝺ ferat. hoc ē dictu ꝙ mobile violēte motū nō hz nālē inclinatiōez ad formā terminātē illū motū. Ex hoc segť ꝙ ista ꝺña nō valet. hoc hz ꝑnm extrinsecū sui motꝰ ģ ille motꝰ ē violētꝰ. qꝫ ibi arguitur a pte copulatiue ad totā copulatinā. 2º segtur ꝙ ad ħ ꝙ aliqs motꝰ sit nō violētus sufficit alteꝝ istoꝝ disiūctiue. vel ꝙ ꝑnm effectiuū nō sit extrinsecū. vel ꝙ mobile bēat nālē iclinationē ad formā terminātē ipsū motū. ¶ 2ª suppō. ad hoc ꝙ aliqs motus sit nālis duo regrūtur copulatiue. ꝓmuz ꝙ ꝑnm effectiuū motꝰ sit itrinsecū mobili. 2m ꝙ mobile habeat nālē iclinationē ad formā terminātē illū motū. ⁊ hoc itelligit de mobili qđ est totū cōpositū ⁊ nō de imobili qđ ē mā. Ex hoc segť ꝙ ista ꝺña nō valz. hoc mobile hz nālē iclinationē ad formā terminātē motū. ģ ille motꝰ ē nālis illi mobili. ¶ 3ª suppō. ad motū neutralē sufficit alterū istoꝝ disiūctiue. vl ꝙ mobile nō bēat ꝑnm intrinsecū effectiuū talis motꝰ. vel ꝙ mobile ñ habeat nālē iclinationē terminātē motā. Ex ħ solet sumi ista affirmatiua. qñcūqꝫ mobile de se ē idifferēs ad formam terminātē motū ⁊ ad suaz oppositā sic ꝙ nō magis inclinatur ad vnaz ꝝ ad suā ꝺña talis motꝰ ē neutralis. ¶ 2º ponit talis distinctionatural capit dupliť. vno mō vt ē idē qđ ſm nāz. ⁊ sibi oppōitur adeqte ⁊ ꝑcise extra nāz vl ꝑter nām. alio capitur nāle vt oppōitur violēto ⁊ neutrali capiēdo nāle vt oppoit huic qđ ē ꝑter nāz. ē idē qđ mobile hns nālē inclinatōez ad motū. ſz capiēdo nāle 2º mō ē idē qđ mobile hns ꝑnm effectiuuz itrinsecū cū nāli iclinatiōe. Ex his dīr ꝓ ꝙ motꝰ aialis ē nālis ꝑº. ⁊ ad nālitatē talis motꝰ sufficit nāl iclinatio ꝓncipij passiui. ſz capiēdo nāle 2º motꝰ aialis nō ē nālis. ⁊ ad nālitatē talis motꝰ regrit ꝙ ꝑnm actiuum sit intrinsecuz.

Tertio Dubitatur. Utruz sit possibile aliquod continuum. i. homogeneuz

diuidi in ptem p se mouentē z in ptez p se motā. ¶ Pro solone huius dubij ponūt due distinctiones. ¶ Prima. cōtinuū capit duplr. vno. p significato. z sic cōtinuū nō ē aliud q̄ cōtinuitas vel q̄ritas cōtinua a q̄ aliqō subm dr formaliter continuū. z. mō p denominato. z sic cōtinuū nō ē aliud nisi vnū cōpositū substātiale cui rlr inheret aliqua quātitas cōtinua. ¶ z. distinctio cōtinuū z. mō captū bz duplices ptes. qz quedaz sūt sbales z eterogenee sicut sunt mā z forma sbālis eius. alie sūt quātitatiue z homogenee sue integrales. Ex his dr tria. ꝑmo q cōtinuū captum p significato nō pōt p se diuidi in ptez p se mouentē z in ptem p se motā cū sit bōgeneuz. z. dr q cōtinuū captū p denoiato pōt diuidi in ptem p se mouentē z p se motā p diuisionē i ptes subāles z eterogeneas. forma. n. subālis alicui⁹ cōtinui ē pes p se mouēs. z mā eius ē pes p se mota. 3° dicit q nullum continuū pōt diuidi in partē p se mouentē z partē p se motā p diuisionem que ē in ptes integrales z quantitatiuas.

Ad rationes Ante oppositū. ¶ Ad p mā dicit negādo aīs. p bationes autem soluent inferius. ¶ Ad scdam dicitur q omne quod mouetur bene mouetur ab alio tanq̄ a mouente quo. sed non tā quaz a mouente quod. ¶ Ad tertiaz dicitur q animalia possunt moueri sine obiecto. tamen non possunt moueri sine specie obiecti que ē itrinseca ipi animali. z hec de questione secunda.

Queritur 3°. Utrū grauia z leuia ianimata moueātur a seipis in genere cause efficiētis. ¶ Arguit ꝑmo q nō auctoritatib⁹ phi. ꝑma est in ꝑncipio septimi. i qua dicit q omne qđ mouetur ab alio mouet. z° est i z° parte hui⁹ capituli in qua dicebat. ipa nāq̄ grauia z leuia moueri a seipsis ē impossibile. Et hāc conclusionē ꝓbat q̄ttuor ratiōibus prius positis. 3ª est in hac vltima parte i qua sic dicit. q nihil igr eorum moueat seipm manifestū est. habent enī ꝑncipiū motus nō agendi nec faciēdi sed patiēdi tm. ¶ z°. sic arguitur ratione ducēte ad ipossibile. qz si grauia z leuia moueren a seipsis sequeretur primo q rō demōstrās esse vnū ꝑmū motorē imobilem esset sophistica. z procederet ex fallsis. p3. qz totū fundamētū illius rōnis est istō. oē qđ mouet ab alio mouet. z° sequeret q idē esset in actu z i potētia. 3° seq̄ret q eiusdez ad seipm esset relatio realis. ¶ 3° ar' sic rōe ostitua. qz ꝓz Aristo. 5° methaphysice potētia actiua est ꝑncipiū trāsmutādi aliud i q̄tū aliud. q ipossibile ē trāsmutare seipz. z p cons grauia z leuia nō mouerent a seipis. ¶ In oppo^m ar' p ꝑm. i ista pte. q̄cūq̄ sūt i potētia accntali ꝑfit se reducere ad actū sine extriseco. 3 grauia z leuia sunt hmōi qescētia sūt in po^a accntali ad motū deorsū. q remoto ꝓhibēte ꝑfit se mouē deorsū sine extriseco. z confirmat p ꝑm i z° phico. z ponēte dr q grauia int ētia nālia z artificialia eo q artificialia nō hnt i se ꝑn^m sui mot⁹. ¶ In ista qōe erūt tres articli.

Primo Sciendū est q p declaratione terioz qōis ponūtur alq̄ distinctiones. ¶ Pria ē. duplex ē graue. quoddā ē graue in potētia eentiali. z ē illud qđ actu nō bz formā subālē grauis. pōt tn ipaz hre. aliud ē graue i potētia accntali. z ē illō qđ actu bz formā subāles. z nō tn bz opationē ons talē formā sbalē que ē mouēi deorsū. z silr dicēdū ē de leui. ¶ z ª distinº duplicia sunt grauia z leuia i potētia accntali. qz quoddā ē graue simplex qō nihil bz leuitatis admixtū. z silr dicēdū ē de leui. ¶ 3ª distinº grauе mixtū ē duplex. qđā ē aiatū cui⁹ forma balis ē aia. aliud ē inaiatū cui⁹ forma subālis nō ē aia. Ex hoc dr q questio est itelligēda ꝑncr de grauib⁹ z leuib⁹ simplicib⁹. pōt etiā intelligi de grauib⁹ z leuib⁹ mixtis inaiatis. ¶ 4.ª distinº aliqd moueri a se pōt itelligi dupr. vno⁰ q ō aliquo eodē affirmet z mouere z moueri respectu eiusdē. z sic nihil qō ponit ex materia z forma substātiali mouet a seipso. alio⁹ aliqd pōt moueri a seipso eo q i seipso bz ꝑn^m effecti^m sui mot⁹. ¶ 5ª distinctio aliqd moueri a seipso z°° pōt intelligi dupr. vno mō inceptiue siue inchoatiue. z sic illud mouet a seipso. qđ in se bz ꝑncipiū effectiuū totaliter inceptiuū sui mot⁹ sic q ab ipso pōt ici pere moueri secluso quocūq̄ extriseco pticulariter mouente. alio mō pōt itelligi qd moueri a seipso ctinuatiue z executiue. z sic illud dr moueri a seipso qō bz intra se ꝑncipiū effectiuuz p qō pōt totaliter effectiue exequi z ctinuare motū inceptū sic q secluso quocūq̄ extrinseco pticulariter mouēte pōt ipm mouere posq̄ iceperit moueri. Ex hoc seq̄t ꝑmo q grauia z leuia mouentur a seipsis sicut z animalia. qz hnt in se ꝑncipium effectiuuz sui motus sicut animalia. differunt z tamen in hoc quia animalia habēt in se ꝑncipium inceptiuum z executiuum siue continuatiuum tamen grauia z leuia inanimata li-

ret habent ꝓncipium continuatiuum nō tamen habent ꝓncipium inceptiuum.

Secūdo Sciendū est ꝙ Aristo. in 2ª ꝑte buiꝰ capitli ꝓmi oñdit a q̄ mouean̄ grauia ⁊ leuia. ⁊ diuidit̄ i tres ꝑtes. Jn pria intēdit sex ꝯclusiōes. ·Pria tāgit vnā diuisionē mouentiū. mouētiū q̄dā mouent extra naturā vt vectio est nō nāliter motiua grauis. alia mouēt ſm naturā vt actu calidū ē mouentū potētia calidi. ¶ 2ª tāgit vnā diuisionē mobiliū ⁊ ē bec. mobilia quedā mouētur naturaliꝫ. et sunt illa q̄ in seipsis bñt ꝓncm sui motus ſm se ⁊ nō ſm accidēs. alia mouent̄ violēter vt ignis ⁊ ēra ab alio violēter mouent̄. ¶ 3ª tangit aliā diuisionē. et ē bec. potētia dr multiplr. s. de potētia eēntiali q̄ est ad actū ꝓmū. ⁊ de potētia accñtali que ē ad actū scōz. ⁊ istā diuisionē solū ꝓbat p exm. vt ad discēs solū est i potētia eēntiali ad actū ꝓmū q̄ est sciētia. sed actu sciēs ⁊ nō cōsiderās est in potētia accñtali ad actū scōm q̄ ē ꝯsiderare. ¶ 4ª tangit vnā dr̄iam inter istas duas potētias ⁊ ē bec. illō q̄ō est in potētia accñtali ad actuz scōm pōt sine actu extriseco se reducere ad actuz zm nisi aliqd impediat. sed nō est sic de alio q̄ ē in potētia essentiali ad actū ꝓmū. hoc declarat tribꝰ exēplis. ꝓmū ē in ꝓcedentib⁹. q̄ qñ aliqs bz actu sciam si aliqd nō ꝓhibeat statim opabitur ⁊ cōsiderabit. scōz est in alteratiōe naturali. q̄ frigidū in actu est potētia ad calidū. ⁊ cū fuerit actu calidū tūc q̄dō stati ardebit ⁊ cōburet nisi aliqd ꝓhibeat. 3m est de motu locali vt actu graue est potētia leue ⁊ cū fuēit actu leue stati erit sursū. nisi aliqd impediat. ¶ 5ª tangit vnam q̄onem ⁊ est bec. quare grauia ⁊ leuia mouētur in suuz locū naturalem. dicit ꝙ causa ē ꝓmo q̄ apta nata sunt ibi esse. scōo q̄ esse graue ē esse deorsum. ⁊ esse leue est esse sursū. scōo q̄ graue determinat sibi ex natura sua locū deorsuz ⁊ leue sursum ¶ 6ª tāgit a quo mouent̄ grauia ⁊ leuia Et ꝓmo dicit ꝙ aliquid ē graue ⁊ leue in potētia duplr. aut sicut aqua est leuis. aut sicut aer. scōo dicit ꝙ grauia ⁊ leuia mouent̄ p se a gñante. ⁊ p accns a remouēte ꝓbibens. ꝓbat q̄ contingit leue nō esse sursū ꝓpter ipedimentū. ⁊ si remoueat ipedimentū statiz leue agit ⁊ mouet se. illud declarat p simile. q̄ sciens statim considerat nisi aliqd ipediat. scōo ꝓbat p simile. q̄ si cut spa repcussa a pariete solūmō ſm accns a piete mouet̄. ⁊ p se a pcutiente ⁊ ꝓsciēte. silr ē de graui. Jn 2ª particula ifert duo corrolaria. ꝓmū. māi ē ꝙ nihil hoꝝ mouet seipm. fz motuz bz i se ꝓnm nō mouēdi nec gescēdi fz patiēdi. 2m corrolariū. oia q̄ mouent̄ ab alio mouēt̄. ꝓbat q̄oia q̄ mouēt̄ extra naturā ab alio mouent̄. ⁊ oia q̄ mouēt̄ ſm nām ab alio mouentur. ḡ oia q̄ mouētur ab alio mouētur. ꝓmaz ptē añtis dicit ēē manifestū. scōaz ptē añtis ꝓbat inductiue. q̄ illa q̄ mouētur fz naturā ⁊ a seipsis. sicut sūt aiata manifestū ē ꝙ ab a. mouētur. ⁊ etiā illa q̄ mouētur ſm naturā ⁊ nō a seipsis. sicut sūt grauia ⁊ leuia mouent̄ a generāte faciente ipa aut a solūēte. i. remouēte ipedientia. i. ꝓhibentia.

Tertio Sciendū est ꝙ circa būc textū incidūt tres difficultates. ·Pria vtr grauia moueātur a seipsis ꝑ. ·Pro solōe buiꝰ difficultatis pōitur talis suppō. Moueri a seipso ē bre i seipso ꝓnm effectiuū sui motꝰ. scōo ponūtur due distinctōes. ·Pria. ꝑ pōt capi duꝝ vᵒ. vt dicit ꝓmitatē totalitatis. ⁊ tūc illō dr moueri a seipso ꝑ ꝙ sic se bz ꝙ totū mouet seipz. ⁊ q̄libz ps mouet seipsā. alioꝰ pōt capi ꝑ vt dicit ꝓmitatē ꝑcisiōnis ⁊ cālitat] ita ꝙ moueri a se ꝑcise ⁊ cālr ꝺue nit ipsi toti. ⁊ nlli alteri de quo negaī totū. ¶ 2ª distinctio. graue bz duplices ptes. bz q̄sdā ptes subāles ⁊ ꝺstitutiuas ⁊ ꝓ illis n distribuit ly ꝑ. bz alias ptes integrales ⁊ q̄titatiuas. ⁊ ꝓ illis distribuit ly ꝑ. Ex bis dr ꝓmo ꝙ graue n mouetur a seipso ꝑ. si ly ꝑ dicat ꝓmitatē ꝑcisiōis ⁊ cālitatis. q̄ moueri a se nō iest ꝑcise ⁊ cālr toti grauī. fz ēt iest ptiꝰ grauis de qꝰ vere negatur ipm totū graue. scōo dr ꝙ graue mouet seipm ꝑ. put ly ꝓmo dicit ꝓmitatē totalitatis. q̄ totū gue mouet seipm ꝑ. añs pz. q̄ totū graue bz i se ꝓnm sui motꝰ. silr q̄libet ps integralis grauis bz i se ꝓncipiū sui motꝰ. ¶ 2ª difficltas vtr grauitas sit forma subāl is grauis. ⁊ leuitas forma subalis leuis ·Pro solōe hꝰ difficultatis ponit talis distiº. graue ⁊ leue ꝓnt capi duꝝ. vnoꝰ ꝓ significatis. ⁊ sic graue nō ē aliud q̄ vna q̄litas actiua q̄ vocat̄ grauitas. ⁊ silr leuitas. alioꝰ capiūtur ꝓ denoiatis. ⁊ sic graue est compositū substantiale cui realiter inest ista qualitas que ē grauitas. ⁊ similiter de leui. Ex hoc dicitur ꝙ grauitas non est forma substantialis gnis. nec leuitas est forma substātialis leuis. fz sūt q̄dā q̄litates motiue necessar̄ oñtes ēē subāle sui subiecti. ¶ 3ª difficultas vtr qualitates motiue ⁊ qualitates actiue ⁊ passiue sint naturales potentie a passiōibus ⁊ passibilibus qualitatibus realiter distincte. Ad quā rē spōdetur ꝓbabiliter ꝙ sic. declaratur ꝓmo de

qualitatibus motiuis. Jn igne est vna nālis potētia p quā ignis ē nālr potēs ad mouerī sursū. 2° declarat de q̄litatib⁹ actiuis. i igne. n. calefactibili sūt tres entitates ꝺsiderāde. ꝑma ē entitas ignis calefaciētis. 2ª ē nālis potētia q̄ vocaī calefactiuitas p quā ignis est nālr potēs ad calefaciēdū. ¶ 3°. ē ꝺsiderādū. vna passibilis q̄litas realr iherēs igni que vocaī caliditas a qua formalr ignis dr calidus. Et iste tres entitates sic sūt distincte q̄ vna pōt separari z separatim existere sine alijs duabus. ꝓpōt etiam ista nālis potētia q̄ ē calefactiuitas realr existere sine caliditate formali z calefacere realr sine ipsa. Jn sole. n. ē illa potētia nālis calefactiuitatis: z tñ i eo nō ē passibilis q̄litas: z mediāte illa nāli potētia sine quacunq̄ caliditate formali calefacit. ista ifertoza. Si aūt ponaī caliditas sine calefactiuitate illa nō poterit calefacere sicut si homo ponatur sine risibili non poterit ridere.

Cōclusio rīsalis. Grauia z leuia iaiata mouētia mouētur a seipsis i gñe cause efficiēt⁹. p3 q3 bñt i se pricipiū effectiuū sui motus: vt ꝓbatū ē. g̃ mouentur a seipsis.

Primo dubitaī. Utrum grauia z leuia moueanr a seipsis p se vel per accñs. ꝓro solutōe hui⁹ dubij ē supponēdū q̄ de motu grauiū z leuiū iaiatoz sūt q̄ttuoz anti quoz opiniones. ꝓrima q̄ grauia z leuia effectiue mouētur a gñante vniuersali. s. a celo ita q̄ grauia mouētur a celo p expulsionē: z leuia mouenr a celo p attractionē. Jsta opinio pōt reprobarī triplr ꝑmo mō q3 seq̄reī q̄ minus graue velocius mouereī deorsū q̄ magis graue. ꝺñs ē falsū z ꝺ sensū. p3 tñ ꝺña. q3 si aliq̄ virtus moueat aliq̄ mobile i aliquo tpe p aliq̄ spatiū eadē virtus mouebit medietatē mobilis i medio tpe p equale spatiū. g̃ si aliq̄ virtus moueat aliq̄ mobile i aliquo tpe p aliq̄ spatiū eadē virtus mouebit medietatē illius mobilis i illo tpe p aliq̄ spatiū maius. 2° q̄to graue plus distaret a celo tanto tardius moueretr. p3 ꝺña q3 q̄to mobile plus distat a mouēte tāto tardiº moueī 3° q3 seq̄reī q̄ motus grauiū deorsū z leuiū sursū eēt violētus. q3 expulsio z attractio sūt motus violēti. ¶ 2ª opinio ē q̄ grauia z leuia mouētur effectiue a suis locis nālibus ita q̄ i loco nāli vniuscuiusq̄ corporis nālis ē q̄dā virtus attractiua locati z ꝺseruatiua eiusdē, ista pōt ꝺsilr reprobarī sicut precedēs. ¶ 3ª opinio ē cōmētatoris q̄ stat i vna suppositione q̄ ē hec. grauia z leuia q̄ mouētur ꝑmo mouēt aerē: z aer motus effectiue mouet ipsa. Et hoc ꝑmo dicit q̄ grauia z leuia p se mouētur a medio. 2° q̄ p accñs mouētur a seipsis. ſz ista pōt sic reprobarī. q3 grauia nō pñt mouere mediū nisi sit pº mota. vl q̄ i illo ꝓpzi mouētur a se vel ab alio. nō ab alio q3 q̄rereī q̄ eēt illō. z sit dicaī q̄ sit aliq̄ extrinsecū poterit reprobarī sicut p̄cedētes iprobate sūt. si moueaī a se bī itētū. ¶ 4ª vr eē opinio Arist. q̄ dicit q̄ grauia z leuia mouētur p se a gñante. z p accñs a remouēte ꝓhibēs. Jsta opinio pōt reprobarī sic. q3 vel p se mouereī a gñante vniuersali q̄ ē celū. z hoc supza reprobatū ē: vel a generāte pticulari. z hoc nō. q3 remoto gñante particulari adhuc grauia z leuia pñt esse actu mota. q̄ regrīr mouēs i actu. illud aūt nō pōt esse gñans particulare corruptū. iō dimissis istis opinionibus dr q̄ grauia z leuia mouētur a seipsis p se z ꝑmo: vt supza probatum est.

Secundo dubitaī. Utr opinio Aristo. de motu grauiū z leuiū iaiatoz sit ꝓbabilr defēsibilis. ꝓro solutiōe huius dubij ponūtur quiq̄ modi p quos pōt ꝓbabilr defēdi opinio Aristo. ꝓrimus stat i duobus dictis. ꝑmum. grauia z leuia i potētia ēntiali p se mouētur a gñante. q3 nihil pōt moueri ad actū ꝑm nisi ab extrinseco mouēte. ¶ 2m. grauia z leuia i potētia accñtali effectiue z p se mouēī a remouēte ꝓhibēs. q̄ aūt ista opinio sit de itētōe ptz. p3 practicāti totū scōi notabilis textū. ¶ 2° modus stat i vna suppositōe z i vno dicto. suppositio ē hec. forª sbalis grauis ē cā effectiua gñatiª grauitat⁹. Dictū ē istud. Grauia z leuia etiā i potētia accñtali mouētur p se z effectiue a gñante grauitatē. s. a forma sbali ipsoz q̄ ē gñatiua grauitatis. p accñs aūt a remouēte ꝓhibēs. ¶ 3° modus stat i vna distinctōe z duob⁹ dictis. Distinctio ē hec. duplex ē gñans grauiū z leuiū. qꝺā est gñans quo ad fieri. z ē illud q̄ ꝺducit ipsa ieē. aliud ē generās quo ad eē: z ē illud q̄ ꝺat esse ipsis gravibus z leuibus iā ꝺductis. z huiusmodi sūt forme sbales ipsoz. forma. n. est q̄ ꝺat eē rei: z eā ꝺstituit eē. ꝓrimū dcm grauia z leuia i potētia ēntiali mouētur a generāte eoz q̄tū ad fieri. 2m grauia z leuia i potētia accñtali mouenr effectiue a generāte ꝺāte esse. s. a formis sbalibus ipsoz. ¶ Quartus modus stat i tribus suppositōibus z i vna distinctōe. ꝓrima suppositio. ꝺās formam ꝺat oia necessario ꝺña ad formā. generās āt graue ꝺat sibi formā sbalē gra,

uis ad quam sequtur motus deorsum. ideo dat graui motũ deorsum. ⁊ sic motus grauis deorsum est effectiue a generante. ⁊ hoc intelligitur de generante particulari. 2ª mouens debet eẽ simul cũ moto vel in se vel in virtute sua. 3ª forma substantialis grauis est quedam virtus generantis derelicta in graui que semper simul ẽ cum graui. ¶ Distinctio est h̄. forma substãtialis grauis potest cõsiderari dupliciter. vno modo in quantũ est quedã virtus a generante derelicta in graui ⁊ cõseruata in ipso virtute generãtis vniuersalis. ⁊ sic ipsa est p̄ncipiũ effectiuum motus grauiuz. alio modo potest cõsiderari ꝑm ꝙ est forma substantialis grauis substãtialiter actuans ip̄m graue. et inclinans ip̄m ad moueri deorsum. ⁊ sic habet magis rõnem cause materialis q̄ꝫ efficientis. ⁊ qꝛ iste modus est opinio cõmuniter opinãtium ignorantiũ propriam vocẽ. ideo ponitur quintus modus. et est iste. oĩa grauia ⁊ leuia incipiũt moueri. aut a generãte. aut per accidens a remouente ꝓhibens. pꝫ sic quia aut sũt grauia in potẽtia eẽntiali. et sic ẽ euidẽs ꝙ mouetur a generante. vl' sunt grauia ⁊ leuia in potẽtia accidẽtali. aut ergo sunt sursuz et impediũtur. ⁊ est euidẽs ꝙ non possunt moueri nisi moueatur ⁊ prohibẽs. vel sunt deorsum ⁊ est euidens ꝙ non possunt moueri deorsum. scd̄o dicitur ꝙ omnia grauia ⁊ leuia possunt effectiue continuare motum inceptum ab ipsis.

Tertio Dubitatur. Utruz forme subãles grauium ⁊ leuium sint p̄ncipia effectiua motuuz naturalium aut qualitates motiue ipsorum. ¶ Ad illud dubium respondetur quod de hoc sunt hic multe opiniones. Prima est opinio cõmentatoris que primo ponit talem suppositionẽ. mouere et moueri debẽt attribui suppositis ⁊ non partibus suppositoruz. 2º põit talem distinctionẽ. duplex est principiuz effectiuum. quoddã est principiuz effectiuũ quod. aliud est principiuz effectiuũ quo. ⁊ illud ẽ duplex .s. principale ⁊ instrumentale. Dicitur primo ꝙ totum cõpositum est principiũ effectiuuz quod ⁊ forma substãtialis est principium effectiuum quo principale. ⁊ qualitas motiua est principiũ q̄ instrumentale. ¶ Alia est opinio Frãcisci qui dicit primo ꝙ p̄ncipium effectiuuz quod totaliter mouet graue est qualitas motiua. videmus enim grauitatem positam in corpore graui mouere ip̄z. ⁊ ipsa separata a corpore graui vt i sacr̄o mouere seip̄m. 2º dicit ꝙ illud quod mouet̄ est totũ cõpositu. ¶ 3ª opinio dicit ꝙ forme substãtiales entiuz naturalium sunt p̄ncipia effectiua cuiuslibet motus naturalis ipsoꝝ vt forma substãtialis ignis est principiũ effectiuũ calefactionis actiue. qualitates etiã actiue sunt soluz agẽtia instrumẽtalia directa ab ipsis formis subãlibus. nec valet ista ɔña. qualitates motiue p̄nt mouere seclusa forma substãtiali. ergo qualitates motiue sunt principia agentia. sicut non sequitur securis potest scidere secluso sectore. ergo securis est principium secans.

Ad rationes Ante oppositũ. ¶ Ad p̄mã dicitur ꝙ oẽs auctoritates aristotelis intelligũtur de motibus grauium ⁊ leuium quantũ ad inceptionem ⁊ inchoationẽ motus. ¶ Ad secũdam dicitur ꝙ non est inconueniens idem esse in actu virtuali ⁊ in potentia formali. nec etiã est inconueniẽs ꝙ eiusdem tanq̄ꝫ subiecti ad seipsuz tanquaz ad subiectum sit relatio realis. sed est incõueniẽs ꝙ eiusdem tanq̄ꝫ fundamenti ad seipsum tanq̄ꝫ ad terminũ sit relatio realis. ¶ Ad tertiã dicitur ꝙ potentia actiua ad actum primũ est principiũ trãsmutandi aliud in quantum aliud. sed non est verum de potentia actiua ad actum secundum. ⁊ hec de questione.

Queritur quarto. Utruz primꝰ motor sit imobilis. ¶ Arguitur ꝙ non. qꝛ primus motor mouetur de contradictorio in contradictoriũ vt de ocio in opationem. de nõ creante eniz potest fieri creans. igitur primus motor potest realiter mutari. ¶ Arguitur secundo sic. omne mouẽs mouetur. ergo primus motor mouetur. antecedens est philosophi 3º physicorum. potest etiam probari ratione. quia quãdocũq̄ꝫ aliquid incipit mouere ipsum acqrit vnam entitatem realem quã prius non habebat. s. relationem mouentis ad motum. ergo ipsum realiter mutatur. Et cõfirmatur. quia primus motor potest se aliter habere q̄ꝫ prius. ergo põt realiter mutari. ¶ Tertio sic. celũ mouetur a seip̄o ergo habet in seipso p̄ncipium effectiuũ sui motus. sed principium effectiuum sui motus ẽ primus motor. ergo primus motor est pars intrinseca primi mobilis. ⁊ per ɔñs mouetur ad motũ p̄mi mobilis. primũ antecedẽs est philosophi in textu. ¶ In oppositũ est auctoritas ph̄i. In ista questione erunt tres articuli.

Primo quo Aristo. oñdit q̄ sit deueniē dū ad vnū p̄mū mouēs. diuidit in tres partes. In p̄ma oñdit q̄ sit deueniēdū ad vnū p̄mū mouens in genere. Et itēdit q̄ttuor cōclusiones. ·Pri ma tāgit vnā diuisionē ꝛ ebec. mouentiū quod dā mouet p seipm. aliud ꝯo mouet ꝑpter alterꝫ vt baccl'us mouet lapidē eo q̄ mouet a manu que mouet ab boie. ·2ª tangit secūdaz. ꝛ est bec. mouētiū ꝑpter se. quedā mouent supple p vnū instrm. alia ꝯo per plura. ·3ª tāgit tertiā. ꝛ ebec. vtrūq̄ istoꝝ mouentiū oꝫ mouere. tñ p̄mū mo uens magis mouet q̄ vltimū. hoc ꝑbat dupl'r. p̄mo q̄ p̄mū mouēs mouet vltimū. ꝛ nō econ tra. ·2º q̄ p̄mū mouēs potest mouere sine vltio sz vltimū nō pōt mouere sine p̄mo. vt baccl'us non mouebit nisi moueat ab boie. ¶ 4ª cōclusio tāgit intētū. ꝛ ē bec. necesse ē deuenire ad vnuz p̄mū mouēs in genere qō nō moueat ab alio sz a se. ꝑbat duab⁹ rōnibus. ·Pro p̄ma ponit talez suppōnē. necesse est illud qō mouet moueri ab eo qō nō mouetur ab alio. aut moueri ab eo qō mouet ab alio. tunc arguit sic. dato aliquo mo uente. vl' ergo illō mouet ab aliquo qō mouet ab alio. ꝛ sic erit ꝓcessus in infinitū. qō est ipossi bile. vel mouet ab aliquo qō nō mouet ab alio. tūc illud p̄mū mouēs est a se motū. q̄ aūt ꝓcessus in infinitū sit ipossibilis. ꝓbat q̄ tūc nō est dabile p̄mū mouens. In finitoꝝ. n. nō est aliqō p̄mū. ·Pro secūda ratione duo supponit. p̄mo q̄ oē mouens. aut mouet seipso. aut mouet aliq̄ alio supple tāq̄ istrō vt bō mouet lapidē baccu lo. ꝛ ventus seipso mouet lapidē. Secūdo ipos sibile ē q̄ illud suple instrz quo aliqd mouet mo ueat nisi ꝓius p̄ncipale mouēs moueat. tñ p̄i mū mouēs potest mouere sine illo quo mouet. Ex his arguit sic. oē mouens aut mouet aliquo alio. aut erit aliqd qō mouet seipso. nō p̄muz q̄ esset ꝓcessus in infinitū in mouētibus. Si secū dū hr̄ ꝓpo⁹. s. q̄ est aliqō p̄mū mouēs qō seipso mouet ꝛ mouet. ¶ In 2ª pte intēdit duas cōclu siones. ·Pria tāgit duas suppōes. p̄ma ē bec. ne cesse ē oē qō mouet. aut moueri p accidēs. aut moueri p se. 2ª nō est necesse oē mouēs mouere ꝑbat quia non oē mouens mouet p accñs. nec oē mouēs mouet p se. ergo nō oē mouēs move tur. añs ꝑ p̄ma parte ꝑbat duabus rōnib⁹. p̄i ma si oē mouens moueret ſm accñs tunc esset possibile motū nō esse qō est ipossibile. Et ꝑbat añam. q̄ qō ſm accñs mouet ꝛtingit ipm ī mo ueri. ipossibilitatē cōntis ꝑbat. q̄ tī ponam⁹ pos sibile in eē nō accidit ipossibile sz fortassis falsū sz si ponam⁹ illō cōs in eē accidit ipossibile. s. mo tū nō sp eē. igr ꝛc. ·Pro 2ª rōe suppōit q̄ i motu tria sunt. s. illō qō mouet. illud quo aliq̄ mouet ꝛ illō qō mouet. tūc arguit sic. ē aliqd qō ē motū tm̄ sicut p̄mū. ꝛ etiā aliqd qō est mouēs ꝛ motuz sic̄ 2m. ergo erit aliqd qō erit mouēs tm̄ sicut 3m Et cōfirmat auctate anaxagore q̄ dicebat itel lectū esse p̄n̄ motus. ꝛ tm̄ dicebat ipm eē ipassi bilē ꝛ imixtū. Cōsequēter ꝑbat scōaz ptē añtis p̄ncipalis. s. q̄ nō oē mouens mouet p se. q̄ aut moueret p se ſm eādez spēm mot⁹. ꝛ sic cōtigēt ferē ferri. ꝛ pijciē pijci. sanāl sanari. ꝛ calefa ciēs calefieri. nec ſm aliā spēz motus. q̄ tūc p̄i mo sequeret q̄ ꝛtigēt sanās ferri. ferēs auge ri. augēs alterari. 2º cū spēs mot⁹ sint finite pos set fieri reflexio ad eādē spēm mot⁹ ꝛ sic seq̄ret inconuenientia ꝓius illata. 3º sequeretur q̄ oē motiuum esset mobile. ꝛ omne sanatiuū sanabi le. ꝛ omne edificatiuū esset edificabile ꝛc.

Secundo Sciendū est q̄ Aristo. i 2ª pte ꝓncipali huiꝰ capl'i oñdit q̄ oē qō mouet p se diuidit in ptem p se mouentē ꝛ i ptem p se motam. ꝛ diuidit in tres partes. ·Pri ma tangit vnā suppōem ꝛ est B. Necesse ē sup ponere vnū p̄mum mouēs seipm q̄ sit cā mot⁹ oium. ideo cōsiderādū ē quō mouet seipm ꝛ ſm quem motū. 2ª tangit secūdā. ꝛ ē bec. necesse ē oē qō mouet esse diuisibile in sp diuisibilia. ꝓ bat quia oē quod mouet est cōtinuū. ¶ In secū da particula intēdit quattuor cōclusiones. ·Pria impossibile est idē totum penitus mouere seipz ꝑbat ꝓbs duab⁹ rōnibus. p̄ma quia tūc idē mo ueret et moueret ſm idem. cōs est impossibile. quia tūc idē docebit ꝛ docebit. alterabit ꝛ alte rabit sanabit ꝛ sanabit ſm eādem sanitatē. Se cunda ratio q̄ sequeret q̄ idem esset in actu et in potētia. cōs est impossibile. ꝛ ꝑbat cōsam. qa quod mouet est i potētia ꝛ nō in actu. ꝛ qō mo uet ē in actu. ꝛc. p̄mā ptem añtis ꝑbat du⁹. p̄i mo q̄ quod vadit ad actū est in potētia. 2º quia motus ē act⁹ ipfect⁹ mobilis. 2ª ptē añt] ꝑbat q̄ quod calefacit est actu calidū. ꝛ omne qō ge nerat aliquā formā habet illaz. ꝛ sic idem erit si mul calidum ꝛ non calidum. et similiter in alijs i quibus mouens est equocū. ¶ 2ª cō. vtraq̄ paro nō mouet vtrāq̄ partez sic q̄ vna moueat aliā ꝛ moueaī ab alia. ꝑbat q̄ttuor rōnibus. p̄ma q̄ sic nō esset dabile p̄mum mouens cū vna ps nō

magis mouet ꝙ alia. 2ª ratio quia si ps p se mo
uens moueat a parte p se mota. hoc erit solū ꝼz
accñs. & sic cōtinget eam nō moueri & esse imo
bilē. 3ª rō qz si pars mouens p accñs moueret a
pte mota tūc posset nō moueri. & sic cōtingeret
motū nō esse. qđ falsū est. qz motus semp ē. 4ª
qz tūc idez erit mouens & motū calefaciēs & ca
lefactū qđ ē impossibile. ¶ 3ª cº nō quelz ps mo
uet seipsā. ꝓbat dupliꝛ. p̄ qz tūc totū nō moueꝛ
neꝙ moueret p̄mo. sepata. n. illa pte q̄ mouet
seipaꝛ illa adhuc possꝫ mouē seipsā. 2º seqꝛet ꝙ
idē moueret a seipso qđ iprobatū est. ¶ Pro 4ª
cōclusiōe pōit talē ſuppōez. sicut ē duplex mobi
le. quoddā est mobile motū trīm. aliud ē mouēs &
motū. ita duplex est mouēs. ſ. mouēs mobile. et
mouēs imobile. ¶ 4ª cº omne mouens seip̄m ē
cōpositū ex pte p se mouēte. & pte p se mota. q̄ tri
pōt aliud mouere. hoc trīm nō est necesse. istā cōclu
siōnē declarat in lr̄is. sit aliqđ mouēs imobile &
vocet. a. & aliđ mouēs mobile & vocet. b. et 3m
motū nō mouēs & vocet. c. nec refert si sint plia
media aut tātum vnū. tūc si ab illo cōposito au
ferat. b. adhuc illud cōpositū moueret. ſz si au
ferat ip̄m. a. tūc ip̄m cōpositū nō mouebit. ergo
oportebit ꝙ illud cōpositū cōponeretur ex pte
p se mouēte & pte p se mota. Et subdit ꝙ multo
tiēs pars mouēs & ps mota sunt cōtacta. i. cōiū
cta ad inuicē. & hoc qñ vtraqꝫ ē quāta. ¶ In ter
tia particula mouet aliaz dubitationē. & ē hec. si
auferat ab ipso. a. aliqd sue virtutis. et trīm. a. b.
remaneāt. vtrū adhuc ip̄m. a. mouebit ipsuz. b.
Aristo. soluit istā dubitationē. & dicit ꝙ mouēs
& mobile est dupliꝛ diuisibile. ſ. actu & potētia. et
nihil ꝓhibet deuenire ad p̄mū mouēs & ad p̄mū
motū. Cōcludit ꝙ māi festū ē ꝙ ē aliqđ mouēs p̄mū
qđ est causa motus in omnibus inferioribus.

Tertio Sciēdū ē ꝙ aristo. i hoc vltº cº bº tractatº oñdit aliquas ꝓpietates p̄mi mouētis. & diuidit i duas ptes. In p̄ma oñ
dit p̄mū motorē oio esse imobilē. Et intendit sex
cōclusiones. p̄ma qz motº sēp est & nunqꝫ deficit.
ergo neceſſe ē aliqđ p̄mū mouēs esse imobile. si
ue sit vnū siue plura. & illud est ꝓpetuū. nec spe
ctat p̄cipaliter ad p̄ntem cōsideratiōnē. 2º ne
cessariū est aliqđ mouēs p̄muz oio imobile esse
ſm quālibet ſpēm trāsmutatōis. qđ tamē ē mo
tiuū aliozꝫ. 3ª tangit vnā rōnē ſophisticā p quaz
aliq ꝓbāt p̄mū motorē eē ꝓpetuū. & est hec. illđ
ē ꝓpetuū qđ nō pōt aliqñ esse & aliqñ nō esse. ita
est de p̄mo motore. igit dicit Aristo. ꝙ stat đ ali
quo aliqñ ip̄m esse & aliqñ nō esse. ita de p̄ moto
re. & tñ ex hoc nō habeꝛ ꝙ sit ꝓpetuū. Cōsequē
ter ꝓbat p̄mū motorē esse ꝓpetuū vna ratione.
quia generatiōes & corruptiōes in istis inferiori
bº sūt ꝓpetue. ergo ipsoꝝ ē aliqua cā ꝓpetua. et
illa est p̄mū mouēs. ergo p̄mū mouens ē ꝓpe
tuū. ğ. 4ª tāgit duo corrolaria. p̄m cuius p̄ncipia
mouētiū seipsa corrūpāt. necessariū trīm ē ē ali
qđ mouens oio imobile icorruptibile & ꝓpetuū
2º infert ꝙ si motus sit ꝓpetuus necesse est mo
uēs esse ꝓpetuū. & si mouēs sit tantū vnū est trīm
vnū ꝓpetuū. & si mouētia essēt plura essent plu
ra ꝓpetua. 5ª magis est ponēdū tantū vnū mo
uens ꝓpetuum cuꝫ plura. ꝓbat quia in bis q̄ sūt
ſm nām vnā finitū ē melius & magis accipiēdū
cuꝫ infinitū. igit ē magis ponēdū vnū p̄mū mo
uēs cuꝫ plura. 6ª p̄mū mouens est vnū & ꝓpetuū
eo ꝙ oñsum ē motū eē ꝓpetuū & otinuū. & si mo
tus sit continuus erit vnus. & p oñs mouēs erit
vnū. & hec de p̄iculo. Quātū ad ſm.

Conclusio Rñsalis. p̄m° motorē oio imobilis. hec cōclusio ꝓbat sic. qz primus motor est necesse esse. ergo ē oio immobilis. & hec de secundo.

Primo Dubitat. Utrū p̄mus motor sit ꝓpetuus. Ad soluēdū hoc dubi
um ē supponēdū ꝙ Aristo. in ista vltia pte bº ca
pli oñdit p̄mū motorē esse ꝓpetuū. & itendit ꝙttu
or cōclusiones. ¶ Pria manifestū ē ꝙ p̄m° motor ē i
mobilis iō necesse ē ꝙ aliq̄ qñz moueat. qñz ge
scat. & aliq̄ ſp moueat & nunqꝫ moueat. & aliq̄ q̄
ſp moueat & nūqꝫ moueat. Ex hoc ꝓbat primū
motorez eē imobilē. qz oē qđ mouet mouet ab
alio ſz p̄m° motor ñ pōt moueri ab aº qz ñ eet p̄
mū mouēs. ğ. oz p̄m motorē oio eē imobilē. ¶ 2ª
tangit vnuz arm. & soluit illud arm. & est hoc. oia
lia qñqꝫ mouet & qñqꝫ gescūt. ergo nō videt ꝙ
motº sit ꝓpetuus. dicit ꝙ lz aialia se moueat ꝼz
vnū motū. & illo motu aliqñ gescāt. tñ nō se mo
uēt ſm alios motº. Ex hoc infert ꝙ in ipsis aia
libº p̄mū mouēs mouet seip̄m. ſcđo infert ꝙ ex
q̄ p̄mus motº nō ē a p̄ motore moto. neceſſe est
ꝙ sit a primo motore & imobili icessabili & imor
tali. Et subdit Ari. ꝙ nō est idē moueri ꝼz accñs
& a seipso. & ab altero. ¶ 3ª tangit duo corrolaria
¶ Primū ē aliqđ primū mobile ꝓpetuū & sempiter
nū. ꝓbat dupliꝛ. p̄mo qz primū mouens est ꝓpe
tuū & sēpiternū. ergo & p̄mū mobile. 2º quia ge
neratiōes et corruptiōes sūt ꝓpetue. ğ. est aliqs
motº ꝓpetuus. et p oñs est aliqđ mobile ꝓpetuū

z⁹. infert q; qñ aliqd mouet ab alio qđ mouetur illud põt se alr hre ⁊ alr ꝟz motũ. Ultima igitur conclusio tangit epilogationem predictorum.

Secũdo dubitaꝫ. Utr ista ꝺña sit bona. p̃m mouẽs ẽ ꝑpetuũ. g̃ p̃m mobile ẽ ꝑpetuũ. ꝓ solutõe huiꝰ dubij ponũt due distictões. ꝓma. mouẽs ⁊ mobile pñt capi duplr. vno⁰. ꝑ significatis. ⁊ sic mouẽs nõ ẽ aliđ q̃ relatio mouẽtis ad motũ: ⁊ mobile ẽ relatio moti ad mouẽs. alio mõ pñt capi ꝑ denoiatis. ſ. ꝑ subiectis de gbus denoiatiue p̃dicãtur tales relatões. ¶ z⁹ distictio. mouẽs ⁊ motũ capta ꝑ significatis pñt adhuc capi duplr. vno mõ ꝑ ipis motiuitatib⁹ ⁊ mobilitatib⁹ relatões aptitudinales iportãtib⁹. alio⁰ pñt capi vt dicãt relatiões actuales. Ex his ꝺñr tria. p̃ q; capiẽdo mouẽs ⁊ mobile ꝑ denoiato ꝺña nõ vz. z⁰ q; capiẽdo mouẽs ⁊ mobile vt iportãt relatões aptitudinales etiã ꝺña nõ valet. 3⁰ q; ꝺña est bona si mouẽs ⁊ mobile dicant relationes actuales.

Tertio dubitaꝫ. Utrũ celũ moueaꝫ a seipso. ꝓ solutõe huiꝰ dubij ponit vna distictio ⁊ vna suppositio. suppõ ẽ hec. ꝓmꝰ mobile hz vnã itelligẽtiã sibi assistẽtẽ mouẽtẽ effectiue ipsũ. Distictio ẽ hec. celũ põt capi duplr. vno mõ ꝑ aggregato ex itelligẽtia sibi assistẽte ⁊ mobili: ⁊ sic mouetur a seipso. alio mõ põt capi ꝑ ipso mobili tñ secludẽdo itelligẽtiã sibi assistentem. ⁊ sic mouetur ab extrinseco.

Ad rationes Ad p̃mam ꝺr̃ negando ꝺñaz pp cãz alr dictaz. Ad z^am ꝺr̃ q; añs ⁊ sue ꝑbatões sũt vere de mouẽte pḣico ⁊ nõ de alio mouẽte. Et ad ꝺfirmatiõẽ ꝺr̃ q; p̃mũ mouẽs se hz alr q̃ ꝑus p denoiationẽ extrinsecam ⁊ non per denominationem intrinsecam. Tertia soluta est ex notabili.

Queritur quinto. Utrũ grauia ⁊ leuia nãlr vł violẽter mota i pũcto reflexionis gescere sit necesse. ¶ Arr ꝑmo q; nõ. q⁹ si faba ꝑiciaꝫ sursum ⁊ obuiat molari descẽdẽti reflectiꝫ. ⁊ tñ i pũcto reflexionis nõ gescit. g̃ rẽ. minor ꝓz q⁹ si gesceret etiã molaris gesceret. ⁊ ꝺfirmaꝫ q⁹ pila ꝓiecta ꝺ terrã reflectiꝫ ⁊ tñ ẽ manifestũ sensibilr q; nõ gescit. ¶ z⁰ sic si lãcea alligata filo descẽdat ꝺorsũ. ⁊ illa musca moueaꝫ sursũ musca reflectiꝫ: ⁊ tñ euidẽs ẽ q; i gescit. ꝺurãte. n. casu lãcee sp sursũ mouebaꝫ. ¶ 3⁰ sic. g̃ue exñs sursũ ⁊ nõ ꝓbitũ necessario mouebiꝫ: sz i pũcto reflexionis graue existit sursũ ⁊ nõ ꝓhibebiꝫ. g̃ i pũcto reflexionis necio mouebiꝫ ꝺorsũ. ⁊ p ꝺñs nõ necio gescit i pũcto reflexionis. ¶ In oppoᵐ arr auctoritate pḣi. In ista q̃e erũt tres articli sic i alijs. Quãtũ ad ꝓmum.

Primo sciẽdũ ẽ q; iste 3⁰ tractatꝰ i quo Aristo. ꝺñdit q; s ⁊ q̃lis sit ꝑmus motus diuidit in q̃tuor cap^a. In ꝑ ꝺñdit motũ localẽ ẽ ꝑmũ motum: ⁊ it̃edit tres ꝺclusiones. ꝓma tãgit it̃etũ ⁊ ẽ hec. Cõsiderãdũ ẽ si aliqs motus sit ꝺtinuus aut nõ. ⁊ qs sit ꝑmus motuũ i ꝺrdine. ꝺz. n. talẽ ẽ ꝺtinuũ. z^a motus solũ est i tribus p̃dicamẽtis. ſ. ſm magnitudinẽ. i. ſm q̃ntitatẽ. ſm passionẽ. i. q̃litatẽ. ⁊ ꝟz locũ. ⁊ ille vocaꝫ loci mutatio. 3ª necessariũ ẽ bũc motũ q; est loci mutatio ẽ ꝑmũ motuũ. ꝓbat pḣs q̃druplr. ꝓmo q⁹ motus localis ẽ ꝑ⁹ alteratõe: ⁊ alteratio ẽ ꝑ⁹ augmẽtatõe. g̃ motus localis ẽ ꝑmus motuũ. ꝑmã ptẽ añtis ꝓbat. q⁹ ex potẽtia calido ñ fit actu calidũ nisi p aliqđ agẽs qđ est qñq̃ lõgi⁹ ⁊ qñq̃ ꝓpinqus. hoc añt sine loci mutatõe non põt fieri. z^am ptẽ añtis ꝓbat. q⁹ impossibile ẽ augmẽtũ ẽ alteratõe nõ p̃cedẽte. hoc ꝓbat q⁹ in augmẽtatõe alimẽtũ ꝑmo ẽ ꝺssile ⁊ postea sile. ꝺriũ ẽ. n. aliđ alimẽtũ. g̃ nõ põt fieri sibi sile nisi p alterationẽ. z⁰ motus localis est ꝑ⁹ raritate ⁊ dẽsitate. g̃ ẽ ꝑ⁹ alteratõe. ⁊ p ꝺñs ẽ ꝑmus motuũ. añs ꝓbat q⁹ rar̃ ⁊ dẽsũ respiciũt aggregationẽ ⁊ disgregationẽ. q̃ añt aggregantur ⁊ disgregãt̃ necesse ẽ illa ſm loca mutari. ꝑmã ꝺñaz ꝓbat q⁹ raritas ⁊ dẽsitas sũt ꝓncipia oĩuz passionũ. graue nãq̃ ⁊ leue. molle ⁊ duꝛ. calidũ ⁊ frigidũ videnꝫ esse raritas ⁊ dẽsitas q̃dã. ꝺñaz z^am ꝓbat. q⁹ impossibile ẽ aliqd augmẽtari aut minui q; nõ ſm locũ mutet. 3⁰ ꝓbat motũ localẽ ẽ ꝑmum motuũ inductiue i modis ꝑoꝛ: ⁊ ponit tres mõs ꝑores. ſ. ꝑus a quo nõ ꝺuertiꝫ ſubsistẽdi ꝺña ⁊ ꝑus ſm nãz: ⁊ ꝑus tpe. Et ꝑmo ꝓbat q; motꝰ localis sit ꝑmus ſm ꝑmũ modũ sic. ꝑmus motus ẽ dicẽdus ꝺtinuus. aut ꝺñr se hñs: ſz dignius ẽ ipz esse ꝺtinuũ q̃ ꝺñs eẽ: ⁊ p ꝺñs ꝑmus motꝰ est ꝺtinuus: ſz sola loci mutatio ẽ ꝺtinua. g̃ sola loci mutatio ẽ ꝑmus motꝰ. z⁰ ꝓbat q; sit ꝑmus motꝰ ſm z^m modũ: q⁹ gñatio p̃cedit alterationẽ: ⁊ alteratio augmẽtationẽ ⁊ loci mutatio p̃cedit generationez. ergo loci mutatio est ꝑmus motuũ. ꝺñaz ꝓbat: q⁹ impossibile ẽ augmentari aut alterari aut coꝛrũpi nisi qđ localr ferꝫ.

3⁰ ꝓbat motũ localẽ ẽ ꝑoꝛẽ alijs nã: q⁹ motus localis ẽ posterioꝛ via gñatõis. g̃ ꝑoꝛ via nature

ꝛ pfectõis: ꝺ̃ñ̃a tenet qꝫ gñ̃atõe posteriꝰ ẽ nã̃ pꝰ añs ꝓbat i aialibus ꝛ plãtis. 4°. ꝓbat motũ localẽ eẽ pmũ ex nã̃ eius: qꝫ motus localis minus mutat substantiã. Et subdit qꝫ maxime manifestũ est motũ localẽ esse primũ motuũ eo qꝫ primum mouens seipsum localiter moueatur.

Secundo sciẽdũ est qꝫ hic Aristo. oñdit qꝫ loci mutatio sit pmus motuũ: ꝛ diuidit i tres ptes. In pma itedit talẽ cõclusionẽ. Solus motꝰ localis põt eẽ ꝺtinuus ꝛ ppetuus. ꝓbat duplr. ⁊ primo nullus motus q ẽ iter ꝺ̃ria ẽ ꝺtinuus ꝛ ppetuus: ſz ois motus aliꝰ a motu locali est iter ꝺ̃ria. ꝯ nullus motus alius a motu locali est ꝺtinuus ꝛ ppetuus. minozẽ ꝓbat: qꝫ gñ̃atio ꝛ corruptio sũt iter ens ꝛ nõ ens: alteratio iter passiones ꝛ qualitates ꝺ̃rias: ꝛ augmẽtũ ꝛ decremẽtũ sũt iter q̃titatẽ pfectam ꝛ iperfectã. 2°. qcqd mutat i ꝺ̃rio necessario gescit qñ̃ puenit ad ꝺ̃riũ: ſz oẽ qꝺ̃ mutat alio motu a loci mutatõe mutat i ꝺ̃riũ. ꝯ tale necessario gescit: ꝛ p oñs nullus alius motus a loci mutatiõe ẽ ꝺtinuus ꝛ ppetuus. ¶ In 2ª pte Aristo. soluit tres obiectões. pª qꝫ gñ̃atio ꝛ corruptio nõ videtur eẽ iter ꝺ̃ria ſz iter ꝺdictoria. Soluit pbus d. qꝫ nihil differt mutatões eẽ fm ꝺ̃rietatẽ aut ꝺdictionẽ: ſz sufficit qꝫ sit impossibile illos termi nos sil̃ eidẽ iesse. 2ª obiectio. terminus ad quẽ corruptõis est nõ ens. ꝯ i termino corruptõis nihil gescit. nõ. n. fortasse gescit qꝺ̃ nõ ẽ. dicit pbs qꝫ nihil refert si mobile gescit i termino vel i tpe sequẽte terminum: qꝛ si gescat i tpe medio talis mutatio nõ erit ꝺtinua. 3ª obꝰ. motus opponit motui ꝛ geti: si oporteat mobile gescere in ẽmino. hoc aũt videt eẽ icõueniẽs. dicit pbs qꝫ nõ oz ꝺturbari si idẽ sit pluriũ ꝺ̃riũ sicut mediũ ꝺ̃ria tur extremis equale ꝺ̃riaꝫ excelleti ꝛ ei qꝺ̃ excellit̃. i. supabũdãtie ꝛ defectui. ¶ In 3ª pte itedit talẽ ꝺclusionẽ. gñ̃atões ꝛ corruptões nõ sũt cõtinue: qꝛ inter eas necessario mediat tps. ꝯ alie mutatões nõ sũt ꝺtinuẽ. añs pz qꝛ icõueniẽs est mox genitũ statiz corrũpi ꝛ nullo tpe pmanere.

Tertio sciẽdũ est qꝫ i isto 3° capitulo Ari. itedit talẽ ꝺclusionẽ. Nullus motus rectus localis est ppetuus: ꝛ diuidit in tres ptes. In pma ꝓbat dicta ꝺclusionẽ sic. si aliqs motus rectus posset eẽ ꝺtinuus. vel hoc eẽt qꝛ fieret supra magnitudinẽ ifinitã: vel qꝛ eẽt cõtinuus p reflexionẽ. nullũ istoꝝ est dicẽdũ. igit̃. ꝓ ꝓbatõe 2ᶜ partis minoris itedit talẽ ꝺclusionẽ. Nullus motus reflexus est ꝺtinuus. ꝓbat pbs duabus rõibꝰ. pma motus reflexus icludit motus ꝺ̃rios: ſz motus ꝺ̃rij nõ possũt adinicẽ ꝺtinuari. ꝯ motus reflexus nõ põt eẽ ꝺtinuus. maiorẽ ꝓbat duplr. pmo rõne. 2° signo. ⁊ ratõe sic. illi motus sũt ꝺ̃rij q sũt ex terminis ꝺ̃rijs i terminos ꝺ̃rios: ſz motus reflexus icludit duos tales motus. ꝯ motus reflexus icludit motus ꝺ̃rios. Signo sic qꝛ motus reflexus icludit duos motus q si sil̃ fierẽt repausarẽt se ꝯ signũ est qꝫ illi motus sũt ꝺ̃rij. 2ª ratio pricipalis ẽ ista. ille motus nõ ẽ ꝺtinuus q iterrũpit̃ gete media: ſz motus localis reflexus iterrũpit̃ gete media. ꝯ non ẽ ꝺtinuꝰ. minozẽ ꝓbat qꝛ necesse ẽ mobile qꝺ̃ reflectit̃ i pũcto reflexionis gescere. hoc ꝓbat dicẽs qꝫ hoc nõ solũ manifestũ est i sẽsu: ſz etiã est manifestũ i ratõe. Ad pbãdũ rationẽ ponit duas suppositões. pma i motu recto tria sũt. ſ. mediũ pricipiũ ꝛ finis: ꝛ licet mediũ sit vnũ numero est tñ duo ratõe. 2° duplex ẽ mediũ. qꝺ̃ã ẽ mediũ i potẽtia ꝛ i illo mobile mouet̃ ꝛ non gescit. aliud est mediũ i actu. ꝛ i illo mobile necessario gescit i termino. tũc arguit sic: qꝛ aut mobile ꝓ eodẽ istãti adest ꝛ abest i pũcto reflexionis: ꝛ hoc nõ qꝛ adesse ꝛ abesse sũt opposita que non possunt sil̃ eidẽ ꝺuenire: aut ꝓ alio ꝛ alio ꝛ tunc cum iter quelibet duo instantia sit tempus medium: ꝛ in illo tempore medio quiesceret.

Conclusio rñ̃salis. Grauia ꝛ leuia motu reflexo mota i pũcto reflexiõis gescere est neẽ: ꝛ ꝝ suppositis duabꝰ cõditionibus. ⁊ prima qꝫ illud qꝺ̃ reflectit̃ p se reflectat̃ ꝛ nõ p accns. 2ª qꝫ illud qꝺ̃ reflectit̃ p eandem lineaz ꝺiametralẽ reflectatur per quã ꝑus mouebat̃; ꝛ hec ꝺ̃ satis pz ex ꝓdictis.

⁊ Primo dubitat̃. Utrũ pmus motus sit motus localis. ⁊ videt̃ pꝰ ponẽdo talẽ suppositionẽ. Impossibile est aliqd gñ̃ari aut corrumpi saltẽ nãl̃ nisi effectiue ꝺcurrat motus localis pmi mobilis. 2° supponit̃ qꝫ alt̃ sumit̃ pfectio motus localis ꝛ pfectio aliox motuũ: qꝛ pfectio motus localis saltẽ pmi mobilis sumit̃ ex pfectõe triũ. pmo ex pfectiõe sui motꝰ. pmũ. n. mouens est pfectissimũ. 2° ex pfection sui subiecti: qꝛ pmus motus localis ẽ subiectiue i pmo mobili qꝺ̃ est pfectissimũ mobiliũ. 3° ex pfectõe suaꝝ ꝓprietatũ: ꝓprietas. n. pmi motus localis est qꝫ sit cõtinuus regularis ꝛ cãoiuz aliox: ſz pfectio i alijs motibus sumit̃ ex pfectione suoꝝ terminoꝝ. dicit. n. cõmẽtator sic. sicut ſba est pfectioz ꝛ poz alijs ꝓdicamẽtis ita

motus ad ſbaz ē pfectioz ḡ motus ad alia ꝑdi
caméta. Ex bis dr̄ duo. ꝓmo ꝙ motus localis
est ꝓmus motuū tpe: vt pz euidēter de motu lo
cali ꝓmi mobilis cū hoc tñ ſtat ꝙ motus alicui⁹
pticularis mobilis ſit posterioz gñatione altera
tione ⁊ augmētatōe: vt pz i aiali. z⁹ dr̄ ꝙ mo
tus localis est ꝑoz ꝓpter pfectionē ſui mouētis
⁊ ſui mobilis ⁊ ſuaꝝ ꝑpetatū: cū hoc tñ ſtat ꝙ ē
min⁹ ipſi⁹ q ē vbi nō ſit pfectioz ēmino alioꝝ mo
tuū: qz pfectio talis mot⁹ ſumit̄ ex pte termini.

Secundo dubitat̄. Utꝝ ſit poſſibile ali
quā rē durare ſolū ꝙ vnū in
ſtās. ℞ro ſolutōe hui⁹ dubij ponit̄ talis diſtinctio
duplices ſūt res: q̄dā ſūt indiuiſibiles: ⁊ raptim
trāſeūtes. ſicut ſūt iſtātia mutata eſſe: ⁊ oia vbi:
alie ſūt res diuiſibiles diuiſibilr̄ ꝑmanētes cu
iuſmodi ſūt oēs res nāles. Ex bis dr̄ duo. ꝑmū
ꝙ ſūt aliq̄ res idiuiſibiles raptiz trāſeūtes durā
tes ꝓ ſolū iſtās: vt pz de nūc de mutatis eē. z⁹
dr̄ ꝙ nulle res nāles poſſūt durare ꝓ ſolū iſtās.
qđ pz ꝑ hoc dicēdo ſic. penitus icōueniēs est qđ
factū est ſtatī cozrūpi: ⁊ nullo tpe ꝑmanere. iſta
aūt dicta itelligēda ſūt de facto nō de possibili.

Tertio dubitat̄. Utruz cuilibet rei crea
bili repugnet ꝺdictozie durare ꝓ
ſolū iſtās. ℞ro ſolutōe hui⁹ dubij ponūtur aliq̄
diſtictōes. ℞ma duplices ſūt res: quedā ſūt
permanentes. aut ſūt ſucceſſiue. ¶ z⁹ diſtinctio
res ſucceſſiue ſūt duplices: qz q̄dā ſunt ſucceſſi
ue eēntialr̄ ⁊ qditatiue ſicut tp̄s. alie ſūt ſucceſſi
ue accn̄talr̄ ⁊ denoiatiue: ſicut motus ⁊ oia alia
ſucceſſiue durabilia. Ex bis dr̄ tria. ꝑm ꝙ nulli
rei ꝑmanēti repugnat br̄e oēs ptes ſil̄. z⁹ dr̄ ꝙ
nulli rei ſucceſſiue accn̄ ⁊ denoiatiue repugnat
ꝺdictozie durare ꝓ ſolū iſtās. pz qz cū ſucceſſio
ſit ei accn̄talis pōt ab ea ſeparī. 3⁹ dr̄ ꝙ cuilibet
rei ſucceſſiue eēntialr̄ ⁊ qditatiue repugnat ꝺdi
ctozie durare per ſolum inſtans: qz de eſſentia
talis rei est ꝙ affirmatio partis ꝓioris inferat
negationem partis posterioris.

Ad rationes añ oppoſitū. Ad ꝑmā ⁊
secūdā rn̄ſum est i q̄ſtio
ne. Ad tertiā dicit̄ ꝙ graue i pūcto reflexionis
est ꝓhibitum ꝓpter duo. ℞mo ꝓpter in
compoſſibilitatem terminoꝝ motus p̄cedentis
⁊ motus ſequentis. z⁹ graue est ꝓhibitum
ꝓpter virtutem impreſſam a ꝓiciente. licet
enim illa virtus non ſit ſufficiens ad mouenduz
graue. tamen est ſufficiens ad impediendu de
ſcenſuz grauis: ⁊ hec de queſtione.

Queritur ſexto. Utrū cu
iuſlibet rei per
manētis ſit dabile ꝑmū iſtās ſui
eē ⁊ non vltimū: ⁊ cuiuſlibet rei
ſucceſſiue ſit dabile ꝑmū ⁊ vlti
mū iſtās ſui nō eē. ¶ Arguit̄ ꝓ:
ꝙ nō: qz ẏtatis iſtaꝝ ꝓpoſitionū. ſortes currit.
⁊ mūdus fuit. ſūt entia ꝑmanētia. ⁊ tñ ipſoꝝ nō
est dabile ꝑmū iſtās ſui eē. g̃ nō cuiuſlibet rei ꝑ
manētis ē dabile ꝑmū iſtās ſui eſſe. minoz pz: qz
nō est dabile ꝑmū iſtās cur ſus ſortis. g̃ nec ē da
bile ꝑm iſtans ẏtatis iſti⁹ ꝓpōnis. ſortes currit.
ꝺña tenet qz eē ipſius curſus ſortis ⁊ ẏtas hu
ius ꝓpōis ſe ꝺuertibilr̄ ꝺſequūtur. Silr̄ pōt ar
gui de veritate alteri⁹ ꝓpōnis. ¶ z⁹ ſic arguit̄.
Inſtās ē res ꝑmanēs: ⁊ tñ bz vltimū iſtās ſui eē
g̃ alicui⁹ rei ꝑmanētis ē dabile vltimū iſtās ſui
eē. minoz pz: qz de iſtāti ē aliqñ vez dr̄e. Inſtās
nūc est: ⁊ imediate post hoc nō erit. ¶ 3⁹ arguit̄
ſic. ꝓpoſitio q̄ aliqñ ē vera aliqñ icipit eē vera.
ſz iſta ē vera motus fit. g̃ etiā iſta est vera. aliqñ
motus ꝑmo ē: ⁊ ſic erit dabile ꝑmū iſtans ipſius
motus. ¶ In oppoſitū arguit̄ auctozitate ꝓbi.

℞mo sciēdū est ꝙ ꝓ declaratiōe ēmi
noꝝ q̄ſtionis ponūtur ſex diſti
ctiones. ℞ma duplices ſūt res: q̄dā ſūt res ꝑ
manētes qb⁹ nō repugnat br̄e pl̄es ptes ſil̄. alie
ſunt ſucceſſiue qb⁹ repugnat br̄e pl̄es ptes ſil̄.
¶ z⁹ diſti⁹ duplices ſūt res ꝑmanētes. q̄dā ſunt
durātes ꝓ vnū ſolū iſtās ſicut nūc ⁊ mutatū eē.
alia durāt ꝓ tp̄s ſicut bō ⁊ lapis. ¶ 3⁹ diſti⁹ res
ꝑmanētes durātes ꝓ tp̄s ſūt duplices q̄dā ſunt
ꝑmanētes ſolū ad eſſe ⁊ ſucceſſiue q̄tum ad fi
eri. Alie ſunt permanentes quantum ad eſſe ⁊
ad fieri. ¶ 4⁹ diſti⁹ Res ꝑmanētes q̄tū ad eſſe
ſūt duplices. q̄dā dep̄dēt a reb⁹ ſucceſſiue i eē
⁊ ꝺſeruari. ſicut ẏtas hui⁹ ꝓpōnis ſortes currit
dep̄dēt a curſu ſortis. alie ſūt q̄ non dep̄dēt a
reb⁹ nec i eē nec i ꝺſeruari. ſicut bō ⁊ lapis. ¶ 5⁹
diſti⁹ Res ꝑmanētes īdep̄dētes a reb⁹ ſucceſ
ſiuis ſunt duplices. q̄dā bñt latitudinē ptiū gra
dualiū ꝓz q̄s ptibiliter ⁊ ſucceſſiue acgrūt̄. alie
vero ꝺſiſtūt i idiuiſibili. ¶ 6⁹ diſti⁹ duplex ē non
eē rei. qđā est nō eē añ eē: aliud ē nō eē poſt eē.
⁊ ſolū ē hoc ad ꝓpoſitū de vltimo nō eē añ eē: ⁊
ꝑ nō eē poſt eē. z⁹ ponūtur aliq̄ documēta. ꝑm
illud dr̄ br̄e ꝑmū iſtās ſui eſſe qđ de ipſo vez est
dr̄e hoc nūc est ⁊ nunq̄ añ fuit. z⁹ illud dr̄ br̄e
vltimū iſtās ſui eē qđ de eo vez ē dr̄e hoc nūc ē
⁊ poſtea nunq̄ erit. 3⁹ illud dr̄ br̄e vltimū iſtās

sui nõ eẽ añ eẽ qñ de eo vez ẽ dr̃e hoc nũc non est ⁊ imediate post hoc erit. 4m illud dr̃ hr̃e vltimũ istãs sui nõ eẽ post eẽ de quo vez ẽ dr̃e hoc nũc nõ est ⁊ imediate añ hoc fuit. ¶ 3o ponũtur alique regule gñales. ¶ Prima qñcũqz alicui9 rei ẽ dabile p̃mũ istãs sui eẽ nunqz illi9 est dabile vltimũ istãs sui nõ eẽ añ eẽ. p3 q2 aut esset idẽ i istãs i quo res vltimo hẽret nõ esse ⁊ p̃mo hẽret eẽ: ⁊ tũc i eodẽ istãti eẽt ⁊ nõ eẽt. aut eẽt aliud ⁊ aliud istãs: ⁊ tũc iter duo istãtia eẽt tp̃s mediũ. vel ḡ illa res i illo tpe medio eẽt: ⁊ sic nõ erat dabilũ p̃mũ istãs sui eẽ. vel nõ eẽt. ⁊ sic nõ erat dabilũ vltimũ istãs sui nõ eẽ: vel nec eẽt nec nõ eẽt. qđ est iposibile. ¶ 2a regula i gbuscũqz ẽ dabile vltimũ istãs eẽ i illis nõ ẽ dabile p̃mũ istãs sui nõ eẽ post eẽ. ⁊ hec regula põt ꝓbari sicut p̃cedẽs. ¶ 3a regula. i gbuscũqz nõ ẽ dabile p̃mũ instãs eẽ. i illis ẽ dare vltimũ istãs nõ eẽ añ eẽ: ⁊ i gbuscũqz nõ est dabile vltimũ nõ eẽ añ eẽ i illis est dabile p̃mũ eẽ. p3 q2 si sumat̃ tp̃s adeq̃te mẽsurãs eẽ ei9: vel i p̃mo istãti illi9 tpis h3 esse vel nõ eẽ. ⁊ qđcũqz dicat̃ hr̃ itẽtũ. ¶ 4a i gbuscũqz nõ est dabile vltimũ eẽ i illis ẽ dabile p̃mũ non eẽ. ⁊ ecõtra. hec regula põt ꝓbari silr̃ sicut p̃cedẽs. ¶ 5a i oib9 reb9 durãtib9 solũ p istãs ẽ dabile p̃mũ ⁊ vltimũ sui eẽ: ⁊ nõ primũ nec vltimũ sui nõ eẽ. p3 q2 i ipsis ẽ dabile aliõ istãs i quo de ipsis vez ẽ dicere. hoc nũc est: ⁊ imediate añ h̃ nõ fuit nec imediate post hoc erit. ¶ 6a silr̃ ẽ dicẽdũ de reb9 pmanẽtibus: ⁊ rebus successiuis i eẽ: ⁊ oseruari dependentibus sicut de reb9 successiuis a gb9 dependẽt: ⁊ opposito mõ ẽ dicẽdũ de negatõib9 ⁊ affirmatõib9 aliaz negationũ.

Secundo hui9 capituli mouet et soluit tres dubitatões. ¶ Prima si daretur due magnitudies equales ⁊ duo mobilia eque velocia mota supra illas magnitudines sic qõ qñ vnuz accedet ad mediũ ⁊ aliud iam recedet a medio vtr̃ illa mobilia sil̃ attigerẽt terminos illaz magnitudinũ. Soluit pha ⁊ dicit ꝙ nõ. q2 vnũ illo rũ mobiliũ hũit me9 i actu sic ꝙ i medio qeuit: ⁊ aliud solũ hũit mediũ i potẽtia. ¶ 2a dubitatio vtrũ aliqđ spatiũ possit ptrãsiri. ⁊ arguit ꝙ non ratione zenonis. quia in quolibet spatio sunt infinita. sz nullum infinitum põt ptrãsiri. Istud ar9 soluit dupl̃r. primo solutõe ad hoiez q2 spatiũ ifinitũ ptrãsiit tpe ifinito. 2o soluit vera solutõe. q2 illud spatiũ est dñ ifinitũ ꝑm potẽtiã sz nõ ꝑm actũ. ¶ 3a dubitatio est si aliqđ mobile moueat̃ de vna forma i aliã vtputa de albedine i nigredinẽ ita ꝙ i toto tpe p̃cedẽte sit sub vna forma ⁊ ꝙ ipsũ sit nigrũ. ⁊ p toto tpe sequenti stet sub alia forma. vt si ipsũ sit albũ. vtrũ p istãti mediante iter illa tpa mobile stet sub forma p̃ozi aut posteriozi. Soluit ꝙ istãs ẽ attribuẽdũ posteriori passioni sic ꝙ i illo istãti ẽ sub illa forma. Contra hoc arguit phs. mobile p toto tpe p̃cedenti stat sub forma p̃ozi. ḡ ⁊ p quolibet illi9 tpis. sz illud istãs mediũ ẽ aliqd tpis p̃cedẽtis. ḡ i illo istãti medio stat sub for9 p̃ozi. Soluit ꝙ tp̃s nõ opponit̃ ex idiuisibilib9. iõ i illo istãs ñ ẽ ps tpis p̃cedẽtis.

Tertio sciẽdũ ẽ ꝙ circa hũc textũ icidũt tres difficultates tacte i titulo q̃stionis. ¶ Prima qualiter se habet res pmanẽs ad vltimũ ⁊ p̃mũ sui eẽ. ⁊ ad p̃mũ ⁊ vltimũ sui nõ eẽ. Pro solutõe hui9 difficultatis ponũt̃ due regule. ¶ Prima i oib9 reb9 pmanẽtib9 ⁊ successiuis nullo mõ dependẽtibus: ⁊ p aliqđ totum tẽpus in esse durantibus est dabile primum istãs sui esse. patet quia si sumatur adequatum tempus mensurans motum per quem tales res acquiruntur ⁊ sumatur vltimum instans illius tẽporis. vel ergo in illo res habet esse et ante non habuit: ⁊ sic habetur itentũ. vel non habet esse. ergo non poterit acquirere esse nisi per aliaz alterationez. qđ est manifeste falsum. Ex hoc sequitur ꝙ talium rerum non est dabile vltimum instans non esse ante esse. patet per primam regulam generalez. ¶ 2a regula in illis talibus rebus permanentibus non est dare vltimũ instãs sui esse cũ sit dabile primũ istans forme sequentis. Ex hoc sequitur ꝙ cuilibet tali rei est dabile primũ istãs non esse post esse. ¶ Secunda difficultas qualr̃ se habent res successiue ad primũ ⁊ vltimũ sui esse. ⁊ ad primũ ⁊ vltimũ sui nõ esse. Pro solutione huius difficultatis ponitur talis regula. nullius rei successiue est dabile primũ ⁊ vltimũ sui esse. patet q2 ꝑm phm 6o huius quicquid mouetur prius mouebat̃ ⁊ postea mouebitur. patet etiã ꝙ sicut alias visum est ante oẽz motũ est alius motus: ⁊ post omnẽ motũ est alius motus. Ex hoc sequit̃ ꝙ cuiuslibet rei successiue est dabile vltimũ non esse ante esse. ⁊ p̃mũ non esse post esse. patet per regulas generales ¶ Tertia difficultas qualiter se habent primũ et vltimũ sui esse ⁊ non esse forme precedentis ad vltimũ ⁊ primũ non esse ⁊ esse forme sequẽtis. Pro solutõe huius ponũtur alique regule. Prima qñcunqz est dabile primum instans esse

forme sequẽtis nũcq̃ ẽ dabile vltimũ istãs esse forme p̃cedẽtis. q; tũc eẽt sil'idẽ sub forma p̃cedẽtis ꝛ seq̃ntis. z^a q̃cũcq̃ ẽ dabile vltimũ nõ eẽ vnius ẽ dabile primũ esse alterius ꝛ ecõtra ꝛc.

Conclusio R̃ñsalis. cuiuslibet rei pmanẽtis est dabile p̃muz instãs sui ẽsse ꝛ nõ vltimum. ꝛ p̃mũ sui nõ esse ꝛ ñ vltimũ. quia nullius rei pmanẽtis est dabile vltimũ instans sui esse vt patet ex dictis.

Primo Dubitaf. Utrũ motus reflexus sit cõtinuus. Ad hoc soluẽdũ est supponẽdũ q; Ari. i tertia pte hui⁹ tertij capli p bat p rõnes logicas motũ reflexũ nõ esse continuũ que sũt quattuor. ⁹ria oẽ qõ mouef̃ hz aliquem terminũ ad quẽ tẽdit. ꝛ q̃ attingit ip̃z gescit ibi. sed motus reflexus tendit ad aliquẽ terminũ. g̃ q̃ puenit ad eũ gescit. ꝛ p oñs i^s motus nõ ẽ vn⁹ mot⁹. ¶ z^a oẽ qõ mouef̃ mouef̃ hz aliq̃ spẽz motus. ꝛ gescit qete opposita tali motui. ergo mobile motũ motu reflexo cuz mouef̃ duabus spẽbus motus etiã gescit duabus spẽb⁹ getis. ꝛ p oñs talis motus nõ erit vnus. ¶ 3^a si motus reflexus esset cõtinuus sequereꝫ q; idẽ eẽt cõruptũ ꝛ corrũpẽdũ. p3 oña. q; cũ mobile puenit ad illũ terminũ motus gerat vnus ꝛ otinu⁹ ẽ corruptus. ꝛ ñ nõdũ factus ẽsi sequẽs mot⁹ sit sibi cõtinuus. ¶ 4.ª rõ eadez est ratio cõtinuitatis motus ꝛ sil'r tẽporis. sz cõtrarij motus nõ sunt vnus motus. ergo motuũ ⁹rioꝝ nõ ẽ vnuz tempus. ꝛ per oñs non potest esse i vno ꝛ eodez tempore. ꝛ sic non est continuus.

Secundo Dubitaf. Utz motus circ'laris sit vnus. Ad soluẽduz hoc dubiũ est supponendũ q; Aristo. in isto vltimo ca^o oñdit gs motus est vnus ꝛ cõtinuus. et diuidit in duas ptes. In p̃ma oñdit motũ circulare esse vnũ ꝛ continuũ. ꝛ diuidit in duas ptes. In p^a itẽdit talẽ ꝛclusionẽ. Mot⁹ circularis ẽ vn⁹ ꝛ cõtinuus. ꝓbat duabus rõnibus. ⁹rima rõ ad motũ circulare esse vnũ ꝛ continuũ nullũ accidit ipossibile. ergo motus circularis ẽ ponẽdus vnus ꝛ cõtinuus. z^a rõ ille motus ẽ cõtinu⁹ g ẽ ab eodẽ in idẽ. sed motus circularis est ab eodẽ in idem. rectus aũt ab eodẽ in aliud. ergo mot⁹ circularis est vnus ꝛ cõtinuus. Et subdit q; motus qui ẽ in semicirculo. aut mot⁹ qui ẽ i aliqua alia circulatiõe g nõ copulat finẽ cũ p̃n^o ille nõ est vn⁹ nec cõtinuus. ¶ In scõa pticula ari. infert duo corrolaria. p̃mũ nullus alius mot⁹ ẽ cõtinu⁹ p̃ter circularẽ motũ. ꝓz. ille mot⁹ nõ ẽ otinuus nec ꝓpetu⁹ q; põt multotiẽs iterrũpi p media. ita ẽ de oib⁹ motib⁹ alijs a circulari. g̃ ꝛc. z^us ex his q̃ dicta sũt elicit q; physiologi. i. pbi ñ bñ dicunt oia sensibilia semp moueri q; necesse esset ea moueri fm aliquẽ istorũ motuuz ꝛ maxie fm alterationẽ. modo mãifestũ est q; nulla alia mutatio a circulari est otinua aut perpetua.

Tertio Dubitaf. Utrũ mot⁹ circularis sit p̃m⁹ motuũ. Ad soluẽduz hoc dubiũ ẽ supponẽdũ q; Ari. in 3ª pte h⁹ capli intẽdit talẽ ꝛclusionẽ. Mot⁹ circularis ẽ p̃m⁹ motuũ. ꝓbat ꝓbz 3^r. p̃ p duas rões ꝓpas. ⁹ma ois mot⁹ localis aut ẽ circularis. aut rect⁹. aut ꝛposit⁹ ex his. sz mot⁹ ꝛposit⁹ ẽ posterior alijs q; ex alijs cõponif̃. ꝛ mot⁹ circularis ẽ ⁹rior recto. ℌ ꝓbat ille mot⁹ ẽ ꝑor q ẽ simplex ꝛ pfect⁹. mot⁹ ãt rect⁹ est ip̃fect⁹ q; ñ põt otinuãi niſi p reflexionẽ. maiorẽ ꝓbat q; p̃ nã rõe ꝛ tpe ẽ pfectũ ipfecto. et corruptibile icorruptibili. z^a rõ. ille motus ẽ ꝑor q est ppetuus illo quẽ nõ otingit esse ppetuũ. sz motũ circularẽ otigit esse ppetuũ ꝛ nõ rectũ. g̃ mot⁹ circularis ẽ p̃m⁹ motuũ. 3° ꝓbat illã trib⁹ rõib⁹ cõib⁹. p̃ma ille mot⁹ ẽ ppetu⁹ q; nõ hz õtermiatũ p̃n^m nec finẽ. mot⁹ circularis ẽ talis. g̃ ꝛc minorez ꝓbat q; vnũqõcq̃ qõ ẽ in linea circ'lari sil'r est p̃n^s me^m ꝛ finis. z^a rõ. ille motus ẽ p̃mus q est mẽsura oiuz aliorũ motuũ. sz mot⁹ circula ẽ mẽsura oium alioꝝ motuũ. g̃. 3ª ille motus est ⁹rim⁹ motuũ q est r'laris. solus mot⁹ circularis est regularis. g̃ solus mot⁹ circularis est p̃mus motuũ. miorẽ ꝓbat q; mot⁹ circularis sẽp eq̃ di stat a fine ad quẽ tendit mobile. i. a medio. ꝛ io ẽ regularis ꝛ sp vniformis. nullus mot⁹ rectus ẽ sic regularis eo q; intẽdit aut in p̃n^s aut i fine. sz mot⁹ circularis necq̃ hz p̃n^m necq̃ finez. 3° ꝓbat dictã ꝛclusionẽ gnq̃ auctoritatib⁹. p̃ma q; qcũ q̃ fecerũt memoriã de motu posuerũt p̃ncipia mot⁹ localis eẽ p̃ncipia oium motuũ vt disgregationẽ ꝛ ogregationẽ cõcordiã ꝛ discordiã. z^a est anaxagore qui posuit intellectũ agentez disgregare res. Tertia ẽ democriti qui posuit res fieri per vacuũ ꝛ plenum ꝛ nõ alium q̃ motũ localem. 4ª est aliorũ qui posuerunt rarũ ꝛ densum esse ⁹rincipia rerum ꝛ dicebãt ea esse p̃ncipia motus localis. Quãta est opinio platonis. quia plato primo dicebat aiam esse ⁹rincipiuz seipsum mouẽs. Secõo dicebat q; ⁹rincipium seip̃m mouẽs põt gescere alijs spẽb⁹ mot⁹ ꝛ moueri hz locũ. g̃ ponebat motũ localẽ esse p̃mũ motuũ. Consequenter epilogat que dicta sunt.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec ꝺ questione.

Queritur 7ᵒ vtꝝ i magnitudie finita possit eē ẏtus infinita. Arᵍ ꝑ ꝙ sic. qꝛ i magnitudie infinita pōt eē ẏtus finita. ḡ i magnitudie finita pōt eē ẏtˢ infita. tꝫ ꝺ̃ña ꝑ silē. añs pꝫ. qꝛ i magnitudie infinita pōt eē ẏtˢ infinita. ḡ ꝛ finita. ꝺ̃ña tꝫ. qꝛ magnitudis infinite aliq̄ ps ē finita. zᵒ arᵍ sic. magnitudo finita pōt mouē ꝑ tp̄s infinitū. ḡ bꝫ ẏtutē infinitā. tꝫ ꝺ̃ña. qꝛ ꝼm pb̄ꝫ ipossibile ē ẏtutē finitā mouē ꝑ infinitū tp̄s. añs pꝫ qꝛ celū ē magnitudie finitū. ꝛ tn̄ mouet ꝑ tp̄s infinitū. ꝛ ét ꝫ pbn̄ gn̄atōes ꝛ corruptōes ſt infite. ℂ 3ᵒ sic arᵍ magna ē magnitudo fita. silr ignis ꝛ q̄lꝫ poᵃ visiua. ꝛ tn̄ i ipis ē ẏtˢ infinita. ḡ in magnitudie finita ē ẏtˢ infinita. mioꝛ pꝫ qꝛ mā bꝫ ẏtutē substādi infinitis formis. ꝛ ignis bꝫ ẏtutē ꝺburēdi infinita cōbustibilia. silr poᵃ visiua bꝫ ẏtutē vt possit i mutari ab infinitis obiectis. In oppᵐ est pb̄s.

Primo Sciēdū ē ꝙ Ari. i isto 4ᵒ tractatu oñdit q̄le sit ꝑᵐ mouēs. ꝛ diuidit i tria capla. In ꝑ oñdit 4ᵒʳ ꝺclusiōes. prima ꝺ̄ ē ꝙ ꝑᵐ mouēs ē iptibile ꝛ nullā bn̄s magnitudinē. zᵃ ᵒ ipossibile ē mouēs finitū moueri ꝑ tē pᵒ infinitū. Ad ꝓbādū hāc ꝺclusionē tria supponit. ꝑ ꝙ i cā motu sūt tria. ſ. mouēs mobile ꝛ tp̄s. zᵒ sit mouēs finitū. a. sit mobile finitū. b. ꝛ tp̄s finitū. c. 3ᵒ ps mouētis sit. d. ꝛ ps mobil finiti sit. e. ps tpis ifiniti fita sit. z. tūc arᵍ sic. ſi. a. moueat. b. i. c. d. mouebit. e. i. z. ſz. d. pōt totiēs sumi ꝙ ꝺsumet totū. a. ꝛ sic. e. ꝺsumz totū. b. cū illa sint finita. ſz. z. nūq̄ pōt cōsumē totū. c. cū. e. sit infinituz. ḡ. c. nō erat adequatū tp̄s i q̄ mouebit. b. ℂ 3ᵃ ᵒ in magnitudie finita nō pōt eē ẏtˢ infinita. Ad ꝓ bādū ꝫ suppōit ꝑ ꝙ maioꝛ potētia mouet i mioꝛi tpe ꝛ mioꝛi maioꝛi. zᵐ ꝙ ois motᵒ est i tpe tūc arᵍ sic. Si i magnitudine finita esset ẏtˢ infinita tūc sequeret ꝙ ẏtus finita posset mouē i equali tpe cū ẏtute infinita ꝺ̃ña est ipossibile. ḡ rē. ꝓbatr tn̄ ꝺ̃ñaz cū ytraq̄ sit i magnitudie fita ytraq̄ mouet in tpe finito. tꝫ vna moueat in tpe maioꝛi. ꝛ alia in minoꝛi augeat. ḡ ẏtˢ finita ꝼm ꝓpōtionez ꝼm quā vnū tp̄s excedebat aliud. tūc virtˢ finita ꝛ infinita mouebūt i equali tpe. ℂ 4ᵃ ᵒ: i magnitudie infinita ñ pōt eē ẏtˢ fita. ꝓbat pb̄s ꝺuabᵒ rōibᵒ. ꝑma est de magnitudibᵒ diuersoꝝ geneꝝ. ꝛ ē hec qꝛ si i magnitudie infinita esset virtˢ finita moueret ꝑ tp̄s finitū. ꝛ sic mouet i eq̄li tpe cū magnitudie ifita qō ē icōueniēs. ꝛ silem rōez ꝺducit ꝺ magnitudinibᵒ eiusdem gn̄is.

Secundo Sciendū est ꝙ i hoc 3ᵒ caᵒ oñdit Aristo. ꝑmū motoꝛem esse vnū. ꝛ diuidit i duas ptes. In ꝑma mouet q̄ꝺā ꝺubitationem q̄ est hec. ꝙ oē qō mouet ab alio mouet. ꝺuᵐ est a quo moueant ꝓiecta cuꝫ mouens non tangat illa. Et arguit sic ꝑmo ꝙ non moueātur ab aere moto a ꝓisciente. vꝝ enimz ab alio simul moueri. cum primū mouens moueat ꝛ omnia moueātur a ꝑmo mouente ꝛ oia gescē cū ꝑmū mouens gescit. Soluit ꝛ ꝺicit ꝙ primū mouens. ſ. ꝓisciens facit moueri aliquod coꝛpˢ qō aptū natum est moueri vel mouere. ꝛ gescēte ꝑmo mouente non simul quiescit illud qō ab eo mouet. Ex hoc infert ꝙ motus ꝓiectōis nō est cōtinuus qꝛ nō fit ab vno motoꝛe sed a pluribus ꝺ̃ñter se bn̄tibus in virtute motiua quā aliqui vocāt anthipistasim eo ꝙ ꝺicunt aerez per anthipistasim mouere ꝓiectū. ℂ In scḋa ptica ponit pb̄s duas concluſiōes. prima necesse est ꝑmū motoꝛez esse vnū. ꝓbat qꝛ ꝑmˢ motus est vnˢ. ḡ est a mouente vno. scḋa ᵒ necesse est primū mouens eodem mō se bꝫ ꝙ totū motū. si enimz cōtinue se haberet aliter ꝛ aliter. tūc ille motus esset ab alio ꝛ ab alio mouente. Ex hoc concludit ꝙ primus motoꝛ mouet motu infatigabili. alꝫ motus non essꝫ regularis.

Tertio Sciendū ꝙ i vltimo cᵒ vltimi tractatus aristo. itendit tres ꝺclusiones. ꝑma. ꝑmˢ motoꝛ est i circūferentia ꝑmi mobilis. ꝓbat quia effectˢ primi mouentis magis manifestatur in ipsis eo ꝙ partes circunferentiales magis mouent. ſcḋa tāgit ynā ꝺubitationem que est hec. Utrū mouens qō mouet motum continuū possit facere. ꝺicit ꝙ nō. qꝛ motˢ cōtinuus est a mouēte imobili. ℂ 3ᵃ ꝛ vltima primus motoꝛ est imobilis ipartibilis ꝛ nullaz bn̄s magnitudinem. qꝛ si primˢ motoꝛ haberet aliq̄ magnitudinem. vel haberet magnitudinez finitaz vel infinitaz. sed nullā illaꝝ bn̄ pōt. ḡ nullā bꝫ magnitudinem. minoꝛem ꝓbat ꝑ ꝓria parte qꝛ ipossibile est aliquā magnitudinem esse infinitam vt ꝓbatū est. ꝑ ſcḋa ꝑte ꝓbat qꝛ potentia primi mobilis nō est finita. ḡ primˢ motoꝛ nō pōt bn̄ magnitudinez finitā. tꝫ ꝺ̃ña. qꝛ vt ꝓbatuz ē i magnitudie finita nō ꝺtingit eē ẏtˢ infinita. añs ꝓbat qꝛ ꝑᵐ mouens mouet tpe infinito ꝛ motu cōtinuo ꝛ ꝑpetuo. ergo eius virtus est infinita.

Conclusio R̄nsalis. Jn magnitudine finita nō pōt esse ꝟt⁹ infinita itelligēdo de infinitate ētitatiua ⁊ fitate itēsiua ſm extēsionē potētie motue. ⁊ hoc de 2° arti⁹.

Primo Dubitaf. Utrū de mēte Aristo. ⁊ sui cōmētatoris fuerit ponē p̄m motorē infinite ꝟtutis ētitatiue ⁊ itēsiue. Et pp̄ hō pōit ca' diſti⁹. aligd eē ifi^m pōt itelligi 4^r. p̄ ꝟz ouratōez. qz. ſ. ourat tpe infinito. ⁊ sic ꝟz Ari. ⁊ suuz cōmētatorē itelligētie celū ⁊ multa ēt alia sūt infinita. a°. aligd eē infinitū pōt itelligi qz mouet motu ifito. siue talis mot⁹ sit mot⁹ vn⁹ localis siue nō ⁊ sic ꝟz pbz itelligētie solū ⁊ corpa celestia sūt infinita a°°. aligd ē infitū. qz mouet motu locali vno ⁊ oti° p̄ifi^m tp̄s. ⁊ sic ꝟz pbz q̄lz itelligē^a ē infinita. a°. aligd ē infitū. qz mobilē iptibilē mouet motu locali p tp̄s infinituz. ⁊ sic p̄ma cā ē solū infinita. p̄t tñ illos mōs ē vn⁹ ali⁹ modus quē Aris. reputat eē impossibilē p qō aligd ē infitū itēsiue ita q̄ q̄cūq; mobili dato pōt mouē mai⁹ infinitū. et q̄cunq; velocitate data pōt mouere veloci⁹ infinitū. iō pōt mouere qōlz mobile i instāti. Ex his dr̄ p̄ q̄ de mēte Aris. ⁊ sui cōmētatoris nō fuit ꝺcedē p̄m motorē eē virtut⁹ infinite itēsiue. pz qz ari. ꝺcederet p̄m motorē agere ad ex̄ necessitate nāe. g̃ cōcederet ipz mouere ꝟz vltr^m sue po^e ⁊ p cōs ꝺcessissz ipz mouere i instāti. c°. oppo^m. pbat in multis. 2°. dr̄ q̄ qlz ver⁹ pbz ⁊ nālis hz magis ꝺcedē p̄m motorē eē virtut⁹ infinite itēsiue q̄ oppo^m. pbat qz glibz talis hz ꝺcedere ipm esse ens. quo nihil maius cogitari pōt. 3°. dr̄ qz ſm fidem tenendū est primum motorē infinite virtutis eē intēsiue virtutis cum habeat omnem pfectionē simplr.

Secundo Dubitaf. Utr̄ oē ꝓiectū moueaf ab intrinseco vel a medio. Pro solōe h⁹ oubij ponūf oue opiōes. p^a ē opinio coīs ⁊ ē h. q̄ ꝓjciēs p̄m mouet ipz ꝓiectū. ⁊ ipm motū mouet vnā ptē aeris. ⁊ ipa ps aeris mouz ꝓiectū ⁊ ite ꝓiectū mouet aliā ptē aeris. et sic quousq; deficiat virt⁹ ꝓjciētis. ⁊ sic dñt q̄ mot⁹ ꝓiectoꝝ ē a diuersis mouētib⁹. ⁊ quot sūt motus ptiales tot sūt ptes medij mouētis. ⁊ ex illis fit vn⁹ mot⁹ vnitate aggregatōis. 2ª opio q̄ appet ꝓbabilioz ē q̄ ꝓjciēs ipz imit vnā virtutē impulsiuā in ipo ꝓiecto q̄ virt⁹ impulsiua vocaf ipetꝰ. ⁊ ē vna qualitas motiua cui resistit grauitas moti ⁊ resistentia medij. ideo continue debilitatur ⁊ tandem corrumpitur. ⁊ sic ꝓiectū cessat violenter moueri. et illa virtus est subiective in ꝓiecto.

Tertio dubitaf. Qualf ē saluabile motū ꝓiectōis eē violētū cū tñ sit a p̄n⁹ intrinseco effectiuo. ſ. ab illo impetu. ⁊ tñ ad violētū duo regrūf. p̄mū q̄ sit ex̄. hoc ē dictu q̄ p̄n^m effectiuū sit extrinsecū. 2^m q̄ passū nil ofert. h̄ ē dictu q̄ talis mot⁹ sit ꝺ nālē iclinationē ipi⁹ moti. R^r q̄ pōt saluari du^r p̄ negādo q̄ ad violētū motū regrāf i^a duo copulatiue. 2° dr̄ q̄ sicut ad motū nālē sufficit q̄ talis mot⁹ sit ad formaz ad quā inclinaf ipm mobile. sic^r ad motū violentū regrif ⁊ sufficit q̄ forma ad quā ē talis mot⁹ sit ꝺ nālē iclinationē ipi⁹ mobilis. 2^a pōt saluari dicēdo q̄ sufficit q̄ ip̄z ꝓjciēs qō est p̄ncipale mouens sit extrinsecū. 3° dr̄ q̄ talis motus non est a p̄n⁹ intrinseco eēntialf. ſ. a forma subāli. ſz soluz a p̄ncipio intrinseco accitali. ſ. ab illo impetu.

Ad rationes ante oppositū. ¶ Ad p̄ma dr̄ negādo arīs cū suis ꝓbatōib⁹. ¶ Ad scōaz dr̄ q̄ ñ ē possibile aliq̄z magnitudinē eē infinitā. ⁊ sic arīs suppōit falsuz. iō ē negādū. 2°. q̄ ꝟt⁹ fita ñ ē adeq̄ta i magnitudie finita. ¶ Ad 3^am dr̄ q̄ illa tria sūt infinita infinitate pluralitatis obiectoꝝ ad q̄ se extēdūt. ſz nō sunt infinita infinitate ꝓp̄e passionis quantitatis. ¶ Et hec de libris octo physicoꝝ dcā sufficiāt.

Primo q̄rit circa initiuz p̄m libri celi ⁊ mundi. Utr̄ corpus sim^k sub rōe mobilis^{tis} ad vbi sit adeq̄tū huius scie subiectū. Et arg^r p̄ q̄ nō. qz nullū corp⁹ ē simplex ergo corp⁹ simplex nō ē subiectū h⁹ scie. arīs pz qz oē corpus ē cōpositū ex mā ⁊ forma. 2°. sic. qd est subiectū adequatū h⁹ scie de illo p̄dicaf. conuertibilr ista passio q̄ est esse mobile ad vbi. ſz ista nō conuertibilr p̄dicaf de corpe simplici. ergo corp⁹ simplex nō ē h⁹ scie adeq̄tū subm. minor pz qz illa passio nō conuenit oi corpi simplici g̃ nō ē cōuertibilis cuz corpe simplici. p̄ma ps arīs pz qz celū nō est mobile ad vbi cū nō habeat aliq̄z superficiē ip̄m circūscribentē. 2^a ps arīs pz. qz alia ⁊ ceca corpa mixta sūt mobilia ad vbi. 3°. sic mobi

litas ad vbi ē passio subiectib⁹ scie. g nō pōt esse rō formalis ei⁹. r p ois corp⁹ simplex nō ē sbm̄ b⁹ scie sō rōe mobilitat]. ¶ In op^m ē auctas pbi ōntis sciam bui⁹ esse circa corpa. In ista q̄stione erūt tres articuli sicut in alijs. Quātū ad p̄mū.

Primo Sciendū est q̄ ꝓ solōe q̄is sūt soluēde tres difficultates tacte i trib⁹ argumētis. ꝓia q̄ tā'i p̄mo argumēto ē hec vtrū sit aliqđ corp⁹ simplex. ꝓo solōne h⁹ difficultatis ponūt due distinctōes. ꝓima duplex ē corpus. quoddā est de gñe sbē. r ē opositū ex mā r fōma. r illud vocat subm̄ trine dimēsiōis qđ aptū natū est suscipe trinā dimēsionez. aliud ē corpus de gñe q̄titatis. r ē ipsa trina dimēsio. s. lōgitudo. latitudo r pfūditas. 2ª distin⁹ simplex capit dupl'r. vno⁹ vt dicit negationem opōnis ita q̄ illud ē simplex bō nō est cōpositū. alio⁹ capit vt dicit negationē mixtōis. ita q̄ illō ē simplex qō nō ē mixtū cōpositū ex corpib⁹ ad inuicē spē dr̄ntib⁹. sicut celū r 4^or elemēta. Sipler p̄ mō oppōit opposito. s3 simplex. 2° oppōit mixto. Ex hoc segt̄ q̄ illō ē simplex 2° q̄ nō ē mixtū siue opositū ex corpib⁹ ad inuicē spē differētib⁹. Ex his dr̄ p̄ q̄ corp⁹ de gñe quātitatis ē simplex vtroq; mō simplicitatis. ois. n. q̄titas ē forma simplex. 2° dr̄ q̄ nullū corp⁹ de gñe sbē ē simplex. p̄. simplicitatis. qz qōlz tale ē opositū ex mā r forma. 3° dr̄ q̄ celū r quattuor el'ta sūt corpa simplicia 2°. simplicitatis. p3 qz nō sē mixta ex corpib⁹ spē dr̄ntibus. ¶ 2ª difficultas q̄ tāgit i 2° argumēto ē hec. vtr̄ mobilitas ad vbi sit passio ade q̄ta ouertibil'cū corpe simplici. ꝓo solōe h⁹ difficultatis pōit̄ vna distin⁹ r vna sup pō. Suppō ē hec. q̄ vbi ē vna qditas p̄dicamē talis p̄cise cois ad vbi actiuū r vbi passiuuz fm modū expositū 4° phīcoꝝ ēctatu de loco. ¶ Distin^o est hec. aliqđ ē mobile ad vbi pōt capi dup^r vno mō coiter. put se extēdit ad oē esse mobile ad vbi. siue circūscriptiuū. siue diffinitiuuz. siue fit motu nāli. siue violēto. siue voluntario. r sic ois subā imo oē ens creatū ē mobile ad vbi. a^o ca^r p̄pe. p eo q̄ mouet̄ ad vbi circūscripti^m siue fit nāl'r. siue violēter. siue volūta^e. r sic oia aia^a r vl'r oia corpa sūt mobilia ad vbi. 3°. ca^r magis p̄pe. p oi mobili ad vbi circūscriptiuū motu nāli. siue moueat̄ p se p̄ siue p accñs r gr̄a partis. r isto⁹ mixta iaiata sūt mobilia ad vbi qz motu nāli mouēt̄ ad vbi circūscriptiuū p accñs tm̄ r gr̄a ptis ad motū el'ti p̄dominātis. alio⁹ ca^r max^e ꝓo p̄e. p oi eo q̄ ē p̄ p se mobile ad vbi circūscripti uū motu nāli. r sic soluz corp⁹ simplex ē mobile ad vbi. Ex his sē q̄ mobilitas ad vbi ē passio aq̄te ouertibilis cū corpe simplici. ¶ 3ª difficl'tas q̄ tā'iz⁹ ar^o ē B. qual'r ē saluabile mobilitate ad vbi eē rōem formalē corpis simplic] cū tm̄ ei⁹ sit p̄pa passio. Ad hoc rn^r q̄ pt saluari p vnā maximā scotizātiū q̄ ē hec. qñcūq; rō formal' alic⁹ q̄ditatis subālis ē inoiata. ipa pt oueniēter noiari r circūlog p nomē p̄pe passiōis tal' s bi. iō mobilitas ad vbi circūlogt nobis rōez formalē sub qua hic ꝛsideraī ō corpe simplici q̄ ē nob inoiata. Ex hoc sē q̄ sola qditas corpis simplicis ē illi⁹ subm̄ sub rōe formali nob inoiata. tm̄ circūlogt nobis p nomē p̄pe passiōis q̄ ē mobilitas ad vbi. 2°. segt̄ q̄ aggregatuz ex qditate corpis simplicis r mobilitate ad vbi nō potest bui⁹ esse subiectū. alias subm̄ esset vnum ens p accñs.

Secundo Sciēdū est q̄ iste liber ō celo i quo ari. determiat de corpe nāli r p̄ mobili ad vbi diuidit i q̄ttuoz libros ptiales. In p̄ determinat de mūdo secundū se totū r ostinet q̄ttuoz tractat⁹. In p̄ deteriat de p̄pa ei⁹ passiōe. s. ō ei⁹ pfectōe. r dicit i quattuoz capl'a. In p̄ demōstrat totū vniuersū eē pfectū. r tēdit quattuoz ꝛclusiōes. ꝓia tāgit itētū r ē B. scia de nā vr eē circa corpa r magnitudines r circa passiōes r mot⁹ ipoz r circa p̄n⁹ q̄cūq; talis sbē. i. corpis nālis. pbat qz scia nālis ē circa res nāles. g ē circa illa q̄ dcā sūt. ōnaz pbat. qz rez nāliū qđā sūt corpa r magnitudies. qđā bñt corp⁹ r magnitudinē. r qđā sē p̄ncipia bñtiū corpus r magnitudinē. ¶ 2ª 2° tāgit duas diffinitōes. prima ē dif^o otinui r est hec. Cōtinuū ē quoddā diuisibile i sp diuisibilia. ¶ 2ª ē dif^o cōpis r ē B. Corp⁹ ē qđ ē oiq; diuisibile. bāc pbat qz tres dimēsiōes sē oēs. g corp⁹ qđ ē diuisibile fz tres dimēsiones ē oiq; diuisibile. añs pbat. qz magnitudo diuisibil'ad vnū ē linea. r magnitudo diuisibil'ad duo ē sr̄ficies. r magnitudo diuisibil'ad tria ē corp⁹. r nō sūt alie p̄ter has. g tres dimēsiōes sē oēs dimēsiōes. 2°. pbat istā ꝛclonē trib⁹ signis. p̄mū pythagoꝛici dixerūt oia eē deteriata trib⁹. s. p̄n cipio me⁹ r fine. g signū ē q̄ illō qđ ē diuisibile fm tria r oiq; diuisibile fz corp⁹ est diuisibile fm tres dimēsiones. g est oiquaq; diuisibile. 3^m signum numerus ternari⁹ videt nobis esse datus a nā ad sacrificatiōez deo ꝛ. g signū est corp⁹ qđ ē diuisibile fm numerū ternarīū est oiquaq; diuisibile. 3^m signum natura inducit nos vt faciamus appellatōes sic q̄ duo ambo appellam⁹ r duos

ambos ⁊ ñ oēs. ⁊ q̄ tres appellam⁹ oēs si ñ sint ples. g̃ signū ē qđ corp⁹ qđ ē diuisibile ꝫ tria est oiquaq̄ diuisibile. ¶ 3ª p̄. tāgit 3ª̄ suppōez ⁊ ē hec. Lōp⁹ ē magnitudo pfcā ℔ pbat duab⁹ rōib⁹ p̄. corp⁹ ē magnitudo ois. g̃ corp⁹ ē magnitudo pfecta. ꝺñam ꝓbat: q̄ oē ⁊ totū ⁊ pfectū nō ꝺrñt ꝫ spēz sz tñ ꝑm māz cui addunt. añs p3: q̄ solū corp⁹ ē terminatū trib⁹ ꝺimēsionib⁹: ⁊ ē vndiq̄q̄ diuisibile. g̃ solū corp⁹ ē magnitudo ois. Et subdit q̄ iste tres magnitudies eodē mō sūt ꝺtinue quō sūt diuisibiles. ꝓbat q̄ linea q̄ ē ꝺtinua ad vnū ē diuisibilis ad vnū. ⁊ sil'r de alijs. 2ª rō. illa magnitudo ē pfecta q̄ nō trāsit i aliā magnitudinē: sz corp⁹ nō trāsit i aliā magnitudinē. g̃ corp⁹ ē pfecta magnitudo. minorē ꝓbat. q̄ ois exit⁹ ē pp defectū. ¶ 4ª p̄. tāgit duo correla⁹. p̄m vnū q̄q̄ pticulariū corpoz ē pfectū. ꝓbat q̄ vnū q̄q̄ corp⁹ hz oēs ꝺimēsiones. 2m totū vniuersū ē pfectū: ad pbādū ℔ correlariū ponit duas suppositiones. p̄a vnūq̄q̄ pticularium corpoz facit vnū vnitate ꝺtiguitatis: ⁊ ē t̄minatū ad ꝓximū p ꝺtactū: ℔ ē dictu. vnū q̄q̄ pticulariū corpoz facit vnū vnitate ꝺtiguitatis cū ꝓximo cor⁹. 2ª ois corpa p ꝺtactū cōponūt vnū totū vniuersū ℔ ē dictu ex oib⁹ corpib⁹ sil'r sūpt] fit vnū totale corp⁹ vnitate ꝺtiguitat] ⁊ ꝺtact⁹ q̄ vocat vniuersū totū. Ex his ꝓbat correlariū suū sic. ex qđ nois corporis est manifestū oē corpus esse pfectū: sz totū vniuersū est corpus vt ꝓbāt suppositōes. ergo totū vniuersum est perfectum.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū incidūt tres difficultates. ꝓma vtr scianālis sit circa corpa ⁊ magnitudines. Ad ℔ rñdet cōmētator q̄ mathe⁹ ē de magnitudinib⁹ ꝑm q̄ sūt abstracte a mā: sz pbic⁹ cōsiderat de his ꝫ q̄ sūt vltima māe: ℔ ē ꝫ q̄ sūt t̄mini corpoz nāliū. ¶ 2ª difficultas vtrū a trib⁹ ad oē sit formalis cōa ita q̄ vl'r de q̄buslibet trib⁹: ⁊ solū de tribus possum⁹ dīe oē. ꝓ 2o solōe huī⁹ difficultatis ponūt due regule. ꝓma ois ꝓpō vniuersalis affirmatiua exponēda ē p vnā copulatiuā cui⁹ ꝑma ps affirmat p̄dicatū ꝺ aliq̄ determinato supposito. ⁊ 2ª asserit ñ ee ꝺabile aliq̄ds suppom talis subign ꝟificet de ipso p̄dicatū tl'is subi vt ista. ois sol lucet. exponēda ē p ista. sol lucet: ⁊ ñ sūt ples q̄n luceāt: vl'r sic ⁊ nō ē ꝺabilis aliq̄s sol q̄n luceat. Ex ℔ segt q̄ de vno si nō sint plā possūm dīe oē. 2o segt error dicētiū istud signū ois exigere tria appellata sic q̄ añ q̄ alicui t̄mio ad dat ois regrit q̄ talis t̄minus sit ꝟificabilis de trib⁹ suis suppositis: q⁹ tūc ista ee t falsa ois sol lucet: ⁊ tūc euidēs ē q̄ sua ꝺictoria est falsa. s. ista. gdā sol nō lucet. 2ª regula. ois ꝓpō vniuersalis de ℔ sig̃ ois pl'alr sūpto exponēda ē p vnā copulatiuā hñtē tres ptes. q̄rū ꝑma affirmat p̄dicatū ieē alicui determinato supposito ℔i. ⁊ sc̄da etiā affirmat p̄dicatū ieē alicui alteri supposito ℔i. ⁊ tertia asserit nō ee ꝺabile aliq̄ꝺ suppositū ℔i q̄n de illo ꝟificet p̄dicatū simplr sumptū: vt ista oēs hoies currūt sic ē exponēda. iste hō currit: ⁊ ille: ⁊ nō ē ꝺabilis hō q̄n ille currat: ⁊ ℔ si sit vl'is sic q̄ ly ois teneat diuisiue ⁊ distributiue. q⁹ si teneret collectiue tūc esset singularis: ⁊ ad ei⁹ ꝟitatē sufficeret p̄dicatū pl'alis numeri possit ꝟificari de ꝓnoīe pl'alis numeri demōstrāte oia illa sil'r sūpta ꝓ q̄b⁹ supponebat subz: vt oēs apli dei sūt ꝛij. sic exponēda ē. isti sil'r sūpti sūt. ꝛij. Ex ℔ segt q̄ de duob⁹ si nō sūt ples possumus dīe oēs. nec regrit nec īo q̄ sint tres ad ℔ q̄ de eis dicam⁹ oēs. vez ē tñ q̄ determinati de duobus dicim⁹ ambos q̄s oēs: ⁊ ℔ itēdit pbe. 2o segtur q̄ de trib⁹ cū isto adiūcto ⁊ nō sūt ples vl'r possum⁹ dīe oēs ⁊ nō alr. ¶ 3ª difficultas vtrū totū vniuersū sit vnū totū pfectū corp⁹. Ad quā breuiter rñdet q̄ totū vniuersū ē vnū corp⁹ vnitate ꝺtiguitatis ⁊ aggregatōis ⁊ nō vnitate simplicis eq̄litatis: dr etiā q̄ totū vniuersū ē pfectū nō simplr sz solū i gñe. 3o dr q̄ de pfectōe eētialitoti⁹ vniuersi sunt ꝑmo oēs spere celestes. 2o 4or elemēta ꝑm aliquos corpora mixta ꝑm speciē. de pfectōe tñ accñtali sunt oia decoranda vniuersum. Quātum ad secundum ponitur.

Conclusio Corpus simplex sub ratōe mobilitatis ad vbi est adeq̄tū huī⁹ scie sz. hec o⁹ pōt ꝓbari p ꝓpetates q̄ditat] ſ ℔iuat posite i ꝑma ꝺclusiōe ꝑmi pbicoz.

Primo dubitat. Utr sint tñ tres mot⁹ simplices. Ad soluēdū ℔ du⁹ ē supponēdū q̄ Ari. i 2o c⁹ huī⁹ tractat⁹ determiat de pfectiōi pte vniuersi. s. ō celo: ⁊ diuidit i duas ptes pncipales. In p̄a ponit quīq̄ suppōes. p̄a. ois pbica cor⁹ ꝫ seipa sūt mobilia local'r. ꝓbat q⁹ hñt i seipis ꝑm suū mot⁹. 2ª ois mot⁹ ꝑm locū aut ē rect⁹ aut circularis aut mixt⁹ ex his. 3ª solus mot⁹ rect⁹ aut circularis sūt mot⁹ simplices. ꝓbat q⁹ solū sūt due magnitudines simplices. s. recta ⁊ circular]. 4ª nec e ē oēz motū simplicē ee aut ad mediū. aut a medio. aut circa mediū. ꝓbat q⁹ motus circl'ar] ē circa mediū: ⁊ mot⁹ rect⁹ q̄ ē sursū ē a medio: ⁊ mot⁹ rectus q

est deorsū ē ad mediū. 5ª necesse ē quosdā motus eē simplices ⁊ quosdā mixtos. ꝓbat qz corpoꝛ q̄dā sūt simplicia: q̄dā mixta. g̃ motuū q̄dā sūt simplices ⁊ corpoꝛ mixtoꝛ motº sūt mixti nisi moueāt ꝑ elemētū p̄dñans. añs ꝓbat: qz corpa simplicia q̄cūq; sẽt ꝑ nās bñt i se pnm̃ sui motº

Secundo dubitaꝛ. Utꝛ p̃ter quattuoꝛ elemēta sit ponēdū 5m̃ corpº .s. celū qđ aptū natū est moueri fm̃ suā nās motu circulari. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū q̄ Aristo. i 2ª ꝓte huiº capituli itēdit talē cōclusionē. Necesse ē eē aliqđ corpus simplex q̃ natū est moueri motu circulari fm̃ sui nās. hāc ꝺclusionē ꝓbat quiq; rōibus. ꝓ ꝑma rōe ponit duas suppositōes: ꝑma. motus simplex ē corpis simplicis ⁊ nō ꝺpositi nisi ꝺpm̃ moueaꝛ ꝑ elemētū p̄dñans. 2ª vniº corpis simplicis ē tm̃ vnº motus simplex fm̃ nās. p̄t tm̃ eē alius ⁊ alius violētus. Ex his sic arguit. motus circularis ē motus simplex: g̃ ē alicuius corpoꝛis simplicis: sed nō ē alicuiº q̃ttuoꝛ elemētoꝛ. g̃ p̃ter q̃ttuoꝛ elemēta ponēdū est vnū 5m̃ corpus simplex qđ natū est moueri motu circulari fm̃ sui nās. ꝺña maioꝛis ꝑs ꝓ ꝑmã suppositionē. minoꝛ ꝓbat sic. q̃ttuoꝛ elemētoꝛ ē alius motus simplex a circulari. g̃ motus circularis nō ē alicuiº 4oꝛ elemētoꝛ ꝑs ꝺña ꝓ 2ª ꝺbaꝛ suppositionē. ¶ ꝓ 2ª rōne ponit duas suppositiones ¶ ꝑma motº g̃ ē p̃ter nās ē ꝺrius eiq est fm̃ nās. 2ª tm̃ vnū vni est ꝺrium. ¶ Ex bis sic arguit. motº circularis simplex ꝺuenit alicui corpoꝛi: vel g̃ alicui elemētoꝛ vel alicui alteri ab elemētis: si alicui elementoꝛ aut g̃ fm̃ nās aut p̃ter nās. nō pm̃ qz eis cōuenit alius motus fm̃ nās. nec p̃ter nās: qz tūc ꝺriaret motui g eis ꝺuenit fm̃ nās qđ falsū ē. motui. n. sursū ꝺriat motus deorsū ⁊ ecōtra. Si ꝺueniat alicui alteri ab elemētis: vel g ꝺuenit p̃ter nās vel fm̃ nās. nō pm̃ qz illi corpoꝛi ꝺueniret aliqs motº fm̃ nās isti ꝺrius. g̃ sibi ꝺueniret fm̃ nās. ⁊ ꝓ ꝺña p̃ter q̃ttuoꝛ elemēta ē ponēdū 5m̃ corpus cui ꝺuenit motus circularis ꝑ nās ¶ ꝓ 3ª rōe ponit tres suppositōes. ꝑma motus rectus ē alicuius corpoꝛ simpliciū. 2ª necesse ē motū circulare eē alicuius corpoꝛis simplicis. 3ª mixta mouētur fm̃ elemētū ꝓdominās ꝓp mixturā corpoꝛ simpliciū. Ex bis sic arguit. motus circularis est ꝑ motu recto. g̃ est ꝑ ois corpoꝛis cuiꝫ motº rectus q est 4oꝛ elemētoꝛ: ⁊ ꝓ ꝺña p̃ter quattuoꝛ elemēta est ponēda. q̃dā alia ſba q̃ est dignioꝛ ⁊ ꝑ eis. ꝺña ꝑmã ꝓbat qz corpoꝛis ꝑ is ē ꝑ motº. ꝓbat añs: qz motus circularis ē pfectioꝛ motu recto. g̃ ⁊ ꝑ. ꝓbat ꝺña. qz pfectū nā est ꝑus iperfecto. añs ꝓbat qz linea circularis ē pfectioꝛ linea recta eo q linee circulari nihil pōt addi: linee aūt recte potest fieri additio. ¶ ꝓ 4ª ratōe ponit duas suppositōes. ꝑma necesse ē oēz motū esse simplicē aut fm̃ nās aut p̃ter nās. 2ª motus ꝺueniēs alicui corpoꝛi p̃ter nās ꝺuenit alicui alteri fm̃ nās. ⁊ ꝓ ꝺña p̃ter q̃ttuoꝛ elemēta est ponēdū quintū cōmunius cui ꝺuenit motus circularis fm̃ nās. ¶ ꝓ 5ª ratōe ponit duas suppositōes. ꝑma si motus circularis sit motus simplex erit alicuius corpoꝛis simplicis. 2ª aliqđ est corpus natū ferri sursū ⁊ aliqđ natū ferri deorsū. iō est aliqđ qđ natū ē ferri circulariter. Ex bis sic arguit. motº circularis est ꝺtinuus ⁊ ꝑpetuus. g̃ necesse ē q̄ ꝺueniat alicui corpoꝛi fm̃ nās: ⁊ nō alicui quattuoꝛ elemētoꝛ. igit. ꝑmã ꝺña. ꝓbat: qz si soluꝫ ꝺueniret p̃ter nās eēt mirabile ⁊ irrōabile ipꝫ celū eē perpetuum. ꝓbat quia videmus in alijs certissime esse corrupta q̄e sunt ꝓter naturā. hoc est dictu nullum violentum est perpetuum.

Tertio dubitaꝛ. Utꝛ motus celi sit nālis ¶ ꝓ solutōe ponit talis distictio Nāle capit dupl'r. vnoº vt distinguit ꝺ arte ⁊ ꝓpositū: ⁊ sic illud dr nāle vl' a nā qđ nō ē ab arte nec a ꝓposito: ⁊ sic motº celi nō ē nālis. alioº capit nāle ꝓut distinguit ꝺ violētum. ⁊ ad istud duo regrūtur copulatiue. ꝑmū q̄ ꝑm̃ motº sit itrisecū: ⁊ hoc itelligēdo de ꝑnº formali ⁊ passiuo. 2º regrit q̄ mobile hēat nālē inclinationē ad moueri tali motu. Ex his dr q̄ ꝓpus motus cuiuslibet spere ē simpl'r nālis tali spere. alij aūt motº a motu ꝓpo sūt magis violēti aut volūtarij cōes nāles. Ex ꝗbus infert cōmētatoꝛ q̄ falsa ē imaginatio eoꝛ q ponūt motū excētricū ⁊ ocētricū

Rationes soluuntur ex dictis.

Queritur scdo. Utrū celum sit compositum. Et arguit primo q̄ non qz nullū igñabile ⁊ icorruptibile ē cōpositū ex mā ⁊ forma. sz celū est igñabile ⁊ icorruptibile. g̃ ⁊c. maioꝛ ꝑs p cōmētatoꝛē ꝑmo phicoꝛ ꝺ. 69º dicentem. q̄ ꝑm̃ gñabilitatis ⁊ corruptibilitatis ē mā. minoꝛ ꝑs i textu. ¶ 2º sic si celū eēt cōpositū ex mā ⁊ forma. aut illa eēt eiusdē rōis cū mā istoꝛ inferioꝛ aut alterius. nō eiusdem qz

tūc eēt ꝑuatōi admirta: nō alterius. qz tūc eēnt dabiles due materie ꝑme. qō ē ō ꝓbꝫ z⁹ metha physice ꝓbātē q̄ sit deuenīēdū ad vnā mām ꝑmā. ¶ Iꝫ⁹ arguit auctoritatibus Aristo. ⁊ cōmētatoris. ꝑma ē Arist. dicētis. nō oiuꝫ ē eadē mā. sꝫ eoꝝ quoꝝ est trāsmutatio ad iuicē. z⁹ ē eiusdē dicētis q̄ mā hꝫ potētiā ad eē ⁊ ad nō eē. 3⁹ est cōmētatoris i ℞ c⁹ dīcit q̄ ex his ꝓꝫ error dicētiū corp⁹ celeste eē ꝯpo⁹ ex mā ⁊ forma. ⁊ ca⁹ sequēti dicit. q̄ ex hoc ꝓꝫ hī q̄ celū nō ē cōpo⁹ ex mā. ⁊ forma: ⁊ silr idē dicit ꝑ⁹ pꝫico. ꝛ⁹. 69⁹. ¶ In oppo⁹ arguit: qz oē corp⁹ ē ꝯpositū ex mā ⁊ forma: sꝫ celū est corpus. igit. ⁊c. ⁊ cōfirmat̄ qz oē subiectū quātitatis habet materiā.

Primo sciēdū est q̄ ꝑ declaratōe termi noꝝ q̄onis soluēde sūt tres difficultates tacte i tribus argumētis. ꝓma i⁹ ar⁹ ⁊ est hec. Utrū ꝛm Aristo. opinionē ⁊ sui cōmētatoris celū sit ꝯpo⁹ ex mā ⁊ forma. Ad quā rndet q̄ de mēte Aristo. ⁊ sui cōmētatoris fuit ponere q̄ celū nō est cōpositū ex mā ⁊ forma sꝫ est forma simplex corporeitatis q̄ nata ē subijci trine dimēsioni. ꝑmo ꝓꝫ ꝑ auctoritates allegatas. z⁹ ꝓꝫ ꝑ duo ꝑn⁹ Aristo. ⁊ sui cōmentatoris. ꝑmū mā est ꝑn⁹ gñabilitatis ⁊ corruptibilitatis z⁹ celū est ingñabile ⁊ incorruptibile. ¶ z⁹ difficultas vtrū ꝛm vitatē celū sit cōpositū ex mā ⁊ forma. Ad quā rndet breuiter q̄ sic: qz hꝫ vitatē tenēdū est celū eē gñabile ⁊ corruptibile. ¶ 3⁹ difficultas tacta i z⁹ ar⁹ ē hec. vtrū mā celi sit eiusdē rōnis cū mā istoꝝ iferioꝝ. Rndet q̄ sic sicut ꝺclaratū ē i ꝑmo ꝓꝫico. Ex hoc segt error Alberti dīcit q̄ i celo nō ē mā ꝓꝓrie dicta: sꝫ solū capiēdo materiā coiter ꝑ subiecto q̄ntitatis.

Secundo sciēdū ē q̄ Aristo. i hoc tertio ca⁹ huiꝰ tractat⁹ oñdit dr̄am corpis celestis a q̄ttuoꝝ elemētis: ⁊ diuidit i duas ptes. In ꝑ⁹ itēdit q̄ttuoꝝ ꝺclusiones ꝛm quattuoꝝ dr̄ias ipsoꝝ. ꝓma celū nō hꝫ grauitatē neq; leuitatē. Ad ꝓbandā hāc ꝺclusionē ponit duas suppositōes. ꝑma suppositio ꝛtinet quattuoꝝ diffinitōes. ꝑ⁹ graue est qō aptū natū est ferri ad mediū. z⁹ leue est qō aptū natū ē ferri a medio. 3⁹ grauissimū est qō oiꝰ ⁹ substat deoꝛsū latis. 4⁹ leuissimū est qō oiꝰ ⁹ supferr̄ sursū latis. ¶ z⁹ suppositio necesse est oē qō ferr̄ sursū aut deoꝛsū hr̄e leuitatē aut grauitatē aut ambo Ex his arguit sic. qcqd ē graue vl leue ferr̄ a medio: vel ad mediū sꝫ celū nō ferr̄ a medio nec ad mediū. ℊ celū nō ē graue nec leue. minoꝛe ꝓbat qz aut ferr̄ a medio nec ad mediū. ergo celū nō ē graue nec leue. minoꝛe ꝓbat qz aut ferr̄ a medio vel ad mediū ꝛm nāz aut ꝑter nāz: nō ꝛz nāz ꝓbat qz ꝛm nāz mouet circulariter. ℊ nō a medio nec ad mediū. ꝺñaz ꝓbat qz vnius corporis simplicis est tm̄ vnus motus simplex ꝛm nām. nec ꝑter nāz: qz si mouet sursū ꝑter nāz mouet deoꝛsū ꝛz nāz: ⁊ ecōtra qz illi motus sūt ōrij. Ex hoc ifert duo correla⁹ ꝑm⁹ ptes celi nō mouent a medio nec ad mediū. qz totū celū nō mouet a medio nec ad mediū. ℊ nec ꝑs ei⁹. tꝫ ꝺña. qz i idē ferr̄ totū ⁊ ꝑs ꝛz nāz vt tota tra ⁊ puus glob⁹. z⁹ nlla ꝑs celi hꝫ ℊuitatē ⁊ leuitatē. ꝓꝫ qz totū celū nō hꝫ ℊuitatē nec leuitatē. ℊ nec ei⁹ ꝑs. ꝺñaz ꝓbat. qz eadē est ratio de toto ⁊ partibus.

Tertio sciēdū q̄ z⁹ dr̄a celi ⁊ alioꝝ corꝓoꝝ simpliciū tāgit i z⁹ ꝺclusione ⁊ est hec. Celū ē igenitum ⁊ incorruptibile. ꝓbat ꝓꝫ sic. qcqd ē genitū ⁊ corruptibile hꝫ suū ōrū sꝫ celū nō hꝫ ōrū. ℊ celū ē igenitū ⁊ incorruptibile. maioꝛē ꝓbat: qz oē fieri est a ōrio ⁊ subiecto ⁊ silr corrūpi. z⁹ qz inter ōria ē corruptio ⁊ gñatio minoꝛē ꝓbat: qz motus celi nō hꝫ ōrū. ℊ nec celū. ꝓbat ꝺñaz qz ōrioꝝ ōrij sūt motus. ¶ 3⁹ ꝺclusio tāgit 3ᵃᵐ dr̄iaz ⁊ est hec. celū nō ē augmētabile nec diminuibile. ꝓꝫ qz qcqd est augmētabile hꝫ aliqd ex quo fit. sꝫ celū nō hꝫ aliqd ex quo fit. ℊ ⁊c. maioꝛē ꝓbat. qz qcqd augeꝛ: augeꝛ a cibo aduenīēte ⁊ resoluto i necessariū ei⁹. ¶ 4⁹ ꝺclusio tāgit 4ᵃᵐ dr̄iaz ⁊ ē hec. celū nō ē alterabile. ꝓbat ꝓꝫ ꝺuabus rōnib⁹ ꝑma qcqd ē alterabile hꝫ q̄litates ꝛm quas fit alteratio. sed celū nō hꝫ qualitates scōꝫ quas fit alteratio. ℊ. maioꝛē ꝓbat qz alteratio est circa passiones ⁊ habitus ⁊ ille nō sunt i celo. z⁹ ratio. q̄cūq; alterant augētur ⁊ diminuūtur sūt alterabilia: sꝫ celū non augeꝛ nec diminuiꝛ. igiꝛ. maioꝛē ꝓbat de plantis elemētis ⁊ partibus ipsoꝝ: ⁊ hec de ꝑmo.

Conclusio rñsalis. Celū ē cōpositū ex mā ⁊ forma: ꝓbat qz celū ē mā vel forma vel totū cōpositū. nō mā qz non pōt realiter exīstere sine forma. nō forma quia vel esset substantialis vel accidentalis. non accidentalis: quia non est in aliquo subiecto: non substantialis quia illa nō mouet nec mouetur.

Primo dubitaꝛ. Utrū sint tm̄ quīq; corꝓoꝝ simplicia. ſ. celū ⁊ quattuoꝝ elemēta. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū qđ Aristo. i sc̄da ꝑte huius capituli ifert duo correlaria. ꝑmū celū est ꝑmū corꝓoꝝ sēpiternū

ſſene ſcibile ialterabile iceſſabile ꝛ impaſſibile. nec augmētū bñs nec ɔcremētū. hoc ꝓbat ꝑbs tribus ſignis. ꝓmū oēs boies ꝛ greci ꝛ barbari: ꝛ gcūcꝫ putāt deos eē bñt talē imaginationē de dijs q̄ eis celū ꝑ loco attribuūt immortale immortali coaptātes. g̃ ſignū eſt q̄ celū ẽ immortale. zᵐ ſignū qꝛ ꝑm memoriā traditā oi tpe ꝑteri to celū nō videt eſſe trā ſmutatū: nec ꝑm totum nec ꝑm ptē g̃ ſignū ẽ q̄ celū eſt itranſmutabile. zᵐ ſignū vſcꝫ ad pñs tps celū vocatū ẽ eibos q̃i ſēpiterne currēs. ꝛ adhuc anaxagoras vtit hac opinione. nec mirādū qꝛ nō ſet nec bis necꝫ ifinities oz putare eaſdē opiniones aduenisſe ad nos. zᵐ coiᵐ. ipoſſibile eſt numeꝝ corpoꝝ ſimpliciū eſſe ples q̃ dictū ẽ: qꝛ neceſſe ẽ motū ſimplicē eē alicuⁱ corporis ſimplicis: ſz nō ſūt ples motⁱ ſimplices q̃ illi q deī ſūt. ſ. circulari ꝛ rectⁱ q eſt duplex. ſ. a medio ꝛ ad mediū. ex bis ꝑz ɔc.

Secundo dubitaſ. Utrū motus celi ſit alicui motui ɔrius. Ad ſoluēdū hoc dubiū eſt ſupponēdū q̄ Ariſto. i vltimo capitulo huius tractatus ꝓbat q̄ motui circulari nullus ẽ motus ɔrius: ꝛ diuidit i duas ptes. In ꝑma ꝓbat de motu circulari ꝑz ſe totū: ꝛ itēdit duas ɔclusiones. ꝓma motui circulari nō ɔriaſ motus rectus. hāc ꝓbat qꝛ motus rectus ɔriaſ motui recto. g̃ nō circulari. añs ꝓbat qꝛ locus furſū ꝛ locⁱ deorſū ɔriāſ. g̃ motⁱ q ſūt ad illa loca ɔriātur. ɔñaz ꝓbat qꝛ ɔrietas loci eſt cā ɔrietatis motuū. ¶ zª cōcluſio motui circulari nō ɔriaſ motus circularis. ꝓbat qꝛ gcūcꝫ motⁱ ſunt ɔrij illi ſunt finiti ꝛ determinati. igitur duo motus circulares non videntur eſſe contrarij.

Tertio dubitaſ. Utrū motus fci ſup cūdē ſemicirculū terminis trā ſpoſitis ſint ɔrij. Ad ſoluēdū hoc dubiū eſt ſupponēdū q̄ Ariſto. i vltima ptcula huius capituli ꝓbat q̄ motui circulari ꝑm ſuas ptes nō ſit aliꝰ motus ɔrius: ꝛ itendit tres ɔclusiones. ꝓma motus facti ſupra eūdē ſemicirculū nō ſūt ɔrij ꝓbat qꝛ ꝑm ſemicirculū nō ſuⁿ maxima diſtātia ſz ſolū ꝑz lineā rectā. ¶ zª motus q ẽ ſupra vnū ſemicirculū nō ɔriaſ motui q ẽ ſupra aliū ſemicirculū. qꝛ illi pñt ad iuicē ɔtinuari. ¶ Tertia vni toti circulatōi nō ɔriaſ alia tota circulatio fcā ſupra eūdē. ꝓbat duabus ratōibus. ꝓma qꝛ illi motus nō ſūt ab eodē i idē: motus aūt ɔrij ſunt de ɔrio i ɔriū. Scōa rō ſi eēnt ponēde tales circulatōes eēnt fruſtra. ɔñs eſt falſū. g̃ ꝛ añs. ꝓmo ꝓbat ɔñaz. qꝛ aut illa q̄ mouēt illis duabus circulatōibus eēnt equalis ỽtutis: ꝛ ſic vnū ipſe diret aliud ꝛ ecōtra. ꝛ ꝑ ɔñs ambo eēnt fruſtra. vl vnū eēt maioris ỽtutis cꝫ aliⁱ: ꝛ ſic ipe diret aliud: ꝛ ſic illud aliud eēt fruſtra cū ipſiⁿ nullus eēt motⁱ. fruſtra. n. ẽ calciamētū cuiⁿ nō ẽ calciatio. ɔñaz ꝓbat qꝛ ɔs ꝛ nā nihil faciūt fruſtra.

Rationes ſoluuntur ex iam dictis.

Queritur tertio. Utꝝ ſit poſſibile aliqd corpus eē actualiṫ infinitū. Et arguit ꝓmo q̄ ſic: qꝛ ꝓmū mouēs ẽ ifinitū. g̃ ꝛ ꝓmū mobile. tenet ɔña qꝛ ſi ꝓmū mouēs ẽ ifinitū ꝓmo mobili exiſte finito tunc ꝓmū mouēs poſſet mouere mobile i iſtāti. qd̄ iplicat ɔdictionē. ¶ zᵒ arᵗ ſic. poſſibile ẽ q̄ i q̃libet pte vnius hore ꝓducaſ vna pars lapidis bipedalis ſz ptes hore ſaltē ꝓportōales ſūt ifinite. g̃ etiā ptes bipedales ꝓducte i eis ſūt ifinite: ꝛ ꝑ ɔñs lapis ɔpoſitⁿ ex ipſis ẽ ifinitⁿ. ¶ zᵒ ſic. poſſibile ẽ lineā circūgiratiuā eē ifinitā. g̃ poſſibile ẽ aliqd corpus eſſe ifinitū. añs ꝑz. qꝛ poſſibile eſt q̄ linea circūgiratiua circundet lineā rectā ꝑm oēs ptes ꝓportōabiles q̃ ſūt ifinite. ¶ In oppoſitū arguit auctoritate Ariſto. i textu ꝑſenti.

Primo ſciendū eſt q̄ iſte ſecūdus tractatⁿ i quo Ariſto. determinat de finitate totius vniuerſi diuidit i quattuoꝛ capitula. In ꝑmo oſtdit q̄ nullū corpus circulariter motū ſit ifinitū. ꝛ diuidit i duas ptes. In ꝑma itēdit vnā ɔclusionē q̃ tāgit itentū. ꝛ eſt hec. Neceſſario vidēdū eſt vtrū ſit aliqd corpus ifinitū ſicut plūmi antiquoꝝ dixerunt. aut hoc ſit impoſſibile. ꝓbat tribus rationibus hāc conclusionem. ꝓma illud eſt determinandum qd̄ multum facit diſcedere ab inquiſitione veritatis. ſed dicere aliqd̄ corpus eſſe ifinitū. aut non eſſe facit multū diſcedere a biquiſitōe veritatis ergo ɔc. Scōa ratio illud eſt determinādū ꝓpter qd̄ orte ſūt oēs ɔdictōes iter eos qui locuti ſūt de nā. ſz ifinitū ẽ huiuſmodi ɔc. Tertia rō illud ẽ determinādū ꝓpter qd̄ oriūtur errores circa ꝓma ꝓncipia eo q̄ ifinitū bz virtutē ꝓncipij. ergo determinādū ẽ de ifinito. maioꝛẽ ꝓbat duplr. ꝑmo qꝛ ſigs trāſgreſſus fuerit modicū i ꝓncipio a veritate diſcedens fit longe plus decies milies vt ſiquis dicat aliqꝫ magnitudinem eſſe minimā deſtruit maximū ꝓncipiū mathematicoꝝ. zᵒ quia ꝓncipium virtute maius ẽ magnitudine quapꝛopter in ꝓncipio ẽ modicū i fine aūt multū magnū. ¶ In ſcōa itendit duas

cōclusiones. Pria tāgit duas gñales suppōes quaꝝ pᵃ ē. necesse ē oē corpꝰ aut eē simplex aut cōpositū. iō si sit aliqđ corpꝰ ifinitū illud erit simplex aut cōpositū. 2ᵃ corpꝰ cōpositū ex partibꝰ finitis multitudine ⁊ magnitudie necessario ē finitū multitudie aut magnitudine. hoc ꝓbat qꝛ tm̄ ē cōpositū quāta sūt illa ex qbꝰ cōpōit̄. ¶ 2ᵃ ɔ°nullū corpꝰ circulariter motū est infinitū. hāc cōclusionē ꝓbat sex rōnibꝰ. ꝓ pma rōe pōit duas suppōes. pma si corpꝰ circulariter motū sit ifinitū linee ꝓtracte a cētro ad circūferētiā erūt infinite. 2ᵃ si linee ꝓtracte a cētro ad circūferentiā sūt infinite distātia ipaꝝ erit ifinita. ifinitorū eni distātia erit ifinita. Ex his sic arguit. Si corpus circulare esset actualiter infinitū sequeret̄ ꝙ nō posset moueri. ɔñs ē falsum ⁊ ipossibile. ergo ⁊ añs. ɔñam ꝓbat. qꝛ si tale corpꝰ moueretur tūc ꝑtrāsiret distātiā duaꝝ lineaꝝ ꝓtractarū a cētro ad circūferētiā. sꝫ h̄ ipossibile ē. qꝛ iᵃ circūferēᵃ ē ifinita. mō nō cōtingit infinita ꝑtransire.

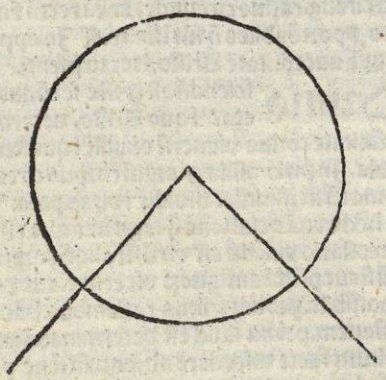

Impossibilitatē ɔñtis ꝓbat dupl'r. pmo qꝛ videmus celū circūuolui ergo ⁊ moueri. 2°. qꝛ motꝰ circularis necessario ē alicuiꝰ corpis simplicis. Pro 2ᵃ rōe pōit duas suppōes. pria si a tpe infinito auferat̄ finitū tps. necesse ē reliquū eē finitū ⁊ hr̄e pncipiū. 2ᵃ suppō. si tēpus ipius motus habeat pncipiū motus hēbit pncipiū. ⁊ etiā magnitudo mota. Ex his sic arguit. si corpus circulariter motū eēt infinitū. tūc infinitū ꝑtrāsiret̄ i tēpore finito. ɔñs ē ipossibile. ergo ⁊ añs. ꝓbat ɔñaꝫ qꝛ ponamꝰ ꝙ a cētro corporis finiti ꝙ ē. a. trahat̄ linea ifinita ad circūferētiā figure q̄ vocet̄. a. g. e. ⁊ extra centrū trahat̄ alia linea infinita ex vtraqꝫ parte que vocetur. bb. ⁊ quiescat.

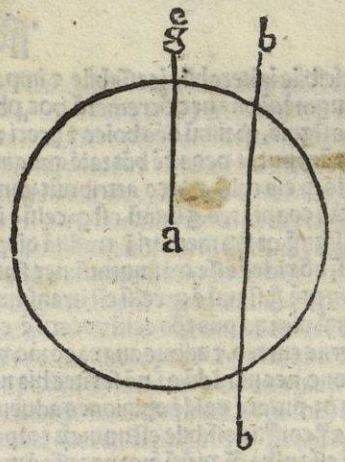

Ex his sic ꝓbat ɔñaꝫ. qꝛ si moueat̄ tale corpꝰ circlare nece ē lineā. a. g. e qñqꝫ intcidē lineā. bb. ⁊ eā finalr ꝑtrāsire. ⁊ h̄ i tpe finito. ⁊ tñ ipsa ē ifita g̊ ifinitū ꝑtrāsibit̄ i tpe fito. ꝙ h̄ sit i tpe finito ꝓbat sic. qꝛ totū tps i q̄ motū ē celū ē fitū. Pro 3ᵃ rōe pōit duas suppōes. pma si vna magnitudo iuxta aliā moueat̄ ita ꝙ moueāt̄ ɔ̄ se inuicē. vl' si vna qescat ⁊ moueat̄ alia ipe se iuicē absoluēt 2ᵃ suppō. si linea finita ꝑtrāseat lineā ifinitā i eodē tpe trāsibit̄ ab ea. Ex his sic arguit. celū tpe finito ꝑtrāsit circulū infinitū descriptū circa cētrū. ergo i eodē tpe celū ab eo ꝑtrāsibit̄. ⁊ ꝑ ɔñs celū erit ifinitū. 4ᵃ rō. nullū figuratū ē ifinitū. sꝫ oē corpꝰ circulare ē figuratū. g̊ nullū cōpꝰ circulare ē ifinitū. 5ᵃ rō describat̄ circul's cꝰ cētrū sit. g. ꝑ qđ trāseat linea ifinita. a. b. ex vtraqꝫ pte ifinita. ⁊ ille due qescāt. deide ducat̄ alia linea extra cētꝝ ꝑpēdicularit̄ secās pmā lineā. ⁊ sit. e. ꝫ. et ambe qescāt. Cōsequēter ducat̄ alia linea a centro corporis que sit. g. d. ifinita vsqꝫ ad. d.

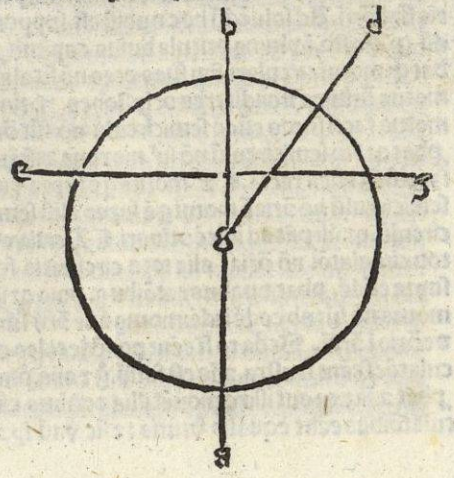

ex his sic arguit. motō illo corpe circulari linea d.g. incipit intersecare lineā. e. ꝫ. ꝛ illi⁹ intersectionis nō erit finis cuꝫ linea sit infinita. ꝛ p ꝺ̄ns tale corp⁹ circulare mouebitur p tps infinitū qđ ē impossibile. 6⁹ rō. tps i quo celū mouet ē infinitū: ꝑ et celū. tꝫ ꝺ̄ña: qꝛ magnitudo ꝛ tps ꝺsp̄ꝛ diuidūt.

Secundo sciēdū ē ꝙ Ari. iꝫ. c. ꝓbat nullū corp⁹ recte motū esse infinitū: ꝛ itēdit talē ꝺclusionē. nullū corp⁹ motū a medio aut ad mediū ē infinⁱᵐ. hāc ꝺclōnē pꝛobat duab⁹ rōnib⁹. ꝓma sumit ex pte locoꝝ: ꝛ p ea pōit tres suppoēs. ꝓma. motⁱ⁹ sursū ꝛ motⁱ⁹ deorsū sūt ꝺ̄rij. zª. ꝺ̄rij motⁱ⁹ sē ad ꝺ̄ria loca. ꝫª. si vnū ꝺ̄rioꝝ fuerit ad ꝺēterminatū locū ꝛ alterꝝ. Ex his sic arguit: oia loca corporꝝ motoꝝ recte sē finita. ꝑ idē corp⁹ recte motū ē finitū. ꝺ̄ñaꝫ ꝓbat. qꝛ si loca corporꝝ ꝺēterminata sint ꝛ ipa corpa. añs pꝫ qꝛ locⁱ⁹ sursū ē ꝺēterminatⁱ⁹: ꝛ sil'r locⁱ⁹ deorsū ꝛ loca media int' ea. ꝑ oia loca sūt ꝺēterminata. ꝓmaꝫ ptez añtis ꝓbat. qꝛ si aliqđ corp⁹ vndiq; ferat ad locū deorsū nō pōt lōgi⁹ ptrāsire. ergo locus deorsū ē ꝺēterminⁱ⁹. zªᵐ ptez añtis ꝓbat qꝛ locⁱ⁹ sursū ꝺ̄riat loco deorsū. ſꝫ locⁱ⁹ deorsū ē ꝺtermināt⁹: ꝑ ꝛ locⁱ⁹ sursū. tꝫ ꝺ̄ña ꝑ tiā suppōez. ꝫª ptē añtis ꝓbat: qꝛ locⁱ⁹ sursū ꝛ locⁱ⁹ deorsū sūt ꝺēterminati. ꝑ ꝛ loca media. ꝓbat ꝺ̄ñaꝫ. qꝛ a⁹ int' extrema finita eēt motⁱ⁹ infinitⁱ⁹. zª rō sumit ex pte ꝺ̄rietatis ꝛ leuitatis ꝛ ē hec. si aliqđ corp⁹ eēt infinitū ipꝫ bret grauitatē infinitā. ſꝫ impossibile ē grauitatē aliq; eē infinitā. ꝑ impossibile ē aliqđ corp⁹ recte motū eē infinitū. maiozē ꝓbat: qꝛ impossibile ē corp⁹ infinitū bre grauitatē finitā. ꝑ si aliqđ sit tale necesse ē ꝙ habeat grauitatē infinitā. añs ꝓbat: qꝛ si corp⁹ infinitū bret grauitatē finitā seqret̄ tria inconueniētia. ꝓmū. qꝛ corporis finiti ꝛ infiniti eēt eqlis grauitas. zᵐ. qꝛ corpis finiti erit maioꝛ grauitas q; corpis infiniti. ꝫᵐ. qꝛ inequaliū corporꝝ erit eqlis grauitas. ꝓbat ꝓmā ꝺ̄ñaꝫ qꝛ si accipiat aliq; ps finita illi⁹ corpis infiniti. illa erit alicui⁹ finite grauitatis. ꝑ ꝓtinuā replicationē pōt sumi tota grauitas corpis infiniti cū illa sit finita ꝛ p ꝺ̄ñs si illi pti addant tot ptes qt̄ prius ꝺsnmere totā grauitatē tūc finiti ꝛ infiniti erit eadē grauitas: ꝛ si addant i duplo ples tūc finiti erit maioꝛ grauitas q; infiniti. minoꝛē ꝓncipalis rōis ꝓbat. ſ. ꝙ sit impossibile aliq; grauitatē eē infinitam ponēdo duas suppōes. ꝓma. q; trouna grauitas ē maioꝛ alia tāto mouet' i minoꝛi tpe: ꝓbat qꝛ grauitas ꝛ tpa bñt ecōtrario analogiā vt si media grauitas moueat' i aliq; tpe dupla grauitas mouebit' i medietate illⁱ⁹ tpis. Tꝫª suppō. grauitas finita mouet magnitudinē finitā i tpe finito. Ex his sic arguit. si eēt aliqua grauitas infinita seqret̄ duo icōueniētia. ꝑᵐ. ꝙ grauitas infinita in equali tpe moueret cū grauitate finita. zᵐ. ꝙ grauitas infinita nō possꝫ mouere. ꝓma ꝺ̄ña pꝫ qꝛ si grauitas infinita moueret i aliquo tpe. tūc tps in quo moueret grauitas infinita bret ꝓportionē ad ipsaꝫ. zª ꝺ̄ña pꝫ quia si talis grauitas infinita moueret tūc talis motus nullam bret ꝓportionez ad alios. cū finiti ad infinitum nulla sit proportio.

Tertio sciēdū ē ꝙ Ari. iꝫ. c. ꝓbat p rōnes nāles ꝙ nullū corp⁹ sit infinitū: ꝛ diuidit i duas ptes. In ꝓma pōit vnā ꝓmā rōez sūptā ex ꝺfione corpis. ꝛ ē hec. nullū corpus etherogeneū est infinitū ꝛ nullū corp⁹ bōgeneū ē infinitū. ꝑ nullū corp⁹ ē infinitū. tꝫ ꝺ̄ña. qꝛ oē corp⁹ aut ē anomiomerū. i. etherogeneum. aut amiomeꝝ. i bōgeneuꝫ. añs ꝑ ꝓma pte ꝓbat: qꝛ vl illō eēt ꝺpoⁱᵐ ex spēb⁹ finitis vl infinitis. ñ infinitis qꝛ corpa simplicia sē finita. ꝑ impossibile ē aliqđ corp⁹ ꝺpōi ex infinitis corpib⁹ i spē. añs ꝓbat qꝛ mot⁹ simplices sūt finiti. igit̄ corpa simplicia sūt finita. tꝫ ꝺ̄ña qꝛ corpis simplicis ē mot⁹ simplex. nec ꝺponit̄ tale corpus ex spēb⁹ finitis. qꝛ tūc vnaq; cāꝝ eēt infinita. ꝓbat ꝫ ē impossibile triplr. ꝑ. qꝛ vnaq; bret infinitā ḡuitatez. zª qꝛ ēt loca ipoꝝ eēnt infinita. ꝫª qꝛ cōp⁹ ē vndeq; ext̄ sū. ꝛ ñ posset eē pl'a infinita. zᵐ ptē ꝓncipal' añt' ꝓbat. ſ. ꝙ nullū corp⁹ amiomeꝝ sit infinitū. qꝛ vl illō eēt circ'are vel rectū qđ supi⁹ ip⁹obatuꝫ ē.

Conclusio rñsal'. nullū corp⁹ ē infinitus vt p ꝛ p rōnes Ari. i textu.

Primo dubitat̄. Utꝝ corp⁹ infinitū possit pati a corpe finito. Ad soluē duꝫ ꝫ ꝺuⁱᵐ ē supponēdū ꝙ Ari. i scḋa pte hⁱ⁹ capituli ponit. secūdā rōez nāle. ꝓbāt̄ nullū cōp⁹ eē infinitū ex pte ꝟtutis actiꝫ ꝛ passiue. ꝛ ē ꝫ. nullū infinitū bꝫ ꝟtutē agēdi aut patiēdi: ſꝫ qđlz corp⁹ bꝫ ꝟtutē agēdi vel patiēdi. igit̄ nullū corp⁹ ē infinitū. ꝑ ꝓbatiōe maiozis ponit tres suppoēs ꝓma. corp⁹ infinitū ñ pōt a finito ipediri: ꝓbat qꝛ seqret̄ ꝙ mouens infinitū ꝛ mouēs finitū moueret i equali tpe. ꝺ̄ñs ē impossibile. igⁱ ꝛ añs. ꝓbat ꝺ̄ñaꝫ ponēdo ꝙ. b. sit mouēs finitū qđ moueat mobile infinitū qđ ē. a. i tpe. g. ꝛ. d. sit ps mouētis finiti q; moueat. c. q; ē ps mobilis infiniti. Ex ꝫ sic arguit. q; lis ē ꝓportio maiozis mouētis ad minꝰ mouēs. talis ē ꝓportio maiozis mobilis ad minꝰ mobile. ſꝫ maiꝰ mouēs mouet maiꝰ mobile i tpe

g. igr min⁹ mouēs mouet min⁹ mobile i eodē tpe ¶ z⁹ suppō. ipossibile ē ifinitū pati a finito qr seqūret qp i eq̄li tpe mobile finitū moueret a mouēte finito ⁊ ifinito. Et ꝓbat ꝺñaz: qr ponat vnum mouēs ifinitū qō moueat aliqō mobile finituz i aliq̄ tpe finito. ⁊ sumat vnū min⁹ mouēs qō moueat vnū min⁹ mobile i eq̄li tpe. tūc arguit. sic se hz mai⁹ mouēs ad mai⁹ mobile ita se hz min⁹ mouēs ad min⁹ mobile. igr a trāsūpta ꝓportiōe sic se hz mai⁹ mouēs ad min⁹ mobile ita se hz min⁹ mouens ad mai⁹ mobile: sz mai⁹ mouēs mouet min⁹ mobile i tpe. g. g̃ min⁹ mouēs mouet mai⁹ mobile i tpe. g. ⁊ sic mouēs finitū ⁊ mouēs ifinitū mouet idem mobile in equali tpe. ¶ 3⁹ suppō mouēs ifinitū non pōt pati ab ifinito. qr seqūret qp i equali tpe mouēs ifinitū mouebit mobile ifinitū ⁊ mobile finitū. Ex ꝟ̄ sequit qp nullū corp⁹ sensibile ē ifinitū. z⁹ sequit qp nullū corp⁹ ex̄ celū est ifinitū. ꝟ̄ ꝓbat qr ex̄ celū nō est corp⁹. ꝓbat. qr ex̄ celū non est locus. g̃ nec corpus. qr omne corp⁹ est i loco. ex̄ aūt et intra locū significant.

Secundo dubitaf. Utr corp⁹ circlare ifinitū hēat cētr. Ad soluēdū ꝟ̄ du⁹ ē supponēdū qp Ari. i 4.⁹ c. ꝓbat nullū cōp⁹ eē ifi⁹ p rōes logicas: ⁊ diſ i duas ptes. In p⁹ pōit talē ꝺclōez. Nullū corp⁹ est ifinitū ꝓbat qr nullū corp⁹ circulare est ifinitū ⁊ nullū corp⁹ rectū ē ifinitū. g̃ nullū corp⁹ ē ifi⁹. añs p p⁹ pte probat qr nullū ifinitū mouef circa me⁹. oē cōp⁹ circlariē motū mouef circa mediū g̃ nullū cōp⁹ circulariē motū ē ifinitū. maiorē ꝓbat qr ifiniti nō ē me⁹. z⁹ pte añt] ꝓbat trib⁹ rōib⁹. ꝑma si eēt aliqō corp⁹ recte motū ifinitū. tc ꝟ̄ ret vnū locus ifinitū ad quē moueref nālr: ⁊ aliū a q̄ moueref violenf: ⁊ sic eēnt pl'a ifinita. qō ē ipossibile. z⁹ rō. si aliqō corp⁹ recte motū eēt ifinitū tūc ꝟ̄ret mouēs ifinitū. ⁊ sic eēnt pl'a ifinita. 3⁹ rō. si aliqō corp⁹ recte motū eēt ifinitū. vl illō moueref a se: ⁊ sic eēt aiatū. qō ē ipossibile. ipossibile. n. ē ifinitū eē aial. vl ab alio. ⁊ sic illō aliō eē ifinitū: ⁊ sic essent duo ifinita. s. mouens ⁊ qō moueſ.

Tertio dubitaf. Utr idez sit loc⁹ toti⁹ et ptis. Ad soluēdū ꝟ̄ du⁹ ē supponēdū qp Ari. i z⁹ pre b⁹ capituli reꝓbat ōmocritū ⁊ itēdit talē ꝺclōnem. Nō ē ponēdū aliqō corp⁹ ifinitū ꝯpositū ex ifinitis corpib⁹ eiusdem rōis diſ. itib⁹ ad iuicem p vacuitates. ꝓbat ꝑbs 4⁹ rōib⁹. ꝑma. qr tc oiuz illoz corpoz essz vn⁹ mot⁹. ꝓbat ꝺñaz. qr vbi ferf vna tota ẽra ⁊ vn⁹ glob⁹: ⁊ vbi ferf tot⁹ ignis ⁊ vna ſtilla. z⁹. si illa corpa eēnt eiusdē rōis. tūc aut qlibz eēt grauevel leue. 3⁹ rō. qr tūc qlz moueref ꝺorſuz ⁊ sic nullū esset sursū. aut qlz moueref sursuz ⁊ sic nullū esset deorsū. Quarta rō. qr si moueretur vno motu ſm naturam moueretur alio motu ꝓter naturam. ⁊ sic essent plura ifinita.

Ad rationes Ad ꝑmā ꝺr concedēdo añs ⁊ negādo ꝺñaz. ⁊ ad ꝓbationē ꝺr qp lz ꝑmū mouens sit ifinitū nō tñ mouet ꝑmū mobile i nō tpe eo qp non mouet ꝟ̄ vltimū sue po⁹. ¶ Ad scdaz ꝺr qp iste act⁹ q̄ ē ꝓducere non pōt mensurari ptib⁹ ꝓportionalib⁹. sz solū eiusdē q̄titatis eo qp ptes ꝓportionales sūt solū i potētia. ¶ Ad ētiā ꝺicitur qp iste act⁹ q est circūgirare non potest attribui ptib⁹ ꝓportionalibus ꝓpter potentialitatem ipsoꝝ.

Queritur 4.⁹ Utr sit possibile eē plures mūdos. Et arguit qp sic. qr mūd⁹ ē spēs. g̃ ꝑdicaf ō multr] vl actu vel potētia. si actu. g̃ ō facto sūt plures mūdi. si potentia. g̃ pōt eē plures mūdi. ¶ z⁹ sic. qñcunq̄ aliq̄ duo sic se hñt qp vnū ē p⁹ alio ꝟ̄ scdz modū ꝑtis stat p̄us esse sine posteriori. sz mūdus ⁊ hic mūdus sic se hñt qp mūdus p̄cedit hūc mūdū ꝟ̄ scdz modū p̄tis. g̃ stat mūdū eē sine ꝟ̄ mūdo. sz non pōt eē sine ꝟ̄ mūdo nisi sit i aliq̄ alio particulari mūdo. g̃ possibile ē esse plures mūdos. ¶ 3⁹ arguit p articulū pariſiēſe ꝺntē. ꝺre qp ꝺs non possit ō nouo plures mūdos ꝓducere ē error. g̃ ē possibile eē plures mūdos. ¶ In op⁹ ē aūctas phi i textu.

Primo sciēdū ē qp p ꝺclaratiōe ēmioꝝ ponūtur aliq̄ ꝺistictiōes et aliq̄ suppōes. ꝑria. duplex ē possibile. q̄ddā ē possibile simplr. ⁊ ē illud qō ñ iplicat ꝺictionē. aliꝺ est possibile ꝟ̄ nāz. ⁊ est illꝺ qō vtute alicui⁹ agētis nālis pōt ꝓduci i eē. Ex ꝺis ſequitur z⁹. s. qp duplex ē ipossibile. s. ipossibile simp⁹ qꝺ. s. implicat ꝺictionē. aliꝺ ē ipossibile ꝟ̄ nāz qꝺ iplicat ꝺictionē ꝓducibile vtute alicui⁹ agētis nālis. ¶ 3⁹ ꝺistin⁹ plures eē mūdos pōt itelligi dupr. vno⁹ qp possint eē plures mūdi simul. a⁹⁰ qp possint eē plures mūdi succeſſiue. ¶ 4.⁹ ꝺistin⁹ plures mūdos eē simul pōt itelligi duplr. vno⁹ qp illi mūdi eēnt cōcentrici. i. ꝟ̄ent idē cētrū ita qp ſuꝑ ꝑmū mobile imaginaret⁹ vn⁹ ꝛbis ẽre⁹ circūdās p⁹ mobile vndiq̄ ⁊ ꝛnter vn⁹ ꝛbis aq̄us. ⁊ ꝛnter vn⁹ ꝛbis aere⁹. ⁊ sic ꝺ alijs simili se hñtib⁹ sic ī hoc mūdo. alio⁹ pōt itelligi qp illi mūdi essent eccētrici. i. qp

centꝫ vni⁹ esset excentꝫ alti⁹ sic ꝙ tot⁹ vn⁹ cet totalit exaliũ nec vn⁹ cõtinet ab alio. ¶ Prima suppõ qñcũqꝫ aliq̃ cois gditas p aliqõ sibi additũ trahit ad determiatũ suppositũ talis gditas cõis tali ꝺbente seclusõ est ꝺ se idẽns ad ꝺ vt pticipet ab infinitis suppositis. ¶ 2ª suppõ. gditas mũdi est gditas specifica ꝺbibilis ad determinatũ suppositũ p ꝓncipiũ idiuiduatiõis iõ ꝺ se idẽns ad ifinita suppositа. ¶ 3ª suppõ qñcũqꝫ aliq̃ gditas cõis ẽ nata pticipari a multis tũc i ea fũdat vna relatio aptitudial. z vocat cõicabilitas seu aptitudo ad eẽ in multis cõueniens tali gditati in secundo modo dicendi per se. Ex hoc segtur ꝙ stat aliquã spẽz esse natam ꝓdicari de multis quã tñ ipossibile est ꝓdicari de multis i actu.

Secundo sciẽdũ ẽ ꝙ iste 3⁹ tractat⁹ i q̃ Ari. dic ꝺ vnitate totius vniuersi didit i duo capitula. In ꝓ determiat ei⁹ vnitatẽ ꝺ fcõ. z didit i duas ptes. In ꝑma itẽdit tales ꝺclões. Tñ ẽ vn⁹ mũdus. hãc cõclõem probat pꝫ gnqꝫ rõib⁹. ꝑ ꝑma ponunt tres suppõnes. Prima. oẽ corp⁹ movet z gescit nãlit z similẽ violent. Scõa. oẽ corp⁹ naturalit movet ad illũ locũ i q̃ nãlit gescit z movet violenter ad illũ locũ i q̃ gescit violent. 3ª. cuiusl corpis c⁹ est aliqs mot⁹ violent⁹ ei⁹ est aliqs mot⁹ naturalis ꝺri⁹. Ex his sic arguit: si essẽt ples mũdi seqret ꝙ idez simul moveret fz naturã z ꝑter naturã. ꝺns est ipossibile. Et ꝑbat ꝺnaz qz si essent ples mũdi tẽ tra vni⁹ mũdi naturalit moveret ad mediũ alti⁹ mũdi. iõ ei⁹ mot⁹ est nãlis. z qz ei⁹ mot⁹ essz a me⁹isti⁹ mũdi iõ eẽt violentus. z sic idẽ moveret sil naturalit z violẽt. Pro scõa rõe põit tales suppõez. si sint plures mũdi nec ĩo st ꝺstituti ex corpib⁹ eiusdez rõis. ꝑbat zr. qz si corpa buj⁹ mũdi essent equoca tẽ mũdus diceret equoce ꝺ mũdo z ꝺ illo. z⁹ qz corpa alti⁹ mũdi moverẽ tur motib⁹ eiusdez rõis cũ corpib⁹ isti⁹ mũdi eo ꝙ nõ sũt nisi tres mot⁹ simplices. ĝ corpa alti⁹ mũdi essent eiusdem rõis cũ corpibus ꝺ mũdi. Ex his sic arguit: qz si essent plures mũdi. seqr tur ꝙ terra ꝺ mũdi movẽtur ad terrã alterius mũdi. z ꝺ nõ pot fieri nisi p ascensũ. ĝ terra naturalit ascenderet sursũ qꝺ est ipossibile. Et subdit ꝙ irrõnabile est dicere corpa ꝺ mũdi z alterius differre fz speciez pp eoz distãtiã. Pro 3ª rõe põit talez suppõez. Oia corpa naturalia eiusdez spẽi nãlit mouentur ad eũdez locũ nũero. ꝺ ꝑbat qz identitas locoz nõ ꝺbet eis fz ꝙ singularia sz fm ꝙ sũt idẽna fz speciez. Ex his sic arguit: vnic⁹ ẽ loc⁹ numero ad quẽ oia grauia moueñt. ĝ ẽ tñ vnũ mediũ mũdi. z p ꝺns ẽ tñ vn⁹ mũdus. In scõa pte ꝑbat duo fũdamẽta triũ pcedẽtiũ rõnũ. ¶ Primũ. oia corpora naturalia mouentur a determinatis locis ad determinata loca z non in infinitum. probat tribus rationibus. Prima. omne quod movetur ex quodaz in quoddã movetur. ĝ corpora nãlia mouẽtur a determinato loco ad determinatũ locũ. antecedens pz i qualibet specie mutationis. z maxime in motu circulari ĝ aliqualiter videtur bere oppositа fz diametrũ. Scõa ratio. qz si corpora nãlia moverentur i ifinitũ eorũ esset velocitas ifinita: z p consequens ifinita grauitas z leuitas qꝺ supra ip probatũ est. ¶ Scõz fundamẽtũ est. grauia z leuia non mouentur ad loca sua nãlia neqꝫ ab alio. neqꝫ vi quemadmodũ aliqui dixerũt ea moveri p expulsionẽ. probat tribus rationibus. ¶ Prima. qz tũc tardi⁹ moveretur maior ignis sursũ z maior terra deorsũ. cui⁹ ꝺrium semp accidit. ¶ Scõa ratio. si corpora nãlia vi z expulsione moverẽtur ad sua loca nãlia. seqretur ꝙ nõ veloci⁹ moverentur i fine cꝫ i ꝓncipio. ꝑbat ꝺnam: qz oia violenter mota quanto plus distãt a movẽte: tanto tardius mouentur. ¶ Tertia rõ. qz seqret ꝙ tra ñ moveret violẽter sursũ. ꝺns est ipossibile. z ꝑbat ꝺnam. qz mobile non movetur violẽter illuc vnde violẽter movetur. ¶ Quarta rõ ꝓncipalis ẽ. hoc celum est sempiternũ z ppetuuz. ĝ est vnũ tñ. z p ꝺns tñ est vnus mundus. ¶ Quinta ratio. sunt tñ tria loca corpoz simpliciũ. vnus ĝ est ipsius celi. alius ĝ est ipsius extremi. s. grauium: z alius ĝ est medius iter illa z est locus leuiũ: sed ista tria ꝺstituũt vnũ mediũ. ergo est tñ vnus mundus z ꝙ locus medius iter celũ z terram sit locus leuiũ. ꝑbat qz vel leuia sũt iter celũ z sic habetur intẽtũ. vel extra: z hoc nõ. qz ipossibile est terrã moveri extra celum. ergo impossibile est leuia esse extra celuz. tenet consequentia. quia terra violenter movetur ad locum leuium.

Tertio sciendũ ꝙ Aristo. i hoc 2º capitulo determinat vnitatez mũdi de possibili: z diuiditur i tres partes. In ꝑma intẽdit tres ꝺclusiones. ¶ Prima. dicendus ẽ ꝙ est impossibile esse plures mundos eo ꝙ mundus est sempiternus ingenitus z incoꝛruptibilis. ¶ Secunda tangit ꝺclõez antiquoꝝ cũ eoꝝ rõne z ẽbec. Impossibile ẽ tñ eẽ vnũ mũdum. Ad ꝑbãdũ hãc ꝺclõez supponebant ꝙ in oib⁹

sue sint a nā sue ab arte q̄ bñt formā in mā. aliō ē ꝺsiderare formā ꝑz se 7 mixtā cū mā declarāt sic. aliō ē ꝺsiderare ciculū ꝑm se 7 circulū eneuz vel aureū eo q̄ eneū vel aureū non sūt de diffinitione circuli. 2°. ꝓponebāt q̄ celū nō ꝺret formā in mā. hoc ꝓbāt sic. qz oē sensibile est in mā. sed celū est sensibile. g̃ 2c̄. Ex his inferunt banc ꝺclōez q̄ altex ē hoc celū: 7 celū simplr̄ qz celū simplr̄ ē vt forma: ꝑz hoc celū ē vt mixtū māe Ex his sic arguūt: i oibus in qb⁹ ē forma p modū cuiusdā ſpēi sub ea ꝺtingit eē plura singularia. sed celū ē huiusmodi. g̃ 2c̄. C 3°. ꝓtāgit solōnē isti⁹ rōis. 7 est ℔. bñ ꝺcm̄ est q̄ aliō ē considerare formā ꝑz se. 7 ꝑz q̄ ē i mā. ꝓpt ℔ tm̄ non est concedēdū plures esse mūdos. ꝑz potⁱ⁹ est ꝺndū q̄ iste mūdus ē ꝺpositⁱ⁹ ex sua tota mā. banc solutionē declarat duob⁹ exēplis. Primū si dicam⁹ formā simi esse curuitatē. 7 māz ei⁹ eē nasū vel carnē 7 fiat vn⁹ nasus ꝺstitut⁹ ex oi carne si ille nasus sit icorruptibilis 7 fit simⁱ⁹ tūc nō poterit eē aliō simū. 2°. si eēt vn⁹ bō icorruptibilis ꝺpositⁱ⁹ ex oi mā q̄ pōt suscipe formā humanaz tūc nō pōt fieri aliⁱ⁹ bō. filr̄ ē de mūdo. qz mūdⁱ⁹ ē ꝺstitut⁹ ex oi mā potēte suscipe formā mūdi. 7 ē icorruptibilis. iō ñ pōt eē aliⁱ⁹ mūdus. C Inscōa ꝓte itēdit talē ꝺclōez. Mūdus ē ꝺpositus oi sua mā. ꝓ ꝓbatiōe b⁹ ponit talē distinctionem Celū pōt capi triplr̄. vno⁹ v. ꝓltima ſpa. 2°. ꝓ aggregato ex oib⁹ ſperis circularit motis. 3°. mō. ꝓ aggregato ex oib⁹ corꝓoib⁹ simplicibus. Ex ℔ sic arguit exī istū mundū nullū ē corꝓ⁹ nec nāle nec sensibile. g̃ celū ē ꝺpositū ex oi corꝓe nāli et sensibili. 7 ꝓ ꝺns est ꝺpositū ex sua tota mā. añs ꝓbat duab⁹ rōib⁹. ꝑma si eēt exī celuz aliqō corꝓ⁹. vel illō eēt simplex vel ꝺpo^m. ñ simplex. ꝑ qz corꝓa celestia q̄ mouenr̄ circularit ꝑz nām non exēūt a suis locis. nec ēt exī celū sūt grauia 7 leuia. qz ibi eēnt ꝑz nām vel ꝓter nām. ñ ꝑm nām qz ꝑz nām sūt itra celū nec ꝓter nām. qz tūc illō corꝓ⁹ eēt alicⁱ⁹ loci ꝑm nāz. Et ꝺcludit q̄ si exī celū ñ sint corꝓa simplicia. ēt exī celū ñ erūt corꝓa ꝺposita. 2°. rō. ipossibile ē aliqō corꝓ⁹ nāle fieri exī celū. añs ꝓbat. qz vel illō eēt simr̄ vel ꝺpo^m. q̄z vtrūq; reꝓbatū ē. Ex bis ifert duo cōclaria. ꝑm q̄ iste mūd⁹ ꝺstat ex tota sua mā. 2^m. q̄ ñ est plus mūdi. nec ꝺtingit plus eē. Quātū ad 2^m.

Conclusio rñsalis. Impossibile ē nālr̄ eē plures mūdos. cum hoc tamen stat q̄ simplr̄ nō iplicat ꝺdictionē eē plures mundos vt ꝓbant rationes ante oppositū.

Primo Dubitaf. Utz extra celū sit locⁱ⁹. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i vltis ꝓte buⁱ⁹ capli ꝺtermiat 7 ꝺclarat q̄lia entia sint exī celū. 7 diuidit in duas ꝓticulas. In ꝑma itendit talez ꝺclōez. exī celū nō est locⁱ⁹ nec vacuū nec ꝛps. ꝑmū ꝓz. qz exī celū nō pōt eē corꝓ⁹. g̃ exī celū non est locⁱ⁹. ꝓbat qz si oi loco natū est eē corꝓ⁹. 2°. ꝓbat qz exī celū non est vacuū. nec locⁱ⁹. 3^m. ꝓbat qz exī celuz non est corpus. ergo nec motⁱ⁹. 7 ꝓ ñs nec tempus.

Secundo Dubitaf. Utz entia exī celuz exñtia sint cꝓꝛpea. Ad soluēdū ℔ dubiū est supponendū q̄ Ari. i vltia ꝓte b⁹ capituli ifert aliq̄ corꝛelaria. ℔^m. q̄cūq; sūt nata esse exī celū illa non sūt i loco. nec sūt nata senescere itpe. 2^m. exī celū sūt entia ialkabilia. 7 impassibilia optimā vitā ducētia 7 ꝑ se sufficiētissima quā ꝓficiūt toto eēno a qb⁹ coicatū est oib⁹ aliis eē 7 viuē bis qdē clari⁹. bis qdez obscuri⁹. 3^m. a talib⁹ entibus extra celū exñtibus mouetur celum motu inecessabili 7 perpetuo.

Tertio Dubitaf qualr̄ est saluabile sbās sepatas esse extra celū cū itraet extra locū significēt. Ad qō rñdet q̄ pōt saluari 2^r. ꝑ ꝑ talē distinctionē. Extra pōt capi duplr̄. vno⁹ negatiē 7 sic illō est extra qō non est itra. 7 sic itelligentie sūt extra celum. alio⁹ potest capi ꝛie 7 positiue. 7 sic esse extra celū est esse i hoc loco 7 non i alio. 7 sic itelligentie ñ sūt exī celuz eo q̄ non sūt i loco. 2°. ꝓt saluari ponendo talē distinctionem. exī pōt capi duplr̄. vno⁹ vt ipoz tat locū circūscripti^m 7 diffinitiuū alez. 7 sic itelligētie non sūt exī celū. alio⁹ vt ipoztāt locū diffinitiuū 7 ꝓtialem. 7 sic itelligentie sūt extra celū.

Rationes soluuntur ex dictis.

Queritur 5°. Utz q̄libet potentia actiā terminer̄ ꝑ maximū in quod potest 7 quelibet potentis passiua ꝑ minimum a quo potest. C Arguitur ꝑmo q̄ nō. quia si detur illud maximū i quod potest necesse ē q̄ illa potentia actiua excedat illud excessu aliquo: vel ergo excessu diuisibili vel indiuisibili. non indiuisibili. ergo diuisibili. diuidat̄ ergo ille excessus in duas partes. si addat̄ illi maximo vna pars corꝛespondens medio excessui tunc adhuc illa potentia mouebit ipm. ergo illud non erat maximum i quod illa potentia potest. C Scō ar-

guit sic. si esset dabile maximū in quod pōt: seq̄ret q̄ esset dabile primū instans ⁊ vltimus motus cū illud maximum fieret in vltimo instanti motus. hoc ē impossibile. ¶ 3ᵒ arguit sic. si eēt dabile minimū a quo potest pati potentia passiua. vl'ḡ excederet potētiā passiuā excessu diuisibili vel idiuisibili. ⁊ tūc seq̄ret sicut ꝓus. ¶ In opⁿ est auctoritas ꝓbi. In questione erunt. ⁊c.

Primo Sciendus est q̄ ꝑ declaratione terminorū qōis ponūtur aliqne distinctiōes ⁊ aliqne suppōes. ¶prima distinctio duplex est potentia. quedā est potentia actiua. alia est potentia passiua. ¶ 2ª distinctio. duplex est potētia passiua. s. receptiua solū. ⁊ de illa nō est ad ꝓpositū. alia est resistiua que resistit actioni potentie actiue ⁊ de illa est ad ꝓpositus. ¶ 3ª distinctio. potentia actiua est duplex. quedā est motiua ⁊ illa continet sub se portatiuā ⁊ leuatiuā. alia est ꝑductiua quātitatis vel substātie. ⁊ illa ē duplex. quedā producit effectū dissimilez sicut sol ꝑducit limū. alia ꝑducit effectum sibi simile vt calor calorem. ¶ 4ª distinctio. potētia actiua pōt cōparari ad sex. s. ad resistētiā. ad distantiā. ad effectū. ad tempus. ad velocitatez. ⁊ ad spatium in motu locali. ¶prima suppō. maximū in qō pōt sic exponi. in hoc pōt ⁊ in quolibz minus pōt. ⁊ in nullo maius potest. ⁊ ista sic exponi. hoc est maximū pondus qō fortes potest portare. hoc pōdus fortes potest portare. ⁊ qō libz minº pondus fortes potest portare. ⁊ nullū maius pondus fortes potest portare. sed maximū in quod nō pōt sic exponitur. in hoc non pōt ⁊ in nullū minus potest ⁊ in quodlibet maiº pōt ¶ 2ª suppō. minimū in quod potest sic expōitur. in hoc pōt ⁊ in nullū minus pōt. sed minimus in quod nō potest sic exponi. in hoc nō potest ⁊ in quolibet minus pōt. ¶ 3ª suppō. minimus a quo potest sic exponi. ab hoc potest ⁊ a nullo minori potest. Et ꝛformiter exponēdi sunt alij termini de maximo et minio. ¶ 4ª suppō. q̄ ad hoc q̄ aliqua potētia actiua possit agere in aliquā potentiā passiuaz necesse est ⁊ sufficit q̄ actiuitas ipius potentie actiue excedat in agendo passiuitatē ipsius potentie passiue in resistendo.

Secundo Sciendū est q̄ iste quartus tractatº in quo aristo. determiat de ꝑpetuitate mūdi diuiditur i tria capla. ¶primū est de reprobatiōe opinionū antiquoꝝ. ⁊ dividit i duas partes. In ꝑma intēdit duas ꝛclusiones. ¶prima tāgit intentū ⁊ est hec. dicamus vtrum mūdus sit genitus aūt ingenitº corruptibilis aut icorruptibilis. 2º. ꝛueniens est narrare opiniōes aduersarioꝝ. ꝓbat ꝑ3 quattuor rōibus. ¶prima qz opiniones cōtrarie videntur eē vemōstrationes contra opinionē ꝓpriaz. 2ª q̄ narratis opiniōibus alioꝝ dicēda erunt magis credibilia audiētibus. 3ª qz narratis opiniōibus alioꝝ nō videtur eas gratis cōdēnare. 4ª qz3 ingsitores ⁊itatis nō esse inimicos. sz debēt sufficiēter iudicare de ⁊itate. sed hoc non pōt fieri nisi sciantur opiniōes aduersarioꝝ. ¶ In 2ª ꝑte Aristo. narrat ⁊ reprobat opiniōes antiquoꝝ. ⁊ intēdit sex cōclusiones. ¶prima tangit opinionē gīalem antiquoꝝ cū eius specificatiōe ⁊ ē hec. omnes antiqui dixerūt mūdum esse genituz et ipsoꝝ qdam dixerūt ipsum esse sempiternuz sup̄le a parte post. alij dixerunt ip̄m eē corruptibilē. alij autē dixerūt ip̄z vicissim gīari ⁊ corrūpi vicissim ex eo q̄ aggregant̄ ⁊ segregant̄ el'ta p̄ litē ⁊ amicitiā. ¶ Scōa ꝛclusio tāgit reprobationem platonis ⁊ ē hec. nō est ponendū mūdū eē a parte ante factū. ⁊ sempiternū a parte post. ꝓbat ꝑ3 duabus rōibus. ¶prima sola illa sūt rationabiliter ponenda que videntur accidere in omnibus aut multis. sed cōtrariū huius opinionis videt̄ accidere in oībus aut in multis. ḡ ista opinio nō est ponēda. minorē ꝓbat. oīa. n. que generātur etiā cōrūpi videnī. Scōa rō. qcqd ē trāsmutabile pōt aliter se hr̄e nūc q̄ ꝑus. sz celū nō pōt aliter se hr̄e nūc q̄ ꝑus. ergo nō ē trāsmutabile. ⁊ p ꝛns nō est factū. minor ꝑz. qz si eēt trāsmutabile iā in finities eēt trāsmutatus. ¶ 3ª ꝛtangit quādam solōem p quam antiqui defēdebant platonem. ⁊ est hec. quidā conantes auxilium ferre platoni dicenti non esse verum q̄ mundus sit factus ⁊ q̄ sit corruptibilis. sed hoc ē magis dictum a platone gratia doctrine sicut multa falsa dicūtur de geometricis descriptionibus gr̄a doctrine. hāc reprobat philosophus dicens q̄ non est simile de descriptionibus mathematicis et de descriptionibus in scientia naturali. ¶ Quarta tangit reprobationem. Empedoclis ⁊ est hec. dicere mundum vicissim generari ⁊ cōrumpi eo mō quo dicebat Empedocles ē dicere mūdū esse sēpiternū sz subāz ⁊ transmutabilē tm sz formā. qō ē falsū. qz gīatio ⁊ corruptio sūt mutatiōes fm qd. mō in el'tis nō pōt fieri mutatio p talē modū in aliquo subāli sz solū fm formā. Et est sile ac si aliqs putaret puez q̄ncz esse ⁊ q̄ncz corrūpi. ꝓ boc q̄ ex puero fa

et⁹ ẽ vir. ⁊ ex viro puer. ¶ 5ª ꝯ tãgit opiniones anaxagore ⁊ ẽ hec. ipossibile ẽ mundũ fim^r esse factũ. ⁊ simplr eẽ corruptibilẽ. ꝓbat qz tũc illõ ex quo factus ẽ mũdus fuisset ꝑ infinitũ tps ante factionẽ mũdi ⁊ remaneret ꝑ infinituz tps post eius corruptionẽ quorũ vtrũq; est impossibile. ¶ Sexta cõclusio resumit opiniones platonis.

Tertio Sciendũ q; Ari. in hoc z⁰. c⁰. distinguit multitudinẽ aliquoz teriorũ ⁊ diuidit in duas ptes. Jn ꝑma intẽdit q̃dq; cõclusiões. ꝓ. ꝓria. oia noia multiplicia sũt distinguẽda. ꝓbat qz si nomẽ multiplr dictũ nõ sit distinctũ intellectus se hz cõfuse circa ipm. et vtr eo tanq; terio manifesto. z⁰ tãgit acceptiões igeniti. ⁊ ẽ hec. ingenitũ vno⁰ est qõ ꝑus fuit nõ ẽs. ⁊ nũc est ens sine gñatione ⁊ trãsmutatõe. sicut gdã dicũt de motu ⁊ tactu. z⁰ dicit ingenitum qõ possibile ẽ fieri ⁊ corrũpi. tñ ipm nõdũ factũ est. 3⁰ dicit ingenitũ qõ oio ipossibile ẽ fieri. Et subdit q; aliqd ipossibile ẽ fieri z^r. vno⁰ sim^r. alio mõ qz nõ faciliter fit nec cito nec bñ. ¶ 3ª ꝯ tangit acceptiões geniti ⁊ ẽ hec. genitũ silr dicit 3^r. vno⁰ qõ hz esse post nõ eẽ. z⁰⁰ dicit genitũ qõ ꝑt gñart. siue sit simplr possibile, siue capiaꝫ possibile ꝑ illo qõ põt bñ et faciliter fieri. 3⁰⁰ dr genitũ qõ ꝑ realẽ trãsmutatiõez põt accipe esse post nõ esse. siue iã sit siue ñ. ¶ 4ª ꝯ tãgit modos corruptibilis ⁊ est hec. Corruptibile vno⁰ dr qõ põt bre nõ esse post eẽ. siue sit ꝑ trãsmutationẽ siue nõ. z⁰⁰ dr corruptibile qõ ꝑ trãsmutationẽ realẽ põt bre nõ esse post eẽ. 3⁰⁰ dr corruptibile qõ faciliter corrũpit. ⁊ tale vocaꝫ tractũ. i. bñ corruptibile. ¶ 5ª ꝯ tãgit mõs icorruptibilis. ⁊ ẽ hec icorruptibile vno⁰ dr q; ꝑus ẽ ens ⁊ postea non ẽs sine trãsmutatiõe sic⁹ mot⁹ ⁊ tact⁹. z⁰⁰ dr icorruptibile qõ ẽ ipossibile nõ fore aut nõ futurꝫ esse. ⁊ istud ẽ icorruptibile max^e ꝓpe dictũ. tertio⁰ dr incorruptibile quod nõ faciliter corrũpitur.

Conclusio ℟ñsalis. Nulla potẽtia activa terminaꝫ ꝑ maximũ in quod põt si sit finita actiua. ⁊ nulla potẽtia passiua terminaꝫ ꝑ minimũ. Jsta ꝯ quo ad vtranq; partẽ põt demõstrative ostẽdi ꝑ ꝑmã ⁊ secũdaz rõnes factas ante oppositas. Quãtũ ad tertiũ.

ꝑmo Dubitaꝫ. Qualr ẽ salvabilis auctoritas aristo. i qua dicit q; potẽtia activa deteriaꝫ ꝑ max^m ⁊ po⁹ passiua ꝑ minimũ. ¶ Ad soluẽdũ hoc dubiũ ẽ supponẽdum q; Aristo. i z⁹ pte h⁹ capli ostendit qualr po⁹ active ⁊ passive sũt determinãde. Et intẽdit tres conclusiões. ¶ ꝓria ꝯ tãgit deteriationẽ potẽtiaꝝ activaꝝ ⁊ ẽ hec. po⁹ activa debet deteriari cõta sit ꝑ max^m. vt sigs possit portare solũ centũ talẽta ⁊ duo tũc ꝑ illud deteriam⁹ ei⁹ potẽtiã activaz. Et si qs possit ãbulare solũ ꝑ centũ stadia. ꝑ illõ deteriam⁹ ei⁹ potentiã ãbulãdi. ¶ z⁹ ⁰. tãgit de terminatõez potẽtie passiue ⁊ ẽ hec. potẽtia passiua vel ipotẽtia dz deteriari ꝑ miniñ hoc ꝓbat silib⁹ exẽplis. ¶ 3ª ꝯ tãgit vnã cauillationẽ ⁊ ẽ hec. Aristo. videt supponere q; gcgd põt in maximũ põt ẽt i quolz min⁹. qõ ẽ falsũ. visus. n. vidẽs vnũ magnũ stadiũ nõ põt videre pũctũ. dicit ꝓbs q; illa que dicta sunt intelliguntur de maxio ⁊ mimo ꝑmvtutẽ. Ex his dr ad dubiũ q; auctoritas Aristo. ẽ sic intelligẽda q; po⁹ activa determinatur per maximuz infra quod potest ⁊ non per maximũ in quod nõ potest.

Secũdo Dubitaꝫ. Utrũ potentia activa õtermineꝫ ꝑ maximã ⁊ minimã resistẽtiã. Ad istud dñr q̃ttuor. ꝑmũ q; non ẽ dabilis maxia resistẽtia i quã põt potẽtia activa ꝑ pter excessũ diuisibilẽ ipsi⁹ potẽtie active supra talẽ resistentiã. z⁰ dr q; nõ est dabilis maxia resistentia in quã nõ põt potẽtia activa. 3⁰ dr q; ñ est dabilis mima resistẽtia i quaz nõ põt potẽtia activa. 4⁰ dr q; ẽ dabilis mima resistẽtia i quã nõ põt potẽtia activa ⁊ illa ẽ resistẽtia equal⁹ potẽtie active. ⁊ hec quattuor dicta ꝓbãt manifeste oñdi per expositiones positas i ꝑmo notabili.

Tertio Dubitatur. Utꝝ potẽtia passiua determineꝫ per minimũ a quo põt Ad soluendum hoc dubiũ ponunt alique distinctões. ꝓ. ꝓma. potentiaꝝ passiuaꝝ quedã ẽ passiua tñ. alia ẽ passiua ⁊ activa. ¶ z⁹ distinctio. potentiaꝝ passiuarum quedã sunt cognitive. alie non. Ex his dicit q; nõ est dabile minimũ a quo possit pati potentia passiua. nec est dabile maximũ a quo possit pati potẽtia passiua: sz est dabile maximũ a quo nõ põt pati per expositões positas i ꝑmo notabili. ¶ Ad auctoritatẽ Ari. dicẽdũ q; est itelligẽda sicut dictũ ẽ in ꝑmo dubio

Rationes In oppositum soluuntur ex dictis.

Queritur 6⁰. Utꝝ suppositis ꝑ tps eternitate aliqõ idẽ hẽat potẽtiã ⁊ ad eẽ ⁊ ad nõ esse ꝑ tps infinitũ. ¶ Arguit ꝑmo q; sic. qz eẽ ⁊ nõ eẽ sũt extrema ꝺ dictõis ⁊ tingẽter vificabilia de quolz gñabili ⁊ corruptibili. igit ꝑo

quocūq; tpe aliqō ipōz ineſt alicui gñabili ꝓ illo tpe reliquū pōt ineſſe. ſz p tps infinitū alterū ipſoz ineſt cuilibz gñabili. igit̄ ꝓ tēpus infinitum qōlz gñabile pōt eē ⁊ nō eſſe. ¶ 2ᵒ ſic. ſuppoſita tpis eternitate aīa ſortis habuit potētiā ad eē infinitū p tps. qz fuit nō ens ab eterno. ⁊ p tps infinitū bēbit potētiaz ad nō eſſe qz eternaliter erit ens. igit̄ aliqō idē p infinitū tps bz potentiaz ad eē: ⁊ p infinitū tps bz potētiā ad nō eſſe. ¶ 3ᵒ ſic. qñcūq; aliq̄ duo ſūt eadē rl̄r ſi vnū fit p infinituz tps ⁊ alterz. ſed mā ⁊ potētia ad eē ⁊ nō eſſe ſūt eadez rl̄r. ⁊ mā eſt in tpe infinito ſuppoſita tpis eternitate potētia ad eē ⁊ nō eſſe tpe infinito. ⁊ ꝓ. ꝑis aliqō idez erit potens ad eſſe ⁊ ad nō eſſe per tempus infinitū. ¶ In oppoſitum eſt auctoritas pb̄i. In queſtione erunt tres articuli.

Primo Sciēdum eſt q; p declaratione terminoz qōnis ponunt̄ aliq; diſtinctiōes. Prima tēpus pōt dici infinitū dup̄ vno ᵒ in altero extremoz tm̄. ſ. a pte añ vel a parte poſt. alio ᵒ pōt dici infinitū i vtroq; extremoz ¶ 2ª diſtinctio. poſſibile ſiue potētia p̄ſit capi 2ᵖ. vno ᵒ coiter ⁊ pmiſſiue. ſ. vt ſecū pmittit actū ad quē eſt ⁊ ſe extendit ad poſſibile ⁊ contingēs altū. alio ᵒ pōt capi ſpāliter ⁊ negatiue vt. ſ. ꝺnotat negationē ⁊ carentiā actus ad quē eſt. ſicut eſt poſſibile diſtās ab actu. et iſto ᵒ capit̄ ab ariſ. Ex hoc elicit̄ tale documētū q; qñcūq; aliqō ſubm̄ bz aliquā formā illud nō eſt plus i potētia ad talez formā. ſed qñcūq; nō repugnat alicui ſubiecto bn̄e aliquā formā quā nō bz tale ſubm̄ dicit̄ eſſe in potētia ad illā formā. Ex hoc ſegt̄ p̄mo q; qñcūq; de aliquo generabili ⁊ cōꝛruptibili verū eſt dicere q; ipm̄ ē de illo. verū ē dicere q; bz potentiā ad nō eſſe: ⁊ p̄ro quocūq; tpe verū eſt dicere q; ipſum nō eſt ꝓ illo tpe. vez eſt dicere q; ipm̄ habet potentiā ad eē. Ex his dr̄ p̄mo q; ſm̄ veritatē aliqō idem bz potentiā ad eſſe p tēpus infinitū a parte ante. ⁊ bz potentiā ad nō eſſe per tps infinitū a pte poſt. ⁊ hoc ſuppoſita tēporis eternitate. ꝓ ō aīa ſortis mō viuētis que nō fuit per tps infinitū ideo q tps infinitum habebat potētiā ad eē. ⁊ illa eadē ēit p tps infinitū. iō p tps infinitum habebit potētiaz ad noneſſe.

Secundo Sciendū eſt q; Ariſto. in 2ᵒ capᵒ vult oñdere cōuertibilitatē iſtoz terioz. ſ. gñabilitatis ⁊ cozruptibilitatis ex vna pte. ⁊ ingñabilitatis ⁊ icozruptibilitatis ex alia pte. ⁊ diuidit in gnēs partes. In ꝑma ponit quattuoꝛ ſuppōnes. Prīa ē hec. ſi aliqd habeat potētiā ad eſſe ⁊ ad nō eſſe. ipm̄ habz potentiā ad eſſe tpe determinato. ⁊ potētiā ad nō eſſe tpe indeterminato. ⁊ neutrā habet tēpore infinito ⁊ hoc ſm̄ oē predicamētū. ꝓbat. qa ſi nō quelibet ſit in tpe determinato tūc vna erit in tpe infinito. ⁊ alia in alio tpe infinito. qđ ē impoſſibile eo q; nō ꝺtingit plura tpa eſſe infinita. 2ª eſt hec. nō eſt idē falſū ⁊ ipoſſibile vez ⁊ poſſibile. ꝓbat pb̄s qz nō oē poſſibile eſt vez. nec omē falſū eſt ipoſſibile. Et ſubdit q; hic logit̄ de poſſibili ⁊ ipoſſibili ſimpl̄r. ⁊ ſil̄r de vero ⁊ falſo ſim̄. 3ª nō eſt idem ſupponere falſū ⁊ ipoſſibile. ꝓbat qz ex ipoſſibili nihil accidit niſi impoſſibile. ſ̄ aūt nō ſp accidit ex falſo. 4ª idez ſil̄ bz potētiā ad oppoſita. ſz non habet potentiā ad ſimul bn̄e oppoſita. vel al̄r q; idem nō ſimul habet potentiam ad oppoſita. ⁊ iſto modo exponit cōmentator. ⁊ hoc debet intelligi de potētia importante priuationē actus. In 2ª compat ingenitū ad incozruptibile. ⁊ intēdit duas ꝺcluſiones. Prima omne ſemp ens eſt incozruptibile. ꝓbat qz aut oē ſp ens eſt icozruptibile. aut aliqō ſp ens ē cozruptibile. ſz ipoſſibile eſt aliqō ſemper ens eſſe cozruptibile. ergo neceſſe eſt omne ſemp ens eſſe incozruptibile. minoꝛez ꝓbat. quia ad aliqō ſemp̄ eſſe cozruptibile ſequit̄ impoſſibile. ergo ipſum eſt ipoſſibile. añs ꝓbat quia ad ipſum ſegt̄ur ipſum ſimul eſſe in actu ⁊ nō eſſe quod ē impoſſibile. ¶ 2ª omne ſemper ens eſt ingenitū. ꝓbat quia impoſſibile eſt ſemp ens eſſe generabile. igitur omne ſemper ens eſt igenitū. añs ꝓbat quia generabile aliquando eſt ⁊ aliquādo non eſt. igitur ſi ſemper ens eſſet generabile idem ſimul eſſet ⁊ non eēt. quod eſt impoſſibile.

Tertio Sciēdū eſt q; Ariſto. in tertia parte huiꝰ capituli compat ſemp ens ad genitum ⁊ cozruptibile. ⁊ intendit ſex cōcluſiones. Prima eſt hec. nullum ſemp ens ē generabile ⁊ cozruptibile. hoc ꝓbat quia omne generabile aut cozruptibile habet aliquā potētiā ad non eſſe. ſed ſemper ens non habet potentiā ad non eē. igitur nullu ſemper ens eſt generabile aut cozruptibile. minoꝛem ꝓbat qz ſi ſemper ens haberet potentiam ad non eſſe. vel hoc eēt tempoze finito vel tempoze infinito. nō tempoze infinito. igitur ſemper ens eſt per tempus infinitum. nec tempoze finito cum illud ſit pars temporis infiniti. ¶ Scō tangit primā ſuppoſitionez ⁊ eſt hec. q; iſte ſe habent per modū ꝺtradictionis ſemper ens et non ſemper ens. et iſte

se hñt mõ ꝺzio sp̃ens ⁊ sp̃ ñ ens. ⁊ iste mõ subcõtrario. ñ sẽp ens. ⁊ nõ sp̃ nõ ens. aliquas tñ istaꝝ ponit Aristo. de possibili ⁊ aliqs de ine sse. q̃libz. n. q̃ posset formari de possibili i fert aliquã istaꝝ ꝺ ie sse. ¶ 3ª ꝺ. tã agit secũdã suppõez ⁊ ẽ hec. q̃ idẽ q̃nq̃ ẽ possibile cẽ. ⁊ q̃nq̃ possibile nõ eẽ. hãc cõclusionez. ꝓbat z. ꝓdo in termis significatiuis sic. iste due ꝺtrarie semp eẽ ⁊ semp ñ eẽ sũt false de codẽ vtputa de sorte. sortes. n. nec semp est nec semp nõ est. igit ꝺdictozie illaꝝ insũt sorti. ⁊ si sortes ñ ẽ sp̃ens. nec sp̃ nõ ẽs. ⁊ ita sortes q̃nq̃ ẽ ⁊ q̃nq̃ ñ ẽ. sil'ez rõez ꝺducit i termis ñ significatiuis. ¶ 4ª ẽ ꝟ. nullũ genitũ vel corruptibile ẽ semp ens vl' sp̃ nõ ẽs. ꝓbat q. oẽ gñabile ⁊ corruptibile põ aliqñ eẽ ⁊ aliqñ ñ eẽ. ⁊ hoc ẽ medũ iter semp esse ⁊ sp̃ ñ eẽ p negationẽ extremoꝝ. igit nullũ gñabile vel corruptibile est sp̃ens vl' sp̃ nõ ẽs. Et hoc ifert q. oẽ incorruptibile ẽ semp ẽs ⁊ sil'r oẽ ignabile. ¶ Quita expõit qd itelligatur p ignitũ ⁊ incorruptibile. ⁊ ꝺcit q. ignitũ ẽ illud qõ ẽ ens de quo ipossibile fuit vez ꝺcere ipm nõ eẽ. ⁊ sil'r de incorruptibili. ¶ 6ª igñabile ⁊ incorruptibile ꝺuertũt ad se iuicẽ. ꝓbat q. q̃cũq̃ ꝺuertũt cũ aliquo 3º illa ꝺuertũt iter se. 3z igñabile et incorruptibile ꝺuertunt cũ aliquo 3º. ſ. cũ semp ente. igr ꝺuertunt inter se. Ad ꝓbandum minorẽ repetit multa que ante victa sunt.

Conclusio Rñsal'. supposita tpis eternitate implicat ꝺdictionem aliqd idẽ bre potẽtiã ad eẽ p tps ifinitũ. ⁊ potentiã ad ñ eẽ p tps ifinitũ. ⁊ hoc 3z viã Aristo. ga si eẽt aliqõ tale tũc maxime eẽt aliquod gñabiliũ aut corruptibiliũ. 3z nullũ tale ẽ hmõi. ꝑz q. ꝑm Aristo. qõlz gñabile ⁊ corruptibile aliqñ nõ erit ⁊ tũc iplicabit ipz esse. al's idẽ in numero posset ꝓduci. iõ iplicabit ꝺdictionẽ ipm hre potẽtiam ad eẽ per tempus infinitum a parte post.

Primo Dubitat'. Utrũ gñabile ⁊ corruptibile ꝺuertant. Ad soluẽduz hoc du^m ẽ supponẽdũ q. Ari. i q̃rta pte b^o capl'i oñdit q. gñabile ⁊ corruptibile ꝺuertãt. ⁊ itẽdit q̃tuoꝝ cluſiões. ꝓma. oẽ corruptibile ẽ gñabile. ꝓbat' sic. q. vl' oẽ gñabile ẽ corruptibile. aut aliqõ corruptibile ẽ ignãbile. ſcda ps ẽ ipossibil' igr ꝓma ẽ ꝟa. minorẽ ꝓbat q. si aliqõ corruptibile eẽt ignãbile. aliqõ corruptibile eẽt incorruptibile. ꝺns ẽ ipossibile. Et ꝓbat ꝺnam q. ignãbile ⁊ incorruptibile ꝺuertũt. ſcda oẽ gñabile ẽ corruptibile. ꝓbat q. vel gnãbile ẽ corruptibile vel incorruptibile ſz gnãbile nõ ẽ incorruptibile. igit ẽ corruptibile. minorẽ ꝓbat q. si gnãbile eẽt incorruptibile. eẽt etiã ignabile cũ incorruptibile ⁊ ignãbile cõuertãt. ¶ Tertia ꝺ. gnãbile ⁊ corruptibile ꝺuertũt ad iuicez. ꝓbat trib^9 rõib^9. ꝓma q. ignabile ⁊ incorruptibile ꝺuertunt. ⁊ oẽ corruptibile ẽ gñabile. ⁊ oẽ gñabile est corruptibile. ꝫ gñabile ⁊ corruptibile ꝺuertũt. ſcda rõ q. nec gnãbile nec corruptibile ẽ sp̃ens. igit ꝺuertũt cũ medio sp̃entis ⁊ semp non ẽtis. qõ ẽ aliqñ eẽ ⁊ aliqñ nõ eẽ. ⁊ p ons ꝺuertunt iter se. 3ª rõ. declarat pcedẽtẽ rõem i terms ñ significatis. ¶ 4ª ꝺ. tã agit vnã aliã rõem ad ꝓbãdũ vnã ꝺclusiõez ꝓpus posita q. ignãbile ⁊ incorruptibile ꝺuertũt. ⁊ hec est quia generabile ⁊ corruptibile conuertuntur. ergo igenerabile ⁊ incorruptibile. declarat rationem in terminis significatiuis.

Secũdo Dubitatur. Utrũ aliquod ingenitũ sit incorruptibile. ⁊ aliquod genitum sit corruptibile Ad soluẽdum hoc dubiũ ẽ supponẽdum q. Aristo. in vltima pte hui^9 capl'i intẽdit talem ꝺclusionez. Nullũ ingenitũ est corruptibile. ⁊ nullum genituz est incorruptibile. ꝓbat philosophus quinq̃ rationib^9. ꝓma si genituz est incorruptibile potentia eius ad eẽ fuit tempore infinito ante eius generationez. ⁊ si genitum ẽ incorruptibile eius potentia ad nõ esse fuit tempore infinito. quod est contra ꝓmã suppositionez. etiam superius dictum est q. omnia possibilia determinãtur ad maximum. ideo non potest determinari per infinitum tẽp^9. Secunda ratio si genitũ esset incorruptibile. ⁊ ingenitum eẽt corruptibile sequeretur q. idez simul haberet potentiam ad esse ⁊ ad non eẽ etiam in tẽpore finito. ꝺns ẽ impossibile. ⁊ declarat i terminis nõ significatiuis. 3ª ratio. omne corruptibile aliquando corrũpetur. ⁊ omne generabile aliquãdo generabit'. igitur nullum tale est ingenitũ ⁊ incorruptibile. añs ꝓbat q. vel corruptibile qõ nunq̃ corrũpetur infinito tẽpore erit. ⁊ sic in tempore infinito habebit potentiaz ad nõ esse si ponatur igitur in illo tempore infinito nõ esse nullum debet sequi impossibile. ⁊ sic nõ debet esse impossibile ipsum per infinitum temp^9 habere potentiam ad esse ⁊ ad non esse. Quarta ratio. si aliquid semper fuit in tempore preterito ⁊ post hoc non erit. vel si aliquid erit semp in futuro ⁊ aliquãdo nõ fuit. aut igitur ẽ a casu aut a natura. nõ a casu. qz qõ ẽ a casu ñ est semp nec frequenter 3z raro. qõ aũt semp fuit vl' erit nõ ẽ raro. igit ẽ a nã ⁊ nõ ab alia nã q̃z a mã. mã

in. ē cā q̄re aliqd pōt esse post nō eē: ſz mā ſp manet eadē. ḡ illō bz potētiā ad eē z ad nō eē. Subdit cauillationē qz aliqs dr̄et qō nō bz potentiā ad nō eē i tpe futuro: ſz ad nō esse i tpe ꝓterito. Ad quā dicit pbs ḡ ad ꝓteritū nulla ē potentia ad ꝝ ḡ aliqs ꝓt ponat i eē. 5ª rō quam vocat magis nālē ē hec: qz oē qō ē gñabile vel corruptibile nāl̄r illud ē alterabile. ḡ oē tale bz ɔriū: z p ons corrumpet̄ ab illo contrario.

Tertio dubitat̄. vtrum oē corruptibile de necessitate corrūpet̄. ꝓ solutōe huⁱ⁹ dubij ponunt̄ aliq̄ distinctōes. ¶ Prima duplex ē possibile. qōdā ē possibile logicum qō nō bz repugnātē ɔdictionē ex tᵉminis. aliud ē possibile phyſicū qō pōt poni i eē vtute agētis nālis. ¶ 2ª distiⁿ: hec ꝓpō. oē corruptibile de necessitate corrūpet̄ bz duplicē sēsū. s. sēsū ꝯpoᵐ z ē iste: hec ē nec ia. oē corruptibile corrūpet̄: aliⁿ ē sēsus diuisus: z ē iste de quocūq̄ corruptibili vez ē dr̄e ḡ ipz nec io corrūpet̄. ¶ 3ª distiⁿ: corruptibile pōt capi duplr̄. vᵒ: coiter. p illo qō pōt corrūpi: siue illud sit siue nō sit: z sic antichristus diceret corruptibilis. alioⁿ. capit̄ corruptibile p oi illo qō ē z pōt corrūpi. Ex his ponūt̄ due cōclusiones ꝑz Arist. Prima ē. hec ē nec ia. oē corruptibile corrūpet̄. 2ª oē corruptibile ōtigēter z nō necessario corrūpet̄: ſz ꝑm vitatē pōt dici ḡ nō iplicat ɔdictionē qōlibet corruptibile ꝓpetuari. Ex quo ſequitur ḡ hec nō est ſimpliciter necessaria. omne corruptibile corrumpetur.

Rationes soluunt̄ ex dictis. ¶ Et hec de questione ſufficiant.

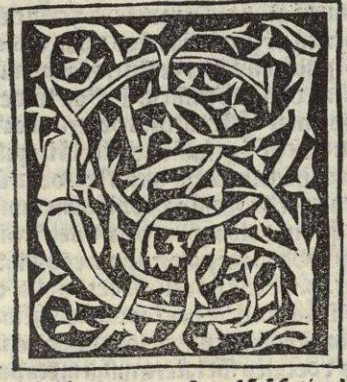

Arca

scōz libz cē li z mūdi ḡritur. Utrū ce lū moueat̄ ſine fatigatōe ¶ Arguit̄ p ḡ nō: qz oīs vtⁿ nālis ē fatigabilis: sed vtⁿ effectiue mouēs celū ē vtⁿ nālis. ḡ vtⁿ effectiue mouēs celū ē fatigabilis. maiōr ꝑz p Ari. i de ſōno z vigi⁸. minor ꝑz qz motⁿ celi est nālis. ḡ vtⁿ mouēs celū est nālis. ¶ 2ᵒ arᵗ sic. oīs motⁿ fcūs cū aliq̄ resistētia z violētia ē fatigabilis. motⁿ celi ē motⁿ fcūs cū q̄dā resistētia z violētia. ḡ motⁿ celi ē fatigabilis. minoꝛ ꝑz qz si motus celi ñ fieret cū q̄dā resistētia. tūc i motu celi ñ eēt successio: z p ons fieret i istāti. 3ᵒ sic. vbicū q̄ sūt repibiles duo motⁿ q̄ū vnus ipedit aliū. vterq̄ illoꝛ ē fatigabilis: ſz i celo sunt repibiles duo tales motⁿ. q̄ vnus ipedit aliū. ḡ celū mouet̄ cū fatigatōe. minoꝛ ꝑz qz ꝑᵐ mobile qō mouet̄ motu diurno p modū cuiusdā violētie rapit ſpas iferiores z mouet eas motu diurno: z cū ꝑ ſpere iferiores mouētur motu ꝓprio. ¶ In oppositū est auctoritas phi. In q̄stione ꝛc.

Primo sciēdū ē ḡ p ōclaratōe tᵐinoꝛ qōis sūt soluēde tres difficultates. ¶ Priª qd ē fatigatio. Ad quā rñdet̄ ḡ fatigatio ē diminutio vtut] poᶜ actiue cognitiue ppei⁹ lōgā actionē dr̄ poᶜ actiue qz poᵃ passiua ñ ē fatigabil̄. dr̄ cognitiue qz iaiata ñ dr̄ ꝓpe fatigari qz nihil cogſcūt. dr̄ pp lōgā eiⁿ actionē: qz ſi gs sit ipotēs ex senectute vl̄ egritudine vl̄ idi ſpositōe alicⁿ mēbri ñ pp ꝑ dr̄ fatigari. ¶ 2ª difficultas vñ pōt cāri fatigatio. Ad quā pōt rñderi qz nā mittit ad ſingla mēbra laborā p modū exalatōis q̄sdā ſpōs z ēt q̄sdā humoꝛes q pp lōgā actionē corrūpūt̄: z tūc corpⁿ dr̄ fatigatū nec fit ſine fatigatōe donec p regē fuerit ſpūs recupati z humoꝛes ordinati. Ex ꝑ segt̄ p ḡ aīa i tellectiua ñ ē fatigabil̄: qz ñ exit i opatōez nraz mediatib⁹ talib⁹ ſpib⁹ z humoꝛib⁹. 2ᵒ dr̄ ḡ celū ñ ē fatigabile qz ñ bz ēt tales spūs aut tales humoꝛes pp q̄s vtⁿ sua sit fatigabil̄. ¶ 3ª difficultas vtrū potētia passiua sit fatigabil̄. Ad quā rñdet̄ p distinctionē ḡ duplex ē potētia passiua q̄dā ē pure passiua cuiusmōi est potētia receptiua materie alia ē potētia passiua resistiua vel reactiua. prima non est fatigabilis sed bene secunda.

Secūdo sciēdū ē ḡ iste 2ᵒ liber de celo z mūdo i q Ari. determinat de principaliori pte totⁱ⁹ vniuersi. s. ō celo diuidit̄ i tres tractat⁹. In p̄ determinat ɔ celo ꝑz se totū. z diuidit̄ i sex capitⁱa. In 2ª determinat de duratōe celi z itēdit 4ᵒʳ ɔclusiones. Prima celū ñ ē fcīm nec ōtigit ipz corrūpi ſz ē vnū sēpit̄nū nō hñs ꝑnᵐ ne q̄ finē. hāc ɔclusionē ꝓbat pbs ſex rōib⁹. ꝓma. tps ē sēpit̄nū. ḡ z celū. Scōa rō qz ad modū ꝑz quē imaginat̄ aliq̄ celū esse fcīm. aut aliq̄ corrūpi sequūt̄ mlta irrōabilia. ḡ celū est imortale z sēpiternū. Tertia rō oēs antiq vixerūt celū imortale z diuinū habens talē motum cuius nullus est finis: sed ipse magis est finis aliorum

⁊ est motus perfectus ⁊tinens impfectos. ⁊ est
ices̄sabilis ⁊ durabilis tpe infinito. g̃ h̄ ē credēdū.
tz ꝺña qꝛ oz vnūquēq; se reddere psuasibilē an-
tigo. ⁊ maxc credere ꝓmones patrū nr̄oꝝ eē ve-
ros. 4ª rō. gdā antiq attribuūt ꝺijs celū ꝓ lo-
co ac si solū celū esset imortale. g̃ ⁊c. 5ª rō. celū
mouet sine fatigatōe eo q; i motu celi nulla est
violētia. nec ē ibi aligd ꝓhibēs pp qō celū sit na
tū alr̄ moueri. g̃ ⁊c. 6ª rō. oz eos ꝓmones ꝺr̄e q
ꝺcoꝛdāt rōni ⁊ dictis antiquoꝝ: sz illi q dicūt ce-
lū eē sempiternū ꝺcoꝛdāt rōi ⁊ dictis antiquoꝝ
g̃ ⁊c. ¶ 2ª ꝺ. tāgit vnā opinionē antiquoꝝ: ⁊ est
hec. nō ē vex illud qō dictū ē ꝓm antiquā fabu-
lā. ſ. q; celū ē qōda corp⁹ g̃ue ⁊ ē vnus magnus
hō q vocat Atlas hñs pedes i vno polo ⁊ caput
i alio: ⁊ manū dextrā i oziēte ⁊ sinistrā i occidē-
te: ⁊ ꝺtinue mouet celū. ⁊ etiā sustinet celum ne
cadat pp sui grauitatē. ¶ 3ª ꝺ. tāgit aliā opinio-
nē: ⁊ ē hec. q; licet celū sit graue nō pōt tñ descē
dere pp velocitatē sui mot⁹. hāc opinionem re-
probat phs ⁊ dicit q; icōueniēs eēt talē circula
tionē eē violētā ⁊ durare tpe infinito. ¶ 4ª ꝺ. tā-
git aliā opinionē q; ē hec. q; celū ē qōdā corpus
graue: ⁊ hz q̃ꝺā aiaz a q̃ mouet q̃ etiaz sustinet
ipsū ne cadat. dicit phs q; nō ē possibile talē vi-
tā hre. siue sit tristis siue btā eo q; mot⁹ ei⁹ esset
cū violētia. imo esset necesse q; ipsa hret getem
ficut ⁊ aīe mortaliū: ⁊ has tres vltimas opinio-
nes ponit phs iter quartā ⁊ quitā rationem.

Tertio sciēdū est q; Aristo. i h̄z c°. deter-
minat de ꝺr̄nijs positionū i celo:
⁊ ꝺiuidit i duas ptes. In p̄ª reprobat opinionē
aliquoꝝ pythagoꝛicoꝝ. ⁊ itendit duas ꝺclusio-
nes. ¶ Prima tāgit itētū ⁊ ē hec. qꝺā dicūt i ce
lo solū ꝺextrū eē ⁊ sinistrū vt pythagoꝛici. iō est
ꝺsiderādū an h̄ sit vex an nō. ¶ 2ª ꝺ. tangit re-
probationē eoꝝ ⁊ est hec: si i celo ē ꝺextrū ⁊ sini
strū. etiā i eo sūt ꝓzes ꝺr̄ie pōnū. ſ. surſū ⁊ deoꝛ
sū. ꝓbat gnq; rōib⁹. ꝓma qꝛ nunq; ꝺextrū ⁊ sini
strū sūt sine surſū ⁊ deoꝛsū: ⁊ surſū ⁊ deoꝛsū hñ
sūt sine ꝺextro ⁊ sinistro. g̃ si i celo sit ꝺextrū ⁊ si
nistrū etiā i eo erit surſū ⁊ deoꝛsū. ꝓmam ptē ꝓ
bat ꝺe aialiḃ⁹ pfectis: ⁊ scḃaz ꝓbat ꝺe plantis.
2ª rō. surſū ⁊ deoꝛsū sunt ꝺr̄ie positionū ꝓzes
ꝺextro ⁊ sinistro. añs ꝓbat qꝛ lōgitudo ē ꝓz la-
titudine ⁊ pfūditate. g̃ surſū ⁊ deoꝛsū sunt ꝺr̄ie
pōnū ꝓzes ꝺextro ⁊ sinistro. tenet ꝺña. qꝛ surſū
⁊ deoꝛsū sūt causę lōgitudinis ꝺex ⁊ sinistrū la
titudinis: ⁊ añ ⁊ retro pfūditatis. 3ª ꝓbat illud
añs sic. mot⁹ augmētatōis ē ꝓz locali. g̃ surſum
⁊ deoꝛsū sūt ꝺr̄ie pōnū ꝓzes ꝺextro ⁊ sinistro.
tenet ꝺña qꝛ mot⁹ augmētatōis videt eē ad sur
sū: ⁊ mot⁹ localis a ꝺextro: ⁊ mot⁹ hz sēsū videt
hre ꝓn̄m ab añ. anteri⁹. n. ꝺico i q̃ ē sēsus. Exh̄. n.
ifert q; non i oi corpe ē q̃rēdū surſū ⁊ deoꝛsū ꝺe
xtrū ⁊ sinistrū anterius ⁊ posteri⁹. In iaiatis. n.
nō sūt ꝓn̄a taliū motuū. Subdit tñ q; i ipsis iaia-
tis sūt ꝺr̄ie pōnū quo ad nos. i. hz sititudinē nr̄az
illud. n. qō ē ad ꝺextrā nr̄az ꝺicim⁹ ꝺextrū: ⁊ ad
sinistrā sinistrū quēadmodū fit i statuis. ¶ 3ª rō.
icōueniēs ē assignare in celo ꝺr̄ias pōnū minus
ꝓncipales: ⁊ i eo nō ponere ꝺr̄ias ꝓncipaliozes q̃
sūt surſū ⁊ deoꝛsū. g̃ ⁊c. 4ª rō qꝛ surſū ⁊ deoꝛsū
sūt i plātis. ⁊ nō ꝺex ⁊ sinistrū. g̃ iconueniēs ē i
celo ponere ꝺex ⁊ sinistrū ⁊ nō ponere surſū ⁊
deoꝛsū. g̃ ⁊c. 5ª rō. surſū ē ꝑus ꝺextro cū sit ꝓn̄
lōgitudinis ⁊ augmētatōis. g̃ i celo est ponēdū
surſum ⁊ deoꝛsum. ¶ Quātū ad secundum.

Conclusio rñsalis. Celū mouet sine fa
tigatōe. hec ꝺclusio satis pz
ex ꝓmo notabili ⁊ 2°. ¶ Quātū ad tertium.

Primo ꝺubitat. Utrum in celo sint sex
ꝺr̄ie pōnū. Ad soluēdū hoc ꝺu
biū ē supponēdū q; Aristo. i 2ª. pte hui⁹ capituli
determinat ꝺe ꝺifferētijs pōnū i celo ꝓm vitatē
⁊ ꝺiuidit i tres ptes. In ꝓma itēdit tres con
clusiones. ¶ Prima i celo sūt sex ꝺr̄ie pōnum. ſ.
surſū deoꝛsū ꝺextrū sinistrū añ ⁊ retro. ꝓbat qꝛ
i aiatis hñtib⁹ i se ꝓn̄m sui mot⁹ sūt ille sex ꝺr̄ie. hz
celū ē aiatū hñs i se ꝓn̄m sui mot⁹. g̃ i ipso sūt iste
sex ꝺr̄ie pōnū mot⁹. ¶ 2ª ꝺ. tāgit duo arta ꝺ ꝓmā
ꝺclusionē. ꝓm ē. corpis spici ptes sūt silles. g̃ vna
nō ē magis surſū q̃ alia vl deoꝛsū. Cū g̃ celū hē-
at figurā sperica vt q; nō hēat istas duas ꝺrias
pōnū. Dr̄ q; i ptib⁹ celi ē ꝺria ꝺtutū quēadmodū
i illis g̃ hñt istas ꝺrias ⁊ h̄ sufficit. ¶ 3m ar m ē. de-
xtrū ē vñ icipit mot⁹. g̃ si celū hret ꝺextrū mot⁹
celi icepisset: ꝺicit phs q; sufficit q; si celū icepis-
set moueri icepisset ab illo qō ꝺicim⁹ eē ꝺextrū
¶ 3ª ꝺ. lōgitudo celi. i. surſū ⁊ deoꝛsū ꝺēnt sumi
ꝓm distātiā q̃ ē ꝓm polos. ꝓbat phs ꝺuab⁹ rōi-
bus. p̄ª qꝛ pp imobilitatē poloꝝ apparet distin-
hemisperioꝝ. sp. n. eaꝺē ps celi manet i polis: ⁊
nō sp manet i eaꝺē i oziēte nec i occidete. igit̄ in-
ter tales polos imobiles sumit̄ longitudo celi.
2ª rō. oziēs ⁊ occidēs sūt latera mūꝺi iuxta po
los posita. ergo iter polos est longitudo celi.

Secundo ꝺubitat. Utrū polus q; appa
ret supra nos sit surſū vl ꝺoz
sū. Ad soluēdū h̄ ꝺubiū ē supponēdū q; Aristo.

ibat z^{a} pticula itēdit duas ɔclusiones. p^{a} tāgit ɔpationē polo^{z} ꝛ ē hec. polus q apparet supra nos. ſ. polus arctic^{o} ē oꝛiſū: ꝛ polus qē nobis occult^{o}. ſ. polus antarctic^{o} ē ſurſū. Ad ꝓbādū hāc ɔclusionē ponit talē ſuppōez. ɔtrū ē oriēs. ſiniſtrū ē occidēs. añ ē meridies: ꝛ ps ei^{o} oppoſita eſt retro. ꝓbat q^{r} celū ɔz moueri a dextro ad ſiniſtrū p añ. mō celū mouet ab oriēte i occidēte p meridiē. Ex his ſic arguit. ſi polus arctic^{o} eēt ſurſū ſeq̄ret q^{d} celū moueret a ſiniſtro ad dextrū qō ē icōueniēs. Ex ꝟ̄ ifert duo. p^{m} q^{d} illi q ꝟ̄tāt i polo nobis imanifeſto ſūt i hemiſpio ſurſuz ꝛ ad dextrū ſz nos ſum^{o} i hemiſpio oꝛiſuz ꝛ ad ſiniſtz. Cōtrariū āt b^{o} dicebāt pythagoꝛici. ¶ z^{a} ɔ. tāgit q̄ſ ſūt ɔrie pōnū i celo ſm motū plane, taz i aliquo circulo: ꝛ ē hec. oppōito mō ſunt ſumende ɔrie poſitionū i celo eo q^{d} motus coz ſit contrario modo ad motum. diurnum

Tertio dubitaſ. Utrū celū ſit aiatū. Ad iſtō dubiū ſolet rñderi p duas diſtictōes. ¶ p^{a} ē ex pte celi ꝛ ē hec. celū capit duplr. vno^{o} p ſpa circulariter mota ſecludēdo itelligētiā mouētem. alio^{o} accipit p aggregato ex ſpera circulariter mota ꝛ itelligētia motrice ſiue mouēte celū ipm. z^{a} diſti: ē ex pte aie ꝛ ē hec. duplex ē aia. q̄dā ē aia que ē aſſiſtens que nō facit vnū vnitate totalitatis ꝛ opōnis cū illo c^{o} ē. alia ē aia iherēs q̄ facit vnū p ſe cū illo cui^{o} ē aia. Ex his ɔ̄r duo. p̄mū q^{d} celū p̄mo^{o} captū nullo mō ē aiatū. imo mouet ab extriſeco. z^{o} ɔ̄ſ q^{d} celū z^{o} mō captū nō ē aiatū aia iherēte: ſz ē ſolū aiatū aia aſſiſtēte: ꝛ iſto mō hz i ſe p̄n^{m} ſui mot^{o}: pōt tñ dici p̄ q^{d} ſm mētē Ariſto. ꝛ ſui cōmētatoꝛis: celū ē vna forma ſimplex q̄ titati ſuba ſe hñs pure paſſiue ad motū effectiue mota ab vna itelligētia. iō nō ē aiatū niſi p aſſiſtētiā aie. i. itelligētie. ¶ z^{o} ɔ̄ſ q^{d} ꝟ̄titatē celū ē vnū cōp^{o} i aiatū ɔpōitū ex mā ꝛ fo^{a} effciue motū a po^{a} volitiua aut executiua p̄mi mouēt] q̄ ñ pl's ſibi aſſiſtit vl' ibēt q̄ aſſiſtat vl' ibereat alijs ētib^{o} creat].

Ad rationes Ad p̄mā ɔ̄ſ negādo minoꝛē: ꝛ ad ꝓbationē ɔ̄ſ ɔcedēdo añs ꝛ negādo ɔñaz. q^{r} mot^{o} nō ɔ̄ſ nālis a p̄n^{o} effectiue actiuo ſz a p̄ncipio paſſiuo inclinatiuo. Ad ſcōaz ɔ̄ſ negādo minoꝛē: q^{r} violēta eſt ɔ̄ nālē iclinati⁹ nē paſſi. nullus aūt motus ſperaz ɔuenit eis ɔ̄ nālem eaz iclinationem. ſz .n. motus diurnus ɔueniat ſperis iferioꝛibus p̄ter nāz ip ſaz pticularem. tñ ɔuenit eis a nā vniuerſali. ¶ Ad tertium ſimiliter ɔdicitur.

Querit z^{o} Utz pp gñatōes et coꝛruptiones ſit neciō ponēda pl'alitas ſperaz: ꝛ motuū eaz. ¶ p̄ ar^{r} q^{d} nō: q^{r} ſi p poſſibile vel ipoſſibile oēs ſpere eēnt ōſtructe adhuc poſſēt fieri gñatōes ꝛ coꝛruptōes. g̃ pp gñatōes ꝛ coꝛruptiōes nō ē ponēda pl'alitas ſpaz nec motuū earuz. añs pz q^{r} illo caſu poſito ſi ſtuppe appꝛoximēt igni. ignis ɔburet ſtuppas ꝛ ipas coꝛrūpet: ꝛ cōzuptio vni^{o} ē gñatio alteri^{o}. ¶ z^{o} ar^{r} ſic. ipoſſibile ē eē pl'es ſpas. g̃ñ ē ponēda pl'alitas ſpaz pp gñatōes ꝛ cōruptōes. añs pz q^{r} i vna ſpa p̄nt ɔtineri oēs ỽtutes ɔtēte i alijs ſpis. ¶ z^{o} ar^{r} ſic. ipoſſibile ē eiuſdē ſpe eē pl'es mot^{o}. g̃ nō ē ponēda pl'alitas motuū ſpaz pp gñatōes ꝛ coꝛruptōes. añs pz q^{r} vl' oēs illi mot^{o} ɔuenirēt illi ſpe ꝟ̄ nāz: ꝛ ꝟ̄ nō. q^{r} vni^{o} coꝛpis ſimplicis ē tñ vn^{a} mot^{o} ſimplex ꝟ̄ nāz. vl' vn^{o} ɔueniret ei p̄ter nāz. ꝛ ꝟ̄ nō. q^{r} tūc talis mot^{o} nō eēt ppetu^{o}. nullū. n. violētū ē ppetuū. ¶ In oppoſitū ē auctoꝛitas p̄bi.

In iſta queſtione erunt tres articuli.

Primo ſciēdū ē q^{d} p̄ declaratōe ɔminoꝛū qōis ponūtur aliq̄ ſuppōes. p̄ma celū agit i iſta iferioꝛa triplici iſtꝛo. ſ. motu: luie: ꝛ ifluētia: p motū. n. ē cā gñationū ꝛ coꝛruptionū: ꝛ ſilr̄ p lumē ꝛ ifluētiā illuiat iſta iferioꝛa. Ex ꝟ̄ ſegt̄ p̄ q^{d} ſi celū ceſſaret a motu: ñ aūt a luie ꝛ ifluētia: adhuc poſſēt i iſti iferioꝛib^{o} fieri mlte gñatōes ꝛ coꝛruptōes. z^{o} ſegt̄ q^{d} ceſſāte motu celi nō tñ luie ꝛ ifluētia diuerſi effcūs p̄nt ꝓduci i iſtis iferioꝛib^{o} pp diuerſas ifluētias ſi z^{a} ſuppō. neciō ſūt ponēdi decē oꝛbes mobiles ꝛ nō pl'es. p̄im^{o}. ſ. ɔcim^{o} mouet vno motu. ſ. ab oriēte i occidēte ſupra polos mūdi: ꝛ vocat ille mot^{o} diurn^{o} mot^{o} q̄ motu mouet oēs ſpas iferioꝛes. Alli^{o}. ſ. ſcōs mouet motu acceſſus ꝛ receſſus: ꝛ cū ꝟ̄ motu diurno ad motū p̄mi mobilis ꝛ motu ſuo ꝓꝓio mouet ſecū oēs ſpas iferioꝛes. 3^{m} ē celū ſtellaz qō p̄ mouet ꝓꝓo motu ab occidēte in oriēte p meridiē ſupra polos zodiaci. mouet etiā motu acceſſus ꝛ receſſus pp ſperā ſupioꝛē: ꝛ mouet ēt motu diurno ad motū p̄mi mobilis. poſtea ſūt ponēde ſeptē ſpe q̄rū q̄libet mouet motu ꝓꝓo: ꝛ cū ꝟ̄ motu ſupioꝛ ſpaz. p̄^{a} vocat ſpa ſaturni. z^{a} ſpa iouis. 3ª ſpa martis. 4ª vocat ſpa ſolis. 5ª ſpa veneris. 6ª ſpa mercurij. 7^{a} ꝛ vltima ſpa lune. pl'alitas aūt ſpaz ꝛ mot^{o} eaz ponit nō ꝓpter gñatōes ꝛ coꝛruptōes ſm diuerſitatez diuerſoꝛ generatoꝛ ꝛ coꝛruptoꝛ.

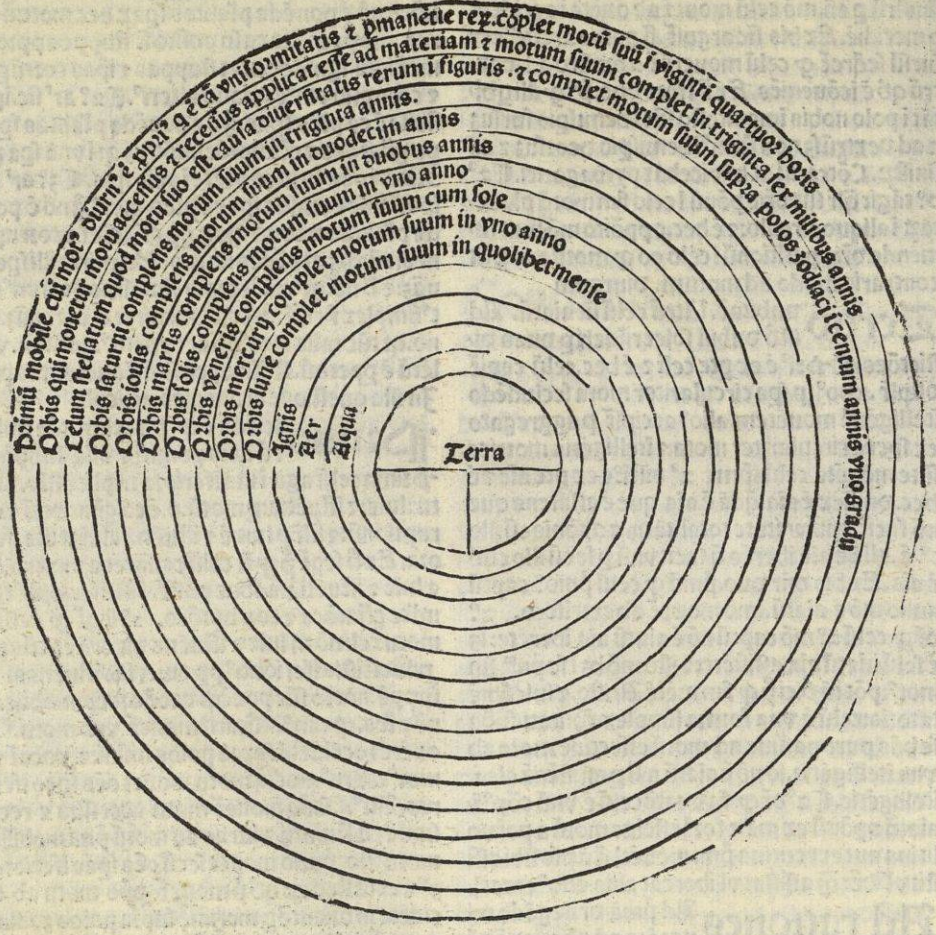
Primū mobile cui motꝰ diurnꝰ ē ꝓpriꝰ q ē cā vniformitatis ⁊ ꝑmanētie rex. cōplet motū suū i viginti quattuor horis
Orbis qui mouetur motu accessus ⁊ recessus applicat esse ad materiam ⁊ motum suum complet in triginta sex milibus annis
Celum stellatum quod motu suo est causa diuersitatis rerum i figuris. ⁊ complet motum suum supra polos zodiaci i centum annis vno gradu
Orbis saturni complens motum suum in triginta annis.
Orbis iouis complens motum suum in duodecim annis
Orbis martis complens motum suum in duobus annis
Orbis solis complens motum suum in vno anno
Orbis veneris complens motum suum cum sole
Orbis mercurij complet motum suum in vno anno
Orbis lune complet motum suum in quolibet mense
Ignis
Aer
Aqua
Terra

Secūdo sciēdū ē ꝙ ari. i ℔ 3° c° ōteriat ō diuersitate spaꝛ ꝛ itēdit talē ɔclusionē. Nēcio sī ponēde plēs circulatōes pp gñatōes ꝛ cōruptōes. hāc ɔclusionē ꝓbat plūs p sex ɔditōales. ꝓria sī celū ē aligd diuū ꝛ sēpiternū motꝰ eiꝰ ē circular] ꝛ sēpiternꝰ. hāc ꝓbat sic: qꝛ vnūqōꝫ cꝰ ē opꝰ ipz ē gña illiꝰ opis. celi ät opatio ē imōtal'. ꝙ sī celū sit ꝓpetuū motꝰ eiꝰ erit sēpiternꝰ cū sit eꝰ opꝰ. zª sī motꝰ celi sit sēpiternꝰ ꝛ circlar] neꝯ ē trā geſcē i medio. ꝓbat qꝛ motꝰ circl'ar] ē circa mediū geſcēs: ꝛ illō nō pōt eē aliq̄ ps celi: qꝛ vl'ibi geſcēt ꝑm nāz ꝛ sic nāl'r mouēt ad mediū. vl'ꝑter nāz: ꝛ sic nō sp geſcēt qꝛ nihil ꝑter nāz ē sēpiternū. C 3ª ɔditōal' ē. sī trā ē. neꝯ ē ignē eē. ꝓbat z' qꝛ ignis ɔriat' trē. ꝙ sī trā sit neceſſe ē ignē eē. ɔñaz ꝓbat: qꝛ sī vnū ɔrioꝛ ē i nā neꝯ ē reliquū eē i nā. eo ꝙ ɔrioꝛ eadē ē mā. zº ignis nāl'r pōt ē trā. ꝙ sī trā ē neꝯ ē ignē eē. añs ꝓbat qꝛ bit' pōt ē ꝑuatōe. ignis ät se bz vt bit'. trā vt ꝑuatio: guttas. n. ꝛ ges q̄ ueniūt trē ɔnr ꝑ ꝑuationē leuitatis ꝛ motꝰ q̄ ueniūt igni. C 4ª ɔditōal' ē. sī trā ꝛ ignis sīt neꝯ ē media eē. ꝓbat qꝛ vnūqōꝫ eloꝛ bz ɔrietatē ad vnūqōꝫ. ꝙ sī vnū sit neꝯ ē alterꝛ eē. C 5ª ɔditōal'. sī el'ta sint neꝯ ē gñatōes ꝛ coꝛruptōes esse. ꝓbat z' qꝛ el'ta sūt ad iuicē ɔria. ꝙ agūt ꝛ patiūt' ad iuicē: ꝛ ꝑ ɔñs sūt gñatiua ꝛ cōruptiua ad se iuicē. zºqꝛ ñ ē rōabile aliqō mobile eē sēpiternū cꝰ motꝰ nō ē sēpiternꝰ ℔z nāz. ℔z motꝰ el'toꝛ ñ ē sēpiternꝰ. ꝙ nec el'ta sī sēpiterna: ꝛ ꝑ ɔñs sī gñabilia ꝛ cōꝛuptibilia. C 6ª ɔditōal'. sī gñatōes ꝛ cōꝛuptōes sī neꝯ ē aliq̄ latōes esse ꝑter ꝓmā aut vnā aut plēs. ꝓbat qꝛ ꝑm vnā lationē ꝓmā neꝯio el'ta silr se bñt ad iuicē: solet sic ꝓbari: qꝛ idē i q̄tū idē natū ē facē idē. Coñr resumit illas

Tertio ɔditōales sine illis ꝓbatōibus.

sciēdū ē ꝙ circa būc textū icidūt tres difficl'tates. ꝓria vtꝛ ista ɔña sit neꝯaria. motꝰ celi ē sēpiternꝰ ꝛ circl'ar] ꝙ neꝯ ē trā geſcē. ꝓ 2° solōe bª difficl'tat] pōit tal' dicti?ly neꝯ pōt dꝛe duplicē necitatē. s. ɔñe ꝛ ɔntis. Ex bis dꝛ ꝙ sī ly neꝯ dicat neceſſitatē ɔñtis. ɔña ñ valet: qꝛ añs ē possibile: ꝛ ɔñs ipossibile: sī ät dicat necitatē ɔñe mālis ꝛ vt nūc ɔditōalis ē ɔcedēda. C 2ª difficl'tas vtꝛ ista ɔña sit bona vnū ℑ. ioꝛ ē i nā ꝙ neꝯ ē alterꝛ eē i nā. Ad quā rñdet ꝙ ē bōa ex suppōe sī ɔria ōbeät agē ad iuicē aut pati. C 3ª difficl'tas vtꝛ ɔña fcā ad añte ꝓme ɔditōalis ad ɔñs vltie ɔditōalis sit necia. C Ad quā dꝛ duo ꝓmū ꝙ ē ɔña mālis. pz qꝛ aliqua ɔñaꝛ mediaꝛ ē māl'. igr ꝛ illa erit māl'. ℔z ɔña qꝛ ɔña ō ꝓmo ad vltimū segr ɔditōez ōbilior] ɔñe inēmedie: scō dꝛ ꝙ sī itermedie sint neꝯie ipa ē neꝯaria: qꝛ qꝛ gd segr ad ɔñs bone ɔñe: segr ad eiꝰ añs.

Conclusio rñsalis pp gñatōes ꝛ coꝛruptōes neceſſario ē ponēda plalitas spaꝛ ꝛ motuū eaꝛ saltē neꝯitate nāe. ℔ ɔ? satis pz ex ꝓmo notabili. Quātū ad 3ᵐ.

Primo dubitat'. Utꝛ figura spica sit ꝓma figuraꝛ coꝛpaliū. Ad soluēdū ℔ dubiū ē supponēdū ꝙ ari. i ℔. 4° c° ōteriat ō figura celi: ꝛ didit' i duas ptes. Jn ꝓº ondit q̄ sī figura sit ꝓma ꝛ itēdit duas ɔcl'ones. ꝓria iter figuras supficiales figura circular] ē ꝓma. ꝓbat qꝛ oīs figura supficial' aut ē circular] aut rectilinea: ℔z circular] ē poꝛ ꝙ rectilinea. ꝙ zē. minoꝛ ē ꝓbat duabª rōibª. ꝓma. figura circular] ē simplicioꝛ ꝙ rectilinea. ꝙ ē poꝛ. ɔñaz ꝓbat qꝛ i vnoqꝫ gñe vnū ē ꝓus mł't]: ꝛ simplex ɔpositꝰ]. añs ꝓbat qꝛ figura rectilinea ɔtinet plibª rectilineis: ℔z figura circular] ɔtinet solū vna linea. zª rō ē. sī figura circular] ꝑfectiō ē rectilinea. ꝙ ē poꝛ. ɔñaz ꝓbat qꝛ ꝑfcm est ꝓus ipfcō. añs ꝓbat z'. ꝑ qꝛ ꝑ fem ē cꝰ nihil ē ex accipe eoꝛ q̄ sit eiꝰ: ꝛ ℔ ɔuenit circulo. zº qꝛ linee recte pōt fieri additio: ñ ät circulari. C zª ɔº iter figuras coꝛpales figura spica ē ꝓma. ꝓbat qꝛ figura spica solū ɔtinet vna superficie. rectilinea ät ɔtinet plibª. ꝙ zē. añs ꝓbat z'. ꝑ qꝛ sic se bz circl'e i planis ita spa i solidis: ℔z circulª iter figuras planas ɔtinet solū vna linea. ꝙ spa iter figuras solidas. i. cōpales ɔtinet solū vna supficie. zº ꝙ ℔z platōicos ꝙ ponūt cōpa ɔpōi ex supficiebª ꝛ diuidi i supficies: cōpª spicū ɔtinet solū vna supficie. ℑº qꝛ illi ꝙ assignāt ordinē figuraꝛ ℔z numeꝛ dñt circulū eē ꝑm vnū ꝛ trigonū

Secūdo idest triangulum ℔z duo.

dubitat'. Utꝛ celū sit spice figure. Ad soluēdū ℔ dubiū ē supponēdū ꝙ Ari. i zª pte bª capituli ōteriat ō figura celi: ꝛ it̄dit talē ɔclusionē. Celū ē spice figure hāc ɔclusionē ꝓbat plūs q̄tuoꝛ rōibª: ꝓma qꝛ ꝑ coꝛpi ōbet' ꝓma figura: ℔z celū ē ꝓmū cōpª: ꝛ figura spica ē ꝓma figura. ꝙ celū ē spice figure. Ex ℔ifert ꝙ oē coꝛpus ɔtiguū celo aut ɔtētū ab eo ꝑ tactū ē spicū qꝛ oē ɔtiguū spico ē spicū. ꝓ 2° zª rōe supponit ꝙ ex celū ñ ē vacuū nec loꝰ. sic arguit: sī celū ñ eēt spice figure seqr'et ꝙ ex celū eēt locª aut vacuū. ɔñs ē ipossibile: ꝛ ꝓbat ɔñaz qꝛ sī celū eēt figure rectilinee. aut figure lēticular]: aut figure oual' q̄ ℔z moueret' vbi ꝓus erat cōpª ibi nūc ñ eēt: ꝛ vbi ꝓus ñ erat ibi nūc eēt. ꝙ ex celū esset

vacuū ꝛ locꝰ. ¶ 3ª rō mīmꝰ motꝰ fit ꝑz mimā lieā ſz motꝰ celi ē mīmꝰ motꝰ: ꝛ linea circlar] ē mīma linea. ꝯ motꝰ celi fit ꝑz lineā circularē: ꝛ p ɔñs ce lū ē circulare ſiue ſpicū. mioꝛ ꝓ ꝑma ꝑte ꝓbr. zꝛ. ꝑ qꝛ motꝰ celi ē mēſura oīuz alioꝝ motuū. ꝯ ē mi nimꝰ motuū. ɔñaz ꝓbat qꝛ i vnoꝙ gñe ē vnū mīmū qđ ē metꝝ alioꝝ. añs ꝓbat: qꝛ ſolus motꝰ celi ē ɔtinuꝰ regular] ꝛ ſepīn9. zº ꝓbat illā eāde ꝑtē minor]: qꝛ motꝰ ille ē mīmꝰ ꝙ ē velociſſimꝰ: ſz motꝰ celi ē velociſſimꝰ. ꝯ ē mīmꝰ. zᵐ ꝑtē minor] ꝓbat. ſ. ꝙ linea circular] ſit mīma: qꝛ ē ab eodē i idē. ¶ 4ª rō ſupficies aq̄ ē ſpica. ꝯ celū ē ſpicū. ɔñaz ꝓbat: qꝛ qđ ē ɔtiguū ſpico: aut motū circa ſpicū illđ ē ſpicū: ſz celū ē motū circa aquā qꝛ aq̄ ē circa trā: ꝛ aer circa aq̄: ꝛ ignis circa acrē. añs .ſ. ꝙ aq̄ ſit ſpica ꝓbat ſupponēdo ꝑ ꝙ ſp aq̄ na ta ē fluere i magis ɔcauū. zº qꝛ illđ ē ɔcauꝰ qđ ē cētro ꝓpīgus. Ex his ſic arr. ꝓtrabāt linee a cē tro aq̄ vſq̄ ad ſupficiē. vel ꝯ linee erūt eq̄les: ꝛ ſic aq̄ erit ſpica vel vna erit breuioꝛ alia ꝛ tūc aq̄ deſcēdet q̄uſq̄ eq̄dīſt alteri: ꝛ fiet ſpica. ¶ Cōſe

Tertio quēter recapitulat ea q̄ dcā ſūt. dubitaſ. Utꝝ celū deteriate mo neaſ ab vna ꝑte. ſ. ab oriente ad alterā ꝑtē. ſ. ad occidētē. Ad ſoluēdū ꝫ dubiū ſupponēdū eſt ꝙ Ari. i ꝫ 5º cº. mouz q̄ dā qōez circa motū celi: ꝛ itēdit q̄ttuoꝛ ɔcluſiōes. ⁊ Pria ɔº. tāgit duas ſup pões. põma. ɔtigit moueri i circlo duplr. vno mō ab. a. ad. b. zº ab. a. ad. g. 3ª. celū ñ mouer ab vna ꝑte ad alterā a caſu. ꝓbat qꝛ i ſēpīnis nihil eue nit a caſu: ſz celū ē ſepīnū. ꝯ celo nihil accidit a caſu. ¶ 2ª ɔº. tāgit qōez ꝛ ē hec. pp quā cāz celū ferr ōteriate ad alterā ꝑtē ꝛ ñ ad aliā. neče é. n. ꝙ ꝫ ſit vnū ꝓncipiū: aut ꝙ ipſi9 ſit aliq̄ cā. ¶ 3ª ɔº. tāgit ꝛ ſoluit vnā cauillationē ꝛ ē ꝫ. aliqs forte dicēt ꝙ ꝛētare enu merare aliqđ de gbuſdā aut ꝫoib9 ꝛ nihil ꝓtermittē ē ſignū: aut mlte ſtlitie aut multe ꝓptitudis. Soluit ꝙ ñ eſt iuſtū oēs ſimplr ire repare: ſz oz vidē q̄ ſit eoꝝ cā dicēdi: ꝛ q̄lr ſe bēat i credēdo. aut bumāo mō. aut firmi9. qñ. n. aliqs attigit certioꝛes virtutes. oz eū brē ġraz. ¶ 4ª ɔº. ſoluit qōez: ꝛ ē ꝫ. Rōabile ē celū moueri ab vna ꝑte. ſ. ab añrioꝛi. ꝓbat: qꝛ nā ſp facit ɔtigentiū. i. poſſibiliū qđ optimū eſt: ſz me lius eſt celū moueri ab anterioꝛi. igit. minoꝛ ꝓ bat. ſic. qꝛ ſicut motus ſurſū eſt dignioꝛ iter oēs motus rectos: ſic etiā motus a dextro ad ante rius inter motus circulares eſt dignioꝛ.

Rationes ſoluūtur ex dictis ſuperius aſſignatis.

Querit 3º. Utrū motꝰ celi ſit regularis. ¶ Et arguit ꝙ ñ: qꝛ oīs motꝰ nālis ē velocioꝛ i fine q̄ i ꝓncipio. mo tus celi ē nāl. ꝯ ꝛc. ꝛ p ɔñs ñ eſt regular]. ¶ 2º ſic. vna ꝑs celi ve locioꝛ mouet q̄ alia. ꝯ motꝰ celi ē velocioꝛ i vna ꝑte q̄ i alia: ꝛ p ɔñs ñ ē reglar]. ¶ 3º ſic. idē plāe ta velocioꝛ mouet i vno tpe q̄ i alio. ꝯ motꝰ ei ē irregular] ꝛ p ɔñs motꝰ toti9 celi ē irregularis. ¶ In oppoſitū ē phs. In qō erū ꝛ tres articuli.

Primo ſciēdū ē ꝙ ꝓ ſolōe qōis ſūt ſol uēde tres difficultates. ⁊ Prima vtꝝ oīs motꝰ nāl' ſit velocioꝛ i fine q̄ i ꝓncipio ⁊ 2o ſolōe ponit talis diſtictio. Duplex ē motꝰ nālis: qdā ē circular]: ali9 ē rectꝰ. Ex his dr duo ꝓmo ꝙ nullus motꝰ nāl' circular] ſaltē ſimplex ē velocioꝛ i fine q̄ i ꝓncipio nec cō. zº qꝛ oīs motꝰ nāl' rectꝰ ē velocioꝛ i fine q̄ i ꝓncipio. ꝑz ꝑ qꝛ vnū qđ q̄ q̄to ē fini ꝓpīgus tāto fortiꝰ itēdit ad illū finē: ſz ē mīnꝰ motꝰ nālis recti ē finis ipi9 mobilis. igit q̄to mobile ē ꝓpīgus ſuo loco tāto fortiꝰ tēdit ad ſuū locū: ad ipz tm̄ nō addit aliq̄ ẏtꝰ: ſz ſolū qdā co natꝰ nālis ipi9 ẏtut]. Ex ꝫ ſeq̄t falſitas opinīoīs dīntis motū nālē i fine eē velocioꝛē pp ẏtutē at tractuā loci: aut pp ipetū ſibi impſſum. aut pp pluralitatē mouentiū. talis. n. motꝰ nō eſſet pu re nālis ſz partiz violentus. eſſet. n. partiz effci ue ab extrīſeco. ¶ 2ª difficultas. ex ꝑte cuius ſu menda eſt regularitas i motu. Ad quā rndet ꝓ mo ꝙ vnifoꝛmitas ꝛ diffoꝛmitas motꝰ ſumit ex ꝑte ptiū mobilis. qñcūq̄. n. pars mobilis eque velociter mouet. motus eſt vnifoꝛmis: ſz qñ mo uet vna velociꝰ q̄ alia motus eſt diffoꝛmis: ſz qñcūq̄ volumꝰ accipe regularitatē motꝰ oz cō ſiderare partes tpis ꝛ non mobilis: regularitas .n. motꝰ ſumit ex parte partiū tpis. ita ꝙ qñcūq̄ totū mobile non velocius mouet i vno tpe q̄ in alio: tūc talis motus dicit irregularis. Ex his ꝑz ꝙ ſtat aliquē motū eſſe vnifoꝛmē ꝙ tñ eſt ir regularis vt pōt patere de oi motu recto. ¶ 3ª difficultas q̄liter eſt ſaluabile ꝙ aſtrū nō velo cius moneat i vno tpe q̄ i alio ꝛ tñ velocius pꝛā ſit vnū ſignū q̄ aliud. velocius. n. pꝛā ſit idē ſignū i vno tpe q̄ i alio. Ad quā rndet ꝙ boc oz ſaluari p motū i circulis eccentricis ɔcētricis ꝛ epiciclis ſecūdū modū poſtea exponendum.

Secundo ſciēdū eſt ꝙ ariſto. i boc 6º. ca° determinat de regularitate motus celi ꝛ itendit talē ɔcluſionē. Motus ce-

ll est regularis ꝛ nō irregularis. ꝓbat ꝓb̄o q̄ttuor rōibus. ꝓma. si motus celi esset irregularis sequeret q̄ in ipso esset itensio aut remissio aut virtus .i. sūma velocitas. ꝫ̄ns est ipossibile. ḡ ꝛ añs. primo ꝓbat ꝫ̄ñaz: qz ois motus irregularis. aut est fm remissionē: aut fm virtutem: aut fm intensionem: falsitatem ꝫ̄ntis ꝓbat: qz si motus celi itenderet in termino a quo sicut motus violentus: vel i termino ad quē sicut motus nālis: vel i medio sicut motus aialis: ſz celū caret p̄n° medio ꝛ fine. igit nō p̄t itendi aut remitti i p̄n° medio ꝛ fine. ꝛ p ꝫ̄ns est regularis. ¶ z° rō si motus celi esset irregularis: vel ergo illa irregularitas causaret ꝓpter mouens aut ꝓpter mobile aut ꝓpter ābo. nō ꝓpter mouēs. qz p̄mū mouens sp mouet eadem v̄tute. nec ꝓpter mobile. qz illō sp manet idem nec vnq̄ alteratur. nec ꝓpter ābo eo q̄ p̄mū mobile est simplex ingenitū incōruptibile: ꝛ totū ītrāsmutabile: ꝛ rōabile est primū mouens esse tale: ꝛ p ꝫ̄sequens est ipossibile motū celi esse irregularē. ¶ z° rō qz si motus celi esset irregularis: vel ergo illa irregularitas fieret i partibus celi vel i toto celo: nō i partibus qz iā facta fuisset ifinita distātia astroꝝ i tpe ifinito: si vnū moueret velocius ꝛ alter tardius. necq̄ i toto celo: qz remissio fit ꝓpter ipotentiā. ois. n. ipotentia est p̄ter nām quēadmodū i aialibus omnes ipotentie sūt p̄ter nām puta senectus ꝛ decrepitus. tota. n. consistentia aialiū est ex talibus q̄ puantur ꝓpr̄ijs locis. nulla. n. partiū aialis est i sua ꝓpria regione: ſz i celo non est aliqd p̄ter naturā necq̄ in primis corporibus eo q̄ sunt simplicia ꝛ imixta: ꝛ i ꝓpria regione ꝛ nihil est ipsis ꝛ̄riū: ideo i ipsis nulla est ipotentia: ꝛ p cōsequēs nec remissio nec itensio. ¶ Quarta ratio si motus celi eēt irregularis vel itēderet i ifinito tpe: ꝛ postea remitteret i tpe ifinito vel ecōtra: aut semper itenderet: aut semp remitteret: vel vicissim itenderet ꝛ remitteret: qlibet istoꝝ est ipossibile. igit. p̄mū ꝓbat esse ipossibile: qz p̄ter naturā nihil videt existere i tpe ifinito ſz ipotētia a qua fit remissio est p̄ter naturā. igit z° qz nihil i equali tpe videt existere fm naturā ꝛ p̄ter naturā potens ꝛ ipotens. z^m etiā ꝓbat z^r p̄mo qz mot° celi esset ifinit° ꝛ idēminat°. z° qz est aliqō tp̄s minimū i q̄ celū p̄t moueri ꝛ i illo mimo necq̄ itēdit necq̄ remittit. z^m ꝓbat qz motus celi vicissiz itēdi ꝛ remitti ē penit° irrōabile ꝛ fictōi file: ñ posset. n. tāta diuersitas latere sēsui eo q̄ opposita iuxta se iuicē posita sūt sēsibiliora.

Tertio Sciēdū q̄ ad soluēdū tertiā difficultatē positā i p̄mo notabili sūt soluēde tres difficultates. ·p̄ma qd sit circulus ꝫcētricus. Ad quā rñdet q̄ est circulus qui bz idē cētrū cū cētro mūdi. ¶ Scōa qd est circulus eccētricus. dr̄ q̄ est circulus q̄tinet totum mūdū ꝛ bz suū cētr̄ extra cētrū mundi ꝛ est duplex. gdā est eccētricus fm ytrāq̄ supficiē. alius est eccētricus fm vnā tm̄. Circulus eccētricus fm ytrāq̄ supficiē vocat circulus deferēs corpus planetē: ꝛ ad mot̄ eius mouet planeta ¶ z^a difficultas quid est aux: ꝛ oppositū augis. Ad quam respondetur q̄ pars deferentis magis distans a cētro mundi vocatur aux id est elevatio: ꝛ pars oppositā dicitur oppositum augis et portiones intermedie dicuntur stationes. Quantum ad secundum.

Conclusio mot° celi ē rēlaris. p̄b̄o° satis pz ex dictis. ꝛ sic pz de scōo

Primo dubitat. Utr̄ i celo sint ponēdi circuli epicicli. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū p̄ q̄ epiciclus circulus ē vn° circulus exñs i circū ferētia dēferētis nō ꝫtinēs ītra se cētr̄ mūdi: ꝛ circū ferētia hui° circuli mouet planeta. z° suppōit q̄ i epiciclo describūt quattuor p̄cta: ꝛ oportet imaginari duas lineas ꝓtractas a cētro mūdi ꝛcludentes epicielū vna versus orientē: ꝛ alia versus occidentē: et tūc p̄ctus contractus ex parte orientis vocat statio p̄ma: ꝛ punctus ꝛtractus ex parte occidentis vocat statio scōa. planeta i istis punctis dr̄ statōarius. arc° vero epicicli supior iter stationes dr̄ directio: ꝛ planeta i illo dr̄ directōari° ſz arc° iferior epicicli iter statōes dr̄ retrograda tio: ꝛ planeta in illo dicitur retrogradarius.

Secūdo dubitat. Utrū neceſſe sit ponere circulos eccētricos. Ad quā rñdetur q̄ sic· ꝓbat duabus suppositionibus. ·p̄ma. q̄libet planeta semp mouet vnifoꝛmiter ꝛ regulariter. z^a. duo etiā signa zodiaci sunt equalis longitudinis. Ex his sic arguit. Exptus est vnū planetā citius trāsire vnū signū q̄ aliud ꝛ hoc nō p̄t saluari ꝓpter hoc q̄ citius moueatur sub vno q̄ sub alio qz esset ꝛtra p̄mā suppositionē. nec potest saluari pp maiorē lōgitudinē vni° signi q̄ alterius: qz eēt ꝛtra scōaz. ḡ neceſſe est q̄ saluet ꝓpter hoc q̄ deferēs bz minorē distantiam sub vno signo q̄ sub alio: ꝛ hoc non potest fieri nisi deferēs sit eccentricus. ḡ neceſſario sunt ponēdi circuli eccentrici: ꝛ ista minoꝝ

distātia pōt p̄cticari t̄hēdo a cētro mūdi ad circūferētiā deferētis duas lineas ɔcludētes sig^m

Tertio dubitat̄. Utr̄ sit necesse planetā moueri ī circl'is epiciclis. Ad quā rn̄det̄ q̄ sic ponēdo duas suppōnes. p̄ma. idē signū n̄ ē mai⁹ seip̄o ī vno tp̄e q̄ ī alio. 2ª. planeta eq̄ velocit̄ mouet̄ ī vno tp̄e q̄ ī alio. Ex his sic arguit. Exp̄tū ē q̄ idē planeta citius p̄trāsit idē signū ī vno tp̄e q̄ ī alio: ⁊ h̄ n̄ pōt fieri nisi q̄ ī dēferēte ē q̄dā p̄u⁹ circulus ī q̄ planeta mouet̄ ɔ̄ motū dēferēt̄: ⁊ talis mot⁹ ē mot⁹ epicicli. g̃ ⁊c. tn̄ pōt dici p̄ q̄ d̄ mēte Ari. ⁊ sui ɔmētator̄ fuit error ī physica ponere circulos epiciclos ⁊ eccētricos vt p3 p̄ cōmētatorē ī multis cōmētis hui⁹ libri.

Rationes soluuntur ex dictis.

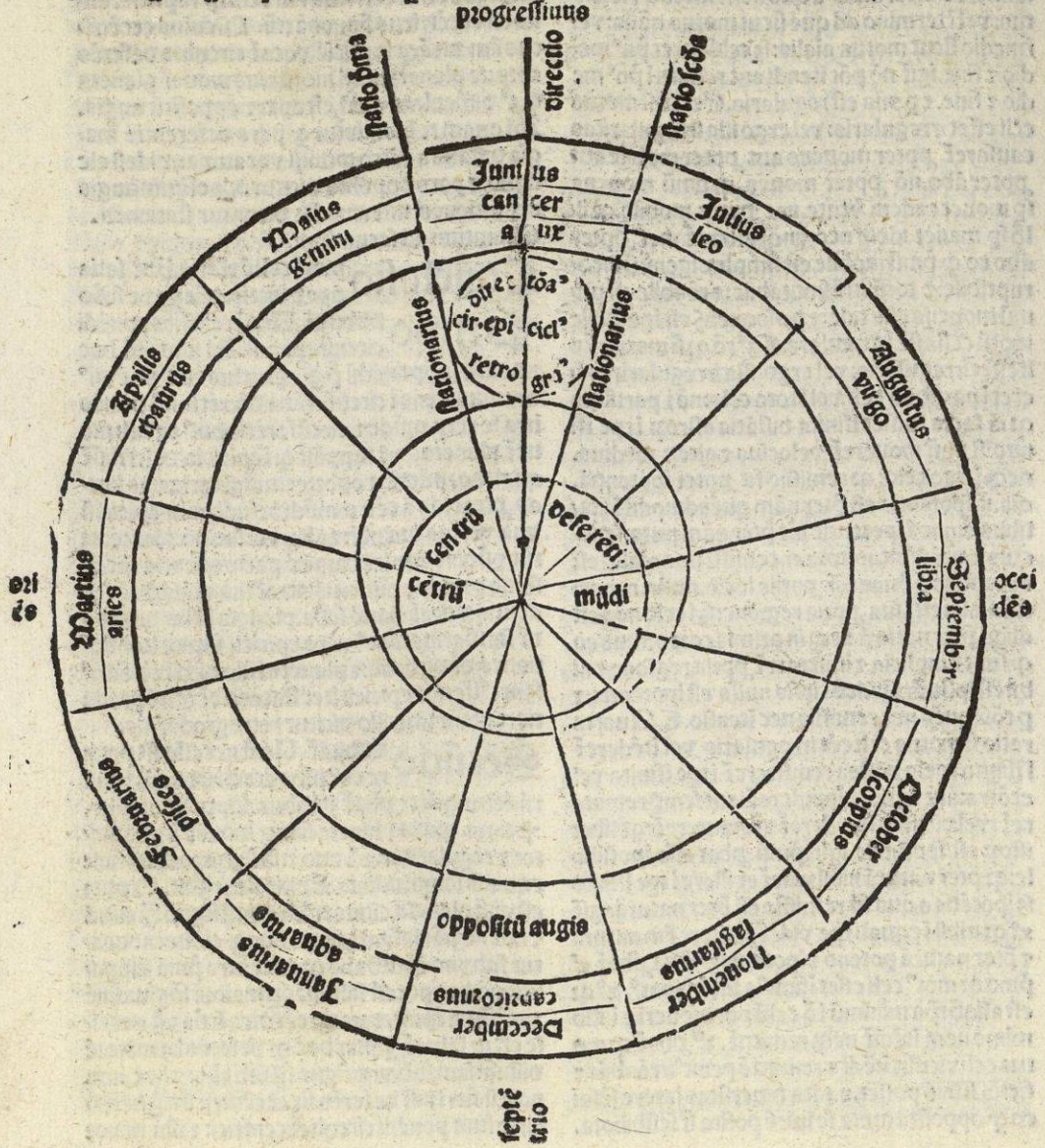

Queritur quarto. Utrum oēs spere celestes: ⁊ oēs stelle tā erratice q̄ fixe sint eiusdē spēi specialissime. ¶ Arguit̄ p̄ q̄ sic auc̄tate Ari. ⁊ sui cōmētatoris dn̄tū astra eē eiusdē nature cū corpib⁹ i gb⁹ sūt. ¶ 2° sic arguitur. astra ⁊ spe celestes hn̄t easdē ꝓpetates ⁊ virtutes. g̃ sunt eiusdē spēi spālissime. añs p3 q3 lumē ē ꝓpetas cuiuslibet corpis celestis. silr etiaz eē spicū. qōlibet. n. ē gñatiuū luis ⁊ caloris. ¶ 3° sic. corpoz ipē dn̄tiū sūt mot⁹ spē dn̄tes: sz motus corpoz celestiū nō dn̄t spē. g̃ astra ⁊ spe celestes nō dn̄t spē. ¶ In oppo^m ar^r auc^te Ari. in 8° metaphy^e dn̄tis q̄ i abstractis a mā ē tm̄ vnū idiuiduū sub vna spē: sz ꝑm Ari. celū ⁊ astra sūt corpa a mā abstracta. g̃ i ipsis ē tm̄ vnū indiuiduū sub vna spē: ⁊ p dn̄s erunt tot spēs q̄t spe ⁊ astra: ⁊ ꝺfirmat̄ auc̄tate eiusdē dicētis q̄ itelligētie mouētes orbes differūt spē. g̃ etiā orbes differūt spē. In q̄stione erūt tres articuli.

Primo videndū est q̄ Ari. i 2° tractatu deteriat de ptib⁹ integralibus celi. s. de astris. ⁊ dīdit i sex ca^s. In p̄ determinat de nā astroz: ⁊ itēdit q̄ttuor ꝺclusiones. p^a tāgit itētū ⁊ ē bec. oz dīe de astris ⁊ de his ex q̄b⁹ ꝺstāt: ⁊ de figuris ⁊ de motib⁹ ipsoz. 2ª est bec astra sūt ō nā corpoz i q̄b⁹ sūt. ꝓbat p opinionē antiquoz. antiq. n. ponētes celos eē igneos dixerūt etiā astra eē ignea volētes q̄ō astra ⁊ celi i q̄b⁹ sūt eēnt eiusdē nāe. g̃ signū ē q̄ sūt eiusdē nature. 3^a ē. ex motu astroz gñat̄ calor ⁊ lumē i aere. ꝓbat p̄s rōe ⁊ sig̃. rōe sic. q3 mot⁹ astroz nat⁹ ē ignire lig^a lapides ⁊ ferrū. g̃ rōabili⁹ ē q̄ igniat aerē q̄ ē igni ꝓpioz. Signo sic. q3 sagitte plūbee velociter mote igniūt̄ ⁊ liq̄scūt pp motū eaz. g̃ ⁊ aer q̄ ē i circuitu ipsaz. g̃ signū ē q̄ i aere cātur calor ex motu astroz. 4^a necesse est mot⁹ speraz calefacere ista iferioza ⁊ maxime mot⁹ spe cui fix⁹ est sol ⁊ nō calefaciūt supioza eo q̄ supioza nec̄ sūt ignea nec̄ i igne ferunt.

Secundo sciēdū ē q̄ Aristo. i 2° c° 2° determinat de motu astroz: ⁊ itēdit talē ꝺclusionē. Astra nō mouēt motu ꝓpo sz mouent̄ solū motu celi i q̄ sūt. hāc ꝓbat trib⁹ rōnib⁹. p̄ q3 astra vident̄ eē trāslata ⁊ silr celū. g̃ necesse ē q̄ sit altero istoz mōz. s. aut vtrisc̄ gescētib⁹. vz astro ⁊ orbe: vel vtrisc̄ motis s^c motibus ꝓprijs. aut celo gescente ⁊ astro moto. aut astro gescēte ⁊ orbe moto. sz tria p̄ma sūt impossibilia. g̃ 4^m ē necessa^m. p̄^m ꝓbat. s. q̄ impossibile sit vtrac̄ gescere tra gescēte: q3 tūc nō posset fieri ille trāslatiōes q̄ videt̄ fieri. 2^m ꝓbat. s. q̄ impossibile sit vtrac̄ moueri: q3 seq̄ret̄ q̄ eedem eēnt velocitates. s. astroz ⁊ celoz i gb⁹ sūt q̄ō ē irrōabile. ꝓbat ꝺñaz q3 vnū q̄ō c̄z astrū videt̄ eē eq̄ velox sicut celū i q̄ ē. eo q̄ videt̄ sil̄ ptrāsire eūdē circulū. falsitatē ꝺñtis ꝓbat: q3 tūc velocitas ꝺueniret astris rōe celi i q̄ sūt. ℞ ꝓbat q3 si ponerent̄ i celo maiori bēret maiorē velocitatē q̄ō ē impossibile. 3^m ꝓbat. s. q̄ sit impossibile celuz gescere ⁊ astra moueri: q3 seq̄retur p̄oza icōueniētia. s. q̄ astra velociꝰ moueret̄ i maiori circulo c̄z i minori: ⁊ q̄ bēret maiores velocitates ꝺm maiores circulos: q̄ō ē impossibile. q̄re relinq̄tur 4^m. s. q̄ astra nō mouētur motu ꝓpo: sz solū mouent̄ ad motū celi i q̄ sūt. ¶ 2^a rō si astra moueret̄ motu ꝓpo vel mouerent̄ motu circūgiratōis vel volutōis. q̄libet istoz ē impossibile q̄re impossibile ē q̄ astra moueāt̄ motu ꝓpo. p^m ꝓbat. s. q̄ nō moueāt̄ motu circūgiratōis vel plr. p̄ q3 circūgirata manēt i eodē loco ⁊ nō trāsferūtur: sz astra nō manēt i eodē loco sz trāsferūtur. igit̄ ⁊c. 2° q3 tūc rōabile eēt oia astra sic moueri q̄ō ē falsū. solus. n. sol videt̄ circūgirari dū orit̄ ⁊ occidit. pp. n. elōgationē visus nr̄i videt̄ stelle fixe scitillare. 2^m ꝓbat. s. q̄ sit impossibile ea moueri motu volutōis: q3 gegd mouet̄ motu volutionis non semper apparet ꝺm eādem superficiem: sed astra apparent ꝺm eandem superficiem. igitur ⁊c. ¶ Tertia rō si astra moueret̄ motu ꝓpo irrōabile eēt nāz eis nō dedisse orgāna ad motū: ⁊ ōspexisse tā ꝓciosa corpa ⁊ curasse de aīalib⁹. ℞ videt̄ studiose fcm̄ a nā eo q̄ nō ꝺtigebat ea moueri motu ꝓprio q3 maxime distāt iferioza ab habentibus orgāna ad motum.

Tertio sciēdū q̄ō Ari. in 2° 3° c° determinat de astris quo ad sonū: ⁊ itendit tres ꝺclusiones. Prima tāgit tres rationes ꝓbātes opinionē antiquoz dicētiū q̄ astra per motū suū faciūt sonū ⁊ armoniā. ꝓma sonus vr̄ cāri ex corpozibus supra se iuicē tactis: sz astra sunt multo maioza istis corpozibus iferiozibus ⁊ multo velocius mouētur quare faciūt maiorē sonū. Scōa ratio astra sunt i magna multitudine ⁊ i magna quātitate. igit̄ irrationabile ē ipsa moueri ⁊ nō facere sonū. Tertia ratio in istis iferiozibus ex aliq̄bus corpozibus supra se iuicē motis nō solū causatur sonus: sz etiam armonia. i. i sono consonātia. igit̄ astra non solū fa

l

ciũt sonũ: ſz etiã armoniã i ſono. ¶ Zª ɔcluſio tã
git quãdã q̃ſtionẽ ad quã fũdabãt ſe antiq ⁊ eſt
hec. ſi aſtra facerẽt ſonũ quare nõ audim⁹? ℟ñ
debãt antiqui q nos ſumus nati i iſto ſono: ideo
nõ audimus illũ quẽadmodũ eſt de malleatoꝛi
bus. ¶ Zª ɔcluſio tãgit reꝓbationẽ antiquoꝛũ
⁊ eſt hec: ipoſſibile eſt aſtra facere armonicos ſo
nos. ꝑbat ꝓ̃s tribus rõibus. ꝓ̃ma qz ſi aſtra fa
cerẽt ſonũ nõ ſolũ eſſet icõueniẽs nos nihil au
dire ſz etiã eſſet icõueniẽs nos nihil pati i ſenſu
auditus. Excellentes. n. ſoni ſenſũ deſtruunt: ⁊
etiã magnitudines coꝛpoꝛ iaiatoꝛ vt tonitruũ
diſſipat lapides ⁊ coꝛpa duꝛioꝛa. Zª rõ illa non
faciũt ſonũ q̃ ꝓ̃z ſeipſa nõ mouẽtur: ſz aſtra non
mouẽtur ꝓ̃m ſeipſa vt ſuperius ꝑbatũ eſt. igit̃
aſtra nõ faciũt ſonũ. añs ꝑbat qz ꝓtes nauis mo
te i fluuio nõ videtur ſonare. ℨª ratio ſi aſtra fa
cerẽt ſonũ ſiue ſonus deferaꝛ ꝑ aerẽ ſiue ꝑ igne
tũc neceſſe eſſet ipſum venire ad nos ⁊ deſtrue
re que adud nos ſunt. quod eſt inconueniens.
Conſequenter recapitulat que dicta ſunt.

Concluſio rñſalis. oẽs oꝛbes ⁊ omnia
aſtra a ſe iuicẽ differũt ſpẽ
ſpãliſſima. ꝓ̃z qz bñt ꝓꝓietates ſpecie differen
tes: ideo differũt ſpẽ. añs ꝓ̃z. qz aliq̃ aſtrũ eſt ꝑ
ſe luminoſum ſicut ſol. alia aũt nõ. etiã q̃dã eſt
calefactiuum. aliud eſt frigefactiuum ⁊c.

Primo dubitaꝛ. Utrũ aſtra habeant a
ſe iuicẽ aliquẽ oꝛdinẽ nãlẽ. Ad
ſoluẽdũ hoc dubiũ eſt ſupponendũ q Ariſto. in
hoc q̃rto capitulo determinat de oꝛdine aſtroꝛ
⁊ itẽdit duas ɔcluſiones. ℣ꝓ̃ma oꝛdo aſtroꝛ ⁊
elõgatões ipſoꝛ dñr ꝓ̃ſupponi i aſtrologia: qz i
ea de bis ſufficiẽter dictũ eſt. ¶ Zª ɔcluſio tãgit
cãz ꝓꝓ quã ſupioꝛa cõplẽt ſuũ motũ i maioꝛi tpe
q̃ aſtra iferioꝛa ⁊ eſt hec: planete ꝓ̃mo mobili ꝑ
pingoꝛes i motu ꝓꝓio ſũt tardioꝛes. ⁊ remotio
res a ꝓ̃mo mobili i motu ſuo ſunt velociꝛes eo
q mouẽtur ɔ̃ motũ ꝓ̃mi mobilis: põt tñ dici ex
tra textũ q ſtelle fixe ſũt ꝓꝓes ſtellis erraticis
poſt eſt ſpera ſaturni. Zª eſt ſpera icuis. ℨª mar
tis. 4ª eſt ſpera ſolis. 5ª eſt ſpera veneris. 6ª eſt
ſpera mercurij. 7ª eſt ſpera lune.

Secundo dubitaꝛ. Utrũ aſtra ſint ſpe
rica. Ad ſoluẽdũ hoc dubiũ
eſt ſupponẽdũ q Ariſto. i hoc 5º capitulo deter
minat de figura aſtroꝛ ⁊ itẽdit talẽ cõcluſionẽ.
Aſtra ſũt ſperice figure. ꝑbat ꝓ̃s duabº rõibº.
℣ꝓ̃ma qz aſtra nõ ſũt nata ꝑ ſe moueri. igit̃ nã
dedit eis figurã minime aptã ad motũ ſz figura
ſperica ẽ minime apta ad motũ: eoq talis figu
ra nullũ põt bre oꝛganũ aptũ ad motũ. ꝓ̃mam
ɔñaz ꝑbat qz nã nihil facit irratõabiliꝛ neq fru
ſtra. Zª rõ oia aſtra ſũt eiuſdẽ figure: iõ ſi aliq̃ꝫ
aſtrũ ſit ſpice fic oia ẽt erũt ſpice fic ſz aliq̃ aſtm
.ſ. luna ẽ ſpice fic igit̃ oia aſtª ſũt ſpice fic. minoꝛẽ
ꝑbat qz luna creſcit ⁊ decreſcit circulariter.

Tertio dubitaꝛ. Utrũ ſpere iferioꝛes bẽ
ant pꝛalitatẽ motuũ ꝓ̃m maioꝛes
diſtãtiã a ꝓ̃mo mobili ſic q ꝓ̃mũ moueaꝛ vno
motu. Zm duobº motibº. ℨm tribus. ⁊ ſic de aliꝭ.
Ad ſoluẽdũ hoc dubiũ ẽ ſupponẽdũ q Ariſto.
in hoc 6º capitulo mouet aliquas dubitatões: ⁊
diuidit̃ i duas ꝓtes. Jn ꝓ̃ma itẽdit q̃tuoꝛ ɔcluſiones. ¶ ℣ꝓ̃ma tãgit ꝓ̃mã difficultatẽ ⁊ ẽ hec.
dignũ eſt aliqd dicere de duabus dubitatiõibº
de q̃bus merito aliq̃s dubitabit. ꝓ̃ma dubitatio
eſt hec vtrũ q̃rẽdi ꝑmptitudo magis iputeꝛ ve
recũdie q̃ audacie ſicut debet fieri ab eo q dili
git pꝛ̃iaz. Zª tãgit ꝓ̃mã q̃ſtionẽ ⁊ eſt hec. Cũ ꝓ̃i
mũ mobile moueaꝛ ſolũ vno motu. ⁊ Zm duobº
quare eſt q mobilia plus diſtãtia nõ mouentur
pꝛ̃ibus motibus. ſol. n. ⁊ luna multũ diſtãtia nõ
mouẽtur niſi duobº motibº. ℨª tãgit ſcõaz q̃ſtiõnẽ ⁊ eſt hec ꝓꝓ quã cãz i ꝓ̃mo circulo ẽ tãta mꝛ
titudo aſtroꝛ. i quolibet aũt alio ẽ tm̃ vnũ aſtrũ
4ª tãgit excuſationẽ de ſufficiẽti determinatõe
iſtaꝛ q̃ſtionũ ⁊ ẽ hec. õterminatio iſtaꝛ q̃ſtionũ
eſt vtilis: qz modica notitia iſtoꝛũ aſtroꝛũ ducit
nos ad maioꝛẽ diligentiã ⁊ cognitionẽ. ¶ Jn zª
pte ſoluit q̃ſtiones ⁊ ꝓ̃mo ſoluit ꝓ̃mã ꝑ ſiłe: nã ſi
cut i aialibº q̃dã bñt ſanitatẽ abſq̃ ſui mutatõe
q̃dã acgrũt eã ꝓ vnicã mutationẽ. q̃dã ꝑ multas
actões ⁊ exerciꝛatões ꝓluctã ⁊ pugnã. q̃dã nul
lo mõ ꝑñt ɔſeq ſanitatẽ ꝓfectã: ⁊ ſubdit q dirigere multa aut multos eſt difficile: ſed dirigere
vnũ aut duos eſt facile. ſiłr ſi multa media oꝛdi
nãtur ad vnũ finẽ tũc facile eſt ipſum adipiſci ꝑ
vnũ aut ꝑ duos: ⁊ q̃ſto ꝓꝓ ꝓla tãto difficilius: ſiłr
aũt eſt i planetis. ſicut. n. in boibus multe ſunt
opatões q̃ꝝ fines poſſũt facilr acgri. alie ſũt q̃
cũ difficultate acgri poſſũt. ſiłr ꝓ̃mũ celũ qõ eſt
ꝓꝓiquius optimo vnico motu attigit ſuũ perfe
ctiſſimũ finẽ ⁊ eſt cã vniuerſalis alioꝛ: ſz alij pla
nete multis motibus attigũt eſſe ꝓꝓetuũ ſicut
ſũt planete medij: ſz planete ifimi vt ſol ⁊ luna
paucis motibº ordinantur ad eẽ ꝑpetuũ. ſ. ad
gñatões ⁊ coꝛruptões: vñ maximũ bonũ ⁊ op
timũ ẽ oibus ſoꝛtiri ſine optimo. ℨº ſoluit ſcõaz
dubitationẽ dupliꝛ. ℣ꝓ̃mo qz ꝓ̃mũ celuz bz tot

astra: qꝛ ipsũ ē excellētius iter oia alia: ⁊ ita per vnũ motũ mouet multa astra. alij aũt plib⁹ motibus mouēt tm̄ vnũ astrũ. 2ª solutio ē. motus plēs attribuũtur vni corpori: ⁊ h̄ i planetis iferiorib⁹: sꝫ vltima spa mouet oēs alias: iō oꝫ ipaꝫ hr̄e v̄tutes p q̄s possit ifluere i spas inferiores.

Ad rationes añ oppo^m. Ad p̄mā ⁊ ad scd̄aꝫ dr̄ ꝙ bñ ꝓbāt oēs speras ⁊ oia astra esse eiusdē nature generice.

¶ Ad tertiā dr̄ ꝙ motus ꝓprij cuiuslibet spere differũt ab inuicē specie specialissima: astra aũt nō habēt motũ ꝓpriũ: ideo idētitas vel diuersitas sperica nō sumitur a motu astrorũ ⁊cetera.

Queritur quito. Utrũ tota terra sit corpus spericũ sp̄ gescens i medio.

¶ Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō: qꝛ corpori recte ⁊ nō circulariter moto debet̄ figura recta: sꝫ terra ē corpus recte motũ. igit̄ t̄ra est recte figure. ⁊ p ɔñs nō ē corpus spericũ. ¶ 2º sic ꝙ nō sp̄ gescat i medio: qꝛ loc⁹ terre nō ē loc⁹ medius. igit̄ t̄ra nō sp̄ gescit i medio. añs pꝫ qꝛ nobilioris corpis est nobilior loc⁹. igit̄ loc⁹ medius ē magis locus ignis q̄ t̄re. ¶ 3º sic. cuilibet corpori simplici debet̄ aliqs mot⁹ simplex s̄m nāꝫ: sꝫ tota terra est corpus simplex. igit̄ sibi debet̄ aliqs mot⁹ simplex. ⁊ p ɔñs nō sp̄ gescit. Et ɔfirmat̄ qꝛ oē corpus simplex hꝫ potētiā nālē ad aliquē motum simplicē. igit̄ necesse est ꝙ terra aliqñ moueat̄ motu simplici. tenet ɔña: qꝛ icōueniēs eēt dicere aliquā potentiā nālē esse frustra tpe eterno.

¶ In oppositũ est ph̄s i tex. ⁊ littera.

Primo sciēdũ est ꝙ Aristo. i hoc 3º ⁊ vltimo tractatu determinat de terra vt ē cētrũ mũdi. ⁊ diuidit̄ i duo capitula. In p̄mo determinat de terra s̄m opinionē antiquoꝝ: ⁊ diuidit̄ i tres ptes. In p̄ma recitat opiniones falsas antiquoꝝ: ⁊ itēdit sex ɔclusiones. Prima tāgit itētũ ⁊ ē hec. oꝫ dr̄e de terra: ⁊ primo de situ eius: vt ꝛ sit de numero mobiliũ aut gescētiũ ⁊ d̄ ei⁹ figura. ¶ 2ª tāgit q̄dā opinionē antiquoꝝ ⁊ ē hec: plēs q fuerũt circa Italiā posuerũt ignē eē i medio dicētes t̄rā vnũ eē astrũ ⁊ ipsā eē circulariter motā ⁊ ex suo motu cāre nobis diē ⁊ noctē: ⁊ affirmabāt esse vnā aliā t̄rā isti oppositā q̄ ab eis vocat̄ antistona nō curantes de apparētia s̄m sēsũ imo magis assētiētes gbusdā falsis rōibus. ¶ 3ª ɔclusio tāgit rōnes p quas ꝓbabāt ignē eē i medio mũdi: ⁊ solutiōes eoꝝ. prima ꝙ honorabilioris corporis est honorabilior locus: sed ignis est honorabilius corpus iter elementa: ⁊ locus medius est honorabilior. ideo mediũ mũdi est locus ignis. minorem ꝓbabāt ꝓ prima parte: qꝛ terminus est honorabilior medio: sed celũ ⁊ ignis sunt termini. minorem ꝓ 2ª parte ꝓbabāt: qꝛ locus medius est ɔseruat⁹ ab alijs locis. 2ª ratio. locus medius vocatus ē carcer iouis. igit̄ signuꝫ est ꝙ est locus nobilioris corporis. s. ignis. Soluit istas ratiōes dicēs ꝙ duplex est mediũ: qd̄dā est mediũ magnitudinis: ⁊ illud nō est nobilius cũ sit finitũ ⁊ terminatũ ab alijs. aliud est mediũ nature ꝙ est celo ꝓpiquius: ⁊ tale mediũ est dignius. ¶ 4ª ɔclusio tangit opiniones antiquoꝝ de motu terre ⁊ est hec. aliqui opinati sũt terrā circũferri circa medium: ⁊ non solum istam terram: imo etiam aliā quam vocabant antistonam: ⁊ dicebant multa alia corpora moueri cum illis terris: quia dicebant pluries ecclipsare lunam q̄ solem propter illas plures terras ⁊ propter illa plura corpora per quorum interpositionē sepius fiebant eclipses lune q̄ solis. Et quādo eis obijciebat̄ nisi terra eēt in medio mundi ipsa non faceret lunam eclipsare. Et ad hoc respondebāt ꝙ terra est parua respectu celi et distantia superficiei a centro est parua. Et subdit ꝙ antiqui dixerunt terram esse in centro et volui circa polũ eius.

¶ Quinta ɔclusio narrat falsas opiniones antiquorum de figura terre ⁊ est hec. antiqui quidē bene concesserũt terram esse spericam: sed alij dicunt eam esse latam ⁊ habere figuram timpanilem. ¶ 6ª conclusio tāgit rationes ipsoꝝ. Prima quia sol in oriente ⁊ occidente videtur habere decisionem s̄m lineam rectam: ⁊ hec decisio fit a terra. ideo terra est recte figure. Aristo. soluit. istam rationem dupliciter. primo modo qꝛ videmus a longe solem ⁊ multa a longe visa ⁊ non distinguimus. 2º qꝛ terra est valde magna modo portio valde magna circuli vr̄ esse recta Secunda ratio quia dicebant terram quiescere. igitur habet figuram maxime aptam ad quietem cuius est figura lata.

Secundo sciendum est ꝙ Aristoteles i secunda parte huius capituli determinat de opinionibus antiquorum veras conclusiones ponentium tamen false eas intelligentium: et intendit sex conclusiones.

¶ Prima tangit vnuꝫ dubium et est hoc. omnibus fuit dubium quare tota terra existens.

grauissima nō cadit. ⁊ quid sustinet cā cuz vide
m⁹ paruā glebā terre descendere. igit videt q
ꝙto maior fuerit grauitas tanto magis debeat
descēdere. dicit pb̄s q solōes ātiquoꝝ erāt mi
rabiliores ꝙ dubitatio. ¶ 2ª ɔ°tā git p̄mā opio
né ⁊ ē hec. q terra iferius erat infinita nō nō pote
rat cadere. de gb⁹ dicit pb̄s q parū itellexerūt
ō pb̄ia. ¶ Tertia ɔ°tā git aliā opionē ⁊ ē hec. q
terra ē lata ⁊ ē in aqua ⁊ natat sup aquā. hāc re
probat pb̄s trib⁹ rōnib⁹. p̄ma qz sil'r dubitaf de
aqua a quo sustēteſ ne cadat. scda rō qz aqua ē
leuioꝝ ꝙ terra. igit magis dz eē supra terraz ꝙ
terra igit magis dz eē supra terrā ꝙ ecōtra. 3ª
rō si tota terra nāliter nataret supra aquā. ḡ ei⁹
q̄lz ps cui⁹ op⁹ videm⁹. Et subdit q iste solōnes
mō sūt ɔsuete oib⁹ solnētib⁹ dubitatōes de ꝛra.
nec sūt ad iuēiēdū ꝟitatē ſz ad dñdū ɔ̄ria. ¶ 4ª
ɔ°tā git tertiā opionē q ē hec. q terra erat lata.
⁊ q aer erat sub ea sicut supra. ⁊ ꝓp̄ē ei⁹ latitudi
nē sub se ɔtinebat magnā ptē aeris siue multitu
dinē ⁊ nō poterat descēdere. Jstā opionē repro
bat 3ª. p̄mo qz terra nō ē lata ſz spica. 2° icōueni
ēs erat dre q cā get] terre cēt magnitudo siue
latitudo ei⁹. 3° qz terra nāliter gescit i medio cū
nāliter moueaf ad mediū. ¶ Quita ɔ°tā git aliā
opinionē ⁊ ē hec. q terra ꝓpter motū velocem
celi ꝓhibeſ ne descēdat ꝓbabāt p sil'e de aqua
i vase. ¶ Sexta ɔ°tā git quasdā suppōes ad re
probādū dictā opinionē. p̄ma corpib⁹ nālib⁹ de
beſ aliqs motus ſm naturā. Secūda si eis non
conuenit aliquis motus naturalis eis non con
uenit motus violentus.

Tertio Sciēdū ē q Aristo. i tertia parte huius capituli intēdit duas cōclu
siōes. p̄ma terra nō quiescit in medio ꝓpter ve
locitatē motus celi. hāc ɔclusionē ꝓbat pb̄s gn
ꝙ rōibus. p̄ma qz tūc terra violēter gesceret in
medio. ⁊ p ɔnīs violenter moueretur ad mediū
Scda rō quia ſm Empedoclē elementa erant
qñꝙ cōgregata. ⁊ p litē incepunt disgregari. et
tunc nō erat giratio vel mot⁹ celi. ⁊ tñ ꝛra gesce
bat i me°. 3ª rō qz si terra ꝓpter velocez giratio
nē celi gesceret i medio nō apperet cā ꝓp̄ quaz
ptes terre ferūf ad mediū. ⁊ incōueniēs ē ponē
rā sic gescē i me°. q̄rta rō vidm⁹ ignē nāliter fer
ri sursū. ⁊ nō ꝓpter velocitatē mot⁹ celi. ḡ ē sil'e
de terra. Quita rō videm⁹ oia grauia tēdere ⁊
moueri ɔ̄rsū. ⁊ oia leuia sursū. ⁊ nō ꝓpter gira
tionē celi. ḡ ⁊c. ¶ Scda ɔ°tā git vltimā opionez
⁊ ei⁹ reprobationē ⁊ ē hec. q terra ex nīs i medio
mūdi gescebat eo q eq̄lr distabat ab oi ꝑte celi
nō eni ɔdibilis fuiſſz cā ꝓpter quā moueref ma
gis ad vnā partē ꝙ ad aliā. hāc reprobat pb̄s
qnꝙ rōib⁹. ¶ Prīa qz ſm hāc rōez sil'e esset de oi
bus aliis. qōcū ꝙ eni corpus moueſ ad mediuz
qñ eēt i medio gesceret ꝓpter eādē cām. 2ª rō
qz si gleba terre sit elōgata a terra ipsa nāl'r mo
ueſ ad mediū. ergo ibi si gescit violēte. 3ª qz icō
ueniēs ē ārere āre sic moueſ ⁊ gescit oɔrsū. et
nō querere ārē ignis lateraliter moueſ sursuz.
iō rndebāt sil'r ō igne. ſ. q ignis mouebaſ sursū
tanꝙ ad locū nālē. ergo oz sil'r dre ō terra. ārta
rō qz sic dicere ē sil'e ſmoni dicētiū q si pell' foz
titer ⁊ equaliter extēdatur ex oi parte q nō frā
getur ⁊ simliter est de equalī esuriēte. Quita
rō qz mirabile ē querere solū de cā getis ⁊ nō q̄
rere de causa motus. Quātū ad 2ᵐ patz.

Conclusio ¶ Rñsalis. Terra est corpus spericum semper quiescēs i medio. hec conclusio satis patet ex dictis.

Primo Dubitaf. Utrū terra moueatur circulariter. Ad soluēdū h̄ duᵐ ē supponēdū q Ari. in 4° ca° deteriat de terra ſm ꝓpriā opinionē. ⁊ diuidit in tres ptes. Jn p̄
ma intēdit talē ɔclusionē. Terra nō moueſ cir
culariter. hāc cōclusionem ꝓbat pb̄s quattuoz
rōnibus. ¶ Prima si terra exīs i medio moueref
circulariter vel hoc esset ſm nāz vel p̄ter nām.
non p̄mū qz quelibet pars sic moueretur. nō 2ᵐ
qz tūc talis motus nō esset sempitern⁹. mūdi. n.
ordo est sempiternus. Scda rō qz si terra moue
retur circulariter tūc moueretur plurib⁹ moti
bus. ɔnīs est falsū. ergo ⁊ aīs. p̄mo ꝓbat ɔnīam.
qz oē corpus circulariter motuz mouetur pl'ib⁹
motibus p̄ter suple celū astroꝝ. falsitatē ɔntis
ꝓbat. qz tūc fierēt mutationes in stellis fixis. 3ª
rō qz q̄libz ps terre naturalī mouetur ad medi
um mūdi. ⁊ nāliter ibi quiescit. igī ⁊ terra. ɔnīam
ꝓbat. qz in eodē loco nāliter gescit totū ⁊ pars
Et subdit q ptes terre mouētur ad mediū ipi⁹
terre ea ratiōe qua est mediū mūdi. Quarta rō
si sagitta sagittetur sursum ipsa iterū descēdēs
deorsum reuertitur ad eundem locū a quo mo
uebatur. ergo ē simile de terra que naturaliter
mouebatur ad mediū. ⁊ non circa medium. Et
subdit q motus ignis ⁊ terre sunt naturalī con
trarij. ideo habent loca contraria ad que mouē
tur cōtrario motu. Ex hoc infert q terra natu
raliter quiescit i medio. probat philosopb⁹ dua
bus rationibus. p̄rima quia quelibz pars terre

nāl̄r gescit i medio. g̃ ꝛ tota ẽra. 2ª qꝛ oēs astrologi volētes iudicare de situ astroꝝ quo ad nos vtūtur terra tanq̃ gesceēte i medio. ergo signū est ꝙ terra quiescit in medio.

Secundo dubitaf̄. Utrū terra sit sperica. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū ꝙ Aristo. i scḋa pte buiꝰ capituli itē dit talē ꝺclusionē. Terra est sperica. hanc ꝓbat pb̃s duabus rōnibus. ꝑma q̃libet pars terre hz grauitatē p quā tēdit ad mediū. sic ꝙ maioꝛ pellit minoꝛē quousq̃ eq̄l̄r distet a medio: ꝛ quousq̃ sit eq̄lis grauitatis ex oi pte cētri. g̃ terra ē sperice figure. Et subdit ꝙ siue ptes terre eq̄l̄r moueātur ex oi pte ad mediū siue non: tñ ptes sp grauioꝛes depellūt minoꝛes quousq̃ attingāt mediū. 2º subdit quādā istātiā qꝛ aliqs poſſet ꝺicere ꝙ terra est igenita ꝛ incoꝛruptibilis. iō ptes eiꝰ nunq̃ separātur ab ea. ꝺicit ꝙ si ẽra eēt igenita oporteret ꝙ nāl̄r eēt sic disposita: ꝛ sic eēt nūc ꝺrdinata sil̄r ac si eēt genita. 2ª rō. oēs ptes terre ferūtur ad terrā ꝑm angulos rectos q̃ cāntur ex linea recta p quā est motus: et sic ferūtur i supficie terre. igit̄ terra est sperica. Cōsequēter ꝓbat 3ª pte buiꝰ capituli eādē cō clusionē tribꝰ signis. ¶ Primū. ecclipses lune fiūt ꝑm lineā circularē pp hoc ꝙ linea subitrat vmbrā terre q̃ est sperica igit̄ signū ē ꝙ terra ē sperica. 2m signū qꝛ aliqbus ꝓcedētibus a septētrione ad austrū aliq̄ stelle apparēt versus polū arcticū q̃ antea nō apparebāt. ꝛ ecōtra. ꝛ huius nō est alia cā q̃ rotūditas terre. igit̄ signū est ꝙ terra ē sperice figure. Ex hoc infert terrā eē valde puā i ꝺrdine ad celū. 3m signū qꝛ mathematici ꝺicunt rotūditatē terre continere quadraginta milia stadioꝛ. igit̄ signū est ꝙ terra est rotunda siue sperica: vt iam ꝺictum est.

Tertio dubitaf̄ q̄l̄r est saluabilis gn̄atio mōtiū cum figura sperica terre. Ad hoc rn̄deī ꝙ terre est duplex figura. q̃dā ē nāl̄r ꝺn̄s formā ſ balē terre. alia ē q̄ ꝺsegtur particularia accn̄a ipsius terre. Ex his ꝺn̄r duo. ꝑmū est ꝙ nāl̄r terra est sperica: vt p3 p rationes pb̃i. 2º ꝺr ꝙ est accn̄tale terre q̃ ea generent montes. ideo accn̄taliter est alterius figure.

Ad rationes añ oppositū. Ad ꝑmaz negaf̄ ꝺn̄a: qꝛ nō est sīle de recto ꝛ circulari: qꝛ circulus ꝺsegtur figurā. motus aūt rectus segtur grauitatē aut leuitatē. Ad scḋaz ꝺicit ꝙ locus medius ꝑm magnitudinē cuiusmodi est cētrū mūdi nō est nobilioꝛ sed locus medius ꝑm veritatē cuiusmodi est superficies ꝺcaua ꝺrbis lune est locꝰ digniꝰ. Ad tertiā ꝺr ꝙ toti terre ꝺuenit vnus motus p3 nāz aptitudine ꝛ potētia nāli: actu tñ solū ꝺuenit ptibꝰ. ¶ Et hec de scḋo celi ꝛ mūdi ꝺcā sufficiāt. ¶ Nota ꝙ a parisiēsibus coiter non ponīf̄ liber tertius: quia parue est vtilitatis. ergo finito secundo libro celi ꝛ mundi incipit quartus.

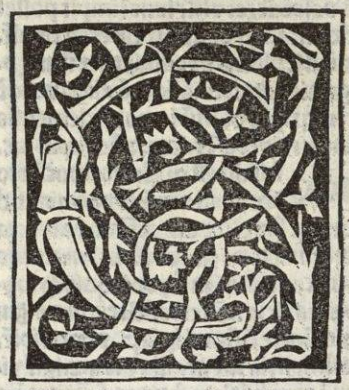

Ir ca initiū q̃rti libri celi ꝛ mūdi q̃rit̄ ꝑmo. Utrūz aliqꝺ elementū sit simplr̄ g̃ue. aut simplr̄ leue. aut aliqꝺ sit graue i respectu: aut aliqꝺ leue in respectu.

¶ Arguit̄ ꝓimo ꝙ nullū sit graue aut leue simpliciter: qꝛ si eēt aliqꝺ tale maxime eēt terra pura ꝛ ignis purus. ꝺñs est falsum. igit̄ ꝛ añs: falsitas ꝺn̄tis p3: qꝛ aliqꝺ est grauius pura terra: et aliqꝺ leuius puro igne. minoꝛ p3 qꝛ pars ignis nō est ita leuis sicut maioꝛ nec minoꝛ pars terre est ita grauis sicut tota rerra. ¶ 2º arguit̄ sic. ꝙ nullum sit graue aut leue i respectu: qꝛ aqua ꝛ aer sūt grauia ꝛ leuia simplr̄. igit̄ nō i respectu. añs patet qꝛ aqua nihil leuitatis hz admixtum. et aer nihil grauitatis habet admixtum. alias nō essent coꝛpoꝛa simplicia. igit̄ sunt simpliciter grauia ꝛ leuia. Et ꝺfirmaf̄ qꝛ de ipsis ꝑdicārtur graue ꝛ leue sine adiūcto. igit̄ sūt grauia ꝛ leuia simplr̄. ¶ 3º arguit̄: si esset aliqꝺ graue aut leue i respectu. aut simul haberet grauitatem ꝛ leuitatē: aut solū alterā illaꝝ: nō ꝑmū. qꝛ grauitas ꝛ leuitas sunt ꝺtraria absoluta que nec respectu eiusdē: nec respectu diuersoꝝ sūt i eodē. nō 2m qꝛ aut p leuitatē ꝺicereī leue. aut p grauitatez graue. qꝺ est ipossibile. ¶ Jn oppositū est pb̃us in textu. Jn ista quoſtione erūt tres articuli.

Primo sciendū est ꝙ p ꝺclaratione terminoꝝ q̃stionis ponūtur aliq̄ ꝺstinctiones. ¶ Prima duplex est graue: qꝺdā ē graue simplr̄. ꝛ qꝺdā est graue i respectu: ꝛ sil̄r ꝺicēdū est de leui. 2ª ꝺstictio aliquid ꝺici pōt graue simplr̄ quattuoꝛ modis. ꝑmo modo quia

ꝑtiū est graue quo nihil est grauius: ⁊ isto modo grauissimū dr̄ simplr̄ graue vt tota terra. alio⁹ aliqd dr̄ graue simplr̄ qr nihil hz leuitatis admixtū: ⁊ istud vocat̄ ꝓpe graue simplex. 3° mō aliqd dr̄ graue simplr̄ qr de ipso vel de ꝓnomine vrīte ipz ꝓdicat̄ graue sine addito sicut dicēdo ℞ est gue. 4°. aliqd dr̄ gue simplr̄ qr ipsū positū i quolibet ꝑmor elemētor. s. i igne aere ⁊ aqua ipsū natū est descēdere: ⁊ silr leue simplr̄ posset distingui. ¶ 3ª distinctio: aliqd dr̄ gue i respectu duplr̄. vno mō qr aliqd leuitatis hz admixtū: ⁊ illud ꝑ prie vocat̄ graue admixtū. alio mō aliqd vocat̄ gue i respectu: qr ipsū positū i duob⁹ elementis natū ē descendere vel ascēdere: ⁊ sic capit̄ hic.

Secundo sciēdū est ꝙ Aristo. i hoc ꝙrto libro celi ⁊ mūdi determinat ō nā ꝙttuor corpor simplr̄: ⁊ diuidit̄ i duos tractatus. In ꝑ determinat de graui ⁊ leui fm antiq̄s ⁊ diuidit̄ i duo capitula. In ꝑ ponit quinq̄ suppositiones. ℞ prima i scia nāli est cōsiderādū de gui ⁊ leui qd sit vtrūq; ⁊ q̄ sit nā ipsar. ꝓbat triplr̄. ꝑ qr corpora simplicia sūt grauia ⁊ leuia. igit̄ videndū ē ꝓp quā cām hīt has ꝛtutes. s. guitatē ⁊ leuitatē. ⁊ ꝑ oēs cōsiderandū est de ipsis. 2° qr in scia nāli cōsiderādū est de motu. igit̄ de graui ⁊ leui. oēs ꝓbat qr graue ⁊ leue physice diffiniūtur ꝑ posse moueri. actibus aūt eor nō sūt noia ipposita. 3° qr oēs physici dicūt aliqd de ꝛtutib⁹ i. potētijs nālib⁹ grauiū ⁊ leuiū. igit̄ oz determinare ō grauib⁹ ⁊ leuib⁹: ⁊ subdit ꝙ antiq pauca determinauerūt de ipsis. iō oz ꝑ videre ea que dcā sūt ab antiqs. postea videndū est qd sit dicendū fm veritatē. ¶ 2ª suppō tāgit vnā diuisionē ⁊ est hec. graue est duplex: ⁊ silr leue. qōdā. n. est graue ⁊ leue simplr̄. aliud est graue ⁊ leue ad alterū siue i respectu. vt aer dr̄ ligno leuior. ⁊ subdit ꝙ ab antiquis nihil dictū est de graui ⁊ leui simplr̄: ꝛz bene aliqd dictū est de graui in respectu: qr nō diffinīūt qd sit graue ⁊ leue: ꝛz solū qd sit grauius ⁊ leuius. ¶ 3ª remouet primū errorē ⁊ est hec. icōueniēs est putare ꝙ i celo nō sit aliqd sursū ⁊ aliqd deorsū eo ꝙ celū silr se hēat i oib⁹ suis partibus ⁊ ex eo ꝙ ambulās pōt fieri antipes sibiipsi: dicit ꝓbs ꝙ est aliqd extremū qd est sursuz: ⁊ est aliqd qd est mediū: ⁊ est aliqd qd est deorsū. ¶ 4ª suppositio remouet 2m errorē ⁊ ē hec. qdā antiq fatētur esse sursū ⁊ deorsū nō tm est simpliciter eo ꝙ putabāt celū non esse sphericū vndiq; sed putabāt ꝙ de celo sit solū hemispherū qd est supra nos. dicit ꝓbs ꝙ est falsum imo est vna pars que est sursū: ⁊ est alia que est deorsum cuius celum sit i circuitu terre. ¶ 5ª suppositio tāgit diffinitōes grauis ⁊ leuis dicēs ꝙ illud est simplr̄ leue qd fert̄ ad extremū a medio: sed illud dicit̄ simplr̄ graue qd fertur deorsum ⁊ ad mediū: sed illud dicit̄ grauius quando duobus habētibus grauitatē alterū magis fertur deorsum. etiam illud alterum dicitur grauius.

Tertio sciēdū ꝙ Aristo. i hoc 2° capitulo recitat opiniones antiquorum de graui ⁊ leui: ⁊ diuidit̄ i quattuor partes. In prima narrat opinionē platonis: ⁊ eā reprobat ⁊ intendit tres ꝛclusiones. ℞ prima. illi physici q determinauerunt de graui ⁊ leui solū determinauerūt de graui ⁊ leui i respectu credentes sufficiēter determinasse de graui ⁊ leui simpliciter. ¶ 2ª ꝛclusio tangit opinionē platonis ⁊ est hec: quidā antiq dicunt quēadmodū dicit ℞ plato in thimeo ꝙ illud est grauius qd cōponit̄ ex pluribus superficiebus eiusdē speciei. Et illud est leuius qd ex pauciorib⁹ cōponit̄ vt plūbū ē ligno grauius. ¶ 3ª ꝛclusio tāgit tres ratōes reprobātes platonē. ℞ prima. qr taliter dicentes nihil determināt de graui ⁊ leui simplr̄. ac si nullū esset graue vel leue simplr̄. ꝛns est falsū: qr ignis est simplr̄ leuis ⁊ fert̄ sursū: ⁊ terra ⁊ oia ferrea sūt simplr̄ grauia ⁊ ferūtur deorsum. 2ª ratio si dicta opinio esset vera sequeret̄ ꝙ magnus ignis esset grauior parua terra: qr constat ex plūbus partibus eiusdē speciei. 3ª ratio qr seq̄retur ꝙ aer multus esset grauior pauca terra: tm̄ totum ōrū accidit. semp. n. aer plus fert̄ sursū. ¶ In 3ª parte narrat scōaz opinionē ⁊ est hec. qdā seniores q dicūt illud esse graue qd est maius i quātitate: ⁊ illud esse leue qd est minus i quātitate. Cōsequēter reprobat istā opinionē qr seq̄retur ꝙ quāto aliqd esset maius: tanto esset grauius cuius oppositū accidit. ¶ In 3ª parte tāgit aliā opinionē ⁊ ē hec. illud ē grauius qd ē iterceptū pauciorib⁹ vacuitatibus. Et illud est leuius qd est iterceptū pluribus vacuitatibus. hāc reprobat Aristo. sic. qr tūc multus aer esset leuior multo igne eo ꝙ i eo sūt plures vacuitates. Et subdit ꝙ iā manifestū est ꝙ illi q determinauerūt de graui ⁊ leui determinauerunt de vacuo eo ꝙ crediderūt vacuū esse causam grauitatis ⁊ leuitatis. qd reprobat ꝓbs quattuor rationibus: qr si illud esset leuius i quo essēt plures vacuitates seq̄ret̄ ꝙ multa terra esset leuior minori igne ⁊ multa aqua modico aere. 2ª vero si di-

cta opinio esset vera seq̄ret̄ ꝙ vacuū esset simpliciter leue: ⁊ plenū esset simplr̄ graue. ɔn̄s est falsū. g̊ ⁊ an̄s. vacuū. n. nō mouet̄ sursuz. 3ª ratio si vacuū ⁊ plenū essent causa grauitatis ⁊ leuitatis seq̄ret̄ ꝙ nō esset distātia inter vacuū ⁊ plenū. 4ª ratio si dicta opinio eat vera seq̄ret̄ ꝙ vacuū esset locus: ⁊ cuz vacuū sit locus loci eēt locus. ¶ In quarta parte ponit quartā opinionē. ⁊ est hec. qdā dixerūt illud eē grauius qđ hz plus de mā. illud vero leuius qđ minus hz. hāc opinionē iprobat duplr̄. p̄mo qꝛ isti non determināt de graui ⁊ leui simplr̄. zº quia si illud esset grauius qđ hz plus de mā seq̄ret̄ ꝙ multus aer ⁊ multus ignis eēnt grauiores modica terra qđ falsū est. Cōsequēter recapitulat ea q̄ dicta sūt. ⁊ hec de p̄mo. ¶ Quātū ad zᵐ ponit̄.

Conclusio rn̄salis. Est aliqđ graue et leue simplr̄ ⁊ aliqđ graue ⁊ leue i respectu. pz qꝛ est aliqđ qđ est positū in tribus elemētis ⁊ descēdit aut saltē natū est descēdere: ⁊ est aliqđ qđ positū i tribus natū est ascēdere: ⁊ est aliqđ qđ positum i duobꝰ supioribus natuz ē descēdere. ⁊ est aliqđ qđ positum i duobus iferioribꝰ natū ē ascēdere. ergo ē aliqđ graue simplr̄ ⁊ aliqđ leue simplr̄ ⁊ aliqđ leue i respectu. ⁊ aliqđ graue i respectu ⁊c̄.

Primo dubitat̄. Utrū vnū elemētū sit locus nālis alterius. Ad soluendū hoc dubiū est supponēdū ꝙ Aristo. i hoc. zº tractatu determinat de graui ⁊ leui ꝑm ꝟitatez ⁊ diuidit̄ i tria capitula. ¶ In p̄mo soluit quādā q̄stionē de motu grauiū. ⁊ leuiū ⁊ diuidit̄ i duas ptes. In prima ponit quiq̄ suppositiones. Prima nos p̄mo determinabimus de his de q̄bus maxime dubitarūt antiqui. vz. ꝓpter quid q̄dā mouēt̄ sursū ꝑm nāz ⁊ q̄dā deorsū: ⁊ post hoc de graui ⁊ leui ⁊ de accn̄tibus ⁊ passionibus circa hoc. 2ª motꝰ sursū ⁊ deorsū eodē mō se hn̄t ad suā causā sicut quecūq̄ alie generationes aut trāsmutatōes. 3ª tres sūt species motus. s. ꝑm quātitatē. ꝑm qualitatē: ⁊ ꝑm locū. 4ª i vnoquoq̄ istoꝝ motuū est transmutatio a ɔ̄rio i cōtrariū ⁊ nō i quolibet idifferēter. Ex hoc infert tria. primo ꝙ motus sursū causatur ex eo ꝙ mobile est potentia leue ⁊ mouens est actu leuifactiuum: ⁊ motus deorsum causatur a potentia graui: ⁊ grauifactio ꝑm actum. zº infert ꝙ vnūqđq̄ elementum est locus alterius eo ꝙ vnum elementum continet alterum. 3º infert ꝙ vnūquodq̄ elementum naturaliter fertur ad suuz locum. Ex his patet solutio ad dubium.

Secundo dubitatur. Utrū aliquid idē sit naturaliter mobile sursuz ⁊ deorsum. Ad soluenduz hoc dubium est supponendum ꝙ Aristoteles in secunda parte huius capituli soluit quandam questionem. vz. hanc. propter quid quedam mouentur semper sursum ⁊ quedam deorsum. ⁊ intendit duas cōclusiones. Prima querere propter quid ignis mouetur sursum ⁊ terra deorsum: non aliquid aliud est q̄ querere propter quid sanabile secūdum quod huiusmodi mouetur ad sanitatem ⁊ propter quid augmentabile secundum ꝙ huiusmodi mouetur ad quantitatem perfectam. ¶ Secunda conclusio tangit aliquas differentias motus localis ab alijs motibus: prima quia graue ⁊ leue videntur habere in seipsis principium transmutationis: sed augmentabile ⁊ alterabile habent principium trāsmutationis ab extra: q̄uis fiat aliquando alteratiouis transmutatio ab intra paruo motu facto ad extra.

Secunda differentia quia grauia ⁊ leuia habent magnam conuenientiam forme cum materia ⁊ propter hoc habent in seipsis principiuz motus localis. non autem alia. Tertia quia motus localis est vltimus secundnm generationē et tamen primus secundum perfectionem: oppositum autem est de alijs motibus.

Tertio dubitatur. Utruz grauia ⁊ leuia moueantur a suis locis naturalibus. Ad istud dubium respondetur breuiter. p̄mo ꝙ grauia ⁊ leuia non mouentur a suis locis naturalibus in genere cause efficientis. patet quia non habent in seipsis principium effectiuū sui motus. Secundo ꝙ minus graue velocius mouetur deorsum. Ex his sequitur error dicētium ꝙ in loco naturali grauium ⁊ leuium est q̄dā virtus attractiua ⁊ conseruatiua locati que motu attractionis effectiue mouet locatum. Attractio enim est motus violentus: ideo si moueretur motu attractionis moueretur violenter et non naturaliter. Tertio dicitur ꝙ grauia ⁊ leuia mouentur a suis locis naturalibus i genere cause finalis. patet quia illud est finis alicuius in quo ipsum conseruatur. sed vnumquodque elementum conseruatur in suo loco naturali. ergo etcetera.

Rationes soluuntur ex dictis.

Queritur ⁊: Utrū qōlz elemētū p̄ter ignē hēat grauitatē. ⁊ qōlz elementū p̄ter ⁊rā hēat leuitatē. Arguit̄ q̄ non ipossibile ē gra uia sit̄ ie'se eidē sōo siue respectu eiusdē. siue respectu diuersoꝝ. g̃ ipossibile ē idē elemētū ul' hr̄e grauitatē ⁊ leuitatē. ⁊ per ons elemēta inēmedia nō hnt leuitatē respectu ignis ⁊ g̃uitatez respectu ⁊re ¶ ⁊°: ar' vnūqōdq̄ elemētū nāl̄r gescit i suo loco. g̃ nullū elemētuz hz g̃uitatē ⁊ leuitatē i suo loco. Et ons firmat̄ q: si ignis destruer̄ stati aer ascenderet ad locum ignis. ⁊ sic hr̄et grauitatē i spera ignis. ¶ ⁊°: si sic seq̄r̄ q̄ idē sit̄ mouer̄ sursū. ⁊ deorsū. ons ē ipossibile. g̃ et añs. ꝓbat̄ ons. q: auferat̄ spera ignis ⁊ spera aque. vel g̃ aer mouebit̄ ad locuz ignis tm̄ ⁊ nō hēbit grauitatē in spera ignis vel mouebit̄ ad sperā aque tm̄. ⁊ nō hēbit i loco aq̄ grauitatē. vl simul mouebit̄ ad locū ignis ⁊ ad locū aque. ⁊ tūc idē simul mouebit̄ sursū ⁊ deorsū. qđ ē ipossibile. Jn oppm̄ ē auctōitas ꝑbi. Jn qōne erunt tres articuli. Quantuz ad ꝓmum.

Primo Sciēdū est q̄ Ari. in hoc ⁊°. ca°. cōcludit numer̄ q̄ternariū elemētoꝝ ex parte grauitatis ⁊ leuitatis. ⁊ diuidit̄ tur in duas ptes. Jn ꝓma ponit tres suppōnes ꝓma tāgit tres diffinitiōes. ꝓma graue simp'r est quod oibus subiacet. ⁊ª leue simp'r est qđ oib⁹ supeminet. ⁊ª grauia ⁊ leuia i respectu sūt que cūq̄z quibusdā supferunt̄ ⁊ quibusdā substant. ¶ ⁊ª suppō mixta debent dici leuiora aut g̃uio ra fm q̄ plus aut minus partleipāt de istis gra uib⁹ ⁊ leuib⁹ singularibus. quēadmodū antiq dicebāt aliqua esse grauiora aut leuiora fm q̄ min⁹ aut plus participant de vacuo aut pleno. ¶ ⁊ª suppō grauiora ñ sūt vbiq̄z g̃uiora. ꝓbat q̄ magnū lig'' ē g̃ui⁹ paruo plūbo i aere ⁊ tñ ē leui us eo i aqua. ꝓbat q: oia alia elementa hnt gra uitatē ꝓpr̄ ignē i ꝓpria regiōe. iō lignū qđ plus hz de aere q̄z plūbū ē graui⁹ eo i aere. ⁊ est leui⁹ eo i aqua. añs ꝓbat signo. q: vter plen⁹ siue ifla tus veloci⁹ descēdit vtre vacuo eo q̄ i vtre va cuo non est aer. ergo signuz est q̄ aer habet gra uitatem in suo ꝓpzio loco ⁊ cetera.

Secundo sciēdū ē q̄ Aristo. in ⁊ª parte hui⁹ capl̄i itēdit talē oclōnē Est aliqđ graue simplicit̄. ⁊ aliqđ leue simp'r. ⁊ quedā sūt leuia ⁊ grauia i respectu. ꝓbat duas ꝓmas ptes duab⁹ rōib⁹. ꝓma ē. aliqd ē qđ oib⁹ substat. ⁊ qđ fert̄ ad mediū sic terra. ⁊ aliqd est qđ supeminet oib⁹. ⁊ fert̄ ad extremū sic ignis. ergo ē aliqđ graue simp'r q̄ nullā hz leuitatez ⁊ aliqđ leue simplicit̄ qđ nullaz hz grauitatē. q̄ sit aliqđ medi ū ad qđ ferunt̄ grauia ꝓbat duplicit̄. ꝓmo q: grauia nō ferunt̄ i ifinitū. g̃ est aliqs determinat⁹ termin⁹ ad quē feruntur. ⁊ ille termin⁹ ē mediuz. ⁊°. q: oēs partes ⁊re mouent̄ ad mediū fm equales angulos. g̃ oia grauia ferunt̄ ad mediū. qđ aūt extremū sit locus leuiū ꝓbat q: oia grauia ferunt̄ ad mediuz. ergo oia leuia ferunt̄ ad extremū. ons. ꝓbat q: loc⁹ graiuū ⁊ locus leuiū ōrianꝫ. mediū aūt ē ctrarium extremo. ¶ ⁊ª ratio p̄ncipalis. duo sūt loca contraria. s. mediū ⁊ extremū: ergo rōnale ē q̄ duo sint extrema. quoꝝ vnū sit simp'r graue. ⁊ aliō sit simp'r leue. Tertiā partē cōclōnis ꝓbat q: ē aliqđ simp'r leue. ⁊ aliqđ simp'r graue. g̃ erunt duo inēmedia q̄ respectu vni⁹ sunt grauia. ⁊ respectu alteri⁹ sunt leuia. Ex hoc infert q̄ leue p fecti⁹ ē graui. ꝓbat q: illud qđ hz rōnez cōtinē tis ē pfecti⁹ eo qđ hz rōnē cōtenti. sed leue hēt rationem continētis. ⁊ graue rationem contenti. ergo ⁊c. maiorem ꝓbat quia continere ē ipi us forme. ⁊ contineri ē ipsius materie. ergo ⁊c.

Tertio sciēdū qđ Aristo. i ⁊tia parte hui⁹ capituli ostendit numer̄ quaternarium elementoꝝ. ⁊ diuidit̄ in duas particl'as Jn ꝓma intendit talem conclusionez. quattuor sunt elemēta. ꝓbat dupliciter. ꝓmo ex parte mot⁹ elemētoꝝ. s. q: quoddā elemētū semp na tū est ferri sursuz. ⁊ illi cōtrariat̄ aliud elemētū qđ natū est ferri deorsum. ⁊ sunt que feruntur sursum ⁊ deorsū. ergo sunt quattuor elementa ¶ ⁊°. ꝓbat ex parte grauitatis ⁊ leuitatis. q: est vnū elementū qđ oibus supfert̄. ⁊ vnū qđ oib⁹ substat. g̃ necesse ē alia duo quoꝝ vnuz substat imediate igni. ⁊ alter̄ imediate supfert̄ terre. ⁊ p ons sunt quattuor elemēta. Ex his infert̄. ꝓmo q̄ elemētoꝝ est tm̄ vna cōis mā. sunt tm̄ ipso ruz q̄ttuor ꝓticulares distincte materie. ⁊ subdit q̄ qōlibet elemētū i sua regione hz grauitatem si fuerit graue vel leuitatē. si fuerit leue. vt ⁊ra vbiq̄z hz grauitatez ⁊ nullibi leuitatem ⁊ ignis vbiq̄z hz leuitatez ⁊ nullibi grauitatē. ¶ ⁊°: sub dit q̄ aq̄ hz g̃uitatē descēdēdo ad locū ⁊re. ⁊ leuitatē ascēdēdo versus ignē. simil'r est de aere.

Conclusio respōsalis. qōlibet elemētū hz grauitatē ꝓter ignē. ⁊ qōlibet hz leuitatē p̄ter ⁊raz. ꝑz q: aer hz grauī-

tatē i loco ignis. z terra vbicz. Similr aqua bz leuitatem in loco terre: z aer i loco aque z ignis vbicz. Quantum ad secundum.

Primo dubitaf vtrū sit tm̄ vna matia elemētoꝝ. s. vacuū aut plenuz sicut dicebāt antiq. Ad soluendū boc vum̄ ē supponēdū q̄ Aristo. in hac z^a particula itēdit talē ꝯclusionē. Nō ē tm̄ vna mā elemētoꝝ. s. vacuū aut plenū. ꝓbat quattuoꝝ rōnib⁹. ꝓma qz si essz tm̄ vna mā. puta vacuū plenuz aut magnitudo seq̄ret q̄ oia aut essent grauia aut leuia. z per ꝯs oia mouerent̄ sursū aut deorsuz qđ ē impossibile. ¶ z^a ratio qz si oiuz esset vna mā q̄ esset vacuū seq̄ret q̄ elemēta media velociꝰ moueren tur sursuz aut deorsū q̄ extrema. ꝯs est falsū. z ꝓbat ꝯsequētiā qz i magna parte aeris vel aq̄ est plus de vacuo q̄ in pua parte ēre. z similiter de igne. z sic magnꝰ ignis velociꝰ moueret̄ deorsum q̄ parua ēra. qđ ē falsū. ¶ 3^a rō si tm̄ esset vna mā elemētoꝝ que esset vacuū. tūc nō eēnt duo grauia. nec duo leuia. vnū simplicit. z aliō in respectu qđ est falsuz. ¶ 4.^a ratio si elementorum esset vna mā q̄ eēt plenū aut vacuū seq̄retur q̄ multa aq̄ citiꝰ moueret̄ sursū q̄ puus aer z multꝰ aer citiꝰ moueret̄ deorsuz q̄ parua ēra.

Secundo dubitaf. Utr̄ figure grauiū z leuiū sint causa motꝰ grauium z leuium. Ad soluēdū boc dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. i boc vltimo capło ꝓparat figuraz ad motū grauiū z leuiū. z intēdit gnāz conclusiones. ꝓma figura nō est cā grauitatis nec leuitatis. nec est cā motꝰ sursuz z motus deorsuz sed est cā velocitatis z tarditatis ipsoꝝ motuū ¶ z^a ꝯclusio tāgit quādaz dubitationē z est hec ꝓpter qđ corpora ferrea late figure nō descēdunt i aquā magis velocius q̄ corpora minoris grauitatis si sint rotūda aut oblōga sicut acus. aut q̄re quedā corpora ꝓpter paruitatē descendunt i aere z alia corpa maiora natant in aere. ¶ 3^a ꝯclusio tāgit solutionē democriti z est hec. q̄ aqua emittit multos vapores ꝓhibentes ne corpora lata grauitatē habētia descēdāt deorsum. z nō ꝓhibet corpora parua stricta ꝓpter eoꝝ paruitatez. Cōtra istam solōnem istat Ari. qz ex aqua eleuant̄ multi vapores q̄ deberent ꝓhibere multa corpora lata descēdere in aere Ad boc dicebat democritꝰ q̄ illi vapores dispgunt̄ vel debilitant̄ nimis. Dicit ꝓbūs q̄ instantia debiliter soluta ē. ¶ 4.^a conclusio tāgit duas suppositiones. ꝓma corpoꝝ quedā sunt faciliter diuisibilia sicut illa q̄ nō terminant̄ termino ꝓprio bene aūt ēmino alieno. alia sunt difficulē diuisibilia. sicut illa q̄ bene terminant̄ termino ꝓprio. ¶ Scōa suppositio i corporib⁹ eiusdem grauitatis minoꝝ pars ē facilioꝝ diuisibilis q̄ maioꝝ. ¶ Quīta ꝓpāgit solōnez vtriusq̄ qstionis. ¶ Ad ꝓmā partē dr̄ qđ corꝰ latū plus de medio apꝓhendit sub se q̄ rotūdū. ideo difficilius diuidit ipsum medium q̄ rotundum. ideo per ꝯs tardius mouet̄ q̄ rotūdū. ¶ Ad secundaz partē dicit q̄ si virtꝰ ipsius grauis sit fortioꝝ q̄ resistētia medij tūc citiꝰ mouet deorsuz. si vero sit debilioꝝ tūc tardiꝰ mouet deorsum. sz q̄n resistētia excedit vtutē ḡuitatis neče ē corꝰ tale supnatare. ¶ Lōsiter recapitulat q̄ dicta sunt.

Tertio dubitaf. Utrū oia corpora nālia determinant sibi certas figuras. Ad soluēdū boc dubiū ꝓmo ponunt̄ due distinctiōes. ꝓma duplicia sūt corpora nālia. q̄daz sūt aiata: alia aūt sūt inaiata. ¶ Scōa distictio. corpa nālia sibi determinare certas figuraſ pōt itelligi dupr. vno mō q̄ semp sint alicuiꝰ determinate figure. z sic manifestū ē oia corpora determinare sibi certas figuras. zo modo pōt itelligi q̄ sint alicuiꝰ determinate figure. q̄ sit ipossibile ea eē sub alia figura ipsis manētibꝰ sub eadē spē. ex bis ꝯsr duo. ꝓmū q̄ nulla corpora nālia saltez gnābilia z corruptibilia inaiata determinant sibi certas figuraſ. pz qz sub q̄cunq̄ sint figura. semp sūt eiusdē spēi. ¶ zo dicit q̄ corpōa nālia aiata determinant sibi certas figuras. bō enim nō posset esse spice figure. Ex bis segtur q̄ corpora nālia inaiata sūt augmētabilia z diuisibilia i infinitū: corpora vero nālia aiata sunt determinata ad maximū z minimum. pz ꝑ Aristo. zo de aia. dicentez. omnium natura constantiū est certus terminus augmenti z decrementi. ꝯ autem est ꝓprium anime z non igni.

Ad ratiōes ante oppositū. Ad ꝓmaz dicit q̄ grauitas z leuitaſ possunt capi duplicit. vno modo ꝑ habitudā duabus q̄litatibus ꝯmixtionē q̄litatū ꝓma z consequentibus: z sic cōtrariant̄. nec sunt simul in eodez. alio modo capiunt̄ ꝑ quibusdam nālibꝰ potentijs sic q̄ grauitas est quedam naturalis potentia ꝑ quā graue natū ē ferri sub quodcūq̄ leuiori eo. z leuitas est quedam naturalis potentia per quā leue natuz est ferri sup quodcūq̄ grauiꝰ eo. ¶ Ad secundā dicit q̄ vltimatus locus vnius elementi est supficies vltima alte-

rius. ideo vnūquodq; elementū habet grauitatem aut leuitatē vsq; ad vltimā superficiē que est locus ei⁹. Et ad confirmationē dicitur q; si auferatur ignis spera aeris non moueretur ad sperā ignis nisi forte ad replendum locum spere ignis eo q; natura abhorret vacuum. et similiter dicitur ad tertiam.

¶ Et hec sufficiant de libro celi ⁊ mundi.

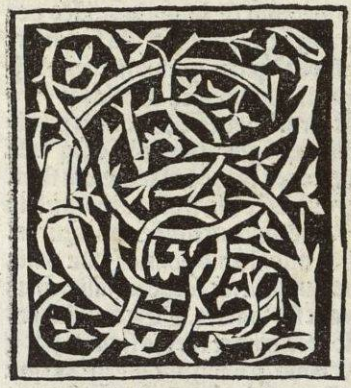

Circa initium p̄mi libri de gñatione. Utrū corpus mobile sub rōe trāsmutabilitat̄ sit adeq̄tum libri d̄ gñatione et cōruptione subz. Et arguit̄ primo q; nō. q; nō oē corpus trāsmutabile cōsideratur in istis libris de gñatione ⁊ corruptiōe. añs p̄z d̄ corpore celesti. corp⁹ enī celeste est de vno loco ad aliū locū trāsmutabile. ¶ 2° arguit̄ sic. si corpus sub rōne trāsmutabilitatis eēt subm seq̄retur q; de trāsmutabilib⁹ i cōi trāsmutabilia sūt ⁊ de corruptibilib⁹ in cōi corruptibilia sūt. essz sciētia. cōs̄ē ipossibile q; corruptibiliū nō ē sciētia. ⁊ cōfirmat̄. q; de talib⁹ nō p̄nt formari ꝓpositiōes necessarie cū subm̄ posset ꝑ nullo supponere. ¶ 3° arg⁹ sic. nullū ens p accidens ē subm alicui⁹ sciētie. sz corpus trāsmutabile ē ens per accidēs. g; nō est subm hui⁹ sciētie. ⁊ cōfirmat̄ q; ipossibile ē passionē eē rationē formalē subi alicui⁹ scientie. ¶ In oppositum arguitur per cōditiones subiecti attributionis alias positas. In ista q̄one erūt tres articuli. Quantū ad p̄mum.

Primo sciēdū ē. q; ꝑ declaratione terminoz̄ q̄onis sunt soluēde tres difficultates tacte i trib⁹ argumētis. p̄ma vtrū trāsmutabilitas sit passio adequata subi huius scie. ꝓ solōne hui⁹ ponit̄ talis distin⁹. trāsmutabilitas p̄t capi 4⁷. vno⁹ cōiter. ⁊ sic transmutatio ē trāsit⁹ de vno t̄mino ad aliū terminū. sive tales t̄mini sint otrarij sive cōtradictorij: sive sint mediāte mutatōe sive nō. ⁊ sic oē ens potest dici trāsmutabile. oē enī ens p̄t trāsire de cōtradictōio i cōtradictoriū. alio⁹ p̄t capi ꝑ mutatione q; quā aliqs trāsit de vno t̄mino ad aliū t̄minuz ac grēdo vel depēdo aliq̄ ens reale. sive sit mediāte mutatiōe nāli. sive nō. ⁊ sic oē ens creatuz ē transmutabile. 3° capit̄ magis ꝓprie ꝑ mutatiōe vel trāsitu de vno t̄mino ad aliū t̄minū mediāte motu ⁊ mutatiōe nāli. ⁊ sic oē corp⁹ nāle ē trāsmutabile. 4°. capit̄ ꝓprijssime ꝑ trāsitu d̄ t̄mino in t̄minū mediāte motu ⁊ mutatiōe corruptiua vl̄ acq̄sitiua alicui⁹ forme absolute ipsi subo realr̄ inherēte. ⁊ isto⁹ capiebat ph̄s i libro d̄ celo. cū dicebat celuz esse trāsmutabile eo q; ē ingnābile ⁊ icorruptibile ⁊ iaugmētabile ⁊ ialterabile. similr̄ capit hic ph̄s trāsmutationē. cum dicit q; otium hūtiū ad se inuicē trāsmutationez mā est vna. ⁊ sic capit̄ hic. ⁊ trāsmutabilitas ꝓprijssime capta ē adeq̄ta passio huius scie. ¶ 2ª difficultas qualr̄ sit saluabile q; de trāsmutabilib⁹ i cōi trāsmutabilia sunt sūt scia. ꝓ solōe hui⁹ ponunt̄ p̄mo aliq̄ distictiōes. p̄ma trāsmutabile p̄t capi dupl̄r. vno mō ꝑ quiditate p̄li aptitudinalē trāsmutationē ipoztāte. alio mō ꝑ p̄dicato actuali actualē vel potētialē trāsmutationē ipoztāte. ¶ 2ª distictio in cōtū potest capi triplicit̄. vno mō reduplicatiue vt. s. ipōtat duo copulatiue. s. vniuersalitatē ⁊ cālitatez. alio mō capit̄ specificatiue vt specificat rōnē formalez vel qditatē potētialez ipsi⁹ subiecti. 3° mō capit̄ pmissiue. s. vt pmittit p̄dicatū ⁊ reduplicatū sit̄ verificari de subo. ¶ 2° ponunt̄ due suppōnes p̄ma ē hec. trāsmutabilitas ē adequata passio subi hui⁹ scie. 2ª suppō dictū ꝓpositionū i q̄bus p̄dicat̄ ꝓpria passio de suo subo ē eēntū imutabile necessariū ⁊ fūdat̄ necessitas i esse obiectiuo ipsaꝝ qditatū. q̄n enī qditas ꝑ qua supponit p̄dicatū ⁊ qditas ꝑ qua supponit subiectū sic se hñt q; vnū eēntialiter iclusiōe icludit̄ in alio tale dcm̄ ē necessa⁹. ⁊ sufficit q; subm ⁊ p̄dicatum supponant ꝑ ente hñte eē obiectiuū ⁊ potētiale. ⁊ nō ꝑ ente hñte esse subiectiuū. Ex his dī q; ō trāsmutabilib⁹ in cōtū huiusmodi. ⁊ de corruptibilibus i cōtū corruptibilia sunt ē scia capiēdo corruptibile ⁊ trāsmutabile ꝑ gbusdā passionibus aptitudinalē gñationē ⁊ corruptionem ipoztantib⁹. Et capiēdo ly in cōtū specificatiue sive permissiue vt p̄z ex dictis. ¶ 3ª difficultas qualr̄ ē saluabile trāsmutabilitatē eē rōnem formalem subiecti hui⁹ scie. ꝓ solōne ponit̄ primo talis distinctio. Trāsmutabile p̄t capi triplicit̄. vno mō ꝑ substracto sive denolato. ⁊ sic qditas corpoz̄ ē substractū trāsmutabilitatis. alio mō ca-

pitur ꝓ rõne formali ipsius substracti a qua formalit ipsuz substractũ dr trãsmutabile. s. ꝓ ipsa transmutabilitate. 3°. mõ capit ꝓ aggregato ex subo. z ipsa rõe formali. z sic ẽ ens p accns. ¶ 2°. ponunt alĩ suppõnes. ꝑma hec scia subalt̃nat scietie hui⁹ libri physicoꝝ. 2° q̃ docunq; aliqua scia subalt̃natur alĩ subz scie subalternate contrabit subm scie subalt̃nantis p dria accñtales sic ꝙ subm supioris scie ẽ subz mãle iferioris. z illa dria accñtalis ẽ rõ formalis talis subiecti. z aggregatũ ex illis duobus est totale subm scie subalt̃nate: nõ tñ dz illa dria sic esse accñtalis ꝙ tingẽter isit supiori subo. sz sic debet ee accñtalis ꝙ ipsa nõ ꝑdicet de eo in ꝑmo mõ dicendi p se. Ex his dr ꝙ stat trãsmutabilitatez eẽ rõnem formalẽ subiecti. z gditatẽ potẽtialẽ eiusdẽ i scientia subalternata demonstrare. Ex his segtur ꝑmo error quoruñdã dicẽtiũ primo corp⁹ mobile ad formaz eẽ subm hui⁹ scie. celũ eiz ẽ corpus mobile ad formã. z tñ nõ ẽ ꝺsiderabile i hac scia ꝙ aũt sit mobile ad formã pz supponẽdo duo. Primo ꝙ fm aduersariũ mot⁹ realr idẽtificat cũ termino ad quẽ. 2°. ꝙ motus ẽ subiective in mobili. qñ ergo celũ mouet localr vel acgrit de nouo vnã formã realẽ realit sibi inherẽtẽ q̃ vocatur vbi cũ qua realr idẽtificat ipse mot⁹ realis. z sic habet intẽtũ. vel nõ acgrit aliquam formã sibi inherentẽ sz solũ acgrit nouũ locuz. z sic loc⁹ nõ erit i corpore mobili. sz i corpore locante ipsuz mobile. 3°. segtur error dicentiũ ꝙ mobilitas ad formã ñ põt eẽ rõ formalis eo ꝙ ẽ passio subiecti. q; sicut ꝓbatũ ẽ stat oppositũ imo neẽe ẽ rõnem formalẽ scie subalt̃nate eẽ gditatẽ potentialẽ. vel driam aliquam accidentalem.

Secundo sciendũ est. ꝙ iste liber de generatiõe z corruptiõe diuidit̃ in duas partes ꝑncipales. s. i partẽ ꝓbialẽ z partẽ executiuã. In parte ꝓbiali intendit talẽ cõclusionẽ. dicẽdũ ẽ de generatione z corruptiõe. z de mã generatoꝝ z corruptoꝝ. z vlr ꝺ oibus causis z rõnibus ipsoꝝ. z de alteratiõe z augmẽtatiõe qd sit vtrũq;. z an gnatio z corruptio sint eiusdẽ nature. Pars executiua diuidit̃ in duos libros. In ꝑmo determinat de speciebus trãsmutatiõis. z diuidit̃ in sex tractatus In ꝑmo determinat de generatiõe z corruptione. z diuidit̃ in tria capitula. In ꝑmo determinat de differẽtia generatiõis z corruptiõis. z ẽ hec: qdaz antiquoꝝ dicunt generationẽ simpliciter eẽ alterationẽ. Alij aũt dicunt gnationẽ esse alicuius alterius nature ab alteratiõe. ꝓbãt quia gcunq; dicunt omnia esse vnuz ens z generari ex vno ente necessario ponunt generationẽ eẽ alterationez. sz illi q ponũt plura ꝑncipia mãlia necessario habẽt dicere gnationem esse aliã ab alteratione. Ex hoc infert ꝙ anaxagoras ignorat ꝓpriam vocem. ꝓbat q; posuit generationẽ z corruptionem esse alterationem z tñ posuit plura ꝑncipia mãlia rez. ¶ 2ª ꝺ° tangit opinionem Empedoclis z anaxagore z ẽ hec. Empedocles posuit sex ꝑncipia rez. s. quattuor corpora armonia. i. quattuor elemẽta. z posuit etiã duo ꝑncipia effectiua. s. litẽ z amicitiã. sz Anaxagoras leusippus z democritus ponunt infinita principia mãlia drũter. ¶ 3ª ꝺ°. tãgit driam inter anaxagoram et empedoclẽ. q; anaxagoras posuit ignem aerem z aquã esse cõposita ex infinitis partibus homogeneis. z posuit carnem et ossa esse corpora simplicia. et empedocles posuit quattuor elemẽta esse quattuor corpora simplicia z carnes z ossa eẽ ꝺpositа ex quattuor elementis. ¶ 4ª ꝺ°. tangit reprobationẽ illoꝝ q tñ ponũt vnum ꝑncipiuz. z est hec. si tñ esset vnũ ꝑncipiũ segret ꝙ gnatio esset alteratio. ꝓbatur q; ois trãsmutatio de vno termino ad aliuz terminũ subiecto manente vno z eodem est alteratio. ¶ 5ª ꝺ°. reprobat ponentes plura principia mãlia. z est hec. illi q dicũt esse plura ꝓncipia dicunt generationẽ z corruptionẽ esse alterationez q; dicunt generationez fieri ꝑ aggregationem illoꝝ ꝑncipioꝝ et corruptionẽ p segregationez. hãc reprobat duabus rõnibus. ꝑma quia si hec opinio essz vera. segretur ꝙ impossibile essz aliqd alterari. ꝺñs est ipossibile. ꝙ z añs. ꝺñam ꝓbat q; impossibile essz transmutari de vna qualitate in aliam qualitatem. ergo impossibile est aliquid alterari. ꝺñam ꝓbat. q; sicut quiescẽte substãtia videm⁹ in ea fieri trãsmutationez fm q̃titatez que dicitur augmentatio vel diminutio. sic alteratio est trãsmutatio de vna qualitate contraria in aliam qualitatem contrariã manente eodem subiecto z ille qualitates sunt differentie elementoꝝ scilicet calidum z frigidus album z nigrum. siccum humidum. durũ molle añs ꝓbat. q; impossibile est fieri transmutationem in substantialibus. q; ex eos ex igne nõ põt fieri aqua. igitur etiam est impossibile trãsmutationem fieri in qualitatib⁹. 2ª ratio. ois trãsmutatio est de contrario in contrarium circa vnuz et idem subiectum. sed fm eos non est vnum et

idē subiectū ɔrioꝝ eo ꝙ ponūt pᵇa pncipia mā-
lia. ꝯ ſm eos nulla eſt trāſmutatio. maiorē ꝓbat
qz oiuz bñtiū trāſmutationē ad iuicē mā ē vna.
¶ 6ª ɔclusio reprobat empedoclē trib⁹ rōibus.
ꝑma qz dicebat illud cuius ɔriū apparet ad ſē-
ſū. Ad ſenſū. n. manifeſtū eſt ꝙ vnū elemētū fit
ex alio cuius ɔriū dicebat empedocles. zª rō.
qz Empedocles dicebat elemēta nō gñari neq;
corrūpi: ⁊ tñ dicebat ea ɔgregari ⁊ ſegregari. ⁊
p ois ɔdicebat ſibiipſi. ɜª rō qz Empedocles
ñ diſtincte determinabat opinionē ſuā. dicebat. n.
aliquando illud confuſum chaos eſſe pncipi-
um elementoꝝ aliquando non.

Tertio ſciēdū ꝙ circa hūc textum icidūt
tres difficultates. ⁊ Prima vtꝝ oē
corp⁹ trāſmutabile ſm ſbaz ſit etiā trāſmutabi-
le ſm q̄litates. ⁊ Pro ſolutōe huius dubij ponit
talis diſtictio. duplices ſūt q̄litates. q̄dā ſūt q̄li-
tates actiue ⁊ paſſiue mutuo ſe corrūpētes. alie
ſūt qualitates pfectiue q̄ ſe iuicē nō corrūpūt.
nec ſbz ad corruptionē eoꝝ corrūpūt ſz pficiūt
Ex his dr ꝑmo ꝙ omne itrāſmutabile ſz ſbam
eſt itrāſmutabile ſm qualitates actiuas ⁊ paſſi-
uas: qz tales qualitates diſponūt ſbz ad corru-
ptionē ſbalē. zº dr ꝙ nō oē itrāſmutabile ſm
ſbm eſt etiā itrāſmutabile ſm qualitates pfecti-
uas: vt pz de celo. ¶ zª difficultas vtrū oiuz bñ-
tiū trāſmutationē adiuicē ſit vna mā. ⁊ Pro ſolu-
tione huiꝰ difficultatis ponūtur aliq̄ ſuppōnes.
⁊ Prima. ē ponēda vna q̄ditas ſpecifica materie
ſ qua realr ſpecifice ɔueniūt oēs pticulares ma-
terie q̄ eſt ɔbibilis ad pticulares mās p diſtictas
dr̄ias idiuiduales diſtictionē numeralē ipſaꝝ i-
eludēs. zª oēs ptes materie ɔueniūt i q̄ditate
ſpecifica materie i qua realr idētificat: ⁊ i qua
bñt realē idētitatē etiā poſitiuā minorē vnitate
numerali. Tertia triplex eſt vnitas. ſ. generica
ſpecifica: ⁊ numeralis: ⁊ q̄libet illaꝝ eſt realis ⁊
poſitiua. Ex his pz ꝙ oiuz bñtiū trāſmutationē
adiuicē mā ē vna vnitate ſpecifica ⁊ nō nume-
rali ¶ ɜª difficultas vtrū ſit ſaluabile oiuz trāſ-
mutabiliū eſſe eādē mās numero. ⁊ Pro ſolutōe
huiꝰ difficultatis ponit talis ſuppō. ex ennibus
eiuſdē rōis pōt fieri vnū ɜm totale. niſi alteꝝ vel
quodlibet illoꝝ ſit hoc aliqd. i. ꝓpoſitū ſbale cō-
pletū i vltimo actu nature. Ex hoc ſegtur ꝙ ex
oībus ptibus materie pōt fieri vna totalis mā
numero cū oēs ptes materie ſint eiuſdē rōis et
nō hoc aliqd. Ex hoc ſegtur ꝙ nō ꝛplicat ɔdicti-
onē oēs mās oiuz trāſmutabiliū adiuicē ee vnā
mās numero. iō ſi pbs dicat ꝙ oiuz trāſmutabi-
liū adiuicē ſit vna mā numero intelligit de vnita
te ſz potētiā ⁊ nō de vnitate ſm actū: vel itelli-
git de poſſibili ⁊ nō de facto: ⁊ hec de ꝑ artic?

Concluſio Corp⁹ ſub rōe trāſmutabi-
litatis ē huiꝰ ſcie adequatū
ſbm. hec ɔº pōt ꝓbari p ɔditōes ſbi attributio
nis: ⁊ hec de zº articulo. ¶ Quātū ad tertium.

Primo dubitaſ. Utrū opinio platonis
dicētis corpora ex ſupficiebus
idiuiſibilibus cōponi ſit rōabilior opinione de-
mocriti ponētis corpora cōponi ex ifinitis cor-
poribus athomalibus. Ad ſoluēdū hoc dubiū ē
ſupponēdū ꝙ Ariſto. i hoc zº capitulo determi
nat de gñatōe ⁊ corruptōe ſm opinionē antiq̄-
rū: ⁊ diuidit i duas ptes. In ꝑma reprobat pla-
tonē ⁊ itēdit ſex ɔclusiones. ⁊ Prima tāgit itētū
⁊ eſt hec. dicēdū eſt vlr de gñatōe ⁊ corruptiōe
ſimplici elemētoꝝ. vtrū ſit aut non ſit: ⁊ quō ſit
hec: ⁊ ſil'r dicemus de aliis ſimplicib⁹ motibus.
vtputa de augmētatōe ⁊ alteratōe. ¶ zª ɔclu-
ſio tāgit inſufficiētia plātonis duplr. ꝑmo qz pla-
to ſolū determinauit de gñatiōe ⁊ corruptione
elemētoꝝ ⁊ non de gñatōe alioꝝ. zº ꝙ plato ni
hil determinauit de augmētatōe ⁊ alteratōe. Ex
his ifert ꝙ nullus antiquoꝝ ſufficiēter determi
nauit de ipſis excepto democrito q̄ voluit inq-
rere cās oiuz reꝝ. ꝓbat duplr: ꝑmo qz nullus
determinauit qualr ſit augmentatio. zº nullus
eoꝝ determinauit de mixtione neq; ꝺ facere aut
pati. ¶ Tertia ɔclusio tāgit opinionē ⁊ fūdamē
tū democriti ⁊ eſt hec. Democritus ⁊ leuſippus
ponūt corpora athomalia bre figuras. qz p eoꝝ
cōgregationē ⁊ ſegregationē ſaluāt gñationē
⁊ corruptionē: ⁊ p ordinationē ⁊ poſitionē ipſo-
rū ſaluāt alterationē: ⁊ fūdamētum eius eſt. qz
ſenſibilr videmus ꝙ ɔria pp ifinitā variationē
i figura ⁊ poſitionez ɔſtituūt ifinita compoſita.
¶ Quarta ɔclusio ē hec. determinādum eſt de
gñatōe ⁊ corruptōe. ꝓbat pbs duabus rōibus.
ꝑma. de illo eſt determinādū de quo oēs antiq
determinauerūt: ſed oēs determinauerunt de
gñatōe ⁊ corruptione. igit. minorē ꝓbat qz oēs
dicebāt gñatōes ⁊ corruptōes fieri p aggrega-
tionē ⁊ ſegregationē. ⁊ alterationē fieri p trans
mutationē qualitatū. Scda ratio de illo eſt de-
terminādū circa qꝺ oriūtur varie q̄ſtiones ⁊ rō
nabiles dubitatōes: ſz de gñatōe ⁊ ꝺ alteratōe
oriunt rōabiles dubitatōes. ꝯ. ¶ Quīta ɔclusio
ꝓbat pncipium diſputādi contra eos ⁊ eſt hoc

ꝺsideraꝺū est vtrū entia generēt augmētent ⁊ alterent ſm magnitudies idiuiſibiles. aut vtrū nll'a magnitudo ſit idiuiſibilis. ⁊ ſi magnitudies ſint idiuiſibiles vt̄ ſint corpa ſicut dicebat democritus. aut ſuperficies ſicut dicebat plato i thimeo. ¶ 6ª ꝺ. 2º pat opinionē platonis ⁊ democriti ⁊ ē hec. opinio democriti ē minus irrōabilis q̄ opio platonis. ꝓbat ꝓ3s trib⁹ rōib⁹. ꝑma qz plato nō poterat ſaluare gn̄ationē ⁊ alterationē. ſz democritus ſaluat gn̄ationē ⁊ alterationē p diuerſitatē corpoꝝ athomaliū i ſpē ⁊ figura. 2ª q̄ democrit⁹ erat magis expt⁹ i nālib⁹. ⁊ magis in eis iſudauēat. plato. n. min⁹ expt⁹ erat. Inexpti. n. ⁊ ad pauca reſpiciētes facilr enūciāt. 3ª rō qz democrit⁹ ꝓbat ſuā opionē p rōes nāles. plato aūt p rōnes logicas. Ex his ꝑz ſolutio ad vum.

Secūdo Dubitaꝺ. Utꝝ oia ētia nālia ſint ꝺpoſita ex ifinitis corpib⁹ athomalib⁹. Ad ſoluēdū hoc dubiū ē ſupponēdū q̄ Ariſto. i vltia pte h⁹ capl'i diſputat ꝺ democritū. ⁊ intēdit ſex ꝺcluſiones. ꝓma tāgit ꝑmū motiuū democriti. ⁊ ē iſtud. oē corp⁹ eſt diuiſibile ſm vnū q̄ꝺ pūctū. ponaꝺ ergo i eſſe nullū accidit ipoſſibile. poſſibili. n. poſito i eē nullū ſeqūt ipoſſibile vl' ergo remanebūt corpa diuiſibilia vl' nihil vl' magnitudies idiuiſibiles vel paſſiones vl' pūcta vel corpa idiuiſibilia. hoc ꝓbat qz gnq̄ ꝑma ſūt ipoſſibilia. ergo ſextū ē neceſſa. q̄ ꝑm ſit impoſſibile. hoc ꝑz qz tūc corpus nō eēt diuiſū ſz vnū q̄ꝺ q̄ signū. nec 2m qz totū eēt ꝺpoſitū ex nihilo. ⁊ ſic totū eēt nihil. nec 3m qz tūc corp⁹ nō eēt diſſibile ſm ꝓfūditatē. nec 4m ꝓbat 2ª. ꝑmo qz tūc tales paſſiones exiſterēt ſine ſubiecto. 2º qz tunc magnitudo eſſet ꝺpoſita ex nō magnitudinib⁹. nec 5m ꝓbat gnq̄ rōnib⁹. ꝑma qz tūc corpa eēnt cōpoſita ex pūctis qꝺ eſt falſū. ꝓunctū. n. addit̄ puncto nō facit ipm maius. 2ª qz eēt ipoſſibile illis pūctis aſſignare locū. 3ª qz nec talia eēnt mobilia eo q̄ ſūt indiuiſibilia. nec imobilia quia mouerēt ad motū totius. 4ª qz tūc iſta puncta tāgerēt ſe qꝺ ē ipoſſibile. 5ª qz ſi illa pūcta ſic diuiſa remouerent tūc ꝓſtituerēt corpus equale priori qꝺ ē falſū. qz indiuiſibile additū indiuiſibili nō facit ipm maius. ¶ 2ª ꝺ. 2º tangit ſolōem vm⁹ arguméti ⁊ eſt hec. aliq̄ ē diuiſibile ꝺup⁹. ſ. poteſtatiue ⁊ endelechia. i. actu. vñ nō ē icōueniēs oē corp⁹ eē diuiſibile ſm quodq̄ signū ⁊ idiuiſibile. ē eni diuiſibile in pt̄ate ſm qꝺq̄ signū ⁊ idiuiſibile actu. ¶ 3ª ꝺ. 2º tāgit tria alia motiua democriti. ꝑmū ipoſſibile ē corpus vbiq̄ eſſe diuiſibile. ergo ſtāꝺū ē ad aliq̄ corpa idiuiſibilia. añs ꝑz qz ipoſſibile ē corpus vbiq̄ diuiſū. 2m q̄ ſi corp⁹ eſſet vbiq̄ diuiſibile ſeqūt̄ q̄ eēt deueniendū ad magnitudies indiuiſibiles qꝺ eſt icōueniēs 3m motiuū ē q̄ nō videt̄ poſſibile aliter ſaluare gn̄ationes ⁊ corruptiōes. niſi p ꝺgregationem ⁊ ſegregationē athomaliū. ¶ 4ª ꝺ. 2º tāgit ſolōnes iſtoꝝ triū argumētoꝝ. ⁊ ꝑmo dicit q̄ rōes ꝺmocriti paralogizāt. pūctū eni eſſe cōtinuū pūcto ⁊ magnitudinē eſſe vbiq̄ diuiſibilē: vt ſic ⁊ non ſic. 2º dicit ad ꝑmū motiuū q̄ ipſa cōgregatio nō eſt ex athomis. nec ſegregatio in athomo. qz tūc ſequerent multa ipoſſibilia. 3º dicit q̄ pūct⁹ eſt vbiq̄ i linea vel i magnitudine. iō diuiſio magnitudinis cadit ſupra puncta que qꝺem pūcta nō ſe tangūt cū ſint idiuiſibilia. 4º. dicit q̄ gn̄atio ſimplex ⁊ pfecta nō ꝺbeat ꝺici cōgregatio. imo magis alt'atio. ¶ 5ª ꝺ. 2º tāgit duas ꝺrias iter gn̄ationes ⁊ alteratiōes. ꝑma eſt ex pte ſubiecti quia ſubiectū generatiōis eſt yle ſiue mā ꝑma. ſubiectū vero alteratōis eſt ꝺpoſitum ex materia ⁊ forma. 2º qz gn̄atio eſt ad formā ſubalez. alteratio vo ē ad paſſiones et ad q̄litates accn̄tales. gn̄atio eni ē mutatio buiꝰ totiuſ in hoc totū. ¶ 6ª cōcluſio oſtendit quid veritatis contineat opinio democriti ⁊ eſt hec. q̄uis generatio ⁊ corruptio nō ſint cōgregatio ⁊ ſegregatio. tñ ꝺgregatio ⁊ ſegregatio multū faciūt ad generatōez quia quanto aqua plus ē diuiſa i minimas ptes tanto citius ē reſolubilis in aerē. ⁊ quāto eſt minus diuiſa tanto tardius ex eo gn̄atur aer ⁊c.

Tertio Dubitaꝺ. Utrū poſſibili poſito i eſſe ſequaꝺ aliqꝺ ipoſſibile. ꝓ ſolutione huius dubij ponit̄ ꝑmo talis ſuppoſitio. aliud eſt eſſe ꝓpōnem eſſe poſſibilē. ⁊ ꝓpōnem eſſe ꝺe poſſibili. ꝓpoſitio enim poſſibilis eſt que ſignificat ita ſicut pōt eſſe. ſed ꝓpō ꝺe poſſibili eſt ꝓpō in qua ponitur iſte modus poſſibile. 2º ponūtur alique diſtinctiones. ꝑma poſſibile poni in eſſe pōt intelligi ꝺup⁹. vno⁰ ſic q̄ ꝓpoſitio poſſibilis ponaꝺ in eſſe. alio⁰ q̄ ꝓpoſitio ꝺe poſſibili ponaꝺ in eſſe. ꝓponūtur 3º alique regule logicales. ꝑma ad ponēduz ꝓpōnē potentialē in eſſe ſufficit ponere ita eſſe ſicut ipſa ſignificat. 2ª diſtinctio ꝺuplex eſt ꝓpoſitio ꝺe poſſibili. quedaz eſt ꝺe poſſibili i ſenſu compoſito. alia eſt ꝺe poſſibili in ſenſu diuiſo. Secunda regula. propoſitio ꝺe poſſibili in ſenſu compoſito eſt eodez modo ponenda in eſſe ſicut propoſitio poſſibilis. 3ª regula. ꝓpoſitio vniuerſalis ꝺe poſſibili in ſen-

Diſcretiue. inter eſſe poſſe & de

Auctoritas ad ꝓ ꝓpoſ

su diuiso est ponēda i esse p expōnē suaz singlaz riū. sed ꝓpō de possibili i sensu diuiso indefinita aut pticularis est ponēda i esse ponēdo pcise loco subi illud ꝓnomē hoc. demōstrās pcise illud ꝓ quo supponebat subm̄. sz singularis i sēsu diuiso si sit de subiecto simplicis est eodē mō ponēda in esse sicut illa de oposito. singularis. n. ō subiecto simplici i sensu oposito ⁊ diuiso equalēt. si vero sit de subō oposito oz eodē mō poni i eē sicut pticularis vel idiffinita. Ex his ōnr duo. p̄mo q ꝓpōe possibili posita i esse nullū accidit impossibile. zº q ꝓpōne de possibili ꝧa siue i sēsu cōpositō siue i sēsu diuiso posita esse ꝑm regl'as prius datas nullum accidit impossibile.

Rationes soluuntur ex dictis.

QUeritur zº Utz in corruptōe subāli fiat esolutio vsqz ad mām p̄mā ex pte formaz subāliuz. ¶ Arguit̄ p̄mo q sic. qa in quolz cōposito subāli est tm̄ vna forma subālis que corrūpit̄ p formā subālē. ergo i corruptiōe subali fit resolutio vsqz ad mām p̄mā ex pte formaz subāliū. añs pz. qz quodlz oppositū subāle ē vnū ens simplr. ergo bz tm̄ vnā formā subalez ¶ zº arr sic si nō fieret resolutio vsqz ad māz p̄mā sequeret̄ q forma p gn̄ationē introducēda aduenire ēt i actu. ōnīs ē ipossibile. ergo ⁊ añs. ꝓbat ōnām qz talis forma aduenire cōposito ex mā ⁊ forma subāli. ꝓbatur falsitas ōntis. qz tūc generatio ⁊ corruptio etiā forma subālis esset accnīs. ¶ zº arr sic. si in corruptiōe subāli ñ fieret resolutio vsqz ad mām p̄mā sequeret̄ q nulla posset fieri gn̄atio. ōnīs est ipossibile. g̃ et añs. ꝓbat tm̄ ōnām. qz generatio est mutatio huiº totius in hoc totū. sed si nō fieret resolutio vsqz ad māz p̄mā nō esset mutatio huiº totius in hoc totuz. ¶ In oppositū arr. eadē forma subāli remanet in corpe genito ⁊ corrupto: ergo i corruptione subāli nō fit resolō vsqz ad mām p̄mā ex pte formaz subāliū. añs pz qz eadē forma mixti mā sit in corpore xp̄i in triduo. qz aliaz seq̄ret̄ q solū sibi assumpsisset mām nudā. aut q nō reassumpsisset idē corpus in numero. In ista qōne erūt tres articuli sicut in alijs. Quantū ad primum.

Primo

Sciēdū q ꝓ declaratiōe terioꝝ qōnis sunt solūēde tres difficultates. p̄ma qd ē resolōem fieri vsqz ad māz p̄mā. ꝓ solōe bº ponit̄ vna suppō ⁊ vna distinctio. Suppō ē hec. resolōez fieri vsqz ad māz p̄mam ē nullā formā numero remanere i genito q̄ prefuit i corrupto. Distinº est hec. resolōez fieri vsqz ad mām p̄mā p̄t intelligi dur. vnoº penes formā subālē ita q nulla forma subālis eadē i numero remaneat i corrupto q̄ pfuit i genito. alioº pt intelligi quātuz ad formas accn̄tales. ita q nulla forma accn̄talis eadē i numero remaneat i corrupto que p̄fuit in genito. Ex his ōnr duo p̄mo q q̄rere vtz fiat resolō vsqz ad māz p̄mā ex pte formaz subāliū ē querē vtz i corrupto remaneat eadē forma subālis eade i numero que pfuit i genito. zº ōr q querē vtruz fiat resolō vsqz ad mām p̄mā ex pte formaz accn̄taliū est querere vtz aliqua forma accn̄talis eadē in numero remaneat in corrupto q̄ p̄fuit in genito. ¶ zª difficultas ex qua dep̄dēt totalis qōnis resolutō ē hec. vtz in eodē oposito subāli sint ponēde plēs forme subāles rlr distincte. ꝓ solōe huiº difficultatis p̄it̄ talis distinctio. duplex ē oppositus subāle. quoddā ē simplex sicut q̄tuō elta ⁊ ptes ipoz. aliud est oppositū subāle mixtū sicut lapis ⁊ hō. zº p nūc ꝓbabiliter ponūt̄ tria dicta. ꝓmm in quolz cōpositō subāli siue simplici siue mixto p̄ter formā subālē specificā est ponēda vna forª corpeitatis rlr distincta a forª specifica vt in igne est ponēda forma corpeitatis rlr distincta a forma specifica ignis. pz qz iplicat ꝺdictionez. s. aliqd idē rlr esse p̄ncipiū realis ꝺueniētie et realis ōnie respectu eiusdē. ergo iplicat ꝺdictionē forma corpeitatis sidētificāri rlr cū forma specifica. añs pz p p̄mū p̄nm. ⁊ ꝓbat̄ ōnīa. qz forma corpeitatis est p̄ncipiū realis ōnie ipsiº ignis cū aqua ⁊ forma specifica eiº ē p̄ncipiū realis ōnie ignis ab aqua. Ex hoc segt̄ q in quolz cōposito subāli simplici sūt due forme subāles. s. forma corpeitatis ⁊ forma specifica. ¶ zm dictū in q̄lz cōposito subāli mixto ē ponēda forma rlr distincta a forma specifica ipsiº cōpositi subalis. ita q ē intelligēdū q q̄lz oppm subāle mixtū hēat duas ptes subales p̄ncipales. s. ptē formalez ⁊ ē forma subālis specifica. hēat ēt ptē mālē ⁊ est ipm corpus mixtū siue quoddā cōpom ex mā ⁊ forma mixti. hoc dictū p̄t ꝓbari sicut p̄mū. difficultas aūt asserr tiue ⁊ certius ōteriabit̄ in libris de aīa. ¶ zª difficultas q̄lr sūt saluabiles ōnie qua ꝑt plēs inter gn̄ationē ⁊ alterationē. Ad quā rñdet̄ q qñ Aristo. dic̄ sm̄ gn̄atōis eē yle nō intelligit māz nudā sed itelligit quoddā cōpositū ex ipsa mā ⁊ quadā forma gn̄ica icōpleta q̄ est forª corpeita-

tis vl' forma mixti. z qñ Aristo. dicit q cõpositũ ex mã z forma ẽ subm alteratõis itelligit de cõ/posito ex mã z forma specifica. ¶ Ad z^am ãt dñã dr q gñatio ẽ mutatio b^o toti^o suple opositi spã lis i boc totũ. s. sbãle. Ad dñaz vo omẽtatoris dr q si subm gñatõis eẽt ens i actu. i. bñs forma suple opletã z specificã. tũc gñatõ eẽt alt^a^o z fõ me substantiales essent accñtia. sed hoc non ne cesse est si subiectũ generationis sit cõpositũ ex materia z forma generica incompleta zc.

Secundo Sciẽdũ ẽ q Ari. i boc 3°. c^o. de teriat de gñatõe z corruptõe ẽm opionẽ ꝓpaz. z vidit i tres ptes. In ꝑma solu it duas qões. z itẽdit sex cõclusiões. ¶ Pria 3° tã git qõez cũ qdã suppõe. vtz aliqd gñeř aut corrũpař sim^r. Suppõ ẽ hec. In gñatiõe sp neče ẽ aliqd subijci z eẽ trãsmutationẽ de aliquo in ali qõ. vt de laboratẽ fit sanũ. z ecõtra ex puo magnũ. z ex magno puũ. ¶ z^o 3° tãgit duas rõnes ad ptẽ negatiuã qõis. ꝑma si aliqd gñeř sim^r boc eẽt ex ñente sim^r. ñis ẽ ipossibile. 2ñaz ꝓbat qz sicut gñatio qdã fit ex nõ ente quodã. ita gñatõ simplr fit ex nõ ẽte sim^r. ¶ Pro z^a rõe supponit q sim^r. aut significat ꝑ^m. i. ꝑncipalř. aut significat tñ sicut vl'r. ex hoc sic arguit. si aliquid gñeř ex nõ ente sim^r vl' hoc eẽt ex nõ ẽte ꝑncipalř vl' ex nõ ente vl'r ñ ex ñ ente ꝑncipalř. s. ex accñte eo q subõ ñ exñte nihil alioz ẽ. nec ex ñ ẽte vl'r qz tũc ex nihilo aliqd fieret. ¶ 3^a 3° tãgit q3dã distiꝯctionẽ ꝓ solõe qõis z ẽ hec. ex ñ ẽte sim^r aliqd ge nerari põt itelligi du^r. vno^o. ex ñ ẽte i actu ẽte tñ i potẽtia. alio^o. ex ñ ẽte tã i actu q3 i po^a. ¶ 4^a 3° tãgit aliã qõez q ẽ hec. vtz sba possit gñari sim^r vl' corrũpi. z arguit q nõ. qz tũc gñareř ex ñ ẽte i potẽtia. vl' g tale ens ẽ potẽtia accñs vl' poten tia sbã. si eẽt i potẽtia sbã tũc eẽt actu accñs qõ ẽ falsũ. qz accñs nõ põt eẽ sine sbõ. nec ẽ i potẽ tia accñs. qz tũc eẽt actu sbã. z sic ex ipsoñ gña reř sim^r sbã. z subdit ꝑmo q ꝑbi max^e timuerũt ocedere ex nihilo aliqd fieri. Soluit qõem dicẽ do q illud ens i po^a ñ potest poni esse ẽs in actu aliquoz acci^m. qz tũc accidẽtia possent separi a subiectis. In z^a pte Ari. mouet aliã qõez ex cu ius solõne soluit qõez ꝑcedẽtẽ. z intẽdit sex con clusiões. ¶ Pria tãgit qõnẽ z cãs qõis z ẽ hec. oz videre quare cãe gñatoz sim^r z ẽm qd sũt cõti/nue. et dicit q b^o sũt due cause. vna q ẽ ꝑn^m vñ motus vt puta efficiẽs. alia q ẽ mã z de tal ratõ qõ. ¶ z^a 3°. oñdit ꝓpter quaz cãm inducta ẽ ꝑdi cta qõ z est hec. de cã efficiẽte dictuz est ꝑus qñ dicebatur qõ est quoddaz mouens immobile ꝑ omne tempus a quo primum mobile semp mo uetur. z de tali determinante est alterius ẽmo nis. sed dicenduz est de causa perpetuitatis ge nerationis in specie. s. querendo que ẽ materia ꝓpter quam generatio z corruptio semper sũt nec semper deserũt naturã. z p hoc erit manife sta solutio. ¶ Tertia 3° tangit solõnem conclu sionis. z dicit quattuor ꝑmo q qstio ẽ sufficiẽs z rõabilis quia queritur que sit causa ꝓpetuita tis generationis. quia illud quod corrumpitur semp corrũpitur in non ens. quod quidem non ens neq^z est sbã nec quale nec quantum. z^o. re/mouet primam falsam solõem. z dicit q non est dicendũ generationem deficere eo q subiectũ eius sit infinituz sicut qdam dicunt. quia non ẽ possibile aliquod infinituz esse in actu. 3°. remo/uet secũdaz solutionẽ falsaz z dicit q non opoz tet dicere q generatio non deficit eo q totũ sit infinitũ potẽtia. z non actu. qz hoc est 3 sensum. 4°. soluit questionẽ z dicit ꝓpter corruptionem vnius esse generationez alterius z econtra. ne cesse est transmutationẽ. i. generationẽ esse in quietem. i. ꝓpetuã. ¶ 4^a 3°. tangit intentũ et est hec. videndũ est quare aliqua dñr sim^r gñari et cõrũpi. alia vo non sim^r. ¶ 5^a 3°. tangit solutionẽ ꝑncipalis qstionis z ẽ hec. dicẽdũ ẽ sicut ꝑus di ctũ est. s. q ens diuidit in sbam z accñs. ideo ali qd generaţ sim^r sicut sba. z aliqd ẽm quid sicut accidens. ¶ 6ª conclusio est hec. in substantia est duplex generatio. quedaz est generatio simpli citer. sicut quando ex terra fit ignis. z vniuersa liter quando ex elemento minus ꝑncipali z ip fecto fit elementũ ꝑncipale z pfectũ. alia est ge neratio ꝑz quid. que fit ex contrario. z similiter est in accñtalibus. nec est vicendum sicut qdaz dicunt. s. q generatio simplex est quando ex in sensibili fit sensibile. credunt enim q ens diui datur per sensibile z insensibile sicut dicunt sci bile esse ens z ignoscibile esse non ens. hoc aũt est falsum. quia ignis et aer sunt minus sensibi lia q3 aqua z tamen generatio ignis z aeris ex aqua vel terra est generatio simpliciter.

Tertio Sciendũ ẽ q Aristo. in tertia par te huius capituli soluit tres qstio/nes minus ꝑncipales. z diuiditur in duas par ticulas. In prima intendit tres conclusiones in quibus epilogat ea que dicta sunt. ¶ Prima visũ est q generatio vnius est corruptio alterius. et hoc ꝓpter mãm z econtra. visũ est etiam qualř

gñatio simplr ꝛ gñatio q̃dã posſũt saluari p ſbaz ꝛ accñs: ꝛ p magis ſbaz ꝛ minꝰ ſbam: ꝛ p magis sensibile ꝛ p minꝰ sensibile. ¶ Scõa ꝯclusio visũ est ꝙ q̃dã gñanr simplr. ꝛ q̃dã gñatõe q̃dã: non tñ eadẽ gñatõe q̃uis q̃libet gñatio vniꝰ sit corruptio alteriꝰ ꝛ ecõtra vt discẽs non dr simplr gñari: sed plãta dr simplr gñari. Et subdit ꝙ cã pp quã q̃dã gñanr simplr. q̃dã vero nõ: determinata ẽ i pñtis vbi dictũ ẽ ꝙ q̃dã significãt ſbaz q̃dã accñs. q̃cũq; n. nõ significãt ſbaz nõ dicũtur simplr gñari. Subdit tñ ꝙ i oi gñe ẽ gñatio simplr ꝛ p̃m qd p̃m ordinẽ vniꝰ ad alteꝝ ¶ Tertia ꝯclusio dictũ ẽ qd sit gñari simplr. ꝛ qd p̃z qd ꝛ ꝙ mã est causa quare gñatões sũt ꝯtinue: ꝛ ꝙ gñatio vnius est corruptio alterius: ꝛ ecõtra: ꝛ hec de p̃mo articulo ¶ Quãtũ ad zm ponitur.

Conclusio In corruptõe ſbali non fit resolutio vsq; ad mãz p̃mã ex pte formaꝝ ſbaliũ, pbat ꝙ eadẽ forma accñ talis remanet i corrupto q̃ pfuit igenito: vt p̃z i gñatione elemẽtoꝝ ſbaliũ. g̃ etiã remanet aliq̃ alia forma ſbalis. p̃z ꝺña qz si dr̃ op̃m aut accñs migrabit de ſbo i ſbm. aut ſbm gñatõis ꝛ alteronis erit mã p̃ma: ꝛ cõpositio ſcõa p̃cedet p̃mã: ꝛ hec de secundo. ¶ Quãtũ ad tertiũ.

Primo dubitaf. Utrũ sit eadẽ mã ꝺrioꝝ rũ. Ad soluẽdũ h̃ dubiũ est supponẽdũ ꝙ Aristo. i vltima ptícula huiꝰ capituli soluit tres dubitatões. p̃ma q̃re sp ex nõ ente i ens fit gñatio: ꝛ ex ente in nõ ens corruptio. soluit ꝙ cã est eo ꝙ gñatio vniꝰ ẽ corruptio alterius. nã gñatio entis est corruptio non entis. Secũda dubitatio est hec. vtrũ vnũ ꝺrioꝝ iter q̃ ẽ gñatio debeat dici ens: ꝛ alterũ non ens. dicit pbs ꝙ non eo ꝙ mã debeat dici non ens. Tertia dubitatio vtrũ sit eadẽ mã ꝺrioꝝ: aut alia ꝛ alia. Soluit dupliciter. p̃ ꝙ est eadẽ qz alr nõ fieret trãsmutatõ vniꝰ ex alio. zº: qz mã ẽ eadẽ p̃z ſbaz alia ꝛ alia: tñ p̃z esse. Ex his p̃z solutio ad dublũ.

Secundo dubitaf. Utrũ gñatio vniꝰ sit corruptio alteriꝰ i substãtijs. p̃o solutione huiꝰ dubij ponũtur p̃ due suppositiones. p̃ma generatio ſbalis est forma ſbalis genita: ꝛ corruptio ſbalis ẽ forma ſbalis q̃ corrũpit. ¶ Scõa suppositio nõ ẽ ponibile nãlr mãm eé sine forma ſbali: iõ recedẽte vna forma ſbalis necesse é aliã introduci. zº ponit talis distinº. In ista p̃poe generatio vniꝰ ẽ corruptio alteriꝰ. põt duplex eẽ p̃dicatio. ſ. formalis ita ꝙ p̃põ significet idẽ eẽ p q̃ supponit ſbz: ꝛ p q̃ supponit p̃dicatũ: ꝛ sic est falsa. forma. n. genita non ẽ forma corrupta. alioꝰ põt eẽ p̃dicatio ꝺsecutiua vl cãlis ita ꝙ p̃positio significet illud p q̃ supponit p̃dicatũ seq ad illud p q̃ supponit ſbm: ꝛ sic ẽ vera. ad gñationẽ. n. vniꝰ seq̃t corruptio alteriꝰ.

Tertio dubitaf. Utrũ i accñtibꝰ generatio vniꝰ sit corruptio alteriꝰ ꝛ ecõtra. p̃o solutione huiꝰ dubij ponũf due suppositiones. p̃ma duplicia sũt accñtia q̃dã bñt ꝺriũ ꝛ q̃dã non. Scõa sup positio. duplicia sunt accñia bñtia ꝺria: q̃dã sũt q̃rũ necesse é vnũ iesse ſbo. alia est quoꝝ non ẽ necesse alteꝝ iesse ſbo Ex his dr̃ tria. p̃ ꝙ i accñtibꝰ non bñtibꝰ ꝺriũ non est necesse ꝙ generatio vniꝰ sit corruptio alteriꝰ vl econtra: zº: dr̃ ꝙ i accñtibꝰ bñtibꝰ ꝺrium q̃rũ non est necesse alteꝝ iesse ſbo non oz ꝙ gñatio vniꝰ sit corruptio alteriꝰ vl ecõtra. zº: dr̃ qõ i accñtibꝰ bñtibꝰ ꝺriũ q̃rũ necesse est alterũ iesse ſbo generatio vniꝰ est corruptio alteriꝰ

Rationes soluuntur ex p̃mo notabili tertio. Utꝝ aliq̃ eadez qualitas numero vel aliqua forma accñtalis q̃ pfuit i genito remanet in corrupto. ¶ Arguif p̃mo ꝙ non qz nulla forma ſbalis remanet eadẽ i genito ꝛ corrupto. g̃ etiã nulla forma accidentalis. añs p̃z qz tũc non esset corruptio cũ non esset mutatio huiꝰ totiꝰ in h̃ totũ: ꝛ p̃z ꝺña qz aut qualitas migraret de ſbo i ſbz aut compositioni zc cederet p̃ma. ¶ zº arguif sic. yle. i. mã p̃ma est ſbm generationis. g̃ generatio fit circa ſbm secluſũ ab oi forma tam ſbali q̃ accñtali. ¶ zº arguif sic auctate Aristo. dicẽtis ꝙ generatio est mutatio huiꝰ totiꝰ in h̃ totũ nullo sensibili manente eodẽ. igif nulla q̃ltas aut q̃litas põt manere eadez i genito ꝛ corrupto. g̃. In oppoꝰ est auctoritas p̃bi i p̃senti tex. dicentis ꝙ i genito ꝛ corrupto manet eadem paº. In ista q̃stione erũt tres articuli sic i alijs. ¶ Quãtũ ad p̃mũ.

Primo sciendu ꝙ difficultas q̃stionis stat i duabꝰ difficultatibꝰ. p̃ma vtrũ i genito ꝛ corrupto maneat eadẽ forma ſbalis: ꝛ ista soluta est p̃us. ¶ Scõa vtrum ſbm formaꝝ accñtaliũ sit mã p̃ma: aut totũ cõpositũ: ꝛ de h̃ due sũt p̃babiles opiniones. p̃ma ponit duas distictões. quaꝝ p̃ma est ꝙ duplex est ſbm alicuiꝰ forme, q̃dã est ſbm p̃m ꝛ ihesionis: ꝛ ẽ illud cui p̃iberet ipsa forma. aliud ẽ ſbm

secundarium ⁊ denoiatiõis de qua denoiatiue ꝓdicaꝫ ipsa forma. ¶ Scõa distinctio. duplices sũt forme accñtales. qũdaz sũt spũales q̃ nõ sunt q̃ste nec extẽse. alie sunt corporales q̃ sunt q̃ste ⁊ extẽse. Ex his dñr duo: ꝑmo q̃ cuiuslibet forme corporalis tã subãlis q̃ accidẽtalis mã ẽ ꝑmũ ⁊ imediatũ subz. ꝓbat sic qz sicut est i boie ita ẽ in oibus ꝯpositis substãtialib⁹. sz bõ nõ est subiectũ imediatũ forme accñalis. sed soluz corpus vel mã bois. g̃ mã est imediatũ subz cuiuslz forme corporalis ⁊ nõ totũ ꝯpositũ. minor ꝑz qz color manet idẽ post corruptionẽ bois. g̃ ñ erat i boie tanq̃ in subõ imediato. alias accñs migraret de subiecto in subm̃. añs ꝑz ad sensuz. 2⁹ dicit q̃ mã nõ ẽ subiectum denoiatiõis ipsaꝫ forme accidẽtaliũ. sz totũ ꝯpositũ. ꝑz qz mã ꝑma nõ dr alba neq̃ nigra. sz totũ ꝯpositũ. ¶ Scõa opio stat i vna suppõne ⁊ vna distinctiõe. Suppositio ẽ bec. ois forma accñtalis cõsequit esse ꝯpetũ alicui⁹ ꝯpositi subãlis saltẽ si sit corporalis ꝑz qz accñs fluit a p̃cipijs indiuidui. Distin⁹ ẽ hec. duplices sũt forme corporales accñtales q̃dã sunt q̃ ꝯsequunt eẽ specificũ aut idiuiduale ipsi⁹ ꝯpositi. alie sunt q̃ ꝯsequunt eẽ corporis ipsi⁹ capiẽdo corpus ꝓ altera parte ꝯpositi aut forma mixti. ex his dñr tria. ꝑmuz: nulli⁹ forme accidẽtalis corpalis sola mã ẽ p̃cipiũ ⁊ imediatũ subm̃ qz aliꝫ staret ꝯpõnez 2am stare sine ꝯpositiõe ꝑ⁹. 2⁹ dr q̃ alicui⁹ forme accñtalis corpalis corp⁹ h̃ ẽ aggregatũ ex mã ⁊ forma corporeitatis. vel aggregatũ ex mã ⁊ forma mixti ẽ ꝑmũ ⁊ imediatuz subm̃. vt ꝑz de q̃stitate de cicatrice ⁊ de alijs formis quantitatẽ ꝯsequẽtibus Tertio dñr q̃ alicui⁹ forme accñalis corporalis ꝯpositũ ex mã ⁊ forma specifica ẽ subz ꝑmũ ⁊ imediatũ. vt ꝑz de sanitate ⁊ risibilitate. hec opinio ꝯfirmaꝫ ꝑ Aristo. in p̃cedẽti tractatu dicente. In subõ alꝫatiões due sũt h̃ ꝛ rõnẽ. i. fm formã. h̃ãt fz mãz. g̃ ꝯpositũ ex mã ⁊ forꝫ ẽ sbz alteratiõis. ⁊ ꝑ oñs subm̃ cuiuslz q̃litatis corpalis.

Secundo sciẽdum ẽ q̃ i isto 2⁹ tractatu Aristo. determinat de alꝫatiõe ⁊ itẽdit duas ꝛclões. ¶ Prima tã agit itẽtũ ⁊ ẽ h̃. dicam⁹ de gñatiõe ⁊ alꝫatione qd sint ⁊ qualiter dñr. qz iã dixim⁹ ipsas eẽ distinctas trãsmutationes adiuicẽ. ¶ 2ª ꝯ. tangit. 5. dñas iter gñationẽ ⁊ alterationẽ. ⁊ ẽt iter alios mot⁹: ꝑma est ex parte t̃mini ⁊ ẽ bec. aliud ẽ subã. ⁊ aliud ẽ passio q̃ ẽ aptanata dici de subã sz gñatio terminatur ad subãz. alꝫatio aũt ad passionez. g̃ gñatio ⁊ alteratio dr̃nt ex pte t̃minoꝝ. 2⁹ dñia ẽ ex parte diffinitionũ ipsaꝝ. qz alteratio ẽ qñ manẽte eodẽ subiecto sẽsibili trãsmutaꝫ in his passionib⁹ aut a ꝯrijs aut a medijs. vt cũ corp⁹ ẽ sanũ ipz ẽ manẽs vnũ ⁊ idẽ fit laboraãs ⁊ metallũ rotũdũ manẽs vnũ ⁊ idẽ fit circulare. sz gñatio ẽ qñ idẽ totũ trãsmutaꝫ nullo sensibili manẽte eodẽ vt subõ sicut ex toto semie gñaꝫ sanguis. ex aqua aer. ⁊ ex toto aere aqua: et maxime fit istud qñ ex sensibili gñatur ins̃ibile vt cũ ex aqua gñaꝫ aer. 3ª dñia qz si i gẽito ⁊ corrupto repiaꝫ aliqua cõis passio illa manet eadez i vtroq̃ vtputa qñ ex aere gñaꝫ aq̃ si ambo sint diaphana ⁊ frigida ñ opz huiusmodi passionẽ eẽ alterã i aere et in aqua. sz sufficit q̃ illud qõ ẽ subz sẽsibile ñ maneat idez vt declarat ꝑ ex⁹. Ex hoc põt elici 3ª dñia q̃ si fiat trãsmutatio penes sbm̃ passiõe manẽte eadẽ ẽ gñatio. Si vo fiat transmutatio penes passionẽ subõ manẽte eodẽ ẽ alteratio. 4ª dñia qz trãsmutatio q̃ ẽ inẽ ꝛia fm q̃stitatez vocaꝫ augmẽtatio. ⁊ trãsmutatio ad locũ vocaꝫ latio ⁊ trãsmutatio ad q̃litatẽ vocaꝫ alꝫatio. Sed trãsmutatio ad sbz vocaꝫ gñatio ⁊ corruptio 5ª. dñia qz sbm̃ positiuũ susceptibile gñatiõis ⁊ corruptiõis ẽ yle. sz sbm̃ aliaꝝ transmutationũ est substãtia susceptibilis contrariorꝝ. i. substãtie sẽsibiles. ¶ Conseq̃nter recapitulat q̃ dicta sunt.

Tertio sciẽdũ ẽ. q̃ circa hũc tertũ icidũt tres difficultates. ꝑma qualiter ẽ saluabile q̃ eadẽ qualitas numero remaneat in genito ⁊ corrupto cum dr̃ generatiõis. Ad quã respondeꝫ q̃ dr̃ gñatiõis nõ negat q̃n aliq̃ accñs sẽsibile possit manere idem numero i genito ⁊ corrupto. sz negat idẽ sbm̃ sẽsibile posse manere sub gñatiõe ⁊ corruptiõe. dicit ei3 q̃ nullo sẽsibili manẽte eodẽ in subiecto. ¶ Scõa difficultas qualit̃ ẽ saluabile eãdẽ formã mixti manere i genito ⁊ corrupto. cũ tñ corp⁹ mixtuz sit subm̃ sẽsibile. Ad quã rñdeꝫ q̃ põt saluari intelligẽdo ꝑ subz sẽsibile ꝯpositũ ex mã ⁊ forma specifica. ¶ Tertia difficultas vtrũ oẽs forme accñtales manẽt eedẽ i subo genito ⁊ corrupto ꝓ huiꝰ solõe ponit talis distin⁹ triplices sunt forme accñtales. q̃dã ꝯsequũt eẽ ꝯpositi ex mã ⁊ forma corporeitatis sic̃ q̃stitas. alie ꝯsequunt ꝯpositũ mixtũ siue cõpositũ ex mã ⁊ forma mixti sic̃ cicatrix ⁊ figura. alie ꝯsequũt eẽ cõpositi specifici sic̃ sanitas ⁊ risibilitas. Ex his dñr tria. ꝑ q̃ oẽs forme accñtales. formã corpeitat⁹ ꝯsequẽtes remanẽt eedẽ i genito ⁊ corrupto. 2⁹ dr̃

q̄ omnes forme accñtales formaꝫ mixti ꝺñtes remaneant eedem in numero in corruptione alicuius mixti. Tertio dicitur q̄ forme accidentales esse specificum consequentes non manent eedez in genito ⁊ corrupto. vt corpus hominis genitū est sanum vel egrū. sed corpus eiꝰ corruptū neq̄ est sanū neq̄ egrū. ⁊ sic de ꝑmo.

Conclusio respōsalis Aliqua forma accidētalis manet eadē in numero i genito ⁊ corrupto. añs ꝓ q̄ si sit aliqs hō vinꝰ hñs cicatricē ⁊ nūc moriat̄ ille hō. vel q̄ corrūpet̄ cicatrix vel nō. si nō. habet̄ intētū. si corrūpat̄ aut ite ꝙ de nouo gñatur aut nō. si nō. q̄ falsuꝫ. q̄ talia agētia nālia nō sūt ꝑductiua taliuꝫ effectuū nisi forte q̄ modū istrumēti. nec gñabitur a gñante volūtario. q̄ tale possꝫ n̄ ꝑducē cicatricē. ⁊ sic staret vnū hoiez hr̄e cicatricē quā n̄ hr̄et q̄n corrupt⁹ ẽ. ⁊ hō ꝛº arti⁹ Quātuꝫ ad ꝫᵐ.

Primo dubitat̄. Utꝝ augmētatio fiat ex aliquo corpore. Ad soluēdū ꝟ dubiū est supponēdū q̄ Aristo. i isto ꝫº tractato determinat de augmētatiōe: ⁊ diuidit̄ i duo capitula. ¶ Jn ꝓ discutit q̄ttuor q̄ones. ⁊ diuidit̄ i q̄tuor partes. ꝑma pars tāgit ꝑmā q̄onē ⁊ est ꝟ. vtꝝ augmētatio differat ab alijs mutatiōibus. Ad quam respondetur q̄ augmentatio differt ab alijs mutationibus non solum penes terminos sꝫ etiam penes modos transmutatiōis. ꝓmum ꝑbat q̄ gnātio ẽ circa substantiam. augmētatio ꝙo circa magnitudinē. ⁊ alteratio circa passionē. ⁊ latio circa locū ad vbi. ꝫᵐ ꝑbat q̄ nō ẽ necesse q̄ illud q̄ generat̄ vel alterat̄ mutet locū. sꝫ necesse ẽ q̄ illud q̄ augmentat̄ mutet locū. ponit tñ ꝺñā iter motū localē ⁊ augmētationē. q̄ illud q̄ mouet̄ localr nō necessario accipit maiorē locū q̄ ꝑus. sꝫ illud q̄ augmētatur necio accipit maiorē locū q̄ ꝑus. Jn ꝫª parte mouet ⁊ soluit vnā q̄onē q̄ ẽ hec. vtꝝ augmētatio fiat ex aliquo actu incorporeo. vel ex aliq̄ actu corpeo. si ex aliq̄ incorpeo vtꝝ ex icorpeo sepato a mā. vel ex icorporeo cōiūcto materie hāc q̄onē soluit p tres ꝺclōes. ꝓma augmētatio nō fit ex icorpeo sepato a corporeo. ꝑbat̄ q̄ si mā ex q̄ fit augmētatio essꝫ icorporea seq̄ret̄ q̄ eēt in extēsa ita q̄ nullū possideꝫ locuꝫ. ⁊ ita eēt sicut punct⁹ vacuꝰ vel corpꝰ insēsatū. ꝺseq̄ns ẽ ipossibile. q̄ ⁊ añs. ipossibilitatē ꝺñtis ꝑbat. q̄ illud q̄ augeret̄ est i loco. igit̄ illud ex quo auget̄ erit etiā i loco. ¶ ꝫª ꝺº. augmētatio nō fit ex aliq̄ icorporeo existēte i corpore. ꝑbat trib⁹ rōnibus ꝓma q̄ tūc seq̄ret̄ q̄ augmētatio nō eēt cū partiali corruptōe. pꝫ q̄ augmētatio fieret ex mā extracta ab illo corpore sine corruptiōe eiꝰ. cuꝫ mā nihil sit illiꝰ corporis. sicut vas nō corrūpit̄ si ab eo vinū abstrahat̄. ꝫª rō q̄ ea rōne q̄ in vno corpe essꝫ vna talis mā eadē rōne posset̄ cē infinite. ⁊ sic infinita possent generari ex vno. ꝫª rō q̄ aer n̄ vidēt̄ sic gñari ita q̄ exeat ex aq̄ ipa remanēte. ¶ ꝫª ꝺº. ẽ hec. augmētatio fit ex aliquo actu corpeo. ꝑ ꝑbatiōe ponit duas suppōes. ꝓma q̄ eadē mā ẽ sbm̄ gñatiōis ⁊ augmētatiōis. Ex quo ifert ꝺ platonē q̄ pūcta ⁊ linee nō sunt mā augmētatiōis. ꝫª suppositio. illud post q̄ sunt hec vltima ẽ mā quā nō ẽ possibile eē sine passionib⁹ ⁊ sine forma sbāli. Ex his ꝑbat ꝺclōem duab⁹ rōnib⁹. ꝓma. qcqd gñatur gñat̄ ex aliq̄ ⁊ ab aliq̄ agēte simili ꝑm speciē. vel ꝑm genꝰ. sꝫ illud ex quo aliqd gñatur ẽ mā q̄ nō est alicuius corporis ꝺis sepati q̄ nullus est tale. igitur ẽ alicuius corpis sensibilis siue corporei. Secunda rō. augmētatio est ꝑexistentis q̄titatis additamentū. diminutio vero minoramentū. igit̄ illō ex quo aliud auget̄ est actu corporeum.

Secundo dubitatur. Utruꝫ eius quod augetur quelibet pars augeatur. Ad soluendum hoc dubium est supponendum q̄ Aristo. in tertia parte mouet ⁊ soluit tertiam questionez que est hec. vtrum sit possibile aliquid augeri. et intendit tres conclusiones. ꝓma tangit duas conditiones augmentationis. ꝓma. eius quod auget̄ quelibet pars augetur. ⁊ eius quod diminuitur quelibet pars diminuitur. ¶ Secunda conclusio. augmentatio fit aduenient̄e aliquo extrinseco. diminutio vero fit aliquo recedente. ¶ Tertia conclusio tāgit vnum argumentum. probans q̄ nihil possit augeri. ⁊ est istud. omē quod augetur augetur ab aliquo aduenient̄e. aut igitur aduenient̄e aliquo corporeo aut incorporeo. non corporeo q̄ tunc duo corporea essent in eodez loco: scilicet id q̄ auget ⁊ id quod augetur. nec scōm. quia i possibile est magnitudinez separari a materia. Alia conclusio tangit reprobationem antiquorum dicentium q̄ in augmentatione non aduenit aliquod extrinsecum. dicebant enim q̄ si ex aqua fieret aer erat augmentatio. hoc improbat philosophus duabus rationibus. ꝓma q̄

ibi non augetur aer. sed generatur. neq; aqua corrumpitur. neq; aliquod commune ad vtrunq; quia vtriscq; nihil est commune quod sit ens i actu. Pro secunda ratõne ponit tres suppositiones quarum due prime suppposite sũt. Tertia est hec. q; oportet illud quod augetur remanẽ idem post augmẽtationem z ante. Ex his sic arguit. illud quod generatur vel corrumpitur nõ manet idem ante z post. sed illud quod alteratur vel augetur manet idem ante z post. igitur illud quod augetur non generatur.

Tertio dubitatur Utrum alitum augeatur. Ad soluendum hoc dubium ẽ supponẽdum q; Aristoteles in quarta parte huius capituli soluit quartam questionem que est vtrum id cui aduenit alimentum augeatur. vel ipsum alimentum. videtur enim vtrunq; augeri eo q; vtrunq; fit maius. Hanc soluit ponẽdo talem conclusionem. id cui aduenit alimentum augetur. Hanc conclusionem probat philosophus quattuor rationibus. Prima illud augeẽ quod manet idem in tota transmutatione. sz id cui aduenit alimentum manet idem in tota trãsmutatione. igitur. maiorem probat per simile. quia si gutta aque ponatur in vino aqua non dicitur augeri eo q; corrumpitur. sed vinum manet idem. Scõa ratio quia sicut est in alteratione ita est in augmẽtatione. sed non dicimus q; q̃litas q̃ per alterationez acquiritur alteretur. sz illud in quo acquiritur illa qualitas. ergo etiaz cibus aduenies non augetur sed id cui aduenit. Tertia ratio omne quod augetur alteraẽ igitur illud augmentaẽ et alteratur in quo est principium augmentationis z alterationis. sed in illo cui aduenit alimẽtum est p̃ncipiũ augmẽtationis z alterationis. igitur .4ª ratio illud nõ augeẽ qõ ingreditur alterum. sed potius generatur. sz alimentũ ingreditur alteꝝ. igitur non augeẽ. z p̃ oñs id cui aduenit alimentũ augeẽ.

Rationes soluuntur ex dictis.

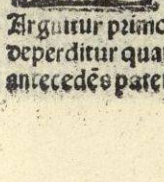

Queritur quarto. Utrũ quantitas inherens materie per augmentationem. aut per aliquam aliam mutationem de leui possit ab entitate materie separari. Arguitur primo q; sic. quia per rarefactionem deperditur quantitas preexistens. ergo z ceta. antecedẽs patet quia si remaneret eadem quãtitas sequeretur q; eadem q̃titas esset pedalis z bipedalis. Secundo sequitur q; cõdensatio z rarefactio essent motus locales ita q; propter ipsos nihil acquireretur nisi situs locus aut vbi Secundo sic. in corruptione substantiali corrũpitur quantitas corrupti. igitur per aliquaz mutationẽ nãlem potest quantitas realiter separari ab entitate materie. añs patet q; in corruptione substantiali corrumpit totum compositum qõ est subiectum cuiuslibet accñtis in eo existẽtis. igitur corrumpitur etiã quelibet eius forma accñtalis in eo existens. z per oñs corrumpitur q̃titas. Zo sic in augmẽtatione ꝓprie dicta q̃titas prior corrumpitur aduenięte posteriori. igitur quãtitas potest realiter separari ab entitate materie. añs patet quia termini motus sunt incõpossibiles. igitur q̃titas prior z quãtitas posterior que sunt termini motus augmentatiõis sunt incõpossibiles. z per oñs aduenięte quantitate posteriori necesse est quantitatem priorẽ corrumpi. ¶ In oppositum est auctoritas philosophi dicẽtis q; illud quod augetur manet idez subytroq; termino augmentationis.

Primo sciendum ẽ ꝓ solutione questionis q; sunt soluende tres difficultates tacte in tribꝰ argumentis. Prima vtz in rarefactione aliqua quantitas de nouo acquiratur. z in condensatione aliqua quantitas precedens corrumpatur. Ad quaz respõdetur q; ñ probat sic supponendo q; yna portio aeris pedalis rarefiat primo siue ſm quanlibet partem quousq; fiat bipedalis. tũc arguitur sic. aut q̃titas presens corrumpitur. aut non. si non habetur intentum. si sic aut corrumpitur in instanti. aut in tempore. nõ i instanti quia aut noua quãtitas in eodem instanti inducetur. aut non. sz in eodem vel erit maior vel minor vel equalis. si maior vel minor. ergo continens mouebitur in instanti. z similiter corpus contentum quia in illo instanti acquiret maiorem locum vel minorẽ q̃ prius. Si equalis tũc nõ erit rarefactio nec cõdensatio. si in alio instanti igitur in tempore medio materia erit sine quãtitate. si acquiraẽ partibiliter z successiue. aut igitur ſm partes extẽsiuas aut intensiuas. non ſm partes intensiuas quia quantitas nec intenditur nec remittitur. alias susciperet magis z minus. non ſm partes extensiuas. quia eque primo rarefit ſm quanlibet partem extensiuam. z per consequens non primo rarefit i yna q̃ in alia. Ex hoc segtur q; si

portio aeris bipedalis rarefiat etiã vsq; ad q̃ti
tatẽ cẽtũ pedũ sine additõe noue materie rema
nebit semp eadẽ q̃titas nõ tñ eq̃lis. Scõo seq̃
tur q̃ p rarefactionẽ aut ꝺẽsationẽ nulla en
titas de nouo aegritur nisi locus vel situs. ¶ 2ª
difficultas vtrũ i corruptõe sꝫbali corrũpat etiã
q̃titas cõpositi sꝫbalis. Ad quã rñdet p̃mo ponẽ
do talẽ suppositionẽ q̃ cõpositũ ex mã ⁊ forma
corporeitatis est primũ ⁊ adeq̃tũ cuiuslibet for
me accñtalis corporalis subiectũ. Ex his ꝺr q̃ i
corruptõe cõpositi sꝫbalis nõ corrumpit q̃titas
ipsius cõpositi pz: qz si corrũperet. tunc necesse
esset aliaz de nouo gñari: vel igit illa aduenire
subiecto q̃to vel subiecto nõ q̃to: nõ est dicen
ꝺũ q̃ aduenit materie q̃te: qz tunc due q̃tita
tes eẽnt sil'i eoꝺẽ: nec materie nõ quãte qz nul
la talis est. Ex hoc seq̃tur q̃ manet eadẽ q̃titas
numero i genito ⁊ corrupto. pz qz manet iꝺẽ sub
iectũ q̃titatis. s. cõpositũ ex mã ⁊ forma corpo
reitatis: g̃ etiã manet eadem q̃titas. ¶ Tertia
difficultas. vtrũ i augmẽtatione q̃titate poste
rioꝛi aduenięte corrũpat̃ ꝑor. Ad quã rñdet̃ q̃
nõ imo sicut entitas materie ꝑexis̃ stat cũ enti
tate materie aduenięt̃is. sic etiã q̃titas materie
ꝑexistetis stat cum q̃titate materie aduenięt̃is.
Ex his seq̃tur q̃ i mã est ponẽda vna forma cor
poreitatis q̃ est sibi coeterna a q̃libet forma spe
cifica realr̃ ꝺistincta nõ separabilis ab ea virtute
agẽtis nãlis. 2º seq̃tur q̃ i qualibet entitate ma
terie est ponẽda vna quãtitas realis nõ separa
bilis ab ea virtute agentis nãlis. 3º seq̃tur q̃ in
nullo de nouo acgrit̃ aliq̃ ps entitatiua materie

Secundo sciẽꝺũ ẽ q̃ Aristo. i isto 2º ca
pitulo ꝺeterminat ⁊ ponit cõ
ꝺitões augmẽtatõis. ⁊ itẽꝺit sex conclusiones.
¶ ꝓma tãgit sex ꝺitões augmẽtatõis. s. tres
negatiuas ⁊ tres affirmatiuas. ꝓma. 03 id qꝺ
augeť manere idem. 2ª augmẽtatio fit aduenię
ente aliquo: ⁊ ꝺiminutio fit aliquo recedente. 3ª
eius qꝺ augetur q̃libet pars ꝺebet augeri. 4ª
augmẽtatio nõ ꝺebet fieri ꝓ vacuũ. 5ª ꝓp augmẽtationẽ nõ ꝺebẽt poni ꝺue magnituꝺines in
eoꝺẽ loco. 6ª augmẽtatio nõ fit ex aliquo ico
poreo. ¶ 2ª ꝺclusio tãgit ꝓbationẽ triũ ꝓmarũ
ꝺitionũ: ⁊ ꝓmo ꝺeclarat tertiã ꝑ duas ꝺistictio
nes. ꝓma illud qꝺ augeť bz ꝺuplices ptes. s.
anomomeras ⁊ homiomeras ptes anomomere
augẽtur q̃n ptes homiomere augentur. 2ª illud
qꝺ augeť bz ꝺuplices ptes. s. formales ⁊ ꝺm il
las fit augmentatio. alie sunt mãles et ꝺm illas
nõ fit augmẽtatio. 2º ꝺeclarat ꝓmã ꝺitionem
⁊ ꝺicit q̃ ista est itelligẽꝺa ꝺe eisꝺẽ ptibus de q̃
bus itelligit̃ 3ª ꝺitio. s. ꝺe ptibus formalibus: ⁊
etiã ꝺe ptibus anomomeris. 3º ꝺeclarat scꝺam
ꝺitionẽ: ⁊ ꝺicit q̃ augmẽtatio fit aduenięte ali
quo puta cibo vel nutrimẽto qꝺ est ꝺrũ ei qꝺ
augetur: sꝫ i fine est sibi sile ⁊ ꝺuertitur in sꝫbam
eius qꝺ augetur. ¶ 3ª ꝺclusio tãgit quãꝺã ꝺubi
tationẽ: ⁊ est hec: q̃le ꝺebet esse illud q̃ qꝺ fit au
gmẽtatio. ꝟ ꝺet q̃ ꝺebet esse tale i potẽtia q̃
le ipsũ augmẽtũ est i actu ꝺm se. tñ nõ fit i actu:
sed ꝺuertitur i sꝫbam aliti. alias nõ esset augmẽ
tatio sed gñatio. Ex hoc ifert q̃ illud q̃ qꝺ fit au
gmẽtatio aliqꝺ patitur ꝓbat ꝓbs ꝺuob⁹ signis
ꝓmũ si aliqs fũꝺat aquã in vino aqua patitur a
vino: ita q̃ aliquo mõ sapit nãm eius. 2ᵐ qñ cõ
bustibile additur igni patit aliqꝺ ab igne. ¶ 4ª
ꝺclusio tãgit ꝺueniẽtiã augmẽtatõis cũ gñatoe
⁊ vnã ꝺr̃iam nutritõis ab augmẽtatõe. ꝺueniẽ
tia ẽ hec: qz sicut vniuersale aial nõ gñatur. nec
bõ vniuersalis: sed hic. sic etiã non augmẽtatur
aliqꝺ vniuersale. ꝺr̃ia est hec q̃ obiectũ augmẽ
tationis est potẽtia caro quãta: ⁊ obiectũ nutri
tionis est potẽtia caro. ¶ 5ª ꝺclusio tãgit tria cor
relaria. ꝓmũ. qlibet nutritur q̃ꝺiu viuit: nõ tñ sꝑ
augmẽtatur aut ꝺiminuit̃. 2ᵐ. obiectũ augmẽ
tationis ⁊ nutritionis sũt iꝺẽ ꝺm sꝫbaz: sed ꝺiffe
rũt qz ꝺm q̃ illud obiectũ est potentia caro q̃ta
tũc est obiectũ augmentationis. sꝫ ꝺm q̃ ẽ potẽ
tia caro est obiectũ nutritionis. 3ᵐ corrᵉlarium
iꝺẽ est organũ potentie nutritiue ⁊ augmentati
ue. ¶ 6ª ꝺclusio tãgit modũ augmentatõis ⁊ est
hec. augmentatio bz fieri ꝑ hoc q̃ aliqua mã ad
uenit q̃ facit illud cui aduenit esse maius: si vero
ipsa forma. i. ipsa virtus formatiua nõ ꝺuertat
ipsã mãz i sꝫbaz aliti tũc nõ fit ꝓpꝛie augmẽtatio
vt ꝺeclarat ꝺe vino ⁊ aq̃ sed ꝺestruit̃ ipsũ vinũ.

Tertio sciẽꝺũ q̃ circa hũc textũ icidunt
tres ꝺifficultates. ꝓma vtrũ il
lius qꝺ augmentatur vel augetur mã sit eaꝺẽ
numero sub vtroq; termino augmentationis.
Ad quã rñdetur ꝺuplr̃. ꝓmo ꝺitionalr̃: qz si to
tum sint sue partes simul sumpte tunc non re
manet iꝺem i numero sub vtroq; termino aug
mẽtationis. patet et sit illud totum quod ꝺebet
augeri. a. b. ⁊ pars aꝺueniens sit. c. arguitur sic.
a. b. realr̃ ꝺistinguitur a toto aggregato ex. a. b.
⁊. c. igitur totũ qꝺ ꝺebebat augeri realiter ꝺisti
guitur ab ipso aucto. 2º soluitur cathegoᶜᶜ sup
ponendo q̃ totũ ꝺicat tertiã entitatem realiter

distictā ab entitate oiuꝫ suaꝫ partiū sit sūptaꝫ. tūc dicit ꝙ illud qō augeť remanet vnū ꝛidem numero subvtroꝫ termino augmētationis: qꝛ aliter ſegtur ꝙ nemo diu viuens poſſit iuſte ſalvari aut iuſte dānari ꝓpter actū ab eo elicitū i ꝓcipio ſue vite. pꝫ ꝺna qꝛ ſi nō remaneret vnū idē i numero nō eſſet ille q ꝓduxit actū meritorīū aut demeritoꝛiū. ¶ 2ª difficultas vtrū eius qō augeť q̄libet pars augeaťr. ꝓ ſolutōe buius difficultatis ponit talis diſtinctio duplices ſūt partes eius qō augeť. quedā ſūt māles alie ſūt formales. partes māles ſūt ille partes q̄bus poſitis vel remotis nō ꝓpter hoc ponit aut coꝛrūpit vita: cuiuſmodi ſūt humoꝛes. alie ſūt formales q̄bus abſciſſis ſtatim aufertur vita ſicut caro ſāguis ꝛ os. Ex his dicit ꝙ illius qō augeť neceſſe eſt quālibet parte formalē augeri: ſꝫ nō eſt neceſſe de partibus mālib⁹. ¶ 3ª difficultas q̄ eſt diffinitio augmētationis. Ad quā ꝛndet ꝙ ſūt due. vna q̄ data eſt ab Ariſto. i ꝓcedēti capitulo ꝛ eſt hec. augmētatio ē ꝑfectīs quātitatis additamētū. alia ſolet dici q̄ eſt hec. augmētatio eſt ꝺuerſio aliměti i ſ̄bam aliti facta ab aia mediāte caloꝛe nāli vt viuēs ꝑfectā acqꝛat quātitatē: cū dicit. ꝺuerſio. tāgit cauſa formalis. cū dicit. nutrimēti tāgit cā mālis: cum dicit facta ab aia tāgit cauſa efficiēs ꝓcipalis. cū dicitur mediante caloꝛe naturali tangitur cauſa efficiens inſtrumentalis. cū dicitur viuens perfectā acquirit quātitatem tangitur cauſa finalis.

Concluſio rīnſalis. nulla quātitas materie iberēs pōt ꝑ augmentationē. aut ꝑ quālibet aliā mutationē ab entitate materie realiter ſeparari. pꝫ qꝛ vel eſſet ꝑ rarefactionē vel ꝺēſationē: aut ꝑ gnationē aut ꝑ coꝛruptionē aut augmentationē. ſꝫ qōlibet horū ē impoſſibile: vt ꝓbatū ēi ꝑ notabili. g ꝛc̄.

Primo dubitaťr. Utrū ſit determinādū de tactu. Ad ſoluēdum hoc dubiū eſt ſupponēdū ꝙ Ariſto. in hoc 4.º tractatu determinat de tactu: ꝛ itendit octo ꝺcluſiones. ¶ Prima tāgit itētū: ꝛ eſt hec. ꝓmo dicēdū ē de nā elemētoꝛ: ꝛ de vocatis elementis ſi ſint aut nō: ꝛ vtrū vnūqōq; ipſoꝛ ſit ſempiternū aut genitū: ꝛ vtrū generētur ex ſe iuicē. aut ꝺa ex vno ꝛ etiā determinādum eſt de ꝺbus his de q̄bus antiq determinauerūt. ¶ 2ª ꝺcluſio eſt hec. determinādū eſt de mixtione: qꝛ antiq determinauerūt de ꝺgregatōe ꝛ ſegregatōe. igit determinādum eſt de mixtione: ꝓbat ꝺna qꝛ mixtio eſt ꝺgregatio quedā. ¶ 3ª ꝺcluſio determinādū eſt de agere ꝛ pati. ꝓbat ꝺuplr. primo qꝛ determinādū eſt de ꝺgregatōe ꝛ alteratōe ꝛ de mixtione. igit de agere ꝛ de pati. 2º. ꝓbat. qꝛ oēs antiqui ſiue ponētes ꝓcipia plura ſiue vnū ponebāt actionē ꝛ paſſionē. Et ſubdit ꝙ q̄cūq; agūt ꝛ patiūtur a ſe iuicē illa coicāt in mā. ¶ 4ª concluſio determinādū eſt de tactu. ꝓbat qꝛ determinādū eſt de facere aut pati. igitur ꝺ tactu. ꝛz cōſequētia. qꝛ ipoſſibile ē iſta agere vel patiq̄ nō poſſūt ſe tāgere. ¶ Quita cōcluſio. ꝓio determinādū ē de tactu. ꝓbat qꝛ de illo ꝓio ē determinādū qō pōt fieri ſine alio: ꝛ nō ecōtra. ſꝫ tact⁹ pōt fieri ſine actiōe ꝛ paſſione et mixtione ꝛ ecōtra. igitur primo determinādū ē de tactu. ¶ Sexta cōcluſio. tact⁹ dicitur multiplicīť ſicut fere vnūqōq; aliozū noīn quozū aliqua ſūt eq uoca a caſu. et aliq̄ ſcꝺꝫ pri⁹ et poſteri⁹. ¶ Septīa cōcluſio tāgit tres cōditiones tact⁹. pria. tactus ē eozū q̄ bnt poſitionē. ꝛ poſitio ē eozū que bnt locū. 2ª. ad hoc ꝙ aliq̄ ſe tāgāt regrīť ꝙ habeāt vltia ſimł. tāgere ei eſt vltia ſimul habere 3ª cōdi: tāgētia debēt eſſe actia ꝛ paſſiua adiuicē. ꝓbat. qꝛ q̄cūq; bnt granitatē aut leuitatē aut ābo ſimul: talia agūt ꝛ patiūť adiuicē. ſed q̄ cūq; ſe tāgūt illa bnt granitatē ꝛ leuitatem. ergo q̄cūq; ſe tāgūt agūt ꝛ patiūť adiuicē. ꝓbat mioꝛē. qꝛ q̄cūq; ſe tāgūt illa bnt poſitionē. igit ſūt ſurſū vel deoꝛſū. ꝛ p cōſeq̄ns bnt granitatē ꝛ leuitatē. Ex his infert diffinitōnē tact⁹ ꝓprie dicti. ꝛ eſt ꝟ. Tact⁹ eſt eozū quozū diuerſis magnitudīb⁹ ꝛ pōnē bntib⁹ vltia ſūt ſimul ipſis exiſtētib⁹ motuis ꝛ mobilib⁹ adiuicē. ¶ Octaua cōcluſio tāgit duas ſuppoſitiones. ꝓma. duplex ē motus: quoddā eſt quod in mouēdo mouetur. aliud ē q̄ in mouendo manet imobile. ſimiliter videtur eſſe in agēte. mouens eni videtur eſſe agēs. eſt tamen differētia eo ꝙ non eſt poſſibile omne mouēs agere. Secūda ſuppō tāgit mobilia ſe tāgere aliq̄n ꝓprie: ſcilꝫ quādo vnū ē mouēs ꝛ alterū mobile ſic ꝙ agunt ꝛ patiūtur a ſe iuicē. alia vero ſe tāgūt ꝛpropie q̄ ſe tāgūt ſine actiōe ꝛ paſſiōe. Ex his infert diffinitionē tactus methaphoꝛici. et eſt hec. Tact⁹ methaphoꝛic⁹ eſt quādo aliquod mouēs imobile tāgit alterū a quo nō tangitur. vt nos dicim⁹ triſtitiā tangere nos. ſed nos nō tāgim⁹ triſtitiā.

Secundo dubitatur. Utrū ſimile agat vel patiaťr a ſibi ſimili. Ad ꝟ dubiū ſoluēdū eſt ſupponendū ꝙ ariſtoteles in

hoc ℣. tractatu determinat de agere ⁊ pati: ⁊ diuidit i tria capitula. In primo oñdit qualia dñr eē actiua ⁊ passiua. ⁊ itēdit duas conclusiones. ¶ Prima cōclusio tāgit pmā opinionē cū eius probatōe: ⁊ cū solutōe cuiusdā obiectōis: ⁊ est hec: suscepimus ab antigis opiniones ℨrias. naz qdā dicūt oē sīle eē ipassibile a sibi sīli. ꝓbat nō. n. magis vr alterꝝ eē actiuū ꝯz alterꝝ. ¶ Qñ dicebaṫ q paruus ignis corrūpebaṫ a magno igne. Ad hoc rñdebāt q hoc erat ꝓpter ℨrietatem eo q multū ⁊ paucū ℨrīatur. ¶ 2ª cōclusio tāgit opinionē democriti ⁊ ē hec. Solus democritus dicit idē sīle agere vel pati a seipso vel a sibi sīli: ⁊ nō ℨtigit dissīlia ad se iuicē agere: ꝫ si dissīlia sed ℔m q aliquo mō sunt sīlia. Et subdit q ille opiniones sūt subcōtrarie ⁊ nō ℨdictorie qz ispiciūt ad particulares acceptōes: ⁊ nō vniuersaliṫ ad oēs modos. ¶ 3ª cōclusio ē reprobatiua scē opinionis: ⁊ ē hec. ratōabile ē: sīle nihil pati a sīli. ꝓbat duab⁹ rōib⁹. ꝓma qz nō videṫ p qd alterꝝ sit magis actiuū ꝯz alterꝝ. 2ª rō si sīle pateret ab oīno sibi sīli seqret q idē posīt pati a seipso: ⁊ p cōns nihil erit imobile aut icorruptibile. ¶ 4ª cōclusio ē reprobatiua ꝓme opinionis: ⁊ ē hec: dissīle nō patiṫ ab oīno dissīli. ꝓbat exēplo ⁊ rōne: exēplo qz nec albedo patiet a linea: nec linea ab albedine nisi ℔m accīs eo q accidit lineā eē albā vel nigrā. Rōe sic qz q̄cūq nec sūt ℨria nec ex ℨrijs illa nō agūt nec patūtur adiuicē: ꝫ oia dissīlia nec sūt ℨria nec ex ℨrijs. igiṫ. ¶ 5ª cōclusio determinat veritatē dictoꝝ ⁊ est hec. actiua ⁊ passiua a se iuicē dñr esse sīlia gñe ⁊ dissimilia spē. ꝓbat exēplo ⁊ rōe. Exēplo sic. corpus. n. natū est pati a corpore ⁊ sapor a sapore. Ratio est hec. q̄cūq sūt actiua ⁊ passiua adiuicē illa sūt ℨria: sed ℨria sūt dissimilia specie ⁊ dissimilia gñe. ¶ 6ª cōclusio tāgit vnū correlariū ⁊ est hoc. necesse ē agēs sibi assimilare passū. ꝓbat qz agēs ⁊ passum sūt ℨria: ꝫ vnū ℨriū corrūpit aliud vt sibi assimilet ipsū. ¶ 7ª cōclusio oñdit qd veritatis ꝑdicta opinio hēat ponēdo talē cōclusionem. nos dicimus aliqd pati dupliṙ. vno mō p modū subiecti: vt dicimus boiez calefieri ⁊ ifrigidari. alio mō aliqd dr pati p modū ℨrij vel termini vt dicimus calidū frigefieri ⁊ laborās sanari: sīle est de agēte illi. n. de ꝓma opinione respiciebāt ad ℨriū: ⁊ illi de 2ª ad subiectū. ¶ 8ª cōclusio cōparat agēs ad patiēs ⁊ est hec. nō oē agēs est passibile. ꝓbat duabus rōibus: ⁊ vno exēplo. prima rō sicut se habet mouēs ad mobile: ita agēs ad patiēs. sed est aliqō mouēs imobile sicut ē mouēs ꝓmū. igiṫ etiā ē aliqō agēs ipassibile. ¶ Scōa rō. que cūq ñ bñt eādē materiā illa sūt ipassibilia adiuicē. i. mutuo. sed aliq agētia nō babēt eādē materiā cū passionib⁹. igitur talia sūt impassibilia. Exēplo sic. medicia facit sanitatem. igitur nihil patitur a sanitate. sed cib⁹ facit sanitatē ⁊ aliqd patitur a sanitate: infrigidatur aūt aut calefit. ¶ Nona cōclusio ē hec. q̄cūq nō coicāt in mā: illa nō sūt passiua adiuicē. sed q̄cūq habēt eandē materiā illa agūt et patiūtur adiuicē. ꝓbat dupliciter. ꝓio. qz q̄cūq bñt eādē materiā illa bñt cōtraria. igitur sūt actiua et passiua adiuicē. 2º. quia q̄cūq bñt eādē materiā vnū ē i potētia ad q̄litates alteri⁹. igitur illa sūt actiua et passiua adiuicē: qz cōtrariorū est eadē potētia. añs ꝓbat qz actu frigidū ē potētia calidū: ideo pñte calefaciēte calefit. ¶ Decima cōclusio tāgit que causa sit actiua ⁊ passiua. ⁊ ē hec. causa efficiēs est actia ⁊ nō finis. qz finis nō mouet nisi scōm metaphorā sed efficiēs inducit speciē q̄ pñte cessat mot⁹. habitib⁹ enī presentib⁹ cessat motus. materia vero scōm q mīa est passiua:

Tertio Dubitaṫ vtrū dissimile agat i sibi dissīmile. vel simile agat in sibi simile: ⁊ vtrū idē agat in seipsū. ¶ Ad soluēdū ℔ dubiū ꝓ ꝓma pte ponūṫ alique distinctiones. ꝓma agens ⁊ patiēs possūt capi dupliṙ. vno: pro significatis. ⁊ sic nō solū sūt dissīlia spē. sed etiam sūt dissimilia genere generalissimo. Alio⁹ possūt capi p denoiatis. ⁊ sic capiūṫ hic. ¶ 2ª dictio agens ⁊ patiens esse dissimilia spē pōt intelligi tripliṙ. vno⁹ q sint dissimilia spē eēntiali. vt homo ⁊ equus. ⁊ sic nō est necesse agens ⁊ patiēs eē dissimilia. alio mō spē accītali: vt corpus calidū ⁊ corp⁹ fridū. 3º mō aliq eē dissīlia spē pōt itelligi q sint dissīlia i gradibus eiusdē spēi: sicut corpus bñs tres gradus frigiditatis: ⁊ aliud sex: ⁊ talis dissīlitudo sufficit ad actionē. Sz p 2ª pte ponunṫ alique distictōes. ꝓma. duplex est actio. q̄dā est actio vniuoca qñ agēs iducit sīle sz formā i spē cum sua forma: vt qñ bō gñat boiez. aut calidū gñat caliduz. Alia est aequoca qñ agēs gñat formā distinctā spē a sua forma. ¶ 2ª distictio. duplex est actio vniuoca q̄dā est reflexa. alia directa. ¶ Tertia idē agēs i seipsū pōt itelligi dupliṙ. vno mō p locutionez gña ptis: ⁊ sic idē pōt agere i seipsuz. alio modo p locutionē gratia totius: ⁊ sic idē nō pōt agere

seipsum saltem actione vniuoca ⁊ directa.

Rationes soluuntur ex dictis.

Queritur quinto. Utrum idiuisibile sit actiuū aut passiuū. ¶ Arguit̄ ꝓmo ꝙ sic: qz idiuisibile pōt alterari. g̃ est actiuū aut passiuū. añs pz: qz aia q̃ est indiuisibilis pōt mutari de q̃litate ōria i q̃litatem ōriā. ergo pōt alterari. añs ꝓbat. qz aia pōt mutari de ignorantia in sciam: ⁊ de scia i ignorātia. ¶ 2° sic. intelligentie agunt in ista iferioza. ⁊ tamen sunt idiuisibiles. g̃ indiuisibile pōt esse actiuū. ¶ 3° sic itelligentie ⁊ anime intellectiue possunt localiter mouere ⁊ moueri. g̃ possunt agere ⁊ pati. ⁊ ꝓ ois indiuisibile est actiuum ⁊ passiuum. ¶ In oppositum est Ari. In ista questione ⁊c̄.

Primo sciendum est ꝙ in hoc. 2° capitulo determinat. Aristo. de modo agendi ⁊ patiēdi ꝑm antiquos. ⁊ diuiditur i tres ptes. In prima recitat opiniones antiquorum. ⁊ intendit tres conclusiones. Prima tangit opinionem Empedoclis ⁊ est hec. Empedocles dicit ꝙ actio fit per poros quo ingreditur agens principale. ⁊ per hunc modum fit visio. et omnis sensatio ⁊ omnis mixtio. dicebat enim diaphana corpora esse trāseuntia per suos poros. ¶ 2ª conclusio tangit opinionē democriti ⁊ leucipi. qui voluerunt saluare omnia naturalia ponendo solum vnū ens. s. corpus indiuisibile. oia enim dicebant componi ex corporibus indiuisibilibus ideo dicebant actionem fieri per talia corpora indiuisibilia. ¶ 3ª conclusio tangit tertiā opinionem cum eius probationibus. ⁊ est hec. Melissus dicebat ꝙ erat tantum vnum ens infinitum et immobile. ꝙ esset immobile probat sic. quia vel recipercur in vacuo vel in pleno. non in pleno propter penetrationem dimensionum. non in vacuo quia vacuum non est. ꝙ esset tantum vnum probat sic. quia si essent plura illa non possent distingui nisi per vacuum. ꝙ sit infinitum probat sic quia non posset finiri nisi per vacuum. modo vacuum non est. Et subdit ꝙ melissus propter has rationes ponebat omnia esse vnū ens. qđ est simile demētie. nullus enim potest esse ita demens vt fateatur ignem ⁊ glaciem esse vnum ens. 2° subdit ꝙ aliqui per assuetudinem credunt apparentia. i. multa esse vnuz sicut apud melissuz ignis ⁊ glacies videntur esse vnum ens.

Secūdo sciēdū est ꝙ Aristo. i scda parte huius capituli ꝓparat opiniones adiuicem: ⁊ itēdit tres ꝛclusiones. Prima tāgit duas ꝛueniētias ⁊ duas dīas iter opinionē leucipi democriti ⁊ melissi. ꝑma leucipus mouebat saluare apparentias sensuū vt gñationes ⁊ corruptiones ⁊ multitudinē entiū ꝑ ꝛgregationē ⁊ segregationem atomaliū: sed melissus non. Scda vterq; dicebat vacuū nō esse purū ens. Tertia leucipus ponebat ifinita plena. s. ifinita corpora athomalia. melissus vero ponebat tm̄ vnū ens. Quarta melissus nullo mō ꝛcedebat vacuū esse. leucipus aūt ꝛcedebat ipsū esse iter corpora athomalia nō tm̄ ꝛcedebat ipsū esse pure ens. Quinta vterq; ponebat ꝙ nūq; ex vno simpliciter fiunt multa nec ex multis vnum: et hoc dicebat melissus: quia negabat multa entia: sed hoc dicebat leucipus qui dicebat entia nobis apparentia esse vnum ens. ¶ Secunda conclusio tangit tres comparationes inter leucipum et Empedoclem: quia leucipus dicebat actionem ⁊ passionem fieri per vacuitates existentes inter corpora idiuisibilia. sed Empedocles dicebat ꝙ actio ⁊ passio fiebāt per poros. 2° qz ad opinionē Empedoclis videtur sequi opinio leucipi. qz Empedocles pōebat ꝙ agēs sine penetratione dimēsionū potest itrare passū ideo oportebat poros esse vacuos. nō tamē dicebat totum corpus esse vacuū. ideo oportebat iter illos poros ponere valde parua corpora: que a leucipo vocabant̄ indiuisibilia. 3ª. qz leucipus apparēter saluabat generationes et corruptiones tam elementorū q̄ mixtorū. sed Empedocles nō poterat saluare generationē ⁊ corruptionem elementorū: ideo ponebat ea ingenerabilia. ¶ Tertia conclusio tangit quatuor comparationes inter leucipum et platonem. Prima quia leucipus resoluebat omnia entia in corpora indiuisibilia. plato vero resoluebat corpora in superficies. superficies in lineas: et lineas in puncta. Secunda quia leucipus posuit ista corpora indiuisibilia esse infinitarum figurarum. plato vero non. Tertia quia leucipus saluabat predictam opinionem per indiuisibilia distantia penes vacuum. plato vero solum saluabat per contactum eo ꝙ non ponebat vacuum.

Tertio sciendum ꝙ aristo. i ⁊tia parte huius capitli reprobat aliquas ꝓdictaruꝫ opinionum. ⁊ itẽdit duas cõclões. ꝓria tãgit ꝯtuor rõnes reprobãtes opionẽ leucipi. ꝓma corpa idiuisibilia nõ ꝑnt agere nec pati. ꝙ actio ⁊ passio nõ fiũt p corpora idiuisibilia. añs ꝓbat. qz si hoc esset possibile hoc eẽt ꝓter vacuũ. hoc tñ ẽ falsuꝫ cũ vacuũ nõ sit. ꝙ aũt leucipus habeat ponere corpa idiuisibilia agere ꝓbat triplicet. ꝓmo qz figure circlari attribuit caliditatẽ. ꝙ alicui alij dz attribuere frigiditatem 2°. qz leucipus ponebat graui⁹ ⁊ leuius. ꝙ ponebat caliditatẽ ⁊ frigiditatẽ. ⁊ ꝓsequens ponebat agere ⁊ pati nõ posse fieri nisi p corpora idiuisibilia. 3°. qz leucip⁹ ponebat durũ ⁊ molle ꝙ sunt actiua ⁊ passiua. añs ꝓncipalis rõnis ꝓbat qz idiuisibilia non ꝑnt aliquã ꝙlitatẽ actiu i vel passiuã sz solũ figura. ꝓbat qz vel illa eẽt separabilis vel i ꝑabilis. nõ separabilis qz tunc non ageret nec pateret ꝑ illũ. nec i separabilis qz cõtraria eẽnt simul in eodem. Ex hoc ifert cõ plato nez. qz si corp⁹ eẽt ꝯpositũ ex ꝑctis nõ possz rarefieri eo ꝙ ꝑcta ñ ꝑnt fieri maiõa nec miora. 2ª rõ ꝓa corpa ⁊ magna sũt eiusdẽ rõnis. igit si parua sũt idiuisibilia ita ⁊ magna. 3ª qz vel oia essent eiusdẽ ñãe vel diuersaruꝫ. si eiusdẽ nature. igit ex ipsis debet fieri vnũ ⁊tinuũ. si diuersarũ ergo magis ponẽdũ essz ꝙ ille nature esset cause eaꝝ actionũ ⁊ passionũ ꝯ eaꝝ figure. 4ª rõ si indiuisibilia mouerẽt i vacuo. vl mouerẽtur a se vel ab alio. nõ ab alio qz illõ nõ ẽ dabile. nec a se. qz vnũqõq mouẽs se ẽ fz aliõ mouẽs ⁊ aliõ motũ ⁊ sic i diuisibile erit diuisibile. ¶ 2ª ꝯ tãgit tres rõnes reprobãtes opionẽ ẽpedoclis. ꝓmo qz vel illi pozi esset pleni vel vacui. nõ vacui qz negat vacuũ. nõ pleni qz tũc illi pozi supfluerẽt. corp⁹ enĩ continuũ possz ita bene pati sine pozis. rñdet empedocles ꝙ illi pozi sunt ita pui ꝙ nullũ corp⁹ ꝑnt recipe. ℞ reprobat ꝓbs dupliciẽ. ꝓ qz incõueniẽs ẽ dcẽ parua vacua ⁊ negare magna. 2° si vacuuꝫ est ipz ẽ locus. sz ois locus põt repleri corpore. 2ª rõ qz vel actio fierz p ⁊tactũ vel nõ. si nõ. ꝙ supfluũt pozi. pozi enim ponebãt ꝓpẽ ⁊tactũ. si sic igr supfluũt pozi. sine pozis eiz põt fieri ⁊tact⁹. 3ª rõ oia corpora sunt diuisibilia. igr ñ opz ponẽ pozos vt agẽs igrediat passũ. qz dẽdo passũ poterit ingredi i idipsũ.

Conclusio rñsalis. Indiuisibile ñ põt eẽ actiuũ ⁊ passiu⁹. ꝓz quia idiuisibile non est indiuisibili contrarium.

Primo dubitaꝫ. Utr passũ debeat pati ſm ꝯlibet eius partẽ. Ad soluendũ hoc dubiũ ẽ supponẽdũ ꝙ Aristo. i hoc vltimo c° determinat de mõ actiõis ⁊ passionis ſz opinionẽ ꝓpriã. ⁊ diuidit i tres partes. In prima ponit. ꝟ. 3ditiões regulatas ad actionẽ ⁊ passionẽ. ¶ 2ª patiẽs ẽ actu ⁊rũ ⁊ dissimile agẽti sz ẽ simile ptãte. i. potẽtia. 2ª passũ patit ſm ꝯlibet eius partẽ ꝯtitatiuã ad ptis essẽtialis dz 3ª si passũ sit magis dispositus magis patit. ⁊ si sit min⁹ tũc min⁹ patit. ⁊ iõ dicebãt antiq ꝙ magis porosũ erat magis passibile. et ꝙ metallica erãt multũ porosa. iõ facile patiebãt. 4ª ꝙ passuꝫ ẽ actu ⁊tinuũ ⁊ idiuisũ. sz tñ ẽ potẽtia diuisibile. 5ª agẽs dz esse approximatũ passo ita ꝙ tãgat ipsũ. Et subdit vnã obiectiõez. qz ignis calefacit corp⁹ lõge distãs ab eo. soluit ꝓbs ꝙ ignis ꝑ calefacit aerẽ. ⁊ aer calefact⁹ calefacit corp⁹.

Secundo dubitaꝫ. Utr passuꝫ debeat eẽ ybicꝫ diuisibile. Ad soluẽdum ℞ du^m ẽ supponẽdũ ꝙ Ari. in scõa pte huius capli infert ꝙ corp⁹ qõ dz pati dz esse ybicꝫ sui diuisibile. ꝓbat duab⁹ rõnib⁹. ꝓma qz passuꝫ dz eẽ ybicꝫ passibile. sz si nõ essz ybicꝫ diuisibile nõ essz ybicꝫ passibile. 2ª rõ qz si aliq̃ ps essz idiuisibilis tũc ipz totũ nõ eẽt ⁊t^m. mõ oẽ passũ dz esse ⁊t^m. Ex hoc ifert ꝙ nõ dz eẽ actu diuisuꝫ. Sbdit vnã obiectionẽ ꝙ passũ dz ybicꝫ pati sz ñ poterit ybicꝫ pati si ñ sit ybicꝫ actu diuisũ. soluit negãdo minorẽ. qz diuisibilitas ñ regrit nisi rõe ⁊tact⁹. iõ suffit ꝙ sit divisibile. ⁊ ñ actu diſuz.

Tertio dubitaꝫ. Utr act⁹ ⁊ pas⁹ fiãt preter lez diuisionẽ patiẽtis. Ad soluendum ℞ du^m ẽ supponẽdum. ꝙ Aristo. infert alias duas 3ditiões. ꝓma ꝙ actio ⁊ passio nõ fiũt per realẽ divisionẽ patiẽtis nec p igressũ aliox corporum. ꝓbat qz videmus idem corp⁹ manẽs ⁊t^m fieri aliquãdo fluens. ⁊ aliqñ cõgelatum sine diuisiõe sui ⁊ sine igressu aliox corpox. 2ª augmẽtatio nõ solũ fit p introitũ corpox nec p interpositionẽ eox ga parres tunc ante ñ fierẽt maiores. sed solum fieret quedaz appositio.

Ad rationes dicit ante opp^m. Ad ꝓmam dicit ꝙ actio põt capi triplicit. vno⁹ put ꝺuertit cũ motione. alio⁹ ꝙ dã mutatiõe ſz qualitatẽ. 3tio mõ ꝙ mutatione de qualitate actiua vel passiua cuiusmõi sũt ꝙlitates 3tie spẽi. ad idiuisibilia bñ agit actiõe ꝑ 2ª scõ modo dicta. sz nõ actiõe ꝓprijssime dicta. Et ꝙ hoc soluuntur alie due rationes.

Queritur Sexto. Utrū ꝗttuor elemēta remaneāt formaliṛ in mixto Arṛ p. ꝙ sic. qz vnumqȯꝫ ꝺponitur ex bis i ꝗ resoluitur. sed vnū quodꝫ mixtū resoluitur i ꝗttuor elemēta. ꝙ vnū quodꝫ mixtū saltē cōponit ex quattuor elemētis. ⁊ per ꝺnōs i vno mixto pfecto remanēt ēt quattuor elemēta. 2ᵒ sic i vno mixto est vnū elemētū p̄dominās. ꝙ i vno ꝛ mixto saltē remanet entitas vnꝰ elementi. ⁊ ꝺfirmaṫ. qz qȯlibet mixtū mouet̄ ꝟ elemētum p̄dominās. 3ᵒ sic. p ꝺffinitionē mixtiōis ꝗ est mixtio ē miscibiliū alteratoꝝ vnio. Ex illa formāṫ due ꝺnē. p̄ma. mixtio ē miscibiliū alt̄atoꝝ. ꝙ nō ē miscibiliū corruptoꝝ. ⁊ p ꝺnōs mixtibilia remanēt icorrupta ſm suas ꝓpr̄ias entitates. 2ᵃ ꝺ pbaṫ. qz mixtio ē vnio miscibiliū. ꝙ neče ē ētitates ipoꝝ miscibiliū remanere realiṫ ⁊ entitatiue i mixto. 3ᵗ ꝺnā. qz vnio ē realis relatio ꝗ regrit extrema realia distincta. In oppositū ē auctoritas pl̄i dīctis elemēta esse poss i mixto ⁊ ñ actu.

Primo sciēdū ꝙ p declaratiōe t̄minorū qōis ponūṫ p̄ aliq̄ suppōes p̄ma. i mixtiōe ꝺcurrūt. ℌ. p̄ma ꝺz eē miscibiᵐ ap ꝓximatio siue vnio. 2ª ꝺz eē eoꝝ ꝓportio ita. ſ. ꝙ sint sic ꝓportionata ꝙ vnū ñ possit ꝺuertē reliquū i ſbaz eiꝰ nec eō. 3ᵒ regrit miscibiliū alt̄atio ita ꝙ vnū ſic agit i aliō ⁊ eō. ꝙ corrūpat ꝗlitates alt̄atiōis ⁊ eō. 4ᵒ regrit eoꝝ corruptio ita ꝙ de entitate nihil remaneat nisi sola mā. ℌ. regrit̄ cō uersio eoꝝ i ētiā entitaṫ. ſ. i entitaṫ mixti. ¶ 2ª suppōi elemēto simplici solū sūt tres entitates ſ. entitas māe ⁊ entitas foꝛ. ⁊ entitas elemēti resultās ex vniōe māe cū forma. sūt ēt 4ᵒʳ entitates ꝗlitatū ⁊ aliꝝ accn̄tiū ipi elemēti. 3ª suppō i mixto sūt solū 4ᵒʳ entitates. p̄ma ē ētitas māe scḋa ē entitas foꝛ ſbālis ipi mixti ⁊ ētia ē ētitas ētia resultās ex illis ꝗ vocaṫ mixtū. ⁊ ꝋrta ē entitaſ formaꝝ accn̄taliū necessario ꝺseq̄ntiū formā mixti. Ex bis segī p̄ ꝙ i mixto ꝺposito ex elemētis solū remanet ꝺētitate mixti eleñtari p̄ma ētitas ꝗ ē mā. 2ᵒ segī ꝙ forma ſbāl̄ elemēti ñ remanet realiṫ ⁊ ētitatiue i mixto ēt ꝟ ꝺcūcꝫ eē. p3 qz illa ꝺz corrūpi. 3ᵒ segtur ꝙ i mixto ñ remanet entitas totiꝰ elemēti cū ñ remaneat forma ſbālis. 4ᵒ segī ꝙ mixtū ē ita simplex simplicitate reali ⁊ ētitatiua sīc ⁊ elemētū. p3 qz sīc elemētū ꝺcī ētitaṫ ētiā resultāte ex vniōe vniꝰ formę ſbālis cū mā sic mixtū ꝺcī entitaṫ ētiā resultāte ex vniōe simplicis vniꝰ foꝛ mixti cū mā. 4ª suppō. et ita forma maneret i mixto ē forma ſbālē elemēto ꝛ realiṫ ⁊ ētitatiue remanere i mixto sic ꝙ mā ipsius mixti sit quoddā aggregatū ex materijs quattuor elementoꝝ. ⁊ forma substātialis mixti sit quoddā aggregatū ex quattuor formis substantialibus elementoꝝ talez formaz mixti realiter integrātibꝰ ⁊ entitatiue cōstituētibꝰ. sed elemēta remanere virtualiṫ ē ꝙ in mixto sint similes qualitates sicut in elementis.

Secūdo sciēduz est ꝙ Aristo. in isto vltimo tractatu determinat de mixtione. ⁊ diuidiṫ in quattuor ꝓtes. In p̄ma intē dit quattuor ꝺclusiōes. ¶ Prima tāgit vnā q̄stionē que ē hec. Utꝝ mixtio sit possibilis. secūda tāgit vnū argumētū. pbās ꝙ non. qz vel ambo mixtibilia manerēt i actu. ꝓpr̄io. vel vnū maneret ⁊ altꝛ corrūpeṫ vel ambo corrūpent. nō p mū qz tūc nō est mixtio ſz inꝟpositio. nec 2ᵐ qz tūc mixtio ē eoꝝ ꝗ bñt eē simpliciṫ. igiṫ illa quoꝝ vnū bz eē ⁊ aliō ñ: nō miscent̄. Nec 3ᵐ qz ꝗ nullo mō sūt entia illa nullo mō sūt mixtibilia. ¶ 3ª ꝺ tāgit solōne p̄dicte ꝺbitatiōis ponēdo dr̄iam mixtiōis a gn̄atiōe augmētatiōe ⁊ alt̄atiōe. ꝺfert enī a gn̄atiōe. qz si ex mā p aduentū forme aliq̄ gn̄etur nō ꝺcim⁹ formā misceri. similiter si ex lignis gn̄etur ignis nō ꝺcim⁹ lignū misceri igni. sed ligna corrūpi ⁊ ignē gn̄ari. sed ꝺffert ab augmētatione qz ꝺcim⁹ boc corp⁹ augetur cibo. ⁊ tn̄ nō ꝺcimus ipsum misceri cibo ꝺffert enī ab alt̄atiōe. qz ꝗlitas ꝟ quā fit alteratio nō miscet̄ subiecto cū vtrūq̄ saluet̄ in actu ꝺpleto ⁊ pfecto. nec etiā distincte qualitates misceūtur i eodē subiecto. Ex hoc infert ꝙ falsū ꝺcebant illi q affirmabāt oīa aliq̄n eē mixta. oportet enī q̄dlibet mixtibiliū esse ſepabile. nulla aūt qualitas est ſeparabilis. Quarta ꝺclusio tangit solutionem rōis ꝓbantis mixtionē nō esse possibilē ꝓ quo ponit duas suppōes. ¶ Prima tangit talē diuisionē. entiuz quedā sunt in actu. ⁊ q̄dam in potentia. 2ᵒ ꝺcit ꝙ mixtibilia nō manent in mixto in actu sed in potentia. p̄mū ꝓbat qz ex ipis fit vnum tertiū. 2ᵐ ꝓbat qz posīꝫ cōiūcta sunt ⁊ mixta adhuc possunt ſepari. igitur remanent in potētia. Ex bis ꝺcitur ad rationem ꝙ non remanent in actu nec corrumpitur alterum necꝫ ambo. manet aūt virtus eoꝝ. In secunda parte Aristo. ingrit modū ſm quem fit mixtio ⁊ intendit tres conclusiones. ¶ Prima tangit duos modos ſm quos antiqui opinabant̄ mixtiones

fieri. ꝑmus ꝙ mixtio fiebat ꝑ iuxtapositionem partiuz insēsibiliuz ꝓpter sui paruitatē. Scōs ꝙ q̄libet pars vnius mixtibilis ponit iuxta quā libet ptez alt̄ⁱ mixtibilis vt ordeum diceret mixtū frumēto. ¶ 2ª cōtā gitur tres suppōes. ꝑma si ē deueniēdū ad aliqđ minimū corpⁱ. 2ª ozto mⁱⁿ eē bōgeneū. 3ª qz in vltima mixtiōe opz q̄libz partez mixtibiliū eē cū q̄libet parte alterⁱ. his suppositis reprobat vcōs modos sit̄. ¶ 3ª cōtā gitur rōnez reprobātē illos modos ⁊ ē hec. ſm ꝑdictos modos nō ē mixtio. ꝑbat qz mixtibilia saluant̄ ſz ꝑprias formas. igit̄ nulla est ibi ɔfusio aut mixtio ſz solū ɔpositio. In 3ª pte buiⁱ capl̄i oñdit q̄ sūt mixtibilia. ⁊ itēdit q̄tuor ɔclusiōes. ꝓma tā gitur vnā diuisionē ⁊ ē hec. entiū q̄dā sūt actiua ⁊ passiua adiuicē vt illa q̄z est eadē mā. alia ɔ nō vt illa q̄ nō coicant in mā. ¶ 2ª ɔ. nō coicantia i mā nō sūt adiuicē mixtibilia vt sanitas nō miscetur corpori. ¶ 3ª actiuoz ⁊ passiuoz adiuicē modicū vniⁱ nō ē mixtibile cū multo maiⁱ. ꝑbat gutta vini nō miscet̄ mile milies amphore aque ꝑbat qz minⁱ trāsmutat̄ in maiⁱ ⁊ nō trāsmutāt̄ ambo i vnū ⁊tiū. ¶ Quarta ɔ. illa sūt mixtibilia adiuicē q̄ sūt actiua ⁊ passiua adiuicē adeq̄ta i potētijs ⁊ virtutibⁱ sic ꝙ vnū nō posset aliō conuertere in suā nāz. ſz ambo ɔuertunt̄ in ɔfans ad ē i mixtū gñatū ex illis. ū eiz gñat̄ alteꝛ illoꝛ sed mediū cōe. ſ. mixtuz. Ex hoc infert ꝙ mixtibilia sūt ɔria. qz sūt actiua ⁊ passiua adiuicē. In q̄rta parte oñdit q̄ sūt facilē mixtibilia ⁊ q̄ nō ⁊ intēdit tres ɔclōes. ꝓma. pua sūt puis faciliuſ mixtibilia q̄ magna magnis. qz pua iuxta se posita facilⁱ se trāsmutāt q̄ magna. ¶ 2ª bene diuisibilia ⁊ bñ trāsmutabilia ⁊minis alienis sūt facilē mixtibilia. ꝑbat qz talia facilē diuidunt̄ in duas puas ptes. ¶ Tertia mⁱtū passibile cū parū pasibiliñ facilē miscet̄. vt ꝑz de ere ⁊ stanno ⁊ similiter de locutione balbutiētium.

Tertio sciēdū ꝙ circa hunc textuz icidūt tres difficultates. ꝓma vtz mixtio sit possibilis. ꝓ solōe buiⁱ difficultatis dicitur ꝑ ꝙ mixtio nō solū ē vnius actus ſz ē q̄dā aggregatū ex tribⁱ actibⁱ. ſ. ex approximatiōe mixtibiliū ⁊ alteratiōe ⁊ corruptiōe eoꝛ ⁊ resolutiōe. Ex his dicit̄ ꝙ mixtio est possibilis quia oēs eius cause sūt possibiles vt posset inductiue ꝑbari. Scda difficultas vtz diffinitio mixtionis in textu posita q̄ est hec. mixtio ē mixtibiliū alteratoꝛ vnio. sit bene assignata. Ad hoc rñdetur ꝙ sic dū modo sit ibi ꝑdicatio causalis sic ꝙ sit sensus. mixtio causat̄ ex vnione mixtibilium alteratorū. ¶ 3ª difficultas qualr pōt saluari ꝙ elemēta nō remaneāt in mixto realē ⁊ entitatiue cū diffinitiōe mixtionis. iste eniz ɔsequentie sunt bone. mixtibilia sūt alterata. igitur nō sunt corrupta. similr sunt vnita. igitur nō sunt corrupta. ꝓ solutiōe ꝑme oñe dicitur ꝙ alteratuz ē participiuz ꝑteriti tēporis. ideo stat mixtibilia ꝑus eē alterata ⁊ posterius corrupta ⁊ resoluta in nāz mixti. Sz ꝑ solōe secūde oñe ꝑmo pōt dici ꝙ dūdo mixtionē eē vnionē nō est ꝓprie ꝑdicatio formalis dicēs. boc est hoc. sed magis cālis. vel dicitur ꝙ licet elementa non sint vnita i mixto ſm suas ꝓprias entitates. sunt tamen vnita ſm ꝑprias virtutes. aut saltē ſm similes qualitates sicut postea videbitur.

Conclusio rñsalis. Elementa ñ manēt formaliter in mixto. patet quia sequeretur ꝙ vnū quodq̄ mixtum essz realiter plura suppositā. Consequens est impossibile. patet tamen consequentia. quia quelibet forma substantialis vnita materie dispōsite cōstituit vnū suppositū. cū in quolibet mixto eēnt quattuoꝛ forme substātiales cōiuncte suis materijs seq̄retur ꝙ ibi essent quattuoꝛ suppositā

Primo dubitatur. Utrū entitates elemētoꝛ remaneant in mixto ſm esse remissuz. ꝓ solōne huius dubij supponēdum est ꝙ tres sunt opiniones dicentium entitates elementoruz remanere in mixto. ꝓma est Auicēne que stat in duabus suppositionibus ⁊ duobⁱ dictis. ꝓma suppositio. forme substātiales elementoruz non possunt intendi nec remitti. substantia enim non suscipit magis neq̄ minus. Secunda. qualitates elementoruū possūt realiter intendi ⁊ remitti. forme enim reales accidentales contrarium habentes suscipiunt magis ⁊ minus. ¶ ꝓmū dictum elementa remanent in mixto ſm suas formas substantiales nullo modo substantialiter mutatas. Secūdū qualitates elementoruz remanent i mixto ſm esse remissuz ⁊ proꝑtionatū. hāc reprobat cōmētatoꝛ ꝑ quo ad suppositiōes qz si qualitates elementoruz possunt remitti non remissa forma substantiali sequitur ꝙ substantia elementi possit remanere corrupta qualibet qualitate elementi illius cum sit eadem ratio de parte illiⁱ qualitatis sicut de ipsa qualitate. Opinio vero commentatoris stat i duabus suppositionibus ⁊ duobus dictis. ꝓma suppositio. forme sub-

stantiales elementoruz sunt realiter intēsibiles ꝛ remissibiles sicut qualitates elemētoꝝ. Secū da q̄ꝫtū remittit̄ de qualitate elemēti tātuz re mittit̄ de ei⁹ forma subāli. Primū dictū elemē ta remanēt i mixto ꝯz eē remissū. Scd̄z dcm̄ q̄li tates elemētoꝝ ēt manēt i mixto ꝯz eē remissū ꝛ dic̄ ꝙ nō ē icōueniēs formas icōpletas q̄ sunt q̄si medie int̄ subās ꝛ accidētia suscipe magis ꝛ min⁹ cuiusmōi sūt for⁹ elemētoꝝ. Hec opio vi det̄ ꝯdicere pho i p̄ntis iō relinqt̄. Opio āt Al berti ē ꝙ elta manēt i mixto ꝯz eē ligatū ꝛ n̄ ꝯm eē libeꝝ. qꝛ tn̄ ille tres opiniones ponunt plura litatem sine necessitate ꝛ ꝯcedūt i quolibet mi xto esse plura supposita. iō reliquēde sūt.

Secundo dubitat̄. Utꝝ elemēta rema neāt i mixto ꝯz aliquas reali tates. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū ꝙ ē q̄dā opinio Aureoli q̄ stat i duab⁹ suppōnib⁹ et duob⁹ dictis. Prima ꝙ sicut mediū inter q̄lita tes ꝯrias ꝯponit̄ ex extremis sic etiā mixtuz ex elemētis. Secūda mediū int̄ qualitates ꝯtrari as nō ꝯponit̄ ex ipsis qualitatib⁹ ꝯtrarijs. ꝯz cō ponit̄ ex qbusdā realitatib⁹ trūcatis. i. diminu tis ipsaꝝ qualitatū extremoꝝ q̄ realitates amit tunt nomē ꝛ rōnē ipsoꝝ extremorū ita ꝙ ex eis resultat vna qualitas de t̄tia specie distincta a q̄ litatib⁹ extremis. Primū dictū. forme subales elemētoꝝ nō remanēt i mixto. Secūdū i mixto manēt q̄dā realitates ipsoꝝ q̄ nō sūt forme nec partes eoꝝ. ꝯz amittūt nomē ꝛ rōnē toti⁹ ex qb⁹ resultat entitas mixti. Cōtra quē ponit̄ talis ꝯ⁰. In mixto nō remanēt aliq̄ realitates elemento rū. pꝫ qꝛ vel ille eēnt sbe vel accn̄tia. nō accn̄tia qꝛ nō eēnt ptes sbāles mixti. nō sbe qꝛ vel essēt mā vel forma vel to^m ꝯpo^m q̄rū q̄dlibet negat.

Tertio dubitat̄ Qualit̄ remanēt elemē ta i mixto. Pro solōne huius du bij ponunt̄ alique distinctiōes. Prima quadru plicia sunt mixta: q̄daz sūt que gn̄antur ex qua tuor elementis. alia sunt q̄ generantur ex duo bus vel tribus elemētis. alia sunt que gn̄antur ex elemēto ꝛ mixto. alia sunt que ex nullo ele mento gn̄ant̄. ꝯz solū gn̄ant̄ ex mixto. Secūda distinctio. elemēta remanere i mixto. pōt itelli gi duplicit̄. vno mō i actu. alio mō in potentia. Tertia distictio. duplex ē potētia. q̄dā ē poten tia remota q̄ cōit̄ vocat̄ potentia subiectiua vl̄ receptiua. alia ē potētia ꝓpinqua q̄ cōit̄ vocat̄ potētia respectiua. potētia ꝓpinqua est duplex q̄dā est includens actū ꝛ stāns sub actu. alia est excludēs actū ꝛ trāsiēs adueniente actu. ¶ 4ª distin⁰ triplex est actus. qdaz est actus v̄tualis. alius est actus pfectionalis. alius est actus for malis. remanere in actu v̄tuali est eodē mō re manere i aliquo quo effectus remanet i sua cā efficiēte vniuoca vel equiuoca. ꝯz remanere in actu pfectionali est eminenter ꝛ ꝯz similitudinē ꝯtineri i aliquo sic obiectū i potētia. ¶ 5ª. distin⁰ actus formalis ē duplex sicut ꝛ potētia qdā est act⁹ simplicit̄ q nullo⁰ ē pmixtus potētie. Alius ē act⁹ formalis n̄ sim^r q ē medi⁹ int̄ purā potētiā ꝛ purū actū. Sexta distin⁰ act⁹ formal̄ sim^r ē du plex. qdā ē ꝯplet⁹. ali⁹ ē incomplet⁹. remanere i actu formali simpl̄r ē remanere ꝯz suas ꝓpas formas subāles saluatis eoꝝ rōib⁹ specificis. re manere aūt i actu sim^r ꝛ pfecto ē remanere ꝯm suas ꝓprias formas subāles saluatis rōnib⁹ i eē itēso. ꝯz remanere in actu formali icōpleto est re manere ꝯm ꝓpaz formā subālez saluata ei⁹ rōe specifica in esse tantū remisso. sed remanere in actu formali nō sim^r est remanere. nō i pura po tētia cuiusmodi ē potētia subiectiua. nec i puro actu cuiusmōi ē remanere i puris formis speci ficis ꝯz ē remanere i potētia me^a int̄ potētiaz re motā ꝛ puꝝ actū q̄ potētia vocat̄ potentia for malis aptitudialis. Ex his dr̄ p̄ ꝙ elementa ma nēt i mixto i potētia n̄ solū i potētia sbiectia. ꝯz ēt i potētia ꝓpinq̄. 2⁰ dr̄ ꝙ elemēta n̄ remanēt i mixto i actu v̄tuali. mixtū. n. nō est cā efficiens equoca nec vniuoca elemētoꝝ. 3⁰ dr̄ ꝙ elemen ta nō manent i mixto i actu pfectionali. qꝛ non solū manent i mixto ꝯz silitudinez imo etiā ꝯm aliquez aliū actū. 4⁰ dr̄ ꝙ elementa n̄ manent i mixto i actu forli sim^r. siue ꝯpleto siue icōpleto qꝛ i mixtis nō saluant̄ rōnes specifice formarū elementoꝝ. nec i esse remisso. nec i esse itenso. 5⁰ dicit̄ ꝙ elementa manent i mixto i actu for mali actuali. non simpliciter. hoc ē dictu in po tentia formali: actuali non tamen sic ꝙ aliqua actualitas vl̄ realitas elemēti alia a materia re maneat in mixto ex qua realiter ꝛ entitatiue cō ponatur mixtum: sed sic sunt in potentia actu ali ꝙ impossibile est mixtum resolui quin resol uatur in quattuor elementa. Ex his sequitur ꝙ in mixto sunt solū tres entitates ꝯsiderande p̄ma est mā mixti ꝯstituta ex materijs elemento rum: alia est forma substātialis mixti resultās ex quadā ꝓportiōe elementorū resolutoruz in ipsā formā mixti q̄ nullo mō ꝯposita est ex for mis sbalib⁹ elemētorū. ꝯz dic̄ entitatez specifice

distinctā cōtra formas elemētorū. ⁊ est ita simplex ēritatme sicut forme elemētorū. 3ª est entitas ipsius mixti cōstituta ex matia ⁊ forma mixti. Erit igitur cōsiderādū q materia iformata a forma mixti ē vna potētia nō solū subiectiua sed etiā actualis p quā ipsa est proxime resolubilis vel saltē reddit mixtū resolubile ꝓprie i naturas q̄ttuor elemētorū. 2ª segtur q i mixto nō ꝛmanēt q̄litates elemētorū. alias accidēs migraret de subiecto in subiectū. sed bñ remanēt similes q̄litates. nō tamē scōm ita intēsū esse.

Ad rationes Ad primā dicit q aliqd resolui i aliud pōt itelligi ꝯ ouplr. vno mō resolutōne sepatia tātū q̄ scilz sepat partes vnitie cōponētes aliqd totū. ⁊ sic cōceditur maior ⁊ negat mior. Alio mō pōt intelligi q aliqd resoluat i aliqd resolutiōe ꝓductiua sicut geitū resolui i corruptū ⁊ corruptū in geitū mediāte ꝓductiōe alicui⁹ noue forme. et sic negatur mior ⁊ cōcedit maior. ¶ Ad 2ªm dicit q i q̄libet mixto ē vnū elemētū pdñans v/rute bꝰ ē i silib⁹ q̄litatib⁹ sicut mixta terrea plēs q̄litates sil̄es q̄litatib⁹ ēre bñt ⁊ ꝛm eē magis i/tēsū bñt q̄ bēant q̄litates sil̄es qualitatib⁹ alioꝝ elemētoꝝ. i nullo tñ mixto est elemētū pdñans realr ⁊ entitative. ¶ Ad 3ªm dr̄ p̄ sicut dictū ē i 3º notabili ⁊ 2º q eleméta pp̄ꝫ corrūpūt vel dr̄ corrūpi qz remanēt ꝛz potētiā pmixtā actui. 3º dr̄ q eleméta i gñatōe mixti nō corrūpūtur corruptōe simplr: ꝛz solū corruptōe ꝛmgd. q̄ñ. n. ex minus notabili generatur magis notabile ē generatio simpliciter ⁊ corruptio secundum quid. ¶ Et bꝫ de p̄ō gñatōe ⁊ corruptōe dcā sufficiāt.

Habendā aliqua lē notitiā scōi libri ō gñatōe q̄rit p. Utruꝫ qualitates elemētorum sint forme ſbales ꝓpe ipoꝝ passiones. ¶ Arguit p̄ q sint forme ſbales qz qualitates elemētoꝝ sūt pncipia cuiuslibet motus ipsoꝝ. igit sūt nature elemētoꝝ: ⁊ p ons sūt materie vl forme ꝛz euidēs ē q nō sint materie. g̃ necesse ē q sint forme ſbales ipsoꝝ. ¶ 2º sic. q sint passiones qz ñ sūt accīa elemētoꝝ. igitur necesse ē q sint passiones vl̄ dr̄ie eētiales elemētoꝝ. añs pꝫ qz si eēnt accīa tūc posset adeē ⁊ abeē subiecto ꝓter subiecti corruptionē: ⁊ sic ignis nō eēt calidus. ¶ 3º sic. ista sūt i mā nāli. ignis ē calidus aer ē humidus. g̃ de eētia ſbi vel ꝓpriū ei⁹: ⁊ p ons q̄litates elemētoꝝ sūt forme ſbales vl̄ p prie passiones ipsoꝝ. ¶ In oppm arguit nulla accīs ē forma ſbalis. iste qualitates sūt accīa. g̃ iste qualitates nō sūt forme ſbales ipsoꝝ elemētoꝝ: q nō sint ꝓprie passiones pꝫ: qz nō ꝛueniunt omni neq̄ soli neq̄ semper.

Primo sciēdū q p declaratōe terminorū q̄onis ponūtur aliq̄ suppōes p̄ma ē hec: necesse ē i aqua ponere vnā frigiditatē de 3ª spē qualitatis realr distictā ab illa de 2ª spē qualitatis q̄ ꝓpe vocat frige factiuitas. qz stat vnā realr separi sine alia. igit ille frigiditates realr distiguūtur abiuicē. añs pꝫ qz si aq̄ sit sūme calida ipsa adhuc ē frige factiua suiipsius. imo de fcō de posito calefaciēte ipsa frige facit seipsā. igit necesse ē ponere i ipsa vnā frigiditatē a qua ipa formalr dicatur frige factiua: sil̄r ē i alijs elemētis. in igne. n. p̄ter caliditatē de 3ª spē qualitatis ē vna alia caliditas de 2ª spē qualitatis q̄ ꝓpe vocatur calefactiuitas a qua ignis dr̄ formalr calefactiu⁹. ¶ 2ª suppō. qualitates de 3ª spē qualitatis sunt realr distincte ab ipsis: ⁊ ab eis realr sepabiles. pꝫ de frigiditate i aqua. ¶ 3ª suppō. qualitas de 2ª spē qualitat]ē realr eadē cū ipsis elemētis ⁊ ab ipsis realr i sepabilis Ex bis dr̄ duo. primū q caliditas ⁊ cetere q̄litates de ētia spē qualitatis nō sūt forme ſbales nec ꝓpe passiones elemētoꝝ. pꝫ qz iplicat ꝯdictionē ꝓpriā passionē separi a ſbo: ꝛz vt oñsū ē nō iplicat illas qualitates separi ab elemētis 2º dr̄ q qualitates de 2ª spē sūt ꝓpe passiones elemētoꝝ: ⁊ nō sūt forme ſbales. ⁊ sic nec ō eētia ipsoꝝ. p̄mū pꝫ: qz ois aptitudo ē p̄dicabilis ō subiecto cui⁹ ē aptitudo i 2º mō dicendi p se. 3ª pꝫ qz nulla relatio siue aptitudinalis siue actualis ē de eētia absoluti. igit ille qualitates q̄ sūt q̄dā relatōes aptitudinales ñ sūt de eētia elemētoꝝ q̄ sūt entia absoluta. Ex bis segtur p̄mo q qualitates elemētoꝝ nō sūt de eētia elemētoꝝ etiā ꝛsideratoꝝ vt actiua ⁊ passiua. accīs. n. nō ē de eētia ſbe. 2º segtur q qualitates p̄me nō sūt ꝓprie passiones elementoꝝ sed sunt ab ipsis elementis realiter separabiles.

Secundo sciēdū est ꝙ i isto scō libro i quo Aristo. determinat ō mā gnatoꝝ ꝛ corruptoꝝ sūt tres tractatus. In pmo determinat de principio formali ꝛ māli elemētoꝝ: ꝛ diuidit i tria capitula. In pmo determinat de ipso pncipio formali ꝛ māli: ꝛ intendit octo ꝺclusiones. ¶ Prima tāgit itētū ꝛ est hec. dictū est de mixtione de tactu de agere ꝛ pati ꝛ gnatōe ꝛ corruptōe tā simplr q̄ ꝑm qd ꝛ de alteratōe. iō oportet ꝺsiderare de corporib⁹ q̄ vocātur elemēta. ꝓbat qꝛ gnatio ꝛ corruptio ī sūt oibus gnabilibus ꝛ corruptibilibus p ista q̄ttuoꝝ corpora sensibilia. ſ. p q̄ttuoꝝ elementa. ¶ 2ª ꝺclusio tāgit opiniones antiquoꝝ de principio mālī: ꝛ est hec. qdā antiquoꝝ dicūt pncipiū mā le esse vnū. puta aerē aut ignē aut aliqꝺ medīū corpus qꝺ est ſeparabile a qualitatibus ſēſibilibus. alij vero ponūt plā pncipia mālia: nā qdā ponūt duo. ſ. ignē ꝛ terrā alij ponunt tria. ſ. ignē terrā aquā. alij ponūt q̄ttuoꝝ. ſ. ignē terrā aquā ꝛ aerē quēadmodū Empedocles ꝙ dicebat generationē ꝛ corruptionē in ēntibus fieri p ꝺgregationē ꝛ ſegregationē ipsoꝝ. ¶ 3ª ꝺclusio tangit reprobationē ponētiū plā pncipia ꝛ est hec illi ꝙ ponūt plā pncipia videtur ꝺfiteri ea q̄ apparēt ſcōz ſēſū: dicūt. n. gnationē ꝛ corruptionē fieri p ipsoꝝ ꝺgregationē ꝛ ſegregationē. aut p q̄libet aliā mutationē. ¶ 4ª ꝺclusio tangit altā reprobationē eoꝝ ꝙ ponebāt vnū pncipiū mā le esse corpus mediū ſeparatū a ꝺtrietatibus: ꝛ est hec. peccant illi ꝙ ponūt vnā māz extra ꝓdicta elemēta corpoream ꝛ ſeparabilē a ꝺtrietate. ꝓbat qꝛ ipossibile est corpus ſensibile eē ſine ꝺtrietate ſz tale corpus mediū ē corpus ſēſibile. igit nō pōt esse ſine ꝺtrietate: maiorē ꝓbat qꝛ oē corpus ſēſibile ē graue aut leue. calidū aut frigidū ¶ 5ª ꝺclusio tāgit tres rōes reprobātes opinionē platonis q̄ erat ꝙ pncipiū māle esset vnum pādoceos. i. vnū receptiuū oiuz formaꝝ: ꝓma qꝛ hec opinio nullā hz ꝺterminationē: nō. n. dicit manifeste an illud pādoceos esset corpus separatū. i. distinctū ab elemētis. 2º qꝛ plato nō recte vtit mā. dicit. n. mām esse ſubiectū i actu: ſicut auꝝ ſubiscitur operibus aureis. ꝛ sic gnatio eēt alteratio. Impossibile ē. n. enūciare ꝙ illud ex q̄ fit gnatio ꝛ corruptio sit ens i actu. 3ª rō qꝛ dicebat mām ꝓmā esse planitiē. i. ſupficiē hoc ꝓbat qꝛ dicebat entia vltimo resolui ad planitiē. ¶ Sexta ꝺclusio tāgit pncipiū māle ꝑm vnitatē ꝛ est hec: nos dicimus eē vnā mām coꝝ ſē ſibiliū non ſeparabilē a q̄litatibus ſensibilibus: ſed semꝑ ē cū ꝺtrietate ex qua gnant vocata elemēta. ꝓbat qꝛ calidū nō est mā frigidi. nec ecōtra. g̃ ꝓter illa ꝺtria necesse est ponere vnā materiā q̄ sit ſubiectū amboꝝ. ¶ Septima cōclusio tāgit ꝺdinē illoꝝ ꝛ est hec. ꝓmo est corpus ſensibile i potentia. 2º sunt ꝺtrietates vt caliditas ꝛ frigiditas. 3º quattuoꝝ elementa trāſmutantur adiuicē p alterationē ꝛ nō sūt trāſmutabilia ſicut dicebat empedocles: ſemp. n. sūt ſub ꝺtrietate. ¶ Octaua. necesse est determinare de pncipijs formali elemētoꝝ q̄ sūt qualitates contrarie.

Tertio sciēdū ꝙ Aristo. i hoc 2º capitulo determinat de pncipijs formalibus elemētoꝝ: ꝛ itēdit tale ꝺclusionē: quattuoꝝ qualitates ꝓme sūt dīe elemētoꝝ. Ad hanc ꝺclusionē ꝓbādū ponit duas ſuppōnes. prima. dīe elementoꝝ sūt qualitates tangibiles. p3 qꝛ corpus ſēſibile ē etiā tāgibile. tāgibile. n. ē illud cuius est ſensus tactus. g̃ necesse est ꝙ ꝑm tāgibilitatē ꝺtriā differāt quattuoꝝ elementa: ꝛ ſubdit vnā obiectionē: visus est pꝛioꝝ tactu. g̃ obiectum visus est pꝛius obiecto tactus: ꝛ p ꝺns coꝝ ſensibilia debēt distingui p obiecta visus. Soluit qꝛ visibile nō ē passio corporis ꝑm ꝙ tāgibile est: sed ꝑm ꝙ aliud. ¶ Scōa ſuppositio tāgit numeꝝ qualitatū tāgibiliū ꝛ est hec. Iste sūt ꝺtrietates scōm tactū. calidū frigidum humidū siccū graue duꝝ leue molle lubricū aridum lene aſpeꝝ grossū ſubtile. Ex bis ꝓbat ſuā pncipalē ꝺclusionē duabus rationibus. ſ. ꝓma. quattuoꝝ elemēta distinguntur p qualitates actiuas ꝛ passiuas: ſed graue ꝛ leue nō sunt qualitates actiue ꝛ passiue: quattuoꝝ vero qualitates ꝓme sūt actiue ꝛ passiue. igit quattuoꝝ elemēta non distinguntur p graue ꝛ leue: ſed p quattuoꝝ qualitates ꝓmas. maiorē ꝓbat qꝛ oportet elemēta esse adiuicem actiua ꝛ passiua eo ꝙ mutātur ꝛ miſcētur adiuicē. minorē ꝓbat p ſcōa parte: qꝛ calidū ꝺgregat homogenea: ꝛ ſegregat ethero genea: ſed boc sibi accidit: frigidū aūt ꝺgregat homogenea: ideo calidū ꝛ frigidū sunt actiua ꝛ passiua adiuicē: ſed illud humidū non terminat ꝓpꝛio termino. est tñ bñ terminabile termino alieno. siccū vero ecōtra. ideo humidū ꝛ siccum sūt qualitates passiue. Scōa rō. oēs qualitates tāgibiles reducūtur ad quattuoꝝ qualitates ꝓmas q̄ qualitates ꝓme sūt dīe elemētoꝝ añs ꝓbat inductiue. nā ſubtile reducit ad humidū: humidū aūt est bene repletiuum ꝛ nō bene

terminabile ꝓpter termino: sīl̄r subtile est bene repletiuū ⁊ terminabile termino alieno: ⁊ grossū reducīt ad siccū: sed lubricū reducīt ad humidū. lubricū. n. ē humidū passū a ficco sicut oleū. ⁊ aridū reducīt ad siccū. aridū. n. ē pfecte siccū. siccū. n. est coagulatū ꝓpter defectū humidi. sz molle reducīt ad humidū eo q̄ cedit ⁊ non resistit tāgēti: ⁊ hoc est ꝓpriū humidi. duz aūt reducīt ad siccū: nā duz est qō nō cedit tāgēti ꝓpter qō ē coagulatū: ⁊ subdit q̄ humidū dr̄ multipl̄r vno mō ꝑ humido simpl̄r. alio modo ꝑ humido mixto: ⁊ illud est duplex: qōdā hz humiditatē superficietenus. aliud hz humiditatē intrinsecā: ⁊ sīl̄r dr̄ siccū. Ex his infert q̄ oēs alie q̄litates tāgibiles reducūtur ad istas quattuor qualitates primas. ⁊ iste nō reducūtur ad alias: ideo necesse ē q̄ sint tm̄ quattuor qualitates prime.

Conclusio rīsalis q̄litates elemētorū nō sūt q̄ttuor passiones ꝓprie ipsorū. pz qz pōt realr separari ab ipsis. terra. n. pōt humefieri ⁊ aqua pōt calefieri.

Primo dubitaī. Utrū caliditas ⁊ frigiditas sint q̄litates tm̄ actiue. humiditas vero ⁊ siccitas sint tm̄ passiue. ꝓ solutōe huī⁹ dubij ponīt talis distinctio: aliqd dicīt actiuū aut passiuū dupl̄r. vno mō simpl̄r. alio mō i respectu. Ex his dicūtur duo. ꝓmo q̄ caliditas ⁊ frigiditas sūt simpl̄r actiue ⁊ passiue. dicūtur tm̄ actiue i respectu tm̄. 2° qz humiditas ⁊ siccitas sunt q̄litates simpl̄r actiue ⁊ passiue eo q̄ sūt ōria i mā coīcātia. dr̄ tm̄ passiue ad caliditatē ⁊ frigiditatē. illud. n. qō est maioris actiuitatis dr̄ actiuū i ordine ad illud qō ē minoris actiuitatis: ⁊ illud qō est maioris resistētie dr̄ passiuū respectu illius qō est minoris resistētie.

Secundo dubitaī. Utrum q̄libet elemētū determinet sibi vnā q̄litatē i sūmo. ꝓ solutōe huī⁹ dubij ponīt talis distinctio: vnū elemētū determinare sibi vnā q̄litatē i sūmo pōt itelligi dupl̄r. vno mō q̄ ibi q̄litas sit simpl̄r sūma iter oēs qualitates eiusdem spēi illi corpori conuenientes. alio mō q̄ illa q̄litas sit sūma i ordine ad aliā qualitatē sibi iherentē. Ex his dr̄ duo. ꝓmo q̄ nō est necesse q̄libet elemētū sibi determinare vnā qualitatē i sūmo ꝓmo. pz qz nihil ꝓhibet aliq̄ qualitatē alicui⁹ mixti eē itēsiorē caliditate ignis. 2° dr̄ q̄ vnūq̄ q̄ elemētū determinat sibi vnā qualitatē i summo 2° modo. pz qz ignis dicīt sūme calidus in cōparatione ad suam sīccitatem.

Tertio dubitaī. Utruz aliqua quattuor qualitatū ꝓmaz insit cuilibet elemēto ꝓmo. Ad qō breuiter rndet q̄ ꝓmo pōt capi dupl̄r. vno modo vt dicit ꝓmitatē totalitatis alio mō vt dicit ꝓmitatē cālitatis siue vniuersalitatis. 2° mō dr̄ ꝓmo cōparatiue vt ē idē qō alio ꝑus: ⁊ sic illa vocaī ꝓmitas ihesionis. Ex his dr̄ tria. ꝓmo q̄ cuilibet elemētoz īsunt due qualitates ꝓmitate totalitatis. ignis. n. ꝑm quālibet sui ptē est calidus ⁊ siccus. 2° dr̄ q̄ nulla qualitas iest alicui elemēto ꝓmo ꝓmitate cālitatis siue vniuersalitatis posterioristice: qz nulla ꝑdicaī de aliquo elemēto ꝑm q̄ ipsū: falsū ē enim q̄ ignis ꝑm q̄ ignis sit calidus. 3° dicīt q̄ cuilibet elemēto iest vna qualitas ꝓmo ꝓmitate ihesionis sic q̄ nulli alteri ꝑus iheret vt igni caliditas. aque frigiditas. ⁊ terre siccitas.

Ad rationes Ad ꝓmā dr̄ q̄ qualitates bene sūt ꝓncipia nālia sz nō ꝓncipia ꝓncipialia. ¶ Ad scdaz dr̄ p̄cedēdo totū argumētū. dr̄. n. q̄ sicut aqua pōt calefieri: sic ⁊ ignis potest infrigefieri seu infrigidari. ¶ Ad tertiā dicitur q̄ ille ꝓpositōes sūt i materia contingenti. Et hec de prima questione.

Queritur scdo. Utrū caliditas ignis ⁊ caliditas aeris differant spē. ¶ Et arguīt ꝓmo q̄ sic: qz p̄sequūtur formas eētiales spē distinctas. ḡ differūt spē. tenet ꝺña qz cārū spē differētiū effectus debēt eē spē differētes. ¶ 2° sic. caliditas ignis nālr iheret igni ⁊ violēter iheret aeri. igīt differūt spē. tenet ꝺña qz nā ⁊ violētū spē differūt. ¶ 3° sic. leuitas ignis ⁊ aeris differunt spē. ḡ ⁊ eoz caliditas. tenet ꝺña qz leuitas ē effectus caliditatis: añs pz qz iclinant ad loca spē differētia. ergo differūt. ¶ In oppositum arguitur auctoritate philosophi.

Primo sciēdū q̄ Aristo. i isto 3° capitulo oñdit numez elementoz ex cōplexionib⁹ q̄ttuor qualitatū ꝓmaz ⁊ intendit duas ꝺclusiones. ¶ Prima tm̄ sūt quattuor elemēta: ꝓbat pbs dupl̄r. ꝓmo ratiōe sic: qz solū sunt quattuor cōbinatōes qualitatū possibiles. igīt solū sūt quattuor elemēta. añs pz qz nō possūt i toto imaginari nisi sex cōbinatōes qualitatum primaz. s. calidi ⁊ frigidi. humidi ⁊ sicci. calidi ⁊ sicci. calidi ⁊ humidi. frigidi et humidi. frigidi et sicci. due ꝓme sūt impossibiles: qz ꝺria nō sūt nata cōbinari adiuicē. igīt sūt tm̄ quattuor possibiles

ꝛ ꝓ ois sūt tñ quattuor elementa. zª ois ꝑ qꝛ quālibet cōplexionē qualitatū cōsegtur vnum elementū. ignis. n. est calidus ꝛ siccus. aer vero est calidus ꝛ humidus: aqua vero frigida ꝛ humida: terra frigida ꝛ sicca. zº ꝓbat suā cōclusionē auctoritatibus antiqnoꝝ qꝛ nullus antiquorū posuit elemēta excedere numeꝝ quaternariū. ꝙ sūt tñ quattuor elemēta. añs ꝓbat inducti ue. qꝛ qdā posuerūt vnum. alij duo. alij tria. alij quattuor. ¶ zª cōclusio tāgit quinq; ꝓprietates elemētoꝝ. ꝑma licet qñq; vnū elemētoꝝ reperiat simpleꝝ. sepe tñ reperit mixtū alteri: vt aer semp miscet vaporibus aque terrestribus: ꝛ inde est ꝙ sepe vocamus illud qđ est sile igni igné ꝛ illud qđ est sile aeri aerē. zª ignis est supabundātia caliditatis: sicut glacies est supabūdantia frigiditatis. ogelatio. n. ꝛ arsio sūt qdā supabūdātie. ista frigiditatis: hec vero caliditatis: ꝛ ꝓpter hoc dicebāt ex igne ꝛ glacie nihil generari. 3ª loca nālia ignis ꝛ aeris sūt sursū: aque vero ꝛ terre sūt deorsū. 4ª igni ōriat aqua ꝛ aeri terra. ꝓbat qꝛ ista sunt ex qualitatibus ōrijs. 5ª qōlibet elementoꝝ sibi determinat vnā qlitatē vt terra est magis sicca qꝫ frigida. aqua magis frigida qꝫ humida. aer magis humidus qꝫ calidus. ignis vero magis calidus qꝫ siccus.

Secūdo sciēdū est ꝙ Aristo. i isto zº tractatu determinat de trāsmutatione elemētoꝝ: ꝛ diuidit in quattuor capitula. In ꝑmo oñdit q facliter trāsmutātur ꝛ que nō. Et itēdit quattuor cōclusiones. ¶ ꝓma elemēta sūt adiuicē trāsmutabilia. ꝓbat duplr. ꝑmo qꝛ hoc apparet ad sensū. zº qꝛ nisi eēnt trāsmutabilia non esset possibile fieri alterationē. ¶ zª cōclusio. qōlibet elemētū pōt gñari ex quolibet. ꝓbat qꝛ q̄cūq; hñt qualitatē ꝑm quā nata sunt alterari. illa possūt adiuicē gñari: sed elementa hñt qualitates ꝑm quas possūt adiuicē alterari ergo ꝛc̄. minoꝛē ꝓbat: qꝛ ignis ꝙ caliditatē ōriatur aque. ꝛ terra ꝙ siccitatem aeri: ꝛ silr de alijs. ¶ 3ª cōclusio ihñtibus simbolū. i. cōuenientia i aliqua qualitate fit facilioꝛ trāsitus qꝫ i nō hñtibus simbolū. ꝓbat. qꝛ facilius est trāsmutare vnum qꝫ multa: sed i hñtibus simbolū nō oportet trāsmutare nisi vnā qualitatē: i nō hñtibus oportet transmutare duas. ergo. minoꝛē ꝓbat exēplis. nā si ex igne fiat aer ꝛ trāsmuteť siccitas i humiditatē statiz manēt qualitates aeris. s. caliditas ꝛ humiditas: silr si ex aere fiat aqua oꝛ mutare humiditatē i frigiditatē: si aūt ex igne fiat aqua oportet mutare caliditatē i frigiditatē. Ex hoc ifert ꝙ potest fieri circulatio i generatione elementoꝝ: nā ex igne generať aer: ex aere aqua. ex aqua terra. ex terra ignis. ¶ 4ª conclusio ex duobus elemētis nō habētibus simbolū potest generari 3ª. nō aūt ex elemētis simbolizātibꝫ. ꝓbat ꝑmo exēplo: qꝛ si in igne coꝛrūpať caliditas: et in aqua coꝛrumpatur humiditas remanebūt frigiditas ꝛ siccitas que sūt qualitates terre: similiter si i aere coꝛrumpatur humiditas ꝛ i terra frigiditas remanebūt qualitates ignis. Secundo ꝓbat conclusionem ratione: quia fumus videtur generari ex aere ꝛ terra: modo flamma que est ignis est fumus ardens. igitur ignis generatur ex aere ꝛ terra. Secundā partem conclusionis ꝓbat: quia vel coꝛrumperetur qualitas simbola: ꝛ sic non remanerent nisi qualitates contrarie que non possunt reperiri in aliquo elemento: vel coꝛrumperentur qualitates ōrarie: ꝛ sic non remaneret nisi vna qualitas in ambobus ex qua non potest elementuꝫ constitui. Et dictis infert ꝙ si ex vno elemento fiat alterum simbolizans solum coꝛrūpitur vna qualitas: si autem ex duobus fiat vnum tertiū. tunc coꝛrumpuntur due qualitates.

Tertio sciendum ꝙ Aristo. in hoc zº capitulo intendit talem cōclusionē Unum elementum non est materia alterius. ꝓbat philosophus quinq; rationibus: ꝓma quia si sic quodlibet elementum esset aer. ꝓbat consequentiam quia aer ꝑm antiquos ponitur ens esse in actu: ꝛ ponitur manere idem in tota transmutatione. ideo adhuc verū est dicere de eo ꝙ est aer. zª ratio materia debet successiue manere sub contrarijs sed aer nō potest manere successiue sub contrarijs eo ꝙ sibi determinat certā cōbinationē qualitatum. Tertia ratio quia si ex aere fieret aqua non esset generatio sed alteratio: quia subiectum manet vnū ꝛ idem. Quarta ratio quia tunc esset idez aer ꝛ aqua. ꝓbat quia tunc ex aere fieret aqua: ꝛ adhuc maneret aer. Quinta elemēta naturaliter sibi determināt qualitates ōrarias. ergo vnum non est materia alterius. Remouet quādam obiectionem: quia aliquis posset dicere ꝙ ignis est aer calidus: ꝛ aqua aer frigidus. respondet dupliciter. ꝓmo quia sequeretur ꝙ cum ex aere fiat aqua esset solum alteratio. Secundo sequeretur ꝙ idem esset naturaliter calidum et naturaliter frigidum. aer enim cum

esset ignis esset nāliter calidus. ⁊ cū esset terra esset nāliē frigidus. Ex his infert ꝙ opz aliā eē māz cōez q̄ sit mā quattuoz elemētoꝝ. ꝓbat qa elementa sūt ad inuicem trāsmutabilia. g̃ eoꝝ est matia cōis. tñ illa ñ est aliq̄ cozp⁹ medium.

Conclusio rñsalis. Caliditas ignis ⁊ aeris sūt eiusdē spēi specialissime. pz qz si ñ seq̄rent tria icouenientia. p̄ qz vni eēnt plura ɔria. frigiditati eiz aq̄ ɔiat̄ caliditas ignis ⁊ caliditas aeris. z⁹ seq̄ret̄ ꝙ i elemēt̄ bñti b⁹ simbolū ñ erit facilioz transit⁹ cū i ñ bñtib⁹ simbolū. 3⁹ seq̄ret̄ ꝙ erūt plez q̄litates p̄me cū 4or.

Primo dubitat̄. Utꝝ elemta extrema sint adiuicē trāsmutabilia. Ad soluendū ꝫ dubiū est supponendū ꝙ Aristo. in secūda pte bui⁹ capituli reprobat errorē q̄rūdā dicētiū sola elemēta sibi iuicē imediata eē trāsmutabilia adiuicē. ⁊ itēdit duas ɔclōes. ¶ Prima elemēta nō sūt infinita. ꝓbat qz si eēnt infinita i q̄libet essent infinite ɔrietates. ⁊ p ɔsequēs i q̄lz essent infinite q̄litates. falsitatē ɔntis. ꝓbat dupr p̄ qz nulli⁹ elementi mā est infinita. z⁹ qz vnū elemētū nō possz i aliud ɔuerti al's oporteret infinitas q̄litates gñari. ⁊ ꝓbat ɔñam: qz cū ignis haberet trāsmutationē ad alia elemēta opz etiaz ꝙ bret ad ea ɔrietatē. ¶ Scōa ɔ⁹ elementa extrema sūt adiuicem trāsmutabilia. ꝓbat qz elemēta extrema bñt adiuicē ɔrietatē. g̃ sūt adiuicē trāsmutabilia. añs. ꝓbat supponēdo ꝙ ignis ⁊ aqua sūt extrema elementa iter q̄ mediat aer ꝙ pōt i vtrūcꝫ trāsmutari. Ex his sic arguit aer bz ɔrietatez ad vtrūcꝫ. igit̄ ignis ⁊ aqua bñt ad iuicē ɔrietatez. ɔñam ꝓbat supponēdo ꝙ ɔrietas ignis ad aerez sit sic nigꝝ ad albū. ⁊ ɔrietas aeris ad aquā sic humidū ad siccū: ⁊ pōat ꝙ aer trāsmutet̄ in aquaz. vel igit̄ remanebit albedo vel nō. si sic. igr aqua ɔriabitur igni. si nō tūc aq̄ erit nigra ⁊ humida. i ea cim gñabitur nigredo. ponatur vlteri⁹ aerē trāsmutari i ignē. vel g̃ remanebit siccitas vel corrūpetur. si remaneat sequitur ꝙ ignis ɔriatur aq̄ humide. si corrūpatur tunc ignis erit humidus qđ est impossibile.

Secūdo dubitatur. Utrū elementa sint adiuicē ɔparabilia. Ad soluendum hoc duⁿ est supponendū ꝙ Aristo. i hoc z⁹ capitulo reprobat errorē empedoclis. ⁊ diuidit̄ i duas partes. In p̄ma reprobat p̄mū errorem ⁊ est hec. elemēta nō sunt trāsmutabilia. ſz tñ sūt ɔparabilia ſm equalitatē. Cōtra būc errorem ponit pbs talem cōclōnem. Impossibile est elemēta eē trāsmutabilia ⁊ esse adiuicē cō parabilia ſz equalitatē. ꝓbat qz vel sūt ɔpabilia ſz q̄litatē sic ꝙ q̄tū est de mā i vno pugillo aque est tātū i decē pugillis aeris. ⁊ tūc necesse est hre aliqd cōe ipsis p qđ mensurātur. ⁊ illud cōe erit mā. ⁊ p ɔsequens ipsa erūt transmutabilia vel possunt esse ɔpabilia in posse agere sic ꝙ quantum aqua pōt i frigidare. tātum aer pōt calefacere. vel possunt comparari in posse pati. sic ꝙ quantū vnus pugillus aque potest i frigidari tantū decez aeris possunt calefieri. ⁊ ad vtrancꝫ ɔparationez segtur ipsa esse ɔpabilia.

Tertio dubitatur. Utꝝ empedocles posset saluare nāles trāsmutatiōes Ad soluendū hoc dubiū est supponēdū ꝙ Ari. in scōa pte bui⁹ capituli itēdit vnā ɔclōnem reprobātem z⁹ errorē empedoclis ⁊ est hec. Empedocles nō potuit saluare mutationem i reb⁹ ꝓbat pbs inductiue. p̄ de augmentatione cum ſm ipsū elementa sint trāsmutabilia. segtur ꝙ nō pōt fieri augmētatio ſz solū iuxpositio ipsoꝝ ¶ z⁹ ꝓbat ꝫ gñatione ⁊ corruptione. ⁊ p⁹ ꝙ sūt a casu et fortuna vt dicebat empedocles. qz q̄ fiūt a nā semp ⁊ vt i plurib⁹ fiūt. similiē q̄ fiunt a casu nō semp fiūt. nec in plurib⁹ similiē fiūt. igit̄ gñatiōes q̄ fiunt a natura non fiūt a casu. alias non apparet causa ꝓpter quaz ex boie gñatur bō. ⁊ ex frumento frumentū ⁊ nō oliua. Qđ nō fiant a lite vel amicitia. ꝓbat qz licet litis sit segregare ⁊ amicitie ɔgregare. tamen accidit ꝙ p talem congregationez fiant generationes. et corruptiones. De motu locali ꝓbat quattuoz rationibus. ꝓma quia non determinat quomōlis vel amicitia moueant. vel ambo sursum vel ambo deorsū. vel aliud sursū aliđ deorsū. z⁹ qz ſz empedoclē amicitia magis mouet cū lis saltē ꝓter naturā. amicitia enim coagregat diuersa elemēta simul qđ non pōt esse sine violentia sed lis segregat mouendo vnūquodcꝫ ad ꝓpr̄ium locum. Tertia ratio qz sequitur ꝙ nullus esset motus localis nisi per litem vel amicitiam. Quarta ratio quia dicebat aliquo tempore durare amicitiam ⁊ aliquo tempore durare litem. ergo oportet esse aliquas causas mouentes lite ⁊ amicitia ꝓiores. ꝓ ostea ꝓbat de alterationibus anime. quia ipse dicebat omnia esse elementa vel ex elemētis vel igitur anima ē elementum ⁊ sic sibi nō conuenit nisi qualitas vnⁱ elementi. vel ex elementis. ⁊ sic sibi non conueniunt nisi alterationes corporales.

Ad rationes Ad pmā dr̄ concedēdo añs ⁊ negando cōsaz: qz tales non sūt effectus p se illaz formaz ſ balīū: ſz solū p accīs. ¶ Ad scdaz cedēdo añs ⁊ negā do cōsaz: qz nālitas ⁊ violētia sūt dr̄ie accītales ⁊ nō eēntiales. ¶ Ad tertiā dr̄ negando añs. ois .n. leuitas ē oi leuitati eadē i spē: ⁊ ois caliditas omni caliditati. Et hec de questione.

Queritur tertio. Utrū q̄ litates pme sint pncipia actiua mixti gnati ex elementis. ¶ Arguit̄ pmo q̄ sic: qz cuiuslibet actōis pncipiū bz ōriū. ſz sole q̄litates ſ bnt ōriū. igit̄ ille q̄litates pme sūt pncipia illoz gnatoz. ¶ 2o sic. illud est agens pncipale taliū gnationū quo posito ponunt̄ vel remoto remouet̄ur gna tiones mixtoz: ſz positis vel remotis q̄litatibus pmis ponūtur vel remouent̄ gnatōes mixtoz. igit̄ q̄litates pme sūt pncipia actiua taliū gna tionū. ¶ 3o sic. gnatōis mixti ē aliq̄ pncipium ⁊ nō gnans vniuersale eo q̄ est gnans equocū. g̃ oz q̄ sit aliq̄ gnans pticulare ⁊ nō aliud q̄ q̄li tates pme. ¶ In oppositū ē auctoritas phi.

Primo sciēdū est q̄ p declaratiōe ter minoz q̄stionis sūt soluēde tres difficultates. ¶ Prima vtrū aliq̄ accīs sit pri cipiū ꝓductiuū alicuius accītis. Pro solutiōe huj⁹ ponūtur tres distinctōes. Prima. cāz agē tiū q̄dā sūt mediate ⁊ q̄dā imediate. 2a. cāz agē tiū. q̄dā sūt pncipales ⁊ q̄dā ī strumētales. 3a. cā rū agētiū. q̄dā sūt eēntialr̄ subordinate. alie sub ordinate accītalr̄. Ex his dr̄ ad difficultatez q̄ nullū accīs ē pncipiū pncipale totalr̄ ꝓductiuū alicui⁹ accītis. pz qz pncipiū ꝓductiuū ē nā. nā aūt nō dr̄ de accītibus. ¶ 2a difficultas vtrum accīs sit pncipiū ꝓductiuū alicui⁹ ſ be. Ad quā breuiter rndet̄ q̄ non. pz p maximā scotistaz q̄ talis ē: qñcūq; aliq̄ cā equoca est totalr̄ ꝓductiua alicui⁹ effectus illa est nobilioz illo effectu: ſz si accīs eēt ꝓductiuū ſ be eēt cā equoca respectu ſ be: ⁊ p cōs esset nobilioz ſ ba. ¶ 3a difficultas q̄ est cā pncipalis ꝓductōis mixti ex elemē tis. Ad quā dr̄ tria. pmo q̄ cause ī strumētales sūt qualitates pme. 2o q̄ cause pncipales ime diate sūt quattuoz elemēta. 3o q̄ cause pncipa les mediate sunt agentia vniuersalia.

Secundo sciēdū est q̄ Aristo. in isto 4o capitulo determinat de gna tione mixti ⁊ elemētis: ⁊ diuidit̄ i duas ptes. In pma soluit quādā q̄stionē. s. vtrum gnatio mixti ex elemētis sit possibilis ⁊ itēdit tres cōclusiones. ¶ Prima tāgit vnā suppositionē ⁊ ē hec. elemē ta bnt māz cōmunē ⁊ adiuicē sūt trā smutabilia hec. n. coīter se cōsequūtur. hāc suppositionē ꝓ bat q̄ alr̄ nō posset̄ saluari gnatōes ex reb⁹ nisi sicut domus fit ex lateribus ⁊ lapidibus. ꝓbat cōsaz q̄ si elemēta nō bēant māz commune ipsa nō cozrūpunt̄ simplr̄: ſz solū mixta ponūtur: fal sitatē cōsitis. ꝓbat q̄ tūc nō q̄libet pars mixti eēt mixta. nec q̄libet pars carnis eēt caro: ſz vna pe erit ignis ⁊ alia aqua. ¶ 2a tāgit vnū argumētū ꝓbās q̄ mixtū nō possit generari ex elementis q̄ vel elemēta remanerēt vel cozrūperent̄. nō ꝓmū q̄ tūc nō esset generatio sed iuxtapositio. si 2m tūc nō remanebit nisi mā. ¶ 3a cōclusio tan git solutionē q̄stionis ⁊ est hec. ī generatione mi xti cozrūpūtur excellētie qualitatū: ⁊ reducūt̄ ad quādā pfectionē mediā: ⁊ tūc cozrumpūtur elemēta: ⁊ non generat̄ vnū ex alio. nec manet sola materia: sed de ea⁹ fit vna forma media. s. forma mixti: ⁊ ex diuersa ꝓportiōe qualitatum elementoz iunctoz fiunt diuersa mixta.

Tertio sciēdū q̄ Aristo. ī tertia parte bu ius capituli ītēdit talē cōclusionez oia mixta circa mediū ex nā sunt composita ex quattuoz elemētis. ꝓbat iductiōe ⁊ ratione: idu ctione sic. primo de terra: qz ipsa est locus nāli mixtoz existētiū circa mediū. ergo est ī ipsis. de aqua ꝓbat duplr̄. primo qz oportet alia mixta esse terminata q̄ nō pōt fieri sine aqua. Secō qz nisi esset ibi aqua terra flueret. de igne ⁊ ae re ꝓbat q̄ mixta sūt ex terra ⁊ aqua. igit̄ ex igne ⁊ aere. ꝓbat cōsaz: qz generatio debet eē ex ōri is. modo ignis ⁊ aer ōriātur aque ⁊ terre: rōe sic Ex eisdē sumus ex ḡbus nutrimur: ſz nos nutri mur ex quattuoz elemētis. igit̄ sumus ex quat tuoz elemētis. minoz ꝓbat q̄ plāte nutriuntur ex quattuoz elemētis. igit̄ ⁊ q̄libet mixtū circa mediū existēs. añs ꝓbat signo: qz rustici volen tes plātas irrigare miscēt aquam stercoribus. Ex his ifert q̄ rōabile ē magis ignem nutriri q̄z q̄ttuoz elementa. ꝓbat. qz qcqd nutrit̄: nutrit̄ p formā: ſz ignis iter alia elemēta bz magis ratio nē forme eo q̄ naturaliter fertur ad extremu; mūdi forma enim erit supremū ⁊ termin⁹ oiu;. **Conclusio** rnsalis q̄litates pme nō sūt pncipia effectiua gnatiōis mixti ex quattuoz elementis. patet quia nullus accidens est pncipiū ꝓductiuū substātie.

Primo dubitaꝛ. Utrū trasmutationuꝫ nāliū sint q̄tuō pncipia. ſ. māle formale efficiēs ⁊ finale. Ad ſoluēdū hoc dubiū eſt ſupponēdū q̄ Ariſto. i hoc ſcō tractatu determinat de cauſis trāſmutatōis: ⁊ diuiditur i tria capitula. In pmo oñdit q̄t ſūt pncipia trāſmutationū: ⁊ itēdit quīq; concluſiones. ¶ Prima tāgit vnā cōparationē iter ppetua ⁊ corruptibilia: q̄ i vtriſq; reperiūtur duo vel tria pncipia .ſ. mā forma ⁊ efficiēs. q̄ in gñatōibus reperiaꝛ mā ꝓbat ponēdo talē diſtictionē. entiū q̄dā ſūt ſp. alia nunq̄. alia vero q̄nq; ſūt. alia q̄nq; vero nō ſūt: vt ſūt gñabilia ⁊ corruptibilia. igit i ipſis oportet eē mā q̄ ſit ſuſceptiua taliū transmutationū. Materia. n. ē pncipiū quo qs pōt eſſe et nō eē. q̄ regraꝛ forma. ꝓbat q̄ finis ē pncipiū generatōis: ſz finis ⁊ forma idē ſunt. igit regrit forma. z⁰ q̄ forma ē rō vniuſcuiuſq; ſ be ideo ē pncipiū generatōis. ¶ z⁹ concluſio tāgit duas opiniones antiquoꝝ de cā efficiēte: ⁊ oñ primo q̄ antiqui aliq̄d ſōniauerūt de cā efficiēte: ſed nullus eoꝝ ſufficiēter dicit q̄ ipſa ſit. ¶ Prima opinio fuit platonis ponentis nās ſpēꝝ ydeas eſſe cās agētes: ⁊ dicebat particulares res fieri per participationē ⁊ ſuſceptionē iſtaꝝ ydeaꝝ ⁊ corrūpi p obiectionē illaꝝ. Alia opinio fuit ōmocriti ⁊ lencipi dicētiū mā eſſe cauſā generationū. dicebāt. n. q̄ corpora idiuiſibilia congregabāt ſe ⁊ diſgregabāt ſe: ⁊ p talē congregationē ⁊ diſgregationē dicebāt fieri generatōes ⁊ corruptiones. ¶ z⁹ concluſio tāgit reprobationē iſtaꝝ opinionū. Prima opinionē reprobat duabus rationibus. pma eſt. ydee ſm platonē ſemp fuīt ⁊ materia ſemp eſt diſpoſita. ergo non pōt aſſignari ratio q̄re q̄ncūq; ſūt generatōes ⁊ q̄ncūq; nō. z⁹ rō q̄. ppter illas ydeas videmus alias cās regri ad agēdū: vt ad ſanitatē regrit medicus: ad doctrinā regrit doctor. igit ydee non ſūt ſufficientes cauſe agētes. De ſcda opinione dicit q̄ ē magiſ nālis q̄ pma. In oīb⁹. n. ſiue nālibus ſiue artificialibus aſſueti ſumus dicere. boc eſt efficiēs q̄ eſt pncipiū motus. Sed iſta opinio deficit tripl'r. pmo q̄ materie ē pati ⁊ moueri: alterius vero cauſe ē mouere ⁊ agere. aqua. n. ex ſeipſa nō facit aīal nec lignū lectū. z⁰ deficit q̄ relingt pncipaliorē partē. ſ. formā. 3⁰ deficit q̄ attribuunt potētias actiuas ⁊ paſſiuas elemētis: ⁊ reliquīt cās celeſtes que ſunt cauſe pncipaliores. ¶ 4⁹ concluſio tāgit tertiā opinionē cū ei⁰ reprobatōe ⁊ ē bec. qdā dixerūt oia fieri aut corrūpi congregatōe aut ſegregatōe: q̄ calidi ē diſgregare ⁊ frigidi ē congregare. ideo ponebāt calidum ⁊ frigidū eſſe cās agētes: ſz bec opinio deficit tripliciter. pmo. q̄ ignis ⁊ alia elemēta ſūt ſolum mouētia mota nātia mouēria immobilia priora ipſis. z⁰ q̄ attribuūt actionē cauſis inſtrumētalibus ⁊ reliquūt cās pncipales: ⁊ eſt ſile ac ſi diceret ſecurim vel aliq̄d inſtrumētū eē cāz pncipalē actōis. 3⁰ deficiūt q̄ ignis ⁊ q̄libet cā inſtrumēta lis ſi nō dirigeret a pncipali: i agēte veteriuſe hꝫet q̄ aliq̄d artificialiū eo q̄ corrūperet iſta mixta. Cōcludit q̄ ꝓter calidū ⁊ frigidū ē ponēda aliqua cā efficiēs ꝓpriꝑ ipſis. ¶ 5⁹ concluſio ppetuitas motus celi ē cā ppetuitatis corruptōis ⁊ generatōis. ꝓbat duabus rationibus. ꝓma. q̄ p motuꝫ celi ꝺtinue nobis reducitur generatio .ſ. p motū ſolis. igit ꝛc. z⁹ ratio. motus localis ē ꝓr motu generatōis. igit ē cā eius. aſſ. ꝓbat q̄ qđ mouet localiter bz eē: ſz qđ generaꝛ nō ē. cū igitur rationabilius ſit ens eē cāz nō entis q̄ ecōtra ſegtur q̄ rōnabile ē motū localē eē ꝓrē motu generationis ⁊ eſſe cauſam eius.

Secūdo dubitatur. Utrum motus celi i obliquo circulo ſit cauſa ppetuitatis generatōis ⁊ corruptōis. Ad ſoluēdū hoc dubiū eſt ſupponēdū q̄ Ariſto. i ſcda parte huius capituli oñdit q̄s motus celi ſit cauſa generationū ⁊ corruptionū: ⁊ itēdit tres concluſiones ¶ Prima ꝓmus motus celeſtis nō eſt cauſa generationū ⁊ corruptionū. ꝓbat q̄ ille motus eſt ſimpl'r vnus: ⁊ ad nos nullā bz diuerſitatē. igit nō eſt cauſa generatōis ⁊ corruptōis. ꝓbat conſequētiā. q̄ idē ſilr ſe bñs ſemp ē natū facere idē igitur cū generatio ⁊ corruptio ōrientur ſegtur q̄ ille motus nō erit cauſa generationū ⁊ corruptionū. Cōſequētiā ꝓbat q̄ ōrioꝝ ōrie ſūt cauſe. ¶ Scda concluſio: motus ſolis ſub obliquo circulo eſt cauſa ppetuitatis. ꝓbat q̄ ille motꝰ ē cōtinuus ⁊ ppetuus: ⁊ bz diuerſitatē ad nos penes acceſſū ⁊ receſſū. igitur. Et ſubdit q̄ cauſa pñtie eſt acceſſus: ⁊ cauſa abſentie eſt receſſus Ex bis infert tertiā concluſionē q̄ eſt bec. Tps generatōis ſemp eſt equale tpi corruptōis. ꝓbat quia p acceſſū ſolis res generāt̄ur. igitur etiā p receſſū corrūpūt̄ur. ōrioꝝ. n. ōrie ſūt cauſe: ſed tempus acceſſus eſt equale tēpori receſſus.

Tertio dubitatur. Utrū oia generabilia ⁊ corruptibilia habeāt determina-

tã periodũ siue durationez. Ad soluendum boc dubium est supponendum ꝙ Aristoteles in boc secundo capitulo ostendit omnia generabilia ⁊ corruptibilia habere determinatam periodum non tamen eandem: quia quedam babent maiorem et quedam minorem: et intendit quinque conclusiones. ¶ Prima tangit quandam obiectionem: quia sepe videmus aliquas corruptiones esse fortiores generationibus. ¶ Ad boc respondet philosophus ꝙ boc non contingit ex parte periodi: sed ex confusione aliarum causarum: vel ex parte melioris vel peioris dispositionis materie. ¶ Secunda cõclusio probat perpetuitatem generationis ex parte cause efficientis quia natura facit de possibilibus qõ melius est. sed melius est esse q̃ non esse: esse autem vnius speciei non potest semper in vno individuo conseruari. ideo natura perpetuat ipsum per continuas et perpetuas generationes. ¶ Tertia conclusio tangit corrolariuz ⁊ est boc. Rationabile est generationes et corruptiones circulariter fieri. quandoque enim ex aqua fit aer: et ex aere ignis: et ex igne iterum aqua. causa enim ipsorum sunt circulationes. ¶ Quarta conclusio tangit solutiones cuiusdam dubitationis quaz querebant antiqui que est bec. quare est ꝙ elementa cum infinito tempore relinquant suas proprias regiones ꝙ ipsa non sunt penitus separata abinuicem. Respondetur ꝙ est preter causas superiores ordinantes: et trãsmutantes ipsas ad generationem ipsorum inferiorum. ¶ Quinta conclusio tangit quoddam corrolarium quia oportet motorem primũ semper eẽ: quia si motus est motorẽ: ⁊ si semper motus est oportet semper motorem esse: et si sint plures motus oportet plures motores esse. Et si queratur vnde habet motus continuitatem aut ex parte mobilis aut ex parte loci vel termini acquisibilis per motum. Respondetur ꝙ non est ex parte termini: quia talis terminus non est continuus nec extensus nec ex parte primi boc est: quia primum mobile non est in loco. dicitur igitur ꝙ habet continuitatem ex continuitate primi mobilis.

Ad rationes Ad primam dicitur ꝙ sufficit principium effectiuum principale babere contrarium vel in se vel in suis qualitatibus instrumẽtalibus. ¶ Ad secundam dicitur negando maiorem: securi. n. posita vel remota ponitur vel remouetur sectio et tamen securis non est agens principale. ¶ Ad tertiam patet solutio i primo notabili.

Queritur quarto. Utrũ omne generabile necessario generabitur. ¶ Arguitur primo ꝙ non omne generabile necessario generabitur. antichristus est generabilis ergo antichristus necessario generabitur. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. non maior. ergo minor. ¶ Secundo sic. si omne generabile necessario generabitur. omne generabile necessario erit: et si omne generabile necessario sit omne generabile erit incorruptibile. ¶ Tertio sic. si omne generabile de necessitate generetur sequitur ꝙ omne futurum de necessitate euenit. consequens est impossibile. ergo ⁊ antecedens. ¶ In oppositz est auctoritas philosophi dicentis ꝙ si est verum dicere boc erit. aliquando erit verum dicere boc est.

Primo sciendum ꝙ questio potest dupliciter solui. vno modo secundum opinionem philosophi: et pro solutione eorum ponuntur due distinctiones. ¶ Prima aliquid est generabile dupliciter. primo modo subiective: et est illud quod est subiectum generationis sicut materia. alio modo terminatiue: et est illud quod est terminus generationis: sicut est forma vel totum compositum. ¶ Secunda distinctio. duplex est generatio. quedam est substantialis. alia est accidentalis. questio autem intelligit de generatione substantiali. Ex bis dicuntur tria secundum Aristotelem. Primo ꝙ omne generabile subiective de necessitate generabitur subiective. patet quia omnis materia de necessitate generabitur subiective. igitur omne generabile subiective de necessitate generabitur subiective. antecedens patet quia omnis materia babet formam: vel igitur illa forma semper erit in materia vel non. non semper erit in materia: quia tunc aliquod generabile esset perpetuum. igitur aliquando desinet esse in materia. vel igitur materia manebit sine forma. et boc est manifeste impossibile: vel acquiret aliam formam: et sic generabitur subiective. ¶ Secundo dicitur ꝙ de qualibet specie generabilium et corruptibilium de necessitate aliquod indiui.

duū generabitur terminatiue. patet qz esse specificum ſm Aristo. ꝑpetuo ꝛseruabit̄ ⁊ nō in idiuiduis q̄ sunt. igit̄ necesse ē alia indiuidua ō nouo ꝓduci cū sit necesse eē specificū ꝛseruari.

Tertio dicit̄ ꝙ nō oē indiuiduū gnābile ō neēitate gnābit̄. ꝑz qz q̄dlz idiuidūū ⁊tingēter accipit esse. ergo q̄libet indiuiduū ⁊tingent̄ ē. ſz ſm veritatē rn̄detur ꝙ nullum generabile siue subiectiue siue t̄minatiue de necessitate gn̄abit̄

Secūdo sciendū ē ꝙ Aristo. in hoc vltimo capitulo soluit quinq̄ questiones. ⁊ diuidit̄ in gnq̄ partes. In ꝓma soluit ꝓmā q̄nē q̄ ē hec. Utr̄ oia gn̄abilia de necessitate gn̄abunt̄. aut omnia non de necessitate generabuntur. aut aliqua et aliqua non. Soluit Aristo. ꝙ aliqua de necessitate gn̄abunt̄. ⁊ aliq̄ nō. ꝓbat qz sicut ē de fore ⁊ non fore. ita ē de generari ⁊ nō gn̄ari. ſz aliqua ō necessitate erūt et aliqua nō. igit̄ aliqua de necessitate gn̄abunt̄. vt ꝛuersio solis ad tropicos. ⁊ aliq̄ n̄ vt icisio vestis. In secūda parte soluit secūdā q̄nē. ꝓ ponēdo talē ſuppōnē. in essētialit̄ subordinatis ē ona necessaria ab esse posteriorꝭ ad eē priorꝭ vt ſi dom⁹ ē fundamētū ē. ⁊ ſi lateres sūt lutuz fuit. Questio ē hec. vtr̄ etiā ona sit necessaria ab eē ꝓris ad eē posteriorꝭ. rn̄det ꝓbs ꝙ nō nisi i illis qb⁹ ē simplicit̄ necessariū posterius euenire.

Tertio sciendū ꝙ Aristo. in ⁊tia ꝑte bui⁹ capli soluit ⁊tiā q̄nē q̄ ē ℔. vtr̄ gnātiones sint ꝑpetue ſz rectū aut ſm circuluz. hanc soluit ꝓ duas ꝛclones. Prima. gnātiones nō sūt ꝑpetue ſm rectū. ꝓbat qz seq̄ret̄ ꝙ ea q̄ semp eēnt nō semp eēnt. Cōsequēs ē iposſibile. igit̄ ⁊ añs. ꝓbat ona. qz cū ꝑpetuo eēnt gnātiones seq̄ret̄ ꝙ semp eēnt gnātiōes. ſz qz generātia sūt finita ⁊ aliq̄n n̄ essēt. ⁊ ꝓ ona n̄ eēnt ſp gn̄ātiōes. Cz⁹ ona. neēe ē oēs gnātiones eē ꝑpetuas ſz circulū in eēntialit̄ ordinatis. ꝓbat qz i essētialit̄ subordinatis necesse ē gnātiones eē ꝑpetuas et nō ſm rectū. igit̄ ſm circulū. Et subdit ꝙ cā buius ꝑpetuitatis ē imobilitas ꝓmi mobilis. nā primus motor ꝑpetuo mouet celum. ideo necesse est celū infinities circūuolui. ⁊ ꝓ ona necesse est generationes ⁊ corruptiones esse ꝑpetuas.

Conclusio n̄ſalis. n̄ oē generabile necessario generabit̄ aliq̄n. Nec ꝛclusio satis patet ꝓ rōes ante oppositꝭ.

Primo dubitatur. Utr̄ aliqua generētur ſm circuluz ⁊ aliqua nō. Ad ſoluēdū boc dubiū est ſupponēduz ꝙ Aristo. in quarta ꝑte bui⁹ capli soluit q̄rtā q̄nē q̄ est hec. Quare ē ꝙ aliqua reiterant̄. ⁊ aliq̄ nō. id est q̄re ē ꝙ aliqua gnānt̄ circulariter ⁊ aliqua n̄. hāc q̄nē soluit ꝓbs. qz ſm diuersitatē numeralem fiunt generationes ſm rectum ita ꝙ in eis non fit reuersio. idē enī bō erit idē aīal post⁊ corruptus ē. ſz ſm ſpēm fiūt gnātiones ſm circulum. ⁊ fit reuersio. sicut ex aqua fit aer ⁊ ex aere aqua non eadem in numero sed in specie.

Secundo dubitatur. Utr̄ idē in numero possit reiterari. Ad ſoluēduz hoc dubium est ſupponendum ꝙ Aristo. in vltima parte bui⁹ capituli soluit gntā q̄nem que est hec. vtrū oia generabilia eodem modo reuertantur post corruptionē. Ad quam rn̄det ꝙ nō. qz aliqua reuerterent̄ eadez ſpecie. illa. ſ. quorum ſubstantia deperit ⁊ corrumpitur. aliq̄ enim generantia reuertūtur eadē numero. illa ſcilicet quor̄ ſubstantia remanet vt idem ſol numero redit ſupra hemiſperium nostruz.

Tertio dubitatur. Utr̄ cessāte motu celi cesſēt generatiōes ⁊ corruptiones. Ad ſoluēdū boc dubium ponitur talis ſuppositio. Celum agit in bec inferiora triplici iſtrumento. ſ. motu lumine ⁊ influentia. Ex bis dicit̄ ꝓmo ꝙ cessante altero illor̄ tātū nō est necesse ſimpliciter generationes ⁊ corruptiones cessare. ⁊ dicitur ꝙ cessāte quolibet illor̄ ſimul nō est necesse ſimpliciter generationes ⁊ corruptiones cessare. ꝑz qz cessātibus illis tribus ſi ſtupa apponeretur igni combureret̄ ab igne. Tertio dicitur ꝙ illis cessantibus implicat ⁊tradictionem generationes ⁊ corruptiones cōes cessare. patet qz ponatur ꝙ illa essent. vel ergo corrumpetur homo vel non. ſi corrumpetur igitur non cessant corruptiones. ſi non corrumpatur igitur adhuc viuit. ⁊ per conſequens adhuc est motus naturalis cordis ⁊ caloris naturalis. et ſic adhuc remanerēt generationes ⁊ corruptiones. ditit̄ tn̄ ꝙ cōditionalis est necessaria ſm Aristo. ꝓpter reprobationem antecedentis.

Rationes ante oppositum ſoluunt̄ ex dictis. Et bec de ſecūdo de generatione ⁊ corruptione dicta ſufficiant.

Circa initiū p̄mi libri metheoroꝝ q̄rit̄ primo. Utrum ipressio metheorica sub rōe formali nālitatis mixti iperfecti sit adeq̄tum scie metheorice sub̄m.

¶ Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō: qꝛ qcqd ē subiectū mā̄le scie metheorice ē ps subiectiua corpis nālis: sꝫ ipressio metheorica nō ē ps subiectiua corpis nālis. igit̄ ipressio metheorica nō ē subiectū mā̄le scie metheorice. maior pꝫ qꝛ corpus nāle est adequatū totius ph̄ie nālis subiectū. igit̄ cuiuslibet ptis nālis ph̄ie subiectū mā̄le ē ps subiectiua corpis nālis. minor pꝫ qꝛ impssio est q̄litas ⁊ nō corpus. ¶ 2º sic. oīs rō formalis subiectiua se hꝫ ad subiectū mā̄le sicut simplex abstractū ad suū simplex ɔcretū: sꝫ nālitas mixti impfecti nō se hꝫ ad ipressionē metheoricā sicut simplex abstractū ad suū simplex cōcretū igit̄ nālitas mixti impfecti nō est rō formalis subiectiua istius scie. maior pꝫ p ɔditōes rōis formalis subiectiue positas i p̄ma q̄stione p̄mi ph̄icoꝝ. minor pꝫ qꝛ vtrūq̄ est cōplexū ⁊ absolutū. ¶ 3º sic. qcqd ē subiectū scie metheorice de illo est scia nālis ab alijs ptib⁹ phi^c disticta: sꝫ de impssione metheorica nō ē scia nālis ab alijs ptib⁹ ph̄ie nālis disticta. igit̄ impssio metheorica nō ē sb̄m metheorice. maior pꝫ qꝛ scia metheorica ē ps sb̄iua ph̄ie nālis ab alijs ptib⁹ ph̄ie disticta. minor ꝓ q̄libet pte pꝫ qꝛ impssiones metheorice sunt simplices q̄litates ⁊ possibiles alr̄ se hēre. 2º qꝛ de eis non pñt formari ꝓpōes necessarie cū oīuꝫ taliū sb̄a possint ꝓ nullo supponere. igitur de ipsis nō est scia. minor ꝓ 2ª pte pꝫ qꝛ impssiones metheorice nec sp nec i plr̄ib⁹ eueniūt. nec ordinate fiūt. imo fiūt sb̄m nālē iordinationē. igit̄ nō fiūt a nā. ⁊ sic fiūt a casu ⁊ fortuna: qꝛ fiūt extra sp ⁊ frequēter. vt dr̄ scdo ph̄icoꝝ. a casu pluit sb̄ cane. igit̄ de eis nō ē scia nālis. 5ª pars minoris pꝫ qꝛ i scia metheorica determinat̄ de multis de qbus determinatū ē i alijs ptib⁹ ph̄ie: vt pꝫ de galatia q̄ ē de nā celesti. igit̄. ¶ In oppm arguit̄. de impssione metheorica ē scia ⁊ nō alia q̄ scia metheorica. nec sub alia rōe q̄ sub nālitate mixti ipfecti. igit̄ impssio metheorica sub rōe formali nālitat] mixti ipfci ē adeq̄tū scie metheo^c sb̄m.

Primo sciēdū ꝙ ꝓ declaratōe t̄minoꝝ qōnis sūt soluēde tres difficl'tates tacte i trib⁹ argumētis. Prima vtrū impssio metheorica sit mā̄le sb̄m scie metheorice. Pro solutōe hui⁹ difficultatis ponūt̄ p̄mo due regule fūdamētales. p̄ma sb̄m mā̄le alicui⁹ scie ē illō de q̄ passiones adeq̄te talis scie sūt pp qd ⁊ potissime d̄mōstrabiles. ¶ 2ª qñcūq̄ aliq̄ scia ē ps sb̄iua alteri⁹ sb̄m mā̄le vni⁹ ē ps sb̄iua sb̄i mā̄lis alteri⁹. Ex q̄ seqtur ꝙ qcqd ē sb̄ꝫ scie metheorice illud ē ps sb̄iua sb̄i adeq̄ti ph̄ie nālis. ¶ 2º ponūtur tres distictōes. Prima ē. duplex ē nā. q̄dā ē nā naturās: ⁊ ē oē p̄nm itrisecū cōpositi naturalis sic̄ materia ⁊ forma. alia ē natura naturata: ⁊ ē natura cōposita ex p̄ncipijs itrisecis cuiusmōi ē oē cōpom ex materia ⁊ forma. Ex q̄ seqtur ꝙ nā vltimo mō capta ē idē ꝙ corp⁹ nāle: cū corp⁹ nāle sit a nā naturāte principiatū: ⁊ ex materia ⁊ forma cōpositū ⁊ ecōtra. 2º sequit̄ ꝙ natura illo mō capta ē materiale sb̄ꝫ toti⁹ ph̄ie naturalis. 3º seqt̄ ꝙ qcqd ē sb̄ꝫ i scia metheorica illud ē ps sub̄iua nature naturate ⁊ cōposite. s. ipsi⁹ cōpositi naturalis. ¶ 2ª distictio. impssio capit̄ duplr̄. vno º coiter ꝓ q̄cūq̄ derelicto ex ɔiūctōe vl' cōmixtione duoꝝ corpoꝝ vl' duaꝝ q̄litatū. sic̄ dicim⁹ ꝙ i cera manet impssio sigilli. 2º capit̄ ꝓp̄e ꝓ alteratōe ⁊ ɔmixtiōe q̄litatū p̄marū siue ꝓ qbusdā q̄litatib⁹ d̄relictis ex alteratōe qualitatū p̄maꝝ sic̄ dicim⁹ iflāmationē ⁊ coruscationē eē impssiones metheorologicas. 3º capit̄ mag] ꝓp̄e ꝓ quodā mixto ipfcō derelicto ex actionib⁹ oīuꝫ illaꝝ qualitatū: sic̄ dicim⁹ niuē ⁊ pluuiā eē impssiones metheoricas. ⁊ isto vltimo mō capit̄ impssio metheorica i titulo qōnis. Ex q̄ seqtur ꝙ impssio metheorica ē vnū corp⁹ naturale cōpositū ex materia ⁊ forma mixti ipfecti sicut nix ⁊ pluuia. Scdo seqtur ꝙ impressio metheorica ē ps sb̄iua corpis naturalis ⁊ spēs nature naturate. ¶ 3ª distictio. impssio metheorica pōt supponere triplr̄. vno º naturalr̄ ꝓ termino significato ⁊ sic ē vnū cōplexū. alio º simplr̄ ꝓ qditate significata siue circūlocuta. s. ꝓ q̄dā natura coicabili p̄cise cuilibet supposito ɔposito ex materia ⁊ forma mixti ipfecti. ⁊ sic ē qditas sb̄iualis hui⁹ scie. 3º mō pōt supponere psonaliter ꝓ supposito quiditatis significate ⁊ cir-

cūlocute. ſ. ꝑ quoda idiuiduo cōpoſito ex mā ⁊ forma mixti ipfecti. Ex his dr̄ ad difficultatē. ꝑmo qꝫ corꝑ simplex nō ē adeq̄tū ſbm māle ſcie metheorice: ꝓz qz nō ꝑdicaī i recto de aliq̄ ꝓcipalr̄ ꝯſiderato i ſcia metheorica. nix. n. nō ē corꝑs simplex nec pluuia nec aliqua alia ipꝛeſſio metheorica. z° qz corꝑ simplex nō ē conuertibile cū adeq̄tis paſſionibus buiꝰ ſcie. ſibi. n. ꝯueniūt paſſiones celi ⁊ elemētoꝝ. 3° qz simplex eſt vna ꝯditio repugnās mixto ipfecto de quo ꝓcipalr̄ hic tractaī. ¶ z^m dictū. gcgd ē ſbm ſcie metheorice ē mixtū impfectū: ſiue corꝑ ꝯpoſitū ex mā ⁊ forma mixti impfecti: alias nō poſſet ꝑdicari i recto de ꝓcipalr̄ ꝯſideratis i iſta ſcia. ſ. de nue de grādine: de tonitruo: de fōtib⁹: de lāceis ardētb⁹: ⁊ alijs metheoricis ipꝛeſſionib⁹. ¶ 3^m dcm̄ impſſio ē adequatū ſbm māle ſcie metheorice. ꝓz qz oia ꝯſiderata i ſcia metheorica ſūt ad impſſionē metheoricā reducibilia. aut ꝑ modū ꝓcipioꝝ. aut ꝑ modū ptiū ſbiuaꝝ vel itegraliū. aut ꝑ modū paſſionū de ipſa. aut de ſuis ptib⁹ ōmōſtrabiliū. Alie difficltates ſoluent̄ i ſequētibus.

Secūdo ſciēdum qꝫ z^a difficultas tacta i z° argumento ē iſta. Utrū nā litas mixti ipfecti ſit rō formalis ſbiua buiꝰ ſcie. ꝓꝛo ſolōe buiꝰ difficultatis ponūt̄ aliq̄ ſuppoſitōes. ꝓꝛi^a ſbz māle ⁊ ſubiectū formale alieꝰ ſcie ſe debent bere ſicut cōcretū ⁊ ſuū abſtractuz. z^a. nā capta ꝑ compoſito nāli eſt māle ſubiectū totiꝰ phie nālis ⁊ nālitas ē rō formalis ſbiua ipſius ſbi. 3ª ſuppō. ſic oē aial bz ſuam ꝓꝛiā aialitatē. ita oīs nā bz ſuā ꝓꝛiā nālitatē: ⁊ ſicut aialia ſpē dr̄ia bñt ꝓꝓas naturalitates ſpē drñtes. ita etiā oīa corꝑa naturalia ſpē dr̄ia bñt naturalitates ſpē differētes. 4^a. oē mixtū impfcm̄ ē natura. i. corꝑ naturale a qualibet alia natura ſpecifice diſticta ⁊ bz naturalitatē ſibi ꝓꝛiā a naturalitate alioꝝ corꝑoꝝ naturaliū ſpecifice diſtictā. 5^a. iſta tria ſ̄t ſynonima impſſio metheorica. mixtū impfcm̄. ⁊ corꝑ naturale ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma mixti ipfci. Ex his ſ̄gtur qꝫ natura i coī ſiue corꝑ naturale ē materiale ſbz totius philoſophie naturalis: ⁊ naturalitas i ꝯmuni ē rō formalis eius ſbiua: ſic etiā natura mixti impfecti. ſiue corꝑ naturale mixtū impfectū ē ſbz materiale alicuiꝰ ptis phie ⁊ naturalitas mixti impfecti ē ei⁹ rō formalis ſbiua. Ex his dr̄ ad difficultatē qꝫ naturalitas mixti impfecti ē adequata rō formalis ſcie metheorice: ꝓz qz natura ē mixtū impfectū ⁊ ſbz adequatū materiale buius ſcie. igit̄ naturalitas mixti imperfecti ē adequatū ſbz formale eiꝰ. tenet ꝯña qz ſp abſtractū ſbi materialis ē adequata rō formalis ſbiua talis ſubiecti. z°. qz q̄cūq̄ iſūt impſſioni metheorice ſiue mixto impfecto illa ſibi inſunt a ſua ꝓꝓia natura ſiue ſpecifica naturalitate.

Tertio ſciēdu qꝫ 3ª difficultas tacta in 3° argūmēto ē iſta. Utrū de impſſione metheorica ſit ſcia naturalis ab alijs ptibus ꝓꝓie naturalis ſpecifice diſticta: ⁊ tāgit tres ptiales difficltates. ꝓꝛima vtrū de impſſione metheorica ſit ſcia. Ad quā ꝑt facilr̄ rñderi qꝫ de ipꝛeſſione metheorica ab oi exiſtentia ⁊ ꝑdicato ꝯtigēti ꝑſcidēte ē ſcia. ꝓbaī qz ois bit⁹ ꝑ demōſtrationē potiſſimā acqſit⁹ ē ſcia: ſz de impſſione metheorica ē bit⁹ ꝑ demōſtrationē potiſſimā acqſit⁹. igit̄. minor ꝓz faciēdo talē demōſtrationē. Oē corꝑ cōpoſitū ex materia ⁊ forma mixti ipfecti ē gñabile ꝑ iflāmationē ꝑ coagulationē. aut ꝑ aliq̄s ſilez alterationē: ſz ois impꝛeſſio metheorica ē corꝑus cōpoſitū ex materia ⁊ forma mixti ipfecti. igit̄ ois impſſio metheorica ē gñabilis ꝑ iflāmationē ꝑ coagulationē vl̄ aliq̄s ſilez alterationē. ¶ z^a difficultas ptialis vtrū de impſſione metheorica ſit ſcia naturalis cū impſſiones metheorice videā̄t eſſe caſuales ⁊ fortuite. ꝓꝛo ſolōe huius difficultatis ponit̄ talis ꝓpō. Tres ſūt ꝓꝓietates cuilibet effectui caſuali ⁊ fortuito copulatiue ꝯueniētes. ꝓꝛima effectus talis debet fieri extra ſp ⁊ frequēter. z^a effect⁹ caſualis debet euenire ꝓter itētionē agentis. 3ª effect⁹ caſualis non ē nat⁹ fieri ex illa cā ex qua fit magis q̄ ex quacūq̄ alia. alr̄ caſus eſſet cā ꝑ ſe ⁊ nō ꝑ accñs. Ex his dñr tria. ꝓꝛimū alicui ipſſioni metheorice ꝯuenit ꝑma ꝯditio effectus fortuiti. ꝓz qz aliqua impſſio metheorica fit extra ſemp ⁊ freq̄nter. ꝓz de cometa ⁊ de yride. ¶ z^m alicui ipꝛeſſioni metheorice ꝯuenit z^a ꝯditio effcūs fortuiti: ꝓz qz ecclipſes ſolis ⁊ lune nō euenerūt ꝓter itētionē mouētiū orbes: qz vnuſq̄ motoꝝ itendit mouere ⁊ mouet ſuū mobile regulariter ⁊ cōtinue nec motoꝝ lune bz ſollicitudinē de motu ſolis: nec motoꝝ ſolis de motu lune. ¶ 3^m dictū. nulli impſſioni metheorice cōuenit 3^a ꝯditio effect⁹ fortuiti. ꝓz qz q̄libet impſſio metheorica ē nata euenire regulari ⁊ determinata cā naturali qua poſita ſp talis effectus metheoric⁹ ponit̄. Ex quo ſeqtur qꝫ nulla impſſio metheorica fit a caſu aut a fortuna: ſz q̄libet fit a natura. iō de impſſione metheorica eſt ſcia

naturalis. ¶ 3ª difficultas ptialis ẽ ista. vtr scia metheorica sit ab alijs ptib⁹ pbie naturalis specifice distincta. Ad quã rndet q sic. p3 qz subiectũ eius est spẽs nature siue corpis naturalis: t sbm formale ei⁹ é naturalitas specifice distincta a naturalitatibus alioꝝ corpoꝝ naturaliũ.

Conclusio rnsalis. impssio metheorica sub rõe naturalitatis mixti ipfecti ẽ adequatũ scie metheorice sbm. p3 2° p ꝓma pte: qz impssio metheorica ẽ adequatũ sbz alicui⁹ scie t nõ alteri⁹ q̃ scie metheorice. ¶ 2ª ps 2clusionis p3. qz naturalitas mixti ipfci ẽ rõ formalis alic⁹ sbi naturalis t nõ alteri⁹ q̃ impssionis metheorice siue mixti ipfecti qõ idẽ est.

Primo dubitat. Utrũ sit saluabile de ipmissione metheorica eẽ sciam cũ soli⁹ ẽmini siue 2clusiõis scibilis sit scia. Pro solõe hui⁹ dubij sũt supponẽde tres difficultates. Prima vtrũ ẽminus q subijcit i 2clusione scibili vel res significata p talẽ terminũ sit sbz scie Ad quã rndet p tria dicta. Primũ. ipossibile ẽ aliquẽ terminũ eẽ sbm scibile i scia reali. pbat qz seqrent tria icõueniẽtia. pmũ q ois scia eẽt de terminis t cõceptib⁹. 2ᵐ qz sbm scibile nõ scitur directe sz solũ reflexe cũ ẽmini solũ cognoscãtur actu reflexo t nõ directo. 3ᵐ q surdus vl cecus vel dormiẽs nõ brnt sciaz: qz si terminus mẽtalis eẽt sbm dormiẽtes nõ brnt sciaz: t si terminus vocalis eẽt sbm surdi nõ brnt sciam: t si termin⁹ script⁹ eẽt sbm ceci nõ brnt sciaz. ¶ 2ᵐ dictũ. termin⁹ q subijcit i 2clusione scibili ẽ solũ sbm scibile p accns t p modũ signi illi⁹ qõ directe scit. ¶ 3ᵐ dictũ. significatũ ẽmini siue naturalis q̃tiras significata p ẽminũ q subijcit in 2clusione scibili ẽ sbm p se t directe scibile. p3 qz de tali verificãtur oẽs passiones demõstrabiles. 2° qz p diffinitionez talis qditatis tales passiones demõstrãtur. ¶ 2ª difficultas vtr 2clusio vel significatũ totale 2clusionis sit obiectũ totale scientie adequatũ. Ad quã rndet p tria dcã. Primã nulla 2° est obiectũ totale scie. 2ᵐ. 2° demõstrationis ẽ solũ obiectũ scibile indirecte t p modũ signi illius quod ꝓmo t directe scit. 3ᵐ. significatũ totale 2clusionis est obiectũ totale ꝓmo t directe scibile. p3 qz facta õmõstratiõe frequẽter elicita t postea seclusa oi propositiõe vocali mẽtali t scripta adhuc scientifice cogscimus hoiez esse risibilez. igit illud significatũ totale. s. hoiez esse risibilẽ ẽ sbm scie. ¶ 3ª difficultas. vtrũ scia de impssione metheorica sit de re vl de termino Ad quã rndet ex dictis q est de termino indirecte per modũ signi illius quod scitur. sed est pc ꝓmo de re t per modũ illi⁹ quod directe scit.

Secundo dubitatur. Utrũ sit saluabile de impssiõe metheorica esse sciaz cũ scia ñ sit singlariũ neq̃ corũptibiliũ neq̃ eoꝝ que sũt extra semp t frequẽter. Pro solutione huius dubij sũt soluẽde tres difficultates. ¶ Prima vtrũ singulariũ ipssionũ metheorologicarũ possit eẽ scia. ad quã dnr tria. p q solius rei vniuersalis ẽ ꝓmo t p se t potissime scia. p3 qz de sola re vl ẽ passio potissime demõstrabilis p suã diffinitionem. 2°. q rei singularis ab exnia t ab oi accidentalitate pscindẽtis est scia ꝓpter qd sz nõ potissime: p3 qz passiones superiorũ sũt ꝓpter qd de singularibus eoꝝ demonstrabiles sz nõ potissime. 3ᵐ singulariũ existẽtiũ t circũstãtionatoꝝ nullo mõ est scia: qz talia singularia sũt corruptibilia t entia p accidẽs. ¶ 2ª difficultas vtrũ eoꝝ q̃ sũt extra semp t frequẽter sit scia. Ad quã breuiter rndetur q eoꝝ que nullo mõ sũt semp nec frequẽter nõ est scia: sed eoꝝ q̃ sũt semp vel frequẽter in ordine ad cãs sic q positis suis causis ipsa semp vel frequenter ponũtur taliũ ẽ scia cuiusmodi sunt impssiones metheorice: qz posita cã naturali pluuie sp vel frequenter ponitur pluuia. ¶ 3ª difficultas qual vl est saluabile de impressione metheorica corrupta t nõ existẽte esse sciaz cũ tñ scibili destructo destruatur scia. Ad quã rndetur p quattuor dicta. Primũ q̃libet qditas scibilis bz quituplex eẽ. ꝓmũ ẽ eẽ cognitũ. 2ᵐ eẽ possibile. tertiũ ẽ pducibil. equartũ ẽ aptitudinalis existẽtia. quirũ actualis existẽtia q̃ vocatur eẽ reale subiectiuũ. ¶ Scõz dictũ q̃libet qditas scibilis est icorruptibilis t ppetua sm quattuor ꝓma esse. p3 qz q̃libet res scibilis habuit ab eterno aliqõ esse cognitum t obiectiuum cum fuerit ab eterno obiectiue cognita a deo. 3z sit corruptibilis q̃tum ad esse cognitum t obiectiuum quod habet ab intellectu nostro. quelibet etiam habuit esse possibile cũ fuerit possibilis produci. t esse producibile cum ab eterno fuit nata produci. t esse aptitudinalis existentie cum ab eterno fuerit apta nata existere. licet quelibet res creata sit corruptibilis sm esse reale t subiectiuum.

¶ Tertium dictum. destructo scibili solum quãtum ad esse obiectiuum t cognitum destruitur scientia in illo intellectu i quo scibile destruitur sz tale esse. patet qz scientia est cognitio. igitur

actu totū est actu cognitū. z p ons si aliqō scibile in aliquo intellectu nō bēat esse cognitū z obiectiuū talis intellect⁹ nō bz cognitionē nec; scientiam de tali scibili. ¶ 4ᵐ dictuz scibili destructo ꝯz cē reale z subiectiuū nō est necesse sciam destrui. pz qz de re absēte z nō exīte possum⁹ bē actualē cognitionē p spēz intelligibilē illi⁹ rei et etiā p cognitionez habitualē. igit ad destructionē rei ꝯz cē realis z actualis exīle ñ segt destructio cognitiōis actualis nec hītualis ipsius rei.

Tertio dubitat Utz de ipressiōe methe-orica possint formari ꝓpōnes ca⁹ affirmatiue de inesse q̄z copula sit pītis tpis q̄ sint necessarie. ¶pro solōe hui⁹ dubij ponuntur aliq̄ dcā. ¶primū. i ꝓpositiōib⁹ necessarijs copula solū dic opōnē p̄dicati cū subo p̄scidēdo z indifferēter se hīdo ad quodcūq; eē. Ex hoc segt q̄ ad vitatē ꝓpōnis necessarie regrit z sufficit q̄ p̄dicatū z subm̄ supponāt p eodē in eē cognito vel i eē ꝓducibili. ¶ 2ᵐ dictū ad veritatē isti⁹. ois bō est aial. sufficit q̄ bō z aial sint idē ꝯz esse cognitū vel ꝓducibile. pz qz sicut itellectus pōt vere oponere ea q̄ sūt idē ꝯz eē reale. ita pōt vere oponere ea q̄ sunt idē ꝯz eē cognitū vel ꝓducibile. Ex quo segtur q̄ sicut ad veritatē ꝓpositiōis pticularis sufficit veritas vni⁹ singularis. ita ad veritatē isti⁹. ois bō est aial sufficit veritas alicui⁹ istaꝝ q̄ sequunt. ois bō cognit⁹ ē aial cognitū. ois bō exīs actualr ē aial actualr exīs. ¶ 3ᵐ dictū. iste sūt ꝓpetue vitatis. ois bō cognitus est aial cognitū. ois bō possibilis ē aial possibile. ois bō producibilis est aial ꝓducibile. ois bō aptus nat⁹ existere est aial aptū natū existere. Iz ista sit otigēs. ois bō actualr exīs. est aial actualr exīs. eo q̄ ptes sbi isib; iuicē isūt otigēt z silr ptes p̄dicati. Ex q̄ segt q̄ ista ē ꝓpetue vitatis ois bō ē aial. pz qz ad eī ꝓpetuaz necessitatē sufficit ꝓpetua necessitas alicuius illaꝝ q̄nq; ꝓpōnum. mō q̄tuor p̄me sunt ꝓpetuo necessarie. Ex his patet solutio ad dubium.

Rationes soluuntur ex dictis.

Queritur 2° Utz sit necesse būc mūdum iferiorē eē otinuū lationib⁹ supiozib⁹ vt tota virt⁹ eius inde gubernet. Arᵗ p̄ q̄ nō. qz iposibile ē būc mūdū esse otinuū lationib⁹ supiozib⁹. g̃nō est necesse. añs pz p̄ qz celi z iferiozꝝ vltima nō sūt vnū. 2° qz celū z ista iferiora nō cōicant in mā sz dīnt spē. mō differētia spē nō possūt adiuicē otinuari. Et cōfirmatur. otigēs ē būc mūdū eē otinuū lationibus supiozib⁹ cū opp̄ nō iplicet ꝺdictiōez. ¶ 2° argu itur. si ois virt⁹ isti⁹ mūdi inferiozis gubernaret a celo sequerent tria icoueniētia. p̄mū q̄ actus volūtatis nō eēnt liberi cum gubernarent a cā nāli. 2ᵐ qz celū ageret p ꝓudētiā z cognitionē cū gubernare sit actus ꝓudētie. 3ᵐ qz nihil posset corrūpi nec violēter moueri cuz gubernare sit aliqd ad suuz finē bonū dirigere. ¶ 3° arguit sic. multe actiōes i istis iferiozib⁹ nō gubernant a latiōib⁹ supiozib⁹ igit. añs pz p articulū parisiē 53. dicere q̄ ignis ñ ꝺbureret motu celi cessāte erroz. ¶ In oppᵐ est auctozitas philosophi.

Primo sciendū q̄ p declaratiōe ēmino ruz qōnis sūt soluēde tres difficultates. ¶prima vtz sit necesse būc mundū iferiozē eē otinuū lationib⁹ supiozib⁹. ¶pro solōne huius difficltatis ponit vna suppō q̄ est bec. mūdus iferioz nō est aliud q̄z spera oiuz gñabilium siue aggregatū ex oib⁹ gñabilibus z corruptibilibus otētu inter otauū ozbis lune. 2° ponūtur tres distinctiōes. ¶pri⁹ ē ℔. duplex ē necūm. q̄ddā ē necūm simplr z absolute. z ē illud cui⁹ ꝺdictorium iplicat ꝺdictionē. aliud ē necessaᵐ nāliter. z est illud cui⁹ oppᵐ nāliter nō ē possibile. z sic capit in titulo qōnis. ¶ 2ª distinctio. otinuū pōt capi dupl'r. vno⁹ vt dicit otinuitatē indiuisionis z vnitatis. z sic illa sunt otinua q̄ sic sūt adinuicez indiuisa q̄ eoz vltima sūt vnū. alio mō capit cōtinuū vt dicit otinuitatē imediatiōis z indistantie. z sic illa dīr otinua q̄ sic sunt indistantia ad se inuicē q̄ imediate se tangūt. ¶ 3ª distinctio latio superioz pōt capi dupl'r. vno⁹ mālter z p denoiato scilicet p corpore celesti sursū lato. alio mō formaliter z p significato. z p illis motib⁹ corporuz celestiū sursū latoꝝ. Ex his dico ad difficultatē ꝑmo q̄ nō ē necesse hunc mūdū iferiorē eē continuū lationib⁹ supiozib⁹ capiendo necessariū p mō. z otinuū ꝑmo mō. z lationes supiozes scōo mō. z 2° est necesse būc mūdū eē otinuū latiōibus supiozib⁹ capiēdo necessarium 2° mō. z cōtinuū 2° mō. z latiōes supiozes ꝑmo mō. pz qz vltimū istius mūdi iferiozis. z vltimū spere lune imediate se tāgūt. ¶ 2ª difficultas. vtz ois virt⁹ istorum inferiozꝝ gubernet a supiozib⁹ corporibus ¶pro solōe huius difficultatis ponunt due suppositiōes. ¶prima ois virtus istoꝝ iferiozꝝ z eē iporuz vel opatio nālis effectiue ꝓducit z aseruat

in suo eē nāli a deo tanḡ a cā ꝓncipali. ꝛ a celo tanḡ a cā instrali. cuiuslibet. n. opationis nālis deus ē causa ꝓncipalr effectiua. ꝛ celū ē causa instralis ꝓductiua. ¶ 2° ponitur talis distinc̄. gubernare capiť duplicit. vno mō moralr ꝛ cognitiue. ꝛ sic ē vnus actꝰ ꝓudentie q̄ aliḡs dirigit aliquē in suum optimū finē. ꝛ sic nō capiť hic. aº mō capiť nāliter ꝛ directiue. ꝛ sic gubernare ē aliḡd in suū bonū naturale ꝺseruando aut ꝓducendo dirigere. ꝛ ad suā opationē nālez inclinare ꝛ sic capiť hic. Ex his dicit ad difficultatem q̄ oīs virtus naturalis a corporibus celestibus gubernať. ꝑz qz omne esse naturale ꝛ oīs opatio naturalis istoꝝ inferioꝝ effectiue ꝛ instrali ꝓducitur ꝛ ꝺseruať a corporibus celestibꝰ. Alia difficultas soluetur i ẗtio notabili.

Secundo sciendū est q̄ iste liber metheororum Aristo. in quo ipse ꝺterminat de impssionibꝰ metheoricis diuidit in quattuor libros partiales. ¶ In ꝓmo deťminat de impssionibꝰ ignitis. ꝛ diuidit in q̄ttuor tractatus. In ꝑ determinat de cā ipressionū ꝛ diuiditur i q̄ttuor capitula. In ꝑ determinat ꝺ cā naturali ꝛ efficiente ipsaꝝ. ꝛ diuidit in duas ptes. In ꝓma tāgit q̄ttuor ꝺclōes. ¶ In ꝓma tangit ea q̄ determinata fūt i libris ꝓcedētibꝰ ꝛ ē ꝟ. Dictum ē ꝓus de causis ꝛ ꝓncipijs nature et de oī motu naturali. ꝛ de astris ordinatis in celo ꝛ de supioꝛi latiōe celi. ꝛ de elemētis corporꝝ ꝛ que ꝛ quot sunt et de eoꝝ pmutatiōe adinuicem. ꝛ de gñatione ꝛ corruptiōe i cōi. ¶ 2ª tagit ea q̄ sunt determinanda i hoc libro ꝛ ē hec. reliq̄ pars ꝑsētis methodi quā oēs antiqui vocabāt metheorologicā: est adhuc ꝺsiderāda i qua sunt deťminānda ea q̄ veniūt fm nām inordinatiōnē. s. ꝺ lacte id est de galacia. ꝺ cometis. ꝛ ipressionibꝰ ignit]. ꝺ spiritibꝰ. i. de ventis. de ťremotibꝰ. tiphonibꝰ. ꝛ alijs icensionibus. ¶ 3ª tangit ea q̄ deťminata sunt in libris sequētibꝰ ꝛ ē hec. ꝺsideranduz ē de animalibus ꝛ plantis vniuersaliter et ꝑticulariter. ¶ 4ª resumit ea q̄ dicta sunt in p̄cedētibꝰ libris ꝛ est hec. deťminatū ē ꝓus a nobis ꝺ vnoquoḡ corporꝝ circulariť motoꝝ ꝛ de quattuor elemētis. ꝛ dictum est q̄ ipsoꝝ est duplex motus. s. a medio ꝛ ad mediū. ꝛ dictū ē q̄ illud q̄ ꝺ oibus supeminet est ignis. ꝛ illud q̄ ꝺ oibꝰ subsťat est ťra. ꝛ illud q̄ est ꝓpinquus igni est aer. ꝛ illud q̄ est ꝓpinquus ťre est aqua. Dictū est etiā q̄ totus mūdus q̄ est circa terrā ꝺsťat ex q̄ttuor elementis. ¶ In scḋa parte ꝓncipali ēndit causas ipressionum. ꝛ itendit q̄ttuor ꝺclōes. ¶ ꝓma tangit vnā suppōnem ꝛ est hec. necesse est hunc mūdū inferioꝛē esse ꝺtinuum lationibus supioꝛibus vt ꝺ oīs virtus eiꝰ ide gubernetur. ꝓbat dupliciter ꝑ qz motus circularis est ꝑpetuus. 2° qz motꝰ naturalis est ꝓmus motuum hoc ē cā ꝺ oīum aliorum motuum. ꝛ sic ifinitus. eo q̄ nō bz locuz ad quē finiať. ¶ 2ª ꝺ tāgit duo corrolaria. ꝓmū quattuor elemēta sunt cause materiales eoruz accim̄ que fiūt i elementis ipressionū metheororum. 2m. virtus corporū circulariter motoruz est causa efficiēs ipsaꝝ ipressionū. ¶ 3ª ꝺ resumit ea que determinanda sunt. ¶ 4ª ꝺ est hec. ignis aer aqua ꝛ terra ꝓt fieri ex se iuicē ꝛ vnū quodḡ ipsoꝝ ē i vnoquoḡ in potēcia. ꝛ i ipsis ē vnū ꝛ idē subz. i. matia i q̄ ꝺ vltimo resoluūtur.

Tertio sciendū ē q̄ circa hunc textū incidunt tres difficultateſ. ꝓma q̄liter est saluabile q̄ oīs virtus istoꝝ inferioꝛum gubernēť a celo cum tamen metheorica sit de bis que fiunt ꝑm naturā inordinatiōnē. i. minus ordinatam abusiue tamen. ꝓ solutione huiꝰ difficultatis dicit primo q̄ metheorica dicitur a meta q̄ ꝺ ē trans vel sursuz ꝛ theoꝝ q̄ ꝺ ē videre vel visū. ꝛ logoſ q̄ est sermo. quasi sermo de sursū visis. qz ꝓncipalioꝛ pars ipressionū metheororum fit in supioꝛibꝰ elementis. 2° dicit q̄ celum est simplicit primū elemētū corporꝝ qz prima pars ꝓncipalis totiꝰ mūdi corporalis ē celū. sed ignis est primū elemētū in genere siue i spera gñabilium ꝛ corruptibilium. 3° dicit q̄ iste cōparatiuus inordinatioꝛ nō capiť hic positiue scilicet ꝑ suo positiuo cuz hoc aduerbio magis. valeret enim tātū ioꝛdinatius sicut magis inordinatū. alio mō capitur negatiue vt tantū valet sicut non ita ordinatū. Ex hoc sequit q̄ impssiones metheoricas fieri fm naturā inordinatiōnē q̄ sit ꝓmum elemētū non est aliud q̄ ipsas fieri ita non ordinate sicut corpora celestia. 2° segť q̄ simul stat ipsas fieri a celo ꝛ cum hoc fieri a natura inordinatiori q̄ sit celum a ꝓmo tanḡ a causa remota ꝛ a secundo tanḡ a cā ꝓpinqua. ¶ 2° difficultas vtr motꝰ celestes sint cause efficientes ipressionū metheororum ꝛ quattuor elementa sint cause materiales ipsaꝝ. ꝓ solutiōe huius difficultatis dicit primo q̄ motus celestes sunt cause efficientes remote ipsarum ꝑz quia motus celi effectiue concurrit ad ꝓductionem naturalem cuiuslibet entis naturalis. ¶ 2° dicitur q̄ actiones q̄litatū primaꝝ ꝛ actio-

nes qualitatuz sequentium alterationū qualitatuz primaz sunt cause efficientes ꝓpinqꝫ ipaꝝ. pz qz ꝑ illā mationem que ē accessio vel q̄litas consequēs alterationez qualitatū p̄marum generant oēs ipressiones ignite z p coagulationē fere generant oēs impssiones aquee z free. 3° dicit ꝙ quattuor elemēta sunt cause māles cuiuz impssionū cū quodlibet mixtū siue pfectū siue impfectum ꝯponat ex elemētis. 4° dicit ꝙ cause materiales ꝓpinque sūt quedā mixta impfecta cuiusmodi sunt vapor z exalatio. ¶ 3ª difficultas. vtz quattuor elemēta sint adinuicē in potentia z habeāt idē subz. i. materiā in qō vltimū resoluant. ¶ Pro solōne huius difficultatis dicit primo ꝙ nulla entitas vni⁹ elementi est vel esse pōt cū entitate alterius elementi. alias eadē matia numero simul informaret pluribus formis substantialib⁹ specie distinctis. etiā ōria simul essent in eodē. 2° dicit ꝙ quattuor elemēta sic sunt inter se inuicē i potentia. ꝙ ex vno potest generari qōcunqz aliud. z qcqd est materia vnius elemēti illud est i potētia. non solū fundamentali z subiectiua. sz in potētia formali z respectiua aptitudinali ad recipiēdū formā sbāles alterius elemēti. 3° dicit ꝙ cū ex vno elemēto generatur aliud fit resolutio vsqz ad materiaz p̄mā cuz in quolibet corpore simplici sit tm̄ vna forma subāl̄is. 4° dicit ꝙ matie quattuor elementoꝝ sunt eadē materia in spē z nō in numero. 5° dicit ꝙ quattuor elemētoꝝ ē vnū z idem subm̄ in specie i qō vltimū resoluunt. s. matia p̄ma. nec ē inconueniens i corporibus simplicib⁹ fieri resolutio vsqz ad matiaz p̄mā. hoc autē fortassis est iconueniēs in corporalibus mixtis.

Conclusio responsalis. necesse ē hunc mūdū inferiorē esse ꝺtinuum lationibus supioꝝ⁹ vt tota virtus eius ide gubernetur. pz qz celū non agit in ista inferiora nisi mediante lumine motu z influentia. sz ista nō pōt deferri ad mūdū inferiorē ꝑ vacuū. igit inter celū z istū mundū inferiorez nō ē vacuū. z p ꝯs iste mundus inferior imediate tangit celum.

Primo dubitat. Utz in ista ꝓpositione ois virtus eius gubernet. inde ly virt⁹ distribuat ꝓ qualibet opatione mundi huius inferioris. z ly ois distribuat. pro quolibz singulari istius mundi inferioris. ¶ Pro solōe p̄me partis ponit vna suppositio q̄ est hec. gubernare ē aliqd in suum esse naturale z in suaz opationē naturalē. z vniuersaliter i suū bonū naturale ꝓductiue z cōseruatiue dirigere. 2° ponit talis distin⁹. triplices sunt opationes istoꝝ inferiorum. q̄dā sunt opatiōes nāles vt motꝰ lapidis deorsum z frigefactio aque. alie sūt violente vt calefactio aque. alie sunt neutrales siue libere cuiusmodi sunt omnes operationes libere volunt⁹. 3° ponuntur tria dicta. p̄muz nulla actio violenta istoꝝ inferioꝝ gubernat a corporibus celestibus. pz qz nullū corrūpēs alterꝫ aut inclinās ei dispōez malā z discōueniētiaz gubernat ipsum. vt pz ex suppōe. sz corpora celestia cum causāt opationē violentā in istis inferiorib⁹ ipzimunt eis dispōnē malā z discōuenientē. igit nō gubernāt ista inferiora quo ad actiōes violētas. ¶ 2ᵐ dictū. nulla opatio volūtaria z libera gubernat a corporib⁹ celestibus. qz ad nullā opationē voluntariā z liberā ꝺcurrunt effectiue cū tales dependeant mere a volūtate. alias hō non esset dīs suoꝝ actuū. ¶ 3ᵐ dictū ꝙ ois operatio naturalis istoꝝ inferioꝝ gubernat a corporib⁹ celestib⁹. pz qz corpora celestia ad oēm actionē naturalē effectiue ꝺcurrunt z p tales actiones naturales dirigūt ista inferiora i suū bonū naturale. Ex hoc segtur ꝙ in illa ꝓpone ly virtus solum distribuitur ꝓ opatiōe naturali. ¶ Sz ꝓ solutione 2ᵉ partis dubij ponunt tria dicta. ¶ Primuz. q̄libet species huius mūdi inferioris gubernatur a corporib⁹ celestibus. pz qz corpora celestia p suos motꝰ nituntur assimilare ista inferiora superioribus q̄tuz pōt perpetuando ea eo mō quo pōt ppetuari. sz ista inferiora nō pōt ppetuari in aliquo indiuiduo. cū quodlibet tale aliqñ corrūpatur. ideo solū ppetuantur in eē specifico p cōtinuā z ppetuā gnationē z corruptionē diuersoruz ididuoꝝ eiusdē spēi. ¶ 2ᵐ dictum. cuiuslibet speciei huius mūdi inferioris aliqō indiuiduum gubernatur a celo. pz qz species nō pōt ꝺseruari nisi in aliquo indiuiduo. ¶ 3ᵐ dictū. nō qōlibet indiuiduū gubernat a celo. pz qz multa indiuidua istius mūdi inferioris corrūpūtur a celo et mouent ab eo violenter mediāte tm̄ causa secūda. mō corrūpere aut violenē mouere aliqd repugnat isti actui q est gubernare. Ex hoc segtur ꝙ ly eius distribuitur ꝓ q̄libet spē hui⁹ mūdi inferioris. 2° ꝓ cuiusl̄z talis speciei aliq̄ indiuiduo z nō ꝓ quolz indiuiduo istⁱ mūdi inferioris.

Secundo dubitatur. Utz ō mēte Ari. fuerit ponere oēm actionem naturalē ita necessario dependere a celo ꝙ ꝓ impossibile ipso seculo nulla possz fieri actio natu

ralis. ꝓ solõe hui⁹ dubij ponunt ꝗttuor dcã. Primũ. ō mẽte Aristo. fuit ponere ꝑmã cãz nõ posse agere ad extra nisi mediãte celo. ꝓz qꝛ fz Aristo. mot⁹ celi sub obliquo circulo ẽ cã gñationũ ꝛ corruptionuz ꝛ oiuz actionũ nãliũ. ¶ 2ᵐ. ō mẽte Ari. fuit ponere ꝑmã cãm de necessitate agere ad extra ꝛ nõ libere. ꝓz qꝛ fz Ari. ꝑma cã nõ potuit nõ ꝓducere motũ celi. nõ potuit etiaz nõ ꝓducere gñationes ꝛ corruptiões. ñ potuit ẽt nõ ꝛseruare celũ cũ fz eũ oia ista sint necessaria ꝛ ꝑpetua. 3ᵐ dictũ. de mẽte Ari. ẽ ꝙ iplicat ꝛdictionẽ ꝑmã cãm ꝓducere res naturales celo ñ ꝛcurrẽte effectiue: ꝓz qꝛ fz eũ ꝑma causa nihil agit nisi medinate 2ª. ꝓz ẽt ex ꝑ dcõ. ¶ 4ᵐ dcm̃. de mẽte Ari. fuit ponere ꝙ celo ꝛ motu celi ꝑ impossibile secluso iplicat aliquã rẽ naturalẽ eẽ ꝛ aliquã opationẽ naturalẽ fieri. ꝓz ex ꝑcedẽtib⁹ dictis. Ex his manifeste apparet ꝙ ō mẽte Ari. necessario ẽ ꝙ ois ꝛt⁹ naturalis gubernat̃ a corpore celesti sic ꝙ iplicat ꝛdictiõem aliquã ꝛtutẽ naturalẽ eẽ ꝛ nõ gubernari a corpib⁹ celestib⁹.

Tertio dubitat̃. Utꝛ fz ꝛtutẽ celo ꝑ impossibile vel possibile secluso possit fieri aliq̃ actio nãlis. ꝓz solõe h⁹ dubij ponũtur ꝗttuor dicta. Primũ. gcgd ꝑma cã agit vel cõseruat mediãte celo aut quacũq̃ alia cã põt id se sola agere ꝛ ꝛsuare. ꝓz qꝛ ꝑma cã se sola põt facere oia q̃ nõ iplicãt ꝛdictionẽ. fz nullus effectus ꝓductus a ꝑma cã mediãte secũda iplicat ꝛtradictionẽ. igit̃ qlibet talis effect⁹ põt ꝓduci a ꝑma cã se sola. etiã illud dictũ ẽ snia vni⁹ articuli pisiẽsis. ¶ 2ᵐ dictũ. ꝑma cã nõ agit ō necessitate ad ex̃. sed penit⁹ libere ꝛ ꝛtigent̃ ad istũ sẽ suz. gcgd ꝑma cã agit ad ex̃ põt ñ agere. ꝛ gcgd ꝓducit põt non ꝓducere. ꝛ gcgd ꝛseruat ad ex̃ põt nõ ꝛseruare. ¶ Tertiũ dictũ. motu celi ꝑ impossibile vel possibile secluso adhuc posset ẽtia naturalia i suo eẽ ꝓduci ꝛ ꝛseruari ꝛ oẽs opationes naturales fieri. ꝓz ex ꝑmo dcõ. ¶ 4ᵐ dcm̃. si ꝑ possibile vel impossibile i hoc istãti corrũperet mot⁹ celi adhuc ꝑ aliqꝫ tẽpus agẽtia naturalia naturaliꝛ ꝓducerent suas naturales actiões. ꝓz qꝛ ponat̃ in illo instãti ꝙ approximetur stuppa vltimo dispposita ipsi igni. aut ignis corrumpet stuppã. aut nõ. si nõ. igitur agẽs nãle debite approximatuz passo vltimo dispposito nõ impedito ñ aget in ipsũ. ꝛ ꝙ nõ impediatur. ꝓz qꝛ adhuc ꝑ illo instãti ẽ mot⁹ celi. si ignis ꝛburat stuppã cuz non possit eã ꝛburere in instanti. alias esset virtutis infinite. igitur comburit eam in tempore se-

Rationes ꝗnte corruptionẽ mot⁹ celi. soluũt̃ ex supioribus dictis.

Queritur 3º. Utꝛ vnum quodꝙ iferius elemẽtũ sit naturaliter locatũ in supficie cõcaua supioris elemẽti. Arguitur ꝓ ꝙ non qꝛ vnũ quodꝙ elementum est alteri elemẽto ꝛiũ. igitur alterius corruptiuũ ꝛ ꝓ ꝛñs nõ ẽ alcⁱ⁹ locatiuũ. ¶ 2º. sic. terra nõ ẽ locata in supficie cõcaua aque. qꝛ esset totaliter circũdata aquis qõ repugnat nature viuẽtiuz. igitur vnũ qõdꝙ elemẽtũ iferi⁹ nõ ẽ naturaliꝛ locatũ i ꝛcauo alteri⁹. ¶ 3º. sic. qꝛ si ignis essz naturaliter locat⁹ in cõcauo ꝛbis lune sequerentur duo incõuenientia. ꝑmuz ꝙ ignis posset cõburere corꝛpora celestia cũ ꝓpius act⁹ ignis sit ꝛburere corpus sibi approximatũ. 2ᵐ qꝛ tunc ignis nõ essz elemẽtũ nobilissimũ cuz nõ esset in loco medio qui ẽ nobilissimus. ¶ In opposituz est auctoꝛitas philosophi.

Primo sciendũ ꝙ 2ᵐ caᵐ huius tractatus ẽ de ꝙtitate elemẽtoꝛũ et diuiditur in tres partes. In prima intẽdit quatuor cõclões. ¶ ꝓria cõclusio tangit ꝙdaz dubitationẽ ꝛ est hec. aliqs dubitabit quõ se hz aer ambiẽs ẽraz ad alia elemẽta corpoꝛ. ¶ Secũda ꝛº ꝛparat terrã ad corpora celestia in ꝙtitate ꝛ est hec. manifestuz est nobis que ꝛ quãta sit quãtitas terre in cõparatiõe ad magnitudines celeste⁹ ambientes eaz. ꝓbat. quia iam ꝑbatuz est ꝑ astrologica theoremata ꝙ terra ẽ multo minor ꝙbusdã corpib⁹ celestib⁹. ¶ Tertia ꝛº tãgit ꝙtitatẽ aque ꝛ est hec. ꝙuis ꝙtitas aque nõ sit manifesta: tñ aqua ẽ multo minoꝛ celo. ꝑbat ꝑmaz partẽ quia tota natura aque nõ est ꝛstans ꝛ separata a quolz elemento sicut terra. igitur eiꝰ ꝙtitas nõ ẽ ita manifesta sicut ꝙtitas terre. Secũdã partẽ ꝑbat ga non ꝛtingit aquã eẽ segregatã a corpore locato circa ẽraz. vꝛputa a mari ꝛ fluminib⁹. igitur aqua ñ ẽ multo maioꝛ ꝙ terra. ꝛ ꝓ ꝛñs est minoꝛ multo celo. ¶ Quarta ꝛº tãgit ꝙdã dubitationẽ. vtrũ mediũ inẽ celũ ꝛ ẽrã sit vnũ corpꝰ fz nãz aut plura. ꝛ si plura quot ꝛ ꝙta sũt ꝛ in quib⁹ locis sũt determiata. ¶ In scda parte reprobat aliqs opiones de natura celi. ꝛ itẽdit 4ºr oclões. ¶ ꝓria tãgit aliqua que ꝑus dicta sũt de celo ꝛ ẽ hec. dcm̃ ẽ ꝑus de ꝑmo elemẽto. i. de celo quale sit fm ꝛtutẽ qꝛ totꝰ locꝰ supioꝛ plenus ẽ illo coꝛpo

re celesti. ꝛ ista opio nō solū ē nr̄a sz ē antiq̄ ꝓpꝛ boinū. ¶ 2ª cōclusio tāgit vnā opionē de celo ꝛ ē hec. anaxagoras putauit celū esse idē igni. ꝛ hoc ꝓbat dupr̄. ꝓmo qꝛ ꝑm antiquā appellatio nē celū dictū est ether quasi ignis semp ardens vel quasi sempiterne ardens. 2º qꝛ putauit oia superiora esse plena igne. iō putauit ꝯtutē que est in celo vocari ethera. i. corpus semp ardēs. ¶ 3ª ꝛº est hec. ātiqui recte vocauerunt ether nō qꝛ sit semp corpus ardens. sed qꝛ est corpus semp currēs. ꝛ est aligd diuinū. nec est idē alicui ipsoꝝ que apud nos sūt. ¶ 4ª ꝛº tangit cām ꝓpter quā Aristo. approbat antiquā opinionē antiquoꝝ ꝛ ē hec: nō dicimus semel neq̄ bis neq̄ raro easdē opiones reiterari i hoibus sz ifiniti es. ¶ In 3ª pte reꝓbādo duos errores opinionis anaxagore soluit q̄stionē ꝑpus mota i vltima ꝛclusione ꝑme ptis ꝛ itendit q̄ttuoꝝ ꝛclusiones. ¶ ꝓma ꝛclusio tāgit alios errores. ꝛ ē hec. q̄ cūq̄ dicūt q̄ corpus ambiens oia corpa. s. celū astroꝝ ē purus ignis ꝛ itermediū terre ꝛ astrorū eē aerē solū: si ꝛsideraſſēt sufficiēter ea q̄ oñ sa sūt ꝑ mathe[a] theoreu[a] forte desisterēt de hac puerili opinione: valde. n. puerile ē putare vnū qȯq̄ astroꝝ eē ita puū sicut apparet aspiciētib⁹ imo sūt multo maiora sicut dictū ē ꝓius. ¶ 2ª ꝛclusio tāgit reꝓbationē ꝑmi erroris ꝛ ē hec. si totū celū eēt plenum igne seq̄rē q̄ vnūq̄q̄ aliorꝝ elemētoꝝ eēt iā annihilatum a celo. ¶ 3ª ꝛclusio tāgit reꝓbationē scōi erroris ꝛ ē hec. itermediū iter celū ꝛ terrā nō ē plenū solo aere. ꝓbat qꝛ aer multū excederet eq̄litatē cois analogie ad alia corpa elemēta alia. Ex hoc infert q̄ itermediū celi ꝛ terre nō solū ē repletū duobus elemētis. s. aere ꝛ igne: qꝛ terra nō hr̄et illā ꝓporationē ad ignē ꝛ aerē quā debet hr̄e: qꝛ eadē ē ꝓportio ptis ad ptē ꝛ totⁱ ad totū: sed ps aeris hz talē ꝓportionē ad ignē q̄ ex vno pugillo aeris fiunt decem ignis: ꝛ ex vno pugillo aque decē aeris: ꝛ ex vno pugillo terre decem aque. igit etiam illa elemēta ꝑm se tota debēt hr̄e illam ꝓportionē adiuicē quā tm̄ nō hēr̄et si iter celum ꝛ terrā eēt solū ignis ꝛ aer. ¶ 4ª ꝛclusio remouet quādā cauillationē: qꝛ aliqs posset dicere q̄ nō ē sile de pte ꝛ de toto: cū ex pte aque fiat ps aeris: sz ex tota aq̄ nō fit totⁱ aer. Dicit ꝓbs q̄ nihil differt si qs dicat ea nō fieri ex se iuicē dūmō dicat ea esse equalia ꝑm virtutē eo q̄ ꝑm equalitatē virtutis debeāt magnitudines adiuicē ꝓportionari. Ex hoc infert tertiā ꝛclusionē ꝑpus ꝓbatā

Secundo sciēdū est q̄ circa 3ᵐ capitulū huius tractatus mouet ꝛ solui quasdā q̄stiones: ꝛ diuidit i duas ptes. In ꝑma itēdit quattuoꝝ ꝛclusiones. ¶ ꝓma ꝛclusio tāgit tres ꝛclusiones ꝛ ē hec: quō sūt ordinata duo elemēta. s. ignis ꝛ aer i ordine ad positionē ꝑmi corporis. i. celi. ¶ 2ª ꝛclusio tangit ꝓpter quā cāz caliditas cātur i his locis q̄ sūt circa terrā a superioribus astris. ¶ 3ª q̄stio: cū ex aere fiat aqua ꝛ ecōtra q̄re nubes nō fiūt i sūma regione aeris. ¶ 3ª ꝛclusio tāgit duo argumēta quibus arguit q̄ i suprema regione aeris fiant nubes. ¶ ꝓmū q̄to locus ē frigidior tāto i eo magis fiūt nubes: sz suꝑma regio aeris ē frigidior alijs. igit i ea fiūt nubes. minorē ꝓbat triplr̄: qꝛ q̄stū aliqs locus est a terra remotior tāto ē frigidior ꝓpter distantiā a reflexione radioꝝ solis. 2º qꝛ suꝑma regio aeris nō est ꝓpe astra calida. 3º qꝛ ipsa nō est ꝓpe radios a terra reflexos q̄ sūt cā caliditatis eoꝝ q̄ sūt ꝓpe terrā. ¶ 2ᵐ argumētū qꝛ ibi fiūt nubes vbi iā radij desinūt qꝛ i imēsuz spargūtur: sz i suꝑma regione aeris iā desinunt radij ꝑ hoc q̄ nimiū spargūtur. ergo i ea generātur nubes. ¶ 3ª q̄stio tāgit argumētū i oppositū ꝛ est hec. ex solo aere q̄ est circa terrā gñar̄ aqua ergo i suprema regione nō fiūt nubes. aīs ꝓbat quia non ex omni aere nata est fieri aqua: sz solum ex aere qui est velut vapoꝝ. ¶ 4ª conclusio tangit solutionem vnius argumenti ꝓbando q̄ non omnis aer qui est circa terram sit vapoꝝ: quia tunc ignis multum excederet aerem ꝛ aquaz. 2º quia distātie superiores sunt plene aliquo corpore ꝛ nō igne quia exiccarēt̄ oia alia. ergo sunt plene aere: ꝛ per ꝛsequens aqua est circa totam terram ꝛ non aer. 3º quia vapoꝝ est circa terrā. ergo ꝛ aqua. tenet cōsequētia qꝛ vapoꝝ est aque disgregatio. vapoꝝ enim fit ꝑ disgregationē aque. ¶ In secūda parte soluit primā questionē: ꝛ itendit quattuoꝝ conclusiones. ¶ ꝓma resumit vnū q̄ supra dictū est. s. q̄ a terra vsq̄ ad lunam est alteꝝ corpus ab igne ꝛ aere. s. aqua. tāgit etiā ordinationē ignis ꝛ aeris ꝛ est hec. ignis est ꝓpinquior celo ꝛ sub igne est aer. ꝓbat qꝛ ignis ē sincerior ꝛ leuior q̄ aer. ¶ 2ª ꝛclusio tāgit aliqua icidētia. primuz. ignis i sua spera mouet̄ circulariter a motu celi. ꝛ per hoc disgregat calefacit ꝛ rarefacit. scō. qualitates prime quodāmodo isequūtur motū ita q̄ elementa ꝓpinquiora celo sunt calida: ꝛ illa que sunt remotiora a celo sūt frigida. ¶ Tertia cō-

clusio tangit locū aque ⁊ terre ⁊ est hec. i medio illoꝝ est elementū grauissimū. ſ. terra. ⁊ elemē-tū frigidissimū. ſ. aqua q̄ sunt adinuicē segregata. Ex hoc infert ꝙ aer qui ē circa trā ē calidus ⁊ humidus ꝓpter vapoꝛē. ⁊ aer q̄ est circa ignez est calidus ⁊ siccꝰ ꝓpter exalationē. ¶ Quarta cōclusio tāgit duas differētias inter vapoꝛez ⁊ exalationē. ⁊ prima nā vapoꝛ ē caliduz ⁊ humidū. ſz nā exalatiōis ē calidū ⁊ siccū. 2ª vapor ē aqua i potentia. ⁊ exalatio ē ignis in potētia.

Tertio sciēdū ꝙ q̄rtū capitulū soluit duas qōnes ꝓxius motas. ⁊ diuidit in duas partes. In ꝑma itēdit q̄ttuoꝛ cōclōnes. ⁊ prima. i aere q ē sursū nō ꝑnt fieri nubes. ꝓbat ꝑ3 tribꝰ rōnibus. ⁊ prima qꝛ ille aer est velut ignis eo ꝙ ē calidus ⁊ siccꝰ sicut ignis. 2ª rō qꝛ talis aer mouet circulariť cū celo. iō dispgit ⁊ disgregat. ⁊ sic ex eo nō pōt fieri nubes cū aliqd nō possit ꝺesari. 3ª rō qꝛ in tali aere nō sūt vēti. igit nec nubes. ¶ 2ª ꝺ aer supioꝛ mouetur circulariť. ꝓbat. nā ignis ꝓpter hoc mouet circulariter qꝛ est contiguus celo qō mouetur circulariť. igit etiā cū aer supioꝛ sit ꝺtiguꝰ igni mouet circulariť donec inueniat ipedimētū. ſ. montes detinētes aerē ne moueať circulariter. ¶ 3ª ꝺclusio tāgit vnū argumētū ⁊ ē hoc. si i illo loco sūmo aeris nō generet aqua sequ ignis nō bz ꝓpe se ꝺriū. ⁊ p ꝺns nunq̄ corrūpet. Soluit ꝙ aliqñ corrūpit. qꝛ ꝗtute celi fit aliqua ps ignis minꝰ leuis ⁊ tūc descēdit ad locū in quo inueniet sibi ꝺtrariū qō ipsū pōt corrūpere. ¶ 4ª ꝺ recapitulat q̄ dicta sunt. In 2ª pte soluit secūdā qōnē ꝑs motā. ⁊ itēdit q̄ttuoꝛ ꝺclōes. ⁊ prima ē ꝙ de caliditate causata a sole vidēdum ē i libꝛo de sensu cū sit q̄dā passio sensus. 2ª resumit qōnē ꝑꝰ motā. ſ. p quā cāz celū ⁊ sol causēt caliditatē cū fm suā nām nō sint calida. 3ª tangit causaz caliditatis i istis iferioꝛibꝰ ⁊ ē hec. caloꝛ causať i istis iferioꝛibꝰ a motu coꝛpoꝝ celestiū. ꝓbat ꝑ3 quattuoꝛ rōnibꝰ. ⁊ prima qꝛ motꝰ pōt disgregare aerē ⁊ ignire coꝛpoꝛa calefacta. igit celuz p suū motū causat caliditatez i istis iferioꝛibꝰ. 2ª rō. sepe videmꝰ ꝓpter motū celi ⁊ solis fieri estū ⁊ caloꝛē. 3ª rō qꝛ in istis inferioꝛibꝰ coꝛpoꝛa violenť ⁊ velocissime mota motu suo causāt caloꝛē igit ⁊ motus solis. Quarta rō motꝰ ignis circulariter spargit ꝑ aerez ⁊ causat i eo caloꝛē i istis inferioꝛibꝰ. ¶ Quarta ꝺ ē hec. coꝛpoꝛa celestia nō sūt calida. ꝓbat duobꝰ ꝛignis. ⁊ primū qꝛ velocissime mouent. ⁊ tū non igniunť. igitur signū ē ꝙ nō sunt calida. scō qꝛ sol aliqñ apparet pallidus. igitur signum est ꝙ ñ ē calidus. ⁊c.

Conclusio resp̄ōsalis. Unūquodq̄ elemētū inferiꝰ est naturaliter locatuz in ꝺcauo elementi supioꝛis. ꝑ3 qꝛ terra ꝺz esse in cōcauo aque naturaliter. ⁊ aqua i cōcauo aeris. ⁊ aer in concauo ignis. ⁊ ignis in concauo primi elementi scilicet celi ⁊ cetera.

Primo ꝺubitať. Utrū q̄ttuoꝛ elta sint adinuicē equalia. Ad soluēduz hoc ꝺubiū ē supponēdū ꝙ ꝑ ꝺefensione eoꝝ q̄ ponunť in ꝑ notabili sūt soluēde tres difficultates. ¶ Prima qualr est saluabile ignē ee maioꝛem omnibꝰ alijs elementis ⁊ ꝓpter sui actiuitatē nō coꝛrūpere alia elemēta. Ad quam ꝺicitť primo ꝙ ignis est in concauo oꝛbis lune neq̄ ibi lucet neq̄ ibi apparet nobis. sed latet nos eo ꝙ est in ꝺecuplo rarioꝛ aere. ideo est insensibilioꝛ aere. Secūdo ꝺicitur ꝙ ignis nō coꝛrumpit ista inferioꝛa primo qꝛ gubernantur a ꝺeo ꝺisponēte ipsum ne ea coꝛrumpat. 3º qꝛ temperatur ab influentia celi. 4º qꝛ temperatur a frigꝺitate medie regionis aeris. 5º qꝛ virtus ignis tantum est ꝺisperſa in materia ignis ꝓpter sui raritatez ꝙ non est fortis satis ad ꝺestruendum ista inferioꝛa. ¶ Secūda difficultaſ qualiť est saluabile aquam esse maioꝛem terra cum maioꝛ congregatio aquarum sit in infinitū minoꝛ terra. Ad quam ꝺicitur primo ꝙ maxima cōgregatio aq̄rum est magnum mare. ⁊ sunt multa alia maria mediterranea. sunt etiam multe aque per aerē ꝺisperſe ad terram ad irrigationem plantaruz ⁊ viuentiuz oꝛdinate. sunt etiam multe i stagnis ⁊ fluuijs. ⁊ multe sunt aque fontales fluuiales ⁊ puteales. multe sunt etiaz in cauernis ⁊ viſceribus terre. Ex his ꝺicitur ꝙ si ex his esset vna aqua congregata illa esset maioꝛ q̄ terra. ¶ 3ª difficultas vtrum elementa quattuoꝛ sint sibi iuicem equalia ꝺe equalitate extensiua. ꝺicitur ꝙ ignis est in ꝺecuplo maioꝛ q̄ aer. ⁊ aer in ꝺecuplo maioꝛ q̄ aqua. ⁊ aqua in ꝺecuplo est maioꝛ q̄ terra. De equalitate raritatis ⁊ ꝺenſitatis ꝺicitur ſimiliter ꝺe equalitate in qualitatibus actiuis ⁊ passiuis ꝺicitur ꝙ vnūquodq̄ elementū ē alteri equale in ipis q̄litatibꝰ actiuis ⁊ passiuis tam virtualibus q̄ formalibus. ita ꝙ tātū ignis habet ꝺe caliditate q̄tum habet aer ꝺe humiditate. aqua ꝺe frigiditate ⁊ terra ꝺe siccitate. ⁊ q̄ tam virtutem habet ignis ad se calefaciendum si fuerit factus frigidus tantaz habet aer ad se

humectandum si factus fuerit siccus. ꝛ tantam aqua ad se frigefaciēdū si fuerit facta calida. ꝛ tātā virtutē bz ēra ad se desiccādū si fuerit fcā humida. De equalitate in mā dicit ꝙ si eēt ois terra in vnū aggregata. ꝛ ois aqua in vnā aquā ꝛ ois aer in vnū aerē. ꝛ ignis i vnum ignez. ꝛ oia mixta essent in q̄ttuor elemētis resoluta ꝑm ꝓportionē elemētoꝝ q̄ sunt i talib⁹ mixtis tūc eēt tātū de mā in vno elemēto sicut i alio. nō tñ mā vnius elemēti esset eque extēsa ꝛ eque rara sic mā alteri⁹. sz si materia vni⁹ eēt tātū ꝯssa sicut mā alteri⁹ tūc eēnt eq̄les. ꝛ ista sūt de ꝓportiōe quā nāliꝫ debēt bre elemēta. sz de illa quā ō facto bnt dr ꝙ ñ è nāliꝫ scibile c⁹ q̄titat] sūt e'ta. aut quā ꝓportionē ꝑ nunc habent inter se.

Secundo dubitaꝫ. Utꝝ motus localis sit ꝑ se calefactiu⁹. Ad soluēdum hoc dubiū dicit ꝓ ꝙ in aliquib⁹ casib⁹ motus localis ē frigefactiu⁹. pz ex pientijs. ꝑma qz sepius mouem⁹ potagiuz vt ipz frigefaciam⁹ ꝛ facies domicellaꝝ euentant vt frigefiant. ꝛ in estate aqua currēs ē frigidior q̄ aqua stans. et etiā videm⁹ ventū extiguere ignē cādele. videmus etiā ꝙ boies maiores sudores emittūt p⁹ motū q̄ durāte motu. 2° dicit ꝙ aliq̄n mot⁹ localis est calefactiuus. pz qz ꝓpter velocē motū sagitte plūbee liq̄fiunt. ꝛ ex motu lapidis ꝺ fusile fit ignis. ꝛ sufflam⁹ in ignē ad fortificandum ipsum. ꝛ currentes ꝛ agonizantes fortiꝫ calefiunt. ꝛ duo ligna ꝺtra se fortiter fricata calefiūt. Rustici etiā ad calefaciēdū manus ꝓcutiūt ad humeros. etiā ꝑ multā ꝺfricationem deponim⁹ maculas ex sagimine vel cera factas supra pānū. 3° dicit ꝙ aliq̄n motus localis ē cā calozis solum p accidēs. pz qz ꝑ motū localem aliq̄n apprimanus calefacti⁹ calefactibili vel ecōtra. igit talis motus ē p accns cā calozis illius calefactibilis. 4° dicit ꝙ ois motus violent⁹ m'tū ꝺfricatiuus ē per se calefactiuus aliq̄n tñ p accidēs licet in tali motu localis sit cōfricatio. tñ nō calefacit ꝓpter aduentum alt'ius corpozis frigidi. vtputa aeris. cā autem totalis q̄re talis motus calefacit est velox ꝛ violenta ꝺfricatio corpozis frigidi. Ex hoc sequitur ꝙ motus localis de sua nā non est calefactiu⁹. qz tunc ois motus localis ꝑ se calefaceret. 2° sequitur ꝙ motus localis non soluz ē per accns calefactiuus sz ꝑ se. pz qz aliq̄n aligs calefit ꝛ illius calefactionis nulla pōt assignari p se cā nisi mot⁹ localis. pz de currēte. 3° sequitur ꝙ motus localis ñ iō ē ꝑ se calefactiuus. qz sit prim⁹ motuz ex eo ꝙ calor sit ꝑma qualitas inf oēs qualitates. pz primo quia nō ois motus localis est ꝑm⁹ motuū. 2° qz tūc ita bene esset cā frigefactionis sicut calefactionis cū primus motuū sit causa alioꝝ motuū. 3° qz illō ē cā ꝑ se quo posito ponit effectus. ꝛ quo remoto remouetur effectus. sic aūt nō est ō motu locali respectu alioꝝ motuū. 4° sequitur ꝙ mot⁹ non ideo calefacit vt rarefaciat ꝛ disgreget partes corpozis motiui. qz raritas ꝛ dēsitas ꝺsequunt caliditatē ꝛ frigiditatē. ꝛ nō econtra 5° segtur ꝙ motus localis nō iō calefacit. qz aer q est nāliter calidus sortitur caliditatē suā a corpozibus duris velociter motis. pz qz q̄n aliquis ꝺfricat simpliciꝫ duos pānos cāt calorē. ꝛ tamē manifestum est ꝙ inter eos est aer medius.

Tertio dubitaꝫ. Utꝝ omne lumen sit calefactiuū. Ad soluēdū hoc dubium ē ꝑmo supponendū ꝙ lumē lux ꝛ color sūt tres qualitates realiter distincte. pz quia lux est vna qualitas realiter inherens corpozi lucido ꝛ lumen ē vna qualitas realiter inherēs corpori luminoso. ꝛ color est vna qualitas realiter inherens corpozi t̄minato. 2° supponiꝫ ꝙ multotiens ꝓbatur luce ꝛ lumine tanq̄ noib⁹ ꝙsynonimis sicut in isto libro. 3° supponitur ꝙ i quolibet astro sūt supponēda tria ꝙbus agit in ista inferiora. s. motus lumen ꝛ influentia. 4° supponitur ꝙ multoꝝ astroꝝ influentia est frigefactiua. 5° supponitur ꝙ ois motus ꝛ oē lumen corpozis luminosi ē natū cāre q̄litatē. Ex his dicit ad dubiū ꝙ oē lumen est calefactiuū. ꝛ licet de facto aliquod astrū frigefaciat. hoc tamen ē de rōne influentie superantis virtutez luminis.

Ad rationes Ad primā dr ꝙ vnū elementu q̄tū ad suā sba ꝛ q̄tū ad suā q̄litatē ē alteri ꝺriū iō nec sba nec q̄litas vni⁹ elemēti ē loc⁹ alt'ius. tñ q̄titas vnius elemēti nō ē ꝺria q̄titati alt'⁹ elemēti. iō sufficies ocaua vni⁹ elemēti ē loc⁹ alt'⁹. ¶ Ad secūdā dicit ꝙ ꝛz de facto ꝓpter viuētiū salutē terra ñ sit locata i superficie aque tñ ꝑz debitū ordinē nāle z elemētoꝝ tota ēra oz esse circundata aquis. ¶ Ad tertiā dicitur negando vtrā q̄ consequētiam. ꝛ ad ꝓbationem ꝓme dicitur ꝙ ꝓpt bo ignis non potest destruere alia elemēta. qz materia eius est nimis rara. ideo actiuitas ipsi⁹ ignis est tñ dispersa ꝙ nō pōt agere in ista inferiora. ¶ Ad ꝓbationē dr ꝙ locus q ē ocauū orbiꝭ lune ē mlto nobilior q̄ sit loc⁹ medi⁹ iq̄ ē ēra.

Queritur quarto. Utrum media regio aeris sit semp frigida. Arguit primo q nō. qr vel essz frigida nāliter vel violēte. nō nāliter cum q̄libet pars aeris sit naturaliter calida. nō violenter qr nō ē semp frigida cuz nullū violentū sit ppetuū. ¶ 2º sic. infima regio aeris semp ē calida. igit a minori media regio aeris semp ē calida. tenet cōna qr magis videtur q ifima regio aeris sit frigida q̄ media cuz plus distet ab igne ꝛ corporib⁹ celestibus q̄ media. ¶ 3º sic. aliquando in media regiōe aeris liq̄fiūt nubes ꝛ aliquādo niues. vt pz in altissimis montibus. igitur aliquando media regio aeris est calida. ꝛ p cōns nō est frigida semper. In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendum q p solutione huius qōnis sunt soluende tres difficultates. Prima quot sūt regiones aeris. Pro cuius solutione ponitur primo talis suppositio. Aliud est loc⁹ ignis ꝛ regio ignis similiter de alis elementis qr locus ignis ē supficies cōcaua orbis lūe. Sz regio ignis vl ē spaciū qd ē int cōcauuz orbis lune ꝛ cōnexum orbis aeris vel est totus ignis contentus in illo spacio. Ex hoc seqtur q tota regio ignis est ab orbe lune exclusiue vsq ad aerem exclusiue. ꝛ tota regio aeris ē a superficie concaua ignis vsq ad superficiem terre ꝛ maris exclusiue. ꝛ tota regio aque est a superficie aeris continente mare vsq ad superficiem terre que est sub mari. alie autez aque a mari non habent regionē ppriam. ꝛ regio terre est a superficie maris ꝛ aeris continente terraz vsq ad centrum terre. Ex his dicit q sunt tres regiones aeris. s. suprema media ꝛ infima. Suprema regio aeris est a superficie cōcaua ignis vsq ad illā ptē aeris exclusiue quaz ignis ꝛ corpora celestia desinunt directe calefacere vltra ppriam naturam ipsi⁹ aeris ppter nimiā distantiam. sz ifima regio aeris durat a superficie terre ꝛ maris ascēdendo vsq ad illā partē quā reflexio vel refractio radioꝝ solis non plus calefacit vltra ppriam nām eo q radij nimis dispguntur. sed media regio aeris durat a suprema regiōe aeris exclusiue vsq ad infimā exclusiue ¶ Secūda difficultas vtrū vnum cōtrarium sit alteri⁹ fortificatiuū p antipistasim. Pro solōne huius difficultatis supponit primo. q solum int qualitates actiuas ꝛ passiuas est antiperistasis Secūdo eadē virt⁹ in corpore condensato ē fortior seipsa in corpore rarefacto. patet qr quāto aliquid est magis vnum tanto est magis actualius ꝛ fortius. ideo virtus vnita in corpore condensato est fortior seipsa dispersa in corpore rarefacto. ¶ 3º ponitur talis distinctio. duplex est contrarium. quod dam est penetrans: ꝛ est illud quod approximatū alteri corrumpit ipsum. sicut mlta aq̄ appropiquata paruo igni īmediate penetrat ꝛ corrumpit ipsum. aliud est circunstans ꝛ est illud quod alteri approximatum nō corrumpit ipsum. sed fugit aut fugat ipsum. ¶ Quarto supponit q omne contrarium actiuum ꝛ passiuū alteri approximatū. aut corrumpit ipsuz aut fugit aut fugat ipsuz. de primo pz de aqua iactata īfra ignē. de 2º patet de aqua que est in lignis positis supra ignem que statiz fugit ad extremitates lignoruz de tertio patet de igne fugante aquā que est in lignis: Ex his dicitur q vnumquodq contrarium est alteri⁹ fortificatiuum. saltē per accidens ꝛ per antiperistasim. patet quia vnūquodq cōtrarium alteri approximatuz si sit debilius si potest fugit ad alium locū in q̄ cōgregant oēs partes ꝛ sic fortificatur. ꝛ si nō pōt fugere ad aliū locū fugit in seipsū cōdensando seipsum ꝛ iteꝝ fortificatur. Dicitur tamen 2º q tale cōtrariuz nō fugit sub suo subiecto. alias migraret de sb̄o in sub̄m. dr etiā q motus quo vnū cōtrariū fugit reliquum est quodammodo nālis eo q quodlibet nititur conseruare seipsuz. ¶ 3ª difficultas. vtꝝ frigiditatis medie regiōis aeris sit aliqua cā positiua Pro solōe huius dr p̄ q media regio aeris nō ē calida saltē vltra caliditatē sue ppe nature. pz quia non potest directe calefieri ab igne neq a corporib⁹ celestib⁹ ppter nimiaz distantiam ab eis. nec etiam potest calefieri a reflexione radiorum solis. vt patuit in prima difficultate. 2º dr q frigiditatis medie regiōis ē aliqua causa positiua. patet primo quia frigiditas medie regionis est effectus positiuus. Secūdo pz quia assignando tales causas vna causa efficiens ē per antiperistasim. quia ppter caliditatem ifime et supreme regionis frigiditas medie regionis se vnit ꝛ fit fortior. 2ª causa est influentia planetarum frigidorum qui fortius influunt ī media regione aeris eo q ibi non est caliditas extrinseca impediēs eoꝝ īfluxū. 3ª causa ē frigiditas vaporum vsq ad mediam regionem ascendētiū. causa vero finalis est salus viuentium.

Secundo tractatu ꝺterminat de ipressionibus ignitis: ꝛ ꝺiuidit i tria capitula. In primo ꝺeterminat de ipressionibus nō ꝺiu durātibus: ꝛ ꝺiuidit i duas ptes. In ꝑma ꝺeterminat de cā ꝛ mō gñatōis taliū ipressionum. Et itedit sex cōclusiones. ꝓma. determinatis de his q̄ dicta sūt oꝛ dicere cāz ꝓp quā flāme ascense ꝛ stelle cadētes ꝛ capre saltātes apparēt circa celū. oia. n. sūt eiusdē spēi ꝛ fiūt ꝓp eādē cāz. differūt tn̄ fm magis ꝛ minus. ¶ 2ª ꝺclusio tāgit cāz mālē ꝛ ē hec. cū terra ē calefcā a sole a terra eleuaī ꝺuplex exalatio. vna vapoꝛosa q̄ ꝓpꝺo noie vocaī vapoꝛ: ꝛ alia fumosa q̄ ꝓpꝺo noie vocaī exalatio: ꝛ differūt triplr. ꝑmo qꝛ ꝑma est humida et calida. 2ª est calida et sicca. 3ª est quia illa ascendit surſū ꝓpter caliꝺuz. ꝛ ꝑma manet sub 2ª ꝓpter sui grauitatē. 3º qꝛ ꝑma ē nomiata ꝓ ꝓpꝺo noie ꝛ vocaī aer. alia ꝝo vocaī ignis. potest ēt addi 4ª qꝛ ꝑma eleuaī ab būiditate terrestri. alia vero ab eius caliꝺitate. ¶ 3ª ꝺª tāgit modū gñationis eaꝝ ꝛ ē hec. a caloꝛe solis eleuaī ypcauina. i. exalatio calida ꝛ sicca vsq̄ ad supmā regionē aeris: ꝛ ibi a caloꝛe ignis iflāmaī: ꝛ tūc fit ipressio ignita. q̄ possit inflāmari ꝓbat p sīle ꝺe fumo approximato igni q̄ statim fit flamma. flāma est spes sicci ardoꝛis. ¶ 4ª cōclusio ponit ꝺriam istaꝝ ipressionū ꝛ est hec: iste ipressiones ꝺrūt fm multitudinē ꝛ ꝺispsionē ypcauinatis. i. exalatōis. ꝓbat qꝛ si mā fuerit lata ꝛ lōga vocātur stipule ardētes: ꝛ si mā solū fuerit lōga ꝛ fuerit plus iflāmata fm logitudinē q̄ fm latitudinē ꝛ quodāmō sintillat vocantur eges. i. capre saltātes. ꝛ qñ nō sūt sintillātes vocātur valli. qñ vero exalatio successiue ignif ꝛ modicū ꝺurat ꝺrr sydera volātia. ¶ 5ª ꝺclusio tāgit motū eaꝝ ꝛ ē hec. qñ exalatio calida ꝛ sicca iflāmaī citra supmā regionē aeris tūc extēꝺit a frigoꝛe medie regionis aeris ꝛ ꝝtute illi⁹ motꝰ plus inflāmaī: ꝛ talis motꝰ ē sīlis ꝓiectōi ꝛ non exustioni. subdit ꝺuas q̄stiones. ꝓma vtrū ipressiones ignite moueāt ꝓ mediū ꝺiuidēdo ipsū. Soluit q̄ aliqñ ipressiones mouenī ꝓ mediū ipsum ꝺiuidēdo: vt ꝑ qñ mouētur motu circulari i supma regione: ꝛ qñ mouentur motu extrusionis citra supmā regionē. aliqñ ēt ē ꝝna ꝺtinua iflāmatio fumi sine ℔ q̄ tota ipressio moueaī ꝓ mediū. ꝓbat p sīle de luie supioꝛis cādele ꝺescēdēte ad iferioꝛē cādelā ꝓp fumū. ibi. n. est ꝺtinua iflāmatio fumi. ¶ Scꝺa q̄stio quō mouef talis impssio ꝺicit q̄ qñq̄ mouef surſū ꝛ qñq̄ ꝺorſū. vt i plib⁹ tn̄ mouef ad lat⁹. ꝓbat qꝛ ꝓp ei⁹ caliꝺitatē ipedīt ne moueaī ꝺeoꝛsū ꝛ ꝓp frigiditatē medie regionis ipedīt ne moueaī surſuz. oꝛ igiī q̄ moueaī ad lat⁹. ¶ Ultima ꝺclusio tāgit locū gñatōis eaꝝ ꝛ ē hec. oēs huiusmodi impssiones gñantur sub luna. ꝓbat signo qꝛ motus earum apparet nobis multum velox qꝺ nō fieret nisi essent valde propinque nobis.

Tertio tres ꝺifficultates. ꝓma ē ꝺe causis ipsaꝝ impssionū. ꝓꝺo cui⁹ solōe ꝺe cā māli ꝺr ꝓ q̄ cā mālis oīuz impssionū ignitaꝝ ē exalatio calida ꝛ sicca: sz mā remota ē coꝛp⁹ terrestre ꝑticipās ꝺe humiditate pigui ꝛ aerea. ꝺe cā effi ciēte ꝑmo ꝺr q̄ oē calefaciēs terrā faciēs cā exalare ꝛ fumare ē cā efficiēs remota ipsaꝝ vt sol ꝛ astra: sz cā efficiēs ꝓpiqua ē caloꝛ a q̄ imediate iflāmaī talis exalatio ꝛ ꝺe cā finali ꝺr ꝑmo q̄ cā finalis ꝓpiqua ē gñatio ignis: sz cā finalis remota ē salus viuētiū. ¶ Scꝺa ꝺifficultas est ꝺe ꝓpetatib⁹ ipsaꝝ impssionū. Et ꝑmo ꝺe loco ꝺr q̄ aliq̄ gñanī i supma regiōe aeris vt colūne pyramidales cādele ꝛ lācee ardētes ꝛ tisio siue ꝺalus: q̄ꝺā vero gñantur i media regione vt capre saltātes. ignis fatuus. sydus volās. ꝛ ꝺraco toꝛtuosus. Et q̄ꝺā i ifima regione vt stipule ardentes ꝛ ꝺumus ardēs. multe tn̄ eaꝝ gñantur i q̄libet regiōe aeris. 2º ꝺr ꝺe ꝺuratōe ipsaꝝ: illa q̄ sut i supma regione aeris ꝺiu ꝺurāt: sz alie vt i plib⁹ paucū ꝺurāt. 3º ꝺr ꝺe motu eaꝝ q̄ ille q̄ fiūt i supma regione aeris vt plimū mouētur circulariter ad motū supme regionis: sz alie vt i plib⁹ extrudūtur a frigiditate medie regionis ad lat⁹ vel ad ꝺeoꝛsū. Quarto ꝺr ꝺe figura eaꝝ q̄ aliq̄ figurātur figura astri: aliq̄ figura ꝺraconis: aliq̄ figura cādele ardentis vt sepissime exptū ē supra sepulchra ꝛ cadauera moꝛtuoꝛū ꝓp piguedinē terrestrē ipsius cadaueris: aliq̄ aūt figurātur alijs figuris fm ꝺiuersā iflāmationē ꝛ ꝺispositionē materie. 5º ꝺr ꝺe magnitudine ipsaꝝ q̄ q̄ mā ē multa ꝛ tota sīl icēditur ꝛ nō sūt nimis distātes a nobis. tunc nobis apparēt magne: sz q̄ mā ē pauca: ꝛ q̄ mā nō tota sīl icēditur: ꝛ q̄ sūt nimis distātes a nobis tūc nobis apparēt pue. 6º ꝺr ꝺe tpe ipsaꝝ ꝓ q̄ fiūt i tpe calido ꝛ estiuali. 2º q̄ fiunt tam ꝺe ꝺie q̄ ꝺe nocte. 3º q̄ solū apparēt ꝺe nocte vel saltē ꝓpe noctē ꝛ nō ꝺe ꝺie eo q̄ maius lumē. s. lumē solis offuscat min⁹ lumē. ¶ 3ª ꝺifficultas vt impssio-

nes ignite sint eiusdē speciei specialissime. ꝓ cuius solōne dicit ꝑ ꝙ nulle impssiones ignite differūt spē essentiali. ꝑz qz ñ ē ponēda pluralitas sine necessitate. mō nlla apparet necessitas in his ponere pluralitatē dñaꝝ essentialiū. zᵒ dicit ꝙ multe impssiones ignite differūt spē accidētali. ꝑz qz multe hñt figuras accītales specifice distinctas. ꝓ solōne tñ argumēroꝝ ponitur talis regula. Omne ocretū ꝑdicabile denominatiue de impssione ignita ē distinguēduz eo ꝙ pōt capi ꝓ significato. ⁊ sic infert distinctiōnē specificā. vel potest capi ꝓ ōnotato. ⁊ sic stat cū identitate specifica. ꝓōt ꝫ ꝓacticari cū dicimus ꝙ impressionuz alia est alba alia rubea. Ex hoc sequit ꝙ oēs impressiōes ignite sūt i ꝑdicamēto sbē reponibiles sub eadē specie specialissima cuius nomen simplex ē innominatū vocetur tamen ipsa species impressio ignita.

Conclusio responsalis Media regio aeris est semp frigida ⁊ dz intelligi in plaga bone ſre ⁊ tpate habitationis. Cause eius sunt assignate in ſtia difficultate.

Primo dubitaſ. Utꝝ biatᵒ voragines ⁊ sanguinei colores sint impressiones ignite. Ad soluendū hoc duᵐ est supponē dū ꝙ Aristo. in zª pte huiᵒ capituli determinat de ghusdā impressiōibᵒ q̄ gñant ꝑ illuminationē ⁊ colorationē exalatiōis: ⁊ ñ ꝑ eius iflāmatōez. ⁊ iredit sex cōclōes. ¶ ꝓima. aliqñ serenitate exīte apparēt multa fantasmata in celo. puta biatus. bochini. i. voragies. ⁊ sāguinei colores. ¶ Secūda cᵒ tāgit duas suppōes. ꝑma. cā mālis istoꝝ est eadē sicut ⁊ aliaꝝ impssionū ignitarum. zª aliqñ aliqua exalatio qz esse surſuz ab igne iflāmatur. aliqñ exalatio ꝓpter violētiam extictiōis incedit. aliqñ vero nō ignit sed coloratur. ¶ Tertia cᵒ tāgit modū gñatiōis ⁊ ē hec exalatio nimis spissa ⁊ aliquātulū trāsparēs suscipit refractionez radioꝝ ⁊ tales refractiones faciunt apparere colores ⁊ maxime puniceum apparet purpureū. ꝑbat rōne sic ⁊ similiter. qz puniceus color et purpureus maxime apparēt ex albo ⁊ nigro mixtis. i. ex albo viso ꝑ nigrum. ꝑbat sic. qz si in aere fuerit vapor tūc astᵒ orientia vel occidentia supra illū vaporē causant colorem puniceū. ¶ Quarta cᵒ tangit duo corrolaria. ꝑmuz. in aere denso pōt fieri talis rarefactio ꝙ solū apparebit color ⁊ non figura. ꝑbat de quibusdā speculis in ghᵒ solum apparet color ⁊ nō figura. zᵐ isti colores nō durant eo ꝙ mā eoꝝ velocit ꝛsumit. ¶ Quinta cᵒ tāgit dñaz istoꝝ ⁊ ē hec. biatᵒ apparet lumine iterrupto ꝑ pter aliqd̄ nigrū inmediū. ⁊ ꝓpē hoc credit habere aliquā ꝑfūditatē i medio. ⁊ aliqñ ex talibᵒ qñ magis ꝛgregant sūt daly. i. scissiōes. ꝫ vorago est qñ lumē tale est aggregatū ⁊ cōtinuū sine apparitiōe talis obscuri i medio. ¶ Sexta cᵒ tāgit diuersitates taliū coloꝝ ⁊ ē hec. ꝙ albū visū ꝑ nigrū facit multas diuersitates: vt ꝑz ꝛ flamma in fumo. Et subdit ꝙ sol ꝑbibet tales colores apparere de die et similiꝛ ꝑhibet apparitio taliū coloꝝ de nocte ꝑter puniceū ⁊ purpureū qz alij colores sicut alurgus ⁊ viride non apparent nec ꝑfte discerni de nocte ꝓpter similitudinē quā hñt cū obscuritate noctis. Consequēter recapitulat ea q̄ dicta sūt. Ex his dicitur ad dubiū ꝙ iste impressiones nō sunt ꝓprie ignite nisi forte ſm apparētiā ⁊ etiā ſm potētiam.

Secundo dubitatur. Utrum de nocte serenitate exīte appareant biatᵒ voragines ⁊ sāguinei colores. ꝓ solōne huius dubij sunt soluēde tres difficultates. ꝓma q̄ est causa istaꝝ impssionū. dicitur ꝙ causa mālis ē exalatio calida ⁊ sicca surſum eleuata. causa efficiēs ē lumen alicuiᵒ astri insidēs supra talē exalationē habētē aliqñ diuersitatē in raritate ⁊ densitate in grossitie ⁊ subtilitate. Ex hoc sequitur ꝙ iste impressiōes sic gñantur cuz exalatio fuerit eleuata a ſra et extēsa ꝑ aērē ⁊ fuerit i medio spissioꝝ ⁊ ī extremitatibᵒ subtilioꝝ tūc lumē alicuiᵒ astri ptrāsiēs supra eā facit ꝙ partes extremales apparēt rubee. pars vo media apparet nigra. ⁊ qz nigrū minus mouet visū q̄ rubeū. iō partes extremales apparēt ꝓpingores ⁊ pars media apparet distantioꝝ. iō credimᵒ ibi eē quādā aptūrā q̄ si sit magna vocaſ vorago. ⁊ si sit parua vocatur biatᵒ. etiā albū visum ꝑ nigrū apparet rubeū. iō lumen astri visū ꝑ illam exalationem apparet rubeum. sic causātur sanguinei vel rubei colores. ¶ Secūda difficultas est de ꝓprietatibᵒ eoꝝ. ꝓmo ō colore dicitur ꝙ est color rubeus vel punicᵉ eo ꝙ albū visuz ꝑ nigruz apparet rubeū. zᵒ de tēpore. ꝓmo dicitur ꝙ cōiter fiūt i tempore calido ⁊ estiuali. Secūdo qz apparēt serenitate exīstēte. hoc est qñ aer ōpuratᵒ ē a nubibᵒ. Tertio dī ꝙ appētitiᵒ de nocte q̄ de die. qz maiᵒ lumen offuscat minᵒ lumē de die. Tertio videduz ē de sonis q audiūtur tēpore quo apparēt tales impressiones qz aliqñ sunt similes vocibᵒ humanis. dicitur ꝙ

tẽpore illo multe exalatiões exñtes intra terrã petũt exitũ ꝛ cũ reperiũt aliquã strictã viã violẽter exeũt ꝛ causãt sonũ ꝛ putãt ab audientib⁹ ꝙ sit talis vox humana q̃ imaginant sicut cã pana sonãs videt dicere ꝙdd volum⁹ imaginari. ¶ 3ª difficultas cũ impssiones gñent valde remote a celo q̃re est ꝙ credim⁹ aliquas eẽ in celo. dicitur ꝙ ꝓpter nimiã distantiã visus a revisibili visus bene ꝓcipit distantiã ulteriorẽ ipsius visibilis a celo. ideo vulgares cõiter appellant nubes celũ sicut tps dux dicunt tps esse serenũ vel obscux. dicunt etiaꝫ pluuias cadere a celo quia ignorant distantiam nubium a celo.

Tertio dubitat. Utruꝫ vapor ꝛ exalatio sint corpora mixta a se inuicẽ ꝛ a quolꝫ elemẽto spẽ distincta. ¶ Pro solõe dubij ponunt ꝑmo alique opiones. ¶ Prima ẽ cmentatoris ꝙ vapor ꝛ exalatio sut q̃dã mixta impfecta habẽtia formas ꝛ q̃litates elemẽtox ꝑm esse remissũ. Alia est opio ꝙ sunt q̃dã mixta impfecta habẽtia formas ꝛ q̃litates elemẽtox solũ virtualit ꝛ ñ realit ꝛ ẽtitatiue. Alia ẽ opio ꝙ sũt de nã illius corꝑis a quo eleuãt. Alia est ꝙ sunt de natura illi⁹ corꝑis qđ ex eis gñat. Et est vltia opio media q̃ dicit ꝙ si vapor ꝛ exalatio cõsiderẽtur ꝑm formas substãtiales q̃s bñt sic sũt de nã illius corꝑis a quo eleuant. ꝫ si cõsiderẽtur ꝫ dispões q̃litatiuas quas bñt tũc sũt eiusdez nature cũ corꝑe qđ ex eis gñatur. Nõ obstãtib⁹ tñ istis opionibus ponit ꝓbabilit talis cõ vapor ꝛ exalatio sũt mixta impfecta ex elemẽtis ẽtu aliter cõposita a se inuicẽ ꝛ a quolꝫ elemento spẽ distincta. ꝑ3 qꝛ exalatiõe videm⁹ sensibiliter ꝓprietates duox elemẽtox. exalatio eiꝫ est sicca ꝛ trestris. iõ ẽtualit cõtinet sbãlez ẽre formã. exalatio eni terre ascẽdit sursũ nãliter sicut ignis. ꝛ est calida inflãmabilis. igitur cõtinet virtualiter formam substantialem ignis.

Ad rationes Ad ꝓmaꝫ dr ꝙ ẽ nãlit frigida nãlitate cõi. sed nõ naturalitate nature sibi ꝓprie. dr etiã ꝙ non semp de facto ẽ frigida tñ cõtũ ex natura ipsius medie regiõis in ẽra bona ꝛ tpate habitatiõis sẽpẽ calida. ¶ Ad secundã dr negãdo cõnaꝫ et ad ꝓbationẽ dr ꝙ est maior ratio de supma ꝛ infima cõ de media. qꝛ suprema ẽ calida ꝓpter ꝓpinquitatẽ ad ignẽ. ꝛ ifima ẽ calida ꝓpter ꝓpingtatẽ reflexionis radiox. mõ vtrũqꝫ deficit in media regione. ¶ Ad ẽtiã dicit ꝙ aliqñ ꝑ accsis media regio aeris est remisse calida ꝓpter quã caliditatẽ sufficit liqfacere nubes ꝛ niues. semp tñ de natura sua debet esse frigida.

Queritur quinto. Utrũ cometa sit de natura celesti. Arguit ꝑ ꝙ sic qꝛ oẽ qđ mouet nãliter motu circulari est de natura celesti. ꝫ cometa mouet nãliter motu circulari. vt ꝑ3 ꝑ experientiã igit est de nã celesti. Et cõfirmat auctoritate Ari. dicẽtis ꝙ multe stelle fixe sẽ nate accipe comã. ¶ 2º sic. astronomi accipiũt multa iudicia ex cometis. puta mortalitates ꝑncipũ. bella. ꝛ seditiões. ꝫ iudicia autez astronomox sũt ex motu cõpox celestiũ. igit cometa ẽ corꝑ celeste. ¶ 3º sic. cometa nõ ẽ đ nã elemẽtox. igit ẽ đ natura celesti. añs ꝑ3 dupl'r. ꝑmo qꝛ si cometa essꝫ de nã elemẽtali stati cõsumeretur ꝛ ñ duraret cº oppoᵐ apparuit ꝑ expiẽtiã. 2º qꝛ exalatio calida ꝛ sicca nõ videtur posse ascẽdere vsqꝫ ad supremã regionẽ aeris ꝓpter frigiditatẽ medie regiõis expellẽtẽ talẽ exalationez. ¶ In oppositũ est auctoritas philosophi.

Primo sciendũ ẽ ꝙ in isto 2º cº determinat Aristo. de cometa. ꝛ diuiditur i duas partes. In ꝑma determinat de cometa ꝫ opinionẽ antiquox. ꝛ intendit q̃ttuor cõclones. ¶ Prima cº tangit intẽtũ ꝛ ẽ hec. dicam⁹ dubitatiue illa q̃ dicta sũt ab alijs de cometis et galaxia. ¶ Secũda cº tãgit tres opioes antiquox de cometa. ¶ Prima est opio anaxagore ꝛ democriti q dixerũt cometã eẽ simpbasim. i. cõiuctionẽ pluriũ stellax errãtiũ eo ꝙ videãtur se tãgere. ¶ Secũda opio est Italicox g fuerũt de secta pythagore dicentiũ ꝙ cometa esset vna de stellis errãtib⁹. ꝛ dicebãt cometã raro nob apparere eo ꝙ fere ẽ semp circa solẽ. ideo ñ appareret nobis nisi cũ exijt a radijs solarib⁹. ¶ Tertia opinio sit hypocratẽsiũ q dixerũt cometã cõtuz ad corpus esse vnã stellax errãtiũ. ꝫ dicũt eam accipere comam ex rarefactiõe vsus ab humore eleuato vsqꝫ ad supremã regionem aeris. Et subdit ꝙ ꝑm ipsos nõ apparet cometa inter tropicos. qꝛ vapor hic eleuat⁹ statiz cõsumit a vehemẽti caloꝛe solis. dñt etiã ꝙ nõ apparet sub austro. qꝛ ꝛ multi vapores eleuent tñ quodlibet astx bz minorẽ partẽ aeris sub se eleuataz. ideo rarefactio solis ad visuz nostrũ fieri ñ põt. Dñt vltra ꝙ tale sydus tardissime mouet. iõ apparz post lõgũ tẽpus motuũ astrox. ꝛ qñqꝫ apparet deficere ꝛ itex redire post longũ tẽpus. ¶ 3º cº

tangit reprobationē istaꝝ opinionū. ⁊ ꝑ probat duab⁹ rōnibus q̄ cometa nō sit aliqua stellarū errātiū. ¶ Prima qz sequeret̄ q̄ cometa nūq̄ appareret extra circulū aialiū. i. extra circulus zodiacū. ꝓbat tñ ꝺñam qz planete semp mouētur sub zodiaco. 2⁹ ꝓbat falsitatē ꝺñtis. qz multi comete visi sunt extra zodiacū. ¶ Secunda rō qz si cometa essz vn⁹ planetaꝝ seq̄retur q̄ nūq̄ posset̄ appere sil' ꝑles comete. falsitatē ꝺñtis ꝓbat qz ꝑles vno sepe sil' factiet visi sūt. 3⁹ ꝓbat vna rōe q̄ corp⁹ comete non sit ō nā celesti ⁊ coma de nā elemēti. qz si sic seq̄ret̄ q̄ illa stella aliq̄ eēt sine coma. sz nūq̄ talis visa ē ꝑ qz nunq̄ visa ē stella erratica ꝑter quicq̄ stellas solez ⁊ lunā. 3⁹ reprobat q̄ solū circa septētrionē appent comete. qz magn⁹ cometa fact⁹ fuit circa terrā q̄ vocatur achaya. i. circa equinoctiū. ⁊ post secutus ē magnus t̄remotus ⁊ magn⁹ fluxus maris. similit̄ multi comete facti sūt circa austrum vt ꝑz de q̄cūq̄ cometa facto sub menone gloriosissimo ꝓncipe athenienſiū in mēse decebris sole existēte circa tropicos byemales. boc autē dicebāt eē impossibile. Cōsequēter ponit duas nouas rōnes ad ꝓbandū q̄ non sit vnus planetaruz. ꝓma si cometa esset stella erratica seq̄retur q̄ nulla stella fixa posset bre comaz. ꝺñs est falsum. qz ab Aristo. visum est in femore canis stellam quādam accipere comam licet debilē. ¶ Secūda rō. si cometa esset aliquis planetaꝝ seq̄ret̄ q̄ nūq̄ posset dispere a visu nostro nisi ꝑ ingressuz ad radios solares. ꝺñs ē falsum. qō. ꝓbat quia visi sunt multi comete qui paulatiz cōsumebantur ante ingressum ad radios solares vt ꝑz de cometa supradicto. Subdit tres rationes contra ꝓmam opinionem. ·Prima si cometa esset coniunctio pluriū planetaruz tunc post dissolutionē comete apparerent tales planete ꝓbat ꝺñam. qz nos quandoq̄ videmus stellas cōiunctas que post separationē nobis apparēt.

Secūda rō si cometa esset coniunctio planetaꝝ seq̄retur q̄ q̄cūq̄ planete ꝺiungerent̄ cā retur cometa. ꝺñs est falsum vt ꝑ egyptios q vi derunt planetas coniungi. ⁊ tamen ex tali coniunctione nō generabatur cometa. Tertia rō qz comete aliquādo apparent maiozes ⁊ aliq̄ minozes. sz stelle ꝓpt̄ distātiā a nobis ñ appent maiozes neq̄ miozes. sz fere idiſibiles. ¶ 4ª ꝺ⁹ ꝺcludit q̄ iste opiones cū suis causis sunt falſe.

Secundo sciendum est q̄ Aristo. in ītia parte huius capitli determinat de cometa. ſm opinionē ꝓpriam. ⁊ intēdit septem cōclusiones. ¶ Prima ꝺ⁹ tāgit tres suppositiones. ꝓma. exalatio ignis q̄i est pars prima mundi q̄i est sub celo est calida ⁊ sicca. 2ª suppositio. aer supreme regionis mouetur circulariter sicut ignis ⁊ celum. Tertia in suprema regione aeris faciliter inflammatur exalatio calida ⁊ sicca. ¶ Secunda ꝺclusio tāgit modū gñatiōis comete ⁊ ē hec. cū exalatio eleuata ab istis inferiozib⁹ vsq̄ ad suprem̄am regionez aeris fortis ⁊ multa ꝓpter motum celi ⁊ calorem ignis inflāmatur. ⁊ semper noua exalatio eleuatur ad fortificandum eā ⁊ fit stella que q̄litercunq̄ sit figurata vocat̄ cometa. ⁊ si omniquaq̄ similiter fuerit figurata vocatur cometes. i. stella cometa. Si autem sit figurata ꝑz lōgitudinem vocatur pigonas. i. stella barbata vl' caudata. ¶ 3ª ꝺ⁹ sydus volans fit quando exalatio est multum debilis ⁊ fit motus quasi stelle cadentis. sz cometa fit q̄n materia est grossior ⁊ fit sydus mouens. vt declarat per simile ō cumulo straminum. ¶ 4ª ꝺ⁹ tangit duos modos comete ⁊ est hec. q̄n in suprema regione aeris ē multa exalatio q̄ virtute ignis inflāmatur tunc apparet cometa ꝓ se sine aliqua stella. sed q̄ꝺo sub aliquo astroꝝ errantiū vel non errantiū fit aliqua exalatio que ꝓpter ꝓpinquitatē ad tale astrū inflāmatur tunc apparet tale astrum hñs comaz quē admodū halo apparet circa solem ⁊ lunam. ¶ 5ª ꝺ⁹ tangit motum ⁊ est hec. q̄n cometa hz corp⁹ de nā celesti ⁊ comam de nā elemēti tūc mouet̄ ad motum astri. Sed q̄n corpus ⁊ coma sunt de natura elemēti tunc mouet̄ tardius qz mouetur circulariter ad motū supme regionis aeris. Ex hoc infert q̄ cometa nō est refactio visus nostri ab exalatiōe vsq̄ ad solē sicut dixerunt hypocratenses quemadmodum halo. quia cometa fit sepe per se ⁊ frequentius q̄ circa solem vel aliquam aliam stellaz. sed halo semper fit circa aliquem determinatum planetam. ¶ Sexta ꝺ⁹ cometa est nature calide et sicce. ꝓbat philosophus duob⁹ signis et tribus experientijs ꝓmum quia cum fuerit cometa fiūt maxime siccitates ita vt ꝓhibeantur pluuie. Secundum signum quia ꝓpter multam multitudinem exalationis calide et sicce humidum non' potest̄ euapozari. ·Prima experientia quia q̄to comete sunt pauciozes minozes ⁊ rariozes tāto sunt minozes ⁊ rariozes vēti. ⁊ q̄to fuerint maiozes tāto sūt maiozes vēti ⁊ sicciozes anni.

Secūda experiētia .oliz a vēto eleuatus ē i aere vnus magnus lapis ꝛ portat⁹ ē i fluuijs egis postea in vespe fcūs ē magnus cometa hyemps ficca ꝛ vētus boreal⁹ pp ōrietatē vētoꝝ. 3ª experiētia q̄ sub principe nichomacho factus est paucis diebus cometa magnus circa circulum eqnoctialē ꝛ eo tpe fcūs ē magnus vētus circa cozithū. ¶ Ultima ꝛclusio tāgit locū ꝛ tp̄s gñationis comete ꝛ ē hec. cometa raro gñatur iter tropicos: q̄ ibi calor solis ꝛ astroꝝ oio cōsumit exalatio. ē eleuatā a ẽra: etiam raro fit cometa q̄ mā ex q̄ fit sepius trāsit ad gñationē galacie.

Tertio sciēdū ꝙ de nā comete icidūt alique difficultates. ¶ Prima qd ē cometa. dr̄ ꝙ ē exalatio terrestris calida ꝛ ficca grossa piguis ꝛ viscosa bñs ptes multū compactas eleuata vsq̄ ad sup̄mā regionē aeris. ꝛ ibi pp vicinitatē ignis ꝛ viscositatē ei⁹ iflāmata est. ¶ 2ª difficultas q̄ ē dr̄ia cometaꝝ. dr̄ ꝙ q̄ mā ē circularis ꝛi medio ē multū cōpacta ꝛi extremitatib⁹ ē rara ꝛ discōtinua tūc fit stella comata. sz q̄ mā i vna pte ē multū cōpacta ꝛi alia est ptēsa i lōgū tūc fit stella caudata: sz q̄ aliq̄ ps extremitatū est multū rara ꝛ discōtinua fit stella barbata. ¶ 3ª difficultas q̄ est diuersitas coloꝝ i cometis dr̄ ꝙ q̄ mā comete est multū rara apparet color albus: sz q̄ est mediocriter cōpacta apparet color rubeus: sz q̄ mā est multū compacta apparet color puniceus q̄si carbonis ardētis. ¶ 4ª difficultas de pluralitate cometarū vbi dr̄ ꝙ sil' possunt apparere quinq̄ comete. Primus est de mā valde rara. 2⁹ est de mā valde cōpacta. 3⁹ est de mā eq̄lr̄ ptic̄pāte raritatē ꝛ dēsitatē. 4⁹ est de mā plus participāte raritatē. 5⁹ est de mā plus ptic̄pāte dēsitatē. ¶ 5ª difficultas ē de duratōe comete. dr̄ ꝙ q̄ mā ē magis cōpacta ꝛ ōtinue eleuat̄ noua exalatio plus durat cometa. ꝛ aliq̄n exp̄tū est cometā durare p q̄dragita dies. ¶ 6ª difficultas ē de signis comete. dr̄ ꝙ quinq̄ sūt. Primū. cometa ē signum magne caliditatis ꝛ siccitatis. 2ᵐ ē signū m'titudinis vētoꝝ. 3ᵐ ē signū belloꝝ. 4ᵐ ē signū seditionū. 5ᵐ ē signū mortalitatis principū. ex hoc quia tūc gñatur colera ꝛ corrumpitur humidū. ¶ 7ª difficultas est de loco comete. dr̄ ꝙ semp gñat̄ i regione ignis vel in supꝛema regione aeris.

Conclusio resp̄salis. Cometa non est de natura celesti. patet q̄ eius materia est exalatio calida ꝛ ficca. Ex hoc sequitur ꝙ est de natura elementi.

Primo dubitatur. Utrū galacia sit impressio ignita ad soluēdum hoc dubiū. est supponēdū ꝙ Aristo. i hoc 3⁹ capitulo huius tractatus determinat de galacia: ꝛ dividitur i tres partes. In prima determinat de galacia fm opinionē antiquoꝝ: ꝛ itēdit tres cōclusiones. ¶ Prima tāgit p̄mā opinionē ꝛ eius reprobationē ꝛ est hec. Pythagorici dixerūt galaciā fieri ex hoc ꝙ sol aliq̄n delatus est p illam viā a phetōte ꝛ illa via exusta est a caloꝛe solis. ꝛ ideo facta est alba. hāc reprobat sic: q̄ seq̄ret̄ ꝙ circulus zodiacus esset totus adustus ꝛ alb⁹. ōñaz ꝓbat q̄ nō solū sol sz errātia sydera p ipsū feruntur. falsitatem ōñtis ꝓbat: q̄ circulus zodiacus est nobis de nocte manifestus: ꝛ tñ non apparet adustus neq̄ albus nisi aliqua pars ei⁹ copuletur ad circulū lacteū. ¶ 2ª ꝛclusio tāgit scōaz opinionē ꝛ est hec. anaxagoras ꝛ Democritus dicūt galaciā esse lumē quorūdā astroꝝ. sol. n. sub terra latus nō respicit q̄dā astra: q̄daz vero aspiciūtur ab ipso ꝛ sic lumen quorūdam astroꝝ nō ipeditur a radijs solaribus imo appareret nobis: ꝛ tale lumē dicūt esse galaciā. hāc reprobat duabus rationibus. p̄ma q̄ seq̄ret̄ ꝙ nō semp apparet eadē galacia. nec sub eisdē astris. falsitatē ōñtis ꝓbat q̄ videmus semp idē lac: ꝛ sub eisdē astris. ꝓbat ōñam q̄ ōtinue alia astra aspiciūtur a sole eo ꝙ nō manet semp i eodē loco: ꝛ sic oporteret solē trāslato lac trāsferri. 2ª rō q̄ p astronomica theuromata demōstratum ē ꝙ sol est multo maioꝛ terra. ꝛ ꝙ distātia astrorū a terra est multo maioꝛ q̄ distātia solis a terra. igitur oportet ꝙ conus vmbre terre alicubi ꝓpe solē terminetur: ꝛ sic necesse est solē respicere oia astra ꝛ nō ipediri a terra. ¶ 3ª ꝛclusio tāgit tertiā opinionē ꝛ ē hec. qdā dixerūt galaciā esse rarefactionez luminis nostri visus a sole. sicut dicebāt de cometa. Hāc reprobat ph̄s duabus rōnibus. Prima q̄ seq̄ret̄ ꝙ galacia cū sit ōtinue deberet apparere i alio ꝛi alio loco. ꝓbat ōñaz q̄ q̄n aliqd videt̄ i speculo ipossibile ē ꝙ ipsum appareat in eodem loco sire visa vel speculum moueatur. modo sol ꝛ astra continue mouentur. Scōa ratio q̄ galacia apparet de nocte nobis aspiciētibus i aquā: ꝛ tñ sol tūc nō potest refrangi ad visum nostrum cum ipsuz sit sub terra. Consequenter recapitulat que dicta sunt. Ex his dicitur ad dubiuz ꝙ galacia nō est impressio ignita. patet quia galacia nobis appareret sine inflammatione cuiuscūq̄ exalationis.

Secundo dubitaꝛ. Utrū galacia sit de nā elemēti. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q Aristo. i 2ª pte huj⁹ capituli determinat de galacia fm opionē ꝓpriaz z itēdit tres ꝯclusiões. ¶ Prima tāgit modū gñatōis galacie resumēdo vnū qđ dictū ē ꝑus z ē h Dicamus galaciā sic fieri q m̄lte exalatões calide z sicce eleuāꝛ vsq; ad supmā regionē aeris a motu stellaꝝ q̄ sūt i circulo lacteo: z p lumē illaꝝ stellaꝝ refractū supza talē exalationē apparet ibi lac z albedo q̄ vocaꝛ lac siue via lactea. ꝓbat ꝑmo p sīle. q2 balo apparet pp refractionē luis solis vel lune supza vaporē. igiꝛ a sili sicut accidit supza vnū astroꝝ sic debet accidere circa totū celū. 2º ꝓbat a minozi. q2 si mor⁹ vni⁹ astri posset eleuare totā exalationē vt ex ea generet cometa rōabile ē q motus pluriū astroꝝ possit eleuare exalationē supza quam apparet galacia. 3º ꝓbat signo q2 galacia ñ gñaꝛ i signo animalium eo q motus solis z planetarum dissoluit rotam exalationem que ibi eleuatur. igiꝛ signum est q galacia generatur ex exalatione Et subdit q circulus lacteus ē maximus z excedit multum tropicos: z est plenus astris maximis z frigidis: z ꝓpter ꝓpingtatē vnius ad alterū apparet aliud alteri ꝺiūgi. ¶ 2ª ꝯclusio tāgit aliud signū ad ꝓbādū q galacia gñeꝛ ex exalatione. i parte maiozi circuli lactei sūt plura astra z sub ea apparet maioz claritas ꝓpter hoc q plura astra sufficiūt eleuare maiorē exalationē igiꝛ signū ē q galacia gñaꝛ ex exalatõe. Subdit q ista astra sperica sūt valde iozdinata nec hñt manifestū sitū i celo eo q vix possūt distincte cõꝑhēdi. ¶ 3ª ꝯclusio acceptat cāz galacie ꝑus positā: z ifert diffinitionē galacie q̄ ē hec. lac ē maximi circuli ꝓpter disgregationem cāta. Conseqꝫter recapitulat q̄ dicta sūt. Ex his dꝫ ad dubiū q cū noua trāslatõe textus pḃi est ꝓbabiliꝫ defesibile galaciā eē de nā elemētali. pz tenēdo q galacia nunq̄ appareat nisi de nocte serenitate exīte z eleuata exalatõe sub circ'lo lacteo.

Tertio dubitaꝛ. Utruz galacia sit de nā celesti. Ad soluēdū hoc dubiū sūt soluēde tres difficultates. ¶ Prima q̄lr ē salua biꝫ gñatio galacie fz Albertū z alios q tenēt cū antiqua trāslatõe q galacia sit de nā celesti: dꝫ q i illa ꝑte celi i q̄ apparet galacia ē magna m̄ltitudo stellaꝝ. iõ tota illa ꝑs celi ē dēsioꝛ q̄ alie ꝑtes. Stella. n. ē dēsioꝛ ꝑs ozbis. iõ lumē astroꝝ magis refrāgiꝫ i illa ꝑte celi q̄ i alia ꝓp ei⁹ dēsitatem: z sic lumen astroꝝ magis apparet in illa parte q̄ in alia: z tale lumē vocatur galacia. ¶ 2ª difficultaꝛ. quid est galacia. dicitur q est q̄dam circulus lacteus in celo apparens ꝓtenſus a pedibus geminoꝝ per ꝓncipiū sagittarij z itez rediēs i signū geminoꝝ: z dicitur a galas q est lac z cios circulus quasi circulus lacteus Ex hoc segtur q causa materialis galacie ē illa pars celi supza quā sic refrāgiꝫ lumen astroꝝ: sed causa formalis est lumē sic refractū. ¶ 3ª difficultas vtrū de mēte Aristo. sit ponere galaciā esse de nā celesti. dicitur ꝓmo q lz ꝺtradictio sit iter nouā z antiquā trāslationē textus pḃi tñ ꝓbabilius est antiquā trāslationem fuisse fm opionē ꝓpriā Aristotelis z nunq̄ fuisse fm opionē nouiter adinuētā ab aliquo discipulo Aristo. ꝓbat q2 i 3ª opinione iꝓbat illā opinionē que tenet cū noua trāslatõe q galacia causetur ex refractione luminis ad visuz nostrū. 2º dicitur q galacia est de nā celesti. patet ꝓmo q2 si esset de nā elementali possemus aliq̄n sensibiliter ꝑcipere talē exalationē eleuataz esse maiorē z aliq̄n minorē: z sic posset apparere galacia aliquādo maioꝛ aliquādo minoꝛ. 2º q2 tm̄ possemus sensibiliter ꝑcipere talē exalationē ꝺsumi cū exalatio ꝺtinue ꝺsumatur: z sic tandē possemus ꝑcipere galaciam deficere. 3º q2 si galacia generaretur ex exalatione sequeretur q appareret esse i diuersis locis hominibus existētibus in diuersis regionibus vt posset ꝓbari per artez perspectiuam ꝓtrahendo lineam a puncto galacie vsq; ad visum nostrum.

Ad rationes Ad ꝓmam dicitur q cometa non mouetur ꝑ se motu circulari: sed solum per accidēs ad motum astri sub quo generatur vel ad motum supreme regionis aeris in qua fit. ideo non mouetur tali motu secundum naturam neq; ꝺtra naturam: sed solum ꝓter naturam. ¶ Ad 2ªm dicitur ꝺcedēdo antecedēs: z negādo ꝺsequentiā: q2 licet iudicia astronomie ꝓmo sumantur ex motu coꝛporum celestium possunt tamē aliquando sumi ex multis effectibus naturalibus iſeriozum. ¶ Ad tertiam dicitur negādo antecedens: z ad ꝓmam ꝓbationem dicitur assignando causam durationis comete post tam in 3º nōbili. ¶ Ad secundā ꝓbationē dicit q nō est iconueniēs multā exalationē valde cōpactā resistere frigiditati medie regionis z ascēdere per mediam regionem aeris.

Queritur sexto. Utrum pluuia gñet in media regione aeris. ¶ Arguitur ꝓmo q nō: qz pluuia ē ſ ba liter aqua: ſz locus nālis gñationis aque nō eſt media regio aeris. igit pluuia nō gñaf i media regione aeris ſz i loco aque. ¶ 2o ſic. ois impſſio ignita ē leuior pluuia. igit ois impſſio ignita gñaf i ſupiori loco ꝯ pluuia: ſz aliqua ipreſſio ignita gñaf i media r ifima regione. g pluuia gñaf i loco iferiori ꝯ ſit media vel infima regio aeris. ¶ 3o ſic. vapor nō pōt aſcēdere vſq ad mediā regionē aeris. g i media regione aeris nō gñaf pluuia. añs ꝓbat duplr. ꝓmo qz vel moueret ſurſum ab extriſeco vel itriſeco. nō ab extriſeco. qz nō poteſt dari aliq extriſecū expellēs vel attrahens vapozē ſurſū. nō ab itriſeco. qz forma ſ balis vapozis ē pncipiū effectiuū motus deorſum. igit nō pōt eſſe pncipiū effectiuū motus ſurſū: nec caliditas vapozis: qz accns ſe ſolo nō pōt eſſe pncipiū totalr ꝓductiuū motus. 2o qz vel moueret nālr: r hoc nō cū ſit qddā graue. vel violēte. r hz nō. qz tūc gñatio pluuie eēt violēta. etiā nō percipimus aliquod violentum extrinſecum. ¶ In oppoſitum eſt auctozitas philoſophi.

Primo sciēdū eſt q Ariſto. i iſto 3o tractatu veteriat de ipreſſionibus hūidis. r diuidit i tria capitula. In ꝓmo veteriat de pluuia. r itēdit ſeptē ꝛcluſiones. ¶ Prima ꝛcluſio tāgit itētū r ē hec. dicam⁹ ō 2o loco poſt ſupmā regionē aeris. r de loco qui ē circa terrā. ſ. de infima regiōe aeris qz iſte loc⁹ ē cōis aq r aeri. r etiā de oibus ipreſſionibus humidis. dicamus etiā de ipreſſionibus accntalibus i eis r ſumamus oiuz pncipia r cās. ¶ 2a ꝛcluſio tāgit cāz efficiētē iſtaz ipreſſionū r ē hec. Causa efficiēs ꝓma r pncipalis eſt motus ſolis i obliquo circulo q bz ꝛgregare r diſgregare mām eleuata. ille. n. ꝓpter ꝓpinquitatē vel receſſū ad nos ē cā gñatōis r corruptōis. ¶ 3a ꝛcluſio tāgit cām mālē. cā mālis ipſaz ē vapor eleuatus ab humiditate terre a radijs ſolis vel ab aliquo cauſante iferius caliditatē r eleuāte vaporē. ¶ 4a cōcluſio tāgit gñationē pluuie r ē hec. cum vapor eleuatus ad ſuperiorē locū iter iſta duo vltima loca ptes calide ſuperius tēdūt r reliquūt ptes groſſiores r frigidas q pp verelictionē caloris r pp frigiditatē loci ꝛdeſant r itez i aquā ꝛuertūtur: r fit pluuia deſcēdēs ꝓpter ſui grauitatē ¶ 5a ꝛcluſio tāgit dñiaz vaporis nubis r caliginis r ē hec. vapor ē exalatio eleuata ab aqua r ab humiditate terre vel aque: ſz nubes ē vapor ꝛdēſatus q ꝛuertīf in aquā: ſz caligo ē reſolutio nebule q debebat ꝛuerti i aquā ideo magis ē ſignū ſerenitatis ꝙ pluuie. caligo. n. ē velut vmbra ſterilis. ¶ 6a ꝛcluſio tāgit circulū iter iſta r ē hec i gñatōe iſtoz ē circulus qz aqua ſiue humidū ꝓmo eleuaf a terra: r cū ē i media regione aeris ꝛuertitur i nubē r nubes itez ꝛuertitur in aquā r illa itez reuertitur i terrā. iō iſte circulus ſ egtur circulationē ſolis: qz qñ ſol ē ſupra terrā eleuatur vapor: r qñ ē ſub terra itez reuertīf: r etiā ꝓbat p antiquos dicētes q talis eleuatio ē deſcēſus vaporis r qdā fumus circulariter fluens a terra ad mediā regionē. r itez refluens a media regione ad terrā. ¶ 7a ꝛcluſio tāgit dñiaz pluuiaz. r ē hec. qñ vapor humidus eleuatus p caliditatē r ꝛdēſatus ꝓpter frigiditatē cadit p paruas guttulas vocaf pſecades. ſi vero p maiores ptes vocatur pluuia. ſolet ſupaddi 3m. qz qñ cadit p latas ptes vocatur lambroceres.

Secūdo sciēdū eſt. q Ariſto. i iſto 2o capitulo determinat de roze r pruina r niue: r itēdit ſex ꝛcluſiones. ¶ Prima tangit gñationē roris r pruine r ē hec. qñ vapor modicus r ſubtilis fuerit eleuatus nō multū alte ꝓpter paucitatē caloris eleuātis ipſū: r fuerit frigidatus a frigiditate noctis talis vapor lat⁹ deorſum dr ros r pruina. ¶ 2a ꝛcluſio tangit duas dñias iter rozē r pruinā. Prima qz pruina fit qñ vapor ꝛgelatur: ſz añ ꝙ ſit ros oz q nō ſit tātus calor q ꝛſumet vaporē eleuatū nec ꝙ ſit tātū frigus q vapor ꝛgeletur. 2a dñia qz pruina fit i tpe frigido r in locis frigidis: ſz ros fit loco r tpe tpatis. Ex hoc ifert q vapor ē calidior aq. hz. n. caliditatē ipſū eleuātē. 2o ifert q illud qd ē ampliozis frigiditatis ꝙ aqua pōt ipſū vaporē cōgelare. ¶ 3a ꝛcluſio tāgit triplicē ꝙueniētiā iter rozē r pruinā. Prima qz ros r pruina nō fiūt niſi ſerenitate r trāgllitate exīte. 2a qz iſta nō fiūt flāte aliquo vento ipetuoſo. ꝓbat ſigno qz ꝓpb iſta gñantur qz vapor nō diſgregaf nec a lōge eleuaf a terra. 3a. ros r pruina nō poſſūt gñari i mōtib⁹ nec i locis altis. ꝓbat duab⁹ rōib⁹. Prima qz vapor ille eleuatur a locis humidis r ſubmiſſis. iō calor ꝓuus eleuās ipſū nō pōt eleuare ipſū ad locū multe altitudinis ſz dimittit ipſū ꝓpe terrā. 2a rō qz i altis locis ē maximus vētus q facilr diſſoluit illū vaporē. ¶ 4a ꝛcluſio ros

fit semp flāte austro ⁊ nunq̄ flāte borea p̄ter q̄ ī pōtho. qr ros nō fit ī tpe frigido sed tēperato. auster aūt facit temperiē. boreas vero facit tp̄s frigidū: qr boreas ē frigidus. ī pōtho aūt ē econuerso. auster aūt nō facit sic tēperiē vt fiat vapor. boreas aūt p suā frigiditatē facit antipistasim ⁊ ꝯgregat calidū. iō plus euaporat. hoc ꝓbat signo. putei. n. plus euaporāt flātibus boreis q̄ austribus. tn̄ vēti boreales cōsumūt vaporē añ q̄ multiplicētur. australes vero nō ꝑmittūt vaporē ꝯgregari. ¶ 5ª ꝯclusio tāgit numeꝝ īpressionū aqueaꝝ ⁊ est hec. a loco ī quo generātur nubes veniūt tria corpora. s. nix grādo ⁊ pluuia. ¶ 6ª cōparat aliquas eaꝝ adiuicē ⁊ est hec. pluuia ⁊ nix ꝓportionabil'r se habēt ad rorem ⁊ pruinā. ⁊ non differunt nisi ſm magis ⁊ minus. nix eīz ⁊ pruina sūt idē. ros ꝟo ⁊ pluuia sūt idē. sz drn̄t ſm multū ⁊ paucū. ꝓbat quia pluuia fit ex multo vapore sic īfrigidato ⁊ ī loco multum distāte a terra. sed ros fit ex pauco vapore ⁊ ī parua distātia a terra: silr̄ est de pruina ⁊ niue. cū. n: cōgelat̄ nubes fit nix. cū aūt ꝯgelat̄ ꝓpe terrā paruus vapor fit pruina. Ex hoc infert ꝙ nix ⁊ pruia sūt signū tp̄is ⁊ medie regiōis frigide. nō eni ꝯgelaret̄ ī tēpore ⁊ regiōe ī q̄ eēt multa caliditas si nō supueniret frigus. oz ēt ibi eē calidū qd̄ facit frigidū euaporare.

Tertio sciēdū ꝙ circa hūc tex. īcidūt tres difficultates. ¶ Prima difficultas ē de signis pluuie. dicit̄ ꝙ p̄m signū pluuie ē rubedo matutina solis. ⁊ signū serenitatis est rubedo serotina solis. Secundum signū quia q̄ndo sol ⁊ luna apparēt coloris pallidi est signū pluuie. 3m defectus roris ī tēpore apto ad rores. 4m signū q̄si īfallibile qn̄ luna ī nouilunio habet cornua valde obtusa ⁊ magna ē signū ꝙ illa luna erit pluuiosa. sz qn̄ luna habet cornua acuta signū ē serenitatis. Aliō signū q̄si īfallibile ē qn̄ sol respicit̄ ī ortu ⁊ supra ipsū apparet nubes nigra ⁊ longa ad modū turris. tūc si nubes statim dispeat tūc ē signū pluuie future ī illo die. sz si nubes diu ꝑmaneat significat serenitatē ⁊ raro accidit oppositū. Aliud signū qn̄ stelle ī celo nō apparēt ita spisse īmo apparēt plus distātes q̄ solitū sit eas apparere tūc ē signū pluuie. Aliud signū sintillatio aeris ī lāpade ardēte. Aliud signū quando ē mutatio vētorū ab austro vsq̄ ad aquilonē exclusiue ꝑ occidentē est signum pluuie. Etiam sumi possunt signa ex parte animalium. sicut cantus ranarum. cantus coruorum. hirundines basse volantes. musce et pulices fortiter tangentes: et oues auide pascentes. mugitus boum ⁊ vaccarum in campis et pascuis eleuatio capitum et festina reuersio ad tectum. ¶ Secunda difficultas de accidentibus istarum impressionum dicitur primo de pluuia ꝙ est accidens eius cadere per guttulas aliquando maiores aliquando minores. aliquando etiā pluuia est dulcis ⁊ aliquando amara. aliquando etiam cū pluuia cadunt rane vermes ⁊ multa alia animalia. De niue dicit̄ ꝙ conseruat blada. De rore dicitur ꝙ aliquādo fetet ita ꝙ putrefacit herbas. ⁊ blada collecta tēpore roris putrefiunt: quia aliquādo est dulcis vt mel. De pruina dicitur ꝙ adheret pilis ⁊ herbis Astrorum sunt multa alia signa ⁊ accidētia que propter eorum multitudinem dimittuntur.

¶ Tertia difficultas in qua regione aeris generatur ros. Pro solutione huius difficultatis ponuntur quattuor dicta. primum est contra albertum ꝙ ros non generatur in superiori parte medie regionis aeris: quia vapor ita subtilis et paucus non posset ascendere per mediam regionem aeris. Secundo dicitur ꝙ ros non generatur in media regione aeris in qua pluuie ⁊ nubes generantur primo quia ibi sunt uenti. Secundo quia requirit locum temperatuz. ¶ 3m dictum. ros non ascendit a terra ad summitatem herbarum foliorum ⁊ arborum: sed descēdit ab infima regione aeris supra herbas folia ⁊ arbores. ¶ 4m dictum. ros generatur in inferiore regione aeris ex condēsatione vaporū. Ista quattuor dicta patent ex secundo notabili.

Conclusio responsalis. Pluuia generatur in media regione aeris. ꝓbat qr ī illa regione aeris generat̄ pluuia ī qua est tāta frigiditas ꝙ vapor tm̄ pōt condensari ꝙ ex eo fiat nubes: sed solum hoc est in media regione aeris. ergo solum in media regione aeris generatur pluuia.

Primo dubitatur. Utrum grando generetur in media regione aeris Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdum ꝙ Ari. in hoc 3º ⁊ vltimo capitulo huius tractatus determinat de grandine: ⁊ diuidit̄ in duas partes In prima determinat de grandine ſm opinionem antiquorum: ⁊ intendit quattuor conclusiones. ¶ Prima tangit intentum ⁊ est hec. grando generatur in media regione sicut pluuia sed differt in hoc ꝙ sicut nix generatur in media

sic pruina gñatur in infima. ⁊ sicut pluuia in media sic ros in ifima. grādo vero nō hz aliqd q d̄ similiter generet̄ in ifima sicut ip̄a i media. Subdit ꝙ oportet determinare ea que accidunt circa naturā grādinis q̄cūq; nō sūt seducētia a veritate sed sūt rōnabilia. ¶ 2ª ɔ°. tāgit duas q̄stiones. Prima ē qūo pōt gñari grādo ita ꝙ aq̄ nō descēdat ante q̄ ɔgeletur. 2ª q̄re in hyeme minus fiūt grandines. ⁊ magis fiūt in tēpore veris ⁊ autūni. ⁊ vniuersalit̄ i tēpore tēperato cuz tñ grando appareat vt cristallus. i. vt aqua ɔgelata. ¶ 3ª ɔ°. tāgit ⁊ reprobat solutionez antiquoruz. Ad primā qōnem dicit̄ ꝙ nubes qñq; dissoluit̄ in paruas guttas q̄ ꝓpter paruitatē manēt in aere ⁊ postea ille partes ɔgregant̄ ⁊ faciunt magnas guttas q̄ vocant̄ grādo. hoc reprobat ph̄s. qꝛ ɔgelata in q̄tū huiusmodi non pñt iterꝫ ɔgelari. ¶ 4ª ɔ°. tāgit opinionē anaxagore ad p̄mā qōnē ⁊ est hec. in estate magis fit grando. qꝛ tūc calor sufficit ele^re nubes ⁊ expellere i supiorem locuz magis frigidū in quo ꝓpt̄ frig⁹ ɔuertūtur in aquā et ɔgelat̄. hāc reprobat ph̄s tribus rōnib⁹. ¶ Prima qꝛ grādo non generat̄ ita alte. ꝓbat qꝛ i altis mōtib⁹ apparēt niues ⁊ ñ grādines. ¶ 2ª qꝛ aliqñ cuz cadunt grādines in nubibus celi audiunt̄ mirabiles soni. hoc tñ nō posset si generarētur multum distant̄ a nobis. ¶ 3ª. qꝛ grando cadit in fi^a rotūda ꝙ nō fieret si generaret̄ multū distanter a nobis. Ex his dicitur ad dubium ꝙ grando non generatur in media regione aeris. pz qꝛ grādo generatur ex nube conuersa in guttas postea congelatas sz nubes generantur in media regione aeris.

Secundo dubitat̄. Utꝫ grando magis generet̄ i tēpore tēperato q̄ in hyeme aut estate. Ad soluēdū hoc dubiuz est supponēdū ꝙ Aristo. in 2ª pte hui⁹ capitl̄i determinat de grandine ꝫz opinionē ꝓpriā ⁊ intēdit tres ɔclōes. ¶ Prima tāgit solōnez p̄me qōis ⁊ ē hec. grādo sic gñat̄. naz ꝑ calorē solis eleuatur a corporib⁹ humidis qdā vapor humidus ⁊ calidus vsq; ad mediā regionē aeris. ⁊ ibi propter frigiditatē loci ɔuertunt̄ in nubē. ⁊ nubes conuertitur in aquam descēdētē ꝑ guttas q̄ cadendo ꝑ infimā regionē ꝓpter ei⁹ caliditatē per antipistasim infrigidant̄ ⁊ fortiter ɔgelātur. ⁊ si generet̄ remote a t̄ra fit rotūda. 2ª ɔ° tāgit solutionē 2ᵉ qōnis ⁊ ē hec. grādo min⁹ fit in estate ⁊ in hyeme q̄ in alijs tēporib⁹ anni. probat p̄ de estate. qꝛ i estate aer est nimis siccus. sz in vere ⁊ autūno aer ē magis humidus. ⁊ viget satis magna caliditas. igit̄ tūc pñt fieri plures euaporationes. ⁊ etiam tūc ifima regio ē satis calida ad cāndum antipistasim. sz in hieme corpora sunt nimis frigida. iō calor ē nimis debilis ad faciendū humidū euaporare. ⁊ etiā media regio ē tūc frigida nimis ad cānduz antipistasiz. ¶ 3ª ɔ° est hec. grando magis fit in tēpore calido. ꝓbat qa calidū multū iuuat ad ɔgelationē aq̄. ꝓbat duob⁹ signis. p̄mū qꝛ mlt̄i cū volūt aquā ifrigidare vl̄ ɔgelare p̄ faciūt eā calefieri. 2ᵐ qꝛ i pūcto citi⁹ calefiebat quo forti⁹ erat ɔgelata ⁊ ecōtra.

Tertio dubitatur. Quot sūt signa grādinis. dicit̄ ꝙ sunt sex. Primū ē ꝙ congelatur ⁊ apparet ad modum cristalli. 2ᵐ signum est ꝙ mortificat vegetabilia ⁊ hoc ꝓpter suum frigus. 3ᵐ qꝛ quandoq; tempore grandis audiuntur magne exalationes calide ⁊ sicce q̄ petunt exitum ⁊ mouentur per talem nubē frāgendo eam ideo causant sonum. 4ᵐ cum grandine cadit pluuia. ⁊ hoc fit ꝓpter paruaz antiperistasim. 5ᵐ ꝙ quandoq; est angularis quādoq; rotunda quādo remote generatur. Sextū in grandine quādoq; apparent imagines hominum ⁊ porcorum ꝓpter virtutes celestes tunc vigentes. Ex his pz ꝙ quinq; sunt impressiōes humide quarū due generantur in infima regione aeris. s. ros ⁊ pruina. sz alie tres gñant̄ i media regiōe. s. pluuia nix ⁊ grādo ⁊ lz grando ɔgeletur ⁊ ꝑficiat̄ in infima regione. tñ pricipaliter generatur in loco vbi generantur nubes. ⁊c̄.

Ad rationes Ad primam dicitur concedendo maiorem ⁊ negādo minorē. ⁊ ad probationem dicitur ꝙ vnūquodq; eorum elementum potest naturaliter generari i loco alterius dūmodo sit aliqd quod moueat ipsum ad motum alterius. vt si aliquis poneret ignē infra aerem naturaliter. qꝛ ex tali igne posset generari aer nālit̄. ¶ Ad secundam dicitur concedendo añs ⁊ negando ɔñam quia non est incōueniens ꝙ multus vapor altius descendat q̄ pauca exalatio: ideo non est incōueniēs ꝙ aliqua impressio humida altius generetur q̄ impssio ignita gñata ex debili exalatione Ad secundam dicit̄ p̄ ꝙ forma substātialis vaporis est prin^m talis ascēsus. nec est incōueniens eandē formā naturalē ꝑ diuersa p̄n^a instru^a esse p̄n^m ɔ̄rioꝝ motuū sicut forma sbālis aque ꝑ suā ꝓpriā frigiditatē frige facit sz ꝑ caliditatē sibi ip̄ssaz ab igne calefacit. sic forma sbālis vaporis

p̄ suā caliditatē quā ꝯsequit̄ q̄dā leuitas ascendit ⁊ qñ frigefacit p̄ suaz frigiditatē quā ꝯsequitur grauitas descēdit. vel dr̄ q̄ caliditas ē prīcipiū ꝓductiuū talis ascēsus vel saltez leuitas. ꝯñs illā caliditatē. io dr̄ ad 2m̄ ꝓbatōez q̄ talis motꝰ ē nālis ex parte p̄ncipij instrālis. s. ex parte leuitatis ⁊ caliditatis vaporis licet forte sit violentus ex parte forme ſubālis vaporis.

Quaeritur 7°. Utr̄ fōtes ⁊ fluuij generētur ex pluuialibus aquis receptis in viscerib⁹ terre. ¶ Arguitur p̄ q̄ sic. q̄ tēpore. pluuiali fontes ⁊ fluuij sunt maiores ꝯ tēpore estiuali. et hoc nō ē nisi q̄ talis aq̄ augmētat̄ ex aduētū pluuie. igitur fontes ⁊ fluuij generant̄ ex aquis pluuialibus. 2°. sic fōtes ⁊ fluuij non generantur in concauitatib⁹ terre ex vapore conuerso in aquā cum sepius maior aqua exeat a fontibus ⁊ fluuijs ꝯ sit maior ps aeris igitur generantur ex aquis pluuialibus. ¶ 3°. sic. q̄ vel aqua ascenderet ad orificium fōtis naturaliter vel violenter. non naturaliter q̄ aqua non ascendit sursum naturalit̄ nō violenē primo ga ibi non videtur aliquod violentans. ¶ 2° q̄ generatio fontium non esset naturalis. ¶ In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendum ē q̄ Aristo. in isto 4° tractatu determinat de fōtib⁹ ⁊ fluuijs q̄ generant̄ intra ꝯcauitates tre. ⁊ diuiditur i duo capitula. ¶ In p̄ determinat ō generatiōe fontiū ⁊ fluuioz̄. ⁊ diuidit̄ in duas partes. In prima determinat de ipsis ſm opinionē ātiquoz̄ ⁊ intēdit tres ꝯclōnes. ¶ Prima tāgit intētū ⁊ est hec. dicamus adhuc de ventis ⁊ oibus spiritib⁹ de fontib⁹ ⁊ fluuijs ⁊ de marinō multū curādo de opinionib⁹ antiquoz̄. q̄ ꝰ hīs nihil aliud dixerūt nisi q̄ vulgo dicit̄. ¶ 2ª 3ª tāgit opinionē antiquoz̄ ⁊ est hec. aliq̄ opinabantur q̄ vent⁹ nō eēt aliud ꝯ aer mot⁹ ita q̄ eandem rez dicūt ventuz aerē ⁊ nubem. q̄ cuz fuerit gescens dicit̄ aer. ⁊ cuz fuerit motus dicit̄ vētus. ⁊ cū aer fuerit grossat⁹ dicitur nubes. ⁊ credūt sapiēter dicere oēs vētos esse vnū ventū. ⁊ oēs fluuios esse vnum fluuiuz. Ex hoc infert. q̄ multi melius dicūt sine ingsitione ꝯ isti antiqui cū inquisitione eo q̄ dictuz eoz̄ ē leue ⁊ mēdaciū. ⁊ subdit qd intēdit determinare. ¶ 3ª 3° tangit opinionē antiquoz̄ de fluuijs ⁊ ē hec. eleuato vapore descēdit pluuia in terris tanꝯ in aliquē magnum ventrem. ⁊ ibi cōgregat̄ in hyeme ꝓpt̄ multitudinē pluuiaz̄: ⁊ illā mltitudinē pluuiaz̄ otiē fluētez ab illo ventre terre dicunt esse fluuios. ꝓbant vnob⁹ signis. p̄mū q̄ fluuij sunt maiores in hyeme ꝯ in estate. et hoc nō est nisi q̄ ille cōcauitates terre sunt in hyeme plus replete aquis pluuialib⁹. 2m̄ signum q̄ aliqui fluuij sunt ꝓpetui ⁊ alig non. ⁊ hoc nō est nisi ꝓpter abūdātiā aquaz̄ pluuialiū in aliquibus locis. hāc reprobat philosophus q̄ sequeretur q̄ talis venter terre esset maior tota terra: quia si tota aqua que fluit p̄ annuz ex fluuijs congregaretur ipsa excederet magnitudinem terre.

Secundo sciendū est q̄ Ari. in 2ª parte huius capituli determinat ō fontibus ⁊ fluuijs ſm opinionem ꝓpriam. ⁊ intendit quinq̄ ꝯclusiones. ¶ Prima tangit vnū modum generationis fluuioz̄ ⁊ est hec. sicut supra terram ex aere generatur aqua. sic etiam iter partes terre est multus vapor qui ꝓpter frigiditatem terre condensatur ⁊ conuertitur in aquam. ⁊ illa aqua petēs exitū fluit extra ⁊ram ⁊ cōtinue resoluitur in vapores. ideo continue augmētatur talis aqua. ⁊ sic causantur fontes ⁊ fluuij. hoc ꝓbat vnob⁹ signis. p̄mū q̄ videm⁹ q̄ fodiuntur loca bassa ⁊ fouee ⁊ in illis reperitur aqua discurrens ab altis locis terre. 2m̄ signum q̄ fontes ⁊ fluuij ſm naturam fluunt ex montibus. ꝓbat p̄bs ratione ⁊ experimentis. rōne sic quia montes sunt porosi. ideo ibi pōt aer subigredi terram ⁊ ꝓpter frigiditatem terre cōuerti in aquam. 2° ꝓbat experimētis de monte pnaso. ⁊ in Asia de mōte caucaso. in india de mōte pyreno circa occidentale equinoctium. ō montibus etiam circa scythiaz̄ ⁊ lybiam ⁊ multis alijs montibus vt ad longum patet in textu. ¶ 2ª 2°. recapitulat que dicta sunt. ¶ Tertia cōclusio ꝓbat q̄ in terra sunt aliqua loca suscipientia multam aquam sicut concauitates terre q̄ circa archadiam aliqui fluuij absorbentur a terra. etiaz̄ i asia sub monte caucaso est stagnū sub quo ingrediuntur plures fluuij. et ibi mare non habet effluxum. ideo intrat sub terram ⁊ ingreditur longe bene per trecenta stadia. ⁊ exit aqua dulcis ⁊ potabilis. ⁊ in europa est quidaz̄ fluuius q̄ absorbet̄ a terra. ⁊ itez̄ ingreditur. qō nō eēt nisi sub terra essent magne cōcauitates receptiue multarum aquarum.

Tertio sciendum q̄ circa hunc textum i cidunt tres difficultates. ¶ Pri

ma vtꝝ aqua naturaliter aſcendat ad oꝛificiuꝫ fontis. ¶Pro ſolõne huius difficultatis ponunt quattuoꝛ caſus in quibus aqua poteſt naturaliter aſcẽdere. ¶Primus ſi in aliquo vaſe pleno aqua ponatur aliquid grauius aqua tũc illa aq̃ illi graui naturaliter cedit ꝛ aſcendit ſupꝛa illud graue. Secundus caſus ſi aqua fuerit calefacta ꝛ ex tali aqua vapoꝛ fiat virtute caliditatis illius vapoꝛis aqua naturaliter aſcendit. vt pꝫ de fumo aque buliẽtis. Tertius caſus qꝛ natura abhoꝛꝛet vacuuꝫ ideo aqua naturaliter aſcẽdit ad replendum vacuum. pꝫ duplici experientia. ¶Prima quia ſi aliquis calefaciat fialam aer calefactus in fiala rarefit. tunc ſi ſtatim talis fiala ponatur ſupꝛa aquam frigidiſſimã ꝓpter frigiditatem talem cõdenſatur aer fialé ꝛ tunc aq̃ aſcendit ad replendum vacuum. ꝛ⁰ inuenes ſepius bibunt vinuꝫ cum calamo attrahẽdo aer ẽ illius calami. ꝛ tunc ſtatim vinuꝫ aſcendit ne fiat vacuum. Quartus caſus eſt ꝓpter equalitatem qꝛ quelibet pars aque naturaliter tẽdit vt ſit eque alte vel eque baſſe ſicut alia. ideo ſi fiat foꝛamen in naui nunq̃ aqua ceſſabit aſcendeꝛ quouſq̃ fit ita alta ſicut aqua que eſt in fluuio. Secũdo ponitur talis ſuppoſitio. qꝛ prima oꝛigo fontium ꝛ fluuioꝝ cõiter eſt in altis montib⁹ Ex his dicitur ad difficultatem ꝙ aqua naturaliter aſcendit ad oꝛificium fontis. pꝫ quia aqua naturaliter nitiꝛ equari loco a quo ſumpſit oꝛiginem. ſed locus a quo fons ſumpſit originem eſt altus. ideo aqua naturaliter aſcendit quantuꝫ poteſt quouſq̃ adequatur ſuo loco naturali. Ex quo ſequitur ꝙ oꝛificia fontium artificialium non debent fieri altioꝛa q̃ ſit locus oꝛigis ipſius fontis. hoc poteſt declarari de foꝛamine facto in naui. ¶Secunda difficultas cum fontes ꝛ fluuij generentur ex vapoꝛe conuerſo in aquam qualiter eſt poſſibile ꝙ tãtus vapoꝛ cõuertatur in aquam cum alig fontes ꝛ fluuij ſint ꝓpetui. Dicitur ꝙ intra terram ſunt multi pori qui naturaliter non poſſunt remanere vacui. iõ oꝛtet ꝙ repleantur aliquo ſubtili vapoꝛe qui ꝓpter frigiditatem terre ſtatim conuertitur in aquam ideo ne ſit vacuum ſubintrat nouus vapoꝛ qui continue conuertitur. ꝛ ſic continuatur fluxus fontium ꝛ fluuioꝝ. ꝛ quanto riuuli alicuius fontis vel fluuij plus diſtãt a loco ſue oꝛiginis tanto ſunt latioꝛes ꝛ maioꝛes. quia continue reperiunt nouum vapoꝛem conuerſum in aquam. ¶Tertia difficultas vtrũ aqua fontiũ ꝛ fluuioꝝ ſit naturaliter maioꝛ in eſtate q̃ in hyeme. Dicitur primo ꝙ naturaliter eſt maioꝛ i eſtate q̃ in hyeme. qꝛ calor exiſtens extra terrã facit eam ꝙ antipiſtaſim eſſe magis frigidam. iõ facilius reſoluit vapoꝛem in aquam. per accñs tamen ratione aquarum pluuialium ꝛ aliarum impꝛeſſionum humidarum que reſoluuntur in aquam fluentem ad fluuios eſt maioꝛ in aliis tẽpoꝛibus q̃ in eſtate ꝛ cetera.

Concluſio rñſalis. Fontes ꝛ fluuij nõ generantur ex aquis pluuialibus receptis in viſceribus terre. ſolet cõmuniter ꝓbari tribus ſignis. ¶Primum quia exꝑtum eſt aquam pluuialem non deſcendere ultra terram decem pedes. Secunduꝫ quia ſub magnis rupibus ꝛ lapidibus reperiũtur magni fõtes ꝛ fluuii ꝙ eos tamen non poteſt aqua pluuialibus deſcendere. Tertium quia in cacuminibus montium reperiũtur fontes. ꝛ ibi nõ pñt aſcendere aque pluuiales. ꝛ cetera.

¶Primo dubitatur. Utꝝ regio habitabilis poſſit fieri inhabitabilis. ¶Ad ſoluendum hoc dubium eſt ſupponendũ ꝙ Ariſtoteles in iſto vltimo capitulo determinat de cauſis durationis fluuioꝝ. ꝛ diuiditur in duas partes. In prima determinat de permutatione fluuioꝝ in terraꝫ ſiccam ꝛ econtra. Et intendit tres concluſiones. ¶Prima concluſio tangit talem permutationem et eſt hec. eadem loca terre non ſunt ſemper arida nec ſemper aquoſa. ſed permutantur ꝓ generatiões ꝛ exitus fluuioꝝ. Ex hoc infert ꝙ arida terra et aquoſa permutatur. quia fit mare vbi eſt terra arida et econtra ꝓm quendam ordinem ꝛ periodum. ꝓbat per ſimile quia ſicut in animalibus ꝛ plantis ſtatus ꝛ ſenectus augentur ꝛ minuuntur per caliditatem ꝛ frigus ꝛ per motum circularem ſolis ſic ꝓpter eandem cauſam fontes ꝛ fluuii augentur et diminuuntur ſolum. in hoc tamen differentia eſt quia viuens augetur ꝓm ſe totum fluuius autem augetur aut diminnuitur ſolum ꝓm partem. Ex his infert ꝙ neceſſe eſt fontes exiccari locis factis aridis. quia fluuij primo ex magnis fiunt parui. deinde fiunt omnino aridi. ſimiliter mare eſt creſcens ꝛ aſcẽdens. et aliquando terra fit arida. ¶Secunda concluſio tangit cauſam propter quã talis trãſmutatio latet nos. quia generatio taliuꝫ fit per longiſſimam ſucceſſionem temporum et vita hominis eſt breuis quia certiſſime fiunt corru-

ptiones hominum in prelijs in infirmitatibus ⁊ in caristijs. etiam quosdam latet eo ꝙ transmigrant de regione in regionem ⁊ propter eandē causam latet transmutatio terre habitabilis in terram inhabitabilem. ¶ Tertia conclusio probat duob⁹ signis ꝙ terra trāsmutetur d̄ t̄ra habitabili in terram inhabitabilem. Primum signum quia egyptus fuit terra inhabitabilis ꝓpter paludes. et continue terra exiccata est ex paludibus. ⁊ tñ latuit talis trāsmutatio. vt fert Homerus. 2m signum regio argorum erat sic paludosa ⁊ paucos poterat nutrire. et terra micena erat sicca. ⁊ factum est contrarium.

Secundo dubitatur. Utrum durationis fluuiorum sit aliqua cā Ad soluendum hoc dubium est supponendum ꝙ Aristo. in secunda parte huius capituli d̄terminat de causis durationis fluuiorum. ⁊ intendit duas conclusiones. ¶ Prima tangit causam transmutationis fluuiorum ſm antiquos ⁊ est hec. illi qui ad pauca respiciunt dicunt talem transmutationem esse factam per mutationem totius vniuersi. Credunt enim ꝙ omnia sunt d̄ nouo facta. Reprobat eos philosophus quia derisibile est ꝙ propter transmutationem factam in aliqua parte terre dicamus totū vniuersum transmutari cum terra sit fere nihil in ordine ad celum. ¶ Secunda conclusio tangit duas veras causas permutationis fluuiorum prima ē ex parte corporuz celestium. quia sicut in partibus vnius anni accidit trāsmutatio per motuz solis sic ꝙ in aliqua parte āni est hyems in qua est abundantia aquarum. ⁊ in alia ē estas que est sicca. ⁊ sic ꝑ influentiam celi accidit abūdantia fluuiorum ⁊ nubiuz. vt probat exemplo de diluuio facto sub deucalione et etiam aliis exemplis. Secundū causa est ex parte inferiorum. quia aliquando in montibus sunt concauitates magne in quibus est magna frigiditas cōuertens multum vaporem in aquam. In aliis autem locis sunt parue cōcauitates. ideo est ibi paucus vapor. probat hoc ex tribus exemplis. primum est de terra egypti que facta est totaliter arida. ⁊ maxime circa mare rubrum. secundum exemplum circa methodiam paludem facta est tanta diminutio fluuiorum ꝙ iam nō sciunt supernatare naues sicut solebant. tertium exemplum. in asia fuit fluxus cuiusdam stagni postea stagnum fuit factum paruum ⁊ tandem exiccatum ⁊ postea reuersum. Ex hoc infert ꝙ ex quo tempus non deficit nō semper fluxit nylus. sed erat quādoqꝫ locus siccus. Consequēter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio dubitatur. Utrum vbi nunc est mare aliquando fuit terra sicca ⁊ econtra. Pro solutiōe huius difficultatis ponuntur modi generationis montiū. primus est ex fluxu maris ⁊ aliarum aquarum impetuosarum congregatur multa terra ⁊ fit mons. secūdus modus. venti impetuosi congregāt multā arenam ⁊ multas terrestreitates ⁊ fit mons. tertius modus. per terremotum fit aliqua apertura in terra et sic fit vallis magna. ideo fit mons magnus. quartus modus est per influentiā desiccatiuam ⁊ rarefactiuam terre. ⁊ ideo eleuatur terra ⁊ sub ea fit magna concauitas. ⁊ sic fit mons. dicitur tamen probabiliter ꝙ ita alti mōtes sicut aliqui reperiuntur non possunt naturaliter totaliter corrumpi. nec possunt totaliter de nouo generari nisi fuerit terremotus naturalis ⁊ vniuersalis. parui tamen montes qui naturaliter fiunt possunt etiam naturaliter corrūpi. ⁊ in loco in quo sunt pñt fieri nāliter valles. Ex his dicit̄ ad dubiuz ꝙ vbi nunc est mare aliqñ fuit terra sicca. hoc satis pz ex dictis.

Ad rationes Ad primā dicitur ꝙ bene probat aquaz pluuialem aliquo modo augere fluuios: sed ñ ꝓbat fluuios principaliter generari ex aquis pluuialibus. ¶ Alie rationes soluuntur ex tertio notabili. ¶ Et hec de primo metheororum dicta sufficiant. ¶ Et sequitur secundus.

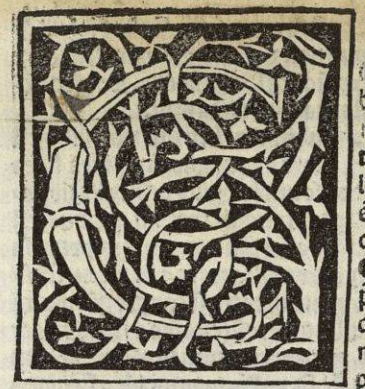

Circa initiū scōi libri metheororum. Queritur p̄mo vt̄ locus in quo ē mare sit locus nālis aq̄ ¶ Arguitur p̄mo q̄ non. q̄ ois locus nālis ē p̄cipiū gñatiōis locati: ⁊ i eo locatū nāl̄r gescit: ꝫ aqua nō gñaf nāl̄r i loco maris nec i eo nāl̄r gescit. ḡ loc⁹ i q̄ est mare nō est locus nālis aque. ¶ 2°sic. aqua nāl̄r debet circūgirare terrā ⁊ altius locari q̄ terra ꝫ mare nō circuit terrā nec locaf altius q̄ terra. ḡ loc⁹ i quo ē mare nō ē locus nālis aque. minor p̄z ꝑ p̄ma ꝓte p sile de alijs elementis. ꝑ 2ª ꝓte p̄z q⁹ terra ē altior q̄ loc⁹ maris. ¶ 3° sic. locus i quo ē mare ē locª maris i q̄ mare. ḡ nō ē locª nālis aque. añs p̄z duplr. p̄mo q⁹ in eo nāl̄r gñaf ⁊ ꝺseruaf mare. 2° q⁹ ipsius maris ē aliꝰ locª nālis ⁊ nō ē aliª nisi ille in quo ē mare. ḡ ⁊c. ¶ In oppositū est auctoritas philosophi.

Primo sciēdū ē q̄ Aristo. i 2° libro metheoror deteriat de spiritibus ⁊ vētis. ⁊ diuidit i tres tractatus. In p̄mo tractatu deteriat de mari. ⁊ diuidit i duo capitula. In p̄mo deteriat de gñatiōe maris. ⁊ diuidit i duas ꝓtes. In p̄ma itēdit q̄ttuor cōclusiones. ¶ P̄rima tagit itētū ⁊ est hec. dicamus de mari ⁊ ꝓp quā cāz tāta aque multitudo sit salsa: ⁊ q̄d sit p̄cipiū gñatōis maris. ¶ 2ª conclusio tangit tres opiniones antiquoꝝ ō gñatōe maris. p̄ma fuit eoꝝ qui ꝰsanf circa cognitōz de dijs. s. hesiodi ⁊ alioꝝ poetaꝝ dicētiū q̄ i terra erāt fontes q̄ erāt p̄nª ⁊ radices maris iō ex illis gñabaf mare. dicebāt ēt terrā eē maiorē ꝓtē totiꝰ vniuersi: iō dicebāt oia alia eē ⁊ moueri circa terrā tāq̄ circa bonorabiliꝰ elemētū. ¶ 2ª opio ē q̄ū dā dicētiū terrā fuisse a p̄n°: totā cooptā aquis. ⁊ ꝑpter calorē solis fuisse ex vna ꝓte exsiccatā ⁊ residuū aque dixerūt eē mare. ⁊ dicūt q̄ tādē tota terra exsiccabit. ¶ 3ª fuit opio dicētiū terrā fuisse calefactā a sole. ⁊ ꝑpter hoc emisisse sudorē. ⁊ illū sudorē dñt eē mare. ꝓbat signo q⁹ sicut sudor ē salsus. ita mare ē salsū. Et subdit quādā opinionē de cā salsedinis maris ⁊ est hec. sicut aqua collata p cineres est salsa. ita aq̄ trāsiēs p terrā quodāmō adustā a sole est salsa. ¶ 3ª conclusio tāgit reprobationē p̄me opinionis: ⁊ p̄mo ponit talē distictionē aq̄ꝝ q̄ sūt circa terrā: q⁹ q̄dā sūt fluētes sicut aque fōtales. alie sūt stationarie: ⁊ iste sunt duplices. q̄dā sūt stātes p artē sicut puteales. q̄dā sūt stātes sine arte sicut aque stagnales ⁊ paludose. 2° ꝓbat dictā opinionē duabus rationibus. p̄ma ſ aque fontales eēnt p̄cipiū gñatōis maris. vel igiſ aque stātes vel fluētes. nō p̄mū q⁹ aqua stagnalis nō pōt esse p̄cipiū tāte multitudinis aque sicut ē mare. nō 2ª q⁹ ois aqua fluēs ⁊ fōtalis ē dulcis mare aūt nō ē dulce. 2ª rō q⁹ sūt multa maria q̄ possūt vbiq̄ circūdari: ⁊ tñ nō apparēt ibi aliqui fōtes vel fluuij itrātes ifra ipsa maria q̄ sint p̄cipia eoꝝ. igiſ. ¶ 4ª conclusio tāgit cās fluxus maris ab aglone in meridiē. p̄ma cā q̄ mare ex maiori loco venit ad minorē locū tūc ꝑpter angustiā loci vibraf hic ⁊ ide: ⁊ iō tūc i lato loco apparet modica vibratio ⁊ i paruo maior vibratio. 2ª causa quia mare semper fluit ad aliud mare ꝓfūdius: vt ꝓbat de meotbide palude q̄ fluit in pontum ⁊ pontus in egeum. 3ª causa q⁹ locus aquilonis est multum altior q̄ locus meridionalis. ideo mare fluit ab aquilone in meridiem. antecedēs ꝓbat signo. q⁹ antiq dixerūt solē non moueri sub terra: sed occultari a nobis ꝓpter altitudinem terre circa polū arcticum Consequenter recapitulat que dicta sunt ⁊c.

Secundo sciendum est q̄ Aristoteles in secunda parte huius capituli reprobat quasdam alias opiniones de generatione maris et intendit septem conclusiones. ¶ P̄rima tangit intentum ⁊ est hec: vicendum est de generatione maris ⁊ de causa salsedinis et amaritudinis eius. ¶ Secunda conclusio tangit secundam conclusionez ⁊ est hec. quidam antiquorum dixerunt mare esse p̄cipiū omnium aquarum ⁊ locum naturalez aque. ꝓbant sic similiter est in aqua ⁊ in alijs elementis sed in alijs ita est q̄ in loco naturali illius elemēti est maior eius pars que est p̄cipium omnium que sunt de natura talis elementi. vt ꝓbat de igne. igitur similiter in loco naturali aque est maior pars aque. s. mare quod est p̄cipium omnium aliarum aquarum. ꝓbant sic signo omnes enim fluuij fluunt a mari ⁊ itez redeunt ad mare. banc reprobat sic. q̄ mare est sapidus

ꝛ nō ē simplicius ꝛ purius ags fluuioꝝ vel fontiū. g̃ non ē ꝓcipiū eoꝝ. añs ꝓbat qꝛ pp boc qꝛ mare colaꝫ ꝑ terrā ē sapidū ꝛ salsū. ¶ 3ª ꝟclusio tāgit duas suppōes ꝓ 2ª opinione. ·Prima circa terrā ē aq̃: circa aquā ē spera aeris. circa aerē ē spera ignis. ¶ 2ª suppō. sol mouebit circulariter circa terrā ꝛ aquam: ꝛ disgregat ꝛ eleuat qō est subtile ꝛ dulce vsq; ad mediā regionē: ꝛ illud ibi ꝟuertit i aquā ꝛ iteꝝ descēdit i terrā. ¶ 4ª ꝟclusio tāgit scdaz opinionē antiquoꝝ ꝛ est hec. oēs antiq fuit deridēdi q dixerūt solē cibari humido ꝛ pp boc dicebāt solē moueri circulariter: qꝛ eadē loca nō pūt sp ei ꝑbere alimētū. hāc ꝓbat signo qꝛ flāma nutrit humido i oleo. g̃ signū ē qꝛ sol nutrit humido. hāc reꝓbat quicq rōibus. ·Prima qꝛ seq̃ret qꝛ sol nō solū renouaret ō die i die sicut dicebat Eraclitus. imo etiā qꝛ ꝟtinue eēt alius ꝛ alius sol: qꝛ ꝟtinue ꝟsumebat alios ꝛ alios humores. 2ª rō ignis euaporās humidū ab aq̃ nō nutrit illo humido ꝑ ipsū eleuato. g̃ silr sol nō nutrit humido ꝑ ipsū eleuato ab ags. 3ª rō qꝛ eadē rōe alia astra nutrirent humido. ꝟñs ē falsū. si. n. totū humidū eēt eleuatū nō sufficeret nutrire tot ꝛ tāta astra. 4ª rō. si sic seq̃retur qꝛ sol augmētaret ꝛ moueret velocius pp humidū nutritiuū ei⁹. 5ª rō qꝛ videmus vaporeꝫ eleuatos ꝟuerti i aquā: ꝛ iteꝝ descēdere deorsū. g̃ sol nō nutrit ab eis. ¶ 5ª ꝟclusio tāgit locū maris ꝛ ē hec. potabile ꝛ dulce q̄ō est i mari fert surſū pp leuitate ſz salsū ꝛ grossū remanent iferius pp grauitatē. iō ille loc⁹ iferior ē sibi ꝟueniens. eēt. n. irrōabile qꝛ aque nō esset aliqs locus sicut alioꝝ elemētoꝝ: ꝛ sic locus vbi ē mare est ꝓprius locus aque ꝛ nō ꝓprius locus maris. ꝓbo ꝓsile i aialib⁹: qꝛ q̄ nutrimētū ē i stomacho bonū ꝛ subtile mittit ad singula mēbra: ꝛ fit nutrimo eoꝝ. grossū aūt mittit foras. iferт correlariū qꝛ pp boc qꝛ locus i quo ē mare est loc⁹ nālis aque: iō oēs fluuij fluunt ad mare. ¶ 6ª ꝟclusio tāgit vnā dubitationē ꝛ ē hec. cū tāta multitudo fluuioꝝ iret mare q̄re ē qꝛ mare non augetur. soluit qꝛ fluuij nō silr ſz paulatim fluūt ad mare: ꝛ sic ꝟtinue sol ab eis eleuat potabile ꝛ dulce et relingt solū grossū ꝛ terrestre. iō non pōt tm̄ augeri. ꝓbat ꝓsile de aq̃ paulatiz effusa ab aliquo vase ꝟtinue ab aliquo ꝟsūpta. ¶ 7ª ꝟclusio tāgit opinionē platonis ꝛ ē hec. dictū platonis in pbedrone ē ipossibile. s. qꝛ oēs fūdi maris ꝛ fluuioꝝ sūt pforati: ꝛ i medio terre ē fons aq̃ꝝ q dr̄ tartarus a quo ꝑ talia foramina ꝓueniūt mare fontes ꝛ fluuij ꝛ alia reumata: qꝛ ille tartarus aliq̃ mouetur surſū ꝛ aliq̃ deorsū: ꝛ aliq̃ ad latus pp diuersitatē in diuersis partibus terre aque exeūt ad diuersa loca: ꝛ licet ille tartarus sit ꝓprincipiū oiuz aquaꝝ. tñ aque possunt hr̄e diuersos sapores ꝛz diuersas ptes terre ꝑ quas fluūt. hāc reꝓbat q̄tuor rōnib⁹. ·Prima qꝛ seq̃ret qꝛ fluuij nō magis fluerēt subtus aquā q̄ desup: ꝛz solū ad locū ad quē flueret talis tartarus. 2ª rō qꝛ seq̃ret qꝛ semp deberet esse eadē quātitas fluuioꝝ. pz ꝟña. qꝛ semp ille tartarus ꝟsideraꝫ eq̄lis. quātū. n. exijt aq̃ ab eo subitrat tm̄ i eo de aq̃.

Tertia rō. oēs fluuij videtur terminari ad mare: ꝛ nullus subitrat terrā nisi ꝑ aliā ptē exeat. g̃ nō oēs redeūt ad illū tartaꝝ. 4ª rō qꝛ sequeretur qꝛ fluuij ꝓpe exitū a tartaro essent maiores ꝟñs ꝓbat ꝑ sile de gbusdā fluuijs circa mare. Cōsequēter recapitulat que dicta sunt. Solet addi quarta opinio Democriti que tamen non ponitur hic in textu: sed ponetur suo loco.

Tertio sciēdū qꝛ circa hūc textū icidunt tres difficultates. ¶ ·Prima vtrū tota terra debeat esse realr coopta aquis. ·Pro solutōe huius difficultatis ponūtur tres opiniones ꝓbabiles. ·Prima est Alberti q̄ stat i duob⁹ dictis. ·Primū terra ē coopta magno mari quasi corrigia lata cigēte ipsā a polo arctico vsq; ad polū antarcticū: ꝛ iteꝝ ecōtra. 2ᵐ terra ē ex vtraq; ꝑte discoopta mari. Ex hoc segtur qꝛ tota terra nō est de fcō coopta ags. 2º. segtur qꝛ ad salutē viuētiū terra nō debet eē nālr coopta aquis. ꝑz qꝛ sūt multa viuētia q̄ non possunt grari nisi vbi tria elemēta se tāgūt. hoc aūt nō eēt si tota terra esset coopta ags. ¶ 2ª opinio stat i vna suppositōe q̄ ē hec. terra est i vna sui ipte gibbosa. iō gibbositas terre trāscēdit sperā aque ꝛ ē altioꝝ aqua. Ex his ponit duo dicta. ·Primū ꝛa subiecta ags ē rotūda. 2ᵐ terra habitabilis ē extra aquā ad modū cuiusdā mōtis ꝛ gibbositatis. Ex hoc segtur qꝛ terra pp salutē viuētiū fcā ē gibbosa. ideo nō est totalr coopta ags. ¶ 3ª opinio ē ꝓbabilioꝝ ꝛ stat ꝓmo i vna suppositōe q̄ est hec. vna pars terre est arida. ideo est leuioꝝ altioꝝ ꝛ ē habitabilior. alia ē cooperta ags ꝛ humida: ideo ē grauioꝝ ꝛ bassioꝝ. Ex hoc segtur qꝛ vna pars terre leuatur supra aquā eo qꝛ alia pars terre ē pōderosioꝝ. ideo est ꝓpiquior cētro mūdi. 2º stat i vna distinctōe q̄ ē hec. duplex est cētrū terre. s. grauitatis siue pōderositatis: ꝛ illud nō est i medio terre: cū vna pars terre sit grauioꝝ alia ſz ē

bñ i medio mũdi. iõ cẽtrũ ḡuitatis ẽre ẽ bñ cẽtrũ mũdi. aliud est centr equalis distantie qõ eq̃lr distat a q̃libet pte circũferẽtie aque. Ex bis ponũtur duo dicta. ℣primũ. elemẽtũ terre qõ cõplectit totã terrã tã habitabilẽ q̃ ihabitalẽ illud est rotũde. figure. p3 ponẽdo pedẽ circini in centro eq̃lis distantie terre: r faciẽdo circulũ circa circũferẽtiã. ℣z^m dcm. totũ elemẽtũ aque ẽ rotũde figure patet ponẽdo pedem circini in centro mũdi r facendo circulũ circa circũferentiã aque. Ex bis segtur q̃ terra ñ est totalr coopta aquis. Alie difficultates patebũt in dubijs.

Conclusio rñ salis. Locus i quo nũc ẽ mare est locus nãlis aque p3 ℣mo. ois aqua nãliter mouet r fluit ad locũ i q̃ ẽ nũc magnũ mare. z^o q3 ipsi^o aq̃ ẽ aliqs loc^o r nõ ali^o q̃ loc^o i quo ẽ nũc magnũ mare. ḡ rẽ

℣primo dubitat. Utrũ tota ẽra semel exiccabit a sole. Ad soluendũ hoc dubium est supponendum q̃ Aristo. in vltima parte hui^o capitulũ recitat quandã opinionẽ de ppetuitate maris: r itẽdit quattuor dclusiones. ℣primа tangit illã opinionẽ r est hec. qdã putãt q̃ mare factũ sit sil'cũ mũdo. hãc pbat q3 mũdus est ppetuus. ergo mare est ppetuũ. ℣z^a dclusio cõparat istã opinionẽ ad fabulas esopi: q3 sicut esopus dicebat fabulose terrã fuisse p̃mo cooptã aqs: r postea fuit q̃dã charibdis que bis absorbuit. p̃mo austu fecit apparere mõtes: r z^o ysulas. r z^o sorbebit r faciet terrã oio aridã. Silr ℣mocritus dicebat totã mltitudinẽ aque p̃mo esse factã cũ mũdo r tãdẽ defecere r siccari: iste aũt sermo est dueniẽs poetis r nõ iquirentibus veritatẽ. ℣Reprobat Aristo. istã opinionẽ. q3 nõ videt ꝓpter quã causã tota terra fuisset aliquãdo submersa ꝓpter grauitatẽ r aliq̃n nõ Terra. n. semp fuit grauis. ergo eã semp oportuit esse sub aqua. ℣z^a dclusio tãgit quãdã solutionẽ r est hec. q̃ sol eleuat aquã r sic exiccatur terra. ℣Reprobat q3 sicut oportet solẽ eleuare aquã r terrã exiccari: sic oportet ex illa aqua fieri pluuiã: r iterꝝ terrã humectari. nec oportet q̃ hoc tñ sit semel ſz semp aut sepius: r sic terra nõ desiccabit. ℣Ultima dclusio tãgit motum eorꝝ r ẽ hec. videm^o aliq̃ loca eẽ altiora r sicciora q̃ ꝑus. Subdit q̃ rõabilius ẽ dicere solẽ eleuare aliquas ptes aque r iterꝝ postea descendere q̃ totũ mundum pmutari r de nouo fieri rẽ.

Secũdo dubitatur. Utruz mare fuerit eternum r perpetuum. Ad soluendum hoc dubium est suppponenduz q̃ supponendo eternitatem mundi cum Aristo. ponũtur aliqua dicta. ℣primum mare totum est generabile r corruptibile. patet quia est corpus naturale composituz ex materia r forma. ℣z^m dictum multe partes maris sunt de nouo generate ex fontibus r fluuijs. patet per ingressum fluuiorꝝ ad mare. Ex hoc sequitur primo q̃ nũc non sit aliqua pars in mari que fuerit ante mille annos. z^o segtur q̃ mare ꝑz quãlibet sui ptẽ que nũc est: est de nouo genita. ℣z^m dictũ. semp fuit mare. p3 q3 ab eterno fuit verꝝ dicere mare est. ℣4^m dictũ. vnũ r idẽ mare semp fuit nisi intelligẽdo de eodẽ ꝑm quãlibet sui partẽ. nec itelligẽdo de eodẽ ꝑm principalẽ partẽ: ſz itelligẽdo de eodẽ ꝑm ꝺueniẽtiã r successionẽ in eodẽ situ r figura quẽadmodũ nos dicimus q̃ est idẽ secana q̃ semp fuit parisius. Ex hoc segtur q̃ mare de facto est igenitũ r corruptũ ad sensũ ꝓcedẽtis dicti. dicitur tñ ꝑz veritatẽ q̃ mare est de nouo factũ sicut fuit mundus. fecit enim celum terram mare r omnia que in eis sunt.

Tertio dubitat. Utrũ mare debeat fluere r refluere. ℣pro solutiõe dubij ponũtur alique distictiões. ℣primа. duplex ẽ mare qõdã est mare magnũ qõ dicitur oceanũ aliud est mare mediterraneũ: r ꝑz descriptionẽ factã sub Julio cesare sunt trigita maria mediterranea. ℣z^a distictio. maria mouẽtur multis modis. p̃mo ꝓ vẽtos. q̃. n. est ventus ipetuosus eleuat superiorẽ partẽ maris extra ꝓprios limites: ita q̃ multotiẽs fit talis inundatio q̃ aliq̃n fit diluuiũ periculare. z^o mõ apparet moueri ꝓ boc q̃ ex vno latere fũt r augentur fluuij: r ex alio ꝺiminuũtur. ideo mare mouetur ex illo loco altiori ꝓpter abũdãtiã aquarꝝ ad illũ locum bassiorẽ ꝓpter diminutionẽ aquarꝝ. z^o mõ mare mouetur vnũ i aliud eo q̃ vnũ est i loco altiori q̃ aliud. vnde tres sunt cause quare vnũ mare est altius alio. p̃ma q3 vnũ est situatũ supra terrã altiorẽ q̃ aliud. z^a q3 est generatio aque multe i vno loco r diminutio ex alio. z^a q3 ẽ ꝺcursus multorꝝ fluuiorꝝ i vna parte maris r non in alia. Solet addi 4^a q3 i vno latere est magnus calor q̃ sufficit ꝺiminuere mare. i alia aũt est magnũ frigus qõ sufficit multos vapores cõuertere in aquã maris: r ꝓpter istã causã fluunt maria septẽtrionalia i maria australia. 4° modo põt flure mare ꝑm dñium lune ita q̃ bis refluit: r de tali motu ponũtur aliqua dicta. ℣primũ luna ẽ cã

fluxus ⁊ refluxus maris. pz ꝑ expiẽtiã ⁊ rõnez. experiẽtia sic. qꝛ qñ luna ascẽdit supra hemispe riũ tũc ipsũ mare ĩcipit fluere a pũcto oriẽtis vsq̃ ad pũctũ meridionale ⁊ a pũcto meridionali vsq̃ ad pũctũ occidẽtis defluit. ⁊ a pũcto occidẽtis vsq̃ ad angulũ noctis. i. vsq̃ ad pũctũ directe oppo^m pũcto meridionali iterꝝ fluit. ⁊ ex illo pũcto vsq̃ ad pũctũ occidẽt] refluit. rõe sic qꝛ luna per ĩfluẽtiã spãlẽ mediãte suo luĩe ẽ cã eleuationis quarũdam ꝑtiũ maris eo ꝙ lumen ĩ occursu medij densioris refrãgitur. ⁊ quãto magis accedit ad lineã ꝑpẽdicularẽ ⁊ directã tãto magis refrãgit̃. Sunt tñ alique difficultates soluẽde. p̃ma ẽ q̃re ẽ ꝙ astrologi volẽtes iudicare de natiuitatibus hoĩum magis aspiciũt ad stellas exñtes in oriẽte ⁊ ascẽdẽtes q̃ ad stellas exñtes ĩ meridie ⁊ descẽdẽtes cũ tamẽ maiorẽ vigorẽ habeãt in meridie q̃ in occidẽte. dicit̃ ꝙ hoc ẽ qꝛ ĩ meridie planete descẽdũt. iõ ꝯtinue debilitat̃ v̄tus eoꝝ. in oriẽte aũt ascẽdũt iõ ꝯtinue sortitur v̄tus eoꝝ. ¶ 2ª difficultas ꝓpter qd luna causat talẽ tumorẽ ĩ mari. dicit̃ ꝙ p̃ncipaliter est ꝓpter suã ꝓp̃am influentiã per quã hz dñiuz super humida. ¶ 3ª difficultas quare non omnia maria equaliter fluunt ⁊ refluunt. dicit̃ ꝙ hoc est propter differẽtiã ĩ grossitie ⁊ subtilitate. ¶ 4ª quare sũt maiores fluxus ĩ hyeme q̃ ĩ estale: ⁊ ĩ vere q̃ ĩ autumno. dicitur ꝙ est quia fluuij incidentes in mare sunt maiores ĩ hyeme q̃ ĩ estate ⁊ minus euaporãtur a celo. ¶ Quita quare talis fluxus magis fit in plenilunio. dicitur ꝙ est propter maius dominium lune.

Ad rationes Ad primam dicitur ꝙ aque naturaliter quiescunt in loco vbi nunc est mare nisi violente moueantur ab aliquo extrinseco vel ab alio planeta: vel etiam nisi moueantur per accidens a loco altiori ad bassiorem. ¶ Ad secundam probationem antecedentis dicitur ꝙ aqua naturaliter generaretur in illo loco nisi esset extrinsecũ impediens. ¶ Ad secũdam dicitur ꝙ licet aqua naturaliter debeat locari ĩ loco altiori q̃ sit terra. tamen non est inconueniens aliquas partes terre per accidens altius eleuari q̃ aqua propter causam dictam in tertio notabili: et maxime propter salutem viuentium. ¶ Ad tertiam dicitur ꝙ maris in quantum mare non est aliquis locus eo ꝙ mare est vnum mixtum. ideo mixtum non habet locum nisi ratione elementi predominantis.

Queritur secundo. Utrũ mare sit salsum ex admixtione sicci terrestris cũ humido. ¶ Arguitur primo ꝙ nõ. qua omne salsum est calidũ ⁊ siccum. sed mare nõ est calidũ ⁊ siccum. ergo mare non est salsum. maior patet quia salsedo fit ex sicco terrestri ⁊ adusto qd̃ est calidum ⁊ siccum. minor patet qꝛ mare est aqua frigida. ¶ Secundo sic. si mare esset salsum sequeretur ꝙ non haberemus simplex elementum aque. Secundo sequitur ꝙ tanta multitudo sicci terrestris admisceretur cum aqua maris quanta est aque multitudo maris. ¶ Tertio sic. si salsedo maris causaretur ex admixtione sicci terrestris seq̃retur primo ꝙ alij fluuij eẽnt salsi sicut mare. 2°. quia cõtinue mare fieret magis salsum. Tertio quia sub polis mare non debet esse salsum cum ibi nulla aut pauca sit euaporatio. ¶ In oppositum est Aristoteles.

Primo sciendũ est ꝙ Aristoteles ĩ isto secũdo capitulo determinat de salsedine maris: ⁊ diuiditur in tres partes. In prima determinat de causa salsedinis eius secundum opinionem antiquorum: ⁊ intẽdit tres conclusiones. ¶ Prima conclusio tangit primã opinionem ⁊ est hec: quidam dixerunt mare a principio esse genitum ⁊ ab ipso esse eleuatum id quod est dulce ⁊ potabile. grossum autem ⁊ terrestre est relictum. ideo mare propter talem terrestreitatem est salsum. hanc reprobat sic. qꝛ quantum eleuatur de humido a mari tantũ iterum cadit in ipsum. ¶ Secunda conclusio tangit secundam opinionem ⁊ est hec. quidaz dixerunt ꝙ fluuij currentes ad mare transeunt per quasdam partes terre a quibus accipiunt virtutem salsedinis deferendo secum multitudinem terrestreitatum. hanc reprobat tribus rationibus. prima quia si sic sequeretur ꝙ fluuij deberent magis esse salsi. Secunda ratio quia non videtur esse possibile ꝙ tanta aque multitudo fieret falsa ex admixtione modici terrestris nisi etiam fluuij fierent salsi. Tertia ratio quia secũdum eos mare non est nisi multitudo aquarum fluuialium. ergo si mare esset salsum. etiaz aque fluuiales essent salse. ¶ Tertia conclusio tangit tertiam opinionem ⁊ est hec. aliqui dixerunt sudorem terre esse mare: ⁊ propter hoc mare esset salsũ. hoc aũt magis ꝑtinet ad poesim q̃ ad veritatem. hãc reprobat tribus rationibus.

¶prima ois salsedo causaꝛ p resolutionē vel cō/mixtionē. vt declarat exēplis. ſz ista opio nō ōclarat q̄ illoꝝ modoꝝ causet salsedo i mari. g° ē in/sufficiēs. ¶z^a rō sudoꝛ cātur i aialib⁹ ex abūdā/tia hūoꝝ. ſz i ēra nō apparet tāta mlt̄itudo humorū cōtenta ē mlt̄itudo maris. igit. ¶3^a rō qꝛ segꝝ q̄ ptes ēre ſicce calefacte ōberēt sudare. ois ē falsū. cōtrūcūq̄. n. ēra calefiat nūq̄ videt sudare. ꝛ subdit q̄ ꝑma opio est magis verisimilis q̄ ista.

Secundo sciēdū ē q̄ Ari. i z^a pte huius capituli ōterminat de cā salsedinis maris ꝛ itēdit duas ꝛclusiones. ¶ ¶prima tāgit tres suppōes. ꝑ^a ē ß. duplex ē exalo⁹ q̄ eleuat a ēra. q̄dā ē calida ꝛ ſicca. alia ē calida ꝛ humida ꝛ vtrūq̄ ē ꝑn^m salsedinis maris. ¶ z° suppō ſz ſp maneat vnū ꝛ idē mare ſz ſpēz: tn̄ aliq̄e ptes maris ōtinue gñant ꝛ aliq̄ coꝛrūpunt vt ꝓbat p ſile de alijs elemētis ꝛ de flāma. ¶3^a suppositio sapoꝛ salsus cātur ex cōmixtione alicuius ſicci terrestris idigesti ꝛ adusti cū humido ꝓbat quattuoꝛ signis. ꝑmū qꝛ superfluum alimenti est amarū eo q̄ est indigestum. z^m est de vrina q̄ est amara p adustionē. 3^m est de sudoꝛe 4^m est de aqua colata p cineres. ¶z^a ꝛ° tangit cā salsedinis maris ꝛ est hec. ꝓpter illud quod nūc dictū ē. aliq̄ dixerunt mare fieri ex ēra adusta. ſz ß ē dicē icōueniēs. iō rōabile ē dicē q̄ eleuat duplex exalatio. vna q̄ ē calida ꝛ ſicca ꝛ illa inflāmat ꝛ ouertit in ēstre adustuz ꝛ ōmiſcet cuz alia q̄ est humida ꝛ cadit in mare. ideo cātur salsedo in mari. ꝓbat p ſimile de tota aqua ꝛ de partibus aq̄. Secūdo ꝓbat octo signis. ¶primū qꝛ aque australes et autūnales sunt magis salse q̄ alie eo q̄ auster flat in locis calidis ꝛ maioꝛes exalatiōes ꝛ vapoꝛes causat q̄ alij venti. tales autez aque sunt grauioꝛes ꝓpter multitudinē ēstreitatū. Secūdū signuz qꝛ aqua maris ē calidioꝛ alijs. ꝛ boc nō est nisi ꝓpter ōmixtionē exalationis calide ꝛ ſicce. adhuc retinētis virtualiter suā caliditatē. q̄cunq̄ eni ſūt ignita habent caliditatē in potentia. vt ꝓbat de calce ꝛ cinere ꝛ ō supfluitatib⁹ aialiū. Tertiū signū ſi qs in mari posuerit vas cereuz subtile vndiq̄ clausū ingredieť aqua dulcis. ꝛ boc qꝛ nō ingrediunt terrestreitates. Quartū signū qꝛ aqua maris sub equali q̄litate est grossioꝛ et grauioꝛ alijs ideo multe naues ꝑnt supernatare i aqua maris que in aqua dulci submergerent. ꝛ ꝓpt eam causā ouа supnatāt in aqua salsa ſi fuerit plena. Quintū signū ſm fabulas in paleſtina est vnū ſtagnū ita ſalſuz q̄ ſi qs ꝑſceret bolem aut bouē non poterit submergi. Sextū signū vestimēta lota in mari fiunt ſoꝛdida ꝓpter terrestreitatem. Septimū ſignum in terra thionia est fons aque ſalse in quo ꝓpter ſui groſſitiem nulli piſces naſcunt. Ultimū signū. in Arabia ē q̄dā fons in quo naſcūt calami q̄bus cōbuſtis boies cōmiſcēt cineres cum aqua ꝛ decoquūt. ꝛ p^o euapoꝛationē aque relingt mlt̄itudo ſalis.

Tertio sciendus q̄ Ariſto. in tertia parte huius capituli determinat de sal/sedine alioꝝ fluuioꝝ. ꝛ intēdit tres ꝛclusiones. ¶ ¶prima tangit int̄ ꝓmū ꝛ secūdū signū. ꝛ tangit duas obiectiones. ¶prima boꝛeas ē ventus frigidus. igitur etiaz auster q̄ ꝓcedit a polo opposito tantum distāte a ſole ſicut boꝛeas. Soluit q̄ auster trāſit ſb eqnoctiali p regiones calidas ꝓpter vias ſolis ideo auster ē calidus rōe loci p quē flat. z^a obiectio boꝛeas adducit nobis serenitatem. auster aūt adducit pluuias. q̄ ē frigidus cū pluuia genereť ex frigido. Soluit q̄ ideo auster causat pluuiā. nō qꝛ ingroſſat nubes. ſed qꝛ venit a lōgiſſimis regionib⁹. ꝛ defert ſecū nubes q̄ ſunt cā pluuie. ſz boꝛeas venit a ꝑpinquis. ideo fugat nubes a nobis ꝛ causat serenitatē. ¶z^a ꝛ° tāgit alias duas obiectiones q̄ ponuntur int̄ ſecūdū ꝛ tertiū signū. ¶prima ſi salsedo maris causareť ex ōmixtione ſicci terrestris cū aqua maris sequereť q̄ ſemp ꝛ continuatiue mare fieret magis ſalſuz. ꝓbat ois nam qꝛ cōtinue admiſcereť ſiccū terrestre cu aqua maris. ꝛ ſic ōtinue p ſolem eleuať a mari qō est ſubtile ꝛ dulce. Soluit q̄ ñ potest eleuari ſubtile ꝛ dulce quin etiaz aliq̄d eleueť de terrestri ꝓpter nimiā eoꝝ ōmixtionē. etiā fluuij dulces intrātes mare ōtinue ipediunt ne mare fiat magis ſalſū z^a obiectio ſi cum dulci ꝛ ſubtili eleuareť aliq̄d de ſicco terrestri. ſeq̄reť q̄ ꝓpter eoꝝ ōmixtionē talis vapoꝛ eleuatus eſſz ſalſus. Soluit q̄ ideo ꝓpter boc nō est ſalſus ꝓpter paucitatem ſicci terrestris in ꝓparatiōe ad dulce eleuatuz. ¶5^a ꝛ° tangit ſapoꝛes alioꝝ fluuioꝝ ꝛ est hec. ſi aliq̄ fluuij inueniēt hr̄e ſalſedinez vel aliq̄d tale iſta nō hr̄nt ex ſuis generationib⁹. nec fiūt in ipis ſicut ſalſedo fit in mari. ſz tales aque hr̄nt huiusmodi ſapoꝛes a ꝓtib⁹ terre p q̄s trāſeunt. ſilr di cendū ē de alijs q̄litatib⁹ vt de coloꝛib⁹. ꝛ ō bis ponit quedā exempla que patēt in textu.

Conclusio reſpōſalis. Totū mare dz eē ſalſū. ꝓz qꝛ i toto mari ē

cā salsedinis. ⁊ admixtio sicci frestris adusti cuz humido. igitur totum mare est salsum.

Primo dubitatur. Utr̄ diuersoꝝ fontium ⁊ fluuioꝝ sint diuersi exitꝰ pro solōe huius dubij sunt vidende cause naturales effectuū fontiū ⁊ fluuiorū. Refert Jsidorus ꝙ ē gdam fons cuiꝰ potꝰ abbreuiat vitā alius ꝛmouet libidinē. alius ꝓdest oculis. alius sanat antiquas infirmitates. alius capilos reddit aureos. Refert Seneca ꝙ sunt quedaz aq̄ effectiue ita ꝙ si quis ex eis biberit moriē. cuiusmodi est aqua cuiasdā fontis que facit herbas arescere si sup ipsas spargaē. Refert etiaz ꝙ ē quoddā stagnū in quo si boies ꝓspiciāt moriuntur. ⁊ est gdam fons q mutat ligna in lapides. et si bō ex eo bibat eiꝰ viscera fierēt lapidea. Refert etiam ꝙ est alius fons de quo bibētes reciunt famē. est etiam alius de quo bibentes ineb̄iātur. Refert Albertus ꝙ est quidā fons de quo si bibant oues nigre fiunt albe et econtra. Est etiam alius fons de quo si quis bibat reddi tur bone memorie. Est etiam alius de quo bibētes redduntur obliuiosi. Est etiā alius fons mulieres steriles fecundans ⁊ sanans freneticos. Est ⁊ alius fons de quo si latro bibat manifesta bit eius malicia. Jstoꝝ aūt effectuum possunt assignari alique cause nāles. Prima ē nā terrarū a q̄bus ⁊ p quas fluūt tales fōtes. 2ª cā sicut herbe ⁊ lapides bn̄t q̄sdam occultas virtutes ⁊ nās sic etiā aque. 3ª cā diuersitatis ⁊ ocursus influētiaꝝ celestiū supra tales aq̄s aut etiā supra loca a q̄bus ⁊ p q̄ fluūt tales aque. 4ª cā ē diuersa dispositio ⁊ ꝛmixtio 4ºr q̄litatū ⁊ aliaꝝ qualitatū ⁊ etiā diuersa dispositio bibētis. qō. n. vni bibēti est sanum alteri est mortiferum.

Secundo dubitaē. Utrum in fontibus ⁊ fluuijs sit diuersitas coloꝝ Pro solutōe dubij sūt assignāde cause nāles q̄rūdā ꝓpetatū fōtiū ⁊ fluuioꝝ. vñ refert Plinⁱ ꝙ sūt q̄dā aque q̄ i eaꝝ origine sūt calide: ⁊ ire cedēdo fiūt frigide sicut sūt aque existētes i sicilia. cā aūt talis caliditatis ē q⁹ tales aque trāseunt per aliquos meatus terre q sūt sulpburei ⁊ valde calidi: ⁊ ide ē ꝙ coiter tales aque bn̄t sapozē sulpburis ⁊ sūt valde penetratiue ⁊ exiccatiue: ⁊ sanāt ifirmitates cātas ex abundātia humiditi i eis fiat balneū. Refert seneca ⁊ Albertus ꝙ i lybia ē gdā fōs cuius aqua i meridie est ita frigida ꝙ ē ipotabilis: ⁊ in occasu ⁊ i ortu est q̄si tēperata ⁊ tepida. Causa aūt nālis ꝓprietatis est diuersus aspectus solis cū diuersitate nature ipsius fōtis recipiētis talē aspectū. Narrat etiā Seneca ꝙ ē q̄dā stagnū i quo natant lapides. Causa nālis est q⁹ grauitas illius aque excedit grauitatē lapidis pp cōmixtionē terrestreitatū. De coloribus aūt aq̄ꝝ refert Seneca ꝙ alique sunt aque rubee. alique albe ⁊ alique nigre. Cā nālis ē coloꝝ terre i quo recipiūtur tales aque. iuxta. n. mare rubrū terra i ripis ē rubea: vel dī ꝙ hoc ē ex cōmixtione q̄litatū p̄marū i cozpoze fontis, diuersitas. n. coloꝝ cātur ex diuersa cōmixtione q̄litatū p̄maꝝ: vt patebit i de sensu ⁊ sensato. Refert etiaz Jsidorus ꝙ in ydumea ē gdā fōs q quater i anno mutat colorē aliq̄n. n. ē sāguineus aliq̄n ē albus. aliq̄n viridis aliq̄n lutulētus: ⁊ istius varietatis ē cadē cā nālitatis sicut p̄us. De saporibus aūt fōtiū refert Jsidorus ꝙ alique aque puteales ⁊ fōtales sūt salse. Cā aūt nālis ē q⁹ trāseūt p venas terre sulphureas ⁊ adustas. Refert etiā Seneca ꝙ ē gdā fōs q bz saporē vini: ⁊ ē gdā alius q bz saporē aceti. Cā aūt nālis ē diuersitas nāꝝ terre i qua ⁊ p quā trāsit talis aq̄: vel ē etiam diuersa cōmixtio vapoꝝ ⁊ exalationū. ¶ Sz restat q̄dā difficultas soluēda q̄ ē hec. q̄ ē cā nālis pp quā aqua calida citius ꝛgelaē q̄ frigida. Pro solutōe huius difficultatis ponūtur tres suppōes. Prima q̄to aliq̄ aqua ē magis calida tāto est magis rara ⁊ dispsa. pz q⁹ ꝓpriū ē calidi rare facere. Secūda quātū aqua est magis dispsa tāto virtus eius ⁊ resistētia ē debilioꝝ. Tertia quāto aqua ē minoris resistētie ad alterās extrisecū tāto citius alteraē a tali alterāte. Ex his dī ꝙ aqua calida citiꝰ ꝛgelaē q̄ frigida: q⁹ pp nimiā rare factionē aque calide ē minoris resistētie ad frigus extrisecū: ⁊ pōt citius alterare ⁊ ꝛgelare aquā calidā. ¶ 3º vtrū diuerse aq̄ sint diuersaꝝ valitudinū. Pro solutōe huius dubij ponūtur alique suppositōes. Prima aque currētes sunt meliores nō currētibus. pz q⁹ magis purgātur ⁊ deputrātur a terre dreitatibus. Scōa aque currētes sup lutū nullo mō coꝛruptū sūt meliores q̄ aque currētes supra arenā vl sabulonē: q⁹ tale lutū magis purificat. Tertia suppō aque currētes ad oriētez sūt bone postea aque currētes ad aglonē. deide currētes ad occidētē. pessime sūt aūt q̄ currūt ad meridiē. Cā nālis est: q⁹ aq̄ currētes versus meridiē ꝓcedūt a locis frigidissimꝰ. s. ab aglone. ⁊ iō sūt grauissime ⁊ pessime. Est. n. documētū infallibile quāto aq̄ ē leui

or tanto est melior. Ille. n. q̄ fluunt ad aglonē veniūt a meridie p regiões calidas. ideo sūt rariores leniores z subtiliores. Ille aūt q̄ fluūt contra occidētē sūt adhuc meliores. qz cōtinue sol eas insegz z eas purificat. sz ille q̄ fluūt ꝯ sus orientē sūt optime qz sol semp opponit eis z oēs purificant a radijs solarib⁹. ¶ 4.ª suppositio. inter aquas in ḡbus repiunt mineralia illa in qua inuenitur aurum est melior. deinde illa in qua inuenitur ferrum. pessima autem illa in qua inuenitur cuprū. z ideo talis aqua interficit animalia.

Ad rationes Ad primā dr̄ q̄ oē salsū est calidū z siccū formaliter vel virtualiter. etiā mare ē calidū virtualiter z etiam siccū. ¶ Ad secūdā dicit̄ decedēdo sequelā p primā sui pte. nec ois est icōueniēs p pter salutē viuētiū. Ad hoc. n. q̄ causetur salsedo nō regritur tāta multitudo sicci restrictiuz est de humido. ¶ Ad ētiā dr̄ negādo ois am p q̄libet parte. rō p mi ē. ppter fluxū fontiū z fluuiorū pauca exalatio eleuata a ipsis nō pōt tātū omisceri q̄ causet salsedinē. Ratio secūdi posita est in illa oclōne tertij notabilis. Ratio ētij qz mare nūq̄ ē in loco ita calido quin ex eo possint emitti maxime multitudines vaporū z exalationum. Et hec de questione.

Queritur 3.º Utr̄ ventus sit exalatio calida et sicca laterali mota circa terrā. Arguit̄ primo q̄ nō. qz seq̄rētur tria ineōueniētia. p mum qz tūc maiores vēti deberēt fieri in estate q̄ in alijs tēporib⁹. z.m seq̄retur q̄ maiores vēti deberēt flare i meridie z i orīēte q̄ in septētrione z ab orīēte. 3.m seq̄retur q̄ vētus nō esset impressio metheorologica. sz solū essz mā impressionū metheorologicarū. p3 p̄ma z 2.ª oīa. qz in estate z i meridie sunt plures calores. ergo si vent⁹ sit exalatio calida i eis erūt plures vēti 3.ª oīa p3 qz exalatio calida z sicca ē mā impssionū. ¶ 2.º arguitur sic. nos distinguimus vētos penes calidū z frigidū. humidū z siccū. g̃ nō ois vētus ē exalatio calida z sicca. Confirmat̄ etiā p expiētiā z expiunt̄ sēsibilr magnos vētos esse mixtū frigidos. etiā expiūtur exalationē calidā z siccā surſū eleuatā iflāmari. g̃ ex ea non gnāt̄ vēt⁹. ¶ 3.º arguit̄ sic. si vēt⁹ moueret̄ lateralr. vl̄ p eēt motu nāli vel violēto. nō nāli qz cū ventus sit exalatio calida nāliter mouet̄ surſū. nō violent̄ p mo qz nō videt̄ aliq̄ extrinsecū violētās. 2.º qz si sit aliq̄ tale extrinsecū moueret illā exalationem deorsū q̄ ad lat⁹. 3.º qz omni motui violento opponit̄ mot⁹ nālis. Querat̄ g̃ gs sit mot⁹ nālis vēti. z eo dato talis debet poni in diffinitiōe venti z nō mot⁹ lateralis. In om̄ ē auctoritas p̄bi.

Primo sciendū q̄ Aristo. in isto 2.º tractatu determinat de spiritibus z vētis. z diuidit̄ i tria capitula. In p̄ determinat ō gñatione vēti z de p̄n⁹ mot⁹ eius. z intēdit gnāl oclōes. ¶ Prima tāgit ītētū cū duab⁹ suppōnib⁹ z ē hec. dicam⁹ nūc de spiritibus sumentes p suppōe illud qd̄ p̄us diximus. s. q̄ due sūt spēs exalationis quarū una ē humida. z alia ē calida vtriq̄ tñ nō ē vnū nomē ipositū nisi vtranq̄ velim⁹ appellare fumū. 2.º suppō cū sol moueat̄ in suo circulo z accedat ad nos eleuātur ab illis iferioribus vapores z exalatiões. vapores eleuati ouertūtur i pluuiā z sole recedēte cadūt ꝯsus. ppter hoc i nocte sūt plures pluuie q̄ i die. sz nobis hoc lateat ppter sonū z in hyeme q̄ in estate. sz alie exalatiões calide z sicce eleuātur qz sol nō solū eleuat humidū. imo etiā frā siccas z ppter hoc eleuātur exalatões sicce. ¶ Secūda 2.º tāgit modū gñatiōis vēti z ē hec. p accessiōnē solis eleuātur exalatiões calide z sicce vsq̄ ad mediā regiōez aeris quare pellūtur abea ppē antipistasiz eo q̄ media regio aeris ē frigida z exalatio ē calida q̄ cū pellit a media regione aeris. z a suo calore ipediat̄ ne directe ōscendat deorsū necesse ē q̄ talis moueat̄ deorsū lateraliter. ¶ Tertia 2.º tāgit opionē ātiquorū ō vēto z ē hec. gdā antiq dixerūt q̄ i sba essz idē aer vētus nubes pluuia z aqua. cū. n. est tranquillus vocatur aer cū mouetur vocatur vēt⁹. cū autē inspissatur z ingrossatur vocatur nubes. cū autē i aquā resolvitur z descēdit guttatim vocat̄ pluuia. cū vo talis pluuia ē deorsū z ibi gelescit ppē grauitatē vocat̄ aqua. Hanc opionē reprobat duab⁹ rōnib⁹. p̄ma q̄ cū q̄ differūt i accīb⁹ nālib⁹ insequntib⁹ formas nāles. dr̄nt i sba. sed ista q̄nq̄ dr̄nt in accīb⁹ nālib⁹ sequētib⁹ suas formas nāles. g̃ dr̄nt i suba. minorē p̄bat. aqua eni est nāliter frigida z humida. vent⁹ aūt ē exalatio calida z sicca. aer eiz est calidus z humidus. 2.ª rō si vent⁹ eēt aer mot⁹ z nō aliud q̄ratur ō p̄ncipio sui mot⁹ nō pōt p̄ dici de vētis sicut de fluuijs. nā fluuij icipiūt moueri ab aliquo fōte z cōtinue mouētur ad loca decliuiora sic nō est de vētis. nec pōt dici q̄ p̄ncipiū mot⁹ vēti sit mot⁹ circularis celi. qz tūc vent⁹ semp moueretur circu

larſter. et ſic ſeqūtur duo icōueniēcia. ꝑm⁹ q; ſep
eſſet vent⁹ cū ſemp aer ſupme regiōis ſit motuſ
circlarit. z^m q; inē cacumina altoꝝ mōtiū nō eſſz
vētus cū ibi aer ñ moueatur circlarit: ſeqūtur
etiā q; oēs vēti deberēt moueri circlarit ab ori
ente verſus occidētē. ¶ Quarta ꝯ^o vēt⁹ ē exala
tio calida z ſicca. ꝓbat ꝓba trib⁹ ſignis. ⁊primū
qz qñ ē abūdantia humiditatis fiūt maiores plu
uie. z qñ eſt abūdantia ſiccitatis fiunt maiores
vēti. ḡ ſignū eſt q; pluuia ē ex vapore humido. z
vent⁹ eſt exalatio calida z ſicca. Et ſubdit q; ſi
fuerit ānus pluuioſus: ann⁹ ſequēs erit vētoſuſ
ideo āni ꝓmutātur aduiuicez ꝓ in ventos z pluuias. z nō ſolū ꝓz hoc accidit i diuerſis annis. imo
etiā i diuerſis partib⁹ anni eiuſdē. z etiā i diuer
ſis regionib⁹. z^m ſignū q; vēti faciūt ceſſare plu
uias z cō. ḡ ſignū eſt q; ſūt ex materijs ꝯrarijs.
z^m ſignū qz veniūt plures venti a polis mūdi z a
ſeptētrione z a meridie q̄z ab occidēte z oriēte.
z hoc qz ibi eſt maior multitudo exalatiōis ſicce
ḡ ſignū ē q; gñantur ex exalatiōe calida z ſicca
¶ Quita ꝯ^o tangit ꝑncipium mot⁹ vēti. Et ꝓmo
ſupponit q; mot⁹ venti ē obliquus, z lateralis. z
aer q; eſt circa illā exalationē ſeqūtur motū eius.
Secūdo mouet qōnem vtz. ſ. vent⁹ icipiat mo
ueri ſupius vel inferi⁹. Soluit q; incipit moue
ri ſupius. ꝓbat duplicit. ⁊primo qz ante q̄z ven
tus appareat nobis videm⁹ nubes moueri ꝓz⁹.
Secūdo qz cum illa exalatio calida attigit me
diam regionem q̄ eſt frigida repellitur ab ea ꝺ
ozſuz licet hoc ſit lateraliter. ergo ventus ꝓmo
incipit moueri ſurſuz. ꝺeinde mouetur hic infe
rius. Subdit q; ſicut fluuius ꝓpe ꝓncipium ē
minor. z recedēdo fit maior. ſic venti ꝓpe locū
a quo eleuantur ſunt minores. z recedēdo ſunt
maiores, ꝓpter hoc q; ꝯtinue iueniūt nouas ex
alatiōes. Et ꝫ ifert q; boreas ꝫ ſus ſeptentrio
nē ē minor. z ꝫ ſus auſtr̄ ē maior. auſter ꝫ ſuſ
meridiē eſt minor verſus ſeptētrionez ē maior.

Secundo ſciendū eſt q; Ariſto. in iſto ſe
cundo capitulo determinat
de cauſa ceſſationis z cōmotiōis vētoꝝ. z inten
dit gnēz ꝺclōes. ⁊prima tāgit cauſam gñalem
ceſſationis z cōmotionis ventoꝝ z eſt hec. Sol
facit ceſſare vētos z ꝺmouet eos. ⁊prima par
tē ꝓbat duab⁹ rōnib⁹. ꝓma qz ſol ꝓpter ſuam ni
miam caliditatē ꝺſumit debiles z paucas exala
tiones que ſunt materia ventoruz. ergo ſol fa
cit ceſſare ventoſ. z^a ratio qz ſol per nimiam cali
ditatem tantum exiccat terram q; ab ea nō po
teſt eleuari exalatio ex qua poſſit generari ven
tus. ꝓbat per ſimile qz ſi quis ꝓiciat modicum
combuſtibile infra magnum ignem ignif tantū
exiccat illud combuſtibile q; ex eo ñ poteſt exi
re fumus z op^re cauſe ſunt cauſe commotionis
ventorum. Ex hoc reſumendo ꝺcluſionem cū
ſuis cauſis infert q; circa ortum ozionis. i. talis
ſtelle q̄ ē ꝓpe ſignū cāeri ē magis maxima tran
quillitas vſq; ad eriſeos z ꝓdromos. i. vſq; ad
ventos autūnales vel vſq; quo ſol oriatur ſub
ſtellis ſic vocatis. ¶ Secunda concluſio tangit
cauſam ſpecialem ceſſationis ventorum et eſt
hec. ꝓpter duas cauſas ceſſant venti. ꝓma
ꝓpter nimium frigus pozi terre clauduntur
ideo nulla poteſt exire exalatio. z ꝓpter calo
rem dupliciter. primo quando calor conſumit
paucam exalationē eleuatam. ſecundo quan
do calor tm exiccat tr̄az q; ex ea non poteſt ele
uari exalatio. ¶ Tertia concluſio ſol eſt cauſa
commotionis ventorum. ꝓbat quia calor ſo
lis eſt potens eleuare exalatiōes quas ꝓpter
debilitatem caloris non poteſt conſumere. ſub
dit q; cum ſol oritur ſub ozione eſt indiſcretus z
difficilis q̄tū ad ventoſ. ſecundo ſubdit q; et be
ſie id eſt tales venti autūnales fiunt poſt verſi
ones id eſt poſtquam ſol incipit ſe vertere a no
bis et flant in diebus z ceſſant in noctibus. ꝺat
cauſam qz cum ſol eſt cum oziōe tunc exalatio
conſumitur ꝓpter nimiam caliditatem ſolis. ꝓz
poſt ozionem calor ſolis eſt debilior. ideo tūc fi
unt venti: Subdit cauſam quare de nocte ceſ
ſant qz in nocte ꝓpter frigiditatez congelatur
exalatio z i die ꝓpter calorem ſolis exalatio
eleuat̄. ¶ 4^a ꝯ^o tangit quandaz ꝺubitationem
que eſt ꝓpter quid venti boreales ſ continue flāt
poſt tropicos eſtiuales. i. in autumno. ſed venti
auſtrales flant poſt tropicum byemalem. Sol
uit q; terra que eſt ſub ſeptētrione eſt plena aq̄
z niue. ideo illis liquefactis a ſole poſt tropicos
eſtiuales magis flāt venti auſtrales. Et ſubdit
q; auſter venit ab eſtiua verſione a tropico can
cri et nō venit ab altera vrſa id eſt a polo antar
tico. Ad hoc ꝓbandu ꝫ ſupponit q; due ſunt
ꝑtes t̄re habitabilis. vna ē inē tropicū eſtiuale z
inē circulū ātarticū. ꝺclarat qz illa q̄ ē ſub via
ſolis ē inhabitabilis ꝓpē nimiū calorē. nulli⁹ ei⁹ ho
mo habitās ſupra t̄raz habet ſolē ſupra caput.
Ex hoc ifert q; t̄raz nō eſt habitabilis ꝫ circulū
ꝓpter nimiū calorē. ꝓbat ꝑ rationē qz ābulādo
a ſeptētrione ꝫ ſus auſtrū inueniunt ꝑtes ita

calide q̄ nō possūt habitari. t ambulādo ab austro versus septētrionez repiunt̄ pres ita frigide q̄ nō pñt habitari. g̃ tra nō est habitabilis ꝑz circulū sz solus ꝓcedēdo ab oriēte ad occidentē z°. ꝓbant ꝑ experientiā. qz nante sunt expti. qz habitatio tre ꝑz longitudinē est maior q̄ ꝑm latitudinē. t se habet ad eā sicut gnc̄ ad tria g̃ tra nō ē habitabilis ꝑm circulū. Ex hoc ꝓbat tria. ꝑ q̄ auster nō venit a polo ātarctico. qz boreas q̄ venit nobis a polo arctico nō ptingit ad illos q̄ sūt ꝑpe polū antarcticū. g̃ etiā vētus q̄ venit a polo antarctico nō ptingit ad nos. sed auster ptingit ad nos. g̃ auster non venit a polo antarctico. Ex hoc infert q̄ boreas non venit ab illo polo. boreas enim ē ypogeios. i. vēt⁹ nō longe flans. postea ꝓbat q̄ auster nō venit a tropico hyemali. qz tūc essz alter vētus q̄ veniret a tropico estiuali. sz nō est aliq̄s. nullus enim videt̄ flare ex illo loco ad nos eo q̄ ñ bñt ibi ꝺriū repellēs cū regio ꝺiūcta tropico estiuali ñ sit excellent̄ calida nec excellēt̄ frigida. Ex ꝫ ocludit 3m. s. q̄ auster uēit nob̄ a tropico estiuali. ¶ 5a ꝺ° tāgit magnitudinē illi⁹ venti. t ē hec. sz sub tropico estiuali nō sint multa loca fumātia sicut sunt circa polum. tñ ad illū locū ꝺtinue veniūt exalatões q̄ ibi cōgreganť. iō auster q̄ venit ab illo loco ē ventus magn⁹. t etiā maior q̄ boreas: t etiā remotius flans. Consequēter recapitulat que dicta sunt.

Tertio sciendū. q̄ Aristo. i isto 3°. c°. determinat de loco t de ꝺrietate vētoruz. t intēdit. 8. ꝺlones. ¶ Prima tāgit intentū t est hec. dicamus de loco vētoꝝ. t q̄ venti sunt cōtrarij t quos nō ꝺtingit simul flare. dicamus etiaz q̄ sunt vēti t quot sunt numero. t de alijs passionibus ventoꝝ de q̄b⁹ dictū ē in ꝓbleumatibus. ¶ 2a ꝺ° tāgit q̄tuor suppōes. ꝑma ꝺizon est circulus rotūdus faciēs decisionē habitātiū in alia parte terre ab habitatiōe nr̄a. i. circulus q̄ diuidit vnū hemisperiū ab alio. i. partē celi visaz a parte celi nō visa: 2a suppō. illa ꝺñr cōtraria ꝑz locum q̄ maxime distāt ꝑm locū sicut illa ꝺñr cōtraria ꝑz formaz q̄ maxime distāt ꝑz formā. 3a suppositio. q̄cūq̄ opponunt̄ ꝑm diametrū in eodez oriz̄onte illa maxime distāt ꝑz locuz 4a suppositio. a. sit occidēs egnoctiale sive pūct⁹ oriz̄ōtis circa quē occidit sol q̄n ē egnoctiuz t huic pūcto sit ali⁹ pūct⁹ ꝑz diametꝝ oppositus oriēte egnoctiali t sit. b. t tūc sit ali⁹ diamet⁹ orthogonaliter incidēs supra. a. b. diametm̄ q̄ ꝓcedat a pūcto. i. id est septētriōe ad pūctū oppm̄ q̄ ē i meridie t sit. t. sed locus in quo oritur sol in estate. puta in lōgissimis ꝺieb⁹ q̄n ē sub tropico cancri vocet̄. z. id est oriens estiuale. sz occidēs estiuale sive locus in quo occidit sol q̄n ē in tropico cancri vocet̄. e. sed loc⁹ in quo oritur sol in tropico capricorni. i. ibyeme vocet̄. d. id est oriens byemale. sz locus occidentis byemalis vocetur. g. t tūc ꝺiametri. a. z. ducant̄ ad. g. t a. d. ad. e. ¶ 3a ꝺ° tāgit ventos ꝺtrarios t est hec. ventus veniēs ab occidēte egnoctiali ꝺicit̄ zephir⁹ t ꝺtrarius illi vocat̄ apkyliozes q̄ venit a septētrione q̄ vocatur boreas. t illi ꝺtrari⁹ est auster q̄ venit a meridie. sed ille q̄ venit ab oriente estiuali vocatur gnquias. t ei cōtrarius ē lips q̄ ē in occidēte byemali. alius vocatur eur⁹. ali⁹ elgetes. t isti sunt venti ꝺtrarij ꝑz diametꝝ. Subdit ventos min⁹ ꝑncipales. q̄dam enim sunt venti ꝑz quos nō sumitur cōtrarietas sicut est tregas t messes. Subdit 2° cām ꝓpter quā a septētrione veniūt plures vēti q̄ ab austro. qz terra sub septētrione est habitabilis. t multo plus de pluuia t nive reponit̄ in illa parte tre. ideo illa pars tre calefacta a sole t nix liquefacta causat plures vētos. sz in parte meridionali mā ꝺsumit̄ ꝓpter nimiū solis ardoreż. ¶ 4a ꝺ° tangit ventos principales t est hec. quattuor venti venientes a quattuor pūctis principalib⁹ oriz̄ontis sunt vēti principales. s. aperquias auster apeliotes t zephirus. ¶ 5a ꝺ°. reducit oēs ventos ad duos t ē hec omnes vēti reducuntur ad australem t borealem. qz omnes ventos frigidos vocam⁹ boreales. et omnes calidos vocamus australes. Ex hoc concludit q̄ venti orientales reducuntur ad austrum. sed venti occidentales reducūtur ad boream cuz orientales sint calidiores occidentalibus ꝺat causam quia venientes ab oriente magis sunt sub via solis ꝺtinue q̄ alii. ¶ 6a conclusio tangit ventos quos simul contingit flare t est hec. nō est possibile ventos cōtrarios ꝑm diametrum sil̄ flare. qz alter eorum facit alterum cessare. ille enim cessabit qui est debilior t patiť violentiam ab altero. sed venti qui non sunt contrarij ꝑ diametꝝ possunt sil̄ flare vt orientales t boreales. ¶ 7a ꝺ° tāgit tria accēntia vētorum. ꝑmuz venti ꝺtrarij maxime flant ꝑm tē pora ꝺtraria. ꝓbat exēplo circa equinoctiū vernale flat quinquias. sed circa egnoctiū autūnale flat lips circa solsticiū estiuale flat zephirus. circa byemale eurus. 2m. venti sepe coicidunt adinuicē vt ꝑz de aperquia t trequia t algete.

ꝛ maxime hñt ipetū qñ sūt ppe se iuicē ꝛ sūt se-
renissimi iter alios pp hoc ꝙ amouent nubes a
nobis. 3m accñs vēti flāt ꝟ gyron. ꝑbat exēplo.
ꝑmo ponēdo oziētalē: ꝛ ɔsiter alios. ꝓbat 2o
rōe qꝛ sol mouet circulariter. iō ꝑmo eleuat ex
alatōes i oziēte: postea ẏsus austrū ꝛ ẏsus occi
dētē. ¶ 8a 2o tāgit vnū effectū vētoꝝ. vēti ɔrij
aut faciūt idē aut faciūt ɔriū: qꝛ lips ē effectiuꝰ
humidi. sil̄r gngas: ſz algetes ꝛ eurus sūt sicci: ſz
meses ē vētus nebulosus: ꝛ apquias algetes ꝛ
tregas sūt grādinosi ꝛ frigidi: ſz auster zephirus
ꝛ eurus sūt estiuosi: ꝛ quiquias facit celū ɔdēsa
tū nubibꝰ. Cōsequēter recapitulat q̄ dicta sūt.

Conclusio rñsalis. Uētꝰ ē exalatio ca-
lida ꝛ sicca lateraliter mota
circa terrā. hec 2o ꝑz ex tex. ꝑmi nōbilis ꝛc̄.

Primo dubitaſ. Utrū sol faciat cōmo-
uere ꝛ cessare vētos. Ad soluē-
dū hoc dubiū ponit ꝑmo talis distinctio. solē mo-
uere ꝛ facere cessare ventos pōt itelligi duplr̄.
vno mō vt ē idē ꝙ gñare multā exalationē ex
q̄ natꝰ ē fieri vētꝰ: ꝛ facere cessare ē idē ꝙ ɔsu-
mere talē exalationē vel ꝓhibere eleuationem
talis exalatōis. alio mō mouere vētos ē move
re illā exalationē illic genitā ad hanc dr̄iaz loci
vel ad illā: ꝛ facere cessare est idē ꝙ gescere illā
exalationē vel remotionē ꝛ corrūpere cāz moti
uā illiꝰ exalatōis. Ex ꝟ soluūtur quicꝫ difficulta
tes. ¶ Prima qd ē gñatiuū exalationis ex q̄ de-
bet fieri vētus. Ad quā dr̄ ꝙ pricipale calefa-
ctiuū talis exalatōis ē sol. ꝑz. exalatōes eleuaſ
a corporib⁹ terrestribus grauib⁹ grossis ꝛ aquo
sis: ꝛ hoc nō ē nisi p calefactōez talis exalatōis.
pricipale aūt calefactiuū terre nō est ignis cum
ignis nō possit calefacere mediā regionē aeris
q̄ ē sibi ꝓpiquior. nec etiā aer. qꝛ licet aer sit nā-
liter calidus ē tn debilr̄ calidus ꝛ parue actiui-
tatis i ordine ad resistētiā terre. ḡ oꝛ ꝙ pricipale
calefactiuū ẽre sit sol cū sol sit magis calefacti-
uus iter corpa celestia q̄ꝫ multe stelle ꝛ con-
stellatōes multū coopanſ ad eleuationē huiuſ-
modi exalatōis. videmꝰ. n. ꝙ sole silr̄ se hñte fi-
unt apud nos maiores et minores caliditates.
Cā aūt talis diuersitatis ñ videt posse accidere
nisi pp diuersā ɔstellationē. Ex hoc ꝑz ꝙ sol etiā
ꝺdāmodo ꝛ p accñs ē cā corruptōis talis exala
tōis. qꝛ sic nauta p suā ptiaz ē cā salutis nauis.
ita p suā absentiā ē cā submersiōis nauis. sic et
sol p sui ptiaz ē cā elevatōis exalatōis. ꝛ p sui
absētiā ē cā q̄re ñ multa exalatō eleuaſ. 2o dr̄
ꝙ sol ē p se cā q̄re a terra nulla eleuaſ exalatō.
ꝑz qꝛ aliqñ sol ꝑpe nimiā ꝓpiquitatē ad nos tm̄
calefacit ꝛ exiccat terrā ꝙ ipsa ñ pōt emittere
exalatōes. 3o dr̄ ꝙ sol ē aliqñ cā ɔsūptōis exa-
latōis eleuate. ꝑz qꝛ aliqñ sol pp nimiā calidita-
tē ɔsumit totā exalationē eleuatā: ꝛ sic ꝑz solu-
tio 2e dubitationis. ¶ 3a dubitatio q̄ ē cā effectiu
ua motus lateralis vētoꝝ. dr̄ ꝙ sūt due pricipa
les: vna ē leuitas ꝛ caliditas exalatōis q̄ nata ē
mouere ipsā exalationē sursū. alia est frigiditas
medie regionis q̄ nata ē p antipistasim expelle-
re exalationē calidā deorsū. pp igit̄ frigiditatē
medie regionis exalatio nō pōt ascēdere sursū
ꝛ pp eiꝰ caliditatē ꝛ leuitatē non pōt directe ex-
pelli deorsū ſz lateraliter. ¶ 4a difficultas pp quā
cāz mouet̄ talis exalatio magis ad vnū latꝰ q̄ꝫ
ad aliud. dr̄ ꝙ hoc nō ē a frigiditate medie re-
gionis: cū. n. frigiditas fuerit fortior in ortu ex-
pellet exalationē ad meridiē ꝛ vocabit̄ ventus
bozealis: ꝛ cū fuerit fortior ad meridiē tūc expel
let exalationē ad ortū ꝛ vocabit̄ auster: ꝛ si fue
rit maior frigiditas ad oziētē tūc expelle⁹ exala
tio ad occidētem ꝛ ecōtra. Et si media regio ex
neutra pte fuerit frigidior illa exalatio gescet i
aere. ¶ 5a dubitatio vtrū sol sit aliquo mō cā ta
lis motꝰ ꝛ talis getis: dr̄ ꝙ p accñs ē cā talis mo
tus ꝛ formalis getis: qꝛ q̄to ifima regio aeris ē
calidior tāto media ē frigidior: ꝛ quāto media ē
frigidior tāto fortiꝰ expellit illā exalationē. ideo
gcgd ē cā maioris ꝛ minoris caliditatis ifime re
gionis illud est cā maioris ꝛ minoris frigiditatis
medie regionis: ꝛ p ɔsñs p accñs erit cā motꝰ et
quietis illius exalationis.

Secundo dubitaſ. Utr̄ tm̄ sint duode
cim vēti. Ad soluēdū hoc du
biū ē supponēdū ꝙ oēs coicidūt i q̄ttuor vētos
ꝑncipales. s. i subsolanū q̄ ē i oziēte: in fauoniū q̄
ē i occidēte: austrū q̄ ē i meridie: i bozeā ē i septē
trione. laterales aūt ꝺueniūt i octo minus prin-
cipales vētos quoꝝ duo ponūtur i oziēte subso
lano vnus versus septētrionē ꝛ est vulturnus.
alius versus meridiē ꝛ ē eurus: i occidente po-
nūtur duo alij: vnus versus septētrionē ꝛ voca
tur chorus. alius est versus meridiē ꝛ vocaſ af
fricus. duo alij ponūtur cū austro. vnus versus
oziētē ꝛ vocaſ euroauster alius versus occidē-
tē ꝛ vocaſ affricus auster: duo alij ponūtur cū
boreā vnus versus oziētem, ꝛ vocaſ aglo. alius
versus occidētē ꝛ vocaſ sirocinus. Si aūt velli-
mus cognoscere ɔrietatē eoꝝ oportet ab oziēte

ad occidētē tres diametros ptēdere orthogonaliter supra se iuicē. ꝓma linea a medio oriētis ad mediū occidētis. 2ª linea a pūcto g ē ẏsus septētrionē ad pūctū occidētis g ē ẏsus austrū. 3ª a pūcto oriētis g ē ẏsus austrū ad pūctū occidētis g ē ẏsus septētrionē: ⁊ sic bñtur sex vēti sibi iuicē ōrij. 4ª linea debet esse a pūcto medio meridiei ad pūctū mediū septētrionis. 5ª debet eē a pūcto meridiei ẏsus oriētē ad pūctū septētrionis ẏsus occidētē. 6ª debet eē a pūcto meridiei ẏsus occidentē ⁊ q̄libet pūcto linee debet poni vn⁹ vēt⁹. ista pñt patere ꝑ ꝑctica figure.

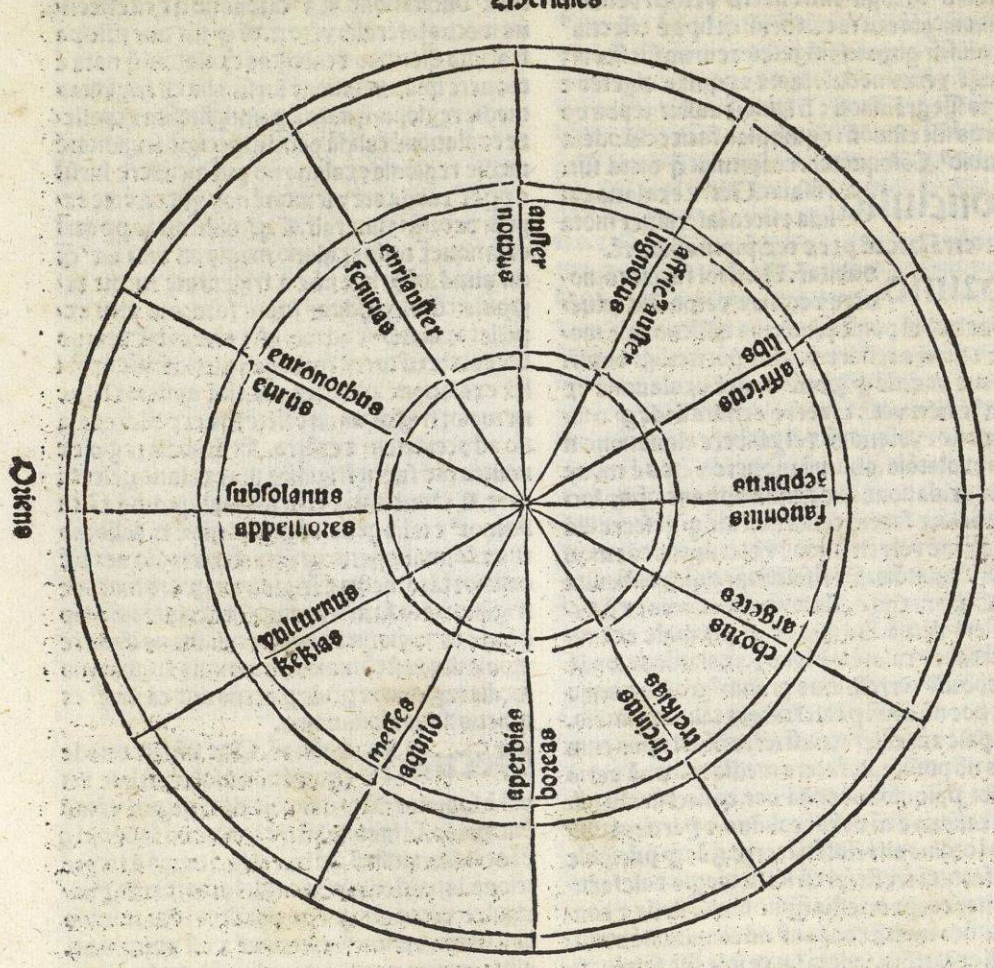

Tertio dubitat. Utrū boreas debeat eē seren⁹. Ad soluēdū hoc dubiū est supponēdū ꝙ oīs vētus nāl͂r ē calidus ⁊ siccus tū vētus nō sit aliud q̄ exalatio calida ⁊ sicca. 2º supponit ꝙ vent⁹ pōt ꝑ accēs dici frigidus: qz ipo flāte vr i plib⁹ aer sit frigidior. sil͂r vēt⁹ ꝑ accēs pōt dici calidus: qz ipo flāte vr i plib⁹ aer ē calidior: sil͂r ē de calido ⁊ sicco: etiā vēt⁹ dī nubilosus. ſ. vr i plib⁹ ꝙ eo flāte i aere fiūt nubes: ⁊ seren⁹ si ipo flāte appareat serenitas i aere. 3º supponit ꝙ stat vnū vētū ꝑz nāz loci a quo flat eē calidū: ⁊ tñ ꝑp aliquā aliā circūstātia erit humidus. Ex his dñr q̄ttuor. ꝓmo ꝙ auster ē calidus ⁊ siccus. ꝑz qz flat a loco siccior ⁊ calidiori

.s. a meridie. 2° boreas ē frigidus ⁊ humidus. p3 q2 flat a loco frigidiori ⁊ humidiori. s. ab arctico 3° boreas ē siccus ⁊ serenus tā i estate q̄ꝫ i hyeme. hec ɔclusio p̄mo p3 ꝑ expiētiā. 2° p3 rōe: q2 boreas flat nobis de ꝓpe. Et sic defert nubes nostras vltra nos: ⁊ per consequēs remanet nobis aer siccus ⁊ serenus. 4° auster est calidus ⁊ humidus. patet quia auster flat in magna distātia a nobis. igitur affert nobis nubes aliaruz regionum ad nos: ⁊ sic apud nos causat pluuiam.

Ad rationes Ad primam dicitur concedendo sequelam pro tertia parte. et negando eam pro alijs duabus partibus. quia in estate est tanta caliditas q̄ ꝓhibet terram exalare et consumit totam exalationem eleuatam a terra et in hyeme est tanta frigiditas q̄ tantum constringitur terra q̄ omnes pori terre clauduntur: et sic terra nō potest exalare. ¶ Ad secundam dicitur q̄ omnis ventus naturaliter et intrinsece est calidus ⁊ siccus extrinsece tamen a loco et ab alijs circunstantijs extrinsecis potest esse frigidus et humidus. ¶ Ad tertiam dicitur q̄ mouetur violente a frigiditate medie regionis expellēte ⁊ a caliditate ipsius exalationis resistēte. Et hec de q̄stione.

Queritur quarto. Utruz terremotus sit naturaliter possibilis. ¶ Arguitur primo q̄ non: quia terra naturaliter quiescit in medio. igitur terra non mouetur naturaliter in medio: ⁊ per consequens terremotus nō est naturaliter possibilis. ¶ Secundo sic. si terremotus esset naturaliter possibilis. vel igitur terra moueretur circulariter vel recte. non circulariter: vt patet per experientiam. non recte quia vel moueretur sursum vel deorsum. non deorsum cum semper sit deorsum. non sursum: quia vel naturaliter. vel violente. non naturaliter quia terra naturaliter ascenderet. non violente quia non videtur aliquod extrinsecum violentans qd̄ possit esse sufficiens ad violēte mouendum terram. ¶ Tertio sic. quia si terremotus esset naturaliter possibilis sequerentur duo inconuenientia. primum quia a proportione minoris inequalitatis fieret actio: patet consequētia quia terra est maioris resistentie. ⁊ exalatio inclusa i terra minoris actiuitatis. 2° sequitur q̄ terremotus non fieret miraculose. cōsequēs est falsum vt patet de terremotu facto tempore passionis dn̄i. ¶ In oppm̄ ē auctas phi i textu.

Primo sciendum est q̄ Aristo. in isto 3° ⁊ vltimo tractatu determinat de agitatione ⁊ corruscatōe. ⁊ diuidit i tria capitula. In primo determinat de agitatōe. i. de terremotu et diuiditur i tres partes. In prima determinat de terremotu secundum opinionem antiquoruz: ⁊ intendit quattuor conclusiones. ¶ Prima tangit intentum et nominat aliquos qui locuti sunt de terremotu et est hec. Anaxagoras dicebat aerem naturaliter moueri sursū ⁊ dicebat q̄ solum illa pars terre in qua nos habitamus est sursuz. alia vero est deorsum. dicebat tertio etiam aliquādo aer subintrat concauitates terre appetens moueri sursuz nititur ascendere et mouet terram. Hanc reprobat quadrupliciter. primo. quia cum ipse non assignet recte centrum mundi: sequitur q̄ corpora grauia non mouentur circunquaque terraz sed solum circa illam partem in qua nos sumus. Secundo ponit terram esse plane figure. hoc autem est falsum: quia ambulantes continue. supra terram continue vident alium et alium orizontem: alia et alia astra. Tertio si terra nataret supra ipsum aerem sicut ipse dicebat seq̄retur q̄ tota terra deberet continue tremere et moueri. Quarto quia secundum istam opinionem non posset assignari causa propter quam magis fieret motus terre in vna regione q̄ꝫ in alia nec in vno tempore q̄ꝫ in alio. ¶ Tertia cōclusio tangit tertiam opinionem: et est hec. democritus dicebat q̄ aqua pluuialis recipitur in visceribus terre et quando in eis non potest plus recipi de aqua fit violentia vel fractura terre: et sic fit terremotus. hanc non reprobat philosophus cū sit superi⁹ reprobata. ¶ Quarta conclusio tāgit tertiam opinionem ⁊ est hec. Anaximeres dicit q̄ terra primo fuit depluta: et postea fuit tantum calefacta a sole et desiccata q̄ necesse fuit eam frangi ⁊ partes eius cadere intra concauitates terre: et ex hoc fiebat terremotus. hanc reprobat tripliciter. primo quia tunc fere tota terra esset nunc submersa cum continue fiant pluuie et desiccationes terre. Secūdo quia non posset assignari ratio quare in vno loco fieret magis terremotus q̄ꝫ in alio. 3° q2 sequeretur q̄ continue deberet fieri minor terremotus. et tandem deberet cessare q̄ ille concauitates replerentur. et finaliter erunt totaliter replete.

Secundo sciendū ē ꝙ Ar ista. i secū ꝙ pte buī capīt determiat ō te remotu ꝫ opionē ꝓpriā ⁊ itēdit duas cōclones. ¶ Pria tāgit duas suppōes. ·Pria. ⁊ra de nā sua ē sicca. ꝫ ꝓpt nubes ⁊rās icidētes supra ipsā bz multā humiditatē ꝓpt quam ⁊ra cale facta a sole ē cā multe exalatiōis. nō solū extra ⁊raz ꝫ etiā ifra ⁊rā. ⁊ qñ exalatio totalr exit fiunt magni vēti: qñ vo manet totalr ifra terraz fiūt magni ⁊remot⁹ :⁊ qñ parti exit et ptiz manet fiunt pui venti ⁊ pui ⁊remot⁹. ¶ 2ª suppō ponit subtilitatē exalatiōis posse facilr ptrāsire ⁊ penetrare ptes ⁊re ⁊ ꝓpter ħ velocissime mouet ītra ⁊raz ⁊ ꝓpter ħ cāt velocē motū i ⁊ra. ¶ 2ª ꝺ. tāgit cāz terremot⁹ ⁊ ē ħ. nec aer nec aq̄ sūt cā ⁊remotus sed exalatio calida ⁊ sicca exīs ītra terraz ⁊ pte exitū velocissime mouet ītra concauitates terre ⁊ cāt ⁊remotū. Istā cōclōnē ꝓbat ꝑ nouez signis. ꝑmuz. qz maxi ⁊remot⁹ fiunt exīte trāqllitate aeris q̄ tranqllitas cātur ex eo ꝙ tota exalatio ex q̄ ꝺz fieri vēt⁹ manet ifra ⁊raz et ibi cōtinue mouet ⁊ cāt terremotū. Subdit cauillationē. qz visi sūt terremot⁹ tpe vētoz. Soluit ꝙ ħ est irrōabile nisi loquēdo de puo ⁊remotu cū puo vēto. 2ᵐ signū. qz fiūt maiores terremot⁹ de nocte q̄ de die. ⁊ i meridie q̄ i alia ptē diei. qz hora illa ē magis trāqlla. 3ᵐ signū. quia maximi terremot⁹ fiūt i locis spōgiosis ⁊ ꝺcauis ⁊ maxime circa mare eo ꝙ i talib⁹ sūt mlte exalatiōes icluse q̄ cānt terremotū: 4ᵐ signū. maiores terremot⁹ fiūt tpe autūnali ⁊ vernali eo ꝙ terra illo tpe ē magis spongiosa. 5ᵐ signū qz in corpe aialiū spūs moti cānt tremorē ⁊ spasmuz ig' similr exalatio mota ifra corp⁹ terre cāt terremotū. 6ᵐ signū. aliquotiēs visū ē ꝙ mot⁹ terre nō cessāt quousq̄ talis exalatio irrūpēs ⁊raz exiuerit ⁊ cāuerit maxᵐ vētū ⁊ aliq̄n exiuit multa fauilla ⁊ icineravit ciuitates. ꝓbat ō ꝙ buscā ista. 7ᵐ signū. qz añ terremotū cōiter audiūt magni soni. ⁊ ħ nō ē nisi mot⁹ velox exalationis petētis exitus. 8ᵐ. qz tpe terremot⁹ appet aer nebulosus ⁊ sol obscurat absq̄ nube q̄ signū ē ꝙ vēt⁹ absorbet a terra. 9ᵐ signū. qz circa eclipses lune fiūt terremot⁹. ita ꝙ si eclipsis debeat fieri i medio noctis ⁊remet⁹ fit i p̄n⁹ nocte. ⁊ si debeat fieri eclipsis i aurora ⁊remot⁹ fit i medio noctis. ꝓbat ħ qz i p̄n⁹ ꝺfic lumē ⁊ calor. ⁊ tūc p antipistasiz fortificat exalatio iclusa ifra terrā.

Tertio sciēdū ꝙ Aristo. i tertia pte hui⁹ capituli ponit septē accōna ⁊remotus. ·primū. qñ ē fortis terremot⁹ aliq̄n durat p q̄dragita dies. aliq̄n p vnū āuz. aliq̄n p duos ⁊ nō diuti⁹. Cā h⁹ ē magna mltitudo exalatiōis iclusē ifra terrā. 2ᵐ accñs aliq̄n accidit añ terre motū ꝙ audim⁹ multos sonos ꝓpter ħ ꝙ exalatiōes pcutiūt ō latā ꝺcauitatem terre ⁊ diuerse exalatiōes exeūt p diuersos poros diuersimode figuratos et cānt diuersos sonos. 3ᵐ accñs. ꝙ tpe terremot⁹ aliq̄n extra terrā fluit magna mltitudo aq̄. ⁊ hoc ē ꝓpter motū exalatiōis frāgētis terrā ⁊ dātis exitū aq̄ iclusē i aliqb⁹ ꝺcauitatib⁹ terre. 4ᵐ accñs aliq̄n cū terremotu fcā ē inūdatio maris ⁊ pticulare diluiuuz ꝓpter exalationē exeūtē ⁊ eleuātē ptes maris. 5ᵐ accñs. semp terremot⁹ fit i medio loco. ⁊ ꝑm modicam ptē terre habitabilis. ꝫ vēti fiūt ꝫ magnā q̄ntitatē terre. 6ᵐ accñs. aliq̄n exalatio mouet ifra terrā ad lat⁹ ⁊ fit terremot⁹ seu tremor. ⁊ aliq̄n mouet ad sursū ⁊ fit pulsus. 7ᵐ accñs. i insulis fiūt pauci terremot⁹. qz frigiditas maris tantū ifrigidat exalatiōes ꝙ nō bñt vīz exeūdi a terra

Solet addi octauū ꝙ vēt⁹ exiēs tpe ⁊remot⁹ ē ifectiuus ⁊ idigest⁹ ꝓpter ħ ꝙ nō attigit ibi lumē neq̄ calor. ¶ Conr recapitlat ea q̄ dicta sunt.

Conclusio resp̄salis. Mot⁹ terre est nāliter possibilis. ꝑ qz ei⁹ cā ē exalatio calida ⁊ sicca iclusa ifra terrā. ⁊ ibi violēte ē velocissime mota. ꝫ talis causa ē possibilis. ig'. ꝺz. n. itelligi de motu terre i pticulari idest ꝫ aliquā pticularē ptem vel regionē. ⁊ nō de terremotu i vniuersali q̄ simul fit ꝫ oēs partes terre. qz nulla multitudo exalatiōis ē nāliter possibilis q̄ possz simul mouere totā terrā. ꝺz ēt itelligi ꝙ ille mot⁹ ē violēt⁹ ip̄i terre. ⁊ mot⁹ exalationis ē ipse exalatōi nālis. ꝫ añ Albertū sūt septē spēs terremotus. s. scisio. pcussio. pforatio. ruina: subuersio. tremor. ⁊ titubatio. ⁊c.

·Primo dubitat. Utrū corruscatio sit i. p̄ssio metheorologica. Ad soluēdū hoc duᵐ ē supponēdū ꝙ Aristo. i isto 2º ⁊c. determiat de corruscatiōe ⁊ tonitruo ꝑm opionē ꝓpriam. ⁊ itēdit q̄nq̄ ꝺclōes. ¶ ·Pria tangit intētū ⁊ ē hec. ꝺicam⁹ ꝓmo ō corruscatiōe ⁊ tonitruo. ⁊ post de tiphōe ⁊ euephia ⁊ fulmie hoz. eni idē est ꝑn⁹. ¶ 2ª ꝺ. tangit q̄ttuor suppōes cū vno corrolario. ꝓma suppō. duplex exalatio eleuat ab istis iferioribus: q̄dā sicca q̄dā humida 2ª. ista duo simul ꝺsistētia ascēdūt sursum. 3º. exīstis ad mediam regionē eleuatis ⁊ ibi igrossatis fit nubes. 4º. nubes ē dēsior i pte supiori

q̄ inferiori. qz ps supior medie regionis ē frigidior nec i illa ē calor sufficiēs disgregare nubē. Corr'. ppter spissitudinē nubis i supiori pte fulmina nō pñt ascēdere q̄uis sint leuia. sz oīa expellunt ad terram. sic̄ videm⁹ aliq̄ descendere ad terram ppter vehemētē ꝓiectionē. ¶ 3ª ⁊ 3ª tangit gñationē tonitrui ⁊ ē hec. exalatio calida ⁊ sicca eleuata cū vapore ⁊ iclusa i nube ꝓpter frigiditatē nubis petēs exitū mouet huc ⁊ illuc ⁊ facit magnam pcussionē frangēdo latera nubiū ⁊ ex tali pcussiōe ⁊ fractōe causat son⁹ q̄ vocat tonitruū: pbat a simili. qz fum⁹ exñs ifra ignū aliq̄n iflāmat ⁊ petit exitū ⁊ rūpēdo lignuz facit sonū. similr q̄n flamma mouet ō aerē cāt sonū: ⁊ vocat a fabulis tonitruū regis vulcani. Et subdit q̄ diuersitas sonor attēdit ex diuersitate nubis i cōdēsitate ⁊ raritate. ¶ 4ª ⁊ 4ª tāgit modū cozruscationis et ē h. cozruscatio fit ꝓpt inflammationē exalatiōis existētis i nube eo q̄ expellit a frigiditate nubis. ⁊ cū exit nubes apparet nobis talis iflāmatio. ¶ 5ª ⁊ 5ª pat ista ad inuicē ⁊ ē hec. cozruscatio fit posteri⁹ q̄ tonitruū ꝑus tñ appet nobis q̄ son⁹ tonitrui audiat eo q̄ visus anticipat auditū ⁊ ꝑus pcipit suū obm q̄ audit⁹. pbat p simile qz ꝑus pcipim⁹ actū remi q̄ audiam⁹ sonū ict⁹. Ex his rñdet ad dubiū q̄ exalatio iclusa iter ptes nubis nō pōt ascēdere sursū eo q̄ nubes i supiori pte ē spissior. 2º dr̄ q̄ talis exalatio a vehemēti frigiditate supiozis partis nubis multū vehementer expellit deorsū. ⁊ si pōt exit nubē. 3º dr̄ q̄ talis exalatio inflammat ꝓpter alterū istor aut ꝓpter violentam expulsionē a frigiditate nubis. aut qz caliditas illi⁹ exalatiōis p antipistasim se fortificat tñ q̄ iflammat illam exalationē. 4º dr̄. q̄ lumen illi⁹ exalatiōis iflammate exeūtis nubem appet nob⁹ ⁊ vocat fulgur. nec differt a fulmine nisi ꝑm multū ⁊ paucū ꝑm ⁊ti[m] ⁊ discōti[m]. ꝛz tardū ⁊ velor. dr̄ vltimo q̄ cozruscatio est ipressio methcorica. ꝓz qz ē exalatio iflāmata cuius lumen post exitum a nube apparet nobis.

Secūdo dubitat. Utr̄ tonitruū sit extinctio ignis i nube. Ad soluēdum hoc dubiū ē supponēdū q̄ Aristo. i vltimo c⁹ b⁹ libri determiat de cozruscatiōe ꝛz opinionē antiquor ⁊ itēdit duas cōclōes. ¶ Pria ē hec. q̄ tāgit opinionē anaxagore ⁊ empedoclis q̄ ponebāt i trib⁹. ꝑmo qz dñt q̄ i nubib⁹ includit gdaz ignis. 2º splēdorē ei⁹ nobis apparētē vocāt cozruscationē. 3º extictionē illi⁹ ignis a frigiditate ⁊ humiditate nubis vocāt tonitruū. ⁊ dr̄nt i vno qz anaxagoras dicit q̄ ille ignis descēdit a sua spera itra ptes nubis. sz empedocles dicit q̄ ille ignis erat inceptꝰ itra nubē a radijs solaribꝰ ꝓmo reprobat pbs anaxagoraz dupl'r. ꝑ. qz de nā ignis ē ascēdere ⁊ nō descēdere. ig' irrōabile ē dicere illū ignē descēdere a sua spera. 2º qz nō eēt maior cā ōre ille ignis descēderet tpe nubis q̄ serenitate tpis exñte. 2º reprobat ēpedocle tripl'r. ꝑmo qz seq̄ret q̄ eodē mō ōberet fieri in q̄lz nube ⁊ in q̄lz pte nubis cū supra q̄lz cadāt radij solares. 2º qz sil'r posset dici de niue grādine ⁊ alijs impssionib⁹. 3º qz sil'r i aqua calefacta ab igne deberet gñari ignis ⁊ ei⁹ lux ōberet vocari cozruscatio ⁊ ei⁹ extictio deberet vocari tonitruū. ¶ 2ª ⁊ 2ª tāgit secūdā opinionez ⁊ ē hec. qdā dñt cozruscationē nō eē ignē. sz apparere solū ad modū ignis. pbāt p simile ō illo q̄ de nocte pcutit supra mare. tūc appet ibi qdā fulgor sine igne. sil'r dicebant de partib⁹ nubis. Reprobat eos pbs dicēs q̄ nō erāt assuetinec itēsibiles i refractione radior. appet eis fulgur ꝓpter refractionē alicui⁹ radij. et magis appet de nocte q̄ de die. qz de die mai⁹ lumen obfuscat minus lumen. Consequenter recapitulat istas opiniones ⁊ opinionem ꝓpriam. vt p3 i textu. Ex his dr̄ ad dubium q̄ tonitruū non ē extinctio ignis in nube. qz nō apparet ratio ꝓpter quam ignis descenderet intra partes nubis.

Tertio dubitat. Utrū diffinitio tonitrui sit sufficiēs q̄ est hec. tonitruuz ē son⁹ fact⁹ in nubib⁹ ex violēta pcussione exalationis calide ⁊ sicce ō latera nubis. ¶ Pro solōne bui⁹ dubij sūt soluēde alique difficultates. ¶ Prima est de gd nois ipsi⁹ tonitrui. dr̄ ꝑmo q̄ nāliē loquēdo tonitruū nō est son⁹ fact⁹ i nubib⁹. nec est ipsa nubes. nec ē ipsa exalatio mota ifra nubez. sz est ynū mixtū impfectū cātū ex alkatiōe ipsi⁹ exalationis a frigiditate nubis cōcomitante sono. Ex hoc segtur q̄ nō i omni sono ē tonitruū. 2º dr̄ q̄ ad cāndū tonitruū nō sufficit aer vapor vel nubes. 3º sequit q̄ dz ibi esse exalatio ventosa non faciler iflāmabilis violēter mota inter ptes nubis. ¶ 2ª difficultas. vtrū semp fiat tonitruū cū cozruscatiōe ⁊ eō. dr̄ ꝑmo. q̄ ō facto tonitruū semp fit cū cozruscatiōe ⁊ cozruscatio cū tonitruo. non tū semp audit tonitruū ꝓpter nimiā distātiaz. nec semp apparet cozruscatio ꝓpter hoc q̄ illa exalatio iflāmata nō exit nubem. iō non pōt nobis appere ꝓpter spissitu-

dinē nubis. ⁊ hoc dz intelligi de magnis tonitruis ⁊ de notabilib⁹ corruscationib⁹. ¶ 3ª difficultas. vtꝝ simul tpe fiat tonitruuz ⁊ corruscatio. dr̄ p̄mo. ꝙ p̄us tpe fit tonitruū. pz qꝛ tonitruuz fit ꝑ motū exalatōis ītra ptes nubis sz corruscatio fit ex eo ꝙ ꝓpt̄ talē motu violētū iflāmatur ipsa exalatio. ⁊ sic mot⁹ ille ē cā tal' iflāmatiōis. iō tonitruū factū durāte motu p̄cedit corruscationē. ¶ 4ª difficultas. vtrū tonitruū sit magis timēdū i vna nube q̄ꝫ i alia. dr̄ p̄mo ꝙ potest cognosci tripl'r. p̄mo ex distātia corruscatiōis ⁊ tonitrui. qñ corruscatio simul fit cū tonitruo. tunc valde timendū est tonitruū. sed qñ corruscatio nobis apparet diu ante tonitruuz. tunc non est timendū. ex hoc hr̄ fūdamētū opionis vetulaꝝ ꝙ qñ inter corruscationē ⁊ tonitruuz aliqs pōt cōplete dicere vnum aue maria. tunc tonitruū non est timenduz. 2º pōt hoc iudicari ex colore nubis. qꝛ quando nubes est alba est signū multe ⁊ magne exalatōis. ⁊ ē signū pauce ⁊ rare nubis. ideo illa magna exalatio potest faciliter exire illam nubem sine magna violentia. ideo tale tonitruū non est timēdū. similiter qñ nubes est multū nigra est signuz magne densitatis nubis ⁊ pauce exalationis. ideo illa modica exalatio ñ potest facere magnam violentiam: ⁊ sic tale tonitruum non est timendū. sed qñ nubes sunt rubei vel viridis coloris vel alicuius alteri⁹ tunc signū est maxime densitatis nubis ⁊ fortis exalationis. ideo ante q̄ꝫ tam fortis exalatio possit penetrare tam densā nubem oportet maximaz fieri violentiā. ideo tale tonitruū est timenduz. 3º pōt cognosci ex parte soni. qꝛ quando sonus est grossus ⁊ cōtinuus tale tonitruū est mediocriter timendū. sed qñ sonus est interruptus tale tonitruū est paucū timendū. sed qñ sonus est ad modū fractionis papyri: tunc signū est ꝙ est ibi magna violentia. ideo tale tonitruum ē valde timendum. Ex his dicitur ad dubium ꝙ diffinitio tonitrui est sufficienter assignata. nō est tamen diffinitio formalis sed est magis diffinitio descriptiua ⁊ passionalis.

Ad rationes Ad p̄mā dr̄ ꝯcedendo totū argumētū negando tñ vltimā ꝯsequētiā. qꝛ talis mot⁹ ē violētus t̄re ⁊ ꝑ hoc idē dr̄ ad secūdā. ¶ Ad t̄tiā dr̄ negādo seq̄lā ꝑ vtraq̄ꝫ sui pte. ⁊ ad ꝓbationē p̄ dr̄ ꝙ exalatio ē maioris motiuitatis q̄ꝫ vna ps t̄re sit resistētie. ¶ Et h̄ d̄ 2º metheororꝝ dcā sufficiāt.

Ir ca tertiū libruz metheororꝝ Querit̄ primo Utrum typho ⁊ euephias fiant exalatōe expulsa a nube deorsuz. Et ar^r p̄mo ꝙ nō. qꝛ seq̄rent̄ duo inꝯueniētia. p̄mū. ꝙ nunq̄ꝫ tales vēti ifrigidarēt cui⁹ oppo^m pz ꝑ expiētiā. 2^m. seq̄ret̄ ꝙ tales vēti nūq̄ꝫ fierēt serenitate exñte. c⁹ oppo^m ē exptū ¶ 2º sic. qꝛ ꝓpetas typhonis ē moueri circl'arit̄ ⁊ eleuare a t̄ra fistucas ⁊ arbores. ḡ typho ñ expellit̄ d̄orsū a nube. ¶ 3º sic. typho ⁊ euephias st̄ spēs vēti. ḡ nō ascēdūt circa mediā regionē aeris sic̄ nec vēt⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs ñ expellūt̄ a frigiditate supioris ptis nubis. ¶ In oppo^m ē auc̄tas ph̄i.

Primo sciēdū ꝙ Aristo. i isto t̄tio libro det̄miat de qbusdā alijs imp̄ssionib⁹ metheoricis ex exalatione calida et sicca gñatis. ⁊ didit̄ i tres tractat⁹. In p̄ d̄termiat de fulmie ⁊ halōe. ⁊ didit̄ i duo. c. In p̄ det̄miat d̄ fulmie. ⁊ didit̄ i duas ptes. In p̄ª det̄miat d̄ typhone ⁊ euephia. ⁊ itēdit sex ꝯclōes. ¶ Pria tāgit itētū ⁊ ē h̄. dicam⁹ d̄ residuis ip̄ssiōib⁹ cātis ex exalatiōe calida. ¶ 2ª ꝯ tāgit dr̄az euephie a p̄orib⁹ ⁊ ē h̄. cū exalatio eleuata fuerit segregata ꝑ modicas ⁊ subtiles ptes sp̄siz diffusas fiūt tonitrua ⁊ corruscatiōes. Si aūt talis exalatio fuerit ml'ta et spissior. nec fuerit segregata. nec subtilis fit vēt⁹ q dr̄ euephias. Ex h̄ infert acci^a ei⁹. Pri^m. euephias ē vēt⁹ violēt⁹ qꝛ celeritas q̄ segregat̄ exalatio cāt violētiā. 2^m. tpe gñatiōis euephie accidit obscuritas sup̄ t̄rā qꝛ cū ml'titudie exalatōis duc̄ multū secū d̄ nube. 3^m accñs. post euephiaz accidit pluuia ⁊ aq̄ ml'titudo. ⁊ h̄ ꝓpt̄ multitudinē vaporꝝ ꝯuersorꝝ i nubē ⁊ nub ꝯuerse i pluuiā tpe q̄ fit euephias. ¶ 3ª ꝯ tangit gñationē typhonis ⁊ ē h̄. cū exalatio repellit̄ a nube fit qdā vēt⁹ fortis flans ad modū turbinis de loco amplo i angustū vt i portis ⁊ vijs. ⁊ hoc ex eo ꝙ ps repcussa reuoluit̄ i ptez subsequētē ꝓpt̄ h̄ ꝙ cū talis exalatio ptigit ad t̄rā reflectit̄ ⁊ ps sequēs ipellit p̄orē. iō necesse ē ꝙ illa pars

prioꝛ ifra ſequẽtẽ inoluaꝫ. ꝛ ex illa inolutõe circulariẽ moueaꝫ reflectẽdo ſe ad latꝰ. ¶ 4ª ꝯ. tãgit tres ꝺueniẽtias ꝛ tres ꝺras inꝫ typhonem ꝛ euephiã. ꝓria ꝺra qꝛ euephias ẽ vẽtꝰ magnꝰ. typho aũt ẽ vẽtꝰ puꝰ ꝛ debilis. 2ª. qꝛ euephias directe repelliꝫ ꝛ nõ moueꝫ circlariꝫ ſic typho. 3ª. qꝛ ſi exalatõ fuerit icolozata tũc ẽ typho. ſz ſi fuerit talis exalatio colozata ꝛ idigeſta ẽ euephias. ꝓria ꝺueniẽtia qꝛ vꝯq; moueꝫ ꝺeoꝛſuz ꝓ expulſionẽ a nube. 2ª. qꝛ nullus eoꝝ fit flãte boꝛea. 3ª. qiua nullũ eoꝝ fit in locis ꝛ tpibuſ nimiũ frigidis aut nimiuz calidis. qꝛ nimia frigiditas ipedit exalationez eleuari: ꝛ nimia caliditas ꝺſumit exalationẽ eleuatã. ¶ 5ª ꝯ. tãgit effectũ typhoniſ ꝛ ẽ hec. typho ſecũ ducit illa ſupza q̃ reflectiꝫ qñq; eradicãdo arboꝛes. ꝛ qñq; alia eleuãdo. qꝛ ſupza q̃cũq; incidit typho illa motu circlari vertit. ꝛ ea ſecũ ſurſũ eleuat. ¶ 6ª ꝯ. tangit gñationẽ icẽſionis ꝛ ẽ hec. cũ exalatio fuerit ſubtilioꝛ ꝛ expulſa a nube ꝛ ignĩ ifra nubẽ fit iẽcenſio. ꝛ talis exalatio ignita colozat nubez.

Secundo ſciẽdũ ẽ ꝙ Ariſto. i ſcõa ꝑncipali pte hꝰ capituli õtermiat de fulmie. ꝛ itẽdit 4ºr ꝺcloes. ¶ ꝓria ꝯ. tangit gñationẽ fulmis ꝛ ſpẽs eiꝰ ꝛ ẽ hec. Si i ipſa nube fuerit mlta exalatio ſubtilis ꝛ expellaꝫ a frigiditate nubis fit fulmẽ. Si aũt talis exalatio ꝑꝓ nimiã ſubtilitatẽ nõ fuerit aduꝛẽs vocaꝫ algete. ſi aũt fuerit groſſioꝛ ꝛ multũ aduꝛẽs vocatur ſoloenta. ¶ 2ª ꝯ. tãgit ꝺraz illaꝝ penes effectꝰ ꝛ ẽ hec. ꝑmũ fulmẽ ꝑꝓ eiꝰ nimiã ſubtilitatẽ ꝛ velocitatẽ ptranſit ꝛ penetrat illa ſupra q̃ cadit ante ꝙ igniat. ſz aliud ꝑꝓ eiꝰ nimiã tarditatẽ aduſtio ꝓuenit eiꝰ motũ localẽ. ꝛ ſic ꝓus exurit illa ſupza q̃ cadit: ꝛ poſtea penetrãdo colõat ꝛ denigrat. Ex hoc ifert ꝙ coꝛpa reſiſtẽtia ꝛ dura ſepe patiũtur ꝛ cõminuunt a fulmie. ſz illa q̃ nõ ſũt reſiſtẽtia ꝛ dura nihil patiũt. ꝓbat duobꝰ exẽplis. ꝑmũ. qꝛ irramen. i. ferrũ vel calybs clipei: aliqñ fuit a fulmie liq̃factũ et tñ ſignũ eiꝰ nihil paſſũ ẽ. 2ᵐ. aliqñ fulmẽ ptrãſit veſtimẽta ꝛ nõ aduꝛit ea. ſz iterficit boies eis indutoſ. ¶ 3ª ꝯ. ꝓbat ꝙ fulmẽ ſit exalatio icẽſa qꝛ aliqñ oculis videmꝰ fulmẽ venire ſic exalatio icẽſa. vt patuit de tẽplo ꝺbuſto i ẽphefo. qꝛ flãma ꝺti ꝰ õſcẽdẽs ferebaꝫ ꝺeoꝛſũ ad multas ptes. ğ ſignũ eſt ꝙ fulmẽ ẽ exalatio ardẽs. pz etiam de lignis in igne poſitis. ex quibus exit paruus fumus qui in exitu inflãmatur. ¶ 4ª cõcluſio mouet ꝛ ſoluit duas ꝺubitationeſ. ꝓrima. quare illa q̃ ꝑcutiuntur a fulmĩe ꝺeoꝛſum videntur moueri ante ꝙ ꝑcutiantur. Soluit ꝙ cuz tali fulmine ſemꝑ ꝓcedit ventus qui non videtur eo ꝙ non habz eo lozem et mouet illa que ꝺebent percuti a fulmine. Secunda quare tonitrua diuidunt coꝛpora dura. Soluit ꝙ fulmen comburit arboꝛes ꝛ ſimilia. ſed tonitruum ſuo ſono frangit arboꝛeſ ꝛ coꝛpoza dura.

Tertio ſciẽdũ ꝙ circa typhonẽ ꝛ euephiam icidũt ꝺue difficultates. ꝓrima qũo gñanꝫ. ꝺr ꝙ exalatio icluſa ifra nubez a frigiditate nubis expellitur ꝺeoꝛſum vſq; ad terrã. ꝛ ſi talis exalatio non inflãmata expellaꝫ ꝺeoꝛſuz circungiratiue. ꝛ ꝓ loca ſtricta ꝛ maꝛia ſit multũ vnita generatur vẽtus ꝙ ꝺicit typho ſz ſi talis exalatio non inflãmata ꝛ multum expꝛſa pellatur ꝺeoꝛſum per loca ampla ꝛ lata motu recto multũ impetuoſa ꝺicitur euephias Ex hoc pz ꝙ mã typhonis eſt exalatio calida ꝛ ſicca multũ compꝛſſa. ſed mã euephie eſt exalatio calida ꝛ ſicca multũ ſparſa. 2º ſegtur ꝙ motus typhonis ẽ circularis ꝛ circũgiratiuus. motus vero euephie ẽ lateralis vel rectus. 3º ſequitur ꝙ typho ꝓ locum ſtrictũ ꝛ anguſtũ moueꝫ. euephias ꝓ locũ latum ꝛ ampluz. 4º ſegtur ꝙ eius cã intrinſeca efficiens eſt frigiditas nubis ꝛ extrinſeca caliditas exalationis. 5º ſegtur ꝙ iſti venti differunt a fulmine eo ꝙ fiunt ſine inflammatione. ¶ 2ª difficultas eſt ꝺe effectibus typhonis ꝛ euephie. ꝓmus effectꝰ typhonis eſt. typho ledit coꝛpa humana oculos ꝛ faciez permutat. 2º. eradicat arboꝛes ꝛ plantas. 3º. euellit maximas turres ꝛ grãdia pinacla. 4º. aliqñ eleuat boies a terra et eos reducit ſine leſione ꝛ aliqñ eos poꝛtat ꝓ vnam vel ꝺuas leucas. ꝓrimus effectus euephie eſt quia obſcurat aeꝛez rõne groſſe exalationis mixte cum aere. 2º euephias aliquando incẽditur in aere ꝛ apparet q̃ ſi ꝺiluuium ignis ratione ꝺilatationis materie. ¶ Circa natũrã fulminis icidunt quattuoꝛ difficultates. ¶ ꝓria quomõ differũt fulgur coꝛruſcatio. fulmen. et incenſio. ꝺicitur ꝙ ſi exalatio inflammata in nube exiens nubem ſtatiz diſpareat ꝺicitur fulgur. ꝛ ſi expellatur a frigiditate nubis: ꝛ ſtatim ſpargatur per aerem ꝺicitur coꝛruſcatio. ſed ſi inflammata exalatio violenter ꝛ velociſſime expellatur ꝺeoꝛſum a frigiditate nubis percutiendo frangendo. ꝛ cõminuẽdo coꝛpoza ſupza que cadit ꝺicitur fulmen. cuz aute talis exalatio inflãmata apparet colozare

aerē cāndo q̄dā rubedinē i aere: vl' etiā iflāmā do nouas exalatōes m'tū diſpſas i aere vocaī icēſio. ¶ 2ª difficultas quot ſūt ſpēs fulminis. dī q ſūt due p̄ncipales. qdā ē penetrās. aliud ē adurēs: ſolet addi q aliud ē frāgēs: 7 aliud denigrans. ¶ 3ª difficultas q̄t ſūt effcūs fulminis. dī q ſūt decē. ·P̄rim⁹ ē. qñq̄ fulmē liq̄facit gladiū nō ledēdo vaginā: 7 liq̄facit pecuniaz nō ledēdo burſam: 7 qñq̄ ꝛſumit oſſa. nō ledēdo carnes. Cā hui⁹ ē q7 tale fulmē ē ſubtile 7 penetratiuū. iō facilē ptranſit corpa porooſa 7 diu manet ſuꝑ corpa dura 7 ꝛpacta. iō ea ꝛſumit. 2⁹. fulmē aliqñ nō exurit ſz ſolū frangit 7 diuidit corpa. Bñ aūt ē pp groſſitiē exalatōis. 3⁹. fulmē denigrat nō cōburēdo. 4⁹. aliqñ cōburit domos eccl'ias 7 ciuitates 7 Bꝑ pp eoꝝ altitudinē. 5⁹. corpa pcuſſa a fulmine hñt odorē ſulpbureū. 6⁹. qñq̄ vēt⁹ p̄cedit fulmē: qñq̄ ſuccedit fulmē: 7 qñq̄ ſil'ē cū fulmine. 7⁹. aialia pcuſſa fulmie ſi fuerit venenoſa fiūt ñ venenoſa 7 ecōtra. 8⁹. oē comeſtibile pcuſſū a fulmine ē venenoſū. 9⁹. fulmē aliqñ adurit voliū i q̄ ē vinū remanēte vino. tale tñ ē venenoſū. 10⁹. nullū aial pcuſſū a fulmine euadit mortē excepto boie. Solet addi alius q aial vocmiēs pcuſſū a fulmine repit mortuꝰ oculis aptis: 7 aial vigilās pcuſſū a fulmine repit mortuū oculis clauſis. Solet addi ali⁹ q vnūq̄q̄ pcuſſū a fulmine ſe ꝛtit ꝛſū fulmē. ali⁹ fulmen aliqñ occidit puer i vtero mris mre illeſa. ¶ 4ª difficultas vtr ſint aliq̄ corpa q̄ nō poſſint penetrari nec ledi a fulmine. dī q oīs arbor bñs corticē ſine poris ē ipenetrabilis a fulie cuiuſmodi ē laur⁹. etiā ē vnū aial marinū qđ vocaī cornuus marin⁹ c⁹ pellis nūq̄ pōt penetrari a fulmie 7c.

Concluſio rniſalis. Typho 7 euephias cauſantur ex exalatōe calida 7 ſicca a frigiditate nubis deorſum expulſa. hec concluſio ſatis patet ex dictis. Nota

Primo dubitaī. Utrū halo cāī prefractionē ignis ad viſū nr̄z. Ēld ſoluēdū Bꝑ dubiū ē ſupponēdū q Ari. i Bꝑ 2° c°. determinat de halone: 7 diuidit i duas ptes. In p̄ma determinat i gñali de accñtib⁹ halo 7 yridis 7 q̄rū dā aliaꝝ impſſionū: 7 itēdit ſeptem cōcluſiones. ¶ ·P̄rima 2ª tāgit itētū 7 ē hec: dicam⁹ de halo de yride qd ſit vtrūq̄ 7 pp quā cāz fiūt: 7 de paraleliſs 7 ẏgis 7 hec oia fiūt pp eaſdē cās: 7 p̄ dicam⁹ de paſſionib⁹ 7 de accñtib⁹ circa vnūq̄q̄ ipoꝝ. ¶ 2ª 2ª tāgit q̄ttuor accña ipi⁹ halo. p̄m. halo apparet ſepe integer 7 tot⁹ circulus. 2m halo fit circa ſolē 7 lunā 7 ſplēdēda ſydē a. 3m halo nō min⁹ fit de nocte q̄ de die: nec min⁹ i meridie q̄ i ſero. 4m halo min⁹ fit i ortu 7 circa occaſū. ¶ 3ª 2ª tāgit accña yridis. ·P̄rimū ipi⁹ yridis nūq̄ ē iteger circulus. 2m yris nūq̄ apparet maior ſemicirculo. 3m ſole oriēte aut occidēte ē maxima portio ipi⁹ yridis 7 deciſio minoris circuli. 4m ſo leleuato ſupra nr̄z hemiſpiū ē minor portio yridis 7 deciſio maioris circuli. 5m i autūno 7 i breuioꝝ die⁹ pōt yris apparere oī hora diei: in eſtate aūt nō fit circa meridiē. 6m nō fiūt ſil' plures yrides q̄ due. 7m oēs yrides. bñt eq̄les 7 eoſdē colores. 8m colores yridis ſupioris ſūt obſcuriores. 9m colores exteriores yridis ſūt ecōtrario poſiti ꝑz ſitū. coloꝝ⁹ yridis iteriꝛis colorꝑme circūferētie yridis iferioris ē punice⁹ ali⁹ viridis 7 ali⁹ alurgus. Bz yridis ſupioris minima piferia ē punicea 7 ꝓportōabil'r de alijs. Sepe ēt apparet ſāchos 7 iſti colores ñ p̄ñt depigi a pictoꝝ⁹. ¶ 4ª 2ª tāgit q̄ttuor accña paralelioꝝ 7 ẏgaꝝ. p̄m paralelij: 7 ẏge ſp fiunt a latere ſolis 7 nō ſub ſole nec q̄ ex o⁹ ſolis. 2m paralelij nō fiunt de nocte. 3m ſp fiūt circa ſolē. 4m frequenter i ortu 7 occaſu ſolis 7 raro i meridie excepto i boſſoro. ibi. n. cū ſole apparuerūt paralelij. 7 p mā ſerūt vſq̄ ad occaſū. ¶ 5ª 2ª tāgit cāz iſtaꝝ ī p̄ſſionū 7 ē hec. cā oīuz dcōꝝ ē refractio. q7 oēs p̄dicte impſſiones fiūt p refractōes. differūt. n. fm q diuerſimode fit refractio ad ſolem vel ad aliq̄ aliorum fulgidorum aſtrorū. ¶ 6ª 2ª tangit ſolutionē cuiuſdā q̄ris q̄ ē hec. vtrū yris poſſit fieri a luna de nocte: ſic̄ fit a ſole de die. Soluit p q ſic: q7 Bꝑ latuit antiq̄s pp q̄ttuor. ·P̄rimo q7 raro fit de nocte. iō pp raritatē eos latebat 2° q7 colores yridis latēt de nocte pp tenebras 3° q7 yris nō pōt fieri de nocte niſi ſolū i vna die mēſis nālis. 4° q7 nō fit niſi i plenilunio luna oriente aut occidēte. Ex Bꝑ ifert q i gñāgi a annis ſolū bis cōperi yridē de nocte. ¶ 7ª 2ª tāgit tres ſuppōes valētes ad ſequētia. ·P̄rima añ q̄ iſte impſſiones gñient⁹ oz viſū refrāgi ab aq̄ vel ab aere vel ab alijs denſis corporibus ſuperficiem plenam habentibus: 7 ſic apparebit per ea que oſtenſa ſunt circa viſum. i. circa pſpectiuā arte ibi enim oſtenſum eſt q radius viſualis refrangitur in occurſu medij rarioris vel denſioris.

2ª ratio ſpeculorum quedam repꝛeſentant ſolum colorem 7 non figuram propter ſui paruitatē; quedam repꝛeſentant figuram 7 colorez ſil'. Tertia aliquādo color ſpeculi apparet ob-

scurior aut ppē obscur colorez speculi aut ppē debilitatē visus. Ex his pz solutio ad dubium.

Secundo dubitaf. Utr balo ōbeat apparere circularis figure. Ad soluendū ꝫ dubiū ē supponendū q. Arillo. in 2ª pte buj⁹ capitli determinat de balo i speciali. z in tēdit. 4ᵒʳ cōclōes. ¶ Prima tāgit itentū z ē hec. dicam⁹ p̄ de figura balo z q̄re sit circularis figure. z vtr fiat circa solē z lunā. z similr circa alia astra. i oib⁹. n. est eadē rō. ¶ 2ª cōclō tāgit tres suppositiōes. p̄ma suppō. existēte vapore i aere fit refractio visus nr̄i ꝫ talis vapor fuerit paruus z regulariū partiū. pbat signo. q̄ si illud in quo apparet balo cōsistat z cōdēsef signuz ē pluuie. sz si disgregef z distrabaf ē signū vēti. sed si paulatiz cōsumaf z marcescat est signū serenitatis. Primuz pbat q̄ talis cōsisten⁹ matie supra quā appet balo significat vaporē cōdēsari. iō cōtinue appet nigrioris colorjs. z significat tm̄ illā mām ouerti i nubē z pluuiam fieri. pbat 2ᵐ q̄ si ptes adiuicē distarēt. z tūc talis cōdo fiat a vēto ipa ē signū vēti. iō videmus. q. ab illa pte a qua p̄ distrabiſ p̄ veniūt vēti. pbat 3ᵐ q̄ sic aer ppē calidū inceptū nō pōt cōdēsari. sic etiā cum talis vapor marcescit signū ē q. bz calidū inceptū qō segregat z marcescere facit talē vaporē. z ñ pmittit eū cōdēsari ad gñationē nubis vel pluuie. 2ª suppō vapor a quo fit refractio ē inf visū z astz scilicet solē z lunā. z ppē hoc nō apparet balo ex opposito sicut yris. 3ª suppō cum simil̄ refractio fiat a puncto me⁹ vaporis ad oēs eius ptes necesse ē balo eē circulū vel ptē circuli. pbat p̄ rōem nāli. q̄ radij incidētes ab eodē signo i idez signū refrāgunf vndiq; ꝫ equales anglos z circulariē. sz radij incidētes supra nubē i q̄ apparet balo. sūt huiusmodi. igiſ. 2º pbat rōem mathematica ponendo q. a. sit visus. b. austz z ptrabiſ linea ppēdicularis ab. a. i. b. p mediū caliginis sīue nubis i pūcto. e. z signētur tria puncta eq̄ distātia ab. e. i circū ferētia nubis sez. d. g. z. a quibus franganf radij luminosi ad lineā ppēdicularē z occurrāt i pūcto. a. tūc ibi intelliguf tres triāguli q sūt. a. b. g. a. b. d. z a. b. z. q sūt equales vt poſſet practicari p aliquas ppōes mathematicas. ducanf igiſ tres linee ppēdiculares supra lineam. a. b. ad pūctū. e. ab illis tribus pūctis. g. d. z. in nube signatis tūc cōstituanf tres pui triāguli q sūt a. g e. a. d. e. z a. z. e. z isti triāguli sūt eq̄les sed iste linee dīr recte ex diuersis ptib⁹ in idem punctū. z sūt plures cū vne. igiſ tale punctuz ē centr circuli. pōt pbari cōa p vnā ppōem geometricā. si plures linee recte plures cū vne a diuersis partib⁹ pueniētes z equales iidē pūctū ceciderit tale pūctū est cētr circuli. 3ª cō tangit colorez balo z ē hec. in nube clara in qua appet balo oportet itelligere quedā speciā quoz vnū q̄q; est insensibile ppē paruitatē. z oia simul represētāt vnū lumē. ppter hoc balo appet coloris albi. sed i extremitatibus apparet colozis nigri ppter maiorē albedinē alterj⁹ partis. ¶ 4ª cō tāgit illud circa q̄ fit balo z ē hec. balo fit sepius circa lunā cū circa solē. q. sol ē calidior. iō statim cōsumit vaporē supra quē deberet apparere balo. etiaz balo apparet circa cetera astra ppter eadem causas circa ea tñ pōt apparere circa paruuz z sterilē vaporē. q. modicū lumen parui astri ñ possz penetrare densū vaporē. iō cū balo apparet circa alia astra ē signū serenitatis z nubis sterilis. Ex hoc pz solutio ad dubiū.

Tertio dubitaf. Utruz radius solaris reflectatur i medio vniformi. Pro solōne huius dubij sunt p̄ declarādi alig termini. Primus visus sīue radi⁹ visualis ē lumē multiplicatum ab obiecto visibili vsq; ad visum. nō p motū localem sed p cōtinuam generationē luminis. z ille est duplex. qdam ē radius visualis ppendicularis z est lumen multiplicatum a corpore lucido vsq; ad visum fm lineā rectaz. z sic diffinif a pspectiuis. radius rectus est q cadens supra aliquaz superficiem relingit ex vtraq; sui parte duos anglos rectos z equales. radi⁹ obliquus est q cadens supra aliquam supficiem relinquit ex vtraq; sui parte duos angulos ineq̄les. ¶ Secūda distinctio. duplex ē radi⁹. quidā est recte multiplicat⁹. z est ille q per mediū vniforme libere pcedit a corpore lucido ad visuz. Alius est radius reflexus. z est ille qui propter densitatem alicuius medij non potest vlterius transire. sed reuertitur circa corpus luminosuz Alius est refractus z est ille qui i occursu alicuius medij pcedit vlterius vsq; ad visum. sed nō recte imo ad latus. z hoc dupl̄r. vel recedēdo a ppendiculari vel accedendo ad ppendicularē Alius terminus est linea incidentie. z est linea p quam lumen incedit a corpore luminoso ad visum. z si incedat ad superficiem vocaf linea ppendicularis si oblique vocaf linea incidentie. Sed linea reflexionis est linea p quam lumen reflectif a supficie ad visum versus partem in qua est visibile. sed linea refractionis est linea p

quā lumē trāsies mediū refrāgit̄ a ꝑpēdiculari vel ad ꝑpēdiculare. Terti⁹ t̄minus. angulus ici dētie ē angulus cāt⁹ ex illa ꝑte suꝑficiei versus quā iclinat̄ obiectū visibile ⁊ ex linea incidētie. Sed angulus reflexionis ē angulus cātus ex alia extremitate suꝑficiei ⁊ ex linea reflexionis Quartus termin⁹ cathec⁹ ē radi⁹ visualis ꝓcedēs ab aliq̄ corpore luminoso vsq̄ ad pūctū ad qd̄ ꝯcurreret tot⁹ radius visualis reflexus si recte ꝓtēderet̄ ꝑ suꝑficiē a q̄ reflectit̄. Scd̄o ponūtur alique regule. Prima radi⁹ visualis sꝑ ꝓcedit a visibili ad visū: qꝛ visio nō fit extra mittēdo sꝫ itus suscipiēdo. 2ª regula lumē multiplicat̄ ꝑ mediū aut iīstāti aut saltē i tꝑe iꝑceptibili ꝑꝑ vltimā dispositionē medij. 3ª lumē se diffūdit orbiculariter nisi reꝑiat aliqd̄ opacū resistēs. 4ª a q̄libet pūcto corꝑis luminosi ad qd̄libet pūctū mediū multiplicat̄ lumē vsq̄ ad visū pꝫ ꝑ vnā ꝓpositionē ꝑspectiue qd̄libet pūctum corꝑis luiosi qd̄libet pūctū medij illustrare necesse ē. 5ª regula radi⁹ ꝑpēdicularis est fortissimus: qꝛ ē magis ꝯiūct⁹. iō quāto aliqs radi⁹ magis accedit ad ꝑpēdiculare tāto fit fortior. ⁊ q̄to plus recedit a ꝑpēdiculari tanto fit debilior.

6ª regula radi⁹ ꝑpēdicularis nunq̄ refrāgit̄ sꝫ sꝑ trāsit ꝑ mediū qd̄ sibi occurrit aut reflectit̄ in se ipsū a tali medio. 7ª regula qñcūq̄ ꝓtrahit̄ linea a loco i q̄ apparet eē res visa ꝑ reflexionē vsq̄ ad visū talis linea dr̄ cathec⁹. 3º dñr quiq̄ ad dubiū. ¶ Primū dcm̄. oīs radi⁹ obliq̄ trāsiēs supra aliquā suꝑficie ꝑ mediū diuersaꝝ diaphaneitatū refrāgit̄ in occursu noui medij: vt pꝫ de bacculo oblique existēte i aq̄ ꝑ media ꝑte. ¶ 2ᵐ dcm̄. radi⁹ visualis obliqu⁹ i occursu medij rarioris refrāgit̄ a ꝑpēdiculari. ¶ 3ᵐ dcm̄. radi⁹ visualis obliqu⁹ i occursu medij dēsioris refrāgit̄ ad ꝑpēdiculare: qꝛ q̄to aliqs radi⁹ reꝑit maiorē dēsitatē tāto magis accedit ad ꝑpēdiculare. ¶ 4ᵐ dcm̄. radius visualis nō refrāgit̄ in medio vniformi: qꝛ cū mediū sit vniforme nō ē maior rō q̄re refrāgit̄ i vna parte medij q̄ i alia. ¶ 5ᵐ dictū radius visualis reflectitur in medio vniformi. ⁊ etiam in occursu medij densioris si non possit transire tale medium. Primum patet de habētibus debiles oculos qui suam vident faciem i aere. Secūdum patet de facie visa i speculo.

Rationes soluuntur ex dictis.

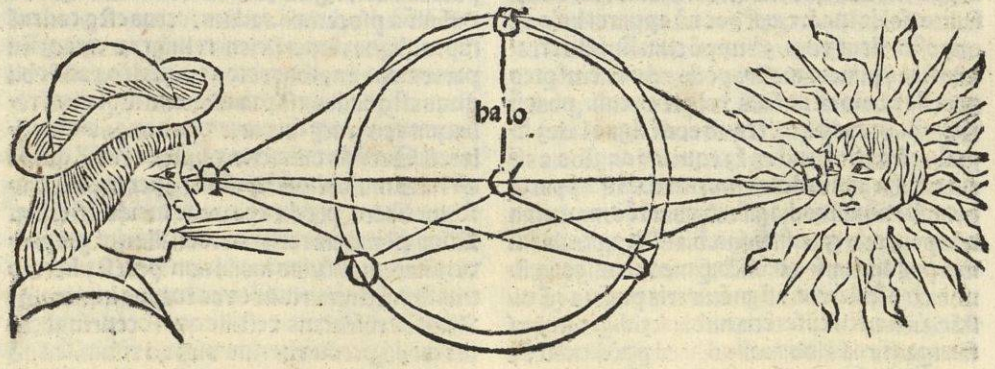

Queritur secūdo. Utruz colores yridis sint veri colores. ¶ Arguit̄ p̄ ꝙ sic. qꝛ color punice⁹ viridis ⁊ allurg⁹ sūt veri colores ⁊ sūt colores yridis. ḡ colores yridis sūt veri colores. ¶ Scd̄o sic. nullus sēsus decipit̄ circa suū ꝓpriū sēsibile. sꝫ sēsus iudicat in yride eē veros colores. ḡ i yride sūt veri colores ¶ Tertio sic. nullū sēsibile cōe pōt concipi a visu sine ꝓprio obiecto visus. sed i yride ꝑcipiunt̄ sēsibilia cōia. s. magnitudo ⁊ figura. igit̄ ⁊ i yride est ꝓpriū obiectū visus. Et ꝯfirmat̄ qꝛ sāchos est verus color. ḡ a minori quilibꝫ color yridis ē verus color. añs pꝫ. qꝛ visus vidēdo colorē qui dr̄ sāchos aliqd videt vel nihil. nō nihil cū visus solū ꝑcipiat colorē. si aliqd ḡ sāchos ē aliqs color. ¶ In oppo^m arguit̄. si i yride eēnt veri colores. vel illi veri colores eēnt subiue in nube vel i medio. nō i nube. qꝛ nubes nō ē aliud q̄ aqua. mō aq̄ ꝓprie nō hꝫ colorē sꝫ diaphaneitatē. Et sil'r arguet̄ de medio.

Primo sciēdū ꝙ Ari. i isto 2° tractatu deteriat d̄ yride. ⁊ dīdit̄ i duo capitula. In primo deteriat de colore yridis. ⁊ dīdit̄ i duas ꝑtes. In p̄ma deteriat de gñatiōe yridis ⁊ ītēdit tres ꝯclusiōes. ¶ Prima ꝯclusio tāgit vnā suppositionē gñalē ⁊ ē hec. radius visualis natus ē refrāgi ab oī corꝑe plano sic̄ sūt aer ⁊ aq̄. De aere ꝓbat q̄ttuor signis. p^m qꝛ antiphōti ꝓpter debilitatē sui visus accidit ꝙ semꝑ videbat similitudinē sue faciei i aere ip̄m respiciētē. ⁊ hoc est ꝓpter refractionē ipsius faciei i aere. ḡ signū ē ꝙ i aere fit refractio. 2^m signū sūmitates nauiū. s. malli aspiciētibus a lōge in mari vidētur breuiores ⁊ grossiores ⁊ hoc non est nisi ꝓpter refractionē visus i aere. Tertiū signū qꝛ cū flant euritūc res apparēt maiores ꝓpter refractionē ad aerē ingrossatū flante euro. Quartū signū tempore caliginis sol ⁊ alia astra orientia ⁊ occidentia vidētur maiora q̄ i medio celi ꝓpter refractionē ad aerē caliginosum. de aqua ꝓbat sic qꝛ i aere fit refractio. igitur ⁊ in aq̄: cū aq̄ sit dēsior aere. Ex hoc ifert ꝙ ex reflexione luminis solis a nube aq̄sa ad visū nostrū gñat̄ yris ⁊ color yridis. ꝓbat qꝛ nubes rorida est sicut q̄ddā speculū a qua radius visualis reflectit̄. ⁊ ꝓpter paruitatē solū ostēdit colorē ⁊ non figurā. ¶ 2^a ꝯ° tāgit sex dr̄as iter halo ⁊ yridē. Prima qꝛ yris fit ex reflexiōe luminis nubis ad visū: sꝫ halo fit ex refractiōe luminis a vapore ad visū. 2^a dr̄ia qꝛ yris sꝑ fit a lōge ⁊ ex opposito solis: sꝫ halo fit d̄ ꝓpe ⁊ circa solē 3^a differētia est i varietate coloꝝ: qꝛ yris apparet nigra eo ꝙ fit reflexio luminis a nube aquosa: sꝫ halo apparet alba eo ꝙ fit refractio a vapore raro. 4^a qꝛ yris ē punicei coloris ⁊ nō halo ꝓbat qꝛ lucidū visū ꝑ nigrū apparet puniceum igitur lumen solis reflexum contra nubem roridam ⁊ nigram apparet puniceum. antecedens probat de igne viso per fumum ⁊ de sole viso tēpore caliginis. 5^a quia cum nube supra quaꝫ apparet yris fit maior densitas q̄ in vapore supra quem apparet halo. ideo color puniceus est principalis color yridis: ⁊ color albus est principalis color ipsius halo. 6^a differentia quia in yride est maior pl'alitatis ⁊ diuersitas coloruꝫ q̄ in halo. propter densitatem ⁊ diuturnitatem nubis supra quam apparet yris. ¶ 3^a conclusio tangit generationem coloris yridis ⁊ est hec. colores yridis causantur propter reflexionem radioruꝫ solis a nube rorida ad visum nostrum. probat philosophus primo ratione quia yris nunq̄ fit nisi quando sol est in vno extremorum ⁊ nubes rorida ex opposito ⁊ visus noster in medio. 2° probat tribus signis. Primum signuꝫ in hyeme circa lucernas apparet circulus habens colores yridis maxime flantibus ventis australibus. et hoc est propter refractionem luminis candele. igitur signum est ꝙ calores yridis causantur ex refractione luminis. Secundum signum quia in aqua totius maris sursum mota a remis nautarum apparent tales colores sicut in yride: et hoc propter reflexionem luminis solis ad aquā eleuatam. Tertium signum quia quando quis ē i aliquo loco ex vna parte tenebroso ⁊ ex alia parte versus solem rorat subtilibus rorationibus apparent similes colores yridis: ⁊ hoc propter refractionem luminis solis ab aqua rorida ergo signum est ꝙ colores yridis causantur ex refractione luminis a nube rorida.

Secundo sciendum est ꝙ Aristoteles i secunda parte huius capituli determinat in speciali de coloribus yridis: et intendit sex conclusiones. ¶ Prima tangit tres suppositiones. prima album siue fulgidum visum per nigrum apparet puniceum. Secunda visus protensus est debilior. idest quanto visus magis elongatur a visibili tanto fit debilior. Tertia nigrum est velut negatio albi.

ſō qđ videt poſt defectionē viſus a ꝑpet nigrū. Ex hoc ifert q̄ttuor. ꝓmo q̄ radius viſualis nō pōt ſe ita itēſe mltiplicare a longe ſicut facit de ꝓpe. iō quāto plus itēdit tāto fit debilior. 2us ifert q̄ alba viſa a lōge apparēt nigriora. 3us ifert q̄ nubes viſe i ſpeculo vl i aq̄ apparēt nigriores q̄ ſi videnť in aere. qz i ſpeculo vel i aq̄ viſus ꝑpter refractionem debilitať. 4us ſicut viſus ꝑpter debilitatē facit albū apparere nigrū. ſic ēt facit minus albū apparere magis nigrū. Et ſubdit q̄ nihil vŕt viſibile imutari a viſu z viſū immutari a viſibili. ¶ Scōa ꝛclūſio. oīs yris oz apparere tricoloz. ꝑbat qz tot ſūt coloꝛes i yride quot ſūt loca i nube i gb⁹ fit reflexio. ſed i nube ſūt tria loca. ꝑbat qz vbi ē fortior reflexio luis ad nubem. ibi apparet coloꝛ puniceus. z vbi apparet magis debilis reflexio ibi ē coloꝛ viridis. z vbi ē adhuc debiloꝛ ibi apparet alius coloꝛ qui dicit allurgus. Subdit q̄ ſi yride fuerit alig⁹ ali⁹ coloꝛ ille ē iſēſibilis. ¶ Tertia ꝛclūſio tāgit ſitū coloꝛū z ē hec. qñcūq̄ ē ſolum vna yris tūc i ſuperioꝛi circūferētia apparet coloꝛ puniceus i media coloꝛ viridis. i ifima coloꝛ allurgus. ſed quādocūq̄ ſimul apparent due irides quelibz earum ē tricoloꝛ z ſituātur coloꝛes ecōtrario qz i yride iferioꝛi q̄ eſt ꝑncipalioꝛ coloꝛes ſituātur ſm ſitū iā poſitū. i iride aūt ſuperioꝛi ſituātur ecōtrario ita q̄ punice⁹ ſituatur i circūferētia iferioꝛi. viridis i media. z allurgus i ſuperioꝛi. ¶ Quarta ꝛclūſio tāgit vnū alium coloꝛē iridis z ē hec. In iride ex iuxtapoſitione puniceꝛ z viridis cātur coloꝛ qui dicit ſanchos. ꝑbat Ariſtoteles q̄ttuor ſignis. ꝓmus qz in nigerrima nube ꝑpter maioꝛē iuxtapoſitionē z ſēſibilitatē puniceꝛ z viridis apparet int ēſioꝛ ſāchos. q̄ ſignū eſt q̄ ſanchos cauſatur ex iuxtapoſitione puniceꝛ z viridis. Secundū ſignū marceſcente yride coloꝛ puniceus mutať in ſanchos ꝑpter iuxtapoſitionē albedis z raritatis nubis. 3m ſignū quia in yride fcā a luna apparet magis ſanchos eo q̄ ꝑpter maioꝛē nigredinē fortius apparet coloꝛ puniceus. 4m ſignū qz flores aliq̄ ꝑpter iuxtapoſitionē lucerne z alioꝝ coloꝝ videť variari i coloꝛibus. ¶ 5a ꝛclūſio tāgit duas vīas iter duas yrides ſimul apparētes. ¶ ꝓma qz yris ſupioꝛ ē obſcurioꝛ yride iferioꝛi. ꝑbat qz reflexio yridis ſupioris ē remotioꝛis. iō ē debilioꝛ. z per ꝛſequēs obſcurioꝛ. 2a differētia coloꝛes ipſaꝝ yridū ſūt ecōtrio poſiti. z hoc ꝑpter foꝛtioꝛē vel debiliꝛē reflexionē luminis. hoc ꝑbat ſignādo differentias vtriuſq̄ iridis p litteras. ¶ 6a ꝛclūſio non poſſūt ſimul apparere plures yrides q̄ due. ꝑbat qz reflexio luminis ꝛtinue elōgať z fit debilioꝛ ergo vltra ſecundam yridem eſt ita debilis q̄ non poteſt vlterius cauſare aliam yridem.

Tertio ſciēdū q̄ Ariſto. i iſto 2o capitulo determinat de figura yridis z i ē dit octo ꝛclūſiones. ¶ ꝓma ꝛclūſio tāgit aliquas ſeppoſitōes z ꝛcluſiones mathematicas ad mathematice ꝑbādū figurā yridis q̄s Ariſt. deducit p lras ſicut pz i textu. ¶ 2a ꝛclūſio ꝑbat mathematice figurā z eā declarat p lras. ¶ 3a ꝛclūſio tāgit cētrū yridis z eſt hec. cētrū yridis eſt ille p̄ctus a quo oēs linee ducte ad circūferētiā ſupra axem circuli ſūt ꝑpēdiculares. ¶ 4a ꝛclūſio tāgit cās acciāl yridis z eſt hec. ꝓmum accñs. coloꝛes yridis apparēt foꝛtioꝛes in extremitatibus yridis circa terrā q̄ i medio eo q̄ nubes eſt ibi dēſioꝛ q̄ i medio. 2m accñs. yris raro fit a luna. ꝑbat duplr. ꝓmo qz nunq̄ fit a luna niſi i plenilunio. 2o qz luna ꝑpter debilitatē ſui luminis nō ſufficit eleuare tātos vapoꝛes q̄ ſuper eos poſſit cauſari yris. 3m accñs. yris maxime fit i illa parte hemiſperij in qua ſol maioꝛes eleuat vapoꝛes. ꝑbat qz ex eis gñať nubes ſupra quā debet cauſari yris. ¶ 5a ꝛclūſio tāgit figurā yridis z eſt hec. yris pōt apparere ꝑz ſemi circulū z nō ſm maioꝛē portionē. ꝑbat qz cētrū aſtri z cētrū yridis ſūt i eadē linea: ſz ab aſtro ad yridē nō poſſunt trahi linee recte niſi ꝑz ſemicirculū. igit. ¶ 6a ꝛclūſio. aſtro exiſte in ortu vel in occaſu yris apparet ſm maioꝛē portionē q̄ pōt apparere. ꝑbat qz yris z aſtrū ſunt i eadē linea. ergo quanto aſtrū eſt magis ꝑpe terrā ſicut in ortu z occaſu tanto magis eleuatur yris ſupra oriz̄tē noſtrū: z q̄to magis eleuať ſupra oriz̄tē noſtrū tanto maior apparet. ¶ 7a ꝛclūſio cū aſtrum fuerit eleuatum ſupra oriz̄tem yris apparet ſm portionem minorem circuli ꝑz quā poteſt apparere. probat quia centruz aſtri z cētrum yridis ſunt in eadem linea. ergo quanto aſtrum magis eleuatur ſupra oriz̄tem noſtrū tanto magis deprimitur yris ſub terra: z quanto magis deprimitur ſub terra tanto nobis apparet minor. Ex hoc infert q̄ ſole exiſtente i meridie yris apparet ſm minimam portionem ſemicirculi ſm quam illo die poſſit apparere. cuz ſol illo die non poſſit plus eleuari ſupra oriz̄tez q̄ ſit eleuatus in meridie. ¶ 8a ꝛclūſio tāgit

tpe apparitõis yridis ꝛ eſt hec. poſt egnoctiũ au tũnale yris põt apparere oi hora diei. ꝓbat qꝛ maiores circuli qs ſol deſcribit dieb⁹ breuiori bus ſupra orizõtem ſũt minores ſemicirculo. ſz minores circuli quos ſol deſcribit i eſtate ſunt maiores ſemicirculo. nõ cũ ſol i eſtate puenit ad meridiẽ etiã cẽtrũ yridis tm̃ depmit̃ ſub orizõte ꝙ etiã tota circũferẽtia yridis eſt ſub orizonte.

Concluſio rñſalis. Colores i yride ap parentes nõ ſũt veri colo res. ꝓbat̃ qꝛ ois verus color cãtur ex cõmixti one q̃litatũ ꝑmaꝝ. ſz i luie ſolis nõ ẽ cõmixtio q̃ litatũ ꝑmaꝝ. nec i nube nec i guttulis deſcẽdẽ tib⁹ a nube cũ ſint coꝝ dyaphana q̃ nõ ſũt ſuſce ptiua taliũ colorũ. alias mediũ ꝙ qõ videt̃ color eẽt coloratũ. ꝓ ꝛo ſolõe tm̃ argumẽtoꝝ põit ta lis regula logicalis. Ois termin⁹ cois ſequens ỹbũ iportãs actũ aie cognitiuũ ampliat̃ ad ea q̃ ſũt vel pñt eẽ vel imaginari eẽ ſub forma ter mini ſupponẽtis. Ex q̃ ſeq̃t ꝙ iſta ꝓpõ ẽ ocedẽ da. In yride video tres colores cũ colores am pliẽt̃ ad ea q̃ pñt imaginari. ꝛ tm̃ iſta ẽ neganda. aliqs colores video i yride: qꝛ cũ li colores ꝓce dit li video ñ põt ampliari ỹtute act⁹ cognitiui.

Primo dubitat̃. Utrũ yris ſit forma re alis dyaphanalis vel ſpecula ris. Ad ſoluẽdũ hoc dubiũ ẽ ſupponẽdũ ꝙ illud ẽ ens reale qõ põt ꝟfuari i eſſe ſine q̃cũq; opa tiõe nr̃i itellect⁹. Scõo ſupponit̃ ꝙ forma dya phanalis nõ ẽ aliud q̃ ſilitudo alicui⁹ viſa ꝑ ali qõ dyaphanũ: vt lumẽ ſolis viſum ꝑ vitrũ vel aerẽ vel aliqõ corpus dyaphanũ dr̃ forma dya phanalis: ſz forma ſpecularis eſt res vl̃ ſilitudo rei viſa i aliquo corpore polito ꝛ terſo q̃ſi i ſpe culo non ꝑ refractionẽ a tali corpore vt facies nr̃a viſa in ſpeculo dr̃ forma ſpecularis. Ex his ponũtur aliqua dicta. ¶ Primũ. yris nõ eſt nu bes a q̃ reflectit̃ lumẽ ſolis. ꝓz qꝛ ea poſita non ſtatim apparet yris. ¶ 2m. yris nõ eſt lumẽ ſolis reflexũ a nube: ꝓz qꝛ poſito luie ſolis non ſp poñ yris. ¶ 3m. yris eſt ſilitudo ſiue ſpẽs ſenſibilis ipſius luis ſolis viſa i guttulis cadẽtib⁹ a nube rozida quaſi i gbuſdã ſpeculis paruis ꝛ diſcõti nuis oñdẽtibus colorẽ ſolũ ꝛ nõ figurã. Ex hoc ſegtur ꝙ 1z reflexio luis ſolis fiat a nube rozida illa tm̃ i gb⁹ apparet yris ſũt ꝑles gutte parue ꝑ pe ſe iuicẽ cadẽtes a nube rozida ꝛ non ipſa nu bes. ¶ 4m. yris nõ eſt forma realis niſi ad vnũ ſẽ ſũ abuſiuum. ſ. ꝙ yris ẽ ſilitudo forme realis. ſ. ipſius luis ſolis. ¶ 5m. yris nõ ẽ forma dyapha nalis: ꝓz qꝛ yris nõ fit ꝙ refractionẽ: ſz fit ꝙ reflexionẽ a nube rozida. ¶ 6m. dictũ. yris eſt forma ſpecular. ꝓz qꝛ yris nõ ẽ aliõ q̃ ſilitudo luis ſolis viſa i guttulis cãdẽtib⁹ a nube rozida velut i gbuſdã ſpeculis. Ex hoc ſegtur ꝙ yris ꝛ ſilr co lores yridis i nullo ſũt ſubiectiue. ꝓz qꝛ yris ꝛ co lores yridis bñt eẽ i nube rozida ſolũ apparẽs ꝛ ſpeculari: ꝛ nõ bñt eẽ iherẽs ꝛ reale. 2o ſeq̃t diſ finitio yridis. yris ẽ apparitio triũ colorũ i nube rozida ꝛ ſpecular ꝛ nõ bñs eẽ iherẽs ꝛ rẽ oppo ſita corpori luioſo ſe bñtiũ ꝓz ordinẽ ꝛ figurã ſe micirculi vel ſaltẽ minoris portionis q̃ circuli.

Secundo dubitat̃. Utrum ois yris de beat ſolũ apparere tricolor. ꝓ ꝛo ſolutõe hui⁹ dubij ponũtur aliq̃ ſuppões. Prima. oẽs colores medij cãnt̃ ex cõmixtione colorum extremorum: ex qua ſegtur ſcõa: qꝛ ſi i yride debeãt apparere aliqui colores medij oꝛ ibi aliqõ eẽ ſupplẽs vicẽ coloris albi ꝛ aliqd ſup plẽs vicẽ coloris nigri. 3a cũ lumẽ ſolis appa reat albũ põt supplere vicẽ coloris albi: ꝛ cũ ob ſcuritas ꝛ dẽſitas nubis appareat nigra poteſt ſupplere vicẽ nigri. Ex qua ſegtur 4a ꝙ colo res yridis apparẽt ꝑ diuerſã cõmixtionẽ luis cũ obſcuritate nubis. Si. n. lumẽ ſolis bẽat dñi um ſupra obſcuritatẽ nubis: ſicut i loco in quo fit maior reflexio apparet color magis tẽdens ad albedinẽ. ſ. color puniceus. ſed ſi obſcuritas nubis bẽat dñiũ ſupra lumẽ ſolis ſicut i loco in quo eſt minor reflexio ibi apparet magnus co lor tendens ad nigredinẽ. ſ. color allurgus. Si vero. obſcuritas nubis ꝛ claritudo luminis ſo lis medio modo ſe habeant ſicut in loco in quo fit media reflexio ibi apparet color equaliter tẽ dens ad albedinem ꝛ nigredinem ſicut color vi ridis. 2o ponuntur aliqua dicta. primum. in yri de nõ apparet color ſimpliciter albus. 2m. i yri de non apparet color ſimpliciter niger. 3m. i yri de ſoluz apparent quattuor colores medij. ſ. pu niceus viridis allurgus ꝛ ſanchos: iſta dicta pa tent per experientiaz ſenſibilem. 4m. color ſan chos nõ apparet virtute reflexionis luminis ſo lis a nube nec virtute apparitõis luis ſolis i gut tulis rozidis: ſz ſolũ apparet ex iuxtapoſitõe du oꝛũ diuerſoꝝ coloꝝ. ſ. puniceꝛ viridis. Ex his ſegtur primo ꝙ yris ſimpliciter apparet qua tuor coloꝝ. 2o ſegtur ꝙ yris ſolũ debet appare re tricolor itelligẽdo de coloribus apparẽtibus virtute reflexionis luminis ſolis ꝛ non virtute iuxtapoſitionis duoꝝ colorum.

Tertio dubitatur. Utrum possint solum simul apparere due yrides. Pro solõe huiꝰ difficultatis ponũtur alique suppões. Prima qꝛ yris nõ apparet ꝓprie i nube: sꝫ magis apparet i guttulis cadentibꝰ a nube rorida. Scda. duobꝰ existẽtibꝰ i diuersis ꝑtibꝰ hemisperij nõ apparet ꝑcise eadẽ yris: hec ꝯclusio põt ꝓbari ꝑ distictionem diametroꝝ tractoꝝ a nube ad oculũ. Tertia suppõ. licet diuerse yrides appareãt diuersis hoĩbꝰ existẽtibꝰ i diuersis locis tñ oẽs capiũtur ꝓ vna yride ꝑ equalẽtiã. 4ᵐ. distincte guttule vidẽtur a diuersis hoĩbꝰ. iõ hñt distictas apparitões ꝛ distictas reflexiões. 2ᵒ ponũt aliq̃ dcã. Primũ. de ṽtute ꝯmonis tot sunt vel pñt eẽ yrides quot sũt hoĩes aspiciẽtes yridẽ si sint in diuerso. situ hemisperij. ¶ 2ᵐ dictuꝫ nulli eidem hoĩ pñt sil̃ apparere plusq̃ duo yrides. pꝫ ꝑ experiẽtiã. Et hec de tertio articulo.

Rationes soluuntur ex dictis.

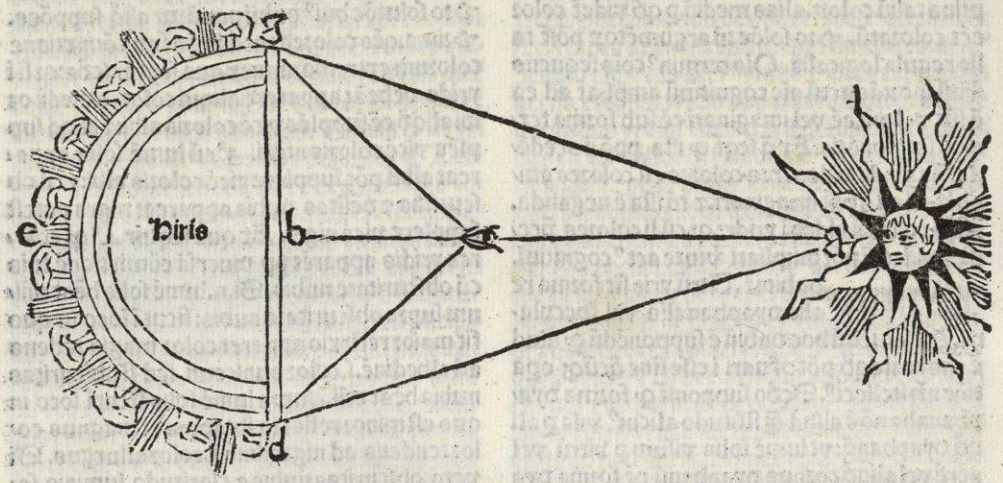

Queritur tertio. Utꝝ virge ꝛ paralelij sꝑfiãt a latere solis. ¶ Arguit̃ primo ꝙ nõ qꝛ circũquaq̃ solẽ aliqñ ẽ nubes rl̃aris ꝛ aliqñ est nubes discõtinua. ḡ circuquaq̃ solẽ pñt apparere virge ꝛ paralẽlij: tenet ꝯña: qꝛ sup nubeꝫ rl̃arẽ pñt apparere paralelij: ꝛ circa nubẽ discõtinuã pñt apparere virge. ¶ 2ᵒ sic. qꝛ seq̃ret̃ ꝙ ṽge ꝛ paralelij essent de nã celesti. tꝫ ꝯña qꝛ nõ eẽnt aliud q̃ radij solares transeũtes ꝑ nubes exñtes a latere solis. ¶ 3ᵒ sic. qꝛ seq̃ret̃ ꝙ hoĩbꝰ exñtibꝰ i diuersis ꝑtibꝰ hemisꝑij apparerẽt alie ꝛ alie ṽge. apparerẽt etiã alij ꝛ alij paralelij. tꝫ ꝯña qꝛ exñtibus i diuersis ꝑtibꝰ hemisperij apparet alia ꝛ alia nubes lateralis. ¶ In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciẽdũ est ꝙ Ari. i isto 3ᵒ tractatu ꝛ vltimo det̃minat de q̃busdã alijs ĩpressionibꝰ metheorologicis: ꝛ diuidit̃ i duo capitula. In ꝑmo determinat de paralelijs ꝛ virgis: ꝛ diuidit̃ in duas ꝑtes. In ꝑma determinat de gñatõe eoꝝ: ꝛ itendit tres ꝯclusiones. ¶ Prima tãgit itẽtũ ꝛ est hec. virge ꝛ paralelij fiũt ꝓpter easdẽ cãs sicut halo ꝛ hyris: ꝓbat qꝛ pararelius fit ex refractione luis solis ad visũ: ꝛ sil̃r virge. ¶ 2ᵃ ꝯclusio tãgit gñationẽ virgaꝝ ꝛ est hec. virge fiũt ex eo ꝙ radius solis icidẽs ꝑ nubes. i. trãsiẽs ꝑ aliq̃s ꝑtes nubis refrãgit̃ ab aliquo humido circa nubẽ: ꝛ ideo vident̃

nubes colozate ispicientib⁹ ſm rectū ſpectū z ꝓpter paruitatē nō vī figura: ſz ſolū colo⁹ radioꝝ z ꝓpter irregularitatē aliqñ ostīgit ibi videre colozē puniceū viridē z ſanchos. ¶ 3ª ocluſio tāgit gñationē paralelioꝝ z eſt hec: cū nubes fiunt maxime rāris z ſpiſſa z lumē ſolis fortiter refrangit ſupza talē nubē tūc apparet ibi color alb⁹ ad ſilitudinē alteri⁹ ſolis regularis. regularitas enim ſpeculi facit colozem in illo ſpeculo apparentem eſſe regularem.

Secundo ſciēdū eſt ꝙ Ari. in iſta parte hui⁹ capituli determinat de accīdentibus ipſoꝝ: z itēdit vnā oclusionē i qua tāgit quicq̄ accīa paralelioꝝ z cauſas eoꝝ: ꝓmū. paralelius ē magis ſignū pluuie cū ỹge. ꝓbat qz nubes ſupza quā apparet paraleli⁹ ē dēſioꝝ. iō ex ipſa magis pōt gñari pluuia. 2ᵐ paleli⁹ auſtralis ē magꝭ ſignū pluuie cū bozealis. ꝓbat qz nubes auſtralis citius conuertitur in aquam cū bozealis. 3ᵐ paralelij fiunt circa ortum z occaſum ſolis z non in meridie. ꝓbat qz ſol i meridie eſt nimis altus. ideo radius viſualis ſatis debiliter pōt refrāgi vſq̄ ad terram nube itermedia exiſtēte dēſa: ideo tūc viſus nō pōt ꝓcipere paraleliū. 4ᵐ. paralelij et virge nō fiunt ſupza ſolē nec ſub ſole ſed a latere ſolis. ꝓbat dupliciter. primo qz ſol oſumeret tales vapozes ſi fierent ſub ſole z ꝓpe ſolem: ſed ſi fierent ſub ſole z diſtāter abeo. tūc radius ſolis minus ſpargeret ad latus. ideo fieret nimis debilis refractio. 5ᵐ paralelij z virge nō fiūt valde ꝓpe ſolē nec valde remote a ſole. ꝓmū ꝓbat qz ſtatiz ſol oſumeret vapozē ſupza quē deberet apparere paralelius. 2ᵐ ꝓbat qz tūc radius ſolis eſſet ita ſpſus z debilis ꝙ nō poſſet reflecti ad terram.

Tertio ſciēdū ꝙ circa hūc textū incidūt tres difficultates. ¶ ꝓma qd eſt paralelius z qd ſint virge. Soluit ꝙ virge fūt radij ſolares ppēdiculariť ꝓcedētes a ſole ad viſū p nubē diſcōtinuā ſiue ꝓfozatā aut continuā z rarā quas vulgares vocāt chordas tēporij ſolis: ſz paralelius eſt nubes rozida z ſplēdida ſequēs ſolē z exprimens effigiē ſolis. ¶ 2ª difficultas quō generāť virge z paralelij. Solvit ꝙ virge generātur dupliciter. primo quando nubes nō eſt vndiq̄ ocinua: ſz certis locis vī eſſe ꝓfozata tunc radij ſolares ꝓcedentes p omnia foramina nubis refracti ſupza quoſdaz vapozes exiſtentes in illis foraminibus nubis apparent ad modum quarūdam chozdaruꝝ albarum. 2º modo generātur quando nubes eſt vbiq̄ continua: ſed eſt magis rara in vna parte q̄ in alia. tunc radij ſolares penetrant nubez in partibus raris: z ſic cauſantur virge quando q̄ nigre quandoq̄ viides z quādoq̄ puniceę ſm diuerſum dīoꝝ claritatis luminis cum obſcuritate nubis: ſz paralelius ſic generatur: qz aliquādo a latere ſolis eſt vna nubes groſſa rotunda z regularis z radij ſolares refranguntur ad eam: z faciunt ibi apparere quaſi alium ſolē vel effigiem ſolis que vocatur paralelius a pq̄ eſt iuxta z elyos ſol quaſi imago ſolis apparens iuxta ſolē. ¶ 3ª difficultas qui ſūt r'r et entitatiue de paralelij z virge. dicitur primo ꝙ non ſunt lumen ſolis. 2º dicitur ꝙ non ſunt ipſa nubes. dicitur 3º ꝙ virge ſunt ibi apparentes colozes cauſati ex tranſitu radioꝝ ſolis per nubem diſcontinuam vel raram. dicitur 4º ꝙ paralelius eſt apparens effigies et ſimilitudo ſolis cauſata ex refractione radioꝝ ſolis a nube exiſtente a latere ſolis.

Concluſio reſponſalis. Virge z paralelij ſemper fiunt a latere ſolis. hec concluſio ſatis paret ex dictis.

Primo dubitatur. Utruꝝ mineralia generentur i viſceribus terre. Ad ſoluendum hoc dubium eſt ſupponēdū ꝙ Ari. in iſto 2º capitulo determinat de mineralibus z intendit quattuoꝝ concluſiones. ¶ ꝓma tāgit intentum z eſt hec. dicēdum eſt nunc de cauſis ꝓpter quas fiunt ea que ſunt incluſa ifra terram. ¶ Secunda concluſio tangit duas ſuppoſitiones. ꝓma ſicut ſupza terraꝝ eſt duplex exalatio: vna ſicca z alia humida: ſic etiam infra terram eſt vna vapozoſa et alia fumoſa. Secunda. ſicut infra terram eſt duplex exalatio: ſic etiam ibi generantur duplicia cozpoza. quedam foſſibilia et alia metallica. ¶ Tertia concluſio tangit generationem foſſibilium z eſt hec. iſta exalatio ſicca incluſa ſub terra eſt materia omnium foſſibilium ſicut ſunt omnia genera lapidis et omnia liquefactibilia ſicut ſulphur et alia plurima: et ſunt quedam foſſibilia que ſunt velut puluis colozatus. ¶ Ultima cōcluſio tangit modum generationis metallicoꝝ z eſt hec: omnia cozpoza metallica fiunt ex exalatione calida et humida exiſtente ſub terra: et maxime ſi fuerit coagulata et congelata: talia

tñ nõ segregant̃ sicut ros ⁊ pruina. sz alit̃ q̃ sũt ex mã aquea. iõ p̃ñt liq̃fieri a calore ignis. sic ñ ẽ de rore ⁊ pruina. imo magis ɔsumũt̃ ab igne. solũ aũt auꝝ ñ ignit̃ int̃ methalla ñ ẽ. n. liq̃fcibile p ignẽ. Conseq̃nter recapitulat q̃ dicta sũt

Secũdo dubitat̃. Utrũ cuiuslz metalli sint 4^or^ cause. Ad soluẽdũ hoc dubiũ ẽ supponẽdũ ꝙ metalla sic gñant̃. p̃ ẽ cõmixtio vaporis ⁊ exalatiõis. ⁊ postea talis exalatio vaporosa lõgo tpe ɔcoqtur ⁊ a frigido t̃re ɔstrigitur cũ exalatiõe fumosa. ⁊ illa sil̃ idurãt̃ ⁊ fit metallũ. 2° supponit̃ ꝙ metallũ nõ ẽ fluxibile ⁊ liq̃factibile eo ꝙ i metallo ẽ abũdãtia vapoꝝ humidoꝝ. auꝝ aũt ꝓpt̃ optimã ɔmixtionẽ vapoꝝ cũ exalatõe non est ab igne liq̃factibile nisi forte eẽt i fortissimo igne p valde lõgũ tp̃s. Ex his dr̃ p̃mo ꝙ oiuz liq̃factibiliũ mã p̃ma est vapor humid^9^ cũ sicco t̃restri ipsi aque cõmixto 2° sol ⁊ ifluẽtia alioꝝ astroꝝ sũt cãe efficientes remote oium metalloꝝ. sz sulphur es ⁊ argẽtũ viuũ sũt cã efficiẽs ꝓpimq̃ ipsoꝝ. q̃ ꝟtute caloris sulphuris vapor humidus ɔmiscet̃ cũ pigui t̃restri i argẽto viuo ⁊ ibi calõ sulphuris digerit ⁊ adunat t̃reũ ⁊ aq̃uz ⁊ frigiditas argẽti viui illa condensat ⁊ idurat ⁊ fit metallũ. 3° dr̃ ꝙ oia metalla sũt corpora mixta ex elemẽtis. 4° dr̃ ꝙ oia metalla sũt t̃rea quodãmõ. 5° dr̃ ꝙ eorũ forma sub̃alis est quedam forma mixti impfecti ⁊ illa est eorum cã formalis. De cã finali dicitur ꝙ forma ⁊ finis coincidunt. ideo illud quod est eorum forma est causa finalis ipsoruz.

Tertio dubitat̃. Utꝝ sint septẽ metalla a se inuicẽ ⁊ a quolz corpe simplici ⁊ mixto specifice distincta. Pro solõne huius dubij dicitur ꝙ nullum metallũ est simplex elementũ. patet q̃ nullũ simplex elementũ est liq̃factibile. modo fere quodlibz metallũ est liq̃factibile. 2° dicitur ꝙ sunt metalla septez planetis compata. s. plũbũ saturno. stannũ ioui. ferꝝ marti. auꝝ soli. es veneri. argentũ viuũ mercurio. ⁊ argentũ lune. 3° dr̃ ꝙ tm̃ sunt septez metalla a se inuicẽ ⁊ a quolibet corpore simplici et mixto specifice distincta.

Rationes soluũt̃ ex dictis. ¶ Et h̃ d̃ libris meteoroꝝ. dcã sufficiãt.

¶ Incipiũt qões ꝑutiles sup libro de aia. Magistri Joãnis de Magistris doctoris Parisiẽsis ſm mẽtẽ doctoris subtilis Scoti.

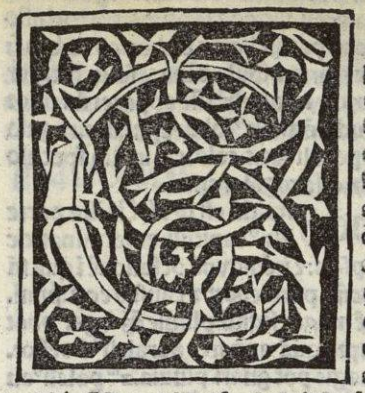

Irca p̃mũ libꝝ d̃ aia. Queritur p̃ vtruz corp^9^ aiatũ sub ratione aiati sit adeq̃tũ scie de aia sb̃z. Ar^r^ ꝙ ñ. q̃ aia ẽ sb̃z. g̃ non corp^9^ aiatũ añs pz q̃ illud ẽ sbm̃ i hac scia c^9^ p̃ncipia sb̃iua igrunt̃. ⁊ de quo passiones tã ꝓprie q̃ cões dr̃ant̃. sz aia est huiusmõi. minor pz p ph̃z i isto p̃ dñtẽ. Inqrim^9^ ãt ɔsiderare nãz ⁊ subãz ipsi^9^ aie. postea q̃cũq̃ accidũt circa ipsã q̃ꝝ q̃dã ꝓp̃e passiões aie videtur eẽ. alie aũt cões. ¶ 2° arg^r^ sic. de corpe aiato nõ ẽ scia. g̃ ñ ẽ sbm̃ adequatũ h^9^ scie. añs pz q̃ d̃ corpe aiato nõ p̃ñt formari ꝓpões necessarie. g̃ de corpe aiato ñ ẽ scia. añs pz. ista. n. ẽ ɔtingẽs oẽ corp^9^ aiatũ est ɔpositũ ex corpe ⁊ aia cũ illa vnio aie cũ corpe sit penit^9^ ɔtigẽs. ⁊ tñ est ibi p̃dicatio diffinitionis de diffinito. ¶ 3° arg^r^. oĩs q̃ditas subiectiualis ẽ incõplexa. sz corp^9^ aiatũ ñ est q̃ditas icomplexa. g̃ nõ ẽ q̃ditas sb̃iualis. ⁊ p ɔñs nõ ẽ sbm̃ h^9^ scie. minor pz q̃ corp^9^ aiatũ est aggrega^m^ ex vna quiditate gñica. s. ex q̃ditate corpis. ⁊ ex vna dr̃ia idiuiduali. s. ex q̃ditate corporis et q̃ditate dr̃iali. s. ex q̃ditate aiati. g̃ ẽ rl̃r ɔplexũ. Cõfirmat̃ q̃ corp^9^ aiatũ ẽ ꝟa diffinitio q̃ditatia. g̃ est ꝟe ⁊ rl̃r ɔplexũ ⁊ nõ solũ vocal̃r. In oppo^m^ arg^r^ q̃ sicut se hz scia ad sciaz. ita sb̃z ad sbm̃. sz scia h^9^ libri ẽ ps subiectiua ph̃ie nãlis g̃ sbm̃ h^9^ scie ẽ ps subiectiua subiecti ph̃ie nãlis scilicet corp^9^ nãlis. sz aia non est ps subiectiua corpis naturalis. imo corp^9^ aiatũ. g̃ aia non est subm̃ hui^9^ scie. imo corp^9^ aiatum. In hac qõne erunt tres articuli. Quantum ad primuz.

Primo sciẽdũ ẽ ꝙ ꝓ declaratõe t̃minorũ qõis ponũtur aliq̃ suppões. Pria. corp^9^ aiatũ est complexũ vocale circũloquens vnã q̃ditatẽ specificã real̃r constitutam ex quadã q̃ditate gñica. s. ex corpe. ⁊ ex quadã q̃ditate dr̃ali. s. ex aiato. 2ª illa q̃ditas concre

tiue designata ē subm̄ māle. s gdītas illa abstractiue designata ē rō formalis subiectiua. Dictū ē eiz q subm̄ māle t subm̄ formale debēt se hr̄e sicut abstractū t cretū quēadmodū metaphysica ē de ente sub rōne entis vl entitatis. sic hec scia ē de aiato sub rōne aiati. ¶ 3ª suppō. nulla passio aīe dūcta ē dīalis de ipsa aīa sz de toto cposito. pz p phūm p̄mo huius dicēt. nō dtigit aiaz miserēri aut addiscere aut intelligere sz bominez. ¶ 4ª suppō. oēs passiōes aīe sūt dīales de toto cposito tanq̄ de subo qō. t ō aīa tanq̄ de p̄ncipio quo. pz p Aristo. 2º buiº dicēt. q aīa ē p̄ncipiū quo viuimº sentimº t fm locū mouemur t itelligimº. Ex his sequit p̄mo q aīa nō ē subm̄ buiº scie. pz qz de ea nō demōstrant passiones buiº scie. 2º sequit q de aīa nō ē hic determinandum tanq̄ de subiecto adequato. sed tanq̄ de p̄ncipio formali adequati subiecti.

Secundo sciendū ē. q iste liber de aīa i quo Ari. determinat de corpore aīato t de eiº p̄ncipio formali t de passiōibus eiº diuidit i tres libros ptiales. In p̄mo determinat de mō cognoscēdi aīaz t de opionibº antiquoz circa aīaz. t diuidit i tres tractatus. Primº est de mō cognoscēdi aīaz. t diuiditur i tria capla. p̄mū est de vtilitate t dignitate buiº scie. t diuidit in tres partes. In prima pte tangit vnā dclōnē q̄ tāgit p̄mitate buiº scie t ē hec. Scia de aīa ē p̄or. s. rōne dignitatis t bonorabilitatis. ꝓbat qz nos opinamur sciaz eē de numero bonoz bonorabiliū. t opinamur vnaz sciam esse nobiliorē t bonorabiliorē alīa. aut qz ē certior aut qz ē melior aut bonorabilioris subi: sed scia de aīa ē certior t melior t bonorabilioris subiecti. ḡ scia de aīa ē pr ma siue bonorabilior inf oēs scias nāles. ¶ In 2ª pte pbūs oñdit vtilitatē buiº scie. t itēdit duas dclōnes. Prima tāgit p̄maz vtilitatē t ē hec. scia de aīa videt multuz ꝓficere ad oēz veritatē t ad oēm sciaz speculatiuā. 2ª tāgit secūdaz vtilitatē t est hec. scia de aīa ē maxime vtilis ad nām. i. ad sciaz de nā ꝓbat qz aīa ē p̄ncipiū aīaliuz. mō aīalia sūt p̄ncipaliores ptes entiū nāliū. ¶ In 3ª parte oñdit q sunt determināda circa aīaz. t ponit istā dclōnez. Oportet cōsiderare t cognoscere nām t subāz ipsiº aīe t q̄cūq; accidīa eius quoz accidīm quedaz videnf eē passiōes ꝓprie ipsiº aīe. q̄dā vero sūt passiōes cōes eo q̄ oibus aīatis insunt t̄.

Tertio sciēdum. q circa būc textū icidūt tres difficultates. Prima vtrum scia de aīa sit simplr bonorabilior oībº alijs sciētijs. Pro solōne buiº difficultatis ponunf aliq̄ suppōnes. Prima. scia accipit suā bonorabilitatē a sbō t a certitudine suaz dīationū. 2ª suppositio. scia dina. s. metaphysica bz deū t intelligētias ꝓ sbō. t ꝓcedit ex p̄mis p̄ncipijs que sūt certissima. Ex his dī p̄mo q si metaphysica sit de ente tanq̄ de sbō scia ō aīa erit nobilior ex pte subi q̄ metaphya. cuz sbm̄ scie ō aīa sit bonorabiliº q̄ sbm̄ metaphyce gdītas eius corpis aīati ē simpr ꝓfectior gdītate entis. 2º dī q si scia ō aīa bret aīaz ꝓ sbō n̄ essz bonorabilior iter oēs scias nāles. scia eiz de corpe aīato ect scia nālis nobilior ea. 3º dī q scia ō aīa iter scias nāles est bonorabilior. pz qz eiº sbz ē corpus aīatū q̄ ō ē dignº t bonorabilius iter entia nālia. ¶ 2ª difficultas vtr scia de aīa sit vtilis ad oēm vitatē. Rñdet cmētator q sic itelligēdo p oēz vitatē sciaz speculatiuā q̄ ē ꝓpr vez. ¶ 3ª difficultas vtr q̄daz sint ꝓprie passiōes aīe t q̄dā cōes. Rñdet cmētator q sic. exponit tñ dupr p̄mo p passiōes ꝓprias itelliguntf passiōes ad q̄s brīdas aīa n̄ indiget corpe sic ē imaginatio p itellectū. sz passiōes cōes sūt ad q̄s brīdas aīa indiget corpe sic sūt passiōes attribute vtuti ocupiscibili. 2º exponit q passiōes ꝓprias itelliguntf passiōes q̄ cōueniūt p̄mitº aīe t ꝓpter aīaz ueniūt corpi vt sēsus et imagiatio t p coēs passiōes itelligūt ille q̄ i aīa existūt ꝓpr corpº vt sūt sōnº t vigilia. t ꝑ itēdit antiq̄ trāslatio dicēs. boz accñtium q̄dam sunt passiones anime. t q̄dam accidūt aīe ꝓpter corpus. Et hec de primo. quantum ad secundum.

Conclusio rñsalis. Corpº aīatū sub rōe aīati ē adeq̄tū bº scie sbm̄. pz p duas suppōnes. Prīa scia de corpe aīato ē dignior t bonorabilior inf scias nāles pz qz corpus aīatuz ē dignº t pfectiº inf oīa entia nālia. ¶ 2ª suppō. scia ō aīa si aliq̄ sit ē minº bonorabilf q̄ scia de corpe aīato. pz qz corpº aīatū ē pfectius q̄ aīa. Ex his sic arf. Oīs scia bonorabilior iter oēs scias nāles ē ō corpe aīato. vt pz p p̄mā suppōnem. sed hec scia est bonorabilior inf oēs scientias nāles. vt pz p textū. ḡ hec scientia est de corpore animato tanquam de subiecto.

Primo dubitaf. Utr oīs scia sit ō nūero bonoz bōrabiliū. Pro solōe bº dubij sūt solūēde due difficultates. Prima difficultas. vtr oīs scia sit bōa. pº solōne ponit talis distinō. Aliqd ē bonū tripr. vno mō bōitate trāscēdēti t ēntatiua t hac bonitate oē ens for-

mal'r dr̄ bonū. alio⁹ aliqd dr̄ bonū bonitate pfectiōali ⁊ q̄litatiua. ⁊ sic ois fr̄ pficiēs aliqō sb̄m ē bona. alio⁹ aliqd ē bonū bōitate mozali ⁊ circūstātionatiua. ⁊ sic solū sb̄m susceptibile v̄tutis ⁊ vitij dr̄ bonū qñ actu sustinet v̄tutē vel ei⁹ opp̄m Ex bis dñr tria. ⁊ primo q̄ ois scia ē fr̄lē bona p̄ma bōitate. ſ. bōitate trās cēdēti. q̄ ois scia est ens. ⁊ 2⁹ dr̄ q̄ ois scia ē bōa ⁊ mō. ſ. bōitate pficiēte. scia eim pficit suū sb̄m ⁊ ē ei⁹ pfectio. ⁊ 3⁹ dr̄ q̄ nulla scia ē bona fr̄lē bonitate mozali. ¶ ⁊ª dicit ois scia sit bonozabil'. Ad quā rñdet doctor scūs p duas distinctiōes. ⁊ prima distin⁹ ē. ſ. q̄ duplex ē bonū. q̄dā ē bonū ordinatū i finē ⁊ illud vocat bonū laudabile. laudam⁹ eiz bonū equū q̄ bñ scit currere. aliō ē bo^m bonozabile q̄ō ē p̄pter se appetibile. ¶ ⁊ª distin⁹ duplex est scia. q̄dā ē scia p̄ctica. a⁹ ē speculatia. ¶ ⁊⁹ p̄ōit talē sup p̄onez q̄ speculatiue scie dr̄nt a practicis eo q̄ speculatiue sūt p̄p̄ scire. p̄ctice vero p̄p̄ op⁹. ⁊ p̄ōt tñ addi ētia distin⁹ q̄ scie speculatiue sūt duplices. q̄dā sūt p̄p̄ se tm̄ sic ē metaphysica ⁊ ille sūt maxie bonozabiles. alie sunt p̄p̄ se ⁊ p̄p̄ aliud cuiusmōi sūt scie administratiue vt logica Ex bis dñr duo. ⁊ primo q̄ ois scia p̄ctica est de numero bonoz laudabiliū ⁊ nō bonozabiliū. ⁊⁹ q̄ ois scia speculatia ē bonozabilis. nlla tñ ē maxie bonozabilis nisi illa q̄ ē tm̄ p̄p̄ se. Ex b̄ segit q̄ p̄ctici p̄p̄ p̄ctica nō sūt bonozabiles. ⁊⁹ segit q̄ speculatiui sūt simplicit magis bonozādi.

Secundo dubitat. Utr⁹ dignitas ⁊ bonozabilitas scie sumat ex dignitate ⁊ bonozabilitate sbi. ⁊ pro solōe b⁹ dubij ponūt aliq̄ suppōes. ⁊ prima bonozabilitas ē q̄dā r'lo suppōis bonozādoz adiuicē a q̄ fr̄liter dr̄ vnus suppōi alēi i dignitate. ¶ ⁊ª suppō ē ista r'lo p̄ōt repiri inē triplices entitates. ſ. iter entitates sciaz. ⁊ inē entitates subozū certitudinuz ⁊ dr̄ationū. Ex bis elicit talis distin⁹ scia p̄ōt dici bonōabilis dup'. vno⁹ bonozabilitate itrīseca ⁊ fr̄li fr̄lē sibi iherēte ⁊ ōnoiante ipsā fr̄lē esse bōzabilē. alio⁹ scia p̄ōt dici bonozabil' bonozabilitate extrīseca sbi vl' certitudiz scie: Ex bis dñr vno. p̄ q̄ bōzabilitas itrīseca ⁊ fr̄lis scie ñ suit ab bonozabilitate sbi siz a p̄pa entitate ipsi⁹ scie ⁊⁹ dr̄ extrīn^ca sbiua ⁊ silr bonozabilitas certitudiz sūit ab extrī⁹ ſ. a sbo ⁊ a certitudie dr̄ationū

Tertio dubitat. Utr⁹ sit saluabile sbz b⁹ scie eē aiaz. ⁊ pro solōe b⁹ dubij ē supponēd ū. de sbo b⁹ scie ē vna opio multū p̄babilis q̄ stat i duob⁹ dict] ⁊ vna suppōe. suppō ē bec. ē vna ps phie nālis ordinēs sub se scias de aia. scias quoz nāliū. scias ō aialibus. ps q̄ ois ista entia scibilia in istis scientijs sūt entia nālia. ¶ ⁊ primū dcm̄. cōp⁹ aiatū ē adeq̄tū sbz ⁊ totale illi⁹ ptis phie nālis. ¶ ⁊m aia ē adeq̄tū subz p̄me ptis illi⁹ ptis phie nālis. ſ. scie date i libris de aia.

Ad ratiōes añ op^m. Ad p̄mā ne^r añs. ⁊ ad p̄bationē ne^r maioz q̄ scia nō solū ingrūt p̄n^a eēntialia subi ⁊ passiōes ei⁹. sz ēt ingrunt p̄ma p̄nci^a eēnti^a priū ⁊ passiōes eaz. ¶ Ad ⁊am dr̄ negā añs p̄ncipalis argum̄ti ⁊ ad p̄bationē scdi añt] dr̄ q̄ illa ē ne cia. oē coz p⁹ aiatū ē opo^m ex aia ⁊ coz pe si istō ybū ē sit p̄ci se oplexiū extremoz ⁊ ñ ipoz ee sbiuū sz obiuū. ¶ Ad ētiā dr̄ q̄ istō oplexū coz p⁹ aiatū p̄ōt capi ⁊r. v⁹: vt ē q̄dā aggrega^m ex duab⁹ q̄ditatib⁹ q̄ditatiue ostituētib⁹ vnā q̄ditatē ētiā nobis ig̃tā. ⁊ sic ē oplexū ñ solū vocale sz ētiā reale. Et hec de q̄one.

Queritur ecūdo. Utr⁹ vl' sit posti⁹ singular. Ar^r p̄ q̄ sic. q̄ ōstruct] singl'arib⁹ ōstruit vl' ḡ vl' ē posteri⁹ singl'ib⁹. ⁊z 2ª q̄ necesse ē destructo p̄ozi ōstrueī posteri⁹ sz ñ eō. Cōfirmat q̄ si vl' essz p⁹ vel ḡ i illo p̄ozi essz p⁹ i singl'ib⁹ aut nō. ñ ē dicēdū q̄ sit p⁹ i singl'ib⁹. q̄z i illo p̄ozi singl'ia ñ sūt. nec ē ōd^m q̄ ñ sit i singl'ib⁹. q̄z tē vl' essz ydea sepata. Ar^r 2⁹ q̄cūq; duo sic se bñt q̄ ouertūt fz eēndi ōñaz ⁊ vnū ē cā alt'⁹ vt sit illō q̄d est alt'⁹. q̄z mō cā est nā^r p⁹ oi a⁹ sz aliq̄d vl' ⁊ suū supp^m sic se bñt q̄ ouertūt fz eēndi ōñam ⁊ supp^m ē cā q̄re vl' ē. ḡ supp^m ē p⁹ vl'. mioz ps ō sole ⁊ supp^to sol'. ¶ Ar^r 3⁹ q̄cḡd effective cāt abitell'ectu ē posteri⁹ singularib⁹. sz vl' cāt abitellectu effective. ḡ ē posteri⁹ singl'ib⁹. mioz ps p omētatoz dicēdē. Intellect⁹ ē agēs vl'itatem i reb⁹. Cōfirmat auctē phi dñt]. al'eiz vl' aut nihil ē aut posteri⁹ singl'ib⁹ suis. Cōfirmat ēt auctoritate themistij dñtis vl' ē tenuis silitudo suoz singl'iuz. talis āt silitudo ñ p̄ōt cāri nisi abitellectu. ¶ In opp^m ar^r. ois diffi⁹ q̄ditatiua dat p simp^r p̄oza. sz i diffinitiōe q̄ditatia ponūt p̄dicata q̄ sūt vniuersalia r̄spectu diffiniti. ḡ vniuersalia sūt simp^r p̄oza singularib⁹.

Primo sciendū est q̄ p declaratiōe terminoz qōis ponūt aliq̄ distincti ones. ⁊ prima distin⁹ vl' ca^r z^r. vno⁹ z^e itentiōa/

liter ꝛ ꝑ significato. ſ. ꝑ ipſa vlitate q̄ ē q̄dā rō rōnis fundata i nā vl̄i cognita ꝯpata ad multa ſingula cognita alio⁹ ꝑme ltētionalē ꝛ ꝑ ōnoīa to. ꝛ ſic vl̄e ñ eſt aliō q̄ vna nā cōis de mult] p̄dicabilis. ꝛ ō iſto q̄rit ꝓfs qō. ¶ 2ª diſtin⁹ vl̄e eē ꝑ⁹ ſingularib⁹ pōt itelligi dupr. vno⁹ i eſſendo alio⁹ i cogſcēdo. vtꝝ ātr vl̄e ſit ꝑ⁹ cognitū q̄ ſit ſingulare aut eō bꝫ viſum eſt i ꝓbe⁹ ꝑmi ꝓbico ꝛ. ¶ 3ª diſtin⁹ vl̄e eē ꝑ⁹ ſingulari i eſſēdo pōt intelligi 3r. aut ꝓzitate tpiſ. aut ꝓzitate nē. aut ꝓzitate ordis vel ꝓfectiōis. vl̄e ātr ſingulare ſimul tpe ſūt. ſz ſingulare ē p⁹ nā vl̄i, vl̄e eiz accipit eē ſbiuū ꝛ exñie a ſingli. ſz vl̄e ēt eſt poſteri⁹ ſingulari ꝓfectiōe. ſingulare eiz ꝓfecti⁹ ē q̄libz ſuo vl̄i. Ex bis ſūt ſoluende tres difficultates. ¶ ꝓma difficultas. vtꝝ ſit aliq̄ nā vl̄is reaꝝ multiſ cōicabiliſ. Ad quā rñdeť q ſic. ꝓbať 3r. ꝑmo qz pl⁹ rlē ꝺueniūt ſoz. ꝛ plato q̄ ſoz. ꝛ bꝛunellus. ḡ ꝛ aliq̄ reali ꝺueniūt ꝛ illō reale nō pōt eē aliq̄ō ſiñr qz ꝑ q̄dz ſingulare ē nec illō reale pōt eſſe ꝺcept⁹ vel aliq̄ō ſigm ad placitū iſtitutū ḡ neče ē q ſit aliq̄ nā vl̄is. 2ª rō iſte ꝓpões ꝺcedūť. color ē ꝑmū obm̄ viſus. bō ē ꝑmo riſibilis: vel ḡ ſubiecta ſupponūt ꝓſonaliť ꝓ aliq⁹ ſuppoſitis illoꝝ ſbōꝝ. ꝛ ſic ꝓpões erūt falſe. vel ſupponunt ſimpr ꝓ ꝺceptu vel mālr ꝓ ipſiſmet ſignis inſtitutis. ꝛ ſic vr adhuc q ꝓpões eſſēt falſe. ꝛ ſic neceſſe ē q ſupponāt ꝓ nā cōi. 3ª rō qz ſbm̄ ſcie realis ē ens reale ꝛ nō vox neq̄ ꝺcept⁹ nz aliq̄ō ſingulare. ḡ ē aliq̄ nā vl̄is realis. maiꝝ ꝑz quia nulla ſcia realis eſt de vocib⁹ aut ꝺceptib⁹ etiā ſingulariū nō ē ſcia. ¶ Scḋa difficultas ē vtrū illa nā ſit vna aliq̄ vnitate reali minore vnitate numerali. ¶ ꝓro ſolōe buiꝰ difficultatis ponunť aliq̄ ſuppōes. ꝓma ſuppō. qcqd ꝺuenit alicui ꝑz ſe aut i vltima ꝑciſiōe ꝺuenit ei ꝑmo mō dicendi ꝑ ſe. Bꝫ ꝑ ꝛ Auicenā dicētem q eq̄nitas ē tm eq̄nitas. Ex bꝫ elicit talis diſtin⁹ nām vniuerſalē eē vnā pōt itelligi 2r. vno⁹ qditatiue ꝛ eſſētialiť ita q vnitas ꝺ ea p̄diceť i ꝑmo mō dicēdi ꝑ. ꝛ ſic nā nz ē vna neq̄ pluref nz vl̄is neq̄ ꝑticularis alio⁹ pōt itelligi q nā ſit vna denoiatiue. ꝛ ſic nā pōt dici vna. 3ª ſuppō ē. qz vnitas ē ꝓpa paſſio entis iō qualz entitatē ſeq̄ť ſua ꝓpria vnitas. Tertia ſuppō. oē p̄dicatū qō denoiatiue p̄dicať de ſingulari pōt ꝑ denoiationē extriſecā p̄dicari de quiditate vl̄i niſi tale p̄dicatū ponat ꝺr az inť ipa. iō q̄cūq̄ vnitas eſt denoiatiue p̄dicabilis de ſingulari. illa etiā denoiatiōe extriſeca ē p̄dicabilis ō qditate vniuerſali. ¶ Quarta ſuppō in q̄libet ſingulari ſunt ꝺue vnitates ō eo ꝑ denoiationem extriſecā p̄dicabiles. ꝓma vnitas vocať ſibi ꝓpria quā bꝫ ab indiuiduo entis i ipſo repto. iō vniuerſale ē vnū tali vnitate. 2ª vnitas vocať vnitas idiuidualis quā bꝫ a ꝓpa ꝺria idiuiduali. Ex bis ꝺr tria ꝓmo q quacūq̄ opatiōe itellect⁹ ſecluſa nā vniuerſalis bꝫ vnā vnitatē ꝺſequētē ſuā ꝓpriā entitatē q̄ vocatur vnitas ſibi ꝓpria q ꝓpie ñ ꝺz dici vnitas generica nec ſpecifica nec numeralis. nō ſignifica neq̄ ſpecifica. qz illas bꝫ ab intellectu vt poſtea videbiť. nec numeraliſ qz talis vnitas ē minor vnitate numerali. 2º ꝺr q nā vniuerſalis eſt vna ꝑ denoiationē extriſecaꝫ ab vnitate ꝓpria ſui ſuppoſiti. 3º ꝺr q ēt qditas vniuerſalis bꝫ vnitatez realē. ſ. vnitatē minorez ſui ſuppoſiti. ꝛ hoc ꝑ denoiationē intrinſecā. Ex bis pōt directe rñderi ad difficultatez q qditas vniuerſalis ſecluſa q̄cūq̄ opatiōe itellect⁹ ē vna quadā vnitate reali q̄ ē minor vnitate numerali q̄ vocať vnitas ſibi ꝓpria. ¶ 3ª difficultas vtꝝ qditas cōis ſit vniuerſalis ſecluſa opatiōe intellect⁹. ¶ ꝓro ſolōne buiꝰ difficultatis ponit talis diſtin⁹ aliqd eſt vniuerſale ꝺupliciť. vno⁹ i poſ ꝛ ſic oē illud qō eſt aptū eē in multis ē vniuerſale. alio mō aliqd eſt vniuerſale i actu ꝛ ad iꝫ regrūť ꝺue relatōes. ꝓma ē aptitudo ad eē i multis q̄ ꝓpe vocať cōicabilitas. 2ª ē relatio ꝺicibilitatis a q̄ vniuerſale formaliť ꝺr de multis. vniuerſale eim ē vnū in multis ꝛ ō multis. Ex bꝫ ponit talis ſuppō q ſecluſa q̄cūq̄ opatiōe itellect⁹ qditas cois bꝫ ꝓmā habitudinē q̄ eſt cōicabilitas multis. q̄cūq̄ eni opatiōe itellect⁹ ſecluſa iſta qditas humanitas ē multis cōicabilis. ſz qditas cōis nō bꝫ rōnē ꝺicibilitatis a ſe. ſz eam bꝫ ab intellectu cōſiderante illā qditatē ꝑ moduꝫ vni⁹ obiecti intriſeci ꝺſiderāte etiā illud obm̄ intelligit eſſe coicabile multis gb⁹ attribuit ipſum obm̄ eſſe itellectū. iō ſtati in ipſa qditate ſic intellecta fundať vna relatio ꝺicibilitatis a q̄ relatiōe qditas vniuerſalis ꝺr forliť ꝛ i actu vniuerſaliſ. iō bn̄ ꝺicebat cō mētator q itellect⁹ facit vniuerſalitatē i rebus. Ex bis ꝺr q illa qditaſ ē vniuerſalis i actu ꝛ formaliť mediāte opatiōe itellect⁹ cānte i ipſa relatiōez ꝺicibilitatis. iō ẏa ē ꝓpō ꝑbi q vniuerſale i actu aut nihil ē aut ē poſteri⁹ ſingularibus.

Secundo ſciendū eſt q Ariſto. oſtdit in 2º c⁹ difficultatē b⁹ ſcie. ꝛ itē dit ꝓncipaliť talē ꝺcluſionē. Scia de aia eſt penitus difficillimorū. hanc ꝓbat querendo octo

difficultates circa aiaz. r itēdit. iz. ꝺclusiones. ¶ Prima tāgit ꝑmā difficultatē. s. istā q̄ est vna q̄stio cois ingrēs de mō iuestigādi qōgdē. vtrū .s. sit vna cois scia ad ingrēdū qōgdē cuiuslibet diffinibilis sīc ē vna cois scia ad ingrēdū ꝓpria accīa cuiuslibet ſbi scibilis q̄ vocaī ꝺfatio. qz si nō sit vna tūc erit difficili⁹ ingrere qōgdest aie eo qꝺ circa vnū qꝺq̄ scibile erit ali⁹ modus sciēdi suū qōgdē: r si sit vna cois scia erit mā⁹ vtr illa sit ꝺfatio vl̄ diuisio adhuc erūt mīte dubitatiōes ex gb⁹ pricipijs debeat ꝓcedere talis scia. Alioz. n. alia sūt ꝓncipia vt numeroz r planoz. ¶ 2⁹ tāgit scꝺaz difficultatē r hec est. difficilis est i q̄ gñe sit aia r gd sit. vtrū. s. sit ℏ aliqd r ſba aut q̄le aut q̄tū aut aliqd huiusmōi alioz ꝑdicamētoz: r vtrū sit eoz q̄ sunt potētia aut endelechia. i. act⁹. ¶ 3ª tāgit tertiā difficultatē vtr aia sit ptibilis aut iptibilis: r vtrū oēs aie sint eiusdē speciei aut non: r si non sint eiusdē speciei. vtrū specie differant aut genere: r hoc quesitum est eo qꝺ antiq determinantes de aia solū determinát de aia humana. ¶ 4ª tāgit q̄rtā difficultatē q̄ ē hec. vtrū sit eadē rō aie ꝯz oēs alias aut alia sicut de aiali. rō. n. aialis ꝺm vnū qꝺq̄ al̄ē altera r altera: vt equi canis boīs r leonis: r subdit remotionem dubij: qz aliqs posset ꝺre qꝺ al̄ vle eēt aliqd sepatū a singularib⁹. ꝺicit. p. qꝺ nō. aial. n. vl̄e aut nihil est aut posteri⁹ ē singlib⁹: r silr ēt vt si aliqꝺ cōe ꝑdicet. ¶ Quita tāgit gntā r est hec: si non sint multe aie: ſz sint ples ptes r ples potētie ei⁹. vtrū sit ꝑ determinādū de tota aia q̄ de partib⁹. i. de potētijs ei⁹. etiā ē ualde difficille cognoscere qualiter ptes. i. potentie aie ad inuicē differāt. ¶ 6ª tangit sextā et ē hec vtrū sit ꝓius determinādū de ptibus. i. de potētijs aut eoꝝ actibus ut de intellectu q̄ de intelligere: r ꝺ sēsu q̄ de sētire. et vtrū sit pri⁹ determinādū de actib⁹ q̄ de obiectis: aut de obiectis ꝓius q̄ de potētijs. ut pri⁹ de sensibili q̄ de sēsitiuo. et de intelligibili q̄ de intellectiuo Septima ꝺ⁹ tāgit septimā ꝺclusionem et ē hec vtrū necesse sit cognoscere qōgdest aie ad cognoscēdū accidētia aie. r ēt ad cognoscēdū qꝺ quidē aie necesse sit cognoscere accidētia aie. hoc aūt ē difficillimū. scꝺm ꝓbat qz nō solū est vtile cognosere qꝺquidē ſubē ad cognoscēdū cās accidētiū, ut in matbematica non sufficit cognoscere quid rectū r quid obliquū quid linea r gd planū ad cognoscēdū qꝺ āguli triāguli sūt equales āgulis rectis. sed etiā ecōuerso oportēt cognoscere accīntia ad cognoscēdū qōgdē ſbē. qz accīntia magnā ptē cōferūt ad cognoscēdū qōgdē. ¶ Primū ꝓbat. qz bēm⁹ dare cogniti onē accīntiū aie a ut oim aut pluriū ḡ necesse ē qōgdē dare de qꝺquidē ipsi⁹ aie. ꝺnam ꝓbat qz ois demōstratōis prin⁹ ē qōgdē. Et subdit remotōnē dubij qꝺ nō scꝺm q̄scūqz diffinitōes ꝺtigit cognoscere accīa ideo ille scꝺz q̄s b⁹ nō pōt fieri debēt ꝺici diffinitōes ꝺyaletice q̄ sunt casse r vane oēs. ¶ Octaua tāgit octauā q̄ est hec vtrū oēs passiones aie sint ēt cōes corpori aut utrū sit aliq̄ ꝓpria passio ipi⁹ aie. Et subdit qꝺ ℏ dubiū ē necario ꝺterminādū. nō tñ ē facile ꝓbat arguēdo ad vtrāqz ptē. ꝑ qz aia ut i pluribus nihil videī posse facere aut pati sine corpe ḡ oēs ei⁹ passiones sūt etiā cōes corpi. Añs ꝑz qz aia nō videī irasci desiderare aut oīno sꝯ sine corpore. ¶ In oppositū arg⁹. qz intelligere videī eē maxime ꝓpriū aie. ¶ 9ª ꝺclusio tangit vnā solōnē ꝺōnalē ad hāc qōnē r ē hec si intelligere sit fantasia aut nō sit sine fantasia nō ꝺtinget aiam itelligere sine corpore. ¶ Decima tangit correlariū copulatiuū cōpositū ex duabus cōditionalibus solutinū istius questionis vtruz aia sit separabilis et est hec. si aliqua opationuz aut passionū aie sit ꝓpria ipsi⁹ aie: cōtinget ipsā aiam separari a corpore. Si vero nulla opatio sit sibi ꝓpria nō erit separabilis. ꝓbat per simile qz sicut multa cōuenīūt recto in quātū rectū ē: ut tāgere eneā sperā ſz pūctū: nō tñ hoc sibi cōuenit scꝺm qꝺ rectū separatū a mā. ideo rectuz ē inseparabile eo qꝺ sēp ē in aliquo corpe. ¶ Undecima soluit qōnē cathegorice r est hec. omēs passiones aie. s. attribute virtuti ꝺcupiscibili r irascibili sūt cōes aie et corpori. ꝓbat ꝑ exēplariter. ut de ira et mansuetudine. de timore r misericordia. r de confidentia. de gaudio amore r odio. Scꝺo ꝓbat rōe sic. qz ois passio aie facta cū passione a trāsmutatōe i corpore ē cōis aie r corpi: sed oēs passiōes aie cōcupiscibiles r irascibiles sūt trāsmutatōes r passiones corpis: ḡ sunt passiones cōes aie et corpori. ¶ Tertio ꝓbat signo sic. qz iste passiones variantur ꝺm dispositionē corpis ḡ sunt cōes aie r corpi. añs ꝓbat. qz qdā nullo⁹ ꝓuocant a magnis r duris passionib⁹. alij aūt mouētur a paruis r debilib⁹ passionib⁹. ¶ Duodecima tangit tria correlaria ¶ Primū oēs tales passiones aie sunt in materia Scꝺz corre⁹ oēs iste passiones aie debēt diffiniri per māz. ut ira ē mot⁹ buⁱ⁹ corpis aut poⁱ⁹

¶ 3m phi ẽ ꝯsiderare de aĩa aut de oi aut de bac aĩa. ſ. cuius ſint iſte paſſiones.

Tertio Sciẽdũ ꝙ circa hũc textũ icidũt tres difficultates. ¶ Prima vtrum ſciẽtia de aĩa ſit de numero difficillimorũ. ¶ Pro ſoluti one dubij ponũtur aliq̃ ſuppõnes. ¶ ¶ Pri ma ſuppoſitio. facilitas eſt potẽtia qua aliquid eſt potẽs facere aut pati cũ pauco labore. ſed difficultas ẽ potẽtia qua aligd eſt potẽs facere vel pati ab aliquo cũ magno labore. Ex hoc ſe gtur ꝙ facilitas et difficultas nõ habẽt fieri circa ipoſſibilia. poteſtas enĩ nõ habet ipoſſibile ꝑ obiecto. 2o ſegtur ꝙ facilitas ⁊ difficultas bñt ſolũ fieri in agentibus cum labore ⁊ pena: ideo deo nihil ẽ facile aut difficile. ¶ Secũda ſuppõ in oi cognitione duo cõcurrũt. ſ. obiectũ cognoſcibile. ⁊ potẽtia cognitiua. ideo neceſſe ẽ ꝙ facilitas aut difficultas in cognoſcẽdo ꝓueniat aut ex parte obiecti cognoſcibilis. aut ex parte potẽtie cognitiue. ¶ Tertia ſuppõ. obiectũ formale intellect⁹ noſtri ẽ entitas qu. ẽ equaliter reperibilis in oi ente. ¶ Quarta ſuppõ q̃ ſequit ex precedẽti: intelligibilitas q̃ eſt ꝓpria paſſio entis eſt equaliṫ repibilis in omi ente: ideo omne ens ẽ equaliter itelligibile. ¶ Quita ſuppõ. impoſſibile ẽ ꝙ difficultas in intelligẽdo ꝓueniat ex parte obiecti cognoſcibilis cũ omia obiecta ſint equaliter itelligibilia. ¶ Sexta ſuppõ. neceſſe eſt facilitatẽ aut difficultatẽ i cognoſcendo ꝓueire ex parte potẽtie cognoſcitie. Ex bis dicit ꝓmo ꝙ ſciẽtia de aĩma eſt de numero difficillimorũ ad iſtũ ſẽſum ꝙ acgſitio ſcie de anima eſt valde difficilis. 2o dicit ꝙ difficultas in cognitione aie nõ prouenit ex pte aie cognoſcibilis: ſed ex pte ipſius itellect⁹ cognoſcẽtis. aut ſaltẽ ex pte corpis cõiũcti intellectui cognoſcẽti. patet qz ex pte illi⁹ prouenit difficultas quo ablato auferṫ difficultas ⁊ quo poſito ponit: ſed ablato corpe ɔiũcto itellectui aufertur difficultas q̃ erat i cognitiõe aĩme: ⁊ poſito corpe coniuncto ponit illa difficultas. ergo ex pte corporis ɔiũcti prouenit difficultas i cognitiõe aĩme. ¶ Secũda difficultas. vtrũ aie ſit aliqua ꝓpria paſſio. Ad hãc reſpõdet Albert⁹ ponẽdo talez ſuppõnẽ. Aliud ẽ aliquã potẽtiã ɔicari corpori ⁊ ipſã cõicari cõicãti corpori. illa enĩ dicit cõicari corpori q̃ vtit corpe vel organo corporeo tãq̃ instrumẽto ſicut potẽtia viſiua. ſed illud dicitur cõmunicari ɔmunicãti corpori q̃ cõicat cuz aliqua potẽtia q̃ vtit organo corporeo tanq̃ instrumẽto. Ex bis dicit duo. ꝓmo ꝙ aia itellectiua ſiue itellect⁹ cõicat cõicãti corpi. qz aia itelligẽdo idiget potẽtia fãtaſtica q̃ cõiuncta eſt organo tanq̃ ſuo iſtrumẽto ſz itellect⁹ nõ coicat corpori qz ñ vtit corpore tãq̃ iſtrũ. Ex bis ifert ꝙ ẽ aliq̃ potẽtia aie q̃ nõ coicat cũ corpe. coicat tñ cũ aliq̃ potẽtia coicãte cũ corpe. ſ. cũ fãtaſia. iõ eſt etiã aliq̃ paſſio ꝓpria aie ſic ꝙ illa nõ ẽ coia corpi tãq̃ ei⁹ iſtrũ aut organo: nõ ẽ tñ ſic ꝓpria gn coicet cũ aliq̃ potẽtia ɔiũcta cũ aliq̃ organo. videṫ tñ ꝑ dici ad difficultatẽ ꝙ itelligere ẽ paſſio coia aie ⁊ corpis: nõ tñ corpi tãq̃ iſtrũ: ſz tanq̃ ſbo ɔnoiatõis. ¶ 2o põt dici ꝙ ñ iplicat ɔdictionẽ aiaz bñe vnã ꝓpriã opationẽ quã realiṫ exercere põt ſine corpe: iõ ad iſtũ ſẽſũ itelligere eẽt ꝓpria paſſio aie. ¶ 3a difficultas. vtr̃ diffinitões dyalectice ſint vtiles ad dñandũ: hec difficultas ſoluiṫ ꝑ talẽ diſtinctionẽ. aliq̃ diffinitio põt dici dyalectica triplr. vno⁹ qz ɔſtituta ẽ ꝑ artẽ dyalectice diffiniẽdũ. ſiue ꝑ artẽ datã i thopicis. a⁹ aliq̃ diffinitio põt dici dyalectica. qz cõponit ex ẽminis dyalecticis q̃ ſunt q̃ttuor ꝓdicata: ⁊ iſte diffinitões dyalectice ſunt vtiles ad dñandũ. 3⁹ mõ aliq̃ diffinitões dñr dyalectice: qz ex ꝓdicatis ꝓbabilib⁹ ⁊ accẽtalib⁹ diffinitões ſũt ɔſtitute: ⁊ tales ſũt iutiles ad dñandũ. hec 2a pz ꝑ cõmẽtatorẽ dicẽtẽ ꝙ ois diffinitio ꝑ quã non cognoſcũtur accẽtia. ſ. demõſtratiue non dr̃ diffinitio niſi equoce. aut qz i ea põit aliq̃ falſũ. aut qz cõponit ex cãis remot⁹ ⁊ ex cãis accẽtalib⁹. Et ſ̃ de ꝑ articulo: ⁊ q̃ũ ad 3m ponit talis

Concluſio rñſalis vle ſimplr ẽ ꝓpus ſingularib⁹. pz auctãte ⁊ rõe. ꝓ auctãte Ariſto. i ꝑ poſterioꝝ dicẽtis. aliq̃ eſſe ſimplr̃ ꝓpoſa ſiẽ vlia ⁊ aliq̃ eẽ ꝓpoſa q̃ ad nos ſiẽ ſingularia. rõe ſic. illud ẽ ſimplr̃ ꝓpus alio a q̃ nõ cõuertiṫ ſubſiſtẽdi ɔña: ſz ab vli ad ſingl̃are nõ cõuertiṫ ſubſiſtẽdi ɔña. g̃ cũ hoc tñ ſtat ꝙ vle non ſit actu ⁊ cõplete vle niſi ab intellectu: ⁊ hec de 2o articulo. ¶ Quãtũ ad tertiũ.

Primo dubitaṫ. Utr̃ q̃ꝯdẽ aie ſit ab itellectu nr̃o cogſcibile. ¶ Pro ſolutõe hui⁹ dubij ſũt ſoluẽde tres difficultates. ¶ Prima vtrũ gditas ſ be ſit ab itellectu cõiũcto cogſcibilis. ¶ Pro ſolutõe hui⁹ ponũtur aliq̃ diſtinctões. ¶ ¶ Prima aliqd ẽ itelligibile duplr. vno⁹ ɔceptu icõplexo ꝙ quẽ itelligit ſimplex gditas ⁊ eẽntia rei. alio⁹ ɔceptu cõplexo ꝙ quẽ itelligit aliq̃ ꝑdicatũ ieẽ tali gditati. ¶ 2a di. aliqd ẽ cognoſcibile cõplexo cõceptu duplr. vno mõ de

ē z⁹ adiacēte. alio mō de ē 3⁹ adiacēte. ¶ 3ª dicit: aliqd pōt cognosci cōceptu cōplexo de est 3⁹ adiacēte duplicit. s. q̄ ad predicata eēntialia z quo ad predicata accidētalia. ¶ Quarta di. aliquid ē cognoscibile tam quo ad p̄dicata essētialia q̄z accidentalia duplicit. s. conceptu ꝑpio et conceptu cōi. Ex his dicit ad difficultatē q̄ quiditas ſbē ē intelligibilis ab intellectu cōiūcto conceptu ꝑpio et incōplexo. p3 q̄z intellect⁹ cognoscit istā ꝑpositionē. ois ſba est ens p se. g̃ adeq̄te cog̃scit gditates ꝑ gb⁹ supponūt ēmini illi⁹ ꝑpō nis. z⁹ dicit q̄ quiditas ſbē ē cognoscibilis conceptu cōplexo de ē sc̄o adiacēte. ista eni ꝑpō ſbā ē: ē perfecte cognoscibilis ab intellectu. ¶ 3⁹ dicit q̄ gditas ſbē ē cognoscibilis ab intellectu q̄ ad p̄dicata tā essētialia q̄z accñtalia conceptu cō muni ¶ 4⁹ dicit q̄ gditas ſbē ē cognoscibilis ab itellectu cōiūcto q̄ ad p̄dicata accidētalia ſi bi ꝑpria. Ultimo dicit q̄ gditas ſbē nō ē cognoscibilis cōceptu cōplexo quiditatiuo sibi ꝑpio q̄z differentie eēnales adeq̄te z ouertibiliter cō stituētes ipsas spēs sūt inoiate z nominant̄ per quas dā ꝑprietates accidentales que aliquādo sūt cū ipsa quiditate cōuertibiles. ¶ zª difficultas. vtrū subā cognoscat̄ ꝑ ꝑpriā spēm aut ꝑ speciē accñtis. Ad quā ꝓbabilit̄ rñdeo q̄ gditas ſbe cog̃scit ab itellectu ꝑ ꝑpriā spēz: ꝓbat̄ supponēdo q̄ eadē spēs numero non pōt adeq̄te z distincte repñtare duo obiecta ꝑ modū distinctor. Ex his sic arguit: itellect⁹ ponit dras iter gditatē ſbe z accñt]. g̃ distincte cog̃scit ſbaz z accñs. aut g̃ ꝑ eādē spēz. s. ꝑ spēz accñt] aut ꝑ diuersas spēs. Si ꝑ eādē. aut illa repñtat solū accñs: z sic ꝑ eā cog̃scit solū accñs: z sic ꝑ eā nō cog̃scit ſba. aut illa repñtat ſbaz: z sic ꝑ eā nō cog̃scit accñs. aut sil repñtat ſbaz z accñs. vl g̃ repñtat ea distincte vel idistincte. nō distincte. q̄z ē ō suppo⁹. g̃ idistincte: z ꝑ oñs ꝑ talē spēz nō pōt itellect⁹ ponere distinctionē iter ſbaz z accñs. iō nec̄e ē q̄ itelligātur ꝑ distictas spēs. ¶ 3ª di. vtr ꝑus itelligat̄ ſba q̄z accñs. Ad qō rñdeo q̄ ꝑ⁹ itelligit̄ ſba q̄z accñs. p3 ꝑ q̄z q̄cūq; aliqō nomē ē cōe duabus gditatib⁹ illa gditas q̄ ꝑ ꝑus significat̄ ꝑ tale nomē etiā ꝑus itelligit̄ a tali noie: sed gditas ſbe ꝑ ꝑius significat̄ noie entis q̄z gditas accñtis. g̃ ꝑ ꝑus itelligit̄ ſba q̄z accñs ¶ Solutio aūt hui⁹ difficultatis magis patebit i sequēti dubio.

Secundo dubitat̄. Utruz accñs ducat nos ī cognitionē ſbe. Ad soluēdū ꝫ dubiū ē supponendū q̄ sūt gnq; ꝓbabiles opiniones de mō ꝑ quē accñs ducit nos ī cognitionē ſbe. ꝑma stat i vna distictōe z duabus suppōib⁹: distinctio ē hec. duplices sūt ſbe. q̄daz sūt ducte q̄litatib⁹ sēsibilib⁹: z ille cog̃scūtur mediātib⁹ talib⁹ q̄litatib⁹. alie sūt sepate z ille cog̃scūtur mediātib⁹ suis effectib⁹. ¶ ꝑma suppō solū accñs non ē motiuū alicui⁹ potētie sēsitiue ſz ſbm subrōe accñtalis: q̄z mouere est agere qō ouenit toti cōposito. ¶ zª suppō: i cognitiōe ſbe oz ponere tres ꝓcessus. Jn ꝑ ſbm subrōe accñtis sēsibilis mouet sēsū exteriorē. Jn z⁹ ſbm ſbrōe alicui⁹ accñt] fātasiabilis mouet fātasiā. Jn 3⁹ gditas suppositi ꝟtute luis intellect⁹ agentis irradiātis supra fātasiā bz ꝟtutē mouendi itellectū possibilē cāndo vnā spēz repñtatiuā gditatis ipsi⁹ suppositi. Et sic p3 ꝑ q̄ accñs ducit nos ī cognitionē ſbe. z⁹ q̄z ꝑus cog̃scit ſba q̄z accñs cognitōe itellectiua. ¶ zª stat i duab⁹ suppōib⁹ ꝑª ſba ē cā accñtis. zª cā ꝟtualr ꝓtinet̄ ī suo effectu. Ex his dr̄ duo. ꝑ q̄ ꝑmo itelligit̄ gditas accñtis fātasiati. z⁹ q̄z itellect⁹ vidēs gditatem ſbe ꝟtualr icluſā i gditate accñtiū sic cā i effectū abstrahit vnā spēz ꝑpā ſbe ꝑ quā itelligit ſbaz. ¶ 3ª opinio stat i trib⁹ dictis. ꝑrimū q̄ itellect⁹ ꝑ cog̃scit gditatē accñtis fātasiati. z⁹ q̄ ab illa gditate sic cognita abstrahit gditatē entis z eā cognoscit. z3⁹ mediāte illa gditate entis cog̃scit gditatē ꝑ z immediate ꝓtētā subente. s. gditatē ſbe ¶ 4ª opinio stat i duob⁹ dictis. ꝑᵐ q̄ ab accñtib⁹ fātasiat] ꝑ abstrahit gditas entis q̄ ꝑ ꝑpriā spēz cog̃scit. z⁹ q̄ postea fit descēsus ad gditatē ſbe q̄ etiā ꝑ spēm ꝑpriā cog̃scit: z 3ᵐ q̄ fit ꝓcessus ad gditatē accñtis q̄ vltimo ꝑ ꝑpriā spēz cog̃scit. ¶ 5ª stat i trib⁹ suppōib⁹. ꝑrima. itellect⁹ mouet a fātasmate. z fātasia mouet a sēsu z sēsus ab obiecto. zª. poc sēsitiue sūt solū motie ab accñtib⁹. 3ª ē sicut estimatiua q̄ e supior ad sensitiuā pōt ex spēb⁹ ſfatis elicere spēs nō sēsatas sic etiā ꝟt⁹ ipsi⁹ itellect⁹ q̄ ē supior ad ꝟtutes sēsitiuas: pōt ex spēbus fantasiatis elicere spēs non fātasiatas. ꝑᵐ p3 q̄z ouis ex spē lupi sensata elicit spēz inimicitie nō sēsatā z ex spē mris sensata elicit spēz amicitie nō sensatā. iō itellectus sua virtute a spēbus accñtiū fātasiatis existentibus i fātasia pōt elicere spēs ſbe nō fātasiataz ꝑ quā ꝓceptu ꝑpo z distincto cog̃scit gditatē ſbe.

Tertio dubitat̄. Utr ꝑfcē spicū positū sup̄a ꝑfcē planū tāgat planū i pūcto. ꝓpo huiꝰ solōe ponūt̄ due opiniones ꝓbabiles. ꝑ ima stat i trib⁹ suppositionibus z vna

distictõe. ¶ Prima suppõ: i linea non sũt ponẽda pũcta indiuisibilia. g̃ qlibet pars linee z qõlibet qõ ẽ i linea est diuisibile i ifinitas ptes ꝓportionabiles: silr i supficieb⁹ non sũt ponẽde linee idiuisibiles fm latitudinẽ: imo qõlibet qõ ẽ i supficie est realr diuisibile i ifinitas supficies: silr in corpore non sũt ponende idiuisibiles supficies fm ꝓfũditatẽ imo corp⁹ z qlibet ps eius z qõlibet qõ est i corpore est realiter diuisibile i ifinita corpora ꝓportionabilia. ¶ Scõa suppõ. tãgere aliqõ corp⁹ fz aliquã ptẽ ꝑ est tãgere ipsũ sic q̃ qlibet ps illi⁹ ptis sit ei imediata. ¶ 3ª qlibet ps sperici bz ifinitas ptes ꝓportõales. ¶ Distictio ẽ hec. aliqd tãgere aliud põt intelligi duplr: vno mõ q̃ iter tãgẽs z tactũ nullum sit mediũ: z sic ipossibile est aliq̃ duo se tãgere. pz qz vel tãgũt se scõz idiuisibile vel fm ptẽ diuisibilẽ: non ꝑmũ qz ꝑ ꝑmã suppositionẽ nulla talia sũt ponenda. nec fm ptes diuisibiles. qz qlibet ps est diuisibilis i duas medietates z iter illas duas partes ẽnt finite medietates. alio mõ aliq̃ se tãgere ẽ illa sic ꝓtẽdi ꝙsus se iuicẽ sic q̃ saluatis eor ꝓ prijs figuris non possũt ꝓpingus ꝓtẽdi. Ex his dr ꝑ q̃ pfecte spicũ positũ supra pfecte planuz tãgit ipsũ fm aliquã ptẽ. pz qz sic ꝓtendit ꝙsus ipsũ planũ q̃ saluata ei⁹ figura non põt ꝓpinguus ꝓtẽdi. 2º dr q̃ pfecte spericũ positũ supra pfecte planũ non tãgit ipsũ fm aliquã ptẽ sic q̃ tãgat illã ptẽ fz se totũ capiẽdo totũ sinebathe⁹ pz qz q̃cũq̃ pte data illa ẽ diuisibilis i duas medietates. ideo vna illar non tãgit vltimã medietatẽ alteri⁹ corpis. 3º dr q̃ fm ifinitas ptes ꝓportionales spericũ tãgit planum qz q̃cũq̃ pte data fm quã spericũ tãgit planuz adhuc ꝺtigit ꝺtare minorẽ i ifinitũ fm quã spericũ tãgit planũ. ¶ 2ª opinio pfecte spericũ positũ supra pfecte planũ tãgit planũ i pũcto idiuisibili. pz qz vl tãgit ipsũ fm ptẽ diuisibilẽ vel fm pũctũ idiuisibile. non ꝑmũ qz non esset pfecte spericũ: imo aliq̃ ps ei⁹ esset pfecte plana. non tñ est sic itelligẽdũ q̃ illa pũcta idiuisibilia se tãgãt. eor. n. vltima nõ sũt silr cũ ñ hẽant vltima: sz pilla pũcta corp⁹ spicũ z planũ se tãgũt tãq̃ p eor vltima.

Ad rationes Ad ꝑmã dicendũ q̃ argumẽta ꝓbãt q̃ vniuersale est silr cũ singulari q̃tũ ad esse subiectiuũ z q̃tũ ad actũ completũ vniuersalis: non tñ ꝓbãt de vniuersali i potentia. z silr dr ad scõaz z ttiã. Ad auctoritates tñ rndet q̃ vle i actu bñ cãtur ab itellectu sz nõ vle i potẽtia. Et hec de qõne.

Queritur tertio. Utrũ cognoscibile sit in cogscẽte scõz esse reale. ¶ Arguitur primo q̃ sic: actus intelligendi est cognoscibilis a potentia intellectiua z est in potentia cognoscitiua secundum esse reale. ergo cognoscibile est in cognoscente secundum esse reale. z confirmatur quia potentia intellectiua est cognoscibilis ab anima intellectiua z tamen est in ea secundum esse reale. ¶ Secundo sic. omnis causa naturaliter productiua alicuius effectus realis est simul secundum esse reale cuz effectu realiter producto in instanti productionis: sed obiectum est naturalis causa saltez partialis ꝓductiua ipsius actus itelligẽdi. ergo i istãti ipsius actus obiectũ scõm esse reale est simul cum ipso actu: sed ipse actus fm esse reale est i itellectu. ergo z ipsum obiectũ. maiꝛ patet qz causa nãlis nõ agit i effectũ fm quãlibet distãtiã: sed semper appꝛoximata est suo effectui. Et cõfirmatur qz vel obiectũ est i itellectu: vel species obiecti: nõ species obiecti: qz i aia non sunt nisi tria. s. itellectus habitus: z potẽtia. igit oꝑtet obiectum ibi esse. ¶ 3º sic arguit: vnũqõq̃ est in itellectu eo modo quo cognoscit ab intellectu. sed obiectũ cognoscit ab itellectu scõz esse reale. ergo est i itellectu scõz esse reale. Et cõfirmatur qz ista duo conuertũtur esse i itellectu z esse cognitum ab intellectu. igitur z illa duo secũdũ esse cognitum ab intellectu secundum esse reale: z esse in intellectu secundum esse reale. quia si aliqua conuertantur eodem vtrobiq̃ habito adhuc conuertẽtur: z ꝓ ꝺsequẽs illa ꝺsequẽtia est bona boc est cognitum ab intellectu secundum esse reale. igitur boc est in intellectu secundum esse reale. ¶ In oppositum arguitur auctoritate philosophi dicentis: nullus enim existimat q̃ in anima sit lapis aut homo: z dicit q̃ lapis non est in anima sed species lapidis.

Primo sciẽdũ est q̃ ꝑ declaratiõe terminoꝝ q̃stionis ꝑmo ponuntur alique distictões. ¶ Prima cognoscibile esse in cogscẽte fm esse reale põt itelligi duplr. primo mõ q̃ hẽat esse reale ab itellectu. ita q̃ sicut cognoscibile est i reali loco fm esse q̃titatiuũ. ita sit i itellectu scõm esse dimensionatiuum mãle. alio mõ põt itelligi q̃ sit i itellectu scõz esse reale sic q̃ sit cognitum sub illo esse reali. ¶ Secũda distiº obiectum cognoscibile habet duplex

esse. s. eē obiectū ⁊ eē subiectū. de eē ꝰ biectiuo
dīr duo ꝓ: q ē illud eē qđ ēminat actionē ipsi⁹
ꝓducētis realis. z°: q nō distin' ab eē essētie rei
saltē real'r. Ex ꝟ sequit q eē subiectū nō ē aliō
q̄ eē reale ⁊ actualis exīie qđ idē ē. Sz ꝓ cōcla
tiōe ipsi⁹ eē cogniti pōit talis suppō. Q̄n cūq;
itellect⁹ cognoscit aliq̄ obn̄ ibi sunt ꝯsiderāde
tres entitates real'r distincte. ꝑma ē entitas ipi⁹
po' itellectiue. z⁹ ē entitas ipsi⁹ obiecti cōgscibi
lis i cognitiōe ituitiua vel entitas speciei intelli
gibilis i cognitiōe abstractiua. 3⁹ ē entitas ipsius
act⁹ itelligēdi q̄ ē vna q̄litas absoluta de ꝑma
spē q̄litatis real'r iherēs ipsi po' intellectiue a q̄
po⁹ itellectiua forlīt ⁊ itrīsece dīr itelligēs ⁊ ipm
obn̄ cōgscibile ꝓ denoiationē extrīsecā dīr itel
lectū ⁊ cognitū. Ex ꝟ dī q eē itellectū siue esse
cognitū se hz ad ipsā cognitionē sīc eē albuz ad
albedinē. z°: sequit q cognitio ē cā formalis ipi
us eē cogniti. 3°: segt q eē cognitū ē real'r idem
cū ipsa cognitiōe dīns solū suppositalr. Cogni
tio ciz supponit ꝑ actu itelligēdi. cognitū vo ꝓ
obō itelligibili. vltio segt q cū dicim⁹ eē cogni
tū duo dicim⁹. s. ipz eē ⁊ ipm cognitū qđ recipit
eē sīc ex vnione albedinis cuz suo subō pullulat
vnū eē qđ vocat eē al'm. sic ēt ex eo q cognitio
vnit itellectui resultat vnū eē extrīsecū qđ vo
cat eē cognitū. Ex his dī ꝑmo q eē cognitū est
ens reale. pz qz real'r ē idē cū ipsa cognitiōe q̄ ē
ens reale. z°: sequitur q esse cognitū nō est eē
reale. pz qz illud esse nō ꝯsequit aliqua realitas
n obō cognito a qua subz cognitū dicat reale.

Secundo sciēdū ē q Ari. i ista 3° c°: po
nit dīaz iter nālē ⁊ alios arti
fi. sciētificos. ⁊ itēdit quattuor ꝯclōnes. ¶ Prī
ma tāgit dīaz iter dyalecticū ⁊ phīcū. ⁊ ē hec.
phic⁹ ⁊ dyalectic⁹ dīnter diffinūt. ꝓbat qz phi
sic⁹ diffinit p mātz. ⁊ dyalectic⁹ p spēz. g. aīs ꝓ
bat duob⁹ exēplis. ꝑm⁹ dyalectic⁹ sic diffinit īrā.
ira ē ōrij doloris vel ultiōis appetit⁹. sz phi
sic⁹ sic diffinit ipsā. ira ē ascēsus sāguis seu calo
ris circa cor. z^m ex^m dyalectic⁹ sic diffinit domū
dom⁹ ē coopimētū nos ꝓhibēs a vētis ibzibus
⁊ caumatib⁹. sz phic⁹ cā sic diffinit. dom⁹ ē q̄ddā
ꝯ po^m ex lignis lapidib⁹ ⁊ laterib⁹. ¶ z⁹ ꝯ tangit
solōnē vni⁹ qōis: ⁊ ē hec. cū sint tres diffinitiōes
dom⁹. s. vna q̄ solū dat ꝑ formā. alia ꝑ mātz: alia
vo q̄ ponit ex vtrīsq; q̄ illaꝝ ē ꝑpe nālis. Sol
uit q ē illa q̄ ē ex vtrīsq;. ¶ Tertia ꝯ tāgit dīaz
inē phīcū ⁊ mathematicū ⁊ metaphīcū ⁊ ē hec. il
le q ꝯsiderat de passionib⁹ q̄ nō sepant a mā hz
q ñ sepant ē nālis: sz ille q ꝯsiderat hz abstracti
onē q̄ ñ i rei ꝟitate ñ sūt abstracta. sz sūt passiōes
corpis ille ē mathematic⁹. sz ille q ꝯsiderat illa
q̄ i rei ꝟitate sūt abstracta ille ē ꝑm⁹ phūs. s. me
taphīsicus. ¶ Quarta ꝯ tāgit corr^m ꝓncipaliter
itētū et ē hec. q passiōes aie ñ sūt sepabiles a mā
vt ꝯsideriū ⁊ timor. iō ñ sūt sīc linea ⁊ sup̄ficies.

Tertio sciēdū q circa būc textum icidūt
tres difficl'tates. ꝓma vtz dy
alectic⁹ bēat diffinire p formā. ꝓ ꝯ solōe hui⁹
difficultatis ponūt due suppōnes ⁊ vna distin:
ꝑma suppō. logic⁹ solū ꝯsiderat ꝓpōes constitu
tas ex ēminis z^c itētiōis ⁊ eas tm exercet p ēmi
nos ꝑme itētiōis. z⁹ cāe vt cāe sūt de ꝯsiderati
one metaphīsici. Distin° ē hec. duplices sūt diffini
tiōes logice. q̄dā sūt diffinitiōes significate siue
ꝯ actu significato. ⁊ tales dāt p secūdas itētio
nes. alie sūt diffinitiōes exercite. i. conez spōdēt
illis de actu significato. Ex ꝟ dī ꝑmo q logic⁹
diffinit p oēm cām t. i diffinitiōib⁹ exercitis q̄ si
gnificatis. z°: q logic⁹ ꝑcipue diffinit p cāz fina
lē ⁊ etiā p formalē qm̄ fer coīcidit cū fine: pz qz
logic⁹ ꝑcipue ē dīatiu⁹. mō cā potissima ad de
mōstrādū ē cā final'. iō logic⁹ diffinit p cāz fina
lē. vl' forlez coīcidēte cū fine. ¶ z⁹ dī. vtz potis
sima diffitio phici sit ꝯposita ex mā ⁊ fer. ꝓ ꝯ
solōe h⁹ ponūt due suppōes. ꝑ⁹. qdita' phica ē re
alit ꝯposita ex mā ⁊ fer. z⁹ potissima diffitio dz
stinē oia ꝑn⁹ essētial'r ꝯstituē⁹ ipm diffinitū. Ex
his dī q potissima diffitio phica dz dari p mātz
formā. tāq̄ p ꝑn⁹ ꝯstitu⁹ essētial'r qditatē phice
diffibilē pz qz ptes diffinitiōis sūt ptes rei. ¶ 3⁹
difficl'tas qualit dīnt ille tres diffinitiōes quaꝝ
vna dat ꝑ mām. alia p formaz. alia per vtrūq;.
ꝓ ꝯ solōne huius difficultatis ponūt due sup
positiōes. ꝑma cā forlis ē mediū ad potissime ō
mōstrādū cāz mālē. z⁹ hz Ari. ꝑmo posteriozꝝ ⁊
ēt z°: triplex ē diffinitio q̄dā ē ꝑn^m dīatiōis alia ē
ꝯ° dīatiōis. ⁊ alia ē tota dīatio potissime ōmon
strās. Ex his ñdeo ad diffi. q diffitio data p for
mā ē ꝑn^m dīatiōis. pz ꝑ ꝑmā suppōnē. ⁊ diffitio
data p mātz ē ꝯ° dīatiōis p ꝑmā supponem. sed
data p vtrūq; ē tota dīatio potissime ōmōstrās

Conclusio rnsal' Coḡscibile ñ ē in cōg
scēte hz eē reale. pz qz stat
cōgscibile eē puꝝ ñens ⁊ hre eē cognitū i cōgscē
te ig' cōgscibile ñ ē i cōgscēte hz eē reale. 2⁹ qz
si dei o^m idē simul erit. ⁊ ñ erit real'r. ⁊ pz añs ō
antix°: ⁊ de exīstētia ei⁹ ⁊ de multis alijs q̄ intel
ligimus q̄ tamen nondū sunt ꝓducta.

Primo dubitaꝫ. Utꝝ sit ponendū vnū eē cognitū i obo cognito qđ nō idētificeꝫ rl'r itellectui nec poc itellectiue nc obo itelligibili. ℞o solōe bo dubij sūt soluēde tres difficultates. ℞ia si sit tale eē cognitū qđ sit. p bo ōclaratiōe ponūt due supꝑōes. ꝑma. si gdita tes sint ab eēno ꝑz eē gditatim ille ꝑscidūt ab eē exñtie reali ꝛ ab eē itētiōali. iō sic ꝑ vtutē agētis nālis ille gditates trabūt ad eē realis exñtie ad eꝝ. sic ēt vtute poc itellectie trabūt ad eē cogni tū ꝛ itētiōale i aia. iō sic ꝑ actionē agētis realis i gditate acgrit exñtia realis. sic ēt qñ itellectus i telligit aliquā gditatē ipa gditate ɔceptibili ac grit vnū eē ñ reale. sz diminutū ꝛ itētionale qđ vocaꝫ eē cognitū. 2a supꝑō. qñcūq; po intellectiua cogscit aliquā gditatē ɔceptibilē sē ibi ɔsi derāde q̄q; ētitates reales ꝛ due rl'ones rōis. ē. n. ētitas ipi gditatis ɔceptibilis vel ei spēi i telligibilis. 2a ē ētitas poc itellectie. 3a est ētitas ipi itētiōis q̄ē vna q̄litas abta de ꝑma spē q̄lita tis: ꝛ qr ista itellectio ē actie ꝓducta a poa itelle ctia saltē ptialr iō ē vna rl'o realis ipsi po itel lectie ꝓducēt] ad ipsā q̄litatē ꝓductā q̄ vocaꝫ ꝓductio actia. ꝛ qr illa q̄litas ē ꝓducta. iō ē vna rl'o q̄litatis ꝓducte ad potētiā itellectiuā ꝛ ꝓdu cētē q̄ vocaꝫ ꝓductio passiua. ꝛ p illā itellectio nē poa itellectiua actiue cognoscit ipz obm ꝑm qđ bz eē i aia. iō ē ibi vna rl'o rōis q̄ vocaꝫ cogni tio vel ɔceptio actiua fūdata i ipa itellectiōe ꝛ terminata ad obiectum cognitum ꝑm q̄ est co gnitum. ideo est ibi vna relatio rationis et eius ɔcretū ē ɔcipe vel dicē. ꝛ qr obz ē passiue cogni tū mediāte ipa itellectiōe: iō i ipso obo cognito ꝑm q̄ cognitū ē fūdaꝫ vna rl'o rōis q̄ vocaꝫ ɔce ptio passiua a q̄ formalr dr obz eē ɔceptū vl co gnitū. Ex his segꝫ q̄ eē cognitū siue eē ɔceptū qđ idē ē se bz ad illaz ɔceptionē passiuā sic effec fortis ad suā cāz fortē. 2o segꝫ q̄ eē cogniti ñ ē aliqd reale. sz ē eē ens rōnis diminutū. ꝑz qr idētificaꝫ cū passiua ɔceptiōe q̄ ē rl'o rōis. 3o se gtur q̄ illō eē cognitū ñ ē i ꝑdicameto nisi saltē reductiue. ꝑz qr ñ ē ens reale. 4o segꝫ q̄ ñ opz ei obm bre eē reale sed sufficit q̄ bēat eē obm vel eē itētiōale. ℂ 2o diffi. qđ ē sbm ipi eē cogni ti. ad quā rn. q̄ ei sbm ē obm cognitū ꝑm q̄ co gnitū ē. ꝑz qr ɔceptio passiua obi cogniti est i bi ue i obo cognito saltē eodē mō q̄ entia rōis bñt sbm. g̃ ꝛ ens cognitū ē i illo obo cognito. ꝑz ɔña qr cā formalis ꝛ su effectꝰ sūt i eodē sbiue. añs ꝑz qr ɔceptio passiua ē rl'o fūdata i obo cogni to ꝑz q̄ cognitū ē ꝛ ēminata ē ad ipsā itellectio nem. g̃ ē sbiue i obo cognito. tenet ɔña qr rl'o ē sbiue i suo fūdamēto. Ex his segꝫ q̄ obm dr cognitū formalr ꝛ p denoiationē itrīsecā. ℂ 3us di. utꝝ necesse sit ponere istud eē cognitū vt exñs i obo cognito. Ad quā rñdeo ꝓbabiliter q̄ sic. ꝛ maxime ad soluēdū istā maximā q̄ ipossibile ē transire de contradictorio in contradictoriū si ne aliqua mutatione iō obm non potest transire de non esse cognito ad esse cognitū sine aliqua mutatione in ipso obiecto cognito.

Secundo dubitatur. Utꝝ sint ponēde opiones antiquoꝝ de eēntia aie. Ad soluēdū hoc duꝫ est supponēdū q̄ Ari. in vltimo tractatu bo libri de ēminat ō opionib antiquoꝝ circa eēntiā aie. ꝛ diuidit in. 12. capla

℞imū est de opione antiquorū diffinientiuz aiaz p motiꝫ. 2m est de opione antiquoꝝ diffi niētiū aiam p cognoscitiuū. 3m ē de opione an tiq̄ꝝ diffiniētiū p motiuz ꝛ cogscitiuū sil. 4m ē de trib p que antiq diffinierūt aiam. 5m ē de ɔdictiōe opionū in cōi eoꝝ q̄ diffiniebāt aiam p motū sui ipsi. 6m. ē de disputatiōe ɔ opiones ōmocriti ꝛ platonis de motib aie ḡbus mouet corp. 7m. ē de iꝑobatiōe opionis dñtis aiam eē armoniā corpoꝝ. 8m. mouet ꝛ soluit dubiuz circa id qđ ē aiam moueri. 9m est de iꝑobatiōe opionis dñtis aiaz esse numerū seipsū mouētez xm. ē de iꝑobatiōe dñtium aiam eē ex elemē tis vt suo simili ſētiat vnūqđq;. xim. q̄rit an oia opa aie attribuāt tori aie aut diuersis ptib aie attribuāt diuersa opa ꝛ a q̄ sit viuē. xiim. q̄rit qđo ptes aie ptib corpis distribute sunt.

Tertio dubitaꝫ. Quot sint opiones antiquorum circa essentiam anime Ad istud dubium respondetur q̄ antiquorum opiniones tangūtur in istis ꝟsibus q̄ sequūtur.

Sic sunt ponentes animam ꝑmi sapientes.
Ignē democritus athomos seu pithagoras q̄
Ponit anaxagoras intellec. ac elementa
Empedocles plato ponit numeros ꝛ ydeas.
Actbales animā memorabitur esse motiuam.
Aera dyogenes. eraclitus esse vaporem.
Comparat almō banc in mortalibus ypus.
Dicit aquam genitā tragas ex sanguine natā.

Ad rationes Ad ꝑmā dr q̄ actus itelligēdi ē in aia dupliciꝫ vno: sic accñs i sbo. ꝛ sic ē i aia ꝑz eē reale. alio sic obm cogscibile i potētia cogscēte. ꝛ sic nō est i aia ꝑz eē reale. ꝛ sil'r dr ad ɔfirmationē. ℂ Ad

secūdā dr̄ q sufficit q obiñ sit ꝑus in se vel in
sua spē. Ad cōfirmationē dr̄ q spēs itelligibilis
ē i intellectu ꝛ ñ ipz obz. Et ad ꝓbationē dr̄ q sb
bitu ꝺtinet spēs itelligibilis. Ad ītiā dr̄ q obiñ
biñ ē i intellectu ꝼz eē reale si illa ꝺuplicatio rei
terz actū cogiscēdi ꝛ ñ actū eēndi. Et hō qōne.

Explicit primus liber de anima.

Jrca
secūdū libꝝ
ō aia. Que
rit ꝑ vtruz
aia itellecti
ua sit fōma
sbālis hois.
Arg' q non
qz si sic seq'
ret q hō nō
eēt gñabilis
nec cōzupti
bilis. oñs est
ipossibile. g̃ ꝛ añs. ꝓz ꝓña. qz illō ñ ē gñabile cui⁹
nulla ps eēntialis ē gñabilis. ꝼz nulla ps eēntial'
hois ē gñabilis. g̃ nullus hō ē gñabilis. minor ꝓz
qz mā nō ē gñabilis. Sil'r si forma sbālis ei⁹ eēt
aia ipa ñ essz gñabilis ꝼz creabilis. sil'r nulla ps
hois ē cozruptibilis. mā. n. non ē cozruptibilis. ꝼz
anibilabilis nec etiā aia rōalis. Et ꝺfirmat' ma-
xime ꝑm illos q tenēt q totū nō dic̄ entitatē di-
stictā a ptib⁹ simul sūptis. qz si hō gñaret' vl' ta
lis gñatio t̄minaret' ad eē mathe. vel ad eē aie.
vel ad ipsā vnionē aie cū mā. vel ad ipm ꝺpositū. nō ꝓmū. qz mā ē ꝑn' gñationis. g̃ nō ē t̄min⁹.
nec ꝛ' qz aia rōalis ē t̄min⁹ creatiōis g̃ ñ ē t̄mi
n⁹ gñatiōis sbālis. nō ꝛ' qz vnio ē r'o sine forma
accītalis respectꝫ. g̃ nō ē t̄min⁹ gñatōis subal'.
nō 4ᵐ ꝓmo qz sic gñatio ē simpl'r vna. ita t̄min⁹
gñatiōis ē simpl'r vn⁹. 2ᵒ qz totū ñ ē aliō cū ꝓtes
simul sūpte. igr' si ptes simul sūpte ñ t̄minēt gña
tionē nec totū. ℂ 2ᵒ sic. prōnē ꝺmētatoris 3ᵒ bᵒ
oē recipiēs aligd necesse est vt sit denudatū a
forma specifica recepti ꝛ sua sba non sit suba re
cepti. ꝼz aia itellectiua recipit oēs formas nāles
igr' aia intellectiua ñ ē forma nālis. maiorē ōcla
rat qz necesse ē vt sēsus recipiēs colorē careat
colore. ꝛ sēsus recipiens sōnū careat somno. Ex
his manifestū ē q illa suba q̃ dr̄ intellect⁹ nālis
nec ē corp⁹ nec forma i corpe. ꝼz ē oino imixta
cū mā. ℂ 3ᵒ sic. si aia itellectiua eēt forma subal'
hois seq̃ret' q aia rōalis eēt q̃ta ꝛ extēsa saltē
ꝑ accīs ꝛ q mā eēt itelligēs. ꝓñs ē iconueniēs
g̃ ꝛ añs. ꝓz ꝓma ꝓña. qz q̃ntitas subiue ē i toto cō
posito ꝑ. igr' ꝑ accīs ē i q̃ls ꝑte toti⁹ ꝺpositi. ꝛ sic
ꝑ accīs aia rōalis erit q̃nta. ꝼz 2ᵃ 2ᵃᵉ ꝓz. ois forma
cōicat suū effectū formalē suo sbo. igr' si aia rō
alis sit forma i formās mām segtur q cōicat eius
effectū formalē ipi mathe. effect⁹ aūt aie rōalis
est esse itellectiuū ꝛ ꝓ ꝓñs mathia erit intellectiꝫ
ꝛ posit intelligere. ℂ In oppositū est auctoritas
ꝑ. in ꝓmo huius secūdi dicentis aiam esse sub-
stantiaz ꝛ eē formam. igitur est forma subālis.

Primo sciēdū ē q de qōe ē vna opinio
ꝺmentatoris erronea q̃ pōt ap-
pūctuari ad qnq̃ ꝺstictiōes ꝛ 4ᵒʳ dcā ꝛ ad duas ꝺclōes. ℂ Pria ꝺ. duplex ē forma: qdā ē for
ma assistēs q̃ ē solū ꝑn⁹ opati⁹. alia ē forma in-
herēs q̃ ē ꝑn⁹ exñdi ꝛ opādi. ex 1ᵐ ꝓmi. sic itelligē
tia ē ꝑn⁹ opādi respectu sui orbis ꝛ ñ dat sibi eē
ꝛ similit' ē de aia itellectiua ꝼz eū. ex 1ᵐ secūdi. vt
forma ignis ē ꝑn⁹ exñdi ipi⁹ ignis ꝛ etiā opādi.
℔ 2ᵃ ꝺ. duplex ē act⁹. qdā ē p iherētiā ꝛ i forma
tionē sic aia cogitatiua ē act⁹ cozporis organici
p existentiam ꝛ operationem. alius est actus p
assistentiā ꝛ opationē. ꝛ sic ꝼz eū aia ē act⁹ cozpo-
ris hois: ꝛ itelligētia ē act⁹ sui orbis. ℔ 3ª ꝺ.
hō pōt capi dupr'. vno⁹ ꝑpe. ꝛ ē entitas realr' et
essentialr' ꝺstituta ex corpe qō ē alīa ps ꝺpositi
tāq̃ ex mā ꝛ q̃dā aia q̃. ꝑpe ñ est aia itellectiua
tāq̃ ex forma sbali specifica. ꝛ illa vocat' aia co
gitatiua. vel ratio particularis vel vis extima-
tiua. alio⁹ pōt capi hō ꝑ entitate aggregata ex
illo ꝺposito ꝛ aia itellectiua assistēte illi ꝺposito
ꝛ ē sic' sic cū dicim⁹ q celū pōt capi dupr'. vno⁹
ꝑ q̃dā ꝺposito ex mā ꝛ forma subali celi. alio⁹ ꝑ
aggregato ex illo ꝺposito ꝛ itelligētia mouēte
celū. ℔ 4ª ꝺ. itelligere capr' dupr'. vno⁹ ꝑ itelligē
pticularit'. ꝛ sic itelligere non ē aliō q̃ speculari
res vt imersę sūt ꝺditiōib⁹ pticularib⁹ mālib⁹ et
fātasmatib⁹. alio⁹ ꝑ itelligere vl'r. ꝛ sic nō ē aliō
q̃ itelligere qditates abstractas a ꝺditiōib⁹ pti-
cularib⁹ mathe ꝛ a fātasmatib⁹. ꝓmū ē act⁹ ade-
quat⁹ aie cogitatiue seu rōi pticulari. ꝼz 2ᵐ itelli
gere ē act⁹ adq̃r⁹ aie itellectiue. ℔ 5ª ꝺ. aia in-
tellectiua capr' dupr'. vno⁹ cōit ꝛ ipzope. ꝛ sic aia
cogitatiua q̃ ab alijs vocat' rō pticularis pōt ꝺ
ci itellectiua. alio⁹ pōt capi ꝑpe ꝑ q̃dā suba se-
parata assistēte ipi hoi q̃ ē ꝑn⁹ vni⁹ act⁹ i hoie. s.
ipi⁹ itelligē vl'r. ℔ 2ᵒ ponit' q̃tuor dicta. ꝑ 1ᵐ aia
cogitatiua ē forma subalis hois. ꝛ ꝑ eā hō specti
fice ꝺstituit' i eē specifico hois. ꝛ specifice ꝺstit

guiť. a q̄lz qō nō ē bō. pz qz bz actū specifice diſtictū a forma ſpecifica cuiuſlz qō nō ē bō qō ē itelligere pticulariť. 2m dcm̄. aia itellectiua ē vna ſuba abſtracta z ſepata. i. q̄dā itelligētia aſſiſtēs homini ſic̄ itelligētia mouēs celum aſſiſtit celo. patet quia deť oppoſitum aia intellectiua erit cozp9 aut ẏt9 i cozpe z ſic erit cozruptibilis ad cozruptionē cozpis. 3m dcm̄. aia itellectiua n̄ ſemp copulať aut ꝺiūgiť bōi p aſſiſtētiā ſz ſolū i annis diſcretiōis. pz qz icōueniēs ē tā nobilez ſubaz cē i aliq̄ in q̄ frūſtrareť ſuc ꝓpo actu. mō aia itellectiua añ ānos diſcretiōis bois frūſtrať ſuo ꝓpo actu q ē itelligere vlr. 4m. ſic̄ mot9 celi ē effectiue ab itelligētia mouēte celū aſſiſtēte celo z nō ſibi iherēte ſic̄ mot9 nauis a nauta aſſiſtēte naui. ita aia itellectiua ē ꝑncipiū intellectiōis nō iherēs ſz aſſiſtēs q̄ copulať bōi ad uēiētib9 ānis diſcretiōis z ab ipo ſepať ipis abeūtib9. ¶ 3o ponūť due ꝺclões. ¶ Pria aia itellectiua n̄ eſt forma ſubalis bois ſaltē p iherētiam ſz ſolū p aſſiſtētiā z appropatione. ꝑbať qz bō añ ānos diſcretionis z poſt ē eiuſdē ſpēi ſpāliſſime. ig bz cādē formā ſubalē ſpecificam. ſz bō añ ānos diſcretionis n̄ bz aiaz itellectiuā ꝑ forma ſbali ſpecifica. ig aia itellectia non ē forma ſubalis ſpecifica bois. Confirmať qz bō puer z bō adult9 ſūt eiuſdē ſpēi ſpāliſſime. g̃ bñť cādem formā ſubalez ſpecificā. ſz p ētiū z q̄rtū dcm̄ bō puer nō bz aiaz itellectiuā. g̃ aia itellectiua nō ē forma ſubalis ſpecifica bois. ¶ 2a 2o ō itentōe Ari. fuit ponere aiaz itellectiuā n̄ eſſe formam ſubalez bois. ꝑbať qz ꝓpetates aie itellectiue n̄ pñt ꝺuenire alicui q̄ ſit cozp9 aut ẏt9 in cozpe. illas aūt ꝓpetates demonſtrat pbs de aia itellectiua in 3o. ꝺř tamen q̄ hec opinio eſt erronea tam in pbia q̄ in fide. vt patebit i dubijs.

Secundo ſciendum ē q̄ iſte ſecūdus liber in quo Ari. deťminat de ſuba aie diuidiť i q̄ttuor tractat9. Jn p̄ deťminat de aia diffinitiue. z diuidiť i duo capitula ſm duas diffinitiones aie. Jn p̄ ponit primā eius diffinitionē. z diuidiť i duas ptes. Jn p̄ma iten dit quinq̄ ꝺclões. ¶ Pria 2a 2o ꝺtinuat dicta diſtinguendis z eſt b. Jn p̄ libro dicta ſunt q̄ accepimus ab antiqs de aia. mō icipiem9 deťminare de aia. z q̄ ſit ꝓpa diffinitio ipſi9. ¶ 2a 2o tangit ſex dictiones valentes ad ingrendū diffinitiones aie. Pria quoddā gen9 eoz q̄ ſunt ideſt entiū. aliō ē ſuba aliō accñs. Secūda. hui9 g̃nis. ſ. ſube aliō eſt ſic̄ mā q̄ fz ſe non eſt hoc aliqd. i. i actu: alterꝫ vero eſt ſic̄ forma z ſpēs ſm quā. z ſic ſupm9 ꝺř hoc aliqd. i. ens in actu. z 3m ē cpoſitū ex bis. ſ. ex mā z forma. Subdit q̄ materia eſt potentia formaẏo eſt endelechia. i. act9. 3a endelechia. i. act9 eſt ꝺuplex. qdam eſt ſic̄ ſcia. i. ſicut act9 prim9. alius eſt ſicut ꝺſiderare. i. ſicut actus ſecundus. 4a ſubiaꝫ q̄da ſūt cozpa: aliq̄ non. 5a cozpoꝫ q̄dā ſūt pbica q̄ ſūt ꝑn9 alioꝫ. i. artificialiū ſuc: z alia non ſūt pbica 6a. cozpoꝫ pbyſicoꝝ. alia bñt vitā z alia non. illa ār bñt vitā q̄ augmēťiū alimentū z decrementū recipiūť. ¶ 3a 2o tangit ynū cozrelariū z eſt b. omne cozp9 pbyſicū pticipās vita ē ſuba cpoſita. Quarta tangit gen9 ꝺffiniti ipi9 aie. z ē b. aia eſt act9 ſine formā ꝑbat qz aia eſt ſuba z non eſt cozp9 cpoſitū nec mā. ig eſt forma. q̄ō non ſit cozp9 ꝑbat ꝺup. p̄ qz omne cozp9 viuū bz vitam. aia ẏo non bz vitam. ig. 2o qz aia eſt eoꝫ q̄ ſūt in ſubo. ſz cozp9 non eſt eoꝫ q̄ ſūt in ſubo. ig. q̄ non ſit materia pz qz materia eſt ſubm. aia ẏo non eſt ſubm ſed eoꝫ q̄ ſūt in ſubo. 5a tangit ꝺffinitionez cōez z eſt bec: neceſſe eſt aiam eſſe ſpēm. i. formā corpoꝫ pbyſicoꝫ bñtes vitam in potentia. Jn 2a pte explanat ꝺffinitionez aie. z ſimiliť intendit q̄nq̄ ꝺclões. ¶ Pria tāgit ꝑbationez p̄me ptis z eſt b aia eſt act9 prim9. ꝑbat qz act9 ꝺř ꝺuplř ſicut ſcia z conſiderare. manifeſtū eſt autem q̄ aia eſt act9 ſicut ſcia. ſed ſcia eſt act9 p̄mus. ig etiam anima eſt act9 primus. f. minorem ꝑbat. qa ſcia ē prioꝫ gñatione q̄ conſiderare. concludit q̄ aia eſt act9 prim9 cozporis pbici in po3 vitam bñtis. ¶ 2a 2o tangit ꝑbationem 2e ptis z eſt bec. aia eſt act9 prim9 cozporis oꝛganici. ꝑbat qz oē corp9 babēs aiam eſt organicū. ig aia eſt actus prim9 organici corporis. añs ꝑbat a minori. qa plante q̄ ſūt corpora multum ſimplicia babent corpus organicū. ig a minori corp9 babens vitam eſt organicū. añs ꝑbat qz ptes plā: arū ſūt organa ipſaꝫ vt foliū eſt coop. fructus z ram9 eſt fructifer9. z radices ſunt ſimiles ori. vtrūq̄ enim. ſ. os z radices trabūt alimentū. Ex hoc i. fert q̄ ſi eſt aliq̄ cōis ꝺffinitio aie q̄ eſt iſta. aia eſt act9 prim9 corporis pbici organici potentia vitā habentis. ¶ 3a 2o tāgit rationez vni9 dubij z eſt b. non opz q̄rere ſi aia z corp9 ſint ynū ſicut nec de cera z figura nec vniuerſalř de matia z de eo cui9 ē mā. ꝑbat qa q̄ꝫ vnum z ens dicā tur multiplř. vnuz tñ ꝑprie ꝺř de actu. ¶ 4a 2o eſt bec. aia eſt forma ſubalis corpis z hoc dictū eſt vniuerſaliter de oi. añs ꝑbat trib9 rationib9

primo. id qđ ē rō z qđgđ erat eē alicui est ei⁹ forma ſ balis: ſz aia ē rō z qđgđ erat eē corpis pbici. igit est forma ſ balis ei⁹. 2ª rō. illud q̄ ablato alterꝫ nō manet nisi equoce ē forma ſ balis ei⁹: ſz aia ablata a corpe nō manet corp⁹ organicū nisi equoce. g̃ 2c. minorē ꝓbat p ſile in accñtib⁹: qz si aliqđ artificialiū ē corpus phyſicū vt dolabra forma dolabre ablata manet dolabra solū equoce. igit ſil'r erit de aia. Subdit qđ aia nō ē rō z eē corpis artificialis: ſz pbici corpis bñtis i se ipō p̄n⁹ mot⁹ z getis. 3ª sic se hz ps aie ad ptē corpis ita tota aia ad totū corp⁹: ſz ps aie vī eē forma ſ balis ptis corpis. igit aia ē forma ſ balis toti⁹ corpis. minorē ꝓbat qz sic oculus ē alis ita visus ē aia z ei⁹ pupilla ē mā: ſz visus est forma ſ balis z rō oculi. igit ps aie ē forma ſ balis ptis corpis. minorē ꝓbat qz oculo deficiēte visu non ē oculus nisi equoce sic oculus lapide⁹ seu depict⁹. ¶ 5ª o: tāgit qnqđ corelaria. primū qđ aia ē act⁹ corpis pbici bñt] vitā i po⁹ nō tñ q̄ ab eo sit ablata aia: ſz sic q̄ bēat aiaz. semē. n. est tale corp⁹ i po⁹ ad illud corp⁹ cui⁹ aia ē act⁹. 2m. sic visus ē forma organi ita aia ē forma corpis. 3m sic oculus ē pupilla z visus. ita aľ ē aia z corp⁹. 4m nō ē māi⁹ q̄ aia sit ſepabilis a corpe aut q̄dā ei⁹ ptes si sit ptibil'. ꝓbat qz act⁹ q̄rūdā ptiū ſp sūt i corp'. q̄dā ꝛo ei⁹ ptes nulli⁹ sūt corpis. 5m imam⁹ ē vtrū aia sit act⁹ corpis sicut nauta nauis.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textum icidūt tres difficl'tates. prima vtꝫ mā ſz se sit ꝟ aliqđ z ens i actu. pro solōe h⁹ difficl' tat] pōit talis distictio. duplex ē act⁹: qdā ē eētialis z entitatiu⁹ a q̄ aliqđ dī formaľ existere vl' eē ens: z sic ca' pbs actū 9º metaphy' cū dicit act⁹ aūt ē rē existere. ali⁹ ē act⁹ formalis p quē aliqđ formaľ z specifi' distinct⁹ ab a⁹ z sic ca' pbs actū 9º metaphy' cū dicit. act⁹ ē q̄ distinguit z ſepat. Ex his dñr duo. p̄ q̄ mā ſz se. i. ſecluſa fō ma nō ē i actu formali z ſpecifico. p̄z p auctatem ōmētatoris i hoc 2º. prima ē o'º. 2º mā p̄ma nō ē p se formata neq̄ aliqđ p se i actu. 2ª est eodē o'º. mā ē potētia for⁹. 3ª ē o'º. 4º. vbi dicit sic. manifestū ē ex ꝟ q̄ ſba ē i ſbo. ꝟ. n. p̄tiū ē forme vt sit ſba i ſbo. Subdit duas dīas iter formā ſ balē z accñs: qz accñs ñ ē ps ſbe o'ꝛ. forma ꝛo ſ balis ē ps opposita ſbe. 2ª equoce forma ſ balis dī eē i ſbo z accñs. Subiectū. n. accñt] ē corp⁹ cōpositū ex mā z forma z ē aliqđ exñs i actu: z nō idiget aliq̄ i suo eē acceñte. Subiectū aūt forme ſ balis nō dī eē i actu ſz q̄ ē ſbm nisi p ipsaz formā. z idiget forma vt sit i actu z vt sit sbm ma⁹ acc̃tiū p̄tiū. 4ª ē ōmēto 7º mā nō dī eē nisi p formā. 5ª ē cōmēto 8º. ꝟ igit idiuiduū nō ē ꝟ nisi pp suā formā z nō per suā mā: z. mā. n. nullo mō hz eē i actu i nālib⁹ ſz q̄ ē mā: z etiā nō est i actu nisi forme. Et subdit q̄ ꝟ ē valde manifestū i formis rer⁹ simpliciū: qñ si forma fuerit ablata nihil remanet. 2º dī q̄ mā ē i actu eētiali z entitatiuo secluſa q̄cūq̄ forma. ps qz mā p̄ma ē ſba. g̃ ē ens. añs ꝓbat o'ꝛ qz mā ē vna ptiū q̄ cū aufert etiā ſba aufert ſz idiuiduū. ¶ 2ª difficultas. vtrū totū cōpositū sit boc aliqđ a mā vel a forma. pro solōne hui⁹ difficultatis p̄mo ponit talis distictio. idiuiduū esse boc aliqđ pōt itelligi dupl'r. vno mō q̄ sit boc aliqđ specifice. boc ē dictu q̄ sit repositū i determinata spē spā lissima. alio mō pōt itelligi q̄ sit boc aliqđ numeraľr. boc ē dictu q̄ bēat p̄cipiū sue icoicabilitatis i se a mā vel a forma. 2º ponūtur due suppositōes. p̄ma. nihil qđ ē ps alicui⁹ qditatis cois pōt eē p̄cipiū quo aliqđ dī boc aliqđ numeraliter. p̄z qz tale p̄cipiū debet eē icoicabile. 2ª. mā z forma sūt ptes cuiuslibet quiditatis pbice diffinibilis. Ex his dī p̄mo q̄ compositū dī boc aliqđ specifice. boc ē dictu reponit ideterminata spē spālissima p suā formā ſ balē specificā. p̄z qz dīa specifica q̄ ē spēi spālissime ꝟstitutiua sumit a forma ſ bali specifica. 2º dī q̄ cōpositus nō dicit boc aliqđ numeraľr a mā nec a forma. p̄z p suppōnes p⁹ positas. 3º dī q̄ ꝟpositū ē boc aliqđ numeraľr a sua ꝓpria dīa idiuiduali vt visū ē i logica. ¶ 3ª di. vtꝫ nālia sint p̄n⁹ artificialiū. pro solōe h⁹ difficultatis p̄mo ponūt due suppōnes. prima ꝟtinz duas dīas quas ponit cōmētator i isto ſcō. cōmēto 8º iter artificialia z naturalia. prima quia i naturalibus ſ ablata forma substantiali nihil remanet vnum et idem nomine z diffinitione: sed ablata forma artis remanet vnum z idem nomine z diffinitione vt cum aufertur figura securis ferrum remanet vnum z idem sicut ante. secūda quia nomē in naturalibus primo dicitur de forma secūdo de compositō. in rebus autem artificialibus nomen primo dicitur de materia. 2º de aggregato. 3º quia nomen in artificialibus denominat indiuiduum substantie ꝑm suam propriam diffinitionem que est materia: in rebus autem naturalibus denominat indiuiduum substantie ꝑm suam formam. Secūda suppositio. forma artificialium dicit vnam tertiam entitatem realit. r

distincta a qualibet forma ipsius entis nalis. p3 q̄ duas auctoritates cōmentatoris i isto 2° cōmento octauo. ·pria indiuiduū sbē nō dicit de artificiali nisi fm mās. vbi gra: de securi fr̄ q̄ est corp⁹ ferreū. 7 forma é in eo accns. ḡ forma artificialiū dicit vnā formā accntalē realr distictā a qlibet forma rei nālis. 2ª. cū figura securis auferr remanet vnū 7 idē ferrū sicut ante noie 7 diffinitiōe. ḡ ablata forma artificiali ab ente naturali remanet pcise idez nāle. 7 p oēs pter entitatē alius rei naturalis erat ponēda vna forma art] a qlibet forma naturali: tā sbali q̄ accntali realr distincta. ¶ 2° ponunt due distictiones. ·pria. triplex é pncipiū. q̄ddā é pncipiū effectiuū qō effectiue causat aliquā rez. aliud ē pn̄ subiectiuuz. qō ē sbz alicui⁹ rei. aliō é pn̄ ostitu⁹ rei qō é pn̄ integralit ostituēs aliquā ré ¶. 2ª di. artificiale capit triplicit. vno mō p ōnoiato. 7 sic naturalia nō sūt aliquo mō pn̄ª artificialiū. saltē in q̄tū huiusmodi. alio mō capit artificiale pro significato. s. p ipsa forma artis. 7 sic nālia sūt pncipia subiectiua artificialiū. qz sunt sba formaꝝ artificialiū. 3°. capit artificiale p aggregato ex mā 7 forma artis. 7 sic nālia sūt pncipia integraliter ostitutiua artificialiū. 7 vtroq̄ istoꝝ duoꝝ modoꝝ pōt itelligi auctās phi dñtis pn̄ª physica eē pn̄ª aliorꝝ. i. artificialiū. Et hō p articulo.

Conclusio rnsalis. anima intellectiua est forma subalis bois. p3 p tres rationes priusq̄ positas in quarta cōclusione secunde partis primi capituli huius secundi.

·Primo dubitat. Utruz diffinitio aie sit sufficiēs. Ad soluēduz hoc du⁹ sūt soluēde tres difficultates. ·prima vtrū aia sit actus pm⁹. ·pro solōe hui⁹ difficultatis ponit p talis suppō. aliqs act⁹ dr̄ pm⁹ qdruplicit. p mō simplicit 7 sic solus dr̄ ē actus pm⁹. 2°. mō aliqs act⁹ dr̄ pm⁹ qz p informat mām. 7 sic forma corporeitatis aut forma mixti dr̄ act⁹ pmus. 3° mō aliqs act⁹ dr̄ pmus qz ē pfectior act⁹ interōes act⁹ informātes mām. 7 sic forma specifica sez aia dicit act⁹ prim⁹. 4° mō aliqs dicit actus pmus. qz é actus ꝓductiuus alicui⁹ opatiōis. 7 sic qlibet forma dr̄ act⁹ prim⁹ respectu cuiusl opatiōis ab ea effectiue ꝓducte. Ex hoc elicit tale documētū q̄ qñcuncq̄ ē aliqua forma q̄ ē pn̄ effectiuū alicui⁹ opatiōis illa forma est act⁹ pmus. 7 opatio illi⁹ formē é act⁹ secūdus. 7 bñs formā est i actu pmo. 7 bñs opationē est in actu 2°. 7 illud qō ē i potentia ad bñdum formam est in po⁹ ad actū pmū. illō tñ qō bz formā 7 nōdum bz opationē illi⁹ formē é in potētia ad actū 2ª. Ex his dr̄ q̄ aia ñ ē act⁹ p°. nec 2°. de p̄ē euidēs ō 2° p3 qz aia p̄supp̄it formā mixti vt postea videbit. 2°. dr̄ q̄ aia est act⁹ pm⁹ 3° 7 4° modis. p3 p diffinitōes illoꝝ actuū. ¶ 2ª di. vtrū corp⁹ organicū qō é imediatuz aie sbm sit pura mā aut sit cōpo⁹ ex matia 7 exaliq̄ forma subāli. Ad quā br̄e dicit rndet q̄ añ aduētuz cuiuscūq̄ aie ē ibi forma mixti cū forma organizatiōis. siue illesint eedē siue distincte vt postea videbit. 3ª di. vtr̄ corp⁹ organicū sit solū viuēs i potētia. Ad quā rndetur q̄ ē duplex potētia q̄dā é potētia ad actū pmū. alia é potētia ad actuz 2ª. Ex his dr̄ duo. pmū q̄ corp⁹ organicū ē in potētia ad actū pmū añ q̄ sit aīctū ipi aie. 2° dr̄ q̄ corpus organicū aie aīctū é viuēs i potētia q̄ ē ad actū secūdū qz pōtetiā facere opatiōes vitales.

Secundo dubitat. vtr̄ diffi. aie ꝑueniat oi 7 soli aie. Ad illō du⁹ rndet dupr. p fr̄ cōmentatorē ponēdo talē distinctionē. Duplex ē act⁹. pm⁹ qdē p iberētiā 7 iformatōez. ali⁹ é p assistētiā 7 apprōpationē. 2° ponit talis suppō. aia itellectiua é q̄daz itelligētis assistēs boi q̄ ē pn̄ aliqua r̄ opationū bois. Ex his dr̄ p̄ q̄ nō ē dabilis aliqua diffinitio cōis aie vniuoce ꝺueniēs oib⁹ spēbus aie. ꝓbat qz pfectio pure equoce dr̄ ō aīa rōali 7 ō alijs vtutib⁹ aie. 2° dr̄ q̄ ꝑ diffinitio ꝺuenit aligb⁹ itelligētijs p3 qz fr̄ cōmentatorē itellect⁹ agēs 7 itellect⁹ possibilis sūt itelligētie assistētes. 7 ipsis ꝺuenit ista diffinitio. alit rndet q̄ act⁹ prim⁹ dr̄ solū ō actu p inberētiā 7 iformationē. 2° q̄ ois aia etiam intellectiua est actus p informationē. 3° dicitur q̄ hec diffinitio conuenit omni 7 soli anime.

Tertio dubitatur. Utr̄ aia rōnalis sit sba assistēs boi. ·pro solōe hui⁹ dubij sūt soluēde tres difficultates. ¶ ·prima vtrū aliqs stās i puris nālib⁹ nō admittēs aliq̄ auctoritatē phi 7 theologicā bēat magis ꝺcedere aiam itellectiuā eē formā subālez bois q̄ oppo⁹ Ad quā br̄eit rndet q̄ sic. p3 qz bō stās i puris nālib⁹ expiturī se q̄ qlibz bō p intelligit. 7 ē p 7 p se itellectiuus. 7 nō p suā matiā nec̄ p aliquaz itelligētiā assistētē. qz illa posset separi ḡ ē p suā formā subālez. sz euidēs ē q̄ illud a quo aliquis dr̄ p intelligere vel eē itellectiuū ē aia rōnalis. ergo euidēs ē in puris naturalib⁹ aiaz itellectiuam esse formā subālem bois. ¶ 2ª diffi. vtr̄ de mēte Aristo. sit ponere aiaz itellectiuā esse for-

mā ſbalē boiſ. Ad quā rñdeť ꝙ ſic: pz ꝑmo qz in q̄rta ꝯclōe hui⁹ capituli dic̄ ꝙ vl̄r dictū ē de oi aia qđ ſit qz ē ſba. i. forma ſbalis. z ꝫ ꝓbat 4^or rō nib⁹ vt patuit. ¶ 2° qz Ari. in iz^o methaꝑhice q̄rit vtr aliqua cā formalis remaneat poſt corrū ptionē ꝯpoſiti. rñdet ꝙ ſic. z exēplificat de aia i. tellectiua. ģ aia itellectia ē cā formalis ſiue forma ſbalis bois. ¶ 3° difficultas vtr ſit fide tenē dū aiaz itellectiuā eē formā ſbālē bois. Ad hanc rñdeo ꝙ ſic vt patet ꝑ multos articulos piſien ſes. quoꝝ vnus ē ꝙ dicere aiam intellectiuam ſolum eſſe in boie ſicut nauta in naui eſt error.

Ad rōnes Ad ꝓmā dr̄ negando ſeq̄lā ꝓ vtraq̄ ꝑte. qz forma ñ ē illud qđ gñať aut corrūpitur. ſz totū ꝯpoſitū. Ad ꝯfirmationē dr̄ ꝙ totū ꝯpoſitū dic̄ entitatē 3^am r̄ distinctā a ꝑt⁹ ſimul ſūptis. Ad ſecūdā dr̄ ꝙ aligd põt recipe aliō z^r. vno^o ſubiue. alio^o obiue. ꝯcedit ꝙ oē recipiēs aligd ſubiue dz eē ōnudatū a forma ſpecifica recepti ſz negatur obiue. Ad tertiā dr̄ negādo ſeq̄lā ꝓ vtraq̄ ꝑte. rō ꝑ mi ē qz q̄ſtitas nō eſt ꝑ in toto ꝯ^to ſpecifico. ſz ē ꝑ i toto mixto. rō ſecūdi ē qz i h^o dr̄nt forma ſub ſtātialis z accñtalis. forma eiz accñtalis cōicat ſuū effectū formalē ſuo ſubo. ſed forma ſbālis cōicat ſuū effectū formalē toti ꝯ^to. Et ꝫ de q̄o.

Queritur 2°. Utr̄ in eodē boie vegetati^m ſēſitiuū z itellectiuū realr̄ diſtinguanť. ¶ Arguiť ꝑ ꝙ ſic ꝑ viaz ōdictiōis. qz q̄ſcūq̄ de aligbus duob⁹ v̄ificanť ꝑdicata ōdicto ria quoꝝ alteruz ē reale illa diſtinguūtur realiť. ſz de vegetatiuo itellectiuo z ſēſitiuo v̄ificāt⁹ ꝑdicata ōdictoria. quoꝝ altez ē reale. igit⁹ vegetatiuum ſenſitiuū z intellectiuuz realiter diſtinguūtur. maior pz ꝑ ꝑmū ꝑn^m. qz de nullo eodē reali ꝑñt verificari ſimul duo ōdictoria q̄ꝝ alterū ē reale. minor pz qz aia ſēſitiua ē extenſa. aia aūt itellectiua nō ē extēſa. etiā ſēſitiuū ſētit. itellectiuū aūt itelligit z nō ſentit. Et ꝯfirmať ꝑ viam ꝑoritatis. qz q̄ſcūq̄ aliqua duo ſic ſe bñt ꝙ vnū ꝑus tēpore gñatur. illa diſtinguūtur realiť. ſz aia vegetatiua pr̄⁹ tē pore gñať q̄ ſēſitiua. et ſenſitiua q̄ itellectia. ģ vegetati^m ſēſiti^m z itellectiuū i eodē r̄l̄r diſtinguūtur. maior pz qz ſor. ꝑ^o vi uit vita plāte. poſtea viuit vita ēbrionis. z vltio vita itellectiua. 2° ſic ꝑ viā ōrietatis. qz q̄ſcūq̄ aligb⁹ duob⁹ iſūt ꝑdicata ōria illa realiter diſtinguūtur. ſz i eodē ſimul ſēſitiuo z itellectiuo iſūt ꝑdicata ōria. ig^r i eodē vegetati^m ſēſitiuū z itellecti^m r̄l̄r diſtinguūť. maior pz qz ꝓſſibile ē ōria ſit eidē eſſe. minor pz qz ſimul z ſemel aia itellectiua aſſētit iſti. hec fornicatio ñ ē fiēda. z aia ſē ſitiua ſeu appetit^o ſēſitiu⁹ aſſētit iſti. hec fornicatio ē fiēda. aſſenſus aūt ōrioꝝ ſūt ōrij. ig^r in intellectio z ſēſitiuo ſimul ſūt aſſenſus ōrij. z ꝯfirmať ꝑ viā ſpecifice diſtictiōis. qz q̄ſcūq̄ aliqua duo ſic ſe bñt ad vnū 3^m ꝙ vnū ſpecifice diſtiť ab a^o 3°. z altez nō: illa duo ſpecifice z r̄l̄r diſtinguūť inť ſe. ſz ſēſitiuū i boie nō diſtin^r ſpē a ſenſitiuo i eq̄ z itellectiuū i eodez boie ſpecifice diſtin^r a ſēſitiuo i eq̄. ģ i eodē boie ſēſitiuū z itellectiuū r̄l̄r diſtinguūť. maiō pz. qz q̄ſcūq̄ aliq̄ duo ſt̄ eadē ſpē gcgd eſt eiuſdē ſpēi cū vno eſt eiuſdez ſpeciei cū alt̄o. mior pz qz po^o viſiua i boie z i eq̄ ſūt eiuſdē ſpeciei. ig^r z aia ſenſitiua i boie et i eq̄. añs pz qz bñt idez obz ꝑ^m z adequatū z eadem ſpecie bñt act^o eiuſdez ſpeciei. 3° ſic ꝑ viā realis diſtictiōis q̄ſcūq̄ aliqua duo ſic ſe bñt ꝙ vnū eſt ꝑn^m realis ꝯuenientie aliq̄ꝝ duoꝝ inť ſe. z altez eſt ꝑn^m realis dr̄ie eorūdez: illa diſtinguūť r̄l̄r. ſz aia itellectia eſt ꝑn^m realis dr̄ie bois z eg: z aia ſenſitiua eſt ꝓncipiū realis ꝯuenientie eoꝝ. ig^r z aia ſenſitiua z itellectia i eodez real^r diſtinguūť. maior pz ꝑ illā maximā reducibilez ad ꝑmū ꝑn^m. ipoſſibile eſt idez eſſe ꝑn^m realis cōuenientie z dr̄ie aliq̄ꝝ duoꝝ inť ſe. mior pz q̄ꝝ plus ꝯuēiūt hō z equ^o q̄ hō z lapis. ig^r i aliq̄ reali plus ꝯueniūt. ſz illō reale ñ eſt mā. qz i oib⁹ iſtis eſt mā. nec aia itellectia. qz i eq̄ eſſz aia itellectiua. igiť illud reale eſt aia ſenſitiua. Et ꝯfirmať ꝑ viā ſepabilitat] qz q̄ſcūq̄ aliqua duo ſic ſe bñt ꝙ vnū põt ſeparī ab a^o illa r̄l̄r diſtinguūť ſz aia itellectia põt ſeparī ab boie z ñ aia ſēſitia: ſ aia ſēſitia r̄l̄r diſtinguiť ab aia itellectia. mior pz qz aie itellectiue eſt aliq̄ ꝑꝑa opatio quā põt exercē ſine corꝑe. ſenſitiue aūt nlla eſt ꝑꝑa opatio quā poſſit exercere ſine corꝑe. ig^r aia itellectia eſt ſepabilis a corꝑe z ñ ſenſitiua. z ꝑ ōſs ſūt inť ſe ſepabiles. ¶ In opp^m ar^r. iplicat ōdictiōez repire cāz forſlez ſine ſuo effectu forſli. ig^r ſi i eodē boie eēnt tres aie r̄l̄r diſticte. eēnt ēt i boie tres effect^o forſles r̄l̄r diſticti. z ꝑ ōſs idē hō eēt tria aiata. pz 2^a. qz ē aiatū eſt effect^o formalis aie.

Primo ſciendū ꝙ ꝑ declaratiōe t̄miorū q̄ois ponūť aliq̄ ſuppōes. ꝓ 1ª ſuppō. ſēſitiuū i tellectiuū z vegetatiuū capiūť ꝫ ꝑ ipſiſ eēntijſ aie z ñ ꝑ potētijs aie. 2^a. q̄ſcūq̄ aliq̄ due forme ſūt icōpoſſibiles i eodez ſ̄po ad-

uenientē vna recedit alia ſtati. 3ª oēs forme di
ſtincte ſpecie ſpecialiſſime ſūt icōpoſſibiles i eo
dem ſubo. 4ª qñcūqꝫ aliq̄ due forme ſic ſe hñt
ꝙ vna ꝺtinet aliā ⅋tualiť ille ſūt icōpoſſibiles i
eodem ſbo ſaltem nāliť. qz alťa illorū eſſet fru
ſtra. vnde illa forma dř ⅋tualiť ꝺtinē aliā q̄ pōt
p̄ncipiare oēs effectꝰ opatiōes ⁊ ꝑpetates aliā
ꝺſeq̄ntes ea ſeclusa. Ex hoc ſegtur ꝙ forª cor
poris mixti virtualiter continet formam corpo
reitatiſ. pz qz formā mixti neceſſario ꝺſequun
tur oēs effectꝰ ꝺñtes formā corporeitatiſ cuiuſ
mōi eſt eſſe q̄ſtū ⁊ extenm. 2º ſegtur ꝙ aīa ītel
lectiva ⅋tualiť cōtinet vegetatiuā ⁊ ſenſitiuā. pz
omnes opatiōes quas pōt exercere aīa ſenſiti
ua ⁊ vegetatiua illas pōt exercere aīa itellecti
ua ipſis ſeclusis: ñ tñ ſeclusis organis. 3º ſegtur
ꝙ aīa ītellectiua nō⅋tualiť ꝺtinet formā corpo
reitatis aut corpis mixti. pz qz nō omnes effectꝰ
neceſſario ꝺſeq̄ntes formā mixti neceſſario cō
ſequūtur aīam ītellectiuā. pz qz eſſe ꝺpoſitū ex
ōrijs eſſe q̄ſtū ⁊ extenſū eſſe corruptibile nō ne
ceſſario ꝺſequūtur aīam ītellectiuā. Ex his eli
ciūtur aliqua dicta. ¶primū ꝙ i eodē hoie non
ſunt tot forme ſbales q̄t ſūt p̄dicata q̄ de eo p̄di
cātur i qd. pz qz forma ſbalis a qua ſumitur ylti
mū p̄dicatū. ſ. p̄dicatū ſpecificū ⅋tualiť cōtinet
oēs formas ſbales a gbꝰ ſumūtur p̄dicata eſſē
ialiť ſupiora. Secūdū dictū i eodē hoie nō ſūt
ponēde quattuor forme ſbales elemētoꝝ. pz qz
i eodē hoie ē forma mixti q̄ cōtinet ⅋tualiť oēs
formas ſbales elꝰ. 3m dictū i eodē hoie ñ ſūt
ponēde tot forme ſbales quot ſūt ptes etherogenee. pz qz eadē eſſentia aie pōt hr̄e potētias
ſpecifice diſtinctas a gbꝰ ptes etherogenee ſpeci
fice diſtinguūtur. 4m dictū i eodē hoie nō ē po
nenda forma corporeitatis realiť diſtincta a for
ma mixti. patet qz forma mixti ⅋tualiť cōtinet
formā corporeitatis. igr ſūt incōpoſſibiles in eo
dem. 5m dictū in eodem hoie eſt ponenda for
ma mixti diſtincta realr ab eiꝰ aīa intellectiua
patet triplicitē. p̄ qz aīa intellectiua nō ꝺtinet vir
tualiť formam mixti vt pbatū eſt. 2º qz aīa eſt
actꝰ alicuiꝰ ꝺpoſiti ſbalis. ſ. corpis organici. igiť
eſt actꝰ alicuiꝰ informati forma ſbali ⁊ ñ alia for
ma q̄ forma mixti igr. Tertio qz remanet idē
corpꝰ numero in ꝺiūctione aie ⁊ poſt eiꝰ ſepatio
nez. vt patet de corpore xp̄i in triduo. igr rema
net eadē forª ſbalis ipiꝰ corpis mixti ⁊ illa ē forª
mixti. 6m dictuz in eodē hoie nō eſt ponēda ani
ma intellectiua realiť diſtincta a vegetatiua ⁊ ſē
ſitiua. pz qz aīa intellectiua ⅋tualiť ꝺtinet vege
tatiuā ⁊ ſenſitiuā. ideo ſūt incōpoſſibiles i eodē
Ex hoc ſegtur ꝙ in hoie ſolū reperiūtur due for
me ſbales. ſ. forma mixti q̄ ē forma ſbalis in for
mās mās: ⁊ aīa ītellectiua q̄ ē forª ſbalis i formās
cōpoſitū ex mā ⁊ forª mixti. 2º ſegť ꝙ hō ñ ē cō
poſitꝰ ex aīa ītellectiua ⁊ mā nuda. imo ē ꝺpoſitꝰ
ex aīa ītellectiua tāq̄ ex forª ſbali ⁊ ex corpore
mixto tāq̄ ex mā. illō tñ corpꝰ mixtuz ñ ē corpꝰ
de gñe ſbie niſi reductiue. qz nō eſt ſupius eſſen
tiale ad hoiem. nō p̄dicať eiz de hoie p̄dicatiōe
dicente hoc eſt hoc. ſz p̄dicatiōe dicēte ꝑs eſt ex ꝑs
ſicut pars ītegralis de toto. 3º ſegtur ꝙ in hoie
ſoluz eſt vna forma ſubālis q̄ ꝓprie debet voca
ri forma hominis. ſ. aīa intellectiua. forma eniz
mixti ñ dř ꝓpe forma hois niſi p locutionez gſa
partis eo ꝙ ē forma ſubalis corporis hominis.

Secundo ſciendū eſt ꝙ Ar̄i. in iſto ſcō
capitulo ingrit ſecūdā diffi
nitionez aie. ⁊ diuidit in duas partes. In p̄ma
intēdit ſex ꝺclōes. ¶ Prima tāgit ītentū et eſt
hec. oportet nos accipe aliaz diffinitionē anime
quam oportet inueſtigare ex effectibus eiꝰ cuz
ipſa nos lateat ſm ſenſū. 2am partez. pbat. qz ex
incertis ſm nām ex nobis tamen certis fit notū
qđ ſm naturā certum eſt. ¶ Primaz 2o partem
pbat qz nō ſolum oportet oñdere qd eſt anima
diffinitiua rōne. ſed etiā oportet oñdere ꝓpter
qd ſiue cauſa ꝓpter quā paſſiones aie inſūt ipſi
aie. Ex hoc ſequitur ꝙ q̄daz diffinitiones ſunt ꝺclu
ſiones dř ationis q̄dā mediū ſiue p̄ncipiū. pbat
ex. mathematico vt iſta diffinitio mālis thetra
goniſmi ē 2º dř ationis. thetragoniſmꝰ eſt orthogonū eqlaterale equale quadrangulo alťa pte
lōgiori. ⁊ iſta diffinitio thetragoniſmi dicit cām
ſolis ꝓpter qd thetragoniſmꝰ eſt mediū rei inuē
tio. Et ſubdit ꝙ modꝰ inueniēdi ꝓpriaz diffini
tionē aie ē dř are ꝓpriā dř iam aīati ab iaiato q̄ ē
viuere. dř nt eim p hoc qđ eſt viuere. ¶ 2ª tāgit
modos viuendi ⁊ eſt hec. viuere dř multipr. ſ. de
intellectu. de ſenſu: de motu ⁊ qete ſm locū. et
de motu ꝑz alimētū aut augmētū ⁊ decremētū
¶ 3ª 3º oñdit qbus ꝺueniat vltimꝰ modus ⁊ ē ꝺ
oia vegetatiua hñt iſtuz vltimū modū. pbat qz
oia hñt potētiā ⁊ p̄ncipiū p qđ p̄nt ſuſcipe augm
⁊ decrem ꝑz ōria loca. pbat qz ñ augētur ſic ſur
ſū ꝙ non deorſū. ſz ſiť ſurſū ⁊ deorſū. ⁊ vltr oia
vegetabilia alūť ⁊ viuūt vſq̄ i finē ⁊ quouſq̄
p̄nt alimentū ſuſcipe. ¶ 4ª 2º tāgit dř az inť mo
dos viuēdi. ⁊ p̄ inť p̄m ⁊ alios. qz poſſ. bile ē p̄mū

modū viuēdi separi ab alijs. alios aūt separi ab ꝫ ēi possibile i mortalib⁹. ꝓbat qz manifm est aliq̄ eē vegetatiua q̄ hñt istū modū viuēdi ꝛ nō aliū 2°. ponit ꝺria3 iter sēsitiuū ꝛ ꝓm locū motiuū: qz mlta aialia q̄ nec ꝫ locū mouētur necꝫ gesciūt vt ostree ꝛ ꝺcbe ꝺnr viuere: ꝛ nō solū viuere sz etiā sēsitiua eē. Ex ꝫ ifert q̄ sēsus tact⁹ iest oib⁹ aialib⁹. ꝓbat qz sicut vegetatiuū pōt separi a sēsitiuo ꝛ ab alijs. ita sēsus tact⁹ ab alijs sēsib⁹ ꝛ nō ecō. ℊ sicut vegetatiuū ē vna ps aie quā oia vegetatiua pticipāt. ita sēsus tact⁹ ē vn⁹ sēsus quē oia sēsibilia pticipāt. ¶ 5ª ꝺclusio recapitulat ea q̄ dicta sūt: ꝛ dicit q̄ aia ē solū eoꝝ q̄ ꝺcā sūt pncipiū: ꝛ ē ꝺtermināta ipsis. s. vegetatiuo itellectiuo ꝛ sēsitiuo ꝛ ꝫ locū motiuo. ¶ 6ª tangit duas questiones. ꝓma vtrū vegetatiuū sensitiuū ꝛ intellectiuū sint vna totalis aia aut sint diuerse ptes ipsi⁹ aie. ¶ 2ª q̄stio si predicta sint partes aie vtrū sint separata ꝫ rōez tm̄. aut ꝫ locū: ꝛ subdit q̄ i aliqb⁹ ista qō ē difficilis. i aliqb⁹ aūt non. Soluit 2ª⁹ ꝛ ꝓ dicit q̄ i aliqb⁹ vegetatiuū ꝛ sēsitiuū nō sūt distincta loco. ꝓbat ꝺ aia vegetatiua: qz plāte separate ꝛ ꝺcise adhuc vidētur viuere: ac si eēt i eis vna aia i actu ꝛ plēs i potētia. 2° ꝓbat ꝺ sēsitiua: qz i aialib⁹ annulosis ptes ꝺcise vidētur adhuc viuere ꝛ hñe sēsū fātasiā ꝛ appetitū. Ultimū ꝓbat qz vbicūq̄ ē dolor ꝛ tristitia ibi ē appetit⁹: ꝫ vbicūq̄ ē sēsus ibi ē dolor ꝛ tristitia. ℊ vbicūq̄ ē sēsus ibi ē appetitus. 2°. se excusat ꝺ itellectiuo: ꝛ dicit q̄ ꝺ itellectiua ꝛ pspectiua potētia nihil adhuc dictū est eo q̄ vī eē alter gen⁹ aie: ꝛ pōt separi ab alijs sicut ppetuū a corruptibili. 3°. ꝺr q̄ reliq̄ ptes aie nō sūt sepabiles sicut aliq hñt. sūt tn̄ distincte rōe. ꝓbat qz eoꝝ act⁹ distinguūtur. s. significari ꝛ opinari. ¶ In 2ª pte principali ponit ꝓpriā diffinitionē aie ꝛ itēdit duas ꝺclusiones. ¶ ꝓria tāgit vnā distinctionē aie ꝛ ē hec sic ē duplex p̄n̄m q̄ scim⁹. s. scia ꝛ aia scies. ita duplex ē p̄n̄m q̄ sanamur. aliō sic sanitas aliud sic sanabile: ꝛ boꝝ p̄ncipioꝝ scia ꝛ sanitas sūt sic spēs ꝛ forma: aia aūt ꝛ sanabile sūt sic ꝫ ꝛ passiones. act⁹. n. actiuoꝝ sūt i pac⁹ dispōsito. iō duplex ē p̄n̄m q̄ viuim⁹. s. sic forma ꝛ sicut s ḃm. Ex ꝫ ifert diffinitionē aie q̄ est hec. aia ē pncipiū q̄ viuim⁹ sētim⁹ ꝛ ꝓm locū mouemur ꝛ itelligim⁹ p̄mū. ¶ 2ª 3°. tāgit alia corelaria. p̄mū aia ē corpis act⁹. ꝓbat qz s ḃa ꝺr tripl. s. ꝺ mā q̄ ē potētia. ꝺ forma q̄ est act⁹: ꝛ ꝺ oposito qō ē aiatū: ꝫ aia nō ē mā necꝫ opositū. 2° ifert q̄ corp⁹ nō ē act⁹ aie ꝫ aia ē act⁹ corpis 3° ifert q̄ aia necꝫ ē corp⁹ necꝫ sine corpe eo q̄ ē aliqd corpis ꝛ aliqd qō ē i corpe. 4° ifert q̄ aia ñ ē act⁹ cuiuslꝫ corpis idīnter. ꝓbat qz vnusqsq̄ act⁹ ē i sua pot⁹ ꝛ i sua ꝓpa mā i q̄ nat⁹ ē fieri.

Tertio sciēdū q̄ circa būc textuz incidūt tres difficultates. ꝓma vtrum thetragonismꝰ fit medie rei iuētio. ꝓ solutōe huiꝰ difficultatis ponūtur ꝑ due distinctiones. ¶ ꝓria ꝺ figuraꝝ q̄drilateraꝝ q̄ꝺā hñt oēs angulos rectos ꝛ vocāt orthogona. q̄ꝺā ꝝo nō ¶ 2ª ꝺ figuraꝝ orthogonicaꝝ q̄ꝺā ꝺsistūt ex oib⁹ laterib⁹ eq̄lib⁹ ꝛ vocāt q̄drata thetragonismi. q̄ꝺā ꝝo nō. i q̄libet tn̄ duo latera sibi opposita sūt eq̄lia. ꝛ illa vocātur orthogona altera pte lōgioza. ¶ 2° ponūt aliq̄ suppōes. ꝑª suppō: i q̄libet superficie rectoꝝ angulorꝝ due recte linee q̄ angulū rectū ꝺcludūt ꝺnr tota superficiē ꝺtinere qz vna mēsurat lōgitudinē superficiei tetrāgulariter. alia ꝝo latitudinē. 2ª suppō. tota superficies tetrāguli ꝺsurgit ex ductu vn⁹ eaꝝ i alia. 3ª suppō. i orthogono altera pte lōgioz due linee ꝺtinētes ipsū cū sint eq̄les si accipiāt media linea i ꝓportōe ꝛ ducāt i seipsā fiet q̄dratū eq̄le q̄drāgulo altera pte lōgioz. qō pz i numeris. si .n. mai⁹ lat⁹ orthogoni altera pte longioz nouē palmaꝝ sumāt lineā i ꝓportōe media iter bas ex palmaꝝ q̄dratū hᵇ linee erit eq̄le orthogono altera pte lōgioz. ¶ 2ª difficultas vtrū ꝓpa diffinitio aie ꝺueniat oi aie. aut solū aie itellectie. Ad quā pōt ꝓ rñderi q̄ illa ꝺiunctio copulatiua posita iter ptes diffinitōis aie pōt ꝺiungere iter act⁹ significatos ita q̄ sit sēsus. aia ē qō significat p̄mū p̄n̄m q̄ sētim⁹ viuim⁹ ꝛ significat p̄m pncipiū q̄ sētim⁹ ꝛ significat p̄mū pncipiū q̄ ꝓm locū mouemur: ꝛ significat p̄mū pncipiū q̄ itelligimus. alio mō pōt ꝺiūgere iter act⁹ exercitos: ꝛ ē sēsus aia ē p̄mū pncipiū q̄ viuim⁹ ꝛ q̄ sētimus ꝛ q̄ itelligim⁹ ꝛ q̄ ꝫ locū mouemur. ꝑ mō ꝺuenit oi aie. 2°° ꝺuenit soli aie itellectiue. ꝓpōt 2°. dici q̄ aia ē qōdā equocū ad aiaz itellectiuā sensitiuā ꝛ vegetatiuā: ꝛ pncipale anologatū ē aia sēsitiua. iō sufficit q̄ totalis diffinitio ꝺueniat pncipali anologato. ꝑ diuersas tn̄ ptes conueniat alijs anologatis. ꝓpōt 3°. dici q̄ sicut i diffinitōibus ꝝba absoluuntur a determinato tpe. sic etiā ꝺuctōes absoluūt a suo spāli actu q̄ ē copulare vel disiūgere ꝛ retinēt solū actū gñalē. iō in ista diffinitōe aie. ꝛ. nō tenet nec copulatiue nec disiūctiue: ꝫ pcise ꝺcit actū gñalē ꝺuctōis pcidēdo ab actu copulatōis vl disiūctōis. ¶ 3ª ꝺ. vtr

aia vegetatiua ⁊ sẽsitiua sint loco ⁊ situ distincte sicut opinabat plato. ¶Pro solõe hui⁹ difficultatis ponit ꝑ opio platonis q̃ ẽ hec. q̃ aia sẽsitiua ẽ in cerebro. aia nutritiua i epate. aia appetitiua in corde. ⁊ aia vegetatiua i mẽbris gñatiuis. ²o dr q̃ i eodẽ aia vegetatiua ⁊ sẽsitiua ñ distinguũtur loco ⁊ situ. ꝑz q̃ sũt icõpossibiles i eodẽ cũ vna ꝛtineat ꝓtualit aliã. ⁊ hec de primo.

Conclusio rñsalis. In eodẽ boie vegetatiuũ sẽsitiuũ ⁊ itellecti^m ñ distiguũtur realit. ℞ ²o. satis ꝑz in ꝑ notabili.

Primo dubitat. Utr̃ ois aia sit extẽsa ad extẽsione corpis. ¶Pro solõe b⁹ dubij ponũt aliq̃ dicta. ¶Primũ. nulla aia itellectiua ẽ extẽsa nz ꝑ se nz ꝑ accñs. ꝑz q̃ si eẽt extẽsa ad extẽsionẽ corpis tũc videret ad visionẽ corpis. ²o q̃ corrũpet ad corruptionẽ corpis. ³o q̃ nõ possz cogscere nisi obz extensũ. 4⁰ q̃ spẽs itelligibilis eẽt extẽsa ⁊ sic ñ possz repñtare obz iextẽsũ. ¶ ³z^m dictũ. aiaz sẽsitiuã ẽ extẽsã est ꝑ bleuma. ℞ ꝑz q̃ ad vtrãq; ptẽ fiũt rões eq̃. ꝑbabiles. ꝑz ꝓmo formãdo sex rões ꝑbates q̃ aia sẽsitiua sit extẽsa. ¶Prima. ois aia sẽsitiua ẽ educta ɔ potẽtia sbi extẽsi. ig^r est extensa. ²a. ois aia senſitiua corrũpit ad corruptionẽ sbi extẽsi ig^r est extẽsa. ³a. ois aia sẽsitiua ẽ ꝓceptiua sbi extensi. ig^r est extẽsa. 4⁰. est iposſibile ɔria sit iesse eidẽ idiuisibili. ꝛz aie sẽsitiue sit iesi ɔlectatio ⁊ tristitia. ig^r aia senſitiua ñ est idiuisibilis. ꝛz hz ptes diuersas ꝑz quas ista ei isunt. 5⁰. idẽ sbm idiuisibile ñ põt simul accipe duo accñtia solo nũero dria. ꝛz aia senſitiua sit suscipit duas sẽsationes solo numero dñntes. vt ꝑz ɔ sensatione pedis ⁊ man⁹. 6⁰. senſitiua diuidit ad diuisionẽ sbi extẽsi. ig^r est extẽsa. ꝑz añs i aialib⁹ ānulosis. ptes eiz angule a se iuicẽ diuise videt adhuc a se iuicez bre aiaz sẽsitiuã. ²o ꝑz ponẽdo sex rões ꝑbates opp^m. ¶Pria. ois forma sbalis educta de potẽtia sboꝛ spẽ distictoꝛ ẽ iextẽsa. al⁹ subiecta spẽ distincta essent vnũ vnitate ɔtinuitatis. ꝛz aia sẽsitiua educit ɔ potẽtia sboꝛ spẽ distictorũ vt ɔ potentia sãguis carnis ⁊ ossis. q̃ ⁊c. ²a rõ. nulla opatio foꝛ extẽse facta i vna pte sbi extensi remittit aliã opationẽ factã in alia parte sbi. vt ꝑz de igne. ꝛz opatio aie sẽsitiue facta i vna pte sbi remittit aliã opationẽ factã i alia pte sbi. ig^r aia senſitiua ñ est extẽsa. ³a rõ. ois forma extensa põt simul recipe ɔria i ſũmo ꝑm diuersas ptes. ꝛz aia senſitiua ñ põt recipe sit ɔria i ſũmo ꝑz diuersas ptes. Sũma eni tristitia i vna pte remittit ɔlectationẽ i alia pte. 4^a rõ. ois forma extẽsa ẽ ɔ se indr̃ns ad q̃cũq; q̃titatẽ. ꝛz aia sẽsitiua ñ est ɔ se indr̃ns ad q̃cũq; q̃titatẽ. ig^r nõ ẽ extẽsa. 5^a rõ. nulla forma extẽsa põt tendẽ in obz iextẽsũ. ꝛz aia sẽsitiua tẽdit ⁊ cogscit obm iextẽsũ. dic eniz Auicẽna q̃ extiatiua ex spẽb⁹ senſatis elicit spẽs amicitie q̃ sũt iextẽse. 6^a rõ. nulla forma extẽsa põt mouere suũ obm ꝑpuz ɔ suã ꝑpaz ⁊ nãlez iclinationem. sed anima senſitiua potest mouere sbm suũ ꝓpriũ contra suam ꝑpriaz ⁊ nãlẽ iclinatiõez. q̃. Cõfirmat q̃ forma iextẽsa cuiusmõi est aia intellectiua ñ põt ꝛtualiter ɔtinere formã extẽsã. ig^r aia senſitiua q̃ ɔtinetur i intellectiua ẽ inextẽsa. ³^m dictũ. rões isti⁹ ꝑbleumatis ad vtrãq; ptẽ sũt solubiles. ꝑz ꝑcticati. 4^m dcm. ꝑbabili⁹ est dicẽ aiaz sẽsitiuã ⁊ similit vegetatiuã ee inextẽsas sic ɔ aia itellectiua q̃ opp^m. vt ꝑz maxime ꝑtiã rõez ℞ ꝑbantem.

Secundo dubitat. Utr̃ aia intellectiua sit tota in toto corꝑe ⁊ tota in q̃libz ꝑte corꝑis. Ad istud du^m rñdet ponendo tria dicta. ꝑmũ. q̃ tota entitas aie intellectiue ẽ i toto corꝑe. ⁊ tota ẽtitas ẽ i q̃lz ꝑte corꝑis. ꝑz q̃ aia intellectiua ẽ indiuisibilis. q̃ vbicũq; ẽ tota ẽ. ꝛz est i q̃libet ꝑte corꝑis ig^r. ²m. q̃libet potẽtia aie ꝛz suã totã entitatẽ ẽ in toto corꝑe. q̃ in q̃libet ꝑte corꝑis. ꝑz q̃ vt postea ꝓbat: po^t aie realit idẽtificant cũ essentia aie. ¶ ³z^m dcm. ñ q̃libz potentia aie intellectiue põt exercẽ q̃libet suã opationem in qualibet ꝑte hominis. vt hõ ñ põt videre manibus nec audire pedib⁹. q̃ aliq̃ potẽtie regrũt determinata ɔgana ad exercitiũ sui actus q̃ sunt in determinata parte corꝑis.

Tertio dubitat. vtrũ aia intellectiua sit incorruptibilis. ¶Pro solõe huius ponũtur quattuoꝛ dicta. ꝑmũ anima intellectiua est incorruptibilis. ꝑz ꝑ auctẽ Ari. dñtis anima intellectiua esse sepabilẽ ab alijs sic incorruptibile a corruptibili. ²o ꝑz q̃ aia intellectiua hz ꝑpiam opationez quã põt exercere sine corꝑe. ¶ ²z^m dcm. icorruptibilitas est drabilis ɔ aia. ꝑz q̃ ꝑdicat ɔ aia i scdo mõ dicendi ꝑ se. ¶Tertium dcm. ꝑ statu isto nõ possum⁹ a ꝓri drare animã intellectiuã esse incorruptibilem. ꝑz q̃ intellect⁹ diuct⁹ non põt ꝛtute ꝑpia hre aliquem ɔceptũ gditatiuũ ꝑpium ipi aie intellectiue. vt ꝓbatũ est i ꝓmo. ¶Quartũ dcm. intellect⁹ diuct⁹ ñ põt a posteriori drare animã intellectiuã esse incorruptibilem. ꝑz q̃ vel illa drãtio sumeret ex pte actuũ aie intellectiue a nobis cogscibilium

ꝛ hoc nō. qꝛ ꝗlibet talis est corruptibilis. aut ex parte obiecti. ꝛ hoc nō. qꝛ incorruptibilitas obiī arguit icorruptibilitatē poc̄ sic nc̄ mutabilitas. nz ex pte finis. qꝛ illā cōem maximā ois finis alic̄ poc̄ aut ē extrisec̄. ꝛ sic ē eiꝰ actꝰ vl eiꝰ opatio. aut ē itrisec̄. ꝛ sic ē obz poc̄. modo nō erit dꝫabile nz ex ꝑte actꝰ nz ex pte obi. ꝯ nec ex pte fis.

Ad rōnes Ad p̄mā dr̄ negādo minorē cū ei⁹ ꝓbatiōe. qꝛ ꝓbatio vr̄ supponere ꝙ i hoie sit aia sēsitiua qđ ē falsū. sz est ibi aliqđ ꝓtualiť ordinēs aiaz sēsitiuā. Ad ꝛfirmationē dr̄ ꝙ aduenientē aia itellectiua corrumpit sēsitiua. ¶ Ad zᵐ dr̄ negādo minorē cū ei⁹ ꝓbatiōe. illi eni ascēsus nō fūt i ipsa eēntia aie sīť tpe simultate adequatiōis. fūt trīs fiť simultate iꝫmediatiōis. Ad ꝛfirmationē dr̄ negādo minorē cū ei⁹ ꝓbatiōe. rō aūt ꝓbatiōis postea patebit. ¶ Ad tertiā dr̄ ꝙ idē realr ordinēs plura formaliť ꝛ exnā rei distincta pōt eē ꝑnᵐ realis conuenientie ꝛ realis dīntie. mō aia itellectiua ordinet plura formaliť ꝛ exnā rei distincta. vt postea videbitur. Et ad ꝛfirmationē. negaꝫ minor cū ei⁹ ꝓbatiōe. qm̄. n. corrūpiť sortes nīl a aia corrūpiť sz solum separatur anima intellectiua a corpore et corrumpitur entitas compositi.

Queritur 3ᵒ. Utruz pocˢ aie sint ꝗlitates absolute ab essentia aie ꝛ ad seinuicē realr distincte. Et argr̄ p̄ ꝙ sic p viā ꝺictiōis qm̄ cūcz de aliqꝫ duob⁹ ꝑdicať duo ꝺictoria quoꝝ vnū ē reale illa distinguunť realr. sz de duab⁹ potētijs aie ꝛ de eēntia aie ꝑdicātur ꝑdicata ꝺictoria q̄rū alterꝝ est reale. ꝯ potētie aie itellectiue realr distinguūtur adiuicē ꝛ ab essentia aie. p3 minor qꝛ eēntia aie ē i pede. ꝛ potētia visiua nō ē i pede. poᵃ auditiua ē i aure. ꝛ potētia visiua n ē in aure. ꝛ ꝛfirmať qꝛ pocˢ aie sūt i ꝑdicamēto ꝗlitatis. igr̄ sūt ꝗlitates absolute ab eēntia aie realr distincte. añs p3 triplr qꝛ pocˢ aie sūt nāles pocˢ. 2ᵒ qꝛ actꝰ ꝛ potētia sūt eiusdez gñis. sz actꝰ aie est ō gñe ꝗlitatis. igiť et potētie aie. 2ᵒ sic p viā ꝺictatis. qꝛ ꝗcūcz duob⁹ ꝑncipijs actiuis insūt modi agēdi icōpossibiles ꝛ cōtrarij illa ꝑncipia actiua realr distinguūtur sz volūtati ꝛ itellectui insūt modi agēdi incōpossibiles ꝛ ōrij. igiť itellectꝰ ꝛ volūtas realr distinguuntur. minor p3 qꝛ intellectꝰ agit mere nāliť ꝛ necessario. sz volūtas agit mere libere ꝛ ꝺigenter. Et ꝛfirmať qꝛ ꝗcūcz aliꝙ duę potētie sic se hnt ꝙ vna stante recta stat alterā errare illa distinguūntr realr sz expīmitať ꝙ itellectu ꝛ rōe stāte recta stat volūtatē errāe. ꝯ volūtas ꝛ itellectꝰ realr distinguūntr.

3ᵒ sic. nullū agens creatū agit p eēntiā. sz aia ē agens creatū. ꝯ non agit p essentiam. ꝛ per cōs agit p potētiā realr distictā ab eēntia. Et ꝛfirmať qꝛ potētia sēsitiua corrupta manet potētia volitiua ꝛ itellectiua: vt p3 de aia separata a corpore. igr̄ potētia sēsitiua realiť distinguitur ab eēntia aie ꝛ ab alijs potētijs. ¶ In oppoᵐ arguiť. qꝛ si pocˢ aie realiť distinguerenť ab eēntia seqrentur tria icōueniētia. p̄mū. qꝛ aliꝙs possz tūc videre audire velle ꝛ itelligere sine aia. zᵐ qꝛ tūc posset vari aia intellectiua sine volūtate. 3ᵐ qꝛ aliꝙs bñe posset volūtatē sine itellectu. ꝓbanť iste tres cōs p illā maximā cōez. Qcūcz aliqua distinguūtur realr ad seiuicē ꝛ sūt absoluta ꝛ vnū n̄ dependet ab alio nisi i gñe alicuiꝰ cāe extrisece n̄ iplicat cōdictionē vnū eē sine alio ꝛ realr separari ab alio. Sz p aduersariū potētie aie sūt pocˢ ꝗlitatis absolute ad seiuicē. ꝛ ab eēntia aie realr distincte ꝺpendētes solū ab aia i gñe cāe efficiētis. igitur p̄nt realr separari ab eēntia aie. ꝛ a se iuicem. ꝯ. ꝛc.

Primo sciendū ē ꝙ ꝓ declaratiōe ſmi noꝝ qōis ponūtur aliꝙ distinctiones. ¶ Prima distiᵒ. duplex ē distinᵒ. q̄dā ē fabricata p opationē itellectus: ꝛ illa cōi noie pōt vocari distinᵒ rōis. alia ē distinᵒ. q̄ ē ꝑter opatōez intellectꝰ ꝛ illa cōi noie pōt appellari distinᵒ realis. 2ᵃ distī. quadruplex ē distinᵒ ꝑter aiaz. q̄dā est eēntialis. alia ē realis. alia ē formalis. ꝛ alia exnā rei. 3ᵒ ponūť aliꝙ dcā. p̄mū. q̄cūcz distinguūť spē spāliſſᵃ illa distinguūť eēntialr. ꝛ p̄ncs q̄cūcz sē eiusdē spēi spāliſſᵉ illa sē eadē eēntialiť zᵐ q̄cūcz aliꝙ duo sic se hnt ꝙ vno ꝓducto n̄ iplicat alterꝝ n eē ꝓductū. vel eō vno corrupto n̄ iplicat alterꝝ n eē corruptū vl eō illa distinguūť realr. ꝛ p oᵐ q̄cūcz aliꝙ duo sic se hnt ꝙ iplicat ꝺictionē vnū separari ab alio ꝛ eō illa sūt idē realiť saltē i absolutis. 3ᵐ q̄cūcz aliqua duo sic se hnt ꝙ vnū ꝑdicať de altero i ꝑ mō dicēdi p se illa distinguūtur formalr. ꝛ p oppoᵐ q̄cunqz aliꝙ sic se hnt ꝙ vnū ꝑdicatur de altero i ꝑ mō dicēdi p se i recto illa sūt eadē formalr. 4ᵐ. q̄cūcz aliqua duo sic se hnt ꝙ ō ipis ꝑdicāt ꝑdicata ꝺictoria q̄ꝝ alterū ē reale illa distinguūť exnā rei. vt bō ꝛ sortes. bō. n. ē cōicabilis. sortes non ē cōicabilis. ¶ 3ᵒ sūt soluende tres difficultates. ¶ prima vtꝝ potētie sēsitiue realr distinguant ꝙ seiuicē ꝛ ab eēntia aie. ꝓ solōe ponitur ꝑ ta

lis suppō. aia sēsitiua ē ita iextēsa sic itellectiua ꝛ ē tota in toto ꝛ tota i qualibet pte. 2° ponitur talis distinō aia sēsitiua pōt capi triplr. vno° ꝑ pncī° pncipaliꝫ ꝓductiuo ipsi° sēsatiōis. alio° potest capi ꝑ organo instrūaliꝫ ꝓductiuo sensatōis. 3° ꝑ pn° pncipalr ꝛ totaliꝫ ꝓductiuo ipi° sensatiōis. Ex his ondr tria. ꝑ. ꝙ po° aie nō est aliō q̄ q̄ dā forma aie realr eadē cū ipsa mediante q̄ formaliꝫ ꝺuenit ipsi aie ꝙ sit pn̄m ꝓductiuū ipsi° sē satiōis. 2° ondr ꝙ po° sensitiua 2°° capta est realiꝫ distincta ab essentia aie. qz organa potētiarū sūt corpea. ꝙ essentialiꝫ distinguūtur ab eēntia aie q̄ est icorporea. 3° ondr ꝙ capiendo eam 3°. ꝑ aggregato ex aia vel formalitate aie ꝛ organo illa distinguitur realr ab essen° aie sic totū distinguitur realiꝫ ab vna pte. ¶ 2ª diffi. vtruꝝ volūtas ꝛ itellect° realr distinguātur a seiuicez ꝛ ab essentia aie. ꝓro solōe bui° ponitur talis suppō. ꝙ essentia aie est vna entitas realis ꝺtinens i se plures formalitates realr easdē cū ipa aia: distinctas tn̄ ab ea formalr sic formalitas ab eo c° est formalitas ꝛ distincta a seiuicez formalr. Ex ꝟ ondr ꝙ intellect° ꝛ volūtas sunt due formalitates aie ab essentia aie ꝛ a seiuicez formalr ꝛ nō realiꝫ distincte. ꝓz qz ꝺ ipsis ꝓdicārur ꝓdicata ꝺdicto° quoꝝ altez ē reale ꝛ vnū nō ꝓdicatur de altero in ꝓximo mō ondi ꝑ se. igr distinguūtur ex nā rei ꝛ formaliꝫ. implicat etiā ꝺdictionez vnū s. parari ab alio aut econtra. igitur nō distinguūtur realiꝫ.

Secundo sciendū ꝙ iste scōs tractat° in q̄ Aristo. determinat ꝺ potētijs aie diuiditur i duo capitula. In ꝓ determiat de numero potentiaꝝ aie. In 2° de ordine ipsaꝝ. ꝑm capm diuiditur i duas ptes ꝛ itendit duas ꝺclões. ¶ Prima tāgit numez potentiaruꝫ aie ꝛ est ꝟ. Quicꝫ sūt gnā potentiaꝝ aie. s. vegetatiuū sensitiuū appetitiuū ꝛ ꝝ locū motiuuꝫ ꝛ intellectiuū. 2ª ondit gb° insūt ille potentie ꝛ ē hec. Quibusdā ineſt solū vegetatiuū vt plātis gbusdā sensitm vt aialib°. ꝛ illis omnib° ineſt appetitm. ꝓbat duab° rōib°. ꝓma omne bn̄s sensū bz appetitū. omne animal bz sensū. ꝙ bz appetitū. ꝓbat minoꝛez qz oia animalia bn̄t sensuz tact°. 2° ꝓbat maioꝛez. qz omne bn̄s sensū bz letitiā circa dulce ꝛ tristitiā circa amaꝝ vel triste. ꝙ bz appetitū. tenet ꝺnia. qz appetit° est ꝺcupiscentia delectabilis. 2ª rō omne bn̄s sensū alimenti bz appetituꝫ. ſz omne aial bz sensū alimenti. igr bz appetitū. minoꝛem ꝓbat quia omne animal bz tactū. sed tactus est sensus alimenti. ꝓbat qz tactus est ꝑ se circa sicca bumida calida frigidaqꝫ. Ex gb° oia viuentia aluntur. alij autez sensus nec alia sensitiua aligd ꝺferūt nisi ꝝ accidens. nihil eni ꝺfert in alimento sonus nec color neqꝫ odor. maioꝛē ꝓncipalez ꝓbat. qz omne bn̄s sensum alimenti bz esuriem ꝛ sitim. igr bēt appetitū. tenet ꝺnia qz esuries ꝛ sitis sunt appetitus gdā. ꝓbat ꝑ diffinitionē eoꝝ. Esuries ꝟo ē appetit° calidi ꝛ sicci. sitis ꝟo ē appetit° humidi ꝛ frigidi. Cōsequēr ꝺtinuat suā ꝓncipalē ꝺclōnez ꝛ dic ꝙ alijs ieſt motim ſz locū. ꝛ alijs ieſt itelligē vt boib°. ¶ In 2ª pte ꝺpat aiaz ꝛ figurā adinicē ꝛ irēdit duas ꝺclões. ¶ Pri° tāgit 4°r ꝺueniētias inē aiaz ꝛ figurā. ꝑma est sic figura non est aligd ꝑter triangulū ꝛ ꝑter alias pticulares figuras. sic aia nō est aligd ꝑter pticulares aias. 2ª. qz sic est vna cōis rō figure q̄ ꝺuenit oibus figuris ꝛ oibus ē ꝓpria. sic etiaz est vna cōis diffinitio aie q̄ est cōis oib° aialib° ꝛ nulli est ꝓpria. 3ª. qz sicut ridiculū est q̄rere vnā rōnem figure cōez ꝛ tn̄ nō assignare ꝓpaz diffinitionē cuiuslz ſm ꝓpriā ꝛ idiuiduā ſpēz. similiꝫ fuisset inconueniens ponere cōem diffinitionē aie ꝛ nō ponere q̄ ꝺtineat ꝓpriaz diffinitionē cuiuslz aie. 4ª. qz sicut in figuris semp posterior ꝺtinet ꝓorē. vt trigonū est in tetragono: sic etiā in aiab°. vt vegetatiuū est in sensitiuo. ¶ Secūda tāgit duo correlaria. ꝓmū q̄rendū est qd sit aia vniuscuiuscqꝫ viuētis ꝛ q̄ sit aia plante bois ꝛ bestie. 2m sensitiuū nō est sine vegetatiuo. ſz vegetatiuū est sine sensitiuo vt in plantis. similiꝫ alij sensus nō ꝓnt esse sine tactu. sed tact° bene pōt esse sine alijs. ꝓbat qz multa sunt aialia q̄ bn̄t tactum. nec visum nec odoratum habentia. etiā sensitiuū pōt esse sine motiuo ſm locū. Sensitiuoꝝ. n. q̄dam sunt motiua ſm locū ꝛ q̄daz nō vt ꝺche ꝛ ostree ꝛ etiā in corruptibilib° rōcinatiuū non potest eē sine alijs. sed alia sunt bene sine ratiocinatiuo. Cōsequenter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio sciendum. ꝙ circa bune textum i cidunt tres difficultates. ¶ Prima qualiter est saluabilis quinarius numer° potentiaꝝ. ꝺuz tn̄ ille potentie sint eedē numero. ꝛ ꝑ ōnia sint eedē spē ꝛ genere. Ad quā pōt dici ꝓmo ꝙ bene saluat numer° potentiaꝝ gnari° penes numez gnariū formalr ꝛ realr. qz potentie aie sūt gnqꝫ formalitates aut realitates eiusdē aie. n̄ sūt tn̄ gnqꝫ res. 2° pōt dici ꝙ ꝛz iste gnqꝫ potētie i eodē boie nō ꝺstinguanr rr. i diuersis tn̄ ꝺstinguūtur realiꝫ. 3° ondr ꝙ pōt saluari gnarius

numerus potētiaꝝ ꝑ gñicā ⁊ specificā distinctionē actuū ⁊ obiectoꝝ. vt postea videbit. ¶ Z⁹ difficultas q̄lr ē saluabile appetitiᵐ eē potētiā aie distictā ɔ sensitiuū: ⁊ tñ nō ē modus viuēdi sibi distictᵘ. Ad quā rñdet ꝙ modi viuēdi accipiūt penes separabilitatē. ita ꝙ illi modi viuēdi sunt distincti q̄ꝝ vnᵘ est repibilis sine alio: ſz appetitiᵐ nō ē repibile sine sensitiuo nec ecōtra. iō nō pñt poni ꝑ distinctis modis viuēdi: ſz potētie plificā tur ⁊ distinguūtur ſm plalitatē ⁊ distinctionē obiectoꝝ. mō appetitiᵐ ⁊ sēsitiuū hñt oba distincta iō sūt distincte poᶜ. ¶ Z⁹ di. vtꝝ fiⁿ sit aliqd ꝑter pticulares figuras: ⁊ aia ꝑter pticlares aias. Ad quā rñdet ꝙ pōt itelligi duplr figurā esse aliqd ꝑter pticulares figuras. vnoᵐ ꝙ sit aliq̄ nā vlis realr exns ex oia singlaria ⁊ ex oēz itellectū realr distincta ab ist] singlarib⁹ sic imaginabat plato: ⁊ sic ñ ē aliqd ꝑter pticlares. alio mō pōt itelligi ꝙ sit aliqd distincta ex nā rei ab illis realr tñ exns i illis pticularib⁹ figuris dās ipsis nomē ⁊ rōem: ⁊ sic figura ē aliqd ꝑter pticulares figuras.

Conclusio rñsalis poᶜ aie nō sūt q̄litates absolute a se iuicē ⁊ ab eēntia aie realr distincte: ꝑz qr tūc eēt ꝓcessus in infinitū i potentijs. ꝑz ꝺña qr tales q̄litates effectiue fluerēt ab eēntia aie. ⁊ sic aia eēt potēs ꝑducere suas potētias effectiue. aut igr ꝑ potētiā realr distictā ab ipsa. ⁊ sic erit ꝓcessus i infinitū. aut ꝑ potētiā realr eādē cū ipsa. ⁊ hñ. qr pari ratiōe stādū fuisset i ꝑmis potētijs.

Primo dubitaꝺ. Utrū potētie aie a se iuicē distinguūtur penes absoluta ⁊ respectiua. ¶ Ꝓo solutōe huiᵘ ē supponēdū ꝙ de potētijs aie ē vna opinio q̄ stat i tribus dictis. ꝑmū. aie ē vna eēntia a qua effectiue fluūt plres potētie mediātib⁹ gb⁹ ipsa ē ꝑductiua plriū opationū spē distinctaꝝ. zᵐ. ipa eēntia aie ē ꝑncipiū ꝑncipale ꝑductiuū taliū opationū: ⁊ ille potētie sūt q̄litates istrumētales istrumētaliter ꝑducētes tales opatōes. ɜᵐ. potētie sēsitiue sunt subiectiue i toto cōpōsito. ſ. ex aggregato ex potētia aie ⁊ orgāno ⁊ nō i eēntia aie: ſz alie potentie sūt ſbiue i eēntia aie. ¶ Est alia opinio cois q̄ stat i tribᵘ dictis. ꝑmū. potētie aie non addūt supra eēntiā aie nisi vnū respectū ad actū ⁊ ad obiectū. zᵐ. potētie aie sūt q̄dā entia ɔstituta ex eēntia aie tāq̄ ex abstracto: ⁊ sicut ex māli ⁊ ex respectu ad actū vl obiectū sicut ex forma. ɜᵐ dictū. potētie nō distinguūtur a se iuicē nec ab essentia anime penes materiale. sed solū penes rationes formales sibi additas.

Secundo dubitaꝺ. Utrū poᶜ aie distinguant a se iuicē ⁊ ab eēntia aie. Ad soluēdū boc dubiū ē supponēdū ꝙ de potētijs aie ē vna opinio noialiū q̄ ꝑmo ponit talē rlam. Qñcūq; volumᵘ cogscere significatū ⁊ ɔnotatū alicᵘ ēmini ɔnotatiui debemᵘ accipe suā totalē diffinitiōnē qd nois. ⁊ illud qꝺ ponet i recto erit significatū illiᵘ termini. ⁊ illud qꝺ ponet i obliquo erit ɔnotatū. vt ſm eos itellectus est actus aie vel aia potēs itelligere. iō aia ē eiᵘ significatū ⁊ actᵘ itelligēdi ē eiᵘ ɔnotatū. zᵒ. ponit duas suppōnes. ꝑma. oēs termini ɔnotatiui sūt distinguēdi eo ꝙ pñt capi ꝑ significato etiā ꝑ ɔnotato. zª noia potētiaꝝ aie sūt termini ɔnotatiui. ꝑz qr itellectui repugnāt aliqꝺ ɔnotatū. vl extrisecū a suo significato. ɜᵒ. ponūt vnā di. aie. potētie aie pñt capi ɜᵍ. vnoᵐ ꝑ significat]. aᵒ. ꝑ ɔnotat] siue ꝺnoiat]. ⁊ ɜᵒ. ꝑ aggregato ex signi ficat] ⁊ ɔnotat] siue denoiat]. Ex his saluāt duas difficultates. ¶ Prima ē vtrū potētie aie sēsitiue rlr distinguāt a se iuicē ⁊ ab aia. ¶ Ꝓo solōne istiᵘ ponūt due suppōes. ꝑma ꝙ i hoie nō ē aliq̄ aia ꝑter aiaꝝ itellectiuā q̄ ē tota i q̄lz ꝑte corꝑis: ſz i brut] ē tñ aia sēsitiua q̄ extēdit ad extēsionē corꝑis. ita ꝙ vna ꝑs aie ē i vna ꝑte corꝑis ⁊ alia ꝑs i alia ꝑte corꝑis. zª. poª sēsitiua ē aia vl ꝑs aie iformās ōteriatū organū vt poª visiua ē aia vel ꝑs aie iformās organū visus. Exh segtur ꝙ bic ñ caᵗ poª sēsitiua ꝑ organo nec ꝑ dispōe accñtali organi. nec ꝑ aggregato ex aia vel ꝑte aie ⁊ orgāno. ſz ꝓciᶜ ꝑ ipa aia vl ꝑte aie iformāte organū. Ex his ponūt aliq̄ ocā. ꝑᵐ. poª visiua i brutis auditiua odoratia ⁊ gustatia rlr distinguūt. ꝑz qr ꝑtes aie iformātes orgāū visus auditus ⁊ odoratus ⁊ gustᵘ rlr distinguūtur saltē i brutis. ¶ zᵐ dictū. poª tactiua ē eadē rlr cū alijs q̄ttuoꝝ potētijs sēsitiuis. ꝑz qr i oi ꝑte corꝑis ē aliq̄ ꝑs aie iformās organū tactᵘ. ⁊ illa ē potētia visiua ⁊ tactiua. ɜᵐ. potētia tactia i pede rlr distinguit ab alijs potētijs sēsitiuis: qr ꝑs aie iformās pedē rlr distinguit a ꝑtibᵘ aie iformātib⁹ q̄ttuoꝝ organa aliaꝝ potētiaꝝ. 4ᵐ est ꝙ gnq̄ poᶜ aie i hoie nō sūt a se iuicē ⁊ ab aia nec re nec rōe distincta. ⁊ hñ capiēdo potētias ꝑ significat]. ꝑz qr eadē ē aia q̄ tota iformat totū corꝑᵘ ⁊ tota iformat q̄lz ꝑte corꝑis. ¶ zª diffi ē de alijs potētijs a potēti sēsitiua. ſ. de itellectu ⁊ volūtate ꝑ q̄ ponūtur duo ocā. ꝑᵐ. itellectᵘ nec volūtas nec re nec rōe distinguūtur si capiāt ꝑ significat]: qr si

gnificatū itellect⁹ ẽ aia ꝛ silr significatū volūtatis. ¶ Zᵐ ocñ. itellect⁹ ꝛ volūtas a se iuicẽ re et rõe distiguūt si capiãt ꝑ ꝯnotatis. aut aggregato ex significatis et connotatis. pz qz ꝯnotatū itellect⁹ ẽ actꝰ itelligẽdi ꝛ ꝯnotatū volūtat] ẽ actꝰ volẽdi. mõ isti actus realr distinguunt.

Tertio dubitaf. Utrū iste sint cõcedẽde. aia ẽ sua potẽtia. itellectꝰ ẽ voluntas. sẽsus visus ẽ sẽsus tactꝰ. itellectꝰ vult: ꝛ volũtas itelligit. Rñdet ꝙ ꝟz scñ Thomã iste sũt simplr negãde. pz ex sua opiᵒ recitata i ꝑ duᵒ. sz ꝟz noiales iste sũt in ꝟmone rigoris ꝯcedẽde. pz qz in his ẽ idẽ ꝑ q̃ supponit sꝭ ꝛ ꝑdicatũ. alr tñ rñdet ponẽdo duas rlas. ꝑma. de vltimate abstract] nihil ꝯcretiue ꝑdicat nisi in ꝑᵒᵒ dicẽdi p se ꝛ abstractiue nisi idẽtice. zª rla qñcũq; aliq̃ duo distiguũt formalr. q̃cũq; ꝑdicata sic se hñt ꝙ nõ pñt ꝑdicari nisi formalr si illa ꝟe affirmẽt ꝺ vno nõ pñt vere affirmari de altero. illa aũt ꝑdicata dñr ꝑdicari formalr q̃ ponũt distinctõez formalẽ inter illa q̃ formalr distinguũt. Ex ꝺ sequit ꝙ iste sũt ꝯcedẽde. aia ẽ itellectꝰ. eẽntia aie ẽ volũtas ꝑ ꝑdicationẽ idẽtificã. zº negt ꝙ iste sũt false. volũtas intelligit. itellectꝰ vult ꝛ sil'es ꝛ si fiãt syllogismi expositorij ꝺ rlas debẽt solui p artẽ dãtã i ꝑn. ꝓꝟ: qz si sit in ꝑma figura maioꝛ ꝺz resolui i vnã ꝺ oi si sit affirmatiua ꝛ i vnã ꝺ nullo si sit negatiua: ꝛ iª figura altera premissaꝝ ꝺz resolui in vnã de omni ꝛ in vnã de nullo.

Ad rationes Ad ꝑmã dr negãdo maioꝛẽ: qz de illis q̃ sũt eadẽ realr distincta tñ ex nã rei ꝛ formalr pñt ꝑdicari ꝑdicata ꝺictoria q̃ꝝ altex ẽ reale: vt visũ ẽ in ꝑnõbili. Ad ꝯfirmationẽ dr negãdo añs cũ suis ꝓbatoib⁹: qz solũ ille q̃litates q̃ sũt ꝑncipia istr alia realr distincta a ꝑncipijs ꝑncipalibus debẽt ꝓpe dici nãles potẽtie. saltẽ capiẽdo potentiã nãlẽ vt ẽ spẽs q̃litatis. ¶ Ad scdaz ꝓbationẽ dr ꝙ potẽtia obiectiua ẽ eiusdẽ gñis cũ actu ꝟz nõ potẽtia ꝓductiua ꝛ ꝟbiua. ¶ Ad scdaz dr ꝙ isti ꝺrij modi viuẽdi agẽdi bñ ꝯcludũt distinctionẽ ex nã rei ꝛ formalẽ ꝛ sil'r põt dici ad ꝯfirmationẽ. ¶ Ad ẽtiã dr ꝙ aliqd agere ꝓ essentiã põt itelligi duplr. vno mõ sic ꝙ i agendo a nullo dependeat: ꝛ sic solus ds agit ꝑ eẽntiã. alio mõ sic ꝙ sua eẽntia sit imediatũ ꝑncipiũ agẽdi: ꝛ sic agẽs creatũ põt agere ꝑ eẽntiã suã. Ad ꝯfirmationẽ dr ꝙ i potẽtia separata remanet potẽtia visiua ꝛ auditiua ꝛ gñalr oẽs potẽtie. nõ posset tñ i opatione vel i suos effcũs exire ꝓp defectũ ꝛgano rũ. Et hec de q̃stione dicta sufficiãt.

Queritur 4.º Utrũ potẽtie distiguanf ꝑ actꝰ: ꝛ actꝰ ꝑ obiecta. ¶ Et arguit ꝑmo ꝙ non. qz q̃cũq; est aliqd qđ ẽ ꝑncipiũ distinctiuum alicᵘ ab alio eo secluso secludit distinctio eiᵘ ab alio: sz actibus ꝛ obiectis secluſis nõ secludit potẽtiaꝝ distinctio. ḡ potẽtie nõ distiguũtur ꝑ actꝰ nec; actꝰ ꝑ obiecta. minoꝛ pz primo de actu: qz soꝛ. dormiẽte adhuc eiᵘ potentia visiua ꝛ auditiua distiguũtur. ꝛ tñ ipsoꝝ nullus ẽ actꝰ. zº pz de obiectis. qz q̃cũq; colore ꝛ sono destructis adhuc distiguit spẽ visiua ꝛ auditiua. Et ꝯfirmat qz potẽtie sũt ꝓpꝛes actibᵘ: ꝛ obiecta sũt extrinseca potẽtijs. igit potẽtie nõ distinguũtur ꝑ obiecta nec; ꝑ actꝰ. ꝓma ps añtis pz qz potẽtie sũt cause effectiue actuũ. igit sũt ꝓpꝛũ actibᵘ ꝛ etiã potentie sꝭ ba actuũ. zª ps añtis pz: qz obiecta sũt alteriᵘ gñis a potẽtijs: vt color ꝛ sonus nõ sũt eiusdẽ gñis cũ potẽtia visiua et auditiua. ¶ zº sic. stat potẽtias specifice distinctas bre. idẽ obiectũ adeq̃tũ ꝛ eũdẽ actũ specificũ. ḡ potẽtie nõ specifice distiguũtur ꝑ obiecta nec; ꝑ actꝰ. añs ꝑ ꝑma pte pz duplr. ꝑmo qz intellectꝰ ꝛ volũtas bñt ꝑ obiecto ens sub rõne entis. zº pz de potẽtia visiua bois ꝛ asini q̃ distiguũf spẽ: ꝛ tñ bñt idẽ obiectũ adeq̃tũ. s. colorez. zª ps añtis pz de itellectu ꝛ volũtate q̃ sũt potẽtie distincte ꝛ tñ pñt bre eũdẽ actũ specificũ cũ sint circa idẽ obiectũ. Et ꝯfirmat qz stat eãdẽ potẽtiã bre actus specifice distinctos ꝛ obiecta specifice distincta. ḡ potẽtie nõ distiguũf nec; ꝑ actꝰ nec; ꝑ obiecta. añs ꝑ ꝑma pte pz ꝑmo de actibᵘ similib⁹ cõpositiuis diuisiuis ꝛ discursiuis itellectꝰ. silr de actibᵘ itellectꝰ circa ꝑncipia ꝛ circa ꝯclusiones. oẽs. n. isti actꝰ specifice distiguũtur. de volũtate etiã pz qz volũtas bz actum odij ꝛ amoris q distiguũf spẽ. zª ps añtis pz qz itellectꝰ põt itelligere gditates specifice distinctas. volũtas põt amare obiecta specifice distincta. ¶ zº sic. oẽs spẽs entis absoluti bñt dñas formales ĩtrinsecas ꝑ q̃s distiguunt specifice a q̃lz alia spẽs. sz spẽs potẽtie aie sũt sex species entis absoluti. igit bñt dñas formales itrinsecas ꝑ q̃s se inuicẽ specifice distiguũtur. Et ꝯfirmat qz eade potẽtia numero ẽ circa obiecta distincta numero ꝛ distincte potẽtie sũt circa idẽ obiectũ i numero. igr distinctio potẽtiaꝝ nõ sumit a distinctõe obiectorum. ¶ In oppositum est auctoritas philosopht

Primo sciēdū ē q̄ ꝓ solōe qōis sūt q̄tuor ēmini declarandi. ꝑmus est potētia. 2us ē distinctio. 3us ē actꝰ. 4us est obm. ¶ Pro declaratōe ꝑmi ēmini ponūtur aliq̄ distinctōes. ¶ Prima. duplex ē potētia q̄dā ē potētia obiua alia ē ſbiua. ¶ 2a di. potētia ſbiua ē duplex. q̄dā ē actiua q̄ ē ꝑnm trāsmutādi alterꝫ in q̄tū alterꝫ. alia ē passiua q̄ ē ꝑnm trāsmutādi ab altero in q̄tū alterꝫ. ¶ 3a di. poa actiua ē duplex. q̄dā ē ꝟtualr ꝓceptiua siue cognitiua. alia ē ꝓductiua. ¶ 4a di. potētie cognitiue sūt duplices. q̄dā sūt eiusdē ordinis sic̄ sūt potētie subordinate. alie sūt alteriꝰ ordinis sic̄ sūt potētie dispate. ¶ Pro ōclaratōe scōi ēmini ponit talis distinctio. duplex est vnitas. ſ. itrinseca ⁊ formal. alia ē extrinseca ⁊ obiectiua. itrinseca ⁊ formalis ē triplex. ſ. gñica specifica ⁊ numeral. ¶ Pro ōclaratōe tertij ēmini ponit talis distinctio. duplices sūt actꝰ alicꝰ potētie. q̄dā sūt actꝰ adeq̄tig ꝓ se ꝑdicāt de oibus actibꝰ ꝓductis ab aliq̄ potētia. alij sūt actꝰ iadequati q̄ nō vlr ꝑdicāt de actibꝰ ꝓductis ab aliqua potētia. ¶ 3z ꝓ declaratōe q̄rti ēmini ponūtur aliq̄ distinctōes. ¶ Prima. alicꝰ potētie ē duplex obm. ſ. ꝑmariū ⁊ scōariū. ¶ 2a di. obz ꝑmariū ē triplex. q̄dā ē ꝑmariū ꝑmitate gñationis q̄ via gñatōis ꝓ cogscit ab ipsa potētia. aliud ē ꝑmariū ꝑmitate pfectōis q̄ ē pfectiꝰ iter oia ꝓ se ꝓceptibilia ab ipa potētia. aliū ē ꝑmariū ꝑmitate adequatōis q̄ ꝓ se ꝑdicāt de oibꝰ ꝓ se ꝓceptibilibꝰ ab aliqua potētia. ¶ 3a di. obz adequatū ē duplex. q̄dā ē formale ⁊ motiuū. aliud est māle ⁊ ēminatiuū. ¶ 4a di. oba potētiaꝝ ꝑñt ad luicē se bñe triplr. ꝓ 1z ordinē supioris ⁊ inferioris sic̄ obm sēsus cois ⁊ oba gnq̄ sēsuū pticulariū. silr obm intellectꝰ ⁊ obm sensus. alioꝝ ꝑñt se bñe 1z ordinē ꝓioris ⁊ posterioris sic̄ obm potētie nutritiue ⁊ augmētatiue. 3o possunt se bñe sicut dispata sic q̄ vnuz nullo mō alteri subordinet. ¶ 5a di. poc nō ꝑñt distingui nisi ex pte alicꝰ istoꝝ quattuoꝝ. ſ. aut ex pte ōñaꝝ itrinsecaꝝ ⁊ formaliū. aut ex pte ſboꝝ. aut ex pte oboꝝ. aut ex pte actuū. ¶ 6o ponūtur aliq̄ suppōes. ꝑma. ois ōnia ſpecifica siue sit entis absoluti siue sit entis respectiui itrinseca: ⁊ formalis est ꝑ ōñaz itrinsecā ⁊ formalē: ⁊ ois distinctio numeralis ē ꝑ ōñaz idiuidualē. Ex his ōr ꝓ q̄ potētie itrinsece formalr distinguunt ꝑ ōñas itrinsecas ⁊ formales q̄ ōñe sūt nobis inotate. iō loco distinctōis itrinsece ⁊ formalis vtimur distinctōe extrinseca ⁊ obiua. 3o ōr q̄ dēs ōñe specifice distincte distinguūt ꝑ alteꝝ istoꝝ distinctiue. aut ꝑ actꝰ adeq̄tos specifice distinctos. aut ꝑ oba adequata specifice distincta. siue sint potētie dispate. siue potētie subordinate ita q̄ iste oñe sūt formales. actꝰ adeq̄te duaꝝ potētiaꝝ sūt specifice distincti. vl oba adeq̄ta sūt specifice distincta. ergo potentie sunt specifice distincte. ista tñ ꝟsequentia non valet. potētie distinguūt specifice. ḡ oba distinguūt specifice. 4o ōr q̄ poc dispate ꝑñt distingui ꝑcise ꝑ actꝰ. ꝑñt ēt ꝑci se distingui ꝑ oba. ⁊ ꝫ distinctōe extrinseca ⁊ obiua.

Secūdo sciēdū ē q̄ istud 2m ca mi q̄ Ari. determinat de potētia vegetatiua diuidit i tres ptes. In ꝑma determinat de ordine istaꝝ potētiaꝝ: ⁊ itēdit sex ꝟclusiones. ¶ Prima tāgit itētū ⁊ est hec: oz accipe q̄d sit vnū q̄dq̄ istoꝝ: ⁊ q̄d sit itellectiuū sensitiuū ⁊ vegetatiuū. ¶ 2a tāgit ordinē ⁊ est hec: ꝑus determinādū ē de actibꝰ q̄ de potētijs ⁊ obis q̄ de actibꝰ. ꝑmū ꝓbat q: actꝰ ⁊ opatōes ſm rōes sūt ꝑores potētijs. 2m ꝓbat q: oba sūt ꝑora actibꝰ ⁊ opatiōibꝰ. ¶ 3a 2a tāgit vnū correla ⁊ est hec. oz ꝓ determinare de alīēto q̄ ē obm aie vegetatiue ⁊ de gñatōe silr q̄ ē actꝰ eiꝰ q̄ de aia itellectiua. ¶ 4a tāgit ordinē iter potētias ⁊ ē hec. ꝓ determinādū est de aia vegetatiua q̄ de alijs. ꝓbat q: aia vegetatiua ꝑmo inest viuētibꝰ: ⁊ est potētia maxime cois. ḡ. añs ꝓbat. q: ꝟ ipsā viuere inest oibꝰ viuētibꝰ. Et subdit q̄ eiꝰ actꝰ sūt gñare ⁊ alimēto vti. ¶ 5a 2a tāgit vnū correlariū ⁊ ē hec. q̄ nāliſſimū opꝰ in viuētibꝰ q̄cūq̄ sūt pcā ⁊ nō orbata ⁊ gñatione spōtanea nō bñtia est gñare sibi ſmile. ꝓbat ꝓ exēplo sic. aial. n. gñat aial: ⁊ plāta gñat plātā. Rōe ſ. oia viuētia illud appetūt: ⁊ ꝓp̄ faciūt q̄cūq̄ faciūt ꝟ nām. ſ. q̄ ꝑticipāt eē diuinū ⁊ imortale. ⁊ ꝫ fit gñando sibi ſile. ¶ 6a tāgit vnā distinctionē finis ⁊ est hec. duplex est finis. ſ. q̄. ⁊ gra cui. Ex ꝫ infert q̄ viuētia nō ꝑñt coicare in ipso esse diuino eo q̄ nō ꝛtingit aliq̄ cōruptibiliū vnū ⁊ idē numero manere. iō vnū q̄dq̄ eoꝝ coicat ſm q̄ pōt. ſ. q̄ remanet vnū et idē ſpē ⁊ nō numero. ¶ In 2a ꝑte cōpat corpus ad aiaz penes cālitatē: ⁊ itēdit tres ꝟclusiones ¶ Prima tāgit cālitatē aie respectu corpis ⁊ est hec. aia est cā ⁊ ꝑnm viuentis corporis in triplici gñe cause. ſ. forme finis ⁊ efficientis. ꝑmū ꝓbat duab rōib. ꝑma q: aia dat cā dās esse ipsi corpori viuēti. igit ē cā formalis corpis. añs ꝓbat q: aia dat viuere oibꝰ viuētibꝰ. igit dat eis esse. tenet ōnia q: viuere est viuētibꝰ esse. 2a rō. aia est actꝰ ⁊ rō corpis viuentis. igit est cā formalis

corpis viuētis. z^m ꝓbat duab^9 rōib^9. ꝑma intellectus artificis operaī ꝓpter formā artis. igit nā operaī ꝓpter formā corporis viuentis. ꝛ sic forma corporis viuentis. ſ. aia est eius finis. z^o rō. oīa corpora viuentia sūt instrumenta aie. aia est finis corporis viuentis. Et subdit ꝙ finis dr̄ dupliciī. ſ. finis quo. ꝛ finis gratia cuius. 3^m qz aia est principiū vnde fit motus i corporibus aiatis ergo est cā efficiens corporis naiatoꝝ. añs ꝓbat inductiue. qz aia est principiū motus ſm locū et etiā est principiū alteratōis. ꝓbat qz ē principiū sensatōis. ꝙ ꝛ alteratōis. tenet cōsequētia qz sensatio est alteratio. q̄dā est etiā ꝑn^m augmenti ꝛ decrementi. ꝓbat qz gcgd aliī hz aiaz: sed gcgd augmentaī aut diminuiī aliī. ergo gcgd augeī aut diminuiī hz animā. ¶ z^a conclusio tā gīt opinionē empedoclis cū eius reprobatione ꝛ est hec. Empedocles nō bene dicit ponendo plātas deorsū augeri ꝓp motū ēre: ꝛ sursū ꝓp motū ignis. ꝓbat duabus rōnibus. ⁊ Prima. qz empedocles nō bene accipit sursū ꝛ deorsū i plātis. ergo. añs ꝓbat dupliciī. ꝑmo qz nō est idē sursū ꝛ deorsum in oībus viuentibus ꝛ in toto vniuerso. hoc tamē opinabaī empedocles. z^o qz credebat radices in plātis esse deorsū: sed hoc est falsuz. ꝓbat. qz caput aialiū est sursū. ergo ꝛ radices plātaꝝ. ꝓbat cōsequētia qz cōgruit instā dicere esse altera aut eadē ab operatōibus. z^a rō qz si i nutritiōe nō sit aliqō ꝓhibens alimentū leue statim ascēdet sursū ꝛ graue deorsū. ꝛ etiā corrūpeī aiatū ergo oz ponere aliqō ꝓhibens qō est anima: ꝛ p cōsequens aia est causa alimenti ꝛ augmēti. ¶ 3^a conclusio tā gīt reprobationē sc̄i errozis ꝛ est hec ꝙbusdā videī ꝙ ignis simpliciī fit cā alimēti ꝛ augmenti. ꝓbat qz ipsū solū inter alimenta alitur ꝛ augmentaī. Cōtra istos ponit talem distinctionem. ignis ē quod ā mō cā alimenti. nō tm̄ est cā simpliciī. ꝓbat duab^9 rōibus. ꝑma. augmētū ignis est ifinitū quotcūq fuerit cōbustibile: ſz oiuz nā cōstātiū est certus t̄minus augmenti ꝛ magnitudinis. hoc añ est effectus anime ꝛ nō est effectus ignis. z^a rō forma est magis p̄ncipiū augmenti cōꝫ materia. ergo anima cōꝫ ignis.

Tertio sciendū. ꝙ circa hunc textū incidūt tres difficultates. ⁊ Prima vtr anima sit causa effectiua corpis animati. ⁊ Pro buius solutōe ponūī due distictōes. ⁊ Prima duplex est cā effectiua. q̄dā est producens. alia est cōseruās. ¶ z^a di. animā esse causaz efficientem corpis animati potest itelligi dupliciter. vno mō quo ad ſbaz corporis animati. ita ꝙ entitas corporis animati sit effectiue producta ab aia. alio mō quo ad suas operatiōes sic ꝙ anima sit p̄ncipiū effectiue ꝓductiuū cuiuslibet operationis ipsius animati. Ex his dr̄ ꝑmo ꝙ anima corporis animati nō est causa effectiua ꝓductiua corporis animati cuius est anima ſz est tm̄ cā cōseruatiua. z^o dr̄ ꝙ anima vnius animati est cā ꝓductiua alterius aiati corporis. vt aia p̄ris est causa ꝓductiua filij. 3° dicitur ꝙ aia alicuius corporis aiati est p̄cipiū oiuz operationū vitaliū illius corporis aiati: ꝛ ad istū sensū ūedit Ari. i textu. ꝓz qz ꝓboc ꝓbat aiaz esse causam efficiētē corporis aiati eo ꝙ est p̄cipiū cuiuslibet corporis aiati. ¶ z^a diffi. vtrū actus ꝛ operationes sint priores potētijs. ⁊ Pro solutione huius difficultatis ponūtur tres opiniones. ⁊ Prima est Alberti que stat i vna distictiōe ꝛ i duobus dictis. ¶ ⁊ Prima di. est hec. aliquid est prius dupliciter vno modo quo ad nos. alio modo ſm naturā: ꝛ qōlibet illoꝝ est duplex: qz qōdā illoꝝ est prius quo ad esse. aliud est prius quo ad cognosci. p̄mo eniz cognoscimus obiecta. postea cognoscimus actꝰ: ꝛ vltimo cognoscim^9 potētias. ¶ ⁊ Primū dictum. potētie sunt priores actibus quo ad esse: sed non quo ad cognosci. ¶ z^m dictum. obiecta ꝛ actus sūt priora quo ad nos ꝛ quo ad cognosci suis potentijs. Ex hoc infert ꝙ potentie non distinguuntur per actus aut per obiecta a priori: sed solum a posteriori ꝛ quo ad nos. ¶ z^e opinio est sancti Thome que stat i duabus suppositionibus ꝛ duobus dictis. ⁊ Prima suppositio. potentia dicit quēdam ordinem ꝛ relationē ad actum ꝛ ad obiectum tanꝯ ad terminum. z^a terminus relationis precedit ipsaz relationē ꝛ relationes a priori ꝛ essentialiter distinguunt per suos terminos. ¶ ⁊ Primum dictuz. actus ꝛ obiecta sunt priora ipsis potentijs quia sunt termini ipsarum potentiarum. ¶ z^m. potētie a priori ꝛ essentialiter distinguuntur per actus ꝛ obiecta sicut due relationes per terminos suos. 3^a est opinio media que cōcordat istas duas: ꝛ stat in vna distinctione ꝛ duobus dictis. Distinctio est hec. potētie possunt capi dupliciter. vno mō materialiter ꝛz id qō sunt. ſ. vt sunt quedā qualitates absolute. alio modo possunt capi formaliter. ſ. sub ratione formali potentie. ꝛ sic dicunt respectum ꝛ habitudinē ad actus ꝛ ad obiecta. ¶ ⁊ Primū dictū. potētie ꝑmo mō capte a priori distinguuntur per differētias absolutas nobis

innominatas ꝛ a posteriori p obiecta ꝛ actꝰ. Secūdū dcm̄. poꝰ zº. capte a ꝓzi distinguūt p actꝰ ꝛ oba sīc relatiões p suos t̄minos. ¶ Tertia vi. vtꝝ ex t̄tia ꝛclōe zª ptis sit p bonā ꝯiam ꝺduci bile aiata eē ꝺet̄minata ad maximū ꝛ minimū ꝛ nō ianimata. Ad quā rn̄deo ꝙ sic. qz bīe ꝺet̄minatū t̄minū augmētatōis ꝛ augmēti est effectꝰ anime. g̃ ꝟbicūq; repit̄ anima illa bn̄t ꝺet̄minatū t̄minū magnitudinis ꝛ augmenti. qz bīe ꝺet̄minatū t̄minū magnitudinis ꝛ augmēti nō est effectꝰ ignis. immo eiꝰ effectꝰ est augmentū in infinitū. simūl̄ est ꝺ effectu cuiusz alt̄ꝰ inaiati. gº laiata nō bn̄t certū t̄minū magnitudis ꝛ augm̄ti.

Conclusio rn̄salis. poᶜ distinguūtur p actꝰ ꝛ obiecta. Ꝟ pº ꝺz itelligi ꝑ ꝺe potētijs dispatis ꝛ nō subordinatis. ꝺz etiā itelligi ꝺe actibꝰ ꝛ obiectis adeq̄tis ꝛ nō inadequatis. ꝺz t̄tio intelligi ꝺe distinctiōe specifica ꝛ nō nūerali. ꝺz 4º intelligi ꝺ distinctiōe extrinseca ꝛ obiectiua. ꝛ non ꝺe distinctiōe intrinseca ꝛ formali. hec pº satis patet ex ꝓmo nōbili.

Primo ꝺubitaf̄. Utꝝ idem sit obn̄ poᶜ augmentatiue gn̄atiue ꝛ nutritiue. Ad soluēdū Ꝟ ꝺubiū est supponendū ꝙ in t̄tia pte hº capitli ꝺet̄minat ꝺe obo poᶜ vegetatiue. ſ. ꝺ alimento. ꝛ ꝺiuidit̄ in duas ptes. In ꝑª itendit tres ꝛclōes. ¶ Prima. ꝺet̄minandū ē ꝑ ꝺ alimento. ꝓbat qz potentia vegetatiua q̄ est eaꝺē cū gn̄atiua ꝺistinguit̄ ab alijs potentijs p suā opationem q̄ est circa alimentū. g̃ ꝑ ꝺet̄minā ꝺū est ꝺ alimento. ¶ zª pº tāgit tres ꝛditiões alimenti. ꝓma alin̄tū vr̄ esse ȝriū corpi alito. zª n̄ oē ȝrij̄ū est alin̄tū sui ȝrij̄. sed solū ȝrij q̄ n̄ tn̄ generanť ex se inuicem sed etiā ex se inuicem augmentāť. ꝓmā ptem ꝓbat. qz multa ȝria sunt ex alt̄utris. vt sanū ex laboz̄āte. ꝛ tn̄ nō nutrit̄ nec augmentatur ex alt̄utris. Secūꝺā ptem ꝓbat qz aqua est alin̄tū ignis. ignis ꝟo nō est alin̄tū aq̄. 3ª alin̄tū est aliꝺ ab eo qꝺ alitur. ꝛ Ꝟ est manifestū in corpiꝺ simplicibꝰ. ¶ 3ª pº tāgit vnā ꝺubitatiōez ꝛ est Ꝟ. qꝺā ꝺn̄t simile ali ꝛ augerī per suū simile. ꝛ qꝺā ꝺn̄t ecōuerso. ſ. ꝙ ȝrij̄ū alitur p suā ȝrij̄ū. ꝓbāť tripliciť. ꝑ qz simile nō patitur a sibi simili. zº qz nutrin̄tū trāsmutatur in ſubam aliti. sed ois transmutatio est ꝺ ȝrio in ȝrij̄ū vel meꝺū. 3º qz alin̄tū patitur aligd ab eo qꝺ alitur licet nō eꝺ. sic factoz ꝺomꝰ nihil patitur a mā sz eꝺ. istitutoz enim. i. edificatoz soluz mutatur in actū ex ocio. Soluit ꝺubitationem p ꝺistinctionē. alimentū enim ꝺupliciť ꝺsideratur. vno mō ſm ꝙ ꝓmo habet ꝺr̄am ꝛ nōꝺū est ꝺcoctū. ꝛ sic ē ȝrij̄ū ei qꝺ alit̄. aº. ſm qꝺ fit ꝛ ē ꝺcoctū ꝛ digestū: ꝛ sic ē sīle ei qꝺ alit̄. Ex his manifestū est ꝙ isti ꝺn̄t q̄ꝺāmꝺ recte ꝛ q̄ꝺāmꝺ non recte.

Secundo ꝺubitaf̄. Utꝝ i nutritiōe sint tn̄ tria. ſ. alens. q̄ alitur. ꝛ qꝺ alitur. Ad soluendū Ꝟ ꝺubiū est supponendū ꝙ Aristo. i vltima pticula hº capli itendit tres conclusiões. ¶ prima oñdit qꝺ sit illud qꝺ alit̄ ꝛ est bec. aiatū inc̄ꝰtū huiusmodi ē corpº qꝺ alit̄. ꝓbat qz nihil nō pticipās aia alit̄: ideo alimētū est potētia aiatū ꝛ nō fz accn̄s. ¶ zª tāgit ꝺr̄am int̄ actꝰ ipsiꝰ aie vegetatiue q̄ sūt nutrire augere ꝛ gn̄are sibi simile ex pte obiecti. qz idē alimentuz fz ꝙ ē potentia c̄ꝰtū. est obn̄ potentie augmētatiue. ꝛ fz ꝙ est aliꝺ ꝺseruans ſubām nutribilis est obz potentie nutritiue. ꝛ ſm ꝙ est factiuum gn̄atonis est obn̄ potentie gn̄atiue. ¶ Ultima tangit qnc̄ corrclaria. ꝓmū est. ꝓncipium illorum actuum est virtꝰ aie vegetatiue q̄ disponit alimentū. ꝛ alimentū est illud p qꝺ aia vegetatiua ꝺicitur aliquid agere. zm. in nutritiōe sūt tria scilicet alens qꝺ est aia. qꝺ alitur. ꝛ est corpꝰ bn̄s aiam. ꝛ quo alitur ꝛ est alimentū. 3m potētia generatiua est ꝓma potētia aie vegetatiue. ꝓbat qz finis aie vegetatiue est gn̄are sibi simile. ergo aia vegetatiua appellanda est potentia gn̄atiua tenet ꝺn̄s. qz a fine iustū ē oia appellari. 4m illꝺ quo alitur est ꝺuplex. ꝓbat ꝑ simile qz illꝺ quo nauis gubernatur est ꝺuplex. quoꝺꝺaz est mouens solum sicut manus. aliud est mouēs ꝛ motum sicut themo. 5m. omne aiatuz habet calorē ꝓbat qz necesse est alimentuz ꝺecoqui ante q̄ alitum ex eo nutriatur. ꝺecoctio autem fit p calorem nāl̄em. ergo omne alitum habet calorem nāl̄em. Cōsequenť recapitulat q̄ ꝺicta sunt.

Tertio ꝺubitatur. Utꝝ nutritio sit possibilis. Ad soluēdū Ꝟ ꝺubiū opꝰtet ꝓmo ꝺidere a quo fiat nutritio. Ad qꝺ rn̄ꝺetur ꝙ fit ab aia tanc̄ ab agente ꝓncipali. a calore tanc̄ ab agente instr̄ali. a caloze extrinseco. vl̄ a frigoze tāc̄ a causa coaduuante. zº oportet ꝺidere ex quo fiat nutritio. Ad qꝺ respondetur ꝙ fit ex cibo ꝺecocto ꝛ ꝺigesto in stomacho. 3º oportet scire ꝺbi fiat ꝺigestio siue nutritio: Ad qꝺ respondetur ꝙ prima ꝺigestio fit in ore per masticationem cibi. zº fit in stomaco per ꝺecoctionem cibi quo ꝺecocto magis purū mittitur ad epar. ꝛ iteruz ibi ꝺigeritur. ꝛ ibi fit separatio magis puri a minus puro. ꝛ mittit̄ magis purū

ad cor. z itez fit digestio illi⁹ z maior depuratio. z itez mittit ad singlas ptes viuētis z itez ibi digerit z magis purz ouertit i substāz mēbrorz z minus purz ouertit i pilos. 4.° oz videre qñ fit nutritio. Ad qō rndetur q ꝯdiu aial vivit tam diu aial nutrit. 5.° ppter qd fit nutritio. Ad qō rndet q ē pp̄ vt humidū radicale dependitū p actionē calor⁹ nālis p ouersionē humidi cibal' recuper.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec de questione.

QUeritur quito. Utrū sit necesse ponere sēsū agētē a sēsu passiuo forma liter z ex nā rei distinctū. ¶ Et arguit p̄ q nō qz Ari. z cōmētator multis auctoritatib⁹ asserūt q ois sēsus ē virt⁹ passiua. g nullus sēsus ē agēs. z p cōs nō ē ponēdus sēsus agēs a sēsu passiuo ex nā rei z formal'r distinct⁹. Et cōfirmat p rōnes pbi. p.ª qñ fit sēsatio tūc fit q̄dā alteratio i sētiēte. z.° qz si virt⁹ sēsus eēt virt⁹ actiua seqret q sp fieret sēsatio z sine q̄cūq; extrinseco. p3 qz sensus bz sibi sbz approximatū. i organo. n. ē obm sēsus. ¶ z.° sic. obm ē cā ꝓductiua act⁹. g non oz ponere sēsū agētē ad ꝓducēdū actū: añs p3 p pbz i p.° c.° b⁹ tractat⁹ q dicit q pn.ª actiua sensatōis sūt extrinseca. s. sēsibilia. Et cōfirmat qz si eēt aliqs sēsus agēs vl' ageret i sēsibile vl' i organū nō i organū qz corrūpet ipsū. nō i sēsibile qz tūc sēsatio fieret ex mittēdo z nō it⁹ suscipiēdo. ¶ 3.° sic. nō ē ponēda p'alitas sine necitate. Bē sine rōe euidēte aut sine nōbili auctate. aut sine certissima expiētia: s3 nec rō euidēs. nec nōbil' auctas: nec expiētia cogūt ponere sēsū agētē ex nā rei z formal'r distinctū a sēsu passiuo. ig' nō ē ponēdus sensus agēs ex nā rei z formal'r distinct⁹. mior posset patere soluēdo auctates rōes z expiētias. Et cōfirmat qz visio ē actio i manēs. g visio manet i agēte. Ex hīs sic ar'. i q̄cūq; manet visio illō ē sēsus passiu⁹: s3 i sēsu agēte manet visio g sēsus agēs ē sēsus passiu⁹ ñ distinct⁹ a sēsu agēte. ¶ In op.m ar' qz ē ponēdus itellect⁹ agēs ex nā rei z formal'r distinct⁹ ab itellectu possibili. g ēt ē ponēd⁹ sēsus agēs ex nā rei z formal'r distinct⁹ a sēsu passiuo. 2.ª. qz ois rō p quā pōt ꝓbari distinct⁹ itellect⁹ ab itellectu possibili agentis potest etiā applicari ad sensū agentem z passiuū.

Primo sciēdū est q p solōe qōis sūt soluēde tres difficultates. Prima vrō ex auctatib⁹ Ari. z cōmētatoris possit euidēter ꝓbari q de mēte eoz fuerit ponere sēsū agētē. Ad quā rndet p̄ q sic. p3 p̄ Ari. i z.° tractatu ꝓbāte aiaz eē principiū efficiū corpis aiati. z.° q ē principiū cuiuslz opatōis ipsi⁹ corpis aiati. s. mot⁹ local' sensatōis z alioz. Ex his sic arguit. ois sensus q ē principiū ꝓductiū alic⁹ sēsatōis est sensus agens sed sensus visus z qlz ali⁹ est ꝓductiu⁹ visionis. igr sensus visus est sēsus agēs. 2.ª auctas est Ari. 9.° methaphy.ᶜ vōt] q videre ē opatio imanens. igr manet i agente. s3 euidens est q manet i sensu. g est ponendus sensus agēs 3.ª auctas ē cōmentatoris vōt] q sensus sūt po.ᵉ patient] p3 q suscipiūt spēs sensibiles. z.° sūt po.ᵉ agentes p3 q iudicāt de obiect]. 4.ª auctas est q p̄bs z cōmentator ponūt itellectū agētē distinctū etiā a bitellectu possibili. g etiā possūt ponere ō sensu. s3 cōa qz ois ōratio euidenter ꝓbās vnū pōt euidenter ꝓbare aliud. ¶ z.ª di. vtz appareat aliq̄ necitas pp quā oporteat ponere sēsū agētē distinctū a sēsu passiuo. Ad qō rndet q nulla apparet ipossibilitas saltē ōdictōis qn possint saluari oēs opatōes sēsuū nō ponendo sēsū agentē nō distinctū a sensu passiuo. p3 qz sine iplicatōe ōdictōis eadez potentia pōt esse passiua receptiua alic⁹ forme z effectiue ꝓductiua eiusdē. ¶ 3.ª di. vtz ō fcō sit ponendus sensus agens r'r distinct⁹ vel saltez formal'r a sensu passiuo. ꝓ solōne h⁹ diffi. ponūt ꝓbabil'r aliq̄ dcā. ꝑmū. sic i eadē essen.ª aie ponūt due formalitates quaz vna vocat volūtas z alia itellectus: sic ieadem po.ª aie pōt poni due formalitates sic i potentia visiua ponūt due. vna q̄ vocat visus agens: z alia vocat visus possibilis: z ille distinguūt a se iuicē ex nā rei z formal'r. ¶ z.ᵐ dcm sensus agēs cū obiecto est p̄n.ᵐ cāl' ꝓductiū ipsi⁹ spēi sensibilis: z sensus possibilis est p̄n.ᵐ mal'r receptiū illi⁹ spēi mal'r sensibilis. ¶ 3.ᵐ dcm sensus agens cū obiecto i cognitōe intuitiua z cū specie sensibili i cognitōe abstractiua est p̄n.ᵐ efficiue ꝓductiū ipsi⁹ sensatōis. z sensus possibilis est p̄n.ᵐ receptiū ipsi⁹ sensatōis. ¶ 4.ᵐ dcm sensus agens nō real'r distinguit a sensu possibili: s3 solū ex nā rei z formal'r. ꝑmū p3 qz nō ē ponēda p'alitas sine necitate. z.ᵐ p3 de sensu actiuo z ō sensu possibili verificant ꝓdicata ōdictoria q̄z alterē ē realer z vnū nō ꝓdicat de altero in p̄mō dicendi p se. igr distinguūt ex nā rei z formal'r. añs p3 qz sensus agens est ꝓductiuus sensatōis z nō sensus possibilis. Sil'r sensus possibilis est receptiuus sensatōis z nō sensus agens. etiā sensus agens

ēnobl'or sēsu possibli. cū oē agēs sit pstāti⁹ passo Exp̄ segr̄ error oñiū oēs potētiā sēsitiuā se bñe pure passiue ad ipz actū sētiēdi. qz aut act⁹ sētiē di adeq̄te ꝓducer̄ ab obo. aut a spē sēsibili. aut a po⁹ aut ab aligb⁹ illoz sīl. nō ab obo nec a spē sē sibili. qz tūc sepata ꝑ possibile vel ipossibile spē sēsibili a sēsu adhuc posset ꝓducere sensationē cū sit ei⁹ cā total. ḡ efficiue ꝓducīt a po⁹ sola. vl a po⁹ cū obo vel spē. z sic po⁹ nō se hēbit pure pas siue. ¶ 2⁹ segtur error dicētiū sēsū eē ⁊rutē pas simā respcū obi z spēi sēsibilis. z ⁊rutē actiuā re ipcū sēsatōis qz iplicat ꝯdictōez idē oio idīstictū secluſa opatōe itellcūs eē p̄n⁹ actiuū z passiuū alic⁹ entitat. z tñ ꝑm istos sēsus eēt po⁹ passiua receptiua illi⁹ sēsatōis z efficiue ꝓductiua eiusdē

Secundo sciēdū ē ꝙ Arī. i isto 3⁹ tracta tu determinat de potētia sēsiti ua: z diuidīt i sex capitula. Jn p̄ determinat de sē su z sēsibili i coi. z diuidīt i q̄ttuoz ptes. Jn p̄ma itēdit duas ꝯclusiones. ¶ ꝓma. dicam⁹ vlr ō oi sēsu qō fit ꝑ moueri z pati. ꝓbat duab⁹ rōib⁹. p̄ma qz cū fit sēsatio tūc fit q̄dā alteratio i sentiē te. ḡ z q̄dā passio. Et subdit ꝙ qdā dīst sīle pati a sīli: z qdā dīst ab eē ipossibile. 2ª rō. si sensus eēt act⁹ actiua tūc eēt irrōabile. qz sēsus nō sentirēt se. z ꝙ nullus sēsus sentiret absq̄ extriseco: qz i eis sūt ignis ēra z alia elemēta q̄rū ē sensus ꝑ se aut ꝑz accēs. Exp̄ bifert ꝙ manifestū ē ꝙ sensus nō ē actu sēsitiuū. i. p̄nᵐ sētiēdi: sz ē potētia passi ua. ꝺ sēsus nō sētiūt seipsos sine sēsitiuo sīc cō bustibile nō cōburīt a seipso sine cōbustiuo. 2ª ⁊ 3⁹ tāgit q̄dā distictionē z est hec. ꝙ aliqd sentit duob⁹ modis. s. i actu z i potētia: qz qō i potētia audit aut videt dicim⁹ ipsū audire z videre licet dormiat. alio⁹ aliqd dī audire qō ita z puenit ad actū audiēdi: z sēsus dī duplr. s. i potētia z i actu z sīlr sētire. Exp̄ bifert ꝙ nō ē idē sēsū pati z mo ueri. z ipsū agere z mouere. ꝓbat qz mot⁹ ē aliq̄ passio licet ipfcā. Subdit ꝙ non oē qō patīt ab aliq̄ agēte patīt z mouet̄ tāq̄ a sibi sīli. 2º ifert ꝙ pati q̄ñq̄ ē a sīli q̄ñq̄ a dissīli. qz ꝑm qō patīt ē dissīle z posq̄ patīt ē sīle. Jn 2ª ꝑte distinguit potētiā. z itēdit q̄ttuoz ꝯclusiones. ¶ ꝓma tā gīt vnā distictionē po⁹ z est hec. bō est i potentia sciens duplr. vno mō qz nōdū hz sciaz sz eā pōt bñe. alio mō qz iā hz sciaz sz nōdū opat̄ ꝑz eā. Dif ferūt tñ ille due potentie p̄ qz cū dicim⁹ ipsū eē potentia scientem. dicim⁹ ipsū nūc esse recepti bilē scie sz cū dicim⁹ ipsū esse actu scientem: di cim⁹ ipsū oparī cū polluerit nisi aliq̄ extrisecū ipediat. ¶ 2ª ⁊ 3⁹ tāgit aliā dīaz z est hec: ille q est i potentia sciens p̄ mō fit i actu ꝑ ꝙ est altera tus ꝙ doctrinā z multotiens mutat⁹ ex ōrio hitu sz ille q est i potentia 2º fit i actu eo ꝙ trāsit de nō agere ad agere: qz de ocio ad actū. ¶ 3ª ⁊ 3⁹ tā gīt vnā distictionē z est hec. duplex ē passio q̄dā est corruptiua q̄ fit a ōrio. alia est pfciua ꝙ quā acgrīt q̄litas q̄ est act⁹ ei⁹ qō est i potentia. ¶ 4ª ⁊ 3⁹ sensus patīt passione pfciua q̄ est transit⁹ de potentia i actū q̄ nō est alteratio corruptibilis. aut oz ponere aliud gen⁹ alteratōis. ꝓbat qz nō est rectū dicere sapientē cū sapiat alterari necq̄ edificatorē cū edificat. ¶ Jn 3ª ꝑte applicat di stictionē potentie p̄us positā z itendit tres ꝯclu siones. ¶ ꝓma est. mutatio de p̄ma potentia ad p̄mū actū fit a gñante: z cū sensitiuū gñatū est ꝺz sensū sīc sciens ꝺz sciam: z qū fit i actu tūc dī actu sentire. sīc sciēs dī actu ꝯsiderare. Sub dit tñ dīaz. qz p̄cipia actiua b⁹ opatōis. s. sensa tiōis sūt extriseca. s. visibile z audibile z reliqua sensibiliū. ℞ ꝓbat qz sensus i actu est singulariū scia aūt vniuersaliū. z hec vniuersalia sūt q̄dā mō ipsa aia. iō i ptāte ei⁹ est itelligere cū velit: nō tñ sentire eo ꝙ regrīt extrisecū. s. sensibile. ¶ 2ª ⁊ 3⁹ resumit dionē po⁹ ꝓus positā z est hec. aliqd ē i potentia duplr. vt dicim⁹ puerū esse i potentia ad gubnādū exercitū: z dicim⁹ expertū eē i po⁹ ad gubernādū ipsū. ¶ 3ª ⁊ 3⁹ recapitulat ea q̄ dcā sūt. ¶ Jn q̄rta pte determinat de sensib⁹ i coī: z i tendit. 6. ꝯclusiones. ¶ ꝓma tāgit itentū z est hec. videndū est p̄ de sensibilib⁹ ꝑm vnūquēq̄ sensū. ¶ 2ª tāgit p̄mā dionē sensibiliū z est hec sensibile dī triplr. q̄z duo dicim⁹ sentire p se et 3ᵐ p accēs. ¶ 3ª tāgit scōaz z est hec. sensibiliū p se aliud est ꝓpriū vniuscuiusq̄ sensus: z aliud cōe oiuz. ¶ 4ª tāgit diffinitionē sensibilis p se z ꝓpi z est hec. sensibile p se z ꝓpriū est qō nō pōt sentiri altero sensu: z circa qō nō ōtigit errare. vt visus apud colorē: z audit⁹ apud vocē: z gu stus apud saporē. sensus tact⁹ apud plēs dīas sensibiliū q̄ appropīant tactui ꝙ nō decipiāt cir ca sensibilia. ꝓbat vt visus non decipīt i colore qs color sit. nec auditus i voce q̄ vox sit: sz i colo re qd sit z vbi sit. ¶ 5ª tāgit numer⁹ sensibiliū cō muniū z est hec. Sensibilia coia sūt hec. mot⁹ q. es numer⁹ figura magnitudo. ꝓbat qz hec sensi bilia nō sūt ꝓpria alicui sēsui sz coia oib⁹. aligs. n. motus est sensibilis tactu z visu. Subdit ꝙ hec sūt sensibilia p se. ¶ Sexta ꝯclusio declarat sēsi bilia p accīs z est hec. sensibile ꝺz accīs est vt ū

albū sit diarij filius. diarij filius erit sensibile ꝫ accidens: qz accidit albū esse diarij filiuꝫ.

Tertio sciendū ꝙ circa hūc textū icidūt tres difficultates. ¶Prima vtrum sēsus ōcipiat ꝫ suū ꝓpriū obꝫ Ad quā rñdet cō mētator ꝙ sēs⁹ ñ errat circa suū ꝓpriū obꝫ i ma lozi pte. visus. n. non errat i colore vtrū sit alb⁹ vel niger. audit⁹ nō errat i voce vtrū sit grauis vel acuta: sꝫ isti sēsus errāt i appbēdendo ōrias idiuiduoꝝ sēsibiliū istoꝝ. Solet tñ rñderi ꝙ q̄tuoz obseruatis sensus nunq̄ decipit circa ꝓ priū obiectū. ꝓmo ꝙ sit determinata dispositio eius organi. 2⁰ ꝙ sit determinata distictio obiecti ad organū. 4⁰ ꝙ obiectū sit ꝓportionatū potētie. ita ꝙ sit tāte magnitudinis ꝙ possit monere potentiā. ¶ 2ª di. vtrū sensibilia cōmunia sint a quolibet sēsu peceptibilia. Dicit Themestius ꝙ sic cuius opinio pōt ꝛfirmari duabus auctozitatibus ꝓbi. ¶Prima sensibiliū ꝑ se aliud qdē ꝓpriū est vniuscuiuscq̄ sensus. aliud vero cōmune oium. Scōa. huiusmodi sensibilia nō sūt alicui ꝓpria: sꝫ oībus coia. Sed cōmētator rñdet ꝙ nō: z dicit sic. Aristo. nō itēdit ꝙ vnūqōq̄ illoꝝ quinq̄ sit cōmune vnicuiq̄ sensuiut itelligit themesti⁹. sꝫ tria eoꝝ. s. ges motus z numerus sūt coia oībus. Figura aūt z magnitudo sūt cōia tactui z visui. ¶ 3ª di. vtrū sensibilia cōmunia sint sensibilia ꝑ se. Ad quā rñdet ꝓbabiliter ꝙ sic. ꝓ primo duabus auctozitatibus ꝓbi. ¶Prima sensibile dr triplr. quoꝝ duo qdē ꝑ se dicimus sentire. vnū aūt ꝛm accñs. duoꝝ aūt aliud qdē ē ꝓpriū vniuscuiusq̄ sensus. aliud aūt cōmune oium. Scōa est posq̄ enumerauit sensibilia coia dicit sic. ꝑ se qdē igit sūt sensibilia hec. 2⁰ ꝓbat ꝑ auctozitatē cōmētatozis. prima cū declarat ex duobus modis essentialibus modū ꝓpriū icipit ōclarare cōez. z eodē ꝛmēto dicit. q̄q̄ aūt hec sensibilia. s. ꝓpria z coia sunt attributa sensibus essentialiter ¶ In 2ª parte dicit sic. deide cum Ari. declarat duos modos sensibiliū ꝑ se. z prioꝝ z coiuꝫ incipit declarare tertiū modū qui est sensibiliū ꝑ accñs. in 3ª dicit sic. deinde dicit ea q̄ sūt sensibilia ꝑ se. i. reꝝ sensibiliū ꝑ se. ꝓbat etiā duabus rationibus. prima qz lꝫ color accidat q̄titati tñ nō diuidit ab ea. Scōa qz sensibilia cōmunia sunt cōmunia sensui cōmuni.

Conclusio responsalis. Necesse ē ponere sensum agentez a sensu possibili ex natura rei z formaliter distinctū. ꝓbatur quia est aliquod ꝓncipium ꝓductiuum sensationis z non est aliud q̄ sensus agēs ergo est ponendus sensus agens. antecedēs ꝓꝫ quia principium operationis vitalis est vitale. Secunda ratio nobilioz differentia alicuius generis constituit nobiliozem speciem sub illo genere. sed potentia actiua est nobilioz differētia q̄ potentia passiua z constituit potentiaꝫ vegetatiuā. ergo si po⁹ passiua ꝛstitueret potētiā sēsitiuā po⁹ vegetatiua eēt nobilioz q̄ po⁹ sēsitiua.

Primo dubitat. Utꝝ potētia visiua sit potētia sēsitiua ab alijs potētijs specifice distincta. Ad soluēdū boc dubiū est supponēdū ꝙ Ari. i hoc 2⁰ capitulo determinat de potentia visiua z eius obiecto. z diuidit in q̄tuoz partes. In prima determinat de visibili: z intendit duas ꝛclusiones. ¶ ꝓma. color est ꝑ se visibilis. ꝙ sit visibilis ꝓbat qz illō est visibile cuius est visus tanq̄ obiectū: sꝫ est visus coloz tanq̄ obiecti. ergo color est visibilis. ꝙ sit visibilis ꝑ se ꝓbat. qz color hꝫ i se cām ꝓpinquā ꝓpter quā est visibilis. ¶ Scōa ꝛclusio. color nō est visibilis sine lumine. ꝓbat. qz colorest motiuus dyaphani ꝛm actuꝫ: sed dyaphanū non est actu dyaphanū sine lumine. ergo color non est visibilis sine lumine. ¶ In scōa parte determinat de dyaphano: z intēdit tres conclusiones. ¶ ꝓma. dyaphanū est visibile. ꝓbat qz est receptiuū luminis z colozis. ergo est visibile. ¶ 2ª cōclusio. diaphanū non est ꝓmo ꝑ se visibile. ꝓbat dupliciter. ꝓmo qz illud non est ꝑ se visibile qō non est visibile nisi ꝑ aliqō extrancū in eo receptum. ergo non est ꝑ se visibile. Scōo qz illud non est visibile ꝑ se ꝓmo qō non est visibile per nāꝫ ꝓpriā: sed ratione alicuius nature superioris exīstētis i eo: sꝫ oia dyaphana sūt visibilia ꝑ nāꝫ alicuius superioris i eis exīstētis. igit 2ē. minoꝛ ꝓbat qz aqua nō videtur ꝛm ꝙ aqua nec aer ꝛm ꝙ aer: sꝫ qz i ipsis est aliqua natura coia que etiā reperitur i celo. ¶ 3ª tāgit cōparationē dyaphani z luminis. z est hec. dyaphanum non debet habere ex se aliquod lumē in actu sed solum in potentia. ꝓbat. quia susceptiuum coloris debet esse sine colore: z susceptiuuꝫ soni debet esse absonum ideſt sine sono: sed dyaphanū est susceptiuum luminis. ergo debet esse actu sine lumine. cum autem est sine lumine dicitur tenebza: z cū habet lumē dicitur lucidū: z hec cōclusio pꝫ i fine tertie partis. ¶ In tertia pte determinat Ari. de luce: z itēdit duas ꝛclusiones.

¶ Prima tāgit diffinitionē luminis z est hec. lumen est actꝰ dyaphani ꝑz q dyaphanū ē. ꝓbat qꝛ illud in quo suscipit lumē ē dyaphanū i potētia z fit i actu dyaphanū ꝑ lumē in eo receptū. Igit. ¶ Zª ꝛº. tangit reprobationē duoꝝ errorꝝ circa nāz z motū lumis. ꝓmus errorꝛ ē aliquorū scilicet democriti z suoꝝ sequaciū dicētiū q lumē ē corpꝰ defluēs a corpore lucido ꝑminutas ptes. Cōtra hoc sic argr q si lumē essz corpꝰ sequꝛetur q duo corpora essent simul i eodē loco qđ ē impossibile zº errorꝛ est empedoclis dñtis q lumē successiue mltiplicꝫ ꝑ medium. hoc tñ ē ipceptibile. Hoc reprobat Ari. qꝛ licz talis multiplicatio luis i paruo spacio essz imꝑceptibil. est tñ valde magnū dubiū z quasi icredibile q i tāto spatio ẽtū est spatiū ab oriente ad occidentem talis multiplicatio fit ipceptibilis. ¶ In 4ª pte Aristo. determinat de visibilibꝰ innoiatis z itēdit ꝗttuoꝛ ꝛclões. ¶ Prima lucida inoiata non videnr i lumie. i. in medio illuminato ꝑz in tenebra vt putredines quercuū capita scame z oculi piscium z noctiluca. i. ꝙmis ō nocte lucens. z qꝛ istis nō est vnū nomen cōe ipositū. ideo dñr visibilia innoiata. Subdit qꝛ i istis sūt duo. s. lux z color lux eoꝝ bene videt i tenebris. ꝑz nō ꝓprius coloꝛ eorū. ¶ Zª tāgit duo corrolaria. ꝓmū coloꝛ ñ videt sine luie. ꝓbat qꝛ ꝓpria nā coloris est q ñ moueat nisi mouēdo dyaphanū i actu ꝑz q est dyaphanū i actu sine lumie. zm si ponat corpus colorātū supra visū ipsū nō videbit. z hoc est ꝓpter hoc q iter colorātū z visū nō ē dyaphanū ¶ Zª ꝛº. tāgit falsitatez errorꝛis democriti dñtis ꝑ q mediū plenū ipedit visionez. zº qꝛ si formica essz i cclo z totū mediū essz vacuū possemus eā videre. Hoc reprobat ꝓbs qa visio fit ꝑ hoc q sensus aligd patit a medio. z ꝓ ꝛnōs si ñ sit mediū nō erit visio. Ex hoc infert ꝓ in omni sensatione mediū est necessariū. ꝓbat ꝑ qꝛ visio non pōt fieri ꝑ vacuū. zº qꝛ nullum sensibile tāgens facit sensationez. q in oi sensatione necessarium est mediū. z est eadez rō de sono z tāgibili. sicut de visibili. ꝑz hoc nō appareat i sēsu tactꝰ. ¶ 4ª ꝛº. tāgit quādā ꝛclusionez z est hec. vtr oiaz sēsibiliū sit idez mediū. dicit Aristo. q nō. qꝛ medium ꝑ qđ multiplicat sonꝰ est aer. ꝑz mediū odoris ñ ē tātū aer. qꝛ pisces a odoꝛāt i aq z ñi aq tātū qꝛ oia respirātia odorant. ꝑz est aliqđ cōe illis qđ est innoiatū. Ex his ꝑz solutio ad dubium.

Secundo dubitatur. Utr coloꝛ sit adequatū poᶜ visiue obm̄. Ad solu endū hoc dubiū ponūtur aliq̄ suppōes. ¶ Prima lumen lux z coloꝛ sunt qualitates absolute adiuncez realr distincte z i subiectis realr distinctis subiectate. ꝑz qꝛ lux est vna qualitas absoluta rr inherēs lucido a qua formalr corpꝰ lucidū dr luciduz. ꝑz lumen est vna qualitas absoluta rr inherēs meº lumioso extēsa ad extēsionē medij luminosi a qua mediuz dr formalr luminosū. ꝑz coloꝛ ē vna qualitas zª oriēs ꝛplexionē corporis colorati cāta ex diuersa ꝛmixtione qualitatū ꝓmaꝝ realr iherēs corpori t̄minato a qua forlr corpꝰ t̄miatū dr colorātū. ¶ Zª suppositio. lumē pōt videri sine coloꝛe z lux sine lumie. ñ tñ eō. ¶ Zª suppō obz adeq̄tū dz adeq̄te z ꝺuertibilr ꝓdicari de q̄lz ꝑ se ꝓceptibili a potētia cº ē obm. Ex ꝟs segr q nec lux nec lumē nec coloꝛ est adequatū poᶜ visiue obm̄ nisi coloꝛ ipo natur ad significandū aligd cōe illis tribus.

Tertio dubitaꝛ. Utr ad vidēdū regraꝛ meᵐ ꝓpter lumē vel ꝓpr colores ꝓ solōe bꝰ sūt solueđe due difficultates. ꝓma vtr lumē multiplicꝫ ꝑ mediū i instāti vel successiue. Ad quā breuiꝛ rndeꝛ ꝑ q semp ō facto multiplicaꝛ successiue. ꝓbaꝛ qꝛ si nō ita motꝰ fieret nāliter i istāti. zº dr q non iplicat ꝺictiones lumē multiplicari i instāti. zª diffi. vtrū ad vidēdū colores regratur lumen ꝓpter mediuz vel ꝓpter colores. Ad quā breuiꝛ rndeꝛ q lumen regritur ꝓpter colores z nō ꝓpter mediū ꝑz ꝑ experientiā. qꝛ si aligd fit in medio tenebroso poterit videre colores exītes i medio lumioso ꝑz si oculus fuerit i medio lucido z colores fuerit i meº tenebroso oculus ñ potit vidē colores g regrebaꝛ lumē ꝓp colores z ñ ꝓpter mediuz.

Rationes añ oppoᵐ soluunr ex dictis. Et ꝑs de q̄ōe dicta suffictār.

Queritur 6º. Utrū sonus sit adequatum obm̄ audit. Et arr ꝑ q non qꝛ qcqd est obm̄ adequatū audit illud ꝑ se ꝓdicatur de quolibet ꝓceptibili a sensu auditus. ꝑz sonus nō ꝓdicatur de quolz ꝑ se ꝓceptibili a sensu auditus. g sonꝰ non est adequatuz z ꝓpriū obm̄ auditus. minoꝛ ꝑz qꝛ numerꝰ z magnitudo sunt sensibilia ꝑ se ꝓceptibilia ab auditu. z tñ de ipsis nō ꝓdicatur sonus ꝑ se. Secundo argr sic. nullus sensibile cōe est adequatū z ꝓpriū obm̄ auditus ꝑz sonꝰ est sensibile cōe. g sonꝰ non est ꝓpriū z adequatū obm̄ auditus. minoꝛ ꝑz qꝛ sonꝰ

est motus. ſz mot⁹ ē ſēſibile cōe. ḡ ſon⁹ ē ſenſibile cōe. ¶ 3⁰: arguit. nullus ſonus pōt pcipi ab audi tu. ḡ ſon⁹ nō ē ꝓpriū z adeq̄tū obm audit⁹. añs pz. qz vel idē ſon⁹ numero pci ꝑt a diuerſis au diētib⁹ vel ali⁹ z ali⁹. nō ali⁹ z ali⁹: qz faciēs ſonū ſolū facit vnū numero. nec idē ſon⁹ numero au dit a diſtictis audiētib⁹. qz tūc aut ſon⁹ migraret de ſbo i ſbz. aut ſil ꝑt i diſtict ſbis numero: q̄z vtrūq̄ ē ipoſſibile. ¶ In opp⁹ ē auctas pbi.

Primo ſciēdū ḡ Ari. i b 3⁰ c⁰: determinat de audibili z auditu: z diuidit i q̄ttuor ptes. In ꝑma determinat de gñatiōe ſoni: z itēdit ſex ꝯcluſiones. ¶ ·Prima tāgit duas diuiſiones ꝑme diuiſio. duplex ē ſon⁹. gdā ē ſon⁹ i actu z gdā i potētia. z⁹ q̄dā bñt ſonū: vt es z oīa corpa dura: alia nō bñt ſonū vt lana z oīa corpa mollia. ¶ z⁹ 2⁰ tāgit numez eoz q̄ cōcurrūt ad gñationē ſoni. ſ. pcutiens pcuſſū z mediū. ꝓbat qz ois ſon⁹ fit cū pcuſſione z ictu: ſz i oi pcuſſio ne z ictu ſūt iſta tria. igit rē. ¶ 3⁹ 2⁰ tāgit q̄lia de bēt eē ꝑdicta z ē hec: ꝑdicta debēt eē dura z cō caua z leuia. dura qdē qz mollia male ſonāt eo ḡ icuruāt ſe. leuia qz aſpa nō tāgūt ꝑm multas ptes. debēt etiā eē ꝯcaua qz illa meli⁹ retinēt ae rē. ¶ 4⁹ 2⁰ tāgit mediū p qō fit ſon⁹ z ē hec. me diū aūt ē aq̄ vel aer. i aq̄ tñ min⁹ audim⁹ q̄z i ae re. Subdit ḡ ad b̄ ḡ fiat ſon⁹ nō ſufficit pcuſſio i aere: ſz oz ḡ ſit pcuſſio corpoz firmoz in aere vel ad aerē. ¶ 5⁹ 2⁰ tāgit gñationē ſoni reflexi q̄ vocaſ echon: z ē hec. ſon⁹ echon fit q̄n aer mot⁹ i q̄ gñat⁹ ē ſon⁹ iuenit obſtaculū pp qō reflectit. Et ſubdit ḡ echon videt fieri ſz nō manifeſte p cipit pp debilitatem reflexionis. ꝓbat p ſile de luie. lumē. n. multiplicatū reflectit qz alr eſſent tenebre: tñ pfect⁹ reflectit ab aqua q̄z ab aere. ¶ 6⁹ 2⁰ tāgit vnū correlariū: z ē b. recte dicebāt antiq dicētes ḡ vacuū ē ꝓpriū mediū p qō audim⁹: qz aer quē putabāt eē vacuū ē ꝓpriū me diū p qō audim⁹. ¶ In z⁹ pte determinat de ſono q̄tū ad mutationē medij z orgāi z itēdit tres ꝯcluſiones. ¶ ·Prima tāgit quō ſon⁹ imutat au ditū. d. ḡ pcutiēs mouet aerē q ē vn⁹ z otinuus vſq̄ ad auditū: z qz i auditu ē qdā aer itrinſec⁹ z ānālis. iō q̄n ꝯiūgit aeri extrinſeco deferēti ſonū tūc audim⁹. iō aīal nō audit i q̄libet parte ſui niſi vbi ē iſte aer ānālis: vel qz nō i q̄libet pte ſui eſt iſte aer ānālis. ¶ z⁹ 2⁰ aer ē p ſe ſonabilis. i. nō bñs ſonū: qz facilr cedit pcutiēti: ſz cū ꝓhibet ce dere ſiue diſſolui. tūc mot⁹ ei⁹ ē ſon⁹. ille aūt aer q ē i aurib⁹ de ſe eſt imobilis vt poſſit pcipe oēs

dīas ſonoz. ¶ 3⁹ 2⁰ i aurib⁹ ē aer ānālis z ille ē imobilis de p ſe. ꝓbat ſigno. qz i aq̄ nō audimuſ q̄n ſon⁹ nō igredit vſq̄ ad illū aerē ānālē: ſz ꝓbi bet ꝑ multā reflexionē. z^m etiā ꝓbat ſigno: qz ōtingit aliq̄n ḡ pp motū ſpirituū abſq̄ motuo exteriori ille aer ānālis mouet z etiam apparet nobis eē q̄dā coz⁹ i aurib⁹: z pei⁹ audimus. ḡ ad bñ retinēdū regrit ḡ ille aer ſit imobilis ſal tē p ſe. Et ſubdit ḡ ſi q̄rat vtrū pcutiēs ſonet vl pcuſſū. ·Rndet ḡ vtrūq̄ qz ſon⁹ eſt mot⁹ aeris cāt⁹ ex ictu pcutiētis ſupra pcuſſū: ſz hoc eſt di uerſimode qz pcutiēs ſonat tāq̄ agēs z pcuſſū tanq̄ paſſū. ¶ In 3⁹ pte determinat de dīis ſono rū: z itendit duas ꝯcluſiones. ¶ ·Prima. dīe ſo noz non pcipiūtur ſine ſono actuali ſic nec dīe coloris ſine luie. ¶ z⁹ tāgit numez illaz dīarū z ē hec. ꝑme dīe ſūt gue z acutū q̄ dīr de ſonis ꝑm q̄dā ſilitudinē ad coz⁹ tāgibilia: qz ſic coz⁹ acutū mouet velociter tactū z multū in pauco tpe. ita z ſon⁹ acut⁹ auditū: z ſicut graue tāgibi le paz mouet tactū i multo tpe. ita z ſonus.

Secundo ſciēdū ē ḡ Ari. i ſcda pte hui⁹ capituli determinat de voce. z itēdit. 6. ꝯcluſiones. ¶ ·Prima vox ē ſon⁹ aīati. ꝓbat qz nullū iaīatū vocē formar. ¶ z⁹ 2⁰ vox ē ſon⁹ aīalis reſpirātis. ꝓbat qz aīalia carētia ſā guine nō vociferāt z ſilr piſces. z b̄ ē ꝓp b̄: qz nō reſpirāt. iō vox ē ſon⁹ aīalis reſpirātis. ¶ Tertia 2⁰ tāgit duas obiectōes. ·Prima ſoni iſtroz̄ muſicaliū ſūt voces z tñ non ſūt aīata. Ad b̄ rñ det ḡ ſolū dīr voces ꝓp ſilitudinē. Scōa. piſces aliq̄n extollēdo capita ex aquā mouēt bracbas z cānt vocē. ḡ piſces vociferant. Soluit ḡ non cānt vocē ſz ſonū. ¶ Quarta 2⁰ nō i q̄libet pte aīalis reſpirātis fit vox: ſz ꝑm illā ptē fit vox ꝑm quā ptez aīal ſuſcipit aerē p reſpirationē: z hec ps vocaſ vocalis arteria. Ex b̄ ifert ḡ aīal vtit aere reſpirato ad duos fines. ꝑm⁹ ē ꝓp neceſſi tatē vite. ſ. ad refrigerādū calorē cordis. z⁹ ē ad vociferādū vt vnū poſſit alteri ſuos ꝯceptus ſi gnificare ſic lingua ꝓcipalr valet ad guſtandū. deide valet ad loquēdū. ¶ Quita 2⁰ tangit aliq̄ ex q̄b⁹ ifert diffinitionē vocis. ꝑmū. ꝓpriū orga nū reſpiratōis z etiā vocis eſt vocalis arteria q̄ ordinata ē ad pulmonē vt ei deſeruiat ad trahē dū aerē. ide ē ḡ aīalia greſſibilia plus bñt de ca lore i pulmone q̄z i alijs ptib⁹: qz pulmo ꝯiungit cordi qō ē ꝑn^m caloris nālis. z^m pulmo idiget re ſpiratōe ad refrigerationē caloris nālis Ex his ifert diffinitionē vocis q̄ hec. vox ē repcuſſio

aeris respirati ab aia q̄ ē i illis ptibus ad vocalē arteriā cū imaginatiōe significādi. Hāc diffinitionē declarat qz nō ois son⁹ nālis est vox. z ad hoc q̄ fiat vox oz q̄ verberās aerē sit aiatū: z q̄ sonus ille sit cum imaginatione significandi.

Tertio sciēdū q̄ Ari. i isto 3° c°. determinat de olfactibili z olfactu: z diuidit̄ in duas ptes. Jn p̄ma determinat de odore: z itēdit tres conclusiones. ¶ Prima. difficili⁹ ē determinare de odore q̄ de alijs sensib⁹. ꝓbat qz hō hz sēsū odorat⁹ incertū z peiorē mlt̄ aialib⁹. Prima. n. odorat hō. qz hō nihil odorat sine delectatione vl̄ tristitia eo q̄ solū ꝓcipit itēsos odores: q si sint ꝺueniētes delectāt: z si sint disconuenientes cāt tristitiaz. 2° ꝓbat p sil'e. qz sicut hītes prauos oculos nō cognoscūt pua visibilia. sic ēt hoies q hīt prauū odoratū ñ ꝓcipiūt puos odores. ¶ 2ª 2°. tāgit vnū corrolariū z ē h. deterian dū ē de odorib⁹ p̄m analogiā ad sapores. ꝓbat qz sapores sūt nobis notiores odorib⁹. q̄ rē. añs ꝓbat qz bēm⁹ gustū certiorē olfactu. qz gustus ē q̄dā tact⁹: hz tact⁹ i nobis ē certissim⁹. minorē p bat dupl'r. p̄mo qz hō ē aial prudētissimū. q̄ ē optimi tact⁹. 2° qz iudicam⁹ hoies igenioſos vl̄ nō igenioſos p tactū. nā duri carne sūt ieptī mēte. molles aūt hī apti. ¶ 3ª 2°. sensus saporis z odoris eisdē noib⁹ noiant̄. nā sīc sapor alius ē dulcis. ali⁹ ē amarus. alius acetosus. ali⁹ auster⁹. z ali⁹ acut⁹. z ali⁹ piguis. ita ē de odorib⁹. Et subdit q̄rto q̄ sicut audit⁹ audit z iudicat de audibili z nō audibili. ita visus de visibili z nō visibili: z olfact⁹ de odorabili. z nō odorabili. aliqd tñ dr nō odorabile dupl'r. vno mō qz nihil hz de odore. alio mō qz aliqd hz de odore hz paz vl̄ prauo. ¶ Jn 3ª pte Ari. determinat de medio odoris: z itēdit talē cōclusionē. tā aer q̄ aq̄ ē mediū odorif. ꝓbat. qz pisces odorāt i aq̄ z silr multa aialia hītia q̄guinē z etiā nō hītia odorāt i aere. ꝓbat signo qz q̄rūt lōge alimētū: z hz videt ee mediāte odoratu. ¶ Quātū ad scōz articulum.

Conclusio rnsalis. Sonus est ꝓpriū z adeq̄tū audit⁹ obz. p̄z qz sonus est illud i quo p̄mo fert̄ auditus: z sub rōne eius auditus fert̄ in oīa ad q̄ fertur. ergo sonus est obiectum adequatum auditus.

Primo dubitat̄. Utr̄ oīa aialia hīt idē organū. Ad soluēdū hoc dubiū supponit̄ q̄ Ari. i 3ª ꝑte buj⁹ capituli mouet q̄dā qōez z ē hec. Utrū aialia nō hītia q̄guinē ꝓcipiāt odorē p olfactū vel p aliquē aliū sēsū: z itēdit tres cōclusiones. ¶ Prima tāgit vnā rōez ꝑ pte negatiua z ē hec. aialia odorātia p olfactū debēt eodē mō odorare: hz aialia nō hītia q̄guinē nō eodē mō odorāt sicut bō. minorē ꝓbat qz hoies recipiūt odorē solū respirādo attrahēdo aerē et non expirando vel retinendo aerem neq̄ a lōge neq̄ a ꝑpe. ¶ Secunda tāgit duas rōes ꝑ pte oppositā. p̄ma qz sēsus olfact⁹ ē ipsius odorabilis. igit̄ sicut ē idē odorabile qō sētit̄ ab hoie z ab alijs aialib⁹ segt̄ q̄ eoꝝ erit idē sēsus olfact⁹. 2ª rō. illi sūt idē sēsus q hīt idē corruptiuū: hz olfactus hoīs z alioꝝ aialiū hīt idē corruptiuū. corrūpūt̄. n. a fortib⁹ odorib⁹. ¶ 3ª 2°. tāgit solōez qōis z ē hec. idē sēsus ē olfact⁹ i hoie z i alijs aialib⁹: hz nō est idē organū neq̄ eo dē mō dispositū. declarat h̄ p sil'e. qz videm⁹ q̄ aialia hītia duros oculos hīt palpebras cuius pupilla ꝓhibet ab extrisecis nocumētis: z hec aialia nō ꝑnt videre sine motu palpebre. alia vo hī videt sine huiusmodi motu. h̄ aūt non arguit diuersitatē i potētia hz solū i organo. ita etiā aialia nō respirātia nō hīt organū olfact⁹ cooptū aliq̄ pellicula. respirātia vero hīt cooptū. ideo egēt respiratōe vt discoopiat̄ illa pellicula: ide ē q̄ aialia respirātia non odorāt i aq̄: qz ea non ꝑnt respirare. ¶ Jn 4rta pte buj⁹ capituli determinat de organo olfact⁹ dicēs q̄ sicut sapor est passio humidi. ita odor est passio sicci. iō organū olfact⁹ ē i potētia ad odores sīc organū visus ē i potētia ad colores. Ex his pz solutio ad dubiū

Secundo dubitat̄. Utrū gustus sit q̄dā tact⁹. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i hoc capitulo determinat de gustabili z gustu: z diuidit̄ in q̄ttuoꝝ ptes. Jn p̄ma determinat de medio gustus: z itēdit duas cōclusiones. Prima. gustabile est q̄dā tāgibile. ꝓbat duab⁹ rōib⁹. p̄. illō ē q̄dā tāgibile qō nō sētit̄ p mediū exneū: hz gustabile est huiusmodi. 2ª rō. i q̄cūq̄ repit̄ humidū illud ē q̄dā tāgibile: hz i oi gustabili repit̄ humidū. q̄ oē gustabile ē q̄dā tāgibile. minorē ꝓbat qz i gustabili q̄libet repit̄ sapor. q̄ z humidū. hz ña qz sapor ē i humido tanq̄ i mā. ¶ 2ª 2°. tāgit quādā obiectionē z ē hec. si nos eēm⁹ i aq̄ z eēt ibi aliq̄ dulce appo⁹ ꝓcipem⁹ saporē ei⁹. q̄ sapor sētit̄ p mediū exneū. Soluit q̄ nos sētiremus sapore illi⁹ dulcis: hz hoc ē qz cōmiscet̄ aq̄ sicut ꝺigit in potu qñ aliqs sapor sibi cōmiscet̄: hz nō accipit̄ sic in coloribus: qz color nō vr p̄ q̄ alteri cōmiscet̄. Subdit q̄ sicut visibile ē obm visus: ita gustabile ē obiectū

gust⁹. 2° subdit q̄ nihil est gustabile nisi bēat humiditatē vel actu vl̄ potētia: 2 pl̄s ordinauit nā salinā vt p eā gustabilia sicca fiāt humida.

Tertio dubitaſ. Utr̄ gust⁹ bēat obz ad q̄tū specifice distictū ⁊ tactū. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i 2ª pte hui⁹ capituli determinat de obiecto gust⁹: 2 itedit tres ꝯclusiones. ¶ Prima sicut visus ē pceptibilis visibilis 2 nō visibilis. pcipit. n. tenebras 2 corpora valde splēdida q̄rū vtrūq̄ dr̄ inuisibile. sil̄r audit⁹ ē pceptibilis audibilis 2 nō audibilis. pcipit. n. silētiū 2 valde magnos sonos q̄ dr̄ nō audibiles. ita etiā gust⁹ est pceptiu⁹ gustabilis 2 non gustabilis. ¶ 2ª ꝯ. non gustabile dr̄ dupl̄r. vno mō q̄ patz bz de sapore. aº: q̄ prauū bz saporē. ¶ 3ª ꝯ. potabile ē cōe gustui 2 tactui. ¶ In tertia parte determinat de organo gust⁹: 2 itendit talē ꝯclusionē. Organū gust⁹ debet esse humidū i potētia 2 nō i actu. q̄ nō debeat eē i actu humidū ꝓbat: q̄ tale organū debet recipere saporē q̄ ē humidus. q̄ nō oz actu eē humidum. q̄ debeat eē humidū i potētia ꝓbat. q̄ aliq̄d patitur de gustabili recipiēdo ip̄z. q̄ oz q̄ pceptionē gustabilis gustus fiat humidus sicut 2 ipsum gustabile. hoc etiā ꝓbat signo. q̄ lingua itēse sicca vl̄ humida nō bene sentit saporē. cū. n. gustauit aliquē saporē itēsū iudicat oia ꝑm illū saporē. ¶ In 4ª parte determinat de spēb⁹ saporis: 2 itēdit talē ꝯclusionē. Due sūt spēs simplicis saporis. s. dulce 2 amarū: spēs itermedie sūt sapor piguis q̄ ē ꝓpīq̄or dulci. salsus q̄ ē ꝓpīq̄or amaro: 2 iter istas spēs sūt austerꝫ pōtbicū 2 acutū.

Ad rationes ad ꝓmā dr̄ q̄ aliq̄d est p se pceptibile ab auditu dupl̄r. vno mō ꝓprie. 2 de q̄libet tali p se pdicatur sonus. alio modo cōmuniter 2 improprie: 2 de tali nō p se pdicat̄ sonus. ¶ Ad 2ᵐ dr̄ negando minorē: 2 ad ꝓbationē dr̄ q̄ si sit pdicatio formalis sic ē negāda. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ q̄ est eadē vox numero q̄ si pcipiat a pluribus audiētibus: nō est tn̄ eadē spēs audibilis. iō diuerse ptes aeris ad diuersos auditus deferūt diuersas species numero eiusdē vocis in numero. Et hec de questione.

Queritur 7°: Utrū corpora dura possint se tāgere. ¶ Arguit̄ ꝑmo q̄ sic. q̄ diuidēs lignū facit securiz tāgere lignū. igit̄ securis 2 lignuz se tangūt 2 sūt corpora dura. q̄ corpora dura se tāgūt: añs pz triplr. ꝑmo q̄ nūq̄ securis diuideret lignū nisi ꝑmo trāsiret totū aerē intermediū: 2 sic tāgeret lignū. 2° q̄ latera ligni tenēt securim ita vt nō possit securis extrahi. igit̄ latera ligni tangūt securim. 3° q̄ ois aer q̄ mediat iter securim 2 lignū diuisus ē. igit̄ iter securiz 2 lignū nō ē mediū: 2 p ons se tāgūt. ¶ 2° sic. q̄ si nō esset possibile duo corpora se tāgere sequeretur q̄ graue nāliter gesceret immediate supra aliq̄d leuius se q̄d esset debilioris resistētie q̄ sit actiuitas ipsius grauis. pz ons. descendat graue ad terram: vel igitur imediate tāgit terram. 2 sic hr̄ propositus. s. q̄ duo corpora dura se tangunt: vel non imediate tangit terrā 2 sic inter terram 2 ipsum graue erit medium. s. aer: 2 per consequens aer imediate quiescet supra terram qui est leuior graui 2 minoris resistētie q̄ graue sit actiuitatis. ¶ Tertio sic. sensu et experientia videmus multa corpora se tangere vt asseres caude replete vino aurum 2 argētum in vase argenteo deaurato se tangunt: 2 etiā ferrum calidissimum positum supra lignum tāgit ipsum eo q̄ ipsum comburit. ideo tenendum est duo corpora se tangere. cōsequentia tenet. quia querere rationem vbi viget sensus est debilitas intellectus. ¶ In oppositum est auctoritas philosophi dicentis q̄ impossibile est vnum corpus siccum tāgere aliud in aqua 2 eodē modo in aere nisi mediet aqua vel aer. est etiam auctoritas commentatoris sic dicentis. Cum concessum fuerit hoc dicimus. s. q̄ impossibile est corpora sicca se tangere in corporibus humidis nisi iter ea sit aliquod corpus. ¶ Et arguitur ratione ipsorum quia quandocunq̄ duo corpora dura se tangunt i aqua sensibiliter videmus q̄ inter illa corpora remanet quedam humiditas. subiectum autem humidum non est corpus durum. alias humiditas migraret de subiecto i subiectum eo q̄ prius erat in aqua. ergo illius humiditatis subiectū erat aqua. 2 p ons inter illa duo corpora mediat aqua: 2 sic manifestum est q̄ nō se tangunt. tangentia enim sunt inter que non est medium: 2 similiter est in aere licet non percipiatur propter iperceptibilitatem aeris.

Primo sciendum q̄ de questione sunt due probabiles opiniones. Prima opinio stat in quinq̄ suppositōibus 2 tribus dictis. Prima suppositio. i motu grauis 2 leuis non habentis resistentiam intrinsecam nihil resistit nisi medium. hoc posset probari inductiue.

Secūda ſuppō oīs ſenſatio i motu cātur ex reſiſtentia itrinſeca vel extrinſeca. 3ª. ſi nihil reſiſterz graui ḡue moueret eq̄ cito ad locū ꝓpiquū z locū diſtātē. pz qz moueret ad illa loca i inſtāti eo ꝙ nulla eſſz ſucceſſio. qz p caſū nulla eſſz reſiſtētia. Jſtā pōit pbs i 4º. phiſicoꝝ. vbi dic ꝙ ſi graue poneret in vacuo moueret i inſtāti. 4ª. oē coꝛ pꝰ nāle nālit inclinat ad replēdū locū ne ſit vacuū. patet quia omnis natura abhorret vacuū.

5ª. ſi aliqꝺ graue nitat replere aliquez locū ne ſit vacuū nihil ſibi nālr reſiſtit. ¶ ꝓa mᵉ dcm̄. poſſibile ē duo coꝛpa dura etiā pfecte plana ſe tangere. pz ꝑ expiētiā. Si. n. fierēt due menſe pfecte plane ſz q̄libz ptez ille tāgerēt ſe. ¶ z mᵉ dcm̄ ſi duo pfecte plana tangerent ſe nihil ꝓhiberet vnū ſepari ab alio ſm q̄lz ptē ſui. ita ꝙ oēs partes ſimul z eodē tpe ſeparēt. ¶ 3mᵉ. ſi pfecte planū eq̄ cito ſz oēz ptem ſuā ſepet ab alio pfecte plano. nō ꝓptᵉ ꝺ ſegtur vacuū ee. vt ſi due menſe pfecte plane ſupra ſe iuicez ponant ſe tāgūt ſic ꝙ inē illas duas mēſas ñ mediat aliqꝺ coꝛpꝰ z ſi ſupioꝛ eleuet eq̄ cito ſz q̄libet ſui partē. nō ꝓpter ꝺ ſegtur ꝙ i medio illaꝝ ſit vacuū. pz qz aer circūdās illas mēſas cū nō repiat aliqꝺ mediū reſiſtēs ſubito z in inſtāti mutat ſub q̄libz ptemenſe ſic ꝙ i eodē inſtāti mutatū ē ad extremitates illaꝝ mēſaꝝ z ad medietates ipſaꝝ. ſz qz illa opio ponit duo q̄ directe ꝺicūt Ari. ꝓmū ꝙ nālit aliqꝺ coꝛpꝰ mobile mouet localr in inſtāti. zᵐ ꝙ duo coꝛpa dura pñt ſe tāgere ſine medio. iō ē alia opio q̄ vr eſſe phi q̄ ꝓ ponit duas ſuppōes.

ꝓrima. coꝛpa dura ſūt illa coꝛpa q̄ t minātur t mino ꝓpꝛio z reſiſtūt tāgēti. zª. illa coꝛpa dnr ſe tāgere q̄ ſūt realr diſticta. dū trī inē ea non ſit aliqꝺ coꝛpꝰ mediuz. zº ponit duas diſtictiōes ꝓma. ꝺ ꝓpoſitio. duo coꝛpa dura ē poſſibile ſe tāgere. ꝺz duplicē ſēſū. ſ. ꝺpoſitū z diuiſū. ſēſu ꝺpoſitº eſt iſte. hec ē poſſibilis coꝛpa dura ſe tangūt. ꝺ illo ſenſu itelligit qō. ſenſuꝫ diuiſus ē iſte. hec pñt ſe tāgere dꝛando duo coꝛpa dura. z ſic ē ꝺa. qz ꝺrato ferro z plūbo vez eſt dicere. hec pñt ſe tāgere. qz pñt liq̄fieri z ſimul poni. z tunc ſe tangēt. ¶ zª di. duplex ē poſſibile. q̄ddā ē nāliter. aliud eſt ſimplr. qō. n. q̄rit ꝺ poſſibili nālit ¶ 3º ponit gnq̄ ōtā. ꝓmū. nō eſt poſſibile vacuū eſſe nālit. zᵐ. ñ ē poſſibile nālit aliqd localiter moueri in inſtāti. 3ᵐ. ſi duo coꝛpa dura ſe tangerēt tē tāgerēt ſe ſz ſupficiē diſibilē. 4ᵐ ſi duo coꝛpa dura pfecte plana ſe tangerēt ē poſſibile nālit vnū ab alio nālr ſeparī eq̄ cito ſz oēs ſuas ptes. 5ᵐ ſi vnū ſepat ab alio eq̄ cito ſz oēs ſuas ptes tūc aer circūdans extremitates illoꝝ coꝛpoꝝ ꝑius mouetur ad extremitates illoꝝ cōpoꝝ q̄ ad medietatē illoꝝ. alꝫ mouēt i inſtāti

Secundo ſciēdū ꝙ Ariſto. i iſto vltimo cap'lo ꝺtermiat ꝺ tāgibili et tactu z ꝺidit i tres ptes. Jn ꝓma mouet z ſoluit duas qōes. z itēdit ſex ꝺclōes. ¶ ꝓria tāgit ꝺpationē tactꝰ z tāgibilis z eſt hec. eadē ē rō de tāgibili et tactu. ita ꝙ ſi tactꝰ ñ ſit vnꝰ ſz plures neceſſe ē tāgētia eē plura. ¶ z° ꝺ. tāgit duas qōnes ſoluēdas. ꝓria vtrū caro i bñtibꝰ carnē ſit organū vel mediū tactꝰ. z i ñ bñtibꝰ carnē vtrū aliqd ꝓportiōabile carni ſit oꝛganū vel mediū. z° qō. tāgit vtr tactꝰ ſit vnꝰ aut plures. ¶ 3ª ꝺ. tāgit ſolōez ꝓme qōis q̄ poſita ē ꝑ ſcḋa z ē hec. Senſus tactꝰ ñ eſt vnꝰ ſz plures. ꝓbat qz oīs ſē ſus vnꝰ vr eſſe vniꝰ ꝺrietatis pceptiuꝰ. ſz ſenſus tactꝰ nō ē pceptiuꝰ vniꝰ ꝺrietatis tātū. igr ſenſus tactꝰ nō eſt vnꝰ ſēſus ſz pl'es. maioꝛē ꝓbat inductiue in alijs ſenſibꝰ. mioꝛez ꝓbat qz ſēſus tactꝰ eſt pceptiuꝰ calidi z frigidi humidi z ſicci. Subdit vnā cauillationē qz aliqs ꝺicere poſſet ꝙ ēt audit ē pceptiuꝰ pluriū qualitatū z pluriū ꝺrietatū. vt acuti z grauis magnitudinis z quitatis aſpitatis z leuitatis. Hāc remouet pbs z ꝺicit ꝙ oēs qualitates pceptibiles p auditū ſūt reducibiles ad vnū cōe obm̄. ſ. ad ſonū. ſz ſic nō eſt ꝺ ꝺrietatibꝰ pceptibilibꝰ a ſēſu tactꝰ. ¶ 4ª ꝺ. tangit ꝑ vnā rōez ꝓbātē ꝙ caro ſit oꝛganū tactus. qz poſito tāgibili ſupra carnē ſtati pcipimꝰ ipm tāgibile. g̃ ſignū eſt ꝙ caro eſt oꝛgaᵐ tactꝰ. ¶ zº tāgit ſolōez bꝰ rōnis negando ꝺñam. qz ſi ſupra carnē extēderetur aliqua pellicula tenuiſſima z poneretur tangibile ſupra eam ſtati pcipetur ipm tangibile. z trī euidēs eſt ꝙ illa pellicula nō eſt oꝛganū tactꝰ. ¶ Quita ꝺ. tāgit ſolutiōem zᵉ qōis z eſt hec. Caro non eſt oꝛganū tactꝰ. ꝓbat duabꝰ rōibꝰ. ꝓma qz caro eſt mediuz tactuſ. igr non eſt oꝛganū tactꝰ: añs pz qz in ſenſu tactꝰ mediū ꝺz eſſe intrinſecū. ſed tale mediuz non poteſt eſſe aer nec aqua eo ꝙ impoſſibile eſt ex aere vel aqua ꝺſtruere coꝛpꝰ aīalis. zª ratio. qz ſenſibile poſitū ſupra ſenſū non facit ſenſationez. ſz tangibile poſitū ſupra carnez facit ſenſationem. gº caro non eſt oꝛganū tactꝰ. z iſta ratio ponitur in fine iſtius ꝓme ptis. Subdit vnuz arᵐ ſūptū ex iſta rñſione et eſt iſtud. ille ſenſus eſt vnꝰ cui eſt vnū mediū. ſz caro aīalis eſt vna q̄ē mediū ſēſus tactꝰ. ergo ſenſus tactꝰ erit vnꝰ ſenſus. hanc

rationem soluit pbs negando maiorē. qz si aer essz nobis vndiqz applicat⁹ tanqz pe nr̄i corpis. tūc essz vnū z idē mediū p qđ viderem⁹ colorez. audirem⁹ sonū. z pcipem⁹ odorē. z crederemus visū auditū z olpbatū eē vnū sensū. z tñ essent plesq̄ cū bēant diuersa organa siue opa. simil'r se sus tact⁹ z gust⁹ apparēt eē i eadē pte aialis. et tñ ille nō sūt vn⁹ sensus. Ex b̄ infert q̄ opz tāgibile tāgere me⁹ mōnāle. qz inē tangibile z tactū oz eē mediū: Ex b̄ infert sextā cōclōez q̄ é hec. nulla corpa sicca tāgūt se fine me⁹. ꝓbat qz sīc est i aq̄ ita ē in aere. ssz i aq̄ q̄tūcūqz tāgibilia sicca sint sicut sūt ligna z lapides si approximent̄ sp erit aq̄ media. igr̄ etiā in aere. minorē ꝓbat. qz inē illa corpa erit būiditas aq̄. g̃ z aqua. ¶ In 2ª pte mouet z soluit vnū dubiū z ē istud. dubiū est ō tactu z gustu vtr̄ fiāt p mediū z itēdit duas cōclusiones. ¶ Pria cō. ad sēsationē q̄ fit p sensū tact⁹ cōcurrit mediū extraneū. ꝓbat. qz nos nō sētim⁹ corpa dura z mollia nisi mediāte aere vel aq̄. Et subdit q̄ si sētirem⁹ mediāte aliq̄ pellicula tenui ad quaz nō aduerterem⁹ crederem⁹ tñ sētire p mediū extraneū. iō simīlit cōtigit de aere z aqua. ¶ 2ª cō. ē. in sensatiōe q̄ fit p sēsū tact⁹ me⁹ exneū incidētalr̄ se hz. ꝓbo qz i alijs sensib⁹ vbi me⁹ p se se hz ad sēsationē ꝓpter h̄ q̄ mediū motū mouet organū. ssz nō i tāgibilib⁹ qz tāgibilia nō agūt p̄ i mediū ssz simul agūt i mediuz z i organuz sicut simul pcutit̄ clipe⁹ z clipeat⁹. ¶ In 3ª pte Ari. determinat cōb obo z organo tact⁹ z dic̄ p q̄ dr̄ntie corpoz fz q̄ corpa sūt: sūt oba tact⁹. s. calidū z frigidū būidū z siccū. ¶ Deinde determinat cō organo tact⁹ z itēdit duas cōclōes. ¶ Prima organū tact⁹ ē ipo⁹ ad buiusmōi q̄litates tāgibiles. ē tñ denudatū ab eis nō simplr̄ ssz q̄dāmō qz cū q̄litates in organo cōsistāt i quadā ꝓportiōe z medietate iō organū é cōnudatū ab excellētijs qualitatū z nō pcipit qlibet tangibile ssz solū excellētissimas qualitates. ¶ 2ª cō. sicut visus est visibilis z inuisibilis. etiā tact⁹ é tāgibilis z intangibilis. intangibile aūt dr̄ duplic̄. vno mō q̄ est paz tāgibile. alio modo quia ꝓpter suam excellentiam corrūpit tactum.

Tertio sciēdū q̄ circa hunc textū icidūt tres difficultates. ¶ Pria ē vtr̄ sensus tact⁹ sit vn⁹ sensus vt plures. pro hui⁹ solōe ponūt̄ p̄ aliq̄ suppōes. ꝑma. i potentia tactiua opz cōsiderare tres entitates. ¶ Pria ē entitas ipsi⁹ po⁹ tactiue vt̄ potētia tactiua entitative et realr̄ ē alia vnita organo tact⁹. 2ª entitas siderāda ē entitas ipsi⁹ organi q̄ ē q̄dā pe ipsi⁹ corpis mixti. s. q̄dā neruus extēsus p totum corpus. 3ª. ē entitas qualitas cōplexiōis ipsi⁹ organi q̄ vocat̄ dispō vl̄ ꝓportio organi. sicut ex formis quattuor elemētoz resultat vna 5ª forma cōalis q̄ vocat̄ forma mixti. z alie corrūpunt̄ et nō manēt nisi vtualiter. sic ēt corrūpūt̄ quattuor qualitates p̄me. z etiaz resultat vna gnta q̄litas q̄ vocat̄ cōplexio nālis mixti vel organi que vtualr̄ cōtinet q̄ttuor q̄litates p̄mas. 2ª suppō. p q̄to illa q̄litas cōplexiōalis organi vtualr̄ cōtinet caliditatē ꝓpter h̄ ē ꝓceptiua caliditatis. z p q̄to talis q̄litas cōplexiōalis vtualr̄ cōtinet siccitatē ꝓpt̄ h̄ organū tact⁹ vel potētia tactiua ē ꝓceptiua humiditat] z eō. ¶ 2ª ponūt̄ due diffictiōes. ¶ Pria. tact⁹ p̄t capi triplicit̄. vno. pro ipa potētia aie q̄ ē realr̄ aia informās organum tact⁹. alio. p ipso organo tact⁹. 3º. p ipa q̄litate cōplexionali organi q̄ ē vna q̄litas numero extēsa p totū corp⁹ vtualit̄ cōtinēs q̄ttuor q̄litates p̄mas fm eē ꝓportionatū. ¶ 2ª di. vnitas est triplex. q̄dā e intrinseca z entitatiua siue formalis a qua aliqd dr̄ vnū ens intrinsece z formalr̄: alia ē vnitas vtualis a qua aliqd solum dr̄ vtualiter cōtinere vnam entitatē. alia ē vnitas extrinseca z obtua a q̄ aliqd dr̄ vnū vnitate sui obiecti. Ex his dr̄ tria dicta. p̄mū. tact⁹ é vn⁹ sensus vnitate intrinseca z entitatiua. 2º qz si capiat̄ tact⁹ p potētia tactiua. tūc tact⁹ é potētia realr̄ z entitatiue ipsa aia. mō euidēs é q̄ aia ē vna vnitate intrinseca z entitatiua. Si vo capiat̄ tact⁹ p organo tact⁹ sic est q̄daz neru⁹ extensus p totū corp⁹ q̄ est vnū ens numero. iō tact⁹ sic capt⁹ est vn⁹ vnitate intrinseca z entitatiua. Si vo capiatur tact⁹ p qualitate cōplexionali disponēte ipz organuz sic est vna q̄litas extēsa numero p totū corpus subiectiue exns in ipso organo tact⁹. igitur euidēs est q̄ vna vnitate intrinseca z ētitatiua. ¶ 2ª dcm̄. tact⁹ est plures sensus p̄alitate vtuali. pz qz cōtinet vtualr̄ plres qualitates dr̄ntes spē nō reducibiles ad aliqđ cōe. ¶ 3ª. sensus tact⁹ ē plures sensus pluralitate extrinseca z obiectiua. pz qz est ꝓceptiuus pluriū cōtrietatū nō reducibiliū ad aliqđ cōe obm̄. ¶ 2ª di. vtr̄ caro sit organuz tact⁹. Ad quā b̄ rñdet̄ p quattuor dicta. p̄mū. caro non est organū tact⁹. pz prationes textus 2ª. organū tactus est q̄dam neruus extensus p totū corp⁹ ad modū retis. 3ª. ille neruus nō est sic extēsus p totū corp⁹ q̄ in qualibet parte corporis sit aliqua pars ipius nerui. 4ª. ille neru⁹

est sic extensus q̄ nō ē dabilis aliqua pars corporis in qua nō sit neruꝰ vel cui non iuxta ponat neruꝰ. ꝛ ꝫ sufficit ad sēsationē. ¶ Tertia di. vtꝫ sensibile positū supᵖ sēsū faciat sēsationē. ꝛ probꝫ solōe ponit ꝑ talis distinctio duplex ē imutatio. q̄dā ē imutatio realis ꝛ ē actio duoꝝ sboꝝ sibiuicē approximatoꝝ bñtiū qualites ōrias sic est imutatio aq̄ ab igne. alia ē imutatio aialis siue spūalis ꝛ ē receptio spēi sēsibilis mediāte q̄ vitalit ipa potētia pcipit ipm obz. ꝛ talis immutatio formalr ꝯstituit sēsū. ꝛ fit a sēsu igr̄ꝝ sēsus ē. ſz alia imutatio nō fit a sēsu vl ab organo ſz q̄ ē cōpositū ex ōrijs. ¶ Zᵒ ponūt alīq̄ suppōes. ꝓria q̄ncūq̄ aliqua duo bñt qualitates vel saltē vtu alit ꝺtinēt eas vnū realr alīd approximatū agit vel patit ab alīo. Secūda. organū tactꝰ ꝺtinet vtualr 4ᵉʳ qualitates ꝑmas ꝛ eiꝰ obz ē aligd cōtinēs aliquā 4ᵉʳ qualitatū ꝑmaꝝ vel aliquā ipārū quattuoꝝ qualitatū. Ex ꝫ ſeq̄t q̄ ſi obz tactꝰ eēt realr approximatū organo tactꝰ nō ageret vel pateret ab organo. Tertia q̄ncūq̄ organū vel meᵐ imutat realr ꝛ actiue potētia illꝰ organi imutat vtualr ꝛ ꝓceptiue sic q̄ recipit spēm sui obi mediāte qua vitalit ꝑcipit suū obz. Quarta suppō. imutatio realis nō est sensatio ſz solū imutatio spūalis vel aialis qō ideꝫ ē. Ex his ꝺr ꝑ q̄ tāgibile positū supra tactū imutat realr ipm tactū ꝛ nō vitalr. ſz imutet potētiā solū vitalr ꝛ nō realr

Zᵒ ꝺr. q̄ tāgibile positū supra organū tactꝰ nō facit sēsationē ſz solū realē imutationē ipsiꝰ organi mediāte qua imutatione reali cōsūpit sēsus tactꝰ. vt si ferꝝ calidissimū poneret supᵖ neruuz tūc realit imutaret neruū ꝛ non spūalr. ideo ꝓpter non esset sensatio sed realis immutatio.

Conclusio rīsalis. Impossibile ē duo cōpora dura se tāgere. pz. q̄ si se tāgerēt: tāgeret se ſz superficiē ꝛ inisibilē. iō si vnū ꝛ cē cito separet ab alio ſz oēs ptes in medio essz vacuū vel aer circūdās illa corpa in eodē istāti ꝓpiquū ptrāsiret sibi locū ꝛ distātez ꝛ Brō pōt ꝺclarari ex pīctia. Si. n. ponāt due mense pfecte plane si ꝑ aduersariū vna tāgat aliā int ipsas nihil est mediū. iō si supior equalit ſz oēs suas ptes cleuet aer exīs in extremitatib ꝰ ꝑ mouetur ad extremitates q̄ ad mediū. et in illo ꝓtior erit vacuum in medio.

Primo dubitat. Utꝫ ois sensus sit susceptiuꝰ spēꝝ sēsibiliū sine mā. Ad soluēdū Bꝫ dubiū est supponēdū q̄ Ari. i isto vltimo tractatu determinat de sensibꝰ exīoribꝰ ꝛ de sensu cōi. ꝛ diuidit in duo capla. In ꝑ ōter minat de sensibꝰ exīoribꝰ ſz q̄ imutant ab corū obiuis. ꝛ dicit in tres ptes. ¶ In ꝑma intēdit quattuoꝝ ꝺclōes. ¶ ꝓria. ois sensus ē susceptiuus spēꝝ sensibiliū sine mā. ꝓbat ꝑ simile. q̄ cera recipit formā ānuli sine mā. vt sine auro vel sine ere. q̄ etiā sensus recipit colorez a visibili et sonū ab audibili. ꝛ odorē ab odorabili ñ recipiēdo māz illoꝝ. Subdit q̄ organū pᵒ sensitiue ē illō in q̄ est ipa potentia sensitiua. sūt eiz ideē sboz in q̄ntū rōe. q̄ potentia est rō ipiꝰ organi. ¶ Zᵃᵒ. est hec. excellentie sensibiliū corrūpūt sensū. ꝓbat q̄ excellentie sensibiliuz corrūpūt ꝓportionez qualitatū ꝑmaꝝ q̄ est forma ꝛ rō ipiꝰ organi ¶ Zᵃᵒ. plāte ñ sentiūt q̄uis habeāt aiaz ꝛ patiāt ur a qualitatib ꝰ tāgibilib ꝰ in Bꝫ q̄ calefūt ꝛ ifrigidāt. ꝓbat. q̄ ñ bñt illā ꝓportionez qualitatū q̄ regrit ad sensū tactꝰ. ¶ 4ᵃᵒ. tāgit vnā cōez ꝛ est Bꝫ. vtꝫ omne qō patit a sensibili sit sentiens ita q̄ omne qō patit ab odore sit olpbatiens. et omne qō patit a colore sit videns. Et argūit q̄ sic duab ꝰ rōib ꝰ. ꝑma. gcgd agit i olpbatū illō est odor. g̃ gcgd patit ab odore bz olpbatū. ¶ Secūda. lux tenebre sonꝰ ꝛ odor vident agere taz in alia corpa iaiata q̄ in corpa aiata. et tñ sensibile ꝺz solū agere i ꝓpuz effectū. g̃ oia pceptibilia bñt sensuz. ¶ Illā soluit ponendo ꝺraz inter tāgibilia ꝛ alia sensibilia q̄ oia tā aiata q̄ iaiata patiūt aligd a qualitatib ꝰ tāgibilib ꝰ ſz nō oia patiūtur ab odoribꝰ ꝛ sonis. aliqua tñ iaiata patiūt ab ipis. ꝺicim ꝰ eiz q̄ aer fetet. ideo aer aligd patit ab odore. Ex his pz solutio ad dubiuz.

Secundo dubitat. Utruz aligs sensus exterior nobis deficiat. Ad soluendū hoc dubiū est supponendū q̄ Aristo. in secūda pte hui ꝰ capituli intendit talez ꝺclōnez Tātū sunt q̄nq̄ sensus exīores. ꝓbat. tot sunt sensus exīores quot bz pfectū aiatū. ſz aiatum pfectū bz solū q̄nq̄ sēsus exīores. igr tñ sē q̄nq̄ sēsus exīores. miorē ꝓbat triplicit. ꝑ ex pte sensibiliū ꝓpoz q̄ sub obo visus nulle sūt spēs que ñ possint pcipi ab aiato pfecto. similiter sub obo olpbatus. ꝛ sic de alijs sensibus. igitur animatū pfectum habet sensus perceptiuos omniū sensibilium. ꝛ ꝑ ōñs sunt tot sensus quot habet animal perfectum. Secundo ꝓbat ex parte medij quia omne mediū. vel est cōiunctum vt caro ꝛ sic habemus ipsum vel est extrinsecum vt aer vel aqua. et sic possumus habere ipsum. igitur perfectum animatum habet omne mediuz sen

tiendi. z p ois hz omnes sensus. 3°. pbat ex pte organoꝝ. qz omne organū est a dño alicui⁹ elementoꝝ vel igitur est a dominio aque. z sic est oculus. vel aeris. z sic est auditus. z si alicui appropꝛietur ignis est olphatus. z si alicui appropꝛietur terra erit tactus. Ex his patet solutio.

Tertio dubitatur. Utrū ꝓpter sensibilia cōia sit ponendus aliquis sensus pticularis distinct⁹ a p̄dictis sensibus exteriozibus. Ad soluendū h̄ dubiū est supponenduz q̄ Aristo. i ɛtia pte h⁹ capituli itendit talez oclōez ꝓp̄ sensibilia omnia ñ est ponendus aliqs sensus ꝓp̄us z pticularis ab alijs distict⁹. pbat trib⁹ rōib⁹. ꝑma q̄ oia sensibilia cōia sentiū t̄ sensib⁹ pticularib⁹. g̃ ꝓpter ipa ñ est ponendus alius sensus. z² rō. nullū obm̄ hñs sensū ꝓp̄uz ab alijs distictū sentit ab alio sensu nisi p accñs. sz sensibilia omnia sentiuntur ab alijs sensib⁹ p se. g̃ ñ hñt sensū ꝓp̄iū ab alijs distictū. minozem pbat qz si non. seq̄ret q̄ mot⁹ non magis pcipetur a visu q̄ hoc qđ est esse cleōis filiū. z³ ratio. illa nō hñt sensū ꝓp̄iū ab alijs distictū q̄ p se a plurib⁹ sensib⁹ pcipiūtur. sz sensibilia cōia plurib⁹ sensib⁹ pcipiūtur g̃ ɔc. Subdit vnū du⁹ q̄ pcipim⁹ sensibilia cōia plib⁹ sensib⁹. Soluit q̄ ẽ vt pcipiam⁹ diuersitatem int̄ sensibilia cōia z ꝓpa. sī. n. sensibilia omnia solū pcipent̄ ab vno sensu ñ viderentur differre a sensibilibus ꝓpꝛijs.

Ad rationes añ oppo⁹. Ad ꝑmaz dr̄ q̄ int̄ securi z laca ligni est aer medi⁹ q̄ vtute nāe vlis ꝟuatur ne diuidatur a securi ne postea sit vacuū. Et similit̄ dr̄ ad alias duas rationes. Et h̄ de que stione.

Queritur 8°. Utr̄ ꝓter sensus pticulares sit ponendus sensus cōmunis ex nā rei z formalit̄ distinctus. Arg⁹ ꝑmo q̄ ñ. qz actiones sensuū pticulariū ñ pcipiūtur a sensu omuni. ig⁹ ꝓter sensus pticulares ñ est ponendus sensus omunis. tenet ɔña qz illud ꝓpter qđ est ponendus sensus omunis ẽ vt pciperet actiones sensuū pticulariū. añs pz. qz actiones sensuū pticulariū ñ sūt qualitates sensibiles. z eadem ratione actiones sensus omūis pcipientur ab alio sensu. z sic esset ꝓcessus in infinitū. 3°. qz ñ posset pcipe actiones sensuū pticulariū nisi etiā pcipet oba sensuū pticularium z sic idem obm̄ ꝓp̄um pcipetur a duabus potēt̄ijs p se. ℂ z° sic. sensus omunis ñ potest ponere dr̄am inter oba diuersoꝝ sensuū. g̃ ꝓpter sensus pticulares nō est ponēdus sensus omunis. añs pz. qz si ponꝛeret dr̄am inter obiecta diuersoꝝ sensuū vel essz eodem actu vel diuersis. non eodem actu qz ip̄ossibile est eādem potentiā eodē actu distincte cognoscere oba specifice distincta. nec diuersis. qz vel esset in eodem istanti vel in diuersis. non i eodē. qz impossibile est eandē potentiam simul z in eodē instanti habere plures actus. nec diuersis. qz cū simul ponat dr̄am int̄ illa oportet q̄ in eodem instanti cognoscat ipa ℂ z° sic. si esset ponēdus sensus omunis hoc eēt maxime ad pcipiendū sensibilia omnia. sed supꝛa pbatū est q̄ ꝓpter sensibilia communia nō oportet ponere aliquem sensum. igitur. Et ɔfirmatur qz ois sensus habet aliqđ obm adequatum et aliqđ organum. et est solum vnius ɔrietatis. sed sensus omunis non hz obm vnū adeq̄tū nec hz organū. nec est tātū vni⁹ ɔrietatis. ig⁹.

ℂ In oppositum est auctoritas philosophi.

Primo sciendū est q̄ ꝓ solōe qōnis sūt soluēde aliq̄ difficultates. ℂ Prima. vtr̄ ꝓpter cognitionē passionū sensuū particulariū sit ponēdus sensus cōis. Pro solōe h⁹ difficultatis ponunt̄ aliq̄ suppositiones. ꝑma. nos exꝑimētaliter pcipimus nos sentire. vt cognoscimus nos videre colozem. cognoscimus etiam nos audire sonum. z² suppositio. visus nihil pcipit nisi sit colozatus vel colоr capiendo colozem ꝓut se extendit ad lumen vel luceꝫ. pz qz colоr est obm̄ adequatū visus: Ex ista sequit̄ ɛtia. q̄ visus non cognoscit suū actuz. qz suus actus neq̄ est colоr neq̄ est colozatus. Ex his respondetur ad difficultatē q̄ ad cognoscendū actiones sensuū particularium est ponēdus sēsus omunis. patet qz actiones sensuū pticularium cognoscunt̄ ab aliquo sensu. pz ꝓ ꝑmā suppositionē z ñ ab aliquo sensu pticulari. pz ꝓ z^am z ɛtiam. g̃ ab aliquo sensu omuni. Pro solōe tñ argumentoꝝ ponūtur due suppōnes. Prima. q̄ actiōes sensuū pticulariū directe cognoscūt̄ z nō reflexe. z² q̄ actiōes sensuū pticularium sunt qualitates sensibiles. i. sensu pceptibiles. ℂ z³ difficultas vtr̄ ad cognoscendū dr̄as oborum diuersoꝝ sensuū sit ponendus sensus cōis. Pro solōe hui⁹ difficultatis ponūtur alique suppositiones. ꝑma. potentia q̄ ponit dr̄am inter aliqua duo debet esse ꝓ se cognoscitiua eorum alꝫ posset decipi assignatione dr̄ie. z². nullus sensus pticularis potest ꝓ se cognoscere obiecta

diuersoꝝ sēsuū. pz qꝛ oē sēsibile ꝓpriū qō est p-ceptibile pc ab vno sēsu ē p accīs pceptibile ab alio sensu pticulari. Ex his segtur 3a ꝙ nullus sēsus pticularis pōt ponere dīaz iter oba diuersoꝝ sēsuū. 4a. cognoscim9 p expiētiā ꝙ p aliquē sēsū ponim9 dīaz iter oba diuersoꝝ sensuū: vt hos pōit dram īt sapoꝛē ꝛ sonū. Ex his rñr ad difficultatē ꝙ ad cognoscēdū dīas oboꝝ diuersoꝝ sēsuū oz ponere sēsū cōez. pz qꝛ p aliquē sēsū cognoscim9 dīaz oboꝝ diuersoꝝ sēsuū. ꝛ nō p aliquē sēsū ꝓpriū. ꝑ ꝙ sēsū cōez. ꝓ solutōe isto rū ponīt talis suppō. ꝙ sensus cois ꝑmo p vnū actū ꝓpriū distincte ꝛ adequate cognoscit obm vni9 sēsus: ꝛ p aliū actū distincte ꝛ adequate cognoscit obm alteri9 sēsus: ꝛ virtute istoꝝ duoꝝ actuū formatur vnū 3m actū ⁊tualr ōtinētē adeq tas ꝛ distinctas notitias illoꝝ oboꝝ p quā distinguit ꝛ ponit dīaz vni9 obiecti ab altero. ¶ 3a di. vtrū sēsus cois bēat vnū adeq̄tū obm ꝛ vnū oz ganū ꝛ sit solū pceptiu9 vni9 ōrietatis. Ad cui9 ꝓbationē dīr tria. ꝓmū. ꝙ obm adeq̄tū sensus cois ē q̄litas sēsibilis. oē. n. pceptibile a sensu coi ē q̄litas sēsibilis: ꝛ ois q̄litas sēsibilis ē pceptibilis a sēsu coi. ¶ 2m dictū. sēsus cois ē pceptibilis pluū q̄litatū ꝛ etiā pluriū sensibiliū tā ꝓpꝛioꝝ q̄z coiuz reducibiliū ad vnū cōe obm. ſ. ad q̄litatē sēsibilē. ꝛ hoc capiēdo q̄litatē sēsibilē ꝑ q̄litate sensu perceptibili. ¶ Tertiū dictuz sensus cois habet vnum oꝛganum in quo terminantur oēs sensus particulares: ꝛ est coꝛ vel cerebꝝ.

Secundo sciēdū ē ꝙ Arī. i hoc 2o capitulo oñdit numeꝝ sēsuū iteri oꝝ: ꝛ diuidit i duas ptes pricipales. In ꝑ3a oñdit modū ponēdi sensū cōem ex pte duoꝝ. ſ. ex pte actionū sēsuū pticulariū ꝛ ex dīa oboꝝ diuersoꝝ sēsuū ꝓm modū deductū i ꝓmo nōbili: ꝛ diuidit i sex pticulas ꝑz sex qōes q̄s videt̄ soluere pbs. In ꝓma itendit tres cōclusiones. ¶ ꝓma tāgit ꝓmā qōez ꝛ ē hec. vtrū sensus pticulares pcipiāt suas opatōes. aut ille pcipiātur ab illo sēsu. ¶ 2a 2o tāgit duas rōes ꝑ ꝓma pte ꝛ duas ꝑ 2a. ꝓma rō ꝑ ꝓma pte est talis ꝙ si actōes sensuū pticulariū pciperēt ab alio sensu seq̄ret ꝙ vni9 ꝛ eiusdē obiecti eēnt duo sēsus: qō ē ipossibile: ꝛ ꝓbat ōñaz qꝛ ipossibile ē aliquē comphēdere se videre colorē nisi videat colorez. 2a rō qꝛ si actōes sēsuū pticulariū pciperētur ab alio sēsu eadē rōe actio illi9 sēsus pcipetur ab alio: ꝛ sic eēt ꝓcessus i ifinitū. ¶ 2a ꝓma pars ponit alias duas rōes ꝓma qꝛ seq̄ret ꝙ eēt idē sēsus sui ipsius. 2a qꝛ seq̄ret ꝙ visio eēt colorata vel eēt color: qō ē iposibile. ¶ 3a 2a tāgit solutionē qōis: ꝛ ꝓmo dat solutionē ad hoez ōrōes tcās ꝑ ꝓma pte ꝛ ē hec. tenebꝛa nec ē color: nec colorata ꝛ tñ pcipit a visu. 2o dat verā solutionez qōis ꝛ ē hec: ē aliqs sēsus q̄ pcipit colorē i pñtia coloris. ꝛ talis nō pcipit actionē p quā cognoscitur color. ali9 ē sēsus q̄ pcipit colorē i absētia coloris: ꝛ ille etiā pcipit visionē ꝛ vocatur sensus cois. ¶ In 2a pte soluit sc̄dāz qōez q̄ ē hec: cū sēsibilis ꝛ sēsus sint ijdē act9 q̄re sēsibile nō sētit sīc sēsus. Soluit ꝙ cū mot9 actio ꝛ passio sint i patiēte. act9. n. actiui ꝛ passiui sūt i patiēte ꝛ dispsito. iō nō oz mouēs moueri nec agēs pati. sīlr ē de actu sēsibilis ꝛ sēsitiui: sicut. n. actio ꝛ passio sūt i patiēte ꝛ nō i agēte. sic etiā act9 sēsitiui ꝛ sēsibilis nō ē i sēsibili sz i sēsitiuo. iō sēsibile nō dr sētire sz sensitiuū. ¶ In 3a pte soluit 3am qōez q̄ est hec. vtrū sēsus ꝛ sēsibile sīl corrūpātur. Soluit p distinctionē ꝙ duplex ē sēsus ꝛ sēsibile: qꝛ q̄dā ē i potētia alind ē sēsibile i actu. ꝛ ille sensus in actu sīl corrūpit cū sēsibili i actu. ꝓbat qꝛ eoꝝ ē idē act9. ꝑ qñ corrūpit actus vni9 corrūpit etiā act9 alteri9: ꝛ p oñs qñ vnū corrūpit alterꝝ corrūpit. ¶ In 4a pticula soluit q̄rtā qōez quare ſ. q̄dā sēsibilia corrūpūt sēsū: ꝛ q̄dā delectāt sēsū. Soluit ꝙ ois sensus ⁊sistit i quadā simphonia hoc ē i quadā media ꝓpoꝛtōe. q̄libet aūt ꝓpoꝛtio corrūpit p excellētiā. iō excellēs sensibile corrūpit sēsū: sicut voꝛ excellēter grauis vl acuta corrūpit auditū: ꝛ excellēs gustabile corrūpit gustū. sz sēsibilia denudata ab his excellētijs delectāt sensū vt dulcia ꝛ salsa: ꝛ etiā sonus ꝓpoꝛtōat9 i graui ꝛ acuto delectat auditū. temperatū vero ex calido ꝛ frigido delectat tactū.

Tertio sciēdū ꝙ Arī. i 5a pticula hui9 capituli mouet ꝛ soluit gntā qōez q̄ ē hec. Qualr differūt sensus pticulares a sensu coi ex pte act9. Soluit ꝙ vnusq̄sq̄ sēsus pticularis sentit suū ꝓpriū sensibile sibi obm. ꝛ discernit dīas eius vt visus discernit albū a nigro: ꝛ gust9 dulce ab amaro. ꝛ sīlr de alijs: sed sensus cois discernit inter obiecta diuersoꝝ sensuū. ꝓbat qꝛ nos discernimus iter albū ꝛ dulce: ꝛ vniuersalr sentim9 ꝙ sensibilia diuersoꝝ sēsuū abiuicē dīnt. ꝑ necesse ē ꝙ hoc fiat p aliquē sensū. illa. n. sensibilia sūt ꝛ nō p aliū sensū q̄z p sensum cōez. ꝑ sēsus cois ponit dīaz iter obiecta diuersoꝝ sensuū cū nō sit p aliā cāz q̄z p cōez. pz qꝛ necesse est ꝙ fiat p vnū sensū ꝛ nō ꝑ ples ꝛ nō per

aliquē sensū pticularē. igit̄ p sensū cōez. añs. ꝓbat ꝓsile: qz si ego dicere me sentire illud eē albū: z alius sentiret illud eē dulce. ego nō posset ponere dr̄iaz iter albū z dulce. igit̄ nec ſ si vn⁹ sēsus cognoscat vnū obm: z ali⁹ sensus cognoscat aliud obm: nullus illoz̄ poterit ponere dr̄iam iter illa obiecta iō ē manifestū q̄ dr̄ia duoz̄ obiectoz̄ debet fieri p vnū sēsū cōez z debet fieri i eodē istānti tēpoz̄. ꝓbat ꝓsile qz si aliqs ponat dr̄iaz iter aliqua duo penes bonū z malū necesse ē q̄ ꝓ eodē istānti tēpoz̄ assignet̄ ei bonū et alterū malū. ¶ In vltima pticula mouet sextā q̄stionē z est hec: vtrū sensus cois sit vnus. ¶ Et arguit̄ q̄ nō qz ipossibile vr̄ q̄ vnus sensus sit̄ iudicet de diuersis sensibilib⁹ z ōrijs: ſz sensus cois sit̄ iudicat de diuersis sensibilibus z ōrijs. igit̄ sensus cois nō est vn⁹ sensus. maioꝛ ꝓbat. qz ipossibile ē idē z idiuisibile moueri motib⁹ diuersis z ōrijs. igit̄ idē sensus nō pōt moueri a sēsibilib⁹ ōrijs z diuersis. Hoc argumentū soluit ꝓbs z dicit q̄ sensus cois ē vn⁹ z idiuisibilis: est tn̄ fm eē diuersus z quodā mō diuisibilis. Contra hāc solutionē arguit ꝓbs qz ſz idiuisibile possit br̄e i potētia ōria nō tn̄ pōt sil̄ br̄e ōria fm actū. Soluit q̄ sicut pūctus est quodāmō vnus z quodāmō duo fm se acceptus est vnus: sed fm q̄ est finis vnius partis z principiū alterius est quodāmō duo. sil̄ est de sensu communi.

Conclusio responsalis. ꝓter sēsus particulares est ponēdus sensus communis ab eis formaliter z entitatiue distinctus. hec conclusio patet ex dictis.

Primo dubitat̄. Utrū opinio z fātasia sint idē. Ad solueñ hoc dubiū est supponendū q̄ Ari. i hoc z⁹ capitulo siue z⁹ pte determinat de sensib⁹ interioꝛib⁹: z diuidit i sex pticulas: In ꝓma tangit opinionē antiquoz̄ cui⁹ ꝓbatōe z ē hec. Antiq ponebāt maxime duas dr̄ias aie. s. motiuū ſz locū z alteꝛ qō ē cognitiuū cui⁹ act⁹ sūt intelligere z sentire. iō nō distinguebāt iter sentire z intelligere. hāc ꝓbat duab⁹ rōib⁹ z duab⁹ auctatib⁹. ¶ ꝓma rō. sensus cognoscit. intellect⁹ cognoscit. g̃ intellect⁹ est sensus. ꝓma auctas est empedoclis dicentis q̄ volūtas ad pñs auget i boib⁹ z i alijs aialibus q̄ z eis sp pstat altera z altera sapere. z⁹ est Homeri dicentis. talis est intellect⁹ i trenis boib⁹ qualem i die educit pr̄ veroꝛ deoꝛ. s. sol oēs etiā isti antiqui existimabāt intelligere fieri p organū corporeū. iō dicebāt ipsū subiacere influētijs celi. z⁹ rō. si mile sili cognoscit: ſz aīa cognoscit oīa corpora igit̄ est cōposita ex oib⁹ corporib⁹. z p cōs potētia intellectiua erit organica sic̄ sensitiua z sic iter ea nō erit dr̄ia. ¶ z⁹ oꝛ tāgit huius modi ꝛ eꝛprobationē. z ītēdit quicq̄ rōes. ꝓma rō. qz hec oꝛ est insufficiens eo q̄ oñdit cāz scie z cognitois z nō cāz ignoratie z deceptois q̄ tn̄ i plib⁹ ē. ꝑ Jn maioꝛi. n. tpe aīa est i ignorantia cū scia. z⁹ qz fm eos oz dicere oia esse ẏa q̄ videnť. 3⁹ rō qz fm eos oz dicere q̄ deceptio causet̄ ex tactu dissilis sicut scia ex tactu silis. Hoc aūt ē falsū cū eadē deceptio z scia sit ōrioꝛ z dissiliū. 4⁹ rō. illa distinguūtur q̄ pñt adinicē separi: ſz intelligere z sentire pñt adinicē separi. nā sensus ē i oib⁹ aialib⁹. intellect⁹ est tm̄ i boib⁹. 5⁹ rō. ꝺtigit intelligere recte z nō recte. sēsus aūt respectu veroꝛ z ꝓpoꝛ sensibiliū sp ver⁹ ē. ¶ Jn z⁹ pticula ponit dr̄iaz iter fātasiā z opinionē: z intendit talē cōclusionē. fātasia non est opinio. ꝓbat trib⁹ rōib⁹ ꝓma. i nobis est fātasiari cū volum⁹ eo q̄ possumus añ oculos nr̄os fingere idolū: ſz i nobis nō est opinari cū volum⁹ ſz cū aliq̄ rōe ꝓbabili. iō ꝑ mō glibet oppinar̄ cū vult cū opinio fiat ꝺcedēdo veꝛ vel falsū. z⁹ rō. ad opinionē tribilis aut delectabilis mouemur ꝓsequendo vel fugiēdo fātasia aūt ꝑ mō nihil nos mouet: ſz bēm⁹ nos i ꝺsideratōe fātasmatū: ac si solū videremus idolū rei. 3⁹ rō. opinio pōt eē intellectualis cū scia prudentia z opinio sint dr̄ie intellectualis ꝺsideratiōis. Fātasia aūt ad intellectū nullo mō ptinet. Ex his infert q̄ fātasia differt ab opinione. differt etiā ab intellectu. z⁹ ifert q̄ intelligere non est rē sentire sensu exteriozi z interiozi q̄ dr̄ fantasia. ¶ Jn 3⁹ pticula ponit dr̄iaz iter fātasiā z sensū. z ītēdit duas ꝺclusiones. ¶ ꝓma tāgit vnam suppositionē z est hec. si fātasia est ẏt⁹ seu potētia aie fm quā i nobis fit aliq̄ fantasma tūc est vna de his potentijs aut habit⁹ q̄b⁹ discernim⁹ veꝛ a falso. iō videť ꝺuenire cū sensu cū opinione cū scia z cū intellectu. ¶ z⁹ oꝛ fātasia nō ē sensus. ꝓbat q̄ttuoꝛ rōib⁹. ꝓma qz vl̄ ē sensus i actu z hoc non: qz ille non iest dormientib⁹ q̄b⁹ tn̄ iest fantasia. nec sensus i potentia: qz iest oib⁹ aialibus. fantasia. n. nō iest oibus aialibus: vt patet de aialib⁹ ipfectis. z⁹ rō. sensus semp est ver⁹. fantasia pluries errat. g̃. 3⁹ rō. cū sentimus aliqd non dicimus q̄ videť nobis hoc vel apparet: sed fiducialr̄ asserimus. cū aūt fantasiamur dicimus q̄ apparet nobis sic esse. 4⁹ rō. fantastice visiones apparent dormientibus in qui-

bus non fiunt alique sensationes.

Secūdo dubitaf. Utrū fātasia sit itellect⁹ aut scia. Ad soluendū ꝫ dubiū ē supponēdū ꝙ Ari. i 4ª pticula cōparat fātasiā ad itellectū: ⁊ intendit duas conclusiones. ¶ ꝓma. fātasia nō ē itellect⁹ nec scia. ꝑbat qz itellect⁹ ⁊ scia sp sūt verox. fātasia aūt sepe est falsox. ¶ zª ⁊ 2ª fātasia nō ē aliqd cōpositū ex sēsu ⁊ opiniōe. ꝑbat duab⁹ rōib⁹. ¶ ꝓma. eadē apparētia fātastica nō sūt sil' vera ⁊ falsa: sz de eodē obiecto hēm⁹ apparētiā sēsus falsā. ⁊ opinionē verā: vt pz de q̄titate solis. igit'. ¶ zª rō. seq̄ret ꝙ eadē opinio sil' eēt vera ⁊ falsa: ⁊ ꝙ opinio mutaret' sine mutatōe rei aut ipsi⁹ opinātis qđ ē impossibile. ¶ Jn 3ª pticula diffinit fātasiā ⁊ itēdit tres conclusiones. ¶ ꝓma tāgit quattuor suppōnes. ꝑma. i oib⁹ q̄ sic se hñt ad formā ꝙ aliqd ē motū ad formā ꝑmi mouētis necesse est vt ipsū motū moueat aliud sic etiā sēsus tact⁹ ꝑm actū necessario mouet aliud ꝺ̄ns ipz. zª. fātasia ē qdā mot⁹. Tertia fātasia nūq̄ ē sine sensu ⁊ ē i eodē sbo i q̄ ē sēsus. Quarta mot⁹ fātasie fit a sēsu ꝼz actū. ¶ Scōa 2ª tāgit diffinitionē fātasie quā concludit ex dcis. fātasia ē mot⁹ a sēsu fcō ꝼz actū. ¶ Tertia tangit duas ꝓpetates ei⁹. ꝑma ctigit aialib⁹ mlta opari ⁊ pati ꝼz fātasiā. Scōa ctigit eā verā vl' falsā ee. ꝑbat qz ꝫ sēsus respcū ꝓpox sēsibiliū sit sp ver⁹ tñ ctigit sensū mētiri i cogscēdo sēsibile p accīs. Ex his infert diffinitionē fātasie ꝑius posita. ¶ Jn sexta pticula oñdit qd nois fātasie: ⁊ tāgit duas alias ꝓpetates fātasie. ꝑma. fātasia accipit nomē ab ipso luie. ꝑbat dupl'r. qz visus ē maxime sēsus. zº qz fanes grece idē ē qđ videre latine. mō nō ctigit videre sine luie. Scōa qz fātasie manēt i absētia sēsibiliū ⁊ sil' eēt sūt sēsibilib⁹. iō aialia mlta opant ꝼz fātasiā. alia qz ñ hñt itellectiū vt bestie. alia ꝙ ex vehemento itellectus. aut ex passione. aut ex egritudine. aut in somno vt homines. Consequenter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio dubitaf. Quot sūt sensus iteriores. Ad qđ breuiter rñdet ꝙ sunt ḡnq̄. ꝓm⁹ est sensus cois ⁊ ē i anteriori pte cerebri q̄ ps ē medullosa ⁊ humida: ⁊ illa ē ei⁹ organū ⁊ ei⁹ act⁹ ē cōgstere oba pticulariū sēsibiliū ⁊ cōgscere sēsibilia tā coia q̄ ꝓpa ī eox absētia. zº ē virt⁹ imaginatiua: ⁊ ei⁹ organū ē post organū sēsus cois ⁊ ꝺsistit i magª duritie ⁊ frigiditate cerebri: ⁊ ei⁹ act⁹ ē speculari formas rei sensibiles i absētia rei. 3º ē existimatiua cui⁹ organū ē i media pte cerebri q̄ ē calida ꝑ motū mltox spiritū: cui⁹ act⁹ ē elicere spēs nō sēsatas a spēbus sēsatis sub rōe boni ꝓsequēdi vl' mali fugiēdi. 4º ē potētia memorativa cui⁹ organū ē i posteriori pte cerebri: ⁊ ei⁹ act⁹ ē reseruare spēs sēsibiliū i absētia sēsibilis. 5º ē fātasia cui⁹ organū est i medio cerebri: ⁊ eius actus est componere ⁊ diuidere species reseruatas in memoria.

Ad rationes aīa opp^m. Ad ꝓmā dr ꝙ actōes sēsibiliū ptcularium nō sūt q̄litates sēsibiles ad istū sēsū ꝙ sint q̄litates sēsu exteriori ꝓceptibiles: sūt tñ q̄litates sēsibiles ad istū sēsū ꝙ sūt q̄litates aliq̄ sēsu ꝓceptibiles. ¶ Ad scōaz dr ꝙ sēsus cois ꝑcipit actū ⁊ i eodē istāti ꝓpis ponit dr̄iaz iter oba diuersox sēsuū. ille tñ act⁹ ꝛtualr ꝺtinet duos act⁹ p̄cedentes ꝑ quos distincte cognita sūt illa obiecta. ¶ Ad tertiā dr ꝙ sēsus cois ꝓcipit sēsibilia coia ⁊ hz vnū obiectū ⁊ vnū organuz: vt supra visum est. Et hec de secundo libro de anima.

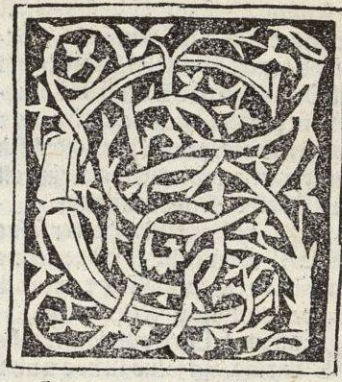

Jrca tertiū libruz de aīa. Queritꝫ ꝓmo vtꝫ itellectiū sagēs sit potentia aie ab itellectu possibili ⁊ exnā rei ⁊ formalr distincta. ¶ Arguit ꝓmo ꝙ distinguāt realr: qz itellect⁹ agēs ē ꝑstātior ⁊ nobilior itellectu possibili. igit' distinguit realr ab itellectu possibili. tz ꝺña qz idē nō ē ꝑstāti⁹ ⁊ nobilius seipso. ¶ Arguit zº sic. itellect⁹ agēs ē incorruptibilis: itellect⁹ possibilis ē corruptibilis. igit' distinguūt realr. añs pz ꝑ Ari. ꝺñtē hz qđ ē impossibile ē. passiuus ꝙ itellect⁹ corruptibilis ⁊ sine hz nihil itelligit. ¶ Arguit 3º sic. ꝙ non distinguāt ex nā rei ⁊ formalr. qz nō ē ponēda pluralitas sine necessitate: sz nō ē necesse ponere distinctionē formalē ⁊ exnā rei iter itellectū agētē ⁊ possibilē vt possit ꝑbari defendēdo oppositū. Et ꝺ firmatur auctoritate Augustini: ꝺñs ꝙ itellect⁹ ⁊ volūtas nō sūt plures aie sz vna aia. ⁊ nō sūt plures mētes sz vna mēs: ⁊ nō sūt plures sbe sed vna sba. ¶ Jn oppositū ē auctoritas ph̄i in littera.

Primo sciēdū ē q̄ ꝓ solōe qōis sūt solūēde q̄ttuor difficultates. ¶ Prima ē de entitate ipsi⁹ itellect⁹ agētis ⁊ possibilis. vtꝝ. ſ. sit eadē entititas aut plēs. Pro solōe h⁹ difficultatis ponūt alis suppō. aīa bz duplicē cālitatē respcū sui act⁹. ſ. cālitatē efficiētis. effciue. n. ꝓducit actū. bz etiaz cālitatē cause mālis recipiēt. ſ. biue. n. recipit suū actū. ¶ 2ª suppō. i. possibile ē idē sub eadē rōe formali eē p̄n̄ effciue ꝓductiuū alic⁹ ⁊ ſ biue receptiuū eiusdē. Ex bis segūt q̄ aīa p distictas rōes formales ē p̄n̄ ꝓductiuū sui act⁹ ⁊ receptiuū eiusdē. Ex bis ponūt q̄ttuor dcā. p̄mū. i essentia aie sūt ponende due rōes formales siue due formalitates quaꝝ vna ē itellect⁹ agēs. alia ꝯo itellect⁹ possibilis: ⁊ p vnā ē p̄ncipiū ꝓductiuū sui act⁹. ſ. p itellectū agētē: ⁊ p aliā est p̄n̄ receptiuū sui act⁹. ſ. p itellectū possibilē. ¶ 2ᵐ dcm̄. iste due formalitates nō distinguūt ab aīa nec a se iuicē realr aut eētialr. p3. q2 nō est ponēda pluralitas sine necitate. ¶ 3ᵐ dcm̄. isti duo itellect⁹ distinguūtur ex nā rei. p3 q2 q̄cūq; opatōe itellect⁹ secluſa distinguūtur. igit distinguūt ex nā rei. añs p3 q2 secluſa q̄cūq; opatōe itellect⁹ vn⁹ eoꝝ est rō ꝓductiua ipsi⁹ act⁹: ⁊ alt⁹ est rō receptiua illi⁹ actus. ¶ 4ᵐ dcm̄. isti duo itellect⁹ distinguunt formalr. p3 q2 sūt due rōes formales gb⁹ attribuūtur p̄dicata formalr distincta. igit distinguūt formalr. añs p3 q2 itellect⁹ agens debet agere ⁊ itellect⁹ possibilis pati. ¶ 2ª di. vtrū itellect⁹ agēs ⁊ itellect⁹ possibilis sint distincte poc̄ime etc. eēntiā a ē pficiētes. Ad quā rndeť p q̄ itellect⁹ agēs ⁊ itellect⁹ possibilis sūt poc̄ aie ex nā rei ⁊ formalr distincte p3 q2 potētia actiua ⁊ passiua sūt poc̄ ex nā rei ⁊ formalr distincte: ſz itellect⁹ agens est potētia actiua: ⁊ itellect⁹ possibilis ē potētia passiua. igit 2º q2 bnt act⁹ distinctos. igit sūt poc̄ distincte. ¶ 3ᵐ dcm̄. vna illaꝝ nō pficit aliā. p3 q2 i nālib⁹ pficiens realr distinguit a pficibili: ſz itellect⁹ agens nō realr distinguit a possibili. igit. ¶ 3ᵐ dcm̄ itellect⁹ agēs ⁊ itellect⁹ possibilis imediate pficiūt eēntiā aie: ⁊ i ea imediate subiectā r. ſic formalitas ſ baſi eēntia cui⁹ ē formalitas. ¶ Tertia di. vtꝝ itellect⁹ agētis ⁊ possibilis sit idē act⁹. Pro solōe hui⁹ difficultatis ponunt duo dcā. p̄m⁹ est istud. itellect⁹ agēs se bz q̄druplr i genere cause efficiētis. p3 q2 itellect⁹ agēs cū fātasmatib⁹ dcurrit effciue ad ꝓducēdū spēz itelligibilē: ſ ei⁹ p̄m⁹ act⁹ est ꝓducere spēz itelligibilē ptialr ⁊ effciue. 2º itellectus agens cū spē itelligibili effectiue ꝓducit actū itelligēdi. ſ ao act⁹ scōs est effciue ꝓducere actū itelligēdi. 3º itellect⁹ agēs cū spē itelligibili dcurrit ad effectiue ꝓducēdū dispōes ad hitū. 4º itellect⁹ agēs cū spē itelligibili effciue ꝓducit hitus: ⁊ sic ipsi⁹ itellect⁹ agētis sūt q̄ttuor act⁹. ¶ 2ᵐ dcm̄. itellect⁹ possibilis se bz q̄druplr i gñe cause mālis. p3 q2 p̄mo subiectiue recipit spēz itelligibilē effectiue ꝓductā ab itellectu agente ⁊ fātasmate. 2º recipit actū itelligēdi effectiue ꝓductū ab itellectu agente cū spē itelligibili. 3º recipit dispositionē effectiue ꝓductā ab itellectu agēte cū spē itelligibili. ⁊ 4º recipit hitū cātū ab ipso itellectu agēte cū spē itelligibili: ⁊ sic itellect⁹ possibilis sūt q̄ttuor act⁹ g oēs coicāt i hoc coi actu g est recipe. ¶ 4ª di. vtrū itellect⁹ agēs sit nobilioꝝ itellectu ipossibili. Ad quā rndeť p distinctionem q̄ itellectus agēs ⁊ possibilis p̄nt cōparari adiuicem dupliciter. vno mō i rōib⁹ formalib⁹ agētis ⁊ patiētis: ⁊ sic itellect⁹ agēs ē nobilioꝝ ⁊ pfectioꝝ itellectu possibili: q2 rō formalis itelligēt⁹ agētis est nobilioꝝ ⁊ pfectioꝝ rōe formali intellectus possibilis. alio mō p̄nt cōsiderari ꝑ suos act⁹ ⁊ ꝑm suos fines: ⁊ sic itellectus possibilis est nobilioꝝ itellectu agēte: quia intellectus possibilis potest habere vnū actum perfectiorem omni actu intellectus agētis. visio enim beatifica et cognitio summi intelligibilis est actus intellectus possibilis: ⁊ ille est perfectioꝝ quocunque actu ipsius intellectus agentis. etiam intellectus possibilis potest virtualiter cognitiue attingere obiectum perfectū et hoc non potest facere intellectus agens.

Tertio potentia beatificabilis est honorabilioꝝ non beatificabili. sic est de intellectu possibili respectu intellectus agentis. igitur intellectus possibilis est nobilioꝝ intellectu agente.

Secundo sciendum est q̄ iste est tertius liber de anima i quo Aristoteles determinat de potentia itellectiua anime: ⁊ diuiditur in quattuor tractatus. in primo determinat de potentia rationali ipsius anime intellectiue: et diuiditur in quattuor capitula. in primo determinat de intellectu possibili. ⁊ intendit septem conclusiones. ¶ Prima tangit intentum et est hec. considerandum est de parte anime per quam anima cognoscit: et sapit siue sit separabilis siue inseparabilis: siue ꝑm locum siue ꝑm rationem ⁊ quam differentiam bz

ad alias potentias aie. z quo sit ipz intelligere. ¶ 2us ꝯtãgit ꝓpetates intellect⁹. ꝑma ē ꝺitõal' z est ß. si itelligere sit sic sentire ꝺrigit itellectuz pati aliqd ab itelligibili sicut sensũ a sensibili. 2us opz itellectũ eē ipassibilē. 3us opz itellectũ eē receptiuũ spēz itelligibiliũ. 4us itellect⁹ est i potētia ad suscipiēdũ spēs z ñ hz aliqz in actu. 5s sicut sensitiuũ se hz ad sēsibilia ita itellectiuũ se hz ad itelligibilia. 6us. necesse ē itellectum eē imixtũ. ꝑbat. qz itellect⁹ oia intelligit. ig' opz ipsũ esse imixtũ. ꝑbat ons qz si itellectu esset aliq ꝓpa forma illa, phiberet ne itelligeret formas exteneas. 7us. itellect⁹ possibilis ñ hz aliquã determinatã nãz sz solũ hz hãc nãz q vocaf itellect⁹ possibilis aie. z subdit q ē ille itellect⁹ q oia intelligit z nihil ē actu eoz q st aiã itelligere. 8us. rõabile ē itellectũ ñ misceri corpi. i. organo corpeo. ꝑbat qa si ei⁹ eēt aliqꝺ organũ tc qle eēt ipz organũ aut calidũ aut frigidũ talis eēt ipe itellect⁹. 9us. itellect⁹ possibil' ē loc⁹ spēz. z subdit q ñ ē. tota aia sz solũ itellectiua. nz actu hz spēs sz solũ potentia. ¶ 3us ꝺrigit duas ꝺrias inf itellectũ z sēsũ. ꝑma ē ex pte ipassibilitatis ipz z ē hec: ipassibiles tas sēsitiui nõ ē sil' ipassibilitati itellectiui. ꝑbat ꝺupl'r. ꝑ ex pte sēsus. qz sensus ñ põt sētire pua sēsibilia ex valde sēsibili. i. p⁹ valde excellētia sē sibilia. sic audit⁹ nõ põt audire puũ sonũ p⁹ magnos sonos. sz cũ itellect⁹ itelligit valde itelligibilia nõ min⁹ intelligit ifima itelligibilia sz magis. z⁹ ꝑbat ex pte organi sēsus. qz sēsus ñ ē sine corpe. i. sine organo corpeo. itellect⁹ aũt ē sine corpe. i. sine organo corpeo. Ex ß inuit z^am^ ꝺrias z ē hec. qñ itellect⁹ possibilis scit actu ifinita itelligibilia. i. qñ suscipit oēs spēs oiuz itelligibiliuz tũc ꝺr spēs ꝼz actũ z ꝺfesti põt opari ꝼz seipm z q̃dãmõ i potētia. s. ad agere. ñ tñ sil' sic erat addiscere vel inuenire. i. añ q̃ suscipiat ipas spēs. z ēt põt seipz itelligē. ¶ Cõsequēr ponit secũdam ꝺriaz ꝑncipalē q̃ ē ex pte obi. z ꝑ ponit talē suppositionē: Aliꝺ ē magnitudo. i. idiuiduũ magnitudinis: z magnitudinis esse ideſt quiditas magnitudinis. z aliud est aqua ideſt supposituz aq̃ z esse aqua ideſt gditas aque. Et subdit q hoc nõ est ꝼuz i oib⁹. quia i qbusꝺã idē ē suppo^m^ z gditas. vt ꝺicim⁹ carnē z carnis eē idē eē. iõ opz q aia p aliã potētiã cogiscat gditatē z suppositū. Ex ß elicit ꝺria qz aia p potētiã sensitiuã iudicat calidũ z frigidũ q̃ sũt ꝺditiões suppositi. s. itellectiuã. sz p aliã potētiã sepatã iudicat eē carnis s. gditatē suppositi. z ñ iudicat eã p potētiã sensitiuã nisi ꝛflexe. ¶ 4us ꝺrigit duas qões. ꝑma si itellect⁹ ē simplex z ipassibil' z nihil hz cē cõe alicui itelligibili quo itelligit z patif ab itelligibili cuz agēs z patiēs ꝺbeãt hre aliqꝺ cõe. 2us. vtr itellect⁹ sit itelligibilis. z si sic vtr sit itelligibilis sic alia aut alit. Hãc tñ qõez sic mouet cõmẽtator si itellect⁹ sit ꝺ se itelligibilis ita q itellectus sit rõ itelligibilitat] tũc oi itelligibili ierit itellect⁹. qz oi iest rõ itellect⁹ z itelligẽdi. ¶ 5us ꝺrigit solõ nẽ istaz qõnũ. z ꝑ soluit ꝑmã sic q pa⁹i cõi ē ꝺupler. qꝺã ē corruptia q̃ ē ꝺ q̃litate ꝺria i q̃litatē ꝺriã. z tali passiõe itellect⁹ ñ patif. alia ē receptiua z pfectiua: z tali passiõe itellect⁹ patif. itellect⁹ ei⁹ ē qꝺãmõ i po^a^ ad suscipiēdũ oia itelligibilia supple q suas spēs. z actu ñ suscipit aliqꝺ itelligibiliũ. ꝑbat qz itellect⁹ ē sic q̃ꝺã tabla rasa i q̃ actu nihil ꝺpictũ ē. Soluit secũꝺã z ꝺicẽ q itellect⁹ ē itelligibil' sic alia itelligibilia. Et subdit q i his q̃ sũt sine mã idē ē itellect⁹. z qꝺ itelligit scia nãz specl'atiua ē idē qꝺ itelligibile. 2us subdit q ñ sẽp ē ꝺsiderãda cã itelligẽdi distincta ab itelligibili. 3us subdit q i hñtib⁹ mãz vnũqꝺq est solũ itelligibile i po^a^ ꝑbat qz itellect⁹ ē po^a^ sine mã.

Tertio sciẽdũ q circa hũc textũ icidunt tres difficl'tates. ¶ ꝓma vtr itellect⁹ sit mãlis aut imãlis. ꝑ ea⁹ solõe ponit ꝑ talꝺistinct⁹. altqd ē mãle triplic'. vno⁹ qz ꝺponit ex mã z forma. alio⁹ qz cõicat corpi. i. organo corpeo vt sũt po^a^ organice. alio⁹ qz cõicat cõicãti corpori. ß est ꝺictu q cõicat cũ potentia organica. Ex his ꝺfr tria. ꝑ q itellect⁹ est imãlis ꝑ mõ qz nõ est ꝺpositꝰ ex mã z forma. z⁹ q itellect⁹ est imãlis z⁹ mõ. qz ñ est potentia organica siue copeo organico affixa. 3us q intellect⁹ est materialis ctio mõ qz cõicat cuz fãtasia abstrahendo ab eaꝺditates intelligibiles. mõ fãtasia est potentia organica. etiã potest ꝺici mãlis qz aia itellectiua est pfectio materie ¶. Secũꝺa difficultas vtr aliud sit magnitudo z magnitudinis esse. ꝓ solõe hui⁹ difficultatis ponit talis suppõ q magnitudo est idez qꝺ suppo^m^. z esse magnitudis est idez qꝺ ē spēi. Ex his ꝺfr tria. ꝑ q in oibus tã hñtib⁹ mãz q̃ non hñtib⁹ suppositũ addit vltra specificã ꝺditatez vnã formalitatez vel realitatē ex nã rei z formaliter distinctã a quiditate specifica. sicut enim ꝺditas ꝺponitur ex ꝺditate generica z ꝺditate differentiali. sic entitas suppositi componitur ex quiditate specifica z differentia indiuiꝺuali. z per consequens suppositum nihil addit

vltra gditatem specificã nisi dram idiuiduale3 q̃ est vna formalitas ptrabẽs gditate3 specificã ad esse incõicabile. 2° dr q̃ in oib⁹ taꝫ bñtib⁹ materiã q̃ nõ bñtib⁹ suppositu3 distiguit a gditate specifica ex nã rei 7 formalr. p3 qꝫ ꝺ ipis verificãt p̃dicata ꝺdictoria quoꝝ alterꝝ est reale. suppositũ. n. est incõicabile. gditas specifica nõ est incõicabilis. ¶ 3m⁹ dcm̃. i nullis gditas specifica distinguitur realr a supposito. p3 qꝫ suppositũ nullã rem addit vltra gditatẽ specificã p quã posset realr distigui a gditate specifica. Ad pbm tm̃ dr q̃ capit suppositu3 pro idiuiduo includente accidentia idiuiduãtia. ¶ Tertia di. vtꝫ singulare sit ab itellectu nro p se et directe itelligibile. -Pro solõe hui⁹ ponũt p̃mo alique distictiões. ¶ -Prima. triplex ẽ singulare. qꝺdã ẽ singulare abstractiuũ siue abstrahẽs 7 ẽ entitas suppositi p̃cise ꝯpbendẽs gditatẽ specificã cũ differentia idiuiduali 7 p̃cidens ab exñtia 7 ab alijs accñti b⁹. aliꝺ est singulare iclusũ sic exñs p̃cidens ab accñtib⁹. aliꝺ est circũstãtionatũ. 7 ẽ ẽtitas suppositi includẽs exñtiã 7 circũstãtias mãles siue accñtia idiuiduãtia. ¶ 2ª di. duplex ẽ notitia. q̃ dã est ituitiua q̃ ẽ de obo exñti 7 pñti. vt exñs ẽ 7 pñs. alia ẽ notitia abstractiua q̃ ẽ ꝺ obo vt prescidit ab exñtia 7 pñtia. ¶ 3ª di. duplex ẽ notitia q̃dã ẽ ꝺfusa p quã cogscit gd nois rei. alia ẽ distincta p quã cogscim⁹ rez q̃ ad oia p̃ncipia itrinseca tã. ppria q̃ cõia. ¶ 4ª di. singulare põt capi duplicit. vno⁰ mãlit 7 p substracto. 7 sic ẽ vna entitas cui attribuit dñtia indiuidualis vel illa rõ formalis q̃ est singularitas. alio mõ põt capi formalit 7 p significato. s. p rõe formali singularitatis p quã entitas suppositi itrinsece 7 idiuidualit differt a q̃lz alio idiuiduo. ¶ 5ª distin⁰ dr̃az indiuidualẽ vel singularẽ eẽ cognitã põt itelligi dupliciter. vno⁰ cognitione ꝺfusa. s. cogscendo gd nois ipsi⁹ rõis formalis q̃ ẽ singularitas vel gd nois dñe indiuidualis. alio⁰ põt itelligi q̃ sit cognita distincte ita q̃ itellect⁹ p ipam cognoscit dr̃az itrinsecã 7 idiuidualẽ vni⁹ supppositi a q̃cunq̃ alio supposito. Ex bis ponũt sex dicta. p̃mũ singulare q̃libz modo sũptũ est p se ens. 2m⁹. singulare abstractiuũ ẽ solũ cogscibile cognitione abstractiua. p3 qꝫ tale singulare p̃scidit a pñtia 7 exñtia ei⁹. 3m⁹ dcm̃. singulare exñs 7 singulr circũstãtionatũ sũt cogscibilia cognitione ituitiua. p3 qꝫ icludũt p̃sẽtiã 7 existẽtiã obi. Quartũ dcm̃ singulare captũ mãlit 7 p entitate substracta isti rationi formali q̃ ẽ singularitas ẽ p se 7 directe ab intellectu nro ꝺiũcto cognoscibili ꝓbat q̃ ois potentia ponens dram inr aliqua duo necessario cognoscit illa duo. s. itellectus ponit dr̃az inr ẽtitatẽ suppositi 7 entitatez specificã. igr cognoscit vtrũq̃. 2° qꝫ entitas suppositi est volita 7 amata. igr ab itellectu cognita. tenet ꝺña qꝫ volũtas nõ ferr i icognitũ. 5m⁹ dcm̃. singulare non potest distincte cognosci siz tãtuz ꝺfuse. ꝓbatur qꝫ p statu isto nõ possum⁹ ponere dr̃az inr duo obiecta nisi p accidens. s. p sitũ vel locũ vel q̃titatẽ vel figuras. igr p statu isto ñ possumus cogscere p̃nci⁹ itrinsece distictũ idiuidui. s. dr̃az idiuidualẽ vel singularitatẽ. possem⁹ tm̃ cognoscere qd nois ipsi⁹ singularitatis 7 dñe indiuidualis. 6m⁹ dcm̃. singulare circũstãtionatũ ex ꝺceptũ distictiuũ nõ põt cognosci nisi reflexe et p lineã sperꝝ. Declaratur p̃ sic. qꝫ sic ẽ in nã ita est i itellectu. sz nã p itendit idiuiduũ vagũ. 7 vltimo iducit 7 pducit idiuiduũ signatũ. sic etiam itellect⁹ p̃mo itelligit idiuiduũ vagũ. postea itelligit idiuiduũ signatũ ita q̃ spẽs itelligibilis p̃sentat itellectui singulare vagũ. 2° repñtat naturã specificã absolute: 7 3° ipz singulare signatũ 7 circũstãtionatũ iõ q̃tũ ad istũ ꝺceptũ singularitatis ictellect⁹ reflectit se ad singularia in q̃ b⁹ sũt circũstãtie naturales 7 p quas põt dram inter singulare 7 alia q̃ differunt ab eo.

Conclusio rñsal. In eẽntia aie sr ponẽ de due po⁰ itellectie. s. itellect⁹ agẽs 7 possibilis a seinicẽ 7 ab essentia aie ex natura rei 7 formaliter 7 non realiter distincte. Hec conclusio satis patet ex dictis.

Primo dubitatur. Utrũ scia fz actũ sit eadem cũ re scita 7 itellect⁹ sit idez cũ eo qꝺ itelligitur. Ad soluẽdũ hoc du⁹ est supponendũ q̃ Ari. i isto 2° c⁰. determinat ꝺ itellectu agẽte: 7 itendit quattuor ꝺclões. ¶ -Prima necesse ẽ in aia esse has duas dras q̃ sũt itellectus agens et intellectus possibilis. p3 qꝫ i omni natura est aliqd sicut mã qꝺ est i potentia ad recipiendũ oia receptibilia in illa natura. 7 est aliqd sicut cã agens qꝺ est pductiuũ oium q̃ pducũtur in tali nã. q̃ i essen⁹ aie opz ponẽ vnã potẽtiã q̃ sit receptiua spẽz itelligibiliũ cuiusz itelligibilis. 7 vnã aliã potẽtiaz q̃ sit pductiua oiuz q̃ recipiũtur in dicta potentia receptiua. ¶ 2° ⁰ tangit dr̃az istoꝝ intellectuũ ex pte sui act⁹ 7 est hec. hic intellect⁹. s. intellect⁹ possibilis est talis q̃ est potens oia fieri. ille vo. s. agens est potens oia facere. ꝓbat qꝫ sicut lumẽ facit colores exi-

stentes i potētia visibiles eē actu visibiles. sic intellect⁹ agēs facit intelligibilia i po⁹ eē intelligibilia i actu. ¶ 3⁹ ꝯ tāgit gnōz ꝓpetates intellect⁹ agentis ꝛ ē ℞. hic intellect⁹. s. agēs ē sepabilis ꝛ ipassibilis organo corpeo imixt⁹. vt ē suba actu ꝛ bonorabilioz intellectu possibili. ꝓbat duplr. ꝑ q: sē phonorabili⁹ ē agēs patiē. z⁹ q: ꝑn⁹ effectiuū est honorabili⁹ mā i ꝑn⁹ receptiuo. Et subdit q ideē ē scia ꝼz actū cū re scita. ꝛ ℞ oz itelligi capiēdo idētitatē ꝓ fozmitate aut itelligēdo ō idētitate respectiua et nō absoluta. ¶ 4⁹ ꝯ tāgit dr̄az duplicē int℣tutē cogitatiuā ꝛ ℣tutē agentē. ꝛ ē ℞. po⁹ cogitatiua. s. ℣t⁹ estiatiua ē poz tpe i vno ꝯ itellect⁹ agēs. ℞ ē dcm̄ q itellect⁹ agēs ante ꝯ actu agat ꝑsupponit ℣tutē estimatiuā egisse ꝼz itellect⁹ agēs aliqđ itelligit: aliqđ nō. z⁹ dr̄a. i tellect⁹ agēs ē sepat⁹ imortalis ꝛ ꝓpetu⁹ ꝛ non reminiscitur post sepationem: sed intellect⁹ passiuus. i. vis cognitiua est corruptibilis.

Secundo dubitaf. vtr̄ act⁹ intellect⁹ agētis sit abstrahere gditates itelligibiles a fātasmatib⁹. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q ō entitate itellect⁹ agentis sūt ꝙttuoz opiones. ¶ prima fuit ꝺmētatoz ꝙ stat i trib⁹ dictis. ꝑmū. hō est entitas ꝯposita ex corpe ꝛ aīa corruptibili ꝙ vocaf aīa cogitatiua ꝛ multotiēs vocaf itellect⁹. passibilis siue intellect⁹ corruptibilis. z⁹ dcm̄. cuiz rōne ytenti assistit vna ſba sepata ꝙ vocaf intellectus agēs ℣tute cui⁹ hō dr̄ itelligere ea ꝙ intelligit. 3⁹ dictū ista ſba sepata cuiz hoi ytēti rōe assistēs est vna numero i oib⁹. Ex ℞ infert q etiā idē itellect⁹ numero ē i oib⁹ hoib⁹. i vno hoie tm̄ gescit ꝛ i alio itelligit. ℞ aūt accidit ex pte spēz assistēm in fantasia. z⁹ ifert q ē eadē scia discipuli ꝛ magistri. nō solū i spē ꝼz in numero. ℞ opio satis reꝓbata est i scda qōe scdi. ꝛ etiā ꝺ istā opionem sunt duo articuli pisentes exp̄sse. z⁹ opio ꝙ vr eē Augustini stat i trib⁹ dictis. ꝑmū dcm̄. in aīa intellectiua hois ē vna potētia itellectiua ꝙ vocaf itellect⁹ possibilis. z⁹ dcm̄. illi po⁹ assistit ꝙ dā lux icreata. s. ꝑma cā. ꝛ illā vocat itellectum agētē. 3⁹ dcm̄. ℣tute illi⁹ lucis icreate itellect⁹ itelligit ℣itates icōmutabiles ꝛ icreatas ꝛ r'las eīnas. Ex hoc ifert q ē idez itellect⁹ agēs i oib⁹ hoib⁹. s. ꝑma cā. 3⁹ opio stat i trib⁹ dictis. ꝑmū dictū. i eēntia aie sūt ponēde due ꝙlitates absolute. s. due nāles po⁹ itellectiue a se iuicem. ꝛ ab eēntia aie r'r distincte. z⁹ dcm̄. itellect⁹ agēs ꝺz illustrare fātasmata vt possint gignere suā speciē in intellectu possibili. sic lumen ꝺz illustrare me⁹ ꝛ colores vt possint gignere suā spēz i me: ꝛ i organo. 3⁹ dcm̄. itellect⁹ possibilis ꝺz effectiue ꝓducere actū itelligēdi cū spē intelligibili in eo recepta. Quarta opinio posita ē i ꝑ nōbili.

Tertio dubitaf. Utr̄ itellect⁹ agens beat oia facere. ꝛ itellect⁹ possibilis bēat oia fieri. ¶ pro solōe huj⁹ dubij ponūtur ꝑmo aliq̄ suppōnes. ¶ prima. sic facies pītata speculo i tenebris nō pōt cāre suā spēz in speculo nisi pīte aliq̄ lumine. sic ētgditas reimālis exīs in ℣tute fātastica obūbrata fantasmatib⁹ ꝛ ꝺditionib⁹ idiuiduātib⁹ nō pōt gignere suā spēm in itellectu possibili nisi pīte aliq̄ lumīe spūali. z⁹ suppō. sicut color exīs i tenebris nō pōt gignere suā spēz i medio nec i ꝛgano nisi ℣tute alicuius luminis irradiātis ipz colorē. similr ē ō itellectu possibili vl' ō gditate itelligibili obūbrata fātasmatib⁹. 3⁹ suppō. sicut facies pītata speculo in medio illuiato stati gignit ꝛ cāt suā spēz i speculo ꝛ sic colores pītati lucēt cānt spēz i medio ꝛ in ꝛgano. sic etiā pīte itellectu agēte illustrāte ꝛ radiāte supra fantasmata ꝙ prius obūbrāt spēs i telligibiles statiz gditates itelligibiles gignunt suas species intelligibiles in intellectu possibili ideo actus intellectus agentis est irradiare ꝛ illustrare fantasmata: qbus illustratis gditates gignūt suas spēs in intellectu possibili. Ex ℞ segf q itellect⁹ agens ꝺz oia facere. i. ꝺz illustrare oēs gditates itelligibiles vt possint gignere suā spēz in intellectu possibili. ꝼz itellect⁹ possibilis ꝺz oia fieri. i. ꝺz recipe spēs oiuz itelligibiliū. ¶ pōt tm̄ aliē rnderi q aīa nr̄a est vna potentia actiua tāti vigoz s q pōt effectiue ꝓducē itellectionē oiuz itelligibiliū. ℞ ē dictu spēz itelligibilē oium itelligibiliū ꝛ actuz itelligēdi circa oia itelligibilia. Est ēt vna potētia passiua tanti vigoris q pōt suscipe spēs itelligibiles oiuz itelligibiliū ꝛ actū itelligēdi circa oia itelligibilia.

¶ Rationes soluuntur ex dictis.

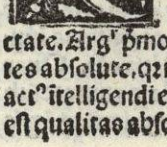

Qritur z⁹ Utrū act⁹ itelligēdi sint ꝙlitates absolute ab itellectu ꝛ obo intelligibili realr distincte ꝛ ab ipis totalr effective ꝓducte i itellectu possibili subiectate. Arg' ꝑmo ꝺ ꝑmum. s. q non sunt qualitates absolute. q: nulla actio est qualitas. ꝼz omnis act⁹ itelligendi est actio. ℔ nulla act⁹ intelligēdi est qualitas absoluta. maioz ꝑz q: ꝙlitas ꝛ actio

ſſit ꝓdicamēta rr distincta. minor ꝓ qr oīs actꝰ intelligendi eſt actio imanēs q̄ eſt ſpecies actionis. Et confirmatur qr actꝰ intelligendi realr idēificatur cū intellectu r cū obiecto intelligibili. ergo nō eſt q̄litas abſoluta. añs ꝓ auctoritate r rōe. auctoritate Ari. dñtis ꝙ intellectꝰ i actu ē idez cū re intellecta vt ſcia in actu cū re ſcita. rō ne ſic. qr implicat cōdictionē actū intelligendi ſe parari ab intellectu r ab obo itelligibili. igr realr idētificar cū obo r cū intellectu. ¶ 2o ſic. ſi actꝰ intelligēdi cāretur ab itellectu ſeqrent gnqz incōuenietia. ꝑmū. ꝙ cā mālis r efficies coicderent in idē numero. 2m qr rōes oppoſite. ſ. rr̄o actiui r paſſiui fūdarent in eodē numero. itellectꝰ eiz eſſet ꝑn̄m ꝓductiuū actꝰ itelligēdi etiā eēt ꝑncipm paſſiue receptiuū ipſi⁹ actuſ. 3o ſeqretur ꝙ eiuſdē ad ſeipm eſſz rr̄o realis. intellecꝰ enim referretur ad ſeipſū rōe actiui r paſſiui. 4o ſequretur ꝙ ꝑncipiuz ꝓductiuū eſſz ꝑs illi⁹ qō ꝑ ſe ꝓducit. ꝑz qr illō qō ꝑ ſe ꝓducit ē ꝑpoſitū extellectu r actu intelligēdi. 5o ſeqrer ꝙ poſſ itellectie ñ ꝓuenirz diffini⁹ poſ actie. qr ñ eēt ꝑn̄m trāſmutādi altez i ꝙtū altez fz ſeipz. Et confirmar qr ſi ꝓducēt ptialr ab obo. ſeqrer ſex icōueniētia. ꝑmū ꝙ actꝰ realr ꝓduceret a puro nihil. ꝑz ꝺña qr ſtat obz eē puz nihil durāte ꝓductione ipſi⁹ actꝰ. 2m qr ſeqrer ꝙ cā natural poſſz cāre effectiue aliquā entitatē nālez ſm q̄cūqz diſtātiā indifferēter. ꝑz qr obm exñs i quacūqz diſtātia pōt itelligi. 3o ſeqretur ꝙ cā mere libera neceſſario ꝓduceret naturalr ſuū effectū. ꝑz ꝺña qr ſi volūtas obiue pñtetur intellectui ꝓ aduerſariū ipa ꝓducit mere nālr r neceſſario actum intelligēdi circa ipſaz. r tñ ipa eſt cā mere libera 4o ſeqretur ꝙ entia rōis eēnt cā effectia entis realiſ. ꝑz ꝺña. qr ſtat oba cōplexa r multa entia rationis eſſe obiecta multorum actuuz intelligendi. 5o ſeqretur ꝙ poſſet lapis intelligere et ꝙ aſin⁹ poſſz affirmare r negare r ſyllogizare. ꝑz ꝺña qr cū lapis r aſin⁹ ſint obiecta taliū actuum tales cābunt a lapide r ab aſino r ita poterūt ꝺnominare lapidē r aſinū ſic effect⁹ ꝺnominat ſuaz cām. 6o ſeqretur ꝙ nullū ens eſſet pure paſſiuū. imo oē ens bret ꝑtutē r potentiā ꝓductiuā alicui⁹ entis realis. ſ. ſue cognitiōis. ꝺñs ē falſū qr mā ꝑma dr pure paſſiua. ¶ 3o ſic. actꝰ intelligendi denoiat obiecta. igr ſunt ſubiectiue in obiectis intellectꝰ. r confirmatur qr actꝰ actiui non eſt in agēte. igr actꝰ intelligēdi nō ē in intellectu. tenet ꝺña qr intellectꝰ eſt agens effectiue ꝓ ducēs actū intelligēdi. ¶ In oppoſitū arguit ꝑmo ꝙ ſint qualitates abſolute. qr actꝰ intelligendi poteſt eſſe quocūqz reſpectu deſtructo. ergo eſt entitas abſoluta r non ſubſtantia neqz ḋtitas. ergo eſt qualitas. antecedens patet qa in ſua diffinitione quiditatiua non includit aliquem reſpectuz. ¶ Secūdo ꝙ diſtinguatur ab intellectu r obiecto intelligibili. qr illa realiter diſtinguuntur quorum vnum poteſt exiſtere re aliter ſine alio. ſed obiectuz intelligibile r potētia intellectiua poſſunt realiē exiſtere ſine actu intelligendi. igitur actus itelligendi realiter diſtinguitur a potentia intellectiua r ab obiecto itelligibili. minor patet quia itellectus nō poteſt operari ipſis actibus exiſtētibus. ¶ Quod ſint cauſati ab obiecto r potētia. arguitur ſic. quia illud eſt cauſa actus intelligendi. quo poſito ponitur actus intelligendi r quo remoto remouetur. ſed poſito intellectu et obiecto poteſt poni actus intelligendi. r ipis ſeclusis neceſſario ſecluditur actus intelligendi. igitur actus intelligendi cauſatur a potētia intellectiua et ab obiecto itelligibili. Quarto arg̃r ſic. ꝙ ſit i itellectu ſbiue. qr poſ intellectiua nihil agit extra ſe. igit eiꝰ effectꝰ ē i ea ſubiectiue r ꝓ conſequens actus intelligēdi eſt ſubiectiue in intellectu poſſibili.

Primo ſciendū ꝙ ꝓ ꝛ ſolutione queſtionis ſūt ſoluende quattuor difficultates. ¶ Prima vtrum actus intelligendi ſint entitates abſolute in predicamento qualitatis reponibiles. Pro ſolutione huius difficultatis ponitur talis ſuppoſitio. in intellectione alicui⁹ obiecti concurrunt tres entitates. Prima eſt entitas potentie intellectiue. 2a eſt entitas obiecti intelligibilis. 3a eſt entitas ipſi⁹ actꝰ intelligendi. Ex his ponuntur tria dicta. ꝑmū omnis actus itelligendi r vniuerſaliter omnis actio immanens eſt entitas abſoluta. Iſtud dictum patet per rationem demonſtratiuaz Scoti que ſtat in tribus ſuppoſitionibuſ. Prima. impoſſibile eſt aliquod ens reſpectiuū eſſe ſūmaz perfectionem alicuius agentis viuentis. patet quia omne reſpectiuum preſupponit abſolutū eo ꝙ ē pfectius. Secūda ſuppoſitio. itelligere pfectiſſimū itelligibile. ſ. eēntia dinā ē ſūma pfectio itellectꝰ. ꝑz qr ñ ē dabil excellētior pfectio eiꝰ. 3a ſuppō. ſi vnꝰ actus intelligēdi ſit entitas abſoluta oīs actus intelligēdi erit entitas abſoluta. patet qr oēs actꝰ itelligēdi ſunt eiuſdē rōis in abſoluto aut reſpectio. Ex his formaſ ſic rō

ois sūma pfectio itellect⁹ ē entitas absoluta: sed aliqs act⁹ itelligēdi ē sūma pfectio itellect⁹. s. itelligere eēntiā diuinā. ḡ aliqs act⁹ itellect⁹ est entitas absoluta. ⁊ vltra. aliqs actus itelligēdi ē entitas absoluta. ḡ ois act⁹ itelligēdi est entitas absoluta. Maior ꝑmi syllogismi pz ꝑ ꝑmā suppositionē: ⁊ minor ꝑ scōaz: ⁊ ōña i 3ª ꝑme. Scōa ꝝo ōña ꝑ ktiā suppōez. ¶ 2ᵐ dcm̄ ois act⁹ itellect⁹ ē q̄litas de ꝑma spē q̄litatis. pz q⁹ ois act⁹ itellect⁹ ē entitas absoluta: ⁊ nullus ē sōa aut q̄litas. ḡ qlibet ē q̄litas ⁊ nō q̄litas de q̄rta spē. eo ꝙ nō sūt forma vl figura corpoz. nec q̄litas de ctia spē. eo ꝙ act⁹ itelligēdi nō sūt q̄litates sensibiles: nec q̄litas de scōa spē. q⁹ nō sūt nāles poc. cānt. n. a nālib⁹ potētijs. igit sūt q̄litates de ꝑma spē q̄litat. ¶ 3ᵐ dcm̄. oēs actōes imanentes spūales ⁊ iextēse sūt i ꝑma spē qualitat: sz oēs actōes imanētes corpales ⁊ extēse sūt i ctia spē q̄litat. ꝓma ps pz ꝑ rōez fcāz. ꝑ 2ª dcō. Secūda ps pz q⁹ oēs tales actōes imanētes sūt q̄litates sēsibiles. Bē dcū sēsu pceptibiles. ¶ Scōa diffi. vtrū act⁹ itelligēdi sit realr distinct⁹ ab itellectu ⁊ ab obo itelligibili. ꝑ solōe b⁹ difficultatis ponit talis suppō. oē itellectiuū ab itellectu vel ē ipsemet itellect⁹ vel nō ē ipse itellect⁹: sz ē aliqd exns i itellectu: vel ē aliqd qō nec ē ipse itellect⁹ nec i ipso itellectu. Ex his ponūt tria dcā. ¶ ꝓmū. si itellect⁹ itelligat se: itellectio q̄ itelligit se ē ab ipso realr ⁊ eēntialr distincta. pz q⁹ si nō seqrēt tria icōueniētia. ꝑmū ꝙ itellect⁹ esset ipsamet itellectio ⁊ sic itellect⁹ sp itelligeret se. 2º seqrēt ꝙ itellect⁹ trāsiret de ōdictorio i ōdictoriū q̄rū alterū ē reale ⁊ absolutū sine mutatione fcā i ipso. pz ōña q⁹ de nō itelligere fieret itelligēs sine acqsitōe alic⁹ entis realis absoluti. 3º seqrēt ꝙ qñ itellectio q̄ itelligit se nō eēt ꝙ ēt itellect⁹ nō eēt. pz ōña q⁹ p aduersariū itellectio q̄ itellect⁹ se itelligit ⁊ itellect⁹ idē sūt realr. ¶ 3ᵐ dctū. si itellect⁹ itelligeret aliqd qō est i eo itellectio actualis q̄ itelligit seipsū ē ab itellectu: et ab eo qō itelligit realr distincta. pz q⁹ si ñ: seqrēt ꝙ itellectio nō itelligeret sine ipsa. ōñs est falsū q⁹ stat itellectionē nō eē ⁊ tū ipsā itelligi. ¶ 3ᵐ dctū si itelligat aliqd qō nec ē ipse nec i ipso itellectio actualis q̄ ipz itelligit ē realr distincta ab ipo itellectu ⁊ ab eo qō itelligit. ḡ sit realr distincta ab itellectu supza ꝑ hatū ē: sz ꝙ nō sit id qō itelligit. pz q⁹ id qō itelligit nō ē i itellectu: sz itellectio ē i itellectu. 2º q⁹ stat id qō itelligit eē purū nihil ipsa itellectōe exñte realr i intellectu. igit itellectio realr distinguit ab eo qō itelligit. 3º q⁹ stat id qō itelligit eē verā sōaz. itellectio vero ē q̄litas absoluta vt supza ꝑ hatū ē. ¶ Tertia dī. vtrū act⁹ itelligēdi sit efficiue ꝑductiue ab obo et a potētia. ꝑ solōe b⁹ difficultatis ponit ꝑmo talis suppō. obm capit hic ꝑ obo q̄. s. ꝑ spē itelligibili. aut ꝑ obo qō. distinctiue aut distinctim. Ex his ponūt q̄tuoz dicta. ꝑmū. obz nō ē cā totalr ꝑductiua alic⁹ act⁹ itelligēdi: sz ptialr. ꝑmū pz ꝑmo q⁹ posita cā totali necessario ponit effcūs sz posito obo nō ponit necessario act⁹ itelligēdi 2º. q⁹ ois cā totalis equoca ē pfectioz suo effcū. sz obz nō sp ē pfecti⁹ actu itelligēdi. igit nō ē cā totalis equoca ipsius actus itelligēdi. maioz pz q⁹ ois talis cā virtualr ōtinet totū effectū. 3º. q⁹ ois actus elicitus a potētia itellectiua ē effectiue cātus a potētia itellectiua. igit ois act⁹ itelligēdi ē effectiue ꝑductus a potētia itellectiua. ⁊ ꝓ ōñs nō ē totalr ꝑductus ab obiecto. 4º. nulla cā nālis totalis ē nata cāre effcūs ōrios: sz obm aliqñ de se causat actū sciētificū: aliqñ actū erroneū ⁊ ēcā nālis. ḡ nō ē cā totalis taliū actuuz. 2ᵐ pz ꝙ. s. obiectū sit causa ptialr ꝑductiua act⁹ itelligēdi. ꝑmo sic. q⁹ obiectū appetitus ē causa ptialr ꝑductiua actus appetit⁹: vt pz ꝑ Aristo. i vltimo tractatu. ḡ etiā obiectū itellectus. 2º q⁹ obiectū ōcurrit ad ꝑductionē act⁹ i aliquo gñe cause. nō i gñe cause mālis eo ꝙ nō est subiectū act⁹. nec; formalis. eo ꝙ nō ē i eodē actu: nec; finalis q⁹ finis ⁊ forma coincidūt. ḡ in gñe cause efficiētis. 3º. illud ē causa partialr ꝑductiua alicuius effcūs quo secluso ⁊ oī alio posito nō pōt poni effcūs: sz secluso obiecto ⁊ oī alio posito im possibile ē ponere actū itelligēdi. ḡ obiectū ē cā partialis act⁹ itus itelligēdi. 4º q⁹ potētia itellectiua non est causa totalr ꝑductiua sui actus ḡ aliqd ōcurrit cū ea effciue: ⁊ nō aliud q̄ obiectū. ḡ obiectū est causa partialr ꝓductiua sui actus. añs patebit i sequenti dicto. ¶ 2ᵐ dictū. potētia itellectiua nō est causa totalr ꝑductiua sui actus sed solū partialr. ꝑmū pz q⁹ posito totali actiuo ⁊ passiuo debite approximatis ⁊ non impeditis pōt seq effcūs quocūq; extriseco seclu so: ⁊ necessario segtur si sit cā nālis: sz posito intellectu ponit totale passiuū: ⁊ p aduersariū ponit totale actiuū ⁊ sūt debite approximata ⁊ nō impedita. ḡ posito intellectu necessario ponet actus itelligēdi. qō est falsū. 2ª pars pz q⁹ illud est cā actus itelligēdi qō laudat vel vituperatur ꝓp actū itelligēdi. sz potētia intellectiua laudatur

vel vituperat̄ ꝓp suū actū itelligendi. g̃ ꝛc. pōt 2º ꝓbari p scdaz rōez fcāz ꝓma pte ꝓmi dci. ¶ 3m dictū. aggregatū ex obo itelligibili ꝛ potētia itellectiua est cā totalr ꝓductiua ipsi⁹ actus itelligēdi. p3. qz ipsis positis ꝛ debite sibiuicē ap ꝓximatis ꝛ nō impeditis: ꝛ gbuscūqz alijs p̄ posſibile vel ipossibile seclusis necessario ponit: vl saltē pōt poni act⁹ itelligendi. ¶ 4m dcm. iter illas duas cās potentia itellectiua ē ꝓncipalioꝛ. p3 qz q̃cūqz sūt aliq̃ due cause ptialr ꝛcurrentes ad ꝓductionē alicui⁹ effectis. illa est ꝓncipalioꝛ q̃ ꝛcurrit p modū cause vniuersalis ꝛ dirigētis: sz i ꝓductōe act⁹ itelligēdi potētia itellectiua ꝛcurrit tāq̃ cā vlis ꝛ p modu dirigētis: g̃ potētia itellectiua ē cā ꝓncipalioꝛ. ¶ 4a diffi. vtrū act⁹ itelligēdi sit ſbiue i itellectu. ꝓ solōe huius difficultatis ponūt tria dcā. ꝓmū itellect⁹ agēs nō ē ꝓn̄m receptiuū act⁹ itelligēdi. p3 qz ē ꝓn̄m ꝓductiuū ipsi⁹ act⁹. ¶ 2m dictū. obz nō ē illud ꝓn̄m ſbiue receptiuū ipsi⁹ act⁹. p3 ꝓmo. qz nō posset obz de nouo itelligi sine muratōe reali fcā i obo ꝛ sic nō possem⁹ itelligere eēntiā diuinā sine mutatione reali fcā i ipsa. 2º qz stat cōplexa ꝛ entia rōis eē oba actuū. mō illa nō ꝓñt eē ſba itellectionis q̃ est entitas realis ꝛ icōplexa. 3º qz si obm eēt ſbm alicui⁹ act⁹ itelligēdi: vel eēt obz q̃: ꝛ sic bēt itētū: qz obm q̃ ē ſbiue i itellectu: vel obz qđ ē ſbm nō qz stat obz qđ eē puꝛ nihil actu itelligēdi realr circa ipsū exñte. p3 de actu q̃. nūc itelligim⁹ anticbrisū ꝛ eēntiā ei⁹. 4º qz act⁹ itelligēdi sūt actōes imanētes. g̃ manēt i itellcū ſbiue.

Secundo sciēdū ē q̄ Ari. i isto 3º tractatu determinat de actib⁹ itellect⁹: ꝛ cōparat itellectū ad sensū: ꝛ diuidit i tres ptes. In ꝓma determinat de actib⁹ ipsi⁹ itellect⁹: ꝛ itēdit septē ꝛclusiones. ¶ ꝓma tāgit duas opatōes itellect⁹ ꝛ ē hec. itellectiua idiuisibiliū .i. apꝓhēsio simpliciū ē i bis circa q̃ nō ē fallū: sz ꝛpō itelligibiliū ē i bis i gb⁹ veꝛ ꝛ falsū ē sicut ē ꝛpō eoꝛ q̃ sūt vera ꝛ eoꝛ q̃ supponūt ꝓ eodē. ¶ 2a ꝛ tāgit ꝓzitatē inter istos actus ꝛ est ista. itelligētia simpliciū ꝓz ē q̃ ꝛpō. ꝓbat p sile sūptū ex opione empedoclis. qz sic empedocles dicebat q̄ ꝓmo fuerūt capita sine ceruicib⁹. .i. sine collis. postea iūcta sūt suo collo p ꝛcordiā ꝛ iteꝛ diuisa p discordiā. sic ēt i itellectu sunt ꝓmo itelligibilia simpli⁹ ꝛ diametri ꝛ asimetri. ꝛ 2º p intellectū ꝛponūtur vt dño diam⁹ ē asimet⁹, ꝛ aliq̃ diuidū. ꝛ subdit q̄ sicut itellect⁹ simpleꝛ itelligit tpa p̄teritoꝛ ꝛ futuroꝛ sic etiā itellect⁹ ꝛponēs ꝛpōit facta cū factis ꝛ futura cū futuris. ¶ 3a ꝛ tāgit dāz eoꝛ. qz i itellectu ꝛponēte ē falsū ꝛ nō i itellectu simplici. ꝓ⁹ ꝓbat qz si itellect⁹ dicat albū nō eē albū ꝛponit ꝛ falsū dicit. ¶ 4a ꝛ. i itellectu ꝛponēte est veꝛ ꝛ falsū ſm oia tpa. ꝓbat qz nō solū falsū aut verū ē q̄ cleon est alb⁹ sz etiā q̄ erat vl erit alb⁹. ¶ 5a ꝛ. q̃liter itelligit idiuisibile i actu diuisibile tm i po⁸ ꝛ ē hec. triplex ē idiuisibile. q̃ddā ē idisibile i actu diuisū i po⁸ vt lōgitudo: ꝛ illō itelligit actualr eē idiuisū ꝛ i tpe idisibili. 2m ꝓbat. qz tpo ē silr diuisibile ꝛ idiuisibile longitudini. 3m ꝓbat qz ps illi⁹ idiuisibilis nō itelligit nisi diuidat ꝛ fiat i actu. ¶ 6a ꝛ. tāgit q̃lr itelligāt alia idiuisibilia ꝛ ē hec. idiuisibile nō ſm q̃ttatē sz ſm spēm itelligit i idiuisibili tpe ꝛ i idiuisibili pte aie: ꝛ nō itelligit ſm q̄ est diuisibile ſz accñs sz ſm q̄ est indiuisibile. 3m aūt. idiuisibile qđ ē idiuisibile tā ſm actū q̃ ſm potētiā: vt pūct⁹ itelligit p ꝓuationē diuisionis quēadmodū oia ꝓuatiua intelliguntur p hītū: vt malū p bonū ꝛ nigrū p albū. ¶ 7a ꝛ. tāgit dāz inter istas duas opatōes ꝛ ē hec. Ois affirmatio vl negatio alicui⁹ de aliq̃ ꝛa aut falsa ē: sz nō ois itellect⁹ ver⁹ aut falsus ē: sz solū ille q cōponit aliqd de aliq̃. ꝓbat p sile qz sic visus circa suū ꝓpriū sēsibile sp ē ver⁹ sz circa sēsibilia p accñs nō sp ē ver⁹. sic se bñt ét q̃cūqz sūt sine mā. i. itellect⁹. Et ſbdit q̄ idē ē scia sz actū cū re scita: sz scia sz potētiā ē ꝓz re scita. ¶ In 2a pte ponit. 12. cōpatōes itellect⁹ ad sēsū. ¶ ꝓma qz sic sēsibile agit i sēsū ꝛ reducit ipsū de po⁸ ad actū. sic etiā itelligibile agit i itellectū ꝛ reducit ipz de po⁸ ad actū. ¶ 2a qz sic alteratio sēsus a sēsibili ñ ē alteratio cōzuptiua nec mot⁹ ꝑpe dict⁹. mot⁹. n. ꝑpe dict⁹ ē act⁹ ipfcūs: sz alteratio sēsus a sēsibili ē act⁹ pficiēs ipz sēsū. sic ē ō alteratōe itellect⁹ ab itelligibili. ¶ 3a qz sētire ē silr ipi dicere siue ipi itelligere. i. simplici apꝓhēsiōe itellect⁹ qz vtrūqz ē simplex. ¶ 4a qz tā i sēsu q̃ i itellectu affirmationē vel negationē ei⁹ qđ est obm apꝓhēsū vt ꝛueniēs vel discōueniēs segt̄ ꝓsecutio vel fuga. ¶ 5a qz i vtroqz i apꝓhēsiōe obi ꝛueniēt] vl discōueniēt] segt̄ ꝛlectatio vel tristitia amoꝛ vl odiū ꝓsecutio vl fuga. ¶ 6a qz i nullo eoꝛ po⁸ appetitiua alia ē a po⁸ fugitiua ꝛ i sēsitiuo fugitiuū ꝛ appeti⁹ nō sūt aliud a sēsitiuo nisi ꝛz eē. silr ē i itellectiuo. ¶ 7a ꝛpatio qz sic se bñt sēsibilia ad sēsū ita ēt fātasmata ad itellectū ꝓbat qz sēsibile facit spēz sēsibilē sine q̃ sēsus nō sētiꝛ. sic ꝛ fātasia facit spēz itelligibilē sine q̃ itel-

ligit. cū. n. bonū aut malum affirmat aut negat aut fugit aut pſequit formar fātaſma pp qđ aia ſine fātaſmate nō itelligit. ¶ 8ª qz ſic pter ſēſus particulares oz ponere vnū cōez q appbēdat oba oiuz ſēſuū z ponat vñaz iter ipſa ita ēt oz ponere vnū itellectū itelligētē oia. ¶ 9ª qz ſic ſēſus pſpēs refuatas imaginat i fātaſia aligd triſte vl delectabile: z monet ad pſequēdū vel fugiēdū ita itellect⁹ pſpēs refuatas i memoria: ſz ē vña qz appetit⁹ ſēſitiu⁹ monet ad pſequēdū vel fugiēdū ꝯz iudiciū ſēſus. alia tñ ꝯz iudiciū itellect⁹ ēt ipis abſētib⁹: itellect⁹. n. iudicat de futuris z de ipis deliberat. ¶ 10ª opatio qz tā i ſēſu q̄ i itellectu ē aliqñ iudiciū pticū qđ natū ē monere ſēſū vel itellectū ad aligd pſequēdū vl fugiēdū. aliqñ vo iudiciū ſpeculatiuū z ſine actōe. i. non monet ad aligd agēdū. Et ſubdit conuenientiā qz vez iudiciū vtriuſq̄ dr bonū z falſū dr: ſz diffe rūt i hoc qđ ē ſimplr. z q̄dāmō ꝯz qđ exponit cōmē tator: qz vitas i itellectu ſpeculatiuo ē bonū ſimplr z abſolute: ſz vitas i itellectu pctico ē bonū ordi natū ad aliđ. 11ª cōpatio qz itellect⁹ itelligēdo ea q̄ ſūt abſtracta a mā nō itelligit ea eē z exiſte re ſine mā. ſz itelligit ea nō itelligēdo mām eoz ſic nō eſt de ſenſu. Sēſus. n. non pōt diſticte cognoſcere albedinē z ſſham. ¶ 12ª z vltima opatio qz ſenſus nūq̄ ē res ſenſata: ſz itellectus ē res itellecta. ¶ In 3ª pte Ari. recapitulat ea q̄ dcā ſūt. z itendit talē cōclusionē. aia ē q̄dāmodo oia. pbat qz oē qđ ē ſēſibile ē vl itelligibile ſz aia bz ſēſū i ſe q quē ē ſenſibilis z itellectū q quē ē itelligibilis igr. mio ē pbat qz ſcia ē q̄dāmō ſcibilia igr z ſēſus ſēſibilia. añs pbat qz dr ie gb⁹ diuidūtur ſcie ſūt ee cū dr ijs gb⁹ ſcibilia diuidūtur. Secār. n. ſcie quēadmodū ſba dr gb⁹ ſūt. pbat qz ſic ſcia z ſēſus diuidūt q actū z potētiā: ſic ſcibile z ſēſibile. ſi. n. ſēſus fuerit i po⁹ ſēſatū erit i po⁹ z ſi fuēit i actu ſēſatū erit i actu. z ſilr ē de ſcia z ſcibili nō ꝯz q ē ex aia z ſz ꝑm q bz ee i aia. ñ tñ ē i aia i ſe ſz i ſua ſpē. nō. n. lapis ē i aia ſz ſpēs lapidis. Ex 13ª infert q itellect⁹ ē ſic man⁹: qz ſic manus ē orgaū orgaoz. ea. n. vtimur ad ptegēdū oia organa. ſic itellect⁹ é ſpēs ſpēz. i. recipit ſpēs oiuz rez. Et ſubdit q oia itelligibilia ſūt in ſpē⁹ itelligibilib⁹. pbat qz nulla res ē vlis pter particulares. Ex 14ª infert q itellect⁹ nihil addiſcit neq̄ itelligit ſine fātaſmatib⁹. ſi. n. itellect⁹ ſpeculat neēe ē aliqđ fātaſma ſpecl'ari: z ſbdit dr iter fātaſia z itellectū: qz act⁹ fātaſie ñ ē ver⁹ ne falſus: ſz itellect⁹ q ē opō vel dio ſp ē ver⁹ vel falſus. 15ª ſbdit q act⁹ itellect⁹ q ē itelligētia ſint pliciū. lz nō ſit fātaſma nō tñ ē ſine fātaſmate.

Tertio ſciēdū q circa būc textū incidūt tres difficultates. Prima ē vtrū itellect⁹ pctic⁹ z ſpeculatiu⁹ ſint poc r lr diſticte Iſta di. pōt duplr ſolui. p ꝑm noiales ponēdo p tale r lr az. dato aliq̄ ēmino cnotatiuo ſi volum⁹ cogſcere ſignificatū ei⁹ z eius cnotatū oz dare diffinitionē qd nois: z illud qđ ponit i recto erit ſignificatū: z illō qđ ponit i obliq̄ erit cnotatū. 2ª ponit due diffinitōes qd nois. ꝑma itellect⁹ pctic⁹ ē potētia itellectiua bñs actū vl'bitū pcticū. 2ª itellect⁹ ſpeculatiu⁹ ē potētia intellectiua bñs actū vl'bitū ſpeculatiuū. Ex his ſeq̄t ꝑmo q adeq̄tū ſignificatū itellect⁹ pctici z ſpeculatiui ē potētia itellectiua. 2ª ſeq̄t q cnotatū intellect⁹ pctici ē act⁹ vel bit⁹ pctic⁹ z cōnotatū itellect⁹ ſpeculatiui ē act⁹ vel bit⁹ ſpeculatiu⁹. ¶ 3ª ponit talis diſtictio. itellect⁹ pctic⁹ z ſpeculatiu⁹ pñt capi dupliciter. vno mo pro ſignificato: z ſic nec re nec rōe diſtiguūt. alio ꝑ cōnotato: z ſic re z rōe diſtiguūt. ¶ Pōt tñ alr ſolui ponēdo talē diſtinctionē. intellect⁹ pctic⁹ z ſpeculatiuus pñt capi dupliciter. vno mō ꝑ denoiato. ſ. ꝑ potētia itellectiua q̄ denoiat pctica vl ſpeculatiua ab bitu pctico vel ſpeculatiuo vel etiā ab actu z ſic nō diſtiguūtur. alio mō pñt capi ꝑ ſignificatis. ſ. ꝑ bitu practico vel ſpeculatiuo denoiantib⁹ itellectū ſpeculatiuū vel pcticū: z ſic diſtiguūt realr. pñt etiā capi ꝑ aggregat] ex ſignificato z denoiato z ſic nō realr diſtiguūt ſic duo entia p accñs quē admodū lac dulce differt a lacte albo. ¶ 2ª di. vtrū pcticū z ſpeculatiuū ſint dr eſſentiales poc itellectiue. Pro ſolōe hui⁹ difficultatis ponūtur ꝑmo alię diſtictōes. Prima itellect⁹ pōt dici pctic⁹ dupliciter. vno mō ab actu. z ſic ille itellect⁹ ē pctic⁹ q intelligit actu intelligendi pctico: z ille ē ſpeculatiu⁹ q itelligit actu intelligēdi ſpeculatiuo: z iſto mō ipoſſibile ē eūdē actū ſil'e eſſe practicū z ſpeculatiuū. qz ipoſſibile ē eūdē itellectū ſil' itelligere actu practico z ſpeculatiuo. alio mō intellect⁹ pōt dici practic⁹ ab bitu: z ſic ille itellect⁹ ē practic⁹ q informat bitu practico: z ille ē ſpeculatiu⁹ q informat bitu ſpeculatiuo z iſto. ipoſſibile ē eūdē itellectū ſil'e practicū z ſpeculatiuū. ¶ 2ª di. intellectus pōt denoiari practicus dupliciter. vno q denoiationē intrinſecā z ſic denoiat practic⁹ ab bitu practico vel actu ieo exiſte. alio. pōt denoiari practic⁹ ꝑ denoiationem extrinſecā: z ſic denoiat practic⁹ a ſuo

ſbo. ſ. a praxi elicita exñte. nō ieo ſz i volūtate. 2° ponīt talis ſuppō: act⁹ practic⁹ ꝛ ſilr praxis ſilr pdicata q̄ pñt denoiatiue ꝛ accñtalr pdicari de intellectu. Ex ꝟ ſeq̄t ꝙ diuiſio intellect⁹ practici ꝛ ſpeculatiui ē diuiſio ſbi in accña non ppa ſz coia ac ſi diuideret cozp⁹ in albū ꝛ nigrū. ¶ 3ª di. vtrū diuiſio intellect⁹ in ſimplicē ꝛ cōponentē ꝛ diuidentē practicū ꝛ ſpeculatiuū ſit diuiſio intellect⁹ agētis vel poſſibilis. ⁊ pro ſolōe hui⁹ di. ponūt aliq̄ ſuppōes. ⁊ prima cōponere ē qdā intelligere ꝛ ſilr diuidere. 2° intelligere ē ſbi ue recipe intellectionē. Ex ꝟ ſeq̄t ꝙ ſolus intellect⁹ poſſibilis intelligit. 3ª ſuppō. intellectū ee practicū ē ipz intelligere actu practico vel ifozmari habitu practico. 4ª ſuppō ſolus intellectus poſſibilis intelligit actu practico vel informat habitu practico. pz. qz ſolus intellect⁹ poſſibilis eſt receptiu⁹ eoz. Ex his ponūt aliq̄ dcā. ꝑmū. itellect⁹ itelligēs ſimplicia ꝛ itellect⁹ ꝺponēs diuidēs ꝛ diſcurrēs nō ſūt potētie intellectiue realr diſtincte. ¶ 2ᵐ dictū. itellect⁹ poſſibilis ē ille q̄ dicit ſi ꝺponētē diuidētē ꝛ diſcurrētē. ¶ 3ᵐ dcm. ꝑticū ꝛ ſpeculatiuū ſūt ꝺrie intellect⁹ poſſibilis.

Concluſio rñſalis act⁹ itelligēdi ſūt q̄litates abſolute ab obo itelligibili ꝛ intellectu realr diſtincte: ꝛ ab ipſis ſil totalr efficiue ꝓducte i intellectu poſſibili ſbiecte. hec ꝺclūſio q̄ ad oēs ei⁹ ptes ſat pz i p̄nōbili.

¶ Primo dubitaī. Utrū oēs act⁹ itelligēdi ſint actões imanētes ꝛ ab actu ꝓducēdi dicēdi ꝛ recipiēdi realr diſtincti: ꝛ ab ipſa itellectiua potētia eliciti. ⁊ pro ſolōe hui⁹ dubij ſūt ſoluēde gnēs difficultates. ⁊ prima quis act⁹ ſit act⁹ ꝓducēdi. 2ª qs act⁹ ſit act⁹ dicendi. 3ª qs act⁹ ſit act⁹ recipiēdi. 4ª qs act⁹ ſit act⁹ eliciēdi. 5ª vtrū oēs iſti act⁹ diſtiguāt ab actu itelligēdi. ⁊ pro ſolōe iſtaꝝ difficultatū ponīt ꝑmo talis ſuppō. qñcūq̄ itellect⁹ itelligit aliq̄ obm. ꝑmo ꝺcurrunt ibi tres entitates realr abſolute diſtincte. ſ. entitas obi. entitas potentie ꝛ entitas ipſi⁹ act⁹ itelligēdi. ſ. ipſi⁹ itellectionis: ꝛ qz ipſa itellectio ē actiue ꝓducta a potētia itellectiua. iō ē ibi vna entitas q̄ vocaī ꝓductio actiua itellectōis q̄ ē relatio potētie ꝓducētis ad formā ſiue itellectionē ꝓductā: ꝛ qz ipſa itellectio paſſiue ꝓducīt. iō ē ibi vna entitas q̄ ē ꝓductio paſſiua itellectōis ꝛ ē relatio forme ꝓducte ad potētiā ꝓducētē ꝛ correlatiue opponīt ꝓductiōi actiue: ꝛ iſte due ꝓductões ſūt de gñe relatōis: qz ſūt relatões itrīſec⁹ aduenientes: ꝛ qz itellectio ē forma abſoluta ſbiue recepta i itellectu poſſibili. iō ē vna relatio itellect⁹ recipiētis ad ipſaz formā receptā q̄ vocaī receptio actiua a q̄ ipſe intellect⁹ dr effciue recipe ipſā formā: ꝛ qz ipſa forma paſſiue recipīt i itellectū poſſibili. iō ē vnarlo forme recepte ad itellectū poſſibilē recipiētē: ꝛ ſic in toto ꝺcurrūt ille ſeptē entitates. ¶ 2ª ſuppō. ſola itellectio debet vocari act⁹ itelligēdi. iō itelligere ꝓ ſignificato ē realr ipſa intellectio: ſz itelligere captū ꝓ ꝺnoiato ē pc̄tia itellectiua ſbiue receptiua ipſius actus itelligēdi. ¶ 3ª ſuppoſitio. actus dicēdi actiue dictus eſt ꝓductio actiua a qua itellectus agēs dr formaliter ꝓducere itellectionē: ꝛ ille actus vocaī aliq̄ dicere ꝛ aliq̄ ꝺcipe. aliq̄ aūt vocatur ꝓducere intellectionem: aliquando vocatur productio obiecti i obiecto cognito. Ex hoc ſeqtur ꝙ ꝓducere obiectū i eſſe cognito ē ꝓducere ipſā cognitionē a qua ipſū obiectū dr formalr ee cognitū: ſed actus dicēdi pa⁹ dictus eſt ꝓductio paſſiua ipſius itellectōis q̄ aliq̄ vocaī dici. aliq̄ ꝺcipi: ꝛ aliq̄ ꝓduci. Ex hoc ſeqtur ꝙ actus dicēdi ꝛ ꝓducēdi ſūt realr idē actus. ſ. ꝓductio itellectōis. ¶ 4ª ſuppoſitio. actus recipiēdi eſt receptio actiua vel paſſiua qua formalr itellectus poſſibilis recipit itellectionē: ꝛ qua itellectio recipīt formalr i itellectu poſſibili. ¶ 5ª ſuppoſitio. actus eliciēdi actiue dictus eſt effectiua ꝓductio ipſius itellectionis a qua formalr ipſe intellectus agens dicitur actiue producere actus intelligendi a qua formaliter ipſe actus intelligēdi dicitur productus vel elicitus ab ipſa potentia agente: ſed actus eliciendi paſſiue dictus eſt ipſa productio paſſiua: vel ſaltem ipſa receptio actus in intellectu poſſibili. Ex hoc ſequitur ꝙ actus producendi: actus dicēdi. ꝛ actus eliciendi realiter identificantur. Ex his dicitur ꝙ actus intelligendi realiter diſtinguuntur ab actibus producendi dicendi ꝛ eliciendi. 2° dicitur ꝙ actus intelligendi realiter diſtinguitur ab actu recipiendi. Sed ꝓ ſolutōe difficultatis que eſt vtrum actus intelligendi ſint actiones imanentes ponitur talis diſtinctio. Duplex eſt actio. quedam eſt actio imanens. alia eſt tranſiens. actio imanens eſt illa in qua nihil eſt operatum ꝓter operationē: hoc eſt dictu qñcūq̄ ꝓter operationē nō eſt aliqs effectus actiue ꝓductus quē reſpiciat ipſa actio p modū effectus ꝓducti talis eſt actio imanēs. verbi gratia qñ intellectus intelligit aliq̄ obiectum

ꝑter opationē ſuā q̄ eſt itellectio ñ eſt aliqs effect⁹ effectiue ꝓduct⁹ quē reſpiciat ac⁹ ipa ꝑ modū t̄mini. ſz actio trāſiēs eſt i q̄ eſt alqd opatū ꝑter opationē. ℞ eſt dictu. q̄cūq; ꝑter opationē ipſā ipi⁹ agētis ē aliq̄ forma ꝓducta ꝑ ipſaz r̄ſ̄r diſtictā ab ipa opatiōe talis opatio ē opatio ſeu actio trāſiēs. ℞bi gra q̄ aliqs edificat ꝑter edificationē q̄ eſt actio remanet aliqs effect⁹ nouit ꝓduct⁹ ꝑ ipſā edificationē. ſ. ipſa dom⁹ edificata. ĩō edificatio ē actio trāſiēs. ſiſ̄r q̄ ignis calefac aquā ꝑter opationē ei⁹ q̄ ē calefactio ē aliq̄ forma nouit effectiue ꝓducta ꝑ calefactionez illā. ſ. caliditas i aq̄. ĩō calefactio ē actio trāſiēs ¶ Iſta diſtin⁹ pz ꝑ Ariſto. ꝑ ethicoz. z 9° metha. phyſice vñtē quoz ingt alteꝝ ē qō ſit. i. opationē boꝝ act⁹ i facto ē. vt edificatio in edificato z totalr̄ mot⁹ i eo qō mouet. q̄ꝝ ℞o ñ eſt aliō op⁹ ꝑter actionē i ipſis exiſtit actio vt videre z itelligere. Ex his ſeq̄t q̄ illa actio nō vocat actio imanēs q̄ denoiat agēt ꝑ modū patiētis. z agēs ꝑ modū agētis. nec illa trāſiēs q̄ ōnoiat agens ꝑ modū agētis. z illa patiēs q̄ ōnoiat patiens ꝑ modū patiētis. 2° ſequitur q̄ ille ñ vocāt actiones imanētes q̄ manēt i agēte formalr̄ z ſubiue nec tranſeuntes: q̄ ſunt in patiente ſubiective. ois. n. actio formalr̄ capta ē formalr̄ i agente. Ex his vī q̄ act⁹ intelligendi. z vniuerſaliter ois act⁹ po⁹ c ℞tualiter cognitiue eſt actio imanens reponibilis i ꝑma vel t̄tia ſpecie q̄litatis.

Secūdo dubitatur. Utꝝ act⁹ itelligēdi r̄ſ̄r diſtinguat ab bitu z effectie ab ipō cauſet. ℞ro ſolōe b⁹ dubij ponūtur aliq̄ ſuppōes. ꝑma itellect⁹ agēs cuz ſpē itelligibili mediāte actu ꝓducit bitū. 2ª. duplices ſūt act⁹ q̄ dā ſ̄t p̄cedētes bitū z ex illis cāt̄ur bit⁹. alij ſ̄t ſequētes bitū z illi cānt̄ ab bitu. 2° ponūt aliq̄ vi tra. ꝑm. ois bit⁹ itellect⁹ eſt q̄litas abſoluta. 2m dcm̄. ois bit⁹ itellect⁹ ē realr̄ diſtinct⁹ ab actu itelligēdi. pz q̄ ñ exñte aliq̄ actu i itellectu ſtat bitū t̄ i itellectu. 3m dcm̄. bit⁹ ē ſ̄bine receptiu⁹ i intellectu poſſibili. pz q̄ ē ꝓduct⁹ ab itellectu agēte. 4m dcm̄ itellect⁹ agēs cū ſpē itelligibili z cū bitu exñte i itellectu poſſibili cōcurrit effectiue ad ꝓducēdū act⁹ ſequēte bitū. ꝓbat̄ ſic. q̄ q̄cū q̄ alicui po⁹ c ꝺuenit rō actiui z paſſiui ſi tali po⁹ addat̄ aliq̄ adiutoriū tale addit̄ ex ꝑte illi⁹ ex quo talis po⁹ ōficit. ſz po⁹ itellectie ꝺuenit q̄ ſit ꝑn⁹ ꝓducti⁹ z paſſiuū z ñ ōficit i patiēdo z recipiēdo. ig⁹ bit⁹ ſibi coaddit⁹ ꝺcurrit ꝑ modū ꝑncipij actiui z ñ paſſiui. Ex his ſequitur ꝑ. q̄ bit⁹ ē cā ꝓbabilit̄ ꝓductiua act⁹ itelligēdi ſeq̄ntis bitus 2° ſequitur q̄ bit⁹ ñ ſolū ponit̄ ad vigoraō potētiā. ſz vt ꝑ ipz po⁹ fiat actiuior ad eliciēdū pfectiorē actū. 3° ſequit̄ q̄ talis bit⁹ ñ ſolū ponit̄ ad determinādū potētiā ad actū pfectū eo q̄ ō ſe ſit indifferēs ad actū pfectū z ipfectū. 4° ſequit̄ q̄ nō ponit̄ ad moderādū ipz actū. ſ. vt talis act⁹ dicatur bon⁹ vl̄ malus ſic q̄ po⁹ ꝓducat ſbaz act⁹. z bit⁹ ꝓducat modū vl̄ ꝺditōem illi⁹ act⁹. gnto ſequitur q̄ ñ pōit̄ ad itēſiōez act⁹ ſic q̄ po⁹ ꝓducat ſbaz act⁹. z bit⁹ ꝓducat itēſionē ipſi⁹ actus.

Tertio dubitat̄. Utꝝ neceſſe ſit itelligē fātaſmata ſpecl'ari. ℞ro ſolōne h⁹ dubij ponūt̄ due opiones ꝓbabiles. ℞ima opio ſtat i duab⁹ ſuppōb⁹ z duob⁹ dict]. ℞ia ſuppō. itellect⁹ agēs cū fātaſmatib⁹ cāt ſpēz intelligibilē ſine q̄ ñ ē poſſibile itelligē. 2ª. ſpēs i telligibil' cāta i itellectu poſſibili remanet i ipſo itellectu p⁹ actū itelligēdi. ꝑm dcm̄. ipoſſibile ē bñe ꝑmā itellectionē ō aliq̄ re ſine fātaſmatib⁹. pz q̄ ipoſſibile ē bñe ꝑmā itellectionez ō aliq̄ re ſine ſua ſpē itelligibili. ſz ipoſſibile ē bñe ſpēz itelligibilē ſine fātaſmatib⁹. 2m dcm̄. bita ſpē itelligibili pōt itellect⁹ infinitos act⁹ itelligēdi ꝓducē ſine fātaſmatib⁹. Ex h⁹ ſequit̄ q̄ falſa ē opio dicētiū q̄ ad itelligēdū ñ regrat̄ ſpēs itelligibilis ſz ſufficit ꝺuerſio itellect⁹ ad fātaſmata. ĩō pz iſtoſ neceſſe erat i q̄lz itellectiōe itelligētē fātaſmata ſpeculari. ℞ē dictu ſe cōuertē ad fātaſmata. ¶ 2° ſequit̄ q̄ falſus ē error dicētiū q̄ i itellectiōe regrit̄ ſpēs itelligibilis. ſz illa ñ manet p⁹ actū itelligēdi eo q̄ i po⁹ itellectiua ñ ē memoria. 3ª ſequit̄ q̄ falſa ē opio vñtiū ꝑ q̄ regrit̄ ſpēs itelligibil'. 2° q̄ illa ſpēs itelligibil' remanet ꝼm eſſe remiſſū p⁹ actū itelligēdi. z 3°. q̄ ad itelligēdum ipſā ſpēz neceſſe ē i q̄lz itellectiōe ſe ꝺuertē ad fantaſmata. ¶ 2ª opio ſtat i q̄ttuor dictis. ꝑm. nō repugnat ꝺdictōie itellectui ꝓducē itellectionez ſine fātaſmate. pz ō itellectu ſepato. 2m dcm̄. ñ repugnat ꝺdictorie itellectui ꝺiūcto itelligere. ſine fantaſmate. pz ō itellectu ꝺiūcto corpi nr̄o poſt reſurrectionē. 3m dcm̄ nō repugnat ꝺdictorie itellectui nr̄o cōiūcto corpi viatoris intelligere ſine fantaſmate. patet ō itellectu in ſtatu nature integre. 4m dictum repugnat intellectui cōiūcto i ſtatu nāe corrupte itelligere ſine fantaſmate. iſta tñ opio ē magis tbª q̄z naturalis.

Ad rationes ante oppoⁱᵐ. Ad ꝑmam vī q̄ actio ē equocum ad actionē trāſeūtē z imanētē. ideo ſtat actionē

immanētē esse actionē. ⁊ tñ nō eē ō ꝑdicamēto actionis cū sola actio trāsiēs ē reponibilis i illo ꝑdicamēto. Ad ꝯfirmatiōem dī negādo añs. ⁊ ad ꝓmā ꝓbationē dī ꝙ qñ itellect⁹ intelligit se idē ē itellect⁹. ⁊ qō itelligit ⁊ qñ itellect⁹ bz sciētiā ō se idē ē scīa. i. sciēs cū re scita. sciaz. n. ƀz actū vocat sciētē. Et ad z^am ꝓbationē dī ꝙ ñ iplicat ꝺictiōez itellectionē separi ab itellectu et remanē sine ſbo. nec ēt iplicat ꝺictionē ꝙ ea sepata ab itellectu ponat i q̄cūq̄ ſbo. vtputa ia pide vel i asino ñ ōnoiabit tñ lapidē vel asinū itelligē. qz itelligē cōnotat vitalē ꝓceptōem obi itelligibilis. Ad z^am dī q̄ ad ꝓmū icōueniēs ꝙ ñ ē icōueniēs ꝙ cā mālis i q̄. ⁊ cā efficiēs coincidāt i eodē numero. forte tñ ē icōueniēs ō cā efficiēte ⁊ ō cā māli ex q̄. Ad z^m icōueniens dī ꝙ ille relatiōes ñ fūdāt ie odē. r'o. n. actiui fūdat i intellectu agēte ⁊ r'o passiui in itellectu possibili. Ad ȝ^m. icōueniēs dī ꝙ qñ aliq̄ duo sūt idē r'r ⁊ distincta formal'r ⁊ ex nā rei ñ ē icōueniēs inē illa duo eē r'onē realē. Ad 4^m icōueniēs dī ꝙ i ꝓductiōe ſbāli ꝓducit totū ꝯpo^m. ſz i ꝓductiōe accidētali ſolū ꝓducit ipsa forma vel ſaltē effect⁹ formalis ipsi⁹ forme. Ad 5^m icōueniēs dī ꝙ intellectui agēti ꝯuenit diffinit⁹ po^c actiue trāsmutat. n. alterī i q̄tū alterī. ſ. itellectū possibilē. ⁊ intellectui possibili cōuenit diffinitio po^c passiue.

Ad ꝯfirmationē dī ⁊ p̄ ad duo ꝓma icōueniētia. ꝙ sufficit spēz itelligibilē eē aliqd reale exiſs i itellectu. qz capit hic obz ꝓ spē itelligibili ⁊ ƀz cognitiōe abstractiua. Ad ȝ^m icōueniēs dī ꝙ ȝ volūtas sit cā mere liba i eliciēdo suos act⁹ ñ tñ i mouēdo itellectū i cognitiōez sui. Ad 4^m i cōueniēs dī sic ad ꝓmū ⁊ z^m. Ad 5^m dī negando ñaz. qz illō solū dī itelligē affirmare negar syllogizare i q̄ ſbiue recipiūt tales act⁹. Ad 6^m icōueniēs dī ꝙ ñ ē icōueniēs q̄libz ētitatē esse cāz ptialr ꝓductiuā sue cognitiōis. Ad ktiā dī añs distinguēdo vel p̄ ōnoiationez itrisecā. ⁊ sic negar ꝙ act⁹ itelligēdi ōnoiat sua oba. vel p̄ denoiationē extrisecā. ⁊ sic ꝺcedit. ⁊ i isto ſēsu negat ñaz. Ad ꝯfirmationē dī ꝙ arg^m euidenē ꝓbat ꝙ act⁹ itelligēdi ñ sit i itellectu agēte. ſz ēt euidēt ōmōſtrat ꝙ ē i itellectu possibili. ⁊ ƀ ō q̄ōe

Queritur ȝ^o. Utruz ens sub rōe entis sit intellect⁹ nr̄i obīm adeq̄tuz

Arguit ꝓmo ꝙ nō qz q̄ñcūq̄ aliqua potētia bz aliq̄ cōe ꝓ obo talis potētia bz nāliē ferri in oē illud de quo p̄dicar̄ p se tale obz. ⁊ solū in illud. ſz potētia nr̄a itellectiua nō pōt nāliter ferri i omne illud de quo p se p̄dicar̄ ens. et in multa ferr̄ de gb⁹ nō p̄dicar̄ ens. igit̄ ens nō ē adequatū nr̄i itellectus obīm. maior ꝓz qz ex opposito p̄dicati segtur oppositū subiecti. Si enīz potētia nō posset in oē illud de quo p se p̄dicar̄ obīm sic obīm excederet potētiā. ꝙ nō eēt adeq̄tū potētie, si etiā potētia nō ferat solū in illō de quo p se p̄dicar̄ obīm: ſz etiā i aliq̄ō aliud. ꝙ potētia excedit obīm. ⁊ p ons nō erat adeq̄tū potentie qō ē oppositū subiecti. minor ꝓz ꝓ ꝓma parte qz itellect⁹ noſter nō pōt nāliē ferri in ꝓmam itelligētiā nec i alias ſbās sepatas de gbus tñ p se p̄dicar̄ ens. minor vero ꝓ secunda parte. ꝓz qz potētia itellectiua ferr̄ in ōras ꝺbentes ens ⁊ i p se passiones entis ⁊ in ōras vltimas. ⁊ tñ ō istis nō p se p̄dicatur ens etiā fertur in entia priuatiua entia rationis ⁊ in entia ꝓhibita ⁊ i ꝺictoriū ꝓmi ꝓncipij qō ē puz nibil. ¶ z^o arguitur sic. q̄ñcūq̄ due potētie sūt formal'r ⁊ specifice distincte tales necessario bñt ratiōes formales obiectales formal'r ⁊ specifice distinctas. ſz rō formalis obiectalis potētie volitiue ē bonitas cui nō opponitur entitas ſz veritas. ꝙ veritas est ratio formalis obiectalis intellect⁹. ⁊ p ons ens sub rōne veri ē obīm intellect⁹. maior ꝓz qz potētie formal'r ⁊ specifice distinguūtur p obiecta. minor secūdi syllogiſmi ꝓz qz volūtas nō fertur in aliud nisi sub rōe boni. ¶ Arguit̄ z^o. q̄ñcūq̄ due potētie sic se habēt ꝙ vna fertur i plura q̄ alia obīm vni⁹ excedit obīm alteri⁹. Sed itellect⁹ separatus pōt i plura ferri q̄ intellect⁹ ꝺiūctus. ꝙ obīm adequatū itellect⁹ separati excedit obīm adequatū intellectus coniuncti. ſz obīm adequatuz intellectus separati est ens. ꝙ obz adeq̄tū itellect⁹ coniūcti ē iferi⁹ ad ens. ¶ In oppositum arguitur auctoritate ꝯmentatoris vitis ꝙ ens ⁊ vez p̄ma impſſione ipzimuntur i alia nr̄a. ⁊ per ons est obīm adequatum intellectus nostri.

Primo sciendum est ꝙ ꝓ declaratiōe terminoꝝ qōnis ponūtur ꝓmo alique distinctiones. ¶ Prima ens potest capi dupl'r. vno modo vt est quoddā ꝯmune equocū ad omne ens tam reale q̄ rationis. ⁊ sic non capitur hic. alio modo capitur ens vt est ꝯmune vniuocū ad ens finituz ⁊ infinitū ⁊ ex ñti ad gditates decem genez. ⁊ sic hic capitur. ¶ z^o. vi. dupler est obīm alicui⁹ potētie. quoddā ē obīm motiuū formale. ⁊ sic ē ratio formalis obiecta

lis mouēs ipsā potētiā ad aligd cognoscendum aliud est obiectum materiale ⁊ terminatiū. ⁊ ē illud quod terminat ipsum actum intelligendi siue est illud ꝙ cognoscitur per ipsum actum intelligendi. ¶ Tertia dī. duplex ē obm̄. quoddā ē p̄mariū ⁊ est illō i qō p̄ ⁊ p se ferī potentia aliō ē secundariū ⁊ ē illō in qō ex ōñti ⁊ p accñs ferī ipa potētia. ¶ 4ª triplex ē obm̄ p̄mariū. qō dā est p̄mariū p̄mitate adeq̄tiōis. aliō ē p̄mariū p̄mitate pfectiōis. aliō p̄mitate gñatiōis. q̄stio ꝯo intelligiť de obo p̄ p̄mitate adeq̄tiōis. ¶ 5ª dī. ⁊tin⁹ obm̄ p̄mariū p̄mitate adeq̄tiōis est duplex q̄ddā est adeq̄tū ꝼz ꝟtutē qō virtualr ōtinet notiā oīuz cognoscibiliū a potētia sic ꝙ p seipsū mouet potētiā ad cognitiōez sui ⁊ ad cognitōez oīuz alioꝝ cognoscibiliū a potētia sicut essentia diuina mouet itellectū diuinū ad cognitionem sui et ad cognitionem omnium cognoscibilium ab intellectu diuino. aliud est adequatum ꝼm p̄dicationē ꝙ p̄dicať p se ⁊ essentialr de oib⁹ p se cognoscibilib⁹ a potētia sic̄ lux vel color vel aliqō cōe eis qō est ignotū qō p̄dicať p se ⁊ esse tialiter de oib⁹ p se visibilib⁹. ¶ 6ª dī. duplex est itellect⁹. qdā ē itellect⁹ cōiūct⁹. ali⁹ ē sepat⁹ ⁊ ē dio sbīi accñia. est eiz idē itellect⁹ numero q p̄ ē ōiūct⁹ ⁊ postea sepat⁹. 2º ponunť tres suppōes p̄ma añ q̄z aliqō cōe sit alic⁹ po⁹ adeq̄tum obm̄ adeq̄tiōe ꝼz p̄dicationē regrunť due ꝺditiōes. p̄ma ꝙ po⁹nō ferať i aligd p se nisi de illo p se ⁊ essentialr p̄diceť ipz obm̄. 2ª ꝙ potētia feratur p se ⁊ nāliť in oī illo de quo p se p̄dicať obm̄ ipz

2ª suppō ad hoc ꝙ aliqō cōe adeq̄tū obm̄ alicui⁹ po⁹ adequatiōe ꝼz ꝟtutē aut ꝼz p̄dicationē disiūcti regrunť ꝙ potētia ñ possit ferri i aligd de quo gditatiue ⁊ essentialiť ñ p̄dicať obm̄. aut nisi illud ꝟtualiť ōtineať in ipo obo. 3ª suppō. gc gd ē obm̄ adequatū alic⁹ potētie quocūq̄z extrinseco ab ea secluso. ⁊ quocūq̄z intrinseco sibi ōiuncto sēp illō erit adequatū ei⁹ obm̄. Ridiculum eiz esset dicē ꝙ si essz aliqua potētia visiua q̄ p pter aliqō extrinsecū sibi cōiūctū ñ possz videre nisi albedinē ꝙ ppē ß albedo essz ei⁹ adequatū obm̄. illo. n. extrinseco secluso pōt cognoscē adequate oēz colorē. sic etiā essz ridiculū dicē ꝙ p ppē ß ꝙ itellect⁹ ōiūct⁹ ñ possz cognoscere nisi gditates sensibiles ꝙ ei⁹ adequatū obz sit gditas sensibilis. ¶ 3º ponūtur aliqua dicta. p̄mū. mā rei sensibilis siue gditas rei mālis ñ est adeq̄tus nr̄i itellect⁹ obz. pbatur p̄. qz q̄cūq̄z aliqua potentia pōt p se ferri i rōez cōiozem q̄z sit gditas rei mālis illa ñ bz p obo adequato gditatem rei mālis. ꝼz itellect⁹ nr̄ pōt p se cogīscere aliqō itelligibile sub rōe ꝺmuniori q̄z sit gditas rei mālis .ſ. sub ratione sb̄ē aut sub ratione entis. ḡ gditas rei mālis ñ est adequatū obz nr̄i itellect⁹. 2º qz nulla potentia potest cognoscere aligd qō p̄scidit a sua ratione formali obiectiua. visus. n. nō possz aligd cognoscere qō p̄scidit a lumie vel colore. ꝼz itellect⁹ nr̄ potest cogīscere gditatem entis ⁊ sb̄ē p̄scidentez a gditate rei mālis. sic̄ supi⁹ ⁊ p̄us p̄scidūt ab iferiori suo. ḡ gditas rei mālis ñ est adequatū obm itellect⁹ nr̄i. 3º q̄ncunq̄z aliq̄ due po⁹ sūt eiusdez rationis ⁊ dr̄nt solū numero. gegd est obz adequatū vni⁹ est obz adeq̄tū alt̄i⁹. ꝼz itellect⁹ bois sepat⁹ ⁊ itellectus bois ōiūct⁹ sūt eiusdez speciei. ḡ bñt obz adequatum q̄z vnū non excedit aliō. 4º est vn⁹ ⁊ idez itellect⁹ ḡ nūc est ōiūct⁹ ⁊ postea erit sepat⁹. ḡ bz idez obz adequatū. 2ª dictū. sbāñ est adequatum nr̄i itellect⁹ obm. pz qz gditas accñtis est p se intelligibilis ab intellectu nr̄o. posset etiā pbari p rationes p̄cedentis dicti. 3ª dcm̄. ens limitatū ñ est adequatū nr̄i itellect⁹ obm. qz aliť ñ possemus cognoscere aligd sub ratione ꝺmuniori q̄z sit rō entis limitati. 4ª dictū. ens illimitatū. ſ. ōs ñ est obm adequatū intellect⁹ nr̄i: pz qz ñ mouet itellectū nr̄m ad cognitionem oīum itelligibiliū nc̄ p se p̄dicať ō oīb⁹ itelligibilib⁹. 5ª dcm̄. ens qō p̄cise est ꝺmune ad ens finitū. ⁊ infinitū est adequatū nr̄i itellect⁹ obm̄. pz qz includitur i omni p se itelligibili ab intellectu. ⁊ omne illō de quo p se p̄dicať ens est p se itelligibile ab intellectu. 6ª dicum. adequatio obiectiua entis non est adequatio ꝼm p̄dicationem qz ñ p̄dicať essentialr ⁊ gditatiue de oib⁹ p se intelligibilib⁹ passiones eni entis ⁊ modi ꝺbentis ens ⁊ vltime dr̄ie sūt p se itelligibiles. ⁊ tñ de ipsis non p̄dicatur ens gditatiue ⁊ essentialr. nec etiā est adeq̄tū adequatione ꝼm ꝟtutez: sed est adequatum adequatione disiūcta ex adequatione ꝼm ꝟtutem ⁊ ꝼm p̄dicationem. 7ª dcm̄. ratio formalis obālis intellect⁹ nr̄i est abstractū ipi⁹ entis. ſ. entitas. nihil eni est p se intelligibile ab intellectu in quo non includitur illa ratio formalis que est entitas aut quiditatiue aut denominatiue.

Secundo sciendū est. ꝙ Aristo. in isto 3º tractatu determinat de potentia motiua ⁊ diuiditur in duas ptes ꝑncipales. in p̄ma ingrit negatiue de potentia motiua In secūda ingrit affirmatiue. In p̄ma intendit

sex ꝯclusiones. ¶ Prima tāgit itentū ⁊ est hec. Cōsiderādū est de potētia motiua. vtr̄ sit potentia aie ab alijs distincta ⁊ vtr̄ differat ab eis ſbo vel solū esse. i. ratione. ¶ 2ª tāgit quādā cōnem ⁊ est ꝑ. quot sūt potentie aie. Ad istā cōnē dic̄ tria. ꝑ q̄ sūt quodāmodo finite. 2° q̄ ñ solū sūt tres. s. rōcinatiua irascibilis et appetitiua. i. ꝯcupiscibil'. nec etiā solū sūt due. s. rational' ⁊ irrational'. ꝑbat dupl'r. ꝑmo. q̄ apparent multe potentie. q̄ nec sūt rationales nec irrationales sicut vegetatiua que est in plantis ⁊ sensitiua q̄ est in omnibus animalib⁹. Secūdo q̄ potentia fantastica neq̄ est rationalis neq̄ irrationalis. etiā potentia volitiua ñ videt ꝯtineri ſb aliquo istoꝝ. si ei ꝯtineret maxie essꝫ sibi ꝯcupiscibili. sꝫ ꝑ est falsū. q̄ volūtas ē in ratiocinatiua ⁊ ꝯcupiscentia est i irascibili. s. i sensitiua. ¶ 3ª 3° potētia vegetatiua ñ est sufficiens ꝑn'm motiuum aialis ſm locū. ꝑbat duab⁹ rationib⁹. ꝑma. ois mot⁹ ſm locū est cū fātasia ⁊ ꝑpt aligd eo q̄ est ratione appetit⁹ alic⁹ ꝯuenientis aut rōe fugе alic⁹ diſconuenientis. sed multis inest potentia vegetatiua q̄b⁹ ñ iest fātasia vel ꝓsecutio vl' fuga. 2ª ratio q̄ si vegetatiua esset sufficiens motiuū ſm locū seq̄ret̄ q̄ plāte essent motiue localit'. ꝯns est falsū q̄ ñ bñt aliquā ptem organicaꝝ ordinatā ad motū localeꝝ. ¶ 4ª 3° potentia sensitiua ñ est sufficiens ꝑn'm mot⁹ localis: ꝑz q̄ m'lta aialia q̄ bñt potētiā sensitiuā sūt manen⁸. ⁊ imobilia ſm locū. sic̄ sūt conche ⁊ ostree. Subdit istātiam q̄ aliqs posset dicere q̄ oia aialia bñt potentiā motiuā localem. sed non mouentur eo q̄ non bñt organa ad motū. Soluit q̄ ꝑ est inconueniēs. nā. n. nihil facit frustra nec deficit in necessarijs. Et subdit aliā instātiā q̄ aialia q̄ non sūt motiua ſꝫ locū sūt impfecta ⁊ orbata. ideo eis deficiūt organa ad motum. Soluit ꝑb⁹ ⁊ dicit q̄ non sūt orbata sꝫ sūt pfecta. ꝑbat signo q̄ sūt gñatiua augmentū ⁊ decrementū habentia. iō si eēnt motiua ſꝫ locū haberēt partes organicas aptas ad talē motū. ¶ 5ª 3°. intellect⁹ non est ꝑncipiū sufficiēs mot⁹ localis. ꝓbat ꝑmo de intellectu ſpeculatiuo. q̄ aial nūq̄ mouetur ſm locū nisi ꝓpter iudiciū alicui⁹ fugibilis aut ꝓsequibilis sed itellect⁹ ſpeculatiu⁹ non dicit aligd esse fugibile aut ꝓsequibile. igitur itellectus ſpeculatiu⁹ nō est ꝑncipiū mot⁹ localis. Subdit q̄ licet intellect⁹ ſpeculatiu⁹ multoties intelligat aliqd̄ delectabile aut tribile. hoc nō tñ ꝓpter hoc iudicat esse timendū aut ꝓsequēdū. licet eoꝝ ꝓpter hoc moueat̄ ad timoreꝝ 2°. ꝑbat de itellectu practico. q̄ sꝫ iudicet aligd esse ꝓsequēdū vel fugiendū. non tñ semper fit mot⁹ ſm tale iudicium. ideo magis agit ſm ꝯcupiscentiā sicut incōtinens. ꝑbat etiā hoc per ſmile q̄ medici habentes artem medicinalem ñ sanāt se per illam nisi forte p accīs. ergo etiaꝫ intellectus practicus non mouet se ſm suū iudicium. sed oportet hoc esse alteri⁹ virtutis. ¶ 6ª 3°. appetit⁹ nō est ꝑncipiū mot⁹ localis. abstinētes. n. appetētes ⁊ concupiscentes non operantur ſꝫ appetitū. sed sequūtur intellectum.

Tertio sciendū q̄ i ſtia parte hui⁹ tractatus ingrit de potentia motiua affirmatiue ⁊ intēdit sex ꝯclōnes. ¶ Prima appetit⁹ ⁊ intellectus supple practicus videt̄ mouentia. i. ꝑncipia motiua aialis eē ſꝫ locū. Subdit q̄ si illa duo nō sufficiāt tūc erunt tria ꝑncipia mouētia. s. intellect⁹ appetit⁹ ⁊ fantasia. nisi q̄s posuerit fantasiā esse intelligētiā quandaꝫ. ꝑbat q̄ fantasia sit ꝑncipiū q̄ multa animalia ꝓpter scientiā. i. iudiciū intellect⁹ practici sequūtur fantasias. 2°. q̄ in alijs aialibus in q̄bus nō est itellect⁹ nec rō ſꝫ in eis ē fantasia in illis ē motus localis. ꝙ fātasia ē ꝑncipiū motiuū ⁊ ꝯtinet̄ sub itellectu. Ex hoc ifert q̄ hec duo. s. appetitus ⁊ itellect⁹ sūt motiua ſꝫ locū. Subdit dr̄aꝫ inter intellectū practicū ⁊ speculatiuū. q̄ itellectus practic⁹ ratiocinat̄ ꝓpter aliud. i. ō differt a speculatiuo fine. ¶ 2° 3°. duo mouētia ꝑdicta reducūtur quodāmodo in vnuꝫ mouens q̄d est appetibile. q̄ cū itellect⁹ ⁊ appetitus moueant ad aliquod vnū oportet q̄ hoc sit ſm vnam cōmunē rōnem. ⁊ illa cōis ratio est ꝯmune mouēs. Subdit q̄ itellectus non mouet sine appetitu. ꝑbat q̄ cū aligd mouet̄ ſm itellectū mouetur etiā ſm volūtatē. ꝙ ⁊ ſm appetitū. volūtas. n. est appetitus. sed appetitus mouet ꝓter rationem. i. ꝓter intellectuꝫ. q̄ ꝯcupiscētia q̄ ꝯdicit rōni mouet ꝓter rōneꝫ. ꝙ ⁊ appetit⁹. ꝑbat ꝯnaꝫ q̄ ꝯcupiscentia appetit⁹ gdam est. ¶ 3° 3°. tāgit dr̄am inter intellectum appetitum ⁊ fantasiam q̄ intellectus omnis est rectus. appetitus autē ⁊ fantasia est recta ⁊ non recta. ꝑbat q̄ appetibile semp mouet appetitū. sꝫ appetibile q̄dq̄ ē bonū apparēs q̄dq̄ ē bonū suᶜ simpliciter ideo appetit⁹ q̄dq̄ est rectus ⁊ q̄dcq̄ ñ rect⁹. et subdit q̄ nō omne bonū est motiuū appetitus sꝫ solū actuale bonū. actuale aūt bonū est bonū cōtingens q̄ ꝑ̄t aliter se bʰe. et hoc solet vocari

bonū agibile. ¶ 4ª ɔº ifert q̄ ꝓpº aie q̄ vocaī appetitº ē motia ꝑm locū. ꝓbat ꝑ diōez ptiū aie ꝑz potētiā. q̄dā eiz ē vegetatia. alia sēsitia alia itellectia. alia appetitia. Et subdit q̄ he pº aie plº dīnt adiuicē q̄z ɔcupiscibile ꝛ irascibile. ¶ 5ª ɔº. tāgit ɔrietatē iter ɔcupiscētiā ꝛ rōnē ꝛ ē h̄. aliq̄ appetitº sūt adiuicē ɔrij. ꝓbat q̄ aliq̄ rō ꝛ ɔcupiscētia sūt ɔrie: ꝓbat q̄ itellectº ꝓp malū futurū aliq̄ iubet bonū pn̄s eē fugiēdū. ɔcupiscētiā ꝛo q̄ nō iudicat de futuro ꝓpt delectationē boni ꝑsentis iubet tale bonū eē ꝑsequēdū. ¶ 6ª ɔº: tāgit aliq̄ cozrelaria. ꝑmū vnū ē mouēs i spē. ſ. appetibile aut appetitiuū. ꝓbat q̄ appetibile ē ꝑmū mouēs iter oīa. appetibile. n. mouet eo q̄ ē i tellectu aut imaginatiz ꝛ nō mouet. zm cozrelariū. tria sūt mouētia numero vnū ē mouēs aliō ē qō mouet. ꝛ z̄m ē qō mouet. 3m cozrelariū mouēs dr̄ dupl'r. aliud qdē ē imobile sicut actuale bonū. i. appetibile. aliud ē mouēs qō mouet ꝛ ē appetitº. ꝓbat q̄ appetitº ꝑz qō appetit mouet: ꝛ illud qō mouet ē aīal. illud aūt quo mouet ē oꝛganū ꝛ illud ē cozpoꝛeū. 4m cozrelariū ē ūstud. aīal ē mouēs oꝛganicū. ꝑz q̄ ibi est ꝑnm ꝛ finis. est etiā motº tractōis ꝛ pulsionis. Subdit quādā qōez q̄ ē hec. vtrū fātasia repiī i oībº aīa libº. hāc q̄stionē soluit distiguēdo dupliceē fātasiā. ſ. sēsibilē ꝛ rōalē. fātasia sēsibilis ē duplex. q̄ dā ē determinata. alia ē ideterminata. fantasia sēsibilis ē i alijs aīalibº: sz fātasia rōalis deliberatiua tm̄ ē i rōalibº. Est tn̄ dubiū vtrū deliberare sit opº rōnis: ꝛ soluit q̄ deliberatio ptinet ad rōez: sicut opinio q̄ ē ex syllogismo: sz fātasia determinata nō est i oībº aīalibº. oī tn̄ aīali iest aliq̄ fātasia. ꝓbat q̄ oī aīali iest aliq̄ delectatio aut tristitia secundum quaz fantasiatur.

Conclusio rn̄salis. Ens sub rōe entis ē adeq̄tū nn̄ itellectº obm. ꝑz q̄ obm hitº nō excedit potētie obm: sz aliqs hitº itellectº hz ens sub rōe entis ꝓ obo. g̃ itellectus hz ens sub ratione entis ꝓ suo obiecto. minoꝛ patet de habitu metaphysicali.

Primo dubitaī. Utrum sit necesse oē aīal hr̄e sēsuz. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdū q̄ Ari. i ſto vltimo tractatu cōparat potētias aie ad aiata: ꝛ diuidit i duas ptes. i ꝑma itendit sex ɔclusiones. ¶ Prima necesse ē vegetabilē potētiā eē i oībº viuētibus g̃iabilibº ꝛ cozruptibilibº a g̃iatōe vsq̄ ad cozruptionē. ꝓbat q̄ oē viuēs g̃iabile ꝛ cozruptibile hz augmētū ꝛ decremētū ꝛ statū. g̃ etiā hz alimētū. i. ꝛtutē nutritiuā. sz virtus nutritiua ē potētia vegetatiua ꝛc. ¶ zª ɔº nō ē necesse sensū i oībº viuētibus eē. ꝓbat duabº rōibº. ꝑma q̄ ē aliq̄ viuēs q̄ ē cozpº simplex. i. nō oꝛganizatū sicut plāta. tale aūt nō hz sēsū. g̃ nō oē viuēs hz sēsū. zª rō. oē hns sēsū ē susceptiuū spēz sine mā: sz aliq̄ viuēs nō ē susceptiuū spēz sine mā. g̃ aliq̄ viuēs nō hz sēsū. ¶ 3ª ɔº necesse est oē aīal hr̄e sensū. ꝓbat q̄ oē aīal hz aliqd ꝓp aliquē finē quē nō pōt acqrere sine sensu. g̃ aīal hz sēsū. ɔñaz ꝓbat q̄ nā nihil facit frustra eo q̄ oīa q̄ subsistūt i nā sūt ꝓp aliqd. añs ꝓbat inductiue. ꝑmo de aīalibº motiuis ꝓgressiue. q̄ aīalia motiua ꝓgressiue hñt motū ꝓgressiuū ad q̄rendū alimētū sibi ɔueniēs: sz hoc non ꝑnt facere sine sēsu. zº ꝓbat de aīalibº imobilibº ꝑm locū: q̄ sz illa hēant alimētū sibi ɔiūctū tn̄ discernere hñt iter alimētū ɔueniēs ꝛ discōueniēs. hoc aūt nō pōt fieri sine sēsu. ¶ 4ª ɔº nō est possibile aliq̄ cozpº hr̄e aīaz ꝛ itellectū discretiuū ꝛ nō hr̄e sēsū. ꝓbat q̄ nec aīal imobile localr̄. nec aīal g̃iabile. nec etiā aīalia ig̃iabilia q̄ ponebātur a platone ꝑnt hr̄e itellectū discretiuū sine sensu. igit ꝛc. añs ꝓbat q̄ si ñ hr̄ent aut hē eēt ꝓp bonū aie ꝛ hoc nō. aīa. n. nō magis itelliget sine sēsu q̄z cū sēsu. aut ꝓp bonū cozpoꝛis: ꝛ h̄ nō q̄ nihil minus aut magis durabit cozpº ꝓp sēsū. ¶ 5ª ɔº nullū cozpº mobile localr̄ hz aiaz sine sēsu. Ex h̄ ifert q̄ necesse ē oē cozpº mobile localr̄ eē cōpositū; q̄ aut eēt cozpº simplex aut ɔpositū. nō simplex q̄ ipossibile ē cozpº simplex hr̄e tactū. g̃ ipossibile ē cozpº simplex hr̄e sēsū. ꝛ p añs ipossibile est cozpº motiuū ꝓgressiue eē cozpº simplex. ¶ 6ª ɔº oē aīal de necitate hz sēsū tactº. ꝓbat q̄ oē aīal ē cozpº aiatū. oē aūt cozpº aiatū ē tāgibile ꝛ oē tāgibile ē sēsibile tactu. g̃ necesse est oē aīal eē cozpº tactiuū si debeat ꝓuari. zº. ꝓbat q̄ sensus tactº ꝑz dr̄ ab alijs sēsibº: q̄ aīal pōt eē sine alijs sēsibº. nō aūt sine sēsu tactº ꝛc. añs ꝓbat q̄ alij sēsus sūt circa sēsibilia q̄ nō sūt nutritiua ipsiº aīalis. Sēsus aūt tactº ē discretiuº discōueniētis ꝛ ɔueniētis. g̃ ipossibile ē aīal ꝓuari sine tactu. Ex h̄ ifert q̄ oē aīal hz gustū. gustº. n. ē qdā tactº. zº ifert q̄ sonº colоꝛ ꝛ odoꝛ nō alūt nec augmētāt nec decremētū faciūt. Ex q̄ manifestū est q̄ gustº ꝛ tactº sunt sensus necessarij aīali: q̄ non est possibile aīal esse sine tactu: alij aūt sensus sūt ꝓp bonū. i. ꝓp bn̄ esse ipsi aīali nō cuilibet sz solum aīali motiuo ꝓgressiue: ꝛ tale aīal si debet seruari debet etiā hr̄e alios sensus

eo q̄ q̄rit alimētū a lōge. Subdit modū p quez aialia suscipiūt alimētū a lōge. ℔. n. fit p mediū eo q̄ illud mediū patit aliqd a sēsibilib⁹ ab eo alterat̄ z sensus patit ab illo medio sic alterato. ꝓbat̄ p sīle i motu pulsionis q̄ sic q̄ aliqō mouēs ōpellit aliō tm̄ ōpellit: aliō vt ōpellat aliō: z itez̄ aliō vepellat altez̄. z sic ꝯtinue q̄usq̄ defi ciat mot⁹. z sic ꝑmū mouēs vepellit z nō vepellit: z vltimū solū vepellit z nō vepellit. iō sic ē i alteratōe sensus. Jn hoc tm̄ est dīa q̄ i alteratione medij a sensibili mediū nō mouet̄ local⁹ sicut q̄ sigillū ipzimit̄ cere cera non mouet̄ local⁹ sz tm̄ suscipit de ipzessione q̄tū pōt imprimere virtus ipzimētis. Subdit q̄ hoc dicere ē melius q̄ dicere sicut antiq̄ visio fiebat egrediendo z extra mittendo.

Secundo dubitat̄ Utrum sit saluabile aial eē corpus simplex. ꝓpo buj⁹ solōe ē supponēdū q̄ Ari. i ista 2ª pte ifert sex correlaria. ꝓmū ipossibile est corp⁹ aialis eē simplex. s. igneū aut aereū. ꝓbat̄ q̄ nō ōtigit aial eē sine tactu: sz ipossibile ē corpus simplex bīe tactū. ℊ ipossibile ē corp⁹ aialis esse simplex. maiorē ꝓbat̄ q̄ ipossibile ē aliq̄ō aialiū eē sine tactu. etiā oē corp⁹ aiatū ē tactiuū. Ad ꝓbādū minorē ponit duas dīas iter sensū tact⁹ z alios ꝑma q̄ qlibet alioz sēsuū ꝑter sēsū tact⁹ sentit p mediū exneū. Sēsus aūt tact⁹ fit i tāgēdo mediū itraneū. 2ª dīa q̄ sēsus tact⁹ nō ē de nā alicuius eleméti. alij aūt sensus bñt organa de nā alicui⁹ eleméti. Ex his ꝓbat minorē. ꝑmo q̄ organū tact⁹ nō ē corp⁹ simplex. 2º q̄ tact⁹ ē medietas tāgibiliū: sz alij sēsus determināt sibi sua obiecta i sūmo. 3ᵐ correlariū q̄ neq̄ ossa neq̄ capilli nec plāte sētiūt: q̄ qlibet illoz ē terra a dīio. 3ᵐ necesse ē oia aialia p̄uata sensu tactus mori. 4ᵐ necesse ē oē aial bīe sēsū tact⁹ q̄ solus ē necessari⁹ oi aiali. 5ᵐ. excellēs sēsus tact⁹ corrūpit aial: sz excellēs alioz sēsuū nō corrūpit aial: sz bñ corrūpit sensū. ꝓbat̄ q̄ excellētie sēsus tact⁹ corrūpit tactū. ℊ etiā z aial eo q̄ mōstratū est aial nō posse eē sine tactu: sz excellentie alioz sensuū solū corrūpunt suos sensus ad quorū corruptionē nō segtur corruptio aialis. Subdit q̄ sēsibilia alioz sensuū corrūpūt aial p accīs. sic sonus tonitrui z odores ifectiui. 6ᵐ correᵐ nō sili necessitate bēmus sensus tactus z alios sensus. Ex his p3 solutio ad dubiū.

Tertio dubitat̄. Utrū i itellectu possibilis sint ponende spēs intelligibiles ab actualib⁹ notitijs real⁹ distincte i ꝑma spē q̄litatis qditatiue reponibiles. ꝓpo buj⁹ solōe ponūtur aliq̄ dicta. ꝓmū necesse est i intellectu ponere spēs itelligibiles. p3 ꝑmo q̄ cog̃scimus res z obiecta itelligibilia i absentia eoz. ℊ i eius itellectōe est aliqd nobis repītās obz absens z nō aliud q̄ spēs. ℊ in itellectu est ponenda spēs itelligibilis. 2º q̄ stat obiectū esse puz nihil durāte ei⁹ itellectōe. ℊ necesse est ponere aliqd in itellectu ad supplendū vicem obiecti q̄ cū obiecto causet ipsū actū itelligendi. illud aūt vocamus speciem itelligibilem. ¶ 2ᵐ dictū. species itelligibiles sūt entitates absolute ab actualibus notitijs oboz real⁹ distincte. ꝓma ps p3 q̄ sūt q̄litates reponibiles i ꝑma specie q̄litatis. Scōa ps p3 q̄ destructis actualib⁹ notitijs bēmus memoriā z recordationem oboz itellectorū z nō p aliud q̄ p species itelligibiles. ℊ species itelligibiles real⁹ distinguūtur ab actualibus notitijs. ¶ 3ᵐ dictū. species itelligibiles efficiūt cān̄ a fētasmate z potentia intellectiua. ¶ 4ᵐ species itelligibiles subiectiue recipiūt̄ i itellectu possibili. ꝓpo solōe tm̄ argumētoz ponit talis distinctio. species intelligibilis pōt capi q̄druplicīter. vno mō coīssime ꝑ oi forma occurrēte ad notitiā bñdā de obo: z sic qditas obiecti itelligibilis posset dici species itelligibilis z sil⁹ fantasma. Scōo mō coīter ꝑ oi forma q̄ ē aliquo modo ratio cognoscendi obiectuz: z sic habitus z dispositiones possunt dici species intelligibiles. Tertio modo capitur ꝓprie pro qualibet forma que est silitudo obiecti cognoscibilis per quam obiectum cognoscibile cognoscitur. Et sic actus intelligendi et omnis actualis notitia intellectus potest dici species intelligibilis. 4º modo ꝑꝓrijssime pro forma que est silitudo rei cognite manens actual⁹ in anima. etiaz postq̄ desinit actual⁹ cognoscetur nata ducere intellectum in notitiaz obiecti cuius est silitudo: z sic capitur hic. Et hec de 3º articulo.

Rationes soluūtur ex dictis. ¶ Et hec de tertio et vltimo libro de anima dicta sufficiant.

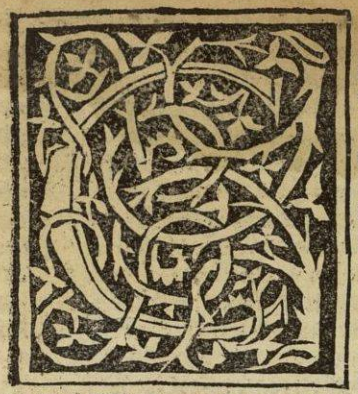

Jrca initium libri de sensu ⁊ sē sato. q̄rit̄ p̄mo vtrū corpus sēsitiuū sit adeq̄tū li bri de sensu ⁊ sēsato ſ bz. ¶ Arguitur p̄mo q̄ non: q⁊ puoꝛ nāl̄ium ē aliq̄ vnū adeq̄tū ſ bm: ⁊ nō ē aliud q̄ corp⁹ sēsitiuū. ḡ corp⁹ sensitiuū ē adeq̄tū ſ bm puoꝛ nāliū. ⁊ p ois nō ē adeq̄tū ſ bm libri de sēsu ⁊ sensato. mi noꝛ pz q⁊ vel illud ſ bm eēt supius ad corp⁹ aia tū. ⁊ sic ñ. q⁊ i puis nālib⁹ ſo᷒ determinat̄ ō bñtib⁹ aiam. vel eēt idē qō corpus aiatū. ⁊ hoc nō q⁊ il lud ē ſ bm libri ō aia. vel eēt iferi⁹ ad corp⁹ aiatū. ⁊ sic eēt cōpus sēsitiuū cū ⁊ cōp⁹ sēsitiuū sit ime diatū iferius ad cōpus aiatū. ¶ 2° sic. sēsitiuū ē ꝑpa passio corꝓis sēsitiui siue aialis. ḡ nō est formalis rō ſ bina isti⁹ scie. añs pz q⁊ sēsibilitas ñ ē aliō q̄ aptitudo ad sēriēdū. ⁊ ꝯfirmat̄ q⁊ vt̄ cor pus solū ē ſ bm istius scie. ⁊ sic nō cū nō sit adeq̄ tū isti scie. vel aggregatū ex corꝓe ⁊ sēsibilita te: ⁊ ß nō. q⁊ é vnū ens p accīs. ¶ 3° sic. corp⁹ sē sitiuū nō ē aliō q̄ ipz al̄. ſz al̄ é ſ bz i libris de aia lib⁹. ḡ corp⁹ sēsitiuū nō ē ſ bm isti⁹ scie. Et ꝯfir mat̄ q⁊ toti⁹ ⁊ ptis ſ bius ē eadē scia. ſz corp⁹ sen sitiuū ē pa ſ bius corꝓis aiati. ḡ de corꝓe sensitiuo ⁊ corꝓe aiato ē scia de aia. ḡ ⁊ de corꝓe sēsiti uo: ⁊ p ois corp⁹ aiatū nō ē adeq̄tū ſ bm buius scie. ¶ In oppositū ē auctoꝛitas ph̄i.

Primo sciēdū q⁊ iste liber de sēsu ⁊ sēsa to i q̄ Ari. determinat de corꝓe sē sitiuo diuidit̄ i nouē capitula. ¶primū ca᷑ ē de gbusdā ꝑambulis valētib⁹ ad cognitionē sequē tiū: ⁊ itēdit q̄tuoꝛ ꝯclusiones. ¶ primā tāgit i tēxtū ⁊ ē hec. Determinatū ē de aia ꝑm se ⁊ de q̄li bet ei⁹ ꝑte ⁊ de potētijs aie ꝑm q⁊ se tenēt ex p te ipsi⁹ aie. mō ꝯueniēs ē determinare de ipis aia lib⁹ ⁊ de oib⁹ bñtib⁹ vitā ⁊ q̄ sūt opatōes cōes ⁊ ꝑꝑe eoꝛ. pbat q⁊ ꝯueniēs ē determinare ō bis q̄ sūt coia aie ⁊ corꝓi ſz opatōes aie tā cōes q̄ ꝑ ꝑe sē cōes aie ⁊ corꝓi. ḡ determinādū ē de opatōi bus aialiū tā ꝑꝑis q̄ coib⁹. minoꝛ ꝑbat ex⁹ ⁊ rō. Exēplo sic: q⁊ bec oia q̄ coia sūt aie ⁊ corꝓi

sūt fere oib⁹ aialib⁹. puta sensus. memoꝛia. ira desideriū appetit⁹. gaudiū. ⁊ tristitia. Et subdit q⁊ eoꝛ q̄ ꝯueniūt oib⁹ aialib⁹ q̄dā insūt oib⁹ vi ta ꝓcipātib⁹: ⁊ q̄dā sūt maxime aialib⁹: vt sūt iste q̄tuoꝛ cōbinatōes. vigilia ⁊ sōn⁹: iuuēt⁹ ⁊ se nect⁹. respiratio ⁊ aspiratio. moꝛs ⁊ vita. de q̄b⁹ ꝯsideꝛādū ē q̄d sit vnūq̄q̄ ipsoꝛ ⁊ ꝑꝑ quā cāz fiāt. 2°. ꝑbat rōe: q⁊ oēs iste opatōes aut fiūt cū sēsu vt sēsus memoꝛia ⁊ fātasia: aut ꝑ sēsū appe tit⁹ vt sūt passiones sēsuū vt sōn⁹ ⁊ vigilia: aut salus ⁊ ꝯfuatio sēsuū vt iuuēt⁹ ⁊ sanitas ⁊ vita. aut coꝛruptiones ⁊ ꝑuatōes sensuum vt moꝛs egritudo ⁊ senect⁹. Sēsus aūt sit p oꝛganū coꝛ poꝛeū. ḡ sēsus ē coīs aie ⁊ corꝓi: ⁊ p ois oia ista sūt coia aie ⁊ corꝓi: ⁊ istā rōez ꝑbat statim post ꝯclusionē sequētē. ¶ 2ª 2°. ꝑbi est determinare de ꝑmis ꝓcipijs sanitat⁊ ⁊ egritudinis. ꝑbat Ari. rōe ⁊ signo. rōe sic. q⁊ sanitas ⁊ egritudo sūt pas siones bñtiū vitā: ſz hic determinat̄ de oib⁹ vitā bñtib⁹. igit̄ determinādū ē de sanitate ⁊ egritu dine. maioꝛē ꝑbat q⁊ nō est possibile sanitatē ⁊ ifirmitatē fieri i carētib⁹ vita. Signo sic. q⁊ mul ti medicoꝛ vādo artē medicine maioꝛē ptē illi⁹ artis fecerūt de bis q̄ ptinēt ad ph̄iaz nālē. ḡ sig nū ē q⁊ aliq̄ eoꝛ q̄ sūt ph̄ie nālis sūt ꝓcipia sa nitatis ⁊ egritudinis: ⁊ p ois determinādū ē de sanitate ⁊ egritudine. Ex q̄b⁹ ifert q⁊ phȳsici fi niūt ad ea ex q̄b⁹ icipiūt medici. istud coꝛrelariū solet sic poni. vbi icipit medic⁹ ibi desinit ph̄ic⁹ ¶ 3ª 2°. tāgit aliq̄s suppoēs. ¶prima necesse est vnūq̄q̄ aial ꝑm q⁊ ē aial bñ sēsū. ꝑbat q⁊ aial ē aial p sensū. B ē sēsitiuū ē ꝑia eētialis aialis 2ª. oē aial hz nečario gustū ⁊ tactū. i. tact⁹ ⁊ gu stus sūt sensus nečarij oi aiali. Subdit q⁊ cā ne cessitatis tact⁹ ocā ē i 3°. de aia: ſz de gustu ꝑbat q⁊ aial p gustū discernit alimētū delectabile vt ß ꝓsequat̄: ⁊ tristabile vt ß fugiat ſz alimētū est nečariū oi aiali. igit̄ gust⁹ ē nečarius oi aiali. 3ª suppō. sensus ꝓcipiēt⁹ sua oba p mediū exñeū .s. visus audit⁹ ⁊ odoratus sūt nečarij ad salutē aialiū su᷒ q̄ mouēt ꝓgressiue. ꝑbat q⁊ aialia q̄ nō bñt alimētū ꝺiūctū idigent ipz q̄rere a lōge. igit̄ idigēt illis sensib⁹ q a lōge alimētū ꝓcipiūt sic sūt audit⁹ visus ⁊ odoratus. 2°. ꝑbat q⁊ sint ne cessarij aialib⁹ bñtib⁹ ꝓudētiā sic boib⁹: q⁊ isti sē sus annūciāt itellectui multas ꝺrias cōtēplabi liū. ¶ 4ª 2°. tāgit ꝺriaz iter visū ⁊ auditū: q⁊ vi sus ꝑz se est magis vtilis aialib⁹ bñtib⁹ ꝓudētiā ⁊ audit⁹ ꝑz accīs ē magis vtilis. ꝑbat ꝑmā ptē dupl̄r. ꝑmo q⁊ visus plēs reꝛ ꝺrias oñdit nobis

ꝫ audit⁹. ꝓbat. qz oia corpa coloze pticipāt. ḡ vi
ius ducit nos i cognitionē oium corpoꝝ. pauca
aūt corpa pticipāt ōrias soni. igit audit⁹ pauca
corpa oñdit. z⁹ ꝓbat qz p visū cogscim⁹ oia sēsi
bilia coia nō tñ oia peipim⁹ p auditū. z⁹ᵐ ptē. ꝓ
bat qz ꝑmo est causa discipline ꝫ accūs: z ē pce
ptibilis ab auditu z nō visu. igit audit⁹ ꝫ accūs
est magis cā discipline q̄ visus. maiorē ꝓbat qz
ꝑmo ostat ex noib⁹. mō vnūqō ꝙ nolnz simbolū
.i. causa sentētia z significatione iposituz est ad
significandum. Jnfert corrclarium q̄ ceci a na
tiuitate sunt sapientiores surdis z mutis.

Secūdo sciēdū est q̄ Ari i hoc z⁰ capitu
lo determinat de organis sen
suū: z diuidit i duas ptes. Jn ꝑma determinat
de ipsis organis ꝑm opinionē antiquoꝝ: z itēdit
septē ꝛcluſiones. ¶ ꝓma tāgit fūdamētū an
tiquoꝝ: z est hec. antiq coaptabāt organa sēsuū
ipsis elemētis: z qz sūt qnqꝫ sensus: z nō sūt nisi
q̄ttuoꝛ elementa. ideo dubitabāt cui coaptarēt
sensū qntū. ¶ z⁹ ꝛcluſio tāgit opinionē platoni
coꝝ z est hec. Oēs supple platonici dicūt visuz
esse de nā ignis. ꝓbāt sic signo: qz si in tenebris
palpebris clausis oculus ostrigat vl ꝑcutiatur
apparet ignis z non ignis extrīsecus cū tūc sint
tenebre. igit est ignis intrīsecus z p cōs signū e q̄
visus est de nā ignis. ¶ z³ cōclusio tāgit repro
bationē illius signi: qz si visus esset ignis seq̄rēt
q̄ oculus se videret siue mouerēt siue gesceret
ꝓbat cōs qz nō cōtigit visibile latere sentientē
z videntem. ¶ 4⁹ cōclusio tāgit solutionē signi
z est hec. apparitio fulgoris nō est pp visuz esse
ignē sz pp aliud qz illud qō vocat nigrū siue me
diū oculi est perfecte lene. igit oculo velociter
moto i tenebris apparet fulgere. ꝓbat cōs qz
corpa lenia i tenebris nata sunt fulgere quēad
modum quedam capita piscīū. ¶ 5⁹ cōclusio tā
git reprobationē platonis z empedoclis. p cui⁹
declaratōe extra textū dr q̄ plato z empedo
cles opinabātur visū esse quēdā ignē existentē
iter pelliculas oculi sicut lumen i lucerna: z sic
lumen exit p pellem lucerne z fit visio in tene
bris sic lumen illi⁹ ignis dicebāt exire p pellicu
las oculi: z sic fiebat visio p hoc q̄ ille ignis ex
tra mittebat suos radios ad modū fintillaꝝ. di
cebāt etiā q̄ ille ignis i tenebris extra mittebat
lumen suū: sz tale lumen pp sui debilitatem ex
tinguebat a tenebris: z p hoc dicebāt visionem
nō fieri i tenebris. Cōtra eos sic arguit ꝓbs qz si
visus esset ignis seq̄rēt q̄ oculus posset videri
i tenebris. ꝑz cōsequētia qz luie exeūte a lucerna
videmus i tenebris. ḡ sil⁹ poterimus videre in
tenebris luie oculi exeūte ab oculo. Subdit so
lutionem platonis i thimeo q̄ lumen illud exi
ens oculū extinguit i tenebris pp debilitatem. ꝫ
ip probat ꝓbs: qz lumen est calidū z siccū. igit nō
extinguit nisi ab humido z frigido: vt probat de
igne i carbone z de igne i flāma. z p cōsequens
lumen oculi p diem i aq̄ z p diem i byeme suffo
careť: cū aq̄ z byems sint frigida magis q̄ i te
nebris: cōsequens est falsū qz p diē z i aq̄ z i bye
me videmus. ¶ 6⁹ conclusio recitat opinionem
empedoclis sub verbis ꝓprijs eius q̄ ꝛba sunt
valde obscura eo q̄ Empedocles suā ꝓbiā me
trice dedit. ꝛba tñ text⁹ nō sūt metrica pp trāsla
tionē. ¶ 7⁹ tāgit opiniones democriti z est hec.
democritus dicit visum esse de nā aque z i hoc
bene dicit ꝛ vltra dicit apparitionem fulgoris
apparentiū i oculo esse visionem: z in hoc male
dicit. ꝓbat ꝓbs tribus rationibus. prima qz illa
apparitio fulgoꝝ causaťr ꝓpter hoc q̄ oculus
est leuis z nō est i vidente: sed ipsa visio non sic
causaťr: sed est i vidente. ergo ipsa visio non est
apparitio fulgoꝝ. z⁹ ratio illa apparitio causa
tur p refractionem ab aliquo corpore leni: sed
visio nō sic causaťr. ergo ꝛc. 3⁹ ratio si apparitio
fulgoꝝ esset idem qō visio vbicunq̄ esset vnū
ibi esset aliud. falsū est cōsequens qz i solo ocu
lo est visio: sed i oi corpore leni p refractionem
luis pōt esse apparitio fulgoꝝ: z ꝓbat de specu
lis. ¶ Jn z⁹ parte Ari. determinat de organis
visus ꝑm opinionē ꝓpriā: z itendit quinq̄ ꝛclusi
ones. ¶ ꝓma visus est de nā aque. ꝓbat Ari.
vna ratione z tribus signis. ratione sic. quia il
lud qō est interius in oculo est perspicuuz: ergo
ē de nā aeris vel aq̄: sz meli⁹ est q̄ sit de nā aq̄ q̄ꝫ
aeris: qz aq̄ ē stabilior z magis spissa q̄ꝫ aer. ꝓ
mū signū qz si eruať vel ꝓfoꝛēť oculus aq̄ exibit
ex eo. ¶ z^m qz in omnino nouiter formatis. i. in
embrionibus oculi excedunt ceteras partes in
frigiditate z claritate q̄ sunt ꝓprietates aque.
¶ 3^m signum quia album oculi i habentibus san
guinem factuz est pingue z crassum: vt conser
uet humidum oculi ne congeletur z ne fluat ex
tra oculum nulli enim nunquam friguit qō est
infra palpebras: sed in animalibus non baben
tibus sanguinem pellis oculorum est dura ad
protectionem illius humidi. ¶ z⁹ conclusio tan
git vnam opinionem antiquoꝝ de modo viden
di ea⁹ reprobando z est hec: irrationabile est q̄

Aug. lib. 2 sat. dic.

visio fiat extramittendo. sicut antiq dicebant. s. p hoc q lumē exit ab oculo ad res visas. ꝓbat ꝑs sic. qz vel illud lumē exiēs ab oculo ꝓtendit se vsq ad res visas. z hoc nō qz icōueniēs ē tam puū lumē emitti ab oculo vsq ad astra. vel illō lumē exibit ab oculo vsq ad aliquam paruā distātiā in q diffugit lumē ipi9 visibilis sic q p talē diffusionē fiat visio. z ꝑs nō. qz tūc q̄reret gd est lumē lumini diffugi. i. vtz lumē diungi lumini sit ipz videre. Quereret etiā quo ē possibile lumē diffugi lumini. nō eiz qdlz diffugit cū qdlz: neq exteri9 inflioni. sicut ꝓbat de aere. q ē i miringa q̄ diffugit cū aere exflioni. ¶ 3° 2°. tāgit duas suppōnes. ꝑma. impossibile ē videre sine lumie. sicut dictū ē in libro de aia. z°. mot9. s. speciei sensibilis fact9 p mediū qđ est inf rez visā z oculū facit visionē siue illud mediū sit aer siue lumē. resumit qz rōabile ē visuz eē de nā aque cū rōe supi9 posita. ¶ 4ª 2°. tāgit reprobationez alteri9 errozis z ē hec. potētia visiua nō ē i extremitate oculi sz intra oculū. ꝓbat signo qz accidit qbusdā vulneratis i bello circa tpa vt eis absciderentur pozi oculi q̄si extingueretur qdā lumē infra lucernaz q̄ signū est q̄ organū visus nō est i extremitate oculoz sed iteri9. ¶ Ultima 2°. tāgit coadaptationez elemētoz ad organa sensuū z ē hec. si cuilibet sēsui debeam9 coaptare vnū elemētozum opz coadaptare visui aque. auditui aeri z odoratui igni. de odoratu. ꝓbat qz odorat9 ē talis i potētia qlis ē odor i actu. sz odor ē ignis i actu cum sit fumalis euapozatio. igr opz odoratū eē ignē a dñio. infert q organū odorat9 ē bñ situatum circa cerebrū. ꝓbat. illud qđ ē i potētia ignis ē actu frigidū. q̄ organū odorat9 est actu frigidū z p 2ns est bene situatū circa cerebrū cum cerebrū sit frigidius z humidi9 oibus partibus corporis. z similiter est de visu. organa aūt tactus z gust9 opz coadaptare terre. Infert q gust9 z tact9 bñt ꝓncipiū a corde z coz est oppositus cerebro. ideo est calidi9 inf oēs partes corporis.

Tertio sciendū q Aristo i isto 2° cap'o 3° terminat de 3bo visus. z diuidit in duas partes. ¶ In ꝑma ponit diffinitionem coloris. z intendit septē 3clōes. ¶ ꝑria tāgit itē tū z est hec. dictū ē vlr de oib9 sēsibilib9 sz vnūquodq sensitiuū. puta de colore de odore 3 sono gustu z tactu. z q̄ fit actio ipsoz sensibiliū. z q̄ sint opationes ipsoz sēsuū. Cōsiderādū ē nunc qđ sit vnūqdq ipsoz. s. qđ color. qđ son9. qđ sapor. qđ odor. z similr de tactu. Et ꝑ dñdum est de colore. dictū ē etiā i de aia q vnūqdq eoz diuidit dupl'r. s. i actu z i potētia z quo color et son9 in actu se bñt ad suos sēsus i actu puta ad visionē z ad auditionē. nūc dicam9 qđ sit vnuz qdq ipsoz. z qual'r vnūqdq ipsoz faciat sēsū z actū. i. actionem in sensu. ¶ Secūda 2°. tāgit diffinitionē luminis z ē hec. dicam9 de lumie sicut dictū ē in de aia. s. q lumē ē color. i. act9 pspicui sz actum. ꝓbat qz qđ ē aliquod ignitū. i. luminosū i pspicuo pūtia eius est lumen. ꝓbatio ei9 sūt tenebre. ¶ 3ª 2°. tāgit nāz pspicui z ē hec. pspicuū nō ē ꝓpriuz aeri neq aque neq alicui dictoz corpoz. sz ē vna cōis natura. z virt9 q̄ in est sepata a corporib9 sz ē in his. s. in aere z i aq̄ z i alijs. s. in corporib9 celestib9. in his vero magis. i his 3o min9. ¶ 4ª 2°. tāgit duas suppōnes ad ꝓbādū ꝑmā partē diffinitiōis coloris. ꝑma pspicui ē aliqua extremitas. ꝓbat qz cuiuslibet corporis ē aliqđ vltimū siue aliqua extremitas sz oē pspicuū ē corp9. igr cuiuslibz pspicui ē aliq̄ extremitas. 2ª nā luminis ē eē in determinato pspicuo. ¶ 5ª 2°. tāgit ꝑmaz partē diffinitionis colorum z est hec. color est extremitas pspicui. ꝓbat quia color est extremitas vel in extremitate sed non est extremitas corporis terminati. ergo est in extremitate corporis tminati. illud aūt quod est in extremitate corporis terminati est extremitas pspicui. ergo color est extremitas pspicui. maiorem probat auctoritate pythagoricorum qui vocabant colorem epiphaniam. i. supza apparitionem. ¶ Sexta 2°. tangit duas suppositiones. pro probatione secunde partis. -prima est hec. perspicuum non est susceptiuū coloris. ꝓbat quia nullum susceptiuū coloris videtur colorari interius z exterius. sz omne pspicuum videtur colorari iterius z exteri9. ergo nullū pspicuū ē susceptiuū coloris. minorē probat. aer aqua z aurora videnf eē colorata tam exflius q̄ interi9. 2ª est hec. licz pspicuū videaf esse coloratū nō tñ habet veros colores. ꝓbat qz colores pspicui puta aeris z aque aliē apparent de lōge z de ꝓpe. q̄ non sunt veri colores. ¶ 7ª 2°. tāgit ꝓbationē secūde partis: z ē hec. color est i corpore tminato. qz color est extremitas pspicui sz q pspicuū est susceptiuū coloris. sz q pspicuū nō est susceptiuū coloris nisi sz q ē i corpore terminato. igr color est extremitas pspicui in corpore terminato z hoc totū ē diffinitio coloris. ¶ In 2ª pte determinat de gñatione coloris z intendit q̄tq cōclusiones. ¶ Prima tangit ex

extremos colores ꝛ est hec. sicut se hñt lumẽ et tenebre i pspicuo. ita se hñt nigꝝ ꝛ albũ i corpe ĩminato. Ex hꝭ solet capi q nigꝝ dic̃ ꝓnationẽ albi. ¶ 2o. 2o: tãgit secũdã opinionẽ de gñatione medioꝝ colorꝝ ꝛ hec. qñcũq albũ ẽ ita puum ꝛ similr nigꝝ q vtrũq eorũ fꝫ se ẽ idiuisibile ꝑpꝛ puitatẽ si ponant ꝑpe seiuicẽ ꝺstitutũ ex ãbo bus ẽ indiuisibile: igr necesse ẽ ipꝫ hre quẽdã colo rez ꝛ nõ aliquẽ extremoꝝ qr̃ ẽ possibile ipsum videri albũ ꝛ nigꝝ. igr necesse ẽ ipꝫ esse ꝺmixtũ ꝛ hre quandã spẽz mediã colozis. ꝛ sic ꝓ istũ mo dũ ꝺtingit accipe plres spẽs colozis ꝟm diuersã ꝓportionẽ albi ꝛ nigri. quoꝝ qdã erũt delecta biles. alij vo nõ. vt ꝓbat ꝓ simile de ꝓportiõib9 ꝛ ꝺsonãtijs sonoꝝ. ¶ 3o. 3o: tãgit aliã opinez de gñatione ipsoꝝ ꝛ ẽ hec: qñ vnus color supponi tur alteri. ꝛ vn9 ꝓ altꝛ videtur tũc spẽs eorum ꝺfuse multiplicentur ad visum ꝛ sic neuter eoꝝ apparet distincte. ĩmo apparz color medi9. ꝓbat ꝓ signũ de pictoꝛib9 q volẽtes depigere aerem vel aquã iuxta ponũt duos colores sibi inuicẽ. ꝓbat etiã ꝓ signũ de sole q videt alb9 ꝓ caligi nẽ. ꝛ isti ponũt multitudinẽ speciez colozis fꝫ di uersã ꝓportionẽ. sicut illi de ꝑcedẽti opinione. ¶ Istas opiones reꝛobat pḧs duplr. ꝓ qꝛ dice bãt colores fieri ꝓ defluxũ corpoꝝ athomaliuz ꝛ sẽsationẽ fieri ꝓ ꝺtactũ illoꝝ corpoꝝ athoma liũ ad visũ. fꝫ meli9 est dicere q sẽsatio fit ꝓpte rea q sẽsibile alterat mediũ ꝛ sẽsũ. 2o: qꝛ isti po nũt magnitudines idiuisibiles ꝛ tpa idiuisibilia ꝛ mot9 cũ dicãt aliqd eẽ indiuisibile ꝑpꝛ sui puita tẽ. hoc aũt reꝛobatũ est ex sexto phicoꝝ. ¶ 4o 2o: tãgit quãdã dionẽ ꝛ est ꝟ. qdã est mixtio ipꝛo prie dcã q̃ fit ꝓ solã iuxtapõem corpoꝝ mĩnoꝝ alia est i qua q̃libz ps vni9 miscet cũ q̃libet pte alteri9. ¶ 5o 2o: tãgit gñationẽ coloꝝ medioꝝ ꝛ ẽ hec. sicut ꝺtingit corpa miscere ꝓ totũ. ꝛ nõ soluz ꝓ iuxtapõez. ita etiã et colores ꝛ ꝑpꝛ diuersas cõ mixtiones eoꝝ mltiplicãt spẽs coloꝝ medioꝝ. Coĩr se excusat ꝺ vlteriori determinatiõe istoꝝ.

Conclusio rñsalis. Corp9 sẽsitiuũ i q̃ tũ sẽsitiuũ ẽ adeq̃tũ libri ꝺ sẽsu ꝛ sẽsato sḧz. pz ꝓ rõe. qꝛ liber ꝺ sẽsu ꝛ sẽsato imediãte segꝝ libꝝ de aia. igr sḧn libri de sẽsu ꝛ sensato ponit ꝛ immediate sub sḧo libri de aia. ſ. sḧ corpore aiato. ꝟ aũt est corp9 sensitiuũ cũ corp9 aiatũ diuidat ꝛ i sensitiuũ ꝛ sensitiuũ. pz etiã au ctoꝛitate pḧi di centis in ꝓhemio bui9: ꝺueniẽs ẽ determinare de aialib9 q̃ ad libꝝ de sensu ꝛ sen sato ꝛ de oĩb9 vitã hũtib9, q̃ ad parua nãlia.

Primo dubitat. Utꝝ sensus tactus sit necessari9 oi aiali. Ad solvẽdũ ꝟ dubiũ ẽ supponẽdũ q circa ꝑm ca m icidũt tres difficultates. ¶ prima. vtꝝ oẽs sẽsus sint neces sarij oi aiali. ꝓ solõe hui9 ponunt aliq̃ distinctiones. ¶ pria ẽ pḧi 5o metbapysi q necessariuz capit q̃drupliꝛ. vno9. ꝓ eo sine q̃ nõ ꝺtigit viuere nec esse vt necessariũ ẽ oi aialiꝛespicere ꝛ ba bere cibũ. 2o: dr̃ necessariũ sine q̃ nõ ꝺtigit bene esse aut fieri aut sine q̃ nõ ꝺtingit aliq̃ malum expellere. aut ꝓuari vt infirmuz necessariũ est bibere farmacuz vt nõ laboret. 3o: faciẽs viz et vir. i. violentũ dr̃ necessariũ. ꝛ sic illud q̃ acci dit ꝺ volũtatẽ dr̃ necessariũ. 4o: dr̃ necessariũ q nõ ꝺtingit aliꝛ se hre. ꝛ qꝛ certũ ẽ nullũ sensuz esse necessariũ istis duob9 modis vltimis. iõ ca pim9 necessariũ solũ duob9 primis modis. ¶ 2a di: sunt q̃ttuoꝛ gradus viuentiũ. ꝑm9 est eoꝛuz q solũ hñt potentiã vegetatiuã sicut plãte ꝛ bis nullus sensus est necessarius eo q ꝓpter eorũ duritiã nõ hñt ꝓportionẽ regsitã ad oꝛgana sẽ suũ. 2o gradus est eoꝝ q cũ potẽtia vegetatiua hñt potẽtiã sẽsitiuã solũ sic̃ aialia impfecta siue alia q̃ nõ mouent motu ꝓgressiuo ꝛ talib9 ẽ so lũ tact9 ad discernẽdũ ꝺueniẽs alimẽtũ a disco ueniẽti. ali9 gradus est eoꝝ q̃ cũ illis duab9 po tẽtijs hñt potẽtiã motiuã sicut sũt aialia pfecta q̃ nata sũt moueri motu ꝓgressiuo. 4o gradus est eoꝝ q cũ illis hñt potẽtiã intellectiuã sic̃ sũt boies. ¶ 3a di: sensus capit duplr. vno mõ ꝓ sẽ su in potẽtia idẽ ꝓ ipsa potentia sensitiua: alio capitur ꝓ sensu i actu. i. ꝓ ipo actu sentiẽdi. põt ẽt capi ptio mõ ꝓ organo ipi9 sensus. ꝛ qꝛ ipa po tentia sensitiua ẽ eadẽ rlr ipi aie sensitiue. iõ sic̃ aia sensitiua est necessaria aialibꝫ ita ꝛ potẽtia sẽ sitiua. ¶ 4a di: sẽsus gust9 capitur duplr. vno9 cõiter ꝓ quocũq sensitiuo discretiuo alimenti ꝺueniẽtis aut discõueniẽtis. alio mõ ꝓ sẽsu di scretiuo sapoꝛis. ¶ 2o: ponunt aliq̃ dicta. ¶ pri mũ sensus tact9 quocũq mõ capt9 ꝛ sensus gu stus cõiter capt9 sunt necessarij omni aiali capi endo necessariũ ꝑ modo. pz qꝛ sine tactu ꝛ sine gustu cõiter dicto nõ ꝺtingit aialia nec esse ne q̃ viuere. capiẽdo tñ gustum secũdo modo gu stus non est necessarius oibus aialib9 impfect forte tñ est necessari9 aialib9 pfectis. ¶ 2m ocñ oẽs sensus sũt necessarij omni aiali pfecto capi endo necessariũ secũdo mõ. pz qꝛ sine quolibet sensu non ꝺtingit aial pfectũ attigere aut ꝑse qui quodꝫ suũ bonũ. similr sine eis nõ contigit

animal pfectū expellere qlibet malum. 3m oi ctū. visus auditus ⁊ odorat⁹ non sūt alicui aiali necessarij capiēdo necessariū ꝓmo mō. pz qz cō tingit qlibet aial eē ⁊ viuere sine eis. ℊ. ℂ 3ª dif ficultas. vtr sensus audit⁹ plus ꝺferat ad scien tiā q̄ sensus visus. ℂ ꝓ solōe hui⁹ difficultatis ponūtur aliq̄ distictiones. ℂ ꝓria. duplex ē sci entia. q̄daz ē acgsita p inuētionē ꝑz artē vel ꝑ vatam a pho in capitulo vltimo secundi posteriozū et ꝓbemio methaphysice. Alia ē acgsita p doctri nā mediāte doctore extrinseco. ℂ 2ª distin⁹ du plex ē notitia. q̄dā ē notitia ꝓncipioꝝ. alia ē no titia ꝺclōnū. ⁊ vtraq̄ ē duplex. q̄dā ē acgsita p notitiā ⁊minoꝝ siue p doctrinalē discursuz. alia est acgsita p expientiā rez sensibiliū. 2ª ponunt aliq̄ dicta. ℂ ꝓmū. auditus p accns plus ꝺfert ad notitiā acgsitā p doctrinā ⁊ gd nois ⁊minoꝝ q̄ visus. pz qz p auditū cognoscim⁹ voces qb⁹ accidit q̄ ponātur ad significādū. ipsas autem nō cogscim⁹ p visū. 3m ocm. visus ꝺfert plus ad notitiā acgsitā p expientiam siue p inuētionē q̄ p auditū. pz qz p visuz multo plures expiētias bēm⁹ ⁊ de plib⁹ q̄ p auditū. 3m ocm glibet illo rū sensuū plus ꝺfert ad sciētiaz de suo ꝓpo sen sibili siue acgsitā p expientiā siue p doctrinaz q̄ alius. pz qz ꝑz Aristo. p posteriozꝝ necesse est q̄ si deficiat nobis aliqs sensus q̄ deficiat nobis sciētia sensibilis illi⁹ sensus. pz etiaz qz cuilz cer tū est q̄ audit⁹ plus cōfert ad acgrendū sciaz ō sono q̄ visus. ⁊ visus plus cōfert ad acgrenduz sciaz de colozib⁹ q̄ audit⁹. ℂ ꝓ ctia difficulta te sūt soluēda aliq̄ quolibeta. ℂ ꝓmū. vtr ceci a natiuitate sint sapiētiozes mutis ⁊ surdis. Dici tur ꝓmo q̄ plerūq̄z surdi a natiuitate sūt sapiē tiozes cecis in sciēcijs practicis qz meli⁹ bñt no titiā p expientiā vt notitia artiū mechanicarū. Dicit secūdo q̄ ceci a natiuitate sūt sapiētiozes surdis in speculatiuis. 2m quolibetū quare sur di a natiuitate sūt etiā muti. Dicit ꝓmo q̄ capiē do mutū p illo q̄ est ꝑuat⁹ idiomate cōi alicui to ti cōitati. surdus a natiuitate est mut⁹ eo q̄ tale idioma cōe acgrit audiēdo aliquos loq̄ntes ta le idioma qđ nō pōt fieri in surdo a natiuitate. ꝑz capiendo mutuz p illo q̄ ꝑuat oi idiomate siue cōi siue ꝓpio nō est necesse surdū a natiuitate esse mutuz. 3m quolibetū. vnde ꝓuenit diuersi tas idiomatū. fert q̄ a nā. qz nā gaudet diuer sis ⁊ Bab ebno ꝑz mentē Aristo. ꝑz ꝺ q̄ ꝓuenit ex miracło i ostructiōe turris Babilōie. Quar ū quolibetū. si aliqs puer nutriat i siluis ⁊ ne mozib⁹ ⁊ nullū idioma audiret log. q̄reret tñ cu i⁹ idiomat⁹ eēt. vñt aliq̄ loq̄ret idioma bebre um qz illō est nobis nāle. ꝺ tñ alie q̄ nō loq̄ret aliq̄ idioma cōe. ꝑz videdo res ad extra apud se acciret nāle silitudinem taliuz rez ⁊ ab illa nāli similitudine ponere tur cuilz rei ꝓpriū nomē ꝑm beneplacitū sue volūtatis. ideo illō idioma esset ꝓpriū sibi. Si vero duo simul nutrirentur ꝺ q̄ primo haberent diuersa idiomata. ⁊ tādē ꝓpter cōicationem mutuam ipsorum possent bre vnum idioma precise eis cōe.

Secundo dubitat. Utruz visio fiat e mittendo vel intus suscipiē do. Ad soluēdū ō dubiū est supponēdū q̄ circa secūdū capitulum incidunt tres difficultates. ℂ ꝓria diffi. est ꝺ organis sensuū. ℂ pro solōne difficultatis ꝺ p de organo visus q̄ ab extre mitatib⁹ cerebri ꝺcurrūt duo nerui se iterfecan tes i pte anteriozi cerebri. ita q̄ ille q̄ incipit a pte dextra ⁊minat ad ptez sinistrā oculi ⁊ eō. ⁊ a pū cto iterfecationis vsq̄ ad foramen oculi nerui sūt ꝺcaui ⁊ ꝓpe foramen ꝺcauitatis ipsoꝝ dila tat ad modū classedre ⁊ i ampla rotūda ꝺcavi tate ꝓpe foramen capitis est q̄dā spera rotūda ꝺposita ex tribus humozib⁹ ⁊ quattuoz tunicis ꝑz pspectiuos. vel septez tunicis ꝑz medicos. ꝓ ma tunica ꝓcedendo ab exteriozi ad intimus voca tur cōsolidatiua. 2ª vocat pomica vel cornea. 3ª vuea. 4ª. tella aranea. medici addunt alias tres. ꝓmus humoz ꝺ albus igne⁹. 2ª. nine⁹ ⁊ 3ª glacialis i quo ꝺsistit visus saltē inchoatiue. cō pletiue tñ fit visio in illa pte i qua concurrūt isti duo nerui ne q̄libet res appareat esse duas res Ex quo segtur q̄ organū visus est humidū gla cie. 2º segtur q̄ organuz visus est de nā aquea a dñio. De organo audit⁹ ꝺ q̄ i aure est vnum ossiculoꝝ qđ vocat timpanū audit⁹ in quo est q̄ dā parua pellicula q̄ vocat miringa ꝺtinens ae rem ꝺnāle. nobis q̄ est organuz audit⁹. Ex quo segtur q̄ audit⁹ est de nā aeris. de organo odo rat⁹ ꝺ q̄ in sūmitate nasi ꝓpe cerebꝝ est q̄daz subtilis cartilago coopta quadā parua pellicu la in bñtib⁹ sanguinez in qua icludit gdam aer vel qđā humidū aqueū qđ est organū odora tus. Ex hoc segtur q̄ in aialib⁹ que viuūt i aere organū odoratus est de nā aeris. in his ꝟo q̄ vi nunt i aqua est de nā aque. ad ꝓbm tñ q̄ dicit eū eē de nā ignis. ꝺ q̄ ipse intelligit q̄ organum odoratus est actu ꝓportionatū in qualitatibus ꝓmis. ⁊ hz qualitatez igni oppositā a dñio. hz tñ

qualitatem ignis in potentia. ꝑz qꝫ Aristo. dicit ipsū esse tale in potentia qualis est odor in actu. etiā Aristo dicit ipz frigidū ⁊ humidū sicut cerebrū. De organo tactꝰ dr̄ qꝫ non est de nā alicuiꝰ elementi. imo bz ꝓfectaz ꝓportionē qualitatuz p̄maꝝ eo qꝫ est ꝓceptiuū qualitatū p̄maꝝ. ¶ 2ª difficultas est ō fulgore apparēte i oculo. ꝓ solōe buiꝰ difficultatis ponūtur tria dicta. ꝓmū oculus nō semp apparet nobis fulgere ꝓpt̄ hoc qꝫ qñ oculus ꝛstringitur vna supficies oculi icuruat̄. ⁊ alia ꝑs relucet ꝛ aliaz. ió albū oculi ꝛsū ꝛ nigꝝ multiplicat suaz spēz vsqꝫ ad nigrū ⁊ qꝛ illud nigꝝ est politū ⁊ lene. ió nix refrangit lumen albi multiplicatū ad ipz vsqꝫ ad visum. ⁊ sic visus ꝓcipit speciez. sz icidit instantia qꝛ color non p̄ot multiplicare suaz speciem sine lumine. Dr̄ ꝓmo qꝫ palpebra est ita tenuis qꝫ lumen extrinsecū p̄ot penetrare palpebram ⁊ illuminare palpebrā oculi. Dicit̄ 2º qꝫ ois color ꝓter nigrū ꝙtūcūqꝫ ponatur i tenebris ꝓcipit semp aliqd lucis. vt ꝑz de nive posita i camera clausa. ideo ꝛtute illiꝰ lucis albū oculi palpebris clausis p̄t multiplicare spēz suā vsqꝫ ad nigrū oculi. 3ᵐ dictū. in tenebris lumē debile alioꝝ colorꝝ a color e nigro multiplicat spēz sensibilem illoruz colorum ꝑ totum medium vsqꝫ ad oculuz cati vel alicuiꝰ alteriꝰ. ⁊ qꝛ oculus cati est valde politus ideo sibi virtute refrāgit spēz illā ad visum nr̄m ideo oculi catorum ⁊ alioꝝ apparent nobis lucere. 5ᵐ dictum. iste fulgor semp est extra oculum. patet dupliciter. ꝓmo qꝛ iste fulgor videt̄. igitur nō ē supra organū visus. tenet ꝺña qꝛ sensibile positū supra sensuz nullam facit sensationem. 2º qꝛ fulgor nō ē aliud ꝙ species sensibil̄ refracta a parte oculi polita rep̄sentans oculo suū obz. sed illa spēs nō est infra oculum. imo refrangit̄ ab extremitate oculi. sed capiendo oculum ꝑ quacunqꝫ parte ipsius organi vel ꝑ quo cūqꝫ circūiacēte tūc concedit̄ qꝫ illa apparitio fulgoris est in oculo. ¶ 3ª difficultas est de mō visionis. ꝓ solōe huius difficultatis dicit̄ ꝓmo qꝫ color cū lumine alterat mediū ⁊ effectiue causat in eo spēm sensibilem. ⁊ mediū cū lumie ⁊ specie sensibili alterat organū vel visum ⁊ in eo causat similez speciez sensibilē. postea visus cum specie sensibili eāt in seipso actum videndi. Ex quo seqtur qꝫ visio fit intus suscipiendo ⁊ nihil extra mittēdo. ꝓma pars ꝑz qꝛ visus suscipit ab obo ⁊ a medio alterationem. 2º suscipit speciem sensibilem obiecti. 3º suscipit ipsam visionem. ¶ 2ª pars patuit in textu. ꝙlibeta ꝓpter eorum multitudinem relinquuntur.

Tertio dubitatur. Utrum diffinitio coloris sit sufficiens. Ad soluendum hoc dubium est supponendum qꝫ circa capitulum tertiū incidunt tres difficultates. ¶ ꝓria est de diffinitione coloris. ꝓ cuius declaratione ponitur talis distinctio. color potest capi tripliciter. ꝓmo modo vt se extendit ad omnem qualitatem solo visu perceptibilem cuiusmodi sunt iste tres qualitates realiter distincte. lux q̄ est i corpore lucido. lumen qō est in medio. ⁊ color qui est in corpore terminato. ⁊ sic capit philosophus quando dicit qꝫ omnia corpora participant colore. alio modo capitur color ꝓ quadam qualitate secunda realiter inherente corpori terminato. puta parieti non potenti per se mouere medium vel visum. sed indiget luce vl̄ lumine extrinseco. et ista alio nomine vocatur opacitas. 3º modo capitur ꝓ aggregato ex ista qualitate vel lumine vel luce existente in extremitate perspicui immediate causante ipz colorem. Secundo ponuntur aliqua dicta. ꝓmum. color ꝓprie est vna qualitas secunda realiter inherens corpori terminato. Secūdum dictum. talis color dicitur extremitas perspicui per predicationem causalem ⁊ obiectiuā quia est actuale obiectum visus per lumen qō est in extremitate perspicui. ideo sensus istius ꝓpositionis color est extremitas ꝑspicui est iste color est qualitas visibilis ꝑ lumen quod est in extremitate perspicui. Tertium dictum color est in corpore terminato tanqꝫ in subiecto. Ex hoc sequitur falsitas aliquoꝝ dicentiū qꝫ lumē exñs in extremitate ꝑspicui est formale coloris ideo dicitur qꝫ lumē est extremitas ꝑspicui. i. lumen est extremū ꝑspicui. sz qualitas subiectiue exñs in corpore terminato est materiale coloris ⁊ ꝓpter illud materiale additur 2ª pars diffinitionis hoc modo que sic reꝓbatur. ga vel illud diffinitum color supponit tantū ꝑ qualitate exñte in corpore terminato. ⁊ sic ꝓma pars diffinitiōis non predicatur de diffinito. vel tantū supponit ꝑ extremo luminis ꝑspicui. et sic secunda pars nō predicatur de diffinito vel supponit ꝓ vtraqꝫ ⁊ sic quelibet pars per se sumpta vere negabitur de diffinito. etiam diffinitum esset vnum ens per accidens. ¶ Secunda difficultas qō generatur color tam medius ꝙ extremus. Dicitur ꝓmo qꝫ color albus causatur

ex colore cõmixto eũ sicco terrestri humido eiꝰ totaliter consũpto sed color niger cãt ex colore ꝯmixto sicco terrestri humido nõ totalr ꝯsũpto vt pz p experiẽtiã de ossibꝰ positis ifra igné i gbꝰ ꝓmo cãt nigredo pp abũdãtiã humidi: z tãdẽ i eis cãt albedo postꝯ humidũ i eis totalr fuerit ꝯsũptũ. dr vltra q frigidũ i humidũ cãt albedinẽ: sz frigidũ in siccũ cãt nigredinẽ: pz de niue z ɔ marmore. dr tertio q ad gñationẽ colorꝫ mediorꝫ regrit ꝯcursus z certa cõmixtio cãꝫ ex gbus gñant colores extremi. z scõz diuersas ꝓportões z cõmixtiones huiusmodi cãꝫ fiũt diuersi colores medij z extremi. ¶ 3a difficultas quot sũt spẽs colorꝫ. dr q sũt tm septẽ. ꝓimꝰ color extremꝰ ẽ albedo. Scõs color ẽ nigredo. ꝑmꝰ color mediꝰ z p eq̃ distãtia ẽ rubedo: iter albũ z rubeũ est flauꝰ color tẽdẽs magis ad albedinem. z croceus tendens magis ad rubedinẽ. sz inter nigrum z rubeum est ꝑmo viridis color magis tendens ad nigredinem z purpureꝰ magis tendens ad rubedinẽ:

Ad rationes ãte oppoᵐ. Ad ꝓmã dr q non est necesse q pꝫ nãliũ sit aliqõ pcisum z adeq̃tũ sbm. z: dr q non est incõueniens q corpꝰ aiatũ sub distinctis ratõibꝰ formalibꝰ sit adeq̃tũ sbz libri de aia. z libri puorꝫ nãliũ qr sub rõe formali qua aiatũ hẽt animam est sbm libri de aia. sz sub rõne formali qua corpꝰ aiatũ ẽ vnũ ꝯpositũ sbale a cuiꝰ cẽntia fluũt oẽs opatões cões oibꝰ hñtibꝰ vitã est sbm puorꝫ nãliũ. ¶ Ad scõaz dr q sensitiuũ nõ est rõ formalis subiectia isti⁹ scie. sz est vna passio circũloquẽs nob rõnẽ formalẽ inoiatã. z similiter dr ad ɔfirmationẽ. ¶ Ad tertiã dr q sz corpꝰ sẽsitiuũ z aial sint idẽ rr. tm sub alia forma li rõne est aial sẽsitiuũ z aialr qr forte est aialr ab aia sẽsitiua. sz est sẽsitiuũ a potẽtijs z opatõibus sẽsitiuis. ¶ Ad cõfirmationẽ vl q totiꝰ z ptis subiectiue est eadẽ scia quo ad passiones toriꝰ. sed ɔpando qõlibz eorꝫ ad suas ꝓpas passiões ipoꝝ sunt distincte scie rẽ.

Queritur 2o: Utrũ bonis habeãt peiorẽ odoratũ ceteris aialibꝰ. ¶ Arguit ꝓmo q nõ. sicut se hẽt bõ ad suũ odoratũ ita se bñt aialia ad suũ odoratũ. igit a trãsmutata ꝓportõe sicut se habet bõ ad cetera aialia: ita se bz odoratꝰ bonis ad odoratũ alioꝝ aialiũ. sz homo est melioꝝ alijs aialibꝰ. igit habet meliorẽ odoratũ ceteris aialibꝰ. Et cõfirmat qr odoratus bonis est i melioꝝ sbõ q̃ odoratꝰ alioꝝ aialiũ cũ sit i aia vel i bonis subiue. ¶ 2o sic. p sẽsũ odoratꝰ i homine pcipimꝰ plura gña sapoꝝ q̃ p odoratus alioꝝ aialiũ. g odoratꝰ bonis ẽ melioꝝ odoratu alioꝝ animaliũ. añs pz qr bonis p odoratũ pcipiũt multos odores qui nõ sũt in nutrimentis z q non pñt pcipi ab alijs animalibus vt patebit p Ari. i quito capitulo. ¶ 3o sic. qr odoratus bonis realiter idẽtificat aie itellectiue. vt p̃batũ est 2o de aia. igit est melioꝝ odoratu alioꝝ animaliũ. ¶ In oppositũ est auctoritas phi.

Primo sciẽdũ q Ari. in hoc 4o capitulo deteriat de sapore. z diuidit in q̃ttuoꝝ ptes. ¶ In ꝓma deteriat de ꝓncipijs saporis sz opionẽ antiquorꝫ. z intẽdit q̃ttuoꝝ cõclusiones. ¶ Prima tãgit intentũ z est hec. Determinandum est de sapore z odore. s. cõsequẽter. ꝓbat qr sapoꝝ et odoꝝ sunt fere eadẽ passio. sz vtrũq̃ eorꝫ nõ sit in eodẽ. ¶ 2o 3o tãgit ordinẽ z est hec. determinãdũ est ꝓus de sapore q̃ de odore. ꝓbat qr sapores sũt nobis mãifestiores odoribꝰ. g. añs ꝓbat qr gustꝰ est nobis certioꝝ q̃ odoratꝰ. igit etiã sapores sũt nob certiores odoribꝰ. añs pz. qr tactꝰ ẽ nobis certioꝝ q̃ odoratꝰ. igitur etiã gustꝰ. ꝓbat ꝺñaz qr gustꝰ ẽ gdã tactꝰ ꝓbat qr nos bonies hẽmus peiorẽ odoratũ aliis aialibꝰ. tactũ ẽo hẽmꝰ certissimũ. ¶ 3a 3o tãgit tres opiniones antiquorꝫ de principijs saporꝫ. Prima ẽ empedoclis dicẽtis q nã aq̃ ẽ insipida eo q i aq̃ latẽt oia gña saporꝫ: z q illa sint insensibilia i aq̃ pp eorꝫ puitatẽ: z sic kz eũ oẽs sapores gñant ex aq̃. 2a opinio ẽ anaxagore z democriti q aq̃ ẽ pausꝑma. i. semẽ vle oiuꝫ saporꝫ. ita q ex diuersis ptibꝰ aq̃ gñant diuersi sapores. 3a opinio q sapores nõ gñantur ex dñis aq̃ sz ex diuersitate caloris aduenientis z digerẽtis ipsã aquã. ¶ 4a 3o tãgit reprobationẽ illoꝝ de ꝓma opinione: z dicit q aptũ mẽdaciũ ẽ credere q oẽs sapores gñant ex aq̃. ꝓbat qr videmꝰ fructꝰ cõmutari kz diuersos sapores pp calorẽ solis aduenientẽ sine aduẽtu noue aq̃. De scõa opinione dicit q ipossibile ẽ aquã esse pausperma oiuꝫ saporꝫ: qr ex eodẽ cibo videmꝰ gñari diuersos sapores. De ẽtia opinione p̃ dicit q oz aquã trã smutari kz sapores eo q aliqd patitur a calore. Scõo dicit q sapor nõ accidit aq̃ solũ ẽtute hꝰ qõ alterat a calido. ꝓbat duplr. p qr aq̃ ẽ oiuꝫ humidorꝫ subtilissimũ. igit non põt mutare saporẽ ex sola alteratione a calido. añs

ꝓbat signo. qz aq̃ est subtilior oleo. Subdit q̃ licet oleū plus ꝓtẽdatur q̃ aqua. hoc tñ soluz ẽ ꝓpter viscositatẽ olei. Ex hoc infert q̃ facili⁹ est obseruare aquã i manu q̃ oleū. Secũdo ꝓbat qz oẽs sapores bñt aliquã crassitudinẽ z terrestreitatẽ. sz aq̃ sola si fuerit facta calida ñ apparet incrassata ig⁹ sapores nõ cãt ꝑcise eo q̃ aq̃ patit a calido. ¶ In secunda pte Aristo. determinat de gñatiõe sapoꝝ ſm ỽitatez. z itendit q̃nq̃ ꝛclões. ¶ Prima tãgit vnam cãz saporis et est hec. terra facit ad generationem saporis. Probat pb̃s q̃ttuor signis. Primũ qz ſm diuersitatẽ ſtraꝝ apparẽt diuersi sapores in fructib⁹. Secũdũ. qz oẽs antiq dñt aquã eẽ talẽ qualis ẽ ſtra p quã trãsit. ꝓbat qz aliq̃ aque sũt salse. g̃ bñt a ſtra. ꝓbãt ꝛnam qz sal ẽ q̃dã spẽs ſtre. 3m signũ qz aque colate p cineres sũt amare. 4m qz quidã sũt fontes diuersoꝝ saporꝝ ſm diuersitatem terraꝝ p quas trãseũt. ¶ 2a ꝛ: tangit gñationez saporũ z ẽ hec. siccũ ſrestre passũ a calido cãt sapozẽ i humido. ꝓbat dupl'r. p̃ rõe sic qz humidũ ꝛriaſ sicco. ig⁹ natũ est pati a sicco. tenet ꝛnã qz elemẽta sũt actiua z passiua ſm suas q̃litates. ſra aũt est sicca z ignis ẽ calidus. ideo humiduz aq̃uz patit a ſra z a bigne z p illã passionẽ gñat sapor. 2o. ꝓbat a simili qz sicut illi g lauant colores vel sapores. i. colorata vl sapida. i aq̃ faciũt aquã hr̃e similẽ colorẽ. ig⁹ simil'r siccuz terrestre ẽ effectiuũ saporis i humido q̃n illud siccuz ſrestre humido ꝛmiscet et a colore alterat. ¶ 3a ꝛ: tãgit diffinitionẽ saporis z ẽ hec. sapor ẽ passio facta i humido a sicco alterativa gust⁹ de potẽtia ad actũ. 2am ptem ꝓbat qz gust⁹ ante q̃ gustet ẽ in potẽtia ad sẽtire sicut sciẽs ad specular igit reducit i actũ p alterationẽ a sapore. ¶ 4a conclusio tangit probationem p̃me partis z est hec. sapor cõsistit in sicco z humido ꝓbat quia sapor solum est in nutrimẽtis. sz nutrimẽtũ nõ solũ ẽ humidũ nec solũ siccũ sed ꝛmixtũ ex bis. ergo ꝛc. maiorẽ ꝓbat qz oẽ aial nutrit dulci vl simpl'r vel cõmixto. ꝓbat qz ꝓpt hoc calor nãlis nutrit qz attrahit dulce z relingt amarũ. ig⁹ solũ dulce nutrit. ¶ 5a ꝛ tangit solõez cuiusdaz qõnis z ẽ hec. q̃re ẽ q̃ ponim⁹ sal in nutrimẽtis nr̃is. Soluit q̃ ẽ pp ꝛdimẽtũ vt. s. reꝑmat dulce ne nimis nutriat eo q̃ facilẽ attrahitur a calore ꝓpter suam lenitatem.

Secũdo sciẽdũ ẽ q̃ Aristo. i ẽtia pte determinat de spẽbus saporis. z itẽdit tres ꝛclões. ¶ Prima ꝛ tangit ꝛparatõez spẽz saporis ad spẽs colorꝝ et est hec. sic mediꝰ colores fiũt ex ꝛmixtione albi z nigri. sic mediꝰ sapores ex commixtione dulcis z amari. z ꝛz ꝛuersas ꝓportiões dulcis z amari fiunt diuerse spẽs medie saporis. ¶ 2a ꝛ: tãgit numerꝝ spẽrũ saporis z ẽ hec. gdã sapor est piguis. ali⁹ est dulcis. ali⁹ est amarus siue salsus. ali⁹ est põtic⁹. ali⁹ auster⁹. alius stiptic⁹. z alius acut⁹. ꝓbat qz fere tot sunt species saporis quot sũt species colorꝝ. sed sunt septem spẽs colorꝝ. ergo sunt septem⁽ᵗ⁾ species saporꝝ. minorem probat enumerans species colorꝝ q̃ supra posite sunt. ¶ 3a ꝛ: tangit cõpationẽ extremorꝝ colorꝝ z saporꝝ z ẽ hec. sicut i pspicuo nigr est ꝑuatio albi sic in humido nutrimẽtali amar sive salsũ ẽ ꝑuatio dulcis. Ex hoc infert. q̃ cinis ꝛbust⁹ ẽ amarissimus⁽ᵗ⁾ oiuz. qz ab eo ẽ exhaustũ totũ potabile. i. dulce ¶ In 4a parte Aristo. reprobat tres errores. z intẽdit tres ꝛclões. ¶ Prima tãgit reprobationẽ ꝑmi erroris. s. democriti que erat q̃ a re visa defluũt q̃dã pua corpa vsq̃ ad visũ. z p tactũ i. loꝝ at bomaliũ ad visũ fit visio. z sic dñt oia visibilia eẽ tangibilia. hoc reprobat pb̃s qz seq̃retẽ q̃ oia sensus eẽt tact⁹. ꝛnis est ipossibile z facile ad reprobandũ. ¶ 2a ꝛ: tãgit reprobationez secũdi erroris q̃ est antiquoꝝ vr̃etiũ sensibilib⁹ cõib⁹ tanq̃ ꝓprijs eo q̃ oia sẽsibilia reducũtur ad magnitudinẽ z figurã. aspez z leue. acutũ z obtusũ q̃ sũt sẽsibilia cõia. sz. n. ñ ꝑcipiant ab oibus sẽsib⁹ percipiũtur tñ a pluribus. s. visu z tactu. bũc errorẽ reprobat pb̃s sic. qz sensus deciꝑit circa ista sensibilia z nõ circa sensibilia ꝓpa. q̃ sensibilia ꝓpria nõ reducunt ad ipa. 2am ptẽ añtis ꝓbat qz visus nõ decipit circa colorẽ nec audit⁹ circa sonũ. ¶ 3a ꝛ tangit ẽtiũ errorem q̃ erat empedoclis dicentis q̃ albũ reducit ad leue z nigr ad asperũ. et saporez reducebat ad figuras. hũc errorẽ reprobat pb̃s trib⁹ rõmbus ꝑma. qz si saporez reducerẽt ad figuras seq̃retur q̃ gust⁹ esset maxime discretiuus figurarũ. cũ certissime discernat de vnoquoq̃ gñe saporis. falsitatẽ ꝛntis ꝓbat qz nullus sensus a visu certi⁹ discernit de sensibus cõib⁹ q̃ visus. 2o rõ. fi⁹ nihil est ꝛriũ. sed oia sensibilia ꝓpria bñt ꝛria ergo nulla sensibilia ꝓpria reducuntur ad figuras: minorem probat de albo z nigro in colore. de dulci z amaro in sapore. Tertia ratio qz sequeretur q̃ essent infiniti sapores sicut sunt infinite figure cũ ñ eẽt maiorũ q̃re vna faceret sensũ q̃ alia. Colliter recapitulat ea q̃ dicta sũt.

Tertio sciēdū ꝙ circa 4.m capitulum inci/dūt due difficultates. ¶Pria vtr̄ humidū sit subm̄ saporis. ¶Pro solōne hui⁹ diffi/cultatis ponunt p̄mo aliq̄ distinctiōes. ¶Prima. duplicia sūt sapida. q̄dā sūt sapida i potentia. z sūt illa q̄ solitarie posita supra liguā non p̄cipiū/tur a gustu: sz idigēt aliquo alio sicut sapida sic/ca idigēt saliua. alia sūt sapida i actu q̄ solitarie posita supra liguā stati mouēt ipsaz ad actū gu/standi. sicut vinū z mel. Ex hoc segtur ꝙ multa sicca bñt saporē solū i po⁹ ppiqua z silr mlta bu/mida. ¶Cz⁹ dr aliqd ē i potētia ad saporē dupl⁹. vno⁹ i potētia actia z ē illō q̄ō i alīō pōt efficere saporē. aliō ē i potētia passiua ad saporē z ē illō q̄ō pōt accipe saporē ab alio. ¶Cz⁹ ponūt aliqui suppōes. p̄ma. oē bñs saporē i actu ē mixtuz ex aliquo humido z sicco t̄restri. pz ꝑ diffinitionem saporis. z⁹ suppō. nec siccū agit saporē in humi/dū nec eō. sz eoz actio et ōmixtio efficit saporez ōmixtū ex his. p̄mū pz qz seq̄r ꝙ cū sal ponit in ore nō deberet dici sapidū sed solū saliua. z⁹ pz ꝙ q̄ aq̄ colat p cineres nō agit saporez i ci/neres. alīs aq̄ nō deberet dici sapida sz cineres. 3⁹ pz qz posita actiōe sicci t̄restris i būidū ponit saporī i mixto ex his vt ꝓbatū ē. ¶Cz⁹ ponūt tria dcā. p̄mū. siccū t̄restre n̄ ē p⁹ sbz saporis. pz de sapore aq̄ colate p cineres. z⁹. humidū nō ē p⁹ subm saporis. pz de sapore salis z pipis positi in ore. 3⁹ dcm. mixtū ex sicco t̄restri z humido ē p̄/muz sbm saporis. pz a sufficiēti dione. ¶Cz⁹ dif/ficltas. vtr̄ diffi⁹ sapōis sit sufficiēs. dr̄ ꝙ i dif/finitōe saporis ca⁹ pa⁹. ꝓ tria spē q̄litatis. z⁹ dr̄ ca⁹ siccū nō ꝓ sicco igneo. sz ꝓ sicco t̄restri. dr̄ 3⁹ ꝙ ad hō ꝙ causet saporē regrit̄ p̄ ꝙ siccū t̄restre sit alt̄atū a calido. z⁹ regrit̄ ꝙ siccum t̄restre sic alteratū ōmisceat cū humido. pz de cinerib⁹ q̄ p̄mo ab igne alterant̄ z postea aq̄ ōmiscēt z tē/cātur sapor amarus. Ex his segt ꝙ diffinitio sa/poris ē sufficiens. pz qz loco gn̄is ponit passio q̄ ē gen⁹ ad saporē. z loco dr̄ie ponit iu⁹ act⁹ z suū obz. ōtinet etiā cās saporis. solet. n. dici ꝙ siccū t̄restre ē cā efficiēs saporis siue actiua siue pas/siua. z humidū ē cā mātis siue subiua. ¶Cz⁹ diffi/cultas. vtr̄ dulce sit sapor humidus extremus dr̄ p̄mo ꝙ sūt septez spēs saporis q̄ enumerate sūt i textu, dr̄ z⁹ ꝙ ꝑm plbm z ōmētatorē dulce z amar̄ sūt sapores extrem z oēs alij sunt me/dij: sz ꝑm medicos dulce tenet mediū. sz amarū z sallū sc̄ p̄mū extremū. stipticū z pōticū tenēt alter̄ extremū. z boc ē rōabili⁹ cū dulce regrat mediā z tpataz ꝓportionē sicci cū humido. pro ocordia dr̄ tn̄ ꝙ oparando saporez ad suas cās dulce ē sapor medi⁹. sz opando eos ad suū ge/n⁹ ꝑ modū spēr̄ spē distinctar̄ dulce z amar̄ sūt extremi saporez cuz sit p̄ma ōrietas repta sub genere saporis. Et hec de primo articulo.

Conclusio resp̄ salis. Noies bñt peio/rē odoratū alijs aialibus. ꝫ o⁹ pōt ꝓbari ꝑ expiētiā dz tn̄ itelligi q̄ ad difficl/tatē imutatiōis z minorē certitudinē ō obo z nō quo ad entitatem nec quo ad proportionem or/gani. nec quo ad vtilitatez z̄c.

Primo dubitat. Utr̄ diffinitio odoris in textu posita sit sufficiens. Ad solūēdū hoc du⁹ ē supponēduz ꝙ Ari. in ꝫ 5⁹ c⁹ determiat de obo odorat⁹. z diuidit in duas ptes. In p̄ma determinat de gn̄atiōe odoris. et itendit sex oclōes. ¶Pria tāgit itētū z ē hec. silr deter/minādū ē de odorib⁹ sic̄ de saporib⁹. ꝓbat. qz sic̄ siccū i humido facit saporē ita humidum enchi/mū. i. bene vel iteri⁹ siccū i aere vel i aqua facit odorē. ¶Cz⁹ o⁹ tāgit mediū odorat⁹ z ē hec. aer z aq̄ sūt mediū odorat⁹. nō ꝫ ꝙ ꝑspicua. sz ꝑm ꝙ lauabilia vel mundabilia enchime siccitatis. i. in q̄tū succositas deficcata ōmisceat eis ꝑ modum lauatiōis. de aq̄ ꝓbat. qz qdā pisces videnr̄ de/spirare z respirare i aqua i q̄ nō ē aer. ¶Cz⁹ o⁹ tā/git diffinitionē odoris z ē hec. si aer z aqua sint humida odor est de nā sicci enchimi facta ab humido. ꝓbat ista diffinitionē sex signis. ¶Primū qz elemēta sūt inodorabilia eo ꝙ coz humida z sicca sūt achima. i. sicca nō ꝑmixta humido. vel ecōtra nisi vnū illoz fuerit alteri ōmixtū. z⁹ sig/nū ꝓpter ōmixtionē ire z aq̄ mare est odorabi/le. hz. n. siccum ꝑmixtū humido. 3⁹ signū. sal est odorabile ꝓpter mixtionē sicci cū humido. 4.m signū. lapis est inodorabilis. qz non hz humiduz enchimuz. 5⁹ signū. qz ligna sunt odorabilia sal/tem illa que sunt in aqua qz sunt enchima. 6⁹ si/gnum. aur̄ stozie. argentū z stannuz sunt iodo/rabilia ꝓpter defectuz humidi enchimi. ¶C 4⁹ o⁹ tangit opinionem antiquoz de odore z est hec. antiqui dixerūt odorē esse fumalem euaporati/onem cōem aeri z aque. Ex quo iferebat hera/clitus ꝙ si omnia entia fierent fumi/nares per/ciperent omnia entia. ideo aliqui eoz dicebant odorem esse exalationem alij euaporationem. z alij vtrunq̄. Subdit duas differentias inter vaporem z exalationez. ¶Prima vapor ē que/dam humiditas fumalis idest quidā fumus aq̄.

us. sed exalatio est cōis aeri ⁊ aque. Secunda q̄ ex vapore fit aqua. sed ex exalatiōe fit aliq̄ terrestre. ⁊ pro improbatione istarū opinionum intendit quintam conclōnez que est hec. Odor non ē fumalis euaporatio. ⁊ probat philosoph⁹ duabus rationibus. p̄ma. impossibile est fumalem euaporationem fieri in aqua. sed odor est in aqua. ergo odor non est fumalis euaporatio. minorem probat. quia animalia que sunt in aqua odorant. 2ª ratio. simile est dicere odores esse fumales euaporationes et colores esse defluxiones corporuz. sed supra probatuz est q̄ impossibile est colores esse defluxiōes corporis. ergo etiam est impossibile odorem esse fumalez euaporationem. ¶ Sexta conclusio tangit generationem odoris ⁊ est hec. contingit humidum aq̄ ⁊ aeris aliquid pati a siccitate enchima ex qua passione generatur odor. probat quia sapores sunt proportionabiles odoribus. sed sapores fiunt ex eo q̄ humidum aqueum aliquid patitur a sicco terrestri. ergo ⁊ odores. maiorez probat quia fere nominantur similibus nominibus. sūt enim aliqui odores acetosi dulces austeri pontici crassi ⁊ amari. et similiter sapores. Ex hoc infert q̄ sicut aliqui sapores sunt difficilis gustationis ⁊ putridi. sic etiam est de odoribus. 2º infert q̄ sicut sapor est in aqua. sic odor in aere et in aqua. 3º infert q̄ frigus ⁊ congelatio sapōes bebetāt ⁊ odores etiam exterminat. Ex his pz ad dubium: q̄ completa diffinitio odoris ē ista odor ē passio sicci enchimi facta ab humido alteratiua odoratus de potentia ad actum. ⁊ pōt declarari conformiter sicut declarata est diffinitio saporis in tertio notabili.

Secundo dubitatur. Utrum siccuz enchimum sit subiectuz odoris Ad soluendum hoc dubium est supponendum q̄ Aristo. in secunda parte huius capituli determinat de speciebus odoris. ⁊ intēdit quinq̄ cōclusiones. ¶ Prima tangit numerum specierum odoris ⁊ ē hec. non est dicēduz vt quidam dicunt scilicet. q̄ nulle sūt spēs odoris. sz sūt eius due spēs de quibus nūc est determinandū. ¶ 2ª cōtāgit p̄maz spēz odoris ⁊ e hec. quedaz odores sunt delectabiles aut tristabiles ꝓz accns. s. ꝓz sapores sibi cōiūctos. q̄ sapor ⁊ odor sunt coniūcti. probat q̄ vtrūq̄ eoz ē passio nutrimēti. 2º probat cōclōez q̄ quibuscūq̄ esca ē delectabilis odor ei⁹ est delectabilis. q̄ odores sunt delectabiles aut tristabiles ꝓpter sapores sibi cōiūctos. ad̄s probat q̄ esurientibus sapores sūt delectabiles sz plenis ⁊ nihil egētib⁹ neq̄ odores neq̄ sapores sūt delectabiles. Infert q̄ isti odores sūt cōes oib⁹ alialib⁹. sicut ⁊ esca. ¶ 3ª cōtāgit aliā spēm odoris. ⁊ ē hec. quedaz sūt odores ꝓz se delectabiles aut tristabiles sīc odores floz. q̄ odores floruz nihil magis vel min⁹ cōsequūtur alimentū neq̄ cōferūt ad nutritionē. probat etiā signo sic de europede q̄ bene vitupauit trayciū cū dicit q̄n lentez decoquis nō infūdas mox. i. illā herbā odorifera. q̄ signū est q̄ odores flox nihil conferūt ad alimētū. Subdit remotionē dubij q̄ aliqui puta coci cōmiscent odores florū cibarijs. hoc tn̄ non faciunt ꝓpter hoc q̄ odores florum aliquid conferant ad escam. sz solū vt eodem cibo delectent simul duos sensus scilicet gustum et odoratum. ¶ Quarta cōcludit duas dīas inter istas duas species. prima quia odor ꝓz se cōlectabilis est proprium odorabile hominis. sed odores delectabiles propter sapores sūt communes omnibus animalibus. 2ª quia odores qui sunt delectabiles ꝓm accidens diuiduntur per species ꝓm sapores. sed odor est delectabilis aut tristabilis ꝓm suam naturam non diuiditur ꝓm saporeſ. ¶ Quinta conclusio tangit causam propter quam odor ꝓm se delectabilis aut tristabilis est proprium odorabile hominis ⁊ est hec. quia cerebrum hominis est frigidum ⁊ prope cerebrum est vena angusta ⁊ sanguis subtilis et purus qui est valde infrigidabilis a frigore cerebri ⁊ similiter fumi ciborum ascendentes ad cerebrum sunt cito infrigidabiles a frigiditate cerebri propter quam infrigidationem in hominibus generantur reumata infirmantia. iō ista species odoris facta est vt eius caliditate impediat infrigidationes. Subdit instantiam q̄ multi cibi odoriferi generant reumata ⁊ infirmitates in capite. Soluit q̄ non propter odorem sed est quia cibi odoriferi communiter sūt multum euaporatiui ideo ex eis ascendūt multi fumi ad cerebrum qui propter frigiditatem cerebri infrigidantur et fit reuma. de subiecto odoris potest dici extra textum omnino similr sicut dictū ē de subo saporis i tertio notabili: vl ꝓ aliter q̄ sicut siccum terrestre per suaz commixtionem cum humido actiue causat in eo saporem ⁊ humidum per passionem a sicco terrestri passiue recipit illū saporē. iō humidū ē subm saporis. sic etiā humidum p commixtionē cū sicco terrestri effectiue causat in siccū odorē. iō odor

est effectiue ab humido z subiectiue in sicco:

Tertio dubitaꝫ. Utrū odor diffiniaꝫ per medium spūaliꝫ vel itētōaliꝫ. Ad solūcēdū hoc dubiū ē supponēdū q Ari. i ℔ 6°. capitulo determinat de mō odorādi: z itēdit. §. conclusiones. ℂ Prima tāgit modū odorādi i respirātib⁹ z ē hec: i hoib⁹ z i sāguinē hītib⁹ i q̄drupedibus z vlr i viuētib⁹ fit odorat⁹ p respirationem aeris sic q odores p leuitatē caloris q̄ est in eis ascēdūt ad cerebrū z ipsū ꝯfortāt. q odores bēant leuitatē. ꝓbat qz nā eoꝝ calida ē. ifert qz nā vtiť respiratōe ad duo. ꝓmo vt aer p pulmonē receptꝰ refrigeret caloꝛē cordis. zᵒ vt aer calidus ascēdat p nares ad tpandū frigiditatē cerebri pp hoc q hō hz cerebrū frigidū z humidū z maioris magnitudinis ceteris aialibꝰ. zᵒ ifert q solus hō sētit z delectaꝫ i odoribꝰ floꝝ: qz calor talis odoris ē ōmēsuratꝰ ad tpandū frigiditatez z humiditatem cerebri. subdit q non est vnum organum quod hoībus deseruit ad respirandū z ad percipiendū vtrunq; genꝰ odoris. sz i alijs ab hoīe sanguinem hītibus est vnum organum deseruiens ad respirandum z ad percipiendum odores per accidēs delectabiles. ℂ zᵃ ꝯtangit modum odorandi in non respirantibus z est hec multa aialia non respirantia percipiunt odorē. ꝓbat qz pisces diligenter percipiunt a longe per speciem odoris escam nutritiuam multum remotam similiter z apes z genus paruarum formicaꝝ z purpure marie z multa taliū aialiū acute sequūtur escā p odorē. ℂ 3ᵃ conclusio tāgit q̄dā dubiū z est hoc: vtrū talia aialia nō respirātia bēant sensū odoratus. Et arguit q nō qz nō respirāt. q̄ nō p̄cipiūt odorē: z p ōnes non hīt sēsū odoratꝰ. Soluit q p̄cipiūt odorē. q̄ hīt sēsū odoratꝰ. tenet ōnia qz solus odoratꝰ est p se p̄ceptiuus odoris. nec ob q respirēt qz nō hīt cooperculū supra organū odoratꝰ: sz aialia respirātia hīt supra organū odoratꝰ q̄dā cooperculū. iō ob q respirēt ad leuāndū illud cooperculū vt p̄cipiāt odores. ꝓbat p sile: qz q̄dā aialia hīt palpebras supra oculos qbꝰ nō aptis non videt: z q̄dā non hīt. iō nullo egent q̄ eas reuoluat. Subdit q nullū alioꝝ aialiū ē p̄ceptiuū odoꝝ p se delectabiliū vel tristabiliū nisi fm q alig odores fetidi fiūt corruptiui ipsoꝝ sicut fumus carbonū gñat grauedinē capitis: sicut etiā aialia corrūpūtur ab odore sulphuris z ab alijs odoribꝰ fetidis. iō fugiūt odores fetidos. ℂ 4ᵃ conclusio tāgit cōparationē odoratꝰ ad alios sēsus z ē hec: ūter gnēs sēsus odoratꝰ ē sēsus medius. ꝓbat qz p̄ticipat cū visu z auditu eo q p̄cipit suuz obm p mediū exneū. s. p aerē z aquā: sicut visus z auditus: et participat cū gustu: qz oē nutrimētū est odorabile. p̄ticipat etiā cū tactu cū oē odorabile bēat humiditatē z siccitatē q̄ sūt obiecta tactus. ℂ 5ᵃ conclusio reprobat vnū errorē pythagoricoꝝ dicētiū aialia nutriri i aqua odoribus z ē hec. aialia nō nutriūtur odoribus. ꝓbat ꝓmo qz i oi nutrimēto ē aliqd superfluū z nō i odoribus. zᵒ qz aq̄ simplex nō nutrit. ergo nec odor. 3ᵒ oē nutritiuū est corpus. odor aūt nō est corpus. 4ᵒ qz odor ē minus corpulētus q̄ aer. ergo nō nutrit. 5ᵒ locus nutrimēti est stomachus: sed locus odoris est i capite. Jnfert q odorabile fm q̄ odorabile nō ofert ad nutrimētū sed bene ad sanitatez. Ad dubiū pōt tñ rñderi ex textu ꝑz Auicēnā q odor realr multiplicaꝫ p mediū. pz ꝓmo qz multa corpora ꝓpter emissionē odoris diminuūtur ergo aliqd exit realr ab ipsis corporibus. zᵒ qz multa nō emittūt odores nisi fuerint calefacta 3ᵒ qz fm plz frigus z ogelatio odores extermināt cui⁹ signū ē q tñ restringūt q nō p̄nt realr emittere odorē. 4ᵒ qz corpora magis cōpacta minus odorāt. dr zᵒ ꝑz cōmētatorē q odor multiplicaꝫ solū itētōaliꝫ p spēz ei⁹ sēsibilē: z nō realr p realē defluxū aliquoꝝ corpoꝝ a corpore odorifero. patet ꝓmo qz odor tūc poneretur realr supra odoratum: z sic non faceret sensationem cum sensibile positum supra sensum non faciat sensationem. zᵒ quia multa corpora per tā lōgū tempus odorant q non possunt tot corpora ab eis defluere. 3ᵒ quia sequeretur q duo corpora essent in eodem loco. s. subiectum odoris et aer cum in qualibet parte in qua est aer. sit odor. pz etiam 4ᵒ per experientiam de vulturibus percipientibus cadauera mortuorum in bello troiano a quingentis miliaribus. certuz est tamen q odor non posset sic tam longe realiter diffūdere. Tertio dicitur q odor per aliquod spaciū se diffundit realiter scilicet per spacium propinquum corpori odorifero: et hoc probant rationes facte per Auicennaz. dicitur quarto q per aliquod spacium diffundunt se solum intentionaliter scilicet per spacium distans z per spaciū in quo est aliud corpus puta aer: z hoc probant rationes facte per commentatorem.

Rationes soluūtur per rescriptiones positas in cōclusione respōsiua ad quesitum ꝛcetera.

Queritur 3°: Utrū q̄litates sensibiles sint in ifinitū diuisibiles. Et arguit p̄mo q̄ nō. qa i quocūq̄ est dabile minimū. illō non ē in ifinitū diuisibile: ſz int̄ q̄litates sēſibiles ē dabilis aliqua minima. ḡ nulla q̄litas sensibilis ē diuisibilis i infinitū. maior pz qz alit̄ eēt dabile min⁹ minimo. minor pz qz ē dabil aliq̄ ps sēſibilis q̄ minor ꝓcipi non pōt. ḡ illa ē minima ps sensibilis. ¶ 2° arg⁹ sic. si q̄litates sēſibiles eēnt diuisibiles in ifinitū seq̄ret̄ q̄ eēt aliq̄ multitudo actualr ifinita. pbat̄ ꝺna qz vel oēs partes eiusdē ꝓportiōis sūt rlr z ēntatiue i tota q̄litate sēſibili aut nō. Si p̄mū. hr̄ itētū. si secūduz. ergo sēſibiles q̄litates nō sūt diuisibiles i infinitas ptes eiusdē ꝓportiōis cū nō ꝺponant̄ ex infinitis ptib⁹ eiusdez ꝓportiōis. ¶ 3° arg⁹ sic. qz si q̄litates sēſibiles eēnt i ifinitū diuisibiles. vel ꝫ essz i partes q̄ntitatiuas vel ēntatiuas. nō i partes entitatiuas. tuz qz entitas eoz ē finita. tum etiā qz ꝺuenit eis diuisibilitas p q̄ntitatē. nec in partes q̄ntitatiuas. qz quantitas nihil entitatis dat ipsis qualitatibus sensibilibus. z per ꝺns ñ facit eas esse diuisibiles in infinitas ptes. ¶ In oppositum est auctoritas philosophi. et cetera.

Primo sciēdū q̄ i hoc 7°c° soluit p̄maz qōnē de q̄litatib⁹ sensibilib⁹. et intēdit octo ꝺclōes. ¶ ·prima tāgit qōnez z est hec. si oē coꝛp⁹ sit diuisibile in ifinitū vtz passiones sensibiles. puta color sapor z alie diuidant̄ in ifinitū. vel hoc sit ipossibile. ¶ 2ª ꝺ° tāgit duo argumēta p̄ pte negatiua. p̄muz. si sensibile diuideret̄ in infinitū necesse etiā essz sēſū diuidi i ifinitū. ꝺnaz pbat. qz vnūq̄q̄ sensibiliuz ē actuuz i suū sēſū. ꝺnr eiz sensibilia i eo q̄ p̄t̄ movere ipsū sensū. ḡ sensus diuideret̄ i infinitū sicut sensibile. 2ᵐ arg⁹ᵐ. si qualitates sēſibiles eēnt diuisibiles i infinitū seq̄ret̄ q̄ ois magnitudo essz sensibilis. ꝺns ē falsū. z pbat ꝺnam qz ipossibile ē videt̄ albū qn videat̄ q̄ntū. ¶ 3ª ꝺ° tāgit tria argumēta p̄ parte affirmatia. p̄mū arg⁹ᵐ. qz si coꝛpus sit diuisibile i ifinitū z nō q̄litas sēſibilis sequerent̄ tria icōueniētia. p̄mū. q̄ erit aliq̄d coꝛpus nullū hns coloꝛē nec̄ nigredinē nec̄ aliq̄ talē passionē. 2ᵐ. seq̄ret̄ q̄ coꝛp⁹ sensibile esset cōpositū ex nō sēſibilib⁹. ꝺns ē falsū. qz coꝛp⁹ sēſibile nō ꝺponit̄ ex mathematicis. 3ᵐ. seq̄retur q̄ eēt aliq̄ magnitudo q̄ non essz cognoscibilis. pbat ꝺnaz qz cū talis magnitudo nō hēat q̄litates sensibiles nō posset cognosci p sēſū nec p intellectū. itellect⁹. n. non itelligit q̄ exteri⁹ sunt sine sensu. ¶ 4ª ꝺ° tāgit solōnez falsā ad istā rōez z ē hec: q̄dā sūt magnitudines idiuisibiles. iō alique sūt q̄litates sensibiles idiuisibiles. dicit pbs hoc eē reꝓbatū i ·ſmone de motu i ·ſexto ꝓbysicoꝝ. ¶ 5ª 6ª 7ª z 8ª tāgūt solōné q̄nis. ¶ 5ª est hec. cuiusz qualitatis sēſibilis spēs sūt finite. i. nulla q̄litas ē diuisibilis i infinitū ꝛz spēs. pbat qz i gbuscūq̄ sūt aliqua vltima necesse ē illa eē finita. ſz in oīb⁹ q̄litatib⁹ sensibilib⁹ sūt duo vltima. ḡ necesse ē oēs spēs qualitatū sensibiliū eē finitas z t̄minatas. minorē pbat. vbicunq̄ sunt ꝺrīa ibi sūt vltima. ſz i oibus qualitatib⁹ sensibilib⁹ sūt ꝺrīa. pbat inductiue. qz i coloꝛe ē albuz z nigꝝ. i sapoꝛe dulce z amaꝝ. z sil'r i oibus alijs. ¶ 6ª ꝺ° est hec. qualitates sensibiles sūt diuisibiles i ifinitas ptes iequales z finitas ptes equales. pbat qz oē cōtin⁹ diuidit̄ i ifinita iequalia et i finita equalia. ſz oēs passiōes sūt cōtinue cum sint i cōtinuo. ḡ sūt i eis sumēde ptes i potētia q̄ supple sūt ifinite z iequales z sūt i eis sumende ptes i actu q̄ supple sūt finite z equales. ¶ 7ª ꝺ° minime ptes qualitatū sēſibiliū sūt solū sēſibiles i potētia z ñ i actu. pbat de decia millesima pte milij z de minimo sole. ¶ 8ª ꝺ° qualitates sēſibiles nō sūt diuisibiles i infinitas ptes remanētes sepati. pbat pbs duab⁹ rōib⁹. p̄ma qz pua sensibilia si sepent̄ resoluūtur i cōtinētia. vt puus sapoꝛ ifusus mari resoluit̄ i sapoꝛē maris. 2ª rō q̄libz ptē sepatā fortis visus pōt pcipe. ſz visus nō ē i ifinitū fortificabilis. ḡ sēſibile ñ ē divisibile i ifinitas ptes sepati remanētes. Subdit q̄ ptes minime sepate ñ st sēſibiles actu. ſz sūt sēſibiles ¡potentia solum. i. q̄ñ alt̄ i sensibili coniūgūtur.

Secūdo sciendū est. q̄ Aristo. i ꝫ octauo caꝑ° mouet secūdā qōnez q̄ ē hec. vtrū visibilia p̄us imutēt mediū q̄ visuz si visio fiat itus suscipiendo. vel vtz visus p̄us imutet mediū q̄ visibile si visio fiat ex̄mittēdo ·pro solōe b⁹ qōis Aristo. itendit q̄nq̄ cōclōes. ¶ ·pria tāgit tria argumēta p̄ pte affirmatiua. p̄mū arg⁹ᵐ ē a sili. qz odoꝝ z son⁹ p̄us imutāt mediū q̄ sensū. ḡ sil'r ē de lumie. añs pbat qz ꝓpinqus sono p̄us audit sonū q̄ distas. z sil'r de odore. 2ᵐ arg⁹ᵐ est aūcte empedoclis dīcis. lumen q̄ est a sole p̄us ptigere ad mediū q̄ ad visum z ad visū q̄ ad trā. 3ᵐ arg⁹ᵐ est illud. Oīs mot⁹ ē ab aliquo i aliqd. ig' in oi motu ē tp̄s i quo mobile movet̄ ab alt̄o i alterū. z p ꝺns in multiplicati-

one lumis ē tps in quo lumē multiplicaī a corpore lumioso vsq; ad visū. sz oē tps ē diuisibile supple fz pus z posteri⁹. g radi⁹ lumis pus ferebatur i medio q̄z i organo. ¶ z° ⁊° tāgit quandā falsā solōez ad p^m ar^m z ē hec. bō sil audit z audiuit. g visus sil sētit sēsibile z sēsit z p ons non ē successio in eis. imo sunt absq; fieri successiue. Ad h̄ dic pbs q̄ h̄ nō ē vez de sono. qz pus peripim⁹ ictū i aq̄ q̄z audiam⁹ sonuz ict⁹. pbat p sil qz pus p visū videm⁹ figurationē lr̄az q̄z capiam⁹ sēsū eaz. iō aer velat⁹ trāsfiguraī pus sono q̄z audiam⁹ sonū. ¶ 3ª ⁊° tāgit quādā q̄nem icidēt talē z ē hec. vtz sit idē son⁹ quē ppiqor audit z quē distātior postea audit. videt enī ipossibile odorare z audire idē saltez ab alio z alio eo q̄ n̄ ē possibile m̄ltos seorsū exītes audire aut odorare pidē mediū. Soluit q̄ pmū mouēs. i. son⁹ vel odor ē idē z vn⁹ numero quē oēs sētiūt sz id q̄ recipit i organo. i. spēs soni z odoris ē alterz numero z idē spē. ifert q̄ i hoc oueniūt lumē son⁹ z odor. qz ml'ti sil videt eūdē colorem odorant simul eūdem odorē. audiūt sil eūdē sonuz. Q̄ueniūt ēt. qz ista n̄ fiūt corpalz n̄ fiāt sine corpe. sz ofnt qz odor z son⁹ n̄ pnt fieri sine motu. sz alia ē rō ō luie qz lumē n̄ ē i medio p motuz supple localē. sz p iesse. i. p pntiā corpis lumiosi supple sil alcātis totū mediū. ¶ 4° ⁊° tāgit dr̄az iter alterationē z motū localē z ē h. n̄ ē sil'e i alteratiōe z i latiōe. pbat qz i latiōe mobile pus attigit vnū z posteri⁹ aliō. iō son⁹ cui⁹ mot⁹ z latio multiplicaī fz pus z posteri⁹: sz i alcatione n̄ ē simile qz ttigit aliq̄ totū sil alcari. ita q̄ dimidiū nō pri⁹ alcaī q̄z totū vt ttigit aliquā aquā totā sil congelari iō lumē multiplicatū p alcationē mediū totū sil multiplicaī. Subdit q̄ si alcabile fuerit ita magnū q̄ alterās nō possz attigere q̄lz pte z ei⁹ tūc alterās simul alcabit totā illā ptem quā attiget z p eā alcabit alias. ¶ 5ª ⁊° tāgit q̄uenientia z dr̄iam iter odores sapores z tāgibilia. conueniūt enī qz multiplicātur p motū z successionem. sed differunt qz qualitates tangibiles minus longe multiplicant se q̄z sapores z sapores q̄z odores. non est aūt simile de lumine.

Tertio sciēdū q̄ circa hūc textū ic idunt tres difficultates. ꝓma. vtruz lumē multiplicet p mediuz sine motu locali. Dr̄ ꝓmo q̄ lumē nū q̄z pōt ō nouo multiplicari sine multiplicatiōe locali. pz qz nō ē possibile q̄ lum̄ de nouo multiplicet i aliquo medio nisi lumen fiat pūs i medio sz lumē nō pōt fieri ō nouo pns i medio sine appꝛoximatiōe corpis lumiosi vel medii sine remotiōe obstaculi. Dr̄ z° q̄ ō facto sēp lumē multiplicaī successiue p mediuz. pz q̄ de facto nunq̄z de nouo multiplicaī sine motu locali q̄ non pōt fieri sine successione. puta sine successiua appꝛoxiatione corpis luminosi. Dr̄ 3° q̄ fz pbz si corp⁹ lumiosū i istāti appꝛoxiaret alicui medio lumē multiplicaret p tale mediuz in istāti. pz qz talis multiplicatio ē alcatio medij i quo nihil ē qō repugnet vel ōriet forme acgrē de p talē alcationē z mediū ē vltimate dispositū ad susceptionē illi⁹ forme. Dr̄ tn̄ ō hoc pbabilit q̄ si corp⁹ luminosuz i istāti appꝛoxiaret medio adhuc tale lumē multiplicaret p mediū successiue eo q̄ cā effectiua talis multiplicationis est corp⁹ luminosū. qō est limitatū z finituz. iō nullū motū pōt pducere i istāti: ōmodo t̄min⁹ illius mot⁹ sit partibilit z successiue acgsibilis. Ad pbz aūt dr̄ q̄ reꝓbat antiquos q̄ dicebāt lumē esse corp⁹. iō vult q̄ lumē mouet in istāti. i. nō ita successiue sic corp⁹. ¶ z° difficultas vtz ōtingat aliq̄ totū alcabile subito z simul alcari. Ad quā solet r̄nderi q̄ duab⁹ ōditionib⁹ obseruatis i oib⁹ alcatio fit in istāti. ꝓma ōditio q̄ forma acgrenda p talē alcationez n̄ hēat formā positiuā sibi ōriā. ad quā segt secūda ōditio q̄ mediū sit vltimate dispositū ad susceptionē forme alcantis talē alcationē. z ꝓpt hoc dnt lumē alcari p mediū i istāti. sz qz videm⁹ sciaz non hītē in aia formā ōriā acgri i aia vltimate dispōsita ad successionē ipi⁹ ex multis actib⁹ z n̄ subito. iō ō eos pōit talis ō q̄ ois alcatio t̄miata ad formā ptibilit acgsibilē est successiua: alias ver⁹ mot⁹ fieret i istāti. Ad pbz aūt dicim⁹ q̄ ttigit totam aquā simul alcari. si ly totū distribuat p q̄lz pte q̄ntitatis aq̄ saltez supposito q̄ frig⁹ sit eq̄lr approxiatū cuilz pti aq̄. sz nō ttigit totā aquam simul alcari ad istū sensū q̄ nō ttigit t̄minū alcari onis vel frige factiōis. puta frigiditatē totaz sil p m q̄libet ei⁹ ptem graduale introduci i aquam ¶ 3° diffi. vtz sit idez son⁹ i numero q̄ recipit in auribus multoz. Ad quā r̄ndet p q̄ son⁹ est vna q̄litas sensibilis realit z subiue exns i aere exte sa ad extensionez aeris z est multiplicabilis realit fz realez motū localez ipi⁹ aeris. Dr̄ z° q̄ in q̄lz pte aeris saltez vsq; ad certā distātiā multiplicat suaz spēz sensibilez vsq; ad auditū multorū. Dr̄ 3° q̄ est realit idez son⁹ numero q̄ audit⁹ tū pcipit a multis. Dr̄ 4° q̄ est alia ps soni q̄ realit multiplicaī i vna pte aeris z i alia. Dr̄ 5° q̄

est alia pars sensibilis q̄ recipitur in organo istius audientis z in organo alterius audientis.

Conclusio respōsalis. Qualitates sensibiles sūt i ifinitū ptibiles pz qz sūt ɔtinue z extense ad extensionē sui sbi. mō oē ɔtin̄ dicit i sp̄ divisibilia. oz tn̄ ista 2° intelligi de ptib⁹ eiusdez ꝓpoꝛciōis z iexistentibus et non de partib⁹ eiusdem q̄titatis z subsistentib⁹. oz etiam intelligi de ptib⁹ integralibus z extensiuis. z similiter de partibus gradualibus z intensiuis. z non ō ptib⁹ potentialibus z subiuis.

Primo dubitat. Utꝛ sēsibilia gn̄ie dr̄a possint simul a suis sensibilibus pcipi. Ad soluendum b̄ dum est supponendū q̄ Aristo. i b̄ nono z vltimo c° soluit ētiaz qōnem z est hec. Utꝛ sit possibile plura sensibilia sentiri simul. i. vnoꝛ eodez idiuisibili tpe. z divid̄ i duas partes. ¶ In p̄ma soluit qōez fz antiquos extendit 4or ɔclōes. ¶ Pria tangit tria argumēta ex pte negatiua. p̄ p̄ arg⁹ ponit duas suppositiones. p̄ma. maioꝛ mot⁹ semp expellit siue impedit minoꝛem motū. pbat sig° qz boies nimis timentes vel nimis alicui simphonie. i. fantasie intendētes non pcipiūt obn̄ visus. 2ª suppositio vnūq̄q̄ sensibile magis sentit simplex q̄ alteri commixtū. vt pz de vino puro. de melle: ō nota i vyapason. i. i cantu: quoꝛ q̄lz puꝛ melius sentit q̄ alteri commixtum. Ex his sic arguit si plura sensibilia possent simul sentiri. vel ğ mot⁹ illoꝛ essent equales vel inequales. si iequales tūc p̄ p̄mā suppositionē maioꝛ impedit minoꝛem. z sic non vtrūq̄ sentit. si sint equales tunc vn⁹ illoꝛ alt̄i commisceꝛ: z sic non erit possibile cog̃scere plura simul distincte. Subdit q̄ illa bene st commixtibilia q̄ sūt ɔria z exq̄b⁹ fit vnuz vt ex dulci z amaro. Ex illis vo q̄ non sunt ɔria non fit vnū nisi fz accidens. vt ex dulci z albo z acuto. 2m arg m. si plura sensibilia vnius sensus non possūt simul sentiri. ğ nec plura sensibilia diuersoꝛ sensuū. tenet consequntia: qz magis vr̄ q̄ sensibilia vnius sensus simul possint sentiri q̄ sensibilia diuersoꝛuz sensuū. añs pbat qz sensus dr̄ vnus ab vnitate sensibilis. ideo cū tūc non sit nisi vnus act⁹ z nisi vn⁹ sensus illa duo etiaz non erūt nisi vnū sensibile. 3m arg m. qz vel illa sensibilia essent eiusdez speciei. z hoc non qz illa nō faciūt nisi vnū actū i vno sēsu. z ideo p illū actū non pciperent distincte sed pciperent vt vnum. vel essent dr̄a specie z eiusdem gn̄iis. vt album z nigrum. z non hoc qz illa sunt ɔria g° causant act⁹ ɔrios q̄ nō p̄nt simul esse i eodem sensu vel eēnt dr̄ia gener̄. z b̄ nō. qz plus distāt q̄ illa q̄ st eiusdē spēi. ¶ 2° ɔ tāgit solōez antiquoꝛ z est h. plura sensibilia nō simul sētiunt. sz credim⁹ ea si mul sentiri eo q̄ tps ē insēsibile ꝓpē paruitatez ¶ 3ª ɔ tangit reprobationē illi⁹ solōnis z ē hec. nullū tps est insensibile ꝓpter puitatē. pbat p̄b⁹ duab⁹ rationib⁹. p̄ma. omne illud est sensibile in quo nos possum⁹ sētire aliqd eē. sz in oi tpe nos possum⁹ sētire aliqd eē. g° oē tps ē sēsibile. mioꝛez pbat qz qlibz p̄t sētire seip̄z eē in q̄libz pte temporis. 2ª rō. qz sequeretur q̄ nō ɔtingeret aliqd sentiri in aliquo toto tempore p̄mo. pbat ɔsām. qz multe ptes tpis eēnt imperceptibiles ꝓpter paruitatē. q̄ in eis nō sentiret sensibile i toto illo tpe p̄mo z p ɔsās ipsū sensibile non sentiretur in toto illo tēpoꝛe p̄mo. Subdit similē rationem ad ꝓbandu q̄ nulla magnitudo sit insensibilis ꝓpter paruitatem. ¶ 4.° ɔ tangit quādā instantiam z est hec. sensus noster cognoscit q̄titatez solis. z tamen multe partes solis non cognoscūtur a sensu ꝓpter eaꝛ distantiam z puitatem. Soluit q̄ tota quantitas solis cognoscitur z sitr̄ q̄libet pars solis nō tn̄ distincte.

Secūdo dubitatur. Utrū sensibilia eiusdem sensus possint simul ab illo sensu sentiri. Ad soluendum hoc dubium ē supponendum q̄ Aristoteles in secunda parte vltimi capituli soluit predictam questionem. z intrē dit sex conclusiones. ¶ Pria conclusio resumit questionem vtrum contingat simul plus sentire. i. in vno indiuisibili tempoꝛe aut nō. oportet etiam considerare vtrum contingat sentire plura sensibilia i tempoꝛe indiuisibili fm aliā z aliā partez anime. vel in tempoꝛe idiuisibili vno tn̄ continuo fm eandem partem indiuisibilem anime. ¶ Secunda conclusio. non contingit eundem sensum sentire plura fm aliam z aliaz partem anime. vt non contingit visum videre aliū z alium colorem in alia z alia parte visus. ꝓbat philosophus duabus rationibus. ꝓma. quia tunc idem visus haberet duas partes eadem specie. consequens est impossibile. ꝓbat consequentiam. quia illi duo coloꝛes qui percipiūtur ab illis duabus partibus sunt sub eodez genere obi. scilicet sub coloꝛe. Subdit q̄ forte nō videbit alicui b̄ eē icōueniēs cū duo oculi videātur eē due ptes visus. b̄ remouet qz ex duobus

oculis sit aliqd vnū ⁊ eor ē vna opatō numero. iō si duo oculi fuerit ꝺiuctī i eodez sentiens erit vnū qō sētit ābob⁹. si āt fuerit sepati. i. i diuersis alib⁹ ñ ē idē sētiēs qō sētit ābob⁹. z^a rō. qz tūc idē sēsus eēt plēs sēl⁹. sīc dicim⁹ scias eē ornītes q̄ sīl^r ō differētib⁹ obis. ons ē ipossibile. ipossibilitatē ontis. ꝑbat qz opatio nō erit vna sine sēsu. ¶ z^a ꝺ: otigit sīl^r cūdē sēsū plā sētire vno sēsu idiuisibili. ꝑbat qz otigit sentire plā sensibilia gñe ora vno sēsu idiuisibili. i gīt a minori otigit sētire plā idiuisibilia vno sēsu idiuisibili. añs ꝑbat qz aia p vnā potētiā sētit albū. ⁊ p aliā sētit ꝺlce. g̃ neēe ē q̄ iste reducāt ad aliquē sēsū vnū q oia illa sīl^r cog̃scat. ꝑbat ons qz sēsitiua potētia est vna ps aie. ifert q̄ cū potētia sēsitiua sit vna: ⁊ ex oib⁹ pticularib⁹ sēsibilib⁹ nō fiat aliqd vnū qō neēe ē ꝑter illos pticulares sēsus eē vnū sensū cōez q̄ aia sētit oia sensibilia sīc dcm est i de aia. ¶ 4^a ꝺ: tāgit vnitatē sēsus cois ꝺditōal^r. ⁊ ē hec si illud sēsitiuū qō ē aliud a sēsibilib⁹ pticularib⁹ ē vnū ⁊ idiuisibile tūc ꝑm vnū actū cog̃scit albū ⁊ ꝺlce. si tñ fuerit diuisibile tūc etiā altero ⁊ altero actu pcipiet albū ⁊ ꝺlce. ¶ 5^a ꝺ: tāgit ei⁹ vnitatē cathe^c ⁊ ē hec. i aia ē ponēdū vnū ⁊ idez numero sēsitiuū oiuz sēsibiliū eē tñ ei⁹ ē alter ⁊ alter: respcū. n. sēsibiliū diuersoz sēsuū ei⁹ eē ē alter ⁊ alter gñe: sz respcū sēsibiliū eiusdē sensus ē alter ⁊ alter spē. ꝑbat qz sīc ē i reb⁹ ita ē i aia: sz i reb⁹ otigit vnū ⁊ idē numero esse albū ⁊ ꝺlce: ⁊ sic illud ē alter sz eē. Cōcludit q̄ aia sētit oia sēsibilia vno ⁊ eodē sensu tñ nō ē idē rōe. ¶ Ultima ꝺ: tāgit vnū icidēs ⁊ ē ñ nullū sensibile est idiuisibile. ꝑ ꝑbatōe h⁹ dicit q̄ distātia a q̄ aliqd pōt videri est finita. nō ē ꝺabile vltimū illi⁹ distātie ⁊ etiā ē ꝺabile ꝑmū distātie a q̄ visibile nō pōt videri. Ex his sic arguit. si idiuisibile sit sēsibile ponat⁹ i illo pūcto qō est vltimū vni⁹ distātie ⁊ ꝑmū alteri⁹: ⁊ tūc i illo pūcto erit visibile cū sit. i. vltimo distātie i q̄ pōt videri: ⁊ etiā erit iuisibile cū sit i ꝑmo distātie i q̄ non pōt videri: ⁊ sic idē sīl^r erit visibile ⁊ iuisibile qō ē ipossibile. Cōsequenter recapitulat ea que dicta sunt.

Tertio dubitat. Utrū duo sēsibilia eiusdē spēi possint pcipi ab eadē potētia sēsitiua. ꝓ ꝺo solōe h⁹ dubij ⁊ duoz ꝓcedētiū ponūt aliq̄ dcā. ꝓ primū possibile ē cūdē sēsū cōez sīl^r cog̃scere plā oba ora gñe ⁊ eūdē sensū ꝑticū cog̃scere sīl^r plā oba spē ora ⁊ plura oba eiusdē spēi. ꝑm ps. qz ponat⁹ q̄ spēs sēsibilis albedinis ⁊ spēs sensibilis ꝺulcedinis eq̄lr pūtēt ipi sensui coi: vel g̃ sensus cois sīl^r cog̃scet albedinē ⁊ ꝺulcedinē ⁊ tūc bēt iūdicū. vel cog̃scet vnū ⁊ nō aliud: ⁊ ꝟ ñ. cū possit vtrūq̄ eq̄lr mouere sensū. vl^r neutrū: ⁊ ꝟ nō. qz icōueniēs ē sēsibile eē debite pñtatū sēsui ⁊ nō facere sēsationē. Sīl^r pōt ꝑbari z^m ponēdo q̄ spēs albedis ⁊ spēs nigredinis eq̄lr pñtent visui. Sīl^r pōt ꝑbari z^m ponendo q̄ due spēs albedinis numero distincte eq̄lr moueāt visū. ¶ z^m ꝺcm. qñcūq̄ sēs⁹ cog̃scit pla oba sub rōe cōueniētie aut sub rōe formali ore aut sꝟ aliq̄ rōe coi tūc cog̃scit talia sēsibilia vno actu ⁊ vna spē sensibili. ps qz i illo casu nō est nisi vna rō formalis motiua. g̃ etiā nō ē nisi vn⁹ act⁹ ⁊ vna spēs. ¶ z^m ꝺcm. qñcūq̄ idē sensus cog̃scit pla oba sub distinct] rōib⁹ formalib⁹ obiuis tūc cog̃scit ea p plēs act⁹ ⁊ plēs spēs sensibiles. ps qz q̄libet rō formalis obiua est sufficiēs ad ꝑducendū suā ꝓpriā spēz sensibilē ⁊ vnū ꝓpriū actū sui cognitiuū: nec est icōueniens spēs sensibiles ontioz oboz esse sīl^r i eadē po^a qz aut ille spēs nō sūt ontie: aut si sint ontie nō repugnāt tamē ad sīl^r esse i eodē cū solū bēant eē itentōale ⁊ nō reale aut forte qz sūt i diuersis ptib⁹ sꝟ bi: ⁊ sīl^r est dicē dū de actib⁹: nec est icōueniens spēs sensibiles duoz oboz solo numero ornītiū esse sīl^r i eodem sꝟ bo: qz vel ille spēs nō sūt solū numero ornītes. spēs. n. oboz solo numero ornītiuz ornīt spē. ps qz due spēs eiusdē obi i numero ornīt numero. g̃ due spēs duoz oboz numero ornītiū ornīt plus q̄ numero. tz ons qz ille ornīt plusq̄ iste: vl^r etiā ꝺr q̄ nō ē icōueniens duo accīa itentōalia solo numero oria esse i eodē sꝟ bo: ꝟ tñ esset icōueniens de accīt alib⁹ realib⁹ absolutis eductis de potentia materie p vez motū successiue.

Ad rationes Ad ꝑmā ꝺr q̄ in q̄litatibus sensibilib⁹ est dare minimū sēsibile actu ñ tñ minimū sensibile i po^a. etiā ē ꝺabilis minima ps eiusdē q̄titat]. ⁊ subsistens: sz nō est ꝺabilis mima ps eiusdē ꝑpontōis iexñs. ¶ Ad sc̄ꝺaz ꝺr qō nō est icōueniens aliq̄ multitudinē entiū q̄rū vnū est ps alteri⁹ esse actual^r ifinitā: sz est icōueniens aliq̄ multitudinē entiū a seiuicē real^r separ oz q̄rū vnū nō est ps alteri⁹ esse actual^r ifinitā. ¶ Ad z^m ꝺr q̄ q̄litates sensibiles sūt diuisibiles i ifinitas ptes eiusdē ꝑpontōis ⁊ iexñtes q̄rū q̄libet ē ps q̄titatiua ⁊ entitatiua ipaz q̄litatū sensibiliū. ¶ Et hec de qōe ⁊ de libro de sensu ⁊ sensato ꝺicta sufficiāt.

¶ De memoria et reminiscentia.

Thē-
tur aliq̄ notitia libri de memoria ⁊ reminiscentia. q̄rit̄ ꝓmo vtr̄ iuuenes et senes sint bñ memoratiui. ¶ Arguit̄ primo q̄ sic de iuuenibus. ꝓmo. q̄ iuuenes bñt paucas spes sēsibiles i memoria. g̃ meli⁹ retinēt z⁰ q̄ iuuenes fortiter attendūt ad ea q̄ vident pp nouitatē. fortis aut attentio est cā bone memorie. 3⁰ q̄ iuuenes bñt sensus exteriores mlt̄ū pspicaces ⁊ acutos ⁊ optime dispositos. ꝑ aūt ē cā bone memorie. ¶ Arr̄ z⁰ ꝓncipalr̄ de senib⁹ duab⁹ auctatib⁹ ⁊ duab⁹ rōib⁹. ꝓma auctas est phi dñtis: g sūt tardi sūt memorabiles: sz senes sūt valde tardi pp minimā siccitatē ⁊ frigiditatē cerebri. z⁰ auctas est phi ꝓmo rethorice dñt] q senes regūt memorijs. ⁊ prima rō. q̄ senes frequentissime meditāt de ꝓteritis. mō frequens meditatio cāt memoriā bonā. z⁰ rō. q̄ senes sunt magis expti alijs. g̃ etiā sūt magis memoratiui. 3 ꝺña q̄ experimentū gñat ex multis memorijs. ¶ 3⁰ arguit̄ ꝺ totū titulū: q̄ vna ps ifert ꝺ dictoriā alteri⁹. seq̄t. n. iuuenes sūt male memoratiui g senes sūt bñ memoratiui. 3 ꝺña p regulā thopicā. Si oppo⁹ i oppositō ⁊ ꝓpositū i ꝓpositō. ¶ In oppositū ē auctoritas phi. In q̄stione 2c̄.

Primo sciēdū q̄ iste liber i q̄ Ari. determinat de memoria ⁊ remiscētia diuidit̄ i duo capitula. In primo determinat de memoria: ⁊ diuidit̄ i duas ptes. In ꝑma oñdit qd sit memoria ⁊ cui⁹ po⁹ aie sit pa⁹? ⁊ itēdit decem cōclusiones. ¶ Prima tāgit itēdū ⁊ est hec. viceꝺū est de memoria ⁊ remiscentia pp quā cāz fit ⁊ cui⁹ ptis. i. po⁹ aie sit passio: ⁊ silr̄ de memorari. ¶ z⁰ 2⁰ tāgit remotionez dubij ⁊ posset aliqs dubitare q̄ memoria ⁊ remiscentia eēnt idē. ꝓbat phs q̄ nō q̄ illi q sūt memoratiui non sūt remiscitiui. g̃ memorari nō ē remisci. añs ꝓbat q̄ illi q sūt tardi supple igenij sūt memorabiles illi ꝺo q sūt veloces. i. acuti igenio: ⁊ bñ addiscētes sūt remiscibiliores. Subdit q̄ p̄ accipiēdū ē q̄ lia sūt memorabilia: q̄ nō scire ea mlt̄oties cāt deceptionē i cognitōe de memoria. ¶ 3⁰ 2⁰ tāgit ꝑmā ꝓpetatē negatiuā memorabiliū ⁊ ē hec. ñ ꝺtigit memorari futura: sz futura sūt opinabilia aut spabilia. Ex ꝺ ifert q̄ ē q̄ꝺā scia spatiua quē admodū alig ꝺñt alicz̄ sciam esse desideratiuā. ¶ 4⁰ 2⁰ tāgit scꝺaz negatiuā ⁊ ē ꝺ. memoria ñ ē rei pñt] sz sēsus. z⁰ ꝓbat q̄ sēsu nō cogscim⁹ ne cz futur̄ nec cz fcm̄. i. ꝓteritū sz tm̄ pñs. ¶ 5⁰ 2⁰ tāgit affm̄atiuā ⁊ ē hec. memoria ē fci. i. ꝓteriti ꝓbat q̄ cū aligd adest. i. pñs ē sēsui. i. cū aligd videt ꝺ albū nō ꝺicim⁹ illꝺ memorari sz sēnre: silr̄ cū aligd actuaľr ꝺsi⁹ aut itelligit nō ꝺ memorari illud qꝺ ꝺsiderat sz scire solū. q̄ñ ꝺo aliqs ꝺz sēsū sine actib⁹ ꝺz sēsū ⁊ sciaz de aliqꝺ⁹ ꝓpositōtibus memorat̄ eas. vt cū aliqs alias ꝺidicit aut alias speculat⁹ fuit q̄ triāguli bñt tres angulos eq̄les duob⁹ rectis. aut q̄n alias audiuit aliqꝺ tale ⁊ itez̄ cogscit tūc illud memorat̄. ꝓbat etiā signo: q̄ cū aliqs agit memoraꝺo sp ꝺicit q̄ hoc ꝑus audiuit sēsit aut itellexit. ¶ 6⁰ 2⁰ tāgit diffinitionē memorie ⁊ ē hec. memoria nec ē sensus nec ē opinio sz ē passio vel ꝺit⁹ istoz̄ cū fcm̄ fuerit tps. ꝓbat ētiā ptē q̄ ipsi⁹ memorie nō ē memoria fm q̄ est nūc. g̃ signū ē q̄ memoria fit cū fcm̄ fuerit tps. ꝓbat z⁰ ꝑmā ptē q̄ sēsus ē pñt]. spes siue opinio ē futuri. memoria ꝺo ē fci. g̃ memoria nō ē sensus nec opinio: Ex ꝺ ifert q̄ ois memoria ē post aliqꝺ tps. z⁰ ifert q̄ sola alia cogscētia supple tps ꝓteritū memorat̄ ⁊ illud q̄ cogscūt tale ꝓteritū est memoria. ¶ 7⁰ 2⁰ tāgit tres suppōnes ad declarāꝺū cui⁹ po⁹ aie memoria sit passio. ꝑma. ꝺcm̄ ē ꝑus i libꝛo de aīa de fātasia. ⁊ q̄ nō ꝺtigit itelligere sine fātasmate. z⁰ itellectui accidit eaꝺē passio q̄ accidit i ꝺscribēꝺo mathematicalia. ꝓbat q̄ ꝺscribēte⁹ figurā trigoni nō vtūt aliq̄ ꝺterminata cz̄titate trigoni ⁊ tm̄ ꝺscribūt ips fz cz̄titatē ꝺterminatā. silr̄ est ꝺ itelligente. q̄ lz nō itelligat cz̄tū: ponit tm̄ añ oculos cz̄tū: ⁊ sic itelligit ips fz lz nō fz q̄ cz̄tū: silr̄ nā figure ꝺscribēꝺe sit ꝺ numero cz̄toz̄ ifinitoz̄ tm̄ ꝺscribit cz̄m ꝺterminatū. sic itelligēs cz̄tū ifinitū itelligit ips fz q̄ ē cz̄tū ꝺterminatū. 3⁰ ꝓ bāc cāz. s. q̄ itellect⁹ non itelligit sine fātasmate ñ ꝺtigit itelligere etiā sine rōe tpis ⁊ sine ꝺtinuo imo necesse ē ꝺ phēdētem sēsibilia cogscere magnitudinē motū ⁊ tps q̄ sūt fātasmata. fātasma aūt ē passio sēsus cois. ¶ 8⁰ 2⁰ tāgit correlarie cui⁹ po⁹ aie memoria sit passio ⁊ hz duas ptes. ꝑma manifestū ē q̄ memoria ē sit ꝺmo sēsitiuo. i. ē passio sēsus cois: ꝓbat q̄ memoria est cognitio

ſtoz. ſ. magnitudinis mot⁹ z tpis q ſūt fātaſmata z passiões ſēſus cōis. z⁹ ps ē ḃ. memoria ē itelligibiliū nō tñ ſine fātaſmate. ¶ 9ª 2º tāgit tria cozrelaria. ꝓmū. memoria ē ipſi⁹ itellectus ſolū ſm accñs. ſz memoria p ſe ē passio ꝓmi ſēſitiui. z⁹. cū ſit passio ꝓmi ſenſitiui ieſt alijs aialib⁹ ab boie z nō ſolū boib⁹ bñtib⁹ opinionē z prudētiā 3⁹. ſi memoria eēt passio alicui⁹ ptis itellectiue nō ieēt alijs aialib⁹ ab boie. imo forte nec alicui taliū mortaliū. i. ptes ſēſitiue i boie. ¶ rª 2º non oia aialia bñt memoriā. ꝓbat qz nō oia bñt ſēſū tpis. i. cognoſcitiuū ptēriti. ḡ nō oia bñt memoriā. ꝓbat ꝺñaz. qz ſicut ꝓus vixim⁹ ſp cū memoria agit ſentit qđ ſp vidit aut audiuit aut didicit ꝓus aūt z posteri⁹ ſūt i tpe. Cōſequēter recapitulat z dicit ꝙ manifeſtū ē cui⁹ ptis aie memoria ſit passio: qñ ē passio illi⁹ ptis cui⁹ fātaſma ē passio. ſ. ſ⁹ ſēſus cois: z illa q̄rū ē fantaſia ſūt p ſe memorabilia: q̄cūq; volunt itelligibilia ſūt ſolū memorabilia ſz accñs eo ꝙ nō ſūt ſine fātaſia.

Secundo ſciēdū ē ꝙ Ari. i ſcḋa pte huius capituli ſoluit q̄ſdā dubitatões de memoria: z itēdit nouem ꝺcluſiones. ¶ ꝓma tāgit q̄ḋā qōes z ē bec. q̄re pñte paſſiõe. i. ſpē ſēſibili z abſēte re. i. obo ſēſibili aia memorat de obo qđ nō ē pñs. ¶ zª 2º tangit qđā ſuppoſitū i qōe z ē ḃ. re ſēſibili abſente manet i aia passio ipſi⁹ ſēſibilis. ꝓbat duob⁹ ſilib⁹. ꝓmū qz ſicut ē i corpe bñte alicq̄ picturā. ita ē i aia bñte memoriā: ſz i corpe bñte picturā eſt aliq̄ ſilitudo repñtās nobis rē abſētē. ḡ etiā i aia bñte memoriā ē aliq̄ passio repñtās aie obm i ei⁹ abſētia z bitū illius passionis vocam⁹ memoriā. z⁹. ſile ſigillātes i annulis reliquūt q̄ḋā figurā q̄ remanet i abſētia annuloz. ḡ etiā oba impmētia ſuas ſilitudines i aia reliquūt i memoria q̄ḋā passionē q̄ remanet i abſētia eoz. ¶ 3ª 2º tāgit q̄tuor cozrelaria. ꝓmū. memoria nō ē i biſ q̄ ſūt i multo motu aut pp passionē aut pp etatē. ꝓbat p ſile. de motu icidēte i aquā fluentē q̄ ſtatim fluit. zº de ſigillo icidente ſupza cerā fluētē. z⁹. cozrelariū. i alijs aialib⁹ q̄ ſūt frigida z ſicca ſc i cerebro nō ē memoria. ꝓbat p ſile de antiqs edificijs in gb⁹ nō ē fortis pmanētia. ꝓbat zº rōe qz i eis pp duritiē ñ fit impſſio passiõis. 3⁹. cozre⁹ m⁹tū motū. i. iuuenes z ſenes ſc i memorabile ſ. ꝓbat qz iuuenes fluūt pp augmētū z ſenes pp ꝺcremētū. 4⁹. multū veloces z multū tardi vēturi ſūt memores. ꝓbat qz veloces ſūt humidiores pluſq̄ ſit opportunū: z tardi ſunt duriores vltra q̄ſ ſit neceſſe. iō i velocib⁹ nō diu manet fātaſma acceptū z i tardis nō ipzimit fātaſma. ¶ 4ª 2º tāgit aliā qōez z ē bec: ſi i memoria ſit talis passio rei abſētis vtrū aia memorē bāc passionē vel illō a q̄ fcā ē illa passio. ſ. illā rē. ¶ 5ª 2º tāgit vnū argumētū ꝺ ꝓmā ptē qz ſi aia memorare illam passionē ſeq̄ret ꝙ nō memoraret aliqđ abſens. i. pteritū. ¶ 6ª 2º tāgit duo argumēta ꝺ ſcḋam ptē. ꝓmū ſi memoraremur illud. ſ. rē abſētem tūc nō p ſēſū memoraremur ḃ qđ nō ſentim⁹. ſ. illud abſens. Scḋz argumētū qz ſile ē de ſenſu reſpectu figure z picture q̄ ē i pariete: z de aia reſpectu bui⁹ passionis q̄ ē memoria. ſz ſēſus ſolū pcipit figurā z picturā q̄ ē i pariete. ḡ aia ſolū memorat passionē q̄ ē i memoria. minoꝛ. ꝓbat qz ſi ſēſus eēt rei repñtate p figurā ſeq̄ret ꝙ ꝺti geret audire z videre illud qđ nō ē pñs. ¶ 7ª 2º tāgit qđā ſile ꝓ ſolōe qōis: z ē cū aial eſt ꝺpicetū i tabula ibi ē aial z imago aialis. z ambo ſūt vnū z idē: eē tñ ambob⁹ nō ē vnū z idem: qz vnū ꝺſideraret vt aial: z aliud vt imago: z ſil⁹ ē de fātaſmate. i. de passione q̄ eſt i aia. Soluit qōez ꝙ oz ꝺſiderare: ꝙ illa passio ē aliqd ſm ſe: z etiā fātaſma. i. ſilitudo alteri⁹: iō cū memoramur nō ſpeculamur eā ſm ſeipſā: ſz ſm ꝙ ē fātaſma. ſ. i q̄tū ē imago alteri⁹. i. memorabilis. iō ſi illa passio agat. i. moueat aiaz z aia ſūpſerit eā ſz ſeipſā nō videt eē fātaſma: ſi aūt aia ſūpſerit eā ſm ꝙ ē ſilitudo alteri⁹ z ꝺſiderauerit eā ſicut imaginē aut picturā ē fātaſma: vt ſi gs nō videat cōziſcū z ꝺſideret figurā ei⁹ ſm ꝙ ē imago cozniſci. ¶ 8ª 2º tāgit aliq̄ cozrelaria. ꝓmū. cū memoramur aliq̄rū ꝓus ſēſatoꝛ. aliq̄ñ neſcim⁹ ſi ḃ ſit eātū ab aliq̄ ꝓus ſēſato: z q̄ñq; dubitam⁹ vtrū ſit memoria vel nō. z⁹ cozrelariū. aliq̄ñ accidit memorari z remiſci aliqd qđ ꝓus audiuim⁹: z ḃ ꝺtigit cū aia ſpeculās imutat ab ipſa passione exñte i memoria ꝺſiderādo ipaz vt ē imago alteri⁹. aliq̄ñ tñ fit ꝺriū. ſ. ꝙ q̄ñ ñ ꝺſideram⁹ passionē vt ē alteri⁹. ſz ſz ſe. ꝓbat vt ꝺ passis extaſiz. ꝺñt. n. ſuas passiones ꝛe fuiſſe feās: z ḃ ꝺtigit q̄ñ aliqs ꝺſiderat imaginē tāq̄ imaginē. ¶ 9ª 2º tangit cāz ꝺ q̄ātē memoriā z ē ḃ. meditatõe ſ. memoriā fuāt i remiſcēdo. ꝓbat qz memorari nihil aliḋ ē q̄ m⁹totiēſ ſpeclari passionē q̄ ē i memoria ñ ſz ſe ſz ſm ꝙ ē imago rei abſētis. Coñr recapitulat ea q̄ dicta ſt.

Tertio ſciēdū ꝙ circa hūc textum icidūt tres difficultates. ꝓma vtrum

memoria sit solū ꝑteritoꝝ. ꝓ solōe buiꝰ difficultat] ponūt ꝓmo aliq̄ suppōes. ꝓma. ad actū memorandi regrit ꝙ aliqs actꝰ cogscēdi sit ꝑteritꝰ. ⁊ talis actꝰ cū eiꝰ obo dr eē obz memorie. Scōa suppō. i memoria debēt eē ꝓmo tria repñtatiua ꝓmū debet eē repñtatiuū rei alias cognite: ⁊ illa vocat spēs sēsibilis. zᵐ repñtatiuū ē itētio q̄ repñtat ipm actū cogscēdi ꝑteritū. ⁊ 3ᵐ ē repñtatiuū tpis i q̄ illā rē cogscim⁹: ⁊ ēt sūt tria repñtata. ſ. res alias cognita actꝰ cognoscēdi illiꝰ rei alias cognite: ⁊ tps in q̄ illa res ꝓus cogscebat. zᶜ ponunt aliq̄ distictōes. ꝓma. memoria capit duplr. vno mō ꝓ potētia memoratiua. alio mō ꝓ actu poᶜ memoratiue. ¶ Scōa diᵒ. memoria capta ꝓ actu pōt capi duplr. vno mō ꝓ actu ꝓmo: ⁊ sic est spēs vel itētio refuata i potētia memoratiua. alio mō capit ꝓ actu z°. ⁊ sic est vnꝰ actꝰ cognitiuꝰ q̄ memoramur rē repñtatā ꝑ talē spēz. ¶ Tertia diᵒ. memoria est aliq̄rū duplr. vno mō tanq̄ repñtatiuoꝝ: ⁊ sic est spēs sensibilis obi ⁊ tpis ⁊ ipsiꝰ itentōis: ⁊ sic certū est ꝙ memoria est aliq̄rū triplr. pñtiū cū oia illa tria sint pñtialr i memoria. alio mō est aliq̄rū tanq̄ repñtatoꝝ ⁊ sic certū est ꝙ est ipsiꝰ tpis ⁊ ipsiꝰ actus ꝑteriti tanq̄ ꝑteritoꝝ qz ille actꝰ quē memoramur ⁊ silr illud tps sūt preterita: aliqñ tñ res est pñs vt cū memoramur alias vidisse illū quem nūc videmꝰ. aliqñ futura vt cum memoramur nos cogitasse antiꝛ ꝑz. aliqñ. n. ꝑterita vt cū memoramur nos cogitasse boiez q̄ nūc est mortuꝰ. Ex his segtur ꝙ memoria est de ꝑterito vt de obo ꝓpiquo: ⁊ directo. qz obm ꝓpiquū ⁊ directū est ipe actꝰ cogscendi ꝑteritꝰ ⁊ ipz tps: nō est tñ necesse ꝙ sit de re ꝑterita tāq̄ de obo remoto ⁊ idirecto. ¶ Scōa difficultas vtr memoria sit bitꝰ vel passio ꝓmi sensitiui. ꝓ solōe buiꝰ difficultatis ponūt due suppōes. ꝓma ꝫ medicos sūt plures poᶜ sensitiue interiores i organis realr distictis subiectate: vt supra visū est i fine scōi de aia. Scōa. ſm Arī. sunt tm due poᶜ sensitiue interiores sēsus cois. ſ. ⁊ fātasia. pz ex discursu p hii z°. de aia ꝙ de nullis alijs sensibꝰ iteriozibꝰ logt q̄ de sensu coi ⁊ fantasia. 3°. ponūt tria dicta. ꝓmū. si capit memoria ꝓ actu cognoscitiuo memoratiuo sic memoria est passio ꝓmi sensitiui. ſ. ipsiꝰ sensus cois. ita ꝙ est vna q̄litas sibi realr iherens. ¶ zᵐ dcm. si memoria capit ꝓ hitu memoratiuo. ſ. ꝓ spē sensibili vel itentōe refuata sic memoria est passio scōi sensitiui. ſ. fantasie eo ꝙ talis spēs ⁊ talis itentio realr iheret ipi poᵗ fātastice. iō sūt passiones fātasie sbiue: sūt tm passiones sēsus cois obiectiue. ¶ 3ᵐ dictū. si capiat memoria ꝓ potētia memoratiua. hoc est duplr. vel capit ꝓ potētia receptiua actꝰ memoratiui. ⁊ sic ē realr ipe sēsus cois: vel ꝓ potētia receptiua spēi sēsibilis ⁊ itētōis reseruate i absētia rei sensibilis: ⁊ sic ē realr ipsa fantasia. ¶ 3ª difficultas vtrū sit ponēda aliq̄ memoria itellectiua a memoria sēsitiua ex nā rei ⁊ formaliter distincta. ¶ Pro solōe buiꝰ difficultat] ponūtur aliq̄ dicta. ¶ Primū. i ptē itellicua ē ponēda vna memoria a memoria sēsitiua formalr ⁊ ex nā rei distincta. pz qz qlibet expit apud se reseruasse spēs itelligibiles in absentia intelligibilium. sicut reseruat species sensibiles in absentia sensibilium. ¶ Secundum dictum. memoria intellectiua non distinguitur a virtute cognitiua. sicut memoria sēsitiua distinguitur a sua virtute cognoscitiua. ¶ Primum patet quia non distinguuntur ex parte anime cum sint in vna simplici anima: nec ex parte corporis cum non sint potentie affixe organis corporis. Secundum patet quia memoria sensitiua est in alio organo q̄ sua potentia sensitiua cognoscitiua. requiritur enim organum alterius complexionis ad bene reseruandum species impressas et aliud organum ad subtiliter iudicandum ⁊ apprehendendum de reseruatis et cetera.

Conclusio responsalis. Iuuenes et senes sunt male memoratiui conclusio patet ex textu. non est tamen intelligenda ꝙ iuuenes et senes sint de omnibus vniuersaliter male memoratiui: quia iuuenes bene memorantur eorum ad que valde attendunt propter admirationem: et senes sunt bene memoratiui de antiquis eorum factis. Et hec de secundo.

Primo dubitatur. Utrum ad reminiscētiam requiratur oblitio. Ad soluendum hoc dubium est supponendum ꝙ Aristoteles in hoc secūdo capitulo determinat de reminiscentia: ⁊ diuiditur in tres partes. In prima ostendit quid sit reminiscentia: et intendit quinque conclusiones. ¶ Prima tangit intentum et est hec. reliquum est dicere de reminisci. primo tamen oportet supponere quecunq̄ sūt vera i argumētatoib⁹ rōcinatiuis. hē dcm ꝙ ad remisci oz suppōere aliq̄ va memorata ex

quibus p argumentationes rōcinatiuas venia mus ad notitiā ei⁹ qđ q̄rit. ¶ 2ª ꝺ⁹ tāgit ꝺitionē negatiuā reminiscētie. 7 ē hec. reminiscētia nō ē aligd p addiscere. ꝓbat q7 reminiscentia est re sūptio memozie 7 acceptio ei⁹ sz cuz aliqs addi scit non accipit memoziā neq; eā resumit. ꝓbat q7 cuz aliqs sic p̄mo addiscit nulla p̄us erat fcā passio: mō mēozia fit cū p̄us fuerit facta passio in aia. ¶ 3ª ꝺ⁹ soluit quādā obiectionē 7 ē ꝟ. me mozia nō simul fit cū passiōe q̄ fit i aia. Subdit q; cū p̄mo facta ē passio i aia nihil ꝓhibet ꝼz ac cidēs memorari q̄dā q̄ sciuim⁹: nō tñ contigit ea memozari ꝼm se nisi fuerit tp̄s p̄teritū i quo iaz sciuerim⁹. ꝓbat q7 aia memozaꝝ nūc q̄ vidit aut audiuit ante aut p̄us fuit passa 7 non memozaꝝ nūc illud qđ nūc videt aut audit. ¶ 4ª ꝺ⁹ tangit ꝺr̄iam iter memozari 7 reminisci 7 ē hec. q; ñ cō tigit reminiscētē memozari. i. reminisci non est memozari. tñ nūq; reminiscētia ē sine memōari ꝓbat p̄mo: q7 ꝺtigit illū memozari. q a p̄n⁹ sēsit aut sciētiā habuit cū stati resumit sensū aut scie tiā quā p̄us habuit. sic aūt non ꝺtigit remisci. z⁹ memorari ē hit⁹ ꝺtinu⁹ illi⁹ cui⁹ p̄us habuimus sciaz. reminisci aūt nō ē aligd eoꝝ q̄ dicta sunt. ¶ 5ª ꝺ⁹ memozari 7 reminisci nō sūt itez cogno scere p̄us cognitū. ꝓbat q7 qñ aliqs hō ifato eū dē boiez sēsit aut videt itez cōgnscit p̄us cognitū 7 tñ nō ꝺr̄ memozari. ꝓ solōe tñ dubij ꝺr̄ pri mo. extra textū q; memoria 7 reminiscētia capi untur p̄pīs actib⁹ memoratiuis 7 reminiscitis. Ꝺr̄ secūdo q; ad memoziā regrit q; spēs vel itētio remaneat in potētia memozatiua ita itēsa q; aia mediāte ipa possit p̄ōpte 7 sine magna deli beratōe iudicare de memozabili. Sz ad remini scētiā regrit q; spēs vel itētio reseruata i memo ria sit ita remissa q; ñ expedite neq; p̄ōpte pos sit mouere ipsā potētiā cognitiuā. imo solū mo ueat ipsā mediātib⁹ gbusdaz memozatis. 3⁹ ꝺr̄ q; ē duplex obliuio: vna totalis. et ē totalis cor ruptio vel remotio spēi vel itētiōis p̄us reserua te i memoria. 7 talis obliuio repugnat tā memo rie q̄ remiscētie. alia ē obliuio ptialis 7 ē remis sio spēi vel itētiōis reseruate i memoria vel tur batio taliū spēz reseruatarū ꝓpter quā hō non p̄ōt prompte iuenire qđ q̄rit. Ꝺr̄ 4⁹ q; ad remi niscētiā ꝺcurrūt tres act⁹. p̄m⁹ est memoria ali quoꝝ. s. illoꝝ q̄ sūt p̄ncipia reminiscētie. Secū dus est rōcinatiuus discursus quo procedimus ex illis memoratis ad aliquid non memoratuz. Tertius est inuentio illius nō memorati.

Secundo ꝺubitaꝝ. Utꝝ remiscētia fit resūptō mēozie. Ad soluēdū hoc ꝺubiū est supponendū q; Aristo. i ista secū da pte ꝺetminat modū reminiscendi. et itendit gnēq; cōclōes. ¶ ꝓria tāgit vnū modū reminis scendi 7 est ꝟ. cēdocūq; mot⁹. i. cognitio vni⁹ se quit motū alt⁹. aut ex necessitate. aut ex cōsu etudie tūc ex vno reminiscimur alterū. Ex hoc ifert q; cū reminiscimur mouemur ꝼz q̄ndā p̄o rez motiuū quouscq; moueamur ex cōsuetudie ad illud qđ volum⁹ reminisci. ꝓbat signo. q7 cū volum⁹ reminisci venamur ab aliquo nunc vel ab aliquo simili vel ꝓpiquo vel ꝺr̄io et q̄rimus vnū post aliud non q̄rē tes aūt nō reminiscimur cū vn⁹ mot⁹ fiat post alterꝝ. ¶ 2ª ꝺ⁹ tāgit solōem cuiusdā ꝺubij. 7 est hec. q̄re facilit memozamur ea q̄ ꝓcul sūt 7 ñ ea q̄ sūt ꝓpe. Soluit q; ē q7 illō medium p quod reminiscimur frequenter p̄ce dit illud quod ꝓpe est ex firmata consuetudine nos recolim⁹ ea q̄ sūt ꝓcul q̄q; q̄ sūt ꝓpe. 7 ex eo p̄ōt iferri illud qđ ꝺistat. ¶ Tertia conclusio tā git ꝺuo cozrelaria. p̄mum. bene reminiscimur ab illo p̄ncipio a quo reminiscēda iceperunt. sic enim se hñt res i se ꝺsequēdo. ita mot⁹ in anima. Secūdū cozrelariū. quecūq; hñt ozdinem sunt magis reminiscibilia sicut mathematicalia: q; cūq; autem praue ozdiata grauit reminiscunt. ¶ 4ª ꝺ⁹ reminisci non est iterum addiscere. ꝓ bat quia reminisci est commoueri ad cognitōez reminiscibilium ꝓpter aliquod ꝓncipiū me mozatum. q aūt non est itez addiscere. ¶ Quin ta conclusio. multotiēs querētes de aliquo re miniscī non reminiscuntur. postea non queren tes reminiscuntur. quia quādo querimus remi niscī fortiter mouemus species reseruatas ꝓ pter quod fit turbatio in memoria. ideo per eas non possumus accipere ꝓncipium reminiscēdi 7 ideo non possumus reminisci. Si enim volu mus reminisci oportet accipe ꝓncipiuz p quod poterimus venire ad illud qđ querim⁹. vt a lac te aligd albū. 7 ab albo i aerez 7 ab aere in hu midū. Subdit p̄mo q; vniuersale videtur esse ꝓncipiū reminiscēdi. q a si qs nō venerit ad ꝓnci pium reminiscendi vniuersale nō reminiscetur vt ꝺclarat ad longuz in litteris. vt p̄z in textu. Subdit secūdo q; p consueta mouemur ad co gnoscendū inconsueta. Cōsuetudo eniz ē tanq; natura. infert q; que multotiens intelligim⁹ ci to reminiscimur. Subdit q; i ꝺiuersis opz ꝺiuer sa ꝓncipia vt ibis q̄ sunt a nā a cōsuetudine 7 a

fortuna. Ad dubiū tñ dr̄ q reminiscētia ē resūptio memorie alicuius nō totalr̄ obliti p discursum rōcinatiuum ex memoratis ad iueniēdū illud partialiter oblitum.

Tertio dubitat. Utr̄ reminiscētia sit tñ i pte sēsitiua. Ad soluendū ꝫ dubiū ē supponēdū q Ari. i vltima pte b⁹ capituli oñdit q̄lis pa⁹ sit reminiscētia: r ītēdit. 5. cōclusiones. ¶ Prima ad reminiscēdū oz maxime cognoscere tp̄s p̄teritū. aut ꝫ certā mēsurā aut infinite. i. ideterminate. Subdit q ē aligd. s. aīa q̄ iudicat magis r min⁹ r oēs magnitudines. pbat q̄ intellect⁹ itelligit maxias magnitudies ñ extēdēdo se ad res ītellectas. sic̄ alīq dicebāt sēsū se extēdere ad res sēsatas. sil'r eas itelligit q̄ñ ñ sūt eo q i ipa aīa sūt sil'es fic̄. i. nāles sil'itudies illarum magnitudinuz vt declarat ad lōgū i l'ris sic̄ p3 i textu. ¶ 2ª cō ad remiscēdū regrit̄ tp̄s p̄teritū. pbat q̄ si i aīa sit̄ fiat mot⁹. i. cognitō rei r tpis tūc memoria agit. si aūt aīa ñ cōgscat tp̄s tūc nō fit memoria. ¶ 3ª cō. ostigit dupl'r cōgscere tp̄s. s. ꝫ dcīatas mēsuras vt cū cōgscim⁹ q 3ª die hoc fecim⁹ aliq̄ aūt ideterminate vt cū cōgscim⁹ q ꝫ aliq̄ fecim⁹: ꝫ nescimus q̄ fecit eo q ñ cōgscimus deteriatā mēsurā tpis i quo fecim⁹. ¶ 4ª cō. pbatū ē q memoratiui nō sūt remiscitiui. iō memorari dr̄t a remisci ñ solū ꝫ tp̄s. i. ñ solū. q̄ memorari sit p⁹ tpe q̄ reminisci. ꝫ q̄ memorari ē i multis alijs aīalib⁹ ab hoīe. nullū aūt al'r remiscit̄ nisi hō. pbat q̄ remisci ē sil'es gdā. pbat dupl'r. p̄mo q̄ ille q remiscit̄ sillogizat q̄ p⁹ vidit aut audiuit. 2° q̄ remiscētia fit p q̄dā deliberatōez. mō deliberare ē sil'es gdā. ¶ 5ª cō. reminiscētia ē passio cōpea. pbat p3s q̄tuor signis. Primū q̄ videm⁹ quosdā turbari q̄ñ nō p̄nt remisci. r si adhibeāt diligentiā r nō p̄nt remisci nihil minus turbabūt̄. r maxie melācolici q̄ fātasmata maxime mouēt melācolicos: pbat q̄ sicut i pijciētib⁹ lapides nō ē ampli⁹ i eoz potētia sistere. sic etiā post q̄ aligs fortiter mouit imaginationē nō p̄t eā getare. Subdit q illi maxime pturbāt̄ q̄ bñt organū sēsitiuū multū bumidū q̄ tales nō facil'r getāt spēs motas q̄ suueniat q̄ q̄rit̄. pbat quob⁹ exēplis. p̄mū ē de iratis r timētibus q nō p̄nt se cito pacificare pp mot⁹ corpales q̄b⁹ ītra mouent̄. 2ª exēplū ē de illis q fortiter ip̄rimūt sue imaginatōi aliq̄s cātilenas: ita q̄ tepissime cātāt ipsis nō cogitātib⁹ neq̄ volētib⁹. 3ª signū q̄ bñtes supiora maiora r vani sūt per⁹ memoratiui q̄ alij pp b q̄ ōrieta tē multā habēt i organo sēsitiuo sic q̄ nō possūt ordinate p̄cedere i reminiscēdo. 3ª signū q̄ iuuenes r multū senes sūt imemores pp motū: in iuuenib⁹ aūt ē magn⁹ mot⁹ fm augmētū: i senibus ē magn⁹ fm decremētū. 4ª signū q̄ pueri r senes sūt imemores vsq̄ ad lōgā etatē. Cōsequēter recapitulat ea q̄ dicta sūt. Dr̄ vltra textū ad dubiū q reminiscētia q̄tū ad ei⁹ p̄priū actū solū ē i pte sēsitiua: q̄tū tamē ad actū discursiuū ex p̄cipijs memorat] ad cōclusionē ñ memorata p̄tinet ad ītellectū. Et hec de tio articulo.

Rationes soluuntur ex dictis. Et hec de questione dicta sufficiāt.

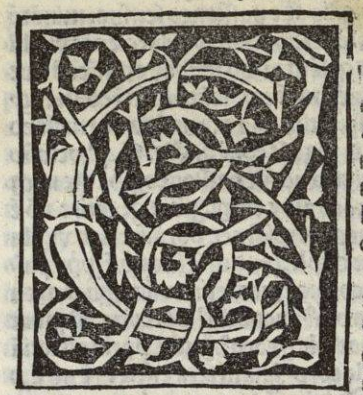

Circa libruz de sōno r vigilia Querit̄ primo vtrū sōnus et vigilie sint passiones solis r oib⁹ aīalib⁹ cuemētes. ¶ Ar' p̄mo q̄ nō cueniāt solis aialib⁹ q̄ cueniūt plātis. q̄ nō cueniūt solis aialib⁹. añs p3 p rōem Ari. q̄ plāte habēt aliq̄ op⁹ q̄ faciūt i aliq̄ tpe. q̄ tādē ē necesse cessare illō op⁹ r cessatio illi⁹ opis erit sōnus. executio ꝫo illius opis erit vigilia. ¶ 2° ar' q̄ nō cueniāt oib⁹ aialib⁹ dupl'r. p̄mo q̄ multa sūt aialia q̄ñ bñt nz cor neq̄ cerebrū neq̄ caput. vt p3 de cochis r ostreis. 2° q̄ sūt multa aialia q̄ nō bñt nisi sēsū tact⁹. p3 p Aristo. i 2° dāa dicentem. q̄ sicut vegetatiuū ē sine alijs modis viuēdi. ita sēs⁹ tact⁹ ē sine alijs sēsib⁹. ¶ 3ª ar' sic. sōnus r vigilia ñ cueniūt oib⁹ hoīb⁹: q̄ nec oib⁹ aialib⁹. añs p3 q̄ hoīes exñtes i extasi nō dormiūt vt certū ē neq̄ vigilant cū p̄tūc ñ possint exercere opatōes sēsuū exteriōz. ¶ In oppm ē auctoritas 2c̄.

Primo sciēdū ē q iste liber i q̄ Aristo. dr̄t de sōno r vigilia diuidit in sex capitula. In primo capitulo ostendit aliq̄ cōmunia circa sōnū et vigiliam. et intendit decem conclusiones. ¶ Prima conclusio tangit intentum vt ad longū patet in textu. ¶ 2ª conclusio tangit circa quid habeant fieri somnus et vigilia et est hec. Somnus et vigilia habent fieri

circa idē.i.circa eādē ptē aialis. ꝓbat qz somn⁹ ⁊ vigilia opponūtur:ḡ bñt fieri circa idē. ꝓbat ꝑmo añs.qz sōnus videt eē ꝑuatio q̄dā vigilie. ꝓbat z⁹ añz qz i oīb⁹ alijs aialibus extrema.i. oppolita vidētur fieri circa idē lusceptibile ⁊ vidētur eē passiones ciusdem veluti visus ⁊ cecitas:pulchritudo ⁊ turpitudo.fortitudo ⁊ debilitas audit⁹ ⁊ surditas. ¶ 3ª ꝯclusio tāgit cuius ptes aialis somnus ⁊ vigilia sint passiones ⁊ est hec.sōnus ⁊ vigilia sūt passiones sensus: ꝓbat qz sōnus ⁊ vigilia sūt passiones illi⁹ ptis aialis ꝑm quā iudicamus aial vigilare ⁊ dormire.sed ꝑm sēsū cognoscimus aial vigilare vel dormire ḡ sōnus ⁊ vigilia sūt passiones sensus. minorē ꝓbat qz oēz sētiētē putam⁹ vigilare ⁊ oēz vigilātē sētire:aut qz sētit aliqō sēsibile extrisecū aut qz facit aliquē motū eoz sēsuū q̄ sūt i eo.ifert ꝙ illo quo aialia sētiūt ipsa dormiētia dormiūt eo dē ⁊ vigilātia vigilāt eodē.i.sēsu. ¶ 4ª ꝯclusio somnus ⁊ vigilia nō sūt passiones ꝓpe aie nec corpi sz sūt cōes aie ⁊ corpi. ꝓbat qz sētire nō ē ꝓpriū aie nec corpis.ḡ nec dormire nec vigilare.añs ꝓbat dupl'r.ꝑmo qz sēsus nō ē ꝓpa passio aie nec corpis.ḡ nec sētire.añz ꝓbat qz cuius ē potētia hui⁹ ē actio illi⁹ potentie.z⁹ ꝓbat qz sēsus ē mot⁹ aie ꝙ corp⁹.ḡ nō ē ꝓpriū aie.etiā nōē possibile corp⁹ iaiatū sētire.ḡ sētire nō ē ꝓpriū corpi. Subdit q̄dā recapitulationem quorūdā determinatoꝝ i libris de aīa. ¶ 5ª ꝯclusio q̄cūq̄ viuētia ptic̄pāt solū motū augmēti ⁊ decremēti sicut plāte i eis nō ē sōnus nec vigilia ꝓbat qz nō bñt ptē sēsitiuā.i.sēsū siue potentia vegetatiua sit seꝑabilis siue nō. Subdit ꝙ nihil ē qđ sꝑ dormiat aut sꝑ vigilet:sz ambe passiones nec i sūt supple successiue eidē aiali. ¶ 6ª ꝯclusio nō ē possibile ꝙ aial bñs sēsū nec dormiat nec vigilet. ꝓbat qz vtrūq̄.i. disiūctū ex vtroq̄ est passio ꝑmi sēsitiui.ḡ necesse ē altez eoꝝ sꝑ iesse ¶ 7ª ꝯclusio nō ē possibile altez sꝑ iesse eidē vt nō ē possibile aliqō gen⁹ aialiū aut sꝑ dormire aut sꝑ vigilare. ꝓbat ꝑmo ꝙ oē aial aliqñ dormiat:qz si aial non vigilet dormit:sed nullū aial sꝑ vigilat.ḡ oē aial aliqñ dormit. ꝓbat maiorem qz necesse est altez ōrioꝝ adesse:⁊ altez abesse sz sōnus ⁊ vigilia sūt ōria.ḡ cū vigilare diffiniat ꝑ solōez sensus:⁊ dormire ꝑ ligationē sensus.ḡ necesse ē altez illoꝝ iesse cuilibet aiali. ⁊ ꝑ cōs si aial nō vigilet dormit. minorē ꝑncipalis rōnis .s. ꝙ nullū aial sꝑ vigilet ꝓbat sic. q̄cūq̄ alicui⁹ est aliqō opus ꝑm nāz necesse est illud opus deficere qñ excesserit tꝑs i q̄ pōt facere illud:sz cuiuslibet aialis ē illud op⁹.s.sentire.ḡ necesse ē i oi aiali deficere illud opus qñ excesserit tꝑs in quo pōt sētire:⁊ ꝑ cōs nō oē aial sꝑ vigilat:ifert diffinitionē sōni. sōnus ē ipotētia sentiēdi ꝓp excessū vigilādi. Subdit ꝙ q̄cūq̄ excessus vigilādi ē cū egritudine ⁊ q̄cūq̄ absq̄ egritudine ⁊ dissolutio sit'r. Infert ꝙ oē qđ vigilat otigit dormire cū ipossibile sit sēsū sꝑ agere. ꝓbat z⁹ ꝙ oē aial dormiens aliqñ vigilat:qz oē aial sēsū bñs aliqñ vigilat. oē aial dormiēs bz sensū. ḡ oē aial dormiēs aliqñ vigilat. minorē ꝓbat qz sōnus est passio ptis sensitiue cū sit viculū ⁊ imobilitas q̄ dā sensus. maiorē ꝓbat qz oē qđ aliqñ sentit ꝑm actū vigilat:sz oē bñs sensū aliqñ sentit bz actū ḡ oē bñs sensū aliqñ vigilat. Infert ꝙ qz ipossibile ē eūdē sit'r eē dormiētē ⁊ vigilātē.iō necesse ē oēz sēsū eē excitabilē.z⁹ ꝓbat ꝙ oē aial dormiat vel vigilet dupl'r.ꝑmo inductiue:qz oia aialia coicāt sōno ⁊ natabilia ⁊ gressibilia ⁊ oia gña piscū ⁊ vl'r oia aialia q̄ bñt oculos. Subdit ꝙ oia alia aialia q̄ bñt ouos oculos sunt lenis sōni.iō multotiēs ē imanifestū vtꝝ sōno coicēt aut nō. ꝓbat qz nunq̄ ꝑm sensū ē manifestū si aialia q̄ bñt ouā testā dormiāt. ¶ 8ª ꝯclusio recapitulat aliq̄ q̄ ꝑus dicta sūt ⁊ ē hec.manifestū est ex his ꝙ oia aialia coicāt somno ⁊ vigilia. ꝓbat qz oē aial diffinit⁹ ꝑ hr̄e sensū.ḡ. añz ꝓbat qz imobilitatē ⁊ viculū sēsus dicim⁹ eē sōnū.solōez aut ⁊ remissionē sēsus dicimus vigiliā. ¶ 9ª ꝯclusio nulla plāta dormit vel vigilat:probat qz nulla plāta bz sēsū.igit'. ꝓbat añz qz sōnus ⁊ vigilia nō sūt sine sēsu. añs ꝓbat. ḡbuscūq̄ iest sēsus illis iest gaudiū ⁊ tristitia: ⁊ ḡbuscūq̄ iest gaudiū ⁊ tristitia illis iest appetit⁹:sz plātis ñ iest appetitus.ḡ nec sēsus. ¶ 10ª ꝯclusio tāgit vnū cōrelariū ⁊ ē hec. Sōnus ⁊ vigilia nō sūt passiones nutritiue. ꝓbat signo qz potētia nutritiua magis facit opus suū dormiēdo q̄ vigilādo:ḡ signū ē ꝙ potētie vegetatiue nō iest sōnus nec vigilia. añs ꝓbat:qz aialia magis nutriūtur ⁊ augētur dormiendo ac si nihil egeant sensu cuius est vigilia.

Secundo sciēdū est ꝙ Ar̄i.i isto z⁹ capitulo oñdit cuius sēsus sōnus ⁊ vigilia sint passiones:⁊ itēdit decē ꝯclusiones ¶ Prima ꝯclusio tāgit itētū ⁊ est hec. Cōsiderādū ē q̄re aialia dormiūt ⁊ vigilāt ⁊ ꝓp q̄lē sensū vel ꝓp q̄les sēsus ⁊ si ꝓp plēs. Subdit ꝙ q̄dam aialiū bñt oēs sēsus q̄dā vero nō bñt oēs vt visū est. Subdit z⁹ ꝙ oia aialia bñt tactū ⁊ gustū

nisi fuerit aliqð aial impfectũ sicut dictũ est i libro de aia. ¶ 2ª conclusio. sõnus ẽ passio oiuz sensuũ exteriorũ. pbat: qz illi⁹ sẽsus sõnus est passio quo aial nõ põt sẽtire si dormiat: sz ipossibile est ꝙlicũqz sensu sẽtire aial qñ dormit. g̃ necesse est sõnũ z vigiliã eẽ passiones cuiuslibet sẽsus. ¶ 3ª conclusio põter sensus exteriores ẽ qdã cois potẽtia. s. sensus cois. pbat triplr. põmo qz bz vnũquẽ qꝫ sẽsũ ẽ aligd ppriũ. vt visui videre auditui audire ẽ aligd cõe. g̃ etiã ẽ aliqs sensus coiz q̃ segũt oẽs sensus z sentit oia sensibilia aliorũ sensuuz. Scõo qz visus nõ videt suũ videre. g̃ necesse ẽ ponere sẽsũ cõez ad cognoscẽdũ actionẽ visus z actionem aliorũ sensuũ. Tertio nullus sensus pticularis põt discernere iter albũ z dulce: nec iter sensibilia diuersorũ sensuũ. g̃ ad discernendũ iter ea ẽ ponẽdus sẽsus cois. ¶ 4ª conclusio sõnus ẽ põmo z principalr passio sensus cois. pbat pbz q̃tuor rõib⁹. põma qz sensus cois est vn⁹ sẽsus z pncipale sẽsitiuũ iter oẽs sensus z cõe oibus alijs sensib⁹. ergo somn⁹ ẽ passio sẽsus cois. añs pbat qz sicut se bz tact⁹ ad alios sensus pticulares: ita se bz sensus cois ad alios sensus: sz tact⁹ ẽ pncipalis sensus iter oẽs sensus pticulares. g̃ sensus cois ẽ pncipalis iter oẽs sẽsus. maiorẽ pbat qz sicut tact⁹ separaꝝ ab alijs. ita z sẽsus cois. ex hoc ifert ꝙ sensus cois iest oib⁹ aialib⁹. pbat qz solus tact⁹ iter sensus particulares iest oib⁹ animalib⁹. Scda rõ si somnus eẽt passio alteri⁹ sensus a sensu coi seqrẽt ꝙ non oporteret oẽs sensus sil'ligari i sõno. nec oẽs sil' solui i exꝑgefactõe. añaz pbat qz sẽsus exteriores nõ bñt adiuicẽ colligationẽ. tõ nõ oportet ꝙ vno ligato ali⁹ etiã ligeꝝ. Tertia rõ illi⁹ sensus somn⁹ est passio quo passo necesse est alios sil' cõpati: z nõ ecõuerso: sz sensus cois est huius modi. igit. 4ª rõ qz somn⁹ non est ꝙlibet potentia sentiẽdi: sz solũ illa q̃ nãlr ꝓuenit p ligationẽ oiuz sensuũ sil'. hoc aũt nõ põt fieri sine passione põmi sensitiui. g̃ somnus est passio põmi sensitiui. ¶ 5ª conclusio somn⁹ ẽ necessarius oib⁹ aialib⁹ ꝓp salutẽ ipsorũ. Ad ꝓbandũ istã conclusionẽ enumerat q̃tuor gña cãrũ: vt pz i textu. pbat sic conclusionẽ. oib⁹ q̃ pñt moueri z tñ nõ sp continue pñt moueri necessaria ẽ gen. sic est de aialib⁹. g̃ aialibus necessaria est ges: ges aũt aialis ẽ somnus. ¶ 6ª conclusio. vigilia est finis somni: pbat. i oib⁹ nãlr ordinatis optimũ est finis aliorũ: sz i oibus habentib⁹ sensũ optimũ est sentire. g̃ sentire est finis oiuz passionũ sẽsus. ¶ 7ª conclusio declarat qualiter somnus sit necessarius aiali. Et dicit ꝙ est solũ necessarius ex suppõne. qz si aial debeat cõseruari in sua natura necesse ẽ ipz aliqñ hẽre somnũ. ¶ 8ª conclusio subdit quedaz determinãda z ẽ hec. Inquirẽdũ est p quales motus z quibus partibus corporis aduenit somnus z vigilia: z ꝓpter quã cãm aduenit i bñtibus sanguinẽ: z ꝓpter quã in nõ bñtib⁹ sanguinẽ. Pro cuius declaratione intẽdit talẽ conclõnẽ. Primũ z pncipale sensitiuũ ẽ cor sñe aliquid ꝓportionabile cordi. pbat qz idem est pncipiũ pncipale sensus z motus localis in aialibus. sed pncipiũ pncipale mot⁹ localis in aialibus est cor. ergo põm pncipale sensus est cor. minorẽ pbat qz cor ẽ põm pncipale caloris z spũuz. g̃ est pncipale pncipiũ mot⁹ localis. pz cõia. qz mediante calore z spiritibus naturalibus exercetur naturaliter mot⁹ localis. añs pbat quadruplr. põmo qz cor est mẽbrũ calidissimũ in aiali. 2º qz est in medio corporis. Tertio quia respiratio z cõis refrigeratio facta est a natura ꝓpter calorem cordis. 4º qz in non habentibus sanguinem et habentibus alas sicut sunt apes z muscẽ: ꝓportionabile cordi est in parte media. z illi parti medie adherent pedes z ale. ¶ Nona conclusio. somnus est põmo z principaliter passio cordis vel alicuius proportionabilis cordi. pbat. quia ẽ principaliter passio primi sensitiui. primũ autez sensitiuuz est principaliter in corde. ¶ Decima cõcludit duas. q. q̃s i sequẽtibus mouet z soluit.

Tertio Sciendum est ꝙ Arist. in isto tertio capitulo determinat de sõno diffinitiue: z intẽdit sex conclones. ¶ Prima conclusio tangit sex suppõnes. Prima. aialiẽ necessariũ susc̃ipere alimentũ: quia potẽtia nutritiua prior est alijs: z sensus sine ea z alimẽto nõ põt existere. Secũda. vltimatũ siue ꝓpinquũ nutrimẽtũ i habentibus sanguinẽ est sanguis. in non habentibus vero sanguinẽ est aliquid proportionabile sanguini. Tertia. locus sanguis sunt vene. Quarta. principiũ venarũ est cor. Quinta. nutrimẽtũ receptũ i stomaco digeritur z i sanguinẽ conuertitur z p venas mouetur z vadit ad cor sicut dictũ ẽ i libro de aialibus. Sexta suppõ. nõ ois ipotẽtia sentiẽdi ẽ somnus: qz suffocatio aut aliqua talis defectio aiẽ ẽ ipotẽtia z tamẽ nõ ẽ somnus. pbat. qz talis defectio est totalis corruptio sensuũ. ¶ 2ª conclusio tangit cãm actiuã somni. z ẽ hec. somnus fit ex euaporatione nutrimẽti ascẽdẽte ad caput: z iterꝝ repellẽte

calorē ad cor p istū modū. qz necesse ē nutrimē-
tū p digestionez calefactū euaporari z sursum
mitti z a frigiditate cerebri ingrossari z ingrossa
tū reflecti ad cor ppē quā reflexionē nō pōt cor
emittere spūs vitales ad sēsus. iō sensus statim
liganť z fit sōn⁹. Subdit iterū q sōn⁹ ñ est qlz i-
potētia sētiēdi. Subdit z⁹ q sōn⁹ fit sic eurip⁹. i.
vētr⁹ tortuosus qz fit p reflexionē. hāc ꝓbat pbs
septē signis. ꝑm⁹ signū qz a multa potatione z co
mestiōe cito fit magn⁹ sōn⁹ ppē multā nutrimē-
ti euaporationē. z^m signū oia sōnifera. i. sōnū ꝓ
uocātia si excessiue sumantur aggrauāt caput.
3^m signū qz ex labore segtur sōn⁹ eo q labor ē
colligatiu⁹. z etiā resolutiu⁹. i. labores z motus
resoluūt humōes viscosos z fleumaticos z eoꝝ
vapores ascēdūt p caput. Subdit q humores
colligati sūt sicut nutrimētū idigestū qō multū
euaporat si sit calefactū. 4^m signū qz sunt aliq̄
egritudines q̄ faciūt multū sōnū. vt accidit fe-
bricitātib⁹ z largicis. 5^m signū qz pueri multuz
vtūtur sōno eo q nutrimētū totū sursuz ferť. ℞
ꝓbat trib⁹ signis. ꝑmū. qz magnitudo supioris
excedit magnitudinē iferioris eo q adhuc i illa
etate fiat augmentū. z^m signū. pueri vt plīmuz
fiūt epilentici. sōnus. n. est similis epilentie. imo
epilentia est quodāmodo somn⁹ in cuius signuz
epilētia magis accidit dormiētib⁹. Ex hoc ifert
q vinū non ē vanduz pueris. Et subdit q nihil
differt ipsos bibere vel nutrices eorū. Subdit
secūdo q oportet eos bibere vinū lymphaticū
idest aquaticum z modicū eo q vinū est nimis
fumosū. z iter cetera nigrū ē magis fumosum.
Subdit 3° q supioza pueroꝝ sunt ita plena nu-
trimēto. q q̄ menslb⁹ non ꝟtunt colū. iō ma-
tres nō sentiūt pueros mouere in mīcibus sup
ple quousq̄ ad sextū mēsez. 6^m signū ꝑncipale.
hītes magna capita z hītes strictas venas sūt
amatores sōni. ꝓbat cū vene istoꝝ sūt anguste
humiditas q̄ ascēdit non pōt facilr defluere. ō
ꝑma parte. ꝓbat. qz in venosis z hītib⁹ magna
capita ē mult⁹ impet⁹ sursū z fit magna euapo
ratio: Subdit q hītes latas venas nō sūt sōno
lenti ꝓpter ā̄plitudinē venaꝝ nisi habuerint ali-
quā aliā passionē ōriā. 7^m signū. melācolici nō
sūt amatores sōni eo q loc⁹ interior ē multum
infrigidatus. ideo in ipis non fit multitudo eua
porationis: ꝓpterea sunt edaces et duri z pi-
gri z tristes. ℂ 3^a ꝑ. tāgit diffinitionē sōni z est ℏ
Sōn⁹ est q̄daz imobilitas sensuū ppē frigidita
tem organi prouenies ex conuētu caloris reci
procati ad cor ꝓpter descensū vaporū prius p
calorē eleuatoꝝ z ꝓpter cerebꝝ obstans z ifri-
gidā freuersoꝝ. ℂ 4^a ꝑ. tangit q̄daz correlaria.
ꝑmū. q dormiētis sūt valde multi mot⁹ iterio-
res. z^m. caput z partes supiores fiūt in sōno fri
gidiores q̄ pedes z ptes inferiores. ℂ 5^a ꝑ. tan
git quandā dubitationē z est hec. cuz vapores
eleuati a calido sint calidi. sōnus aūt sit q̄dā fri
gefactio q̄liter pñt illi vapores causare sōnuz.
z hāc q̄onez soluit q̄ttuor solōnibus. prima. qñ
stomacus est euacuat⁹ a cibo fit calidior. qz laca
stomaci calida seiuicē calefaciūt. 3z qñ cib⁹ est i
stomaco tūc agūt i cibū. iō simile ē de capite re-
pleto vaporib⁹ z denudato a vaporib⁹. z^a solō
si corpus sit aliq̄ ꝑfusū aqua calida illa aperit
poros z secū trahit z facit exalare caloꝝ intrin
secū inde ē q calor inferiori lāgue scēte fit aliq̄
tremor z opilatio q̄dā. sīlr est de vaporib⁹ ascen
dentibus ad caput. 3^a solutio. sicut ligna posita
supra ignē repellūt inferi⁹ caloꝝ. sic etiaz frigi
ditas cerebri repellit inferi⁹ vapores. 4^a solu-
tio sicut a sole humidū in ēra vel in aqua calefit
z euaporať z ascēdit vapor sursuz z cū venerit
ad mediā regionem aeris q̄ est frigida frigefit z
ingrossať. simīlr a calore cordis nutrimētū eua
porať z ascendit ad caput z ꝓpter frigiditatez
cerebri ingrossať z mittiť deorsū q repellit ca-
lorez ad cor z remouet a capite caloꝝ nāle et
fit sōn⁹. ℂ 6^a ꝑ. aial expgiscit q̄n est facta dige-
stio vapoꝝ repcussoꝝ a capite ad cor. declarat
qz in tali digestione fit ꝑmitus gñatio sanguis in
epate. z ille sanguis adhuc est impurus z mitti
tur ad cor qō est ꝓncipiū caloris z vite. z ibi pfe
cte digerit p quā digestionē generanť spiritus
vitales z mittūtur ad singulas ptes corporis. z
depurať i corde ille sāguis: z subtilior mittiť ad
vnā cellulaꝝ extremaꝝ q̄ sūt circa cor. z subtili
or postea mittiť ad caput z ad mēbra supiora.

Conclusio rñsalis. Sōn⁹ z vigilia sūt passiones i oībus aialibus cōuenientes. ꝑz qz omni animali est vna opatio .s. sentire que nō pōt ab eis exerceri semp z cō-
tinue. ergo necesse est aial aliquando deficere ab illa operatione z aliquando exercere illam operationem. ergo necesse est omne aial aliq̄ vigilare z aliquando dormire.

Primo dubitať. Utꝝ somniū sit passio aie intellectiue. Ad soluendum hoc dubiū est supponendū q Aristo. i hoc quar to capitulo determinat de q̄busdaz ꝓambulis ad

cognoscēdum qđ sit sōniuz. ꝛ diuidit̄ in duas partes. ¶ Jn ꝑma ꝑte oñdit cui⁹ ptis aie sōniuz sit passio. ꝛ itēdit sex ꝛclões. ¶ ·pria. sōniū ē passio po⁹ sēsitiue vel itellectie. ꝓbat qz ois apꝓhēsio ē passio ptis sēsitiue vel itellectiue. sz sōniuz ē apꝓhēsio. ḡ ē passio ptis sēsitiue vel itellectie. maiorē ꝓbat qz eoꝝ q̄ sūt i aia solū hec duo cognoscūt. ¶ z⁹ ꝛ⁹. sōniuz ñ ē passio sēsus exteriozis. ꝓbat qz i sōno i quo maxime fiūt sōnia oēs sensus exteriozes sūt clausi ꝛ nihil apꝓhendēteſ. ¶ 3ª ꝛ⁹. sōniū nō ē passio opionis. i. ꝟtutis opinatiue siue itellectie. ꝓbat dupl'r. ꝑ. qz p sōniū nō solū appet q⁹ aliqd ē bō vel equ⁹. sz etiā q⁹ ē alb⁹ vl pulcher. ista aūt spectāt ad sēsū. z⁹ qz p sōnia iudicam⁹ nos hoc videre vel audire illud tāq̄ aduenies. i. ac si cēt ꝓns i aspectu sēsus. ¶ 3ᵐ meᵐ ponit p⁹gntā ꝛclōez. qz sōnia cōueniūt bꝛutis. ḡ nō sūt passiones partis itellectiue. añs ꝓz qz videm⁹ canes ꝛ alia aialia vozmiendo mouere capita ꝛ alia mēbza ꝛ vociferare. ¶ 4ª ꝛ⁹. ñ ois apparitio i sōno ē sōniū. ꝓbat duab⁹ rōnib⁹. ꝓma. sepe multi studioſi i sōno syllogizāt de ꝛclusiōibus vniuersalib⁹ ꝛ ēt de substātijs sepatis. ista aūt ñ ptinēt ad sōnia sz ad ptē itellectiuā. Subdit q⁹ sīc i vigilia ex sēsatis ꝛ fātasiatis mouēt itelleꝛ⁹ ad itelligēdū. ita etiā pōt i sōno. z⁹ rō. p sōnia sūt multe deceptiōes q̄ aliqñ cozrigūtur i sōno p aliquā supiozē ꝟtutē. mō iste act⁹ cozrectinus nō ē sōniū. añs ꝓ ꝑma ꝑte ꝓbat qz sepe fātasmata sunt distoꝛta ꝛ turbata ꝓpē mot⁹ va poꝝ ad cerebꝝ. Frenetici eiz sepissime vigilando decipiunt̄ ex fātasmatib⁹. ·pro z⁹ ꝑte ꝓbat qz videtes solē iudicāt ipz ee pedalē ꝛ tūc errorē nō pōt cozrigere p sēsū. ḡ oportet q⁹ būc errorē cozrigat aliq̄ ꝟtus supioz. ¶ 5ª ꝛ⁹. sōniuz ē passio ꝑmi sēsitiui. ꝓbat qz sōniū ē apparitio. i. apꝓhensio q̄dā ꝛ ñ ē apꝓhensio ꝟtutis simpl'r sētiētis. i. ꝟtutis exteriozis nec etiā ꝟtutis itellectie vt supꝝ ꝓbatū ē. ḡ ē paꝝ ꝑmi sēsitiui. ¶ 6ª ꝛ⁹. sōniū ē passio ꝑmi sēsitiui sz q⁹ ē fātasticū. ꝓbat̄ qz ꝑmū sēsitiuū vocat̄ sēsitiuū eo q⁹ imutatur a sensibus exteriozib⁹. sz vocat̄ fātasticū eo q⁹ imutatur a spēbus reseruatis a fantasia. hoc aūt fit a sōnio. Ex his patet solutio ad dubiuz.

Secundo dubitat̄. Utꝝ oē apparens i somno sit veꝝ. Ad soluēduz hoc dubiū ē supponēdū q⁹ Aristo. i z⁹ ꝑte bⁿ capituli dat q̄sdā suppões valētes ad cognoscendū qd sit sōniū. ꝛ itēdit sex ꝛclões. ¶ ·pria sz q̄libet sensitiuū sēsibilia faciūt sōniū. ꝓbat qz q̄libet sensibile agit i sēsū tā ꝓpiquū q̄z remotum ergo q̄lz sensibile pōt agere i sēsū cōez ad cānduz sōnia. añs ꝓbat duob⁹ silibus. ꝓmū qz ꝓjciens cū ꝓiecto mouet aerem ꝓpiquū q itez mouet ꝓiectū cū alio aere. ꝛ itez ille aer mouet ꝓiectū cum alio aere. ꝛ sic ꝛtinue quousq̄z cadat ꝓiectū. zᵐ simile. calefactiuū calefacit cozpus ꝓpiquū. ꝛ illud cozp⁹ calefactū calefacit cozp⁹ ꝓpiquū ꝛ semp ꝛnter. similr sensibile ꝓmo mouet sēsuz exteriozē. ꝛ p ipsū mouet sensū cōem. ꝛ vltimo mouet fātasiaz ꝛ fiūt sōnia. ¶ z⁹ ꝛ⁹. passio ipzessa a sēsibili i sēsu manet i aliquo tēpore sensibili absēte. ꝓbat qnq̄z expientijs. ꝓma qz si de magna claritate veniam⁹ ad locū tenebzosū nihil poterim⁹ videre ꝓpt passionē impssaz a lumine. z⁹ expiētia. si multū claꝝ colozē ispiciam⁹ ꝛ pmutem⁹ visū ad aliū locū ꝓ modico tpe oia apparebunt nobis esse pozis colozis. 3ª. si aspexerim⁹ ad valde splēdidū ꝛ ꝟtam⁹ nos ad fuscū vel nigꝝ illud ꝑmo videbit̄ nobis albū deinde puniceū vel rubeū. ꝛ cuz passio euanescit apparebit nobis nigꝝ. 4ª. si ꝛtinue aspexerimus ad aliq̄ mota vt ad flumia vel aliq̄ tale. ꝛ ꝟtamus oculos totū apparebit nobis moueri. 5ª. boies a magnis sonis fiūt q̄si surdescētes ꝛ abitensis odoꝛib⁹ difficile odoꝛātes non potētes vsq̄z ad magnū tpe ꝓcipere magnos sonos vel odozes. ¶ 3⁹ ꝛ⁹. sensitiuū sepe agit aliqd extra ipz. ꝓbat signo qz mulier mēstruosa sepe inficit speculuz aspiciēdo in ipz. ꝛ si speculū fuerit nouū ꝛ mundū macula difficulter ēgit̄. ꝛ si fuerit vet⁹ ꝛ imūdus magis cito abstergit̄. ḡ signū ē q⁹ sēsus agit aliqd extra. añs ꝓ ꝑma ꝑte ꝓbat per duas cās. qz nō solū res visa agit i oculū sed etiā oculus agit i rez visaz. ꝓbat qz splēdidū agit i aerē sibi ꝓpiquū: ꝛ mediāte illo agit i cozp⁹ remotuz. mō oculus ē de numero splēdidoꝝ. z⁹ cā. quia oculi sūt rari ꝛ pozosi. ꝛ sic facil'r ꝓeos exeūt fumi ꝛ vapozes supflui. sed in muliere mēstruosa fumi ꝛ vapozes a sanguine mēstruoso ascēdunt ad caput ꝛ exeūtes ꝓculos multiplicāt se per aereꝝ vsq̄z ad speculū ꝛ ꝓpter obstaculū alligāt̄ spec'o ꝛ redeūt i nubeculā sāguineā. Subdit q⁹ sicut i veste mūda cito apparet aliqua macula. ita cū speculū sit mūdū modica passio per aerē delata apparet. Dat cāz secūde partis antecedētis ꝓncipalis ꝛ ē hec. qz i nouis ꝛ mundis speculis nō est aliena q̄litas resistēs ipzessiōi. iō fortⁱ⁹ impꝛmit̄ in nouo speculo q̄z i veteri. Subdit q⁹ ē simile de bis q̄ apparēt circa vina ꝛ oleū

& alios liquores mũdos & puros. qz talia cito alterant & ificiũtur ab imũdis iuxta positis recipiẽdo ab eis odores & sapores exĩneos. ¶ 4°. Qz exĩtes in passionib⁹ faciliter decipiuntur circa sẽsus. ꝓbat de imẽtib⁹. de passione amoris. de freneticis & febricitãtib⁹. ¶ 5°. Qñqz iudicam⁹ eẽ falsũ qõ nobis apparet ex passionib⁹. & subdit qz si passio fuerit fort nos mouemur ꝑz ipsã id est putam⁹ eẽ verũ qõ nobis apparet. ꝓbat qz vna ỹtus decipit. & alia virt⁹ supior & certior põt illã deceptionẽ corrigere. vt pz de errore circa q̃titatem solis. de tactu iudicante vnũ esse duo ꝓpter pmutationem digitoz. ¶ Sexta ꝛ tangit cãm quare falsum est illud qõ nobis apparet ex fantasmatib⁹. qz fantasmata representant nobis sensibilia quasi ꝓsentia q̃ tamẽ sunt absentia. Ex his pz solutio ad dubium.

Tertio dubitatur. Utr ꝑmũ sensitiuum sit in cerebro vel in corde. Ad soluendũ hoc dubiũ est supponendũ qz de dubio fuerũt due opiniones. ¶ Prima fuit medicoz dicentiũ sensũ cõem esse i anteriori parte cerebri. ꝓbant sic. qz lesa anteriori pte cerebri ledit ima ginatio. 2°. sõnus est i cerebro. & ꝑmũ sẽsitiuũ ẽ i cerebro. ꝛz ꝺña qz sõn⁹ ẽ passio ꝑmi sensitiui. aũs ꝓbat qz meat⁹ a corde ad cerebr̃ sũt obstructi. & opz qz sõn⁹ sit passio illi⁹ sẽsus q ẽ i cerebro. 3°. sẽsus cõis imediate mouet̃ a sẽsib⁹ exĩoribus⁹. & ẽ eis imediate ꝺiũct⁹. etiã oẽs sẽsus exĩores ꝺbẽt eẽ colligati i sẽsu cõi. hãũt nõ possz defendi nisi sẽsus cõis eẽt eis ꝺiũct⁹. 4°. oẽs alij sẽsus exteriores sũt i cerebro. & sẽsus cõis. 5°. i hoie solũ ponunt̃ q̃tuoz mẽbra ꝑncipalia. s. coz qõ est ꝑn⁹ vitalis opatiõis. epar qõ ẽ ꝑncipiũ nutritionis. & mẽbra gñatiua q̃ sũt ꝑncipia nãlis gñationis. & cerebr̃. & necesse ẽ qz cerebr̃ sit ꝑn⁹ alic⁹ opatiõis & nõ alt⁹ q̃ ipsi⁹ sẽsationis. & opz qz ꝑmũ sẽsitiuũ sit i cerebro. 6°. isõno sẽsus cõis est ligat⁹. & ẽ i cerebro & non i corde. tenet ꝺña qz si essz i corde bret sẽp spũs vitales. & sic nũq̃ essz ligat⁹. ¶ Secũda opio ẽ Aristo. et ꝺmẽtatoris i 2°. sui quolibet libro medicie. qz ꝑmũ sẽsitiuũ ẽ i corde tãq̃ i suo ꝑncipali orgão. ꝓbãt sic. qz oia dolorib⁹ p sẽsũ tact⁹ q ẽ ꝑncipal⁹ int oẽs sẽsus exĩores ꝑmo ptigit ad coz q̃ ad aliã ptem corporis. & ꝑmo deferet̃ spẽs sensibilis ipsius tãgibil⁹ ad coz q̃ ad aliã pt̃e corpis. & necesse ẽ qz sẽsus cõis sit i corde. 2°. qz si aliqs ꝺburat̃ in pede vel hẽat aliqõ apostema i aliq̃ pte iferiori tunc coz volet & non caput. & signũ ẽ qz ꝑmũ sẽsitiuũ est in corde & nõ in capite. 3°. appetit⁹ sẽsitiu⁹ maxime viget i corde. & ꝑmũ sẽsitiuũ. 4°. ꝑmum formatũ i embrione ẽ cor & illo ꝓ embrio bẽt sensuz & non i cerebro. qz nõdũ formatũ ẽ. & est i corde. ¶ Preter istas opiones sũt due q̃ videntur ꝺcordare istas duas. ¶ Prima stat i vno dicto et in vna distictiõe. dictuz est istud. omnia organa sensuũ exterioũ habent suã ꝑmaz congregationem i capite & me'capite species sensibiliuz multiplicantur ad locũ cordis et ibi completur iudicium & sensatio ipsius sẽsus communis. Distinctio est hec. duplex est organuz sensus communis. quoddam ẽ ꝑme apprehẽsionis & coniunctionis siue copulationis sensuum. & tale est in cerebro. & de illo procedunt rationes medicorum. aliud est organum complete sensationis siue vltimate cognitionis. & illud est in corde. 2ª stat in vna distictione & est hec. sensũ cõmunem esse in aliquo põt intelligi dupliciter vno modo originaliter. & ꝑncipiatiue & sic est in corde. alio⁹ organice & subiectiue. & sic est in cerebro.

Ad rationes añ oppom. ¶ Ad ꝑmam ꝺcitur qz cũ potẽtia vegetatia plãte non sit potẽtia cognitiua ipa ñ est fatigabilis. ¶ Ad scõaz ꝺcit̃ qz in aialibus que habent solum tactũ tact⁹ ẽ ꝑm⁹ sensuũ & ẽ eis ꝑmũ sensitiuũ vbi ẽ tact⁹. ¶ Ad tertiã ꝺcit̃ qz homines exĩtes in extasi vigilant. & licet ꝓ tunc non possint sentire. hoc tñ nõ est per ascẽ suz vapozum ad cerebrum. sed ꝓpter passionez vel egritudinem. Et hec de questione.

Queritur secundo. Utrũ somnia solũ appareant dormientibus. Arguitur. ꝓmo qz non. qz in vigilantibus ita bene reseruantur species sensibiles sicut in dormientibus. & eque bene ꝺbent apparere vigilãtib⁹ sicut dormiẽtib⁹. ¶ 2°. arguitur. si sõnia solũ appareret dormiẽtib⁹. vel ꝺ semp appereẽt i sõno vel aliqñ. & aliqñ nõ. ñ ꝑmũ cũ in quolibet sõno sit sufficiẽs causa sõnioz. s. reseruatio specieꝝ. non 2m. quia non est assignanda ratio quare in vno sõno fiant somnia & non in alio. nec est assignanda rario quare vna species reseruata põt mouere fantasiam ad somniandum & non alia. ¶ Arguitur tertio sic. homines melancolici vigilando sepe ꝺnt se vidisse multa terribilia & similiter de freneticis. & isti vigilando somniant. ¶ In oppositũ est auctoritas philosophi.

Primo sciēdū ē ꝙ Ari. i isto 5° ca°. oñdit gd sit sōniū: ⁊ itēdit qnq; cōclusiones. ¶ Prima cō. tāgit tps i q̄ fiūt sōnia ponendo talē suppōez. manifestū ē ex his q̄ dicta sūt ꝙ imutatōes a spēb⁹ remanentis nō solū fiūt vigilādo sz etiā durāte sōno. ¶ 2ª cō. sōnia apparēt dormiēdo ⁊ nō vigilādo. ꝓbat qz de vie q̄ operatur sēsus ⁊ itelligētia repellūt ⁊ extermināt sōnia quēadmodū ꝓpuus ignis exterminat ꝓpe magnū ⁊ ꝓpua tristitia iuxta magnā ⁊ ꝓpua oblectatio iuxt magnā: sz de nocte q̄n sēsus gescūt p fātasiā mouēt spēs sēsibiles i eis remanēte ꝓpter vacationē sēsuū pticulariū fcē a sōno ⁊ reuertūt sōnia ⁊ fiūt manifesta si nō fuerit turbatio i fantasia. ¶ 3ª cō. aliq̄n fiūt sōnia recta ⁊ aliq̄n falsa. ꝓbat p sile qz sicut aspiciētes i aq̄ gescēte clare vidēt suas facies: ⁊ aspiciētes i aq̄ modicū turbata vidēt suas facies: sz distorte. i aq̄ ātotalr turbata nullo mō vident facies suas. ḡ silr q̄n spēs fātasie sūt o3no gescētes apparēt sōnia recta: ⁊ q̄n ꝓp caliditatē nutrimēti aligs vehemēter mouet apparēt distorta: ⁊ aliq̄n fit mot⁹ vehemētior ⁊ tūc totalr exterminātur sōnia. Cōcludit ꝙ aliq̄n apparēt sōnia turbata monstruosa. ⁊ aliq̄n sōnia deteriora sicut malēcolicis febricitātibus et vinolentis. ꝓbat qz oēs iste passiones. s. malēcolia febris ⁊ vinolentia cū sint multū spumose faciūt multū motū ⁊ multā turbationem. Cōcludit 2°. ꝙ i hūtib⁹ sāguinē sedato sāguine .i. misso ad singula mēbra spēs reseruate faciūt valida sōnia. Infert ꝙ ꝓp hoc ꝙ remanētur spēs delate ab vnoquoq; sensu. iō ea q̄ deferūtur a visu credim⁹ p sōnia videre: ⁊ ea q̄ deferunt ab auditu credimus audire. Infert 3°. ꝙ i somnijs multa apparēt q̄ nō sūt: ꝓbat p sile qz p visum multa iudicam⁹ moueri q̄ nō mouētur ⁊ p tactū diuersoꝝ vigitoꝝ iudicam⁹ vnū eē duo. Et subdit ꝙ ab vnoquoq; sensu possumus decipi nisi ḧtus cognitia superiꝰ dicat. i. corrigat illū errorē. ¶ Subdit 2°. ꝙ sōnia semp apparēt ḧa nō tñ semp iudicāt ḧa. ꝓbat. qz quēadmodū dicim⁹ ꝙ aliq̄ decipiunt facilr ꝓp aliquā passionē. ita dormiētes facilr decipiūtur ꝓp sōniū. i. ꝓp turbationē q̄ē i sōnio ⁊ ꝓp motū sēsuū ab actib⁹ reseruatis i fātasia. i. ꝓp sōnia. ¶ 4ª cō. tangit vnā lōgā declarationē eoꝝ q̄ dicta sūt: vt pz i textu. ¶ 5ª cō. tāgit diffinitionē sōnij ⁊ ē hec. sōniū ē fātasma q̄ddā i sōno. Infert ꝓmo ꝙ idola q̄ apparēt i iuuenib⁹ timētib⁹ passionatis ⁊ vniuersalr illa q̄ apparēt sēsib⁹ solutis nō sūt sōnia. Infert 2°. ꝙ ñ oē fātasma q̄ apparet i somno ē sōniū. ꝓbat qz aligbus dormiētibus ↄtigit q̄q; debiliter audire sonos ⁊ sētire lumē ⁊ ipsi excitati reperiunt se vere sētire illa sicut videre lumē lucerne audire vocē gallor ⁊ camū ⁊ illa ꝓpua audiebāt dormiēdo valde debiliter. etiā alig dormiēdo interrogati rñdēt ⁊ tñ nullū istoꝝ ē sōniū Infert 3°. ꝙ nulla q̄ dormiēdo apparēt i intellectu sūt sōnia. ¶ 6ª cōclusio tāgit cāz q̄re alig nūq̄ sōniāt. alij vero i iuuētute nunq̄ sōniauerūt ⁊ tñ i senectute sōniāt ⁊ ē hec. ꝓp ītēsū calorē fit nimia euaporatio ciboꝝ ⁊ ꝓp nimiā euaporationē ciboꝝ fit nimis fortis motꝰ spēꝝ reseruataꝝ. iō tūc nō fiūt somnia. ⁊ ḃ maxime ↄtigit pueris.

Secundo sciēdū est ꝙ Ari. i hoc sexto ⁊ vltimo capitulo oñdit ꝙ per sōnia ↄtigit iudicare de futuris: ⁊ itēdit quinq; cōclusiones. ¶ Prima cōclusio. nō oz ↄtēnere diuinationes que fiūt p somnia. ꝓbat qz oēs vel plēs existimāt sōnia bñe aliquā significationē. ergo illud est credēdū quasi dictū sit p experiētiā. ¶ 2ª cōclusio ꝙ nō est credibile ꝙ de gbuslibē fiat diuinatio i sōnijs. ꝓbat qz oē credibile bz aliquā rōez: sz nulla est cā rōalis ꝓp quā p somnia debeamus iudicare de futuris. igit cē. minorē ꝓbat qz nulla alia cā videret ↄueniēs nisi somnia imitterētur a deo: sz sōnia nō imittūtur a deo qz irrōnabile esset deū imittere sōnia gbuslibet ⁊ nō solū optimis ⁊ prudētissimis. ꝓbat etiā cōclusionē signo: qz p sōnia eoꝝ q̄ somniauerūt de colūnis herculis nō videt posse aligd iudicare de futuris. ꝓbat ꝙ sit icōueniēs deū gbuslibet imittē sōnia: qz ꝓuidere aligd sup nāz ⁊ inuenire originē ipsoꝝ videt ptinere ad prudētiā. Infert ꝙ necesse est oia sōnia aut aliqua aut vnuz esse cās vel figuras vel accña futuroꝝ. ꝓbat qz reperiūtur alique cause. vt interpositio lune ē causa eclypsis solis ⁊ febris ē cā laboris: reperiuntur etiā aliqua signa sicut stellā subitrare est signū defectus: ⁊ asperitas lune est signū febricitādi. Reperiuntur etiā aliqua accña vt aliquo ambulāte solē deficere: qz ambulatio necꝫ est cā defectus solis necꝫ signum necꝫ accñs eo ꝙ nullū accñtiū sit semp aut frequēter. ḡ silr aliq̄ sōnioꝝ sūt signa ⁊ cause maxime eoꝝ que circa corpus accidūt. ꝓbat signo qz gdā exptimedici dicūt ꝙ valde oz ītēdere sōnijs. Subdit causaz quare habemus sōnia dormiēdo ⁊ nō vigilādo. qz motus magni q̄ fiūt i die vigilādo sūt fortes. ideo iferiores motus latēt secus maiorē. In dor

miēdo aūt accidūt ōniū: qr tūc parui motus vidē tur esse magni. ꝓbat etiā de his q̄ accidunt fre quēter i somnijs qr arbitramur i somnijs fulgu ra cadere r tonitrua fieri ñ obstātib⁹ puis sonis factis i auribꝫ: r sōniam⁹ frui melle r dulcib⁹ sa poribus tenui fleumate defluēte. r somniam⁹ ambulare per ignē r vehemēter calefieri par uo caloꝛe facto circa q̄sdā ptes. ista tñ mānifesta sūt. Ex p̄dictis ifert ꝙ sōnia sūt pua p̄ncipia oī um passionū q̄ fiūt i coꝛporibꝫ vt egritudinum Infert 2° ꝙ necesse ē sōnia eē magis patētia in sōno q̄ꝫ i vigilādo. ¶ 3° ꝛ. nō ē irrōnabile q̄dam fātasmata apparētia i sōnijs esse cās quoꝛūdā ꝓmoꝛ actuū. ꝓbat qr illi q aligd debēt agere formāt sōnia fixa fꝛ ea q̄ debēt agere. mot⁹ enī sōnioꝛ ē silis motib⁹ diurnis. iō act⁹ diurni cōīt disponūtur r p̄parant p itelligētiā bitaꝛ i fan tasmatib⁹. Cōcludit ꝙ sōnioꝛ q̄dā sūt signa r q̄ dā sūt cāe. ¶ 4° ꝛ. plura sōnia sūt acci⁹. maxie sōnia trāscēdētia quoꝛ oꝛigo nō ē i nobis sīc sūt somnia de nauali bello r de illis q̄ eueniūt ifra longū tp̄s. qr ꝓpt̄ hoc sōnia sunt similia futuris eo ꝙ ē vīsile ea q̄ fiēt a lōge simil⁹ fieri sicut ali qua q̄ p̄us facta sūt de gb⁹ bēm⁹ memoriā. ideo sicut habuisse memoriā ō aliquo nō ē cā nec̄ sig nū alicui⁹ futuri: sic post euētū sōnij ipsum non ē cā nec signū illi⁹ futuri. iō multa sōnioꝛ ñ eue niūt eo ꝙ sūt accidētia q̄ nec̄ sēp nec̄ frequēt fiūt. ¶ 5° ꝛ. sōnia ñ sūt missa a deo. ꝓbat rōe r si gno. Rōe sic. qr q̄dā alioꝛū aialiū ab boie sōniāt Infert ꝙ nō sūt missa a demonib⁹ cū nā demo nis sit non diuina. ꝓbat signo qr valde stulti hoies sūt p̄uidētes r recte sōniātes. g̃ signū est ꝙ ñ mittunt̄ a deo: Infert ꝙ quoꝛūcūq̄ nā est q̄si loquax r melanconica illi bñt multa somnia eo ꝙ mouent̄ fꝛ plura r mltiphāria fātasmata r ītēdūt sicut disputantes. nec ē mir̄ si int̄ mul ta sōnia sint aliqua falsa: sicut si multos lapides iacias non est mir̄ si aliquos dispariter iacias.

Tertio sciēdus ꝙ Aristo. in vltima pte b⁹ capituli oñdit ꝙ ñ ē necesse eue nire sīc somniam⁹. r ītēdit ḡnq̄ cōclōes. ¶ ꝓ ria non ē iconueniēs mlta somnioꝛ ñ euenire etiā eoꝛ q̄ sunt signa passionū coꝛporaliū. ꝓbat du pliciter qr non ē iconueniēs mlta iudicia sūpta ex signis coꝛpoꝛ celestiū. sīc sūt venti r pluuie ñ euenire qr potest i vno signo euenire aliqs mo t⁹ foꝛtioꝛ illo a quo sūptū ē signū pluuie vel ven ti. 2° qr multa bñ cōsulta q̄ fieri expediebāt sunt dissoluta ꝓpt̄ aliqua alia digniora. ¶ 2° ꝛ. sōnia q̄ non bñt suā oꝛiginē i nobis videtur eāri a coꝛ poꝛib⁹ celestib⁹. ꝓbat qr ifluētia celestis mouet aerē. r eo moto mouet fātasiā r ꝓuigit ad alias somniātiū cāndo sōnia. vt ꝓbat ō aliq̄ mouente aquā q̄ mota mouet aliud. Concludit ꝙ ille iflu entie celestes faciūt idola q̄ sūt magis ꝓceptibi lia de nocte q̄ꝫ ō die. ꝓbat qr q̄ñ ille ifluētie ve ferūt̄ de die magis dissoluūt̄ q̄ꝫ de nocte eo ꝙ aer noctis ē plus sine turbatione q̄ꝫ aer diei. no ctes. n. silentioꝛes sūt. Infert p̄ ꝙ magis ꝛigit doꝛmiētes ꝓcipe puos mot⁹ iteꝛioꝛes q̄ꝫ vigilā tes. Infert 2° ꝙ bi mot⁹ celestes faciūt fātasma ta. i. sōnia ex gb⁹ boies p̄uidēt futura. Infert 3° ꝙ hec passio. s. somniū accidit gbusl3 r ñ solum p̄udētissimis. Infert 4° ꝙ si ōs emitteret sōnia eueniret i die sapientib⁹. Infert 5° ꝙ qr somnia accidūt p ifluētiā celestē. iō ē vīsimile q̄sl3 aligd p̄uidere p sōnia eo ꝙ itelligētia sōnioꝛ ñ ē affe cta curis diuinis sꝛ ē q̄si ōserta r vacua aboib⁹ istis. ¶ 3ª ꝛ. q̄dā extatici p̄uidēt futura p somnia qr ꝓpꝛij mot⁹ ñ ifestāt eos. iō maxie sentiūt ex traneas motiones. s. ifluētias. Infert ꝙ ꝛingit aliquos eē recte somniātes. ꝛigit ēt notos ma xime recte somniare r p̄uidere ō notis eo ꝙ no ti sūt maxie solliciti de se iuicez. ℔ ꝓbat p simile qr quēadmodū exñtes ꝓpe cognoscūt r sētiūt sic ē de motib⁹. notioꝛ enī notioꝛes sūt motus. ¶ 4ª ꝛ. melācolici ꝓpt̄ vehemētiam male iudi cāt ō futuris ac si eēnt male iacētes r simil⁹ fu riosi. ¶ 5ª. ille q̄ potest sil'ia ꝛspicere ē artificiosis sim⁹ iudex somniorū. ꝓbat qr ñ cuiusl3 ē recte somnia iudicare sꝛ solū ispiciētis silitudies. pro bat qr sil'e ē ō sōnijs r ō idolis apparētib⁹ i aq̄. si enī fiat mult⁹ mot⁹ non fiet apparitio idoli. rc.

Conclusio responsalis. Somnia solus apparēt doꝛmientibus. pa tet per diffinitionem somnij positam i textu.

Primo dubitat̄ Utrū diffinitio somnij sit sufficiēs. ꝓ solōe ponunt due distictiones. ꝑma. fantasma capit̄ duplr. vno⁰ p spē reseruata i fātasia. r sic somniū ñ est fātasma. alio⁰ p q̄dā fantastica apparitione fa cta p spēz reseruataz i fantasia. r sic somniū est fantasma. 2° di⁰ triplex ē apparitio i sōno. vna ē debilis i p̄ncipio doꝛmitationis. sīc cū aliqs ici pit doꝛmire adhuc ōbilit̄ p̄cipit candelaz ardē tē r boiez loquēte siue p sēsū iteꝛioꝛē siue exīo rē: r talis apparitio ñ ē somniū cū ñ sit apparitio fantastica. alia ē apparitio p intellectū q̄ñ aliqs doꝛmiēdo syllogizat. r talis apparitio ñ ē sōniū

qꝛ non ē apparitio fantastica. tū qꝛ non ē apparitio p̄mi sēsitiui. alia ē apparitio q̄ fit ꝑ spēs reseruatas ī fantasia p̄nte sēsu ꝯmuni. ⁊ illa ē duplex. qꝛ q̄dāꝫ fit vigilando vt illa q̄ fit ꝓpt̄ frenesiꝫ ꝓpt̄ timorē vel ꝓpt̄ aliquaꝫ simileꝫ passionem. ⁊ illa non ē somnium: alia fit dormiendo ⁊ illa est somnium. Ex his dicitur ad dubiuꝫ p̄mo ꝙ diffinitio somnij q̄ ē hec. somniū ē fantasma q̄dāꝫ ī somno. valet tm̄ sicut somniū ē apparitio fantastica facta dormiēdo. Solet addi ꝙ somniū est apparitio fantastica p̄mi sensitiui ꝓpter 3ª. p̄mo ad excludēdū itellectū. 2º qꝛ somniū ē passio p̄mi sensitiui. 3º qꝛ somniū effectiue cātur a p̄mo sensitiuo. dr̄ 3º ꝙ diffinitio somnij sic exposita ē sufficiēs. pꝫ qꝛ apparitio ponit̄ loco gn̄is. fantastica ponit̄ ꝓpter apparitiones sēsuū exterioꝝ. primi sensitiui ponitur propter apparitiones intellectiuas. in somno propter fantasticas apparitiones que fiūt vigilando.

Secūdo dubitat̄. Utꝝ sit possibile diuinare ꝑ sōnia. Pro solutione huius dubij ponuntur due suppositiones. Prima origo somnioꝝ est a spēbus reseruatis in fantasia. 2ª. fortificatio somnioꝝ ⁊ eoꝝ prouocatio. est aliquando a complexione. alquādo a passione corporis. aliquando a passione anime. aliqn̄ ab influentia celesti vel alterius continentis. Ex his ponūtur aliqua dicta. p̄muꝫ. si somniuꝫ fiat precise ex spēbus reseruatis ī fantasia non valet ad p̄nosticandū de futuris. 2ᵐ. si somnia ꝓuocētur a passione vl̄ ꝯplexione corporis exptus medicꝰ posset ꝑ talia sōnia iudicare de cōplexione de sanitate vel de egritudine ⁊ coniecturalit̄ p̄nosticare de morte vel vita. 3ᵐ dcm̄. si somnia prouocentur a passionibus anime tūc somnians pōt prenosticare ꝙ inclinatus est ad futuros actus ad quos īclinat talis passio. 4ᵐ dictū. ꝙ si ad ꝓductionē sōnioꝝ cōcurrat īfluētia celestis tunc prudēs posset cōiecturaliter p̄nosticare de futuris per talia somnia.

Tertio dubitat̄. Utꝝ sit possibile ꝙ dormiētes exerceāt actꝰ vigilantiuꝫ dicitur p̄mo ꝙ sic. vt pꝫ mltis experiētijs. dicit̄ 2º ꝙ fortis fantasia sufficit ad mouendū potentias executiuas ⁊ ex ꝯn̄ti ad mouēdū ipsuꝫ aīal ꝓgressiue. dr̄ 3º ꝙ assuefactio dirigit dormientem q exercet opa vigilātiū ad aperiendū ostia ad ambulandū ꝑ vicos ⁊ ad similes actus. ⁊ silr̄ species aliorum reseruate in fantasia. dicit̄ 4º ꝙ tales bn̄ memorantur suoꝝ somnioꝝ. sꝫ non bn̄t memoriam de actionibus factis in somnijs eo ꝙ actiones ille sunt circa sensibilia exteriora q̄ propter ligationem sensuum exteriorum non possunt per suas species deferri ad memoriaꝫ ⁊ in ea reseruari.

Ad rationes Ad primaꝫ dicit̄ negādo ꝯn̄am. qꝛ fortes motus facti ī sensibilibꝰ exterioribꝰ īpediunt ꝑuos motꝰ īteriores. ¶ Ad secundam dicitur. ꝙ somnia non semper apparent dormiendo eo ꝙ aliquando propter nimiam euaporationē ciboruꝫ ascendunt multi vapores ad cerebrū ⁊ tantam turbationem faciunt in cerebro ꝙ non possunt species reseruate in fantasia representare idola sensui communi. ⁊ inde est ꝙ homines minus somniant in iuuentute q̄ꝫ in senectute. quia in iuuentute propter continuum motum augmēti est nimia euaporatio ciboꝝ. ⁊ propter eandeꝫ causaꝫ aliqui in aliqbus somnijs somniant et in aliquibus non. ¶ Ad tertiam dicit̄ negando cōsequentiam qꝛ licet tales apparitiones sint fantastice. qꝛ tamē non sunt facte dormiendo. ideo non dicūtur somnia. ¶ Et hec de libro de somno ⁊ vigilia dicta sufficiant.

¶ De longitudine ⁊ breuitate vite.

Thēatur aliq̄ notitia de longitudine ⁊ breuitate vite. Querit̄ p̄mo vtrū calidū ⁊ humidū sint cā longitudinis vite Arguitur primo ꝙ non. qꝛ calidū ⁊ humiduꝫ sūt causa putrefactionis. g̊ nō sūt cā lōgitudinis vite. an̄s pꝫ de humido. qꝛ stramia hūida citiꝰ putrefiūt. ꝓbat ēt ꝺ sicco qꝛ carnes citiꝰ putrefiūt ī estate q̄ꝫ ī hyeme. ¶ 2º argʳ sic. calidū ⁊ humidū sūt cā mortis. g̊ n̄ sūt cā lōge vite. an̄s ꝓbat̄ qꝛ calidū ꝑ suā actiuitatē ꝯsumit humidū ⁊ humiduꝫ sua hūiditate extīguit caliduꝫ. ¶ 3º argʳ sic. frigidū ⁊ siccū sūt q̄litates q̄ magis p̄nt resistere extraneis nocumētis lōgitudinē vite īpediētibꝰ. g̊ frigidū ⁊ siccū sūt magis cā longe vite q̄ꝫ calidū ⁊ humidū. ¶ In oppositū ē auctoritas phi.

Primo sciēdū q̄ iste liber i quo Aristo. determinat de cāis lōgitudinis et breuitatis vite diuidit i tria capitula. In p̄ō pōit quasdā suppōes. z itēdit gnēs cōclōes. ¶ ·pria tāgit itērū z ē hec. Cōsiderādū ē de cāis ꝓpter quas q̄dā aialiū sūt lōge vite. z q̄dā breuis vite. z enumerat mlta alia dicēda. z tm̄ ꝺtinuat dcā dicēdis vt ꝑz i textu. ¶ z° ꝺ° tāgit 4or suppōes. ·pria. aialiū gñe z ipē drītiū q̄dā sūt a tota spē lōgioris vite q̄z alia. vt bō a tota spē ē longioris vite q̄z equꝰ. z°. aialiū eiusdē spēi puta boiuz q̄ dā sūt lōgioris vite sic illa q̄ bitāt i locis calidis. alia sunt breuioris vite: sic illa q̄ bitāt i locis frigidis. 3°. bitātia eū dē locū adhuc vrīnt breuitate z lōgitudie vite. z° suppō. opz cōsiderare q̄ entiū nā ꝺstātiū q̄dā sūt facilr corruptibilia z q̄ dā nō. Subdit q̄ ignis z aqua z alia elemēta si nō fuerīt ꝓportōata ꝑz vtutē. i. ꝑz q̄litates tunc sūt cā gñatiōis z corruptōis i oibꝰ alijs. s. i mixti ō rōabile ē oia mixta ꝯposita ex elemētis ptici pare nāz elemētoꝝ. 3° suppō. artificialia q̄ ꝯponūt ex multis mixtis nō silr corrūpunt sic alia mixta. s. p ꝺportiōes q̄ttuoꝝ elemētoꝝ ꝑm vtutē. 4° suppō. formaꝝ q̄dā corrūpunt p se ñ corruptis suis suscepitiuis ꝑz saluatis. s. p introductionē forme ōrie. vt corruptio ignoratie est reminiscētia z eruditio: z corruptio scie est oblīuio z deceptio. q̄dā corrūpūt ꝑz accñs q̄. s. ꝺsequunt corruptiones suoꝝ ꝑbꝝ. corruptis enim aialibꝰ corrūpūt scia z sanitas q̄ sūt i aialibus. ¶ z° ꝺ° mouet z soluit vnā q̄nē q̄ ē ꝑ. Utrū aia solū corrūpat corrupto corpore vel bēat duas corruptiones sic sanitas. Istud soluit dupl'r. ꝑmo ꝺditiōalr si aia sit i corpe sic scia ē i aia z nō sit in corpe a nā tūc ipsiꝰ aie ē alia corruptio ꝓter illā q̄ corrūpit corrupto corpe. z° soluit catbegorice q̄ aia ñ ē i corpe sic scia ē i aia. iō aia solū corrūpit corrupto corpe ¶ 4° ꝺ° tāgit z soluit aliā q̄nē q̄ ē bec. Utrū sit dabilis locꝰ i quo corruptibile sit incorruptibile. Arguit q̄ sic. q̄ ignis ē corruptibil' z tm̄ ē incorruptibilis i cōcauo orbis lune. minorē ꝑbat q̄ si ignis corrūpet i ꝺcauo orbis lune. vel ꝑ eēt ꝑ ōriū sibi z ꝑz se. z boc ñ q̄ sbe ñ est aligd ōriū. vel ōrium suaꝝ q̄litatū z ꝑ nō q̄ i ꝺcauo orbis lune nō sūt q̄litates ōrie suis q̄litatib⁹. Soluit q̄ ignis ē quodāmō incorruptibilis scilicet ipo remanēte i ꝺcauo orbis lune. ꝑz tm̄ ē totalr. i. simplr corruptibilis. ꝑbat triplr q̄ impossibile ē q̄ bñti māz nihil sit ōriū. ꝑz ignis habz māz. q̄ alicubi bz ōriū. z p ꝺns ē simplr corruptibilis. z° impossibile ē q̄lz eē calidū. q̄ necesse est aligd eē frigidū. z illud est ōriū igni. z sic ignis p ipz ē simplr corruptibilis. 3° q̄ ignis pōt corrūpi eo q̄ ꝑt aliquā influētiā celi pōt aliq̄ ps ignis fieri grauior z descēdere ad locū aeris i quo reperiet ōriū. ¶ 5° ꝺ° tāgit septez corrolaria. ·primū. minor flāma ꝺburit a magna flāma ꝑz accidēs. ꝑbat q̄ minor flāma soluz i multo tpe pōt ꝺsumere suū alimētū. s. fumū: ꝑz maior flāma illud alimētū cito ꝺsumit. z°. oia gñabilia z corruptibilia semp sunt i motu: ꝑbat q̄ talia semp fiūt aut corrūpunt. 3°. ꝺtinēs aliq̄ coopat ad corruptionē. aliq̄ nō coopat. i. impedit corruptionē. 4°. trā spōsita de loco i locū aliq̄ fiūt durabiliora z aliq̄ pauciorīs duratiōis. 5°. ens na non sūt ōria gbusc̄q̄. 6°. mā ꝺfestim bz ōrium ideſt oē bñs māz bz ōriū. 7°. sic bz aligd ōriū sic ē pmutabile. s. n. bz ōriū ꝑm locū ipsum est pmutabile ꝑm locū. z si bz contrarium ꝑm quātum ē permutabile ꝑm augmentum z decrementum: z si habet passionem contrariaz alteratur.

Secūdo sciendū ē q̄ Aristo. in boc z° capitulo ingrit cās longitudinis z breuitatis vite. z diuidit in duas ptes. In p̄ma excludit q̄sdā cās aecñtales z intendit. xiij. ꝺclōnes. ¶ ·pria. nō sūt semp maiora minoribꝰ incorruptibiliora siue lōgioris vite. ꝑbat q̄ equus q̄ est maior boie ē breuioris vite q̄z bō. ¶ z°. parua nō sūt semp longioris vite maioribꝰ. ꝑbat q̄ canes sūt breuioris vite multis boibꝰ. ¶ 3°. nō oēs plante sūt lōgioris vite oibꝰ aialibꝰ. ꝑbat q̄ mlte plante quolibet anno cradicant. vt frumēta z ordea. ¶ 4°. nō oia bñtia sanguinē sūt longioris vite nō bñtibꝰ sanguinē. ꝑbat q̄ apes q̄ sūt sine sāguine sūt durabiliores gbusdā bñtibꝰ sāguinē. ¶ 5° ꝺ° exanguia nō sūt semper lōgioris vite nō bñtibꝰ sanguinē. ꝑbat q̄ malequia. i. q̄dā non bñtia sanguinē sūt epetya. i. breuis vite. ¶ 6°. nō oia habitantia i terris sūt longioris vite ꝑbat q̄ alique plante z aliqua aialia sūt breuioris vite sup̄piscibꝰ. ¶ 7°. habitantia i aqua non sūt semp lōgioris vite. ꝑbat q̄ obstrocuta z maqueya sūt breuioris vite. ¶ 8° ꝺ° tangit aliqua q̄ sūt longe vite z ē bec. In plātis ea q̄ vniuersalr sūt lōgissime vite sicut palma z cypressus z in animalibus habentia sanguinem sunt longioris vite q̄z exanguia: z gressibilia sunt longioris vite q̄z aquatilia. Infert q̄ aialia illa duo simul ꝺbinantia. s. q̄ sunt habentia sanguinē z gressibilia illa sunt longissime vite inter aialia vt bō z ele-

phas. ¶ 9°. inter alia illa que sūt maiora. vt in plurib⁹ sunt longioris vite minoribꝫ. dicit vt in plurib⁹ qz magnitudo accidit bis q̄ sunt longioris vite. ¶ Decima. 10°. viuere cōsistit in humido z calido. ꝓbat qz aial est naturaliter humiduz z calidū. ¶ Undecima: moꝛs ꝯsistit i frigido z sicco. ꝓbat qz senectus ē nāliter frigida z sicca. ꝓbat secūdo qz mā coꝛpoꝛ hic exñtiū hz aliquod istoꝛ. ideo coꝛp⁹ senis vel ē humidū z calidum vel frigidū z siccū. Infert ꝙ necesse ē senescentia desiccari. ¶ Duodecima 12°. tāgit ꝓprietates humidi. ꝓma oꝛtet humidum in quo cōsistit vita esse non facilē desiccabile. ideo debet esse pingue z imputrescibile: ꝓbat quia ōbet esse humidū aereum. sz humidū aereum est iputrescibile: ꝓbat qz ignis est iputrescibilis respectu oīum elementoꝛ. q̄ z aer respectu iferioꝛuz elementoꝛ. ꝓbat ꝛ̄naz qz aer se hz ad inferiora eleméta sicut ignis ad oia supioꝛa. 2°. ꝯditio. humidū non debet esse paucuz. ꝓbat qz paucum humidū est faciliter desiccabile. sz humidum in quo ꝯsistit vita non est facilē ōsiccabile. Infert ꝙ maioꝛa siue inter plātas siue inter aiantia q̄ si vniuersaliter sūt lōgioris vite. ꝓbat qz rōabile est ꝙ maioꝛa plus habeant de humido minoribus. Subdit tiꝛ ꝙ nō sola q̄titas humidi est cā lōge vite. sed sūt due cāe. s. q̄tū z quale. ꝓbat qz non solū oꝛtet humidū esse multuz. sz oꝛtet ꝙ sit calidū. i. pigue z nō facilr desiccabile neq; putrescibile. Infert 2°. ꝙ hoies ōficiēs in multitudine humidi sūt lōgioris vite quibusdaz maioꝛib⁹. qz humidū hois excedit humidū alteri⁹ fm q̄le sz nō excedat fm q̄tū. ¶ Tertiadecima 13°. tāgit ꝯditōes calidi z ē hec. calidū aialium dz esse pigue z nō faciliter desiccabile neq; facilē infrigidabile. 2°. tale calidū dz hre humoꝛē. i. humido eē ꝑmixtū. Infert 3°. tiā ꝯditionē humidi ꝙ humidū dz firmuz eē z nō faciliter coꝛruptibile. neq; dz eē superfluū qz tūc coꝛrum peret lāgoꝛe aut nā. ꝓbat ꝛ̄naz qz virtus. i. nā ē superfluitati ꝛ̄ria. i. superfluitas est ꝛ̄ria nature.

Tertio sciendū ꝙ Aristo. i secūda pte h⁹ capituli ponit. x. coꝛrelaria. ꝓmū. aialia multū coꝛtinua z multū hñtia ꝛpma senescūt cito. ꝓbat qz ꝛpma ē superfluū z emissum statim deficit. 2°. lōgioris vite ē mulus equo z asino. ex q̄bus genit⁹ ē. z femelle sūt longioris vite q̄ masculi si masculi sint coꝛtiui. 3°. passeres masculi sūt breuioris vite femellis. 4°. ꝙ cū q̄ masculi sunt laboꝛiosi illi ꝓpter laboꝛē senescūt magis. ꝓbat qz laboꝛ desiccat: senectus aūt est sicca. 5°. nāliter masculi sūt lōgioris vite femellis. ꝓbat. qz masculi sunt calidioꝛes femellis. 6°. ꝓpter eandē cāz aialia eadē. i. eiusdē spēi habitātia i locis calidis sūt lōgioris vite habitātib⁹ in locis frigidis ꝓpter quā cām aialia sūt maioꝛa z lōgioris vite i locis calidis q̄ frigidis. ꝓbat exēplo de serpētib⁹ z piscib⁹ in mari rubro. Coꝛrelariū 5to. ꝓbat qz humiditas calida q̄ ē in locis calidis ē cā augmēti z vite. i locis aūt frigidis est humidū aqueū qđ ē faciliter ꝛgelabile. hoc etiā ꝓbat signo qz si aialia hñtia paucū sanguine z frigida ponant⁹ in locis calidis fiūt lōgissime vite. hñtia aūt multū sāguinē z posita i locis frigidis fiūt minoꝛa et breuioris vite. qz ꝛgelatio aufert augmētū. 7°. coꝛrelariū iter plātas z aialia illa q̄ nō sumūt alimētuz facilr coꝛrūpūtur qz calidū nāle ōficiēte alimēto agit i seipsū z seipsū coꝛrūpit sic magna flamma ꝛsumit paucam. sicut eni calidū coꝛrūpit alimentū. sic etiā ꝛsumit nāz in qua ē. s. humidum digestiuū deficiēte alimēto. 8°. aquatilia sunt breuioris vite q̄ gressibilia nō qz nō sint magis humida sz qz hñt humidū aqueū qđ ē frigidū et facilr cōrruptibile z ōsiccabile. 9°. aial exā gue si nō recōpēset i magnitudie est breuioris vite q̄ hīs sāguinē. ꝓbat qz humidū i aiali dz eē pigue z dulce. aial aūt exā gue nō hz humidū pigue z dulce. 10°. qz ꝑpl̄ apes sūt longioris vite aliq bus alijs aialib⁹ maioꝛib⁹. Et hec de p̄ articulo.

Conclusio rñsalis. Calidū z humiduz sūt cā lōge vite. pz qz frigidū z siccū sūt cā moꝛtis. aialia. n. moꝛtua sūt frigida z sicca. q̄ calidū z humidū sūt cā longioris vite. z debet ista ꝛpa intelligi de pingui calido et igneo. debet etiā itelligi de humido aereo z nō aqueo. dz 3tio intelligi de calido z humido bene ꝓportionatis penes qualitatez z magnitudinē.

Primo dubitat. Utr sit eadē plāta q̄ rami desiccātur z radix manet eadē. Ad soluēdū hoc dubiū ē supponēdum ꝙ Ari. i hoc vltio. c. determinat de cā lōgitudis vel breuitatis vite i plātis. z itēdit q̄ttuoꝛ 3clones. ¶ ꝓria q̄dā plante sūt lōgissime vite z longioris vite q̄ aialia. ꝓbat tripliciter. ꝓmo. qz humidū plante est minus aquosū q̄ humidum aialis 2°. qz plante hñt humidū magis viscosum. 3°. qz plante hñt frigiditatē. i. caliditatē paꝛ intensaz q̄ non potest faciliter ꝛsumere humidum. plāte sunt etiaz sicce z terrestres z tū nō hñt humidū

faciliter siccabile. Subdit q accipienda est cā longitudinis vite in arboribus quia habēt cām propriam aliam q̄ animalia enthōma. ¶ z^a cōclusio. plante sunt longe vite. probat quia plante semper sunt iuuenes. ergo sunt longi temporis. antecedens probat quia plante cōtinue habent nouas germinationes. Subdit q plantarum quedam senescūt sed nō simul cum suis radicibus: quia aliquando soli rami senescūt z statim noui rami nascuntur. aliquando solus stipes senescit. Infert q radice ma^re eadē z rami fuerunt renouati semper manet eadem planta z ipsa sit aliquo modo facta z propter hoc plante sūt lōge vite. ¶ Tertia cōclusio tangit conuenientiam inter plantas z animalia enthōma: qz sicut plante decise viuunt z fiunt due plante ex vna. sic enthōma decisa viuunt. ¶ Secundo tāgit differētiam q̄ si enthōma fuerint diuisa nō possunt viuere multo tempore eo q̄ non habēt organa sine quibus non possunt viuere: sic non est de planta quia planta semper habet radicē z germen in potentia a qua radice prouenit vita z senectus in planta. probat quia pars plante abscisa si plantetur acquiret radicē. ergo vbi q̄ in plāta erat radix in potenia. ¶ Quarta cōclusio tangit cōuenientiam inter animalia et plantas quia in animalibus masculi sunt longioris vite vt in pluribus femellis. probat quia masculi sunt maiores femellis. probat quia nauus masculus maior ē f^e femella nauosa. z ideo illa que habent superiora maiora sunt lōgioris vite similiter plante que sunt graues in capite. idest in radice sunt longioris vite z illa non sunt berbosa: sed arborosa. Subdit q superius z caput plante est radix. Consequenter recapitulat que dicta sunt.

Secundo dubitatur. Utrum calidū qō est causa lōge vite debeat eē igneū vel aereū. z humidū debeat eē aereū vel aqueū. ¶ Pro solōe huius dubij ponuntur aliqua dicta. ¶ Primus calidum qō est causa longe vite non debet esse pure aereum aut pure igneum. ¶ Secundum dictum tale calidum debet esse caliduz complexionale siue proportionatum. ¶ Tertiū dictuz. humidum in quo consistit vita nec est pure aereum nec pure aqueum. ¶ Quartum dictum. humidum in quo consistit vita est humidum p̄portionatum complexionale z mixtum zc̄.

Tertio dubitatur. Utrum animalia habitantia in locis calidis sint longioris vite q̄ habitantia in frigidis locis. ¶ Pro solutione huius dubij ponuntur due distinctōes. ¶ Prima. duplicia sunt loca. quedam sunt temperata. alia sunt excessiua. ¶ Secūda distictio duplicia sunt animalia: quedam sunt magni et fortis caloris. alia sunt parui z debilis caloris. sunt etiam alia que sunt temperati caloris. Ex his ponuntur aliqua dicta. ¶ Primus q alia habitantia in locis temperatis sunt longioris vite animalibus habitātibus i locis excessiuis. ¶ z^m dictū. animalia pauci z debilis caloris sunt lōgioris vite i locis excessiue calidis q̄ i locis excessiue frigidis qz calor extrisec^o fortificat illuz debilē calorē z frig^o extrisecū ipz̄ consumit. ¶ z^m animalia magni z fortis caloris sūt longioris vite in locis multum frigidis q̄ in locis multuz calidis: quia magnū frigus per antiperistasim fortificat magnum calorem.

Ad rationes Ad primā dicitur q humiditas extrisecа est cā putrefactionis mixti sicci: z caliditas extrisecа est causa putrefactionis mixti humidi. non tamen calidum z humidum intrisecа. dicitur etiā q̄ argumentuz procedit de calido z humido i temperatis. Secunda soluitur per restrictionem positam in conclusione. ¶ Ad tertiam dicitur concedendo antecedens z negando consequentiam: quia ad conseruationem viuētis nō sufficit resistētia: sz regrit bona sistētia siue bona proportio que consistit in humido z calido.

¶ Questiones putiles super tota philosophia naturali magistri Joānis de Magistris doctoris parisiēsis cū explanatōe textus Aristotelis fz mētē doctoris subtilis Scoti feliciter finiūt. ¶ Impresse Uenetijs anno dominici natalis. 1487. tertio kalendas iunij. ¶ per bonetuz locatellum. sumptibus terpensis Octauiani Scoti Modoctiensis. Augustino barbadico Inclito venetiarum duce.

*Registrum cartarum
a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.
Omnes sunt quaterni preter. x. qui est ternus.

¶ Incipit tabula totius operis: et primo super libros Physicorum.

Trũ corpus sub rõe nãlitatis sit subiectũ adequatũ phie nãlis. Folio. i.
Utrũ ad notitiam completaz causati requirat necessario notitia cuiuslibet cause. 2.
Utꝝ min⁹ vl'ia sint p̃us nota magis vl'ibus. 3.
Utꝝ phs nãlis hẽat disputare ꝯ pmẽidẽ ⁊ mellissum negantes principia philosophie. 4.
Utꝝ totũ dicat vnã entitatẽ realẽ real'r distinctaz ab omnibus partibus simul sumptis. 6.
Utꝝ sba mãlis seclusa q̃titate sit diuisibilis. 7.
Uttuz entia naturalia sint determinata ad maximum ⁊ ad minimum. 9.
Utꝝ principia reꝝ nãliũ sint contraria. ii.
Utꝝ entis nãlis tm̃ sint tria principia. iz.
Utꝝ cuiuslz ꝯpositi nãlis sint tm̃ duo p̃n^a p se. s. mã ⁊ forma: ⁊ vnũ p accñs. s. p̃uatio. 14.
Utꝝ mã sit ẽtitas actualis ⁊ positiua ab ẽtitate forme rl'r disticta ⁊ a q̃lz forma rl'r sepabil'. 15.
Utꝝ entitas materie sit simpl'r simplex. 16.
Utꝝ p̃uatio dicat entitatẽ positiuã p̃ter actum aĩe exñtẽ ⁊ ab entitate mãe real'r distictã. 17.
¶ Questiones secundi libri physicorum.
Utꝝ forma gñabilis ⁊ corruptibilis añ sui gñationem habeat esse formale in materia. 19.
Utꝝ forma artificialiũ sit aliqd rl'e ⁊ positiuũ superadditũ enti nãli ⁊ a q̃libet real'r distictũ. 20.
Utrũ scie medie vt astrolo^a musica ⁊ pspectiua sint magis mathe^e q̃ naturales. 21.
Utꝝ cãlitas cause finalis ꝯueniat ip̃i fini simpl'r ꝑm eẽ itẽtõale aut ꝑm suũ esse reale. 23.
Utꝝ dr̃ia quã ponit Ari. iter cãm in actu ⁊ cãm i potẽtia. s. q̃ cã sil' est ⁊ non est cũ suo effectu sed non causa i potẽtia sit insufficiens. 24.
Utrum de casu ⁊ fortuna sit scientia. 25.
Utrum casus ⁊ fortuna possit fieri in contingẽti ad vtrum licet. 26.
Utꝝ fatũ iponat necessitatẽ reb⁹ fatatis. 27.
Utꝝ mã sit ps q̃ditatis ⁊ speci^e rei nãlis. 28.
¶ Questiones tertij libri physicorum.
Utꝝ ig̃rato motu nec̃e sit ignorare mãm. 29.
Utꝝ mot⁹ sit entitas respectiua ab entitate mouẽtis mobilis forme fluentis fluxus ⁊ termini ad quem realiter ⁊ essentialiter distincta. 30.
Utꝝ actio ⁊ passio sint entitates respciue adiuicẽ rl'r distĩcte ⁊ i distictis sbis sbate. 32.
Utꝝ phicus habeat ꝯsiderare de infinito. 33.
Utꝝ ꝓductio effectus actualiter infiniti absq̃ iplicatione contradictionis sit defensibilis. 35.
¶ Questiones quarti libri physicorum.
Utrum locus sit. 36.
Utꝝ loc⁹ sit ẽtitas respciua a supfi^e corpis locãti rl'r ⁊ ẽtitatie disticta ⁊ i cõpe locãte sbata. 37.
Utrum locus sit immobilis. 39.
Utrum vacuum sit. 40.
Utꝝ ꝯdẽsatio ⁊ rarefactio sint mot⁹ possibiles ab alijs spẽb⁹ mot⁹ rl'r ⁊ eẽntialr̃ distĩcti. 41.
Utꝝ tp̃s sit entitas absoluta a motu ⁊ a q̃libet re permanente realiter distincta. 43.
Utꝝ istãs sit entitas realis accñtalis idiuisibilis i tpe actualr̃ exñs a tpe ⁊ a q̃libet ei⁹ pte realr̃ distincta manẽs vnũ ⁊ idẽ i toto tempore. 44.
Utꝝ tp̃s sit res realis mensuratiua durationis cuiuslibet durabilis plusq̃ per instans. 46.
¶ Questiones quinti libri physicorum.
Utꝝ solũ ad tria p̃dicamẽta sit p^e motus. 48.
Utꝝ ad vnitatẽ numeralẽ mot⁹ reqrat̃ vnitas istorum trium. s. vnitas mobilis. vnitas tẽporis ⁊ vnitas termini ad quem. 49.
Utꝝ motus ꝯtrariet̃ motui ⁊ qes qeti. 51.
¶ Questiones sexti libri physicorum.
Utꝝ ꝯtinuũ sit cõpositũ ex idiuisibilibus. 52.
Utꝝ iplicet ꝯdictionẽ motũ fieri iistãti. 54.
Utꝝ ante omne mutari sit mutatũ esse: ⁊ ante omne mutatum esse sit mutari. 55.
¶ Questiones septimi libri physicorum.
Utꝝ aliquid moueatur a se p se ⁊ primo. 57.
Utrum ad solas qualitates tertie speciei qualitatis sit per se alteratio. 58.
¶ Questiones octaui libri physicorum.
Utrũ motus sit perpetuus ⁊ eternus. 59.
Utrum animalia moueantur a seipsis. 61.
Utꝝ grauia ⁊ leuia iaiata moueantur a seipsis in genere cause efficientis. 62.
Utrum primus motor sit immobilis. 64.
Utꝝ grauia ⁊ leuia nãliter vel violẽter mota i puncto reflexionis quiescere sit necesse. 65.
Utꝝ cuiuslibet rei pmanẽtis sit dabile p̃mũ instãs sui eẽ ⁊ nõ vltimũ: ⁊ cuiuslibet rei successiue sit dabile p̃mũ ⁊ vltimũ istãs sui nõ esse. 66.
Utꝝ i magnitudie finita possit eẽ vt⁹ ifinita. 68.
¶ Questiones super primum celi ⁊ mundi.
Utꝝ corpus simplex sub rõe mobilitatis ad vbi sit adequatum huius scientie subiectum. 68.
Utrum celum sit compositum. 70.
Utꝝ sit possibile aliqd cõp⁹ eẽ actual'r ifini^m. 71.
Utrum sit possibile esse plures mundos. 72.
Utꝝ q̃lz po^a actiua t̃minet̃ p maximũ i qd pot ⁊ q̃libet potẽtia passiua p minimũ a q̃ pot. 73.
Utꝝ supposita tpis eẽnitate aliqd ide hẽat potẽtiã ⁊ ad eẽ ⁊ ad nõ eẽ p tp̃s ifinitũ. 74.

Questiones secundi libri celi ⁊ mundi.
Utrū celum moueat̄ sine fatigatione. folio. 76
Utrū pp gñatões ⁊ corruptiones sit necessario ponēda pl'alitatis sperax ⁊ motuum eax. 77.
Utrum motus celi sit regularis. 78.
Utrū oēs spere celestes ⁊ oēs stelle tā erratice q̄z fixe sint eiusdem speciei specialissime. 80.
Utr tota t̄ra sit cōp⁹ ispicū sp gesceēs medio. 81.
Questiones quarti libri celi et mundi.
Utrum aliquod elementum sit simpliciter graue aut simpliciter leue. 82.
Utr q̄libet elemētū p̄ter ignē bēat gravitatē ⁊ q̄libet elemētū p̄ter terrā bēat leuitatē. 83.
Questiones sup p̄mū ō gñatōe ⁊ corruptōe.
Utr corp⁹ mobile subrōe trāsmutabilitatis sit adeq̄tū libri de gñatōe ⁊ corruptōe sm̄. 84.
Utrū i corruptione s̄bali fiat resolutio vsq̄ ad materiā p̄mam ex parte formax s̄balium. 86.
Utr eadē q̄litas numero vl aliq̄ forma accīta lis que p̄fuit igenito remaneat i corrupto. 87.
Utrū q̄titas iherēs materie p augmentationē aut p aliquā aliā mutationē de leui possit abentitate materie separari. 89.
Utrū indiuisibile sit actiuum aut passiuum. 91.
Utr 4^or elta remaneāt formal'r i mixto. 92.
Questiones secundi libri de generatione.
Utrum qualitates elementorū sint forme substantiales proprie ipsorum. 93.
Utrum caliditas ignis et caliditas aeris differant specie. 94.
Utrum qualitates prime sint principia actiua mixti generati ex elementis. 96.
Utrū omne gñabile necessario generabit̄. 97.
Questiones super primum metheororum.
Utr impssio metheōica s̄b rōe formali nālitat] mixti ipfci sit adeq̄tū scie metheorice sm̄. 98.
Utr sit neče hūc mūdū iferiorē eē ctinuū latōibus supiorib⁹ vt tota ẏt⁹ ei⁹ ide gubnet̄. 99.
Utr vnū q̄dq̄z iferi⁹ elemētū sit nāl'r locatum i superficie concaua superioris elementi. 101.
Utrū media regio aeris sit semper frigida. 103.
Utrum cometa sit de natura celesti. 104.
Utrū pluuia gñet̄ i media regione aeris. 106.
Utrū fōtes ⁊ fluuij generentur ex pluuialibus aquis receptis in viscēribus terre. 108.
Questiones secundi libri metheororum.
Utrū locus in quo est mare fit nālis aque. 109.
Utrum mare sit salsum ex admixtione sicci terrestris cum humido. 111.
Utrum ventus sit exalatio calida ⁊ sicca later̄a liter mota circa terram. 112.
Utrū terremotus sit naturaliter possibilis. 115.
Questiones tertij libri metheororum.
Utrum typho ⁊ euephias fiant ex exalatiōe expulsa deorsum a nube. 116.
Utrum colores yridis sint veri colores. 119.
Utr ẏge ⁊ palelij semp fiāt a latere solis. 120.
Questiones super primū librum de anima.
Utrum corpus animatum subratione animati sit adequatum scientie de aia subiectum. 121.
Utrum vniuersale sit posterius singulari. 122.
Utr cogscibile sit i cogscēte sm̄ esse reale. 125.
Questiones secundi libri de anima.
Utr aia itellectiua sit forma s̄balis bois. 126.
Utrū i eodē boie vegetatiuū sensitiuū ⁊ intellectiuum realiter distinguantur. 128.
Utr potētie aie sint q̄litates absolute ab essentia anime ⁊ ad se iuicem realiter distincte. 130.
Utr potētie distiguāt̄ p act⁹ ⁊ act⁹ poba. 132.
Utr sit necesse ponere sēsū agētē a sensu passiuo formaliter ⁊ ex natura rei distinctum. 134.
Utr sonus sit adequatū obiectū auditus. 135.
Utrum corpora dura possint se tengere. 137.
Utr p̄ter sēsus pticulares sit ponēdus sensus coīs ex natura rei ⁊ formaliter distinct⁹. 139.
Questiones tertij libri de anima.
Utr itellectus agēs sit potētia aie ab itellectu possibili ex nā rei ⁊ formaliter distincta. 139.
Utr act⁹ itelligēdi sint q̄litates absolute ab itellectu ⁊ obiecto intelligibili realiter distincte ⁊ ab ipsis totaliter effectiue producte in intellectu possibili subiectate. 142.
Utrum ens subratione entis sit intellectus nostri obiectum adequatum. 146.
Questiones super librum de sensu ⁊ sensato
Utrum corpus sensitiuum sit adequatum libri de sensu ⁊ sensato subiectum. 148.
Utrum homines habeant peiorem odoratum ceteris animalibus. 151.
Utr q̄litates sēsibiles sint i infinitū visibiles. 154
Questio sup librū de memoria ⁊ remiscētia.
Utr iuenes ⁊ senes sint bene memoratiui. 156.
Questiones super librum de somno ⁊ vigilia
Utrum somnus ⁊ vigilia sint passiones solis et omnibus animalibus conuenientes. 158.
Utr sōnia solū appareāt dormiētibus. 160.
Questio super librum de longitudine ⁊ breuitate vite.
Utr calidū ⁊ hūidū sint cā lōgitudis vite. 162.

Finis

165
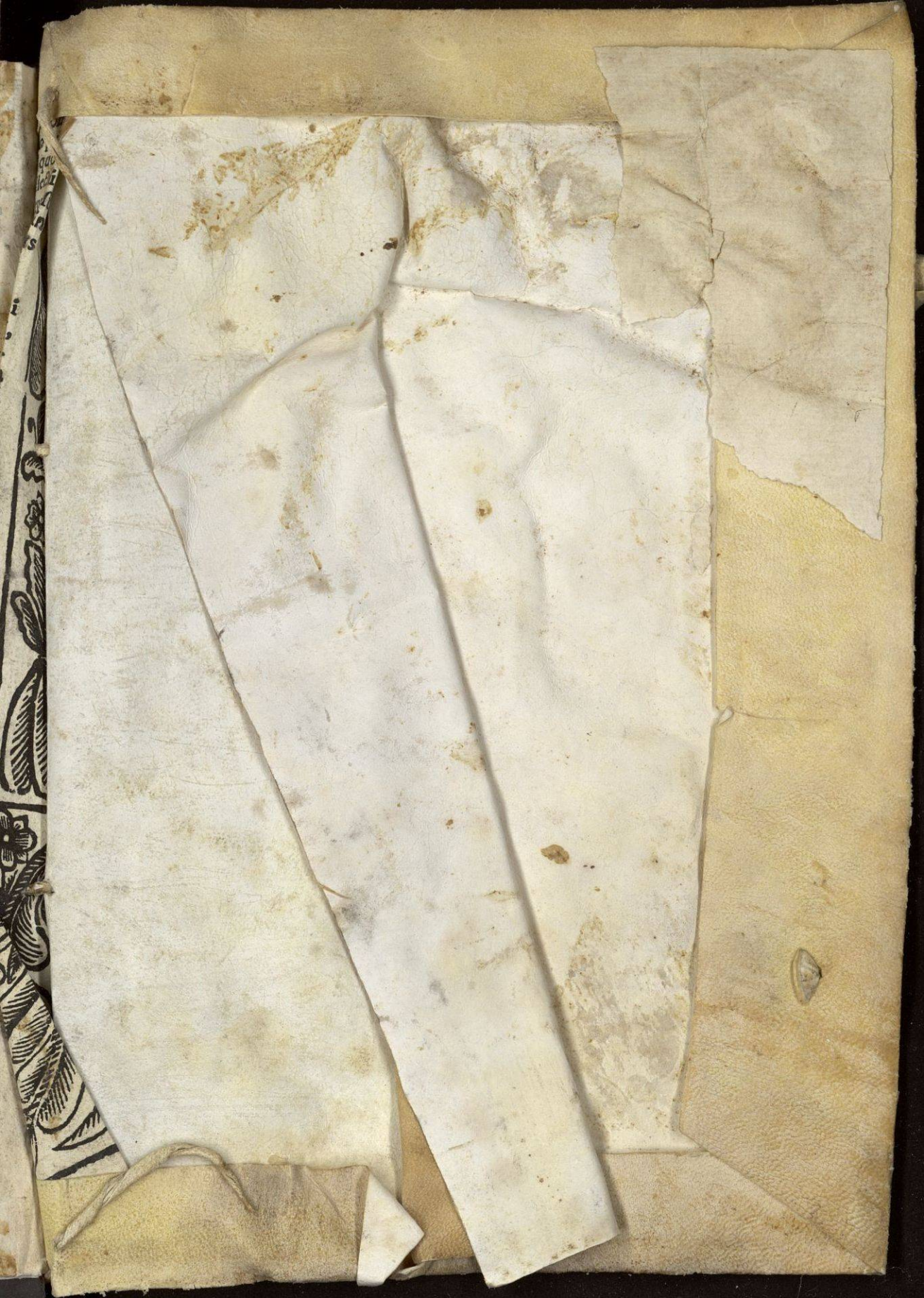
O S
M